Egy fél évszázados festői pálya

Beszélgetés Bartha Lászlóval

– Ha a főiskolai éveket nem számítjuk, akkor is több mint ötvenéves művészi pálya áll mögötted. Ennek a pályának a kezdete monográfiaíród, Horváth György szerint nagyon sima és sikeres volt.

– Valóban. Valahogy nem is tudom hogy kerültem be a dolgok közepébe. Nagyon sokat segítettek ebben Bernáth és Szőnyi, akik felkaroltak – magam sem tudom, hogy miért, de nekem nem kellett megküzdenem azért, amiért általában mindenkinek meg kell az indulásnál.

– Szalay Lajosnak, a nagyjából egyidős generációs és pályatársnak az egyik nyilatkozata egy kicsit ellentmondani látszik ennek. Ő azt vallja, hogy nemzedékének – és ebbe belesorol téged is, név szerint – már a pályára kerülésért is meg kellett küzdenie. Szalay nyilatkozata nemcsak azért jutott eszembe, mert személy szerint is hivatkozik rád, hanem mert közös tanárotok, Benkhárd Ágoston *pedagógiai módszeréről nagyon jellemzően beszélt: „A szakmai fegyelem és a művészi szabadság ... gazdag változatát tudta a tanítványaiban felébreszteni. »Nagyon sok finomság van a rajzban – kezdte – de ...«, és ezzel a »de«-vel egy mindig hosszú korrigálás ..." Te egy* Tóbiás Áronnak *1965-ben adott interjúdban ezzel kapcsolatban „az őrülésig komoly" munkáról beszéltél, ami Benkhárd óráin folyt.*

– Az bizonyos, hogy Benkhárd olyan lelkiismeretességgel próbált foglalkozni a növendékeivel, amely példátlan volt, és az volt imponáló benne, hogy nemcsak a kedvenc növendékeivel foglalkozott így, hanem azokkal is, akikről nem tartott semmit. Nagyon sokat köszönhetünk Benkhárdnak, megtanított arra, hogy amikor dolgozunk, akkor teljes erővel ott legyünk a munkánál. Az „őrülésig erős stúdium" Benkhárd kifejezése volt.

– 1927-ben kerültél a Főiskolára, és szinte meglepetésként hatott, hogy elsőévesként megfestetted önarcképedet, amelyik már nem főiskolai stúdiumnak számít, hanem érett alkotásnak.

– Amikor az életmű-kiállításom volt a Műcsarnokban, 1974-ben, akkor ezzel a képpel kezdtük a kiállítást, és egy másikkal, amely szintén ebben az időszakban született, az *Öcsém és én* című, úgyhogy én is körülbelül ettől számítom a pályámat.

– 1933-ban elhagytad a Főiskolát. Pontosan mit jelent ez?

– Ez volt a maximális idő, amit az ember a Főiskolán tölthetett. 27-től 33-ig, ez már hét év. Amikor én megkaptam a tanári diplomámat, mert a Benkhárd-osztályban mindenkinek kötelező volt tanárdiplomát szerezni. Nem bízott abban, hogy a következő évtizedekben Magyarországon meg lehet élni a festészetből, különösen egy fiatalembernek, és ezért mindenkivel megszereztette a tanári diplomát is. Sosem tudtam használni, de megvolt. Utána még ottmaradtam mint Benkhárd tanársegédje, ami természetesen nem azt jelentette, mint ma. Nem sok funkciója volt akkor egy tanársegédnek.

– Inkább tekinthetjük ezt valamiféle művésztovábbképzésnek, mesterkurzusnak?

– Igen.

– Horváth György szerint ezekben az években, tehát 33 után, több lehetőséged is volt, hogy merre kanyarodjon a pályád. 1936-ban festettél néhány olyan képet, amelyik azóta is szigetként áll életművedben, az Alvó pásztornőre *és a* Magvetőre *gondolok. Ennek a néhány képnek az alapján kaptad meg* Gerevich Tibor *javaslatára a római ösztöndíjat. De még mielőtt erről beszélnénk, kíváncsi volnék arra, hogy milyen inspiráció, milyen szándékok alapján festetted ezeket a képeket?*

– Nekem ez olyan természetes volt, hogy azt festem, ami a környezetem. Tihanyban éltem már akkor, és a környezetemben ezek voltak. Még ma is kísért ez a dolog; hogyan is szakadt ez így meg, folytatható lett volna, vagy nem? Ez mindig nagy kérdés volt a számomra, hogy nem lehetett volna-e továbbmenni ezen az úton.

– Tulajdonképpen engem is ez a kérdés foglalkoztat. Úgy érzem, hogy pályád során vissza-visszatérően, az embernek és nemcsak természeti vagy városi környezetének az ábrázolása szüntelenül izgatott. A 74-es gyűjteményes kiállításodon a kritikusok egy része a monumentalitás iránti érzéket emelték ki. Ugyanerre érezhetett rá Gerevich professzor is, amikor a javaslatára egyike voltál a 37-es, 38-as ösztöndíjasoknak. Négyen kaptatok abban az évben ösztöndíjat: Durai Tibor, Kerényi Jenő *és* Szabados Jenő, *a korán elhunyt festő és te. Egyikőtök sem lett „római iskolás". Azt hiszem, Róma és a római ösztöndíj nem múlt el azért nyom nélkül a pályádon.*

– Hallatlanul sokat jelentett annak elnére, hogy Gerevich úgy nyilatkozott utána, hogy egyik legnagyobb tévedése volt minket négyünket kiküldeni, pláne egy évfolyamban, éppen azért, mert egyikünk se váltotta be azokat a reményeket, amiket hozzánk fűztek. Én emlékszem még arra,

előtt kifelé akarjak megnyilvánulni. Tényleg sohasem törekedtem arra, hogy valamely iskolába besoroljak. Még akkor sem, ha bizonyos mértékig egy-egy időszakban erősebb-gyöngébb szálak fűztek, mondjuk, a szentendrei festészethez (s ezen belül *Czóbel Béla*hoz) vagy egy-egy kép erejéig a népművészethez stb. De ugyanígy nem érzek rokonságot az akció- vagy gesztusfestészettel sem. A kortárs egyetemes képzőművészetben azt tapasztalom, hogy a festők inkább dekorálnak, s viszolyognak attól, hogy mélyebben átéljék korukat. Pillanatnyi élményeket, hangulatokat adnak vissza, hol ízlésesen, hol kevésbé ízlésesen – tartalom nélkül. Nekem mindig két problémám volt az életemben: a létem fenntartása és az igazság már-már megszállott keresése. Nálam is fontos szerepe van a formának, de ezeket igyekszem mindig átitatni érzelmeimmel, hogy érzékletesen mutassam meg, mi történik körülöttünk.

– Ami az érzékenységet illeti – legalábbis az elnevezésben –, úgy látszik, utolért a divat. Gondolj csak az új szenzibilitás újdonsült hirdetőire, művelőire.

– Ezek felszínes, üres kitalálások. Egy-egy ismert festőnek a hatását veszik át. Nem élik át korukat, legfeljebb viszonylatokat keresnek. Én egy transzponált gondolati természetet jelenítek meg, amihez nincs szükségem a közvetlenül látható valóságra. Ez tudniillik gátol engem abban, hogy csak színekkel és formákkal jelenítsem meg látomásaimat. Talán furcsán hangzik, de ezt én szubjektív realizmusnak nevezem. Az absztrakciót csak akkor tartom hitelesnek, ha személyes átéléssel párosul.

– Azt akarod ezzel mondani, hogy amikor festesz, mintegy benne vagy a képben? Teljesen eggyé válsz vele? Költői képpel: nem az énekes szüli a dalt, hanem a dal az énekest? Tehát, amikor kiadod magadból, azaz levezeted a feszültségeket, szinte meg is könnyebbülsz? Vagyis a feszültségek a képben vibrálnak tovább? Az absztrakt expresszionizmus fenegyereke, Pollock *valami könnyű adásról és kapásról beszélt ezzel kapcsolatban.*

– Valóban nagy harc folyik bennem. Ez sokoldalú koncentrálást igénylő valami, amiről én festés közben nem is tudok, mert olyan lázas, szinte önkívületi állapotban történik. Ezért nem tudok egy képet abbahagyni és később folytatni. Sokszor olyan hevülettel fogok hozzá, hogy ha befejezem, majdhogynem összeesek. Ha nem tudom elérni ezt a fokot, akkor szétesik a kép, akkor csak odáig jutok el, amit egy közönséges absztrakt festő csinál. Annyira kimerít ez az átélés, hogy amikor abbahagyom a festést, nem is vagyok tudatában annak, mit is csináltam. Ilyenkor elvonulok, kimegyek a természetbe, és csak amikor visszajövök, akkor látom, mi történt a képmezőn. Ha történetesen nincsenek benne azok az elementáris viszonylatok, vagy az, amire engem a szépség, a kifejezés utáni vágy sarkall, ha nem vagyok vele megelégedve, akkor újra nekiugrok a képnek.

– Megelégedett ember vagy a nyolcadik évtizededben?

9

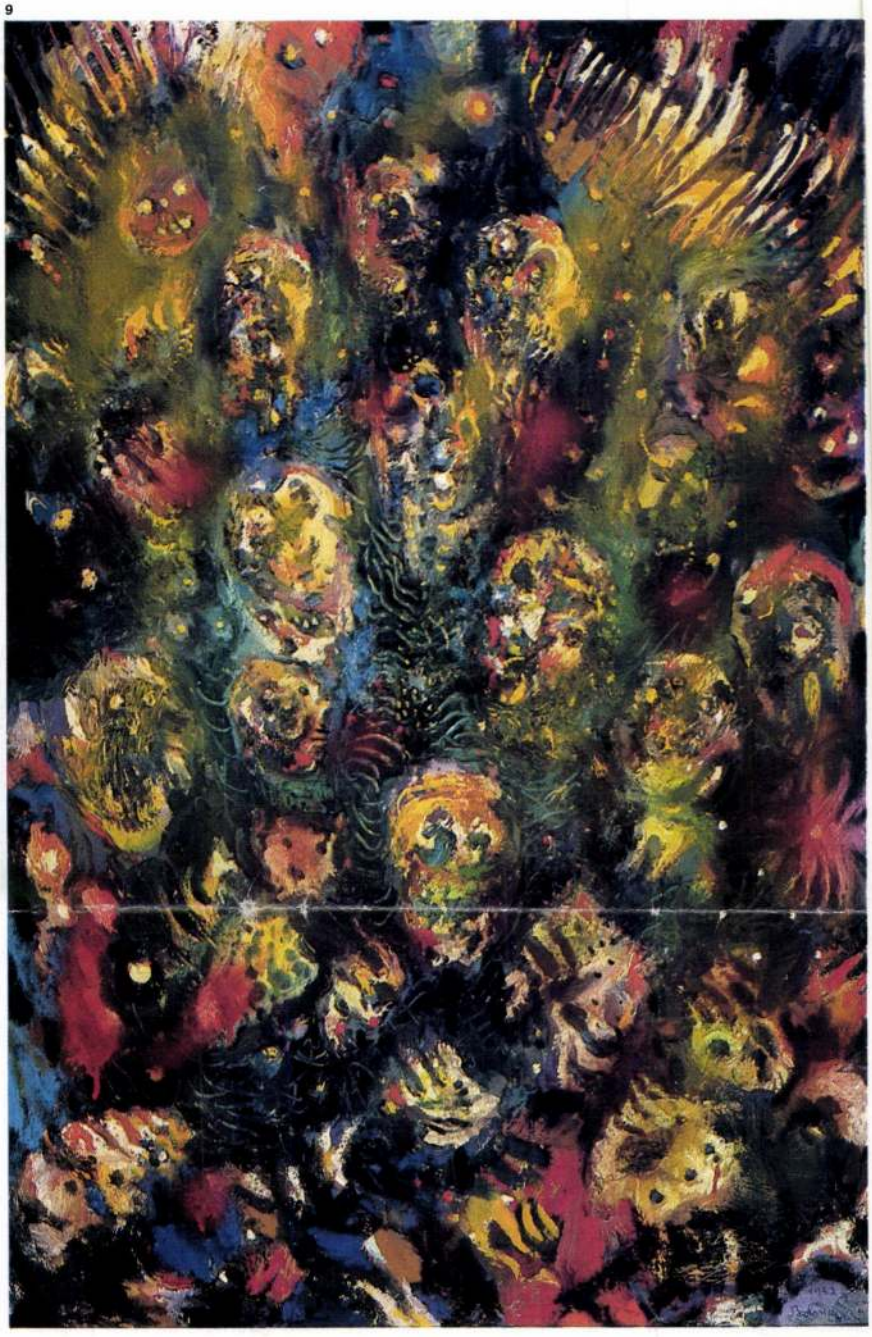

– Igen, bár sok mindenben volt részem: küzdelmek, megnemértés stb. Életfilozófiám leküzdötte ezeket a nehézségeket, s ezért értem meg magas kort. Dolgozom, pihenek, nagyokat sétálok a hegyekben, jógázom. Igyekszem az adott körülményekhez képest szellemi-fizikai kondíciómat megőrizni. Nyugodt lelkiismerettel élek, nagy megértésben a feleségemmel. Soha nem is akartam ennél többet-jobbat.

– Azt hiszem, jó néhány fiatalabb pályatársadnak – akik jóval csekélyebb eredményekkel büszkélkedhetnek, mint te – példa lehetne szerénységed, türelmed, amellyel életművedet létrehoztad, jobbára csak magadra számítva. Köszönöm a beszélgetést. *Menyhárt László*

hogy Gerevichnek azért tetszettek ezek a műveim, mert olyan Carra-szerű dolgok voltak, ez volt az ő egyik kedvenc festője.

– Az olasz novocento egyik illusztris képviselője.

– Igen. Visszatérve erre a sorozatra, amit említettél, ennek a legjobb darabjai megsemmisültek. Az egyik ugyan Rómában van, most is, tudom, hogy hol – megvette egy műgyűjtő, másikat egy bomba vitte el, az utolsó bomba talán, ami leesett Budapesten. Erről a sorozatról annyit szeretnék csupán mondani, hogy az egyáltalán nem tudatos, hanem teljesen ösztönös volt, hogy én efelé fordultam. Ha én is hasznossági szempontból festettem volna, akkor én is nimfákat festek, hiszen a kívánalomhoz az állt lényegesen közelebb. Ez gyanússá is tett engem – egyedül *Kassáknak* tetszett, senki másnak.

– 1938-ban egy beszámoló kiállítást rendeztetek az Ernst Múzeumban a római ösztöndíjas évről. Erről a kiállításról egyik kritikusod azt emelte ki, hogy az ott szereplő egyik képedet akár Bernáth Aurél is festhette volna. Tehát először is lehettél volna római iskolás, és volt olyan választási lehetőséged, hogy csatlakozhattál volna a posztnagybányai iskolához – Bernáth ebben az időben, 33 és 38 között festette talán legjobb képeit. Tehát a kritikusnak ez a megjegyzése egy fiatal pályakezdő művész számára, azt hiszem, nagy dicséret volt.

– A legnagyobb.

– Mégsem ezeket az utakat választottad: tehát nem váltál római iskolássá, nem váltál Gresham-festővé, hanem megpróbáltad a saját képi világodat, stílusodat kifejleszteni.

– Meg kell mondanom, hogy nem egészen álltak előttem ezek a választási lehetőségek. Hogy római iskolássá váljak, ez meg sem kísértett soha, valahogy mindig érthetetlen volt számomra, hogyan hathat ez egyáltalán a magyar művészetre. A másik, az nagy kísértés volt – Bernáth, mert revelációként hatottak rám Bernáth első kiállításán szereplő képei, csodálatosképpen barátjául fogadott, nála pedig ritka dolog. Úgyhogy ez nagyon nagy hatással volt rám, és az, hogy mondjuk én arrafelé fordultam a nagyobb figuráktól, ez Bernáth hatása volt. Nagyon érdekes, hogy a *Kmetty*, akinek pedig nagyon tetszettek ezek a képek, még ő is kifogásolta. Ő úgy mondta, hogy túl korán vannak összefoglalva ezek a dolgok.

– A figurális képek?

– Igen. Én nagyon szerettem Kmettyt, és erősen hatott rám ez a mondata is. Azóta is töprengek azon, hogy nem lehetett volna-e továbbmenni ezen az úton.

– Nem ez a töprengés késztetett arra jó néhány évvel később, amikor egy ajkai gyárban szerzett élményeidből festettél egy ciklust, hogy újra a figura ábrázolásával próbálkozz, és ezt összeegyeztesd a másfelé fordult festői szemléleteddel?

– Hogy én akkor Ajkára mentem, főleg az volt az oka, hogy a Rákosi-időben olyan sok rossz üzemi és gyári képet láttam – akkor én indexen voltam, szóval teljesen kívülállóként néztem ezeket –, de nem tudtam elképzelni, hogy valamiben, amit az ember alkotott, abban ne lehessen szépséget találni. Meggyőződésem, hogy az emberi alkotás jogot formál arra, hogy szépnek tartsák, és megpróbáltam, hogy hátha lehet valami szebbet is festeni egy üzemből. És amikor *Pap János*, a Veszprém megyei első titkár megkérdezte, hogy nem lenne-e kedvem megnézni ezeket a dolgokat, mert olyan érdekesek, akkor elmentem vele, és hallatlan megdöbbe-

1

néssel láttam, hogy milyen színes világ tárul föl előttem.

– Mikor volt ez?

– Ötvenkilenc-hatvanban. Ebből az élményből próbáltam egy színes világot teremteni, de nem olyan módon, hogy mondjuk impresszionisztikusan festek meg valamit, hanem én úgy szerettem volna belehatolni a dolgokba, hogy például ott Ajkán, amennyire meg lehetett tanulni, én az alumíniumgyártásnak a folyamatát is megtanultam.

2

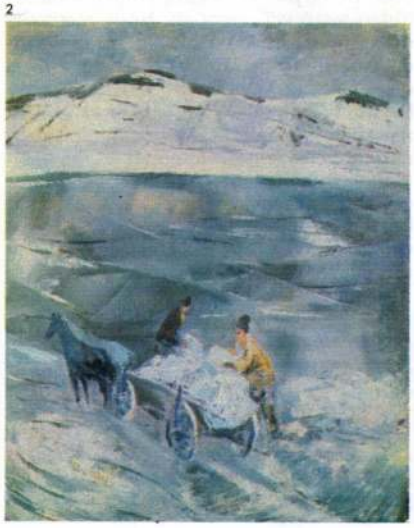

– Térjünk még vissza az 1959–60-as évekről az 1941-esbe, a Székelyvarságon töltött időszakra és az azután festett első erdélyi képekre. 1941 nyarán ugyanis rendhagyó módon nem Tihanyba, hanem Erdélybe mentél egy kis faluba, Székelyvarságra. Valahol, egy korábbi beszélgetésben úgy fogalmaztál, hogy neked idő kell, hogy az élményeket földolgozd, és régebbi élményeket is előhív benned egy-egy új impulzus. Azt hiszem, hogy itt a székelyvarsági időszakban régi gyerekkori élményeidet is újra fölelevenítetted, és beépítetted a képekbe.

– Igen, ez így van. Erdélyből származom, Kolozsvárott születtem. Családom háromszéki, és akkor is mindig vidéken éltünk, és nagyon érdekes módon mindig erdőben. Annyira, hogy én azt hittem gyerekkoromban, hogy a fák a házak tetejéből nőnek ki, mert akármerre fordultam, ott mindig erdő volt a házak felett. Egyszer elvittek engem Erdélyben egy olyan helyre, ahol nem volt erdő, olyan rémület fogott el, hogy csupaszok a házak, hogy azt mondják, vissza kellett vinni rögtön, mert nem lehetett bírni velem. Szóval ezek az élmények azért elég maradandóknak bizonyultak, és ott volt egy rokonunk, egy plébános Székelyvarságon, ő hívott meg minket, így kerültem oda.

– Azt hiszem, hogy a gyerekkori élményeknek kitűnő terepe volt Tihany, illetve a bakonyi erdőség is, ott újra felfedezhetted ugyanezeket.

– Igen, először eléggé közvetlenül, utána mind átírtabb módon, mert belekerültek más gondolatok is.

– Visszatérve még az előbbi gondolathoz – ami részben Ajkával is kapcsolatos –, azt mondtam, hogy az emberábrázolás igénye jó néhány évvel később ott jelentkezett újra. A már említett 1965-ös, Tóbiás Áronnak adott magnónyilatkozatban egy kicsit lemondó módon minősítetted ezeket az ajkai képeket, hogy a figura és a háttér, gyári világ, a szerkezetes, ábrázolása nem eléggé egynemű; a figurákat nem tudtad úgy megoldani, ahogy szeretted volna.

– Igen. Sajnos, ez a kettősség nagyon sok ajkai festményemmel kapcsolatban fönnáll, de ez egy programnak az előszele lehetett, amit ma is vallok, amiről itt szeretnék egy kicsit hosszabban beszélni. Minél elvontabbá vált az, amit csináltam, annál inkább éreztem, hogy valami hiányzik a képekből. Úgy éreztem, ha egy pontot kitűzök, mondjuk itt, és megkérdezem, hogy milyen távolságra van, akkor erre csak úgy tudok felelni, ha azt is megmon-

1 Bartha László: Meditáció, gouache, 30x39 cm, 1953 (Corvina Fotóarchívum)
2 Bartha László: Jégvágók, olaj, vászon, 65x54 cm, 1959 MNG tulajdona (Corvina Fotóarchívum)

3

dom, hogy mitől kívánom azt a távolságot leméri. Szóval az a bizonyos másik pont hiányzott mindig az én festészetemből. Mikor kezdett elvontabbá válni a dolog, akkor kezdtem már tudatosan beleépíteni ezt a képeimbe, hogy a reális világnak legalább a csücske szerepeljen benne, másik pontként, amitől az a távolság értelmeződik. Egy kissé mulatságos módon az én népszerűtlenségemnek is ez az egyik magyarázata.

– *Az elvontság?*

– Nem. P. Szűcs Julianna egyszer egy rólam szóló kritikájában azt írta, hogy én úgy tudtam modern lenni, hogy a siker az csak időnként a legszélsőségesebb periódusokban hagyott el. Akkor gondolkoztam rajta, hogy P. Szűcs arra gondolhatott, hogy a szakma egy része az valamennyire becsül, ezt tényleg sikernek érzem, de ugyanakkor kevés olyan népszerűtlen festő van, mint én. Hogy mennyire más a népszerűség és a siker. Akkor gondolkoztam azon is, hogy nálam sokkal elvontabb, érthetetlenebb művészek sokkal népszerűbbek. És ez éppen ezért van, mert náluk semmi kétség sincs afelől, hogy már nincs közeledés a természet és az elvont világ között. Viszont amikor én szerepeltetek valamit a reális világból, akkor az lehet hasonlítási alap, az pedig esetleg már nem egyezik a nézők elképzeléseiben szereplő képzettel.

– *Úgy érzem, a te festészeted mindig a híd szerepét próbálta betölteni a valóságos látvány és az elvont festői formák között, és talán ez a hídépítés nem volt mindig népszerű feladat.*

– Én is úgy gondolom.

– *Az első szakmai sikert 1934-ben a KÚT-kiállításon bemutatott* Őszi kocsizás *című képeddel arattad, amelyről* Kállai Ernő *az Új Időkben nagyon elismerő szavakat írt. Tehát a szakmai siker akkor úgy nézett ki, hogy tartósan biztosítva van, ugyanakkor az utóbbi évtizedekben a kritika részéről egyre inkább erősödik valamiféle szemrehányó hang. Az 58-ban a Csók Galériában rendezett kiállításod után a kritikusok újra eposzi jelzőket kezdtek emlegetni veled kapcsolatban, az* École de Paris *hatását, a dekorativitást, és ezeket mint alig megbocsátható minősítéseket alkalmazták. A különös a dologban az volt, hogy ekkor már eléggé távol kerültél a „párizsi iskolá"-tól, amely pályád egy korábbi szakaszán kétségtelenül hatott rád.*

– Én mindig vonzódtam az École de Paris-hoz, de akkor ismertem meg tulajdonképpen, amikor kimentem Párizsba.

– *1946–48-ban a francia állam ösztöndíjasaként jártál Párizsban, a magyar tudományos-művészeti életből hetedmagaddal.*

– A 46-os év az fantasztikus év volt Párizsban, akkor kezdett éledni igazán minden; a képzőművészeti, a színházi, az irodalmi élet; folyóiratok alakultak, szóval olyan pezsgő élet volt, amiről nekünk fogalmunk sem lehet.

3 Bartha László: Jégvilág, olaj, vászon, 100 x 180 cm, 1962 (Corvina Fotóarchívum)
4 Bartha László: Műterem I., olaj, vászon, 100x120 cm, 1971 (Corvina Fotóarchívum)

4

– Gondolom, szerencsésnek mondhatod magadat, hiszen nemcsak egyszerűen láttad ezt a pezsgést, hanem részese is lehettél.

– Ez nagyon érdekes volt, mert amikor már köztudott lett, hogy megkaptam ezt a francia ösztöndíjat, akkor az öreg *Bornemissza Géza*, aki nagyon jó akvarellista volt, azt mondta, hogy ad nekem *Andre Lhote*-hoz egy pár soros levelet; biztos fog nekem segíteni. Amit én el is tettem, bár nem nagyon bíztam benne, bevallom, és már egy fél év is eltelt, mikor egyszer elhatároztam, hogy felhasználom, és akkor elvittem Andre Lhote-hoz, és akkor a nyakamba borult, hogy az ő kedves Bornemissza barátja küldött, majdnem sírva fakadt, és attól kezdve nekem gyöngyéletem volt Párizsban. Lhote mindenfelé vitt engem, és akivel csak akartam, mindenkivel megismertetett. *Severini*től kezdve *Braque*-ig tényleg mindenkivel, mert Lhote-ot mindenki szerette és tisztelte. Ő volt ennek a társaságnak az egyik ideológusa, ha mint festő nem is tartozott a legnagyobbak közé.

– 1947-ben a Szabad Művészetben egy párizsi levélben beszámoltál ezekről az élményeidről. Mi történt hazatérésed után?

– 48-ban, amikor visszajöttem Párizsból, volt egy kiállításom a Fényes Adolf Teremben, aztán a következő csak 1958-ban, a Csók Galériában. Közben az a tíz év teljesen kiesett.

– Ha jól tudom, az 1953-as országos kiállítás katalógusában még szerepelt egy műved, de a megnyitón már nem volt a falon.

– Nem, valaki levette, hogy ki, nem tudom.

– Milyen kép volt?

– Egy kis női portrét küldtem be, amit a feleségemről festettem, *Veronika* volt a címe.

– A tematika vagy a stílusod nem tetszett valakinek, bár ez a kép meglehetősen hagyományos módon kötődik a látványhoz, vagy talán politikai okai voltak diszkriminálásodnak?

– Fogalmam sincs, hogyan történt, de tökéletesen a pálya szélére kerültem.

– Teljesen munka nélkül tulajdonképpen csak 2–3 évig maradtál, amikor – egy interjúban erről így nyilatkoztál – teljesen rendhagyó módon jóformán csak fejben festettél.

– Igen. Egy-két akvarellt azért csináltam, de többet nem.

– Ebből a tíz évből néhány fontos életrajzi tényt azért meg kell említenünk; mindenekelőtt, hogy 50-től 52-ig mint restaurátor dolgoztál, és ami talán a későbbi pályád alakulása szempontjából a legfontosabb, hogy a Tihany iránt érzett régi szerelemből egy időre tartós házasság lett. 1955-ben Tihanyban telepedtetek le.

– Igen, akkor feleségem az akkor szerveződő tihanyi múzeum vezetője lett.

– Tulajdonképpen ebben az időszakban szakítottál végleg az École de Paris hatásával, és ekkor fordult egy más, szerkezetesebb irányba a művészeted. Abban az időben, ha jól emlékszem, 1955-ben többek között Keresztury Dezső Balaton *című könyvéhez készítettél illusztrációkat, például a* Jégvágást, *amelyen talán először jelent meg a téli Balaton mint motívum.*

– Ez volt az első, tényleg. Érdekes, valahogy eszembe sem jutott, hogy én nyáron fessem a Balatont. *Egry Józsával* nagyon jóba voltunk, sakkpartnerek is voltunk, még jártam Badacsonyba is sakkozni hozzá ősszel. Na és hogy próbáljak meg újabb Egry-képeket festeni? Úgy éreztem, hogy az a Balaton, amit Egry fest. Soha még senki úgy meg nem közelítette azt az igazi balatoni atmoszférát, mint ő.

– A téli Balaton viszont nagyszerű médiumnak ígérkezett ahhoz a képi szerkesztéshez, ami már érlelődő művészi programod volt.

– Ezek majdnem naturalista művek, mert én ezt láttam fentről – mi fent laktunk az apátsági dombon, és onnan éppen rálátam a Balatonra. Ha pontosan ragaszkodtam volna a látványhoz, akkor is egy teljesen absztrakt kép lenne, annak, aki ezt nem ismeri. Úgyhogy egyszer *Pátzay*, aki mindenkit szeretett volna bent tartani ebben a természetelvű irányban, egy vita során mondta is, hogy Laci az sohasem lesz absztrakt, ő most egy új motívumot talált, ennyi az egész.

– Ezt a „rálátásos" perspektívát elég sok képeden érzem, többek között a bakonyi képeiden, például a Magyar polány *című vagy most, a kiállításon bemutatott* Geometrikus táj *című képeden.*

– Ez nagyon érdekes. Egy nyugatnémetországi utazáskor, gépkocsival mentünk a hegyek között, és a szerpentinútról néztünk le a völgybe, és amikor ráláttunk, tökéletesen megváltozott a táj. Ha csak elgondolom, hogy egy romantikus festőnél egy gyárkémény is lehetetlenség volt, mert az a harmóniát zavarta volna, és hogy számára a kis parcelláknak a különbözősége volt a festőileg megörökítendő, hát ebből semmi nincsen már. Most óriási dimenziók, kimért hatalmas csíkok, négyzetek és téglalapok közt üzemek vannak. Annyira hatott rám a föld átalakulása, hogy akkor kezdtem ilyen képeket festeni. Szóval ezeknek is a természeti élmény az alapjuk.

– Itt, ezen a ponton beszélni kell egy, ha nem is rendhagyó, de nagyon jellemző alkotó módszerről, ami azt jelenti, hogy egy-egy motívumot, egy-egy élményt nem egy képen dolgozol fel, hanem nagyon gyakoriak eddigi pályádon a képciklusok, a képfolyamok. Úgy érzem, hogy a művészetedben van egy nagyon erős elemző szándék, és ez alakította ki ezt a módszert is. Nem tudom, hogy ebben tévedek-e?

5

– Nem, azt hiszem, hogy igazad van, én nagyon szeretek körüljárni valamit, mintegy variációkat készítek egy témára.

– Az alkotásnak ez a folyamata egy kicsit választ ad arra is, hogy a közvetlen vagy az indító látványból hogyan jutsz el egy teljes autonóm képi szerkezethez, képi világhoz.

– Azt hiszem, igen.

– 1968-ban átköltöztetek Tihanyból Kőszegre, Királyvölgybe. Én úgy tudom, minden későbbi előnye ellenére, ez a költözés művészetedben egy kis megrázkódtatással járt. Néhány leveledből, nyilatkozatból az derül ki, mintha művészi válságba kerültél volna első kőszegi éveidben.

– Valószínűleg így is volt. Én legalábbis olyan alkat vagyok, hogy először is olyan dolgokat veszek észre például, mikor komoly, nagy helyváltoztatás történik az ember életében. Csak sokkal később tárul föl előttem annak az új környezetnek az igazi képe, és ez a változás nem jár megrázkódtatás nélkül.

– Azt hiszem, ezen a válságon egy újabb képciklussal jutottál túl, amelyik egyúttal összegezése is az addigi pályádnak, a Műterem*-sorozatra gondolok, amelyről szinte teoretikusként is megnyilatkoztál, leírva ezzel kapcsolatos gondolataidat.*

– A műterem egy fogódzó, olyan munkahely, amely a legközvetlenebbül érinti az embert. Ez a korszak talán leginkább abban nyilvánult meg, hogy a dolgok nagyon sokszor megoldatlanok maradtak, mármint a képen belül nagyon sok megoldatlan dolog volt.

– A Műterem-sorozatra is érted ezt?

– Ott már inkább minden kezdett összeállni. Azt szeretném mondani, hogy én soha nem adok ki olyan képet a kezemből, amiről én ne hinném abban a percben, hogy az megoldott, rendben van.

– Ugyanakkor azt hiszem, alkotáslélektanilag a ciklusok születésében az is közrejátszik, hogy bár úgy érzed, hogy egy képen belül megoldottad a felvetett problémát, a megszülető kép újabb problémát vet föl számodra, amelyet újra meg kell oldanod.

– Igen, ha formailag vagy az arányokban valami zavar van, vagy ha új viszonylatokat vet föl egy már megfestett kép.

– Bár azt mondtam, hogy a Műterem*-sorozattal kerültél túl a válságon, de az igazán továbblendítő élményt egy újabb erdélyi utazás adta 73–74-ben, amely egy újabb nagy képfolyam megalkotására inspirált. Az* Erdély*-sorozatra gondolok, amelynek néhány darabja látható a mostani kiállításodon is.*

– Én is azt hiszem, hogy ez nagyon sokat lendített rajtam. Amikor ezt a sorozatot kezdtem, az egész dolog annyira nem volt új vagy idegen nekem, tényleg úgy éreztem; mintha a gyerekkorom folytatódott volna.

– Tulajdonképpen három élmény rétegeződött föl ebben a sorozatban: a gyerekkori élmények, a már említett 41–43-as erdélyi utazások élménye és ezé az újabb utazásé. Általában megfigyelhető, hogy az utazások nagyon lényeges szerepet játszanak művészetedben. Gondolok itt a

5 Bartha László: Útszéli Krisztus.
olaj, vászon, 130x80 cm, 1974
6 Bartha László: A gyimesi csángóknál.
olaj, vászon, 100x120 cm, 1974
(fotók Somfai I.)

törökországi élményeidből fakadó iszlám-*sorozatra vagy a* Meteora kolostor-*együttesre, a görögországi élményeket, az isztriai utazást feldolgozó képekre.*

– Én is azt hiszem, hogy valóban döntően hatottak rám ezek az utazások, úgy, hogy újabb és újabb motívumok kerültek a dolgaimba, mégis úgy hiszem, soha nem leszek „utazó" festő, mert ezeket mindig egy folyamatba próbáltam beleilleszteni. Azt gondolom, hogy talán ezt gazdagította az a pár újabb motívum, amelyek az utazások nélkül nem születtek volna meg.

– Arra, hogy ezek az új motívumok hogyan épülnek bele ebbe a folyamatba, az 1978-ban készült Cirkusz-*sorozatod is jó példa.*

– Ennek a ciklusnak sem csak a cirkusz az inspirációja, én mindig szerettem a cirkuszt, és még főiskolás koromban a ligeti a Beketow-cirkuszban az igazgató engedélyével állandóan rajzoltam, de ebben a témában sokkal többet érzek, a cirkuszban ugyanaz játszódik le, mint az életben. És amikor ezt a sorozatot elkezdtem, akkor azt próbáltam meg, hogy egy teljesen természetelvű finálé jellegű dologból, amelyik minden cirkuszi előadás végén lejátszódik, lassacskán kivontam azokat az elemeket, amelyek a cirkusz látványában meghatározók, hogy végül is mennyi marad.

– Végül is a sorozatnak a porond a főszereplője.

– Ez az egész Cirkusz-sorozat úgy keletkezett, mármint az ötletet az adta, hogy akkor is Székelyföldön voltunk, és elmentünk a palánkai vásárra. Hallatlanul érdekes módon, egy szekértábor vette körül azt a helyet, ahol a produkció, maga a vásár, zajlott. Ez pontosan olyan volt, mint egy cirkusz – a nézősereg három-négy sorban, körülvett mindent ez a szekértábor, és ugyanolyan körben vagy ovális alakban zajlott ott az egész élet –, és ott volt a vörös bojtos ló is a szekerekkel. Az volt az érzésem, hogy itt egy cirkuszi produkció zajlik, és akkor próbáltam, hogy ebből kiindulva elvontabbá tegyem a dolgot, hogy még meddig van cirkuszélménye az embernek. Ezt körülbelül úgy a 7., 8. lapnál be is fejezhettem volna, mert gondoltam, eddig tudok elmenni, ha még tovább absztrahálom a dolgot, már nem cirkusz tovább. És akkor egy egészen furcsa dolog történt, ami még nem fordult elő velem, majdnemhogy szándékom ellenére ment tovább ez a sorozat. Persze ezt olyan személyes dolgok is motiválták, mint betegség és egyebek. Akkor kerültek bele a képbe a marionettfigurák is. Hogy milyen törékeny az egész emberi élet, majdnem olyan, mint a marionettfigurák: félig embert, félig marionettet szerettem volna festeni. A végén mindennek vége, és mégis valahogy tovább megy a dolog.

– Az utolsó kép a mutatványosok vonulása.

– Akárhogy is van, azért folytatódik a dolog. Van, ami nem hal meg.

– Az elmúlt huszonöt évben rendszeresen kiállítasz külföldön is. Több nyugat-európai, elsősorban francia galériával is rendszeres kapcsolatban állsz. Tudom,

6

hogy a hazaiakon kívül sok külföldi gyűjtőd is van.

– Az az igazság, hogy nics olyan sok kapcsolatom, de amikor kiállítok külföldön, akkor a dolgaim nagy részét el is adom, de ez egy nagyon kétes értékű dicsőség, mondhatom. Nekem meggyőződésem, hogy a magyar művészeti élet igazi élettere Magyarországon van. Ezt úgy értem, hogy például egy *Matisse*-kép Párizsból nézve a legjobb, persze Budapestről nézve is jó, de onnan a legjobb. Egy magyar művész alkotásának bizonyosan Magyarországon van a legkarakteresebb profilja. Azok a művek, amelyek külföldön maradnak, azok ilyen szempontból elvesztek, nem léteznek.

– A külföldi közgyűjteményekbe kerülő művek is?

– Az azért elég ritka, hogy Párizsban vagy Amszterdamban – ott vannak a legjelentősebb modern gyűjtemények – magyar művek a múzeumokba bekerüljenek.

– Egyszóval ezeket a külföldi sikereidet tulajdonképpen veszteségként könyveled el?

– Nem nyereség, semmiképpen sem az. Ezt csak azok gondolják, akik nemigen állítanak ki külföldön. És arra, hogy egy magyar művész megfelelő szerződést kössön egy vezető galériával – mert csak azzal érdemes –, arra nem hiszem, hogy adódik lehetőség.

– Végignézve a kiállításod anyagát, örömmel fedeztem fel, hogy sok, 74 és 84 között készült műved került magyar közgyűjteménybe. Azt is láttam, hogy Magyarországon is nagyon sok ember gyűjt Bartha-képeket. A magyar magángyűjteményekbe kerülő művek azért azt hiszem, hogy nem vesznek el reménytelenül.

– Amelyek itt maradnak Magyarországon, azokat mindig kölcsön lehet kérni kiállításokra, szóval azok egy művész megítélésébe beleszólhatnak.

– 1974-ben, amikor a gyűjteményes kiállításodat megrendezted, akkor sokan azt mondták, hogy ez az utolsó pillanatban történt, mert később összegyűjthetetlenné válik az az anyag, amit akkor még sikerült bemutatnod. Én úgy hiszem, hogy például 1985-ben már csak azért is lehetetlen lett volna egy ilyen retrospektív kiállítást megrendezni, mert ennek az utolsó tíz esztendőnek a termése is megtöltötte a Műcsarnok középső teremsorát.

– Nézd, én egyetlen árva képet sem tudtam volna összeszedni, sem 74-ben, sem később. Szerencse, hogy minden kiállításomat *Herczeg Ibolya* rendezi, és bízom abban, hogy ő még valahogy össze tudja szedni majd a következőket is.

– Remélhetjük, hogy egy újabb tíz év munkáit, mondjuk 95-ben vagy 96-ban ismét láthatjuk majd a Műcsarnokban?

– Amikor 1974-ben a Műcsarnokkal közösen elhatároztuk, hogy majd tíz év múlva újra rendezünk egy kiállítást, nem tudom, hogy ezt mennyire vette komolyan akár a Műcsarnok, akár én, mert olyan messze volt akkor az a tíz év, és annyi minden történhetett volna. Igaz, ez a tíz év olyan pillanatok alatt termett itt, hogy sokszor el sem tudom hinni.

Rideg Gábor

Túl a látványon

Az 1974-es retrospektív bemutató után idén januárban újabb gyűjteményes kiállítást tekinthetünk meg *Bartha László* alkotásaiból a Műcsarnokban. A jelenlegi tárlaton, ellentétben a tíz évvel ezelőttivel, a képzőművész munkásságának második feléből, nonfiguratív képeiből láthattunk válogatást. Maga az életmű kínálta az ilyenfajta korszakolást, bár kétségtelen, hogy az 1974-es tárlat ténye is közrejátszott abban, hogy az utóbbi tíz év stilárisan egységes termését mutatja csak be a jelenlegi kiállítás. A 40-es évektől az 50-es évek végéig Bartha festészete figuratív, franciásan könnyed, matisse-os, magyar példát is említve, vaszarys. A 60-as évek elejétől aztán egyre jobban absztrahálja a természeti látványt, addig, amíg főleg színre és formára építő nonfiguratív ábrázolásmódja ki nem alakul (*Pályaudvar*, 1961).

Bartha László 1961 utáni művészete – az átmenetet képező téli Balatont ábrázoló képeitől – kapcsolódik a magyar nonfiguratív festészet igencsak töredezett vonulatához. Mindenképpen be kell tehát

1

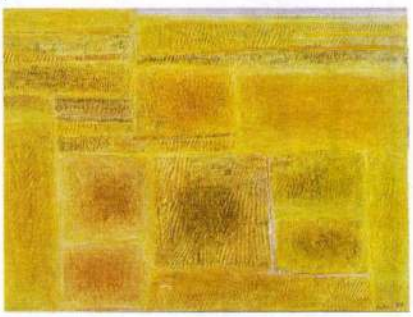

mutatnunk – ha csak néhány mondatban is – ezt az irányzatot, hiszen ebben a közegben él igazán művészete.

A háború utáni hazai absztrakt festészet, alig hallgattak el a fegyverek, máris kivirágzott, gondoljunk csak az Euópai Iskolához kapcsolódó, majd a Négy világtáj galéria körül tömörülő művészek tevékenységére, és szószóló teoretikusukra, *Kállai Ernő*re, aki a *Természet rejtett arca* című munkájával programot adva, a természet látványon túli mikro- és makroszféráihoz kapcsolta, illetve abból vezette le az elvont festészet formavilágát. Eredményes szervező tevékenysége mellett gyorsan kibontakozott a nonfiguratív festészet, bár hagyományai is adottak voltak, hiszen a század 10-es és 20-as éveitől alkotó *Kassák Lajos, Moholy-Nagy László* és *Máttis Teutsch János* tevékenysége akkorra már művészettörténeti tény, a fiatalon elhunyt *Vajda Lajos* munkássága pedig még éppen csak közelmúlt. 1946-tól Kállai szervezésében ösztönzésére több kiállítás is nyílik, ahol az időszak absztrakt festői *Fekete Nagy Béla, Gyarmathy Tihamér, Lossonczy Tamás, Martyn Ferenc, Martinszky János* és mások szerepelnek. Az irányzatot 1948-ban adminisztratív úton megszüntetik, ezért a magyar nonfiguratív festészet szinte teljesen elhal. Az alkotók hosszú ideig csak önmaguknak festenek, a nyilvánosság előtt újból 1957-től, de a gyakorlatban csak a 60-as évek elejétől kezdenek szerepelni. A 40-es évek végén elhallgattatott művészek újrajelentkezésével majdnem egyidőben, talán egy kicsit később, a 60-as évek végére felnő egy új, síkkonstruktivista kifejezésmóddal alkotó – *Bak Imre, Fajó János, Hencze Tamás, Nádler István* nevével fémjelezhető – generáció. Ekkor bontakozik ki *Keserű Ilona* sajátos, nonfiguratív festészete, de másoknak, így *Tót Endré*nek vagy *Csáji Attilá*nak is erre az időszakra esik nonfiguratív periódusa. A 70-es évek második felétől aztán új művészek – *Váli Dezső* majd *Szűcs Miklós* – szaporítják az absztrakt festők táborát.

A 40-es évek második felében hirtelen kiteljesedő nonfiguratív festészet ennek ellenére nem épült be meghatározó tényezőként a modern magyar művészetbe, nem vált hagyománnyá, ösztönző erővé. A 60-as évek festőgenerációjának egy része a pop arthoz csatlakozott, mások, a hódmezővásárhelyiek a mitikus monumentális kifejezési formák felé orientálódtak az egyeduralkodó posztimpresszionista és expresszionista kifejezésmóddal szemben. Így több évtized elteltével visszatekintve a magyar elvont festészetnek az a nagy tragédiája, hogy mire a 70-es években ismét teret kapott, már túlhaladta az idő, a kor festőit más problémák – a fotó és a koncept art – foglalkoztatták. Nem is nagyon beszélhetünk ezért a magyar piktúrában egységes nonfiguratív vonulatról, inkább csak egyes életművekről: Martynéról, Gyarmathyéról, Lossonczyéról, *Vaszkó*éról, hogy most csak a ma is alkotókat említsem.

A magyar művészetnek ehhez a szerény,

2

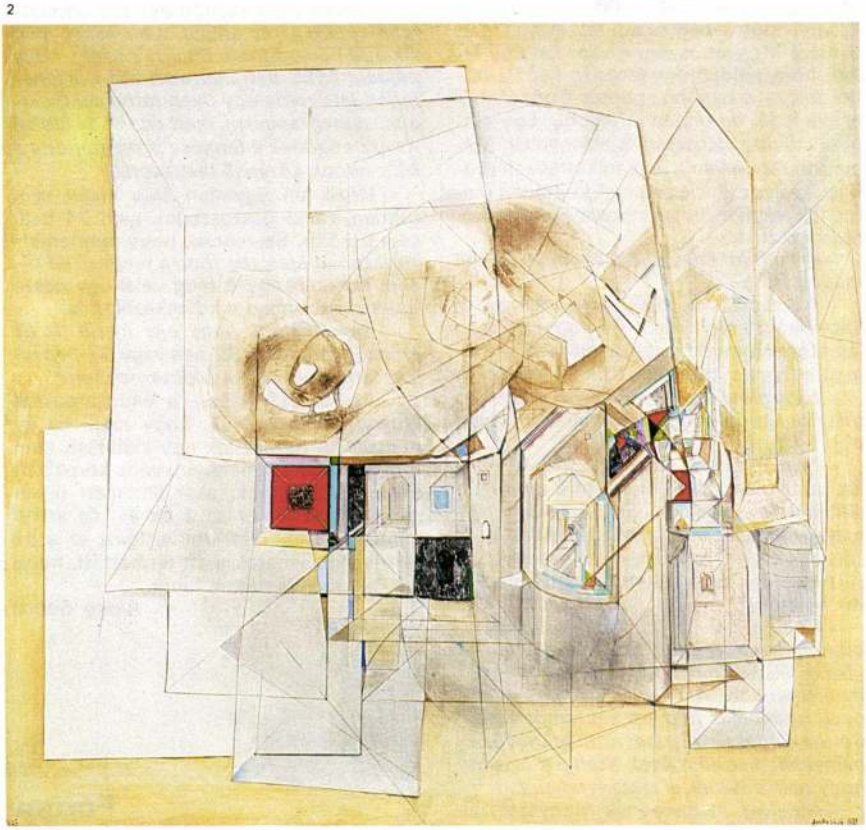

1 Bartha László: Nádas,
olaj, vászon, 75x105 cm, 1978
2 Bartha László: Egy kisváros topográfiája,
olaj, vászon, 120x140 cm, 1981
3 Bartha László: Egy kisváros topográfiája,
olaj, vászon, 80x100 cm, 1981

BARTHA LÁSZLÓ

festőművész kiállítása

SZOMBATHELYI KÉPTÁR
Szombathely
1988. szeptember 16–október 30.

MISKOLCI GALÉRIA
Miskolc
1988. november 4–30.

VIGADÓ GALÉRIA
a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának
Kiállítóterme
1989. január 19–február 12.

László Bartha ist achtzig Jahre alt.

Und diese Kunstausstellung ist eine Begrüssung, mit der wir ihm seine Ehre bezeigen: die wiederholte Aufnahme von allem, womit László Bartha im Laufe seiner Laufbahn die ungarische Malerei bereichert hat.

Die Veranstalter dieser Ausstellung hat nicht allein — und ich glaube, auch nicht in erster Linie — die grössere Pracht der Ehrung auf den Gedanken gebracht, das Lebenswerk von ihm neuerlich zusammenzufassen, seine wichtigsten und charakteristischsten Werke zu sammeln, sondern auch die Ordnung des Lebens hat es ihnen eingegeben. Es ist nämlich sehr nützlich die wichtigen Sachen von Zeit zu Zeit aufzunehmen. Jedes Jahrzehnt und jede Generation müssen ihre „Grundsteine" — die für sie herausgegebenen Klassiker, die ihnen wieder aufgeführten Bühnenstücke, vorgestellten Filme-erhalten, sie müssen also auch die Ausstellungen sehen, ohne die sie sich an der Welt der ständig lebendigen bildenenden Kunst nur halbblind herumtasten würden.

Die Bilderausstellung des Lebenswerkes von László Bartha gehört ohne Zweifel zum Kreis dieser Grundsteine. Denn man kann daraus nicht nur einen vorzüglichen und immer etwas Schönes schaffenden Kunstmaler kennenlernen (obwohl diese Tatsache allein Veranlassung zu einer Ausstellung geben könnte), sondern auch die Geschichte unseres Lebens und unserer Kunst rundet sich aus der eigenartigen Rückreaktion, mit der der Künstler in der Sprache seiner eigenen Bilderwelt auf das Leben und die Geschichte der Künste mit seinen einzelnen Bildern, aber auch mit der Ganzheit seiner Werke reagiert.

Sein Lebenswerk — Oeuvre konnte man annä hernd nämlich vor eineinhalbem Jahrzehnt zum letzten Mal in seiner Gänze auf der in der Kunsthalle im Jahre 1974 eröffneten retrospektiven Kunstausstellung sehen, seit dieser Zeit kam es nicht in seiner Vollheit vor das Publikum: auf den jüngsten Bartha-Ausstellungen nahmen die neueren Bilder die Plätze der älteren ein. Und wie ich gesagt habe, es ist also die höchste Zeit sein ganzes Lebenswerk von neuem zu überblicken.

Dieser Überlick nach der oben erwähnten Bilderausstellung in der Kunsthalle soll mit dem Selbstbildnis des Künstlers vom Jahre 1927 begonnen werden, mit dem Bild, welches nach langem Stecken damals zum ersten Mal vor der Öffentlichkeit erschienen ist und jetzt uns allen die Freude der Revelation, die der wiedererkennenden Entdeckung schenkt. Es war ein wohltuendes Gefühl, es gesehen zu haben, mit welcher tiefen Selbstkenntnis sich dieser junge neunzehn Jahre alte Künstler, dieser beinahe noch „Grünschnabel", Student vom ersten Semester an der Bildkünstlerischen Hochschule zu prüfen und zu zeigen fähig war, indem er auch zu zeigen verstand, dass er bereits über die Mittel verfügt, die für diesen untersuchenden und aufdeckenden Mut notwendig sind. Das Selbstbildnis war nämlich schon ein „Werk" und keine Studie! Und dass es nicht „zufällig" aus den Händen von László

Bartha László nyolcvanéves.

Ez a tárlat pedig tisztelgő köszöntés: ismételt számbavétele annak, amivel élete és pályája során – eddig – Bartha László a magyar festészetet gyarapította.

Rendezőit persze nem csupán, sőt úgy gondolom, nem elsősorban az ünneplés fényesebbé tétele juttatta arra a gondolatra, hogy Bartha László életművét megint egyszer összefoglalják, egybegyűjtve ismét legfontosabb, legjellemzőbb műveit. Hanem az élet rendje is ezt sugallta. A fontos dolgokat ugyanis időről időre hasznos elismételni. Minden évtized, minden generáció meg kell hogy kapja a maga alapköveit – a számára kiadott klasszikusokat –, a neki újra eljátszott színdarabokat, filmeket, s látnia kell azokat a kiállításokat, amelyek híján csak vaksin tapogatózna a folyamatosan élő képzőművészet világában.

Bartha László életmű-tárlata, kétségkívül, ez utóbbiak körébe tartozik. Hiszen nem csupán egy jeles és szép munkákat teremtő festő ismerhető meg belőle (ámbátor ez is épp elegendő ok lenne a megrendezésére), hanem életünk és művészetünk története is kikerekedik abból a sajátos kontrapunkcióból, amivel a festő Bartha László mindkettőre reagált – a maga képvilágának nyelvén, munkásságának darabjaival és egészével.

Az oeuvre pedig lassan másfél évtizede volt utoljára együtt szemlélhető – 1974-ben, a Műcsarnokban megnyitott retrospektív tárlaton –, s azóta nem került teljességében a közönség elé: az újabb Bartha-kiállításokon a régebbi képektől rendre elkövetelték a helyet a friss munkák. Most hát – mint mondottam, ismét – itt van az ideje a teljes életmű áttekintésének.

1. Önarckép, 1927

Az imént emlegetett műcsarnoki tárlat óta ezt az áttekintést Bartha László 1927-ben festett „Önarckép"-évél kell kezdeni. Azzal a képpel, mely hosszú lappangás után akkor jutott először a közönség elé, a reveláció, a ráismerő felfedezés örömét ajándékozva mindannyiunknak. Szinte jól esett látni, hogy ez a fiatal festő – még szinte gyermekember, tizenkilenc éves, elsős a Képzőművészeti Főiskolán – milyen mély önismerettel volt képes vizsgálni és megmutatni magát, és persze azt is, hogy ehhez a vizsgáló és feltáró bátorsághoz máris megvoltak az eszközei. Mert az „Önarckép" máris mű volt és nem stúdium. S hogy nem véletlenül került ki Bartha László keze alól, igazolta, az 1928-ban festett „Öcsém és én": kvalitásai, szemléletbeli bátorsága és festői erényei-eredményei, megismételték az Önarckép magasát.

Másfél évtized után ismét elébük állva ösztönösen is ezt a régi élményt keresi bennük az ember. És nem csalódik! Az „Önarckép" is, az „Öcsém és én" is jeles munka valóban: egy életmű kezdődik velük.

Ami persze nem azt jelenti, hogy Bartha László stílusa, látásmódja amint létrejött, meg is kövesedett. Hiszen az nem erény volna, hanem tragédia: képtelenség a világgal való párbeszédre, a fejlő-

Bartha herausgekommen war, bestätigte das Bild „Mein jüngerer Bruder und ich" vom Jahre 1928, dessen Qualitäten, Anschauungsmut, malerische Tugenden und Ergebnisse die „Höhe" des Selbstportärts wiederholten.

Nach eineinhalbem Jahrzehnt uns wieder vor die beiden Bilder stellend suchen wir in ihnen auch intuitiv nach diesem alten Erlebnis. Und wir täuschen uns nicht! Sowohl das „Selbstbildnis" als auch „Mein jüngerer Bruder und ich" sind erstklassige Arbeiten: ein Lebenswerk beginnt mit ihnen!

Das bedeutet aber überhaupt nicht, dass sich der Stil und die Anschauungsweise von László Bartha gleich nach ihrem Zustandekommen versteinerte. Das wäre nämlich keine Tugend sondern eine Tragödie: Unfähigkeit für den Dialog mit der Welt, für die Entwicklung. Und er konnte immer, in jeder Periode seiner Betätigung durch die Fähigkeit für die Wahrnehmung, Analyse und Vorstellung der Dinge charakterisiert werden.

Von dieser Dreiheit hatten die Wahrnehmung und die Analyse zu Beginn seiner Laufbahn — gesetzmässig — starke Betonung. Zu dieser Zeit wirkt ja die Sehnsucht nach dem Sammeln von Erfahrungen und von der Wahrnehmung in jedem jungen Mann. Für die Vorstellung, Darstellung der Dinge reicht das Wissen über die Welt noch nicht, darauf muss man noch warten und in erster Linie sich darauf vorbereiten.

Sich vorbereiten und das vor allem mit standhaftem Lernen zu tun, wodurch die Begabtheit, die Gegebenheiten gestärkt werden! Und László Bartha durcharbeitete jedenfalls in dieser Überzeugung hart seine Studienjahre an der Hochschule bis zum Ende, von 1927 an bis 1933. Und für diese Jahre hatte er einen guten Führer, Leiter — wollen wir uns an ihn im Rahmen eines kurzen Abstechers erinnern — in der Person seines Professors Ágost Benkhard –, dessen pädagogische Methode — er korrigierte einen jeden, indem er die Persönlichkeit, Bestrebung und Arbeits des Individiums achtete — und fanatisierende Fähigkeit — er befasste sich das ganze Jahr hindurch mit seinen Schülern, sommerüber die wirklich Begabten in der Künstlerkolonie von Miskolc in die „bis zum Wahnsinn starken", gleichzeitig aber immer methodischen Studien hineintreibend — der künstlerischen und menschlichen Natur des die konzentrierte Arbeit gern habenden Künstlers gut entsprachen.

Diese Betätigung, deren Tempo und Intensität auch nach Beendigung der Studienjahre nicht nachliessen trug ihre Früchte gepaart mit der menschlichen Empfindlichkeit und der malerischen Begabtheit von László Barthas fast selbstverständlich, Werke, die fortwährend ausgereifter wurden. Gleich nach der Beendigung seiner Studien an der Hochschule wurden seine fünf sehr guten Gemälde auf der Frühjahrsausstellung des Nationalsalons vorgestellt: „Schwestern — Herbstspaziergang — Kunstmaler — Sommer — Pferdewartung" und der Künstler ehielt für sie sogar die „vorzügliche Anerkennung" der Szinyei-Gesellschaft, einer

désre. És Barthát éppen ez, a dolgok meglátásának, elemzésének és felmutatásának képessége jellemezte mindig, munkálkodásának valamennyi periódusában.

Ebből a hármasságból persze az út elején, a főiskolás években, a meglátás és az elemzés volt – törvényszerűen – az erős hangsúlyú. Hisz ilyenkor a tapasztalatszerzés, a megismerés vágya munkál minden ifjú emberben. A felmutatáshoz még nem elég a világról való tudása. Arra még várnia, s legfőképpen készülnie kell.

3. Beszélgetők – Este, 1935

Készülnie, mindenekelőtt kitartó, tehetségét, adottságait erősítő tanulással. Bartha László mindenesetre ebben a meggyőződésben dolgozta végig keményen főiskolás éveit – 1927-től 1933-ig. És ehhez kapott – emlékezzünk meg róla egy rövid kitérővel – jó irányítót, tanára, Benkhard Ágost személyében, akinek pedagógiai módszere – mindenkit úgy korrigált, hogy tiszteletben tartotta személyiségét, törekvését és munkáját – és fanatizáló képessége – növendékeivel egész évben foglalkozott, a tanév folyamán a Főiskolán, nyaranta pedig a miskolci művésztelepen, az „őrülésig erős", ugyanakkor mindig módszeres stúdiumokba lovalva bele a valóban tehetségeseket – igen jól megfelelt a koncentrált munkát mindig kedvelő Bartha László festői és emberi természetének.

Ez a munkálkodás, melynek üteme és intenzitása az iskolás évek végeztével sem csappant meg, Bartha emberi érzékenységével és festői tehetségével párosulva, szinte természetesen hozta meg a maga gyümölcseit, az egyre érettebb műveket. Mindjárt a Főiskola befejezése után, a Nemzeti Szalon tavaszi kiállításán öt igen jó képét mutatta be – „Nővérek", „Őszi séta", „Festő", „Nyár", „Lómosás" volt a címük –, s meg is kapta értük a fiatal kollégáik felkarolását céljául kitűző művészközösség, a Szinyei Társaság „kitüntető elismerés"-ét.

7. Favágók, 1941

Nem kitalált hely kitalált idilljei voltak ezek a munkák: Tihanyban készültek. 1933-ban ugyanis Bartha László felfedezte magának azt a változatosan szép tájat, s azt a természetes egyszerűségében élő halász-mezőgazdász falut, amit mostanára már csak az ő műveiből (meg a többi, Tihanyban „őshonos" művész, Borsos Miklós, Vass Elemér egykorú munkáiból) ismerhetünk. Ötven éve azonban valóban olyan volt, amilyennek Bartha László átélte. Csendes, a természettel együtt élő, szépségekkel és sejtelmekkel teli kisvilág, mely szívesen fogadta magához az örömmel rácsodálkozó fiatal festőt, s évről évre változatos munkák alapélményével ajándékozta meg. E művek közül a legnagyobb sikert az „Esti kocsizás" hozta Bartha Lászlónak a maga idején: a KUT tárlatán szerepelt először, átütő kritikai-szakmai elismerést aratva. Rávall persze – szuverenitására és az alkotásban a maga erejének próbáit is kereső természetére –, hogy nem igyekezett erre a sikerre se ráülni.

Az „Esti kocsizás" és előzményei, a Tihanyon született, Tihanytól ihletett idillek által kijelölt témát, hangulatot és festésmodort foly-

Künstlergemeinschaft, die sich zum Ziel setzte, sich der jungen Kollegen anzunehmen.

Keine erfundenen Idyllen eines erfundenen Ortes waren diese Arbeiten: sie wurden in Tihany gemalt. Im Jahre 1933 entdeckte sich László Bartha nämlich diese abwechslungsvoll schöne Landschaft, das in seiner natürlichen Einfachheit lebende Dorf der Fischer und Bauern, das wir heute nur mehr nach seinen Werken (und nach den der anderen in Tihany „einheimischen" Künstler — Miklós Borsos und Elemér Vass) kennen können. Vor fünfzig Jahren sah es wirklich so aus, wie es Bartha sah und erlebte: eine stille, mit der Natur zusammenlebende kleine Welt voll Schönheit und Schimmer, die den sie bewundernden Maler gern aufnahm und ihn von Jahr zu Jahr mit den Grunderlebnissen abwechslungsreicher Arbeiten beschenkte. Von diesen Werken erzielte das Gemälde „Wagenfahrt am Abend" seinerzeit den grössten Erfolg für Bartha, es wurde auf der Kunstausstellung der KUT zum ersten Mal vorgestellt, einen durchschlagenden beruflichen Erfolg und eine durchschlagende Rezension erntend. Und das sieht dem Künstler Bartha — seiner Souveränität und auch seiner die Proben der eigenen Kräfte suchenden Natur — ähnlich, dass er nicht einmal versuchte, auf diesem Erfolg zu sitzen.

Es hätte sich gebührt, das durch das „Wagenfahrt am Abend" und seine Vorausgegangenen, durch die in Tihany geborenen, von Tihany inspirierten Idyllen bestimmte Thema fortzusetzen. Es war nämlich erfolgreich, logisch und entsprach auch der malerischen „Natur" von László Bartha. Doch ging er nicht auf dem gebahnten Weg weiter, sondern er orientierte sich nach einer neuen Richtung, er wollte sich in einer malerischen Sprache ausdrücken, die fähig ist, die erste oberflächliche Schicht der Erfahrungen zu verallgemeinern, die Motive in Anzeichen, Symbolen auszudrücken und in monumentalen Formen darzustellen.

Der Umschwung erzielte einen durchschlagenden Erfolg. Seine Zeugen werden auch auf dieser Lebenswerk-Ausstellung angeführt, von ihnen erlaube ich mir Ihre Aufmerksamkeit auf den „Sämann", „Aehrenleser" und die „Schlafende Hirtin" zu lenken, die auch von den Arbeiten vom Jahre 1936 hervortreten.

Diese Werke — und auch ihre „Zeitgenossen" — erzeigen sich als Vorspiel für eine monumentale Malerei, ja was noch mehr ist, als deren erste Verwirklichungen. Und ich bin der Meinung, ihr Zustandekommen spielte ihrerzeit sehr stark dabei, dass László Bartha von dem Professor der Kunstgeschichte, Tibor Gerevich zu den Stipendisten der Ungarischen Akademie von Rom für den Jahrgang 1937–38 (in der Gesellschaft von Tibor Duray, Jenő Kerényi und Jenő Szabados) einberufen wurde, von dem Professor, der der Direktor der Akademie und nach hohen Dingen trachtender Organisator der neuen offiziellen Kunst der Epoche war.

Seine Rechnung aber, dass er wieder neue Kräfte für seine „Truppe" wirbt, hat sich diesmal nicht bewahrheitet, da weder Duray noch Kerényi, noch der früh verstorbene Jenő Szabados, noch

8. Daphnis és Chloe, 1942

tatni illett volna. Hiszen sikeres volt, hiszen logikus volt, hiszen meg is felelt Bartha László festői „természetének". Mégsem haladt tovább a járt úton, hanem új irányba tájékozódott, a tapasztalatok első, felszíni rétegét általánosítani képes, a motívumokat jellé, jelképpé sűrítő, monumentális formákkal beszélő festői nyelven akart megszólalni.

A fordulat teljes sikert hozott. Tanúi ezen az életműkiállításon is felsorakoznak – körükből mindenekfelett az 1936-os év képei közül is kiemelkedő „Magvető"-t a „Kalász szedő"-t és az „Alvó pásztornő"-t szeretném figyelmükbe ajánlani.

Ezek a művek – és egykorú társaik – egy monumentális festészet előjátékainak, sőt mi több, első megvalósításainak mutatkoznak. S úgy gondolom, létrejöttük a maga idején erősen közrejátszott abban, hogy Bartha Lászlót az 1937/38-as évadra a Római Magyar Akadémia ösztöndíjasai közé szólította (Duray Tibor, Kerényi Jenő és Szabados Jenő társaságában) Gerevich Tibor művészettörténész professzor, az Akadémia igazgatója, a korszak új hivatalos művészetének nagyra törekvő szervezője.

Akinek számítása azonban, hogy ismét új erőket toboroz csapatába, ezúttal egyáltalán nem vált be, mivel sem Duray, sem Kerényi, sem a – korán meghalt – Szabados Jenő, sem Bartha László nem hajtotta végre a tőle elvárt fordulatot, nem „tanult" semmit az olasz „novecento" produkciójából. Hanem Bartha – például – épp ellenkezőleg, önmaga monumentalista programjának is hátat fordítva, ismét az élmények hétköznapi rétegeit hagyta festészetébe ömölni, s festett, rajzolt ott is mezei munkálkodókat, halászokat, utcai jeleneteket, a trattoriák – a kis éttermek – teraszán pihenőket, s a reneszansz és barokk város házait, utcáit, tereit.

11. Fügefa alatt, 1957

Aztán hazatért, Tihanyba utazott, s folytatta ott, ahol harmincötben abbahagyta – festett számtalan tájképet, akvarellt, rajtuk a reggelek, a betakarítás, az egyszerű mulatságok jeleneteivel –, szinte lerázva magáról a hároméves közjáték emlékét is.

Választás volt ez, minden kétséget kizáró. Bartha végigpróbálta és végiggondolta a lehetséges utakat, s aztán azt választotta, amely leginkább megfelelt hajlamainak, s amelyen a korabeli magyar festészet legjobbjai haladtak. A nagybányai hagyomány folytatását.

Ez a folytatás persze, köztudottan, nem ugyanannak a festői lehetőségnek az újabb felmelegítése, nem a Nagybányaiak eredeti szándékát csak ismételgető vállalkozás volt. Bartha László és kortársai feszültebb időket éltek annál, hogysem a békés szemlélődésre kedvük és idejük lett volna. Munkásságukban egyre nagyobb szerepet kaptak az expresszív eszközök, a zaklatottabb ecsetjárás, a fojtott, csak helyenként fölizzó színek, a témákba belelátott és beleláttatott szimbolikus tartalmak, koruk tükrei.

Két példa is mutatja a tárlaton: mit tudott ez az eszköztár, s mire futotta erejéből Bartha László kezében. Az egyik az 1941-es

László Bartha die von ihm erwünschte Wende vollzogen, keiner von ihnen „lernte" was aus der Produktion des italienischen „Novocento". Sondern z. B. Bartha — ganz im Gegenteil — liess auch seinem Monumentalprogramm den Rücken kehrend wieder die alltäglichen Schichten der Erlebnisse in seine Malerei einströmen, malte und zeichnete auch in Italien Landarbeiter, Fischer, Strassenszenen, auf den Terrassen rastende Menschen in kleinen Gasthäusern – Trattorien –, Häuser, Strassen und Plätze der Renaissance- und Barockstadt.

Dann kehrte er nach Ungarn zurück, fuhr nach Tihany und setzte seine Arbeit fort, wo er damit aufhörte — malte zahlreiche Landschaftsbilder, Aquarelle mit den Szenen der Morgen, der Ernte und der einfachen Vergnügungen — auch noch die Erinnerungen des dreijährigen Intermezzos von sich werfend.

Eine Wahl soll das gewesen sein — ohne jeden Zweifel! Bartha erprobte und dachte die möglichen Wege durch und ann wählte er, der seinen Neigungen am besten enstprach und den die besten der zeitgenössischen ungarischen Malerei die Traditionen von Nagybánya fortsetzend betraten.

Diese Fortsetzung war aber — allgemein bekannt — keine neuere Aufwärmung der malerischen Möglichkeiten von Nagybánya, keine Unternehmung, die die ursprüngliche Absicht der Schule von Nagybánya nur wiederholte. László Bartha und seine Zeitgenossen erlebten viel gespantere Zeiten, als dass sie Lust und Zeit gehabt hätten, in ruhiger Beschaulichkeit gearbeitet zu haben. In ihrer Betätigung spielten die expressiven Mittel immer grössere Rolle: unruhigere Pinselführung, gedämpfte, nur stellenweise aufglühende Farben, in die Themen hineingedachte und hineingelesene symbolische Inhalte — der Spiegel ihrer Zeit.

Zwei Beispiele zeigen wohl auf der Kunstausstellung, wozu diese Mittel fähig waren und wofür sie in der Hand von László Bartha reichten. Das eine ist das Bild „Holzhacker" vom Jahre 1941, das andere „Daphnis und Chloe" vom Jahre 1942.

Die beiden Gemälde hatten und haben ihre Rolle. Das „Holzhacker" ist beinahe das Musterbeispiel der zu der Expressivität tendierenden Post-Nagybányaer Bildsprache. Auch es ist das Konzentrat der Tongebung, Thematik und Stimmung derjenigen Ausstellung, die von Bartha in der Gesellschaft von István Cserepes, Ernő Hrabéczy, Károly Koffán und Jenő Szabados 1942 im Ernst-Museum (zu jener Zeit „Kunstinstitut" von Eva Almásy-Teleky) veranstaltet wurde und wo Bartha den Grosspreis der Szinyei-Gesellschaft erhielt. „Daphnis und Chloe" ist etwas anderes und auch mehr. Das ist wieder eine einmalige Arbeit, eine Insel, dem Schein nach eine auf sich selber genommene Kraftprobe, die den Prozess der heimischen und siebenbürgischen Landschaften unterbricht, es ist wohl aber auch ein Pfeiler, die Zusammenfassung von allem, was Bartha so lang vom Formenbau und von der Behandlung der Farben wusste, es ist der Vorbereiter der Fortsetzung, auf dem wir sowohl das Vorbild der Darstellung von Men-

dátumú „Favágók", a másik az egy évvel későbbi „Daphnis és Chloe".

Mindkettőnek megvolt és megvan a maga szerepe. A „Favágók" az expresszivitásba hajló posztnagybányai képnyelvnek szinte iskolapéldája. És sűrítménye ama kiállítás hangvételének, tematikájának, hangulatának, amelyet 1942-ben az Ernst Múzeumban (akkor: Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézete) Bartha László Cserepes István, Hrabéczy Ernő, Koffán Károly és Szabados Jenő társaságában rendezett, s amelynek nyomán Bartha elnyerte a Szinyei Társaság az évi nagydíját. A „Daphnis és Chloe" más is, több is. Megint egyszeri munka, sziget, a látszat szerint, a hazai és erdélyi tájak folyamatát megszakító vállalt erőpróba. Ám e mellett pillér is. Összefoglalója mindannak, amit Bartha a formaépítésről, a színek kezeléséről eladdig tudott, s előkészítője a folytatásnak: felismerhetjük rajta a negyvenes és ötvenes évek emberábrázolásainak előképét, fel a későbbi, akár elvontabb képek térépítő ecsetjárásának módszertanilag jól alapozott első variánsát.

Egyszerűbb időben nyilván nem marad ilyen magányos a maga esztendejében, esztendeiben egy ilyen kulcsmű, hanem vonzza magához az újabbakat, az általa megnyitott lehetőséggel élő társakat. 1942 azonban nem egyszerű idő volt, hanem a második világháború legközepe. A „Daphnis és Chloe"-nak se lett hát társa az életműben, hatása, úttörésének eredménye csak lassan épült bele a Bartha-képek világába.

Pedig Bartha László, szerencséjére, nem is volt kénytelen közvetlen létveszélyekkel birkózni, „csak" a legtöbb embernek kijutó nehézségek gyötörték; ám ezek is elég durvák voltak ahhoz, hogy megszaggassák munkálkodásának folyamatosságát, elvegyék kedvét a megkezdett összefoglalás továbbfűzésétől.

S úgy már sohase sikerült, ahogy nyugalmasabb időkben – talán – eshetett volna a dolog. De ne töprengjünk az elszalasztottakon. Hisz Bartha László se tette: ő is az újrakezdés jegyében fogott dolgához 1945-ben, miképpen az ország is. Aztán érdeméhez szerencse is társult: az 1947-es esztendőt Párizsban tölthette mint a francia állam ösztöndíjas vendége. Szerény kenyér volt ez, ami az anyagiakat illeti, de kalács a szellemnek: tessék elgondolni micsoda élmény lehetett a háborús évek, a bezártság után egyszerre a világ kultúrájának egyik központjában vendégeskedni, megnézni Picasso rajzkiállítását, Van Gogh műveinek bemutatóját, a kubisták, a Fauves, Braque, Matisse, Derain műveit, bejáratosnak lenni a nagyok műtermeibe, színházba járni, s Jouvet-t, Barrault-t látni a darabokban. Barthának mindebben része volt. Annál fájdalmasabbnak érezte, bizonnyal, a hazaérkezését követő időt, melyből legalábbis az elején, alig érthetett valamit; legfeljebb érezhette, hogy egyre inkább kicsúszik a perifériára, hogy megszűnik művészlétének minden lehetősége. Ekkor lett restaurátor, (számos freskó helyreállítása fűződik a nevéhez), majd az sem, hogy csak a szorító idők múltán, 1956 elején találhasson újból magára – ifjúsága színhelyén, Tihanyban, ahová most állandó

schen der vierziger und fünfziger Jahre als auch die ersten methodisch gut begründeten Varianten der raumbauenden Pinselführung der früheren, sogar abstrakteren Bilder erkennen können.

In weniger komplizierten Zeiten wird ein solches Schlüsselwerk im Entstehungsjahr und auch in den späteren Jahren gewiss nicht so vereinsamt bleiben, sondern es wird die neueren „Partner", die die durch dieses Werk geschaffene Möglichkeit benützen, anziehen. 1942 aber war kein einfacher Zeitabschnitt, sondern die Mitte des zweiten Weltkrieges. So bekam auch „Daphnis und Chloe" keinen Gefährten im Lebenswerk, seine Wirkung und das Ergebnis seines Bahnbrechens bauten sich nur langsam in die Welt der Bartha-Gemälde ein.

László Bartha war jedoch — zu seinem Glück — nicht gezwungen, mit unmittelbaren Lebensgefahren zu ringen, höchstens wurde er „nur" durch die Schwierigkeiten gequält, die die meisten Menschen abbekamen: sie waren aber grob genug, den Lauf, die Kontinuität seiner Tätigkeit zerrissen und in ihm die Lust zur Weiterleitung der begonnenen Zusammenfassung benommen zu haben.

Und so ist es nie mehr gelungen, wie es sich in ruhigeren Zeiten hätte ereignen können. Wir sollen uns aber nicht über das Versäumte zersinnen. Das tat nicht einmal László Bartha selbst: auch er machte sich 1945 im Zeichen des Wiederbeginns an die Arbeit, gleicherweise wie es in unserem Vaterland vor sich ging. Und zu seinem Verdienst gesellte sich auch das Glück: das Jahr 1947 konnte er als Stipendist von Frankreich in Paris verbringen. Das bedeutete wohl nur ein bescheidenes Auskommen, was die Mittel betrifft, doch eine Wohltat für den Geist: Wollen Sie sich bitte vorstellen, was für ein Erlebnis dies für ihn gleich nach den Kriegsjahren, nach der Geschlossenheit bedeutete, in einem Mittelpunkt der Weltkultur zu Gaste zu sein, sich die Zeichenausstellung von Picasso anschauen zu können, an der Präsentierung der Arbeiten von Van Gogh teiltzunehmen, die Werke der Kubisten, Fauves, Braque, Matisse und Derain zu sehen, bei den Ateliers der „Grossen" freien Zutritt zu haben, Theaters zu besuchen, Jouvet und Barrault auf der Bühne zu sehen! Dies alles wurde ihm zuteil. Umso schmerzlicher fand er gewiss die Zeit nach seiner Rückkehr, die er — wenigstens zu Beginn — nicht verstehen konnte, höchstens musste er zur Kenntnis nehmen, dass er vielmehr an die Peripherien gelangt und dass alle Möglichkeiten seiner Kunst verschwinden. Zu dieser Zeit wurde er Restaurator (die Wiederherstellung, Restaurierung vieler Fresken ist mit seinem Namen verbunden), später verliert er noch auch diese Stellung und erst zu Beginn 1956 kann er nach drückenden Jahren in Tihany, auf dem Schauplatz seiner Jugend zu sich zurückfinden, wo er jetzt als ständiger Bewohner in der Gesellschaft seiner Frau, die zur Direktorin des Museums ernannt wurde, ankam.

Als käme er aus einem Keller an die Sonne und blinkte noch, so gewöhnt er sich an das Licht und macht kleine Schritte, um nicht zu stolpern; er begann mit der Arbeit in dem alten-neuen Zuhause

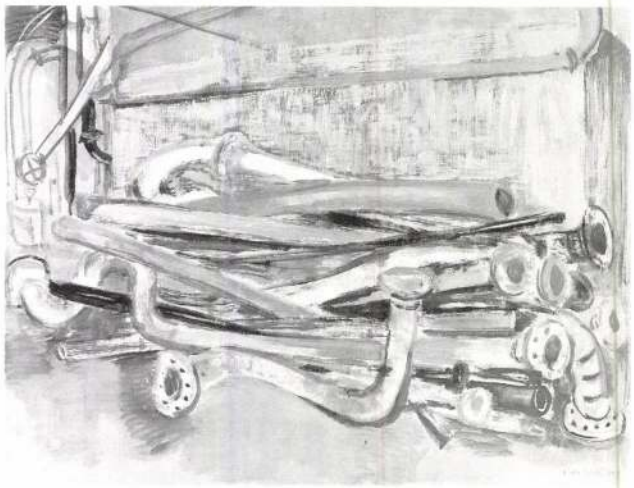

13. Ajka II., 1959

14. Ajka III., 1959

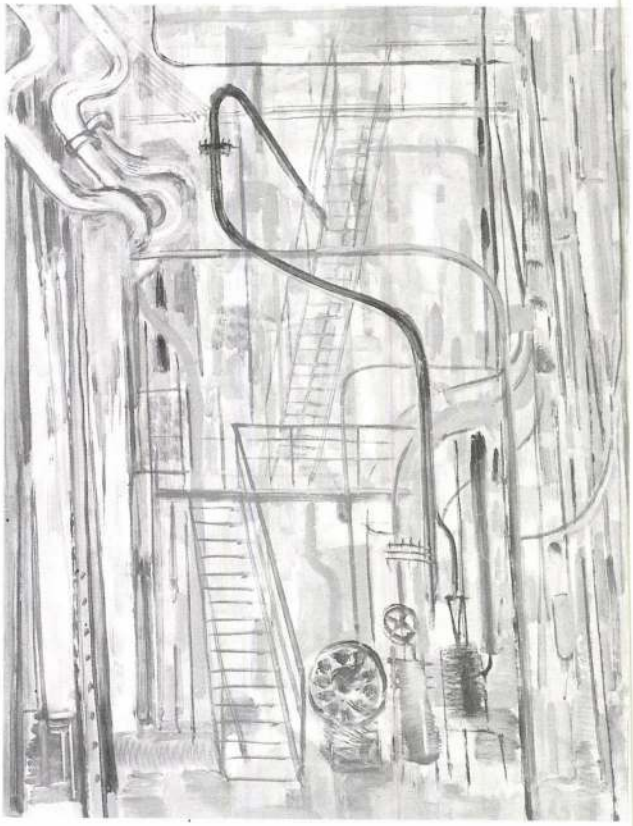

lakosként érkezett, a múzeum vezetőjévé kinevezett feleʃége társaságában.

Mint aki pincéből jön a fényre és hunyorog még, szoktatja magát a világossághoz, s aprókat lép eleinte, nehogy megbotoljék, úgy kezdett munkához a régi-új otthonban Bartha László: először a belső világát és az emberi környezetét akarta felderíteni, portrékat, szerelmes-szép aktokat, interieuröket festett gouache-al. Pompás lap, kis remekmű mindahány, jelzi, hogy a művész biztonságát nem törték össze benne az ember próbái. Aztán hamarosan felcsapott a kedv, s Bartha ismét munkához látott, feltárta magának a táj és az élet tágabb köreit is. Festett kicsi zsánerképet (pl. a „Fekete tyúk"-ot), új portrékat („Vass Elemér", „Tihanyi postás"), új szemszögből látott szép pillanatokat („Fügefa alatt") és tájképeket, kisebb és nagyobb teret befogókat („Rianások", „Téli Balaton", „Belső-tó tavasszal").

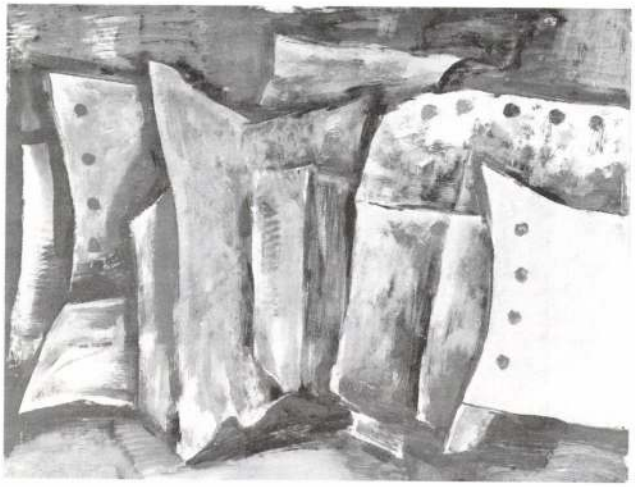

15. Ajka IV., 1959

A „Tihany festője" azonban olyan rabság lett – lehetett – volna, amihez Bartha László nemigen érzett kedvet. Mihamarabb szabadulni igyekezett tőle tehát. Kitörésének egyik iránya a kézzelfogható valóság általa addig nem tapasztalt dimenziói felé mutatott. Az ötvenes évek végén Bartha László (azt hiszem) önmagának is váratlan irányulással a gyári világ iránt kezdett érdeklődni – Ajkára, az ottani üzemekbe járt festeni – a gépek szerkesztettsége, az

17. Alumínium, 1961

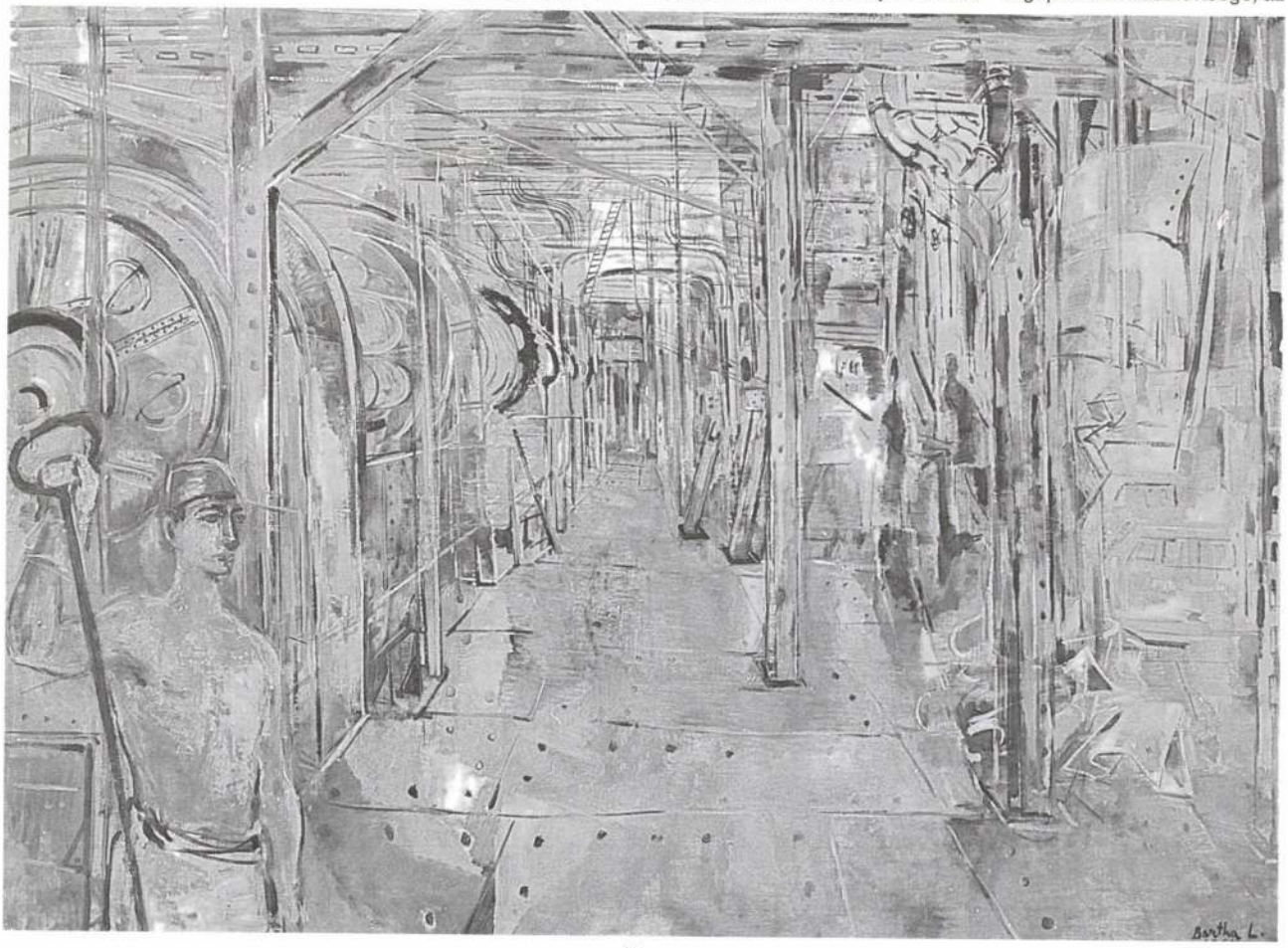

zuerst mit der Aufhellung seiner inneren Welt und menschlichen Umwelt, Porträts, verliebte-schöne Akte, Interieurs malte er mit Gouache. Ein jedes Stück ist ein kleines Meisterwerk und zeigt, dass die Sicherheit, Geborgenheit des Künstlers in ihm durch die Erprobung des Menschen nicht zerbrochen wurde. Bald bekam er wieder Lust zu der Arbeit und ging ans Werk, er erschloss die weiteren Kreise der Landschaft und des Lebens. Er malte kleine Genrebilder (z.B. „Schwarzes Huhn"), neue Porträts (Elemér Vass, „Briefträger von Tihany), schöne Augenblicke von neuem künstlerischem Standpunkt aus betrachtet (Unter Feigenbaum) und Landschaftsbilder, die kleinere und grössere Räume umfassen („Bersten", „Der Plattensee im Winter", „Der Innensee im Frühling").

Der Titel, der „Kunstmaler von Tihany" wäre für ihn eine Gefangenschaft gewesen — er hätte sein können —, wozu aber Bartha keine Lust hatte. Er wollte also ihn so schnell wie möglich loswerden. Eine Richtung seines Ausbruches deutete in die Dimmensionen der greifbaren Wirklichkeit, welche Dimmensionen Bartha bisher nicht kannte. Ende der fünfziger Jahre begann er sich

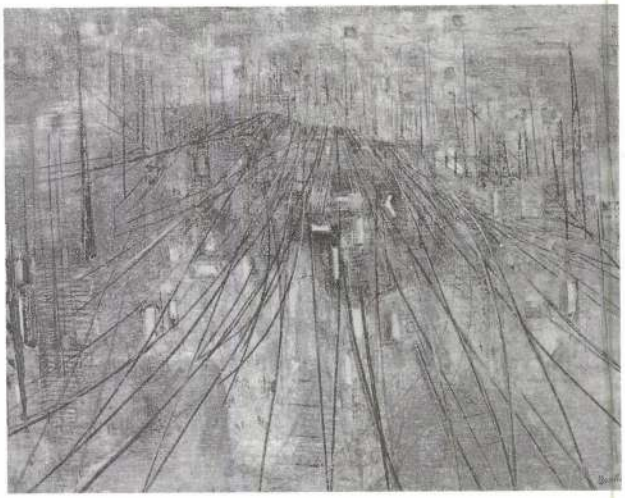

16. Állomás, 1961

19. Jégvilág, 1962

épületek nagysága, a színes csővezetékek rengetege, s a köztük dolgozó emberek egyénisége megragadta, sajátos festői lehetőségeket fedezett fel ábrázolásukban. Igaz, a szintézisig, a legjobb szándékkal sem jutott: bárhogy törekedett rá, az ember és az általa formált, neki engedelmeskedő gép viszonyát a közvetlen látvány világából nem tudta átemelni a lényeget láttató rendszer új dimenziójába, a szerkesztett színesség – a gép – inkább háttérül szolgált csupán a „Daphnis és Chloe" klassicizmusát feleleventő emberalakoknak, mintsem közegükké lehetett volna, festőnk eredeti törekvése szerint.

A szintézis így másutt született meg végül, és nem a közvetlen tapasztalatok változó helyszíne hozta el. Hanem a már sokszor látott és sokszor ábrázolt motívumok újra való elemzése, szerkezetük feltárása, képpé transzponálása és rendszerré emelése.

A tárgyat ebben az összefüggésben már-már közömbösnek is mondhatjuk: lehet emberi teremtmény, ráadásul nem is különösebben izgalmas festői téma – példa rá az „Állomás" – és lehet természeti jelenség – mint volt oly sokszor a Balaton és a Belső

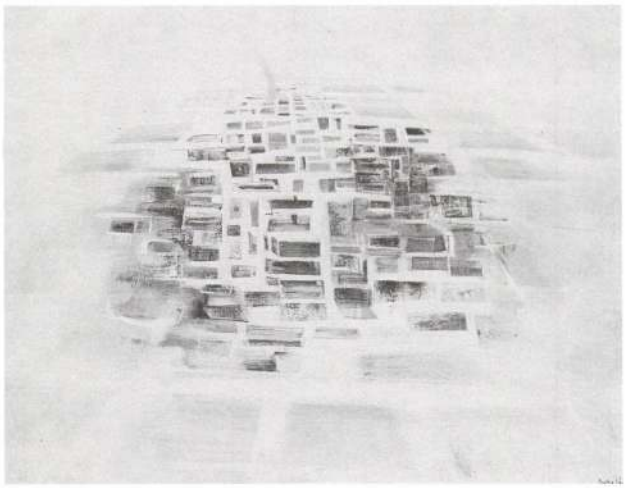

24. Behavazott falu, 1964

27. Jeges Balaton, 1968

(meiner Meinung nach) eine auch für sich selbst unerwartete Richtung nehmend für die Welt der Fabriken zu interessieren. Er kam öfters nach Ajka, um in den dortigen Betrieben zu malen, die Konstruiertheit der Maschinen, die Grösse der Gebäude, die ungeheueren bunten Rohrleitungen und die Individualität der an den Maschinen tätigen Menschen fassten ihn an, eigenartige malerische Möglichkeiten entdeckte er in ihrer Darstellung. Ehrlich gesagt kam er bis zur Synthese trotz besten Willens nicht: wie auch immer er sich danach strebte, gelang es ihm nicht, das Verhältnis zwischen dem Menschen und der ihm willfährigen Maschine aus der Welt des unmittelbaren Anblicks in die neue Dimmension des das Wesen vorstellenden Systems hinüberzuheben, die gebaute Buntheit — die Maschine — diente eher nur zum Hintergrund der Menschengestalten, die den Klassizismus von „Daphnis und Chloe" wieder belebten, als sie das Mittel, das Medium dieser Figuren hätte werden können, wonach sich Bartha ursprünglich strebte.

Die Synthese kam schliesslich anderswo zustande und nicht der wechselnde Schauplatz der unmittelbaren Erfahrungen brachte sie mit, sondern die neuerliche Analyse der bereits vielmals gesehenen und dargestellten Motiven, die Erschliessung, das Transponieren in Bilder und die Systematisierung ihrer Struktur.

Den Gegenstand können wir in diesem Zusammenhang schon für „gleichgültig" erklären: er kann ein menschliches Produkt und noch dazu kein besonders spannendes malerisches Thema sein, wie z.B. der „Bahnhof", und auch eine Naturerscheinung sein, wie es so häufig der Fall war: die vereiste Welt des Platten- und Innensees, ihre durch Spalte zerrissenen, kalten, eigentümlichen, seltsamen Landschaften von gewaltiger Raumsicht.

Obgleich das Wort „gleichgültig" — und ich sehe es erst jetzt — auch irreführend sein kann. Es könnte auch sagen: Die Wirklichkeit lässt László Bartha kalt, er wurde im weiteren nur durch das abstrakte System angereizt. Wer aber daraus nur soviel herausliest, missversteht grundlegend die Sache.

Bartha war und wurde nämlich nie gegen die sichtbare, dargestellte und systematisierte Welt gleichgültig. Er war und blieb Realist auch noch auf seinen späten Bildern, die anscheinend keinen Gegenstand hätten. Er ist Realist in dem Sinne, dass er Gegenstände, Erlebnisse unerlässlich bedarf. Er braucht immer etwas, was ihn interessiert, was ihn fasst, wessen Wesen und logischer Ordnung er nachforschen kann und was ihm intellektuell, gefühlsmässig und malerisch nahe steht.

Diese gewisse Gleichgültigkeit bedeutet aber nicht, dass ihm die Welt „ganz gleich" wäre, sondern dass er sich nicht zu einem einzigen Teil oder zu irgendeinem engen Kreis, Gegenstand und irgendeiner Kunstgattung der Welt verpflichtet.

Nach dieser Klarstellung — zu der Bilderwelt vom „Bahnhof" und „Zugefrorener Plattensee" zum Anblick der Betrieb von Ajka, zu

28. Befagyott Balaton, 1968

tó jégvilága, rianásokkal szabdalt, hatalmas távlatú hidegfényű különös tája.

Bár ez a szó, hogy közömbös, most látom, félrevezető is lehet. Azt is mondhatja, hogy Bartha Lászlót hidegen hagyta a valóság, hogy csak az elvont rendszer izgatta a továbbiakban. De aki csak ezt olvassa ki belőle, alaposan félreérti a dolgokat!

Bartha ugyanis nem volt és nem lett közömbös a látott és ábrázolt és rendszerbe fogott világ iránt. Realista volt és az is maradt, még látszólag tárgynélküli, késői képein is. Realista abban az értelemben, hogy múlhatatlan szüksége van tárgyra, élményre. Valamire, ami érdekli, ami megfogja, aminek a lényegét, a logikai rendjét kutathatja, amihez intellektuálisan, érzelmileg és festőileg köze van.

Az a bizonyos közömbösség tehát nem annyit tesz, hogy mindegy neki a világ, hanem annyit, hogy nem köti le magát egyetlen szeletéhez, vagy megközelítésének és megmutatásának valamely szűk köréhez – tárgyához, műfajához.

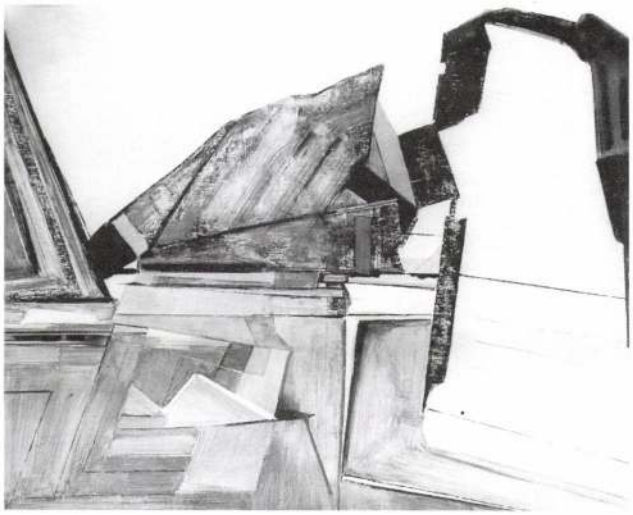

43. Meteora, 1976

46. Iszlám, 1977

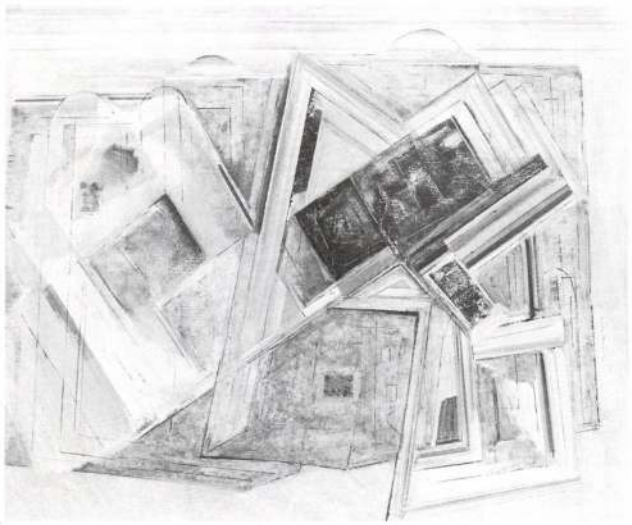

E tisztázás után visszakanyarodva az „Állomás" és a „Befagyott Balaton" képvilágához, és az ajkai gyárak látványához, meg a bakonyi erdők és falvak ábrázolataihoz, s együtt véve szemügyre sorozataikat, észrevehetjük: Bartha László festészetében ezeken a képeken, az ötvenes évek végén, s a hatvanasok elején megszületett és megszilárdult egy sajátos szerkezeti rend. Ha sémákkal operálnánk róla beszélve, négyzetrácsokra és sávokra építettnek neveznénk ezt a rendet, hiszen mindegyik kompozíción a vertikálisok és horizontálisok rendezik képpé a változatos látványt. Ám a séma egyszerűsít. Bartha László képei pedig nem egyszerűsödtek, hanem logikus szerkezetet kaptak: szilárd, ugyanakkor rugalmas rendet. S arról se feledkezhetünk meg, hogy ezt a rugalmas rendet festő épített fel: egy érzékeny kolorista, aki nem geometriai rendszerbe, hanem szerkezetbe fogott színritmusokban gondolkodott. Így lett az ég, a tavi jégtükör a bakonyi rengeteg, a dombra kúszó falu képpé. Festői alkotássá, melyben ott él, lélegző-elevenen – s nem holttá-preparálva! – az emberi élmény is és ott van az újrateremtés logikai – művészi gesztusa is, teljes és természetes egységet, szimbiózist képezve.

Festőnk útját műveinek során át követve, s a korai hatvanas évek munkái után a későieket, majd a hetveneseket véve szemügyre – előbb a föllelt képrend mind következetesebb alkalmazásának válunk tanúivá. Ezt olvashatjuk le a mindegyre újrakezdett Balaton-képekről, az Erdély-ciklus műveiről, s azokról a festményekről, melyeken görögországi és törökországi élményeit dolgozta fel Bartha László – például a „Meteorá"-n, az „Iszlám"-on, a „Hellas"-on.

Közben azonban érdemes megfigyelnünk a színek szerepének fokozatos megváltozását is! Kezdetben a szín még elsősorban felidéző szerepű volt, őrizte az indító-élmény koloritját: a jég hidegét, az erdő zöld-barna melegét, a falusi ház fehérét, pirosát.

der Darstellung der Wälder und Dörfer des Bakony-Gebirges zurückkehrend und die Serien beisammen ins Auge fassend — können wir erkennen: in der Malerei von László Bartha wurde Ende der fünfziger und Anfang der sechziger Jahre eine eigenartige Konstruktionsordnung auf diesen Bildern geboren und sie festigte sich. Wenn wir über diese Bilder sprechend mit Schemas verfahren würden, würden wir diese Ordnung eine auf Quadratgitter und Streifen gebaute Ordnung nennen, denn auf jeder Komposition ordnen Vertikale und Horizontale den abwechslungsreichen Anblick zu einem Bild. Das Schema macht jedoch einfacher. Und die Bilder von László Bartha wurden nicht einfacher, sondern sie bekamen einen logischen Aufbau: eine feste, doch spannkräftige, elastische Ordnung. Und wir dürfen nicht vergessen, dass diese elastische Ordnung von einem Kunstmaler aufgebaut worden ist, von einem empfindlichen Koloristen, der nicht in geometrisches System, sondern in Konstruktion gefassten Farbenrhythmen gedacht hat. So wurden der Himmel, die Eisflächen der Seen, die Bakonyer Wildnis, das auf dem Hügel hinaufkriechende Dorf zu Bildern, zu Werken der Malerei, in denen das menschliche Erlebnis átmend-lebendig und nicht für tot präpariert drinnen lebt und in denen auch die logisch-künstlerische Geste der Rekreation mit dem Erlebnis eine völlige und natürliche Einheit, Symbiose bildend sichtbar wird.

Dem Wege unseres Kunstmalers über seine Werke folgend und nach den Frühwerken der sechziger Jahre auch die späteren sowie die der siebziger Jahre ins Auge fassend werden wir zuerst Zeugen der immer konsequenter werdenden Verwendung der aufgefundenen Bildordnung. Das können wir aus den fort und fort Wiederbegonnenen Plattensee-Bildern, den Arbeiten des Transsylvanien-Zyklus und aus jenen Gemälden, auf denen der Künstler seine Erlebnisse aus Griechenland und aus der Türkei bearbeitete, ablesen, wie z.B. auf den „Meteora", „Islam" und „Hellas".

Es lohnt sich aber inzwischen auch die stufenweise Aenderung der Rolle der Farben zu beobachten. Anfangs hatte die Farbe in erster Linie eine wiedererweckende Rolle, sie bewahrte das Kolorit des Grunderlebnisses: die Kälte des Eises, die grün-braune Wärme des Waldes, das Weisse und das Rot eines Hauses vom Lande. Und später, als das Einfassen der Dinge in Konstruktion immer schwieriger wurde, bekam auch die Farbe eine bauende Rolle, ehrlich gesagt ohne ihre hinweisende Funktion verloren zu haben. Denn die Bildordnung erforderte, dass die Gesetze des Einfassens neben der Konstruktion auch im Kolorit zur Geltung kommen sollten, dass die einfachen Formationen durch weiche, feine, tonreiche Farben dargestellt werden, in den komplizierter konstruierten Räumen die Skala unzweideutig sein und schliesslich rein gültig gemacht, fast ungemischt grob (offen, derb) werden sollten, wobei die komplizierte räumliche Konstruktion die klare Lenkung der Aufmerksamkeit und Gefühle des Zuschauers verlangt, wie z.B. „Matthias der Eisbrecher", „Atelier", „Zirkus", „Vale", „Stadt" und auch die Varianten der „Topographie einer Kleinstadt" oder „Die Hoffnung stirbt zuletzt".

39. Holnap éjjel, 1972

40. Műterem, 1973

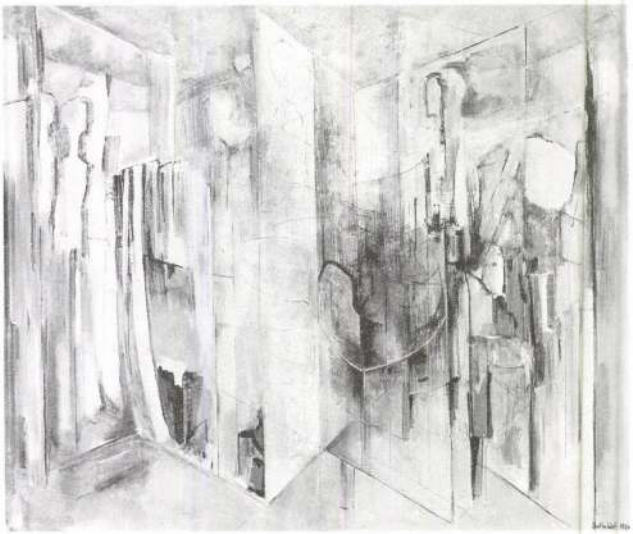

Aztán ahogy a dolgok szerkezetbe-íródása mind nehezebbé vált, úgy lett építő-szerepe a színnek is, igaz, anélkül, hogy utaló funkcióját elveszítette volna. A képrend ugyanis azt követelte, hogy az átírás törvényei a szerkezet mellett a koloritban is érvényesüljenek, hogy az egyszerű alakzatokat lágy, finom, árnyalatos színek rajzolják meg, a bonyolultabban szerkesztett terekben határozottabb legyen a skála, s végül tisztán érvényesítette, szinte keveretlenül nyerssé – szókimondóvá – váljék ott, ahol a bonyolult téri szerkezet a néző figyelmének és érzelmének határozottabb irányítását kívánja, például a „Műterem", a „Jégtörő Mátyás", a „Cirkusz", a „Vale" vagy a „Város" esetében, az „Egy kisváros topográfiája" változatain, vagy „A remény hal meg utoljára" című képen.

Ez utóbbi munkáinak említésével már a nyolcvanas évekbe érkeztünk Bartha László életművét, festészetének alakulását követve. „A remény hal meg utoljára" éppenséggel odáig vitt, ameddig a szélesebb nyilvánosság is követhette útját: legutóbbi – a Műcsarnokban és Kőszegen 1985-ben rendezett – tárlatának ez volt az egyik záródarabja.

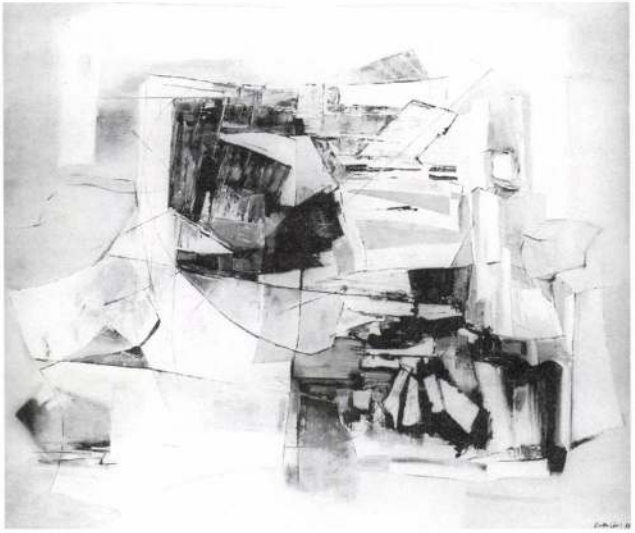

41. Jégtörő Mátyás, 1974

42. Balladák könyve, 1974

Mi történt azóta? Mivel „írta tovább" a maga történetét műveiben Bartha László?

Ha kérdésünkre most az volna csupán a válasz, hogy: folytatta munkálkodását – akkor is fejet kellene hajtanunk teljesítménye előtt. Ám ennél jóval többet tett. Azóta festett képei és gouache-kompozíciói – összesen vagy ötven munka, netán több is ennél – nemcsak szaporították műveinek számát. Hanem, úgy tűnik, minden régi erény megtartása mellett új időt kezdtek: a szabad szín és formaasszociációk korszakát.

Tartalmilag, bárhogy forgassuk is a szót, most elsősorban az érzelem dominál Bartha László életművében: a fájdalom és a remény, a leroskadás és a csakazértis fölemelkedés vív benne – is – csatákat. Győztes nincs. Fordulatok vannak. Lemondás az „Ünnep után"-ban. Elégia a „Tovatűnő szép életünk"-ben és „Az ősz utolsó napja"-ban. Rend és remény a „Bizánc"-okban s az egykori városképek ritmikai folytatását adó új kompozíciókon. És a – szabadjon egy igen távolinak tetsző asszociáicóval közelíteni a legújabbakhoz – számomra a kései Vörösmarty fölütő hangulatait idéző minapi festményeken, melyeknek szabad formajátékaiból kaptunk már ízelítőt a legutóbb is (ilyen volt például a „Zen" című kép a '85-ös budapesti és kőszegi bemutatón).

Ezek a képek mintha új kaput nyitnának, melyen át új, eleddig soha nem tapasztalt dolgokra látnánk Bartha László műhelyében és bensőjében. Mintha robbant volna valami, úgy cikázik, olyan szeizmikus jelet hagy ezeken a lapokon és ezeken a vásznakon az ecsetje. Úgy tűnik, új rendet építenek megint ezek a friss kompozícióit, nem tagadva, el sem is fojtva, inkább kiegészítve, ellenpontozva a régit, a fegyelmezett rendbe szedettet. Lesz-e folytatásuk? Legyen. Fontos, hogy legyen. Bartha László megint tud valamit a világról, amiről csak ő beszélhet.

Horváth György

Mit der Aufzählung seiner letzteren Arbeiten sind wir der Gestaltung der Malerei, dem Lebenswerk von László Bartha folgend in den achtziger Jahren angekommen. „Die Hoffnung stirbt zuletzt" führt bis dort, bis wohin auch die breitere Öffentlichkeit seinem Weg folgen konnte: Es war eines der Schlussbilder seiner letzten — im Jahre 1985 in der Kunsthalle und in Kőszeg stattgefundenen — Kunstausstellung.

Was ist seitdem geschehen? Womit hat László Bartha seine eigene Geschichte in seinen Werken „weitergeschrieben"?

Und wenn wir jetzt auf unsere Frage nur die Antwort hätten, dass „er seine malerische Tätigkeit fortgesetzt hat", müssten wir sowieso den Kopf vor ihm, vor seiner Leistung beugen.

Er hat aber viel mehr getan. Seine seit dieser Zeit gemalten Bilder und Gouache-Kompositionen — etwa fünfzig Werke, vielleicht etwas noch mehr — haben nicht nur die Zahl seiner Arbeiten vermehrt, sondern sie scheinen — neben der Erhaltung aller alten Tugenden — eine neue Epoche begonnen zu haben: die Epoche der freien Farbe und der Formassoziationen.

Inhaltlich — sollten wir das Wort so oder so drehen und wenden — dominiert in ersten Linie das Gefühl in dem Lebenswerk von László Bartha: der Schmerz und die Hoffnung, das Niedersinken und die „für alle Fälle-Erhebung" kämpfen — auch — in ihm eine Schlacht. Es gibt aber keinen Sieger! Wendungen gibt es! Resignation in dem „Nach Feiertag". Elegie im „Unser dahinschwindendes schönes Leben" und „Der letzte Herbsttag". Ordnung und Hoffnung in der „Byzanz-Serie" und in den neuen Kompositionen, die die rhythmische Fortsetzung der einstigen Städtebilder darstellen. Und — gestatten Sie mir, mich mit einer fernliegend scheinenden Assoziation seinen neuesten Arbeiten zu nähern — die jüngsten Gemälde rufen in mir die aufschlagenden Stimmungen von dem Spät-Vörösmarty wach, von deren freinen Formenspielen wir neulich schon eine Kostprobe bekommen haben (z.B. auf dem Bild „Zen" im Rahmen der Vorstellung von Budapest und Kőszeg im Jahre „85").

Diese Bilder scheinen Tor und Tür zu öffnen und uns nie erfahrene Dinge in der Werkstätte und im Inneren von László Bartha sehen zu lassen. Als hätte etwas detoniert, so zickzackt sein Pinsel und lässt seismische Zeichen auf diesen Blättern und Tüchern. Diese frischen Kompositionen scheinen — die alten weder leugnend noch unterdrückend, viel eher die in Ordnung gebrachte Komposition kontrapunktisch ergänzend — wieder eine neue Ordnung zu bauen. Ob es eine Forstsetzung gibt? Es möge sie geben, es ist wichtig! László Bartha weiss wieder etwas von der Welt, worüber nur Er sprechen kann!

György Horváth

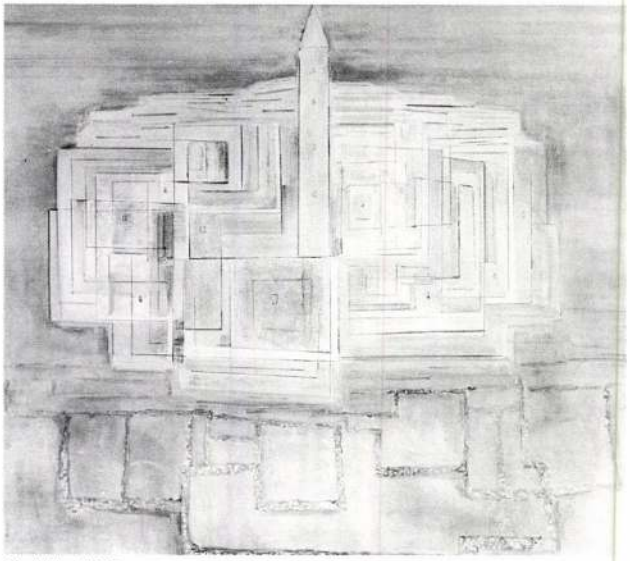

49. Vale, 1979

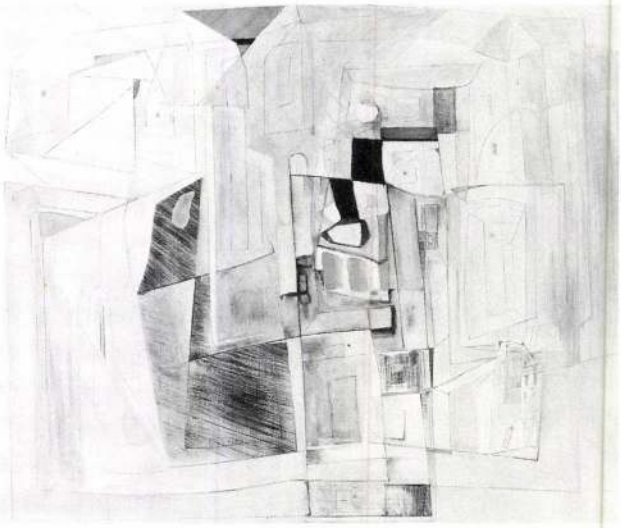

51. Város I., 1980

52. Ablakok, 1981

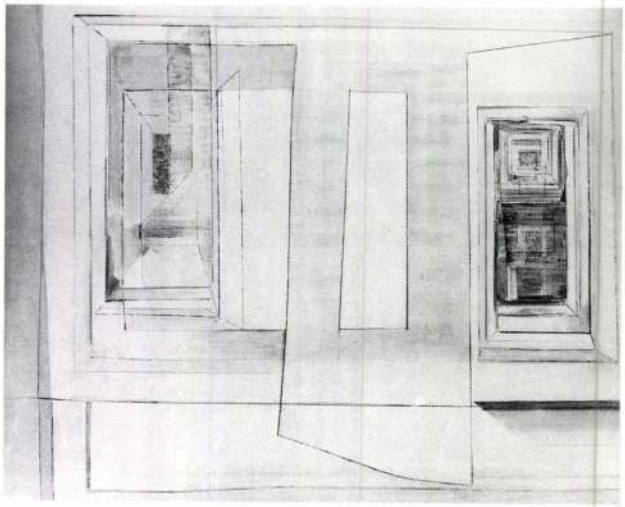

Bartha László

1908 augusztus 5-én született Kolozsvárott
1926–33-ig a Képzőművészeti Főiskolán tanult Benkhard Ágost növendékeként
1937–38-ban Olaszországban volt tanulmányúton
1942-ben a Szinyei Társaság nagydíját kapta meg
1946–48-ban Franciaországban járt tanulmányúton, ahová 1960-ban, 1962-ben, 1967-ben és 1972-ben visszatért több hónapos tartózkodásra
1950–52-ig restaurálással és múzeumi rendezéssel foglalkozott,
a Múzeumok és Műemlékek Országos Központjának munkatársa volt
1955-ben Tihanyba költözött, ahol 1968-ig lakott. Tihanyból 1968-ban Kőszegre költözött. Jelenleg is ott él
1962-ben Egry-díjat
1963-ban a Munkácsy-díj I. fokozatát kapta meg
1963-ban a Szovjetunióban,
1969-ben Bulgáriában volt tanulmányúton
1971-ben a Murska Sobotai Nemzetközi Biennálé,
1972-ben az Egri Akvarell Biennálé,
1973-ban ismét a Murska Sobotai Nemzetközi Biennálé fődíját,
1975-ben a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze és
1984-ben a Kiváló Művész kitüntetést kapta meg.

Egyéni kiállítások

1942 Ernst Múzeum, Budapest
1947 Galerie Guenegaud, Paris
1948 Fényes Adolf Terem, Budapest
1958 Csók István Galéria, Budapest
1960 Galerie du Passeur, Paris
1960 Musée Municipal, Toulon
1962 Galerie de Passeur, Paris
1962 Théatre Quotidien, Marseille
1964 Képcsarnok Bemutató Terem, Veszprém
1965 Csók István Galéria, Budapest
1967 Janus Pannonius Múzeum, Pécs
1967 La Rochelle Galerie, Fontenois
1968 Savaria Múzeum, Szombathely
1969 Képcsarnok Bemutató Terem, Győr
1970 Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest
1971 Csók István Galéria, Budapest
1971 „La Galerie", Paris
1971 Medgyessy Terem, Debrecen
1973 Helikon Galéria, Budapest
1973 Savaria Múzeum, Szombathely
1974 Műcsarnok, Budapest
1975 Maison De La Culture, Brest
1976 Künstlerhaus, Graz
1976 Guggenheim Gallery, London
1978 Tihanyi Múzeum, Tihany
1978 Csók István Galéria, Budapest
1978 Helikon Galéria, Budapest
1978 Művelődési Központ, Kőszeg
1980 Vigadó Galéria, Pécs
1982 Pécsi Galéria, Pécs
1983 Schlossgalerie, Detmold, BRD
1983 „Korunk" Galéria, Kolozsvár
1985 Műcsarnok, Budapest
Jurisics Vár, Kőszeg

Rendszeresen szerepelt munkáival az „Alkotás Művészház", a Nemzeti Szalon, a Szinyei Társaság, a KUT, a KÉVE tárlatain; a „Nyolc festő, nyolc szobrász" képzőművészeti csoport tagja és kiállítója volt

A felszabadulás után részt vett a Budai Képzőművész Csoport 1948-as kiállításán. 1957-től munkái rendszeresen megtalálhatók országos és csoportos tárlatokon (Országos Képzőművészeti Kiállítás, Balatoni Nyári Tárlat, Szegedi Nyári Tárlat, Debreceni Nyári Tárlat, Országos Akvarell Biennálé).

Külföldi csoportos kiállítások

1938 Palazzo Falconnieri, Róma
1948 Szépművészeti Múzeum, Brüsszel
1949 Varsó
1949 Krakkó
1958 Antwerpen
1961 Musée Rath, Genf
1961 Helsinki
1964 Circolo delle Arti, Locarno
1965 Helsinki
1965 Österreich Haus, Bécs
1966 Petit Palais, Párizs
1967 Royal Institute Galleries, London
1967 New Delhi
1967 Varsó
1968 Folkwang Museum, Essen
1968 Limburg
1969 Sao Paolo Biennale
1969 Musée Grinaldi, Cagnes Sur Mer
1969 Galerie, Murska Sobota
1969 Landes Galerie, Eisenstadt
1971 Landes Galerie, Eisenstadt
1971 Banjaluka
1972 26e Salon des Réalités Nouvelles, Párizs
1973 Modern Museum, Belgrád
1979 Landes Galerie, Eisenstadt
1980 Künstlerhaus, Graz
1985 Art Expo, Palais des Congres, Montreal
1986 Taidemuseo, Pori
1986 Institut Hongrois Gallerie, Párizs
1986 Salle de Flore, Dijon
1987 Galerie der Künstler, München

Illusztrált könyvek

Arnold, Zweig:
Grisa őrmester
Bp. 1975, Európa Könyvkiadó

Ápriliy Lajos:
Jelentés a völgyből
Bp. 1965, Magvető Könyvkiadó

Áprily Lajos:
A kor falára
Bp. 1967, Szépirodalmi Könyvkiadó

Audoux, Marguerite:
Marie-Claire
Bp. 1969, Európa Könyvkiadó

Babits Mihály:
Halál fiai
Bp. 1972, Szépirodalmi Könyvkiadó
(Magyar elbeszélők sorozat)

Bárány Tamás:
Sziget
Bp. 1967, Szépirodalmi Könyvkiadó

Bárány Tamás:
Tengerparti nyár
Bp. 1966, Szépirodalmi Könyvkiadó

Bárány Tamás:
Üzött vad
Bp. 1959, Magvető Könyvkiadó

Bartos Tibor:
Sosem volt cigányország
Bp. 1958, Európa Könyvkiadó
(Népek meséi sorozat)

Bertha Bulcsú:
A Teimel villa
Bp. 1976, Szépirodalmi Könyvkiadó

Bóka László:
A Karoling trón
Bp. 1960, Szépirodalmi Könyvkiadó

Bóka László:
Nandu I–II.
Bp. 1963, Szépirodalmi Könyvkiadó

Bugyin, Ivan:
A szerelem szentsége
Bp. 1973, Európa Könyvkiadó

Cápauszonyok
Bp. 1966, Európa Könyvkiadó

Castro, Ferreira de:
Napfényes házikó
Bp. 1974, Európa Könyvkiadó

Cirkusz
Bp. 1978, Európa Könyvkiadó

Csenki Sándor:
Cigány mesék
Bp. 1974, Európa Könyvkiadó

Csikóink kényesek
Cigány népköltészet
Bp. 1977, Európa Könyvkiadó

Erdős László:
Élt közöttünk egy ember
Bp. 1963, Szépirodalmi Könyvkiadó

Fekete István:
Őszi vásár
Bp. 1962, Magvető Könyvkiadó

Fekete István:
Őszi vásár
Bp. 1970, Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó

Fet, Afanaszij:
Bukó napként
Bp. 1959, Európa Könyvkiadó

Follain, Jean:
Az élet képei
Bp. 1964, Európa Könyvkiadó

Fontane, Theodor:
Cecile
Bp. 1969, Európa Könyvkiadó

Földeák János:
Nők és férfiak
Bp. 1973, Magvető Könyvkiadó

Füst Milán:
Goldnágel Efraim
Bp. 1957, Magvető Könyvkiadó

Füst Milán:
Konstantin úrfi fiatalsága
Bp. 1958, Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó

Galan V. Em.:
Ötödik kerék
Bp. 1959, Európa Könyvkiadó

Gaucheron, Jacques:
A lyoni selyemszövők
Bp. 1969, Magyar Helikon Könyvkiadó

Gereblyés László:
Túl a határon
Bp. 1963, Magvető Könyvkiadó

Guillén, Nicolas:
Kubai elégia
Bp. 1961. Európa Könyvkiadó

Guillevic, Eugéne:
Föld és víz
Bp. 1962, Európa Könyvkiadó

Gyárfás Miklós:
Madách színháza
Bp. 1972, Szépirodalmi Könyvkiadó

Gyárfás Miklós:
Picking tanár úr Budapesten
Bp. 1957, Magvető Könyvkiadó

Hardy, Thomas:
Hazatérés
Bp. 1972, Európa Könyvkiadó

Hartmann, M.:
A Chilloni fogoly
Bp. 1957, Szépirodalmi Könyvkiadó
(Olcsó könyvtár sorozat)

Hont Ferenc:
A cselekvés művészete
Bp. 1973, Gondolat Könyvkiadó

Isherwood Christopher:
Bécsi ibolyák
Bp. 1958, Magvető Könyvkiadó

Jacques Roumain:
A harmat urai
Bp. 1978, Európa Könyvkiadó

Jékely Zoltán:
Csillagtoronyban
Bp. 1969, Szépirodalmi Könyvkiadó

Jókai Mór:
Szegény gazdagok I–II–III.
Bp. 1957, Szépirodalmi Könyvkiadó
(Szabad Föld kiskönyvtár sorozat)

Karinthy Ferenc:
Három huszár
Bp. 1971, Szépirodalmi Könyvkiadó

Karinthy Ferenc:
Víz fölött, víz alatt
Bp. 1971, Szépirodalmi Könyvkiadó

Karinthy Frigyes:
Csodapók
Bp. 1956, Magvető Könyvkiadó

Katajev:
Szentkút
Bp. 1977, Európa Könyvkiadó

Katkó István:
Festett egek
Bp, 1966, Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó

Kazantzakisz, Nikos:
Mihálisz kapitány
Bp. 1958, Európa Könyvkiadó

Kellér Dezső:
Kis ország vagyunk
Bp. 1964, Szépirodalmi Könyvkiadó

Képes Géza:
Só és bors
Bp. 1956, Szépirodalmi Könyvkiadó

Képes Géza:
225 gramm epe
Bp. 1979, Magvető Könyvkiadó

Kolozsvári Grandpierre Emil:
Egy szereplő visszatér
Bp. 1961, Szépirodalmi Könyvkiadó

Korolenkó, Vlagyimir G.:
A vak muzsikus
Bp. 1957, Európa Könyvkiadó

Korolenko, Vlagyimir G.:
A vak muszikus
Bp. 1971, Európa Könyvkiadó

Linklater, Eric:
Juan Amerikában I–II–III.
Bp. 1959, Magvető Könyvkiadó
(Vidám Könyvek sorozat)

Megmozdult a föld
Veszprém, 1961,
Veszprém Megyei Lapkiadó Vállalat

Mezei András:
Legendák születőben
Bp. 1966, Magvető Könyvkiadó

Multatuli:
Kamaszévek
Bp. 1964, Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó

Nagy Olga:
Zöldmező szárnya
Bp. 1978, Európa Könyvkiadó

Örkény István:
Ezüstpisztráng
Bp. 1956, Szépirodalomi Könyvkiadó

Párizsi csatadal
Bp. 1961, Magyar Helikon Könyvkiadó

Petőfi Sándor:
Tündérálmok
Bp. 1974, Szépirodalmi Könyvkiadó

Prisvin, Mihail M.:
Ösvény a rengetegben
Bp. 1955, Európa Könyvkiadó

Rafara a víz leány
Bp. 1960, Európa Könyvkiadó
(Népek meséi sorozat)

Romain, Rolland:
Colas Breugnon
Bp. 1982, Európa Könyvkiadó

Sadoveanu, Mihail:
Örvény felett
Bp. 1956, Új Magyar Könyvkiadó

Sahia, Alexandru:
Júniusi eső
Bp. 1955, Új Magyar Könyvkiadó

Sarkadi Imre:
A gyáva
Bp. 1961, Szépirodalmi Könyvkiadó

Sartre, Jean-Paul:
Főbelövendők klubja
Bp. 1955, Magvető Könyvkiadó

Silóne, Ignazió:
Fontamara
Bp. 1973, Európa Könyvkiadó

Simándi Pál:
Diák a századfordulón
Bp. 1966, Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó

Simon István:
Szőlő és gesztenye
Bp. 1966, Szépirodalmi Könyvkiadó

Somlyó György:
Jegenyék a vízparton
Bp. 1955, Szépirodalmi Könyvkiadó

Strindberg, August:
A hemsőiek
Bp. 1963, Európa Könyvkiadó

Szabó Magda:
A danaida
Bp. 1964, Szépirodalmi Könyvkiadó

Cs. Szabó László:
Hunok nyugaton
München 1968, Auróra Könyvkiadó

Szakonyi Károly:
Tudatom, jól vagyok
Bp. 1976, Szépirodalmi Könyvkiadó

Szeberényi Lehel:
Szalmácska
Bp. 1956, Magvető Könyvkiadó

Szevak, Parujr:
Esős szonáta
Bp. 1966, Európa Könyvkiadó

Szolovjov, Leonyid V.:
A csendháborító
Bp. 1959, Szépirodalmi Könyvkiadó
(Kincses könyvek sorozat)

Takáts Gyula:
A tündérhal és a háló
Bp. 1968, Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó

Tatay Sándor:
A Simeon család I–II–III.
Bp. 1968, Szépirodalmi Könyvkiadó
(Magyar elbeszélők sorozat)

Thomas, Mann:
Váloogatott elbeszélések
Bp. 1974, Európa Könyvkiadó

Török Sándor:
A hazug katona
Bp. 1957, Magvető Könyvkiadó

Trifonov, Jurij:
Hosszú búcsúzás
Bp. 1974, Európa Könyvkiadó

Trifonov, Jurij:
Utolsó vadászat
Bp. 1974, Európa Könyvkiadó

Triolet, Elsa:
Sohanapján
Bp. 1966, Európa Könyvkiadó

Turgenyev, Ivan Sz.:
Költemények prózában
Bp. 1964, Magyar Helikon Könyvkiadó

Villon összes versei
Bp. 1974, Európa Könyvkiadó

Voltaire:
Zadig avagy a végzet
Bp. 1961, Magyar Helikon Könyvkiadó
(Új Elzevir Könyvtár sorozat)

Zukrowski, W.:
Ariadne éjszakái
Bp. 1973, Európa Könyvkiadó

Díszlettervek

Dobozy Imre: A tizedes meg a többiek
Petőfi Színház, Veszprém, 1972

Dürrenmatt, F.: Fizikusok
Nemzeti Színház, Miskolc, 1966

Jókai Mór: A kőszívű ember fiai
Petőfi Színház, Veszprém, 1961

Madách Imre: Mária királynő
Nemzeti Színház, Szeged, 1971

Mesterházi Lajos: A tizenegyedik parancsolat
Petőfi Színház, Veszprém, 1961

Miller, A.: Pillantás a hídról
Petőfi Színház, Veszprém, 1961

Németh László: Az írás ördöge
Nemzeti Színház, Szeged, 1970

Osborne, J.: A komédiás
Katona József Színház, Budapest, 1958

Puskin, A.: Borisz Godunov
Petőfi Színház, Veszprém, 1966

Sándor Iván: Tiszaeszlár
Nemzeti Színház, Miskolc, 1967

Sarkadi Imre: Kőműves Kelemen
Petőfi Színház, Veszprém, 1974

Shaw, G. B.: Olyan szép, hogy nem is lehet igaz
Madách Színház, Budapest, 1946

Szigligeti Ede: Liliomfi
Petőfi Színház, Veszprém, 1962

Sőtér István: Júdás
Petőfi Színház, Veszprém,

Irodalom

Ambrus Tibor: Rádióbeszélgetés Bartha Lászlóval
(Petőfi Rádió, 1969. október 26.)

Balogh András: Bartha László veszprémi
kiállításáról (Kortárs, 1974/5)

Bartha László: Párizsi levél (Szabad Művészet,
1947/1–2.)

Bán András: Három kiállítás a Műcsarnokban
– Bartha László, Magyar Nemzet, 1985.

Bertha Bulcsú: Bartha László festőművészről
(Dunántúli Napló, 1966. június 5.)

Bertha Bulcsú: Tovább képzelhető világ. Bartha
László pécsi kiállításáról (Vas népe, 1982.
augusztus 18.)

Bertha Bulcsú: Bartha László festői világa
(katalógus előszó), kiállítás: Jurisics Vár, Kőszeg,
1978.

Brestyánszky Ilona: Bartha László képei
a Műcsarnokban. Zalai Hírlap, 1985. február 9.
Fejér Megyei Hírlap, 1985. február 16.

Csapó György: Láttuk, hallottuk. 1985. január 31.
Petőfi rádió, 10[45]

Dercsényi Dezső–Entz Géza–Gerő László: Magyar
műemlékvédelem I. 1949–1959 (Akadémiai Kiadó,
1960. A 181. oldalon utalások Bartha László
restaurátori tevékenységére)

Dobrovits Aladár: Katalógus előszó (1958, a Csók
Galéria Bartha-kiállításának katalógusában)

Domokos Géza: Bevezető a „Korunk Galérrája"
Bartha László kiállításához. (Katalógus előszó,
1982. július)

Domokos János: Bartha varázsa. (Előszó a Helikon
Galéria kiállításához 1978. szeptember 16.)

Dutka Mária: Bartha László illusztrációi a Petőfi
Irodalmi Múzeumban. (Magyar Nemzet, 1970.
április 2.)

Fóthy János: Nyolc festő és nyolc szobrász. (Pesti
Hírlap, 1939. február 14.)

Frank János: Kiállítási napló. (Élet és Irodalom,
1965. április 4.)

Frank János: Látogatóban Bartha Lászlónál (Élet
és Irodalom, 1966. július 9.; kötetben: Szóra bírt
műtermek – Magvető, 1975)

Frank, János: Landscapes, Ladders, Leaves, The
New Hungarian Quarterly, No 99, Autumn, 1985
(László Bartha) p 175.

Hárs Éva: Katalógus előszó, kiállítás: 1967, Janus
Pannonius Múzeum, Pécs

M. Heil Olga: Bartha László gyűjteményes kiállítása
(Élet és Irodalom, 1958. október 24.)

Horváth György: Bartha László festőművész
kiállítása a Műcsarnokban (Magyar Nemzet, 1974.
október 26.)

Horváth György: The Transformations of a painter
(László Bartha's Exhibition. The New Hungarian
Quarterly. 1975/8.)

Horváth György: Katalógus előszó, kiállítás:
Künstlerhaus, Graz, 1976.

Horváth György: Egy képi rendszer erőpróbái (Művészet, 1976/8.; kötetben: Művészeti Évkönyv – Corvina, 1977)

Horváth György: Két kiállítás Bartha László műveiből (Magyar Nemzet, 1978. november 29.)

Horváth György: Bartha László, Corvina műterem, Corvina Kiadó, 1978. Budapest

Horváth György: Katalógus előszó, kiállítás. Tihanyi Múzeum, Tihany. 1978.

36 év, 36 művész, Corvina Kiadó, 1980. (Horváth György: Bartha László)

Horváth György: Katalógus előszó, kiállítás: Műcsarnok, Budapest, 1985.

Illés Jenő: A színek mestere (Ország-Világ, 1958. december 10.)

Illés Jenő: Bartha László látomásai (Film, Színház, Muzsika, 1971. október 30.)

Kállai Ernő: A KUT kiállítása a Nemzeti Szalonban (Új Idők, 1936/10.)

Köpeczi Béla: Bartha László (Művészet, 1970. június, 42. old.)

Láncz Sándor: Katalógus előszó, kiállítás: 1964 Bakonyi Múzeum, Veszprém

Láncz Sándor: Bartha László újabb képei (Művészet, 1964. november, 49. old.)

Láncz Sándor: Bartha Lászlónál (Művészet, 1965/5.)

Lóska Lajos: Túl a látványon. (Művészet, 1985. május, 32–35. old.)

Miklós Pál: Képzőművészeti krónika (Önéletrajz színesben) (Jelenkor, 1974. augusztus, 660. old.)

Németh Lajos: Modern magyar művészet (Budapest, 1968. Corvina Kiadó, 131–133., 138., 144., 180. old.)

Pataky Dénes: Mai magyar rajzművészet (Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, 1960)

Pogány Ö. Gábor: A magyar festészet forradalmárai (Officina, 1947)

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XX. században (Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, 1959)

Pogány Ö. Gábor: Katalógus előszó, kiállítás: 1974 Műcsarnok, Budapest.

Pósfalvi János: Szubjektív megjegyzések a Műcsarnok-beli kiállításhoz. Vas Népe, 1985. január 26.

Rabinovszky Máriusz: Katalógus előszó (Az 1948-ban a Népművelési Központ bemutató helyiségében megnyitott Bartha-kiállítás ismertetőjében)

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faliképei (Akadémiai Kiadó, 1954. Benne: utalások Bartha László restaurátori tevékenységére)

Réti István: Nyolc festő és nyolc szobrász kiállítása a Nemzeti Szalonban (Az Est, 1939. február 14.)

Rideg Gábor: Egy félévszázados festői pálya. Beszélgetés Bartha Lászlóval (Művészet, 1985. május, 26–31. old.)

Rózsa Gyula: Bartha László kiállítása a Csók Galériában (Népszabadság, 1965. április 9.)

Rózsa Gyula: Bartha László képei (Népszabadság, 1970. október 21.)

Rózsa Gyula: Eszmecsere Bartha László Petőfi: Tündérálom című költeményéhez készült illusztrációiról (Kritika, 1974. 11. sz. november, Kritika, 1975. 5. sz. május)

Solymár István: Bartha (Corvina Kiadó, 1966)

Solymár István: Bartha László kiállításán – részletek a megnyitóbeszédből (Művészet, 1972. január. 45–46. old.)

Solymár István: Mai magyar rajzművészet (Corvina Kiadó, 1972)

Solymár István: Katalógus előszó, kiállítás: 1973 Savaria Múzeum, Szombathely

Szelestey László: Pályám emlékezete. Beszélgetés a 75 éves Bartha László festőművésszel. (Életünk. 1983. szeptember, 847–856. old.)

P. Szűcs Julianna: Dekorativitás és dekoráció (Népszabadság, 1971. október 22.)

P. Szűcs Julianna: Barbáraink a kertben (Népszabadság, 1978. augusztus 23.)

P. Szűcs Julianna: The Fascination of teh Garden (The New Hungarian Quarterly, 1979/73)

P. Szűcs Julianna: Bartha világa (katalógus előszó), kiállítás: Pécsi Galéria, Pécs, 1982

Székely András: Bartha László festményei (Új Tükör, 1978. december 3. 3. old.)

Tasnády Attila: Bartha László képei a Csók Galériában (Kortárs, 1965, 9. szám, 150. old.)

Thiery Árpád: Bartha László (Jelenkor, 1963/7.)

Thiery Árpád: Látogatóban Bartha Lászlónál (Népszava, 1969. december 13.)

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében (Tükör, 1974. november 5.)

Tóbiás Áron: Bartha László műtermében (Tükör, 1965. május 30.)

Vadas József: Nyári őszikék (Élet és Irodalom, 1974. november 9.)

Vadas József: Levél egy szerszámkészítőnek (Élet és Irodalom, 1979 október 13. XXIII. évf. 41. sz. 12. old.)

Wagner István: Párhuzamos kiállítások. Jegyzetek Bartha László tárlatáról (Magyar Hírlap, 1978. december 6.)

Wagner István: Bartha László (Magyar Hírlap, 1984. április 4.)

Wagner István: Bartha László tárlata a Műcsarnokban. Festői testamentum. (Magyar Hírlap, 1985. február 22.)

Zolnay László: Bartha Lászlóról (Művészet, 1968/7)

Vayerné, Zibolen Ágnes: Katalógus előszó, kiállítás: 1970, Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest

Műtárgyjegyzék

1. ÖNARCKÉP, 1927
olaj, 80×60 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

2. ÖCSÉM ÉS ÉN, 1928
olaj, 65×60 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

3. BESZÉLGETŐK – ESTE, 1935
olaj, 120×100 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

4. ALVÓ PÁSZTORNŐK, 1936
olaj, 110×90 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

5. KALÁSZSZEDŐ, 1936
olaj, 120×100 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

6. MAGVETŐ, 1936
olaj, 140×70 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

7. FAVÁGÓK, 1941
olaj, 80×100 cm
Dr. Dorner Béla tulajdona, Budapest

8. DAPHNIS ÉS CHLOE, 1942
olaj, 100×80 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona, Budapest

9. OSTROM UTÁN, 1946
olaj, 100×120 cm
Dr. Szauder Józsefné tulajdona, Budapest

10. AKT, 1957
olaj, 70×120 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona, Budapest

11. FÜGEFA ALATT, 1957
olaj, 90×70 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona, Budapest

12. AJKA I., 1959
olaj, 60×80 cm
Bakonyi Múzeum tulajdona, Veszprém

13. AJKA II., 1959
olaj, 60×80 cm
Bakonyi Múzeum tulajdona, Veszprém

14. AJKA III., 1959
olaj, 80×60 cm
Bakonyi Múzeum tulajdona, Veszprém

15. AJKA IV., 1959
olaj, 60×80 cm
Bakonyi Múzeum tulajdona, Veszprém

16. ÁLLOMÁS, 1961
olaj, 65×80 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona, Budapest

17. ALUMÍNIUM, 1961
olaj, 120×170 cm
Pen Club tulajdona, Budapest

18. NÁDVÁGÓK, 1962
olaj, 70×90 cm
Dr. Szűcs Ferenc tulajdona, Veszrpém

19. JÉGVILÁG, 1962
olaj, 80×100 cm
Patkó Imre gyűjteménye, Győr

20. ÖREG TIHANY, 1964
olaj, 100×120 cm
Megyei Könyvtár tulajdona, Veszprém

21. ŐSZI VADÁSZAT, 1964
olaj, 80×100 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona, Budapest

22. HOMMAGE A FOLLAIN, 1964
olaj, 92×63 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

23. MAGYARPOLÁNY, 1964
olaj, 70×90 cm
Kozáry Géza tulajdona, Badacsony

24. BEHAVAZOTT FALU, 1964
olaj, 65×80 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona, Budapest

25. BEFAGYOTT BALATON, 1966
olaj, 65×92 cm
Janus Pannonius Múzeum tulajdona, Pécs

26. APÁLY, 1967
olaj, 80×100 cm
Janus Pannonius Múzeum tulajdona, Pécs

27. JEGES BALATON, 1968
olaj, 80×100 cm
Művelődési Minisztérium tulajdona, Budapest

28. BEFAGYOTT BALATON, 1968
olaj, 80×100 cm
Művelődési Minisztérium tulajdona, Budapest

29. KÜLVÁROSI ÉJ, 1969
olaj, 90×120 cm
Megyei Tanács tulajdona, Veszprém

30. HARC AZ ANGYALLAL I., 1970
olaj, 100×120 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

31. HRABÉCZY EMLÉKÉRE, 1970
olaj, 80×100 cm
Dr. Kalos Sándor tulajdona, Budapest

32. PATETIKUS ETŰD I., 1970
olaj, 80×100 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona, Budapest

33. HARC AZ ANGYALLAL II., 1971
olaj, 100×120 cm
Szombathelyi Képtár Tulajdona

34. ŐSZI RAGYOGÁS, 1971
olaj, 80×100 cm
Dr. Szily István tulajdona, Pápa

35. KOMPOZÍCIÓ, 1971
olaj, 100×120 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona, Budapest

36. PATETIKUS ETŰD II., 1971
olaj, 100×130 cm
Tóth Pál tulajdona, Budapest

37. JEGES BALATON, 1972
olaj, 100×120 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

38. TENGERPARTI VÁROS, 1972
olaj, 80×100 cm
Klamár Ernő tulajdona, Budapest

39. HOLNAP ÉJJEL, 1972
olaj, 80×100 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

40. MŰTEREM II., 1973
olaj, 100×120 cm
Klamár Ernő tulajdona, Budapest

41. JÉGTÖRŐ MÁTYÁS, 1974
olaj, 120×140 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

42. BALLADÁK KÖNYVE, 1974
olaj, 120×140 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

43. METEORA, 1976
olaj, 80×100 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

44. HELLAS, 1977
olaj, 120×140 cm
István Király Múzeum tulajdona,
Székesfehérvár

45. ISTRIA, 1977
olaj, 80×100 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

46. ISZLÁM, 1977
olaj, 100×120 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona, Budapest

47. CIRKUSZ, 1978
olaj, 100×120 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

48. LEANDER-TORONY, 1978
olaj, 100×122 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona, Budapest

49. VALE, 1979
olaj, 90×105 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

50. VÁROS II., 1980
olaj, 80×112 cm
Művelődési Minisztérium tulajdona, Budapest

51. VÁROS I., 1980
olaj, 101×120 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona, Budapest

52. ABLAKOK, 1981
olaj, tempera, 80×100 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

53. EGY KISVÁROS TOPOGRÁFIÁJA, 1981
olaj, 120×140 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona, Budapest

54. EGY KISVÁROS TOPOGRÁFIÁJA, 1981
olaj, 80×100 cm
Rippl-Rónai Múzeum tulajdona, Kaposvár

55. FEHÉR FALAK I., 1981
olaj, 100×80 cm
Rippl-Rónai Múzeum tulajdona, Kaposvár

56. EGY MESSIAEN MOTÍVUM, 1984
olaj, 80×120 cm
István Király Múzeum tulajdona,
Székesfehérvár

57. BALJÓS JELEK, 1984
olaj, 80×120 cm
Dr. Doszpod József tulajdona, Budapest

58. RÁKTÉRÍTŐ, 1984
olaj, 90×115 cm
Zsiga Ildikó tulajdona, Szombathely

59. A REMÉNY HAL MEG UTOLJÁRA, 1984
olaj, 100×75 cm

60. APOKRIF, 1984
olaj, 90×120 cm
Művelődési Minisztérium tulajdona, Budapest

61. MEDITERRÁN, 1984
olaj, 90×100 cm
Dr. Z. Szabó László tulajdona, Budapest

62. KISVÁROSI ÉJJEL, 1984
olaj, 90×120 cm
Hajdú Ferenc tulajdona, Szeged

63. LÁTJÁTOK FELEIM, 1984
olaj, 100×80 cm
Hajdú Ferenc tulajdona, Szeged

64. UTAK ÉS STRUKTÚRÁK, 1984
olaj, 100×130 cm
Szombathelyi Képtár tulajdona

65. ARCHEOLÓGIA, 1984
olaj, 90×120 cm

66. KARIYE, 1984
olaj, 100×120 cm
Zsiga Ildikó tulajdona, Szombathely

67. VALAKI ÁRNYÉKA, 1986
olaj, 100×80 cm
Sütő Zoltán tulajdona, Budapest

68. PATETIKUS ETÜD, 1986
olaj, 100×125 cm
Rippl-Rónai Múzeum tulajdona, Kaposvár

69. A JÖVŐ HÁBORÚ GYŐZTESEI, 1986
olaj, 115×100 cm
Magyar Intézet tulajdona, Párizs

70. TOVATŰNŐ SZÉP ÉLETÜNK, 1986
olaj, 120×100 cm

71. PATETIKUS ETÜD, 1987
olaj, 120×144 cm

72. A CIRKUSZ UTÓÉLETE, 1987
olaj, 80×118 cm

73. PATETIKUS ETÜD, 1987
olaj, 120×144 cm

74. CÍM NÉLKÜL, 1987
olaj, 144×120 cm

75. „1987", 1987
olaj, 144×118 cm

76. ÁTADHATATLAN ÜZENET, 1987
olaj, 144×120 cm

77. AZ ŐSZ UTOLSÓ NAPJA, 1987
olaj, 100×135 cm

78. ISMERŐS LÉPTEK NESZE, 1988
olaj, 100×165 cm

79. ELHALÓ LÉPTEK NESZE, 1988
olaj, 100×165 cm

80. HOLDTÖLTE, 1988
olaj, 144×120 cm

ILLUSZTRÁCIÓK:

81–90. PETŐFI SÁNDOR: TÜNDÉRÁLMOK I–X., 1971
papír, gouache
286×393, 260×385, 290×405, 285×423, 260×398, 262×385, 265×380, 266×392, 262×379, 267×395 mm

91–96. ERDÉLY I–VI., 1973
papír, gouache
212×468, 410×468, 338×475, 368×498, 320×500, 463×405 mm

97–108. CIRKUSZ I–XII., 1976
papír, gouache
347×492, 346×490, 341×489, 345×488, 345×488, 345×486, 345×483, 345×494, 340×486, 342×490, 342×492, 345×490 mm

A kiállítást támogatta:
A Művelődési Minisztérium
Vas Megyei Múzeumok Igazgatósága
Vas Megyei Tanácsa
Szombathelyi Képtár Baráti Köre
Miskolci Galéria
A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja

A borítón:
Holdtölte, 1988

Felelős kiadó:
Dr. Gráfik Imre igazgató
Katalógust tervezte: Bak Imre
Fotókat készítette:
Németh József, Kovács Ferenc, Juhász Imre,
a Magyar Nemzeti Galéria fotó-alkotóközössége
A kiállítást rendezte és a katalógust szerkesztette:
Herczeg Ibolya

Sylvester J. Ny.

BARTHA LÁSZLÓ

BARTHA LÁSZLÓ

BARTHA LÁSZLÓ

BARTHA LÁSZLÓ

BARTHA LÁSZLÓ

BARTHA LÁSZLÓ

BARTHA LÁSZLÓ

BARTHA LÁSZLÓ

SZOMBATHELY

1973. VI. 15-VII. 27.

A VAS MEGYEI MÚZEUMOK KATALÓGUSAI 4.

BARTHA LÁSZLÓ

1908. augusztus 5-én született Kolozsvárott.
1926—33-ig a Képzőművészeti Főiskolán tanult, Benkhard Ágost növendékeként.
1937—38-ban Olaszországban volt tanulmányúton.
1942-ben Szinyei Társaság nagydíját kapta meg.
1946—48-ban Franciaországban járt tanulmányúton, ahová 1960-ban, 1962-ben, 1967-ben, 1971-ben és 1972-ben visszatért több hónapos tartózkodásra.
1955-ben Tihanyba költözött, ahol 1968-ig lakott. Tihanyból 1968-ban Kőszegre költözött. Jelenleg is itt él.
1962-ben Egry-díjat,
1963-ban a Munkácsy-díj I. fokozatát kapta meg.
1963-ban a Szovjetunióban,
1969-ben Bulgáriában volt tanulmányúton.
1971-ben a Murska Suboti Nemzetközi Festészeti Biennálé fődíját kapta.
1972-ben az Egri Akvarell Biennálé fődíjával jutalmazták alkotásait.

Címe:
H — 9730 Kőszeg, Királyvölgy 30.

Er ist am 5. August 1908. in Kolozsvár geboren. Er studierte von 1926, bis 1933 beim Ágost Benkhard an der bildkünstlerischen Hochschule. Er war von 1937 bis 1938 an einer Studienreise in Italien. Im Jahre 1942 bekam er den Grosspreis der Gesellschaft Szinyei. Von 1946 bis 1948 war er an einer Studienreise in Frankreich, wohin er in den Jahren 1960, 1962, 1967, 1971, 1972 für mehrmonatige Aufenthalte zurückkehrte.

Im Jahre 1955 übersiedelte er nach Tihany, wo er bis 1968 wohnte. Von Tihany übersiedelte er nach Kőszeg. Derzeitig lebt er auch dort. Er bekam im Jahre 1962 den Preis Egry, 1963 den I. Grad des Preises Munkácsy.

Auf Studienreisen war er im Jahre 1963 in der Sowjetunion, 1969 in Bulgarien.

Im Jahre 1971 bekam er den Hauptpreis der Biennale der Internationalen Malerei in Murska-Sobota.

Seine Werke wurden im Jahre 1972 mit dem Hauptpreis der Aquarell-Biennale von Eger belohnt.

Seine Adresse:
H — 9730 Kőszeg, Királyvölgy 30.

A festészet végső soron a színek művészete. A színeké, amelyek valaha élénken éltek egyiptomi falfestményen, görög szobron, kopt textilen, bizánci mozaikon, Fra Angelico Angyali üdvözletein.

A színek az elmúlt századokban valahogyan feledésbe merültek. Az akadémiák barna mártása, az összhangzatok szürkesége megszokottá vált, mígnem a múlt század második felében elkezdődött a színek ébredése.

A koloristát nem feltétlenül a harsány színek jellemzik, inkább az egyéni összhangzatok, melyek kevéssel is az ízek örömét és gazdagságát nyújtják. Mert kimeríthetetlen mind a hagyomány, mind az új lehetősége azon a ponton, ahol a művész varázslóként rendelkezik ezekkel a tündérekkel.

Bartha László azon kiválasztott festők közé tartozik, akik a színek ismerői. Lehetséges, hogy akkor tudott meg legtöbbet róluk, amikor festőként nem is szerepelt, az 1950-es években, pályájának restaurátori munkával töltött epizódja idején.

Különös élmény egy jelentős művészi pályát retrospektív kiállításon végigtekinteni. Vannak fiatalkori művek — Bartha egyik önarcképe ilyen —, melyek utólag a biztosan bekövetkező jóslat erejével hatnak. Meghaladja, túlszárnyalja őket a festő, mégis valami megismételhetetlen érték van bennük: a fiatalság gyújtópontja, a lehetőségek forrásvidéke.

Fiatalnak és tehetségesnek lenni még nem különös egyéni érdem. A pálya megvalósítása közben fiatalnak maradni annál inkább. Bartha László soha nem törekedett végleges megállapodottságra. Nem zárta le útját, kereste, kihívta a változást, képein frissen, mozgalmasan találkozik a harmónia és a keresés szabadsága.

Jó festő lehetett volna akkor is, ha megáll 1930-as, 1940-es képeinek posztimpresszionizmusánál. Az 1950-es évek második felében Tihany lokális lírájában mégis messzi tovább jutott. Ez a korszaka már hazai kortárs művészettörténeti jelentőségű volt.

Az 1960-as évek elején pedig jeges Balaton képeivel megteremtette egyéni művészetének első csúcsát. Organikusan konstruktív, reálisan elvont kompozíciói olyan festői közlések, melyek mindenkor csak az ő művészetét hirdetik. Gazdagító önismereti forrást tárt fel bennük, mely összefügg korunk szemléletével, és nélküle elveszett volna.

A téli Balaton képei után üzemeket, csőerdőket festett, kemény színekkel váltva a jégszerkezetek visszafogott koloritját.

Gyermekségétől kezdve s később minden korszakában foglalkoztatta az erdő. Az erdő és mögötte a természet, az élet — az egység, ritmus-állandóság, melyben megfér a különös, kivételes, meglepő. A Behavazott falu vagy a Vadászat gouache képe már előrevetítette az erdő és a lét újabb megközelítését. Gouachok, majd olajkompozíciók és az 1970-es években ismét még érzékenyebb remek gouache képek jelzik festői munkásságának második csúcsát.

Mindez vázlatnak is vázlatos, mégis sok más kitűnő munkája is elhelyezhető gondolatban e rövid vázlat mentén. A festészet konkrét és magánvaló, míg a róla való gondolkodás egyszerűsítve keres fogódzókat.

Bartha Lászlóról többször leírtam már másokkal együtt, hogy az életöröm festője. Ha mindig „csak" ez lenne, gyanunk támadhatna őszintesége felől. A legdrámaibb alkotóknak is vannak mosolygó pillanatai, az ember ellentmondásaival alkot egészet. Mégis válogatni, rendezni, szűkíteni akarunk az egységes összhatás kedvéért. Barthát harmóniateremtőnek képzeljük, mert ilyen is többnyire, de őszinte aggódó és szorongó közléseit igyekszik átugrani a kritika, mintha határsértések lennének.

Voltak és vannak kiemelkedő művészi egyéniségek, akiket előbb-utóbb megértésük, befogadásuk útján tudomásul kell venni. Bartha régen messzi került a kaptafáktól, festői küzdelmei, örömei egyetlen széles csatornán foghatók, ahol munkái a nagyközönséggel s a művészet barátaival találkoznak. Rendszeres kiállító, sikerekben gazdag itthon és külföldön, mindig értékesen újat tudott adni. Retrospektív kiállítása az első alkalom, amikor eddigi munkásságának egészéről, jelenkori művészetünkben betöltött helyéről gondolkodhatunk.

Solymár István

A KIÁLLÍTOTT MŰVEK JEGYZÉKE

1. Önarckép, 1927
olaj, 80x60 cm

2. Öcsém és én, 1928
olaj, 65x60 cm

3. Magvető, 1936
olaj, 140x70 cm

4. Alvó Pásztornő, 1936
olaj, 110x90 cm
Dr. Domanovszky György tulajdona

5. Favágók, 1941
olaj, 80x100 cm
Dr. Dorner Béla tulajdona

6. Önarckép, 1941
olaj, 100x70 cm

7. Daphnis és Chloé, 1942
olaj, 100x80 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

8. Fügefa, 1958
olaj, 90x70 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

9. Kohász, 1960
olaj, 60x80 cm
MSZMP (Veszprém) tulajdona

10. Állomás, 1961
olaj, 65x80 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

11. Alumínium, 1961
olaj, 120x170 cm
Pen Club tulajdona (Budapest)

12. Jégvilág, 1962
olaj, 80x100 cm
Dr. Patkó Imre tulajdona

13. Moszkva felé, 1963
olaj, 90x120 cm
Pénzügyminisztérium tulajdona

14. Öreg Tihany, 1964
olaj, 100x120 cm
Megyei Tanács (Veszprém)
tulajdona

15. Őszi vadászat, 1964
olaj, 80x100 cm
Magyar Nemzeti Galérai tulajdona

DIE AUSGESTELLTEN WERKE

1. Selbstbildnis, 1927
Öl, 80x60 cm

2. Mein Bruder und ich, 1928
Öl, 65x60 cm

3. Sämann, 1936
Öl, 140x70 cm

4. Schlafende Hirtin, 1936
Öl, 110x90 cm
Dr. György Domanovszky

5. Holzhauern, 1941
Öl, 80x100 cm
Dr. Béla Dorner

6. Selbstbildnis, 1941
Öl, 100x70 cm

7. Daphnis und Chloe, 1942
Öl, 100x80 cm
Ungarische Nationalgalerie

8. Feigenbaum, 1958
Öl, 90x70 cm
Ungarische Nationalgalerie

9. Hüttenmann, 1960

Öl, 60x80 cm
MSZMP, Veszprém

10. Bahnhof, 1961
Öl, 65x80 cm
Ungarische Nationalgalerie

11. Aumínium, 1961
Öl, 120x170 cm
Klub Pen, Budapest

12. Eiswelt, 1962
Öl, 80x100 cm
Dr. Imre Patkó

13. Nach Moskau, 1963
Öl, 90x120 cm
Finanzministerium

14. Alte Tihany, 1964
Öl, 100x120 cm
Komitatsrat, Veszprém

15. Herbstjagd, 1964
Öl, 80x100 cm
Ungarische Nationalgalerie

16. Hommage a Follain, 1964
olaj, 92x63 cm

17. Magyarpolány, 1964
olaj, 70x90 cm
Kozáry Géza tulajdona

18. Kémia, 1965
olaj, 80x100 cm
Vegyipari Egyetem, (Veszprém) tulajdona

19. Jeges Balaton, 1968
olaj, 80x100 cm

20. Befagyott Balaton, 1968
olaj, 80x100 cm

21. Külvárosi éj, 1969
olaj, 90x120 cm
Megyei Könyvtár, (Veszprém) tulajdona

22. Háború, 1969
olaj, 100x120 cm
Képzőművészeti Alap tulajdona

23. Tél, 1970
olaj, 80x100 cm
Kosztich Ágoston tulajdona

24. Harc az Angyallal, I., 1970
olaj, 100x120 cm

25. Harc az Angyallal, II., 1971
olaj, 100x120 cm

26. Kép ellentétes hangzásokra, 1971
olaj, 80x100 cm
Művelődésügyi Minisztérium tulajdona

27. Műteremben, 1971
olaj, 100x120 cm

28. Patetikus etűd, 1971
olaj, 100x130 cm

29. Tél, 1971
olaj, 80x100 cm
Savaria Múzeum, (Szombathely) tulajdona

30. Ikon, 1972
olaj, 80x100 cm

31. Ikon II., 1972
olaj, 80x100 cm

16. Hommage a Follain, 1964
Öl, 92x63 cm

17. Magyarpolány, 1964
Öl, 70x90 cm
Géza Kozáry

18. Chemie, 1965
Öl, 80x100 cm
Universität für chemische Industrie, Veszprém

19. Eisiger Plattensee, 1968
Öl, 80x100 cm

20. Zugéfrohrener Plattensee, 1968
Öl, 80x100 cm

21. Vorstädtische Nacht, 1969
Öl, 90x120 cm
Komitatsbibliothek, Veszprém

22. Krieg, 1969
Öl, 100x120 cm
Képzőművészeti Alap

23. Winter, 1970
Öl, 80x100 cm
Ágoston Kosztich

24. Kampf mit dem Engel I., 1970
Öl, 100x120 cm

25. Kampf mit dem Engel II., 1971
Öl, 100x120 cm

26. Bid für gegenteilige Harmonie, 1971
Öl, 80x100 cm
Ministerium für Kultur

27. Im Atelier, 1971
Öl, 100x120 cm

28. Pathetische Etüde, 1971
Öl, 100x130 cm

29. Winter, 1971
Öl, 80x100 cm
Savaria Museum, Szombathely

30. Ikon, 1972
Öl, 80x100 cm

31. Ikon II., 1972
Öl, 80x100 cm

GOUACHEOK:

32. Magvetők, 1936
30,5x16 cm

33. Freskó-terv, 1940
44x61 cm
Magyar Nemzeti Geléria tulajdona

34. Hazafelé, 1942
31,5x47 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

35. Lovak, 1942
35x47 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

36. Istállóban, 1940
30x46,5 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

37. Tájkép Erdélyben, 1943
37,5x53 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

38. Nő macskával, 1947
43x29,5 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

39. Madame Moreno, 1947
42x27 cm

40. Veronika, 1953
20,5x21,5 cm

41. Kocsis, 1954
22,5x36,5 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

42. Akt, 1955
28,5x41 cm

43. Hegedűművész, 1955
26,5x33,5 cm

44. Vass Elemér, 1958
32x49 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

45. Kohóban, 1961
28x44 cm
Művelődésügyi Minisztérium tulajdona

46. Koratavasz, 1963
31,5x49,5 cm

GOUACHEN

32. Sämänner, 1936
30,5x16 cm

33. Fresko-Plan, 1940
44x61 cm
Ungarische Nationalgalerie

34. Heimwärts, 1942
31,5x47 cm
Ungarische Nationalgalerie

35. Pferde, 1942
35x47 cm
Ungarische Nationalgalerie

36. Im Stall, 1940
30x46,5 cm
Ungarische Nationalgalerie

37. Landschaftsbild ni Transsylvanien, 1943
37,5x53 cm
Ungarische Nationalgalerie

38. Frau mit Katze, 1947
43x29,5 cm
Ungarische Nationalgalerie

39. Madame Moreno, 1947
42x27 cm

40. Veronika, 1953
20,5x21,5 cm

41. Kutscher, 1954
22,5x36,5 cm

42. Akt, 1955
28,5x41 cm

43. Violinkünstler, 1955
26,5x33,5 cm

44. Elemér Vass, 1958
32x49 cm
Ungarische Nationalgalerie

45. Im Hüttenwerk, 1961
28x44 cm
Ministerium für Kultur

46. Vorfrühling, 1963
31,5x49,5 cm

47. Vadászat, 1963
31,5x49,5 cm

48. Jeges Balaton, 1964
31.5x49 cm

49. Karácsony, 1964
28x44 cm
Művelődésügyi Minisztérium tulajdona

50. Meditáció az erdőről II., 1965
34x49 cm
Művelődésügyi Minisztérium tulajdona

51. Meditáció I., 1966
34,7x49 cm
Művelődésügyi Minisztérium tulajdona

52. Apály, 1967
40x55 cm

53. Kohóban, 1967
39x57 cm
Művelődésügyi Minisztérium tulajdona

54. Két szólamú invenciók, 1970
34x49,5 cm
Művelődésügyi Minisztérium tulajdona

55. Háború sorozat, X., 1971
35x49 cm

56. Műteremben, 1972
34x50 cm

57. Patetikus etűd, 1973
41x47 cm

58. Jégtörő Mátyás, 1973
42x50 cm

59. A béka halála, 1973
(Bertha Bulcsu elbeszélése)
41x47 cm

47. Jagd, 1963
31,5x49,5 cm

48. Eisiger Plattensee, 1964
31,5x49 cm

49. Weihnachten, 1964
28x44 cm
Ministerium für Kultur

50. Meditation über den Wald, 1965
34x49 cm
Ministerium für Kultur

51. Meditation I., 1966
34,7x49 cm
Ministerium für Kultur

52. Ebbe 1967
40x55 cm

53. Im Hüttenwerk 1947
39x57 cm
Ministerium für Kultur

54. Zweistimmige Inventionen 1970
37x49,5 cm
Ministeruim für Kultur

55. Kamfserie X. 1971.
35x49 cm

56. Im Atelier 1972
34x50 cm

57. Pathetische Etüde 1973
41x47 cm

58. Mathias der Eisbrecher 1973
42x50 cm

59. Tod des Frosches 1973
(Erzählung von Bulcsu Bertha)
41x47 cm

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK

1942., Ernst Múzeum, Budapest
1947., Galerie Guenegaud, Paris
1948., Fényes Adolf terem, Budapest
1958., Csók István Galéria, Budapest
1960., Galerie de Passeur, Paris
1960., Musée Municipal, Tulon
1962., Galerie de Passeur, Paris
1962., Théatre Quotidien, Marseille
1964., Képcsarnok Bemutató Terem, Veszprém
1965., Csók István Galéria, Budapest
1967., Janus Pannonius Múzeum, Pécs
1967., La Rochelle Galeris Fontenois
1968., Savaria Múzeum, Szombathely
1969., Képcsarnok Bemutató Terem, Győr
1970., Petőfi Irodalmi Múzeum, Irodalmi illusztrációk, Budapest
1971., Csók István Galéria, Budapest
1971., „La Galerie" Paris
1971., Medgyessy Terem, Debrecen
1973, Helikon Galéria, Budapest

PRIVAT — AUSSTELLUNGEN

1942., Ernst Museum, Budapest
1947., Galerie Guenegaud, Paris
1948., Halle Fényes Adolf, Budapest
1958., Galerie Csók István, Budapest
1960., Galerie de Passeur, Paris
1960., Mussée Municipal, Tulon
1962., Theatre Quotidien, Marseille
1964., Premierhalle der Bilderhalle Veszprém
1965., Galerie Csók István, Budapest
1967., Museum Janus Pannonius Pécs
1967., La Rochelle Galeries, Fontenois
1968., Savaria Museum Szombathely
1969., Premierhalle der Birdelhalle Győr
1970., Petőfi Literaturmuseum (literarische Ilustrationen), Budapest
1971., Galerie Csók István, Budapest
1971., La Galerie, Paris
1971., Halle Medgyessy Debrecen
1973., Helikon Galerie, Budapest

Bartha László alkotásaival egyéni kiállításain kívül részt vett számtalan hazai és külföldi csoportos kiállításon.

Negyven éves gazdag alkotói tevékenységének fontos része az irodalmi alkotások illusztrálása, színpadi díszletek festése.

László Bartha nahm mit seinen Werken ausser Privatausstellungen auch an zahllosen in-und ausländischen Gruppenausstellungen teil.

Wichtiger Teil seiner reichen, vierzigjährigen schaffenden Tätigkeit sind die Illustrationen der literarischen Werke, und die Malerei der Bühnendekorationen.

FESTMÉNYEK GEMÄLDE

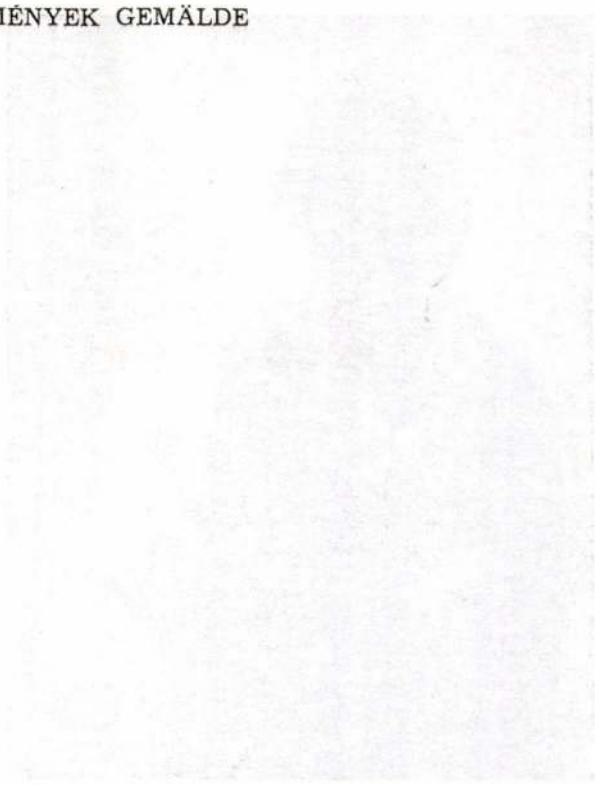

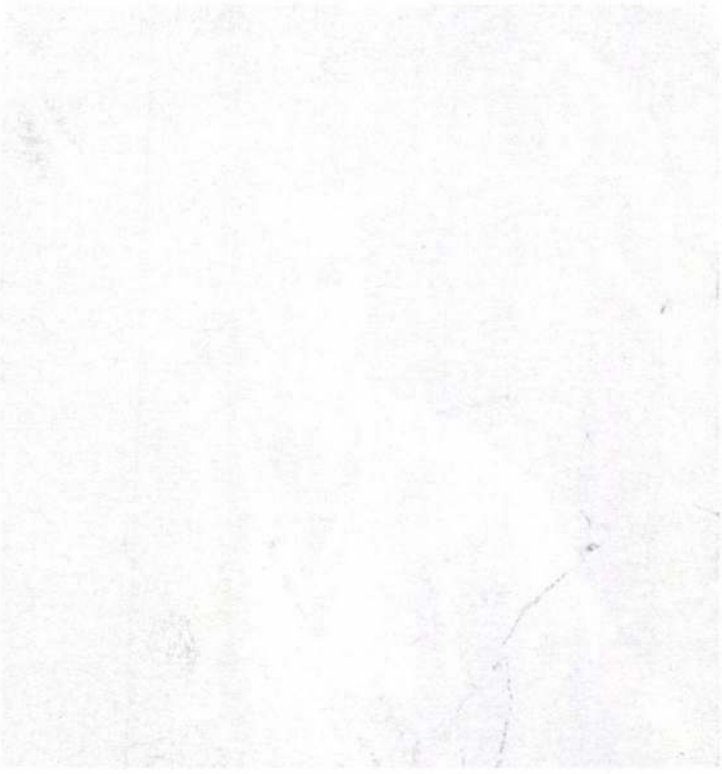

1

2

3

5

8

10

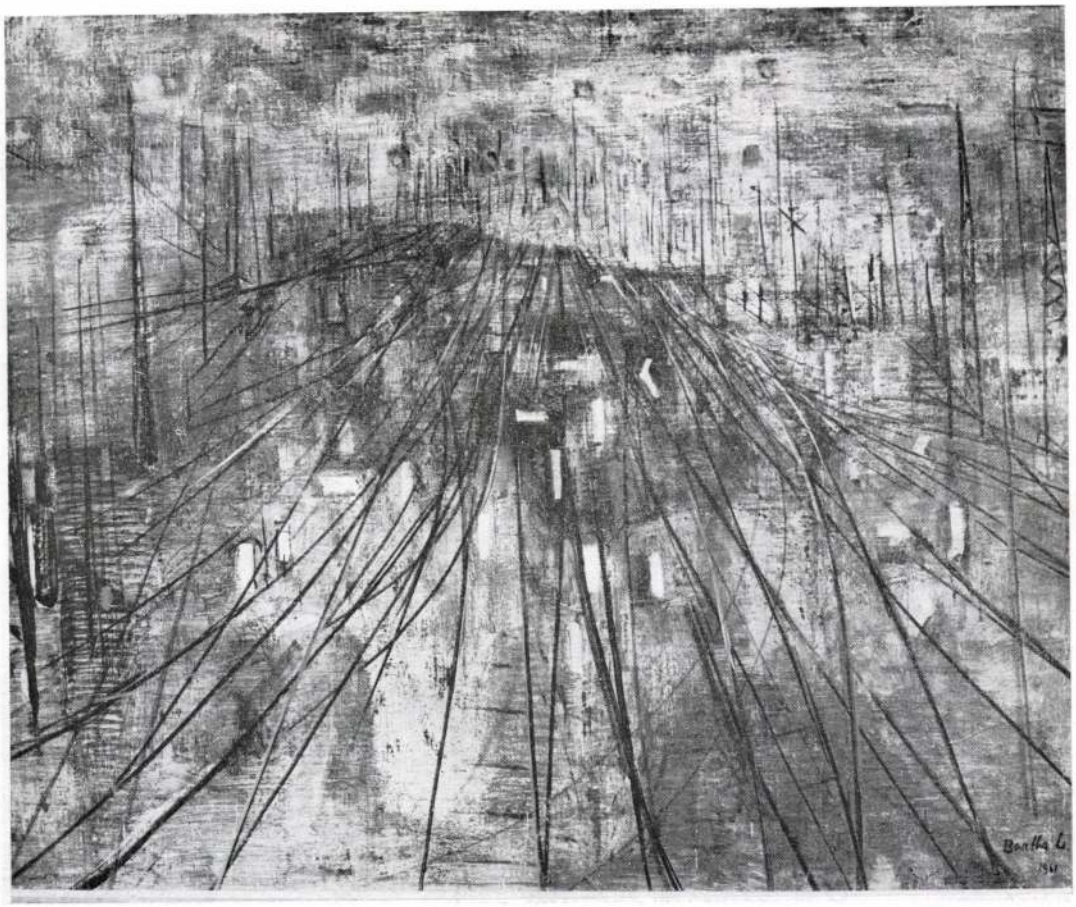

11

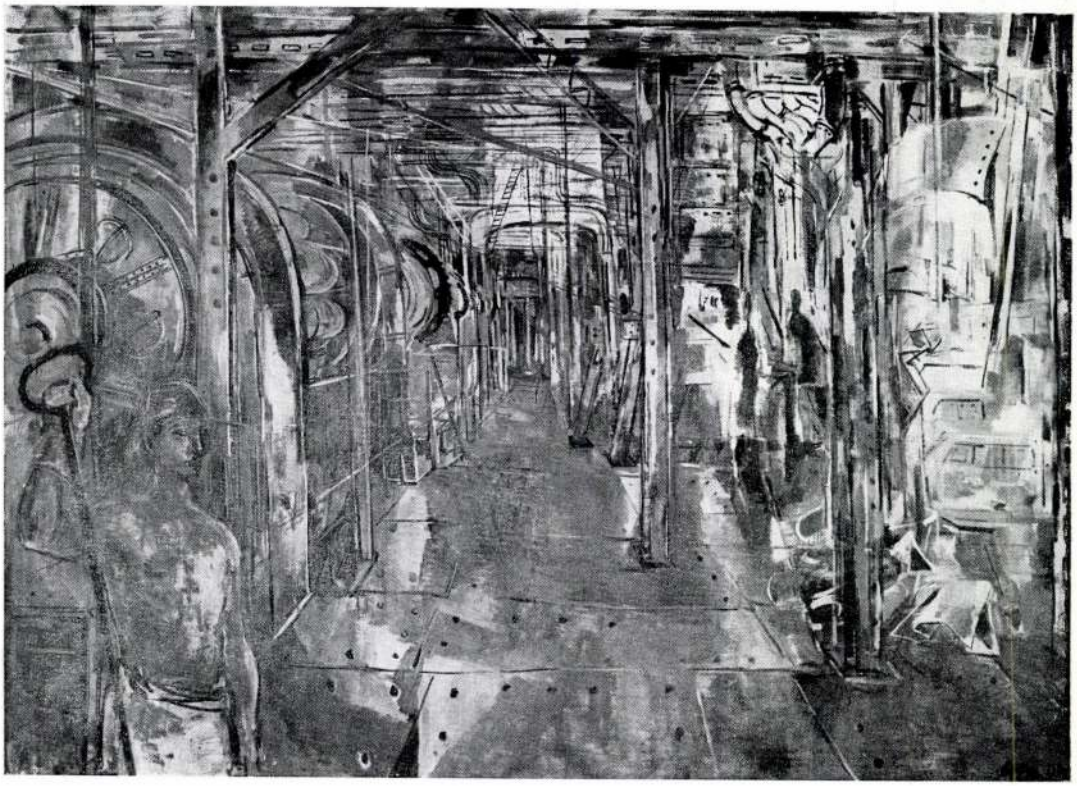

12

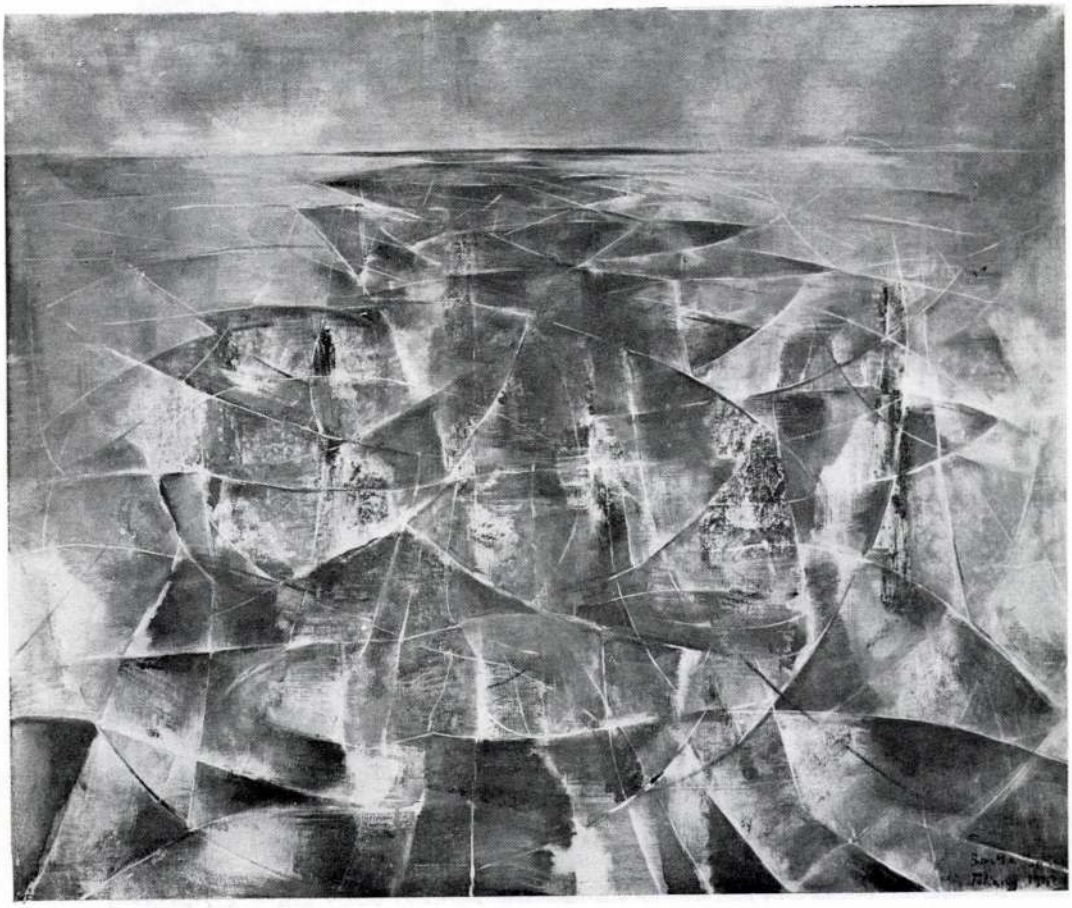

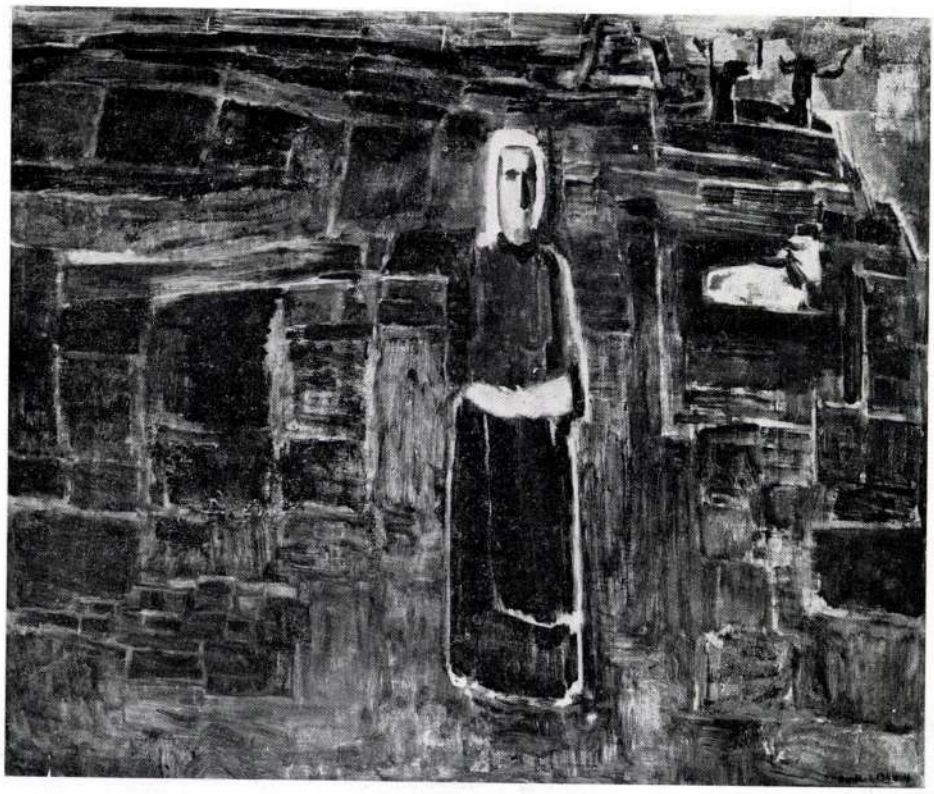

14

15

17

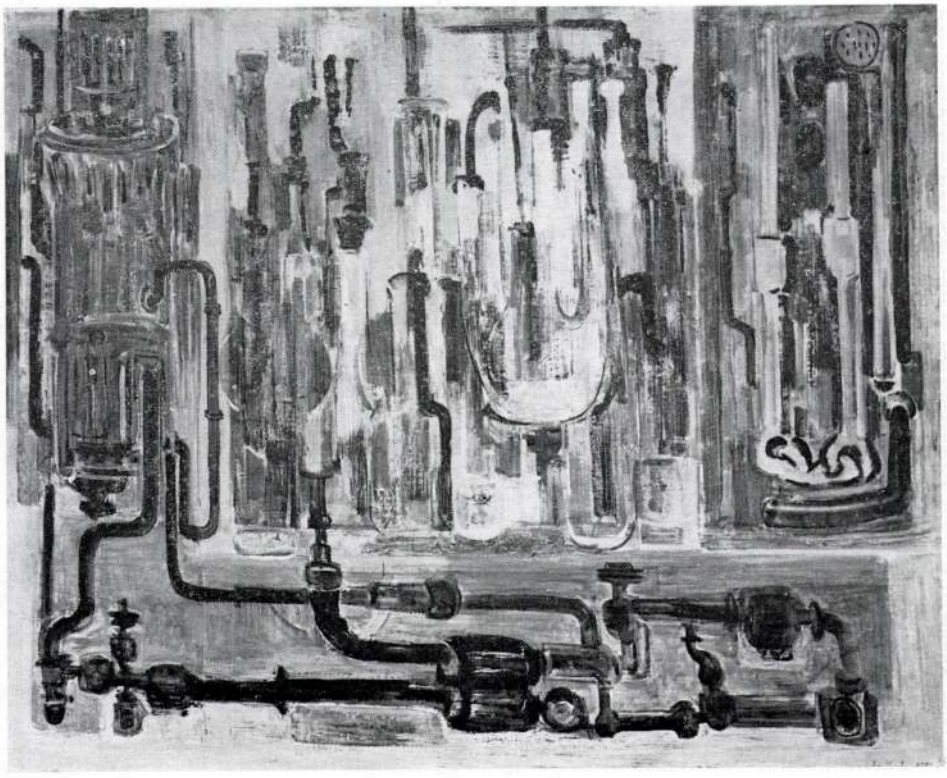

18

19

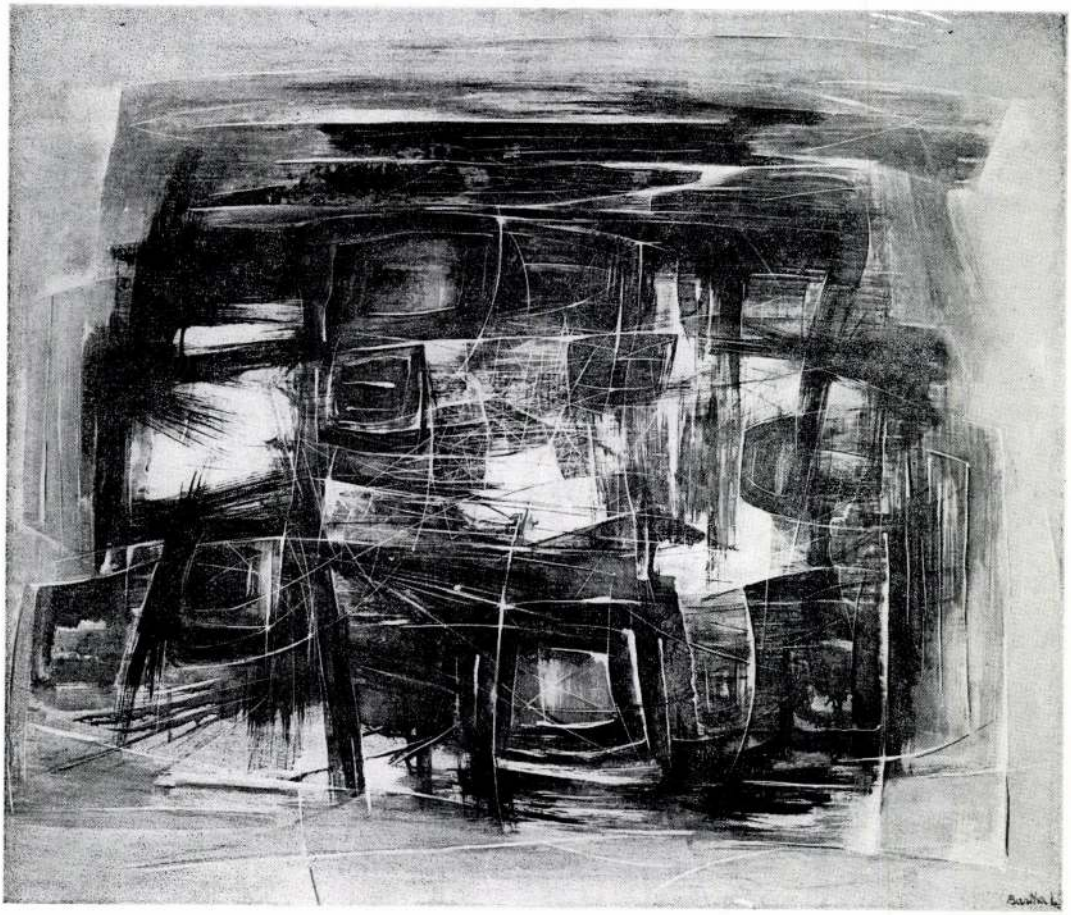

20

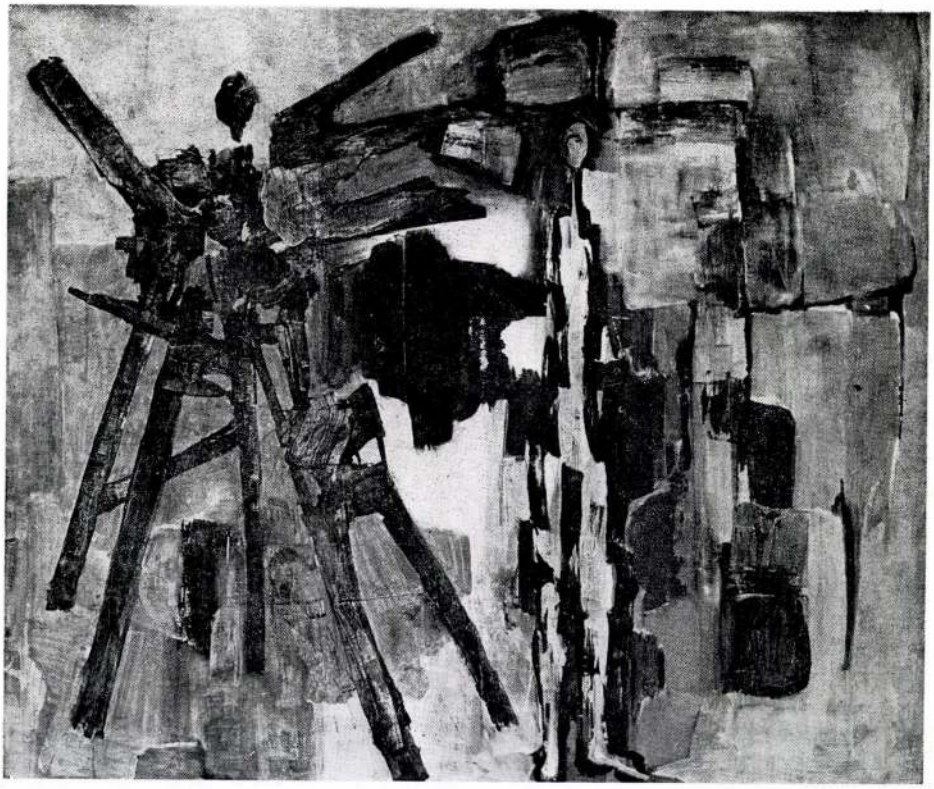

22

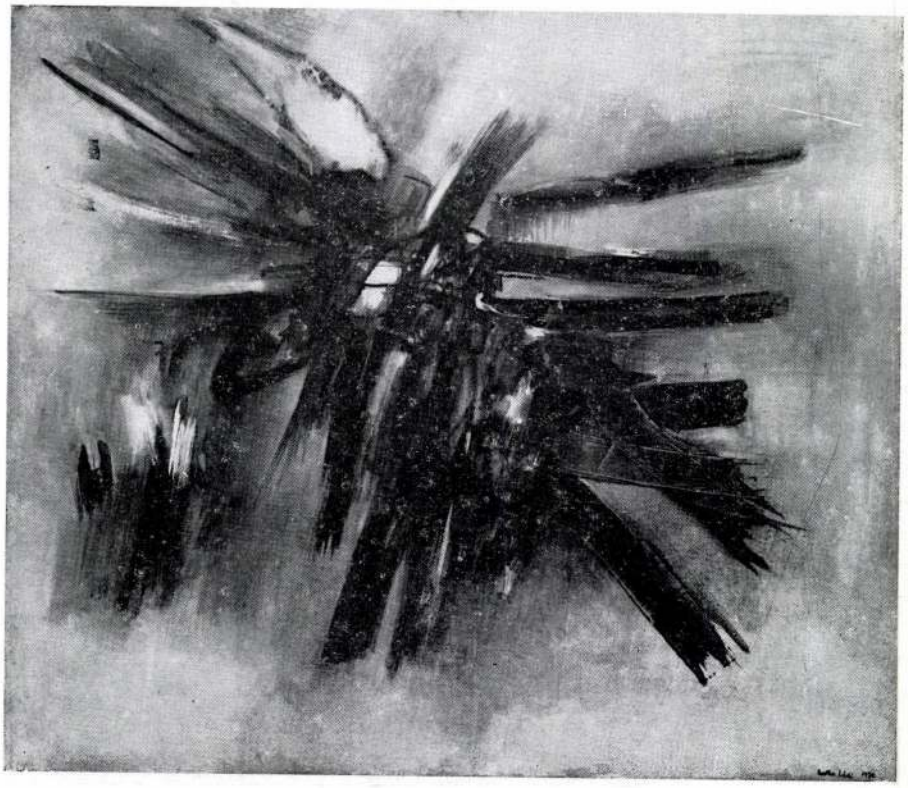

24

26

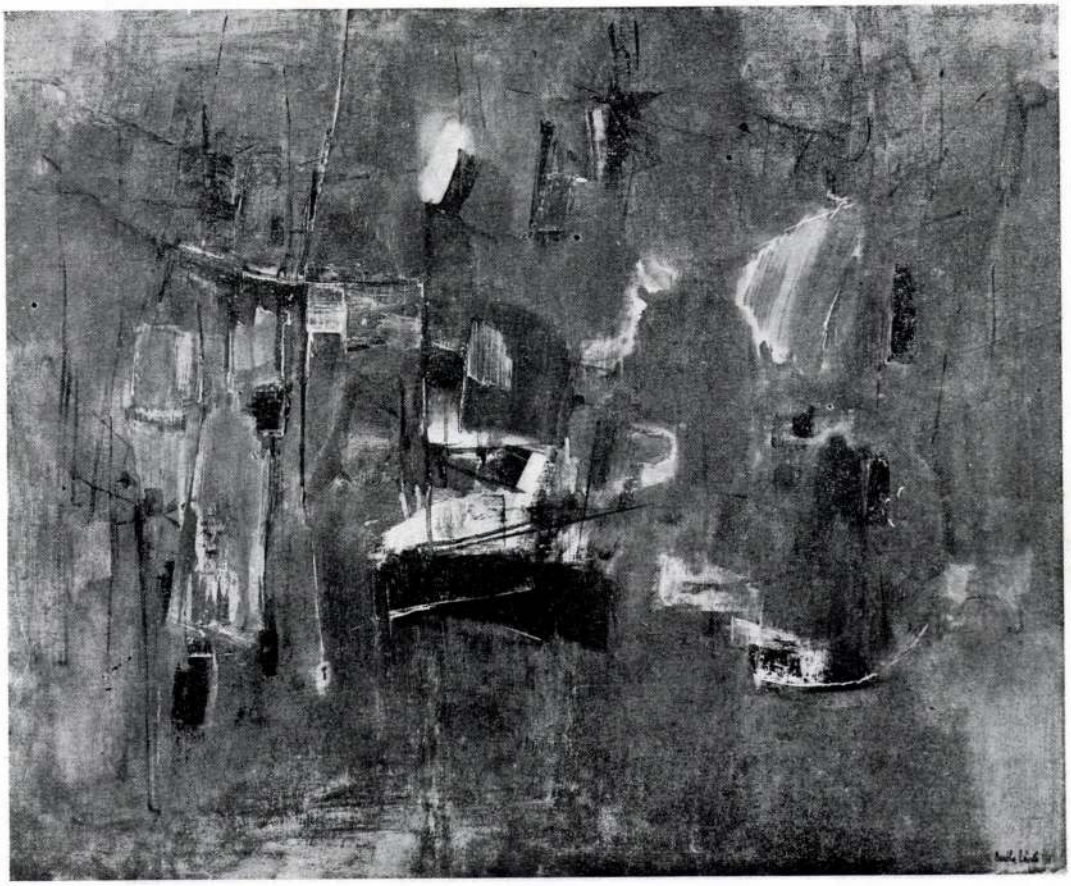

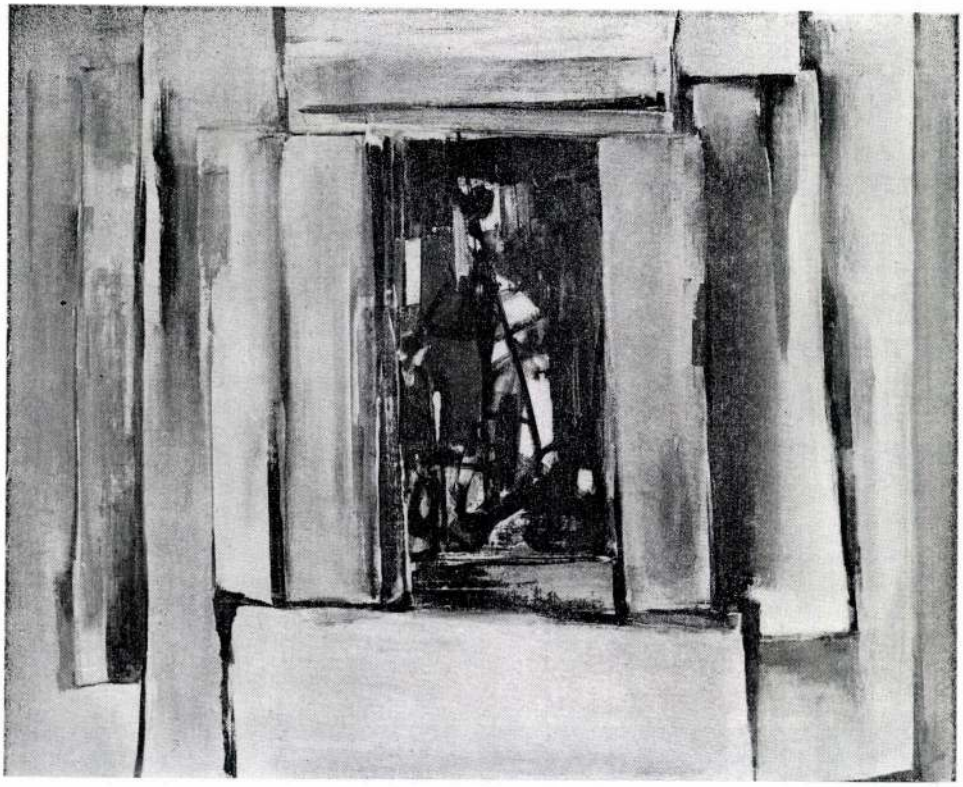

30

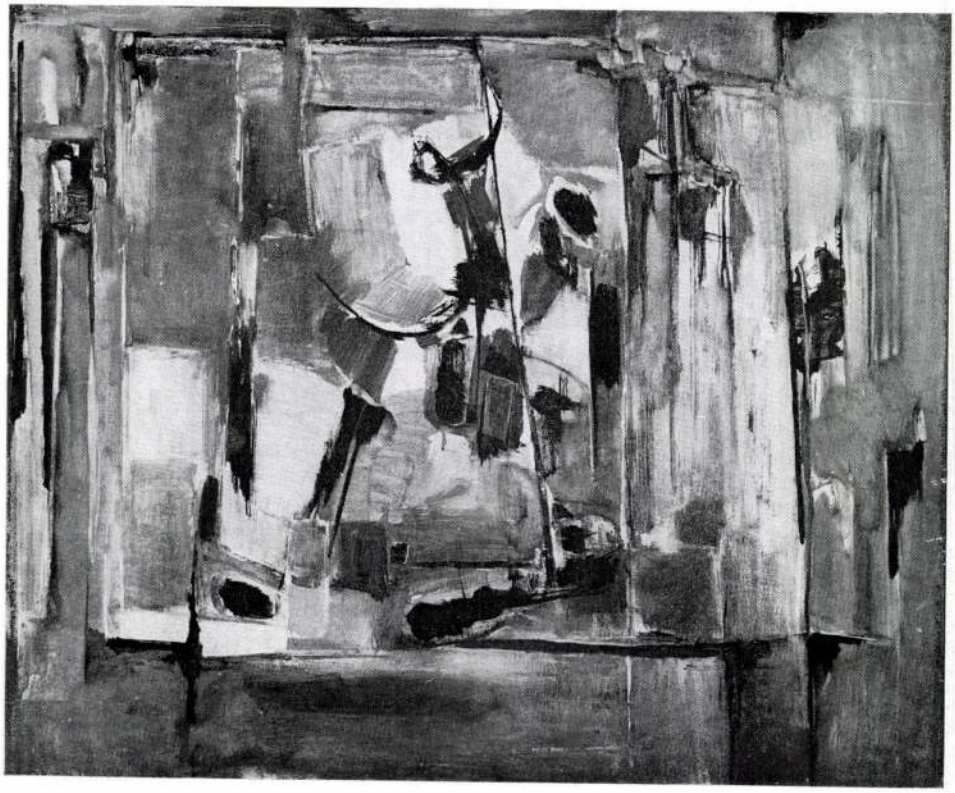

31

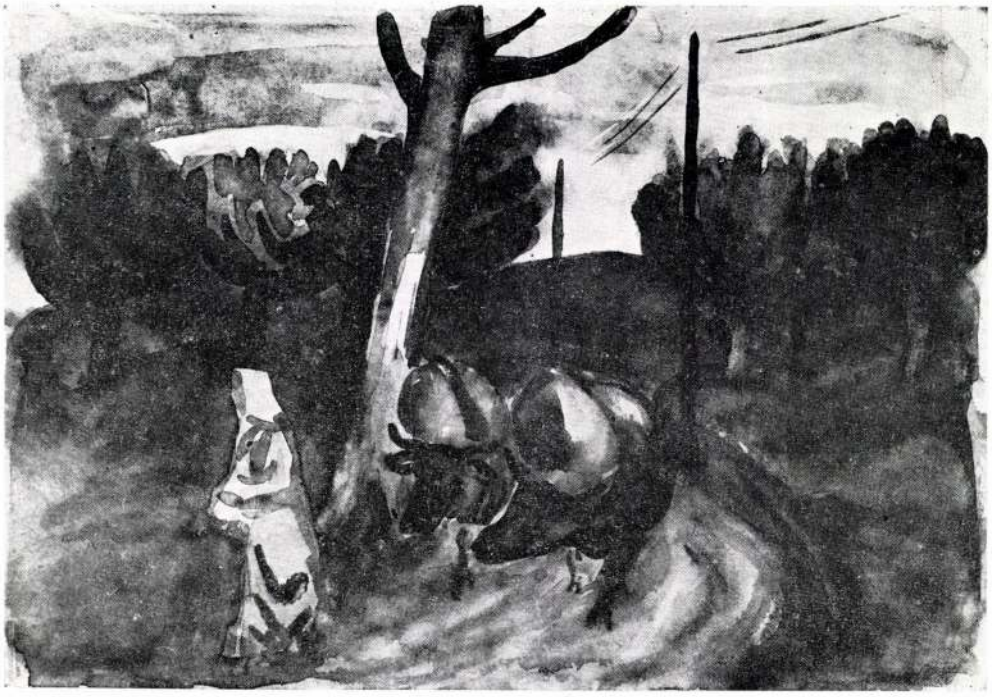

34

35

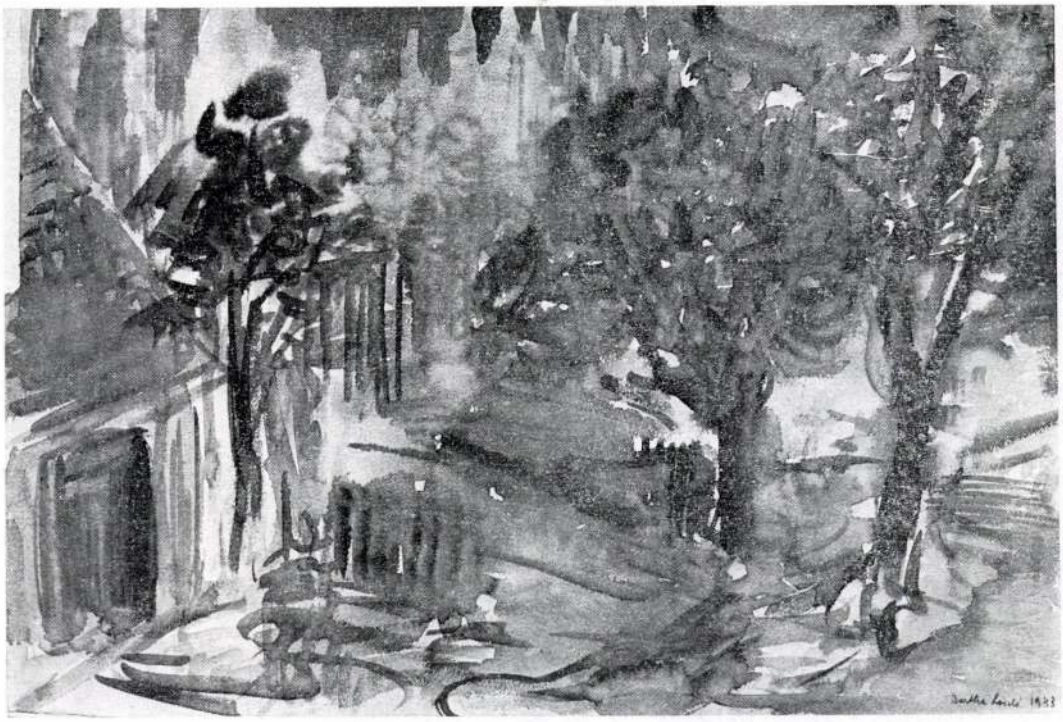

37

39

40

41

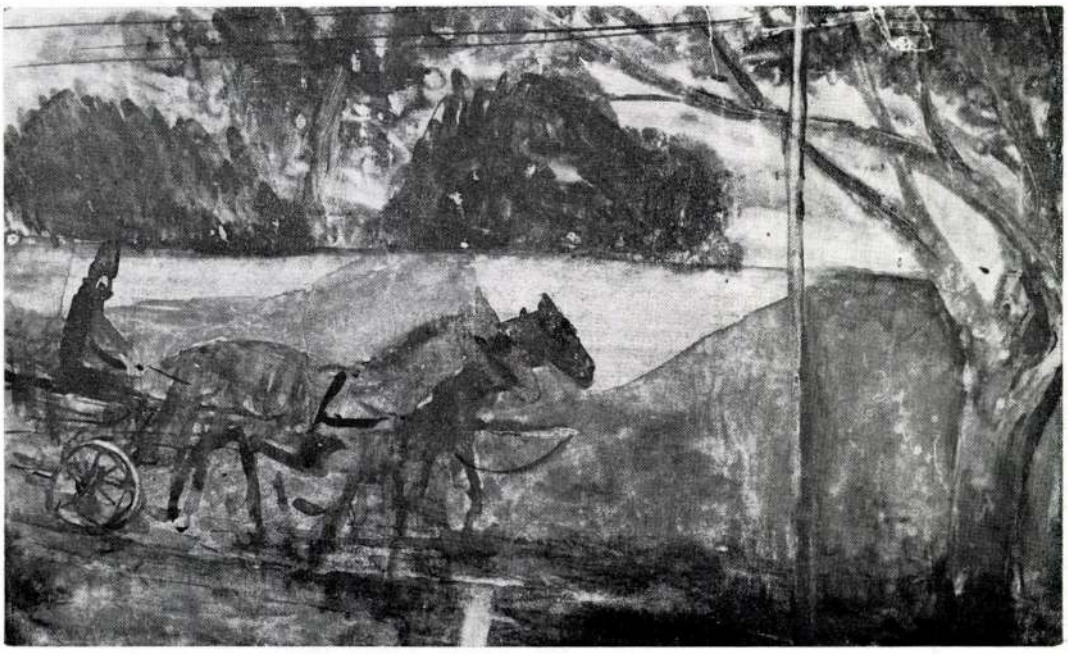

46

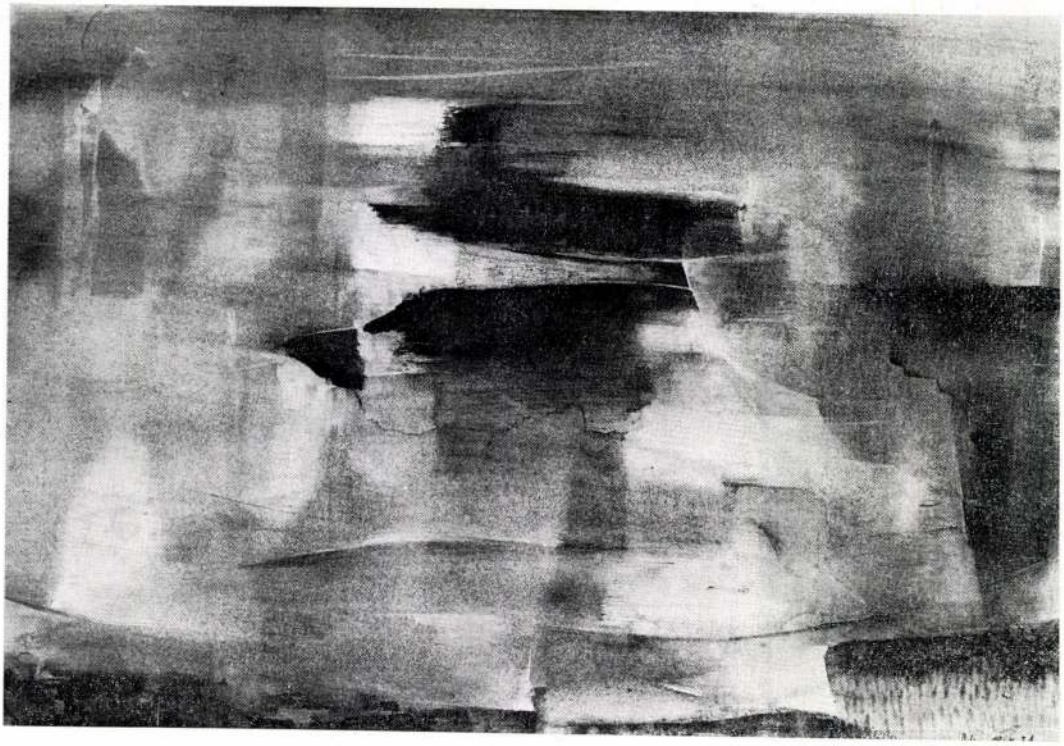

48

50

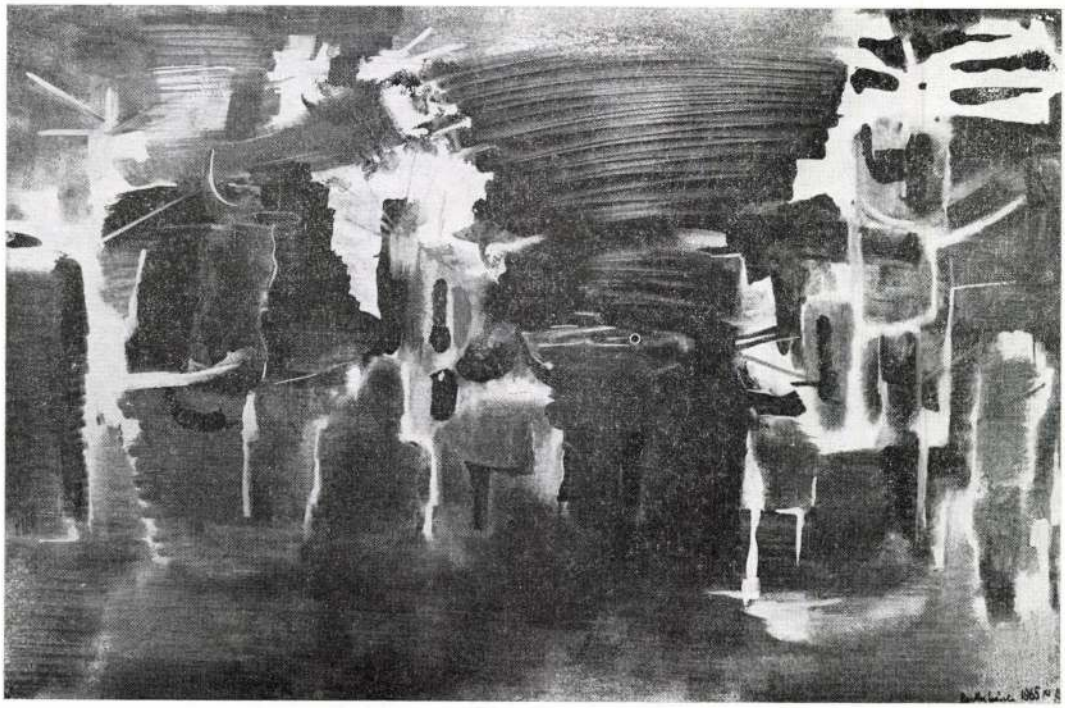

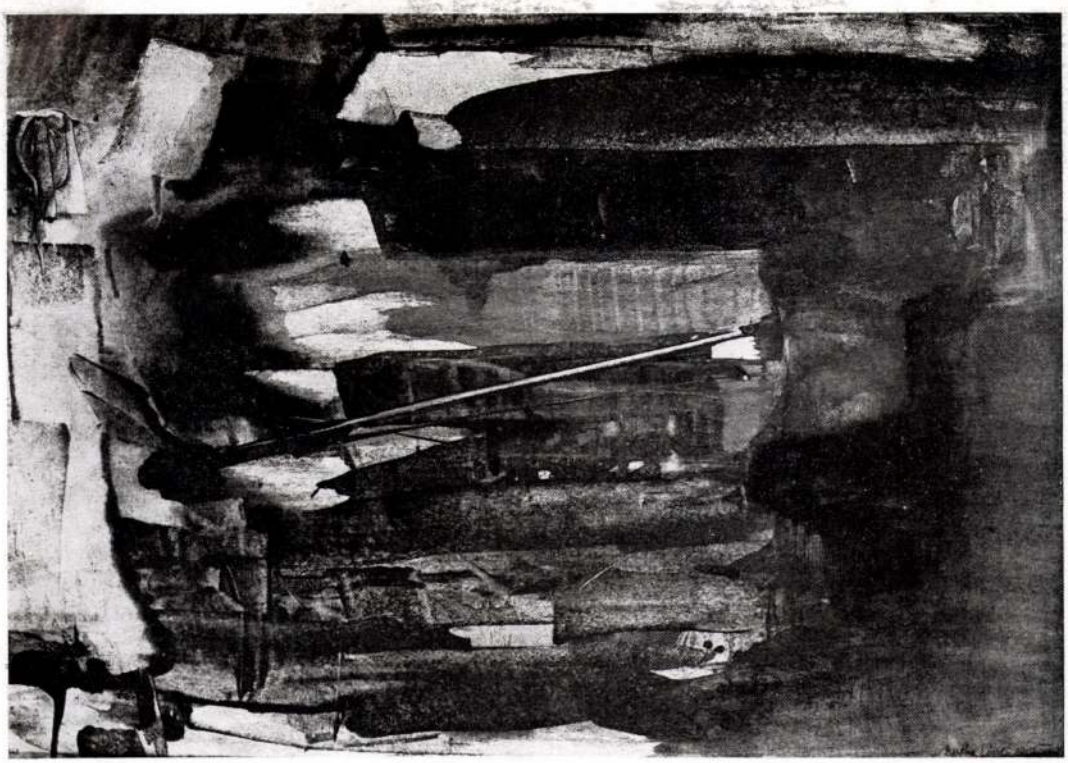

51

52

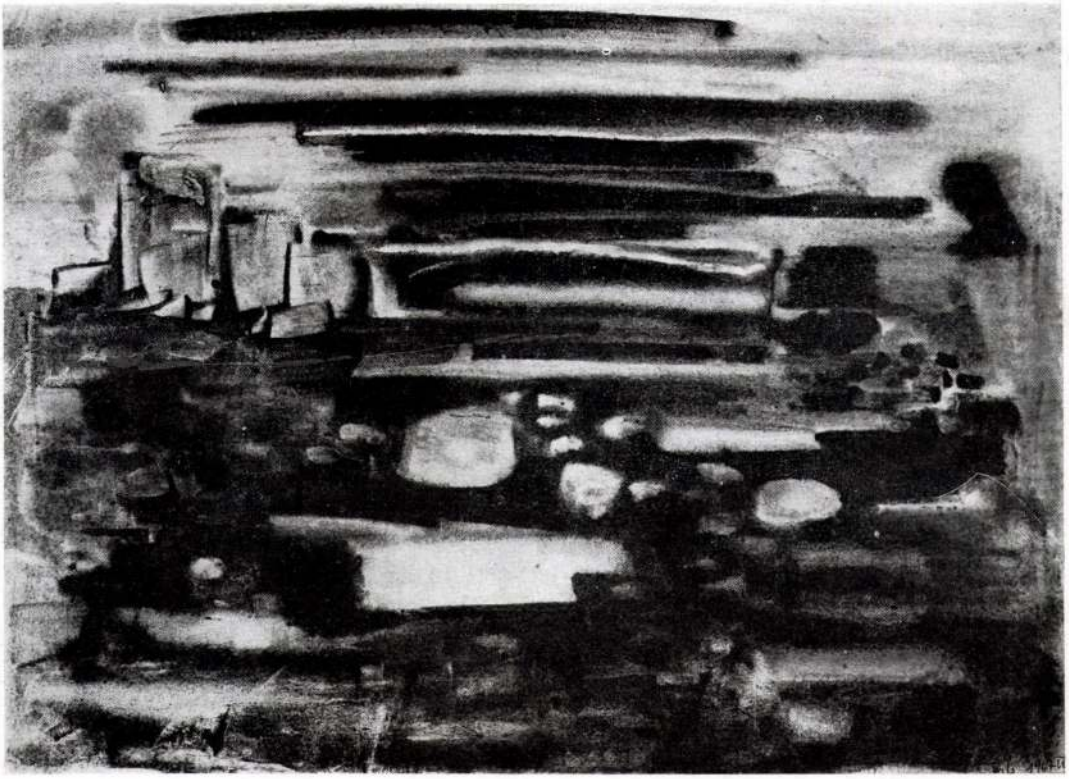

55

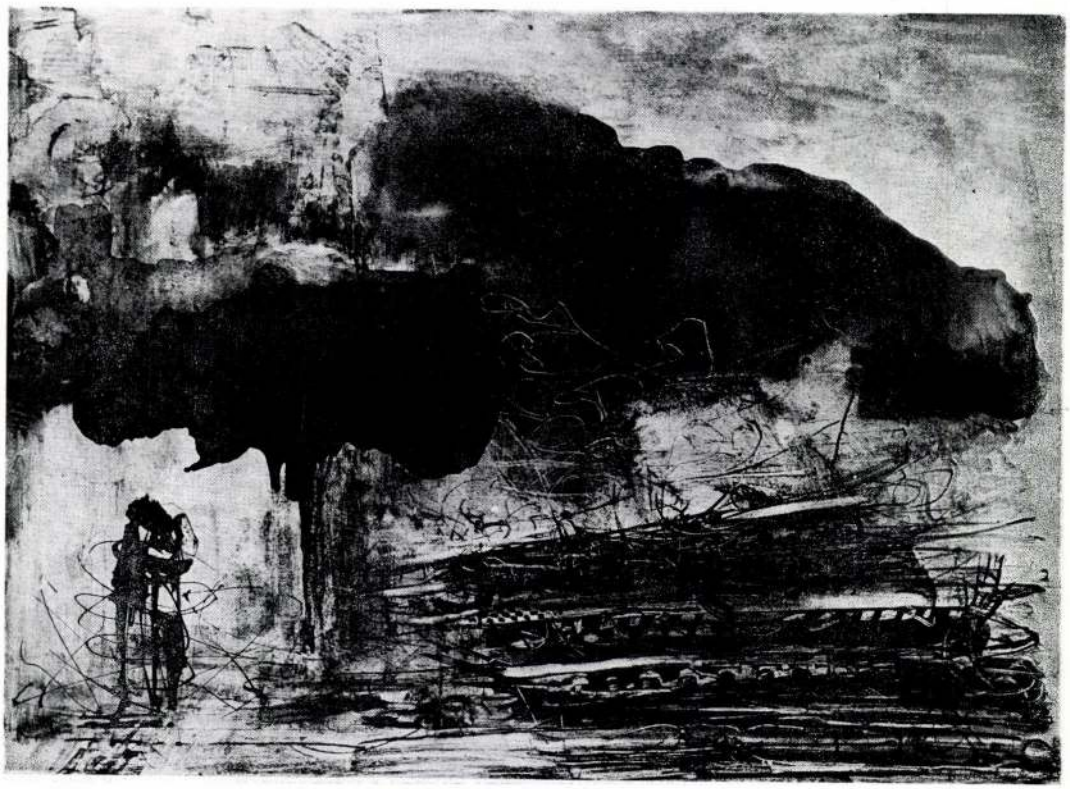

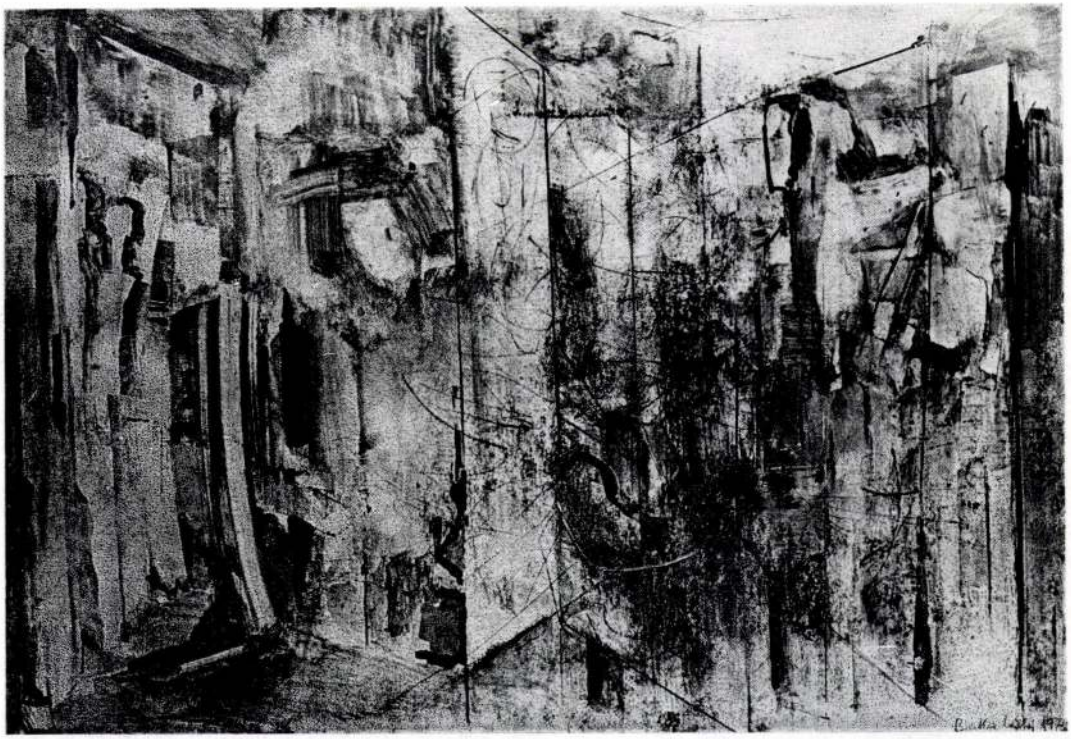

56

57

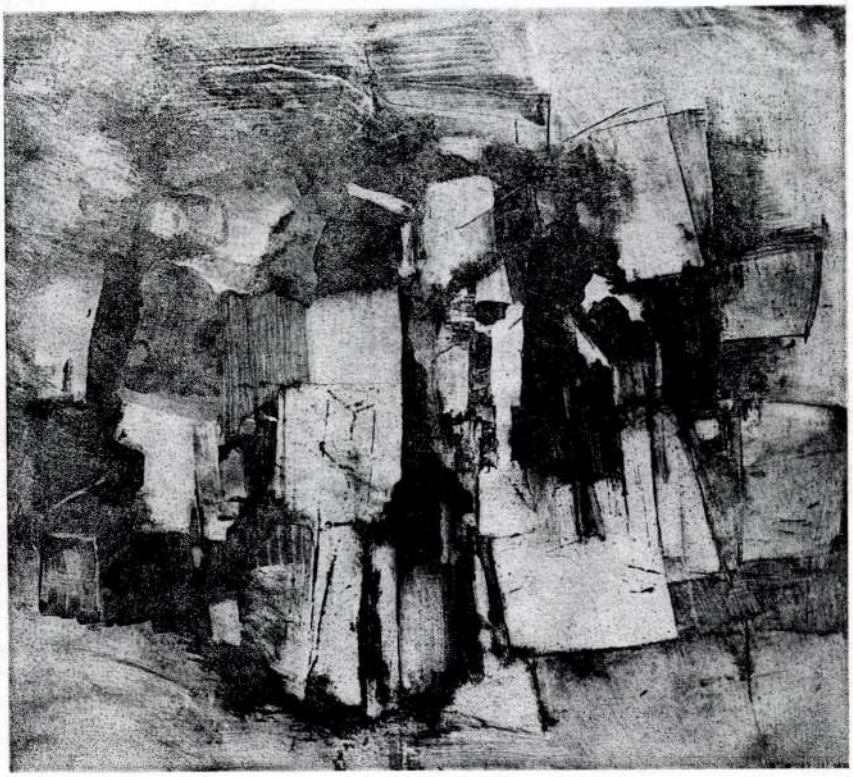

58

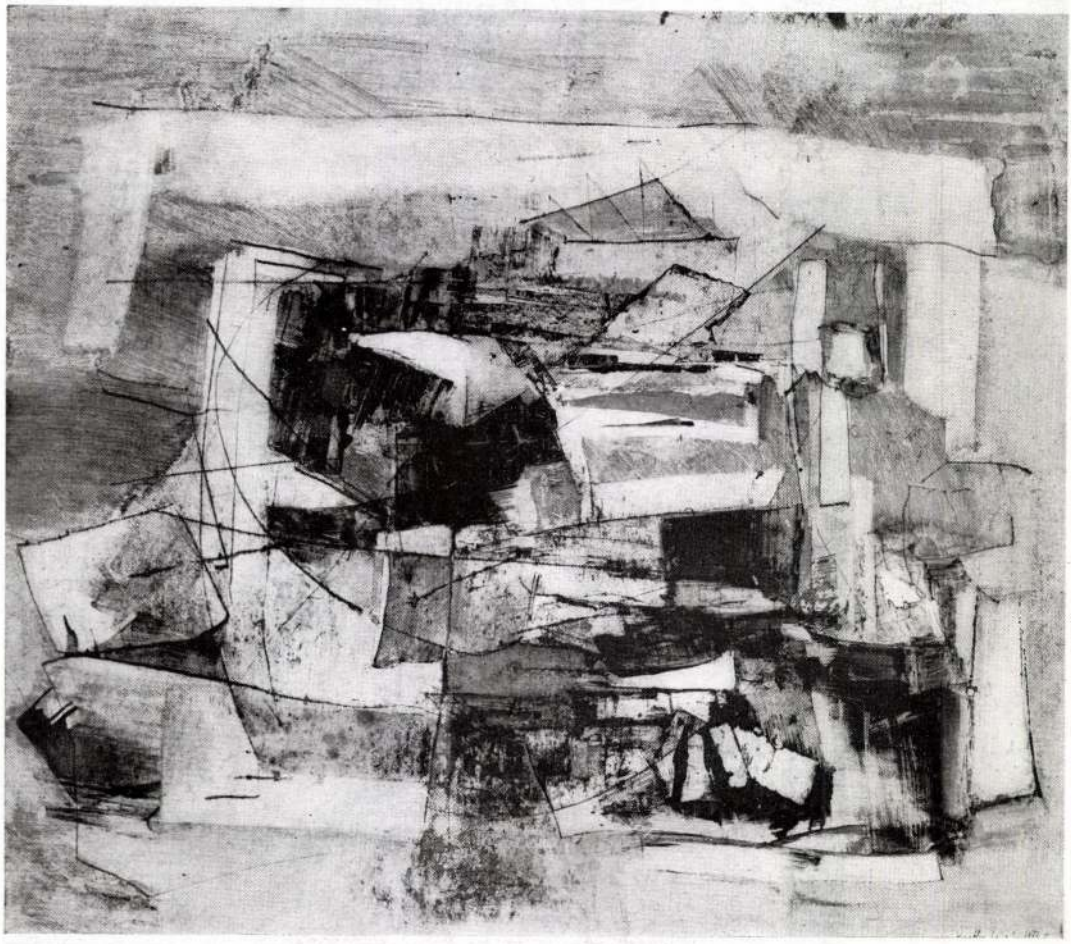

ILLUSZTRÁLT KÖNYVEK JEGYZÉKE

ÁPRILY LAJOS:
Jelentés a völgyből
Magvető Könyvkiadó, 1965

ÁPRILY LAJOS:
A kor falára
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1967

AUDOUX:
Marie Claire
Európa Könyvkiadó, 1969

BABITS MIHÁLY:
Halál fiai
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1972

BÁRÁNY TAMÁS:
Üzött vad
Magvető Könyvkiadó, 1959

BÁRÁNY TAMÁS:
Tengerparti nyár
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1966

BÁRÁNY TAMÁS:
Sziget
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1967

BARTOS TIBOR:
Sosemvolt cigányország
Európa Könyvkiadó, 1958
Moszkvai kiadás 1961

BÓKA LÁSZLÓ:
A karoling trón
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1960

BÓKA LÁSZLÓ:
Nandu I—II.
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1963

BUNYIN
A szerelem szentsége
Európa Könyvkiadó, 1973

Cápauszonyok
Kubai elbeszélések
Európa Könyvkiadó, 1966

ERDŐS LÁSZLÓ:
Élt köztünk egy ember
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1963

FEKETE ISTVÁN:
Őszi vásár
Magvető könyvkaidó, 1962

FEKETE ISTVÁN:
Őszi vásár
Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, 1971

LISTE FÜR ILLUSTRIERTE BÜCHER

LAJOS ÁPRILY
Bericht vom Tal
Magvető Verlag, 1965

LAJOS ÁPRILY
An die Mauer der Zeit
Szépirodalmi Verlag, 1967

AUDOUX
Marie Claire
Europa Verlag, 1969

MIHÁLY BABITS
Söhne des Todes
Szépirodalmi Verlag, 1972

TAMÁS BÁRÁNY
Gejagtes Wild
Magvető Verlag, 1959

TAMÁS BÁRÁNY
Sommer am Seeufer
Szépirodalmi Verlag, 1966

TAMÁS BÁRÁNY
Insel
Szépirodalmi Verlag, 1967

TIBOR BARTOS
Nie gewesenes Zigeunerland
Europa Verlag, 1958
Verlag in Moskau, 1961

LASZLÓ BÓKA
Karolingischer Thron
Szépirodalmi Verlag, 1960

LASZLÓ BÓKA
Nandu I—II.
Szépriodalmi Verlag, 1963

BUNYIN
Heiligkeit der Liebe
Europa Verlag, 1973

Haifischflossen
Erzählungen von Kuba
Europa Verlag, 1966

LASZLÓ ERDŐS
Es lebte ein Mensch unter uns
Szépirodalmi Verlag, 1963

ISTVÁN FEKETE
Herbestmarkt
Magvető Verlag, 1962

ISTVÁN FEKETE
Herbstmarkt
Móra Ferenc Jugendverlag, 1971

JEAN FOLLAIN:
Az élet képei
Európa Könyvkiadó, 1964

FONTAINE:
Cecile
Európa Könyvkiadó, 1969

FÖLDEÁK JÁNOS:
Nők és Férfiak
Magvető Könyvkiadó, 1970

FÜST MILÁN:
Goldnágel Efraim
Magvető Könyvkiadó, 1957

FÜST MILÁN:
Konstatnin Úrfi
Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, 1958

GALAN:
Ötödik kerék
Európa Könyvkiadó, 1959

JACQUES GAUCHERON:
A lyoni selyemszövők
Magyar Helikon, 1959

GEREBLYÉS LÁSZLÓ:
Túl a határon
Magvető Könyvkiadó, 1963

NICOLAS GUILLÉN:
Kubai elégia
Európa Könyvkiadó, 1961

EUGENE GUILLEVIC:
Föld és víz
Európa Könyvkiadó, 1962

GYÁRFÁS MIKLÓS:
Picking tanár úr
Magvető Könyvkiadó, 1957

GYÁRFÁS MIKLÓS:
Madách világa
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1972

THOMAS HARDY:
Hazatérés
Európa Könyvkiadó, 1972

HONT FERENC:
A cselekvés művészete
Gondolat Könyvkiadó, 1973

M. HARTMANN:
A Chillóni Fogoly
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1957

JEAN FOLLAIN
Bilder des Lebens
Europa Verlag, 1964

FONTANE
Cäcilie
Európa Verlag, 1969

JÁNOS FÖLDEÁK
Frauen und Männer
Magvető Verlag, 1970

MILÁN FÜST
Efraim Goldnagel
Magvető Verlag, 1957

MILÁN FÜST
Jungherr Konstantin
Móra Ferenc Verlag, 1958

GALAN
Das fünfte Rad
Europa Verlag, 1959

JACQUES GAUCHERON
Seidenweber von Lyon
Ungarischer Helikon, 1959

LÁSZLÓ GEREBLYÉS
Jenseits der Grenze
Magvető Verlag, 1963

NICOLAS GUILLEN
Elegie von Kuba
Europa Verlag, 1961

EUGENE GUILLEVIC
Erde und Quell
Europa Verlag, 1962

MIKLÓS GYÁRFÁS
Herr Lehrer Picking
Magvető Verlag, 1957

MIKLÓS GYÁRFÁS
Welt von Madách
Szépirodalmi Verlag, 1972

THOMAS HARDY
Heimkehr
Europa Verlag, 1972

FERENC HONT
Kunst der Handlung
Gondoalt Verlag, 1973

M. HARTMANN
Gefangene von Chillon
Szépirodalmi Verlag, 1957

ISHERWOOD:
Bécsi ibolyák
Magvető Könyvkiadó, 1958

JÉKELY ZOLTÁN:
Csillagtoronyban
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1969

JÓKAI MÓR:
Szegény gazdagok I—II—III.
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1957

KATONA, VÖRÖSMARTHY, MADÁCH
Szépirodalmi Könyvkiadó. 1965

KARINTHY FERENC:
Víz fölött, víz alatt
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1966

KARINTHY FERENC:
Három huszár
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1971

KARINTHY FRIGYES:
Csodapók
Magvető Könyvkiadó, 1956

KAZANTZAKIS:
Mihálisz kapitány
Európa Könyvkiadó, 1958

KELLÉR DEZSŐ:
Kis ország vagyunk
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1964

KOROLENKÓ:
A vak muzsikus
Európa Könyvkiadó, 1957

KOROLENKÓ:
A vak muzsikus
Európa Könyvkiadó, 1971

KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE EMIL:
Egy szereplő visszatér
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1961

KÉPES GÉZA:
Só és bors
Magvető Könyvkiadó, 1956

E. LINKLATER:
Juan Amerikában I—II—III.
Magvető Könyvkiadó, 1959

MEZEI ANDRÁS:
Legendák születőben
Magvető Könyvkiadó, 1966

ISHERWOOD
Veilchen von Wien
Magvető Verlag, 1958

ZOLTÁN JÉKELY
Im Thurm des Sternes
Szépirodalmi Verlag, 1969

MÓR JÓKAI
Arme Reichen I—II—III.
Szépirodalmi Verlag, 1957

KATONA, VÖRÖSMARTY, MADÁCH
Szépirodalmi Verlag, 1965

FERENC KARINTHY
Über Quell unter Quell
Szépirodalmi Verlag, 1966

FERENC KARINTHY
Drei Husaren
Szépirodalmi Verlag, 1971

FRIGYES KARINTHY
Wunderspinne
Magvető Verlag, 1956

KAZANTZAKIS:
Kapitän Mihalis
Europa Verlag, 1958

DEZSŐ KELLÉR
Kleines Land sind wir
Szépirodalmi Verlag, 1964

KOROLENKO
Blinden Musiker
Europa Veralg, 1957

KOROLENKO
Blinder Musiker
Europa Verlag, 1971

EMIL KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE
Eint Mitwirkende kehrt zurück
Szépirodalmi Verlag, 1961

GÉZA KÉPES
Salz und Pfeffer
Magvető Verlag, 1956

E. LINKLATER
Juan in Amerika I—II—III.
Magvető Verlag, 1959

ANDRÁS MEZEI
Legenden im Werden
Magvető Verlag, 1966

Megmozdult a föld
Veszprém megyei Lapkiadó, 1961

MULTATULI:
Kamaszévek
Móra Ferenc Könyvkiadó, 1964

ÖRKÉNY ISTVÁN:
Ezüstpisztráng
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1956

PÁRISI CSATADAL
Helikon Könyvkiadó, 1961

PRISVIN:
Ösvény a rengetegben
Európa Könyvkiadó, 1955

RAFARA A VÍZ LEÁNYA
Madagaszkári mesék
Európa Könyvkiadó, 1960

SADOVEANU:
Örvény felett
Európa Könyvkiadó, 1956

SAHIA:
Júniusi eső
Új Magyar Könyvkiadó, 1955

SARKADI IMRE:
A gyáva
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1961

J. P. SARTRE:
Főbelövendők klubja
Magvető Könyvkiadó, 1955

SIMÁNDI PÁL:
Diák a századfordulón
Móra Ferenc Könyvkiadó, 1966

SIMON ISTVÁN:
Szőlő és gesztenye
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1966

SOMLYÓ GYÖRGY:
Jegenyék a vízparton
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1955

STRINDBERG:
A Hemsőiek
Európa Könyvkiadó, 1963

SZABÓ MAGDA:
A danadia
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1964

Die Erde regte sich
Zeitungsverlag vom Komitat Veszprém
1961

MULTATULI
Flegeljahre
Móra Ferenc Verlage, 1964

ISTVÁN ÖRKÉNY
Silberforelle
Szépirodalmi verlag, 1956

Pariser Schlachtlied
Helikon Verlag, 1961

PRISVIN
Steig im Urwald
Europa Verlag, 1955

Rafara die Tochter des Quelis
(Märchen von Madagaskar)
Europa Verlag, 1960

SADOVEANU
Über dem Wirbel
Europa Verlag, 1956

SAHIA
Regen im Juni
Új Magyar Verlag, 1955

IMRE SARKADI
Der Feigling
Szépirodalmi Verlag, 1961

J. P. SARTRE
Klub der Erschiessenden
Magvető Verlag, 1955

PÁL SIMÁNDI
Student an der Jahrhudertwende
Móra Ferenc Verlag, 1966

ISTVÁN SIMON
Traube und Kastanie
Szépirodalmi Verlag, 1955

GYÖRGY SOMLYÓ
Pappel am Ufer
Szépriodalmi Verlag, 1955

STRINDBERG
Die Hemschöer
Europa Verlag, 1963

MAGDA SZABÓ
Danaiden
Szépirodalmi Verlag, 1964

CS. SZABÓ LÁSZLÓ:
Hunok Nyugaton
Auróra Könyvkiadó, München, 1968

SZEBERÉNYI LEHEL:
Szalmácska
Magvető Könyvkiadó, 1956

TAKÁTS GYULA:
A tündérhal és a háló
Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, 1968

TATAY SÁNDOR:
A Simeon család I—II—III.
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1968

TÖRÖK SÁNDOR:
A hazug katona
Magvető Könyvkiadó, 1957

ELSA TRIOLET:
Sohanapján
Európa Könyvkiadó, 1966

TURGENYEV:
Költemények prózában
Helikon Könyvkiadó, 1964

VOLTAIRE:
Zadig
Helikon Könyvkiadó, 1961

LÁSZLÓ CS. SZABÓ
Hunnen am Westen
Aurora Verlag München, 1968

LEHEL SZEBERÉNYI
Ströchen
Magvető Verlag, 1956

GYULA TAKÁTS
Der Feefisch und der Netz
Móra Ferenc Jugendverlag, 1968

SÁNDOR TATAY
Die Familie Simeon I—II—III.
Szépirodalmi Verlag, 1968

SÁNDOR TÖRÖK
Der lügnerische Soldat
Magvető Verlag, 1957

ELSA TRIOLET
Am Nietage
Europa Verlag, 1966

TURGENEV
Gedichte in Prosa
Helikon Verlag, 1964

VOLTAIRE
Zadig
Helikon Verlag, 1961

DÍSZLETEK:

Dobozy Imre: A tizedes meg a többiek
Petőfi Színház, Veszprém

Dürrenmatt, F.: Fizikusok
Nemzeti Színház, Miskolc

Jókai Mór: A kőszívű ember fiai
Petőfi Színház, Veszprém

Madách Imre: Mária királynő
Nemzeti Színház, Szeged

Mesterházi Lajos: A tizenegyedik parancsolat,
Petőfi Színház, Veszprém

Miller, A.: Pillantás a hídról
Petőfi Színház, Veszprém

Németh László: Az írás ördöge
Nemzeti Színház, Szeged

Osborne, J.: A komédiás
Katona József Színház, Budapest

Puskin, A. Sz.: Boris Godunov
Petőfi Színház, Veszprém

Sándor Iván: Tiszaeszlár
Nemzeti Színház, Miskolc

Shaw, G. B.: Olyan szép, hogy nem is lehet igazi
Madách Színház, Budapest

Szigligeti Ede: Liliomfi
Petőfi Színház, Veszprém

DEKORATIONEN

Imre Dobozy: Der Unteroffizier und die Anderen
Petőfi Theater, Veszprém

F. Dürrenmatt: Physiker
Nationaltheater, Miskolc

Mór Jókai: Di Söhne des hartherzigen Mannes
Petőfi Theater, Veszprém

Imre Madách: Könige Marie
Nationaltheater, Szeged

Lajos Mesterházi: Das elfte Gebot
Petőfi Theater, Veszprém

A. Miller: Blick von der Brücke
Petőfi Theater, Veszprém

László Németh: Teufel des Schreibens
Nationaltheater, Szeged

J.Osborne: Der Komödiant
József Katona Theater, Budapest

Puskin A. Sz.: Boris Godunov
Petőfi Theater, Veszprém

Iván Sándor: Tiszaeszlár
Nationaltheater, Miskolc

G. B. Show: So schön, dass es nicht wahr sein kann
Madách Theater, Budapest

Ede Szigligeti: Liliomfi
Petőfi Theater, Veszprém

IRODALOM:

Frank János: Bartha László
Élet és Irodalom, 1965. április 4.

Frank János: Bartha Lászlónál
Élet és Irodalom, 1966. július 9.

Illés Jenő: Műteremlátogatás Bartha Lászlónál
Művészet, 1962. február, III. évf. 2. sz. (24—25 old.)

Láncz Sándor: Bartha Lászlóról
Művészet, 1965. május, VI. évf. 5. sz. (37—42. old.)

Pogány Ö. Gábor: A magyar festészet forradalmárai
Budapest, 1946

Pogány Ö. Gábor: László Bartha painting
The New Hungarian Quarterly 1965. 19. sz. (47—51. old.)

R. Gy.: Bartha László kiállítása a Csók Galériában
Népszabadság, 1965. április 9.

Rózsa Gyula: Bartha László világirodalma
Népszabadság, 1970. március 27.

Sárvári Mária: Bartha László festőművész kiállítása
Magyar Nemzet, 1965. április 16.

Solymár István: Bartha László
Corvina Könyvkiadó, Budapest 1966

Solymár István: Bartha László győri kiállítása
Művészet, 1970. február, XI. évf. 2. sz. (43—44 old.)

Solymár István: Bartha László kiállításán — részletek a megnyitó beszédből
Művészet, 1972. január, XIII. évf. 2. sz. (45—46 old.)

Nagy Zoltán: Bartha László a Helikon Galériában
Népszabadság, 1973. április 21

LITERATUR

János Frank: László Bartha
Élet és Irodalom, 4. April 1965

János Frank: Beim László Bartha
Élet és Irodalom, 9. Júli. 1966

Jenő Illés: Atelierbesuch bei László Bartha
Művészet, 2. N. III. Folge Februar 1962 (Seite 24—25)

Sándor Láncz: Über László Bartha
Művészet, 5. N. VI. Folge Mai 1965 (Seit 37—42)

Gábor Ö. Pogány: Revolutionäre der ungarsichen Malerei
Budapest, 1946

Gábor Ö. Pogány: Painting László Bartha
The New Hungarian Quarterly 19. N. 1965 (Seite 47—51)

R. Gy.: Die Ausstellung László Bartha in der Galerie Csók
Népszabadság, 9. April 1965

Gyula Rózsa: Weltliteratur von László Bartha
Népszabadság, 27. März 1970.

Marie Sárvári: Ausstellung des Kunstmalers László Bartha
Magyar Nemzet, 16. April 1965.

István Solymár: Ausstellung von László Bartha in Győr
Művészet, 2. N. XI. Folge Februar 1970 (Seite 43—44)

István Solymár: László Bartha
Corvina Verlag, Budapest 1966

István Solymár: An der Ausstellung von László Bartha — Detaile von der Eröffnungsrede
Művészet, 2. N. XIII. Folge Januar 1972 (Seite 45—46)

Zoltán Nagy: László Bartha in der Helikon Galerie
Népszabadság, 21. April 1973.

A kiállítást rendezte és a katalógust szerkesztette:
Maróti Andorné

Savaria Múzeum
H—9700 Szombathely
Kisfaludy u. 9.

Katalógusterv: Pinczehelyi Sándor

Foto: Kovács Ferenc

A művész portréfotoját Féner Tamás készítette (részlet)

Felelős kiadó: dr. Bándi Gábor

Készült: 600 példányban
Nyomda Zalaegerszeg 73 2188
Felelős vezető: Pusztai László

BARTHA LÁSZLÓ

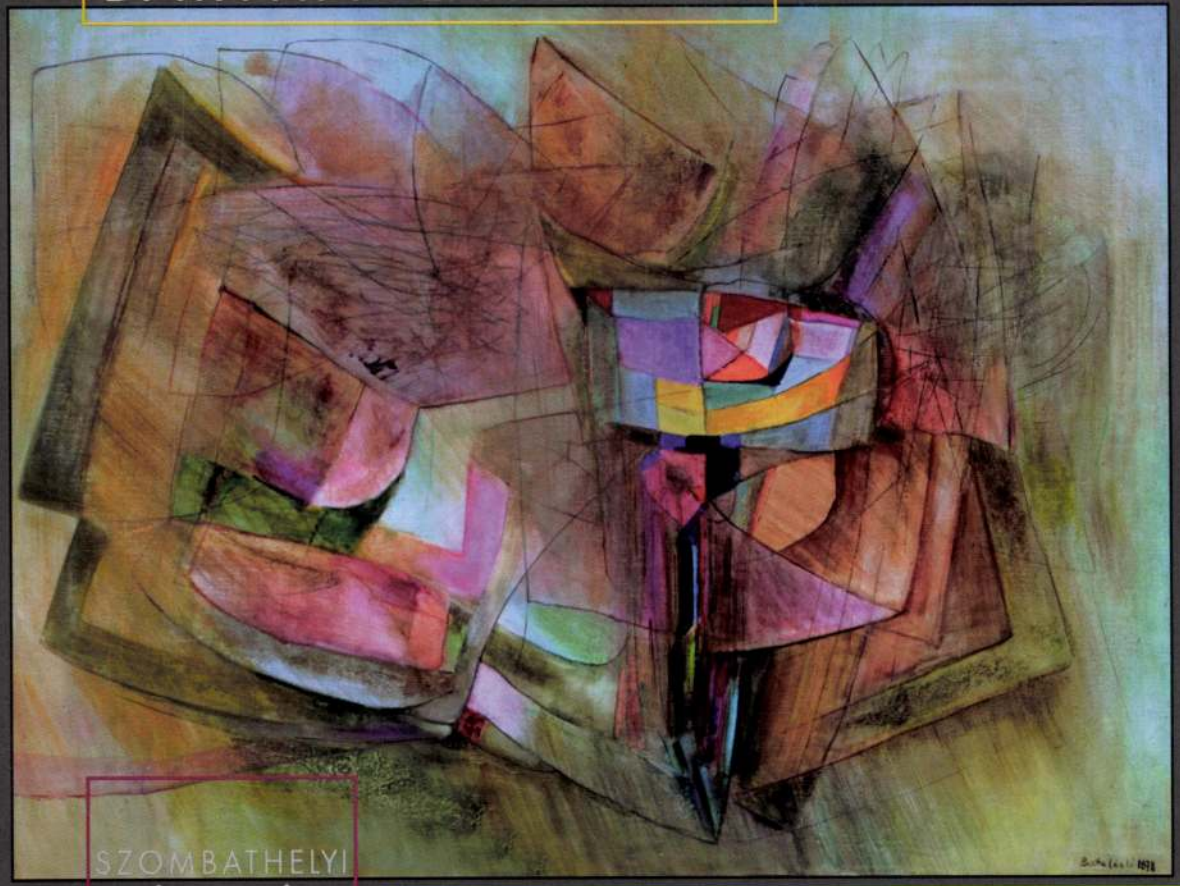

SZOMBATHELYI
KÉPTÁR

MŰVÉSZETEK HÁZA, KŐSZEG

A Szombathelyi Képtár és
a Kőszegi Művészeti Egyesület
tisztelettel meghívja Önt

BARTHA LÁSZLÓ

(Kolozsvár, 1908 – Kőszeg, 1998)
születésének 100. évfordulója
alkalmából rendezett
EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK
megnyitójára

2008. augusztus 7-én, csütörtökön 17 órakor
a Szombathelyi Képtárba

A kiállítást megnyitja:
Dr. GÁLIG ZOLTÁN
a Szombathelyi Képtár igazgatója

A kiállítás megtekinthető: 2008. szeptember 7-ig.

2008. augusztus 8-án, pénteken 17 órakor
Kőszegen, a Művészetek Házába

A kiállítást megnyitja:
Prof. ERWIN BIRNMEYER
festőművész, művészettörténész

A kiállítás megtekinthető: 2008. augusztus 24-ig.

Die Kunsthalle Szombathely und
Der Kőszeger Kunstverein
lädt Sie, Ihre Freunde und Bekannten herzlich
zur
GEDENKAUSSTELLUNG
anlässlich des 100. Geburtsjahres

BARTHA LÁSZLÓ

(Kolozsvár, 1908 - Kőszeg, 1998)

am Donnerstag, 7. August 2008 um 17 Uhr
in die Kunsthalle Szombathely ein.

Einführung:
Dr. ZOLTÁN GÁLIG
Direktor der Kunsthalle Szombathely

Die Ausstellung ist bis 7. September 2008 besuchbar.

am Freitag, 8. August 2008 um 17 Uhr
in das Kunsthaus Kőszeg

Einführung:
Prof. ERWIN BIRNMEYER
Kunsthistoriker, Maler

Die Ausstellung ist von 8-24. August
von Mittwoch - Sonntag von 14 -17 Uhr geöffnet.

Kísérő rendezvények a képtárban:
BARTHA LÁSZLÓ KORTÁRSAI
A FILMVÁSZNON
A vetítések előtt bemutatjuk
Krieg Ferenc archív felvételeit
Bartha László kiállításairól.

augusztus 14., 17 óra
Francois Truffaut: 400 csapás
augusztus 21., 17 óra
Milos Forman: Fekete Péter
augusztus 28., 17 óra
Huszárik Zoltán: Szindbád

szeptember 4., 17 óra
BARTHA LÁSZLÓ TÖRTÉNETEI
kerekasztal-beszélgetés
Felkért résztvevők:
Erwin Birnmeyer, Marosfalvi Antal,
Krieg Ferenc és a MAOE vasi képviselői

SZOMBATHELYI KÉPTÁR
KUNSTHALLE SZOMBATHELY
Szombathely, Rákóczi Ferenc u. 12.
Tel.: 94/508 800 Fax: 94/314 096
E-mail: keptar@int.szombathely.hu
http://keptar.szombathely.hu

Kőszegi Művészeti Egyesület
Kőszeger Kunstverein
Művészetek Háza
Kőszeg
Chernel utca 18.

7 *Bartha László: Elmúlván a setét éjszaka, vászon, olaj, 110×170 cm, 1974, a Savaria Múzeum tulajdona (fotók Székely A.)*

Bartha László festőművész

Művészet, 1976. jún. 11. old.

szánia? Mintegy tízmillió tárgyat tartanak ma nyilván (ennek negyvenöde nem a központi múzeumokban található, kétharmada pedig a dokumentálás minimumát jelentő leltárkönyvbe vételig jutott csak el). És múzeumi kulturáltságunk jelen szintjén is majd' 17 millió látogatója volt az elmúlt esztendőben a muzeális kiállításoknak.[3] De másoljunk ide néhány további mutatós számadatot: az Egyesült Államokban 1972-ben több mint egymilliárd múzeumi látogatót számláltak; csupán New York múzeumai negyedmillió embert fogadtak egy átlagos vasárnapon. Másfelől pedig egy középnagyságú egyetemi múzeum Amerikában nagyjából annyi tárgyat őriz, mint az összes gyűjtemény minálunk.[4]

Mennyi ember, mennyi érdeklődő, aki a tárgyakat nem csak nézni, de látni is akarja, átérezni valódi jelentőségüket, történelmi környezetüket. Ám a látogatók információigényén túl is számtalan adatkezelő feladata van a múzeumi szakembernek. A gyűjtési politika kijelölésétől kezdve a tárgyak múzeumi azonosságának meghatározásán és kiállításokhoz való kiválasztásán, majd nyomonkövetésén át a leltár- és katalóguskészítésig

---

Jegyzetek:

1. Bloch, Marc: *A történelem védelmében,* Budapest, 1974.
2. Szekfü András: *Az új kommunikációs technikák és társadalmi relevanciájuk,* TK Műhely, XI. évf. 8. szám, 1980.
3. A Múzeumi Restaurátor és Módszertani Központ 1979. évi és korábbi mú-

Barka László

-Mindig érdekes kérdés került szóba gyszer Barta László-nál. A magyar festészet, a magyar müvészek helye a világban.

- Mondjuk egy magyar festő mivel járulhat hozzá a világképhez. Most már azt mond atom, hogy egy magyar festő csak avval járulhat hozzá a festészet világképénk a kialakulásához, hogyha ebből a világból hoz hireket.

- Tehát a magyar táj s a magyar ember jellegéből. Mit érzel annak a képeidben?

- Erre azért nagyon nhéz felelni, mert általában arra sm lbet pontos feleletet adni, hogy a magyar festészetben mi az a különös, és az a más, mint általában a festészetbe, szóval mi a legjellemzőbb a magyar festészetnek. Hát egy szinesség azt sem leht mondan, hiszen a festészet általában szines egy tragikus alaphang ezt sem hiszm, ezt bizonyos időszakba, bizonyos iskolákat jellemezhet, valami életérzém, ezt sem merném állitani, mert akkor azt leht mondani, ho y a francia ebbe sokkal előbb van.Buffie, és társainak ezt a jókedvü festészetét ha nézi az ember, én azt hiszm, hogy azok az alkotó elemek, amelyek egy képet tesznek, azok gy magyar képbe más arányokban szereplenek, mint egy nem magyar képbe. Ez megmutatkozik nmcsak az arányokba, de a ritmusba valami különleges felépitésben, és ahogy Ferenczy Károly mondta, annak idején, a magyar festészetnk ez adja az őszintekülünlegességét. Most hát mgkérdezhetnénk azt is, hogyha ez a festészet eltünne, vagy nem is lett volna, lényegesen megváltozna .... képe, vagy a festészet világképe. Hát nem biztos, hogy lénygesen változna, de az bizonyos, hogy a szövete gyérebb lenne. S ez már maga éppen elég ok arra, hogy munkálkodásunkat necsökkentsük, enne az érdekében.

- - - - - - -

Vallomások a müvészetről cimmel, Ambrus Tibor összeállitása hangzott el.

Ambrus Tibor: Vallomások a művészetről
Petőfi Rádió 1969 X. 26

-Mindig érdekes kérdés került szóba gyszer Barta László-
nál. A magyar festészet, a magyar művészek helye a világ-
ban.

- Mondjuk egy magyar festő mivel járulhat hozzá a világ-
képhez. Most már azt mond atom, hogy egy magyar festő
csak avval járulhat hozzá a festészet világképénk a kia-
lakulásához, hogyha ebből a világból hoz hireket.

- Tehát a magyar taj [illegible] ember jellegéből. Mit ér-
zel annak a képeidben?

- Erre azért magyos nehéz felelni, mert általában arra
lhet pontos feleletet adni, hogy a magyar festészetben mi
az a különös, és az a más, mint általában a festészetbe,
szóval mi a legjellemzőbb a magyar festészetnek. Hát
egy szinesség azt sem lehet mondan, hiszen a festészet ál-
talában szines egy tragikus alaphang ezt sem hiszm, ezt
bizonyos időszakba, bizonyos iskolákat jellemezhet, valami
életörüm, ezt sem merném állitani, mert akkor azt lehet
mondani, hogy a francia ebbe sokkal előbb van.Buffie, és
társainak ezt a jókedvü festészetét ha nézi az ember, én
azt hiszm, hogy azok az alkotó elemek, amelyek egy képet
tesznek, azok gy magyar képbe más arányokban szereplenek,
mint egy nem magyar képbe. Z megmutatkozik nmcsak az ará-
nyokba, de a ritmusba valami különleges felépitésben, és
ahogy Ferenczy Károly mondta, annak idején, a magyar fes-
tészetnk az adja az őszintekülönlegességét. Most hát mg-
kérdezhetnénk azt is, hogyha ez a festészet eltünne, vagy
nem is lett volna, lényegesen megváltozna .... képe, vagy
a festészet világképe. Hát nem biztos, hogy lényegesen vál-
tozna, de az bizonyos, hogy a szövete gyérebb lenne. S ez
már maga éppen elég ok arra, hogy munkálkodásunkat necsök-
kentsük, ennk az érdekében.

- - - - - - -

Vallomások a művészetről cimmel, Ambrus Tibor Összeálli-
tása hangzott el.

Bartha László

Neve a Balaton tájképfestői hírét megemlítve.

Egry breviárium – Veszprém 1973. 64 p.

Bartha László

Irodalmi illusztrációiból kiállítás nyílt a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

Magyar Hírlap, 1970. IV. 23. 11. p.

Bartha László
festő

Művei szerepelnek a Miskolci
Képtárban.

Végvári Lajos: A Miskolci Képtár
Művészet, 1973. december - 28 oldal

Bartha László
festő

A miskolci művésztelepen
dolgozott a művén.

Csabai Kálmán: A művésztelep története.
Művészet, 1973. december - 6.oldal

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖNYVTÁROS
Bartha László
1973 JUL 7

1021

AZ ÜNNEPELT címmel igen rangos füzetet bocsátott ki a könyvtárosok közreműködésével a veszprémi Petőfi Színház, Illyés Gyula ugyanezt a címet viselő, Petőfi választási bukásáról szóló drámájának előadása alkalmából. A kiadványt Simon István költő szerkesztette, illusztrációinak egy részét Bartha László rajzolta, a fotókat Szepsi Szűcs Levente készítette. Simon István bevezető sorai után Illyés Gyula mutatja be röviden a dráma „coriolanusi helyzetét", majd a szabadszállási választás dokumentumai következnek. A továbbiakban Könczöl Imre számol be Petőfi Veszprém megyében tett útjairól, ehhez kapcsolódik a megyében született Petőfi-írások bibliográfiája; végül az utolsó fejezet a költő színészpályájáról nyújt áttekintést.

ezt
Pest

A
máj
idő
honi
tán büszkék lehetünk rá. A helytörténeti vonatkozások kiemelése pedig nemcsak a múlt örökségének megbecsülését jelenti, hanem azt, amire oly nagyon törekszünk: a vidéki művelődési központok, a provincializmustól mentes helyi öntudat és táji kultúra kibontakoztatását. (B. É.)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 ÁPR 2 7
Vas Népe

Bartha László
1021

Vasi tavaszi tárlat

Aki figyelemmel kíséri a vasi műhely tevékenységét, lassú, de szívós fejlődést tapasztal. Érzékeli az előrehaladást, mely a gyarapodó művekben, az átlagszínvonal emelkedésében jut kifejezésre. Minden arra utal, hogy a Szombathelyen és környékén élő festők komoly odaadással töprengenek a hagyományok éltető forrásairól és saját lehetőségeikről. E tendenciában külön öröm, hogy a művészi munka és teljesítmény mértékét országos hírű és európai felkészültségű mester, *Bartha László* biztosítja, aki balatoni tematikája mellett újabb látomásairól is számot ad a tavaszi tárlaton. (Istriai halászfalu, Holnap éjjel).

Másik lényeges vonása a kiállításnak, — s ez a műhelymunka jelenlegi stádiumában különös fontosságú, hogy a vasi grafikai modellen közös eszmei-formai vonások figyelhetők meg. E kollektív feladatban indító szerepet vállal az a *Vértesi Péter*, aki az „Emlékek vonulása"-ban a Kondor Béla utáni rajzkorszak új földjét kutatja.

Ami ma még probléma, az a szobrászi anyag csekély mértéke és minőségingadozása. Mindez meghatározza a művészi és művelődéspolitikai teendők egész sorát. Elsősorban azt, hogy a vasi fiatal képzőművészek stúdiójában folytatni és fokozni kell a szakmai szigorúság igazságán alapuló elméleti munkát, melynek folyamatossága már a következő években a művészi értékek egyenes vonalú fejlődését fogja eredményezni. A szombathelyi művelődéspolitika soros teendője pedig az, hogy a tehetségek méltó gondozásával hozza létre az építészet és a társművészetek szorosabb kapcsolatát. Ugyanis a város építészkollektívája figyelemre méltó magaslatot ért el, s ha a városi, megyei tanács pályázatokkal, nívódíjakkal segítené a vasi szobrászok, festők fejlődését, az jó hatással lenne a képzőművészeti műfajok jeles képviselőinek alkotó összefogására. Vannak festők Szombathelyen, — Bartha László, Vértesi Péter, Mészáros József, Simon Iván, — a Sárváron dolgozó szobrász, Németh Mihály, akiknek hamarosan nagyobb megbízásokat kellene kapni e korszerűen alakuló építészeti környezetben, — a belső tér gondozását Geszler Mária egyre színvonalasabb kerámiái biztosíthatnák. Minden lehetőség adva van, — hogy itt Szombathelyen komplex képzőművészeti alkotásokban találkozzon az építészet a szobrászattal és festészettel, a helyi értékek így érhetnének el hazai és európai rangot.

Simon Iván rajza

A tavaszi tárlat festői kollekcióját tekintve biztató a fiatal nemzedék teljesítménye. Vértesi Péter felületei még ízesebbek lettek azáltal, hogy emberi élményei a szigligeti táj indításaival jelentkeztek képszerkesztő gyakorlatában. Külön öröm, hogy grafikai vizsgálódása szinkronban van festményeivel, s az a tény is örvendetes, hogy a mellette munkálkodó Rasperger József, Szűcs István és *Magyar János* egyéni hangot talált.

Mészáros József őrzi értékeit. Érzékeny szobabelsői, dunai uszályai újra jelzik művészetének sajátos intimitását, melynek gyarapodását igényeljük merészebb feladatvállalásokkal. Az ő köréhez tartozik Szokolszky *Miklós*, aki ezúttal az „Alvók" festői megfigyelését végezte gondos alapossággal.

Vas megye nemcsak műemlékekben, hanem népművészeti tárgyakban is az ország egyik jelentős pontja. Ehhez a tényhez kapcsolódik *Horváth János* és *Marosfalvi Antal* tevékenysége, akik elmélyült komplexitással tárják fel e tükrösökben, kemencékben, munkaeszközökben rejtőző világot.

Sok örömet okoznak a nézőnek *Simon Iván* tusrajzai, *Várnai Valéria* bensőséges interieurje és *Pozsonyi János* több irányzatra figyelő „Életút"-ja. Saját színvonalán mozgó művekkel jelentkezett *R. Kovács Árpád, Brankovics Éva, Pirchala Imre, Pünkösty Csaba, V. Tóth László, Zentai Pál* és *Jaksa István* is. Biztató formák jelentkeznek *Hatos Csaba* és *Krieg Ferenc* felületein, — *S. Unger Károly* őszi mezője *Holló László* művészetének elemeit is tartalmazza.

A szoboranyagból kiemelkedik *Majthényi Károly* Eötvös Loránd portréja és *Németh Mihály* egyéni karakterű alkotásai, melyeknek gyorsabb lendületű továbbépítését igényeljük már a közeljövőben, nehogy manírrá csökkenjenek tiszta eszményei. Nagyon elmélyült *Geszler Mária* „Évszakok"-at idéző kerámiatálsorozata, különösen az „Ősz" emberi tartalmat hordozó levélalakzata jelenthet számára további kiindulópontot.

Összegezve a látottakat, — az idei tavaszi tárlat minőségi előrelépést jelent. Mindez a teendők fokozását sürgeti. Igaza van a vendégkönyv egyik névtelen írójának, aki a szombathelyi közvélemény általános értékítéletét és az igazságot fogalmazza meg, amikor megállapítja: „a vasiak többre képesek". Így igaz. A művészet és művelődéspolitika szerves és folyamatos együttműködése azon tartós alap, mely a sokszorozódó művek szívós minőségnövekedésével hamarosan eljuthat Budapestre és Európa többi nagyvárosába is, — szolgálva a nagyobb és tisztább emberi harmóniát, — a képzőművészettel megközelített közboldogságot.

Losonczi Miklós

millió liter tej,
ilt termék

zetközi összehasonlításban általánosnak tekintett „kielégítettségi szint"-jét az egyes országok gazdasági fejlettségük során az egy főre jutó éves bruttó nemzeti összetermék 800—820 dolláros nagyságrendjénél érik el. Hazánkban ezt már meghaladtuk, ennek ellenére a tej- és tejtermék fogyasztás az utóbbi 30 évben alig mutat fejlődést.

Azt hihetnénk, hogy a hazai tejfogyasztás szinte évtizedek óta tartó stagnálásának a megfelelő kínálat hiánya az oka. Ez azonban nem így van. A magyar tejgazdaság, de különösen a tejet továbbfeldolgozó ipar külföldön is régóta elismert ága a magyar népgazdaságnak, a magyar tejfeldolgozó ipar világhíre régi keletű és a felszabadulás óta tovább öregbedett.

Annak, hogy hazánkban alacsony a tej- és tejtermékfogyasztás jórészt az az oka, hogy a hazai fogyasztók nem ismerik kellően a tejnek az egészséges, korszerű táplálkozásban betöltött fontos szerepét, s úgy tűnik, hogy a „kis tejfogyasztás" nálunk fogyasztási szokássá merevedett. Annak ellenére, hogy a tej- és tejtermékek ára — az árrendezést követően is — igen jól kiállja az összehasonlítást más, hasonló funkciójú élelmiszerek árával.

A Vas megyei Tejipari Vállalat a megfelelő minőségű tej rendszeres ellenőrzésével, a tejtermékek gyors és szakszerű forgalmazásával, a tej- és tejtermékfogyasztás lényeges növekedését segíti elő. A feldolgozás és a fogyasztás következő években várható növekedése azonban szükségszerűen írja elő a fokozatos, tervszerű műszaki fejlesztést. Megalapozott előrejelzések szerint az összes élelmiszerfogyasztás arányában 1975-ben 9,2, 1980-ban 10,8 százalékkal részesül a tej- és tejtermékfogyasztás. Erre a feladatra igyekszik felkészülni a Vas megyei Tejipari Vállalat. A közelmúltban végrehajtott termelési, szállítási, forgalmazási korszerűsítések után a következő évek legnagyobb mintegy 130 millió forintba kerül, s korszerű technikájával lényegesen hozzájárul majd a tej- és tejtermékfogyasztók még jobb ellátásához.

(x)

...keket minőségileg ...ügyileg rendszeresen ...lenőrzik

...er árusításakor a legfontosabb a ...cell forgalomba hozni, amelynek ...endszeres, ami garanciát nyújt ar... árut kapnak. A tejtermékek rend... ...osi és közegészségügyi ellenőrzés

...nent gépesítés, a kézi munka ki... ...elés higiéniáját. A KÖJÁL leletei ...einkből hibás termék nem kerül... ...pontjából a tej- és tejtermékeknél ... a szavatossági időn belül is hűtve ...sig. A tej- és tejtermékek kínálata ... kereskedelem is arra törekszik, ...k mindenütt elérhetőek legyenek. ...szókban kötelező a reggeli tartása. ...jd mindegyikében megtaláljuk a ... közelmúltban Bük-fürdőn is meg...

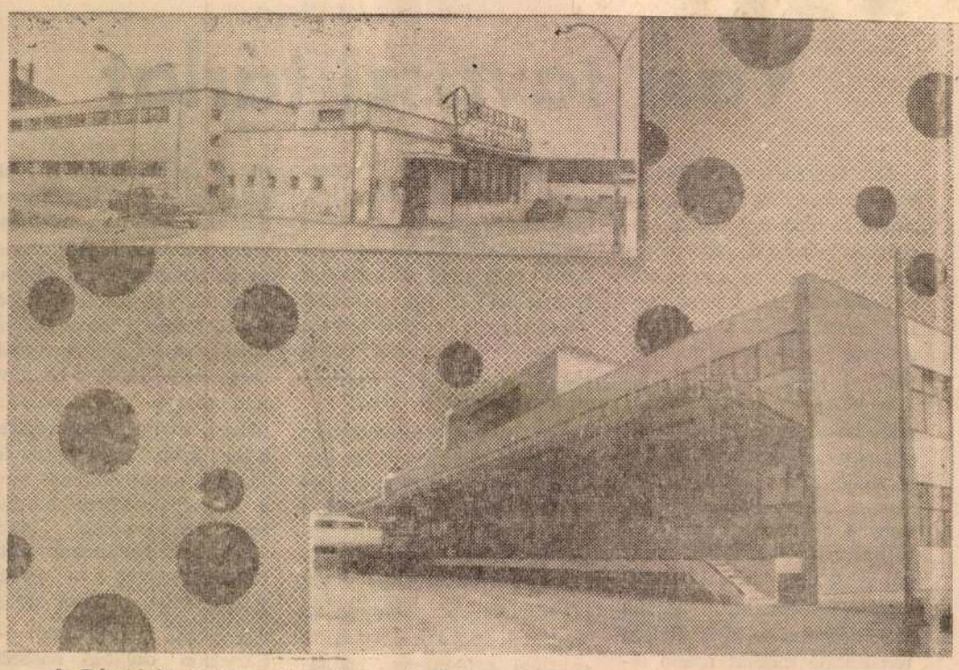

A Répcelaki Sajtgyár készítményeit jól ismerik a sajtot kedvelők. Montázsképünk a répcelaki üzemről készült.

A Vas megyei Tejipari Vállalat szombathelyi szakboltja egyre nagyobb forgalmat bonyolít le. 1972-ben 58,7 százalékkal több tejet és tejterméket adott el, mint egy évvel korábban.

A vaj táplálkozásélettani értéke

Kielben, a város klinikáján ezer személyen végeztek táplálkozási kísérletet ellenőrzött feltételek mellett. A vaj magas táplálkozásélettani értékét bizonyították az eredmények. A vaj kedvező táplálkozásélettani hatásának az az alapja, hogy rövid szénláncú zsírsavakat tartalmaz, amelyek a szervezetben gyorsan elégnek és a zsírraktárakban

1021

Bartha László

1973.VIII.4. 12,00 N. /11/

Déli Krónika

- Szombathelyen nemzetközi képzőművészeti kiállitás van.

- Odaitélték a IV. Pannónia biennálé dijait. Az először Magyarországon rendezett képzőművészeti kiállitás, amelynek a szombathelyi SAVARIA Muzeum adott otthont Északkelet Szlovánia, Burgenland és Nugatdunántul alkotóinak közö s tárlata. Az alapszabály szerint országonként tiz-tiz müvész három képe vagy szobra kerül a biennálén a szüri elég tehát összesen 90 mü versengett azért a nagydijért, melyet idén Vas megye tanácsa ajánlott fel. A történeti hagyománynok és a jellegzetes természeti környezet összefogó ereje alapján magyar, osztrák és jugoszláv müvészek nyolc éve találkoznak rendszeresen. Ezeknek a találkozásoknak célja közelebb hozni egymáshoz az egykori Pannon táj alkotóit és embereit. Az idei biennálé dijait Bartha László, Horváth János a jugoszláv Stefan Galics és Szladkoe Piecs, az psutrúk Rudolf Kern nyerte. A tárlatot délután négy órakor ~~dr.~~ dr. Simon Jenő müvelődésügyi miniszterhelyettes nyitja meg, itt itt nyujtja át a biennálé dijait dr. Gonda György Vas megye tanácselnöke. A megnyitón képviselteti magát a szlovén és a burgenlandi tartományi kormány is.

1021

- 5 -

1973.VIII.4. 12,00 h. /11/

Déli Erőérik:

- Szombathelyen hemsetkösi képzőművészeti kiállítás van.

- Odaitélték a IV. Parnónia biennálé díjait. Az először Magyarországon rendezett kiállítás, melynek a szombathelyi SAVARIA Muzeum adott otthont Hazakkelet Sulyvánia, Burgenland és Nagatdunántul alkotóinak közö a tárlata. Az alapszabály szerint országonként tíz-tíz művész három képe vagy szobra kerül a biennálén a szöri elég tehát összesen 90 mű vonongott azért a nagydíjért, melyet idén Vas megye tanácsa ajánlott fel. A történeti hagyományok és a jellegzetes természeti környezet összefogó ereje alapján magyar, osztrák és jugoszláv művészek nyole éve találkoznak rendszeresen. Ezeknek a találkozásoknak nélja közelebb hozni egymáshoz az egykeri Pannon tájt alkotóit és szeretet. Az idei biennálé díjait Bartha László, Horváth János a jugoszláv Stefan Galics és Szladkos Liesz, az osztrák Rudolf Kern nyerte. A tárlatot délután négy órakor dr. Simon Jenő művelődésügyi miniszterhelyettes nyitja meg, itt itt nyujtja át a biennálé díjait dr. Gondy György Vas megye tanácselnöke. A megnyitón képviseltetni magát a szlovén és a burgenlandi tartományi kormány is.

Bartha László festőművész

A Helikon Galériában rendezett kiállitáson szereplő müveiről irja V.J. /Vadas József/ "Csalfa szivárvány" c. -több kiállitásról szóló- kritikájában: "lirai hangvételü gouacheképei, egy gazdag szinkulturáju és finom izlésü festő müvei."
Kiemeli szineinek, árnyalatainak változatosságát, pompás tájain a vihart sejtető sötét felhőket. "A kis méret egyelőre visszatartja a kitörni kész elemeket, nagyobb felületre volna szükség a dráma kifejlődéséhez."

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 14.
XVII. évf. 15. sz. 12. lap.

Bartha László
festő

A Hilkhon Galeriában volt III.29-ből
IV.29-ig Bartha László képkiállítása

-.-: Kiállitási naptár.
MŰVÉSZET, 1973.március - 46.oldal

BARTHA LASZLÓ, festő

1973.marc.15.vasi művészek tarlata Győrött.-Amikor Bartha az elvont művészet,a valóságtól elidegenedett festőt kezdenék emlegetni most is felvillant egy modern,mai valóságunkhoz kapcsolódó képet,amely jelképekben és jelzésekben negyed századunk történelmi vívmányait örökíti meg/Huszonöt év,olajkék/. 228.old

BERTALAN LAJOS: Vasi művészek a győri Műcsarnokban 227.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festo

1973.marc.~~15~~ 15.vasi müvészek tarlata Gyorött.
"JEGES BALATON" c.müve.- Nem hianyozhat ebbol a képbol a Jeges Balaton;az Isztriai Halaszfalu;és a Holnap éjjel c.olajtemperakép és azeelobbi absztraktokkal rokon,de valósagabrazoló igénnyel készült Huszonöt év c.olajkép képviselt Gyorött. ezuttal. 228.old

BERTALAN LAJOS: Vasi müvészek a győri Mücsarnokban
227.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festo

1973.márc.15.Győrött a vas megyei képzomüvészek tarlata
A bemutatott anyag hiteles képet nyujtott a vasi mühely-
ről.Ezen összkép azért hiteles,mert majdnem minden fon-
tosabb vonast tartalmaz,ami jellegzetesen vasi,ill.ami
szervesen beletartozik a Vas megyében alkotók targyköré
be,tematikajaba.Nem hianyozhat e képből Bartha csodala
tos szinkölteszete sem. 228.old

BERTALAN LAJOS: Vasi müvészek a győri Mücsarnokban
227.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festo

1973.marc.15. vasi művészek tarlata Gyorött.
"ISZTRIAI HALASZFALU", c.müve.-Nem hianyozhat ebbol a képbol csodalatos szinköltészete, amit ezuttal a Jeges Balaton; az Isztriai halaszfalu; a Holnap éjjel c.olajtem peraképe és az elobbi absztraktokkal rokon, de valóságab razoló igénnyel készült Huszonöt év c.olajfestménye képviselt Gyorött. 228.old.

BERTALAN LAJOS: Vasi művészek a győri Miocsarnokban 227.old

VASI SZEMLE. XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festő

1971.decemberben Szombathelyen a Savaria Muzeumban közö
zös szlovén-magyar kiallitas.13 magyar és 17 szlovén
művész alkotasaival. Bartha két absztrakt képpel.
"HARC AZ ANGYALLAL",cimü absztrakt festménye a kialli
tason. 235.old

BERTALAN LAJOS: Magyar-szlovén közös tárlatok
232.old

VASI SZEMLE, XXVI. évf. 1972. 2.szám, Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festo

Önálló kiallitassal szerepelt a szomszéd megye székhelyén, ő volt az egyik előfutar, akik kölcsönösen felderitették a "szomszédvar" művészeti terepviszonyait és a győri kiallitás éppen a folytatás miatt érdemel különös figyelmet. 227.old

BERTALAN LAJOS: Vasi művészek a győri Műcsarnokban
227.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

BARTHA LASZLÓ,festő

A "Pannonia 71" kiallitas Muraszombaton a Franc Novak Galériaban.volt megtartva.A névsor nagyjából azonos az 1969.évi kiallitókéval.Bartha László is éppugy azarapelt 1969-ben,mint most. 232.old

BERTALAN LAJOS: Magyar-szlovén közös tárlatok
232.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 2.szám, Szombathely

BARTHA LÁSZLÓ, festo

1973.marc.15. vasi művészek tarlata Gyorött.
"HOLNAP EJJEL",c.müve.- Nem hianyozhat ebből a képből csodálatos szinköltészete,amit ezuttal a Jeges Balaton, az Isztriai halaszfalu;a Holnap éjjel c.olajtemperaképe és az előbbi absztraktokkal rokon,de valóságabrázoló igénnyel készült Huszonöt év.c.olajfestménye képviselt Győrött. 228.old

BERTALAN LAJOS: Vasi művészek a győri Műcsarnokban
227.old

VASI SZEMLE. XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festő

1971.decemberben Szombathelyen közös szovén-magyar kiallitas a Savaria Múzeumban.13 magyar,17 szlovén müvész alkotasaval.-Bartha két absztrakt képpel.
"A VAROS PUSZTULASA", cimü absztrakt képe.-rekete repr 235.old

HERTALAN LAJOS: Magyar-szlovén közös tárlatok 232.old

VASI SZEMLE. XXVI. évf. 1972. 2.szám, Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festő

1971.decemberben Szombathelyen a Savaria Múzeumban közös szlovén-magyar kiallitas.13 magyar 17 szlovén művész alkotasaival.Bartha két ~~absztrakt~~ absztrakt képpel. "A VAROS PUSZTULASA",cimü absztrakt festménye a kialli tason. 235.old

BERTALAN LAJOS: Magyar-szlovén közös tarlatok
232.old

VASI SZEMLE, XXVI. évf. 1972. 2.szam, Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festo

A "Pannonia !1" kiallitas Muraszombaton a Franc Novak Galériaban.-

"BALATON"cimü müve,két valtozatban.-A nyugat-magyarorszagi anyagból elsöként a festöket emlitve-Bartha harom olajfestményét kell kiemelnünk.Ezek közé tartozik a "Balaton" két valtozata és a"Patetikus etüd"c.müve is.
233.old

BERTALAN LAJOS: Magyar-szlovén közös tarlatok
232.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 2.szam, Szombathely

BARTHA LÁSZLÓ, festő

1971.decemberben Szombathelyen,a Savaria Múzeumban kö zös szlové-magar kiallitas..13 magyar 17 szlovén müvész alkotasaival.A vasiak együttesen több müvet/7 szobor, 3 keramia,14 festmény,grafika/allitottak ki.Bartha két absztrakt festménnyel szerepel. 235.old

BERTALAN LAJOS: Magyar-szlovén közös tárlatok
232.old

VASI SZEMLE, XXVI. évf. 1972. 2.szám, Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festő

A "Pannonia 71" kiallitas Muraszombaton a Franc Novak Galériaban.
"PATETIKUS ETUD"cimü müve.-A nyugat-magyarorszagi anyagból elsoként a festőket emlitve-Bartha harom olajképét kell kiemelnünk.E képe mar hazai közönség előtt is méltó elismerést szerzett és itt is a legmagasabb szinvonalat képviselte. 233.old

BERTALAN LAJOS: Magyar-szlovén közos tarlatok
232.old

VASI SZEMLE, XXVI.évf. 1972. 2.szam, Szombathely

Bartha László, festő

A Helikon Galériában lesz tárlata.

— : A budapesti kiállítások idei programja

Y.

Népszabadság, Bp. 1973. jan. 20.

Bartha László

Könyvillusztrációiból kiállítás volt az Irodalmi Múzeumban (1970 március). A művek fejlett lokalizáló technikát igényelnek. Legújabb darabjai Guillén versekhez készültek. Borsos Miklós és Martyn Ferenc egyes munkáiból ugyancsak rendezett bemutatót már a Múzeum.

Képzőművészeti Almanach 3, Corvina 1972, 64. l.

Bartha László

A „kiállítási naptár" 1971. X.8 – X.24-ig kiállítását jelzi (Csók István Galéria).

Műgyűjtő, 1971/3. sz.

Bartha László

Szerepelt az ötödször megrendezett Balatoni Nyári Tárlaton a Keszthelyi múzeumban (1970. VII. 12 – IX. 29.).

Képzőművészeti Almanach 3, Corvina 1972, 67. l.

Bartha László

Balaton lépés cmlitve
a 18. oldalon

Kritika 1971 január
18. old.

Bartha László

Néve emlékben

Népszava 1972 julius 22 8.old.

Barthos László

megjelent olykor a Greshom kávéház-
ban összegyűlt művészek társaságában.

Pataky Dénes: Bernáth Aurél, Bu-
dapest, 1972

81

Bartha László

Bemutatott műve:

32. sz. „Asztalnál ülő" férfi," olaj.

Nemzeti Parasztpárt kiállítása, Budapest, 1945. VI.

Bartha László

Bemutatott művei:

26. sz. „Szőlőhegy, akvarell.

Nemzeti Parasztpost kiállítása, Budapest, 1945. VI.

Bortha László

Bemutatott műve:

3. sz. „Falusi utca", akvarell.

Nemzeti Parasztpárt, Budapest, 1945. VI.
kiállítása

Bartha Lánló

Bemutatott müve:

24. n. „Kertben", akvarell.

Nemzeti Parantgárt kiállítása, Budapest, 1945. VI.

Bartha László

Bemutatott művei:

89. sz. „Varjúpár", olaj.

Nemzeti Parasztpárt kiállítása, Budapest, 1945. VI.

Bartha László

Bemutatott művei:

97. sz. „Vihar előtt", olaj.

Nemzeti Parasztpárt kiállítása, Budapest, 1945. VI.

Bartha László

Bemutatott műve:

76. sz. „Tájkép", akvarell.

Nemzeti Parastpárt kiállítása, Budapest, 1945. VI.

Bartha László

Szerepelt a n. Debreceni Nyári Tárlatan a Déri Múzeumban (1970. VII. 19 – VIII. 9).

Képzőművészeti Almanach 3. Corvina 1972, 67. l.

Bartha László

Szerepelt az „Észak-dunántúli képzőművészek csoportszemléjén" (Műcsarnok, 1970. III. 7 – IV. 5.).

Képzőművészeti Almanach 3, Corvina 1972, 63. l.

Bartha Lánló

festő

~ szerepelt a Balatoni Nyár i Tá-

laton. /1970. Keszthely/

Képrőmű. Almanach 3. 67.

Corvina 1972.

Bartha Lánló

v hőnyvillusztrációiból kiállítás ~~ugyít~~ volt

az Kodalmi Múzeumban. /1970./

Képrőmű v. Almanach 3. 64.

Corvina 1972.

Bartha Lánló

fejtő

~ szerepelt a II. Országos Nyári Tár-

laton Debrecenben (1970)

Képrőmű. Almanach 3. 67.

Corvina 1972.

Bartha Lánló

~ művei szerepeltek az Ésak-dunántúli képzőművészek kiállításán.

/1970/

Képzőműv. Almanach 3. 63.

Corvina 1972.

B. Barta Lánló, díszlettervező

Az Irodalmi kirpad előadásához a szint (emelvény...) tervezte.

S. Gy.: Az apostol 7.

Nérszabadság, Bp 1972. dec. 5.

Barna László

S.J.: Lakóház, Eger, Bajcsy Zsilinszky út. - Vázlatterv: Sedlmayr János, munkatárs: Földesi Csongor; kiviteli terv: Komáromi Ágnes, statikus Barna László. /Ismertetés, fotók: Mihalik Tamás, Nagy Szabolcs/.

Magy.Ép.műv. 1972.5.sz. 24-27.l.

Bartha László, festő

Gyűjteményes kiállítása lesz 1974-ben.
Művei tulajdonosainak jelentkezését kéri.

— :Körlemények 11.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 13.

Barthna Károly festő

gyűjteményes kiállítása

lesz.

— : Közlemények 11.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 16

Bartha László, festő

Korábban hosszú ideig Tihanyban élt. Most Kőnegen. A művémel folytatott beszélgetés kitér életére, kiállításaira, díszlettervezői és illusztrátori munkásságára, terveire.

T. J.: Műhely beszélgetés Bartha Lászlóval M. Ž.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 9.

Barthakiállító festő

Szombathelyen a Savaria Múzeumban június 15-ére Bartha Kálmán Munkácsy díjas festőművész kiállítása nyílik.

------: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973. június - 47. oldal

Bartha László
festő

Bartha László szombathelyi retrospektív kiállításán bevek négyciti-zed valamennyi korszakának anyagát együtt láthatjuk.

-------: Kiállítási naptár.

Művészet, 1973. junius - 47. oldal

Bartha Lánló, festő

A Helikon Galériában láthatók művei.

– A hét végi kulturális programból

9.

Népszabadság, B. 1973. ápr. 7.

Bartha László, festő, grafikus

Grafikai műveit mutatja be kiállításán.

—

: Bartha László a Helikon Galériában

Népszabadság, Bp. 1973. ápr. 21.

Bartha László festő

Kiállítása nyílik meg a Helikon Galériában.

— : Hallottuk

Le.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. március 29.

Bartha Lánló, festő

Ötvenhat műve látható a tárlaton.

— : Bartha Lánló festőművész kiállítása
Komlathelyen 7.

Nérszabadság, 1 Bp 1973. jun. 16.

Bartha László 1.

olajfestményekkel és guacheokkal jelentkezett a Csók Galériában. Bartha művészetét a kamarazenével állíthatjuk párhuzamba. Ennek is leghalkabb, legtiraibb megjelenési formáival. Kellemes, színes kompozíciók sorakoznak teremről teremre, olykor vidámabbak, olykor borongosak: mindenképen végletekig kifinomültak. S ez erényük és gyengéjük is.

Bojár Iván: Kiállításról-kiállításra.

Magyar Hírlap 1971/284 6old.

Bartha László 2

Szívesen nézzük ezeket a képeket, amelyek-
nek a hatóságában jól érezzük magunkat,
s kellemes lenne együtt élni velük egy otthon falai
közt. Kétségeink csak akkor támadnak, ami-
kor a címeket olvassuk: Tavasz, Gondolatok az
erdőről, Téli erdő, Szürk reggel, Ykon, sőt: Berenice
kertje, vagy Apollo Musagetes. Mert hogy mi kü-
lönbözteti meg tárgyszerűen ezeket a képeket
egymástól, azt nem lehet kideríteni.

Bojár Iván: Kiállításról - kiállításra.

Magyar Ifirlap 1971/284 6old.

Bartha László 3

A szürke reggel például egy tunyamóan kékkel és narancsokkal kompanált felület, amelyből itt-ott vörösek villanak fel. Meglehet: mindenkinek mindenről minden eszébe juthat, így akár a narancsokról és kékekről halán még a reggel szürkesége is lehet, hogy a cimadásban nem a művész a ludas hanem csupán áldozata annak a kialakult zsürizési és kiállítási gyakorlatnak, amely megköveteli, hogy minden képnek feltétlenül nincs legyen.

Bojár Iván: Kiállításról - kiállításra.

Magyar Hírlap 1971/284 6 old

Barth László
festőművész a szombathelyi Forradalmi
Múzeumnak adományozta a Párizsi
kommünt ábrázoló grafikasorozatát.
A 12 tusrajzot állandó jelleggel állítják
ki.

Magyar Hírlap 1971/229 Sold.

Bartha László
festményeiből kiállítás nyílik
a Szók Galériában Október 8-án.

V. T. Ug. képzőművészeti bemutatóterem
nyílik Nyíregyházán.

Magyar Hírlap 1971/207 Sold.

Bartha László
festő

Bartha László kiállításán a leghorábbi mű az 1936-os évszámot viseli. A tárlaton mintegy 35 olajfestmény és gouache látható, valamint hónyo illusztrációk is.

------: Kiállítási naptár.

Művészet, 1973. junius - 47. oldal

Bartha László
festő

Bartha László 1933-ban végzett el a Főiskolát. Az 1950-es években restaurátori munkát végzett. 1960-ban a Jeges Balaton képével egyéni művészete csúcsát érte el.

------: Kiállitási naptár.
Művészet, 1973. junius - 47.oldal

Bartha László
grafikus

A Munkácsy díjas mester grafikai
művét mutatja be a Helikon galé-
riában.

-.-: Kiállitási naptár.
Müvészet, 1973. április - 46.oldal

Barkha László festőművész

gyűjteményes kiállítása

Szombathelyen nyílt meg

Magyar Nemzet 1973 június 16

4-old.

Bartha László
festő

Bartha László 1933 óta fest Tihanyban, de nihány, ive uj otthont választott magának Kőszegre költözött.

Földes Anna: Szinek szárnyán
Nők Lapja, 1973. aug 4 - 14 oldal.

Barlha László
festő

Barlha Lászlónak több-mint
30 éve volt az első egyéni kiá-
llítása az Ernst Múzeumban.

Földes Anna: Színek birodalmában.
Nők Lapja, 1973. aug 4. – 14 oldal.

Bartha László
festő

Bartha László szombathelyi kiállítása a művész huszadik tárlata. Több kiállítása volt Pesten, Pécsett, Párizsban

Földes Anna: Szinek szárnyán.
Nők Lapja, 1973. aug 4. – 14 oldal.

Bartha László
festő

Bartha Benkhard Ágost osztályában egyjett tanult Szalay Lajossal, Szentiványi Lajóssal, Szaló Vladimiral.

Földes Anna: Szinek szárnyán.
Nők Lapja, 1973. aug 4 - 14 oldal.

Bartha László
festő

„Magyarpolány" 1964.
„Műterembe"
„Koratavasz"
} repro

Földes Anna: Szinek számyán.
Nők Lapja, 1973. aug. 4. – 14 oldal

Bartha László

festő

Bartha László „Korotavasz"-ában a tétel dacoló zsendülő-természet van. 1927-ből való az „Ömarc-kép"-e a művésznek

Földes Anna: Szinek szárnyán, Nők Lapja, 1973 aug 4 - 14 oldal.

Bartha László
festő

A szombathely: Savaria Múzeum hatva-
lógusa Áprilyból Voltaire-ig 77 illusz-
trált kötetet és 17 szinkari díszlettervet
tüntet fel Bartha László munkája kint.

Földes Anna: Szinek szárnyán,
Vők Rapja, 1973. aug 4 - 14 oldal.

Bartha László
festő

Bartha László illusztrálta Örkény
Istvánt „Ezzistpésztráng"-ját, Karin-
thy Ferenc szente minden művet,
Gyárfás Miklós legújabb kötetét.

Földes Anna: Szenek szaringan
Nők Lapja, 1973. aug 4 – 14 oldal.

Bartha László
festô

Bartha László illusztrálta a Jean Follain, Grüblen és Guillevic verseit, a magyar költők körül képes Gira, Jekely Zolt án művert

Földes Anna: Sinek szárnyán
Nők Lapja, 1973. aug 4 – 14 oldal.

Bartha László
festő

Legutóbbi budapesti kiállítása
a művészinek a Stelikon Galeri-
ában volt, itt elkabb is o dalmi
ekletésű képeket mutatott be.

Földes Ann. a. Szinek szamyan,
Nők Kapja, 1973. aug 4 - 14 oldal.

Bartha László
festő

Bartha László az 1930-as, 40 es
években a posztimpresszionista
stílusban dolgozott, de az 50-es
évelben Tihany festő-lisztusa lett.

Földes Anna: Szinek szárnyán
Nők Lapja, 1973. aug 4 - 14 oldal.

Bartha László

Szerepel Weöres Sándor gyűjteményében. A festő és a költő munkatestvérek.

Dévényi Iván: Weöres Sándor otthonában; Műgyűjtő 1972/4. sz. 48. és 50. l.

Bartha László

Francia igazodású képekkel szerepelt az észak-olunántúliak műcsarnoki kiállításán.

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra; Magyar Hírlap 1970. III. 10. 9. l.

Bartha László

részt vett a Bakonyi Múzeum jubileumi kiállításán - magasfokú egyéni művészetével tette vállozatossá a bemutató képzorát.

(b.e.) Huszonót év képzőművészeti alkotásai Veszprém megyében.

Ország-Világ 1970/28 21old.

Bartha Lajos

neve e mlitve

Művészettörténeti Értesitő 1972

796, 304, 313. old.

Bartha László

1

gyűjteményes Viállítása

Szombathelyen nyílt meg

Magyar Nemzet 1973 július 7

4. old

Barkha László festőművész

1

a Helikon Galériában
nyílt kiállítása

Magyar Nemzet 1973 április 6
4. old

Bartha László

2

„Hábom-sarzat II." c. lapja
emlitve

Magyar Nemzet 1973 április 6
4. old.

Bastha László

3

„Műteremben (1970)"
„Szent György" c. kompozíciói
emlétve

Magyar Nemzet 1973 április 6
4. old.

Bartha László 4

„Kon"
„Régi ház"
„Erdőjáró" c. munkái
emlitve

Magyar Nemzet 1973 április 6
4. old.

Bartha László

„Befagyott Balaton" című olajfestménye. 1964. 118 p. reprodukció.

Szalai Zoltán: Balatoni képes krónika, Budapest, 1969.

Bartha László

a befagyott Balatonról – tihanyi tájról képült sorozatai a tó váltakozó népségét idézik.

Szalai Zoltán: Balatoni képes krónika, Budapest, 1969.

281

Bartha László

A kritika mellékes szempontnak tartja, hogy a müvész alkotásai ábrázolnak-e valamit, vagy valakit. A hangsuly a szinek zsongásán van. A semleges háttér méginkább kiemeli a harsány szinek kavargását, valami "démoni feszültséget" mutat, mint a vihar előtti hangulat is, "jelképes értelmü konfliktus és nem érzelmi vihar," -mondja végül, mert a müvész „Bartha László tudja legjobban, hogy a festői felület-játékok csupán az alkotó szubjektumának tünékeny pillanatait képesek megörökiteni."

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 14.
XVII. évf. 15. sz. 12. lap.

Bartha László:

Színes festményeit használták fel applikált illusztrációként Guillerio – és Guillén-kötetében is. Nem az illusztrációkkal, mint önálló alkotásokkal van a baj, hanem a kompozíció ellentmondásaival: néhány soros versszak az egyik oldalon, s utána egy élénk színű tele oldalas festmény reprodukciója, a bővérű kolorizmus élénk ellentétben áll a tipográfia fehete-fehér egyszerűségével.

Szij Rezső: Könyvdin, illusztráció, reklámgrafika

Rajztanítás 1971/6

12. old

Barkha László

a Heves megyei Tanács első
díját kapta a III. egri országos
akvarell biennálén

Mezőkövesd 1972 szeptember 15
2. old.

Barthe László festménye

róla való áll a 22. oldalon

Nógrád 1972 december 24

Bartha László
festő

Képein elvontabb gondolati tartalmat kívánt ~~[illegible]~~ lemutatni. A III. Országos Akvarell Biennale díjat nyert.

F. Ludányi Gabriella: Megjegyzések az egri III.....
MŰVÉSZET, 1972. október-november - 59. oldal

Barta Lajos

a Studió 62-64 c. kiállításon
művei szerepelnek.

Péter Imre: Studió 62-64
Képzőművészet, 1969. febr. 20-21. old.

Bata László festő

Ráckevén ma nyílik a XX. ker.-i Tán-
csics Művelődési Ház képzőművészkö-
rének kiállítása, melyen képei lát-
hatók.

Lasonci Miklós: Ma nyílik soroksári-
erssébeti festők közös tárlata Ráckevén.
Pestmegyei Hírlap, 1973. nov. 3.

Barta Lásaló

A művésa Vas megjében, Kőszalgen él, 1974-ben első jelentős budapesti gyűjteményes kiállítására készül.

Láttuk, hallottuk.

1993. dec. 10. Petőfi 12.43/11/M.

Bartha Károly

Az idei könyvekre megjelent Scenographia Hungarica című magyar színházi díszlet- és jelmeztervezésről szóló könyv, amely művészi áttekintést kíván adni az utóbbi mintegy másfél évtizedről. A művész színházi tervezéseiről és közöl adatokat a könyv.

Magyar Vilmos: Scenographia Hungarica.

Hajdúbihari Napló, 1943. jún. 10.

Barta László

A Helikon Galéria ez év nyarán bemutatja a művész akvarelljeit.

Tárlatról tárlatra.

1972. V. 17. TV. 17.45 Ka.

1021

1973.VI.7.TV. 17.45 /11/ KJ

TÉKA -

Bartha László festőművész.

- Most egész röviden két képzőművészeti eseményről. Junius 15-én a Mücsarnokban nyilik meg a modern jugoszláv festészet tárlata. A kiállitott száz festményt a belgrádi Modern müvészetek muzeuma adta kölcsön a Mücsarnoknak. A kiállitáson a jugoszláv festészet 1950-től való fejlődését, kialakulását, a különböző iskolákat mutatja be ez az anyag.

Egy másik ugyancsak junius 15-én nyiló kiállitásra hivnám fel még figyelmüket, Bartha László az idősebb festő generációhoz tartozó müvész most Szombathelyen nyit kiállitást.

Néhány hónappal ezelőtt itt Budapesten a Helikon Galériában láthattuk festményeit. Ez a kiállitás ettől abban különbözik, hogy egész életművéről egész munkásságáról ad egy átfogó keresztmetszetet.

Kopie

Kopie

Kopie

Bartha László

A Képzőművészet c. rovatban Vadas József: "Nyári őszikék" cimmel ismerteti a művész retrospektiv kiállitását a Műcsarnokból. A harmincas években jósolt nagy jövőt be is váltotta,-mint a kritika megjegyzi, majd kiemeli "elementáris szinkulturáját és panteisztikus természetszeretetét." Ezután arról beszél, hogy a társadalmi összefüggések kifejezése révén, az emberi arcon is képes megvilágitani a kor szellemét. Az ötvenes években hosszu időn át resteurátorként dolgozott s amikor nagyritkán festékhez nyult, akkor "születtek rezignáltan csillogó őszikéi."

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 9.

XVIII. évf 45. sz. 13. lap

Bartha László

Az 1956-os ellenforradalom után a gyárakban kezdett festeni. Először az ajkai, majd az aluminium-kohó munkáséletét örökitette meg. Szerette a tüz lobogásával megvilágitott munkahelyeket, a szikrázó kohók váltakozó szinorgiáit. Nem az ember érdekelte, akinek munkája nyomán létre jött a festői téma, - ami átmenetileg betöltötte és müvészi igényeit kielégitette,- hanem a szinek kavargása. A hatvanas évek közepetáján készült őszi tájképein, s a Balaton "jegét idéző müvein csak a cim jelzi a témát! Ezeken a nonfiguratiy alkotásokon/a müvész természetszeretete nyilvánul meg.

/is

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 9.XVIII.évf

45. sz. 13. lap.

Bartha László

Könyvillusztrációit igen magasra értékeli a kritika. Külön elismeréssel nyilatkozik a Tündérálmok-hoz készitett sorozatáról, melynek tipográfiája Szántó Tibor munkája. Legujabb müveiről mondja Vadas József: "Erdélyi ihletésü képeiben tért vissza a tér ábrázolásával egy kissé a világ értelmezésének igénye." Majd befejezésül megállapitja, hogy "a magyar müvészet gazdagabb lett egy nagyszerü koloristával, de szegényebb egy olyan művésszel, aki a mexikói muralisták monumentalitás-érzékével indult a pályán."

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 9. XVIII.évf. 45. sz. 13. lap.

Bartha László festőművész

"Dijak, kitüntetések - 1975" cimmel közli a lap, hogy a müvészt a Magyar Népköztársaság Érdemes Müvésze cimmel tüntették ki.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. ápr. 5.
XIX. évf. 14. sz. 2. lap.

BARTHA LASZLÓ, festő

A KUT Bpesten megközelitően az Ecole de Paris szellemét képviselte. maga köré tömöritette a fiatal müvészeket, kik Rippl-Rónai és a Nyolcak festői felfogasat követték, s Párizst megjarvan, annak frissen pezsgő szellemi áramlatait hoztak. - A KUT állandó kiállitói között, katalógusaiban BARTHY LASZLO nevével mindig találkozunk. 337.old

HÁRS ÉVA: Martyn Ferenc és a "Párizsi iskola" /1926.-1940./ Részlet az életmű monografikus feldolgozásából 331.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XIV.-XV. évf. 1969.-1970. Pécs, 1974

Bartha László
festő

Bartha László a technikai folthatás lehetőségét alkalmazza.

Kovács Gyula: A IV.Országos Akvarell Biennálé Egerben.
Művészet, 1974.szeptember - 28.~~xxx~~ oldal

Bartha László
festő

„Lészped V." akvarell
(nepro)

A borító hátlapján.
Művészet, 1974, szeptember.

Bartha László
festő

A művész Párizsba mindig vissza-tér kiállítóként. 1947-ben volt az első francia kiállítása, utána, 1960, 1962, 1967, 1971, 1972-ben volt tárlata Párizsban.

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében
Tükör, 1974. nov. 5. – 17 lap.

Bartha László
festő

Bartha László életében 1948 tól 1957 ig nehéz időszak volt, kiállításrendezőként hereste hemyezét, később könyveket illusztrált.

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 lap.

Bartha László
festő

Bartha László, Párisban egyjett
lakott szalag hajás grafikus mű-
vésszel.

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében
Tükör, 1974. nov. 5. – 17 lap.

Bartha Károly
festő

Bartha Károly 1948-beli kiállítása a másfél éves párizsi tanulmányút után nyílt meg Budapesten.

Tóvics Orsi: Bartha Károly műhelyében.
Tükör, 1974. nov. 5 - 14 lap.

Bartha László
festő

Bartha László munkásságát az
1948-as kiállításának hatáló-
gusában Rabinovszky Máriusz
méltatta.

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében.
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 lap.

Bartha László

festő

Bartha László első műve az 1927-es Önarckép volt, a mostani legutolsó a „Balladák könyve"!

Tóbrás Ivon: Bartha László műhelyében
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 lap.

Bartha László
festő

1962-ben egy előkelő galeriában
alkotott ki a művész Párizsban Pi-
casso után és Pignon előtt.

Tóliás Áron: Bartha László műhelyében.
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 lap.

Bartha László

festő

A művész 47-ik munkásságának eredménye, a képeinek legalább a fele magángyűjteményben van.

Tóth Éva: Bartha László műhelyében
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 lap.

Bartha László

fesső

„Este"
„Régi hár"
„Ajha I"
} repro

Tobiás Áron: Bartha László műhelyében.
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 lap.

Bartha László
festő

„Fügefa alatt"
„Balladák könyve" } repro

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 lap.

Bartha László
festő

A Műcsarnokban most rendezik Bartha László kiállítását. A 66 éves művész először mutatkozik be gyűjteményes kiállítással.

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 lap.

Bartha László

festő

Bartha László mai lakóhelye Kőszeg, a Királyvölgy, a Szultán-domb a-latti része. Legendás hiszi hertbesi körül a művész otthonát.

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 lap.

Bartha Károly

festő

Bartha Károly, az 1918-as őszirózsás forradalom, majd az 1946-os koalíciós időszak honvédelmi miniszterének Bartha Albertnek a fia.

Tóvizi Áron: Bartha Károly műhelyében
Tükör, 1974. nov. 5-17 lap.

Bartha László
festő

Bartha László gyűjteményes kiál-
lítását a Műcsarnokban, régi fest-
mények felhertatása előzte meg.

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 lap.

Bartha Károly
festő

Bartha Károly legkedvesebb mestere
Tiziano vagy Rembrandt. Párizs-
ban egyszerűen az „erdők világá-
nak" a festőjének nevezték.

Tóth Aron: Bartha Károly műhelyében,
Tükör 1974. nov 5. — 17 lap.

Bartha László

Az 1973-as Dunántúli tárlaton kaposvárott, a Somogyi Képtárban nem vett részt művével.

Népszava, 1973. dec. 14. 101. erf. 292 sz. 4 p.

Barthu László, festő

kerepel a IV. egri akvarell biennálén.

Rózsa Gyula: Változik a vízfestéket? 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. szept. 21.

Bartha László, Jestő

Kiállítása nyílik meg a Műszaknokban.
(~~[illegible]~~ Okt. 11.-én.)

— : Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. okt. 6.

Bartha Lánló, festő

A Műcsarnokban nyílik meg
tárlata okt. 11-én.

— : Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bn. 1974. okt. 9.

Bartha Lánló, Jestő

Kiállításának ismertetése.

Megemlített művek: Állomás (1961), Jégvilág (1962), Csarchép (1927), Őszi radánat, és illusztrációi (Petőfi, Voltaire stb.)

Szekely András: Műcsarnok: Bartha Lánló

7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. ápr. 30.

Bartha László, festő

Megemlítve. (Állami vásárlás)

Miklós Pál: képzőmű vészeti krónika

652 - 662.

XVII

7-8.

JELENKOR, Pécs, 1974. júl.: aug.

Bartha László festő

Az 1971-72 évi állami vásárlások anyagából egy lietve bemutató-tárlat nyílt ápr. végén a Mácsarnokban, melyen festményei szerepeltek.

Miklós Pál: Képzőművészeti krónika. Jelenkor, Pécs, 1974. aug. 660. old.

Bartha Lajos, festő

V. ö.: Kassák Lajos

Tüskés T.: Egyszerre könyvek ... 45–48.

XXII

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972. jan.

1.

Bartha László

A megyei tanács a felszabadulás 30. évfordulója tiszteletére képzőművészeti pályázatot hirdetett. A művész az egyik első díjat kapta művéért.

„Elmúlván a sztét éjszaka, megvejelt a napkeletnek bársonyos ablaka." festmény. (repr.)

Vas Népe, 1975. ápr. 4.

Barthos László

A bajai muzeum törzsanyaga tartalmazza a
művész alkotásait.

Pap Gábor: Kincsek és műkincsek.....
Művészet, 1975. junius - 7 oldal

Bartha László

Munkácsy-díjas festőművész gyűjteményes kiállítása nyílt meg tegnap a szombathelyi Savaria Múzeumban.

Magyar Hírlap 1973/164 4 old.

Bartha László

Illyés Gyula

Magyar Hírlap 1973 XI. 324

Barka László

Festményei szerepelnek Klamár Ernő Kispesten élő gépészmérnök gyűjteményében

Műgyűjtő 1975/2 39.old.

Bartha László

rajza F. Villon összes verseinek uj kiadásához

Magyar Hirlap 1974 309/IV

Bartha László

Munkácsy dijas festőművészt több évtizedes alkotó tevékenységéért a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze cimmel tüntették ki 1975-ben.

Magyar Hirlap 1975 92/4

Bartha László-nak

Horváth Jánosnak, Majtényi Károlynak és Vértesi Péternek adományozták a Vas megyei képzőművészek tavaszi tárlatán a megosztott első díjat.

Magyar Hirlap 1975 63/7

Bartha Kászkó 1.

festőművész a Mücsarnokban mutatta be gyüjteményes kiállitását;1927-ben keletkezett első önarcképétől-tizenötév kimaradásával-egész napjainkig ismerhetjük meg életmüvét.
Az első önarckép/1927/ hideg sárgákra épitett szinvilággql,s a világba kutatóan néző ,ecsettel palettát tartó fiatalember acrcképe már jelzi alkotójának kvalitását.

Magyar Hirlap 1974 285/8
Láncz:Kiállitásról kiállitásra

1.

Bartha László 2.

Akorai müvek hideg szinvilága,dekorativba hajló előadásmódja/Lómosás,1933/ arra utal,hogy engedni látszik bizonyos korabeli efemer, a hivatal által propagált áramlatoknak; ettől azonban hamarosan elfordult.A harmincas évek derekán festett képein nagy tömegeket rendel a háttértáj eké.

Magyar Hirlap 1974 285/8
Láncz:Kiállitásról kiállitásra

Bartha László 3.

A paraszti világot mutatják be a Kalászszedő, Alvő pásztornő, Magvető - valamennyi 1936-ban festett képei. Az ezután következő római tanulmányut változást eredményez ; a müvek szinessebbé válnak ugyan, a szerkezet azonban sokkal kevésbé hangsulyos. Különösen jő példa erre az 1942-es Önarckép.

Magyar Hirlap 1974 285/8
Láncz: Kiállitásról kiállitásra

Bartha László 4

Az életmü folyamatosság megszkad; az életrajzi adatokból tudjuk,hogy 1946-48-ban Párizsban járt tanulmányutón,utána pedig restaurátorként tevékenykedett.A kiállitás 1957-ben veszi fel ismét a fonalat.Bartha ebben az időben már harmadik esztendeje alkot Tihanyban.Festészete ekkor kezd kiteljesedni.

Magyar Hirlap 1974 285/8
Láncz:Kiállitásról kiállitásra

Bartha László

Az életmű folyamatosság megszakad; az élet-
rajzi adatokból tudjuk, hogy 1946-48-ban Párizs-
ban járt tanulmányúton, utána pedig restaura-
torkent tevékonykedett. A kiállítás 1957-ben
veszi fel ismét a fonalat. Bartha eoben az idoben
már harmadik esztendeje alkot Tihányban. Reste-
szete ekkor kezd kiteljesoni.

Magyar Hír ap 1974 285/8

Láncz: Kiállításról kiállításra

Bartha László 5.

A tihanyi vásznain egy, fauves-okra jellemző képi világ alakul k , melynek két fő jellemző vonása a teljesen sikban tartott előadásmód és a rendkivül szines fogalmazás.Ez a szinlátás Barthanál uj és mégsem egészen az:kapcsolodik a magyar piktura franciás hagyományaihoz, igy Ripplhez és Vaszaryhoz-mégis uj annyiban,hogy meghaladja a kortárt posztnagybányai felfogásban készült müveket.
Magyar Hilrap 1974 285/8

Láncz:Kiállitásról k állitásra

Bartha igy jutott ela mimeizissel való szakitásig.Ehhez azohban lo esztendő kellett.Az első képek az 1957-ben festett két Akt,ahol a teret elhanyagolja,a látványt a sikra redukálja. Az ajkai ihletésre születő képek/Kohász,196o Kohó 1961/ a belső tér ábrázolásával visszalépést jelentenek a látvány tolmácsolásában ugyanakkor alkotójuk elkötelezettségét jelzik.

Magyar Hirlap 1974 285/8
Láncz:Kiállitsról kiállitásra

Bartha László 7.

A dekorativitás uj elemeit kinálja a környzet : az Állomás/1961 és a Jégvilág/1962/.E müveken a szinharmóniák olyan magaslatáig jut el,amelyek korábban a hazai pikturában nem ismertek.A fehér alapon konstruált Behavazott falu két változata /1965/ a Befagyott Balaton kék harmóniái Bartha oeuvre-jének kimagasló alkotásai.

Magyar Hirlap 1974 285/8
Láncz:Kiállitásról kiállitásra

Az Aratás /1964/ és az Őszi vadászat egyben gobelinváltozatok hatását keltik.Az Őszi ragyogás/1971/ erős sárgára épülő szinharmóniái vagy a Kép ellentétes hangzásokra/1971/ még voltaképpen a zenei etüdök párja,A Harc az angyallal/197o/ cimü kompozíciója az oeuvre-ban a széldő határ.Gyimesi csángoknál,a Norospataka mentén/1974/ is szerepeltek kiállitásám.

Magyar Hirlap 1974 285/8
Láncz:Kiállitásról kiállitásra

Bartha László

illusztráció

Magyar Hirlap 1973/228/11

Bartha László

a Műcsarnokban rendezett Jubileumi Képzőművészeti Kiállításon szerepel műve.

r. i.: Jubileumi tárlat.
Napló /Veszprém/, 1945. ápr. 26.

Bartha László Festőművész

a Múbarátok Köre a Benczúr u.-i Pástás Művelődési Központban működik. Művészekkel, műveikkel ismerkednek meg a tagok. A művész ~~ha~~ bemutatásra kerülő műveit a kör tagjai bocsátják rendelkezésre.

Szalay Károly: Mügyűjtők egy művelődési házban.
Magyar Hírlap, 1975. máj. 15.

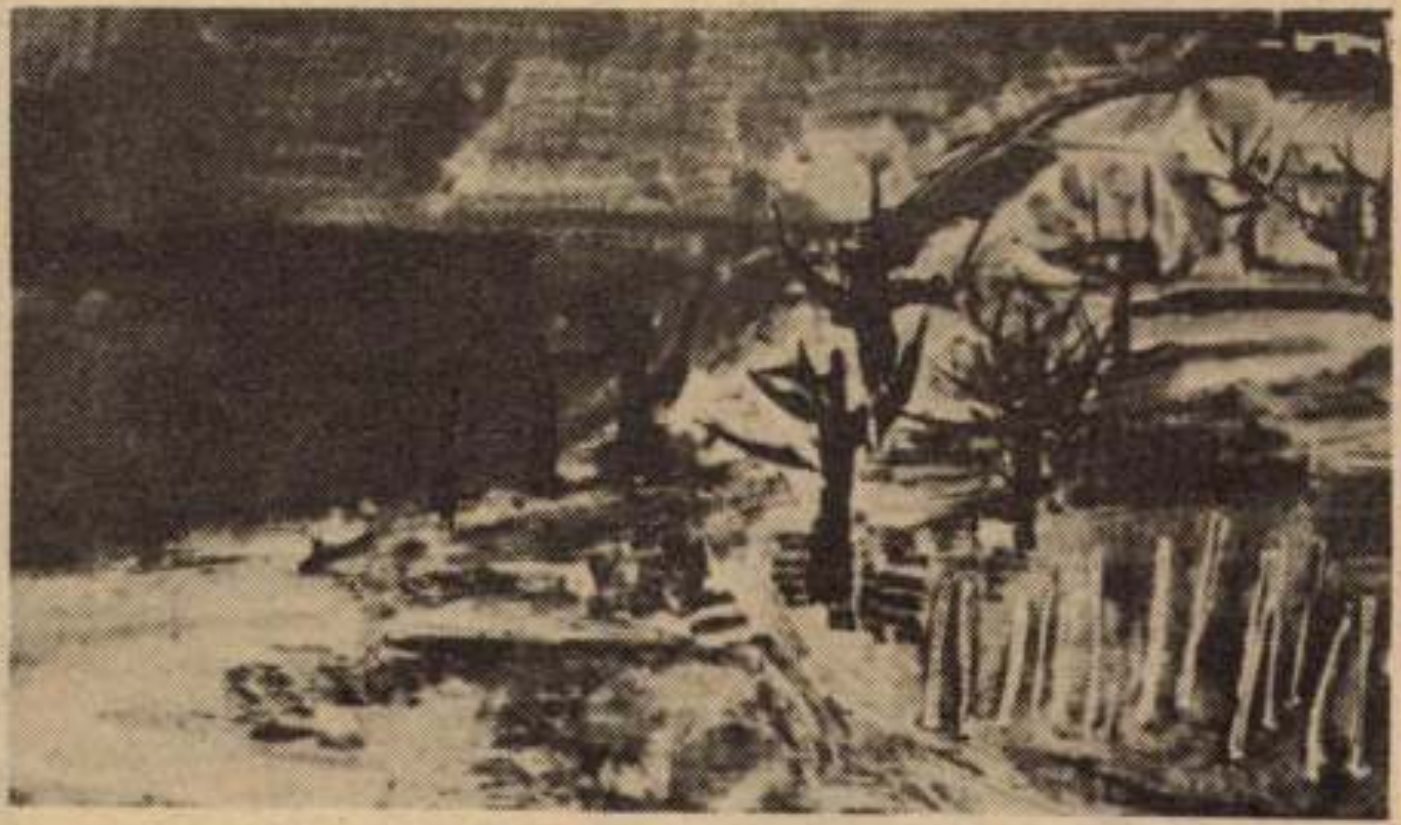

Bartha László (1912)
„Kora tavasz"-a a tihanyi dombot,
a mindig csendes belső tó kicsinységét,
halványságát hangsúlyozza,
az alvó szőlőtőkéket még csak jelző
szürke karók mellett.

Balatonalmádiban zártkertben telkek olcsón eladók. Érdeklődni: munkaszüneti napon Balatonalmádi, Pinkóczi u. 34. Borjádiné.

Balatongyörökön 315 négyszögöl vízparti közművesített telek sürgősen eladó. Érdeklődni: reggeli és esti órákban: 256—465.

Csopakon 200 négyszögöl gyümölcsös szőlő eladó. „Szép kilátás" jeligére a veszprémi hirdetőbe.

LAKÁS

Elcserélném Budapest centrumban főbérleti, utcai, egyszoba, komfortos lakásomat, összkomfortos ajkaiért. Érdeklődni: Ajka, Tanácsköztársaság u. 5. IV. 2.

A VESZPRÉM MEGYEI VENDÉGLÁTÓ VÁLLALAT

pályázatot hirdet

a várpalotai „Ifjúsági büfé" szabadkasszás üzletébe üzletvezető és üzletvezetőhelyettesi munkakör betöltésére. Erkölcsi bizonyítvány és szakmai gyakorlat szükséges. Jelentkezni lehet: a kirendeltségen Várpalota, Szabadság tér 5. szám.

(80)

Bartha László

Életünk, 1994. 6.

BARTHA LÁSZLÓ: *HEGEDŰMŰVÉSZ*

KÉVE kiállításoktól kezdve római (1938), brüsszeli (1948), londoni (1967), brazíliai (1968), belgrádi (1973) kiállításokig, óvatos tántoríthatatlansággal vitte tovább a művészetébe írt, de ilyen maliciózusan megfogalmazott kritikával nem tudatosított művészeti célkitűzéseit, s mutatta azokat be. Ezek az eszmények, ismeretek az elvonatkoztatás, a vízió kishíján parttalan területe felé terelték, sőt csábították őt, nem állították fel számára a mondanivaló csapdáit, a színzuhatagok zsilipjein sértetlenül törtek át érzelmei, az ismerős világba terelő káprázat. El is fogadott minden látványt feltétel nélkül, azzal a biztonsággal, hogy mindent átszűr a mindentől megtisztító, kényesen desztilláló vízióba. E desztillálással azonban kiöntötte olykor-olykor mondanivalóját is, melynek szigorát, fenntartásait, a vízió-morálnál különb, fájdalmasabb tanítást hiába keresnénk képein. Morálja: a nagy kultúra, láthatatlanul is homlokára írva mindazoknak, akik a festészet gyöngéd-erőteljes suttogásából megértik s kiérzik, hogy miről van szó. Akkordjaiból nem állított össze jegyeket, mint Herbin, nem lett kubista vagy geometrikusan absztrakt, mint Albers vagy Max Bill, nem bástyázta el magát rácsokkal, szám-erődítményekkel, mint Dorazio vagy Vasarely, csak megmaradt a magyar lírizmus nagy, minden jegyet összemosó, gyönyörűszép árterületén, a tihanyi csendnél, mely kétezer évesnél is több kultúrörökségünk.

Az *egész Bartha-mű* kinyilvánítja ezt a szabadon áramló, nagy levegőt, s ezzel a rejtelmesen felépített, mégis nyílvánvalóvá vált tér-vízióval kitágította festészeti horizontunkat, mely elér tőlünk Párizsig.

Bartha László

a 30-ik évfordulón a Műcsarnokban rendezett képzőművészeti kiállításon szerepel műve.

Brestyánszky Ilona: Kőrkép.

Nők Lapja, Budapest, 1945. máj. 14.

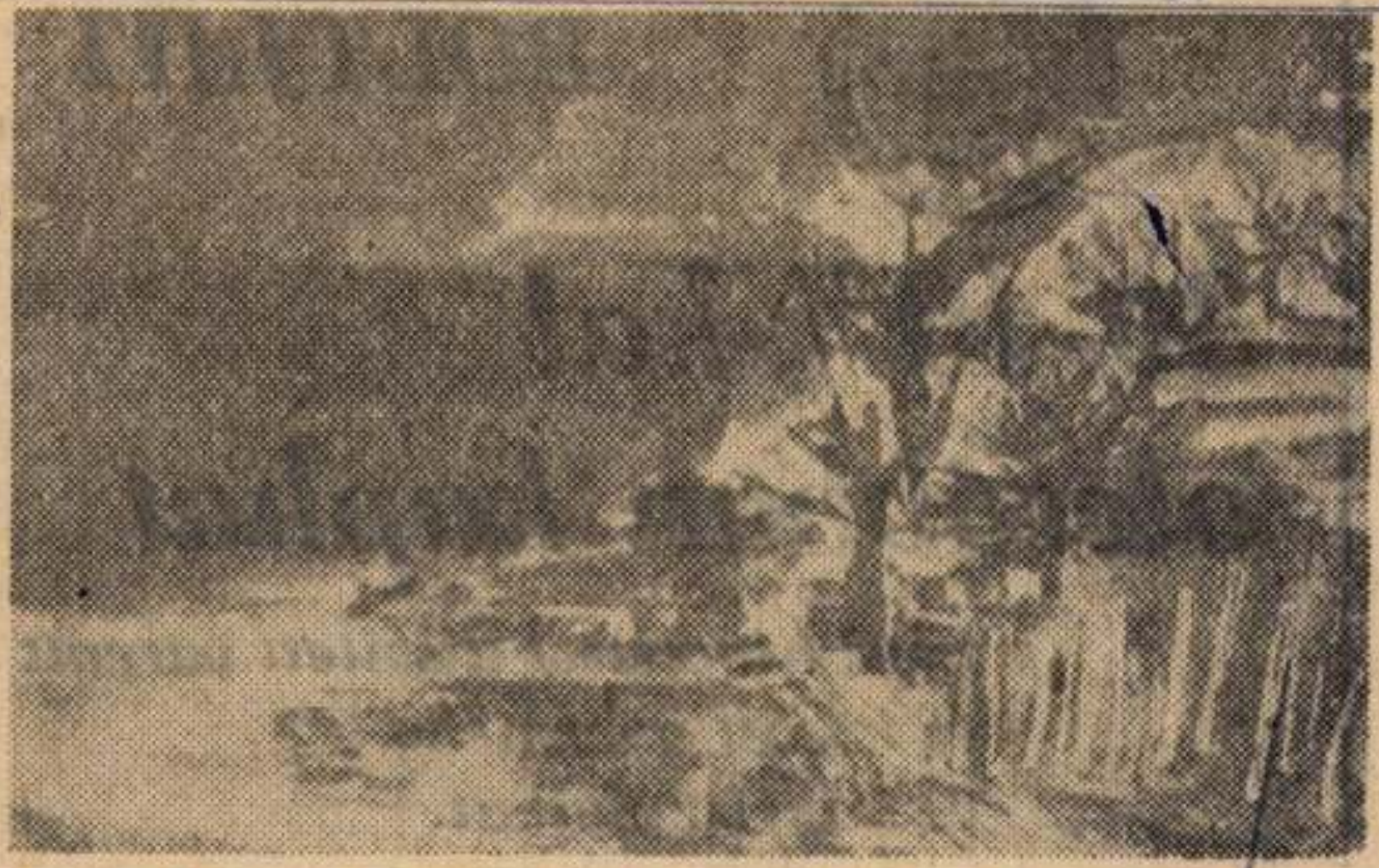

Bartha László (1912) „Kora tavasz"-a a tihanyi dombot, a mindig csendes Belső-tó kicsinységét, halványságát hangsúlyozza, az alvó szőlőtőkéket még csak jelző szürke karók mellett.

Bartha László festőmüvész,

Dalgozók Lapja (Kanáram), 1975. aug. 12

BOLTJAIT

30-40%-kal olcsóbban kaphat

népi hímzéssel díszített varrott és kötött gyermek- és bakfisruhákat.

NÉPMŰVÉSZETI BOLT:
Tatabánya, Felszabadulás u. 19/c.

NÉPMŰVÉSZETI ÉS HÁZIIPARI VÁLLALAT.

Bartha László

Résztvesz a kiállításon
(A katalógust ld. Ferenczy Béninél)

3. Országos Akvarell Biennálé
Eger, Gárdonyi G. Színház, 1977.

Bartha Károly
festő

A Képzőművészeti Szövetség határozata alapján kiállítók választmányának tagja.

---: Határozat.
Művészet, 1973. május - 44.oldal

Bartha László, festő

Szerepel a mohácsi állandó tárlaton.

–: A pécsi képzőművészet histükre (14)

285–288.

JELENKOR, Pécs, 1972 március XV/3.

Bartha László

műveit a Műcsarnokban mutatták be.

Nn.: Contemporary Hungarian painter.
Daily News, 1974. okt. 17.

Bartha László

7, Favágók, 1941. olaj
8, Erdei út, 1941. —"—

Bartha, Mücsarnok 1974
okt-nov.

Bartha László

3, Este, 1936. olaj
4, Kalásszedő, 1936. olaj

Bartha, Műcsarnok 1974
okt–nov.

Bartha László

13, Hódvadás, 1955.
14, Alt, 1957

Bartha, Mücsarnok 1974
okt – nov.

Bartha László

11) Daphnis és Chloe, 1942. olaj
12) Ostrom után, 1946. -"-

Bartha, Kücsarnok 1974
okt - nov.

Bartha László

9, Önarckép, 1942. olaj
10, Vihar előtt, 1942. -"-

Bartha, Mücsarnok 1974
okt-nov.

Bartha László

33, Öreg Tihany, 1964. olaj
34, Őszi vadászat, 1964. olaj

Bartha László, Műcsarnok
1974 okt – nov.

Bartha László

17, Ajka I., 1959. olaj
18, Ajka II! —"— —"—

Bartha László, Műcsarnok
1974 okt – nov.

Bartha László

15. Art, 1957. olaj
16. Fügefa alatt, 1958. olaj

Bartha László, Műcsarnok
1978 okt – nov.

Bartha László

39./ Tehervarott falu, 1965. olaj
40./ Kémia, 1965. olaj

Bartha, Műcsarnok 1974
okt- nov.

Bartha László

37, Behavarott falu, 1964. olaj
38, Sínek mellett, 1964. olaj

Bartha, Műcsarnok 1974
okt - nov.

Bartha László

35, Hommage a Follain, 1964.
36, Magyarpolány, 1964.

Bartha, Művészet 1974
okt–nov.

Bartha László

45, Tájkép, 1969. olaj

46, Külvárosi ég, 1969. olaj

Bartha, Műcsarnok 1974
okt – nov.

Bartha László

43. Tejes Balaton, 1968. olaj

44. Befagyott Balaton, 1968. -"-

Bartha, Műcsarnok 1974

okt – nov.

Bartha László

41, Befagyott Balaton, 1966. olaj

42, Ajtóly, 1967. olaj

Bartha, Műcsarnok 1974

élet – mov.

Bartha László

51) Indulás a vadászatra, 1970. olaj

52) Berenice Lértje, 1970. olaj

Bartha, Műcsarnok 1974
okt - nov.

Bartha László

49, Sinke reggel, 1970. olaj
50, Huszonöt év, 1970. olaj

Bartha, Műcsarnok 1974
okt - nov.

Bartha László

47, Tél, 1969. olaj
48, Háború, 1969. olaj

Bartha, Budapest 1974
okt-nov.

Bartha László

57, Tél, 1971. olaj
58, Harc az Angyallal II, 1971.

Bartha, Miskolc 1974
okt – nov.

Bartha László

55, Hrabéczy emlékére, 1970 - olaj
56, Patetikus etűd, 1970. olaj

Bartha, Kiscsarnok 1974
okt – nov.

Bartha László

53., Tél, 1970. olaj
54., Harc az Angyallal I. 1970. olaj

Bartha, Műcsarnok 1974
okt – nov.

Bartha László

63. Kompozíció, 1971. olaj
64. Paletták etűd, 1971. olaj

Bartha, Műcsarnok 1974
élet- mov.

Bartha László

61, Műteremben, 1971. olaj

62, Hirosima, 1971. –"–

Bartha, Műcsarnok 1974
okt – nov.

Bartha László

59, Őszi napfogyás, 1971. olaj

60, Kép ellentétes hangrásokra, 1971. olaj

Bartha, Műcsarnok 1974
blet – nov.

Bartha László

69. Kohóban, 1972. olaj
70. Tengerparti város, 1972. olaj

Bartha, Műcsarnok 1974
okt – nov.

Bartha László

67, Izon II., 1972. olaj
68, Őszi erdő, 1972. –

Bartha, Mücsarnok 1974
okt – nov.

Bartha László

65, Vége Balaton, 1972.
66, Bon, 1972. okt

Bartha, Műcsarnok 1974
okt – nov.

Bartha László

75, Régi ház, 1974. olaj
76, Útszéli Krisztus, 1974. olaj

Bartha, Műcsarnok 1974 okt+nov.

Bartha László

73, Műterem II. 1973. olaj
74. Szövőszék, 1974. olaj

Bartha, Műcsarnok 1974 okt+nov.

Bartha László

71, Holnap éjjel, 1972. olaj
72, Molokában, 1973. olaj

Bartha, Műcsarnok 1974 dec+ma.

Bartha László

81, A gyimesi csángóknál, 1974. okt.
82, Magvető, 1936.

Bartha László, Műveinek
1974. okt – nov.

Bartha László

79, Balladák könyve, 1974. olaj
80, Borospataka, 1974, olaj

Bartha László, Műcsarnok
1974. okt–nov.

Bartha László

77, Végtörő Mátyás, 1974., olaj
78, Este, 1974., olaj

Bartha László, Műcsarnok
1974. okt–nov.

Barthe László

122., Lészped I., 1973.
123., —"— II. 1973.

Barthe, Mücsarnok, 1974. okt-nov

Barthe László

126, Lényeg V. 1974.
127, Ritmus, 1974.

Barthe, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Barthe László

124, Lészped II. 1973.
125., Lészped IV. 1974.

Barthe, Kiscsanád, 1974. okt. nov.

Barthe Arnold

Ajka I., 1959. repr.

Barthe, Mücsarnok, 1974. okt.-nov.

Bartha Lasiel

Lovak, 1942. repr.

Bartha, Mücsarnak, 1974. ott-nov.

Bartha László

Harafelé, 1942. repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. ott-nov.

Bartha

Pályaudvar, 1961

Mélykék alapon alig-alig látszanak a végtelenbe vesző sinek. Felvillanó jelzőfények keltik fel az ésszerü rend és a nyugtalan végtelenség ellentmondó érzetét.

Aradi Nóra: A szocialista képzőművészet jelképei
Kossuth Könyvkiadó/Corvina Kiadó 1974 251.o.

Barthe László

Alt, 1955. repr.

Barthe, Műcsarnok, 1974.
Alt-nov.

Bartha Károly

Madame Moreno, 1847. repr.

Bartho, Műcsarnok, 1874.
okt-nov.

Bartha László

Art, 1955. sept.

Bartha, Mücsarnok, 1974.
okt-nov.

Bártha László

Fügefa alatt, 1958. repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov

Bartha László

Ajka III. repr.

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov

Bártha László

Ajta IV. repr.

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov

Bartha László

Ajta II., repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Bártha László

Irisnek, 1959. repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Állomás, 1961. repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Hegedűművész, 1955. repr.

Bartha, Miklós, 1872 okt-nov?

Bartha László

Meditáció, 1955. repr.

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt.-nov.

Bartho László

Aluminium, 1961, repr.

Bartho, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha Lászlo

Nádvágól, 1962. repr.

Bartha, Mücsarnok, 1979. okt-nov.

Bartha Lászlo

Jégvilág, 1962. repr.

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha Lászlo

Öreg Tihany, 1964. repr.

Bartho, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Barthe László

Koratavasz, 1963. repr.

Barthe, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Vadászat, 1953. repr.

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Barthe László

Tegas Balaton, 1964. repr.

Barthe, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Őszi vadászat, 1964. repr.

Bartha, Miesarnol, 1974. ott-wo.

Bartha László

Háború II., 1968. repr.

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Háború, 1968. regv.

Bartho, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Berenice Mertje, 1970. repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. Mt-nov.

Bartha László

Kémia, 1965. repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. Nov.

Bartha László

Patetikus etüd, 1970. repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Barthe László

Kohóban, 1967. aqu.

Barthe, Műcsarnok, 1974. M-kő.

Bartha László

Hanc az Angyallal, repr.

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Hanc az Angyallal, regv.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Kon II., repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Hirosima, repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Szombathelyen megnyílt a Vas m.-i tavaszi tárlat, melyen szépelnek képei.

Budai Rózsa: Vasi tavaszi tárlat

Életünk, 1975. 2. 164. old.-168 old.

Barthos László

a 30. éves jubileumi kiállításon szerepel műve.

Molnár Izolt: Jubileumi tárlat a Műcsarnokban.
Magyar Hírlap, 1945. május 16.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bartha László
1963. MÁR.
Déli Hirlap
festőművész

1021

Magyar hetek az Atlanti-Óceán partján

Magyar hetek kezdődtek Brestben, az Atlanti-óceán partján fekvő francia kikötővárosban. Veress Péter, hazánk párizsi nagykövete nyitotta meg a bresti kùltúrpalotában a magyar rendezvénysorozatot. A magyar hetek keretében fellép a Kodály-vonósnégyes, a mozik több magyar filmet játszanak és kiállítást is rendeznek: az egyik Bartha László festőművész műveit mutatja be, a másik pedig népi kékfestők alkotásait.

Szivárvány. Szovjet film. — 16.00: Hírek. — 16.05: És eltelt négy esztendő... Riportfilm. — 16.25: Közvetítés bajnoki labdarúgó-mérkőzésről. — 18.10: József Attila szavalóverseny. A II. területi döntő. — 19.00: A látás hatalma. VII. rész: A képes világ. 19.20: Cicavízió. — 19.30: Tv-híradó. — 20.00: Kérem a következőt! Magyar rajzfilmsorozat. Bajok a televízilóval: — 20.15—23.30: Gogol: a revizor. Vígjáték két részben. — Közben 21.55: Tv-híradó 2.

Miskolci rádió: 17.30: Műsorismertetés — hírek. — 17.35: Hétvégi krónika. (A tavaszi mezőgazdasági munkáról: Tanácsko-

Bartha László, Munkácsy-díjas festőművész
Felszabadulásunk 30. évfordulója alkalmából a Minisztertanács a művészet a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze címmel tüntette ki.

Magyar Nemzet, 1975. ápr. 3.

Bartha László

Őrnierstő, repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Kompozíció, repr.

Bartha, Mücsarnok, 1874. okt-nov.

Bartha László

Tengerparti város, 1972. repr.

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Müterem II., repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt.-nov.

Bartha László

Moldvában, 1973. repr.

Bartha, Miresarnok, 1974. okt-nov.

Barthe László

A béke halála, 1973. rézm.

Barthe, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Lésped, repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Lászpad V. 1974. repr.

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Lészped I-II. repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Szombszéd, 1974. repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

Régi ház, 1974. repr.

Bartha, Műcsarnok 1974. okt-nov.

Bartha László

Útszéli Krisztus, 1974. repr.

Bartha, Mücsarnok 1974. okt-nov.

Bartha László

Ritmus, 1974. nyár.

Bartha, Műcsarnok 1974. okt-nov.

4717 FNYV I.

Bartha László festőművész

MEGHÍVÓ

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

BARTHA LÁSZLÓ

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

DR. POGÁNY Ö. GÁBOR

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

1974. OKTÓBER 11-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRAKOR

MŰCSARNOK

BUDAPEST, HŐSÖK TERE

Bartha László

rajza, Wojciech Zukrowski Ariadna éjszakái c.
elbeszéléskötetből

Magyar Hirlap 1974/226 7.

Bartha Ivánló, Jestő

Megemlítve

Dévényi Iván: Képző művészeti könyvnemle
– Telepy Katalin: Tájképek a ...
858-862.

JELENKOR, Pécs, 1973. nem.

XVI
9.

BARTHA LÁSZLÓ, festo

A Háború sorozat és a Hirosima képekben áthidalja a sok felől megközelíthető valóság és a műalkotás közti távolságot, összefogja a mű alaphyi és targyi alkotóelemeit, s válik a szubjektiv érzés, gondolat a művészi alkotas objektiv tartalmává. Az ellentétek feloldjak egymast, a különbségek harmóniába lépnek, anélkül, hogy absztrakt és figuratív megoldas határán vagy azon is túl is lehet közérthető módon alkotni. 529.old

BERTALAN LAJOS: Tavaszi Tárlat 7. 528.old

VASI SZEMLE, XXV. évf. 1971. 4. szám, Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festő

Szombathelyen 1971-ben tarlaton müvei.-Mivel szinekben, szinellentétekben, képszerkezetekben gondolkodik és érez e képi gondolatok, érzelmek megfogalmazása közben törvényszerüen jut el a valósag targaihoz, a targyi világ jelbe fogható elemeihez, az emberi képzelet és látomas megjelenitheto körvonalaihoz. 529.old

BERTALAN LAJOS: Tavaszi Tarlat 71 528.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szám, Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festő

Szombathelyen 1971-ben tarlaton művei.
"HIROSIMA"cimü műve.- Itt törvényszerüen jut el a valóság targyaihoz,a targyi világ jelbe fogható elemeihez, az emberi képzelet és [illegible] látomas megjelenitheto körvonalaihoz. 529.old

-

BERTALAN LAJOS: Tavaszi Tárlat 71 528.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szám, Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festő

Szombathelyen 1971-ben tarlaton művei.-
"HABORU", sorozat. Itt törvényszerüen jut el a valósag tárgyaihoz, a tárgyi vilag jelbe fogható elemeihez. az emberi képzelet és latomas megjelenitheto körvonalai hoz. 529.old

BERTALAN LAJOS: Tavaszi Tarlat 71 528.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szam, Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festő

Szombathelyen 1971-ben tárlat. A művek többsége festmény, akvarell, rajz. Az olajfestményeké az elsőség. /33 mü/. A többség kedveli az olajtechnikát Bartha Lászlótól kezdve, aki főleg olajtempera megoldásokat alkalmaz művein. 5z9. old

BERTALAN LAJOS: Tavaszi tárlat 71 52 8. old

VASI SZEMLE, XXV. évf. 1971. 4. szám, Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festo

Szombathelyen 1971-ben tarlaton müvei.Nagyhatasu képekb
ben fejti ki gondolatait,mondja el érzelmeit,félelmeit,
aggodalmait és szorongasait a vilagról,történelmi,tar-
sadalmi és természeti jelenségekről. 529.old

BERTALAN LAJOS: Tavaszi Tárlat 71 528.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szam, Szombathely

Bartha László, festő

Szombathelyen 1971-ben tarlaton művei.
"TÉLI DÉLUTÁN" cimű olajtempera ja. 100+80 cm.
Fekete repr. 530.old

BERTALAN LAJOS: Tavaszi Tarlat 71 528.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szám, Szombathely

BARTHA LÁSZLÓ,festő

Bartha László: Tél, Fekete repr. 42.old

BERTALAN LAJOS: Képek,szobrok közös nyelvén...
Pannonia 69. 77.old

VASI SZEMLE, XXIV. évf. 1.szám. 1970. Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festő

Pannonia 69.kiallitás Muraszombaton.-Bartha képe,aTél vagy Polak Oton és Aduatz bemutatott képei Bazaine 1955 ben festett"Apály"vagy Manessier 1956-os"Az éj"c.festmén nye mellé állitva mélyebb elemzés nélkül is evidenssé te szi a stilusrokonsagot. 81.old.

BERTALAN LAJOS: Képek,szobrok közös nyelvén...
Pannonia 69 77.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 1.szam, Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festő

Pannonia 69.kiallitas Muraszombaton.-Bartha TÉL.című képe a sikidom-szinidom elemekből épül fel,elsősorban a szinek és a leegyszerüsitett forma összhangjara,érzelmi-értelmi sugárzására téve a hangsúlyt. 79.old.

BERTALAN LAJOS: Képek,szobrok közös nyelvén...
Pannonia 69 77.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 1.szám, Szombathely

BARTHA LASZLÓ, festő

Pannonia 69.kiallitas Muraszombaton.-Bartha a vele rokon stilusu Friedrich Aduatz megteartottál a valóság reális formaiból a geometriai elemeket,síkidomokat. 79.old

BERTALAN LAJOS: Képek,szobrok közös nyelvén...
Pannonia 69 77.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 1.szam, Szombathely

BARTHA LASZLÓ, grafikus

Kőszegen, a Jurisich Miklós Muzeumban 1968-ban a Vármuzeum folyosójan vándorkiallitasa volt. Könyvilluszraciók. 605. old

SZÖVÉNYI ISTVAN: Évi jelentés, Jurisich Miklós Muzeum Kőszeg, 1965-1970 597. old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője, 1965-1970 4. sz. Szombathely, k973

Bartha László
restaurator

A vizsolyi reformatus templom falképeinek helyreállítását Szentiványi Endre és Bartha László végezte 1952-ben.

H. Sallay Marianne: Falkép feltárások és helyreállítások. Művészet, 1974. április - 7. oldal.

Bartha László
restaurátor

Szentsimonban a feltárás és az helyreállítás 1951-ben volt. A restaurátor Szentiványi Endre és Bartha László voltak.

H.Sallay Marianne: Falkép feltárások és helyreállitások. Müvészet, 1974. április - 7. oldal.

Bartha László
restaurator

A hidegségi kis románkori templom XII. szaradi festmé-nyeit 1951-ben Bartha László restaurálta.

H. Sallay Marianne: Falkép feltárások és helyreállítások
Művészet, 1974. cipriliz - 7 oldal.

Bartha László
festő

Méltatás

Földes Anna / Pinkert és Jelmer Keserű Ilona.
Nők Lapja, 1974 január 12-18 oldal

Bartha Lajlá

a Helikon Galériában
lesz kiállítása 1973-ban

Nápszva 1973 január 19
2. old.

Bartha László festő

Kiállítása nyílik

~~csúto~~ ma a Helikon Galériában

Magyar Nemzet 1973

március 29

4. old

Bartha László
felső

A budapesti Semmelweis Orvos-
tudományi Egyetem új elméleti tömb
előcsarnokának sinus ólmozott üveg
ablak terápolyázatán vett részt.

— : Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974 március - 48 oldal.

Barta László

illusztrációja a

13. oldalon

Magyar Nemzet

„Vasárnyi Zöngvespole"

1972 december 16

Batha László

Thiery Árpád: Látogatóban B.L. nál. - Népszava, 1969. dec. 13.

Az 1969. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. Művtört. Ért. 1972. 4. sz. 295-328. l.

304. l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 JAN 6
Népszabadság
Bartha László

1021

BARTHA LÁSZLÓ RAJZA

HÉTVÉGI MELLÉKLET

NAPI MELLÉKLET

... is, meggyünk is termett, a múlt évben is, idén is, egy kalapravaló. A diófák azonban lassan nőnek, jobb lett volna elültetni őket ifjú legény koromban, de hát akkor se egy diófányi helyem, se egy diófányi vágyam nem volt fát ültetni.

Az elsők között iktatódtunk birtokba itt, de már körülöttünk házak voltak és kertek, mikor minálunk még csak gaz s az a pár fa. Kutunk is csak idén lett, házunk is, kertünk meg legfeljebb ha jövőre. Ma nem találkoztam senkivel, de két hete, mikor a fákat hoztam, itt is, ott is készülődtek hozzám hasonlóan a télre Szedték le a kutakat, tekerték be a gyümölcsfák törzsét.

Nem tudom, hány telket foghat itt be a tsz gyümölcsösének kerítése. Három sorban vagyunk, egymás mögött, egy sorban lehet tán húsz? harminc? telek. Így ránézvést honfoglalásunk félig kész: az épületek fele állhat. Nem vagyunk szegény viskóváros, a faházak is, kőházak is többnyire közepesek vagy annál valamivel nagyobbak. De nem sugárzik rólunk némelyik balatoni vagy Duna-kanyari település sok százezer forintos előkelősége sem. Gazdag, vagy szemre annak látszó ember tán egy van közöttünk, D. úr, a kisiparos, akinek villája terméskőből épült, mellette a garázsa is; a garázsban motorcsónakja, holott nekünk, többieknek, legfeljebb ha ladikunk van. Nagyon szép, füves, ápolt kertet is létesített D. úr, segéderők gyakori alkalmazásával és — aki ezt a száraz, homokos, tarackdédelgető földet ismeri, tudhatja — nem kevés vesződséggel és költséggel. D. úr mégsem irigység tárgya, nemcsak azért nem, mert kedélyes és barátságos és máris mindenkivel, őslakossal és telepessel, vidám is-

... rúljon hozzá, hiszen nem mi vagyunk az út fő rongálói: erre azt a választ kaptuk, hogy a tanácsot nem érdekli a település.

Ez látható is; néhol a fele sincs meg az említett tizennégy méteres utcafrontnak, s a keskeny telken aprócska vityilló áll. A hátsó telkek lakóit mi, Duna-partiak, lassan bezárjuk: nem jelölték ki a szolgalmi utakat, s lesz majd költsége, vesződsége és bosszúsága annak, akinek beljebb kell hoznia a kerítését, mert hiszen a mulasztásnak nyilván mi isszuk meg a levét.

Néha végigfut egy-egy hátborzongató hír a nyaralókon. Legutóbb az, hogy a kövesúton túl törpe vízművet építenek, s minket is be fognak kötni. A hír azért hátborzongató, mert legtöbbünk tíz-tizenötezer forint költséggel már megépítette a vízaknát, beszerelte a motort, a hidrofort, mielőtt híre lett volna a törpe vízműnek, nincs hát szüksége a hálózatra, a további kiadásokra, s rossz esetben arra, hogy szombat-vasárnaponként egy pohár vizet is alig lehessen kifacsarni a csapból. Ha már infrastrukturális beruházásokról van szó, olcsóbb volna és jobban kellene nekünk a salakos út, vagy egy kijelölt szemétlerakodó gödör, ahová a nem szerves szemetet, konzervdobozt, nylonzacskót, hígítósüveget dobhat-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Bartha László

Népszabadság
1973 DEC 24

...szövetkezeti gazdák panaszt tet...

1021

BARTHA LÁSZLÓ RAJZA.

De Ady Endre lázongva is
indvégig megmaradt a *Nyugat*-
ál. Maradnia kellett. Mert ezek-
en az években biztos jövedelme
indössze az a háromszáz koro-
a volt, amit a *Nyugat* fizetett a
evéért a címlapon. Szöktek és
isszaszöktek Osvát írói, Ady ma-
adt, és csak a leveleiben hörgött
s panaszkodott, ha egy-egy cik-
ét, versét visszadobták vagy ér-
elmetlenül, magyarázat nélkül a
avítását kívánták: „En méltá-
yolom — írta Osvát adjutánsá-
ak, a folyóirat pénzemberének,
'enyő Miksának —, hogy ti job-
an vigyáztok Ady Endrére, mint
önmagára, de talán túlzásba vi-
zitek már ezt az őrködést. Bizo-
yos korral és névvel az ember
ılán jogcímet vált arra, hogy sa-
t portáján minden dologról
tszése szerint diskuráljon, akár
stobán is. Tudjátok nagyon jól
edig, hogy bármilyen kicsiny,

1974 JAN 20

Népszabadság

Bartha László

azon is van kő, sár, és sivatag.

1021

BARTHA LÁSZLÓ RAJZA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-128

szánt és dühít. Főleg az utóbbi esetekben nem válik ez a rovat a méltatlankodó közvélemény kellően öblös szócsövévé — írják. A kritikus újabban a tévések és a nézők között valahol a középúton helyezkedik el, kezd langyossá válni a parázs vitákat szító műsorok esetén is. Különösen szilveszterkor finomkodott, pedig az év végi kabaré nem érdemelt kíméletet.

Egyetlen levélből idézek mutatóba. Sokak véleményét sűríti magába, azzal is, hogy határozottsága mellett nagyon udvarias, azzal is, hogy jobbító szándékkal méltatlankodik. „Kritikáinak régi olvasója vagyok, egyszer-kétszer írtam is Önnek, amikor időm volt; igen-igen fellelkesített, annyira a »szívemből« beszélt. Szerettem őszinteségét stb. (itt érthető okokból megkurtítom a felsorolást). Aztán egy idő óta, mintha nem a régi lenne, írásai »diplomatikusabbak«, »szimbolikusabbak«. *Úgy látszik, megtanult viselkedni.* A szilveszteri

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Nemzet

1973 APR 6

Bartha László
festőművész.

Péntek, 1973. április 6.

1021

Bartha László festőművész kiállítása a Helikon Galériában

Bartha László művészetének alapja és életeleme a szín. Ez a legfontosabb erénye — de ez a legnagyobb veszedelme is. Erénye, mert az a bátorság, amellyel Bartha a színekre meri bízni közlendőit, kevesek tulajdonsága csupán. És veszedelme ugyanakkor, mert ha „lelép" erről az alapról, művei könnyen kerülnek furcsa helyzetbe, maradnak kontaktusra képtelenül. Formáik — habár, nem is egyszer „reálisabbak", mint Bartha „színes" képein tapasztalhatóak — egyszerűen a képkeretben maradnak. A néző tudomásul veszi őket, megállapítja, hogy látott egy festményt. Érzelmi világa, s értelme azonban érintetlen marad.

Ez a furcsa „állapotváltozás", mondhatni hullámszerűen ismétlődik Bartha festészetének periódusaiban. Amikor — jó néhány esztendeje már — Balaton-sorozatát bemutatta a jég színjátékai, a víz változó csillámai bámulatos színeket csiholtak képeire. Néhány esztendővel később, a Csók Galériában, mintha megfáradt volna ez a színvilág, mintha megkopott volna ez az élmény, s a képek — hiába torlódott rajtuk az asszociációk sora — kevesebbet mondtak, mint a sokkal „egyszerűbb" Balaton-festmények sora.

Most, mint a *Helikon Galériában* felsorakoztatott gouache kompozíciók mutatják, Bartha festészetében ismét az igazi elem, a szín kerekedett felül. S győzelme kitűnő eredményeket hozott, jó grafikákat teremtett. Ezeken a lapokon ismét visszahúzódott a nemrég még erőltetett asszociatív szál, hogy átadja a helyét a lényegnek, Bartha igazi gondolatmenetének: a színteremtésnek.

A Helikon Galériában felsorakoztatott lapok persze nem egyetlen program szülöttei. Nem is egy évben keletkeztek: négy esztendőt fognak egybe. Így hát nem annyira az eredmény, hanem a folyamat tanulmányozható rajtuk. Az a folyamat, amely az 1969-es *Háború sorozat II.* című laptól — ez még inkább Bartha másodiknak említett, problematikus eredményű tárlatának világával tart formai, tartalmi és időbeli rokonságot — elindulva érkezik meg a *Műteremben* (1970) címmel bemutatott kompozíción, a következő esztendőben keletkezett *Szent Györgyön*, s a tavalyi, csupán számmal jelzett munkákon át a legfrissebbekhez, az *Ikonhoz*, a *Régi házhoz*, s az *Erdőjáróhoz*, amely már igazán a „régi" Barthát mutatja. Azt a festőt, aki a színekkel nemrég a Balatont idézte meg, s aki most újra bátran keresi lehetőségeit. Nem a „régi nyomon", természetesen, hiszen az életmű építése is megfordíthatatlan folyamat, amely ellenáll a nosztalgikus ábrándoknak. De a régi következetességgel keresi.

h. gy.

Következetes munkáspolitik

Fock Jenő beszéde a tatabányai választás

Fock Jenő, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnöke, Tatabánya országgyűlési képviselője, csütörtökön kétnapos látogatásra Komárom megyébe érkezett. A vendégét csütörtökön reggel Tatabányán, a megyei pártbizottság székháza előtt *Havasi* Ferenc, a megyei pártbizottság első titkára, *Kiss* István, a megyei tanács elnöke, *Takács* Tihamér, a városi pártbizottság első titkára és *Sütő* András, a városi tanács elnöke fogadta. Ezután a megye és a város vezetőinek társaságában Fock Jenő felkereste a Komárom megyei Állami Építőipari Vállalat egyik tatabányai szerelőüzemét.

Csóka Zsigmond igazgató röviden ismertette a vállalat eredményeit, megoldásra váró gondjait. A részletes eszmecsere után Fock Jenő vendéglátói társaságában végiglátogatta a központi telephely több üzemrészét. Megállt a munkapadoknál, beszélgetett a dolgozókkal.

A délelőtti program következő állomása a Tatabánya-Újvárosban nemrég átadott új óvoda volt — ezt követően Fock Jenő rövid látogatást tett az Újváros egyik tizemeletes épületében *Szabó* Jánosné és családja kétszobás összkomfortos lakásában.

A Minisztertanács elnöke délután a népházban nagygyűlésen találkozott a tatabá-

emellett a nyugdíjrendszerben további javításokat hajtsunk végre.

Azt tapasztaltuk, hogy a munkásosztály, különösen pedig a nagyüzemi munkásság életszínvonala nem emelkedett úgy, ahogy politikánkból fakadóan célul tűztük ki. Ezért a Központi Bizottság novemberi határozata nyomán a kormány intézkedéseket tett, hogy a nagyüzemi munkásság életszínvonalát a március elsejével életbe lépett béremelésekkel kiigazítsuk. Közvetlenül a nagyüzemi munkásság érdekeit fejezi ki az a határozat is, amely előírja, hogy a gazdaságirányító szervek rendszeresen kísérjék figyelemmel a legfontosabb nagyüzemek munkáját, oldják meg néhány, gazdaságtalanul termelő nagyüzem problémáját.

Ezután Fock Jenő arról szólt, a pártnak és a kormánynak változatlanul az a törekvése, hogy *a fizikai dolgozók legjobbjait a gazdasági és állami élet magasabb posztjaira állítsa.* Hangsúlyozta: ezt a folyamatot nem tekinthetjük soha befejezettnek. Szükség van arra, hogy azok a legjobb munkások, akik felsőbb szintű vezetők lesznek, *döntéseikben a munkás mai életének személyes tapasztalatait, érzésvilágát képviseljék.* Azt kívánjuk — mondotta —, hogy a munkásosztálynak mindenféle szempontból, tehát politi-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG

1972 AUG 27
Bartha László

1021

A III. országos akvarellbiennáléról

NAPOKKAL EZELŐTT nyílt meg Egerben a III. országos akvarellbiennálé. Az azóta eltelt rövid idő alatt is viszonylag nagy az érdeklődés Egerben, a Gárdonyi Géza Színházban megrendezett országos akvarell-seregszemle iránt.

Mindenekelőtt a tárlat anyagának gazdagságáról kell szólnunk. Csaknem kétszáz munka várja itt a közönséget. Ez a szám akkor is örvendetes, ha megjegyezzük: Ferenczy Béni most kiállított akvarelljei nem tartoznak szorosan a biennálé anyagához, hiszen az 1987-ben lezárult életmű egy része inkább csak mércéül szolgál ott, ahol az új törekvések, szemléletek, élmények igyekeznek utat törni a közönséghez. És ez a szám akkor is megnyugtató, ha néhány művész csak egy-két lappal jelentkezik, vagy ha hiányzik is egy-két, korábban kiállító alkotó erről a tárlatról.

A fenti megállapítás után nyomban azt kell nyereségként elkönyvelnünk, hogy az alkotók felfokozott érdeklődéssel fordulnak a világ felé. Igaz, még mindig szép számmal vonulnak el előttünk csendéletek, buja virágfejek, mert ez a technikailag is könnyed műfaj szinte csábít az apró témák lerögzítésére, feldolgozására. Tájak jelennek itt meg, hazaiak és egzotikusak, színekben és formákban érdekesek, vonzóak és szorongást keltők, vagy olyanok, amelyek a líra meghittségével és kellemesen édes levegőjével akarnak körülvenni. *Bakallár József* japáni tájaira gondolunk itt, *Bencze László* „Vén magyar hegy"-sorozatára, *Berényi Ferenc* Tisza-partjára, *Birkás István* Nadapi estjére és Nadapi ősmasszívumára, *Czinke Ferenc* Balatoni emlékére, *Csohány Kálmán* Kolostor a hegyben című alkotására.

ÚGY ÉREZZÜK azonban, hogy mégsem ezek a törekvések a legszembetűnőbbek, a legérdekesebbek ezen a tárlaton. Abban nagyjából egészében valamennyi művész törekvése egy, hogy nem akarnak a tegnapi módon festeni, a naturalizmus, a természetmásolás ismert vádja alá kerülni. Módot és témát keresnek, hogy újszerűen, lehetőleg mai, vagy ha még lehetne, inkább holnapi módon fejezzék ki magukat, gondolataikat, érzéseiket. A kiállítás ugyanis inkább a gondolati elemeket hangsúlyozná, mint az érzelmieket.

Vegyük példának az első díjjal jutalmazott *Bartha László* munkáit. A Háború, a Szent György, a Holnap éjjel, a Berenice kertje, a Párbeszéd a jósbarlanggal, a Hieronimus, a Szürkületi dal témában, megvalósításban egységes sorozat, egy sajátosan intellektuális keresés eredménye. Egyenként és külön-külön is érződik a lapokon, hogy a festő elmélkedéseit, itt-ott víziót festi meg: fogódzókat keres a történelemből, az írásokból, a gyerekkorban hallott és olvasott legendákból. A színek finom összeállítása és az a gondosság, ahogyan ezeket a formákat a művész kezeli, bizonyítja, hogy itt szuverén alkotó valója azt a világot, amely benne él és hatni akar. Bartha László alkotásai feltételezik a szemlélőnek bizonyos irodalmi —, vagy ha úgy tetszik —, filozófiai felkészültségét: utalásai baráti üzeneteknek tűnnek arról, hogyan igyekszik a művész elígazodni ebben a kusza, mocskos világban, és mégis a lélek gondjait költögető világban.

Somos Miklós lapjai is hasonló igénnyel keletkezhettek. Átalakulás, Ősök, Asszonyok, Város és madár című lapjairól olvashatunk le ilyen törekvéseket.

Sugár Gyula csatlakozik még ehhez a sorhoz Virgo, Változatok, Aglája, „Z" és Hesztia című akvarelljeivel. E három művésznél azonban nem mindig nyílik ki a mondanivaló teljessége a látogató előtt, mert talán a mai hangszerelési divatnak engedve, a témát körülfogják sok irányú utalások, amelyek mintha homályba vonnák, ezotérikussá tennék az egyébként érdekes vallomásokat.

A LEGERŐSEBB egyéniségek közül való *Szabó Vladimir*. Ahogyan a látott világot egyéni hangszerelésével átdolgozta önmaga kifejezésére, azt mindenképpen tisztelnünk kell. A Festő és mecénás, a Macskabarátok, a Művészek gnómszerű alakjai, a színek a tájképeknél, az aprólékos technika, ahogyan felépíti ezeket a látványokat és bizarr látomásokat, rokonszenvet ébreszt. Úgy véljük, a kiállítás leghangulatosabb és legeredetibb anyagát köszönhetjük Szabó Vladimirnak.

Udvardy Erzsébet Vízpart-sorozata méltán kapott díjat. Finom, asszonyi költőisége, az az egyszerűség, ahogyan a témát kibontja, érett művészi egyéniségről vall.

Igazat kell adnunk a kiállítás katalógusában megjelent okfejtésnek: sok-sok irányban tágul szét a mai akvarellmunka. A nagy formátumok itt is kezdenek hódítani. A méreteknek ez a kitágulása azt is jelenti, hogy a témák, azok feldolgozása már itt-ott szétfeszíti az akvarell-lehetőségeket. *Iványi Ödön* lapjaira gondolunk itt elsősorban. *Patay László* tájképsorozata is ebbe az irányba mutat. A kérdés csak az, hogyan és hol lehet ennek a nagyobb méretnek az intimitását megteremteni?

Az egri művészek közül *Blaskó János* és *Nagy Ernő* két-két lappal szerepel ezen a tárlaton. Munkájuk kellemes meglepetés azoknak, akik eddigi munkásságukat ismerik.

Feledy Gyula Rekviem-sorozata külön foltja a tárlatnak. A tragikumnak ezt az érdekes megfogalmazását elgondolkozva szemléltük.

És szólni kellene még *Gerzson Pál, Imre István, Iván Szilárd, Józsa János, Kokas Ignác, Lieber Éva, Litkey József, Miháltz Pál, Gy. Molnár István, Patay László* munkáiról, hiszen ők állandó részvevői az akvarelltárlatoknak, de a teljesség igénye nélkül igyekeztünk jó benyomásainkat és gondolatainkat rögzíteni az Egerben megrendezett országos seregszemle alkalmából.

VAN ENNEK az idei biennálénak egy nem egészen rokonszenves mellékjelensége. Azt még az egri közönség tudomásul (?) veszi, hogy az országos irányító szervek nem képviseltetik magukat ezen a tárlaton, de az már alig fogható fel udvariasságnak a díjazott művészek részéről, hogy a nem kis összegű díjakat átvenni sem jöttek el a kiállítás megnyitójára. Vagy a művész dolga csak az alkotás megküldése lenne?

Farkas András

Hajtóművek mezőgazdasági gépekhez

A Győri Mezőgazdasági Gépgyártó és Szolgáltató Vállalat az idén kezdte meg a mezőgazdasági hajtóművek gyártását. A hajtóművek az erőgépek és a mezőgazdasági célgépek összekapcsolását szolgálják. Az idén a tervek szerint két és fél ezer ilyen berendezést készítenek. Képünkön: Géczi Miklós üzemvezető és Nagy Ignác köszörüs a hajtóműhöz szükséges alkatrészek minőségét ellenőrzi.

Három vállalat szerződést kötött

„A tervek, a célkitűzések maradéktalan megvalósítása érdekében a megye lakásépítési, beruházási programjában részt vevő szervek között összehangoltabb, hatékonyabb együttműködésre van szükség. Ennek érdekében a munka végzésében részt vevő vállalatok kössenek együttműködési megállapodást, amely egyrészt pótolja a szerződéses kapcsolatok hiányosságait, másrészt biztosítja a tervezés, a bonyolítás, a kivitelezés összhangját, a tervszerű, a folyamatos munka feltételeit."

A felhívás a megyei pártbizottság ez év márciusában rendezett kommunista lakásépítési aktíváülésen hangzott el.

Az ötletből, a javaslatból több hónapos elemző, előkészítő munka következett. A Tanácsi Építőipari Vállalat szocialista szerződésben rögzítette közös elképzeléseiket, együttműködésük területeit és formáit. A szerződést ünnepélyes külsőségek között írta alá a megyei tanács elnökhelyettese, valamint a három vállalat vezetője, s ezzel a vállalatok kapcsolatában törvényerőre emelkedtek a kölcsönösen elfogadott tervek, elképzelések.

Mielőtt belelapoznánk a szerződésbe, pillantsunk vissza az előzményekre, konkrétan mi is tette szükségessé az együttműködés hatékonyságának javítását, a szerződés megkötését?

Mindenekelőtt az, hogy a IV. ötéves terv eddig eltelt időszaka alatt kevesebb lakás épült a tervezettnél Heves megyében. A lemaradás okai között szerepel többek között a tervezők, a kivitelezők s a beruházók közötti nem megfelelő együttműködési munkakapcsolat is. Számos hiányosság jelentkezett a lakásépítési feladatokra való felkészülésükben, gyakran változtak a tervek, sok volt a törvényes kiskapu, hiányzott a közös feladatok közös összhangja.

A most aláírt szerződés konkrétan és részletesen meghatározza a tervezők, a kivitelezők, a beruházók kötelességeit, egymás munkájának segítését, támogatását, a viták gyors és korrekt tisztázásának módját.

Az, hogy mit, illetve mennyit is ér az új szerződés, nem lesz nehéz majd eldönteni. A megye lakás-, beruházási programja ismert, nagy, szép feladatok állnak a tervezők, beruházók, a kivitelezők előtt.

Elsősorban rajtuk múlik: mit, mennyit, valósítanak meg belőle. Eredményeikből arra is választ kapunk majd: mennyit is ért a közelmúltban aláírt szocialista szerződés.

— koós —

joskodva

áramtalanítása volt a munkám. Ezután a 6 ezer voltos világítási transzformátor

olyan, mint valami traktore. És az autó mellett van még motorkerékpár is. Nemrég bővítették a lakás bútorzatát. Vettek kombinált szekrényt, s mellé háromajtós szekrényt és a televízió alá egy vitrines szekrényt. Miből telik? Gubis János keresete 3200 forint

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 MÁR 16
Vas Népe

Bartha László

1021

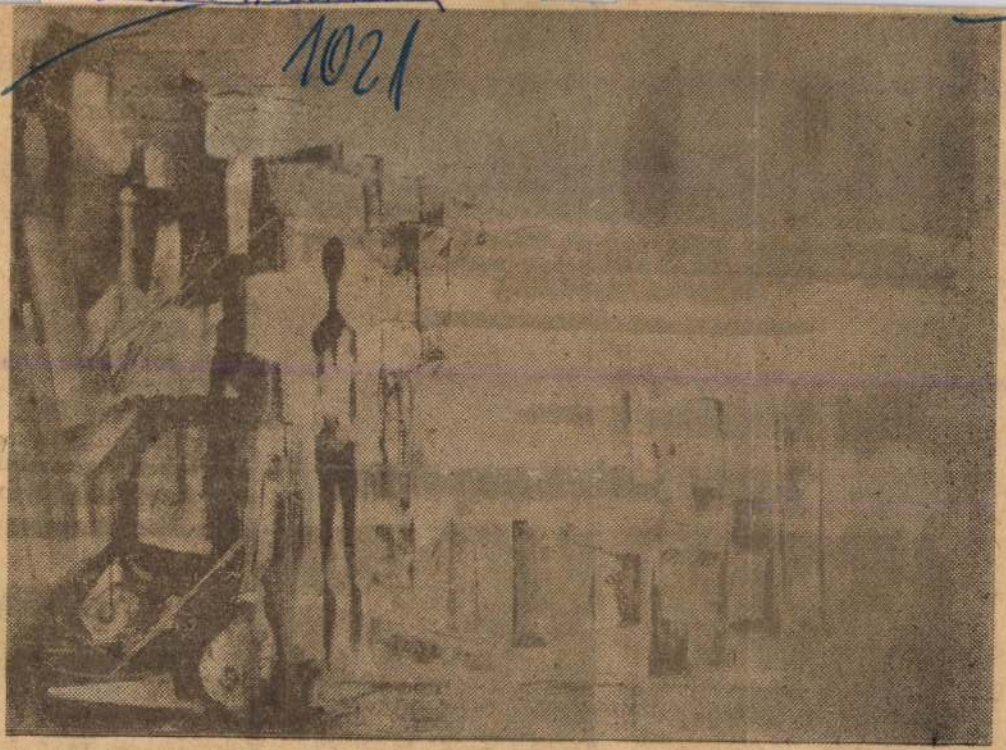

Bartha László: „Elmúlván a setét éjszaka, megnyílt a napkeletnek bársonyos ablaka."

Vékony jersey, nylon, selyem, k
mindegy — csak hosszú és romantikus
elkövetkező nyári di

Régi jótanácsok — kezdő háziasszonyoknak

A tisztes burgonyafajták (rózsa és Ella-fajták) könnyen szétfőnek. A köretünk így vizes, mászkos lesz. Ezt könnyen megelőzhetjük, ha a hámozott burgunya főzővizébe néhány csepp ecetet is a héjában főzött burgonyáéba pedig jó kanál sót teszünk.

A fonnyadt petrezselyem zöldje langyos vízben gyorsan magához tér. A zöldpetrezselyem majdnem minden ételhez használható, kitűnő ételízesítő. Megmosva, aprórа vágva, lesózva egy kis üvegbe rakjuk el, bárban az ételben, a hideg rántást mindig meleg vízzel, a meleg rántást pedig hideg vízzel felengedve és alaposan elkeverve adjuk az ételhez.

Ha kifogyott a zsemlemorzsánk, húsdarálón száraz zsemléből, vagy maradék zsúrkenyérből friss morzsát darálhatunk. A diódaráló a már reszelhetetlen, kemény, maradék sajtdarabokat mentheti meg. Így még felhasználhatjuk ételek készítéséhez.

A ropogós tepertő titka, a kisütés mikéntje. A megsült te-

t jól
ihűlt
tálal
tart
ek.
eletel
ér
va
mindegyikre teszünk
szelet sajtot, majd egy
ízlés szerint gombát, a
sikra szardíniát, szala
metélőhagymát, ubo
petrezselyemzöldjét, pa
csompürét, ízlés sze
Forró sütőben addig sü
míg a sajt megolvad ra

A PÁPA I
MŰSZER- ÉS
V
1975. má
árusítá

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1973 SEP 7
Bartha László festő
Magyar Szó művész

1021

Belgrádban

Megnyílt a magyar képzőművészeti kiállítás

Ünnepélyes külsőségek között az új-belgrádi Modern Művészeti Múzeumban tegnap megnyílt a mai magyar képzőművészeti irányzatokat bemutató alkotások kiállítása.

Hazai részről Miodrag Proxić, a múzeum igazgatója, a vendégek nevében pedig Csorba Géza, a magyar művelődésügyi minisztérium képzőművészeti osztályának megbízott osztályvezetője mondott üdvözlő és tájékoztató jellegű megnyitó beszédet.

Összesen tizenhat festőművész, szobrász és grafikus teszi közszemlére alkotásait. Közöttük mindenképpen kiemelkedő helyet foglal el a francia iskola követője, a jelenleg Kőszegen élő és alkotó Bartha László, aki 11 olajfestményével uralja az impozáns rendezvény összképét. A Matisse, Dufy és Deroin hatása alatt nevelkedett festőművész egyéni sajátossággal örökíti meg a Dunántúl vérbő világát, dombos szőlőskertjeit, de kiváltképpen a téli Balaton ihleti.

— Nagy örömmel töltött el a belgrádi meghívás — felelte kérdésünkre a művész —, és nagy kitüntetés számomra, hogy Klímó Károly és Kiss Nagy András művészkollégáimmal együtt személyesen is részt vehettem a kiállítás megnyitóján.

Kiss Nagy András három kisplasztikával és Április című szobrával mutatkozik be a főváros közönségének.

— Ön hogyan fogadta a jugoszláviai meghívást?

— Jólesik, ha viszik a világba az ember műveit — mondta őszinte örömmel.

— Szuggesztív hatású Áprilisának mi a mondanivalója?

— Figurálisan az április hónap kiszámíthatatlan szeszélyességét, játékosságát akartam érzékeltetni.

Klímó Károly a fiatalabb festőnemzedék reprezentánsa hat elvontabb tájképpel és csendélettel szerepel a kiállításon.

— Számomra azért ígérkezik nagy eseménynek és élménynek belgrádi kiállításunk, mert a jugoszláviai képzőművészek júniusi budapesti szerepléséből arra következtettem, hogy ebben az országban erőteljes és színes festőművészet virágzik, következésképpen műértő közönség előtt mutatkozhatok be, s ennél a magamfajta ember számára nagyobb öröm elképzelhetetlen.

A megszólaltatott művészek munkái mellett a kiállításon láthatjuk Lóránt János, Gerzson Pál, Foth Ernő festőművész, Marosán László, Varga Imre, Kő Pál, Kovács Ferenc szobrászművész, Csohány Kálmán, Würtz Ádám, Pásztor Gábor, Feldy Gyula, Lenkey Zoltán, és a közelmúltban elhunyt Kondor Béla grafikusművész alkotásait.

B. F.

Tegnap délelőtt Zomborban ünnepélyesen megnyitották a Pedagógiai Akadémiát. Az akadémia épületében a nagyszámú vendég előtt először **Dušan ROGIĆ**, a dolgozók gyűlésének elnöke beszélt, majd **Radomir MAKARIĆ** professzor, a zombori tanítóképző egykori diákja és később igazgatója a vajdasági főiskolák nevében üdvözölte a jelenlevőket. Az iskola múltjáról, történetéről is beszélt. Ezt követően a zombori általános iskola diákjai szavalatokkal és énekszámokkal köszöntötték az akadémia megnyitását.

Dušan R
kat nyújtot
gozóinak, a
töttek a m

A zombo
démia a le
szerelt kö
ságban. Bel
zata van. A
működésbe
levízióhálóz
ket pedig

akadémiának az első éven két tagozata van, összesen 70 tanulóval. Az 5. éven (az egykori tanítóképző diákjai) úgyszintén két tagozat van. A hallgatók száma meghaladja a 40-et.

T. L.

082283	5 000.—
220703	10 000.—
04	20.—
44	20.—
324	100.—
96344	1 020.—
98264	800.—
124554	10 000.—

OVOD KÖZMŰVESÍTŐ
KÁSTANÁCSÁNAK
I BIZOTTSÁGA

TOT ÍR KI

élésére az 1973—74. tan-
gyetem hidrotechnikai

áziumot, vagy műszaki
diákok, valamint megfelmányokat végző rendes

VOJVOĐANSKA BANKA

A VOJVOĐANSKA BAN
zrenjanini fiókintéze

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 — 5

s a Leveles bokrai mögött bevereszo
fülelő századoknak –

1021

Bartha László

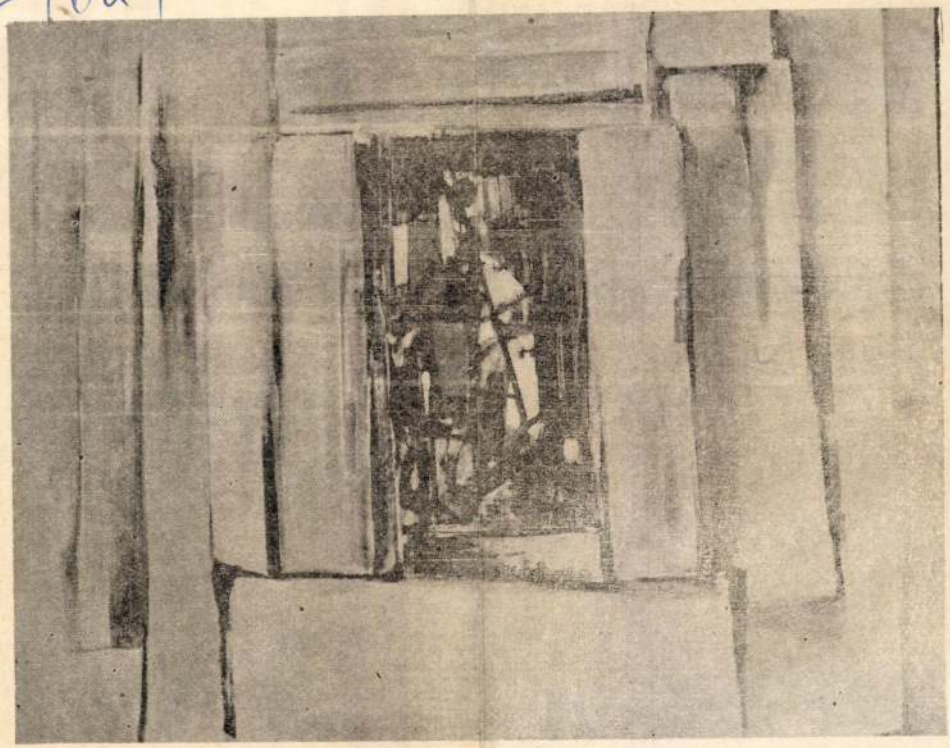

BARTHA LÁSZLÓ: *IKON*

felnövekedvén mint a jegenyék
erősek leszünk mint Nagyvarga C
s Bodó Ilonka lesz a szeretőnk –

hát még most sem értitek fiúk
hogy nem a mi lábunk fagyott el
hogy nem a mi szemünk folyt k
hogy nem a mi szemünk égett ki
hogy nem mi sorakoztunk
falnak fordultan
feltartott kezekkel
Majdanek drótjai mögött
hogy nem minket gyaláztak a gyalázatosak
hogy nem minket aláztak az alázatosak
hogy nem minket utáltak az utálatosak

hát nem hiszitek el nékem fiúk:
rossz álom volt csupán az hogy megéltünk
oly időt amikor
gránát hasitotta fel oldalunkat
– és szíveinket karmos asszonyok –
s becsületünket hogy becstelenek
dobálhatták be sárral
s verseinket a heréltek
herélték sorra ki

ha nem hiszitek – játsszátok legalább
hogy mi azóta is és mindörökké
itt nyargalászunk a régi gyepen
ittfelejtődtünk a régi gyepen
– vészt sose látott sebzetlen nemzedék...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

Bartha László
festőművész

1969 FEB 16

1021

A MECENÁS VÁROS

A festői környezetű Kőszeg nemcsak a túristák számára vonzó, a művészek is szívesen keresik fel. Ódon belvárosa, szellős sikátorai ihletet adnak az alkotáshoz, a várost körbe ölelő hegyi séták felüdítik az ide érkezőt. Nem véletlenül „fedezték" fel Kőszeget a Képzőművészeti Főiskola hallgatói, akik évről évre ellátogatnak ide a nyári hónapokban.

A kis határmenti városkát joggal nevezhetjük mecénás városnak. Különösen a képzőművészek mondhatják annak, akikkel állandó és rendszeres kapcsolatot tart. Művészetszeretetére jellemző, hogy lehetőséget teremtett az országos hírű *Bartha László* festőművész letelepedéséhez. Tavaly a vár-múzeum kiállítást rendezett a művész könyvillusztrációiból, amelyet a szombathelyi Savaria Múzeum is bemutatott. Ugyancsak tavaly megvásárolta a város Bartha László egyik értékes alkotását. A már kőszeginek számító alkotó a közeljövőben egy nemzetközi kiállításon képviseli hazánk „színeit". Nizza környékén, Cagnes-Sur-Meriben az ő két festményét és *Hintz Gyula* három grafikáját mutatják be. Eddigi munkásságát még ebben a hónapban ismeretterjesztő előadás keretében ismerheti meg Kőszeg közönsége.

Megyénk képzőművészei közül legtöbbet *Jaksa István* él, alkot a város falai közt. Ugyanígy a kőszegi *Németh János*, aki a megyei tárlatoknak is állandó kiállítója.

Kőszeg az elmúlt két évben két szobrot állított, s egynek a felállítását most tervezi. A közeljövőben két műtermes lakást építtet — bizonyítékául annak, hogy illik rá a mecénás jelző...

(pósfai)

A „kőszegi" Bartha László

Vágó Bélát s még vagy 40 kommunista agitátort. Így akartak gátakat emelni a forradalmi fejlődés útjába.

Szombathelyen is egyre élesebb az osztályharc. Ezt

— von párhuzamot. — *Kerenszky kezdte, de Lenin és Trockij fejezték be a nagy átalakulást. Kerenszky csak a cárizmus rendszerét döntötte meg, Lenin és Trockij vér-*

A gyűlés fővárosi sz
után *Kovács József*
a munkásokhoz: tün
kell bizonyítanunk, h
szociáldemokrata párt
város szervezett népe
bathelyen is egysége

A falkutatás során feltárt képeket restaurálni kellene — mutatja a múzeumigazgató

foto: — no —

A „várostrom" elmaradásával?

Új kincsek a teremben — hótakaró a padláson

A napfényfürdő csak csalóka látszat. Alaposan mínusz alatt van a homérő s a sarvádi Nádasdy Várműzeumban két helyiséget fűtöttek barátságossá: az irodát és a műhelyt. A látogató csengetésére bundában érkezik a „várúrnő", az idegenvezető, s még szerencse, hogy a december és a január enyhébb idővel látogatott el ide, hiszen Sárvár várossá avatásától, tavaly augusztus 20-tól december végéig 14 ezer ember volt kíváncsi a várra, a múzeumra.

Látszólag minden rendben. Hiszen a gazdag, szépen rendezett helytörténeti kiállítás naponta megtekinthető — „csupán" egy értékes érmet lopott ki az üvegvitrin alól valamelyik tetkiismeretlen látogató(!) — s csodaszép a másfélmillió forintos költséggel restaurált nagyterem is. Újjáépítették a várkastélyba vezető téglahidat, s a falkutatás során, amelyet Tóth Melinda művészettörténész vezetésével végeztek, három teremben — az előzetes becslések szerint valószínűleg Dorfmeister által festett — falképek bukkantak elő a festés alól. (A leletet rövidesen publikálják.)

A múzeumigazgató, Nógrádi Géza kalauzol a termekben és dühöng. Van miért!

— Mert a vár „E-szárnyának" födémcseréjét 1967-ben elkezdte a Műemléki Felügyelőség, tavaly tavasszal leállt vele...

— mert a díszterem tetejének burkolata — héjazata — nem jó, naponta söprik le a havat a padlásról, hogy a felbecsülhetetlen értékű műkincsekre ne folyjék le a hólé...

— mert a megkezdett födémcsere alatt a drága, mozaikos parkettákra dobálták a gerendákat (jó néhány tönkre is ment)...

— mert a várba vezető, augusztus 20-ra elkészített téglahíd kétharmad része felfagyott, máris megtöredezett (a határidő-sürgetést pontosan le lehet mérni, szinte „demarkációs" vonalat lehet húzni a jó hídszakasz és a rossz között!)

— mert az épületbe nincs bekapcsolva a villany...

És végül mert mindezeket a munkákat most télen is nagyszerűen folytatni lehetne, szinte valamennyi üvölt: belső, fagyban is végezhető munkáról van szó! Sürgős munkáról, hiszen minden nap csak rombol az épületen s a benne található műkincseken.

Hogy mikor szánja rá magát a rekonstrukció folytatására a Műemléki Felügyelőség? Az igazgató tehetetlenül tárja szét a karját: ki tudja...?!

(szakály)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

1973 NOV 24

Magyar Hírlap

Bartha László

/ 1021

MAGYAR HÍRLAP

Bartha László illusztrációja Afanaszij Fet Bukó napként című verseskötetéhez (Magyar Helikon)

Magyar Hírlap

Utoljára 1948. december harmincegyedikén szólalt meg

Őrizők, vigyázók, ó

A magyar néprajzi kutatók és gyűjtők — mi tagadás — eléggé keveset foglalkoztak az éjjeliőrök énekeivel. Volt, aki németes, kántoros ízű nótáknak, tehát a magyar dal- és szövegkutatáson kívül rekesztendőknek tartotta őket. Másokat az riasztott tőlük, hogy viszonylag kevés szóbeli és írásos emléket találtak a kutatás kezdetén, vagy éppenséggel nem tartották elég változatosnak az előkerült anyagot. Közben pedig telt-múlt az idő. *Szomjas-Schiffert György* valóban az utolsó percben látott neki e négy évszázadig dívó, hivatalos népszokás földerítésének. Tizenöt éves munkájának összefoglalása megtörtént, s gazdag eredményeket hozott. A gyűjteményt a Magvető Kiadó adta közre, az elmúlt esztendőben, de meglepően csekély visszhanggal.

Őrség nótaszóval

A török hódoltság után a polgári városokban, később a falvakban is alkalmazott éjjeliőrök — őrizők, vigyázók, órakiáltók, vagyis magyarán: *bakterek* — hivatala: nyugat-európai származású. A középkor végén iparoscéhek vették át a városok vezetését. Gyarapodó magántulajdonuk védelmére kezdetben egész seregőrséget jártattak a zárt városfalon belül. Ez az őrség nótaszóval rótta az utcákat, s valószínű, hogy a francia trubadúrok és a német minnesängerek napfelad. Könyvének főrészében a saját, Csallóközben végzett kutatásairól ad beszámolót. Még ma is élő órakiáltó éjjeliőröket, vagy közvetlen leszármazottaikat látogatta meg a hatvanas években. Harmincnégy első kézből való szöveg és dallam adata mellett az öregek elbeszéléseiből részletes és érzékletes képet fest erről a sajátságos foglalkozásról, melynek *utolsó gyakorlója 1948 december harmincegyedikén szólalt meg az éji nyilvánosság előtt*, bizonyítandó, hogy a községtől ráruházott feladatot óráról órára maradéktalanul teljesíti.

A falusi éjjeliőr foglalkozása állandó jellegű volt; rendes évi fizetéssel. A falusi közösség alkalmazta őt, a közbirtokosság képviselője révén, akit régebben kamarásnak hívtak. Tennivalója besötétedéstől kivilágosodásig tartott. Ezalatt — óránként vagy kétóránként — be kellett járnia a falu utcáit. Énekének szövege, amely közölte az éppen esedékes órát, figyelmeztetett a gondos takarodásra és a konyhatüzek kioltására is. Hatósági jelvénye az alabárd volt, később csak az egyszerű görbebot. Legtöbb helyen strázsa is kísérte, méghozzá ingyen, a frissen béresnek szegődött legények közül, havi váltásban. Fizetése általában kémény szerint járt. Ez házanként évente egy 3—4 kilós parasztkenyér és tizenkét kiló gabona volt, ami azt jelentette, hogy 100 kémény tudott eltartani tisztes szegény-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 — 12
JELENKOR
Pécs
Bartha László ...

1021

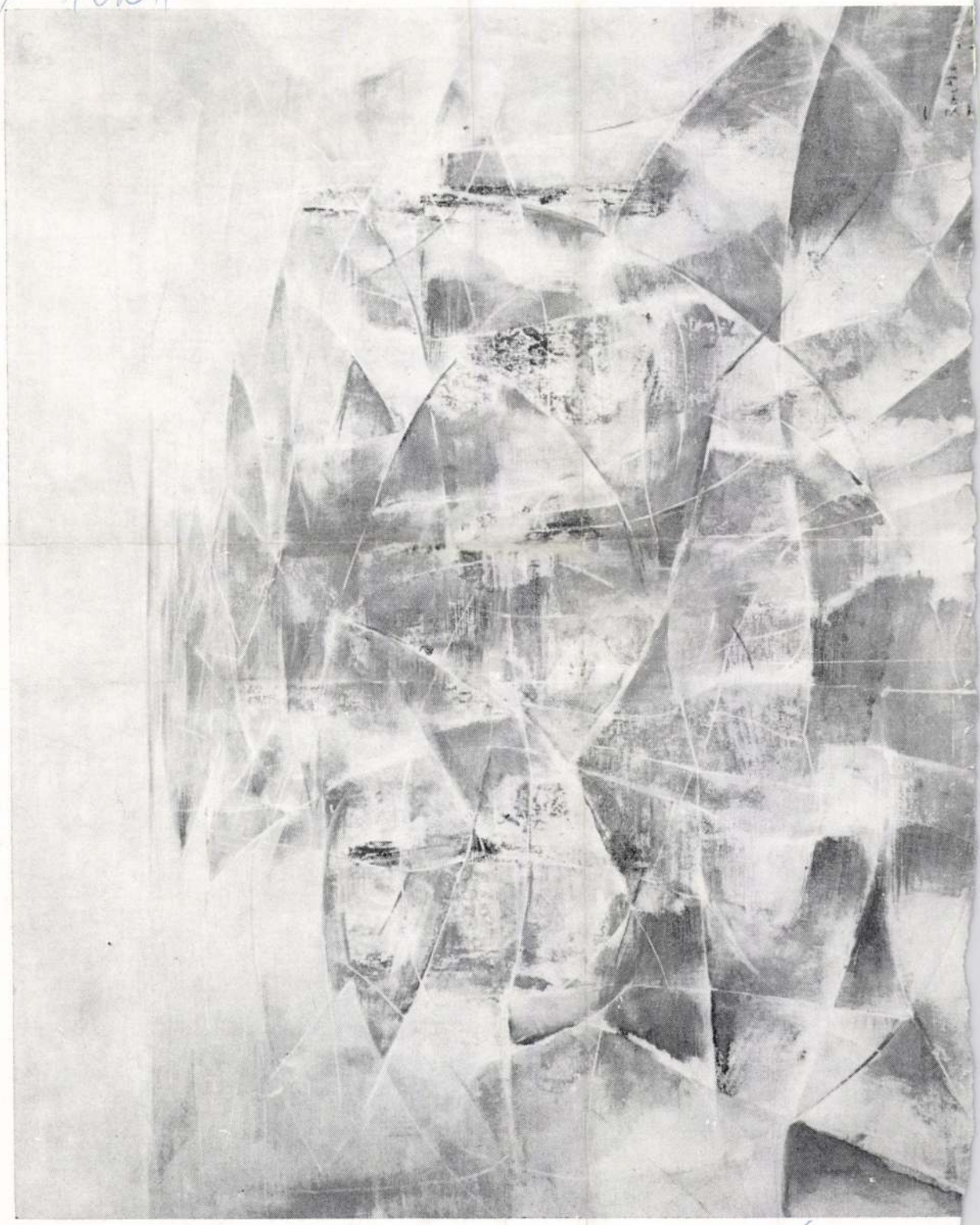

1/0

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1974 FEB 16.
Bartha László
Magyar Szó

Szombathelyi művészek Mariborban

1021

Baráti találkozó

Szlovénia sok kapcsolatot ápol a szomszédos Magyarországgal. És a most megrendezett kiállítás is a kulturális együttműködés fejlődését, jelentőségét tanúsítja.

A tárlaton 14 szombathelyi művész vett részt 37 alkotásával. Valamennyi kép és szobor azonos kulturális légkört sugároz, technikailag azonban nagy a különbség köztük. Olajfestmények, temperák, tusrajzok, bronzszobrok, kerámiák sorakoznak egymás mellett. Valamennyi azonban szoros kapcsolatban áll a magyarországi művészi élet közeli és távoli múltjával.

Bartha László rajzai bizonyos derűs hangulatot sugároznak, tréfásnak mondhatók, és meghatározott eleganciát fejeznek ki. Horváth János A konyhában és a Régi kredenc című képei úgy ábrázolják a tárgyakat, hogy tónusuk varázsos realizmust sugároz. Mondanivalójában — de nem kifejezésmódjában — hasonlóak Unger Károly képei, helyenként szürreális ábrázolatok. Benkő László tónusokkal fejezi ki mondanivalóját. Szokolszky Miklós viszont kétségtelenül az expresszionizmussal rokonszenvez. Vértesi Péter az ikonok dekoratív technikáját az expresszionizmussal házasította össze. Jaksa István a hagyományokat fejezi ki, Kovács Árpád — elsősorban A napraforgókkal — műtermi hatásokat éreztet. Artner Ferenc művei időtlen közvetlenséggel hatnak. Krieg Ferenc ázsiai kolostort ábrázoló képe a szovjet festők stílusára emlékeztet.

Majtényi Károly művészete elsősorban bronz dombormüveiben érvényesül. Németh Mihály monumentális mértékben ábrázolja a dolgozókat. Geszler Mária kerámiái álmodozó hangulatot teremtenek.

A szombathelyi művészek tárlatát éppen ez a sokrétűség jellemzi, többféle irányzatot egyesít. (Večer)

zásban kerüljenek be az erkölcsi-politikai magatartást megszabó mércék, s így egységes módon valósuljon meg e tekintetben községünk káderpolitikája. Sok helyütt igen komolyan fogtak hozzá e kérdés megoldásához, de égyes kollektívák még mindig csak nagy általánosságban tárgyalnak e feladatok végrehajtásáról, ami természetesen legtöbbször csak elodázza a tennivalókat.

Tartományunkban az elsők között a Községközi Oktatási

tások szerint
val húsz évr
ség ,hogy meg
tudatlanság,
denkinek leg
iskolai végze

A műemléke

Elhangzott a Művelődési és Ok

Karlócán a Branko Radičević tér és a költő sírja, továbbá Zmaj szülőháza Kamenicán.

Sokkal nagyobb az olyan épületek száma, amelyeket törvény nem véd, mert történelmi emlékük csekély, de hű képet adnak a régi Újvidékről, és várostörténelmi szempontból jelentősek. Ilyenek a Duna utca épületei, a Zmaj Jova, a Svetozar Marković, a Miletić utca, a Katolikus Porta, a Szabadság tér és a Néphadsereg utca épületei.

A síremlékek, szobrok, em

Szerdán a Rádió M-stúdiójában

Jovan Kolundžija belgrádi hegedűművész és az Újvidéki Kamarazenekar hangversenye

Szerdán, február 20-án este fél nyolckor a Rádió M-stúdiójában *Jovan Kolundžija* belgrádi hegedűművész és az Újvidéki Kamarazenekar ad hangversenyt. A műsoron Vivaldi Négy évszak című szimfonikus költeménye és Sosztakovics Kamaraszimfóniája szerepel.

Jegyek az M-stúdió pénztáránál kaphatók délelőtt 10-

1974. nov 3. Petőfi 11.28 KGyné
Láttuk, hallottuk
1021.

Bartha László festő

- Bartha László Mücsarnok-beli tárlatáról Csapó György beszél.

- Bartha László életmüvéről ad keresztmetszetet a Mücsarnok-beli tárlat, amelynek három nagy termében kiállitott képei, valamiféle természetes és azonos erő mozgatta hullámverést sugallnak.
Bartháról sokszor elmondták, hogy nagy kolorista, hogy tudósa és szerelmese a szineknek, ami festőről szólván, többé-kevésbé természetes kell, hogy legyen. Mégsem az. Jólesően állapitjuk meg, hogy amig korábbi munkásságában teljes intenzitással szól a fény, fantázia, szin és szerkezet természetes egyensulya, ma sem veszitett érvényességéből.
Bartha pályakezdése óta a festészet, sőt az egész képzőmüvészet határai kitágultak, funkciója és jelentősége átalakulóban van, a szükebb körből, az általánosabban emberibb felé.
Bartha László érzi, tudja ezt. Mindig is kereste az uj mondanivalóhoz, az uj tartalomhoz a kifejezés eszközeit, még ha ez nem is volt szembeszökő nál.a. Könnyedsége nem rándult görcsbe, továbbra is elegáns szerkezeteket komponál, fényből, szinből.
Őszinte festészet az övé. Természetesen belső inditásu, ettől friss ma is és, hogy mennyire az, arról hatásosan szól a Mücsarnok-beli életmü-keresztmetszet kiállitása.
Ha csak a kivételes képességgel megfestett gvasait tekintjük végig, ritka következetes,folyamatosságot látunk, amely a kezdeti értékeket megtartva szinte zavartalanul alakult, változott, mélyült az ösztönösség és a tudat egységes egyensulya révén,fenntartott szerkezetekben, amely még határozottabb formát a nagyobb olajképein.
A kiállitás katalógusának ritkaság számba menő tartalmas előszavában méltán állapitjá meg Pogány Ödön,Gábor, hogy Bartha absztraháló módszere is olyan magától értetődő, mint a gyermek szókimondása, egyszerüsitő játékossága. Szerkezeteit, képzelettársulásait nem korlátozza semmilyen előjelü konvenció, nem hagyja magát zavartatni sem az etikus részletezés, sem a nonfigurativ dogmatizmus által.
Kétségtelen Bartha erős képzeletü festő, a fantázia legalább annyira jellemző rá, mint világitó szinei, amelyek nem hagynak homályos részleteket, mégis képeinek egészét, kivált az utóbbi

10-15 esztendőben festetteket, enyhe, sejtelmes nosztalgia, szimpatikus irónia lengi be, amellyel tudomásul veszi az örök változásokat, a fejlődést, az elhalást, a Nap-keltet es nyugtat. Franciás festőnek tartják és az is. Nyilván a francia festők hatottak rá legerősebben. Amit magába szivott, azt magáévá is tette, vagy inkább csak azt vette át, amit magáénak vallott.
Munkássága, pikturánk igaz értéke, mert szorosan kapcsolódik a folyamatba, amit európai festészetnek nevezünk. Mindenesetre annyira magától értetődőnek hat, művészete, hogy a fogékony [illegible] ugy tetszik, személyes ismeretség hiján is meg tudná [illegible] Bartha László rokonszenves portréját.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 9
Budapester Rundschau

László Barta
1021

Illustration von László Barta zu „Mario und der Zauberer" von Thomas Mann

die für Instandh
Renovierung der
Wohnungen
Summe jedoch be
Milliarden. Vie
bringen die Mi
gen also nicht ein.

Die Heizung

Ende 1973 besta
dapest ein Gasleitungsnetz von 2 026 300 km, das inzwischen im Umfang der seither gebauten Wohnviertel verlängert wurde. Auch die 2 184 300 km Leitungen in den Provinzstädten und 38 900 km in den Gemeinden sind ausgebaut worden. Mit der Legung von Erdgasleitungen wurde vor etlichen Jahren begonnen. Durch das 2 315 700 km lange Rohrsystem des Landes gelangten in zwei Jahren nahezu 2 Milliarden Kubikmeter Erdgas in Industriebetriebe und Wohnhäuser.

Für Fernheizung und Warm-Wasser-Dienstleistung sorgten am letzten Tag des Jahres 1973 100 Verteiler-Wärmezentralen in Budapest und weiteren 78 Städten, ja sogar in 21 Gemeinden, d. h. in insgesamt 189 080 Wohnungen.

In 1 296 051 ungarischen Wohnungen gab es fließendes Wasser — 83 273 Leitungen waren im Laufe des Jahres angeschlossen worden —, in 301 245 Wohnungen außerhalb, auf dem zum Gebäude gehörenden Grundstück.

Endre Szokoly

der
en
Be
ch
ie
a

at
i
sich die drei Westmächt
gen zum Berlin-Status
sie das vorangehend Ge
in internationalen Doku
vierseitigen Abkommen
insbesondere in der Pra
kannt haben. Derartige
in das Arsenal des kalt
den günstigen Verände
vereinbar, die sich in
europäischen Klima un
hungen vollzogen haben

Den Bonner offizielle
Gezeter des auf noch
mente gern und lauthal
westdeutschen Presse u
cher Aktionen einwand
selbst nach dem Wisse
praktischen Nutzen ent
chen Niederlagen in In
ten Störungen in den
der Öffentlichkeit de
eine Art Vertrauenskri
Härte und Entschlosse
die Propaganda-Strate
delten danach.

Außenminister Genso
germeister Schütz nahr
monstration" als bare
denfalls so. In ihrem
sie sogar der Erklärung
Jetzt ist endlich alles k

Ja, klar wie Kloßbrü

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 — 6

ÉLETÜNK

Bartha László

1021

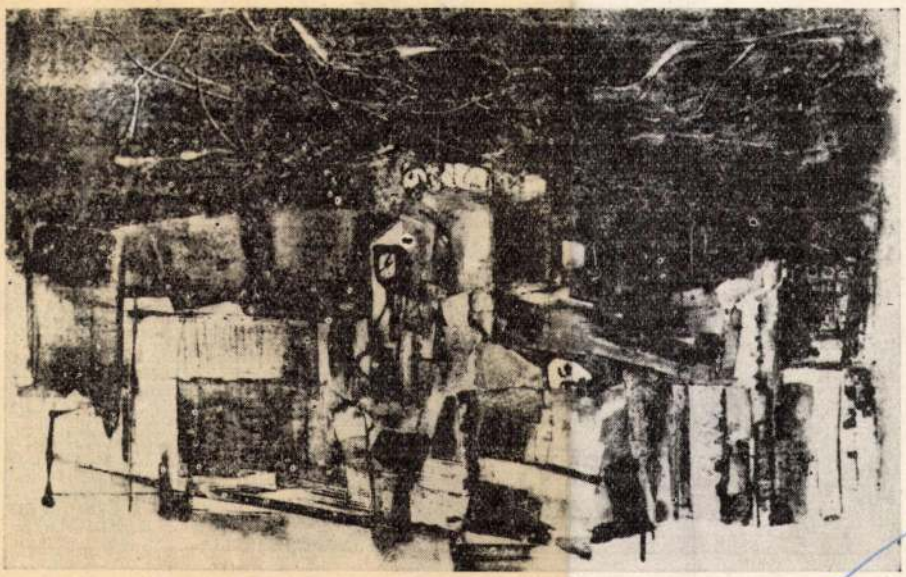

BARTHA LÁSZLÓ: *LESZPED III.*

És amit sejtesz a soskara ny
s amit a jura mész ábráiból
a lejtő kvarc-kristálysora üz

dolgozz világodon.
Nyisd ki cellád ség
papírod négy oldal
és felépülhet a Tel
A valóságból a VA
Nélküle te sem lét
Csak tenyészel tov
akár a Zöld...

III.

CSAK ERDŐKET LÁTTAM innen eddig...
E Hegyről csak erdőket, narancsszín hegyeket...
Csak láttam...

S már erdők magánya,
hegyek hangja.
Szerkezet rozsdája kísért...

* Részletek egy versciklusból

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 2

ÉLETÜNK

Bartha László

1021

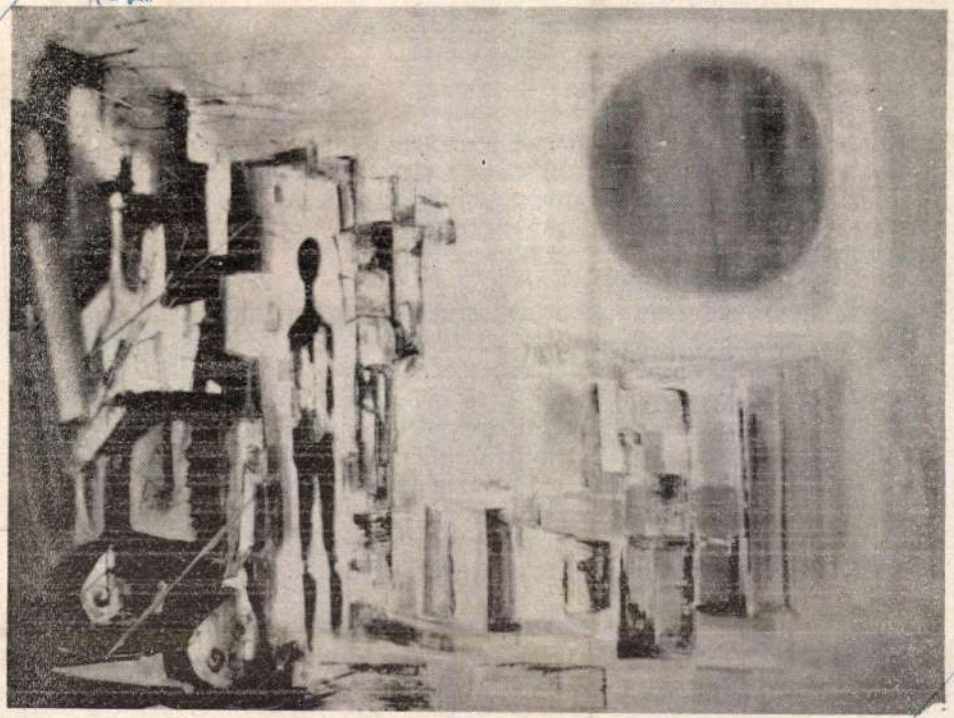

BARTHA LÁSZLÓ: *„ELMÚLVÁN A SETÉT ÉJSZAKA, MEGNYÍLT A NAPKELETNEK BÁRSONYOS ABLAKA"*

a palánkon, s felkúszik ablakod
Ha majd gyáraink füstje helyett
a levegőből aláhull haj-, csontp
koponyahó.
Egy tántorgó
halott még megáll pár pillanatra
amíg szívéből a me
otthon melegét szétfröccsenti eg
Mi jöhet még, ha zubbonyokba
szenvedélyek, s az irányzékok
szálkeresztjé
tapadnak elvakult szemek...?
Nem, mi nem rakhatjuk tarkón
a huszadik század előtt!
Ne hidd, hogy önként észretérnek
csavargók, betörők és tévedők,
akik kocsmákban, bárpultok alatt
keresték ringyóvá feslett álmukat.
Ne hidd, hogy idegen lokátorok nem térképezik
fel szíved, házad, hazád...
Nehéz az út, amelyen az ember végre
megleli, amit régen elveszített: önmagát...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Jelentés

1974 — 12

Bartha László
1021

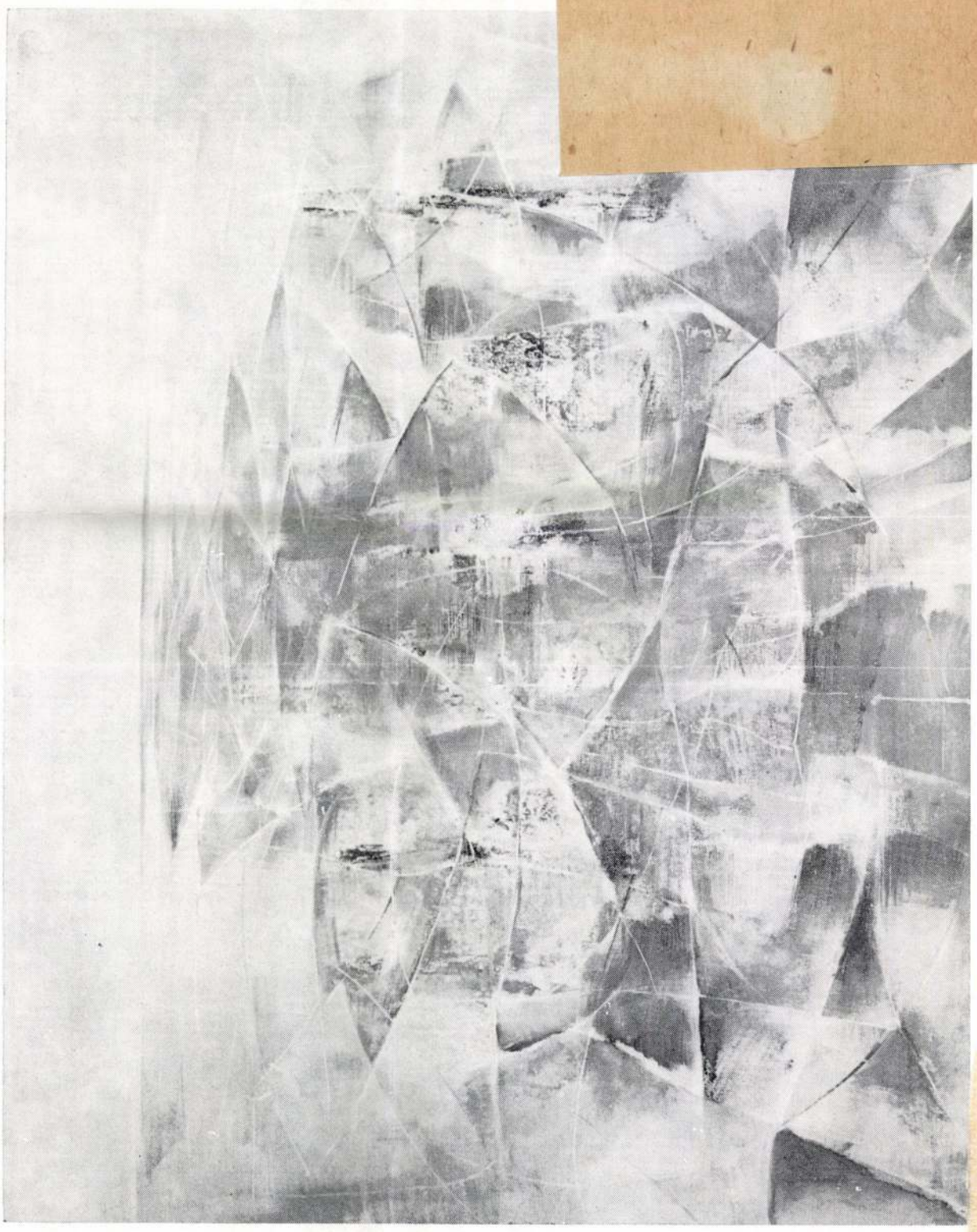

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 — 12
JELENKOR
Pécs
...

Bartha László
1021

6,— Ft

SZÁMUNK SZERZŐI:

ANGYAL ENDRE
BELLYEI LÁSZLÓ
BENKŐ ATTILA
BENKŐ ÁKOS
BÉCSY TAMÁS
BISZTRAY ÁDÁM
BORBÉLY SÁNDOR
CZÉRE BÉLA
CZIMER JÓZSEF
FODOR ANDRÁS
FUTAKY HAJNA
HALLAMA ERZSÉBET
HEITLER LÁSZLÓ
HERNÁDI GYULA
KISS DÉNES
KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE EMIL
LACZKÓ ANDRÁS
MIKLÓS PÁL
RADNÓTI SÁNDOR
TÉNAGY SÁNDOR
TROSZT TIBOR
ZÁGONY RUDOLF

KÉPEK:

BARTHA LÁSZLÓ
DOHNÁL TIBOR
GRAIN ANDRÁS
MOLNÁR M. GYÖRGY

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 — 12

JELENKOR

Pécs ...

Barthó László

1021

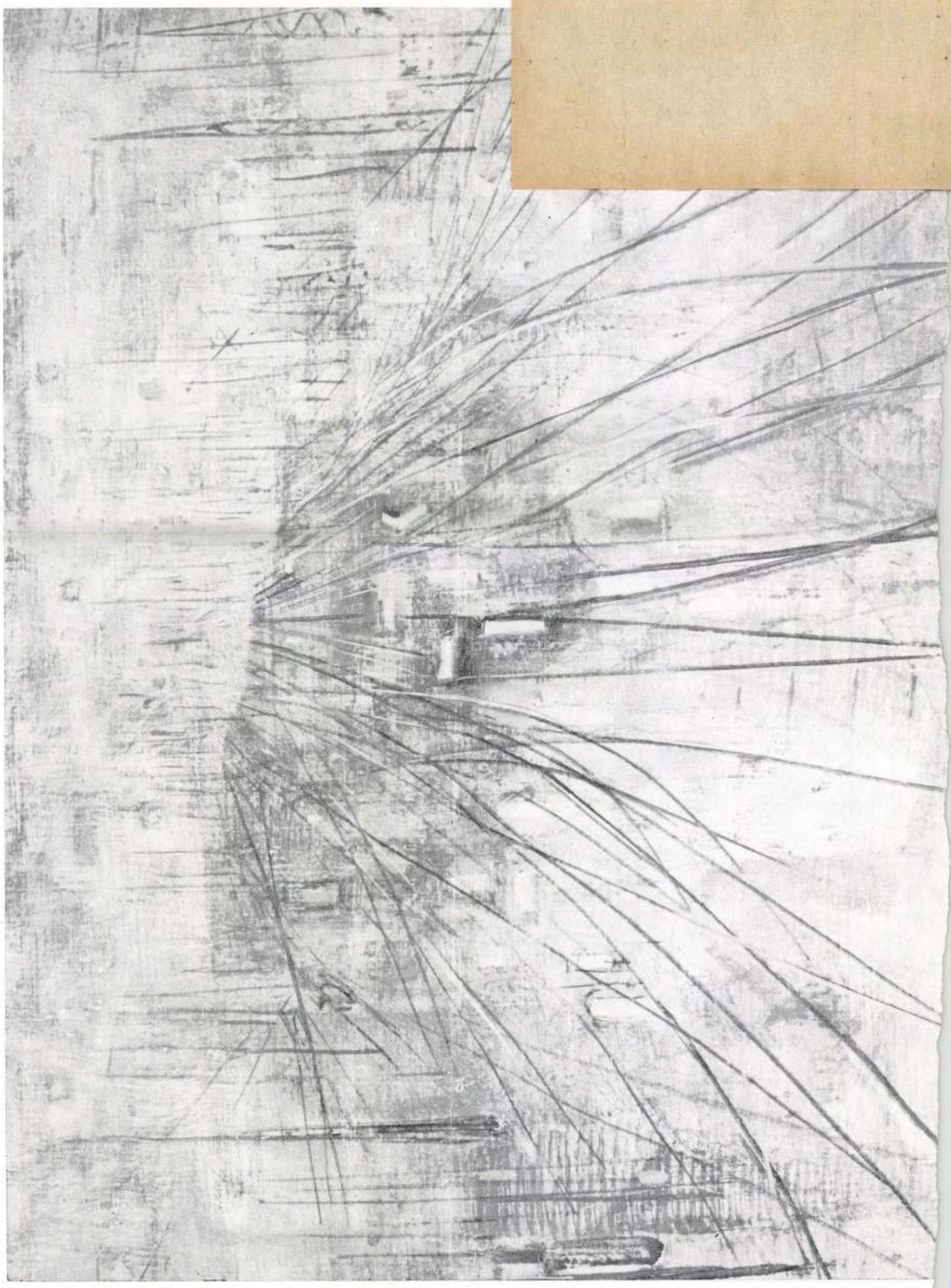

BARTHA LASZLÓ, festő

Bartha László: Jeges Balaton, Vardai Magda reprodukciója. Fekete repr. 227.old.

BERTALAN LAJOS: Vasi művészek a győri Műcsarnokban 227.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

Bartha László, festő

Gyűjteményes kiállítása lesz
a Savaria Múzeumban.

— : Sokszínűbb lesz az idén a Savaria-
program

7.

Nérszabadság, Bp 1973. jan. 13.

Bartha Károlo festőművész

Pannónia '73 c. kiállításon szerepel műve: „Holnap éjjel" – „Harc az angyallal" c. (emlitve)

Bozóky Mária: Pannónia '73 Nemzetközi Képzőművészeti Kiállítás

Életünk, 1973. 5. 464-465. old.

MAGYAR KUNSZT

Kortárs képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban

Nemzetőr, 1987. IV. 13

Nem csalás, nem ámítás. Igen, ez az a *Műcsarnok*, ahol már annyiszor kellett borongani a „nemzeti művészet" önreprezentációjának alkalmából, és ez az a kiállítástípus, amelyről a kiejtett jó szó — ha egyáltalán volt ilyen — vigasztaló beletörődésként hatott. Igen, ez ugyanaz a három nagy terem, ahová korábban akkor is illett kiállítani az élő klasszikusokat, ha azok megfáradtak vagy múzsájuk félrelépett, és ahol akkor is tanácsos volt képviseltetni a szakma virilistáit, ha eladhatatlan művek tucatjaival súlyosbították a Képcsarnok Vállalat raktározási gondjait. A bérelt helyek immár történelmi kategóriák. Idei nyers tavaszunkon mintha a Hősök terei intézmény azt fogadta volna meg, amit a gazdasági szakemberek az iparnak tanácsolnak, az exportképességet megőrzendő. A levont tanulság tehát: a „húzóágazatot" fejleszteni és a ráfizetésest leépíteni, a „sikertermékeket" támogatni és a kudarcosat legalábbis nem szerepeltetni.

Ugye, milyen egyszerűnek hangzik mindez? Szinte érthetetlen, hogy az ilyenfajta képzőművészeti vállalkozás összehozása eddigelé éppolyan kivitelezhetetlen volt, mint az indusztriális témában javallt, hasonlóan egyszerűnek ható terápia. Hogy itt is csak a kecsegtető exportlehetőség, a jövő hónapban megrendezendő müncheni kiállítási helv hozta létre e nagy ökonómiát? Bár ide tudnám képzeltetni azokat a kontrollcsoportokat, amelyek szintén egy-egy patinás nyugat-európai intézményből jövet vagy oda menet díszszemléztek, és mégsem nyújtottak ilyenféle bizonyosságot. Vagy azért, mert kiállították azt a sujtásos, reguláris hadsereget, amely a „fesz"-től és a „pomp"-tól már moccanni sem bírt, vagy azért, mert különböző taktikai okokból kiállították azt a partizánhadsereget, amely szakadtan lövöldözött az előbbire, természetesen nem függetlenedve az ellenfél csapatmozdulataitól.

De félre az ipari és harcászati hasonlatokkal, mert a kritikus számára a rentábilis vállalkozásoknál vagy a civil ruhát öltött egykori katonáknál mégiscsak nagyobb örömöt szerez, hogy a klasszikusnak „tudott" *Bartha László* képeinek közelében ott van a vadnak „tudott" *El Kazovszkij* tárgyegyüttese. Vagy hogy a fiatal generációt képviselő *Bukta Imre* növényvilág ihlette rajzaitól légvonalban csak néhány méterre függ a mestergenerációt képviselő *Kokas Ignác* rímként felfogható, másféle természetélménye. Vagy hogy *Pinczehelyi Sándor* urbánus technikával megfogalmazott ironikus nacionalizmusú lapjainak közvetlen szomszédságában láthatók *Somogyi Győző* ugyancsak ironikus nacionalizmusú, de népies-provinciális jelleggel megoldott grafikái. Régi ellentétek foszlottak itt semmivé, régi előítéletek váltak végképp muzeális segédfogalmakká. Klasszikus és avantgárd, öreg és ifjú, városi és vidéki, figuratív és absztrakt... A műcsarnoki anyag alapján a művészettel barátkozó mai fiatal egyáltalán nem értené, hogy annak idején „mi is volt a baj" *Barcsay Jenő* fekete képeivel. Miért is ment külső-belső emigrációba *Jovánovics György*? Miért is kavart akkora botrányt *Barabás Márton* festett zongorarészleteivel? Mily finomak, mily artisztikusak, mily „fontolva haladók" ezek a művek! És mennyi csatározás folyt értük vagy ellenük! Ki tudja ezt követni?!

Gulyás Gyula: Alfred Hitchcock.
ERDEI KATALIN FELVÉTELE

Talán csak az, aki a képzőművészetre magára, és nem a képzőművészeten kívüli „körülményhalmazra" figyel. Akárhogy is, ez a Münchenbe menendő tárlat arról szól, hogy milyen ma a művészet Magyarországon. Nem arról, hogy bizonyos intézmények milyenfajta művészetet szeretnének látni, és nem arról, hogy bizonyos rétegek milyenfajta művészetet szeretnének vásárolni. Ez a manipulálatlan — vagy ne túlozzunk, mondjuk inkább, hogy kevéssé manipulált — művészetkép pedig arról szól, hogy milyen világimpulzusokra akar és milyen tradicionálisan hazai hullámokra *képes* egy mai magyar művész ráhangolódni akkor, amikor elsődlegesen nem díjra vagy pénzre gondol, mert elsődlegesen nem az ő feladata, hogy erre gondoljon.

Ebbe a kiegyezésbe pedig sok minden belefér. A bajorok láthatják majd, hogy *Anna Margit, Földi Péter* vagy *Orosz János* jóvoltából mily erős hagyománya van nálunk egy vészterhes és végzetterhes, de egyszersmind vásárian harsány szürrealizmusnak, és azt is megfigyelhetik, hogy *Patay László, Szabó Lajos* vagy *Kádár János Miklós* jóvoltából a ki nem élt egykori izmusok még a fáziskésett műveket is energiával telíthetik meg. Valamint azon is csodálkozhatnak majd a bajorok, hogy *Samu Géza, Kocsis Imre* vagy a már említett Bukta Imre jóvoltából milyen erős nálunk az az áramlat, amely jelenleg leginkább „megy" a világ-képzőművészetben, nevezetesen az ökológiai szempontokat művé nemesítő „zöldizmus". Nyilván azon is álmélkodnak majd a bajorok, hogy *Kelemen Károly, Soós Tamás* vagy *Nádler István* révén szintén milyen erős az az áramlat, amely éppen tegnapjá lett: az agresszív spontánságával tüntető „új vadság". Nem mintha erényeinket és fogyatékosságainkat csak és kizárólag ezeknek a művészeknek ezekkel a műveivel lehetne hitelesen bemutatni. Személy szerint a „jellemzően jók" listájáról nekem például nagyon hiányoznak *Keserű Ilona* és *Wahorn András*, *Ujházy Péter* és *Mazzag István*, *Kárpáti Tamás* és *Egyed László* művei.

De hiányukkal együtt is el kell ismernem, hogy az autentikus látvány *belső aránya* nem nagyon lehetne más. Mert ha részletekben eltér is a véleményünk a biztos ízléssel, jó ösztönnel anyagot prezentáló válogatástól és az anyagot tárlattá rendező, hasonlóképpen biztos ízlésű és jó ösztönű *Gelencsér Éva* szemléletétől, egy dologban biztosan megegyezünk. Ami nincs vagy csak lenni készül, azt nem lehet kiállítani. Tehát müncheni kollégáim hiába kérik majd számon a tudományos-technikai forradalom fejlődésspiráljának legújabb szakaszát oly hatásosan kifejező posztgeometrikus komputerművészetet vagy a kulturális világjelenségeket képzeletbeli múzeummá fabrikáló poszthistorizáló neomanierizmust, ilyen nálunk nincs, tehát ne is essék róla szó. És hogy valóban nincs, nem csak eltitkoljuk, arra éppen a tárlatszervezés nyíltsága és „becsületszava" a legbiztosabb fedezet.

És még valami. Meglepően jó új művek találhatók ezen a kiállításon. Nem azért jók, mert bátran mernek modernek lenni, és mert hasonlítani merészelnek sok külföldi társukra, és nem azért jók, mert vélt vagy valódi, eleven hagyományokhoz kapcsolódnak. Jók, mert a maguk elé tűzött programot éretten és invenciózusan, felnőtt módra és nem elismerésért lihegő tanítványként oldják meg. *Szemethy Imre* karcsún rebbenő tollrajzaiban gyönyörködve csak kínnal kutathatnám ki emlékezetem cédulakatalógusából az idevágó címkét. *Hencze Tamás* és *Deim Pál* kompozícióit csak akkor lehetne egykori konstruktivizmusukkal magyarázni, ha a művek előtt lehunynám a szemem, ily módon szabadulva az előbbi mester törvényt és véletlent együvé fegyelmező zománcos kékjétől, s az utóbbi mester depressziós lírát sejtető, omlékony szürkésbarnájától. *Török Richárd, Bakos Ildikó, Paulikovics Iván* plasztikái sem azért érzékenyek, finomak, mert készítésükkor nyilván archaikus előképek mozgatták a mintázó ujjakat. Érzékenyek, finomak, mert hitellel és súllyal jelenítenek meg bonyolult kultúraélményeket, akkor is, ha félmázsásak, akkor is, ha pár dekásak.

Hogy villámgyorsan kerülhettek ki a műtermekből és érhették el azt a jutalmat, ami szerintem tisztességes művész számára többet jelent minden elismerésnél és minden honoráriumnál, a *nyilvánosságot*, az már-már maga is művészet. Sőt igazi *kunszt*. Legalábbis abban az értelemben, ahogy nyelvünkben e német szó kedves jelentésárnyalattal megtapadt.

P. Szűcs Julianna

hatmilliót nyert az ötös

A Sportfogadási és Lottóigazgatóság közlése szerint a 15. játékhéten öt találatot egy fogadó ért el, nyereménye 6 680 420 forint. Négytalálatos szelvénye 83 fogadónak volt, nyereményük egyenként 80 487 forint. Három találata 6093 fogadónak volt, nyereményük egyenként 1096 forint. A kéttalálatos szelvények száma: 159 059, ezekre egyenként 42 forintot fizetnek. (MTI)

Lukács György-ösztöndíj

Az idén ismét odaítélik az arra érdemes kutatóknak a Magyar Tudományos Akadémia által alapított Lukács György-ösztöndíjat. Célja, hogy segítse a lukácsi életmű és a magyar filozófia történetének kutatását: ösztönözze olyan tudományos eredmények születését, amelyek magas színvonalon járulnak hozzá a magyar haladó és marxista filozófiai hagyományok ápolásához.

Az alapítvány odaítéléséről szakmai bizottság dönt. A rövid tudományos életrajzot, a kutatási tervet és a diploma másolatát tartalmazó pályázatot május 15-ig kell benyújtani az MTA Filozófiai Intézetének titkárságához. Az ösztöndíj két társadalomtudományi végzettségű diplomás részére ítélhető oda, kezdete 1987. szeptember 1., időtartama két év, havi összege 5000 forint. Az ösztöndíjasok munkájának tudományos irányítását az MTA Filozófiai Intézete látja el. A Lukács-ösztöndíjasoknak kutatási eredményeiket nagyobb tanulmányban vagy kismonográfiában kell összefoglalniuk. A pályázatokat június 15-ig bírálják el. (MTI)

házak mai műsora

Az ügynök halála (Jób. b., 3. ea., 7). **Pesti Színház:** Oszlopos Simeon (7). **Játékszín:** Macskajáték (7). **József Attila Színház:** A hölgy fecseg és nyomoz (7). Groteszk (Áron László Önkény-estje, Stúdióban, fél 8). **Józsefvárosi Színház:** Párizsi élet (7). **Thália Színház:** Jóból is megárt a kevés (7). **Vidám Színpad:** A Lilla-villa titka (7). Good bye, Charlie! (Kis Színházban, fél 8). **Radnóti Miklós Színpad:** Szóváltás (7). **Lézerszínház:** Pink Floyd (fél 8). **Állami Bábszínház:** Maskarások (Népköztársaság útja 69. Felnőtt ea., fél 8).

rható a héten?

általában 4—9 fokig hűl le a levegő. A hét legvégén ismét változékonyabb, felhősebb idő kialakulása valószínű.

A korábbi, nagyon változékony idő után most a héten már valamivel nyugodtabb időjárásra számíthatunk. Több lesz a napsütés, erősödik a fölmelegedés. A száraz, napsütéses időszakokat érdemes kihasználni arra, hogy sokat legyünk a tiszta levegőn, a szabadban. Igaz, kisebb légköri változások most is lesznek, s azok a változásra különösen érzékenyekre hatással lesznek. E hatás kisebb közérzetingadozásban nyilvánulhat meg.

Ho Si Minh Tanár

negyedik évfolyamos, magyar—angol szakos hallgatója. Második lett *Ságiné Nagy Éva*, az ELTE Tanárképző Főiskolai karának harmadéves, magyar—történelem szakos hallgatója. A harmadik díjat *Csetkovits Csilla*, a József Attila Tudományegyetem harmadik évfolyamos, magyar—történelem szakos hallgatója kapta.

A záróünnepségen bejelentették, hogy ezentúl minden évben megrendezik a pedagógusképző intézmények helyesírási versenyét valamelyik felsőoktatási intézményben. (MTI)

KÖZLEMÉNYEK

A JURTA SZÍNHÁZ meghirdetett előadásai elmaradnak műszaki okok miatt április 12-től, április 19-ig. Az április 15-i Mécsfény című előadás jegyei 21-re, a Nagyenyedi fügevirág jegyei pedig 28-ra érvényesek. A Költő jelenlét című műsort június 1-jén, 15 és 19 órakor tekinthetí meg a közönség. A jegyek kívánságra visszaválthatók, vagy más előadásra becserélhetők. Az előadások szünetelésének idején is várja látogatóit a színház előcsarnokában kialakított Jurta Galéria.

A FŐVÁROSI KÉMÉNYSEPRŐ ÉS TÜZELÉSTECHNIKAI SZOLGÁLTATÓ VÁLLALAT áprilistól szeptember 30-ig — a kéménytisztítási szezon végéig — módosítja ügyfélfogadási rendjét Budapesten. A kerületi kirendeltségek hétfőn 13.30 órától 19 óráig, kedden és csütörtökön reggel 7-től 9 óráig, szerdán 8-tól 16 óráig, pénteken pedig 8-tól 12 óráig várják mindazokat, akik a kémények műszaki felülvizsgálatát, illetve tisztítását, a gáztüzelés, a gázfűtés bekötéséhez szükséges nyilatkozatok, szakvélemények elkészítését kérik. Hétfőnként a kéményseprők is este hétig dolgoznak, más munkanapokon pedig délután 4 óráig.

végét ért tegnap a diákpolitikusok országos vetélkedője, amelyet a *gödöllői Petőfi Sándor Művelődési Központban* tartottak.

A KISZ KB Középiskolai és Szakmunkástanuló Tanácsának levelezős játékába tavaly októberben 160 háromfős gimnáziumi, szakközépiskolai és szakmunkástanulókból álló csapat kapcsolódott be. A tanév során kiküldött három feladatcsoportot helyesen megoldó harminc csapat találkozott Gödöllőn április 10. és 12. között a művelődési központban rendezett versenyen. Ebben az évben a vetélkedő központi témája az *oktatási törvény* és tágabban az *iskolai élet megújulása* volt. A versenyző diákok „könyvet" írtak a honfoglalásról, vitáztak az iskolai működési szabályzatról, és módosító javaslatokat tettek az oktatási jogszabályokhoz, új iskolai felszerelési és berendezési tárgyakat ötlöttek ki.

A negyedik alkalommal megrendezett diákpolitikus vetélkedőn a szakmunkásképző intézetek közül első a *Bokányi Dezső Szakmunkásképző Intézet, Budapest*, második a *625. Számú Szakmunkásképző Intézet, Kisújszállás*, a harmadik a *Toldi Miklós Szakmunkásképző Intézet, Nagykőrös* csapata lett. A gimnáziumok és szakközépiskolák kategóriájában a zalaegerszegi *Zrínyi Miklós Gimnázium* csapata lett az első, a berettyóújfalui *Zalka Máté Szakközépiskola* a második és a pécsi *Tarr Imre Szakközépiskola* a harmadik. A KISZ KB díjai: az első helyezett csapatok tíznapos lengyelországi sítúrán vehetnek majd részt, a második és harmadik helyezett csapatok pedig a tiszafüredi Expressz-táborban nyaralhatnak egy hétig. (MTI)

Bulvárlapok háborúja

(Bonni tudósítónktól.)

Furcsa háború robbant ki Nagy-Britannia és az NSZK két, példányszámban és szellemi színvonalban hasonló milliós tömeglapja, a *Sun*, illetve a *Bild-Zeitung* között.

A Sun kegyetlen iróniával támadta a minap a nyugatnémet turisták szokásait, a *túlzottan testes kisasszonyokat*, azt a *német alaposságot*, amivel Mallorca és Tenerife strandjain mindenki más előtt lefoglalják maguknak a helyeket. Végezetül a lap győztes hadjáratra szólítja fel a brit turistákat nyugatnémet társaikkal szemben.

A Bild-Zeitung legfrissebb száma nem marad adós a csípős válasszal. Megítélése szerint a szabadságukat élvező britek állandóan tökrészegek, a Mallorcán üdülő angol nők főleg zsírpárnáikkal meg darabosságukkal tűnnek ki.

Jó nyaralást! — briteknek és nyugatnémeteknek egyaránt.

A RÁDIÓ MAI MŰSORÁBÓL

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Mit üzen a Rádió?
9.00: A hét zeneműve.
9.40: Ki kopog?
10.05: Nyitnikék.
10.35: A hét költője.
10.45: Lehár Ferenc saját műveit vezényli.
11.00: Bioritmus.
11.20: Gulyás László dalaiból.
11.28: A százszázalékos nő. 8. rész.
12.45: Házunk tája.
13.00: Klasszikusok délidőben.
14.10: Verbunkosok, katonadalok.
14.39: Riport. Mészöly Miklós novellája. Felolvassa Kézdy György.
14.55: Édes anyanyelvünk.
15.00: Koldusoperák.
15.30: Kórusainknak ajánljuk.
16.05: Neked szól!
17.00: Eco-mix.
17.30: Találkozás Ferencsik Jánossal.
19.15: Szorító.
20.20: Nóták.
21.00: Egy óra Németh Marikával.
22.20: Tíz perc külpolitika.
22.30: Rendezte: Kővári Katalin. Képek. Sam Shepard hangjátéka.
22.57: Régi híres előadók felvételeiből.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Népdalok, néptáncok.
8.50: Délelőtti torna.
9.05: Napközben — a Fővárosi Gázműveknél.
12.10: Fúvószene.
12.25: Kis magyar néprajz.
12.30: Népi muzsika.
13.05: Slágermúzeum.
14.00: Kettőtől ötig.
16.05: Hangos képrejtvény.
17.08: Albinoni- és Vivaldi-művek.
17.30: Ötödik sebesség.
18.30: Tip-top parádé.
19.05: Magyar tájak dalaiból.
19.30: Sportvilág.
20.05: Minden hangra emlékezem.
21.05: Túl a nyersanyagok korán.
21.35: „Velem is mindig történik valami..." Somogyi Pál írásait rádióra alkalmazta: Geszty Péter.
22.30: Sanzonpódium — több tételben.
23.20: Könnyűzene.

3. MŰSOR

8.10: A XX. század zenéjéből.
9.10: Népdalfeldolgozások.
9.52: Trajtler Gábor (orgona) hangversenye.
10.54: Berlioz: Faust elkárhozása — drámai legenda.
13.05: Aranyifjú, Hunyadi Sándor írásainak rádióváltozata.
14.05: Kamarazene.
14.56: Operaáriák.
15.30: Zenekari muzsika.
16.26: Dubrovay László műveiből.
17.00: Iskolarádió.
17.30: A bireli Lagrene Larry Coryell Miroslav Vitous trió dzsesszfelvételeiből.
17.48: Schumann: Szimfonikus etűdök.
18.20: A hét zeneműve.
19.05: Két hangon.
19.35: A Liszt Ferenc kamarazenekar hangversenye.
Közben:
Kb. 20.20: Zsebrádiószínház. Verseny, Szakonyi Károly hangjátéka.
Kb. 21.25: Romantikus dallamok.
22.00: Otello. Részletek Rossini operájából.
22.58: Zenei panorama.

Bartha László, Munkácsy-díjas festőművész

Ápr. 8.-án megnyílt az Országos Képzőművészeti Kiállítás. — Az első teremben Barcsay Jenőt, Mihálcz Pált, Gyarmathy Tihamert, Bartha Lászlót, Borsos Miklóst, Vilt Tibort és más idős mestereinket – fiatalos energiáról beszélő – alkotásaik képviselik.

P. Szabó Ernő: Visszanézni a csillagokra. Magyar Ifjúság, 1982. máj. 28. 33 old.

Bartha László, Munkácsy-díjas festőművész.

Az adományozásokból 1968-ban alakult képtár nemrég része lett a, Borsod megyei múzeumi szervezetnek. Így a pataki és a miskolci gyűjtemények egyesítésével megrendezhették ezt a kiállítást. – A nonfiguratív és az újabb szentendrei festészet művelői, köziül Bartha, László, Kokas Ignác, Gerzson Pál, Korniss Dezső, Balint Endre képei láthatók.

Végvári Lajos: Új magyar művészet, Sárospataki Képtár.

Tükör, 1982. júl. 25. 3. old.

BARTHA LÁSZLO

Kántor Lajos:
Könyvgrafika, könyvfestészet.

Korunk, XLIII.évf. 1.sz. 1984 január
48 -49. old. képpel.

Bartha László Munkácsy-díjas festőművész, Kossuth-díjas

1984.IV.3. Televízió 1. - 19h3o/Moldvay

TV Híradó 1.

A felszabadulási ünnepünk évfordulója előtt magas állami kitüntetést kapnak a legjobbak, akik mindennapi munkájukkal kiútat mutatnak gondjainkból, gyarapítják eredményeinket.

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke 2o személynek nyújtotta át ma a Szocialista Magyarországért Érdemrendet. Köztük Dr. Barla Szabó Ödön nek, a Marx Károly Közgazda-

ságtudományi Egyetem tanárának; Gyórnyi Kálmánnak, a Fővárosi Tanács elnökhelyettesének; Radványszki Károly belügyminiszterhelyettesnek; Nyitrai Ferencné dr-nak, a Központi Statisztikai Hivatal elnökének; Dr.Uray Gyulának, az Országos Onkológiai Intézet főorvosának és Világesi Józsefnek, a Nógrádi Szénbányák nyugalmazott vájárának.

Ezután az Elnöki Tanács elnökétől 37-en vették át a Munka Érdemrend arany-, 25-en a Munka Érdemrend ezüst- és 27-en a Munka Érdemrend bronzfokozatát.

Vörös Csillag Érdemrenddel tüntettek ki két hivatásos tisztet és háromnak nyújtották át a Kiváló Szolgálatért Érdemrendet.

- A szocialista kultúra fejlesztése terén végzett kimagasló munkáért a Parlamentben Dr.Köpeczi Béla művelődési miniszter Kiváló- és Érdemes Művész kitüntető címeket adott át. Kiváló Művész kitüntetést kapott többek között Bartha László Munkácsy-díjas festőművész; Bozó László, a Magyar Rádió főrendezője; Csákányi László, a Vidám Színpad érdemes művésze és Sík Igor, a Magyar Televízió Balázs Béla díjas operatőre.

35-en vehették át a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze kitüntetést. Köztük Bitskey Tibor, a Thalia Színház Jászai Mari díjas színművésze; Csőte József, a Magyar Filmgyártó Vállalat Balázs Béla díjas filmrendezője; Fóner Tamás fotóművész, a Film-Színház-Muzsika művészeti szerkesztője; Schubert Éva, a Vidám Színpad művésznője és Patkós Irma nyugalmazott színművész, aki számos filmben nyújtott szerepéért vehette át a magas kitüntetést.

- A Tájékoztatási Hivatal elnöke, Bajnok Zsolt államtitkár újságíróknak adott át kitüntetéseket.

A Szocialista Magyarországért Érdemrendet kapta Lóvai Béla, a Rádió és Televízió újság nyugalmazott főszerkesztője; a Munka Érdemrend aranyfokozatát kapta többek között Halasi György, a Magyar Távirati Iroda főszerkesztőhelyettese; Kőlek Vera, a Magyar Televízió főszerkesztőhelyettese.

12-en kaptak Munka Érdemrend ezüst fokozatot, köztük Ballagi Géza, a Televízió főosztályvezetőhelyettese; Bodonyi István televíziós főgyártásvezető, Szitnyai Jenő, az Autós élet felelős szerkesztője.

A bronzfokozatot kaptak többek között Mahrer Emil, a Televízió rendezője és Palásti Pál, a televízió osztályvezetője.

Az ünnep alkalmából Rózsa Ferenc díjat kapott többek között Dr.Bényei József, a Hajdú-Bihari Napló főszerkesztője; Fekete Sándor, az Uj Tükör főszerkesztő helyettese; Kovalik Károly, a Televízió főmunkatársa; Peterdi Pál, a Lufias Matyi főmunkatársa és Szácsi Éva, a Rádió főmunkatársa.

Gratulálunk!

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Bartha László, Kunkinsy díjas festőművész

NÓGRÁD

1984 NOV 2. 41

1024

a Derkovits ...

Bartha László: Cirkusz (A sorozat V. képe)

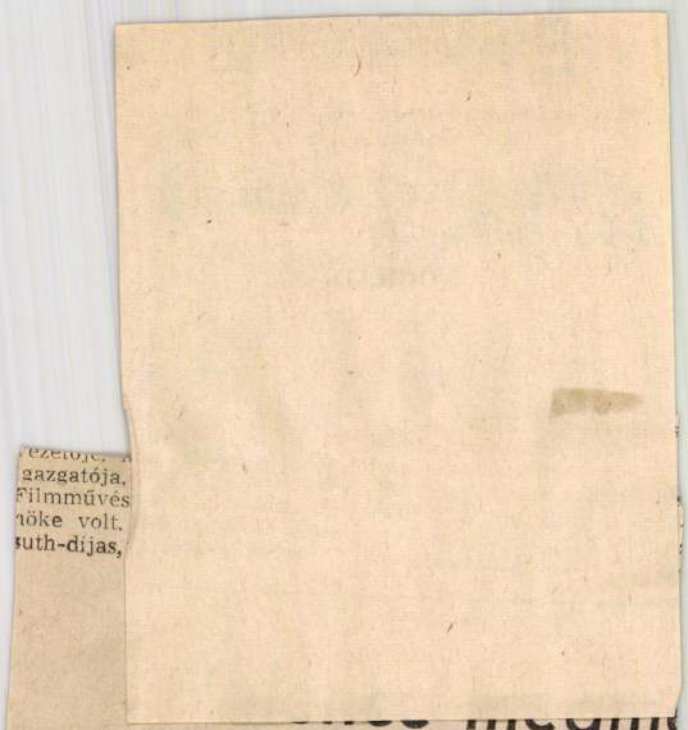

ezetője. A
gazgatója.
Filmművés
nöke volt.
suth-díjas,

A képviselőház után az olasz szenátus illetékes bizottsága is jóváhagyta azt a javaslatot, hogy fordítsanak 600 milliárd lírát (320 millió dollárt) a tenger által veszélyeztetett Velence megmentésére.

A velencei hatóságok szeptemberben közölték: 31 cégből álló konzorciumot bíznak meg azzal, hogy a dagály elleni védekezés céljából kapukkal ellátott gátrendszerrel zárják le a velencei lagúna három bejáratát. 1973-ban már 300 milliárd lírát fordítottak a „Adria királynőjének" megmentésére és azóta sikerült megállítani a cölöpökre épült város süllyedését. A lagúna vizét felduzzasztó dagály azonban továbbra is veszélyezteti a várost, a Szent Márk tér ezen a héten is víz alá került. Az utóbbi évtizedek során a különféle építési munkálatokkal kapcsolatos feltöltések ugyanis csökkentették a lagúna vízbefogadó képességét így a dagállyal

Bartha László, festő

Jelen esetben Vas
Tavaszi Tárlat, 1984.
Itt van a mindig n
ló Bartha László: Ásp
struktúrák, ígértelmet kapo
vondlak, különös átmosott
színek építenek fel rendet,
látszatra kaotikus olaj-
festményein.

Bartha László: Egy messiaen motívum.

Halmágyi Miklós: Tavaszi tárlat 1984.
Vas Népe, 1984. ápr. 21.

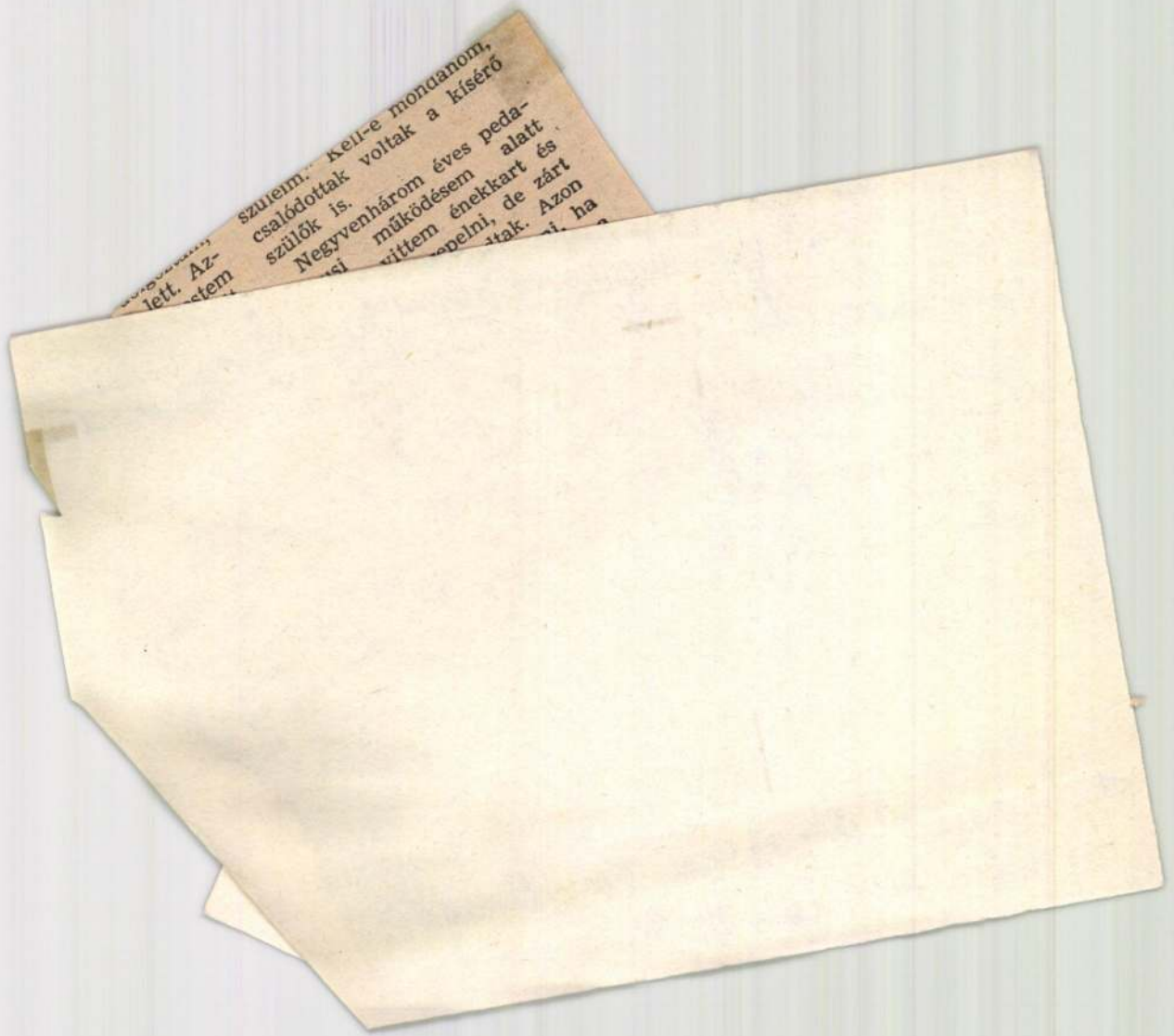

A Magyar Népköztársaság
Művészeti Alapja
meghívja Önt
1989. január 19-én
17 órára
a Vigadó Galériába

BARTHA LÁSZLÓ

festőművész
kiállításának megnyitására

Megnyitja:
CSORBA GÉZA
a Magyar Nemzeti Galéria
főigazgatóhelyettese

Megtekinthető:
február 12-ig
hétfő kivételével
naponta 10–18 óráig

88-1231 Dorogi Nyomda – KFT

Bartha László, Munkácsy díjas festőművész, kiváló művész,

1942-ben született Szombathelyen Szokolszky Miklós festő-grafikusművész. – Három egyéni kiállítása mellett rendszeresen állított ki 1965 óta, elsősorban Vas megyelen, de Jugoszláviában, Bulgáriában is. – Többszörös díjnyertes olyanok társaságában, mint Bartha László, Horvath János, Geszler Mária, Mészáros József, Vértesi Péter.

Szabó Ernő: Egy monológ három szent György ürügyén, in memoriam Szokolszky Miklós.

Vasi Szemle, 1983. 4. 612–613-old.

Bartha László, Munkácsy-díjas festőművész, kiváló-művész

Immar hagyomány, hogy kétévenként képzőművészetünk java termését láthatjuk – most a budapesti Műcsarnokban nyílt meg az I. Orsz. Képzőművészeti kiállítás. Szembetűnő, hogy minden mihely – dolgozzon a fővárosban, vagy vidéken – számos, új árnyalat jegyében lép a porondra. – Kurucz D. István Bartha László és több művész művei jelzik, hogy mindemütt az országban a legmagasabb szintre törekednek. Igazán inspiráló, ~~hogy~~ Bartha László mértékadó részvétele, de a középnemzedék és a fiatalok is jó energiákkal vesznek részt.

Losonczi Miklós: Országos képzőművészeti kiállítás.

Vas Népe, 1984. ápr. 4.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Jelenkor
1974 — 12

Bartha László
1021

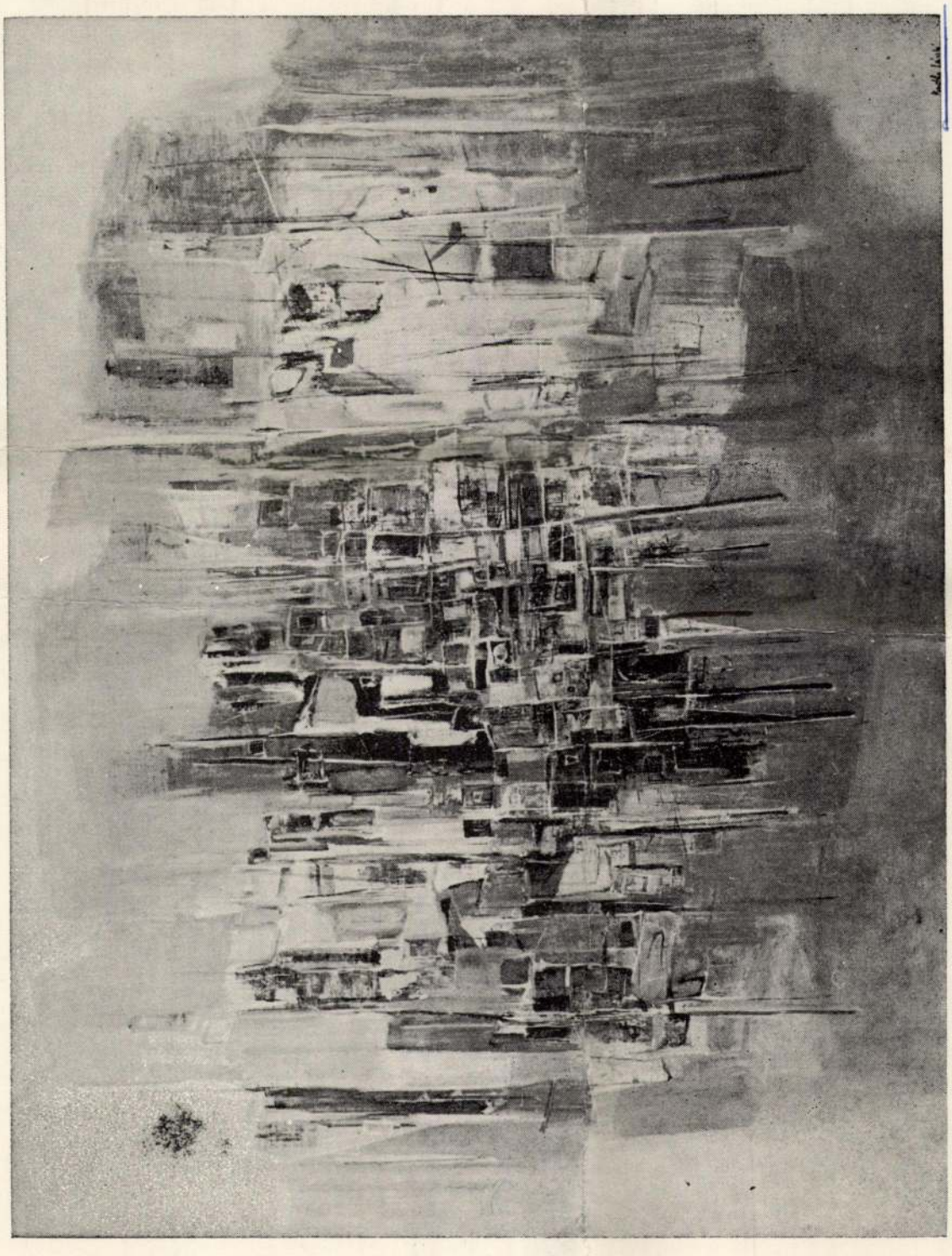

JELENKOR

IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT — 1974

A TARTALOMBÓL:

HALLAMA ERZSÉBET:
SZÖVŐNŐK

HERNÁDI GYULA
ELBESZÉLÉSE

KOLOZSVÁRI
GRANDPIERRE EMIL:
A CSALÁD HÍVÓ SZAVA

*

CZIMER JÓZSEF:
A NAPLÓ NAPLÓJA

FUTAKY HAJNA:
ILLYÉS GYULA DRÁMÁJA

*

BÉCSY TAMÁS:
KIRÁLY ISTVÁN
KÖNYVÉRŐL

MIKLÓS PÁL:
BARTHA LÁSZLÓ KÉPEI

RADNÓTI SÁNDOR:
HERNÁDI GYULÁRÓL

12

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1975 FEB
HUNGARIAN REVIEW

László Bartha

1021

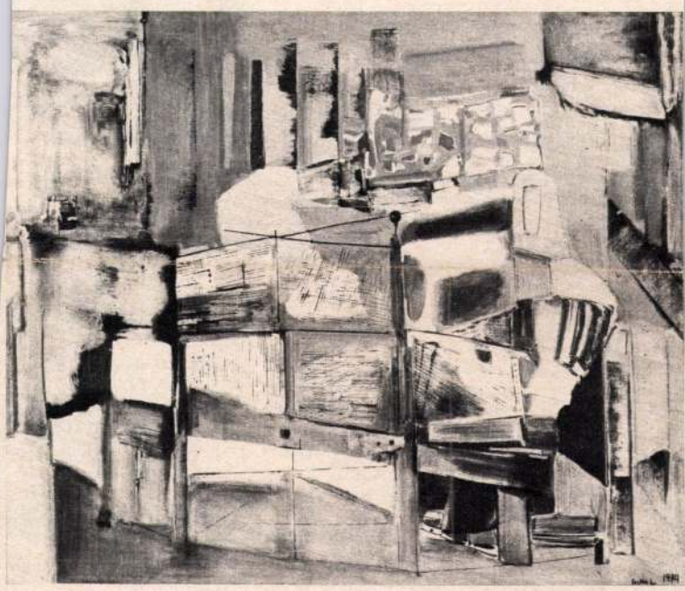

László Bartha: Loom

ART

LÁSZLÓ BARTHA. Sixty-six-year-old László Bartha burst onto the Hungarian artistic scene early in the 1930s. Already as a youth he was considered an accomplished artist. His paintings, with their greenish-brown tones and pantheistic theme, reflected the mixed influences of Millet's noble monumentality, the vision of the Hungarian post-impressionists, and the sense of responsibility towards the community which is a characteristic of socialist art.

His November exhibition at the Budapest Art Gallery included his early work as well as his most recent, Transylvania inspired pieces. Between the two periods we see the work of a lifetime, the oeuvre of one of the most significant representatives of twentieth-century Hungarian painting, which, moreover, gives us an insight not only into the various stages of Bartha's career, but also into the historical dilemma of modern Hungarian painting.

It would have been reasonable to expect the artist who has given expression to the desire of a nation for the arrival of a historical change to launch into his work with even greater fervour when that change materialized. However, it was not to be so.

Bartha more or less made use of the possibilities and the potential following the Liberation, but once the dogmatic view of art, of what art should be, came to prevail, he did not work at all and we can almost say that he was starting on a new career at the close of the Fifties, and the beginning of the Sixties.

The "reborn" Bartha did not negate his former self. Once he returned to painting, his theme was again the average working man and his daily life. For his subject he chose the foundries at two rural towns, Ajka and Székesfehérvár, the railway station and the factory yard. However, there is something new, he is using more colours, in the midst of the glowing red there are flashes of shades of purple and steel cold blues. During the 1950s, the ideal was the completely naturalist depiction of reality. In contrast to that, this style, which incorporated the colour schemes of modern art, practically had the effect of a revelation. Bartha revealed that the factory can also serve as a source of serious artistic inspiration.

Of course, it is another question as to whether or not Bartha was satisfied with the possibilities contained therein. After the mid-sixties, he became exclusively preoccupied with the interplay of colours. He searches for themes which allow him to give free play to his fantasy of bold, colour compositions.

In the course of that search he stumbled upon the abstract stains of the autumn forest and snow-covered landscapes, and the non-figurative outlines of figures against the ice on Lake Balaton. 'Art in gestures' undoubtedly had an effect on him, which is particularly noticeable in his portrayal of the struggle of the elements, but even in the most abstract of his works it is evident that Bartha's muse is Nature itself.

Bartha has also illustrated a number of books, the most significant of which were also exhibited.

József Vadas

Post Office centenaries

UPU, the world organization of postal services is celebrating the one hundredth anniversary of its foundation. On this occasion the Hungarian Post Office has issued a UPU centenary set of stamps comprising denominations of 40, 60, 80 fillérs and 1.20, 2, 4 and 6 forints. A block of 10 forints nominal value containing four stamps has also been issued in Budapest to celebrate the centenary.

A set of four stamps commemorates the Hungarian centenary of philatelists and of the post office, for it was a hundred years ago that the first Hungarian stamp with the drawing of an envelope appeared. This series, a classic among Hungarian stamps, has now been reproduced and each of the four stamps also carries the picture of a characteristically Hungarian flower.

Gyula Péntek

CHEF'S CORN

Doughnuts are usually served sweet, however, there are some good savoury varieties too. They take a bit more time to prepare, but are well worth the extra effort.

Chcese doughnuts: Ingredients—3 1/2 cups milk, 50 gm butter, 150 gm semolina, 100 gm grated cheese, 3 eggs, a pinch of salt, a little grated nutmeg.

Bring the milk to the boil with the butter added. When the milk is boiling add the semolina and stir it for about 4 to 5 minutes over the heat. Remove pan from heat, add the grated cheese, 3 eggs, the salt and the nutmeg, mix well. Pour the mixture onto a flat buttered baking sheet, spread it to a thickness of 2 cm and leave it in a cool place. When it is firm, cut out with a scone-cutter and fry both sides till golden brown. When serving, sprinkle each doughnut with a little grated cheese.

Doughnuts filled with ham: Ingredients—300 gm minced ham mixed with 1/2 cup of stiffly whipped cream and 100 gm creamed butter for the filling; 300 gm flour, 200 gm boiled lukewarm potatoes put through a sieve; 60 gm flour, 20 gm sugar and half a cup of milk mixed with 30 gm yeast; 3 egg yolks; 3 egg whites beaten stiff; 80 gm melted butter, salt.

Add the salt and then the mashed potatoes to the 300 gm flour, add the yeast mixture and the yolks. While kneading the dough, add the beaten egg whites and finally the melted butter. Knead well, sprinkle with flour and keep in a warm place till the dough has risen. Put the dough on a board sprinkled with flour, roll it out to a finger's thickness. Halve the dough; mark out the outlines of the doughnuts with a scone-cutter on one half, put small heaps of minced ham into the middle of each circle. Cut rounds from the other half of the dough and stick them with egg-white onto the circles with the ham. Cut them out with a smaller scone-cutter to make the e Leave them for 30 to 40 m them in hot oil. The lower should be put in the oil fir Turn them and continue fi

Savoury cake: Ingredi 30 gm flour, 1 tablespoo 3/4 cup milk.

Make a thick white sauc and milk and stir over heat the sides of the saucepan Add two eggs, pour into bu sprinkled with flour and b a moderately hot oven, til layers, for which the abo If you want to make m quantities. It can be served cold.

Cheese cream for fillin cheese with two tablespo a pinch of salt and 1/2 Spread the cake with this to be served hot, use beate whipped cream and put the for a while.

Baked apples stuffed wi dessert which can be prepa

Ingredients—2 big app 1 small cube of sugar pe or rum.

Wash and dry the apples, each and put them aside. being careful not to pier Put a small cube of sugar i with raisins and brandy. Pla tin, putting their tops b oven, serve hot.

Bartha László

a vasi tárlaton láthatók a felszabadulási pályázat díjnyertes művei. Az első helyezett munkák alkotói: Bartha László, Horváth János, Majthényi Károly, Vértesi Péter: „A tavasz első napja 1945" c. műveikre. (említve)

Farkas Imre: Tavaszi tárlat a felszabadulási pályázat díjnyerteseivel.

Vas Népe, 1975. márc. 2.

Barlha László, Munkácsy-díjas festőművész a Minisztertanács határozata felszabadulásunk 30. évfordulója alkalmából a művészet „a magyar Népköztársaság érdemes művésze" címmel tüntette ki.

Szalai Hírlap, 1975. ápr. 3.

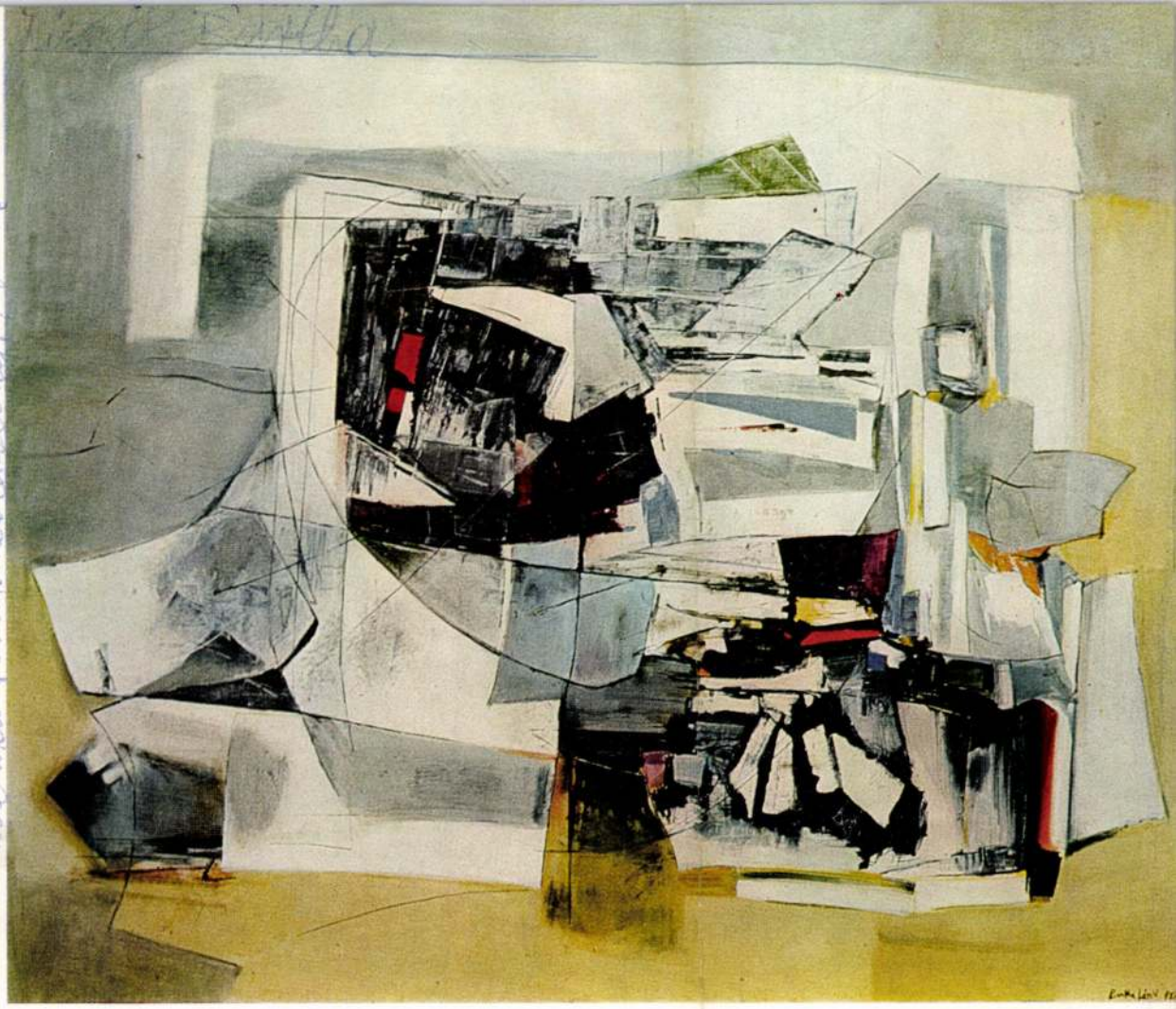

László Bartha: The Ice Breaks—st Matthias day
(oil on canvas, 120×140 cm, 1974)

Photo Ferenc Kovács

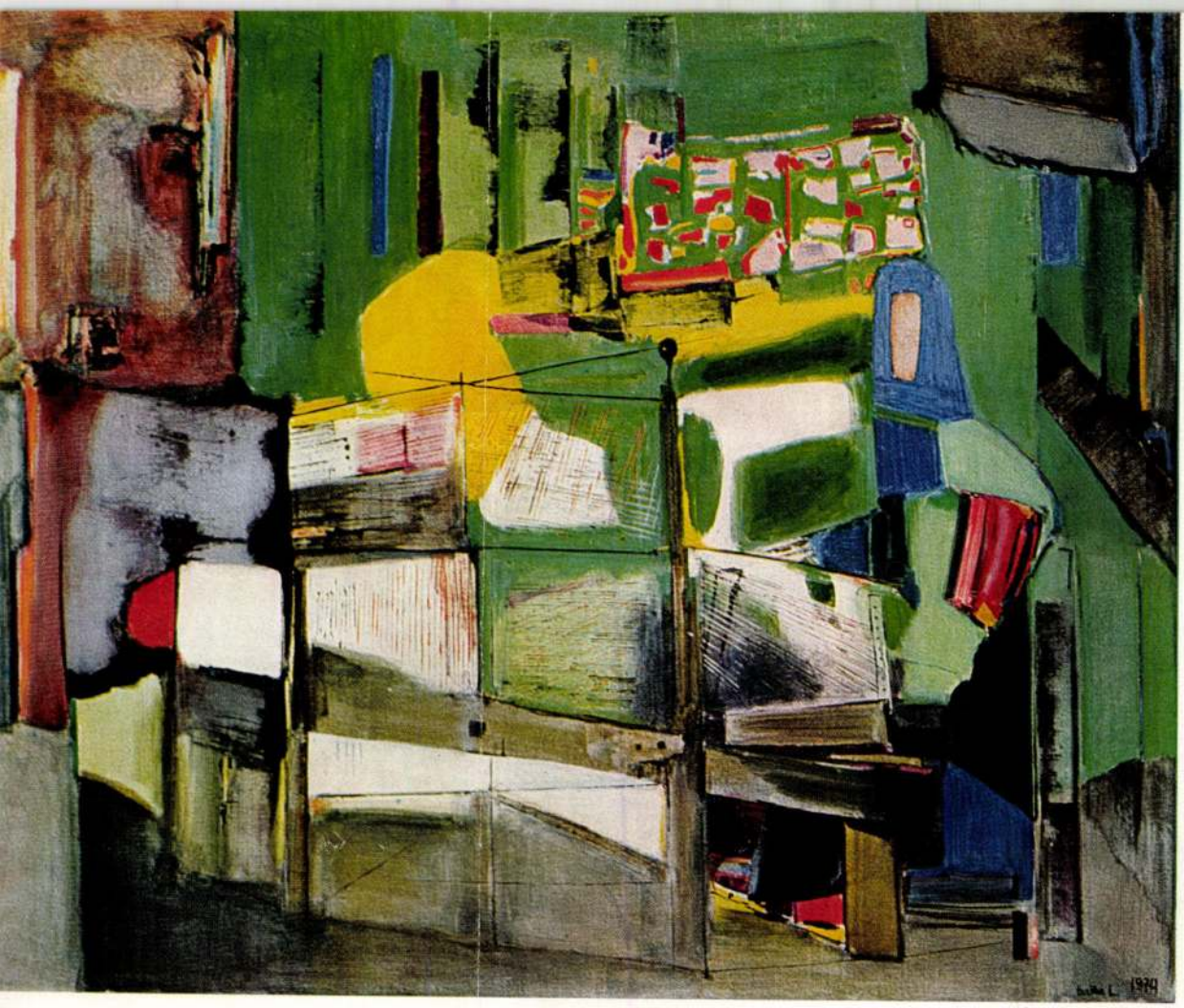

Photo Ferenc Kovács

László Bartha: Woven Chair (oil on canvas, 100×120 cm, 1974)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 SEP 14
Vas Népe

Bartha László

1021

Graci naplótöredék

Tárlatok, képek impressziók

Max Mayr újságíró (Kleine Zeitung) és *Peter Philipp fotós* könyvéből, *Az óváros dicséretből* már hónapokkal ezelőtt kijegyezgettem magamnak a legfontosabb grazi látnivalókat. a *Sporgasse* és a *Hofgasse* találkozásánál ma is látható 1587-beli sarokvető követ, a XVI. század végén épült *„Aranypástétom"* vendéglőt, ahol az 1590. évi protestánslázadás kitört, s még vagy tíz más óvárosi ritkaságot. S mint lenni szokott, egyiket sem nézhettem meg, viszont sok mást, ami bőven kárpótolt a letűnt századokért. A Schlossberg híreshírhedt *Hackher-oroszlán*ját természetesen újra megcsodálhattam, felidézve a franciák ellen bátran és eredményesen küzdött *Franz Hackher zu Hart* őrnagy 1809 júniusi haditettét, az 1909-ben készített bronzoroszlán második világháborús balsorsát (Hitlerék beöntötték), az új oroszlán körül kirobbant s végül népszavazással eldöntött összgrazi vitát...

★

A *Künstlerhaus* előtt tucatnyi plakát hirdeti a szombathelyi *Savaria Múzeum* grazi textiltárlatát. Benn a nagyteremben valóban ott a díjnyertes anyag, gondosan és sok ötlettel beosztva-lerendezve. (A benyíló oldalsó kistermeket például egy-egy odaillő térelválasztó textilképpel zárták el.) Bontás előtti második nap, ennek megfelelően már kevesebb látogató. De a teremőr és a kalauzoló házigazda bizonygatja: *nagy volt az érdeklődés*, különösen az újságok írtak róla szépen... (Ez utóbbiról idehaza, az elküldött lappéldányokból valóban meggyőződhettünk.) Hogy mi jön legközelebb Vas megyéből? Tudomásunk szerint Bartha László válogatott műveiből egy tárlatravaló.

★

Dr. Otto Breicha a városi kultúrház (*Kulturhaus der Stadt Graz*) egyik épp nemrég nyílt kiállítását kalauzolja végig, egy-egy mondattal jelezve, hogy a tisztelgő tárlat az akadémiai festő, *Osterider* posztimpresszionista munkáit fogja össze. A maga nemében jó anyag, alapos technikai rutinnal és kellemes színekkel, kevés izgalmas mozzanattal. Egy szobával odébb már meghökken a gyanútlan látogató. A dél-burgenlandi *Hermann Serient* (1935-ben a Duna menti Melkben született) fantasztikus olajképei csattanó kontrasztot adnak minden megszokottal szemben. Brueghelli látomások késő huszadik századi átköltése ez a festészet, tipikus szellemalakokkal, lárvaarcokkal és álarcokkal, kísérteties parasztudvarokkal, állatokkal, rovarokkal, rönkhúzókkal, búcsúsokkal. Groteszk figuráival a rémképekkel (s ragyogó meleg színekkel!) festett jövő felé menetel, ahol már nincs táj, mindent fölfalt a gépesítés, a környezetpusztító technikai civilizáció...

Félelem a holnaptól, szorongás, riasztás. Mások inkább gúnyoros fintorral mutatnak körül, mint például a leobeni születésű (1944) *Robert Zeppel-Sperl*, akinek hatalmas falképe majdnem teljesen elfödi dr. Breicha irodájának egyik falfelületét. A zsúfolt képen kaotikus összevisszaságban nyüzsögnek-ágálnak ismert (írók, művészek, politikusok) és ismeretlen alakok, kezük, lábuk kiforgatva, törzsük elferdítve-zsugorítva, arckifejezésük merev. Önmagát és barátait is odapingálja kénél teljesebb. Az Ivan és Josip Generalic nevével fémjelzett naiv festészet ebben a gyűjteményben szinte parttalanná válik, s az embernek az a kényelmetlen

Dragan Gazi: Gubec Máté

érzése támad, hogy Jugoszláviában minden második festő (akadémiai, főiskolai oklevéllel is) naiv. Csodálatos színek, bájos figurák és kedves tájak. Hellyel-közzel kritikus, szatírikus témafeldolgozás. S egy ragyogóan összeállított képsor az 1573. évi horvát-szlovén parasztfelkelés hőséről, *Gubec Mátéről* és a lázadás leveréséről, a magyar földesurak bosszújáról (1573 február 15-én Zágrábban megkínozták és izzó trónusra ültették. Dózsa-sors kerek 60 évvel Dózsa után!).

A szombathelyi tárlatokon megismert *Joze Tisnikar* és *Antun Repnik* ugyancsak szerepel a Ledic-gyűjtemény naivjai között. A Savaria Múzeum akkori vasi—szlovén anyagában alig tűntek föl, itt, a nagy együttesben természetes közegükben pompásan érvényesülnek. Tanulság: ne elégedj meg az első látással, keresd a folytatást, a művek hátterét, a rokonalkotásokat, társadalmi környezetüket, kapcsolatukat.

Ha egy hónappal előbb járunk a Kulturhaus termeiben, láthattuk volna *Rudolf Steinberg* (romániai származású művész) kiállítását. A kitűnő festő és grafikus számtalan karikatúra szerzője a *New York Times Magazine* 1968. évi egyik számában ezt írja: *„Egy kultúrának a legcivilizálóbb hatású eleme a szatíra. A szatíra bírálat. Egészséges. Megtanítja az embereket látni..."* Olvasom a katalógus gazdag idézetgyűjteményében. Ezt a füzetet még többször leveszem a polcról. **Bertalan Lajos**

Serient: Fel rönkhúzásra!

Zeppel—Sperl: A nyíltszívű.

Apropo, szlovén szomszédaink... A grazi Kulturhaus egyik legizgalmasabb kiállítása minden bizonnyal az a műgyűjtemény volt, amely a *jugoszláv naiv művészek* alkotásaiból állt össze — egy nagyon szerencsés és szorgalmas újságíró, *Gerhard Ledic* birtokában. A maga nemében egyedülálló és minden hasonló gyűjtemény-

Az első félórában esett a négy gól

Bp. Honvéd—Haladás 3:1 (3:1)

Kispesti pálya, 6 ezer néző, vezette: Győri, NB I-es bajnoki labdarúgó mérkőzés.

Bp. Honvéd: Gujdár — Kelemen, Kocsis I., Szücs, Páncsics — Pál, Kocsis L., Pintér — Morgós, Máté, Weimper. *Edző:* Dr. Lakat Károly.

Haladás: Békei — Fischer, Horváth Á., Kereki, Kiss Gy. — Halmosi, Fedor, Horváth Z. — Szabó, Farkas, Király. *Edző:* Sárosi László.

Csere: Weimper helyett Fehérvári az 57. percben.

Az első félórában esett a mérkőzés valamennyi gólja. Így ezt az időszakot csak távirati stílusban a gólok történetével közöljük.

A 10. percben vezette első támadását a Haladás. Halmosi Szabóhoz adott, majd Farkas kapta a labdát, aki szorongatott helyzetben mellélőtt. Egy perc múlva Szücs vezette fel a labdát, 25 méterről ballal lőtt, s a labda a jobb felső sarokban kötött ki. *(1:0).* A 19. percben lassan bontakozott ki a Haladás támadása, aztán Horváth Z. a balösszekötő helyéről, mintegy 25 méterről lőtt, s a labda a bal felső sarokban akadt meg. *(1:1).* A 22. percben Kocsis L. vezette fel a labdát, a 16-os közeléből lövésre szánta el magát, s a pattogós labda Békei mellett a jobb alsó sarokban kötött ki. *(2:1).* A 30. percben Kelemen kapu elé ívelt, Fischer ellökte a felugró Weimpert, s a játékvezető — jogosan — a 11-es pontra mutatott. A büntetőt Kocsis L. élesen a jobb alsó sarokba lőtte. *(3:1).* Esett az iram, néhány támadást a szombathelyiek is vezettek. Eseményt még a 44. percben Weimper helyzete jelentett, a szélső tiszta helyzetből Békei kezébe lőtt.

Szünet után álmos játékkal telték az első percek. Morgós lövése irányt változtatva került Békei kezébe. Az 54. percben Gujdár kifutva mentett Fedor elől. Hat hercel később szöglet után Páncsics óriási bombát eresztett meg, de labdája elsuhant a jobb oldali léc mellett. A 64. percben mutatós Farkas—Fedor adogatás után Király ügyetlenkedett a kapu előtt. A 66. percben Fedor vezetett támadást, beemelés után Király hátrahúzva gyengén Gujdár kezébe adta a labdát. Hat perccel a befejezés előtt szépítési lehetőséget szalasztott el a Haladás. Horváth Á. Halmosihoz passzolt, aki a kiinduló kapusba lőtt.

A mérkőzés az első félórában eldőlt a hazaiak javára. A Haladás megilletődötten kezdett. Szücs távoli gólja után azonban kicsit lehiggadtak a szombathelyiek. Válaszoltak is — góllal, de egy újabb távoli lövés ismét előnyt jelentett a piros-fehéreknek. Ebben a játékrészben a nagy kedvvel játszó Kocsis Lajost nem tudták tartani a Haladás játékosai. Az aprótermetű középpályás tetszés szerint vezette, szervezte, befejezte a hazai akciókat. Szünet után a Haladás taktikusabban, tervszerűbben játszott, helyzetei is akadtak, de ezeket sorra elhibázták. Ebben azonban közrejátszott az, hogy a hazaiak kissé lefékeztek, elégedettnek látszottak. A Bp. Honvéd két gólos győzelme reális.

A Bp. Honvéd legjobbjai: Kocsis I., Kocsis L. és Pintér voltak.

A Haladás kapujában Békei az első két gólnál hibázott, aztán fokozatosan magára talált. A védelemben *Horváth Á.* és *Kereki* játékát lehet dicsérni. A középpályások közül *Fedor* játszott legjobban. A háromtagú támadósor jobbára csak „nézője" volt a mérkőzésnek, elsősorban *Szabó* játszott alibi futballt.

A tartalékok összecsapása 1:0-as félidő után 2:2 arányú döntetlent hozott. A Haladás két gólját Dobány lőtte.

Bodor Ferenc

NB I. további eredmények: Zalaegerszegi TE—Videoton 2:2 (2:0), Kaposvári Rákóczi—Tatabánya 2:1 (1:0) Salgótarjáni Bányász—Diósgyőri VTK 1:0 (0:0). Békéscsaba—Ferencváros 1:0 (0:0), SZEOL—Vasas 2:2 (2:1), U. Dózsa–Rába ETO 3:1 (1:1), Csepel—MTK—VM 1:0 (1:0).

Sabaria - Tatabánya 14:10 (7:6)

Dózsa György utcai pálya, 700 néző. V: Katona, Kondor. *NB I-es női kézilabda mérkőzés.*

Sabaria: Somogyiné — Hujberné, Vörösné, Papp, Barkiné, Czeglédi, Magyarné, csere: Belényesné, Iszak. Edző: Gombor József.

Tatabánya: Kéziné — Szente, Tremmel, Török, Vadász, Németh P., Vojvoda, csere: Papp, Konti, Huj, Goldschmidt. Edző: Kuzma Ferenc.

Az első percekben gyorsan estek a gólok. Sabaria Czeglédi révén szerezte meg a vezetést, majd Németh P. egyenlítése után Vörösné és Czeglédi volt eredményes. Általában a Sabaria vezetett 1—2 góllal. A Bányász csapatnak ezután már egyetlen egyszer sem sikerült az egyenlítés. A kemény küzdelem hevében gyakran kerültek a játékosok 2–2 percre a kiállítás sonsára.

Szünet után sem változott a játék képe. A mérkőzés nagy részében a Sabaria irányította a játékot és a hajrában sikerült állandó két gólos vezetését még növelnie is.

A mérkőzés után megérdemelten tapsolta meg a közönség a szombathelyi játékosokat. A végig heves iramú mérkőzést biztosan nyerték. Sikerült a tatabányai gólzsákot, Németh Piroskát semlegesíteniük. A Sabariában Belényesné játéka új színt jelentett.

Góldobók: Vörösné (4), Czeglédi (4), Belényesné (3), Barkiné (2), Magyarné illetve Török (5), Németh P. (4), Tremmel

Négyezer jegy már gazdára talált

Ma érkeznek a máltai labdarúgók

A Rohonci úti sporttelepen hetek óta lázas készülődés folyik a szerdai KEK labdarúgó-mérkőzésre. A fedett lelátón az utolsó simításokat végzik, a kivitelező VASÉP szakemberei gyorsított ütemben dolgoztak. Elkészültek a korlátok is így semmi akadálya nincs annak, hogy szerdán már a szurkolók is elfoglalják helyüket az új járati részt, három pénztár már a legutóbbi bajnoki találkozón is üzemelt. Újabb három pénztár is készül, melyet a válogatott mérkőzésre adnak át. Már tárgyalnak az elektromos eredményjelző elkészítéséről is.

A jegyelővételi irodák szeptember 4 óta árusítják a belépőket külön jegyárusítók vannak az üzemeknél

repülőgéppel érkeznek Bécsbe, onnan autóbusszal teszik meg útjukat Szombathelyig. A Haladás zöld-fehér busza Sopronban várja a szigetország labdarúgóit, a máltaiak a Claudius Szállóban ütik fel tanyájukat.

A Haladás—FC Valetta KEK mérkőzés előtt 1 órakor a Haladás ifjúsági

Bartha László festő

A Vasi-szlovén tárlatot Szombathelyen, a Savaria Múzeumban rendezték, melyen szerepelnek művei, három festménye. „Este" c. (emlitve)

Bertalan Lajos: Vasi-szlovén tárlat.

Vasi Szemle, 1975. 2. 215. old.

Lászlò Bartha

„With Moldavian Hungarians"
(Oil on canvas, 90 x 120 cm., 1974.)

(repr.)
„Woven Chair" (Oil on canvas, 100 x 120 cm, 1974)
(repr.)

The New Hungarian Quarterly,
1975. 8.

Bartha László, festő

Érdemes Művész.

Átadták ...

— : Kiváló és érdemes művész 6/B-C.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1975. ápr. 3.

Bartha László, festő

Jestmény: Repr.

Bartha László: fügefa, 1958.

Borító: 4.

JELENKOR, Pécs, 1974 december XVII/12

$\sqrt{2}$

Bartha Lánló, festő

festmény:

Repr.

Bartha Lánló: Őszi erdő, 1972.

Borító: 3.

JELENKOR, Pécs, 1974. december XVII/12

Bartha László, festő

Kép. Repr.

Bartha László: Tengerparti város

Borító: 2.

JELENKOR, Pécs, 1974 december XVI/12

Bartha Lánló, festő

festmény: Repr.

Bartha Lánló: Önarckége, 1927 Címoldal
(borító: 1)

Jelenkor, Pécs, 1974. december XVII/12

Bartha Lánló, festő

A Műszaknokban nyílt meg kiállítása.
Az ismertetés rázolja a művész életét s pályafutását s elemzi műveit.
Megemlítve: Önarckép, Lovak, fügefa alatt, Veronika, Jégvilág, Őszi vadászat.
Miklós Pál: Képzőművészeti krónika
– Önéletrajz kivekben 1105–1109.

JELENKOR, Pécs, 1974

december XVII/12

Bartha László, festő

Kép: Repr.

Bartha László: Állomás, 1961.

Művelődés 1962. 2.

JELENKOR, Pécs, 1974 december XV/4 12

Bartha László, festő

Kép.

Kép.

Bartha László: Alumínium, 1961

Műmelléklet: 1.

JELENKOR, Pécs, 1974 december XVI/12

Bartha László, festő

kép. Repr.

Bartha László: Lovak, 1942

1109.

JELENKOR, Pécs, 1974. december XVII/12.

Barthos László (festő)

festmény: Repa.

Barthos László: Jégvilág, 1962.
Műmelléklet: 4.

JELENKOR, Pécs, 1974. december XVII/12

Bartha László, Jestő

Jestmény: Repr

Bartha László: Őszi vadászat, 1964

Műmelléklet: 3.

JELENKOR, Pécs, 1974 december XVII/12

Bartha László (festő)

1946-48 ban Párizsban volt tanulmányúton.

Népnava, 1974. nov. 9. 102. sz. 262 m. 4 p.

Bartha László (festő)

1974. nov-ben a Műcsarnokban gyűjteményes kiállítása nyílt.

Népszava, 1974. nov. 9. . 10l. erf. 262m. 4p.

Bartha László (festő)

A franciaországi Berstben 1975. jan-ban kiállítása nyílt.

Népszava, 1975. jan. 28. 103. évf. 23 sz. 5p.

Bartha László (festő)

Művészetének csúcspontját az 1955-58 között festett biharnyi „zsánerek", valamint a 60-as évek első felében készült Balaton-vidéki tájképek jelzik.

Népszava, 1974. nov. 9. 102. cf. 262 m. 4p.

Bartha László (festő)

1975-ben megkapta A Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze kitüntetést.

Népszava, 1975. ápr. 3. 103. erf. 78 n. 4 p.

Bartha László (festő)

1975. febr-ban a Nemzeti Galériában megnyílt Magyar Tájak c. kiállításon részt vett.

Népszava, 1975. ~~ápr.~~ febr. 7. 103. erf. 32 m. 4p.

Barta Lajos, Jertő

A Helikon Galériában nézhetők meg művei.

– : A hét végi kulturális programból

9

Népszabadság, Budapest, 1973 március 31.

Bartha László grafikusművész

A boglári kápolnatárlaton új kiállítás nyílt meg, grafika és kisplasztika együttes kiállítása, melyen a művész műve szerepel. „Meditáció" – „Kompozíció" c. (ezüstve)

H.B.: Hatezer látogató Boglárou.

Somogyi Néplap, 1974. szept. 4.

Barthá László Munkácsy-díjas festőművész

Szabolcsky Miklós festőművész kiállítását nyitja meg ma, Szombathelyen.

Vas Népe, 1974. máj. 15.

PHOTO MTI — I. BENKÓ

CONTEMPORARY HUNGARIAN PAINTER: Retrospective exhibition of contemporary Hungarian painter László Bartha, 66, was opened recently in Budapest's Art Gallery, in Heroes' Square. Bartha has been associated with themes depicting peasant life, scenes of Tihany and other regions on Lake Balaton, still lives and interiors. He combines features of the Hungarian national idiom with others drawn from representational European painting

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 OKT 17

Daily News

László Bartha

1021

Bartha László
festő

A művész gyűjteményes kiállítása
okt. 11 - november 3-ig látható a
Műcsarnokban.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1974. okt. - 49 lap.

Bartha László festőművész

Tárlata a Műcsarnokban

nyílt meg

Horváth György kiállítási kritikája a 4. oldalon

oktober 26

Magyar Nemzet 1974

Bartha Leonid
festő

A Munkácsy díjas festőművész
gyűjteményes kiállítása a Műcsar-
nokban október 11-én nyílt meg.

– :Kiállítási naptár :

Műcsarnok, 1974. november – 49 lap.

Bartha László
festő

Bartha László illusztrálta a
„Népek mesei" sorozat 59 kötetét

—: Kulturális tükör
Tükör, 1974. dec 24 - 12 lap

Bartha László

festő

Bartha László egyszerre lett neves
művész Domanovszky Endrével és
Szentiváni Krajossal

Tóbiás Áron. ~~[illegible]~~ Bartha László Műhelyében,
Tükör, 1974. nov. 5. – 17 kap.

Bartha László
festő

Bartha László leghedvesebb festője
Tizian és Rembrandt.

Tóbrás Áron: Bartha László műhelyében.
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 lap.

Bartha László

festő

Bartha 1962-ben egy előhelő galériában Picasso után és Pigeon előtt állított ki.

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében.

Tükör, 1974. nov. 5 - 17 kap.

Bartha László
festő

A művész Párizsban 1947-ben rendezte az első kiállítását, majd 1960, 1962, 1967, 1971, 1972 évszám a megrendezett tárlatok idejei

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 lap.

Bartha László
festő

Bartha László Párizsban együtt
lakott Szalay Lajással

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 kap.

Bartha László
festő

Bartha László 1948 tól 1957-ig
kiállitásrenderőként, meg res-
taurátorként hereste kenyeret.
Később könyvekt illusztrált.

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 kap.

Bartha Károly
festő

Az 1948-as kiállítás másfélévespá-
rizsi tanulmány útja révén nyílt meg.
Bartha Károly kiállításának katalógusában Rabinovszky Márusz méltatta
a művész tevékenységét.

Tóth Aladár: Bartha Károly műhelyében.
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 lap.

Bartha László
festő

Bartha László elsőmüve az
1927-ben készült önarckép volt,
az utolsó összefoglaló festmény a
Balladák könyve között...

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében.
Tükör, 1974. nov. 5 - 17 lap.

Bartha László [ ]

I. díjat kapott.

↓

— : Vas megyei tanári testület 4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 4.

Bartha László, festő

Brestben lesz tárlata.

– : A külföldi magyar kulturális intézetek jubileumi terveiből 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 12.

Bartha László, festő

Kiállítatve:

↓

—: A Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. ápr. 2.

Bartha László
festő

Méltatás

Brestyánszky Slova: Körlép
Nők Lapja, 1975. május 17 - 15 oldal

Barthos László

Behavarott domb, 1963. 70×90 cm

Modern Magyar Képtár, Pécs

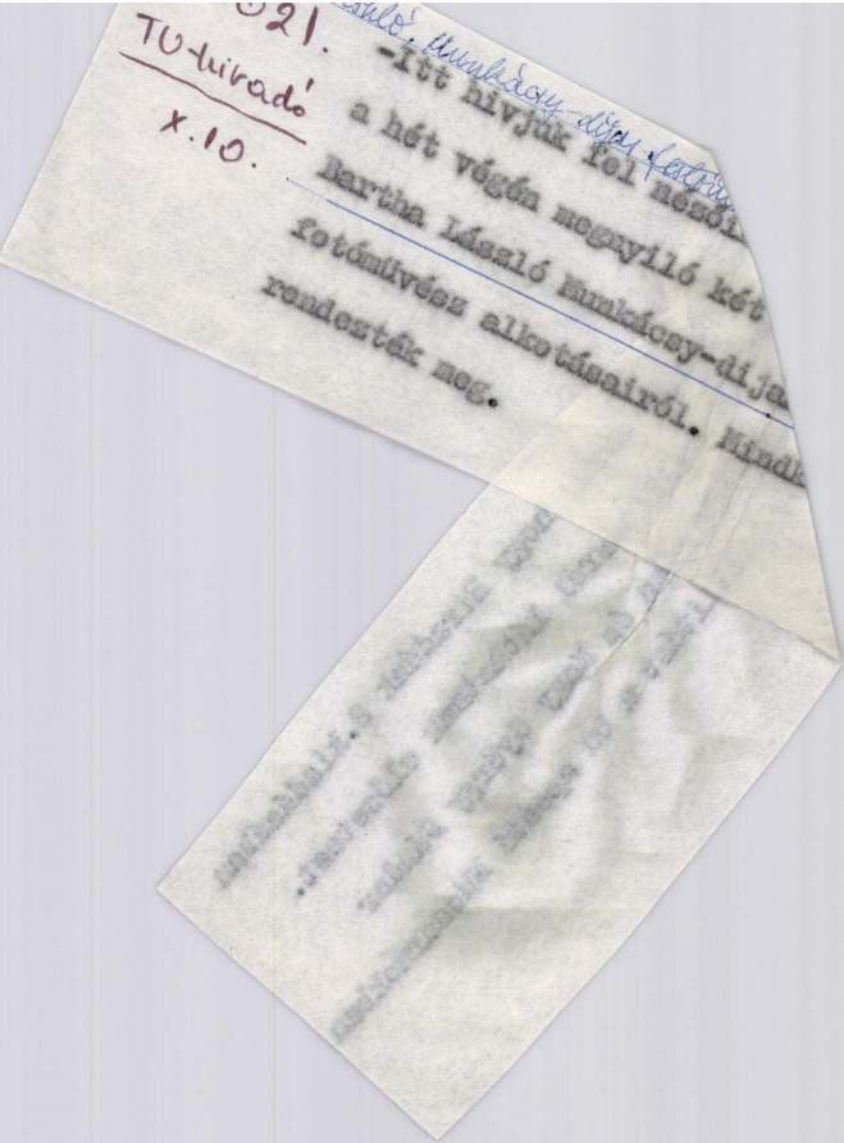

...ét arra, hogy Hiradónk 2.kiadásában
...állító tárgyi tényeket. Léthe tanúk előre bent.
...testvérem és Nagy György Sándor
...két kiállítást a Nemzeti Múzeumokban

Bartha László
festő

Bartha gyűjteményes kiállítását
régi festmények felkutatása előz-
te meg.

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében
Tükör. 1974. nov. 5 – 17. lap.

Bartha László
festő

Bartha László az 1918-as őszirózsás forradalom, meg az 1946-os koalíciós időszak honvédelmi minisztérének Bartha Albertnek a fia.

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében.
Tükör, 1974. nov. 5 – 17 lap.

Bartha László
festő

Bartha László Kőszegen a Király-
völgyben lakik a Szultán-domb
alatt. Kertje fenyőkkel, gyümölcsössel,
füszercserjékkel éhes.

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében.
Tükör, 1974. nov. 5 – 17 lap.

Bartha László
festő

„Balladák könyve"
„Régi ház"
„Este"

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyben
Tükör, 1974. nov. 5. – 17 lap.

Bartha László
festő

„Fügefa alatt"
„Ajka I."

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyben
Tükör, 1974. nov. 5. – 17 lap.

Bartha László

festő

A Múcsarnokban most nyílt a 66-éves festő Bartha László kiállítása, az egész életumúre visszatekintő gyűjteményes kiállítás nagy érdeklődésnek örvend.

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében.

Tiliór, 1974. nov. 5. – 17 lap.

Bartha László festőművész
a Műcsarnokban nyílt meg
gyűjteményes kiállítása.

Losonci Miklós: Kiállítóteremben.
Pesti Napi Hírlap, 1944. okt. 23.

4717 FNYV I.

Barthá László festőművész

MEGHÍVÓ

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

BARTHA LÁSZLÓ

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

DR. POGÁNY Ö. GÁBOR

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

1974. OKTÓBER 11-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRAKOR

MŰCSARNOK

BUDAPEST, HŐSÖK TERE

4717 FNYV I.

Bartha László festőművész

MEGHÍVÓ

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK

MEGHÍVJA ÖNT

BARTHA LÁSZLÓ

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

DR. POGÁNY Ö. GÁBOR

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

1974. OKTÓBER 11-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRAKOR

MŰCSARNOK

BUDAPEST, HŐSÖK TERE

Bartha László

Színes reprodukció, egész táblón:
10. sz. „Akt", olaj, 70 x 102 cm), Nemzeti
Galéria.

Szántó Tibor: Pictura Hungarica I.

Mai magyar tábla/festészet, Budapest, 1971.

Bartha László

Kínes reprodukció egész táblán:

5. p. „Állomás" (olaj, 60 x 80 cm). Nemzeti Galéria.

Szántó Tibor: Pictura Hungarica I.

Más magyar táblafestészet, Budapest, 1971

Bartha László

Kolozsvárt született 1908-ban. Tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán fejezte be. Tárlatai: Budapest, Párizs, Marseille, London, Locarno stb. Munkácsy díjas 1963.

Szántó Tibor: Pictura Hungarica I.
A magyar táblafestészet, Budapest, 1971

Bartha László

2. sz. színes reprodukció egész táblón:
„Guillevic": Föld és víz (akvarell)

Szántó Tibor: Graphica Hungarica I.
mai magyar illusztráció. Budapest, é. n.

lapszám nélkül

Gyarfás László

Született: Losonc, 1908. Tanulmányai: Képzőművészeti Főiskola; Tanulmányai: Budapest, 1942, Párizs 1947, Budapest 1948, 1958; Párizs: 1960.

Szántó Tibor: Graphica Hungarica I. mai magyar illusztrációk, Budapest, é.n.

Bortha László

További tárlatai: Toulon, 1960; Párizs, 1962; Marseille 1962; Budapest 1965, La Rochelle 1967; Pécs 1967. Munkácsy díj 1963.

Szántó Tibor: Graphica Hungarica I. mai magyar illusztráció, Budapest, é. n.

Bartha László

1. sz. kines reprodukció, egész táblán:
„Follain versei" (akvarell)

Szántó Tibor: Graphica Hungarica I.
mai magyar illusztráció, Budapest,
é. n. lapszám nélkül

Bartha László

művészeti életünk kiválósága; műveivel jelentkezett a tárlaton.

Németh Lajos: The 1971 „Salon." The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1971. 43. p.

1951

Bartha Károly
grafikus

Méltatás

Solymár István: A magyar grafika tisztelgése Dürer előtt.
Művészet, 1971.augusztus 10.oldal

Bartha László

1.

A képzőművészet funkcióját egy kialakuló szellemi egység – művészi határokon túlmutató – realizálódásában látja. – Az utóbbi hét évtized legjelentősebb irányzatának a szürrealizmust tartja, legjelentősebb képviselőjének Max Ernstet. Kiemeli még az op.art-t, ill. Vasarelyt.

Közlés: Képzőműv. Almanach 1, Corvina 1969, 115. l.

MAGYAR IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLA
Budapest, XII. Zugligeti u.11-

. . . . . .

Kérésére engedélyezem, hogy a
Könyvtárát a könyvtár nyitvata
és a könyvtárra vonatkozó szab
vehesse.

Budapest, 1971. . . . . .hó. .

f

Bartha László 2.

A klasszikus értelemben vett képzőművészeti alkotás szerinte megszűnik s egy tágabb értelemben vett alkotás az élet más területein találja meg funkcióját. – Az utóbbi két évtized magyar művészete nem korszerű. – A szürrealizmus külsőségeivel élő mikronaturalizmus a nagyközönség körében nem lel népszerűségre.

Körkérdés; Képzőmův. Almanach 1, Corvina 1969, 115-116. l.

MAGYAR IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLA
Budapest, XII. Zugligeti u.11-

. . . . . .

Kérésére engedélyezem, hogy a
Könyvtárát a könyvtár nyitvata
és a könyvtárra vonatkozó szab
vehesse.

Budapest, 1971. . . . . .hó. .

Bartha László

Nyilatkozik a képzőművészet funkcióiról, az utóbbi két évtized legjelentősebb képzőművészeti irányairól, a további formai fejlődésről, az utóbbi két évtized magyar képzőművészetének korszerűségéről.

Közreadás; Képzőműv. Almanach 1, Corvina 1969, 113–115. l.

MAGYAR IPARMŰVÉSZETI FŐISKOLA
Budapest, XII. Zugligeti u.11-

. . . . . .

Kérésére engedélyezem, hogy a
Könyvtárát a könyvtár nyitvata
és a könyvtárra vonatkozó szab
vehesse.

Budapest, 1971. . . . . .hó. .

Bartha László

Erdő II. 1965, gouache, 32 × 50 cm, a művész tul.

Képzőmüv. Almanach 1, Corvina 1969, 192. l.

Bartha László

Szerepelt a Sao Paoló-i Nemzetközi Képzőművészeti Biennálén /1968. IX. 1-- XII. 31./.

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 53.1.

Bartha László

Szerepelt a franciaországi Cagnes-sur-Mer-ben rendezett Aranypaletta Fesztiválon /1969. IV. 8--VII. 15./.

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 1970, 54.l.

M.D.K.

Bartha László
festő

Méltatás.

Fáthy János: Festő- és kritikus
Művészet, 1962. június – 48 lap.

1.

Bartha László (1908–)

Meditáció az erdőről. Gouache, papír, 32x52 cm. Jelezve jobbra lent „Bartha László 1965. XI. 19." – A művén tulajdona.

Meditáció az erdőről. Gouache, papír, 34x49 cm. Jelzés jobbra lent „Bartha László 1966. II. 12.

Szerepelt a Magyar művészet kiállítása Párizsban Szépművészeti Múzeumban rendezett bemutatóján. (Kat. 221–222. sz.)

A magyar művészet kiállítása Párizsban Bp. 1966. Kat. bev. Aradi N., Gerevich L.-né, Sohnár J. – Bp. 1966 – 31 l., 20 t. –

27. l.

Bartha László (1908 -)

Meditáció az erdőről. Gouache, papír, 34x49 cm. Jelzés jobbra lent „Bartha László 1966. II. 17." – A művén tulajdona.
Meditáció az erdőről. Gouache, papír, 32x50 cm. Jelzés jobbra lent „B.L. 1966. I. 4." – A művén tulajdona.
Szerepelt a Magyar művészet kiállítása Párizsban Szépművészeti Múzeumban rendezett bemutatóján. (Kat. 223-224. sz.)

A magyar művészet kiállítása Párizsban Bp. 1966. Kat. ber. Aradi N., Gerevich L. – vé, Solymár G. – Bp. 1966. – 31 l., 20 t. –

27. l.

Bartha László (1908 –)

Meditáció az erdőről. Gouache, papír, 34x49 cm. Jelzés jobbra lent „Bartha László 1966. II. 11. – A művén tulajdona.

Meditáció az erdőről. Gouache, papír, 37 x 52 cm. Jelzés jobbra lent „Bartha László 1966. I. 15." – A művén tulajdona.

Szerepelt a Magyar művészet kiállítása Párizsban Szépművészeti Múzeumban rendezett bemutatóján. (Kat. 225-226. sz.)

A magyar művészet kiállítása Párizsban Bp. 1966. Kat. bev. Aradi N., Gerevich L.-né, Solymár J. – Bp. 1966. – 31 l., 20 t. –

27 l.

Bartha László MDK

A boldogkőváraljai várban, feltehően a lovagteremben Bartha László 1952-ben egy lovas csata részletét fedezte fel. A valószínűleg XV.századi festmény töredékét a falról leszedve restaurálta.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.119.l.

Bartha László MDK

Közlése szerint a balfi temetőkápolna apszisában mészréteg alatt valószínüleg falképek vannak.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.112.l.

Bartha László

a Vizsoly-i r.k. templom falfestmé-
nyeit restaurálta.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Gerő László
stb.: Magyar Műemlékvédelem, I. (1949-
1959) Budapest, 1960.

1681.

Bartha László

Slidegségen falfestményeket restaurált.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Gerő László stb.: Magyar Műemlékvédelem (1949 1959) Budapest, 1960. I.

1681

Bartha László

a szentpéterfalvi kat. templom falfestményeit restaurálta.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Gerő László szerk.: Magyar Művészettörténet I. (1949-59) Budapest, 1960.

168 l.

Bartha László

restaurációs munkálatokat végzett a soproni falfestményeken.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Gerő László stb.: Magyar Műemlékvédelem I. (1949-59) Budapest, 1960.

1681.

Bartha Lóuló

Behavarott domboldal
Befagyott Balaton
Apóly
Fekete-fehér repr-k

ungarische Kunst der Gegenwart, Museum Folkwang, Essen, 1968.

13.o.

MDK

Bartha László

Fosca, Francois: L'art hongroise moderne au musée Rath. La Tribune de Genève. 1944. máj. 23.

Bartha László, festő

M.D.K.

nevét, az egymásnak ellentmondó irányzatok jelzésére, azok hört az elismert művészek körött emliti a szerző, akik a lirai postimpresszionizmust képviseltér.

Lajos Méneth: Visionäre Maler

Studien, Bd.I. 1966. Hrsg. Zoltán Halász 189. old.

MDK

Bartha László

me: Moderne ungarische Kunst in der Kunsthalle Bern.

Die Tat (Zürich), 1944.jan.26.

Bartha Lajos

Kiállított művei

Kompozíció, 1967. Olaj, 120×150 cm
Behavazott domboldal, 1968. olaj, 70×90 cm
Befagyott Balaton, 1966. olaj, 80×100 cm
Arány, 1967. olaj, 80×100 cm

Ungarische Kunst der Gegenwart, Museum Folkwang, Essen, 1968.
9.o.

Bartha László

Tájképeket, csendéleteket, figurális kompozíciókat festett.
Könyvillusztrációt és minkari dekorációt
1958-ban, 1960-ban és 1965-ben kiállított Budapesten és Párizsban.
1966-ban a párizsi Petit Palais-ben ő is részt vett a „Magyar művészet 10 évszázada" c. kiállításon

Ungarische Kunst der Gegenwart, Museum Folkwang Essen, 1968.
9.o.

Bastha László

festő
született 1908.
1926-1933 Budapesten a Képzőművészeti Főiskolán tanult
1937. Tanulmányút Rómába
Tihanyban él

Ungarische Kunst der Gegenwart, Museum Folkwang, Essen, 1968.
9.o.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 NOV 9'

Bartha László

Magyar Hirlap

nyelv hordozta. A [illegible] ben minden felduzzadt, óriássá

Fehér [illegible]

1021

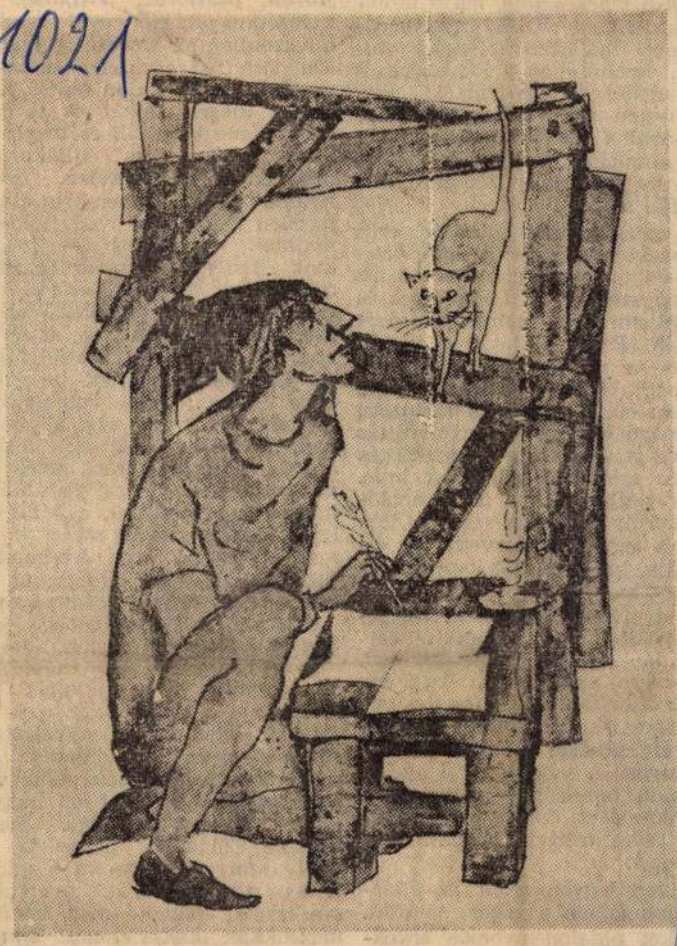

Bartha László rajza Francois Villon összes verseinek új kiadásához (Európa)

vával (Decsy Sámuel) — Rát Mátyás, a pozsonyi Magyar Hírmondó első szerkesztője, majd utóda, Révai Miklós, a nagy nyelvtudós (később reálisabb felfogást vallott), nyomukban pedig azok a nyelvújítók és „szógyártók", akik az idegen szók tömeges magyarításával a nyelvtisztítás gyakorlati munkásai voltak: Barczafalvi Szabó, Helmeczy, Szemere, Bugát Pál stb.

A mozgalomnak mindjárt erős ellenzéke is támadt: az *antipuristák*, élükön Verseghy Ferenc, az idegen szókban a tudományos és a szellemi élet nemzetköziségét védték. Érdekes, hogy Kármán József, a korszak talán legszebb és legtisztább magyarságú írója, szintén ebbe a táborba tartozott, sőt maga Kazinczy, a nyelvújítás vezére is a hasznos és szükséges idegen szók befogadásának híve. Elvét vallhatjuk ma is: A neológus kerüli az idegen szót, ha nem idegen ismeretet közvetít; de elfogadja, ha idegentől kapja a fogalmat is.

A nyelvtisztítók és az idegen szók védői közt a harc fel-feléledő hevességgel napjainkig tart, a modern élet áramló fogalomözöne azonban egyre inkább védekezésre és kisebbségbe szorítja a nyelvtisztaság makacs és merev híveit. A valóság és a nyelvtörténeti tanulságok pedig józan megfontolásra, korszerű elvek kialakítására késztetik a mai nyelvművelést.

Milyen legyen tehát az álláspontunk ebben a régóta vitatott, mindkét oldalon nyomós érvekkel támogatható kérdésben? *Idegen szók* óhatatlanul belekerülnyakló nélkül, többnyire divatszerűen használt — vagy inkább: majmolt, szajkózott — idegen szók ellen *(volumen, rekonstrukció, design, kooperál, szanál, hercig, oké)*. Nem fogadható el az idegenrajongóknak az az érve, hogy nyelvünkbe kezdettől fogva és állandóan kerültek be jövevény elemek; más volt ennek szüksége nyelvünk régi állapotában, mint mai fejlettségi fokán, amikor a magyarításra bőven kínálkozik ötlet és eszköz. Mégis inkább megbékülünk egy becsületes idegen szóval, mint korcs magyarításával vagy értelmetlen tükörszavával (pl. *tudofántos* = sci-fi, *lemezlovas* = disc jockey).

Bár a nyelvtisztaságot elsősorban a szókincsre értjük, idegen hatások érik a nyelv egészét, s ez megmutatkozik a kiejtés torzulásában, nyomot hagy a kifejezéskészleten és a szólásokon, sőt a nyelvtani rendszeren. Az ilyen *idegenszerűségek* pedig veszedelmesebbek, mint az idegen szavak. Ezeket általában megemészti, magába hasonítja a nyelv szervezete, de ha a káros hatás a csontvázat, nyelvtani szerkezetét támadja meg, tartása megrokkan, alakja elorzul. Ennek védelme a legfontosabb tehát.

Kovalovszky Miklós

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

VAS NÉPE
1981. JÚN. 10

Bartha László

1021

Vasi művészek Somogyban

A IV. Dunántúli Tárlatról

Népes művészgárda képviseli Vas megyét a IV. Dunántúli Tárlaton Kaposváron, ami önmagában is szép siker. Közülük a legsikeresebb Bartha László festőművész, akit az egyik nívódíjjal tüntetett ki a rendezőség. Kishitűek lennénk, ha Bartha kaposvári szereplését csak a díjjal minősítenénk. Három olajfestménye, melyeket a vasi műbarátok korábban már megismerhettek, 1981-es keletű, ez önmagában is sokatmondó: a Kőszegen élő mester legfrissebb termésével rukkolt elő a dunántúli szemlén, s ez az etikus gesztus meglehetősen ritka madár mai művészeti életünkben. A fő azonban a művészi erő, melyben Bartha alkotásai nem szűkölködnek. A képfelületet osztó-tagoló vízszintes-függőleges rácsozat s a világos alapban megjelenő élénk színfoltok egyensúlyozó játéka mind logikus rendjével, mind különleges színharmóniájával megragadja a néző figyelmét. Előttük állva nem kétséges számunkra, hogy olyan művész képei előtt állunk, aki a mai élet időszerű kérdéseit és a rájuk adandó alapos válaszokat kutatja.

Ez a törekvés kisugárzik más alkotók munkásságára is. A Kaposvárott szereplő vasiak közül mindenekelőtt Vértesi Péterére és Marosfalvi Antaléra. Vértesi a képfelület mérsékelten mozgalmas foltjátékával és a lazúrokkal nemesített színek igen finom változataival gazdálkodik Lebegés című képén, mely címéhez illően a konkrétumok és a sejtések határterületéről veszi motívumait. Eszközeiben, alapállásában s a munka végeredményét illetően is rokon vele Marosfalvi költőien megfogalmazott szimbolikus festménye, az Elválasztva. Lényegükön a tárgyias vagy nem tárgyias megjelenítés nem sokat változtat. Mindkét festmény alkotója szerényebb munkái közül való, ám így is magukra vonják az emberhez szóló műveket kereső látogató figyelmét.

A szellemi közlendő fénye egy árnyalattal halványabb a többi vasi szereplő munkáin. E sorok írója a színek tüzét méltányolta legtöbbre Benkő László Alkonyat című képén, és ugyancsak a színvilágot érezte Várnai Valéria Nő a verniszázson című képe legértékesebb összetevőjének. Várnai meditációra késztető, fájdalommal átszőtt fanyar színhatásai a bennük rejlő lehetőségnek egy méltó nagy motívum révén való kibontását mondják időszerű feladatnak. Szokolszky Miklós Bohóc kakassal című olajfestménye viszont, mely alapjában véve igen érzékeny költőiséggel indított munka, épp a tartalmat hordozó kolorittal marad adós. Krieg Ferenc Koncertje esetében a világosabb formaadást hiányolta e sorok írója, az ugyanis előnyösen befolyásolhatta volna a dinamikus tagolású kompozíciót. V. Tóth László, aki az áttételek bonyolultabb játékaitól tartózkodva festette meg Ősz című képét, a festészetnek ma sem időszerűtlen feladataiból teljesített egy szerényebbet. A tárlat doyenje, Janka István egy kis képpen szerepel: Hóhértorony Kőszegen a címe.

Utoljára említem Geszler Mária munkáit, ezeket a se hal, se hús csinálmányokat, melyek a fotót és a kerámiát igyekeznek összeházasítani úgy, hogy a frigy lehetetlenségét a motívum átalakításának folyamatával azonnal be is mutatják. Szerencsétlen ötlet, jobb elfelejtenünk abban a reményben, hogy a kitűnő kerámiák művésze egy-egy blődliért ezután nem hagyja majd veszni mestersége értékeit.

S a többiek, a Pannonia más tájairól érkezettek? Borsos Miklós „versenyen kívül" kis kamarakiállításával van jelen, s ha valaki, hát ő valóban mértékadó és valóban pannon művész. A soproni Giczy János, a tárlat fődíjának nyertese ugyancsak a hely ihlető szellemét sejtette meg és költötte át festménnyé — elismerése a szakma egyetértésével találkozott. A legjobb darabok közé tartozik a győri Cziráki Lajos Tájkép juhokkal című szimbolikus festménye és Erdős János megnyerő anyaghatásokkal operáló három térszín-tükör kompozíciója.

Még egy részben szerepel Vas megye: a dunántúli művésztelepeket bemutató dokumentum kiállításon a velemi textilszimpozionnal.

A tárlatot legközelebb három év múlva rendezik meg, addig van lehetőségük felkészülni a művészeknek. Fölkészülni, hogy az egykori Pannoniában a pannon szellemnek, és a modern világnak korszerű tükörképét tárják a műbarátok elé Kaposváron.

Heitler László

dázóknál

r

történne. Az a tervünk, hogy e csoportoknak bajnokságot írunk ki, ezekre a sorozatmérkőzésekre a Lenin úti teremben kerül sor. Ez a terem egyébként — az egyesület segítségével —

a röplabdázást szolgálja, nagyszerűek így a lehetőségek.

— *A nyitányról?* Szeretnénk a Dózsa meccseken jól játszani, egyik legjobb magyar csapat ellen ez lehet egyedüli célunk. A folytatásban pedig..., de erről beszéljenek majd a tények, adjon rá feleletet a csapat.

Képünk: Ez még a múlt, a Spartacus-Styl—Haladás (0:3) tavaszi mérkőzés egyik jelenete. Balról Ruppl. Segyevy (8), Hollósi, Hömöstrei.

verseny végeredménye a fiúknál: 1. 405. sz. ISZI. Szombathely 37 pont, 2. 414. sz. ISZI. Körmend 25, 3. 410. sz. ISZI. Celldömölk 25, 4. Mezőgazdasági Szakmunkásképző, Vép 19, 5. 409. ISZI. Sárvár 15, 6. Hevesi Szki. Szombathely 10, 7. Orlay-Fürst Szki. Szombathely 7 pont. — **A lányok versenyében** atlétikában, kézilabdában az Orlay-Fürst diákjai, kosárlabdában, röplabdában a Hevesi Szakközépiskola lányai, asztaliteniszben és tekében az Enztbruder Egészségügyi Szakiskola, sakkban pedig a 410. sz. ISZI. csapata lett az első. **A lányok pontversenyében:** 1. Entzbruder Szki. 32 pont, 2. Orlay-Fürst Szki. 27. 3. Hevesi Szki.

Negyvenegy lépés a függőig

Csütörtökön a meranoi sakkvilágbajnoki döntő negyedik játszmájában 41 lépést tettek meg, s ezután függőben maradt 2:0-ás Karpov-vezetésnél ez a játszma.

Körmenden

ma újabb NB I-es kosármeccs lesz. A Dózsa-MTE férfi gárdája az újonc PEAC együttesével játszik fél ötkor. Szlávik Csabától azt a hírt kaptuk, hogy a jövő héten újabb kivizsgálás következik, sajnos még nem kezdheti meg az edzéseket.

Asztalitenisz

A Fürst Sándor utcai iskola tornatermében rendezte a Szombathely városi Asztalitenisz Szövetség Szombathely város 1981. évi asztalitenisz II. és III. osztályú egyéni bajnokságát. A mezőny eléggé gyér volt, mert néhány versenyző Szolnokon szerepelt országos jellegű versenyen.

A legnagyobb meglepetést az Építők ifjúsági versenyzője Puli Csaba okozta, aki legyőzte klubtársát a II. osztályú bajnok Koltayt.

Szombathely város 1981. évi II. osztályú férfi bajnoka: Koltay János (Építők), 2. Szatmári Miklós (Építők), 3. Fekete Béla (Építők), 4. Molnár Gábor (Építők).

Szombathely város 1981. évi II. osztályú női bajnoka: Körmendy Attiláné (Sabaria), 2. Beke Erika (Sabaria), 3. Netzpál Györgyné (Sabaria), 3. Bódi Beatrix (Sabaria).

Szombathely város 1981. évi III. osztályú férfi bajnoka: Fekete Béla (Építők), 2. Molnár Gábor (Építők), 3. Puli Csaba (Építők), 4. Szatmári Miklós (Építők).

Szombathely város 1981. évi III. osztályú női bajnoka: Netzpál Györgyné (Sabaria), 2. Asbóth Katalin

Sportműsor

SZOMBAT

Diáksport. Kézilabda: középiskolai leány bajnokság, 13, Szombathely, Gyakorló iskola.

Edzett ifjúságért: Próbák az „Edzett vagyok" kategóriában, **futás:** 14, Celldömölk, **kerékpár:** 14.30, Sárvár, Farkaserdő.

Kosárlabda, NB. I. férfiak: Körmendi Dózsa MTE—U. PEAC, 16.30, Gergely, Szabó III. — **NB. II. nyugat, férfiak:** Sabaria—Sárbogárdi Videoton, 16.30, Safrankó út. — **Nők:** Sabaria—Soproni VSE, 17.15, Safrankó út.

Röplabda, NB. I. nők: Haladás VSE—Ü. Dózsa, 16, Gyakorló iskola terme, Majoros, Rombai.

Teke, NB. II. férfiak: Spartacus-Styl—Bakony Vegyész, 15.30, Kispityer.

VASÁRNAP

Diáksport. Kézilabda: középiskolai leány bajnokság, 8—12 óráig, Gyakorló iskola.

Kézilabda, megyei bajnokság, női: Tanárképző II.—Körmend 9.30, Répcelak—Csepreg, 9.30, Egyházasrádóc—Sárvári Vasas, 10, Celldömölk—Szentgotthárd, 11.10, LTV Pamut ifj.—LATEX, 10.30. — **Férfiak:** Szentpéterfa—Spartacus-Styl, 10, Szentgotthárd—Vasvár, 9.30, Celldömölk—Répcelaki Bányász, 10.

Röplabda, NB. I. női: Haladás VSE—Ü. Dózsa, 9, Safrankó út, Rombai, Majoros.

Teke: NB I-es ifjúsági fiú csapattorna, 9, Köztársaság téri tekecsarnok.

Labdarúgás, NB. II. nyugat: Soproni SE—Sabária SE, 14, Fekete. — **Területi bajnokság, Bakony csoport:** Spartacus-Styl—Körmend, Kovács G., Kőszeg—Zirc, Brattengeiger, Z. Dózsa—Répcelak, Horváth L. (A mérkőzések 14 órakor kezdődnek.) — **Megyei bajnokság:** Bük—Kőrismenti SE, Kovács V., Sárvári Kinizsi—Építők, Pártosi, Csákánydoroszló—Szentgotthárd, Schäffer, Egyházasrádóc—Kemenesalja, ifj. Potharn, Uraiújfalu—Simaság, Kálmán T., Celldömölk—Lőrincz SE, Wimmer, Rábatótfalu—Sárvári Vasas, Molnár F., Pamutipar—Jánosháza, Illás. (A mérkőzések 14 órakor kezdődnek.) — **Női foci:** Sylvester János SE—Volánbusz, Városligeti pálya, 13.30 óra.

HÉTFŐ

Diáksport. Atlétika: középiskolai csapatbajnokság, 14.30, Ifjúsági sporttelep.

Sakk: Sárvár város ifjúsági csapatbajnoksága, BOV pártklub, 17 óra.

KEDD

Diáksport. Torna: megyei egyéni bajnokság, 15.30, Tanárképző Főiskola.

Napirenden a lillei súlyemelő vb

A Magyar Súlyemelő Szövetség elnöksége Tatán a lillei világ- és Európa-bajnokságot értékelte, de egyúttal a szövetségi, a szakmai és a válogatottal kapcsolatos tevékenységet is vizsgálta, több évre visszamenően.

Egyértelmű megállapítást nyert, hogy elsősorban a lillei vb és EB, de a korábbi időszak eredményei is a várakozás alatt maradnak, s a lillei mélypont nem véletlenül következett be. A visszaesés — s ebben a válogatottak akarati tulajdonságai, szemléletük, a korszerűbb és több munkától idegenkedésük is döntően közrejátszottak — sürgős, gyors és határozott intézkedéseket követel.

Az erről szóló részletes jelentést a Magyar Súlyemelő Szövetség elnöksége a legrövidebb időn belül az OTSH elé terjeszti.

Női foci

t. tásra találnak.

és a Felvidékről

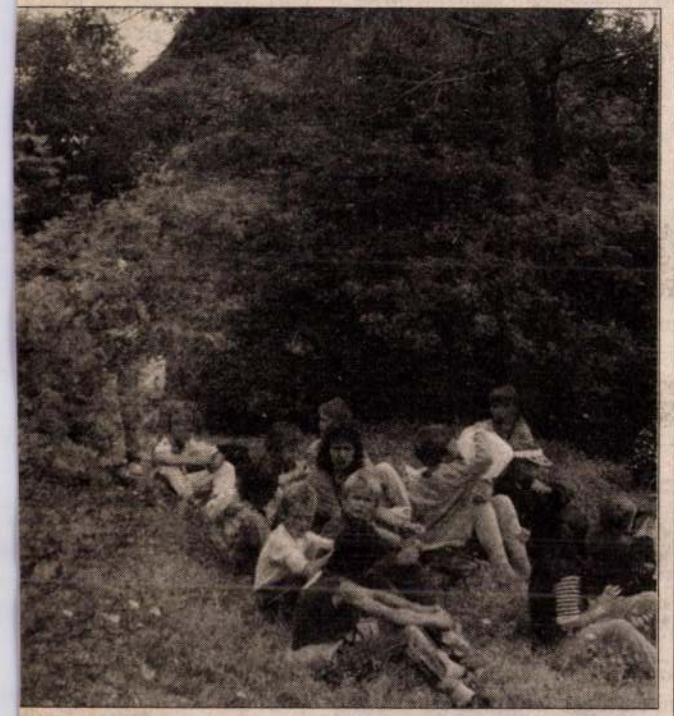

A csővári romokat az idén is elfoglalják...

övet és kopjafát. Felkere- Galga forrását. Este ün- tábortüzet gyújtanak. árnap kerékpárra ülnek és rikáznak Nógrádsápra. Acsa község vezetőivel tkoznak.

Hétfőn elérkezik a táboro- ideje. Az erdélyi és felvi- i társak még egy rövid t Turán töltenek, s auguszt- 5-én hazautaznak.

Takács Pál számolja a na- kat. A tábornyitásig még hosszúnak tűnik az idő, de már minden napra akad valami sürgős teendő. – Talán még a harmincadik tábornyitást is én vezényelem – bizakodik az örökifjú pedagógus, aztán elmosolyodik: – lehet, hogy át kell adnom a parancsnoki tisztet? Semmi baj. Felnőtt az új generáció!

kerestek-kutatták a vidék múltját és jelenét.

Sok ezer fénykép, diakocka, dokumentumok regimentje őrzi a felfedezett és megtalált kincseket. Jártunk történelmi emlékhelyeken: – Romhányban, Szadán, Csővároni. Petőfi, Mikszáth, Madách a szlovák kultúra tudósával Püspökhatvanban, *Mészáros Pál* becskei fazekassal. *Tóth János* múzeumigazgató a Lehel Múzeummal ismertetett meg bennünket. Aszódon *dr. Asztalos István* igazgató kalauzolta csoportunkat.

A városi szerkesztőség felvesz hirdetéseket, várja a közérdekű kérdéseket, észrevételeket, javaslatokat. Ügyelet kedden 9–15 óra, csütörtökön 13–17 óra között. A városi szerkesztőség vezetője: *Fercsik Mihály*.
A városi szerkesztőség címe: 2170 Aszód, Szabadság tér 1. Állandóan hívható telefonszám: 28-436-410.
A melléklet – *amely hetilapként is előfizethető a helyi postahivatalokban és hírlapkézbesítőknél* – megjelenik minden hétfőn.

A Galga-expedíció tartalmas munkát végzett

Két vélemény

Dr. Asztalos István történész, nyugdíjas múzeumigazgató: – Immáron negyedszázados múltra tekint vissza a turaiak kezdeményezésével és Takács Pál vezetésével megrendezésre kerülő Galga-expedíció. Igen ritka az ilyen, ifjúság résztvételével megvalósuló mozgalom, és már ez önmagában elismerésre és támogatásra méltó.

A Galga-expedíciók nem formális táborozások, hanem nagyon is tartalmas kutató utak, melyek során a fiatalok néprajzi, vallási, történeti, népművészeti ismeretekre tesznek szert, sőt új, eddig ismeretlen értékeket is feltárnak. Az 1998. évi Galga-expedíciót, amely ebben az esztendőben kutatási programját a Petőfi-emlékek felderítésével bővítette, mindenkinek a figyelmébe ajánlom, részükre az illetékesek támogatását javaslom.

Seszták Sándor iskolaigazgató: – A Galga-expedíció keretében helytörténeti kutatásokat, néphagyományokat gyűjtő munka, s a dokumentumok feldolgozása, rendszerezése, népszerűsítése nemcsak az érintett gyerekcsoport körében, de az iskola egész életében jelen van.

Az expedíció negyedszázados működése hozzájárult ahhoz, hogy fiataljainkban természetes igényként jelentkezik a néphagyományok megbecsülése. Abban, hogy Turán jelenleg is országosan ismert hagyományőrző népi együttes működik, hogy a gyerekek óvodás koruktól kezdve élnek apáik szellemi örökségével, felfedezhető az expedíció által nyújtott élmények gazdagsága.

A huszonöt év sorsfordulók sokaságát hozta egyéni, községi és országos szinten, de az expedíciósok nem változtak: szeretik hazájukat, melyhez az élmények, a felderített ismeretek is hozzájárultak.

BARTHA LÁSZLÓ festő

(M) | mű nyolcvanéves, és ember-

kedves az Attila, te csak,

Tárlat a Zichy-kastélyban

Cirkuszi világ a képzőművészetben

A cirkusz és a képzőművészet kapcsolata nem új keletű. E kapcsolatban folytatódik a klasszikus értelemben vett cirkusz látványosságainak drámai, idilli ábrázolása, a mutatványnak és az elkápráztató akrobatikának a képi értelmezése. Az újkori cirkusz bölcsője Anglia, ahol 1769-ben *Philip Asthley* lovasjátéka adott inspirációt a látványosságra törekvés gyors európai elterjedéséhez.

A cirkusz belső drámáját elemezte Leoncavallo a „Bajazzo" című operában, ezt értelmezte – a maga festői eszközeivel – *Cézanne, Seurat, Picasso* is. A magyar képzőművészet és a cirkusz kapcsolata igen sok

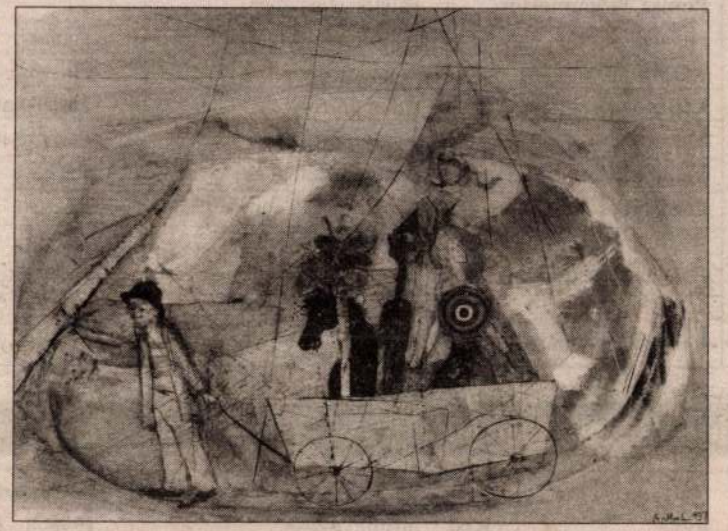

Bartha László: Cirkusz (1977)

műben nyomon követhető. Ezekből a képzőművészeti munkákból válogattak, és ezeket állították ki a kö-

Kovács Zoltán: Bohóc (1970)

zelmúltban az óbudai Kassák Múzeumban (III. Fő tér 1. Zichy-kastély). Festmények és szobrok sorakoznak egymás mellett – egy század alkotásai – a közelmúlt és a jelen teljesítményei. Mindez a cirkusz világának olyan színes formákkal érvényesült külső ábrázolása, mely a lelki tartalmakat is összegzi. Az örömet, a nosztalgiát, a bohóc magányát. Mindez együtt a cirkusz, a magyar cirkusz világa. Könnyezik belül Harlekin, miközben mosolyt és nevetést sugároz.

Klasszikus értéket hozott létre e témában *Egry József* cirkuszi kikiáltója, *Derkovits Gyula, Márffy Ödön, Ráfael Győző Viktor, Román György és Bartha László.* Utóbbi a cirkuszi porond ismétlődő (mert körkörös) magányát érzékelteti: a kocsit húzó férfi bizonyára egyedül van nemcsak a porondon, hanem a hétköznapok világában is.

A szentendrei alkotók közül *Anna Margit* és *Miháltz Pál* foglalkozott behatóbban e témával, persze ők is úgy, hogy saját életük problémáit „viszik a porondra". *Perlrott Csaba Vilmos,* aki szintén Szentendre megszállottja volt, pompás képet fest a cirkusz pihenő aktjairól. A Solymáron élő *Matzon Ákos* 1992-ben festett „Zenebohóca" szintén remeklés.

A *Csaplár Ferenc* rendezte anyagból meglepetést kelt *Gábor Jenő* és *Somogyi József* munkája. Utóbbi „Bohóc"-a azért megrendítő, mert a ceglédi Dózsa-emlékművet mintázó szobrász keserű önvallomását tartalmazza, aki minden sikere és elismertetése mellett hordozta élete ki nem iktatható magányát.

(A tárlat június 28-ig látogatható.)

(-ci)

	40,642	0	64,642
	0	0	1,410
	0	0	4,363
	1,488	3,850	7,347
	700	3,458	20,958
	770	0	2,451
	0	0	1,592
	0	0	1,312
	3,900	2,800	11,278
	9,000	3,702	26,702
	0	0	7,040
	0	0	100,000

Kereskedelmi és Iparkamara	vízháztartási modellezése	Pest megye	7 000
PIETKERT Kft.	sertéstelep-, víz-, gázkorszerűsítés, -bővítés	Galgagyörk	4 000
Pilisvörösvár Önkormányzata	KRÉTA kistérségi fejlesztési koncepció	érintett kistérség	2 003
Pomáz, Polgármesteri Hivatal	vállalkozási zóna fejlesztési program	Pomáz	6 076
ROMEL Kft.	új üzemcsarnok építése	Pilisvörösvár	15 447
Urbán János	gabonatároló	Püspökhatvan	1 868
Varga János	gabonatároló	Püspökhatvan	457
Varga Sándor	ültetvénytelepítés	Ráckeve	2 000
Zámbori és Tsa. Bt.	étolajpréselő építése	Kocsér	2 275
Zsámbéki-medence RTT	kistérség-fejlesztési koncepció	érintett kistérség	1 422
Vecsés Önkormányzata	szennyvízrendszer építése	Vecsés–Gyál–Üllő	85 000

Céljellegű decentralizált támogatás

t támogatás (adatok E Ft-ban)		
1999	2000	össz.
)	0	26,600
)	0	8,890
0,000	0	20,000
)	0	6,959
0	0	15,778
0	0	2,144
0	0	4,899
10,000	0	16,000
10,220	7,000	25,700
0	0	3,991
8,433	14,433	30,866
0	0	15,699

Pályázó neve	Kist	Beruházás megnevezése	Jóváhagyott támogatás (adatok E Ft-ban)			
			1998	1999	2000	össz.
Kőröstetétlen	8	ivóvíz minőségjavítás	12,250	0	0	12,250
Mikebuda	8	ált.iskola, óvoda, fűtésfelújítás	1,602	0	0	1,602
Nyársapát	8	közműves ivóvízellátás	6,141	10,020	0	16,161
Örkény	9	óvoda bővítés	7,000	20,000	0	27,000
Pánd	6	általános iskola felújítása	4,049	0	0	4,049
Püspökhatvan	2	óvodai konyha bővítése	2,170	0	0	2,170
Ráckeve	11	Árpád fejedelem Ált.Isk.felújítása	3,359	0	0	3,359
Szigetbecse	11	útépítés (Honvéd utca)	2,901	0	0	2,901
Tápiószentmárton	6	vízellátás - új kút létesítése	9,500	0	0	9,500
Tápiószőlős	8	ivóvízhálózat fejlesztés	4,490	0	0	4,490
Tatárszentgyörgy	9	óvodai konyha felújítása	3,289	0	0	3,289
Újszilvás	8	általános iskola bővítése, felújítása	6,000	0	0	6,000
Úri	6	új kút létesítése	3,325	0	0	3,325
Vácszentlászló	4	óvoda felújítása	1,500	800	0	2,300
Verseg	4	ivóvízhálózat fejlesztés	30,990	0	0	30,990
Visegrád	14	általános iskola felújítás	6,639	6,568	0	13,207

HÍRLAP

MEGRENDELŐLAP

Alulírott ..... (név), ... (ir. szám), ... (helység)

.....(út, utca, tér) ..... (házszám) ..... (em.) ..... (ajtó)

megrendelem az ÚJ PEST MEGYEI HÍRLAP című napilapot ..... példányban.

☐	1 hónapra	935,–Ft
☐	1/4 évre	2 805,–Ft
☐	1/2 évre	5 610,–Ft
☐	1 évre	11 220,–Ft

Vállalom, hogy az előfizetési díjat a nálam jelentkező kézbesítőnél készpénzben kifizetem.

....., 1998. .....

aláírás

Ingyenes apróhirdetési akció
az Új Pest Megyei Hírlapban

Május 23-tól augusztus 22-ig beérkező apróhirdetéseiket – 20 szóig – egy alkalommal díjmentesen közöljük lapunkban. Ezzel szeretnénk megajándékozni hűséges olvasóinkat, előfizetőinket.

Címünk: 1364 Budapest, Pf. 310

Név: .....

Cím: .....

Szöveg: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Akció

KECSKEMÉT, Kada E. u
31 m² és 25 m²
NAGYKŐRÖS, Örkényi u.
156 m² és raktár 127 m
külön is.
Nagykőrös, Ceglédi u. 1
Csak bérelhető:
45 m² és pince 70 m²
Érd: 53/350-330

Sziget Taxi – C
Szolgáltatásaink: Sze
Szennyvízszállítás.– El

Új Fo
URH 91.9 Mhz

Adásidő: 01.0
Állandó mű
Minden óra 30 perckor hírek, i
7.30–7.40 és 12.30–12.40 BBC
Londonból
A hét mindennapján 7.40, 10.3
a Westelpresstől
***Útinform:** 6.40*
***Fővinform:** 7.10, 11.40*
***Telefonszámunk:** (27)311-322*
***Hírszerkesztő:** Fehér Mónika,*
Törincsi Tímea

MÁJUS 25. HÉTFŐ:
- **Ébredjen velünk!** Mv. Fehér Mónika
- **Délelőtti tere-fere** Mv. Turgyán Tamás

MÁJUS 26. KEDD:
- **Ébredjen velünk!** Mv. Palicska Irén
- **Hírek a KENÓ világából**
- **Egészségpercek – Stoptáb** Mv. Fehér Mónika

MÁJUS 27. SZERDA:
- **Ébredjen velünk!** Mv. Törincsi Tímea
- **Hírek a KENÓ világából**
- **Infórum koktél** Komjáthy György műsora
- **Hungaroton újdonságok**

A kiállítás létrejöttét támogatták:

Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

Tisztelettel meghívjuk Önt

BARTHA LÁSZLÓ

Kossuth-díjas festőművész
kiállításának megnyitójára

a VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V., Vigadó tér 2.)
1998. augusztus 19-én 17 órára.
Megnyitja: VAJDA GYÖRGY

Megtekinthető: augusztus 19-től szeptember 6-ig, hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig

Bartha László: Vaktükrök Velencében

MEGHÍVÓ

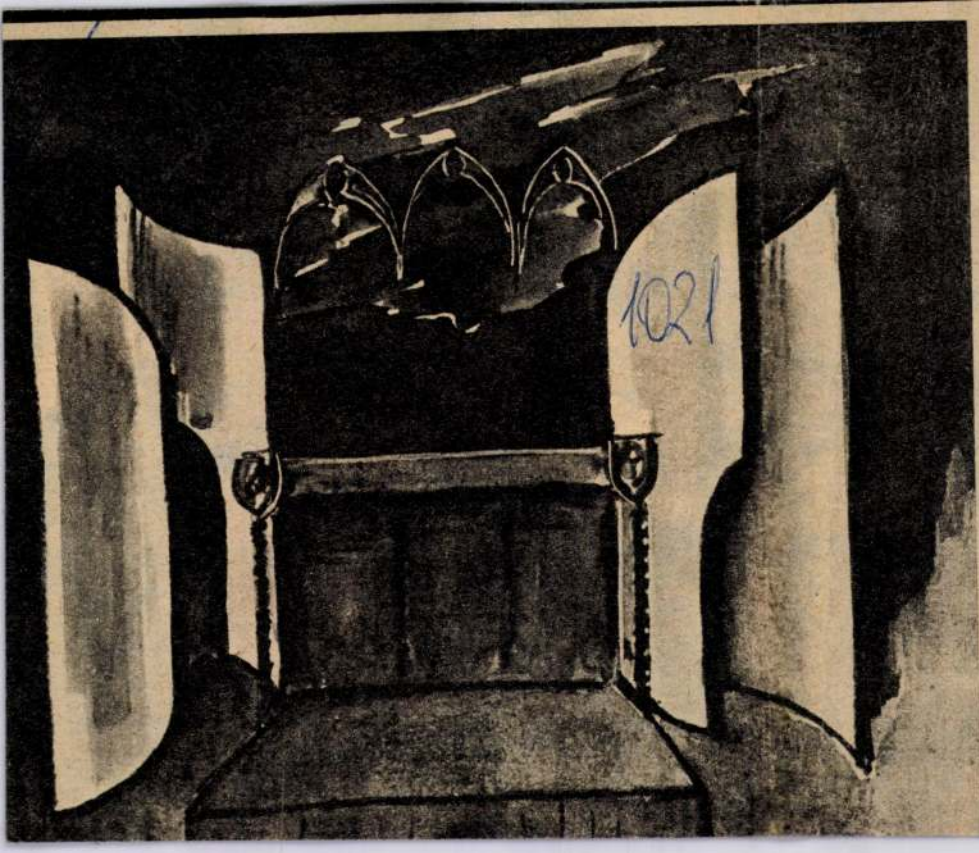

BARTHA LÁSZLÓ:

A díszlet élete

Bartha László diszletterve Madách Imre–Gyárfás Miklós, Mária királynő című költői játékához (Szegedi Nemzeti Színház)

Ha járatosabb lennék a pszichológiában, azt hiszem igen érdekes párhuzamot vonhatnék a gyermekkori óriás ágyunk és e között, a díszletbeli ágy között, amelynek tervezésénél a követelményeknek megfelelően a középkori misztériumdrámák háromszintes színpadára gondoltam, azaz ennek a mai változatára, s csak aztán jöttem rá, hogy Mária királynő ágya tulajdonképpen a mi gyermekkori óriás ágyunk, amelyet apánk tervei alapján csináltatott olyan méretekre, hogy a négy fiú kényelmesen elférjen benne. Ma is megfejthetetlen rejtély, hogy ez a sosemlátott monstrum, amelynek méretei jóval túlhaladtak minden ablakot és ajtót, hogyan juthatott el végül is a gyermekszobába, elfoglalva annak a legnagyobb részét, az azonban bizonyos, hogy még nagyon sokáig rendkívüli pusztulás jelezte a lakásban a vonulásának az útját. Mindenki mást visszariasztott volna ez a lehetetlen vállalkozás, ellenben apám, aki katona volt, nem hátráihatott meg a nehézségek elől, mégkevésbé ismerhette volna be, hogy a méretek az ő tervezési hibája folytán haladták meg jóval az emberszabásúakat. Mivel az ágy teljesen kiszorított minket a szobánkból, természetes, hogy ez lett „működésünk" színtere, s mennyiségben körülbelül ugyanannyi játék folyt az ágy alatt, az ágyon és az ágy felett, mint a Madách–Gyárfás Mária királynőjében. Azok a fehér falak, amelyek a díszletben az ágy két oldalán szoba, vagy várfalak jelzéseként tagolják a teret, a mi fehér szekrényeink emlékképei, melyeknek teteje jelentette a mostani díszlet harmadik szintjét. Innen ugrottunk egymás után a nagyágyra keresztmamám napernyőjével, amely az ejtőernyőt jelentette. (Ez azonban a jelen díszletben már nem ismétlődik meg.)

Persze mindez nem jutott eszembe akkor, amikor Lendvay Ferenc, a rendező elküldte a darabot. Sőt, először minden igyekezetem az volt, hogy elkerüljem ezt az óriási ágyat. Ekkor gondolatban elkezdtem elhagyogatni mindazt, ami megadta az ágy jellegét és mikor már ezekből a kellékekből semmi nem maradt, akkor az egész csak, mint a játék középső szintje szerepelt, ahol a játék túlnyomó része fog lezajlani, és így mindjárt volt értelme az egésznek. És mikor a 60 cm magas emelvény végre beletörődött abba, hogy ő semmi más, mint egy 60 cm-es emelvény, akkor egészen nyugodtan elkezdhettem őt felruházni az ágy minimális kellékeivel, csak addig a pontig, amíg azt mondhatjuk, hogy ez akár ágy is lehet, de azzá valóban csak akkor válik, mikor Mária rajta fekszik a párnái között. Ezen a második szinten nem is akartam tovább menni a kor- és hangulatkeltésben sem, azért ez a szint önmagában csak annyit árul el, hogy ez a múltban van valamikor. A pontosabb korra való utalás a felső szint közepén van, a dráma alaphangját megadó tépett, vörös felhőfoszlány előtti három gótikus ív. Ezt teljesen elégnek éreztem az egyetlen kellékkel egyetemben: a halott király trónszékével, mely szintén a felső szinten jelenik meg rövid időre.

Ennél a díszletnél is az volt a főcélom, hogy meg tudjak állni ott, ahol még nem magyarázom túl a darabot, és a díszlet nem akar a színészek helyett játszani. Azt hiszem, most is sikerült elkerülnöm azt, amit Focillon a középkori templomi falfestményekről olyan szellemesen mond, hogy azok az „írástudatlanok bibliái" legyenek. Szörnyű gondolat ez egy díszletnél. Ez a munkám talán többet foglalkoztatott minden előzőnél, örülnék, ha a játék nézőit nem önmagára, hanem csak a drámára figyeltetné fel . . .

a folttalan becsületről kimondott vallomása. Ó, bár csak ne hittem volna neki és ne hallottam volna olyan korán, gyerekfejjel ilyen szépet a becsületről és a hűségről! De nekem a színház akkor az őszinte és szent fogadalmak temploma volt. Nem tudtam én még akkor az egymást tipró belső intrikákról, a smink, a megvilágítás, a díszletek nagyító hatásáról; egy olyan világba jutottam, amelyben szépen, nemes magyarsággal és heves szenvedéllyel beszélnek, a tettek végletesek, ahol nincs helye a halogató gyávaságnak, itt mindig tenni és szólni kell, bármivel is fizetünk érte. Igen, a színházat dicsérem és a színházat vádolom korán felébredt igazságérzetemért, segíteni akaró részvétem ki nem hunyó fájdalmaiért, sokszor megcsalt és mindig újra feltámadó reményeimért. Itt, a színházban tanultam meg, hogy a hang, a modor, a magatartás bizonyos mértéke alatt nem érdemes se élni, se írni. Ebből a mesterkélt világból a hivő naivitás árama hatott át. Ezek a kitalált figurák visszatértek az életbe és ezer meg ezer alakká változtak. Ha az emberek szebben szeretnek és intenzívebben, eszményekért akarnak élni, ebben, – túl az irodalmon – elsősorban a színház a részes. A regény, az elbeszélés meditatív indítékait a dráma a cselekvés példázatával

[illegible] miatt az óriás színészek kivesző bölény fajtáját sirattam. Pedig hány nagy, sok szor a határtalant is túllépő alakító szí nészünk van ma is. Darvas Iván, Latinc vits Zoltán, Pécsi Sándor, Gábor Mikló Bessenyei, Básti, Kálmán, Sinkovits, Rut kai, Tolnay Klári, Domján, Ajtay, Tör csik... és megint fáj, hogy még le alább harminc színészünk nevét, szin egyforma jogon, a győzelmes és kivívc művészi alakítás jogán fel nem sorolh tom... És most, hadd emlékezzem azokr a barátaimra, színészekre és rendezőkr akiket szerettem és akik szerettek, d akikkel már nem találkozhatom; Somlc Artúrra, Latabár Kálmánra, Bán Frigye re, Timár Józsefre, Ascher Oszkárra, S Imrére, Apáthyra...

Mindig szívesen olvastam az emlé iratokat, művészek önéletrajza leveleit; de a forradalmárok írók után a színészek vonzottak a legjobban, Déryné, Jászai Mari, Bulyovszky Lilla leveleit, naplóit ma is olvasgatom. És nem pályájuk romantikus felívelése miatt vagy szerelmi életük intimitásaiért, hanem valami másért. Arra keresek választ, hogy minden siker és dicsőség közepette, mi az amit még nem értek el, ami fájt nekik. Mi volt életük és művé-

szivayengesége kényszerítette őt a kor-

1971 JAN 2-1
FILM, SZÍNHÁZ, MUZSIKA
Budapest
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

jut. De Latabár Kálmán jogos sérelmet már nem csillapíthattam. Hány év telt el úgy, hogy alig szerepelt, hány filmet mulasztottak el vele megcsinálni? A kritikusok mindig csak arról írnak, ami már megvalósult, de ki ír már egyszer arról, amit ostobaság, hatalmi túltengés, emberi gonoszság vagy szakmai irigység nem engedett megszületni. Ki kéri számon és

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

NAPLÓ

1004 MÁR 29

1021 Bartha László: **Moszkva felé**

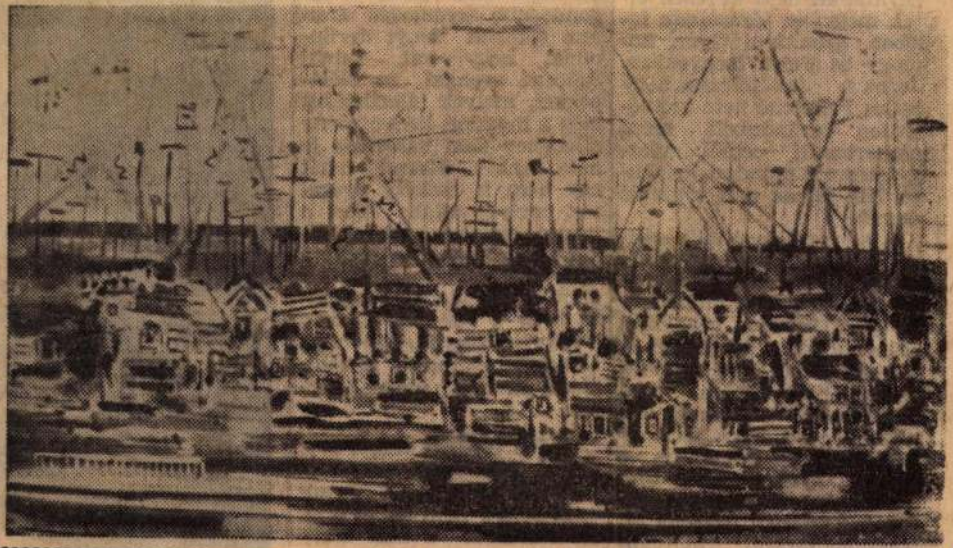

gőt isznak. Az öregembernek

Az OTP adatai szerint ezzel a „megnyugtatás célját szolgáló" ellenőrzéssel egyáltalán nem kevesen éltek megyénk járásainak felében, azonkívül Győr, Somogy és Fejér megyékben. Jogos a feltételezés, hogy Szücs Ferencné nem személyesen zarándokolt merő emberbaráti célból adatgyűjtésre a mondott helyekre. (Ha ugyan még többfelé nem?)

A körlevél további részeiből kiderül, hogy az illető képkeretező és festővászonkészítő kisiparosi munkakörre gyakorlásához vevőkörét szándékozik bővíteni. A képkeretekből és a festővászontól meglehetősen távol álló kötvények révén is. Annak ellenére, hogy ezek ellenőrzése — ő mondja — „nagy gyakorlattal bíró egyénnek is komoly idegmunkát jelent." Szerény ellenszolgáltatásul, nyilvánvalóan az idegmunkáért, nem vár többet, mint a fel-

att, hog
kisiparo
zelebbi
lálhatók
gondosa
sem sik
nünk,
Szücsné
gekkel, melyek ellenértékét még a mondott kedvezmény ellenében sem vásárolja le nála senki? Marad tehát egy nem is csekély nyereség, melyet aligha lehet a tisztes kisipari szakma javára elkönyvelni. Még a könyvelésben járatlanok előtt is köztudomású ugyanis, hogy a kisiparosok nem a felvett előlegek, hanem az elvégzett és joggal leszámlázott munka után adóznak.

Sok tétlen ember van. Sokan nem nézik meg kötvényeik számát és ugyancsak sokan nem kérik ezek ellenőrzésére a már említett állami szervek díjtalan segítségét. Marad tehát Szücs Ferencné, aki nem-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László
ÉLET ÉS IRODALOM

1966 JUL 9

1021

Bartha László: Szelídgesztenyefa

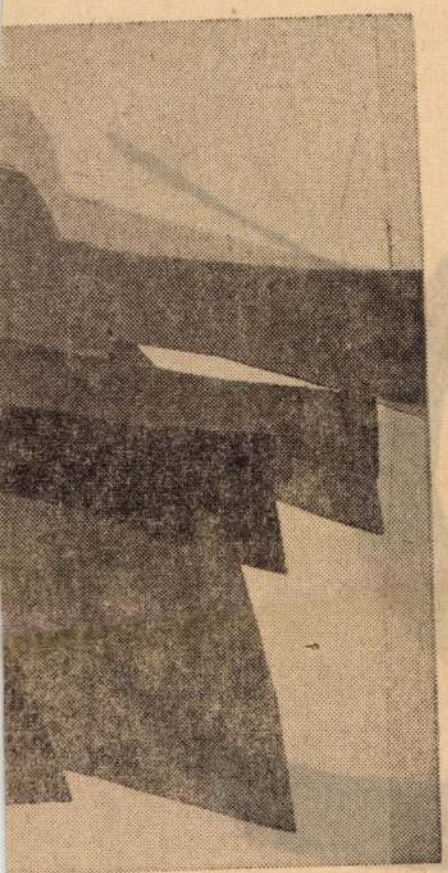

ária: Tárt karok

HAJNAL GÁBOR:

Négysorosok

1.

Töredék töredék után
löködik fel kinnal után
a lélekmélyből jön az éj
és lassan a szívemig ér.

2.

Tompa és vágytalan vagyok
csak árnyéka régi magamnak
köd félálom mondogatom
füstize van téli utaknak.

3.

Kezek nyúltak ki értem a sötétben
és felemeltek mikor már zuhantam
a félelemtől még remeg a térdem
és álmomban kiáltok akaratlan.

4.

Most hálaének mocorog a szélben
szárnyát feszíti lassan az öröm
az ég alján bíborba lebben
az új nap s új hitével beköszönt.

lóricz és Kelet-Európa

rol-
tul-
ete-
ttuk
ges
slav
. A
is
ban

föl új távlatokat, éreznek emberi teljességet — ő is Móriczot nevezte meg.

Ismét más alkalommal Marienbadban, egy nemzetközi írótalálkozó román résztvevője lelkesedett Móriczért, közös világunk művészi ábrázolójáért...

az élet, a sors és a valóság hiteles művészi megjelenítéseként hatnak. Érdemes és bizonyára tanulságos lenne tüzetesen és módszeresen összehasonlítani a Móricz-életművet néhány olyan írói életművel, amelyek egyidejűleg keletkeztek a szomszédos irodalmakban. Bizonyára meg lehetne lelni a magasabbrendű törvényszerűség

Olbracht a *Suhaj, a betyár* című regényballadát, majd ehhez hasonló hitelességgel, mélyről fakadón szólal meg (1936-ban) a kelet-európai népsors éneke a *Miroslav Krležá*tól írt *Petrica Kerempuh balladái*ban; s ugyanakkor — 1936-ban — jelenteti meg Móricz a fenyegető *Betyárt* (majd néhány évvel ké-

Bartha László

Bartha László
Fekete tyúk
Poule noire
Черная курица

Aufwand 1963 Mörc 37 lap

Kádár György: Automatika – Automatisme – Автоматика

a szerkezet, a meggondolt építettség uralkodik. A tárgyak szépségét nem a lefestés érzékenységével kívánja visszaadni, hanem a testek szerkezetének, színeik dekoratív szépségeinek hangsúlyozásával. Eltávolodik a naturától annak érdekében, hogy a lényeges értékeket fogalmazhassa meg. A tárgyak szerkesztettsége és konstruktív volta érdekli és ezért lehetséges, hogy a formák csendéletein és tájképein is monumentálissá emelkednek és megfogalmazásuk egyszerűsége rendet és harmóniát tükröz. Ez a rend és harmónia különben is határozott tartalmi vonása Kádár György művészetének. Su-

úgy, hogy ne váljék a képzőművészet pus
faldekorációvá, hanem egyenrangú félk
kapcsolódva az épülethez, mindkét mű
szeti ág gazdagodjék ebből a kapcsolatb
hihetetlenül fontos szabály, amit Ká
György, mint vérbeli mestere a monumen
lis műfajnak megérez és megért. Tervei
kivitelezett munkái bizonyítják, hogy
építészet térmeghatározó szerepét elfoga
Az épületet nem tekinti egy kiállítás falán
amelyre odaakaszthatja képét, hanem
ismerve az architektúra területi kötött
geit, eggyé tud válni azzal. Ezt az egysé
kompozíciós módszerével — melyben a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

Bartha László

SZOC. MŰVÉSZETÉRT

1963 NOV

1021

Bartha László: Az ajkai timföldgyár kalcinálója

MINDENKIT ÉRDEKEL • MINDENKIT ÉRDEKE

Termelési tanácskozások az I. félévben

TERMELÉSI ÉRTEKEZLETEK 1963 ELSŐ FELÉBEN

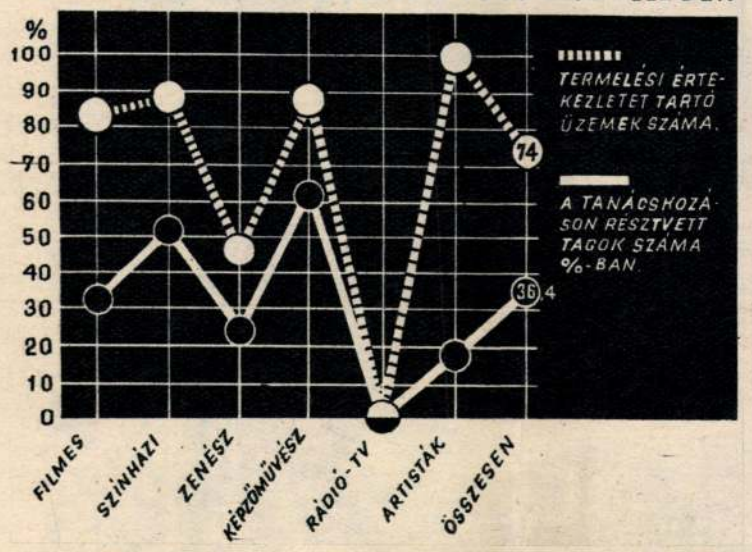

A művészeti terület intézményei és vállalatai 74%-ában tartottak munka- és termelési értekezleteket. A fenti grafikon beszédesen bizonyítja, hogy sem a szakmai vezetés, sem a szakszervezeti bizottságok nem foglalkoztak akkora gondossággal e tanácskozások megszervezésével, mint kívánatos lett volna. A vállalatok és intézmények 26%-ában

[illegible] az 1963-as év feladatairól, és éppen a

Készítsük el az éves üzem és munkavédelmi kompl

— A művelődésügyi miniszter és a Művészeti Sz elnökségének felhívása –

A gazdasági és társadalmi szervek fontos fe népköztársaságunk törvényes rendelkezéseinek nül gondoskodjanak a dolgozók egészségügyi é javításáról, neveljék a dolgozókat az ilyenirány tására. A tapasztalatok szerint egyes vállalatok szakszervezeti és műszaki gazdasági vezetés m kellően össze, emiatt, továbbá rosszul értelmeze rendelkezések nem kellő ismeretéből adódóan munkavédelmi helyzet javítása terén elért eredm

Az említett hiányosságok megszüntetése érde hogy az üzemegészségügy fejlesztésére, a felada alábbi művészeti vállalatok és intézmények éve munkavédelmi komplex tervet készítsenek: Bud zak (Bábszínház és Irodalmi Színpad kivételével) üzemi Vállalat — Megyei moziüzemi vállalatok Pannónia Filmstúdiók — Filmlabor, FITE, MOKI Cirkusz és Varieté Vállalat — Fővárosi Vidám ponti Műtermei — Képzőművészeti Alap vállalata

A tervben rögzítsék: — a központi és saját ható anyagi eszközökből, mely egységekben, m munkakörülményeket — a minimális és egész megvalósítását —, hogyan biztosítják a baleseti a foglalkozási ártalmak, megbetegedések megelő nek érvényt az üzemi, valamint a személyi higié talan megtartásának — milyen intézkedéseket te lése érdekében, milyen propaganda eszközöket a sító munka során.

A komplex tervet minden vállalat és intéz lehetőségei és a vonatkozó rendelkezések figye el. — A tervet az alábbi irányelvek felhasználá A tervben meg kell jelölni az egyes feladatok idejét, a végrehajtásért felelős személyt, és a szük fedezetének forrását.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

NAPLÓ (VESZPRÉM)
1968 ÁPR 12

1021

(Bartha László rajza)

pan a meteorológusok és a geofizikusok érdeklődését elégítik ki. Ezeket az adatokat többek között

felhasználják a televíziós tornyok, a magas épületek, a rádiórelés létesítmények és egyebek kivitelezésénél is.

Lehetővé válik általa a jégképződés elemzése a magasság függvényében, a felhők és a ködök szerkezetének vizsgálata, továbbá a légkör lüktetésének tanulmányozása. Az ilyenfajta vizsgálatok érdeklik a városi egészségügyi szolgálatot is. A torony-obszervatórium műszerei automatikusan mérik a meteorológiai jellemzőket;

mérik a hőmérsékletet, a szél sebességét és irányát, a nedvességet és sok egyéb tényezőt.

A magassági meteoroló-

„szonda" alsó réte tot szolg sok szél könnyíti szolgálat nak új légkörbe matokró.

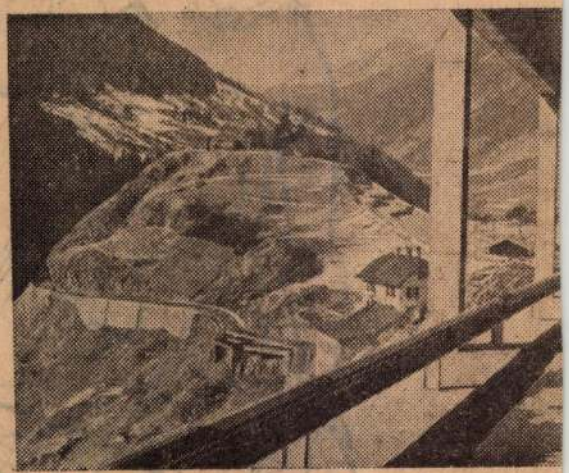

műanyag raktárház

260 négyzetméter raktározásra alkalmas felfújható műanyagsátrat. Az újfajta „raktárépületet" két öt lóerős Diesel-motor 7 perc alatt fújja fel, majd az egyik motor működtetésével eredeti állapotában tartja. A felfújható csarnok fűthető vagy hűthető és teljes védelmet biztosít az időjárás viszontagságai ellen.

A képen a hatalmas műanyagsátor belseje.

(MTI Fotó — Balassa Ferenc felv.)

Hogyan mérhető a kozmikus por a világűrb

Rugók : üvegből

Bármilyen picinyek is a kozmikus porszemecskék — a legapróbbak mikroszkóppal sem láthatók —, mégis *súlyos károkat okozhatnak*, ha az űrhajó ilyen porfelhőn halad keresztül. Az óránként sokezer mérföld sebességgel haladó űrhajó falára ugyanis *nagy csapódnak rá*. Ameri dósok most olyan n szerkesztettek, amely a becsapódásnak az vel tudja lemérni a kus porszemek súly Nagy nehézségek zott olyan finom

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Bartha László

1964 JAN 11

1021

Bartha László: Ülő nő

Vita a népesedésről

(Folytatás a 7. oldalról)

négere" (bár itt nincs egészen igaza, sok idős asszony életét hosszabbítja meg a felelősség, a szükségesség tudata s a tevékenység); 3. vagy rászakad a véget nem érő rohanás, egymást érő műszakok, éjszakába nyúló munka, idegesség, türelmetlenség. S mindez miért? Hiszen ami a célja volt, a gyermek adta örömre, gyönyörűségre nem marad ideje. S ezen nem segít a családi munkamegosztás, a Bor Ambrus említette „szocialista apa" sem. Mert az apa — bármily segítőkész is — inkább azt veszi magára, ami kellemes, ami élvezet, a szellemi foglalkozást, tanítást, játékot, sétát. Az évezredes gyakorlottság következtében a házimunka nagyja még sokáig az asszonyokra hárul.

Azt hiszem, a legtöbb anya nevében tiltakozhatom Bor Ambrus megállapítása ellen, hogy a szorosan vett anyai funkció a szoptatással zárul, a többit elvégezheti az apa vagy az életkor szerint illetékes intézmény; a gyermek s az anya egyaránt boldogtalan lesz, ha ez így történik. Mivégre van hát a gyermek, ha nem foglalkozhatunk vele, ha nincs időnk rá?

Móricz Zsigmond írja az *Életem regényében* apjáról, kit a rácsimpaszkodó apróságok között valóságos Nílusistennek, a termékenység szimbólumának látott, hogy csődét tehát joggal tekintj a családi pótlék kiegészítő nek. De számolni kellene anyák érzelmeivel, s a gy mek idegrendszerével Nem maradna-e az an többsége legalább két é gyermeke mellett, ha tehetné? Nem volna-e szerűbb a csecsemőkor id re a családi pótlék emelése, s ezzel együtt a csődei térítés ugyancsak hatós emelése, hogy az a szabadon dönthesse el: állami segítség melyik máját választja? A felen szülési szabadság az első pés ezen a téren, igen ha nos is, de csak kezdet lel Szándékosan nem említ az óvodát: a három éven lüli gyermeknek szüks van közösségre, a csecsen nek még nincs.

A boldogságra tanítani ke az emb:rt

De hiszen, — mondh nánk — sok országban bölcsőde se szülési szaba ság nincs, mégsem olyan a csony a születési arány, m nálunk. Valóban, mert ak egy harmadik, részben m említett, s ugyancsak n mós ok: a társadalmunkb veszélyesen terjedő kispol ri mentalitás. Mi ez? A s cialista öntudat hiánya, *közösség iránti közömb ség*, amely megmérgezi személyiséget és ott v minden cselekedete alján. sok gyermek világnézet k dése is. Társadalmi felel

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 MÁJ.

KÖNYVTERJESZTŐ
TÁJÉKOZTATÓ

Bartha László illusztrációja Áprily Lajos: A kor falára című könyvheti verseskötetéhez.

aki elbeszéli. Hiszen a múlt
derítése, a saját múltunké
mindig nyomozás, és nemcs
az emlékezet nyomoz, hane
a megismerés is, két könyö
telen segédfelügyelőjével,
elemzéssel és a következtetés
sel, ráakadni egykori cseleke-
deteink, választásaink indí-
tékaira, titkos rúgóira.
Persze, bárhova is kanya-
rodott ez az én nyomozásom,
igyekeztem sohasem szem

országos, sőt világ-ügyének sod-
rásába és szorításába torkollik.
Nekem izgalmas munka volt
ez a nyomozás — szeretném, ha
ebből az izgalomból az olvasó
is megérezne valamit.

ZELK ZOLTÁN

A REGGEL NÉGYSZÖGÉBEN

Estére megölöd a verset —
egy kedvetlen, rossz mozdulat
s leomlik, ami nappal épült.
Szavak. Szavak. Falak. Falak.

És kövek és vasak zuhognak.
És rom, csak a rom a fekhelyem —
ki önmagát falazza csak be,
olyan Kőmíves Kelemen.

Aztán a reggel négyszögében
a kedves rajz, térded s hasad,
mert mindig fölcsúszik a paplan,
mert mindig fölkél már a nap.

Nehéz vagyok? Nekem se könnyű,
hogy már csak téged lélegezlek,
mit adhatok? mit kérjek tőled?
próbáld megszokni, hogy szeretlek.

(A költő Fölforrt az ég című, könyvheti kötetéből. Magvető.)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET
1971 MÁR 14
1021

Bartha László

Bartha László illusztrációja Karinthy Ferenc műveinek Három huszár című kötetéből, amely a Szépirodalmi Könyvkiadó gondozásában jelent meg

megállapítással vagy ugyanannyi iszapízű sablonmondattal letudni. Ne...

kritikákban van meg, amelyek alighanem ...

gázfürdő

...országos Gyógyfü... ...atósága a múlt ...ürdőkezelésről ...evelet adott ki ...gészségügyi oszt...ek —, melyben ... legfontosabb ...neghatározta, és felhívta a fi...yelmüket a kezelési lehetősé...ek kiterjesztésére.

Jelenleg Budapesten a Gel...ért-gyógyfürdőben, az Ország...os Reuma- és Fürdőügyi In...ézetben, a János-kórházban ...alálhatók olyan készülékek, ...melyekkel a kezelést el lehet végezni. A jövőben — a Fővárosi Fürdőigazgatóságtól nyert tájékoztatás alapján — a Lukács-gyógyfürdőben is beállítanak két készüléket.

Ismételten szeretnénk azonban felhívni a figyelmet, hogy az eljárás csak az előírások szigorú betartása mellett alkalmazható, ami az előbb felsorolt orvosi javallatokra, valamint az alkalmazás technikai feltételeire vonatkozik. A felsorolt betegségfajtáknál a széndioxid gázfürdőkezelésnek nincs kizárólagos jelentősége, hisz egyéb (gyógyszeres stb.) kezelési mód is eredményre vezethet.

Egészségügyi Minisztérium

Dr. Mosolygó Dénes

...kokban szállítását! Az ezzel járó költségtöbbletet a vevők túlnyomó része bizonyára szívesen vállalná, ha ennek fejében a TÜKER és a Szállítási Vállalat együtt kezeskednék a hibátlan lebonyolításról.

Farkas Sándor
ny. lapszerkesztő

*

A tüzelőanyagok csomagolása több éve napirenden levő kérdés. Az Egyesült Magyar Szénbányák, a Belkereskedelmi Szállítási Vállalat és a TÜKER Vállalat által szervezett szakbizottság — bevonva a dorogi és várpalotai szénbányákat is — jelenleg is foglalkozik a témával. Egyelőre a két bányavállalat által termelt brikett csomagolása van napirenden.

TÜKER VÁLLALAT
Mező László
kereskedelmi igazgató

Gyalogjárdát épít a MÁV

...szolnoki út 72—76. sz. ház la-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

1966 OKT 15

1021

Bartha László

Bartha László kiállítása Szombathelyen

Ma délután fél hatkor nyílik meg A Savaria Múzeumban Bartha László festőművész „Könyvillusztrációk" című kiállítása. A megnyitó beszédet dr. Szentléleky Tihamér megyei múzeumigazgató mondja. — Képünkön: Bartha László a készülő kiállítás képei közt
(Foto: Je)

Versmondó fiatalok

APRÓHIRDETÉS

Ingatlan

Beköltözhető háromszobás ház eladó. Megtekinthető: vasárnap 10—12 és 16—18. Szombathely, Thököly Imre u. 21. (6959)

Badacsony-hegyen hatszáz négyszögöl kültelek eladó. Érdeklődés. Wesselényi u. 15. Szombathely. (6997)

Kőszegen városhoz közel déli fekvesű szőlő és gyümölcsös megosztva is eladó. Cím: Kőszeg. Kálvária u. 43. szám. (6987)

Szigligeten strandfürdőhöz közel prima szőlő eladó. Szalay József, Keszthely, Vöröshadsereg út 1. sz. (6985)

Lakás

Soproni kétszobás családi házban levő lakásomat szombathelyi lakással elcserélném. Érdeklődni: Szombathely, Semmelweis u. 10. (6992)

Üres albérleti szoba fiatal házaspárnak kiadó. Érdeklődni: 18-as Cipőboltban. Lakás: Szombathely, Kőrösi Csoma Sándor u. 56. szám. (6993)

Albérleti szoba 2 személy részére kiadó. „Terta" magnetofon eladó. Szombathely, Engels u. 58. szám. (6980)

Sárvári szobakonyhás főbérleti lakásomat elcserélném Vas és Veszprém megyei hasonló lakással. Érdeklődés: „Azonnal" jeligére a Sárvári Hirdetőbe. (6990)

Adás-vétel

Jó karban levő „Szikra kombinált szekrény, kárpítozott bútor, könyvesszekrény eladó. Szombathely, Bajcsy-Zs. u. 14. I. em. 5. Megtekinthető 17 órától. (6982)

Másfél éves bevadászott, telektörzskönyvű drótszőrű német [illegible]

Biztos hatású „DROHOKA" tyúkszemtapasz 3.60-ért kapható Horváth drogériában. Szombathely, Kossuth Lajos utca. (1)

Sezlonok, ágybetétek 900,— forinttól. Mintát küldök. Szállítás díjtalan. GELLÉR kárpitos, PÁPA. (6667)

Eladó hálóbútor kettős rekamié fotelok intarziás asztal. Szombathely, Vépi út 1/a. emelet balra. (6857)

Szőlőprés, szőlőzúzó, rendfa, bontóasztal, zsírsütő, képek, háztartási tárgyak eladók. Szombathely, Szinyei Merse Pál u. 31. Délután 3—5 óráig. (6981)

Egy kisipari modern rekamié eladó. Szombathely, Vorosilov utca 39. (6939)

Disznóperzselők, kolbásztöltők, libatömők, csapdák: Kulcsárnál. Budapest, Rádóczi út 6. (6991)

Jó állapotban levő NDK magas kerekű mély gyermekkocsi eladó. Szombathely, Móra F. u. 33. szám.

Eladó 2 darab zománcozott tűzhely kisebb konyhaszekrény asztallal. Szombathely, Hunyadi u. 51. szám. (6965)

Állás

Anyagkönyvelőt áruismerettel, továbbá időszaki nyugdíjas könyvelőt felveszünk. Kertész Mtsz. Szombathely. (Kámon). (6996)

Vizsgázott szállításvezető, gépkocsielőadó 12 éves képocsivezetői gyakorlattal állást változtatna. Címmeghagyás 12-140 telefon, Szombathely. (6995)

Fiatalkorú fiúkat 6 órás munkaidővel veszünk fel. Mezőgépgyár. Szombathely. (6963)

Takarítónőket állandó szombathelyi munkahelyre felveszünk. Ingatlankezelő Vállalat. Szombathely, Marx K. u. 17. szám. (6920)

Asztalos, ács, tetőfedő szakmunká[illegible]

Műhelynek és garázsnak helyiség kiadó. Érdeklődni lehet: Kovács. Szombathely, Márkus E. u. 9. szám. (6983)

Két kisgyermek mellé gondozónőt keresek. Címeket „Bejárással" jeligére a Szombathelyi Hirdetőbe kérek. (6972)

Női cipők gyártásában

több éves gyakorlattal és cipőipari techikummal rendelkező szakmunkást műszaki vezetői teendők ellátására

felveszünk

Fizetés megállapodás szerint. Felveszünk továbbá: női cipő modellezésben jártas modellőrt, ezenkívül megásban [illegible]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1969 AUG 1-

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK
LAPJA
Budapest

1021

Bartha László

vecsen a
dernebb
rát. Létr
ván is
odalátog
mel mu
laboratór
tárt, a
keket.

A
nem sz
mány:
temen
idő, hogy folytathatja azt a munkát, melyet édesapja — az érdemes ember és érdemes gyógyszerész — abbahagyott...

lyok és gondo
ciális otthonok, a fertőző kó
házak, klinikák fertőző oszt
lyainak, proszektúráinak, l
boratóriumainak dolgozóit,

Raszler Károly:

Ne s!

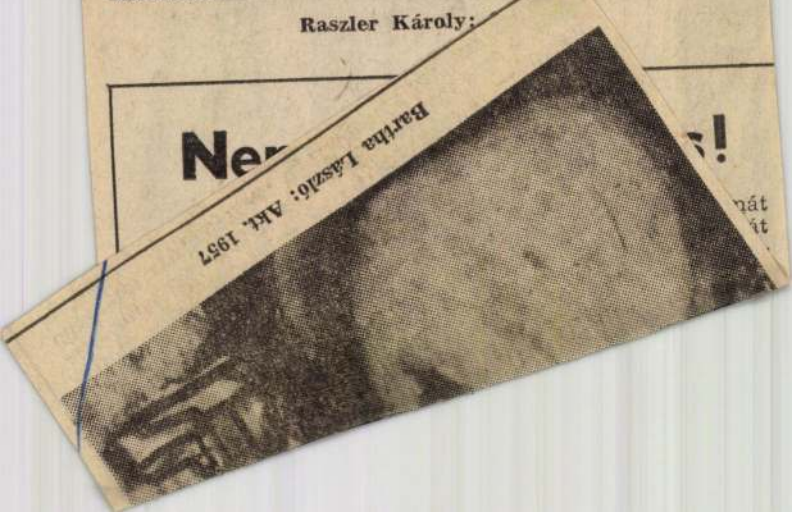

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR NEMZET
1937 JAN 29.

NAPI KÖNY

1021

Bartha László illusztrációja Bárány Tamásnak a Szépirodalmi Könyvkiadónál megjelenő Sziget című regényéhez

sodperc

Ikosságról

Manchester már könyvének korábbi fejezetében jelzett: a titkosszolgálat kilenc emberét leitatták az előző éjjel.

„A bolondok államába megyünk"

A merénylet Johnson-féle változata szerint, amiről a már említett Drew Pearson ír, Manchester könyvét egyetlen soha be nem bizonyítható cél sugallta, mégpedig az, hogy a Kennedy-család az Egyesült Államok mai elnökét okolja a volt elnök meggyilkolásáért. Manchester szerint ugyanis Kennedy csak Johnson kifejezett rábeszélésére vállalkozott a texasi útra. (*»Ne törődj semmivel, a bolondok államába megyünk«*, mondotta John F. Kennedy vigasztalóul feleségének utazás előtt, Manchester feljegyzése szerint.) Pearson most azt bizonygatja hosszadalmasan, hogy Johnson csak két héttel előbb értesült az utazásról, mi több: le akarta beszélni elnökét a vállalkozásról. Le akarta beszélni a texasi látogatásról Kennedyt Connally kormányzó, meg az időközben elhunyt Sam *Rayburn*, a képviselőház texasi illetőségű elnöke is, de Kennedy ragaszkodott az úthoz, mert azt hitte, hogy személyes megjelenése sikerrel jár és feltöltheti

Steinbe

Ki hoc

Pontosan 332 ezer dollárba kerül egyetlen Vietcong-harcos megsemmisítése, ami bizony borsos ár. Art *Buchwald*, a szellemes amerikai humorista, a hadviselésnek egy *olcsóbb* módját javasolta a minap: szerinte az egész vietnami háborút ki kellene adni *albérletbe* egy alvilági szindikátusnak, mert az efféle magáncégek általában nemigen kérnek 25 ezer dollárnál többet egy ember »kinyírásáért«. Buchwald gúnyos indítványát holtbiztosan elutasítja a washingtoni kormány, s így folytatódik a háború *drágább* változata, amely azonban semmivel sem tisztességesebb, mintha valóban hivatásos gengszterekkel végeztetnék megrendelésre.

John *Steinbeck* úgy látszik azonban, ellenkező véleményen van, mert Dél-Vietnamból keltezett cikkeiben az amerikai katonák hősiességének és a kaland nagyszerűségének dicséretét zengi. A kutyákkal végzett embervadászat, a helikopteres rajtaütések extázisba ejtik (a helikopter-pilóta ördöngős mozdulatai Pablo *Casals* kezeire emlékeztetik az írót, aki így *egyenlőségi jelet tesz a cselló és a gépfegyver megszólaltatása között*), és élete nagyszerű pillanatának érezte, hogy az egyik amerikai alakulat harci vállalkozása során sajátkezűleg süthetett el egy löveget.

Bartha László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

VAS NÉPE
Szombathely

1970 MÁJ 17.

1021

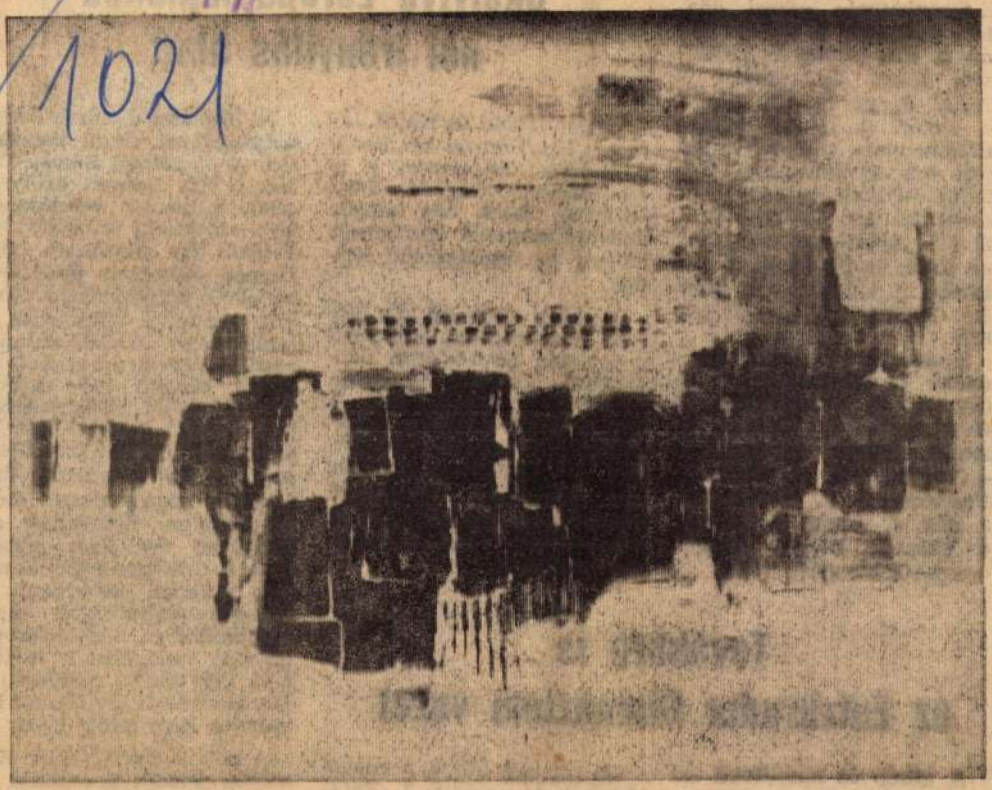

Bartha László: TÉL (olaj)

Szombathely városi döntők. Leányok: 1. Zrínyi Ilona u. ált. iskola, 2. Derkovits telepi ált. iskola, 3. Antal János u. ált. iskola, 4. Petőfi S. u. ált. iskola. **Eredmények:** Derkovits—Petőfi 6:2, Zrínyi—Antal 5:0, Zrínyi—Derkovits 5:2, Petőfi—Antal 1:4, Zrínyi—Petőfi 6:1, Antal—Derkovits 2:2 — **Fiúk: 1. Petőfi S. u. ált. iskola,** 2. Kámoni ált. iskola. Döntő: Petőfi—Kámon 8:7.

Szombathelyi járás. Leányok: 1. Sorokpolány, 2. Csepreg, 3. Vasszécseny, 4. Gencsapáti, 5. Torony, 6. Acsád. **Döntő:** Sorokpolány—Csepreg 5:2. — **Fiúk: 1. Vasszécseny,** 2. Gencsapáti, 3. Ják, 4. Acsád, 5. Torony, 6. Csepreg. **Döntő:** Vasszécseny—Gencsapáti 11:2.

Orbá
nos, a
pa-bajn
piros-fe
bajnokai
kezitcsók
amikor az edző
nek.

A zajos ökölvívó edzőhelyen meglehetősen szokatlan a gyengéd és felettébb tiszteletteljes üdvözlés. A köszöntés Nemec Károlynénak, a Bp. Honvéd ökölvívó szakosztálya vezetőségi tagjának szól, aki vezetők és versenyzők egyöntetű véleménye szerint ritka hozzáértéssel és lelkesedéssel végzi különleges munkáját.

Nemec
az egyik nagyreményű Honvéd ökölvívó édesanyja) a szakosztály adminisztrációs munkájában nyújt segítséget. Ennél viszont már sokkal többet vállal. Felmérhetetlen, milyen hasznot hoz az ökölvívók munkájában. Megszűnt a durva hangoskodás, jelenléte edzéseinken, mérkőzéseinken, utazásaink alkalmával tiszteletet parancsol. A fiúk egyre többet adnak szakmai tanácsaira. A vesztett mérkőzések után kedvességével, hozzáértésével lelkileg rendbehozza a fiúkat. Úgy tűnik, rövidesen a Bp. Honvéd ökölvívóinak hivatalos képviselője lehet.

A nők — mint Nemec Károlyné példája is mutatja — helyet követelnek maguknak, olyan területeken is, ahol korábban

Továbbra is az Entzbruder Gimnázium vezet

A közép és középfokú iskolai sportkörök közötti pontversenyben változatlanul az Entzbruder Gimná-

A verseny állása a május 6-i helyzet szerint: 1. Entzbruder Gimnázium 1201,08 pont, 2. Nagy Lajos Gim-

Bartha László
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

1958 OKT 15

Bartha László kiállítása

Az utóbbi évtizedekben a Balaton környéke kulturális téren is jelentős tényezővé emelkedett. A festők közül *Egry József* itt talált művészetének kiapadhatatlan forrására, másoknak, közöttük a nemrég elhúnyt *Vass Elemérnek* festészetét új színnel gazdagította. Tihany érlelte meg a fiatalabb nemzedék egyik legtehetségesebb tagjának, *Bartha Lászlónak* egyéni stílusát is.

Bartha László most megnyílt kiállítása a Csók István Galériában olyan művészegyéniséget mutat be, aki a világ összes jelenségeit sajátosan festői szemmel nézi: minden képének fő alkotóeleme a szín. Ennek jut a vezető szerep a művészi szándék tolmácsolásában. Bartha rendkívül kulturált festészete igen sokféle hatást egyesít: elsősorban a francia iskolázottságét, de elevenen élnek benne az újabb magyar művészet dekoratív törekvései is — s mindezek, a legsikerültebb alkotásokon, mélyreható jellemzéssel és hangulati tartalommal párosulnak. (h—s)

...ito-gép ...
...ve percenként
...ospatak, Cso-

...zőgép Braun-
...otorral 17 mm
...adó. 384—319

...ardt 11-es
...ép eladó. Ér-
...este 8 után te-
...84—396.

... transzformá-
... XIII., Szent
...rk 18, házfel-

...utman fehér-
... gombivukkötő-
...nhétezerért. —
...27459« jeligére.

...épmeghajtó —
...kus szerkezet.
...1 fázisú, 110 V,
...otorral, eladó.
...dni este 7 órá-
...ver. Üllői út 29.

jelenesu, ... lakással, ingatlannal rendelkező dolgozó nő. Jelige »Véletlen 25944« Felszabadulás téri hirdetőbe.

Férjhez menne vidéki 28 éves özvegyasszony két kislánnyal lakással rendelkező, becsületes iparoshoz vagy gazdálkodóhoz. »Dunántúli« jeligére, a kiadóba.

Megismerkedne intelligens, karcsú, teltalakú, fekete vagy vörös, középtermetű leánnyal, jól kereső értelmiségi. Vigkedélyű, független, természetkedvelő és temperamentumos legyen. — Feltétlenül Veszprém megyéből. Fényképes leveleket »Vadrózsa 21« jeligére, kiadóba.

42 éves, dolgozó nő férjet keres. Lakás van. Elvált ne írjon. »Pesti« jeligére, a kiadóba.

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

OKT 22

MAGYAR NEMZET

Bartha László kiállítása

Évek óta Tihanyban él, évek óta a természet, a Balaton művészi hagyományai érlelik Bartha László tehetségét, amely most a Csók Galériában rendezett kiállításán, régebbi alkotásaival összevetve, elmélyültebben, tartalmasabban nyilatkozik meg. Színnel és vonallal mesterien bánik. Bravúrosan szerkesztett, lelemények kompozícióiban megjelenik a lírai ihletésű táj, könnyű fények remegő tündöklésében és a rianás jeges, rideg félelmességében: a Balaton, de megjelenik a szűkebb környezet, intim szobabelsők, csendéletek formájában s Bartha látókörében egyre inkább benne van az ember is.

A hang, ami ezekből a témákból oly elbájoló dallamossággal szól hozzánk, solfféle elemet egyesít. Megfér benne egymás mellett a hódolat és a fanyarság, a komolyság és a tréfa, a megindultság és az irónia. Kiállításának artisztikus képei között járva sokszor az az érzésünk, mintha brilliáns rögtönzéseknek lennénk tanúi, mintha a kép ott született volna a szemünk előtt, meglátásai épp oly közvetlenek, élményei épp oly frissek, mint amilyen biztos ízléssel és műgonddal juttatja érvényre az emberi karakter, a tárgyak, a tájak, a hangulatok lelkét.

Bartha a valóságot és részleteit olyan eszközökkel fejezi ki, amelyeket a maga képzelőerejének hozzáadásával formál és hitelesít, saját temperamentuma szerint alkalmaz. Előadásának szellemes fordulataiban, könnyed, trillaszerű ékítményeiben a mondanivaló tisztán bontakozik ki s mindig világosan hangzik fel a vezérmotívum üde dallama.

Egyénien kezelt, gouachetechnikával készült, az érzelmek leggyöngédebb regisztereit is megszólaltató képei különösen megkapják a nézőt, a képfelfogás nagyvonalú eleganciájával, a finom harmóniákra hangolt színekkel és az ember ábrázolásának ironikus hangsúlyával.

De talán a legjellemzőbb, hogy Bartha minden munkájában jelen van a grácia múzsája. Akár a Balaton újszerű tolmácsolására irányuló kísérleteit nézzük, akár a szőlőmunkás asszony nagy lendületű, költői kontúrba fogott mozdulatát, vagy a gobelinbe kívánkozó Fügefa című festményének lágyütemű, dekoratív felépítését.

A sokoldalú, kulturált művész kiállításának tükrében az örvendetes eredmények mellett megmutatkozik Bartha kutató, kereső hajlama is, amely most rátalált legnemesebb művészi hagyományaink talajára.

Dutka Mária

ügyi Hivat
pította: *az i*
az egyházi v
dettől fogv
állam és az
jó viszony
jelen- és az
lelettel fog
haladó egyh
nem a kényelmes
lást választották, hanem vállalták a harcot, nemcsak az állam, hanem saját egyházuk és a hívő tömegek érdekében is.

es
ök-
hér
ikai
nint
ora.
sef,

Baranya megye református lelkészeinek tanácskozása

Baranya megye református lelkészei kedden Pécsett tanácskoztak. *Achátz Imrének*, a Hazafias Népfront megyei bizottsága elnökének kül- és belpolitikai tájékoztatója után *Farkas József* budapesti lelkész, egyházkerületi főjegyző Népünk egysége az új társadalom építésében és a béke védelmében címmel tartott előadást. A tanácskozás részvevői nyilatkozatban fejezték ki békeakaratukat és a nukleáris fegyverkísérletek elleni tiltakozásukat.

tetések

mány Tájékoztatási Hivatala elnökének 50. születésnapja alkalmából eredményes munkája elismeréséül a *Munka Érdemrend* kitüntetést adományozta.

A kitüntetéseket kedd délben *Dobi István*, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke nyújtotta át.

Trautman Rezső építésügyi m

Az állam többféle a szövetkezeti

Országszerte nagy feltűnést keltett a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának határozata, amely kimondja, hogy a jövőben az állami lakásépítés és a magánépítkezés jelenlegi formájának fenntartása mellett széleskörűen *ki kell fejleszteni a dolgozók lakásépítő szövetkezeteinek mozgalmát.*

Trautman Rezső építésügyi miniszter a szövetkezeti lakásépítés elindításáról a következőket mondja:

— A tervek szerint az állam lehetővé teszi: szövetkezeti formában lakáshoz jussanak olyanok is, akiknek anyagi ereje nem engedi meg, hogy családi házépítésbe vágjanak bele, vagy öröklakást vásároljanak. Ismeretes, az építtetőknek bizonyos nagyobb összeggel kell rendelkezniük, mielőtt az építkezés megkezdődnék. *Az állam többféle módon támogatja majd a szövetkezeti lakásépítést.* A támogatásnak

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HÍRLAP

1958 OKT 12

610

Bartha László kiállítása

Egyénileg bármennyire más-más hangvételű is művészeink balatoni festészete, közös bennük a *Magyar Tenger* sajátos költészete, atmoszférájának tüneményes színgazdagsága. *Bartha László* festészetében is ez a kettősség a legvonzóbb. Dekoratív elrendezésű kompozícióban mesteri ecsettel igazítja egymáshoz a tüzes színeket, merész harmóniákat teremtve. Tájképeiben *Egry* sajátosan konstruktív fényfestészetének hatását érezzük. Különösen szuggesztívek azok a képei, melyeken a havas partú, rianásos jegű, téli Balatont állítja elénk. Csendéleteiben a színkezelés, a térépítés modernsége ragad meg bennünket. Gyönyörű asszonyalakjainak testét szerelmes odaadással varázsolja égővé, egyszer merészen vörösbe fogott környezetben, máskor pasztellfinom tónusokkal, virágok társaságában.

Modernsége meggyőző, mert élettől ihletett, élményerejű. Nem holmi ábrándos lakója a balatoni asiliumnak, hanem nagyon is jó ismerője. El tud gyönyörködni a szőlőrendek között hajladozó parasztasszonyok munkamozdulatainak szépségében és otthonos a jó borokat rejtő hegyi pincék gazdáinak társaságában is. — Örülünk Bartha László kiállításának, mely egy kiváló, de eddig kevéssé ismert festőt hoz közelebb közönségünkhöz. (Csók István Galéria.)

A. T.

A szovjet gépegy
totta a hozzáfűzött
ket, sőt az évek so
nyosodott, hogy a
nak vélt teljesítmé
is megterhelhető.
műszakiak éltek ez
tőséggel. *Hat év alatt 30 szá-*
zalékkal növelték a termelést.
Szovjet típusú automatikus
áramszabályzó működik a ko-
hócsarnokban, szovjet mintára
épülnek az új légszabályozó

Az üzem bölcsődéjében 40—

Izlik a kicsikn

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 APR 2

MAGYAR NEMZET
Budapest

Bartha László illusztrációinak kiállítása

a Petőfi Irodalmi Múzeumban

Az utóbbi időben egyre inkább úgy érzem, festőnek, szobrásznak, nincs hivatottabb méltatója, megértőbb híve, propagátora a költőnél. Legyen az kortársa, vagy későbbi évtizedek, évszázadok szülötte. Hálával gondolok Juhász Gyulára, aki költészetében oly nagy helyet adott festőknek, képeknek; élményeinek, gondolatainak rímbe szedésével nyitogatta-nyitogatja a szemeket, szíveket a képzőművészet befogadására. Kassák *„Mesterek köszöntése"* című, epigrammikus sűrítésű versfüzére nélkülözhetetlen az avantgarde törekvések megértéséhez. Lehetne a példák sokaságát idézni. (Most csak az idén tíz éve elhunyt nagy mesterünknek, Szőnyi Istvánnak hódoló Rónai Mihály András-verset említeném.)

Képzőművészet és költészet szent szövetségének múltja talán évezredekre nyúlik vissza és a kultúra legszebb hagyományainak egyike. („Képírás", — talán ez a kapcsolat, ez a kép lebeghetett Kazinczy előtt, amikor nyelvünket újította. A szó kihalt, csak egy pesti utca őrzi még emlékét.) S ki, melyik intézmény lenne hivatottabb e kötelék ápolására, ébrentartására, mint a *Petőfi Irodalmi Múzeum*, mely képzőművészeti megvilágításban, tervszerű egymásutánban, egy-egy művész illusztrátori munkásságának kiállításával állítja elénk e társulás újabb lehetőségeit.

Vayerné Zibolin Ágnes finom érzékkel átgondolt, intim légkörű rendezése beható képet ad *Bartha* László másfél évtizedes illusztrátori tevékenységéről s egyúttal eleget tesz a múzeum sokrétű feladatának. A rendezés felvázolja könyvkiadásunk fejlődésének tizenöt éves útját is, melyen az illusztráció és a borítólap a kezdeti fekete-fehér megkötöttségéből és más megkötöttségek alól kiszabadulva eljutott a színes nyomásig és addig, hogy a könyvdísz vezérlő pálcája: a könyv, írója és szelleme. Nyomdaiparunk ma már technikai igényesség-

paradox módon, az illusztrálás kötöttebb műfajában hívebben adja önmagát, mint piktúrájában. Ezt úgy értjük, hogy Bartha nemcsak alapos, érzékeny megértője az irodalmi műveknek, hanem tud velük azonosulni, felismeri a hullámhosszakat és pontosan beállítja magát rájuk. Még azon az áron is, hogy kissé feladja magát, kissé a háttérbe húzódik, vagyis művészi alázattal teljesíti feladatát. Ezzel a tiszteletre méltó hozzáállással bizonyos fokig felszabadítja magát festészetének önmaga alkotta stíluskötelmei alól, viszont cserébe képeiben alig kifejezett tulajdonságait nyilvánítható itt meg.

Kapcsolata íróival olyan, mint librettista és zeneszerző ideális egymásra találása. És Bartha olyan mélyen kulturált, sokoldalú alkotó muzsikus, mint Leonard Bernstein, aki Bachtól a dzsesszig a zeneirodalom minden korszakát, minden mesterét, — mint rendkívüli tévé-sorozatában látjuk, halljuk — mindentudással, közvetlenséggel, férfias bájával interpretálja. Bartha illusztrációs művészetében — úgy érezzük — egyéniségének teljesebb értékű kifejezését találta meg. Csillog és sziporkázik, szárnyal önfeledten, komor és komoly, kuncog csendesen, vonalaival, színeivel tolmácsol drámát, tragédiát, mesét és verset, lírai tájleírást.

Kiválóan illusztrált könyveinek száma megközelíti a százat, szerepelnek köztük az örök útitársak és a tehetséges kezdők széles skáláján belül a világ- és a magyar irodalom különböző rangú író-költői. Mindegyiknél tartotta magát a „librettóhoz". A legtöbbször olyan sajátos dallamú muzsikát komponált, melyet sok író vallhat lelkéből leledzettnek Turgenyevtől Jékely Zoltánig.

Dutka Mária

a Ma ... nde
Erkel-

Liszt-d ... ózse
csi Ne ... űvé
rának

a Fővá ... n-dí
szai-dí ... jas forendezőjet,

Átadták az ir
és művészeti

A felszabadulás 25. évfordulója alkalmából *irodalmi és művészeti díjakat* adtak át szerdán a Fészek-klubban. Az ünnepségen megjelent *Aczél* György, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, *Óvári* Miklós, a KB osztályvezetője, *Lugossy* Jenő és dr. *Polinszky* Károly művelődésügyi miniszterhelyettesek, *Tömpe* István, a Magyar Rádió és Televízió elnöke, *Vass* Imre, a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének főtitkára, továbbá ott volt irodalmi és művészeti életünk számos más ismert személyisége is.

Ilku Pál művelődésügyi miniszter ünnepi beszédben köszöntötte a József Attila-, a Jászai Mari-, a Balázs Béla-, az Erkel Ferenc-, a Liszt Ferenc- és a Munkácsy Mihály-díj idei kitüntetettjeit és átadta a kitüntetéseket.

József Attila-díj

I. FOKOZAT

Boldizsár Iván

író.

Csoóri Sándor

III. FOKOZAT

Bella István

költő.

Jókai Anna

író.

Tóth Béla

író.

Jászai Mari-díj

I. FOKOZAT

Csernus Mariann,

a Nemzeti Színház színművésze.

Őze Lajos,

a Nemzeti Színház színművésze.

Szemes Mari,

a József Attila Színház színművésze.

Szendrő József,

a Nemzeti Színház színművésze.

II. FOKOZAT

Jánosa Lajos,

a Magyar Televízió díszlettervezője.

Majcen Mária,

a Veszprémi Petőfi Színház színművésze.

Pápay Erzsi,

a Nemzeti Színház színművésze.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 ÁPR. 3

1021

KIÁLLÍTÁSI NAPLÓ

BARTHA LÁSZLÓ

Bartha László régebbi képei a *Fauves* festészethez álltak közel. A formákat lazán odavetve egyszerűsítette, élénk színeit kontrasztosan helyezte egymás mellé, a megnyerően szép foltok mellett vonal is — de, sohasem a kontúr vonala — futott végig csillogó tábláin. Festészete szerkesztő és dekoratív volt, ma is az. Mindig a látványt festette, de mivel festményei igen távol álltak a színes fényképtől, az ötvenes években Bartha nem kapott helyet a művészeti életben, képei akkoriban nem szerepeltek a kiállításokon.

Újabb — és újfajta — festményein megtartotta a saját hagyományait, főképpen a színeit. Azt, ahogyan fest: vékonyan, játékos könnyedséggel, kecsesen. Ecsetvonása utánozhatatlanul magasrendű. Legutóbbi képein síkba teríti az ábrázolást, nem túl szigorúan, mert ennek a művésznek nincsenek kérlelhetetlen dogmái. Síkba tett képeit kétféle módon építi fel vízszintes sávokból — olyan ez, mint a geológiai rétegek metszete — vagy négyzetekből. Az előbbire példa a *Moszkva felé* című kép. A vonat ablakából nézett táj benyomásait sávokra bontva közli. Legalul a sínek, mellettük a vasúti váltókarok lámpáinak színes, elnyújtott foltjai (mintha időfelvételt készítene valaki a mozgó vagonból), fölötte színes faházak, ezek is szimultán egybekapcsolódnak. Még feljebb a zöld mező, a kék ég és az erős áramú vezeték szürke traverzei. A vasszerkezetek lehelletnyi jelzése ugyanolyan kontrasztja a dúsan megfestett faházaknak, mint amilyen ellentétesen szokta a művész a hideg és a meleg színeket egymás mellé tenni. E kép sűrítésének, sőt zsúfolásának ellenpontja a *Nádas*, melyen jóformán nincs semmi — a szerkesztési elv ugyanaz, mint az előbbinél —, csak okkeres sávok, más színekkel együtt. Ez — ellentmondás nélküli — végletesség Bartha László jellemzője és értéke, ahogyan művészetében egyszerre van festői raffinéria és őszinte naivság.

Négyzetekből konstruálja például a tihanyi kerteknek, a vetés parcelláinak képét *(Hegyoldal, Magyarpolány)*, tehát ilyenkor a vertikális erők mellett a horizontálisok is hatnak, míg a „sávos" képeknél egyedül a vízszintes irány érvényesül. Mindkét szerkesztési módot megtalálhatjuk állandóan ismétlődő témájánál, a befagyott Balatont mutató képein. A jég repedései, az összetorlódó jégtáblák valósága, szinte aksztrakt geometriát ad ezeken a festményeken.

Az alumíniumkohó és vegyiüzeme is kedvelt tárgyai a művésznek, ezeknél a térnek is van szerepe. Festészetileg ide sorolható a régi gobelint idéző *Őszi vadászat* is. A gondosan válogatott anyagot kisméretű *gouacheok* és illusztrációk egészítik ki. *(Csók Galéria).*

GACS GÁBOR és DEÁK LÁSZLÓ

Két fiatal művész — Gacs Gábor grafikus, Deák László szobrász — gyűjteményes kiállításon mutatta be alkotásait az *Ernst Múzeumban*. Szerencsés volt a párosítás: a grafika és a szobor műfaja jól illenek egymáshoz.

Gacs termékeny művész, mintegy kétszáz lapot állított ki S a rengeteg stúdiumnak, az állandó ujjgyakorlatnak volt eredménye. Ez a kiállítás sorozatokból áll, mondhatnám úgy is, hogy sok-sok miniatűr kiállítás követi egymást.

Gacs Gábor művészete telítetten érzelmi, jóllehet megjelenítése kiszámított, száraz, sőt fanyar. Tartalmi, gondolati elemek, de víziók is helyet kapnak a rajzain. Zöld — festményigényű — vízparti tájképek, függőleges jegenyefákkal, pirosas gellérthegyi tájak, a Bernard Buffet-i ihletésű *Takarítónő*, székek és aktok sorozata, tollrajzok — köztük a Madách illusztrációk —, kék töltőtoll-krokik, rézkarcok, színesceruza-rajzok, szellemes *collageok* sorakoznak a hosszú teremben. S kitűnik egyik legkorábbi munkája, az ősember barlangrajzaira emlékeztető *Béke* című kompozíció. Egyik legújabb, és legjobb darabja a *Litográfia* című lap —, mely puritán módon címében is a technikát jelöli — már-már áttöri a műfaj határait, és a magas-reliefhez, a szobrászathoz közelít.

A szobrász Deák László festőnek készült, mint Maillol; Berény Róbert tanítványa volt a főiskolán. Lírai Berény-portrészoborral tiszteleg mestere előtt. Többi arcmása (többnyire leányfejek), figurái (leány- és fiuaktok) a legnemesebb hagyományokat követik. Statikus, nyugodt, szépen formált példányok. Más törekvést mutat néhány vázlata és a gotizáló *Vízöntő hava* című figura. A nyugalmi állapot megszűnik a kettős figuráknál, ilyen a *Birkózók* összetett, komplikált, ellentétes mozgásával, és a *Bicikli sták*. Ez utóbbi túllép a szűken vett tárgykörén, olyasmit ábrázol, amit nem szoktak, de a művész merészségét hitelesíti, hogy a furcsa szoborkompozíciót jól oldotta meg. Megismétli a kerékpárosokat egy pasztellrajzon is. Ez a nagy kép vezeti be rajztanulmányainak, aktstúdiumainak termét, ahol a téma — az akt — mindig ugyanaz, de a beállításban, a mozdulatokban, a vonalak érzékenységében sok érdekeset talál a néző. Néhány különleges konstruktív pasztellen is megakadt a szemünk — kár, hogy kevés van belőlük.

Frank János

tének és működésének elemző összehasonlítása, s azt is kutatnunk kell, hogy a jól működő miért nincs hatással a rosszra?

Azt se feledjük, hogy igaztalan és történelmi szemléletet nélkülöző eljárás mindent a ma nyakába varrni, midőn tegnapi, sőt tegnapelőtti görcsök oldódnak fel, illetve még mindig nem oldódtak fel teljesen, és mennyi régi seb sajog. Mindez azonban napjainkban vált megoldható kérdéssé.

A vita egyik gyújtópontja a munkaerkölcs kérdése. Újabban egyre inkább az anyagi érdekeltség és az erkölcsi ösztönzők kölcsönhatását kutatjuk és helyesen. Úgy érzem azonban, hogy gyakorta megfeledkezünk valamiről:

a szakmai szenvedély

döntő szerepéről, más szóval: a munkaerkölcs életető lelkéről. Akit a szen-

tötte a szilvát. Megkérdeztem, hogy nincsen-e terhére a munka?

„Azért élek, mert még tenni tudok valamit" — hangzott a válasz. Nos, ez ama „szakmai szenvedély" melyről beszéltem. Gyakran halljuk a felsóhajtást: „Bár csak fele annyi buzgalommal dolgoznának a közösben, mint valamikor az egyéniben!" — Található némi túlzás ebben a vádban, de igazság is. Ám miben kereshetjük a szakmai szenvedély olykori csökkenésének az okait?

Nemegyszer tapasztalom, hogy egyes szövetkezeti parasztok nem földjük beadását siratják, hanem „szabadságuk vesztét".

A szabadság fogalmát

pedig összetévesztik hajdani atomizált helyzetükkel. Ugyan miféle szabadságot élvezett a régi világban a kisparaszt? A nyílt szavazás terrorját? Az adórendszert, mely alacsonyra értékelte a nagybirtok tiszta kataszteri jövedelmét, és magasra a kisparaszti földekét, s ekként vetette ki az adót? A kamatrabságot? A csendőruralmat? Midőn elsorolom mindezt, a válasz rendszerint így hangzik: „Igen, de akkor dolgoztunk, amikor akartunk". — Ez azonban csak igen vékony rétegre volt érvényes, a többség vállalta a paraszti életforma „vastörvényeit", dolgozott megállás nélkül, parcelláján-

dés, hog
lemben s
ez a „mi
dozott, és
vár? A
érzéke
ahol *a*
ugyan
válni, te
vezetők
együttmű
ezenfelül a szövetkezet nem csupán munkahely, hanem a falu szociális és humánus gondozójává fejlődik, tehát széles ölelésű új otthont teremt — nos, ilyen helyeken a parasztok is előbbre lépnek.

A szövetkezetek demokratizálódásának mai fokán döntő fontosságú a vezetők kiválasztásának, tehát a szelekciónak az ügye. Ahol a szövetkezet meg a tanács vezetői és a párttitkár feladatuk magaslatán állanak, és tervszerűen együttműködnek, ott nincs komolyabb hiba. Ám végre föl kell vetnünk a kérdést, hogy *a kiválasztás gyakorlatának megvannak-e a helyes és biztos kritériumai?* Elegendő gondot fordítunk-é a szakmai rátermettségre és a vezetéshez nélkülözhetetlen sokrétű emberi tulajdonságokra, képességekre? Ha ugyanis a vezető nem bír szakmai szenvedélyt ébreszteni a szövetkezet tagjaiban, és képtelen

humánus kívánságaikat

igazságosan kielégíteni, a legjobb akarat mellett is félmunkát végez. Egyik szövetkezet elnöke kényúri viselkedésével maga ellen lázította az egész falut, de súlyos ellentétbe került a tanácselnökkel is. Midőn ezt megfelelő helyen szóvá tettem, azt a választ nyertem, hogy „igen, az illető merőben individualista". „De akkor miként bízhatjuk reá egy közösség irányítását?" — kérdeztem. „Kit tegyünk a helyébe?" — hangzott a válasz. Megemlítettem az egyik szövetkezeti gazda nevét. Egy ízben vezette már a szövetkezetet kitűnő eredménnyel, szakmai szenvedélye azóta sem csökkent, amióta egyszerű szövetkezeti tag. Megkérdezték, hogy vajon mire alapítom utób-

sű-
ny-
pá-
so-
nek
zót
en,
em
be-
ből
le-

lehetséges az igazi értékeket kiválasztanunk.

Erdei szól a jó munka jutalmazásának és a rossz büntetésének a kérdéséről. Alsóbb fokon ez meg is történik, középső és felső fokon kevésbé. Helyenként azt tapasztaltam a közelmúltban, hogy amennyiben valaki nem állotta meg helyét a szövetkezet élén, sőt joggal elítélhető magatartásával súlyos károkat okozott, „fölfelé bukott", és továbbra is mezőgazdasági vonalon maradt. Talán felesleges részleteznem, hogy az efféle eset milyen hatással van a dolgozó népre? Ekként látszólag „megmentünk" egy embert, de tulajdonképpen elveszítjük, mert

elkerüli a „tisztítótüzet"

melyben hibáitól megszabadulhatna. Emellett pedig ugyancsak elveszítjük sokaknak a hitét és bizalmát.

Akad termelőszövetkezet, ahol igen kevés a fiatal, ám ezeknek a többsége is az irodában dolgozik. De történhet-é másként, ha a hivatalba helyezést még mindig kitüntetésnek minősítjük? Nemegyszer tapasztalom, hogy amennyiben a gyakorlati élet területén kitűnik valaki, jutalmul hivatalba teszik. Az emberi emelkedést tehát összetévesztjük a „hivatali emelkedéssel", és ez csakugyan a régi úri-polgári gondolkodásmód öröksége. Demokratikus hagyomá-

BARTHA LÁSZLÓ: PATETIKUS ETÜD

II. Debreceni Orsz. Nyári Tárlat

Bulek-darabban egy rendkívül komoly szellemi-filozófiai küzdelemre késztette a nézőt, szuggesztív atmoszférateremtéssel. Ruszt József pedig talán egy kicsit túlzottan meghúzva O'Neill drámáját, de pontos lélekrajzzal, dinamikával rendezett egy felzaklató előadást. Úgy érzem, Fényes Márta idei legjobb rendezése a Péntek Rézi volt, egész évi munkáján némi fáradtságot, ötletszegénységet éreztem az elmúlt évek sok, sziporkázó vígjáték és operett rendezéséhez képest. Más előadások, rendezések is sok részértéket felmutattak, így Ruszt József a Liliomban, Taar Ferenc Nap a város felett című darabjában, Kertész Gyula az Igor hercegben, bár a Háry bizony népszínművesre, néhol giccsesre sikeredett. Giricz Mátyás A sárkány rendezése stílusos filozófiai mesejáték volt, de Svarc darabjával a választás okán van bajunk. A sárkány nem igazán jó dráma, mondandójának sok vonatkozása a Negyven gazfickóban jobban meg van írva. Vitatkozok Molnár Géza művének bemutatójával is. Már az Anna-ünnepből kiderült, Molnár inkább szépprózában tud gondolkodni, a színpadrafogalmazás túl szárazan, epikusan megy neki. Nem értem, miért nem látta ezt be legalább második esetben a színház dramaturgiája.

No igen, a dramaturgiáról. Itt már a szervezeti kötöttségtől függetlenül, elégedetlenséggel vagyok. A pécsi színház és Czimer

gyelekre igen, Nowa Huta Gdanskban nemcsak magu pának is jelentős színjátszá

Valami ilyenről lenne sz különleges helyzeténél fogv nagy feladatok várnak. T mindig újrakezdő, sohasem godott művészi lélekkel d szemmel belátni hazánk és figyelemmel Közép-, Kele szlovák, szerb-horváth, rom határainkon túl élő magya Deák, Méhes, Veress) dara mák, előadások által koru meghatározni az ember geit és a jövőt is. És a kul gában felnőtté érlelni a jöv jét. És ha kell, hát szórakoz ház. Program ez, s nem aká

A színház sosem személy szabad, hogy egyének sike közösség dolgozik a darab közösségért. Ez maga a szí lektíva eggyé olvadása, a dése.

Féltsük, óvjuk közösen színház sose süllyedjen egz akár középszerű mesterked oda van minden, darab EGÉSZ, s a színház funkc veszíti végérvényesen!

A

Bartha László
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1930 AUG 2 0

1021

Bartha László illusztrációja Parujr Szevak »Esős szonáta« című regényéhez, mely az Európa kiadásában jelenik meg

telt Sze

ldiek
ocsi-közleke

állni tilos« jelzése
nél nagyobb gépkocsi-forgalmú nagyvárosokban is fordított az arány: a közlekedést ugyanis nem a két percnél rövidebb ideig megálló kocsik zavarják elsősorban, hanem a parkírozó autók által egy nyomtávval elkeskenyített úttest. Sokan kifogásolják a Belvárosban gombamód szaporodó »6—22 óra közt megállni tilos« táblákat és megjegyzik, hogy viszonylag olyan gyér itt a forgalom kora reggel és este 6 után, hogy a legtöbb utcában elegendő lenne a »8—18 óra közt *parkírozni tilos«* tábla, a *megállási* tilalmat a legfontosabb és valóban keskeny utcákra korlátozva.

Sok a panasz a »rendőrlámpákra« is, mert az útszéli, oszlopos lámpákat a járművek eltakarják egymás elől. Több helyre kívánkozik a magasban felfüggesztett lámpa. Másutt a folyamatos forgalom miatt csúcsforgalmi időben alig lehet biztonságosan keresztezni egy-egy főútvonalat, vagy arra rákanyarodni: pl. a Zrínyi utcából a Roosevelt térre, vagy a Rudas László utcából nagy ívben a Dózsa György útra. Ilyen helyen nagyon elkelnének a csak reggel és délután

et-
zó-
ló cikket. [illegible] ak, akik hasznos célokat tűznek ki maguk elé, de segítés helyett még támadást kapnak. Az ország ügyét előbbre vinni, kötelesség volna. Vonatkozik ez az állandóan emlegetett kultúrforradalomra is. Aki régészkedik, az nyilván olvas is, tanul is, más szemmel fogja látni a művészit, a szépet. Műveltebb lesz. Ezt ki is kellene használni! De ki régészkedhet a hivatásosokon kívül? Senki!! Mi is amatőr régészek vagyunk. Nem Mohácsot, mást, egyszerűbb dolgokat keresünk és találunk. Látom, hogy társaságunkban hogyan fejlődnek egyesek és jutnak a kulturáltság mind magasabb fokára. Szükség volna az amatőr régészet hivatalos elismerésére.

Mi több ízben hangoztattuk, hogy amatőr régész egyesületre van szükség. Ha az amatőrök egy elismert egyesületben tömörülnének, akkor a hivatásos régész félig-meddig szakembert kaphatna segítségül munkájához. Jól járna mind a kettő! De jól járna az ország is, mert sok embert megnyerhetnénk ennek a komoly, kulturális ügynek. Jól járnának a hivatásosak azért

1021

BARTHA LÁSZLÓ RAJZAI

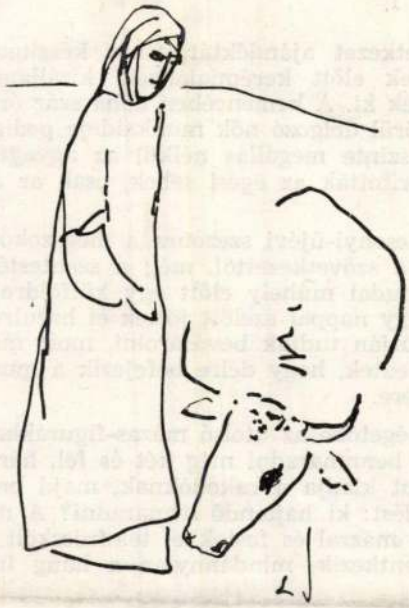

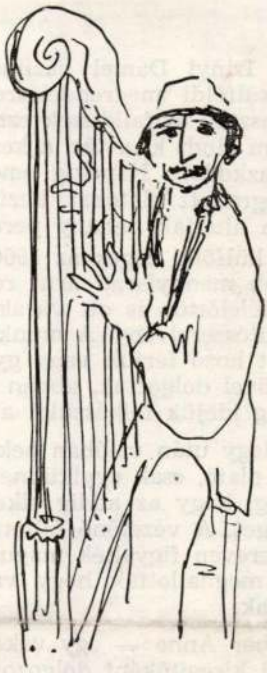

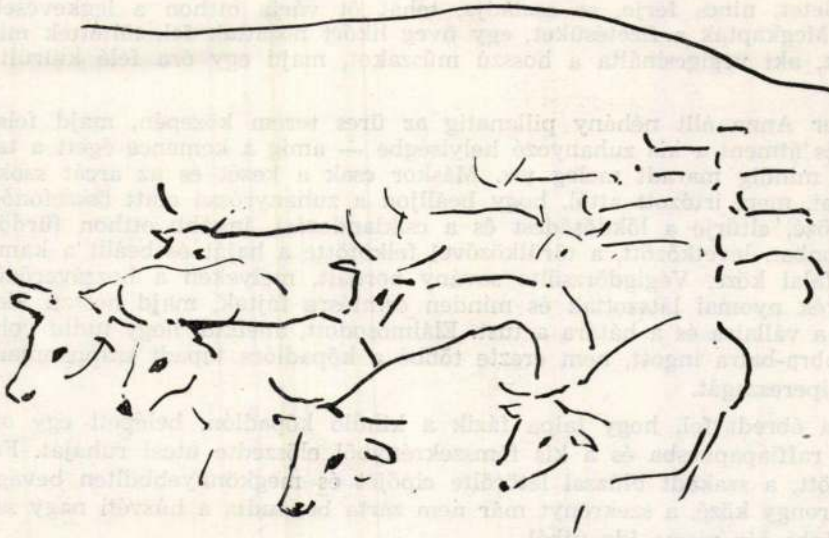

1964
KORTÁRS
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u.
Telefon: 188-296, 188-307

MOLDOVA GYÖRGY

Akar velem beszé

I.

Az Irinyi Dániel háziipari szövetkezet ajándéktárgyakat készített főleg külföldi megrendelésre, ünnepek előtt kerémialáncok, kisállatszobrok, asztali és falidíszek ezreit égették ki. A kemencében néha száz óra hosszat sem aludt ki a tűz, a kemence körül dolgozó nők munkaideje pedig ehhez alkalmazkodott. Napokig emelgették szinte megállás nélkül az agyagfigurákkal megrakott platókat, kezüket elborították az égési sebek, csak az asztalra borulva aludtak néhány percet.

A külföldi cégek az 1960-as karácsonyi-újévi szezonra a megszokottnál is nagyobb mennyiségű árut rendeltek a szövetkezettől, még a szentestét megelőző délelőttön is ott várakozott a budai műhely előtt egy külföldre induló teherautószerelvény. A munkásnők négy nappal ezelőtt jöttek el hazulról, csak az ételt hozó férjük vagy gyerekük útján tudtak bevásárolni, most megfeszített erővel dolgoztak, abban reménykedtek, hogy délre befejezik a munkát és jut még idejük felkészülni a szentestére.

Félegy után valóban bekerült az égetőbe az utolsó mázas-figurákkal megrakott plató, csak egyiküknek kellett bennmaradni még két és fél, három óra hosszáig, hogy az addig elkészült árut kiadja a rakodóknak, majd bezárja a helyiséget. A vezetőnő feltette a kérdést: ki hajlandó ittmaradni? A munkásnők mereven figyelték maguk előtt a mázzal és festékkel telefröcskölt asztalt, mikor meghallották hogy valaki jelentkezik, mindannyian a hang irányába fordultak.

Léber Anna — egy vékony, fekete hajú, harminc év körüli nő, aki csak alkalmi kisegítőként dolgozott itt a szövetkezetben — megigazította vállán az elszakadt virágos nyári blúzt, és zavartan fogadta a köszöneteket, érezte: nem egészen őszinték, társnői azt gondolják, mindenképpen neki illett elvállalnia az ügyeletet, nincs férje, se családja, tehát őt várja otthon a legkevesebb munka. Megkapták a fizetésüket, egy üveg likőrt hozattak fel, töltöttek mindenkinek, aki végigcsinálta a hosszú műszakot, majd egy óra felé kiürült a műhely.

Léber Anna állt néhány pillanatig az üres terem közepén, majd felsóhajtott és átment a kis zuhanyozó helyiségbe — amíg a kemence égett a tartályban, mindig maradt meleg víz. Máskor csak a kezét és az arcát szokta megmosni, mert irtózott attól, hogy beálljon a zuhanyrózsa alatt összefonódó testek közé, eltűrje a lökdösődést és a csiklandozást, inkább otthon fürdött, most azonban levetkőzött, a törülközővel felkötötte a haját és beállt a kamra nedves falai közé. Végigdörzsölte sovány bordáit, melyeken a hozzáverődött platók kék nyomai látszottak és minden érintésre fájtak, majd hosszú ideig engedte a vállaira és a hátára a tust. Elálmosodott, anélkül, hogy tudta volna teste jobbra-balra ingott, nem érezte többé a kőpadlóra tapadt szappanmaradékok pipereszagát.

Arra ébredt fel, hogy talpa fázik a kihűlő kőpadlón, belépett egy ottfelejtett raffiapapucsba és a kis fémszekrényből előszedte utcai ruháját. Felöltözködött, a szakadt blúzzal letörölte cipőjét és megkönnyebbülten bevágta a többi rongy közé, a szekrényt már nem zárta be, tudta a húsvéti nagy szezonig aligha tér vissza ide újból.

Bartha László

Szoc. Műszeptikus
1463 Budapest

Bartha László

Fejér Csaba rajza

barátainkért

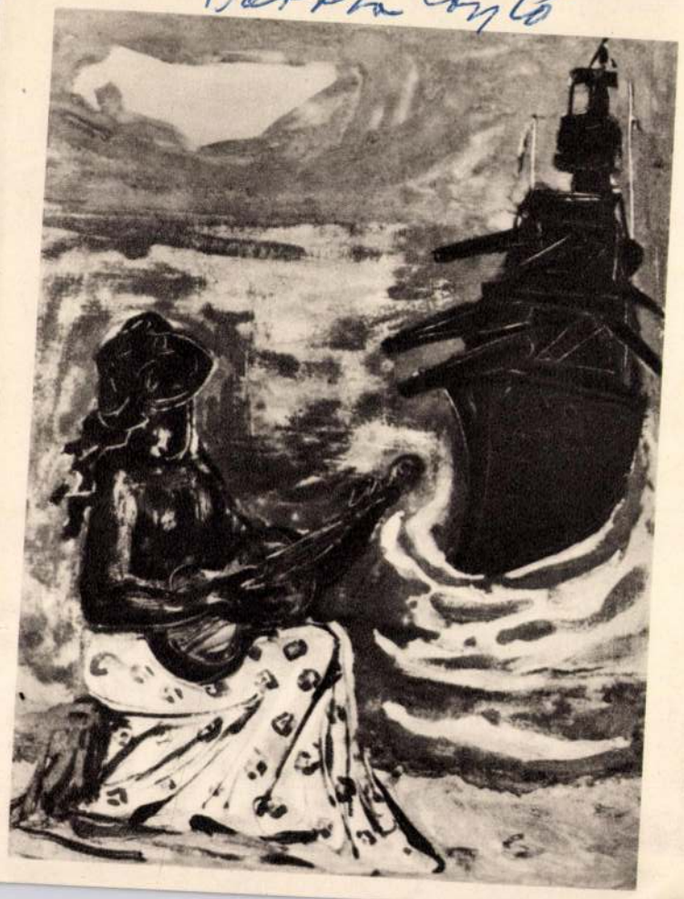

Bartha László: Kubai elégiák. Illusztráció – Élégies cubaines. Illustration
Кубинские элегии. Иллюстрация

Művészet 1962 Sept. 16.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Bartha László
Könyvterjesztő Tájékoztató

1965 NOV

1021

Bartha László versillusztrációja

GYÖRE IMRE

Ünneplés módozatokkal

Úgy ünneplem, ahogy akarom.

Ha tetszik,
a forradalom
gubancos tüskéit simogatom,
mert puhább a selyemnél,
és nem vérzik fel tenyeremet
a szuronyok, puskacsövek.

Ha tetszik,
inni kezdek, és addig iszom,
míg ki nem buggyan számon
az Internacionálé, mint középkori
szentek szájából
a vörös papircsikok.

Ha tetszik,
megolvasztom szememet,
ötágú csillagot formálok belőle
s mellemre tűzöm
kiharcolt medáliámat.

Ha tetszik,
szűkölök, mint anyja-vesztett állat,
kit nem rejtenek a kitakart mezők,
vagy csontos öklömmel tömöm be számat.

Az én napom ez mindenekelőtt.

A költő Ünneplés módozatokkal című kötetéből (Szépirodalmi)

+mindenfelől

Fiatal költők és fiatal előadóművészek voltak a Versbarátok Köre október 26-i klubestéjének szereplői: Baranyi Ferenc, Bella István, Horgas Béla, Ratkó József verseit, amelyeket Koczkás Sándor irodalomtörténész vezetett be. Csaplár Katalin, Kovács P. József, Márai Enikő és Szersén Gyula adták elő. Az est meleg hangulata és sikere a Magvető Könyvkiadó jó szervezését dicséri.

★

Mihail Solohov telefoninterjút adott a Svenska Dagbladet című stockholmi lapnak. Közölte: december 10-én utazik a svéd fővárosba, hogy átvegye az idei irodalmi Nobel-díjat.

★

Sikeresen fejeződött be nyolc európai szocialista ország budapesti költő-konferenciája. A konferencia főreferátumát Garai Gábor Kossuth-díjas költő, az Írószövetség titkára tartotta A jelenkor költészete és a modern tudományos világkép címmel. Az előadáshoz Marótí Lajos költő és Graff György fizikus fűzött korreferátumot, majd élénk eszmecsere alakult ki a világszerte sokat vitatott „két kultúráról".

★

Casanova nem volt nőcsábász? Az olasz Mondadori kiadó először jelenteti meg Casanova emlékiratának hiteles szövegét. Ebből kitetszik, hogy azok az enyhén szólva pikáns részletek, amelyek Casanova hírnevét legendássá tették, hamisítványok és Jean Lafargue, az emlékiratok első közzétevőjének tollából eredtek.

★

A közeli hetekben jelenik meg Alberto Moravia új regénye, A figyelem. Egy író életét, valamint egy regény születését beszéli el, s ezért az olasz sajtó már most nagy előszeretettel nevezi ezt a regényt Moravia 8 és fél-jének.

★

Nem értjük, hogy egyes irodalmi művek címe miért változik meg, amikor megfilmesítve is a közönség elé kerül. Nem az első eset ugyan, de megintcsak bosszantó, hogy Dieter Noll magyarul is nagy sikert aratott könyve, az Egy ifjúság regénye Werner Holt kalandjaira változott a mozikban. Igaz, hogy a regény német eredetijének ez a címe, de a magyar címváltozás szerencsés volt, s ezt meg kellett volna tartani. Nem ártana, ha a jövőben a MOKÉP nagyobb gondot fordítana, hogy a megfilmesített könyvek azzal a címmel kerüljenek a filmvászonra, amelyet az olvasóközönség már ismer.

★

Az Európai Írószövetség, a COMES, huszonöt ország kétszáz írójának jelenlétében megtartotta ez évi közgyűlé-

egy író—ol

Ismét eljött az ősz, bár egyáltalán nem olyan észrevétlen, ahogy szokott. A vetések zöldellnek ugyan, de a tengeriszárak egyáltalán nem igyekeznek megsárgulni, s az erdő sem tarkállik a gödöllői országút két oldalán, mint a cigányasszonyok szoknyája, ahogy más időben. Nyilván az ezüst dereket, beretvaéles hóharmatokat várja, hogy utánavénülhessen az esztendőnek, aminek a hónap-emberek már menthetetlenül a hátulját jelentik.

Iramodik a gépkocsi a bíborba borult alkonyati ég alatt. Előtte az úton jókora vadmacska inal át, s világítva

villog a két szeme. Mégsem visz utána a gondolat, mert más ösvényre fordult éppen. Arra, hogy íme egy esztendő újólag lejár, s vajon a mi kultúrigyekezetünk mennyivel jutott a leforgása alatt előre? Sokkal? Kevéssel?

Hitetem magam: Nem szabad elégedetlennek lenni, de elégedettnek sem. Persze, az, ahol most tartunk, az induláshoz heuréka, de az álmainkhoz, lehetőségeinkhez?

Szerencsére úticélunk Vácszentlászló közel van Budapesthez, meg is érkezik, mire

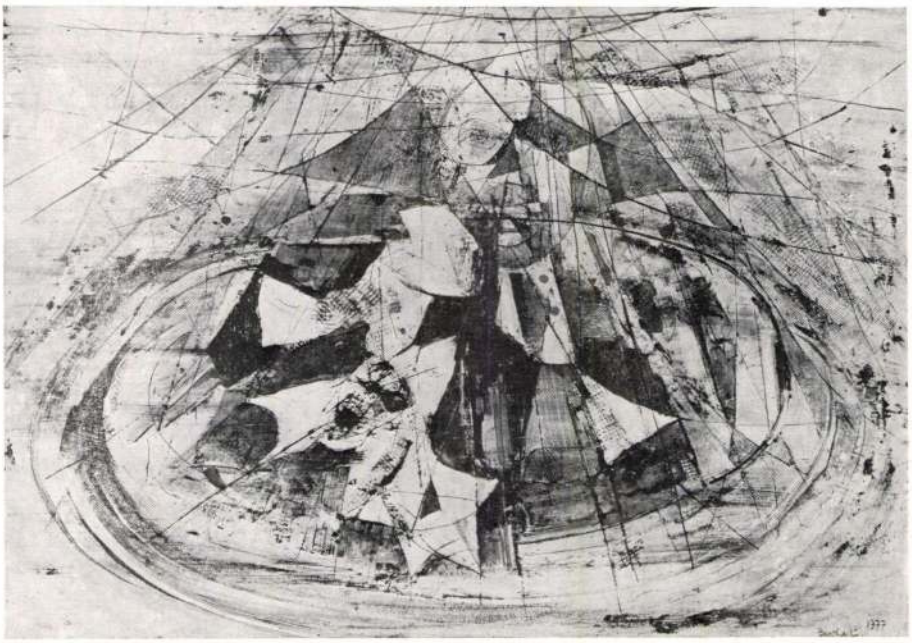

CIRKUSZ VIII., 1977. GONACHE, 34,5 × 48,5 cm

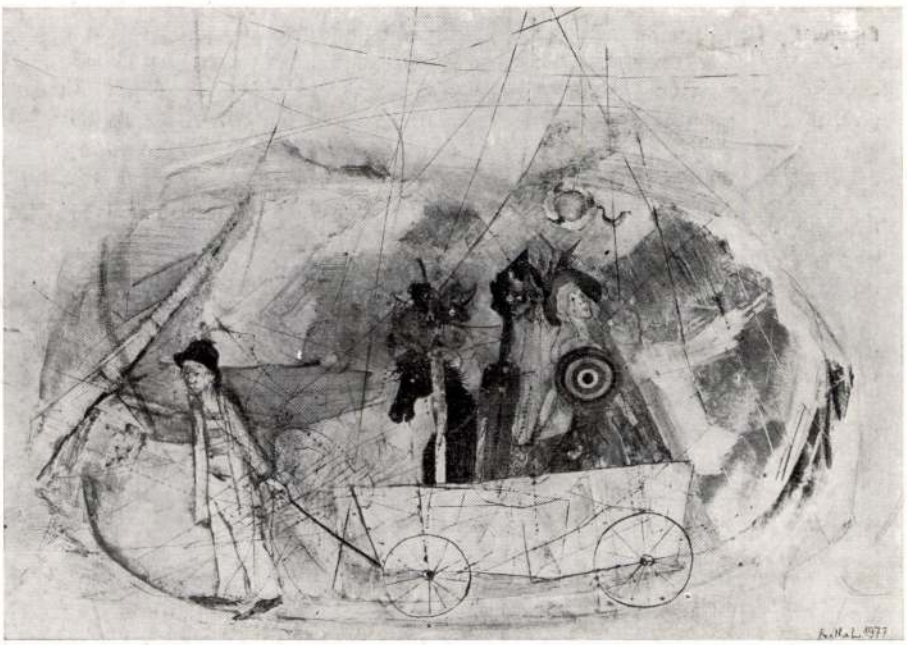

CIRKUSZ XII., 1977. GONACHE, 34,5 × 49,2 cm

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS A MAGYAR HELIKON
MEGHÍVJA ÖNT

BARTHA LÁSZLÓ

ÉRDEMES MŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA

1978. NOVEMBER 16-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 1/2 5 ÓRAKOR

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
DOMOKOS JÁNOS AZ EURÓPA KÖNYVKIADÓ IGAZGATÓJA

HELIKON GALÉRIA BUDAPEST V., EÖTVÖS LORÁND UTCA 8.

A KIÁLLÍTÁS NYITVA:
1978. NOVEMBER 16 – DECEMBER 10.

HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10–18 ÓRÁIG

BELÉPÉS DÍJTALAN!

BARTHA VARÁZSA

Ritka egység az övé: korszakokat, stílusokat, kezdést és újrakezdéseket egybefogó, színben, formákban, tájakban és figurákban jelenlévő. Életkor változásait, az élmény különbözőségét tartalomban és intenzitásban átfogja, egybefűzi az a színekből, finom sejtetésekből, szelíd emberségből szőtt barthai varázs, ami több technikánál, az is, de méginkább belső tartalom kisugárzása, egyéniség, – csak önmagával azonos és össze nem téveszthető. A pirossapkás bohóc, vagy a sárga oroszlán s az évekkel, évtizedekkel ezelőttiek, – egy negyedszázaddal ezelőtti rajz akár: hegedülő férfi, megtöretett, szelíd, de eltökélt, arcán a halhatatlan, de éppen halálelőtti pillanat fénysugara, vagy akár ifjúkori festménye önmagáról: egyazon varázslat fejezetei; vagy az acélos, szürkés kék, – háttér, távlat, köd, tengerár?, amely körülfolyja Noé bárkáját–?–, rajta a törékeny, de a tesszük- amit-tennünk-kell bizonyosságát világgá kiáltó truppal s az évtizedekkel ezelőtti befagyott Balaton; vagy egy mai színfolt a kép balsarkán: zöld, barnásfekete, piros, lila, kék, narancssárga, vagy egy másik, a figurák közt vonzási magként sűrűsödő-feszülő piros, sárga, fekete színhasáb s a régebbi festmények: a városmag és vidéke felülnézetből, vagy a vasút fényei, a műterem című színkompozíció. Az idill és a tragédia mint két érzelmi pólus, az andalító és a megrázó, a vadászat (régi kép) s a cirkusz sorozat tragédiát sejtető lapjai is a barthai varázslat különböző pillanatai, – Barthánál az öröm is, a halál is az élet része s a döbbenet is csak rácsodálkozás a világra, (ó, ragyogó színekkel megfestett döbbenet!), egyazon kör fentje és lentje. A létezés élménye tartja fogva, vagy ő marad meg benne akarattal? (olykor elszántan?), fogódzói mindenesetre tartósak és biztosak, innen tartják, még a geometrikus formák, a színes felületekből szőtt kompozíciók is innen vannak az emberi létezés világán, Ariadne fonala, ha oly vékony és láthatatlan is továbbvezeti (vagy vissza?) a nézőt a látványtól, amely megkapja, az álom és ábránd valóságos világába, a látható esetlegestől a láthatatlan rend örömteli, vagy csak szelíd, vagy szomorú, de emberi tájaira.

A magyar festészet lírai vonulatához tartozom, – ő maga mondta ezt a hetvenedik születésnapján rendezett kőszegi kiállítás megnyitásának napján. Álomszerű az ő varázslata, mint Karinthy elbeszélése, tiszta poézis: nemlétező világ, azazhogy nagyonis, mert bennünk van, a lélek szándéka, a felemelkedni akarás önmagunk lehetőségein túl, fel az árbóc tetejére, ahol féllábon állva elhegedüljük, mit is?, – valamint, ami szomorú, mert van, de nem lesz, pompázó, mert ez a törvénye, szárnyaló, mert csak bennünk él és szárnyaszegett, és összetört, mert arra rendeltetett. Most éppen az öregkorban visszatérő gyermekkori álmot a cirkuszról a trapézszerkezet (vagy körhinta, vagy kozmikus örvény?) forgását, a süllyedő (vagy felszálló?) szigetet, a szédületben a pillanatnyi csendet, az erőben a törékenységet, az erős kéket és a halvány zöldet, amely az alvadt vér színévé változik, azt, hogy együvé tartozva és szétesve és újra együtt, roppant akarással menetelünk az élet porondján és bánatosan, de ép lélekkel énekelünk-színes gyászba, fekete örömbe öltözött éneket-, meggyötörten táncolunk (ha tüdőnk fogytán is), arcunk szelíd, de belső tartásunk betonszilárd, póz és erőfitogtatás nélkül, mert nincs bennünk gúny és cinizmus, se borzadály, se rémület, de még csak félelem sem (legfeljebb döbbent kérdés a tekintetünkben), ifjúkori álmunkkal 70 évesen, arcunkon a gyermeki csodálkozás. Az örökké megujuló.

Csodálatosak a fiatal öregek. Csodálatos Bartha László művészete. Mindig új, mindig a régi. Tiszta, emberi.

78 5243 – fnyv 1

Domokos János

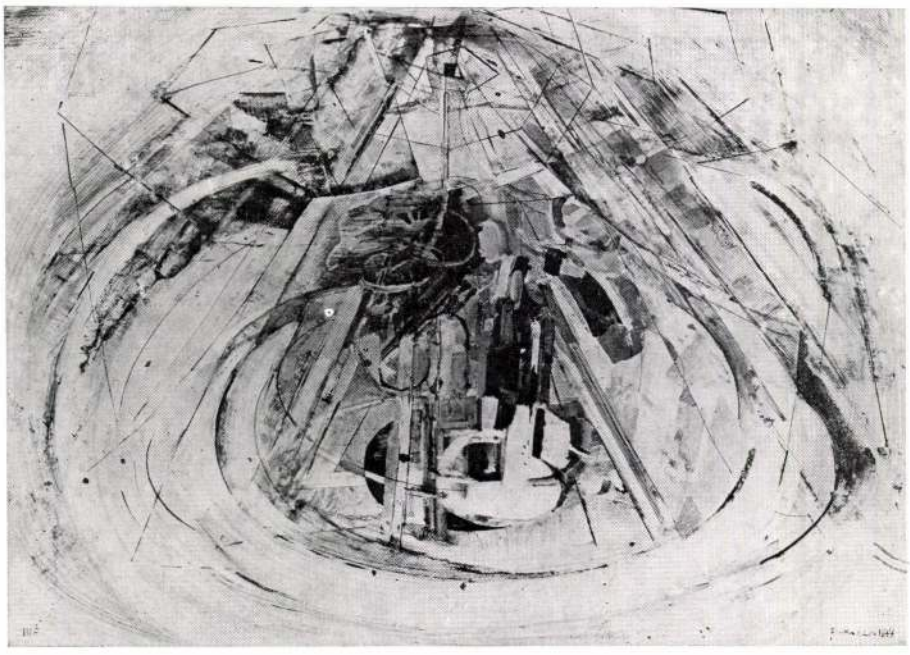

CIRKUSZ V., 1977. GONACHE, 34,5 × 49,3 cm

Bartha László

Méltatás.

Székely András: Bencze László festményei.
Új Tükör, 1979. május 13 - 3 lap.

Bartha Lauló

in. Géo Charles: L'art hongrois

Paralelle 50
Mai 1949

(mulitve)

(mikka Gontváry-anyagban

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ
(VÉSZPRÉM)
Bartha László
1987 JÚN 25
1021

„A magyar képzőművészet élettere itt van Magyarországon"

Beszélgetés Bartha Lászlóval

Bartha László Munkácsy-díjas festőművész február közepétől május végéig külföldön tartózkodott, Svájcban, Franciaországban és Angliában. Tapasztalatairól — mint emlékezetes — a veszprémi művészklub évadzáró estjén számolt be; élményeiről beszélt, elsősorban azokról, amelyek a kint eltöltött hetek során Londonban és Párizsban érték. A művészklubban dr. Solymár István előadása és a hazatért Bartha élménybeszámolója után nem alakulhatott ki a beszélgetés, amelyre most nyílik alkalom, amikor az európai hírű művészt szerkesztőségünkben is üdvözölhetjük.

— A látogatáson, tájékozódáson kívül még más célja is volt az útnak?

— Igen. A modern mai magyar képzőművészet első csoportos bemutatkozása lehetségessé vált Svájcban is. Bernben, Bázelben és Zürichben azt tapasztaltam, hogy kiállításainkat az ottani közönség érdeklődéssel fogadná. A felkészülés a mi feladatunk, művészeké, a lebonyolítás a Kultúrkapcsolatok Intézetére vár.

— Londonban, úgy tudjuk, kivatalos magyar kiállítást rendeztek. Volt-e sikere a kiállításnak, s Bartha László hány képpel szerepelt?

— Anyagunk tetszést aratott, nem buktunk meg, az egész huszadik századunkat bemutató londoni kiállítással. Ami az alkotók számát illeti, az az érzésem, hogy túlzásba estünk: egy nagyobb kollekció kevés művésztől eredményesebbé tette volna a bemutatkozást. A hatás így sem jelentéktelen. Bárcsak azt állíthatnánk, hogy segítséget is tudtunk nyújtani az európai festészet számára. A londoni kiállításon egyébként hét képem szerepelt. A szellemi frontokon harc dúl. Megfigyelhető, hogy a különféle államok mi mindent követnek el saját művészetük elfogadtatásáért. A csatatér színhelye elsősorban Párizs, de a művészeteknek változatlanul bölcsője, éltetője is.

— Az élmények frissek, Bartha László eléggé illetékes, hogy a „hadihelyzet"-et jellemezze.

— Mostani modern művészetük elfogadtatásáért, propagálásáért sokat tesznek a népek. Nálunk még valamivel többet is a baráti országok. Gyorsabban, hatásosabban igyekeznek kielégíteni az érdeklődést, amely különösen az utóbbi időben megnyilvánul Kelet-Európa iránt. Eszközeikben legkevésbé az amerikaiak válogatnak. Ők a saját érdekeltségű galériában ki mernek állítani egyetlen olyan képet is, amelynek semmi esélye sincs arra, hogy valaki megvegye, amelyről mégis azt állítják, hogy „az egy alkotás." Pillanatnyilag nem az a fontos számukra, hogy művészeti termékeiket megveszik-e, hanem, hogy azokkal jelen legyenek, hassanak.

— A megjósolhatatlan, egyelőre beláthatatlan kimenetelű küzdelemben bizonyára ez a „jelenlét" nem mondható ártatlannak. Van-e hatása a közönségre?

— Feltétlenül van, mert indulatokat, érzelmeket kelt, még ha negatív értelemben is. Ennek a szellemi behatolásnak sok-sok spekulatív produktuma van. Megítélésénél az az értékrend, amely a görög formarenden belül érvényesül, teljesen csődöt mond. Ennek a „művészetnek" a rekvizitumai homlokegyenest mások, mint az európaié; a tárgyak, amelyeket a modernség ürügyén behoz, kívül esnek az általunk elismert művészet fogalmán. Mentsége, ha egyáltalán lehet, csak az lehet, hogy valami egészen más, számunkra teljesen idegen esztétikai kategóriába tartozik.

Bartha László

— Mégis, mi várható? A más-más dimenzióban bekövetkező támadások felvetik a kérdést: mi lesz az európai festészet sorsa?

— Amikor még minden, még az absztrakt is a görög formarenden belül igyekezett hatni, megvolt a remény, hogy tartani tudjuk a frontot. Feladásról, visszavonulásról ma sincs szó. Egy európai művész tudatában van annak, hogy a művészetben Európát a görög formarend jelenti; ez pedig csak Európával együtt pusztulhatna el.

— A magyar képzőművészet beleszólhat-e a jelenleg folyó harcba?

— Először lemaradásainkat kellene behoznunk. A fejlődésben nemcsak az éveket, a hónapokat sem lehet egyszerűen átugrani. Nem biztos, hogy az idő igen gyorsan, már a most beérett generációnak kedvez. Én éppen ezért bízom a fiatalokban, velük vagyok szolidáris, sokat várok tőlük. Igaz, hogy képzőművészetünknek kitűnő reprezentánsai élnek külföldön is, de mi csak abban hihetünk hogy a modern magyar képzőművészet problémáit itt oldhatjuk meg: a magyar képzőművészet élettere itt van. Magyarországon.

— Hol rárta a legkedvesebb élmény?

— Larochelle-ben, a Párizs melletti halászkikötőben, a Robert Guarin által szellemi központtá alakított városkában, ahol a legkiválóbb írók, színművészek és kiállító festőművészek, művészetekért rajongó fiatalok támogatják az európai frontot. Ott rendeztek képeimből kiállítást.

— Találó-e a megállapítás, hogy Bartha Lászlóra valóban illik a „homo ludens" jelző, mert öröksége görög örökség: a derűs életszemlélet?

— Nálam s azt hiszem még igen sok festőnél ez természetes. Aki kísérletezni úgy szeret és annyira mer, mint én, annak azt is be kell vallania, hogy a lombik kísérletezés közben fel-felrobban. De azért mindent derűsen újra kell kezdeni.

Cserhát József
(Foto: Féner Tamás Film Színház Muzsika)

'szt

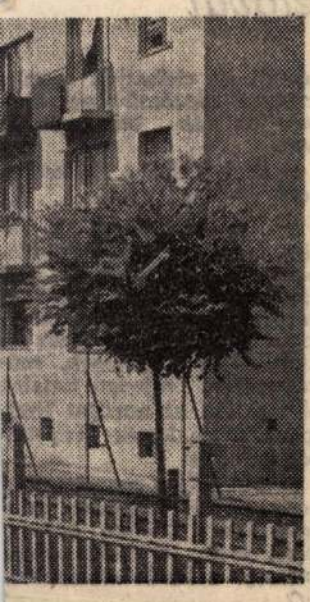

erben.

állami kitüntetések

*nindent el kellene még mon-
tröszt 15 esztendejéről, még-
érem Hidasi elvtársat, hogy
áról beszéljen, hiszen nem-
röszt jubilál. Ön is 15 éve
ató...*

de nemcsak én! Forintos La-
anyi Alajos már a felszaba-
jén is a területen dolgozott
nint 15 éves múltra tekinte-
a Horváth László trösztfő-
Ament János. Horányi Béla.
rvin Persohi Ottó Russia

Földszintes boldogság

**HÁT TISZTESSÉGET A KÖNEK!
BENNE AZ IGAZI KÖZÖSSÉG:
OTTHONOK ÚJ RENDJEI NŐNEK**

(Hárs György)

Tető alatt IV.

Bizonyára még sokan emlékeznek lapunk két évig tartó cikksorozatára a „Tíz emelet boldogságra". A megye, s akkor a Dunántúl legmagasabb lakóházának növekedését kísértük figyelemmel és riportjainkban az építkezés gondjairól, nehézségeiről számoltunk be. Mostani sorozatunkban ezúttal egy családiház építtető az alany. Az ő próbálkozásairól, sikereiről, kudarcairól szólunk cikkeinkben: Neve: ifj. Piller János.

(A)céltalan randevú, ez volt címe legutóbbi cikkünknek, amelyben arról írtunk, hogy az építkezés betonacél, betonvas hiány miatt áll, félbeszakadt. Most örömmel számolhatunk be arról, hogy nem sokkal a cikk megjelenése után riportalanyunk segítségére sietett a Veszprém megyei Vas-Műszaki Nagykereskedelmi Vállalat és a szükséges anyagokat biztosította. Köszönet érte.

1

— Jó estét. A Vági úr itthon van?

— Igen. Azonnal szólok neki.

— Maga az, Piller?

— Azért jöttem, hogy megmondjam, jöhetnek. Együtt a homok, cement, tégla, mész, s megvannak a betonvasak, áthidalók is.

— Hát akkor, most péntek, hétfőn jövünk. Rendben?

— Igen.

És hétfőn megjelentek az első „hivatásos" építők a Bocsor utcában. A mesterrel három kőműves jött. A második napon már hat szakember és négy segédmunkás dolgozott. Ifj. Piller János, az após, a feleség rokona s egy felfogadott idegen. Napi száz forintért.

2

Zuhogott az eső. Akkor már második napja dolgoztak a kőművesek. De abba kellett hagyni. A falak csorbán me-

munka sürgős volt, az időjárás újra bizonytalanná vált, s ember sem akadt. A Veszprém megyei Vasipari Szolgáltató Vállalat, itt dolgozik ifj. Piller János felesége, két szocialista brigádja is felajánlotta segítségét. A Komarov és a József Attila brigád vállalta, hogy társadalmi munkában felrakják a cserepeket, sőt a több mint 200 négyzetméter mennyezetdeszka felszögeléséhez is segítséget nyújtanak, újabb 800 forint megtakarítás. Három napon keresztül részt vett, minden fizetség nélkül ifj. Piller János házépítésében: Stankovits Tibor, Péter Lajos, Sebestyén Mihály, Hajdú Sándor, Mitkicz József, Ács Kálmán, Limperger Sándor, Kiss István, Szücs László, Kovács József, Fövényes Ernő, Császár Sándor és Varga Ernő. Segítettek egy munkatársuk lakásépítésében, mert úgy érezték, ez a kötelességük, ez illő és méltó szocialista brigádjukhoz. Ifj. Piller János csak megköszönni tudta, s egy korsó sör mellett felajánlani két keze munkáját, ha bármelyiküknek is szüksége van rá.

3

Tető alatt a ház. Nem egészen három hét kellett hozzá, hogy szemmel is látni, tapasztalni lehessen az eddigi fáradságos munka gyümölcsét.

Nincs nagyobb öröm ennél és maradéktalan is lenne, ha egy sajnálatos esemény nem szólt volna bele Pillerék életébe. Két hete meghalt a 95 éves nagymama. Idős volt már, sok ápolásra szorult, de szerették volna, ha megéri azt a napot: amikor tető alá kerül a ház, az unoka saját háza.

4

Ma nagytakarítás van a Bocsor utcában. Az építkezés eddigi törmelékét, hulladékát kell eltávolítani, hogy szabad tere legyen a további munkának, a „második felvonásnak". A következő hetekben kezdődik meg ugyanis a mennyezetvakolás, a válaszfalak felhúzása, a padlózat feltöltése, betonozása, szigetelése, s a belső vakolás. A kémények is most készülnek el véglegesen. Kemény hetek következnek, hogy azután egy kis pihenő jöhessen, míg száradnak a falak és „lélegezni" kezd a ház.

A mozaiklapozásra, parkettázásra, s az első festésre valamikor szeptemberben kerül sor, s a költözködésre pedig...

— Ó, az még nagyon messze van — kiált föl ifj. Piller János, — *addig még sokszor találkozunk.*

András; Antal

ilcsönkötvényt
tfőn és kedden

a negyedik békekölcsön 1967
előtt fél 11, illetve kedden dél-
lítják le az Országos Takarék-
i kultúrtermében.
0 kötvényt húznak ki 143 mil-
l és törlesztéssel. A három
kívül 35 ötvenezer forintos,
ezer forintos és 209 ötezer fo-
ak. A nyeremények kifizetését
fiókok és postahivatalok.

Bartha László

1021

1970. III. 27. 21.13/Dné/.

Láttuk, hallottuk. /6/.

Szinház-, film- és képzőművészetkritika.

Szerkesztő: Vajda Ferenc.

Láttuk, hallottuk Bartha László illusztrációinak kiállitását és Gábor Mariann tárlatát. A Szegedi Nemzeti Szinházban a János király bemutatóját, a hét filmjei közül hármat, melyeknek cimei: Kis titkok, Hétszer hét és Szivárványvölgy.

Beszámolóinkat Bartha László illusztrációinak kiállitásával kezdjük. Ambrus Tibor kritikáját hallják.

- A könyvmüvészet fejlődése a kiadó és tegyük hozzá az olvasóizlés egyre nagyobb körre táguló igényessége adta a lehetőséget, hogy az utóbbi évtizedben kivirágozhassék az irodalmi illusztráció müvészete.

Ez a grafikai müfaj, amelynek ma szinte reneszanszát éljük, egyik kitünő festőművészünk szerint majdnem reménytelen vállalkozásokra kényszeriti müvelőit, ha valóban korszerü megoldásokra törekszik.

Illusztrálnia kell illusztrativ eszközök nélkül. Bele kell simulnia az illusztrálandó mü eszmei és hangulatvilágába, kor-szellemébe, de nem adhatja fel a maga szemléletét. A mü mondanivalóját kell szolgálnia ugy, hogy szövevény alkotást hoz létre. Megannyi paradox követelmény. S hogy a müvész valamennyinek megfelelhessen, müvészi és emberi lényének java erőit kell a megvalósitás szolgálatába állitania.

Az alapfeltétel természetesen a müvészi készség és az irodalmi müveltség biztonságán tul, az a szinta már a reprodu-

Bartha László

1021

1970. III. 27. 21,13/Dné/.

Láttuk, hallottuk. /6/.

Szinház-, film- és képzőmüvészetkritika.

Szerkesztő: Vajda Ferenc.

Láttuk, hallottuk Bartha László illusztrációinak kiállitását és Gábor Mariann tárlatát. A Szegedi Nemzeti Szinházban a János király bemutatóját, a hét filmjei közül hármat, melyeknek cimei: Kis titkok, Hétszer hét és Szávárványvölgy.

Beszámolóinkat Bartha László illusztrációinak kiállitásával kezdjük. Ambrás Tibor kritikáját hallják.

- A könyvmüvészet fejlődése a kiadó és tegyük hozzá az olvasóizlés egyre nagyobb körre táguló igényessége adta a lehetőséget, hogy az utóbbi évtizedben kivirágozhassék az irodalmi illusztráció müvészete.

Ez a grafikai müfaj, amelynek ma szinte reneszanszát éljük, egyik kitünő festőmüvészünk szerinmajdnem reménytelen vállalkozásokra kényszeriti müvelőit, ha valóban korszerü megoldásokra törekszik.

Illusztrálnia kell illusztrativ eszközök nélkül. Bele kell simulnia az illusztrálandó mü eszmei és hangulatvilágába, kor-szellemébe, de nem adhatja fel a maga szemléletét. A mü mondanivalóját kell szolgálnia ugy, hogy szövevény alkotást hoz létre. Megannyi paradox követelmény. S hogy a müvész valamennyinek megfelelhessen, müvészi és emberi lényének java erőit kell a megvalósitás szolgálatába állitania.

Az alapfeltétel természetesen a müvészi készség és az irodalmi müveltség biztonságán tul, az a szinta már a reprodu-

káló müvészettel rokon tulajdonság, amellyel az iró szándékát önmaga egyéniségén és saját müfaja közegén át-szürve képes közvetiteni semmit sem véve el az irodalomtól, de megtoldva a képzőművészet kifejező erejével.

Bartha László festőművész irodalmi illusztrációinak kiállitásán, a Budapesti Petőfi Irodalmi Muzeumban ritka példáit láthatjuk az előbb vázolt müvészi problémák megoldásának, amelyre a most már több mint másfél évtizedes illusztrátori munkássága során, kis hiján loo könyv diszitése adott alkalmat.

Bartha az uj magyar festészetnek nemcsak igen jelentős, de izgalmasan érdekes alakja is. Bonyolult, sokrétü szellem Szétágazó érdeklődése hajlamossá teszi a termékenyitő hatások befogadására, de képeinek szinhangjában, kaligrafiájában maradéktalanul érvényesül eredeti egyénisége.

Eő az egyéniség, ez az egyéni hang nyilatkozott meg stilusfordulatokban sem szükölködő pályafutása minden jelentős állomásán, nagy érdeklődést keltett kiállitásain és ugyanezt figyelhetjük meg jelen kiállitásán is, talán még intenzivebben, hiszen a grafikai müfajok a maguk forró fogantatásu, közvetlen kifejezésükkel talán a legalkalmasabbak az ilyen festői tulajdonságok érzékeltetésére.

A bemutatott illusztrációk legérdekesebbjei talán a rajzok. Az elmult 12 esztendőben nem emlékszem Bartha Lászlónak olyan kiállitására, amelyen rajzokat is bemutatott volna. Most a többi között a . . . . . , az Esős szonáta, a Lyoni selyemszövők rajzos illusztrációt látva keveslem azt a figyelmet, amelyet a kritika és talán maga a müvész is forditott rajzmüvészetére.

káló művészettel rokon tulajdonság, amellyel az iró szándékát önmaga egyéniségén és saját műfaja közegén át-szűrve képes közvetíteni semmit sem vève el az irodalomtól, de megtoldva a képzőművészet kifejező erejével.

Bartha László festőművész irodalmi illusztrációinak kiállításán, a Budapesti Petőfi Irodalmi Muzeumban ritka példáit láthatjuk az előbb vázolt művészi problémák megoldásának, amelyre a most már több mint másfél évtizedes illusztrátori munkássága során, kis hiján loo könyv diszitése adott alkalmat.

Bartha az uj magyar festészetnek nemcsak igen jelentős, de izgalmasan érdekes alakja is. Bonyolult, sokrétü szellem Szétágazó érdeklődése hajlamossá teszi a termékenyitő hatások befogadására, de képeinek szinhangjában, kaligrafiájában maradéktalanul érvényesül eredeti egyénisége.

Ez az egyéniség, ez az egyéni hang nyilatkozott meg stilusfordulatokban sem szükölködő pályafutása minden jelentős állomásán, nagy érdeklődést keltett kiállításain és ugyanezt figyelhetjük meg jelen kiállitásán is, talán még intenzivebben, hiszen a grafikai műfajok a maguk forró fogantatása, közvetlen kifejezésükkel talán a legalmasabbak az ilyen festői tulajdonságok érzékeltetésére.

A bemutatott illusztrációk legérdekesebbjei talán a rajzok. Az elmult 12 esztendőben nem emlékszem Bartha Lászlónak olyan kiállitására, amelyen rajzokat is bemutatott volna. Most a többi között a . . . . . , az Esős szonáta, a Lyoni selyemszövők rajzos illusztrációt látva keveslem azt a figyelmet, amelyet a kritika és talán maga a művész is forditott rajzművészetére.

Azt a véleményt látjuk igazolni az ugyancsak önálló müként kiállitott Pihenő c., bravuros tus ecsetrajz, amely biztonságával és természetességével a japán kaligráfiák szépségét idézik.

A széles illusztrációk nagyrésze Bartha kedvelt glas technikájával készült, ezzel az elragadóan friss és hatásos eszközzel. . . . . gazdag, intenziv, változatos, képi szerkezetük világos és áttekinthető. Kompoziciójuk kiérlelt. Tökéletes egyensulyban áll össze bennük a téma és a motivum, szinegyüttes és konstrukció, méret és arány, mind a kifejezés teljessége szolgálatában.

Bartha László irodalmi illusztárcióit ha összevetjük az ugyancsak kiállitott önálló müveivel, semmiben sem maradnak hátrébb ezeknél. Szövevénymüvész teljes értékü alkotásai.

Azt a véleményt látjuk igazolni az ugyancsak önálló
műként kiállított Pihenő c., bravuros tus ecsetrajz,
amely biztonságával és természetességével a japán kaligrá-
fiák szépségét idézik.

A széles illusztrációk nagyrésze Bartha kedvelt glas
technikájával készült, ezzel az elragadóan friss és hatá-
sos eszközzel. . . . . gazdag, intenzív, változatos,
képi szerkezetük világos és áttekinthető. Kompozíciójuk
kiérlelt. Tökéletes egyensulyban áll össze bennük a téma
és a motívum, szinegyüttes és konstrukció, méret és arány,
mind a kifejezés teljessége szolgálatában.

Bartha László irodalmi illusztrációit ha összevetjük az
ugyancsak kiállított önálló műveivel, semmiben sem marad-
[illegible] hátrébb ezeknél. Szövevénymüvész teljes értékű alko-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 139-068, 337-748, 340-726

VAS NÉPE

19 DEC

1021

Mária királynő lakberendezője

Az emúlt héten adta hírül a sajtó, hogy a Szegedi Nemzeti Színház Madách Imre „Mária királynő" című elfelejtett drámáját kelti új életre Gyárfás Miklós átdolgozásában. Ami pedig számunkra, vasiak számára külön is érdekessé teszi a hírt: a darab díszleteit Bartha László tervezte. Felkerestük hát kőszegi magányában a kiváló művészt, hogy tájékoztatást kérjünk a nagy munkáról.

– A szokásosnál lényegesen bonyolultabb feladatok elé állított ez a megbízás – mondotta bevezetőül. – Mindenek előtt azért, mert a cselekmény koráról, a Nagy Lajos király halálát követő időszakról alig tudunk. Számomra nélkülözhetetlen a kor alapos ismerete, hiszen a díszletnél éppúgy, mint a könyvillusztrációnál azt szeretném megjeleníteni a mű atmoszférájából, ami szavakkal nem mondható el. Fejtörést okozott a technikai probléma is, hiszen a darab cselekménye három szinten folyik egyszerre, s a színpadképnek mégis egységes egészet kell alkotnia.

– Bartha László elsősorban táblaképeivel alapozta meg művészi hírnevét Európa-szerte. Mi vonzza hát a díszlettervezéshez?

– Nagyon szeretem a színházat. Élvezem a közös alkotó munkát, melynek során egy-egy produktum 50–60 ember együttes erőfeszítései árán jön létre. S nem utolsó sorban azt is meg kell említenem, hogy igen nagyra becsülöm a szegedieket.

– Ha jól emlékszem, legutóbb a tévében is bemutatott Németh László drámát, „Az írás ördögét" láttuk Bartha László rendhagyó, izgalmasan eredeti színpadképével. Hadd kérdezzem hát meg: hány színpadi mű díszleteit tervezte eddig, és melyik volt közülük a legkedvesebb?

– Nem tudok így hirtelen egészen pontos választ adni, de körülbelül 24–25 drámánál működtem közre. Valamennyi közel állt hozzám (másképpen nem is fogtam volna hozzá), de ha mindenképpen választanom kell, akkor Sándor Iván „Tiszaeszlár"-ját emelem ki a sok közül.

– Örül-e, ha díszlete nyílt színi tapsot kap?

– Hallani sem szeretnék ilyenről. Szerintem csak az a díszlet jó, amely maga nem „játszik", nem „szerepel", hanem úgy szolgálja a dráma célját, hogy szinte észre sem veszik.

– További tervek a szegedi bemutató után?

– A színházra egyhamar nem jut ismét időm. Tárlatok sorára kell készülnöm. A jövő évben Jugoszláviában, majd Budapesten a Csók Galériában rendeznek kiállítást újabb műveimből. Mindkét helyre tisztán „kőszegi" anyagot szeretnék vinni. Amint ezeknek a gondján túlleszek, máris hozzá kell fognom annak a nagy, gyűjteményes anyagnak az összeállításához, rendezéséhez, mely egész eddigi munkásságot lesz hivatott tükrözni, s először Szombathelyen a Savaria múzeumban, majd a Budapesti Művészeti Hetek keretében a fővárosban kerül a közönség elé.

– Jó munkát, sok sikert kívánunk!

Kulcsár János

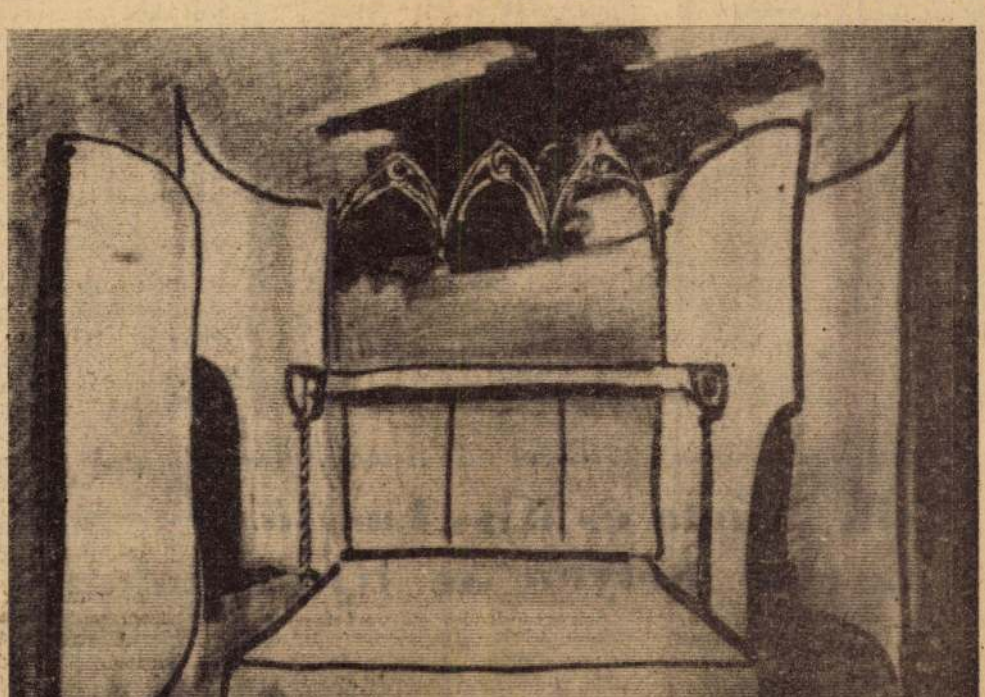

Bartha László

Bazin győzelme a „villámbajnokságon"

A Vas megyei Sakk Szakszövetség szombaton és vasárnap rendezte meg Vas megye 1970. évi egyéni „villámbajnokságát" 35 versenyző részvételével Szombathelyen, az MTS székházában. A selejtezőkből és a csoportmérkőzésekből továbbjutott nyolc versenyző vívta a döntőt.

Végeredmény: 1. Bazin László (Haladás) 5 pont, 2. Dr. Prugberger Emil (Vasas) 5, 3. Varasdy Zoltán (Vasas) 4, 4. Horváth Imre (Vasas) 3,5, 5. Nagy Márton (Vasas) 3, 6. Varga Gábor (Savaria Cipőgyár) 3, 7. Albert János (Vasas) 3, 8. Fábián László (Vasas) 1,5.

★

Október 7 és november 29. között a Vas megyei Sakkszövetség II. osztályra minősítő női egyéni versenyt rendezett Szombathelyen 12 sakkozó részvételével. *Végeredmény: 1. Kiss Éva* (Vasas) 11 pont, 2. Németh Katalin (Vasas) 9, 3. Némethy Mária (Kőszegi Jurisich Gimn.) 8, 4. Kraft Teodóra (K. Jur. Gimn.) 8, 5. Tompa Ágnes (K. Jur. Gimn.) 6, 6. Tóth Éva (K. Jur. Gimn.) 6, 7. Tüü Judit (Vasas) 4, 8. Kiss Éva (Vasvári Gimn.) 4, 9. Mátyás Erika (Vasvári Gimn.) 3, 10. Kiss Erika (Vasvári Gimn.) 2,5, 11. Mosonyi Margit (Vasvári Gimn.) 2, 12. Milos Zsuzsa (Vasas) 2.

★

Sárvárott a Kinizsi SE sakkszakosztálya *Maróczy Géza* emlékére II. o. minősítő versenyt rendezett. *Végeredmény:* 1. Havasi József 8,5 pont, 2. Markó Miklós 8,5, 3. Sárkány Pál 6,5, 4. Szalinka József 6,5, 5. Kovács István 5,5, 6. Tóth Zsolt 5, 7. Szalay József 4, 8. Csizmadia Dezső 4, 9. Weszelovszky Géza 3, 10. ifj. Horváth L. 2, 11. Kollmann Ferenc 1,5.

T. G.

Két forduló után

Élénk érdeklődés mellett folytatták szombaton és vasárnap a középiskolás megyei kosárlabda bajnokságot. Több csapat eléggé gyenge játékot mutatott, főleg a II. korcsoportban.

Fiú I. korcsoport: Kanizsai Gimn.—Entzbruder Szakközépisk. 55:51 (27:34), Savaria Szakközépisk.—Körmendi Gimn. 56:47 (28:27), Celldömölki Gimn.—Sárvári Gimn. 47:43 (21:20), Kanizsai Gimn.—Rudas Szakközépisk. 45:30 (19:12).

Fiú II. korcsoport: Entzbruder—ITSK 72:64 (36:27), Kanizsai—Rudas 64:49 (30:24), Nagy L.—Kőszegi Gimn. 78:53 (41:20).

Leányok I. korcsoport: Körmend—Kőszeg 54:28 (29:14), Kanizsai—Savaria 69:39 (24:21), Nagy L.—Rudas 76:23 (45:16).

Leány II. korcsoport: Sárvár—Kanizsai 65:9 (35:4), Nagy L.—Rudas 66:54 (33:31).

Magyar sportkül

„Tovább er

sp

— *nyilatko az M1*

Magyar sportküldöttsé járt nemrégiben Ausztriá ban. Vezetője **dr. Gaál Ti bor,** a Magyar Testnevelés és Sportszövetség nemzetkö zi osztályának vezetője volt tagjai **Nagy János,** a Va megyei és **Balogh Ferenc,** Győr-Sopron megyei TS el nöke.

Tegnap délelőtt hivatalá ban kerestük meg **Nagy Já nost,** megyénk legfelsőbi sportszervének vezetőjét. Tá jékoztatást kértünk az auszt riai megbeszélések vasi vo natkozású témáiról. Az MT elnöke elmondotta, hog Bécsben, majd Eisenstadtba folytattak igen barátságo légkörben hasznos eszme cserét és konkrét megállapo dások is születtek. A ma gyar sportküldöttséget a osztrák fővárosban fogadt **Kurtán Sándor,** hazánk bé csi nagykövete, majd Eisen stadtban **Theodor Kéry** Burgenland Tartomány fő nöke is.

— Milyen osztrák—ma gyar sporttalálkozók vár hatók 1971-ben?

— Évről évre szélesedne sportkapcsolataink osztrá szomszédainkkal — kezdt

Szombathely város 1970. évi asztalitenisz Tizek-bajnokságán

Csik Márta és Kiss László végeztek az első helyen az ifjúságiaknál

A zsúfolt versenyprogram miatt a Szombathelyi Városi Asztalitenisz Szövetség hétközben rendezte meg a városi serdülő és ifjúsági Tizek-

(16:4). Edző: Vizi Endre. 2. Fekete Béla (Haladás) 8, (17:6). 3. Kóczán Károly (Haladás) 6, 4. Gilly András (Haladás) 5, (14:9). 5. Márton

Spaits Péter (Haladás) 4, Szántó Sándor (Haladás) 8. Kopfer Béla (Sz. Építők 2, 9. Gáspár Kálmán (SZSE 1. 10. Horváth Zoltán (Sz

TATAY SÁNDOR:

A Simeon család
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1968.

TURGENYEV:

Költemények prózában
Magyar Helikon, 1964.

VOLTAIRE:

Zadig
Magyar Helikon, 1961.

(A kiállított eredeti
könyvillusztrációk
Bartha László tulajdonai)

ÖNÁLLÓ ILLUSZTRÁCIÓK:

ADY ENDRE:

Párisban járt az ősz
tempera, papír, 35×25 cm, 1958.
a Petőfi Irodalmi Múzeum tulajdona

BERZSENYI DÁNIEL:

A közelítő tél
tempera, papír, 35×25 cm, 1958.
a Petőfi Irodalmi Múzeum tulajdona

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY:

A tihanyi ekhóhoz
tempera, papír, 35×25 cm, 1958.
a Petőfi Irodalmi Múzeum tulajdona

IRÓPORTRÉK:

Illyés Gyula, 1947.
reprodukció

József Attila, 1956.
kréta, papír,
a Petőfi Irodalmi Múzeum tulajdona

Thomas Mann, é. n.
rajz, papír
Képes Géza tulajdona

Somlyó György, 1947.
akvarell, papír
Somlyó György tulajdona

L. Tolsztoj, é. n.
reprodukció

Dylan Thomas, é. n.
rajz, papír
Képes Géza tulajdona

ÖNÁLLÓ MŰVEK:

Jégvágás
tus, akvarell, 33,5×47 cm, 1957.
a Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

Daphnis és Chloé
olaj, vászon, 100×81 cm, é. n.
a Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

Kalcináló üzem
tempera, karton, 60×80 cm, 1961.
a Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

Hommage a Follain
olaj, vászon, 92×73 cm, 1964.
a művész tulajdona

Őszi vadászat
olaj, vászon, 80×100 cm, é. n.
a Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

Fügefa alatt
olaj, vászon, 90'5×70 cm, 1959.
a Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

Állomás
olaj, vászon, 60×80 cm, 1961.
a Magyar Nemzeti Galéria tulajdona

József Attila: Külvárosi éj
olaj, vászon, 90×120 cm, 1969.
a Veszprém Megyei Tanács Vb. tulajdona

Könyvek:

Kiállítjuk azt a közel száz kötetet, melyet Bartha László 1955 és 1969 között illusztrációival díszített. E könyvek az Európa, a Magvető, Magyar Helikon, Móra, Szépirodalmi Könyvkiadó és az Új Magyar Kiadó kiadásában jelentek meg.

Felelős kiadó: Dr. Illés László

7007228. Zrínyi (T) Nyomda

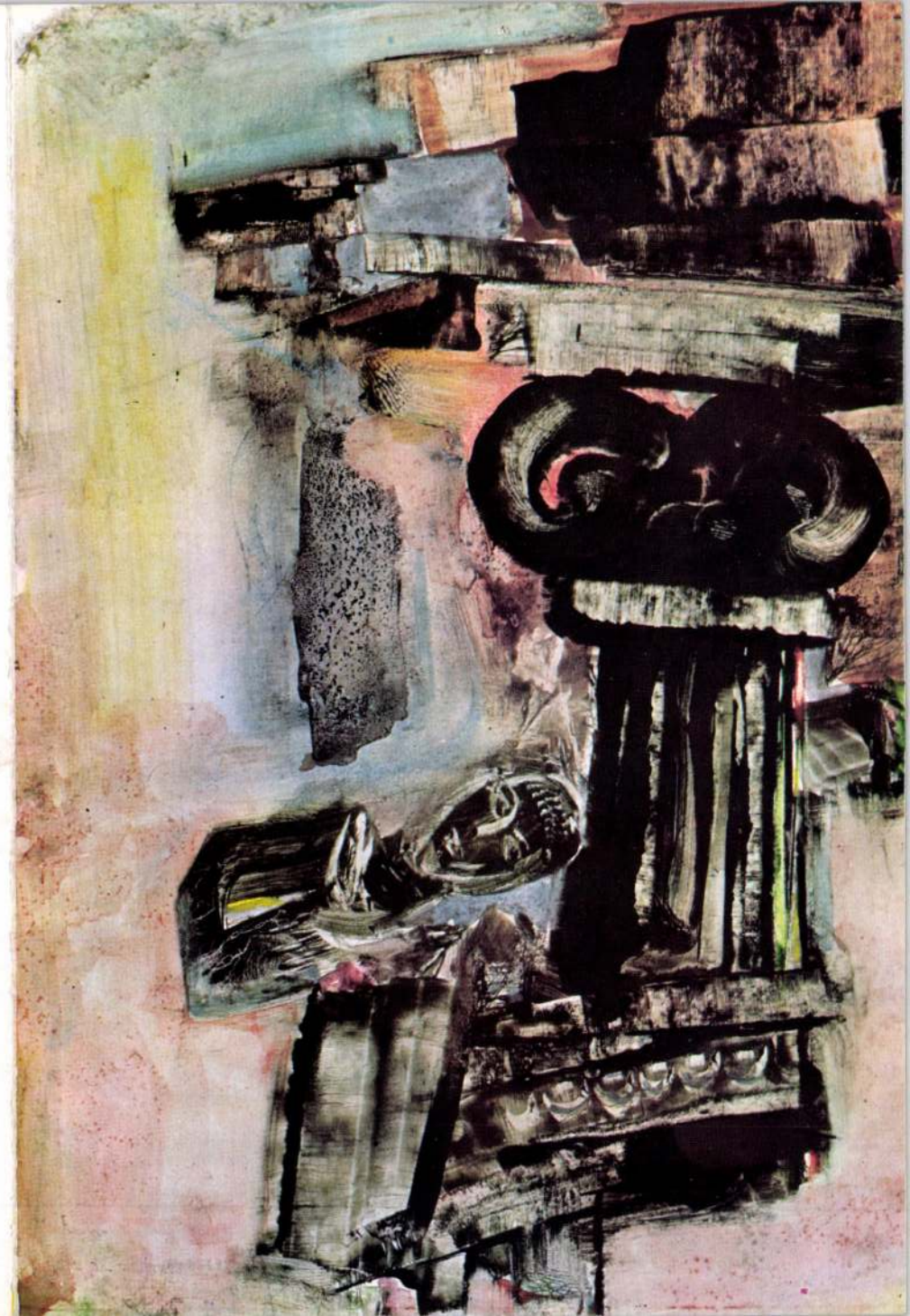

A PETŐFI IRODALMI MÚZEUM
MEGHÍVJA ÖNT

BARTHA LÁSZLÓ
IRODALMI ILLUSZTRÁCIÓINAK

KIÁLLÍTÁSÁRA

A KIÁLLÍTÁST

KÖPECZI BÉLA

A M. T. A. LEVELEZŐ TAGJA

NYITJA MEG

1970. MÁRCIUS 21-ÉN

12 ÓRAKOR

BUDAPEST V., KÁROLYI MIHÁLY UTCA 16.

A kiállítás hétfő kivételével naponta 10–18 óráig tekinthető meg.

Bartha László illusztrátori munkásságának bemutatója a Petőfi Irodalmi Múzeumban Hincz Gyula, Borsos Miklós és Martyn Ferenc tárlatainak sorát követi.

Ezek az irodalmi szempontú képzőművészeti kiállítások valójában hármas célt szolgálnak. Elsősorban az alkotóművészt ismertetik meg, hiszen a kisméretű illusztrációkból ugyanaz a felfogás, belső meggyőződés, egyéni hang és jellegzetesség szól, mint a nagy táblaképekből, s a szobrászati oeuvreből. Az itt felsorakoztatott szép könyvek ugyanakkor irodalmi élményeket idéznek, a művészi illusztrációkon keresztül új ismeretek szerzésére ösztönöznek. Emellett kiállításaink a szépen illusztrált könyvek komplex élményében észrevétetik az odaadó és körültekintő könyvkiadói munkát és a magától értetődőnek tetsző vizuális hatás mögött ott rejlő magasrendű nyomdai teljesítményt is.

Bartha László illusztrációinak bemutatóján fekete-fehérben megoldott s mellettük tobzódóan elevenszínű lapokat látunk. Jacques Gaucheron: A lyoni selyemszövők, Karinthy Ferenc: Víz fölött, víz alatt, Szevak: Esős szonáta, – hogy a tízszerannyi rajzos munkából csak e néhányat említsük – a mestert szubtilis vonalvezetésű grafikusként állítják elénk. E munkáiban irónikus típusteremtő készsége, helyzetet és hangulatot híven tolmácsoló érzékenysége és csendes humora érvényesül. Mostanában azonban egyre gyakrabban él könyvkiadásunk gazdagodó lehetőségeivel és a színek pazarló bőségével tolmácsolja a művek atmoszféráját. Említsük példaképpen e szép sorozatból a legújabbakat: Tatay Sándor: A Simeon családját, Simon István: Szőlő és gesztenyéjét és Jékely Zoltán: Csillagtoronyban című kötetét. Ma már egyre kevésbé válik szét Bartha László festőművészi és illusztrátori tevékenysége. Kicsiny képeiben benne van önálló kompozicióinak minden kiérlelt tájélménye s ott vannak a színek, vonalak és formák szövedékében azok a benyomások, melyeket a modern ipari konstrukciók világából hozott magával. Ezek kísérik, ezek „illuminálják" az irodalmi mű mondanivalóját és jól találnak, hiszen az írott mű és a kép azonos kortársi élményekből és azonos lelkiállapotból született. Ezért láttuk helyesnek kiállításunkon az illusztrátor és a festőművész néhány alkotásának szembesítését.

Tárlatunk a portrérajzoló művészt is bemutatja s így az illusztrált könyvek bőséges sora, az eredeti illusztrációk s az arcképek együttesében bontakozik ki előttünk igazán Bartha László művészetének és az irodalomnak szoros kapcsolata.

Vayerné Zibolen Ágnes

A KIÁLLÍTOTT MŰVEK JEGYZÉKE

EREDETI ILLUSZTRÁCIÓK AZ ALÁBB FELSOROLT MÜVEKBŐL:

ÁPRILY LAJOS:

Jelentés a völgyből
Magvető Könyvkiadó, 1965.

ÁPRILY LAJOS:

A kor falára
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1967.

Cápauszonyok
Kubai elbeszélések
Európa Könyvkiadó, 1966.

FEKETE ISTVÁN:

Őszi vásár
Magvető Könyvkiadó, 1962.

JEAN FOLLAIN:

Az élet képei
Európa Könyvkiadó, 1964.

JACQUES GAUCHERON:

A lyoni selyemszövők
Magyar Helikon, 1959.

GEREBLYÉS LÁSZLÓ:

Túl a határon
Magvető Könyvkiadó, 1963.

NICOLÁS GUILLÉN:

Kubai elégia
Európa Könyvkiadó, 1961.

EUGENE GUILLEVIC:

Föld és víz
Európa Könyvkiadó, 1962.

JÉKELY ZOLTÁN:

Csillagtoronyban
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1969.

MEZEI ANDRÁS:

Legendák születőben
Magvető Könyvkiadó, 1966.

J. P. SARTRE:

Főbelövendők klubja
Magvető Könyvkiadó, 1955.

SIMON ISTVÁN:

Szőlő és gesztenye
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1966.

TAKÁTS GYULA:

A tündérhal és a háló
Móra Könyvkiadó, 1968.

BARTHA LÁSZLÓ

ÚJ MŰVÉSZET

1998/ dec.

P - 9396

37.o.

y borjút és marhát csak a hentesnél látott

a szerint: ember tervez, Isten végez.

amennyi szabadságom lesz. Igy aztán az

ccanásunk más alkalomra marad. De ami

eztetnem kell, kedves barátom, hogy

led, hanem valamiféle állást, amelyet

tnál ott nyelviskolát jövendő írók

zorra számíthatnál, elsősorban Joó úrra,

e ebbe az iskolába, amelyre, elismerem,

d, nemhogy kiejteni, de elgondolni se

írok, reszketek kezembe venni a tollat.

a írtam, az egyetlen költemény, amelyet

űled

lep...

két sor annyi gondot és lelkiismeret-

Kőrincz Zoltán fotója
Kőszeg, Zwinger,
Bartha-emlékkiállítás

Bartha László

Életünk

irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat
9701 Szombathely, Pf. 168; e-mail: eletunk@zalaszam.hu

részével megismertessük a külföldet: adjuk ki írásainak gyűjteményét idegen nyelveken. Legtömörebben, lemélyebben, s írói igény szempontjából is a *legszebben* ő fogalmazta meg azokat a gondolatokat, amelyek megvalósulásáról ez a kötet is számot ad.)

A könyv kivonataként megjelent ugyan egy-egy orosz, angol, francia, német rövid összefoglaló, húsz-huszonkét oldalas terjedelemmel; ez azonban nem elég, s nem felelhet meg a gyűjtemény igazi rendeltetésének. Teljes fordításra volna szükség, legalább egy — mondjuk angol — nyelven.. Ez az idegennyelvű változat pótolhatná a még fennálló hiányokat; s fokozott gonddal felelhetne meg a technikai kiállítás minőségi követelményeinek (például a tartalmában színvonalas kép-anyag hibátlan és a jelenleginél magasabb minőségi szintű kiállításával). A *Zeneműkiadót* így is dicséret illeti az alapjában tetszetős és viszonylag gyors kiadásért.

KOVÁCS JÁNOS

Bartha László képei a Csók Galériában

Sajátos karakterű, a hazai piktúrában úgyszólván egyedülálló festészet a Bartha Lászlóé. Ha van a művészetek közötti összefüggéseknek jogosultsága (márpedig szerintem van!), talán a zenéhez lehetne a leginkább hasonlítani. Először azért, mert akárcsak a muzsika, a Bartha-kép is jószerivel *leírhatatlan:* érzelem- és színgazdagságát, vibráló dinamizmusát csak hiányosan adhatják vissza a szavak. Másodszor: mert kvalitásában is ugyanolyan *komplex*, mint a zene. Tudatosság és ösztönösség, megbűvöltség és intellektuális éberség, konstruktivitás és kolorizmus, realitás és meseszerűség csak látszólag ellentmondásos tulajdonságok benne, valójában olyan elemek, melyek *szerves egységgé* kovácsolódnak az alkotóban és az alkotásban egyaránt. Ez a belső, a világ bonyolultságát tükröző összetettsége avatja egyénivé, s áradó líraisága ellenére is maivá, korszerűvé.

Mert Bartha lefegyverező színei és elringató ritmusai sohasem önmagukért vannak: ebben a festészetben mindennek konkrét, közösségi velleitásu jelentése, *tartalma* van. A festmények csak eszközök a művész számára: életérzésének, gondolkodásának, ill. a felmerült kérdésekre adott válaszainak vizuális megfelelői, hordozói.

Ez a magyarázata annak, hogy Bartha mindig érzékenyen reagál napjaink eseményeire, átérzi a tömegek félelmeit és reményeit, bízik a szocialista életformát kialakító emberi tudásban, a ráció, a jószándék és a szépség erejében. Alig van festőnk, aki kimerítőbben ismerné a természetet, mint ő. Vízen, erdőben, nádasokban — legyen bár tavasz, nyár, ősz vagy éppenséggel tél — egyaránt imponálóan otthonos *(Befagyott Balaton, Jégvilág, Vöröstó, Erdő, Nádas, Behavazott falu).* Mestere az emberábrázolásnak, a jellemzésnek, mély együttérzéssel és rokonszenvvel ábrázolt alakjait meghökkentő valószerűséggel: a természet és az ember *kompozíciós kölcsönhatásában* építi bele a táj és az elkapott pillanat közegébe *(Borozók, Pályamunkások, Hajnali halsütés* stb.). Sőt, a munkahelyekre, az üzemekbe is! Az ajkai alumíniumkohóban készült festményei a tevékenység, a cselekvés örömét hírdetik; a munka és a gyár mint az új ember és a felépítendő új világ műhelye jelenik meg a festészetben *(Kohászok, Kémia, Pályamunkások, Kohó* stb.).

Előadásmódja, megoldásai mindenki számára hozzáférhetőek, közérthetőek. Következetes, *rendteremtő* művészet az övé, minden stíluselemet, alaki és színbeli újítást mondanivalóinak a szolgálatába állít. Mer hatásos és végletesen kipontírozott lenni, gyakori fogása, hogy egyetlen uralkodó szín súlyával teremti meg mondanivalója erejét, hatékonyságát *(Téli délután).* Általában a síkban dolgozik, hol vízszintes sávokból, hol négyzetekből építi fel a kompozíciót *(Nádas, Magyarpolány).* A két szerkesztésmódot variálja nagyhatású balatoni képein *(Jeges Balaton, Befagyott Balaton* stb.).

Egyelőre nem látunk, elsősorban a dekorativitás túltengésében jelentkező s könnyen megfékezhető modorosságoktól eltekintve *(Őszi vadászat)* különösebb hiányosságot művészetében. Egészséges, jó úton halad az életmű kiépítése, betetőzése felé.

TASNÁDI ATTILA

„nem-specialistát" is, aki esetleg csak a kultúra jelenségeiben való tájékozódás kedvéért veszi kezébe a kötetet; s aki gyakran csak nemzetközi zenei események hazai vagy külföldi visszhangjából sejti meg, hogy valóban „zenei nagyhatalom" vagyunk — nem utolsósorban a zenei nevelés területén is. Az ilyen olvasó számára ez a gyűjtemény első alkalommal nyújt *összefoglaló* tájékozódási lehetőséget, praktikus és viszonylag gyors áttekintést. Legnagyobb haszna, hatása, „agitatív ereje" azonban a külföldi szakember-olvasóra lehetne, aki ezekből az összefoglalásokból — a magyar zenekultúra megbecsülésén felül — gyakorlatban hasznosítható példát, tanulságot meríthetne.

A tanulmánykötetet vonzó — s ha szabad ezt a kifejezést használni — lebilincselő olvasmánnyá a *tények* gazdagsága teszi: zenei nevelésünk sokrétűségének és társadalmat behálózó szélességének meglepő panorámája. Fejezeteit egy-egy szakterület alapos áttekintéssel rendelkező specialistái — mind kiváló, aktív pedagógusok — írták, nagyjából egységes gondolatmenetet követve: vázlatos visszapillantással a fejlődési előzményekre, a jelenlegi nevelési rendszer ismertetésével, s a nevelés eredményeiből leszűrhető következtetésekkel. A szerzők szerkesztési logikája, mondanivalót tömörítő képessége nem egészen egyforma színvonalú, de végeredményben mindegyikük tartalmas és kerek áttekintést ad az olvasónak.

Szőnyi Erzsébet a szolfézsoktatás rendszeréről ír; *Forrai Katalin* cikke az óvoda „zeneéletébe" vezet be; az általános iskolák és gimnáziumok zenei neveléséről *Péter József* tanulmánya tájékoztat; a speciális *zenei általános* iskolák nevelőmunkájáról *Friss Gábor* számol be; az az állami zeneoktatási intézmények szervezetéről és működéséről — az alsófokú zeneiskolai hálózattól kezdve a Zeneművészeti Főiskoláig — tehát lényegében a zenei *szakképzésről Fasang Árpád* írása ad összefoglaló képet; a zenei tudományos képzés programját, céljait — „Művésznevelés — tudósnevelés" címen — *Szabolcsi Bence* fogalmazza meg lényegremutató, példás tömörséggel; a zenei népművelés általánosabb, népszerűbb, „laikusabb" rétegek felé terjeszkedő formáit *Maróti Gyula* írása ismerteti. A magyar népzenének zenei nevelésünkben vezérfonalként végighúzódó központi szerepére *Hajdú Mihály* világít rá, a kötet legelső tanulmányában. A magyar zenepedagógiai kiadványokról és mai magyar zeneszerzők pedagógiai műveiről *Veszprémi Lili* cikke, az iskolai társas-, kamara- és zenekari muzsikálásról *Szávai Magda* fejezete ad kiegészítő tájékoztatást.

Szó esik tehát a „hivatásos" és „nemhivatásos" zenei képzés, iskolai és iskolán-kívüli (népművelés-jellegű) zenei nevelés legtöbb formájáról; persze szinte kizárólagosan (s ez a kötet nyilvánvaló szándéka is) az *ifjúság* nevelésének körén belül. (Egyetlen cikk, Maróti Gyuláé terjeszkedik ki jellegénél fogva viszonylag bővebben a felnőtt-zenei népművelés kérdéseire.) Kár lenne vitatni most ezt az elhatárolást; két további fejezet — két speciális nevelési terület ismertetésének — hiánya azonban feltétlenül a kötet adósságai közé tartozik. Az egyik fejezet a *rádió és televízió* zenepedagógiai műsortípusairól, sajátos zenei nevelési formáiról szólhatna; a másik az *ifjúsági hangversenyek* intézményét, *pedagógiai* koncepcióval felépített rendszerét kellene hogy ismertesse, hiszen a kisiskolástól diplomás korig tagozódó, országos kiterjedésű ifjúsági hangversenyhálózat ma már szerves és nélkülözhetetlen tényezőként illeszkedik zenei nevelésünk rendszerébe.

A kötet valamennyi írásában léptennyomon *Kodály Zoltán* nevével, gondolataival, írásaiból vett idézetekkel találkozunk, s ez akkor is magára kell hogy vonja a figyelmet, ha ma már szinte magátólértetődőnek számít a széles közvéleményben is. Kodály neve szinte a vezérmotívum állandóságával emlékeztet arra, hogy az ő szellemi koncepciója (s tegyük hozzá: nem kis részben *Bartók* szellemi öröksége) a legfőbb serkentője, irányítója, programadója az utóbbi évtizedek hatalmas fejlődésének; — hogy jelentős részben ez a koncepció szabta meg a *tartalmát* azoknak a kereteknek, amelyeket a felszabadulás utáni Magyarország zenei nevelésünk fejlődésének biztosított. A kötet szerzői mind e koncepciónak, közvetlenül vagy közvetve Kodály Zoltánnak tanítványai, írásaik bizonysága szerint.

A cikkgyűjtemény egyik legfőbb rendeltetése volna, hogy lefordítsák idegen nyelvre vagy nyelvekre. Mégpedig hamarosan: most, az átütő magyar siker jegyében lezajlott ISME-konferencia után mutatkozna iránta a legélénkebb nemzetközi érdeklődés. (Arra is most volna a kedvező alkalom — a számos Kodály-idézet külön is eszünkbe juttatja —, hogy Kodály zenei nevelésben kifejlett munkásságával, *életművének integráns*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Barkha Sonka
KORTÁRS

Tury Mária kiállítása

Sokoldalú fiatal művész *Tury Mária*, s ezt a sokoldalúságot nemcsak technikai tudása mutatja (Csók Galéria-beli kiállításán festményt, zománcképet, gobelint, monotípiát, üvegablak- és kerámiatervet mutatott be), de stílusa, témaköre és festői mondanivalója is. Alkotásainak összességét, de egy-egy művét is nehéz lenne egyetlen szóval jellemezni: egyszerre drámai és derűs, logikus és érzelemgazdag, könnyed és tartalmas: olyan sokrétű és bonyolult, mint mai világunk, amely érdekli a művészt és amelyet ellentmondásosságában, sokféleségében akar megragadni, kifejezni.

Jól szolgálja ezt árnyalt, egyéni stílusa, amely két, látszólag ellentétes vonásból, a képépítő, formákat erőteljes rendbe szedő konstruktivitásból és az érzelmi indíttatású eleven színességből forrt össze. Az utóbbi, a szín- és érzelemgazdag festőiség ösztönösen fakad lényéből, talán érzékeny nőiességéből is; a friss ösztönösséget azonban határozott művészi tudatossággal foglalja tiszta rendszerbe intellektuális szándéka, konstruáló tehetsége. A kettő legjobb táblaképein egyensúlyban, harmonikus egységben él: az egyik elem nem nyomja el, sőt erősíti a másikat. Jó példa erre egyik *üvegablak-terve*, amelynek váza függőleges és vízszintes vonalak egyszerű játéka, de amelynek három árnyalatból megkomponált jó színritmusa feloldja a geometrikus, derékszögű formák száraz matematikáját. *Festékes üvegek* című képén (és több hasonló témájú kompozícióján) még jobban érvényesül ez az erény. Az eleven, dekoratív kép a téma adta változatosság ellenére is összefogott, mert a biztos vázat nemcsak a körvonalak, de a színfoltok is erősítik: ennél a képnél a zöldek összefüggő rendszere, amely nagyvonalú egységbe foglalja a játékosan lüktető színfoltokat, s markáns határozottságot ad a képnek. Tury egyébként soha sem abszolutizálja a módszert. Ha témája, mondanivalója megkívánja, stilizálja az alakokat, ám ha kell, el tud szakadni ettől az alapvető követelménytől, s közelít a natúra felé. Ezért megragadó *Őszi kukoricás* című, hideg, és meleg árnyalatok változatosságára épülő eleven képe, ezért nem gépies a sok geometriai forma ellenére sem az *Építkezés az Árpád-hídfőnél* és a *Festőállvány* című meleg, életteli alkotása. Egyik legsikerültebb képén, az *Útépítőkön* is ezek az erények érvényesülnek. A figurák eleven színfoltokból épülnek fel — ez differenciált érzelmi jellemzésre ad módot — a foltok azonban nem bontják fel túlzottan a testeket, s a határozott, természetes kontúrok egységbe zárják a monumentális alakokat.

Ez azért is fontos, mert időnként azért érződik némi gépiesség, mesterkéltség a táblaképekben; főképp az emberalakoknál, ahol a geometrikus elemekre való túlzott felbontás miatt időnként szétesnek a figurák, dekoratív, szervetlen felhalmazzá válnak. *(Vegyésznő, A konyhában.)* A konstruktív szándék nyomja el az eredeti ösztönösséget a *Koncertnél*, ennél a rendkívül megkapó, élénkvörössel és mélykékkel megfestett képnél, amelynek bensőséges hangulatát gyengítik a túlhangsúlyozott erővonalak; meg a *Kati kémiai modelekkel* című alkotásnál, ahol a fő figura merev geometrikussága kiütközik az eleven kompozícióból.

Ezektől az átmeneti merevségektől sikeresen megszabadul a művész a táblaképen kívüli műfajoknál, ahol valóban hiánytalan az élményünk. Hosszasan lehetne írni a kiállított grafikákról, a friss, szépen rajzolt monotípiákról, s részletesen kellene beszélni a műfaji szabályokat jól érvényesítő üvegablak-tervekről is. A kiállítás azonban elsősorban két műfajra hívja fel a figyelmet, Tury Mária nagyszerű gobelintervező munkásságára és igen magas színvonalú zománcképeire.

Gobelinjein ugyanazok a stílusbeli és tartalmi erények érvényesülnek — fokozottabban — mint egyéb alkotásain. Itt ugyanis a Turyra állandóan jellemző monumentalitás-érzék, a harsány dekorativitás, a megszerkesztettség és a stilizáltság az anyag és a funkció sajátosságai folytán szabadabban, erőteljesebben érvényesülhet, mint a táblaképnél. Ezért megragadóak kisméretű gobelintervei is, s ezért nagyhatású két valóban igen színvonalas megszövött műve. A *Paprikafűzők* figurái közelebb állnak a természeti ábrázoláshoz, mozgásuk, ha stilizált is, természetes, de a fantáziával megválasztott eleven színek — az élénk lilásokkal merészen együttélő vad vörös, a szinte fluoreszkáló zöld, s a mindezeket egységbe foglaló, közömbösítő háttér — megadja a dekoratív hangot, s a mű így válik egyszerre díszítővé és tartalmassá. Még nagyobb élményt nyújt a *Két figura* című gobelin, amely stilizált formái, elvontabb kompozíciója ellenére is életteli, lüktető alkotás. A markáns vörösek és kékek, a halvány, friss zöld foltok, a módjával alkalmazott barnák és feketék

sajátos ritmusa olyan emberi mondanivalót fejez ki csak jelzett, gépiesen leegyszerűsített figuráival is, amilyet naturálisabb, kevésbé elvont megfogalmazás gobelinen soha nem tudna elérni.

A zománcképek ugyancsak változatosságukkal és műfajszerűségükkel tűnnek ki. Tenyérnyi, finom érzékkel és miniátori gondossággal megmunkált alkotások, amelyeknek hol elvont, hol természethű, de mindenképpen biztosan szerkesztett, mértéktartó darabjai éppen a technikaadta lehetőséget, a szép zománcszínek hatását használják ki nagyszerűen. Ezért tudja az intim műfajt valóban jelentőssé tenni Tury Mária, akinek máris számottevő munkásságában láthatólag minden technikának megvan a maga súlya és szerepe.

RÓZSA GYULA

Hét találkozás

Hét találkozás: *Dobozy* Imre író és *Keleti* Márton filmrendező eddig hét alkalommal találkozott a közös munkában. Hét esztendő alatt négy filmet készítettek együtt — ezek: a *Tegnap*, a *Virrad*, a *Hattyúdal* és *A tizedes meg a többiek* — és három televíziófilmet: *Az idegen ember*, *Váltás* és *Két találkozás* címmel. Amikor most szemügyre vesszük közös munkáikat, félszemmel a *Zápor* című filmre is figyelnünk kell; ezt ugyan *Kovács* András rendezte, de köztudott, hogy a forgatókönyv megvalósításához Keleti Márton látott hozzá s a kivitelezésben csak betegsége akadályozta meg. Nem a kész filmet, hanem a *szándékot* és a *témát*, a közös érdeklődés jeleként, együttműködésük részeül kell tekintenünk.

A legfontosabb és a legérdekesebb ugyanis kettőjük — úgy látszik: állandósuló — közös tevékenységében a csillapíthatatlan *érdeklődés az időszerű iránt*. Első közös vállalkozásuk a maga idején egészen rendkívüli jelentőségű volt. Kevéssel az ellenforradalom után a filmművészet széles közönséghatásával és nagy érzelmi megragadó erejével segítették a belső elrendeződést. A *Tegnap* — korszaknak is beillő hét esztendő után visszatekintve — az azóta valóban tegnappá vált történeti események nyers, szinte közvetlen földolgozásával szolgált, mintegy riportnak tűnhet, amelyben az általánosítás kedvéért költött helység- és személynevek szerepelnek, de valóságos városok, falvak és emberek hiteles rajza

[illegible] oldások hallatlan szuggesztivitásával, a színészi játék természetes megragadó erejével.

Ez a *friss reagálás* élő, jóformán napi érdekességű dolgokra, további jellemzője maradt közös filmjeiknek, halványan észlelhető még a sorból kirívó *Hattyúdal*-ban is. Elegendő talán csak röviden utalni arra, hogy az írónak s a rendezőnek amúgyis jó tulajdonsága az élet eleven folyama iránti rokonszenv: korábbi munkáik s azóta, nem-közösen készített műveik is ezt tanácsolják. Szerencsés találkozás volt, hogy együttes film-munkára is szövetkeztek. Filmjeiket — akár a mozik mutatták be ezeket, akár a televízióban láttak nyilvánosságot — *a szocializmust építő ország valóságos problémáinak a legszélesebb érdeklődésre számot tartó művészi formában való ábrázolása* jellemzi.

Így televíziófilmjeik is. *Az idegen ember* áttételesen ugyan, de lényegében a népfront, a szövetségi politika, elmúlt hét esztendőnk egyik alapvető vonására utal, a *bizalomra*, az öntevékeny helytállásra. A *Váltás* ugyancsak többszörös ihletésű. Egyfelől tükröződik benne az akkoriban oly divatos *nemzedéki probléma*, másfelől a tudásuknál és képességeiknél magasabb polcra jutott emberek dilemmája: megrekedni vagy *továbbfejlődni?* Ugyancsak többrétegű legújabb televíziófilmjük, a *Két találkozás*. Az erősen sűrített, jelképessé leparált cselekmény hátterében a húszéves évforduló kapcsán az *igazi hazafiság kérdése* vetődik fel, és az internacionalizmus hazafisága a nacionalizmus hazafiatlanságánál magasabbrendűnek bizonyul.

(Itt kell megemlékeznünk arról a közös filmjükről, amely végülis mégsem lett közös munka, csak a terv, az elgondolás, a fogantatás volt együttes tevékenységük elidegeníthetetlen része. Ez a *Zápor*. A Kovács András rendezte film elgondolása beillik a Dobozy—Keleti együttműködés sorába, mert ez a film is riporteri frissességgel reagált aktuális és fontos problémákra, elsősorban a törvényileg egyenjogúvá lett asszony valóságos fölszabadulásának ösztönzőire és gátjaira. Ha a betegség már az előkészületek idején meg nem akadályozza Keleti Mártont a közös munkában, a *Zápor* alighanem együttműködésük iránymutató jellegzetességének bizonyul.)

A legutóbb bemutatott Dobozy—Keleti film, *A tizedes meg a többiek*,

Bartha László

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 MÁR 22

NÉPSZABADSÁG

Budapest

1021

ILLUSZTRÁCIÓ

Bartha László illusztrációkiállítása tegnap délben nyílt meg a Petőfi Irodalmi Múzeumban, tavaly ugyanitt volt a *Martyn Ferencé*, előtte a *Borsos Miklósé*, két éve a *Hincz Gyuláé*. Egyszóval ideje már megemlékezni azokról az illusztrációkról is, amelyeket soha *nem fognak bemutatni* a Petőfi Irodalmi Múzeumban. Vagyis a termés nagyobbik részéről. (A *Bartha-kiállításra* lapunk visszatér.)

A termés nagyobbik részét az illusztrátorok kisebbik része termeli. Elenyészően kisebbik része. Elgondolkoztatóan kisebb része. Érthetetlenül kis része. Aki rendszeresen figyeli a megjelenő könyvek szövegrajzait és borítóit, sokszor arra gyanakszik, hogy fél tucat könyvkiadónk fél tucat grafikust foglalkoztat összesen. Aki utána is jár a gyanujának, és statisztikát csinál — mondjuk a tavaly szeptembertől tegnapig megjelent kötetekről —, megállapíthatja, hogy tévedett; nem öt-hat, talán ötven grafikus is illusztrál. Viszont az a bizonyos öt-hat egymagában annyit, *mint a többi negyven együttvéve*. Vagy még többet, mert a legrangosabb, legérdekesebb, legnépszerűbb feladatokat mindig ugyanazok kapják. *Aubryt* ugyanaz illusztrálja, aki a *Falu jegyzőjét*, *Krležát* és *Capeket*. *Maupassant-t* ugyanaz, aki az *Énekek énekét*, *Hawthorne-t* és a *Kincskereső kisködmönt*. *Fekete István* könyvét csak az kapja, aki *Navarrai Margitot*, aki *Andrej Belijt*, aki *Vaszilisz Vaszilikoszt*. Folytathatnánk...

Ha a kiadói kivételezettek azonosak volnának a legtehetségesebb, legéretteb grafikusokkal és festőkkel, akkor sem kellene örülnünk. De nem azonosak. A gyakran foglalkoztatottak között van ugyan egy-két igazán tekintélyes mester, érett művész is, de a kiadók körüli kedvelt kis csoportok nem Barthából, Martynból, Borsosból, Hinczből, még csak nem is más jelentős kiállító művészekből állnak. *Profi* illusztrátorokból.

A kiállítási művészet és a kiadói grafika ugyanis szép csendben különvált. A legtöbbet illusztrálók vagy egyáltalán nem szerepelnek kiállításokon, vagy gyengén, jellegtelen anyaggal szerepelnek. Hasznukra. Ilyen módon ugyanis teljesen kikerülnek a közvélemény és a kritika ellenőrzése alól. A kiállításon nem ír róluk a fontosabb, eredetibb, jelentősebb grafikai művekre figyelő műkritikus, a könyv megjelenésekor nem ír róluk a versre, regényre figyelő irodalmi kritikus. Az eredmény: kiállításaink tele vannak jelentős, eredeti, mély tehetségekkel, a könyvoldalak tele vannak felületes, másodlagos, unalomig ismert vagy nem oda illő rajzokkal.

Kondor Béla, *Gross Arnold*, *Feledy Gyula*, *Pásztor Gábor*, *Gy. Molnár István* nagyszerű grafikákat (illusztrációkat is!) állít ki, de könyvet *nem* illusztrál, vagy *alig* illusztrál. Néhány más név viszont közepes vagy gyenge grafikákat állít ki, de *annál több* könyvet illusztrál. (A fiatalabbak, a vidékiek, a festőként ismert, de illusztrátorként is használható művészek mellőzéséről már nem is beszélünk.)

Az ellentmondás természetesen nem abból következik, mintha éppen legjobb grafikusaink és festőink nem felelnének meg a könyvkiadói követelményeknek. És természetesen feloldható — ezt magunknak is mondjuk. Ha a kiadói illetékesek maguk nem találnak rá a megoldásra, ígérjük, *majd segítünk*. Ha kell — úgy látszik, kell — a *konkrét* képzőművészeti kritikát mégis kiterjesztjük a ki nem állított, de könyvben megjelent illusztrációkra. Az illusztrációk mai állapota ugyanis nem valami egészséges helyzetet illusztrál.

R. GY.

ja magát?

— Úgy.

— Pedig kár volna érte.

— Kár.

— Jó muzsikus kedvű ember.

— Bizony.

— Aztán talán meg is siratják haza

— Meg.

— Kicsoda siratná meg?

— Hát egy olyan fehér szakáll ember, mint te vagy, bátyuskám.

— Biztosan megsiratná.

— Hol, Ausztriában?

— Ausztriában.

— Hm, az baj... Rossz dolog az, amikor az öreg emberek sírnak... Sírtam az ősszel, én tudom. Rossz. Nagyon rossz...

— Bizony rossz, bátyuskám...

— De hát parancs van rá, hogy nem szabad a foglyoknak kimenni a lágerből...

— Bizony, arra parancs van, bátyuskám. Arra van parancs. De arra nincs, hogy nem szabad a plenninek felakasztania magát... Arra nincs parancs.

— Arra nincs parancs...

— Bátyuska, Szergej Nyikolajevics! Ne engedd ezt a szegény embert a szarufára... Látod, kár lenne érte, hadd menjen ki ma este a szabadságba, visszajön hajnalra biztosan, bátyuskám. Én állok jót érte.

— Sok a sztrazsnyik a templom körül, elfogják, aztán, majd én mehetek a szarufára... Az öreg elhallgatott. Hosszú léptekkel járt fel s alá a szobában, néha megállt és belemosolygott a szakállába, aztán megint továbbment. Néha borongóssá vált az arca. Végül elérzékenyült hangon szólt hozzám:

— Hallod, Fjodor Alekszandrovics! Hívd be a legényt, hadd beszéljek vele.

MIKOR KARL BEJÖTT, az öreg megállt előtte, mind a két kezét a vállára tette s mélyen a szemébe nézett. Aztán felém fordult és halkan mondotta:

békét ad az isten, hazavisz... a nyecskét Ausztriába, az öreg osztrák emberhez... igen... Ott majd elmehetnek a templomba... nem fog a jó Isten haragudni érte. Igen... Csak menjenek. Jó fiatalemberek, nem valók ezek a szarufára... Az Isten megverne bennünket érte... s az baj volna. A polkovnyik az nem isten... Nem igaz, Fegyuska?

Én meghatottan ráztam meg az öreg száraz, csontos kezét.

— Igaz, bátyuskám, igaz. A polkovnyik az nem isten, de te olyan jó vagy, mint az isten.

— Nyicsevo, nyicsevo — hajtogatta az öreg és gyöngéden kituszkolt a szobából.

*

Este sorakozó után Karl idegesen búcsúzkodott tőlem.

— No én megyek... Mindjárt takarodót fújnak.

— Te, Karl! Lehet, hogy a határon elfognak, vallatnak, talán meg is kínoznak... Ne vallj az öreg Lavrovra.

— Ne félj, nem vallok az öregre, hiszen az életemet mentette meg. Dehogy vallok rá.

Csikorgó csendes széltelen téli este volt. Az őrök táncolva álltak őrhelyeiken és a puskát a bódéhoz támasztva, csapkodták a kezeiket össze. Pont kilenc órakor, amikor az őrséget váltották, a főőrségen felcsendült a négy

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726
1982 AUG 20
VAS NÉPE

1021

Továbbképzelhető világ*

Bartha László festőművész pécsi kiállításáról

„Most egy nagy művész alkotásai között állunk és módunk van eltűnődni, értelmezni hangulati hatásukat, tartalmukat..."

Amikor Bartha László újabban született színei, vonalai, térelképzelései, térlátomásai között elidőztem, érzelmileg, szellemileg belehelyezkedtek világába, az öröm és a lelki felszabadultság érzése kerített hatalmába, új szellemi, emberi helyzetbe kerültem. Éreztem, hogy lehetséges valami, valami, amit keresünk, de nehezen tudjuk megragadni. Valami, ami megfoghatatlannak tűnik, de a szellem szférájában legalább megérinthető. — És eszembe jutott Tihany, amikor az ötvennégy éves Bartha Lászlóval megismerkedtem. A múzeum szűkös szolgálati lakása, ahol élt, gondolkodott, szemlélődött és festett. Lent a végtelennek tűnő Balaton, opálkék páraködben állt. A reggeli szertartásokat zavartam meg. A borotválkozást. De aztán minden elrendeződött. Bartha László az ablak és a festőállvány közé állt, s egy félig kész képről mondott valamit. Értettem mit mond, de éreztem, hogy csend lakik a szemében, csend lakik a mozdulataiban. Kis nyugtató csendeket támaszt másokban is, amikor beszél, mozdul, vagy tűnődve megáll egy növény előtt. Szép pulikutyája, Echo, akit Somogyi József szobrászművésztől kapott, mögötte állt és a mozdulataihoz igazodott. Ha Laci a festőállványhoz lépett, Echo követte, ha magyarázva hátrált, Echo a falig húzódott és lelapult. Akkor Veronika, Bartha László felesége azt mondta: „Echo a művész árnyéka." Így aztán ezzel a címmel jelent meg első lírai beszámolóm Bartha László festői műhelyéről.

▩ ▩

Bartha László hetvennégy évvel ezelőtt született szeretett Erdélyünkben, Kolozsvár városában. Kiállításokon 1936-tól mutatta be képeit. 1942-ben elnyerte a Szinyei Társaság nagydíját. 1947-ben francia ösztöndíjat kapott, és még ebben az évben kiállítása nyílt meg Párizsban. 1948-ban Budapesten a Fényes Adolf teremben mutatkozott be. 1948-tól 58-ig Magyarországon nem tudott kiállítani, a politikai légkörből eredően idegenkedő, rideg magatartás fogadta műveit. 1958-ban viszont már nagy sikerű kiállítást tartott a Csók Galériában. 1960-ban újra Párizsban állított ki, majd ugyanezzel az anyaggal Toulonban is bemutatkozott. 1962-ben nagy sikerű kiállítást tartott a párizsi Galerie de Passeur-ban, ugyanebben az évben kiállított Marseille-ben is. 1965-ben itthon a Csók Galériában mutatta be új termését. Ekkor írta róla Pogány Ö. Gábor: „A magyar festészet történetének utolsó tíz esztendejében Bartha László a legrangosabb helyek egyikére került. Nem mintha korábban hiányzott volna a legtehetségesebbek társaságából, hiszen kora fiatalságától számon tartotta őt a szakma, de a műbarátok szélesebb tábora is. 1955 óta mintha hirtelen magára talált volna, imponáló termékenységgel dolgozik, s művészete egyre félreérthetetlenebb egyéni karaktert vesz fel...." — 1965 óta kiállított még 18—20 rangos helyen, Bécsben, Párizsban, Londonban, Sao Paulóban és Belgrádban. Nemzetközi biennálékon szerepelt, de közben a pécsi Janus Pannonius Múzeumban is kiállított 1967-ben. Bartha László 1962-ben Egry József-díjat, 1963-ban a Munkácsy-díj első fokozatát, 1975-ben pedig a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze kitüntetést kapta meg.

▩ ▩

Most egy nagy művész alkotásai között állunk és módunk van eltűnődni, értelmezni hangulati hatásukat, tartalmukat. A gouache-ok tökéletességükben végleges műveknek látszanak, s azok is, bár Bartha László sokszor csak az olajfestmények vázlatainak, előképeinek szánja őket. Ha akarjuk, ezt elfogadjuk, de a művész megsértődhet... Valójában ezek végleges művek. Amikor a tigris bejön a színes ablakon zavaros, áttekinthetetlen életünkbe, s a képtér másik oldalán egy zuhanás látszik, a világ megbillenése, aligha engedhetjük meg magunkban, hogy úgy tegyünk, mintha nem jött volna be a tigris, vagy nem született volna meg ez a Bartha László kép. — Egy másik képen sisakos munkás küzd az anyaggal, ami a satuból kitüremkedik és betölti az egész teret, s olyanná válik, mint egy formáját vesztett sárkány. Mit jelent ez a kép? — Vagy a másik, ahol sárga fényben, természeti elemekben sodródik a világ valamerre. Lebeg, könnyűvé válik, mint az az ország, mely váratlanul elvesztette aranytartalékait, s a nehézkedési törvény korlátjai nélkül sodródik a bizonytalanság felé. — Vagy a sötétbarna deszkakerítés alkonyati megvilágításban. Mit kezdhetünk ezzel a képpel? Lehet, hogy nem is deszkakerítés. De ha nézőként akarom, akkor deszkakerítés, és gyermekkorunk mérges kutyái vágtatnak és ugatnak a palánkok mögött. A kerítésből kitört egy darab és ott kiömlik a fény, az aranysárga kora nyári pirosak, narancssárgák, kertet, békét, boldogságot sejtetnek. Lehet, hogy a sötétbarna deszkakerítés mögött kert van? Élet, remény? Ezt ígéri Bartha László? — Semmit sem ígér, csak fest, ábrázol, megjeleníti a világot összetéveszthetetlen egyéni stílusában.

▩ ▩

Az olajfestmények ezen a kiállításon különösen élményt jelentenek. Nemcsak az Iszlám, mely talán spontán reagál arra a földrengésre, ami az arab országokban tapasztalható. De azzal, hogy az iszlám építészetét, struktúráját, színeit összesűríti egy képben, impresszionista üzenetet is hoz vább visszük, a társadalmi hasonlatok szinte maguktól kínálkoznak. De mi most nem társadalompolitikai, hanem vizuális élményre vagyunk vendégei Bartha Lászlónak. A vizuális kínálatból a legfontosabb kép a Pályám emlékezete. Összegörnyedt, reménytelen alak kontúrjai a mélyben. Egy ház, melynek ormáról éppen a szomorúság szögletes felhőrongyai szabadulnak el. De van egy ablak, melyen át piros félhold látható, mely reménységet sejtet, és oldalt ott feszül egy zöld folt, mely a reményt szinte szuggerálja. A kompozíciót körülöleli a Cirkusz sorozatból átemelt motívum, mely minden reménykedésből kijózanítja az embert. De mégis emelkedik a főmotívum, a művész végül árnyékként áll képe mellett, ami elkészülhetett. A mű a fontos, nem a körülmények; az ember sorsa, aki a művet létrehozta. De az ember sorsa, s a világ is, ami körülveszi, bent van a képben.

▩ ▩

1966-ban azt mondta nekem Bartha László, hogy: „... Van egy elméletem: A magyar festők hatvan év után nem tesznek hozzá az életművükhöz. A végső kiteljesedés, az összefoglalás hiányzik. Ez óriási csapás, tragédia. A végső művek, az igazi nagy művek, amikor nincs idő magyarázkodásra." — Úgy látszik, ez a tendencia megváltozott, mert Bartha László már hetvennégy éves. Új izgalmas képek előtt állunk, melyek közül nem egyet összefoglalásnak is tekinthetünk, bár tudjuk hogy a művész kőszegi műtermében új kísérletek is születnek.

Léteznek nagyszerű képek, melyeknek valóságos terjedelme a vászon, véget érnek a blondel keretnél. Vannak kitűnő képek, melyeknél már az első odapillantásnál érezzük, hogy részei egy nagyobb egésznek, s abból mint legjellemzőbbet, a művész kiemelt egy részletet. És létezik olyan táblakép, ami nem zárul le a kereteknél, a néző által képzeletben és vizuálisan is folytatható. Ilyen szinte kozmikus, csendeket, érzéseket,

„És létezik olyan táblakép, amely nem zárul le a kereteknél, a néző által képzeletben és vizuálisan is folytatható. Tovább festhetjük, tovább képzelhetjük ezeket a műveket."

látomásokat, társadalmi és fizikai elmozdulásokat, fájdalom-pillanatokat és öröm-tájakat, öröm-összemosódásokat, öröm-önfeledtségeket találunk Bartha László képein. Tovább festhetjük, tovább képzelhetjük ezeket a műveket.

Bertha Bulcsu
Kálmándy Ferenc felvételei

* Elhangzott Bartha László pécsi kiállításának megnyitójaként.

nincs vége

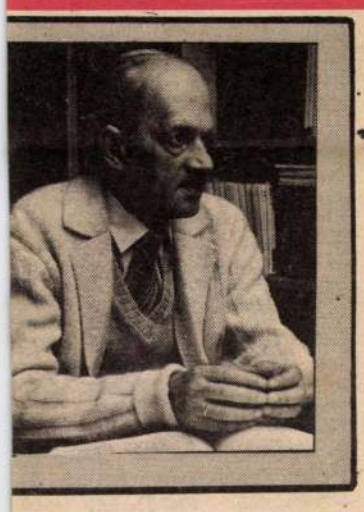

téket tanárnak a vasvári polgári iskolába. Kerékpárral járt ki munkahelyére, míg tavasszal át nem helyezték a népművelési hivatalhoz Szombathelyre. 1946 augusztusában a város szabadművelődési felügyelője lett a hadifogságból épp akkor hazakerült Hadnagy Lászlóval együtt. Dolgoztak éjjel-nappal, előadásokat szerveztek az új gazdáknak a legfontosabb mezőgazdasági tudnivalókról, tanfolyamokat az analfabéták számára, művésztelepet hoztak létre Zsennyén, megszervezték a filharmonikus zenekart. Marosán György, a Bartók Béla Szövetség akkori elnöke Horváth Ferencet kérte fel a nyugati kerület titkári teendőinek ellátására.

— Legemlékezetesebb élményem ebből az időből az 1949-es munkásdalos találkozó. Mintegy ezer dalos jött el az ország minden részéből, s legalább húszezren hallgatták őket. Marosán mondott ünnepi beszédet. A fesztivál emlékplakettjét mindmáig őrzöm.

— Miféle út vezethet a mozgalmi munkától a csöndes, sokak által észre sem vett levéltárig?

— Szinte ötletszerűen pályáztam meg a város újonnan létesített levéltárosi állását, s 1950 márciusában meg is kaptam. Minden szakmai előképzettség nélkül fogtam hozzá a munkához, hiszen diplomám szerint magyar—német szakos tanár vagyok. Szerencsémre sok volt a rendezni való anyag (ez a legjobb iskola egy levéltáros számára) és buzgón forgattam persze a szakirodalmat is.

— Nálunk mindennek megvan a maga „hőskora". Milyen volt ez a hőskor a levéltári munkában?

— Elsőként a bombakáros, régi anyagot kellett rendbe tennem, átlagosan napi 14—16 órányi munkával. Aztán jöttek az államosítások, gondoskodni kellett a köztulajdonba került, óriási mennyiségű iratanyag elhelyezéséről, feldolgozásáról. Két-háromezer mázsa iratot gyűjtöttünk össze pár év alatt. A többesszám úgy értendő, hogy 1951-től kezdve is, amikor megyei levéltáros lettem, csupán harmadmagammal dolgoztam: egy adminisztrátorral, meg egy hivatalsegéddel. Legalább ötszáz mázsányi anyagot kullóval húztunk-vontunk a városon végig a hivatalsegéd, meg én. Így sikerült megmentenünk például a szabadművelődés teljes iratanyagát, amely ma már ritkaságszámba megy országosan is. Persze, hogy megérte a fáradságot, mint ahogy arra is büszke vagyok, hogy a polgári korszak iratanyaga is úgyszólván teljes a mi levéltárunkban, s ezzel sem sok megye dicsekedhet. 1954—56 között már a rendezéssel, az alapleltár elkészítésével telt java időm.

— Elnézést kérek a közbeszólásért, de: magánélet . . . ?

— Megházasodtam, az évek során három gyermekünk született. Azóta már felnőttek, valamennyinek biztos kenyér van a kezében. Meg hát tanultam, tanultam, tán másokat is tanítottam. Másfél éven át a zalaegerszegi levéltárt is vezettem — tiszteletdíj nélkül — s dolgoztam területi felügyelőként is.

★

1955 óta irányítja a megyében a helytörténeti munkát, szervezi, vezeti a vasi munkásmozgalom emlékeinek gyűjtését, feldolgozását. Javaslatára született meg a Forradalmi Múzeum Szombathelyen. Mintegy tízezer címszóra terjed az a cédula-anyag, amelyet szülővárosa történetéről eddig összegyűjtött. Negyedszázada szerkeszti a Vasi Szemlét, intézi a folyóirat minden ügyes-bajos dolgát. Következetesen fiatal munkatársakat vett mindig maga mellé, elsősorban a megyéből származókat, akik ragaszkodnak ehhez a tájhoz, és tanította, a lehetőségekhez képest „futtatta" őket. A tudományos munkán túl (több mint száz publikációt mondhat a magáénak) nélkülözhetetlen a megye politikai, társadalmi életében is mindmáig. Számos hazai és külföldi kitüntetés után a Munka Érdemrend arany fokozatával ismerték el munkásságát nyugalomba vonulása alkalmából.

— Mi volt életének legnagyobb élménye?

— Műhelyt próbáltam teremteni magam körül. Úgy érzem, sikerült.

— További jó munkát, erőt, egészséget kívánunk!

Kulcsár János

Savaria

Városhatá

Néhány véletl[illegible] nek (Kőszeg, Haydn) is része van abban, hogy ezen a nyáron már nem lehet elsiklani a változás fölött, amelynek a szórakoztató, a kulturális programok élvezőjeként, nézőjeként tanúi vagyunk vagy lehetünk megyénkben. Két évvel ezelőtt, A varázsfuvola korszak utáni tétlenség, tanácstalanság közepette úgy láttam, hogy Szombathely és Vas megye lemaradt a versenyben, amely a fesztiválvárosok, turisztikai, idegenforgalmi központok között országszerte kibontakozott. De 1980-ban sem abban láttam a gondok lényegét, hogy megszűntek az izeumi játékok. Természetes és elfogadható a képtárépítés miatti szünet, könnyen belátható, hogy a zeneiskola, a Bartók Terem, a képtár és az Izeum együttese olyan vonzó lesz néhány év múlva, hogy nem kell különösebb agitáció a szentély szabadtéri színpadként való használata érdekében. A baj az volt, hogy A varázsfuvola szüneteltetése egybeesett Szombathely és a megye közművelődési, kulturális, szórakoztató és idegenforgalmi útkeresésének, válságának számos más tünetével.

□ o □

Életbe léptek a rendezvényeket korlátozó pénzügyi és igazgatási rendeletek és sokan hajlamosak voltak a hanyatlás, a hosszú uborkaszezon okait erre szűkíteni. Pedig pénz van, csak nem olyan egyszerű hozzáférni, mert több kisebb forrásból szivárog. Ahhoz például, hogy Kőszegen ezen a nyáron várjátékokat hirdethessenek a plakátok, egyesíteni kellett a város, a megyei tanács, több művelődési központ, az Országos Idegenforgalmi Hivatal, a Közművelődési Alap és a 60—80 forintos jegyet vásárló nézők anyagi erejét.

□ o □

Szombathelyi nyár nincs. Nem is kívánom visszasírni. Tanúi, részesei, alakítói vagyunk egy folyamatnak, amely lehet, hogy új korszak kezdete, lehet, hogy csak módszerbeli változás, de mindenesetre jobban megfelel a nyolcvanas évek közönségének, mintha a Savaria Ünnepi Napok konzerválására törekednénk. Az új jelenségnek nincs speciális vasi neve, márkajele. Jellemző, hogy két gépelt oldalnyi eseménynaptárrá apadt a Savaria napok egykor vaskos, díszes prospektusa.

Ma megyei rendezvényterv létezik. Nem reprezentálásra való. Arra szolgál, hogy a megye nagyobb művelődési központjai, múzeumai, és azok a társadalmi és tömegszervezetek (HNF, KISZ, SZMT), amelyek kulturális és szórakoztató eseményeket kívánnak fogadni, vagy találkozókat szerveznek, tudják, hogy melyik héten, mi várható a megyében. Tudjanak kapcsolódni egymáshoz. Példás a TIT és a szimfonikus zenekar együttműködése. A város és a járás határain túl is vonzó a körmendi művelődési központ sok rendezvénye. Tavaly bátrabbak, vállalkozóbbak voltak a szabadtéri rock-koncertek kezdeményezésében. Az idén viszont erősítették együttműködésüket a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központtal, ezzel javult színházi kínálatuk. Nem fáradtak bele a sárváriak az utcaszínház patronálásába. A Liliomfiért és a tervezett magyar vígjátéksorozatért érdemes lesz Sárvárra látogatni. Alakulóban van az Őrségi Napok hagyománya. Félsikerek után hangulatos kirakodóvásárral irányította magára a figyelmet a Vasvár-központú Hegyháti Napok.

□ o □

Van még jócskán olyan kulturális, közművelődési programegyeztetés, amelyre elfelejtik meghívni az idegenforgalmi, a vendéglátóipari szakembereket. Az együttműködés a tanácsok, a művelődési központok között biztató eredményeket hozott. A vártnál, a szükségesnél lassabban találja meg egymást a többi, a szórakoztatásban, az életmódalakításban érdekelt partner. Valami azért alakul. Hirdetésekből látom, hogy a szerződéses üzemeltetésre átvett bisztrók, éttermek időnként nóta- és operetténekeseket hívnak vendégeik szórakoztatására.

□ o □

Nincs gazdája a kirándulóközpontok szórakoztató műsorainak. Pontosabban: nincsenek műsorok, események a kirándulóhelyeken. Amatőr együtteseink, színjátszók, citerazenekarok, fúvósok, táncosok fuldokolnak a szerepléshiánytól. De hiába van például a jeli arborétummal szemben hatalmas tér a látványosságok számára, hiába lenne közönség. Az amatőr művészeti szemléket változatlanul március—áprilisban, közönség nélküli színháztermekben rendezik meg. Egyszer, jó tizenöt éve, a forradalmi ifjúsági napok lendületes éveiben ez így volt jó. Hogy azóta jó-e? Még nem elemezték.

□ o □

Nem könnyű ma szervezni, eligazodni, ötletet megvalósítani. Az anyagiak miatt szükséges összefogás nehezíti is a munkát. Felelős gazdára szükség van. Ki legyen az? A gyakorlatban a helyi művelődési házakra hárul a vállalkozások minden nehézsége. Bírják is ott, ahol erős, jó csapat jött össze: Sárváron, Körmenden, a szombathelyi művelődési központban. Nemcsak fogadókészségük, együttműködési kedvük jó, de futja saját kezdeményezésekre is. Az idei nyár egyik sajátossága, hogy a megyeszékhely közművelődési intézményeire kevesebb, viszont Sárvárra, Kőszegre, kisebb művelődési házakra több munka és felelősség jutott.

Támasza és erőssége minden nyári, szórakoztató és idegenforgalmi kezdeményezésnek a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar. Főszereplő is, de nagyon gyakran a háttérben maradva, előzékenyen átengedte a sikert másoknak. Szellemi központként, zenés színházteremtőként működik az együttes.

□ o □

Nincs elmélete, sem jelmondata, sem programfüzete a városhatárokat nem tisztelő megyei programnak. Plakátjai is túl szolidak, már-már bátortalanok. De létezik ez a program. Aki hétvégi házat épített, valamelyik jeles kirándulóhely vagy vonzó kisváros közelében tartózkodik az öt munkanap után, aki autót vásárolt, kirándulni is akar. Az Őrségtől Kőszegig, a Szombathelytől Sárvárig és Körmendig széthúzódó kínálat őket szolgálja. Lehet ügyesebben is, bátrabban, élénkebb propagandával. Nem a fesztiválvárosi címért, hanem az itt élők és itt vendégeskedők örömééért.

Budai Rózsa

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 337-748, 340-726

Bartha László 1982 JÚL. 3.

SOMOGYI NÉPLAP

1021

Kormozott üvegen át a napba nézni

Beszélgetés Bartha László festőművésszel

Az ablakból a kőszegi házakra látni. Szinte karnyújtásnyira a város. De a lenti zsivaj itt nagyon távolinak tűnik, a fák és a növények megszűrik a zajt, jótékony csendbe burkolják a királyvölgyi villát, ahová a nagy üvegfelületen át — hála a tervezőknek! — a természet szinte bekéredzkedik. Beszélgetésünk során többször is az az érzésem, mintha nem is az antik bútorok között, a meghitt belső térben, hanem a kert fenyőfái alatt hallgatnám a halk szavú, megfontolt beszédű házigazdát, Bartha Lászlót.

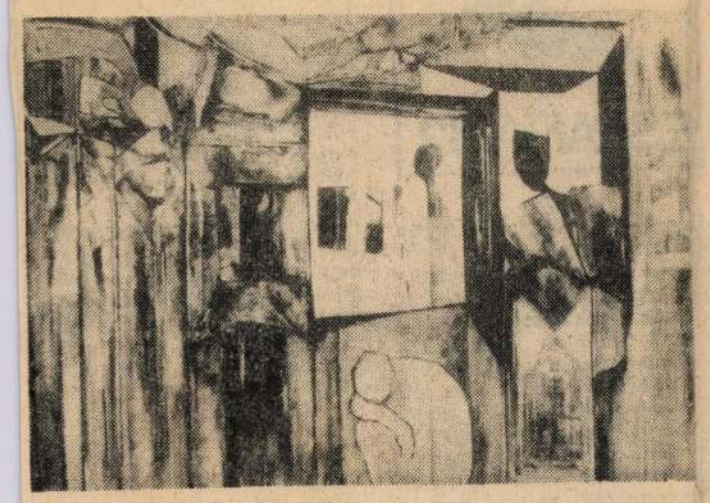

Pályám emlékezete (olajkép)

— Mi még úgy indultunk, hogy egy életművet akartunk létrehozni — emlékezik az indulás éveire a Munkácsy-díjas, érdemes művész. — Ez volt a vágyunk, de hogy ezen mit is értettünk, azt nem tudtuk pontosan definiálni. Talán azt a törekvést, hogy minden mű a következő lépcsőfoka legyen? Fontosnak tartottuk az önmagunkhoz való hűséget, a következetességet is. És mindehhez jó indíttatást is kaptam. Szerencsés voltam, mert a Képzőművészeti Főiskolán is kitűnő mester, Benkhard Ágost osztályába kerültem. Nagyon becsületes és lelkiismeretes tanár volt, aki minden erejével arra nevelte a tanítványait, hogy teljes odaadással dolgozzanak. Eszményképe volt a nagybányai festészet. Ezért is alapította a miskolci művésztelepet, ahová nyaranta minket is magával vitt. Így aztán nem száraz, akadémikus, rutint kívánó rajzolással kezdtünk...

— *Hanem?*

— Én például nagyvonalú figudális kompozíciókat festettem, majd egyre inkább távolodtam ettől a felfogástól. Elhagyva a naturális örökséget, belső világunk felé fordultam. A realitással való kapcsolatomat viszont sohasem vesztettem el. Ha új mondanivalóm volt, mindig próbáltam megkeresni az új, csak arra vonatkozó kifejezési formát. Ha ezt nem keresném, az a téma iránti szeretet hiányát jelentené.

— Milyen szerepe van tehát Bartha László festészetében a valóságnak, a megélt történéseknek, élményeknek?

— Következetesen ragaszkodtam ahhoz, hogy egy-egy új kifejezési forma keresésénél, kialakításánál mindig, még a legelvontabb részek között is, feltétlenül helye legyen a megélt, átélt valóságnak, a reális dolgok részleteinek.

— Hogyan kap mindez formát, miképpen alakul ki a kompozíció?

— Mindig is valamiféle feszültséget próbáltam megteremteni a képeimen. A feszültségnek azt a fokát szeretném elérni, amikor minden a neki kijelölt hely élén áll. Ez a megvalósítás során lassan tisztult és egyszerűsödött. Azelőtt néha talán túlakartam túllépni az európai festészeten.

— Napjainkban viszont mintha egyre többen túl akarnának lépni rajta.

— Lassan bele kell törődnünk valaminek az elmúlásába, amihez pedig érzelmeink, tradícióink és hitünk is köt. Évek óta gyötör és gátolja a munkámat az a lassan érő, de mindjobban erősödő bizonyosság, hogy a művészetnek a barlangrajzok óta tartó lírai vonulata — amelyhez én is tartozom — az utánam következő vagy az azt követő generációval véget ér. Tudom, nem kellene ebben valamiféle tragédiát látnom, hiszen az idők folyamán műfajok tűntek el, mások, újabbak léptek a helyükbe. Néha megőrizték az elözőnek a visszfényét vagy éppen egyfajta oppozíciós szerepben a kor kérdéseire még jobban, hitelesebben is feleltek. A művészet most nem azért került végveszélybe, mintha számára kimerült volna minden lehető kombináció. Ez, főként a nonfiguratív vonalat illetően, korant sincs így. Viszont a kor legégetőbb problémáira való reagálásban éppen olyan tehetetlennek bizonyult, mint mondjuk a mértan a békeharcban. Ez pedig leginkább azoknak a jelrendszereknek a hibája, amelyek kevésbé tartalmazzák saját tolmácsolásuk kulcsát.

— Ha ez így van, mit tehet mégis a művész?

— Hinni kell abban, hogy a szerencsés pillanatokban kezemben akad a kormozott üveg, s ezen keresztül a napba tekinthetek. Az én kormozott üvegem a festővászon. Ha nincs előttem, semmit sem láthatok. A műterem rövidülő falain ülnek az emlékképek sokasodó rétegei, s minél jobban öregszem, annál többen lesznek.

— Vagyis a forma, a jelrendszer által a festő művészetté szublimálja a valóságot?

— A két világ — az élet és a művészet — a műterem testetlen falain akadálytalanul egyesül, és a vásznon egymásra kopírozódva egységbe forr össze. Kiteljesedik az a világkép, amely, úgy

Dél-amerikai karnevál

Kiesett a világbajnok

A barcelonai Sarria stadion pénteken fontos helyszínné lépett elő a világbajnoki címvédő argentin válogatott spanyolországi tartózkodása során, hiszen az első mérkőzésen a C-csoportban az olaszokkal szemben veszteS Menotti-legénység a Mundial első számú esélyesévé előlépett Brazília ellen a győzni vagy búcsúzni jelszavával kezdte el a sorsdöntő 90 percet. Ennek első része — ezt is sokan jósolták — helyenként szuperjátékot, rendkívül sportszerű küzdelmet, és brazil vezetést hozott.

Brazília—Argentína 3:1 (1:0)

Barcelona, Sarria stadion, 41 000 néző. Vezette: Vasquez (mexikói).

Góllövők: Zico, Serginho, Junior, illetve Diaz.

Brazília: Waldir Perez — Leandro (Edevaldo), Luizinho, Oscar, Junior — Falcao, Socrates, Cerezo, Zico (Batista — Serginho, Eder.

Argentina: Fillol — Olguin, Passarella, Galvan, Tarantini — Barbas, Ardiles, Kempes (Diaz) — Bertoni (Santamaria), Maradona, Calderon.

Az első negyedórát a végveszélyben lévő argentinok próbálkozásai jellemezték. A brazilokon érződött, hogy tudatosan felmérik az argentin rohamok erejét, és az ellencsapás módozatait fontolgatják. A 12. percben adódott először alkalmuk, amikor Eder 24 m-es bombaerős szabadrúgása a sorfal baloldali része mellett zúgott el, a kövémeredt Fillol fölött a felső lécről a gólvonal elé perdült, és mielőtt bármelyik argentin védő is megmoccanhatott volna, Serginho és Zico villámgyors sprinttel már labdaközelben volt, és egy lépésről utóbbinak nem volt nehéz a hálóba kotorni a labdát. (1:0). Feltűnt, hogy a világbajnok egyik csillagát, Maradonát abszolut üresen hagyták játszani a brazilok, a fiatal csatár azonban ezzel a lehetőséggel egyszer sem élt, érdemleges megmozdulása, gólhelyzete sem volt az első 45 perc során.

A szünetben Menotti cserét határozott el, a mérsékeltnél is gyengébb formában játszó Kempes helyett Diazt küldte be a folytatásra. Ekkor az argentinok diktálták a tempót. Egy órányi játék után a brazilok ismét magukra találtak. A 68. percben növelte előnyét a brazil együttes. Falcao a 16-os jobboldali sarkáról mintaszerűen ívelt a 192 cm magas Serginho fejére, s a barnabőrű játékos 4 méterről remekül fejelt a jobb sarokba a tehetetlen Fillol mellett. (2:0). A 74. percben Zico mintaszerűen talált — legalább 40 méteres pontos átadás volt! — a felrohanó Junior elé, a balhátvéd mintegy 10 m-ről a tehetetlen argentin kapus mellett megszerezte a harmadik gólt. (3:0). A 85. percben Batista és Calderon koccant, Batista harcosan ment a labda után, Maradona azonban egészen magasra emelt lábbal a brazil játékosba talpalt. A szándékos szabálytalanságnál Talcao — ki tudja miért? — sárga-, Maradona pedig megérdemelt piros lapot kapott. A 89. percben a búcsúzó világbajnok valamit szépített gyászos mérlegén. Diaz ugyanis 17 m-ről a jobb felső sarokba bombázott. (3:1).

Igazuk volt azoknak, akik világbajnoki döntőnek nevezték ezt a dél-amerikai szuperrangadót, már ami 85 percig a játék színvonalát, sportszerűségét illeti. Kár, hogy Maradona révén méltatlanul fejeződött be ez a találkozó, melyen Brazília összességében nagy technikai és helyenként erőfölényben is játszva hazautazásra kárhoztatta a világbajnoki címvédőt. Az argentin együttes negatív mérleggel fejezte be spanyolországi szereplését, hiszen csak Salvadort és Magyarországot tudta legyőzni, Belgiummal, Olaszországgal és Brazíliával szemben alulmaradt. Menotti csapata a pénteki 90 percen a találkozó nagy részében alárendelt szerepet játszott, csak akarása volt dicsérhető. Ezután a 90 perc után Brazília nemcsak azzal büszkélkedhet, hogy az Argentínával szembeni 1974 óta tartó veretlenségi szériáját parádés győzelemmel folytatta, ha-

Válság az osztrák futballban?

Az osztrák válogatott búcsúja a spanyolországi vb-től mély csalódást keltett osztrák szakemberekben. Csalódottság, keserűség és a felbomlás jelei tapasztalhatók a szomszéd ország futballsportjában. Péntek óta már nincs szövetségi kapitánya az osztrák együttesnek, Georg Schmidt vette a kalapját... Befejezte tevékenységét a válogatottnál a kapitány asszisztense, Felix Latzke is. A vezetők mellett valószínűleg elbúcsúzott az osztrák reprezentatív csapatban való szerepléstől Hattenberger, Jara, Krankl és Koncilia is. A jövő a fiataloké.

A legnagyobb csalódást talán a 61-szeres válogatott vettük ismét számításba a nagy bombázót — majd hozzátette. — Ha Krankl rájön, hogy az utóbbi időben nem mindent csinált jól, és más lesz a hozzáállása, akkor a jövendőbeli osztrák válogatott nagy erőssége lehet.

— Érdekes, amit Georg Schmidt mondott:

— Nagy örömmel, lelkesedéssel és buzgalommal végeztem a munkámat, hiszen eddigi pályafutásomnak ez volt a csúcsa. Még tovább is „kerülhettem" volna, ha a játékosok is átérzik ugyanazt, amit én. Nem mindenkiben, csak egyesekben csalódtam.

A játékosok közül Pezbe-

Bartha Lánló, Jestő

Megemlítve.

Kerentury Desső: Egy Egry-arckép vázlatai ból
121–134.

JELENKOR, Pécs, 1973. február XVI/2.

//. Bartha László: Magyarpalány

kiállítás

Művészet
Budapest,
1973. jún.

1021 Bartha László

Magyar-szlovén közös tárlatok

BERTALAN LAJOS

Az 1967-ben Muraszombatban rendezett *„Pannon táj – pannon ember"* című közös kiállítás óta megélénkültek, jelentősen kibővültek s egyre tartósabbá váltak a művészeti-képzőművészeti kapcsolatok legközelebbi délszláv szomszédainkkal, a szlovénekkel. Nyilván okkal: ez a két szomszédos vidék hosszú történelmi korszakon át hatott egymásra, kulturális, művelődési, tudományos cserekapcsolatok egész láncolata és hálózata fűzte össze Muravidék szlovén és a vasi táj magyar kultúráját, művészetét, sőt (bizonyos korokban, mint például Pável Ágoston működése nyomán) irodalmi életét is.

Négy évvel az első pannon tárlat után 1971. október 16. és november 14. között harmadszor rendezték meg a *biennálét*, amelyen ezúttal szlovének, osztrákok (burgenlandiak) és magyarok (ez utóbbiak közt legnagyobb számmal Vas megyében élő művészek) mutatták be képeiket, grafikáikat, plasztikai munkáikat. Már 1969-ben, a második biennálé alkalmával felmerült a kérdés, *eléggé tágas-e a keret* ahhoz, hogy az egykori Pannónia mai területén virágzó művészet minden reprezentánsát bemutathassa s minden fontosabb irányzatról megbízható képet adhasson. Akkor áthidaló megoldásként *Muraszombatban* és egyidejűleg *Radenci* fürdőhelyen is kiállítottak. 1971-re annyiban módosult az eredeti elképzelés, valamint az ennek megfelelő rendezés, hogy a muraszombati *Franc Novak Galeriában* összpontosították a kiállításra méltatott anyagot, tehát kissé szűkítették a biennálé keretét. Ezzel a szervező bizottság lemondott a teljesség igényéről, ami önmagában nem hiba, hisz a teljesség többnyire csak vágy és terv, de a kissé szűkmarkúan kimért határok közé bizony alig fér el az egykori „Pannónia", amelyre határainkon túl és innen – a közös hagyományt folytatandó – három szomszédos nép mai művészete épül. A régi cím helyett egyébként az újabb elnevezés *„Pannónia '71"* jelzi, hogy az *osztrák–magyar–szlovén szomszédság* egykor közös területéről *válogatást* nyújt a kiállítás.

A *vasi* művészeken kívül a *zalaiak* képviselik a nyugat-dunántúli festészet, grafika, kerámia, szobrászat „színeit", *hiányoznak a győriek, veszprémiek.* Kétségtelen, hogy velük együtt színesebb lett volna a skála, teljesebb a névsor, de – a választott hasonlatnál maradva – az alapszínek és a főbb irányzatok közt nem történt volna lényeges arányeltolódás. *Kisebb létszámmal,* művészenként legföljebb három-három alkotással, *tömörebben* fejezték ki mindazt, amit a „Pannónia'69" két évvel előbb Muraszombatban és Radenciben a bőségesebb választékú anyaggal.

Ebből következik, hogy a szűkebb méretek és szerényebb külsőségek között rendezett biennálé kisebb helyen jobban koncentrált. A névsor nagyjából azonos az 1969. évi kiállítókéval. *Bartha László* éppúgy szerepelt 1969-ben, mint *Jeraj Zmago, Geszler Mária,* az osztrák *Feri Zotter* vagy az 1969. évi díjnyertes *Peter Pongratz,* a szombathelyi *Horváth János* és *Majthényi Károly,* a két tehetséges ljubljanai fiatal: *Lojze Logar* és *Stefan Hauko.* A sort folytathatnánk, de meg kell jegyeznünk, hogy néhány művész távolléte, bizonyos műfajok hiánya is feltűnt. Nem láthattuk például *a híres horvát parasztfestők, Ivan és Josip Generalic* munkáit, a népmesei hangulatot árasztó üveg-olajfestményeket, helyettük

mester műve, egy szép kanál. De említhetjük még a zenélő dobozkát, a fűszertartókat, gyertyatartókat, tejeslábast és a többi ezüst tárgyat. A porcelánok között jelentős számmal találhatók a korai herendi darabok és a bécsi Altwien gyár termékei. Az üvegvitrinben I. Ferenc József feleségének, Erzsébet királynénak pohara látható ezüst dísztalapzatra állítva, fedele királyi koronát ábrázol. Környezetében érdekes fürdő- és emlékpoharak vannak.

A biedermeier szoba is bővelkedik ritkaságokban. Egy acetilénlámpa mellett, kiváló szobrászunk Fadrusz János, magakovácsolta műtermi lámpája vonja magára a figyelmet. A képek között Munkácsy Mihály, Székely Bertalan, Lotz Károly, Barabás Miklós remekeivel együtt ott találjuk Zichy Mihály, a festő emlékeit is. A kisebb méretű tárgyak között jelentős: Liszt Ferenc órája, amit leányától, Cosimától kapott emlékbe, Munkácsy Mihály pipája, Széchenyi István sétabotja, Boronkay Lajos ezüst díszkardja.

A terem közepén álló nagy üvegkockákban viselettörténeti anyagot láthat a szemlélődő.

Az ablak felől benyúló üvegfalakon történt Sterió Károly festőművész képeinek elhelyezése. Ebben a környezetben látható a festő állványa és széke, valamint órája is.

Az emeleti kiállítás megtekintését a folyosón fejezzük be, ahol az óragyűjteményből szép bemutató tárul elénk. Az órák változatos típusai különböző korokból szinte ámulatba ejtik az embert; a szökőkutat játszó állóóra, a forgó-számlapú ritka mécsesóra, s a zenélő órák számtalan fajtája teszik hangulatossá a múzeumi séta befejezését.

A lépcsőn, amint az emeletet elhagyjuk, vessünk egy pillantást a falra; divatképek és tányérok kísérik a vendéget a kijáratig.

S ha éppen az esti órákban történt a múzeum meglátogatása, az udvart beragyogó kis karoslámpa fénye mellett távozhat az érdeklődő, egy emlékkel gazdagodva.

viszont a vuzenicai születésű fiatal népi festő, *Anton Repnik* paraszti tárgyú olajfestményeivel mutatkozott be.

Ami *szlovén* szomszédaink és a *burgenlandiak* anyagát illeti, eléggé változatos a kép. Viszonylag *kevés a valóságábrázoló, a realista felfogású mű,* bár ilyen is akad: az osztrák *Rudolf Richly* csendéletei és tájképe, valamint a szlovén *Janez Sibila* munkái (Erdő, Nyárfák). A pop-art „újrealizmusától" kezdve az absztraktig minden divatos áramlat felvillan a kiállításon. A már említett *Stefan Hauko* akrilfestményei (Fekvő nő I., II., Ablakok) hatásos, ügyes megoldású kísérletek. Az akrilfesték lehetőségeit kipróbálja *Lojze Logar* és *Franc Mesaric* szlovén, valamint *Ino Frank* burgenlandi festő is. Ezek a művészek első helyre teszik a technikát, annak újításait, akár ragaszkodnak a valóság bizonyos elemeinek felhasználásához, vagy a figurális megoldáshoz (mint *Hauko* és *Mesaric),* akár dekoratív megoldást választanak, mint *Frank* és *Logar.* Nagyvonalú egyszerűsítés, díszítőelemek jelzik ennek az új irányzatnak tartalmi és formai elfordulását a hagyományos festészettől.

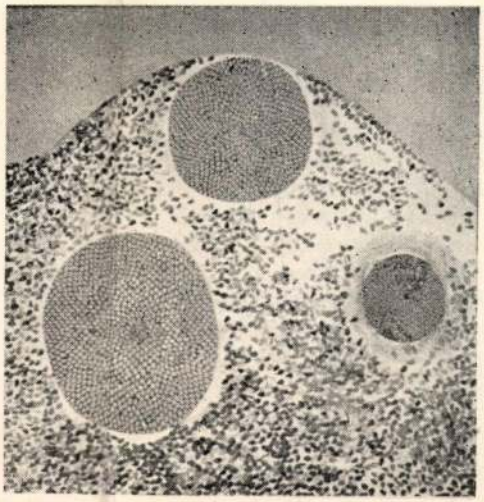

Vlado Potočnik: Föld I.

A nyugat-magyarországi anyagból – elsőként a festőket említve – *Bartha László* három olajfestményét kell kiemelnünk. A *„Balaton"* két változata és a *„Patetikus etüd"* már hazai közönség előtt is méltó elismerést szerzett, a muraszombati biennálén is a legmagasabb színvonalat képviselte. *Branikovics Éva* Önarcképe, *V. Tóth László* tájképei, *Mé-*

Jože Polajnko: Karszti Lázak

száros József olajfestménye (Parasztasszony gyermekével), *Horváth János* temperaképei, köztük a Zsennye és az Asszociációk, s a Derkovits ösztöndíjas *Haraszti László* három finom tónusú olajolajtempera képe úgyszólván minden jelentősebb színárnyalatot fölvonultattak a Vas és Zala megyékben élő festőművészek törekvéseiből, az általuk képviselt irányzatokból, technikai megoldásokból, kísérletekből. Mindezt méltó színvonalon.

Szobrászaink közül *Németh Mihály* és *Majthényi Károly* három-három bronzplasztikával jelentkezett, Majthényi munkái közül a remek tér- és csoporthatású *Lovak,* Németh-től pedig a hangulatos *Vízbenéző* külön is megérdemli az említést. *Geszler Mária* (Szombathely) és *Németh János* (Zalaegerszeg) kerámiái a hazai kerámiaművészet két változatát képviselték színvonalasan.

A harmadik biennálé anyaga bizonyos következtetések levonását is indokolná, ha nem *éppen a változás, az átalakulás, a lehetőségekhez való alkalmazkodás* jellemezné. (Erről bevezetőben már esett néhány szó.) Talán azt lehetne megjegyezni, hogy eredeti céljának megfelelően egyre jobban betölti a *kölcsönös megismertetés* funkcióját. Kialakult és valóban létezik már a muraszombati biennálé *„pannon törzsgárdája".* A horvát és szlovák képzőművészek távolmaradása viszont jelzi, hogy bizonyos *illúziókat* el kellett oszlatni. Továbbá figyelemre méltó az is – a díjak elosztása is erre mutat –, hogy *a mai modern irányzatok továbbra is elsőséget,* a hagyományosabb stílus és technika pedig megértést és színvonalához mért elismerést kapnak.

Szólni illenék *a háromnyelvű katalógus érdemeiről* (a közös program) *és fogyatékosságairól* (szöveghibák), de ez nem tartozik szorosan a tárlat műveinek értékeléséhez.

Az októberi biennálét decemberben a *szlovén–magyar közös kiállítás követte Szombathelyen* a Savaria Múzeumban. Ezúttal 13 Vas megyei és 17 szlovéniai művész alkotásait mutatták be. Vendégművészeink között hárman a biennálén is kiállítottak: *Zmago Jeraj, Slavko Koreš* és *Janez Sibila.* Az előző szlovén–magyar tárlatokról azonban ismerős volt *Bogdan Cobal, Ivan Koš, Lajči Pandur, Jože Polajnko, Oton Polak, Janez Vidič* és *Zlatko Zei* is.

A kiállításnak különös nyomatékot adott az a szombathelyi emlékünnepség, amelyet éppen azokban a napokban rendeztek Vas megye székhelyén *Pável Ágoston,* a szlovén–magyar barátság tudósa, a jeles néprajzos, műfordító halálának negyedszázados fordulója alkalmából. A *páveli örökség* helyes ápolását, az egymás iránti kölcsönös barátság, a kulturális, művészeti kapcsolatok erősítését szolgálta a biennálét kiegészítő kétoldalú rendezvény, amely ugyancsak 1967 óta szerepel a Savaria Múzeum programján.

A decemberi tárlat anyagát úgy válogatták össze, hogy stílusában, tárgyválasztásában a vasi művészek alkotásaihoz kapcsolódjék. Nem azonosságról, inkább távoli rokonságról lehet csak szó, de így is meglepő, hogy *Pandur, Polak, Polajnko* képei mennyire azonos ihletésűek néhány Vas megyei festőművész munkáival *(Mészáros, Unger, R. Kovács, Artner),* s nem csupán a tájkép műfaji jellege, hanem a szemlélet, a stílus, sőt néha még a látszög azonossága vagy közelsége miatt is. Különösen vonatkozik ez a meleg színekkel építkező *Lajči Pandur* és *Jože Polajnko* műveire (Karsztiházak, Öböl, Tengerparton). Koreš ismét abból a témakörből hozott a tárlatra, amely – jobb kifejezés híján – a groteszk ötlet megjelölés alá sorolható. Mindkét kiállított képe temperafestmény, *Zmago* és *Bojan* technikai újdonságokkal mutatkozott be, *Potočnik* pedig op-art jellegű dekoratív olajfestménnyel. Kellemes meglepetés volt *Janez Vidič* két munkája (az egyik plexi-üvegre festett olaj) humoros-szatirikus játékosságával, könnyed színeivel (Trubadur, A domb gazdája).

Zlatko Zei absztrakt jellegű, ellentétek feszültségeit érzékeltető képe, a Kőformák karszton, valamint *Tisnikar* temperái és *Lugarič* tájképei mellett *Vlasta*

Tibec két modern szoborkompozíció gipszmásolatával egészíti ki a tárlat szlovén művészeinek jó érzékkel összeválogatott anyagát.

A vasiak kisebb létszámú (13 fős) csoportja együttesen több művet (7 szobor, 3 kerámia, 34 festmény és grafika) állított ki. A névsor természetesen majdnem azonos a muraszombati biennálén résztvett művészekével. *Bartha László* két absztrakt festményével (Harc az angyallal, A város pusztulása), *Branikovics Éva* portréival, *Horváth János* három temperaképen kívül finom tollrajzokkal, *Vértesi Péter* olajfestményekkel, *Mészáros* néhány nagyon hangulatos szobabelső olajképpel, *V. Tóth László* tájképekkel, *Németh Mihály* öt márványszoborral, köztük az Anyaság című sorozat három változatával, *Majthényi Károly* Berzsenyi-szobrával és Árvíz című kompozíciójával, *Geszler Mária* pedig három kerámiájával jelentkezett.

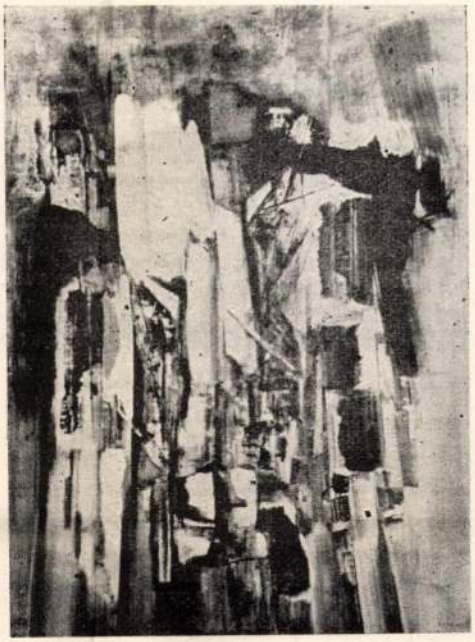

Bartha László: A város pusztulása

A tárlat összképe jó volt, súlypontját néhány magvas, színvonalas, izgalmas alkotás, illetve érdekes egyéniség adta; gyenge, színvonal alatti mű nem kapott helyet, s felfogásbeli, szemléleti, stílusbeli változatok elég széles és színes skáláját vonultatta fel – anélkül, hogy a bemutatott anyag viszonylagos egységét felborította volna.

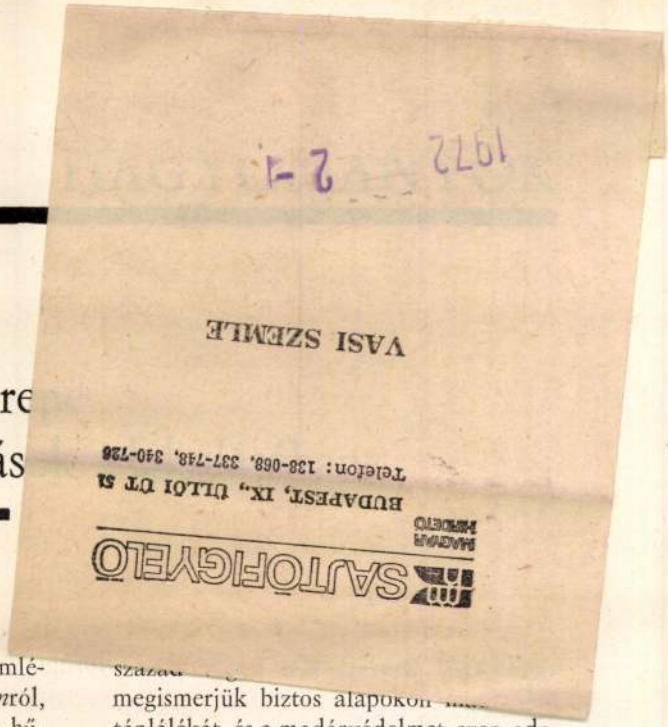

Chernel István szere a madártani kutatás

KEVE ANDRÁS

Halála félszázados évfordulóján, emlékezzünk meg arról a *Chernel István*ról, akiről *Herman Ottó* életrajzírója és hűséges tanítványa, *Lambrecht Kálmán* 1933-ban azt írta: „... in ornitologicis felül is múlta mesterét ...".

Herman Ottó két fiatal erőben látta a *Madártani Intézet* jövőjét: *Almásy György*ben és *Chernel István*ban. Míg a rapszodikus zsenit, *Almásy*t, nem tudta szorosan magához láncolni, addig *Chernel István*ban azt a férfit találta meg, aki az általa tervezett munkákat végre is hajtotta. Így született meg 1899-ben *Chernel* 3 kötetes műve Magyarország madarairól.

Ez a munka irányt szabott a intézet további munkásságának. Megvetette Magyarországon az alkalmazott madártan alapjait, de bemutatta egyúttal azt is, hogy olyan alapkutatások nélkül mint a faunisztika, nem lehet alkalmazott tudományt sem művelni. Így áll be a század elején a *Madártani Intézet,* akkor Központ, munkásságában a kettősség, hogy a gyakorlat és az elmélet egyenrangú szerepet töltenek be.

Csörgey szerint: „... midőn intézetünk a gazdasági madártan művelését is programmjába vette ... ő sietett a gyomortartalom gyűjteményünket megalapozni 2000 készítmény felajánlásával ..." Ebből látható, hogy *Chernel* már a múlt század[illegible] megismerjük biztos alapokon [illegible] táplálékát, és a madárvédelmet ezen adatok ismeretében szervezzük meg. De ne csak a puszta táplálékelemzésekre helyezzünk súlyt, hanem azt is ismernünk kell, hogyan él a madár, és hogyan táplálkozik. Tehát ismét annak a kiemelése, hogy elméleti kutatással kell megalapozni az alkalmazott vizsgálatokat.

Az 1898-as soproni kezdeményezés után 1902-ben *Chernel* szervezi meg Kőszegen a madárvédő egyesületet, annak a ténynek felismerésében, hogy a madárvédelem hatásossága a társadalmi megmozdulástól függ. *Chernel* lépése ad nagyobb lökést az országos madárvédelemre, és megjelennek az országban az első „fészkelő ládikák" is. *Chernel*nek 1903-ban írt soraiból kicsendül azonban az is, hogy ezekkel a ládikákkal a madarak élete milyen alaposan tanulmányozható.

Ezek a kezdeményezések mutatják, hogy *Chernel* nem volt kizárólag elméleti ember, aminek esetleg tartani lehet, hanem a magyar alkalmazott madártan megalapítója, és beindítója voltaképpen *Chernel István,* ha ezt a vonalat később át is adja utódjának, *Csörgey*nek.

Chernel azonban sohasem maradt a merő praktikumnál. *Chernel*ben a legnagyobb magyar madár-faunistát tiszteljük leginkább. Járja az országot a Kárpátok-

Barthó László

Lépped III.
Lépped IV.

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 – 5
MŰVÉSZET
Budapest

102 / Bartha László
Munkácsy-díjas festőművész.

Két képet keresünk

A Műcsarnok részéről érkezett kérésnek eleget téve mellékelten bemutatjuk Bartha László Munkácsy-díjas festőművész 2 ismeretlen helyen lappangó festményének reprodukcióját. Kérjük kedves Olvasóinkat, hogy aki a képek hollétéről felvilágosítást tud adni, vagy velük kapcsolatban bármilyen adattal rendelkezik, szíveskedjék levélben vagy telefonon megkeresni a f. év októberében esedékes Bartha László gyűjteményes kiállítás rendezőjét, Morvai Alicét. Címe: Műcsarnok, 1134 Budapest XIII., Dózsa György út 37.

(Fotó: Wachter Klára)

Kiállítási naptár

MŰCSARNOK

Szalay Ferenc festőművész kiállít
akit eddig festőként ismertünk, új
kezik, melyben szobrok is szerepe

Április 27–május 19.

ERNST MÚZEUM

NDK grafikai kiállítás és dokumentáció

Május 3–26.

FÉNYES ADOLF TEREM

Cseh István festőművész kiállítása

Május 10–június 2.

KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETE

Andy Somogy fotóművész kiállítása

Május 10–26.

HELIKON GALÉRIA

Szilvásy Nándor Munkácsy-díjas grafikusművész kiállítása. Három makói kiállítás után első önálló fővárosi bemutatója ez a Képzőművészeti Főiskolát több mint két évtizede elvégző művésznek, aki a reklámgrafika területén dolgozik, s akit 1959-től készített mintegy 150 plakátja alapján elsősorban mint plakáttervezőt ismer a közönség. A számos hazai és külföldi kiállításon szereplő művésznek most több mint húsz kollázsa kerül bemutatásra az utóbbi tíz év terméséből. Túlnyomórészt gyermekkori élményeket rögzítenek e munkák, amelyeket napi reklámgrafika feladatai mellett készített a művész a maga örömére s mintegy védekezésül az egyoldalú terhelés és beskatulyázás ellen.

Április 25–május 26.

FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT

Kovács József vaskovács és Molnár Imre bőrdíszműves kiállítása

Május 3–16.

KÉPCSARNOK VÁLLALAT BUDAPEST

Csók István Galéria

Dombrovszky László festőművész kiállítása. Az 1894-ben Beszarábiában született művész, aki

len szerepelt először egy litográfiával, május a XI. kerületi Népfront helyiségében megnyitotta első önálló kiállítását, melynek anyagát aztán a szentendrei Művelődési Központban és Pomázon is bemutatta. 1970-től rendszeresen szerepelt a Studió kiállításain és több országos bemutatón, tárlaton, így Budapesten, Szegeden, Szombathelyen, Hajdúszoboszlón, külföldi kollektív kiállítás keretében Bordhigeraban. Rézkarcait a Képcsarnok Vállalat rendszeresen forgalmazza. Több munkája található köz- és állami tulajdonban, illetve magángyűjteményben. Mostani kiállítási anyagában az utóbbi hat év sokszálú törekvéséből igyekszik néhány szálat összefogni a művésznő, aki a kiállítás jellegét néhány sorozattal határozza meg, így négy linómetszettel a „Művészettörténet", négy rézkarccal az „Évszakok", nyolc rézmetszettel a „Hazám" és nyolc linómetszettel „Az Alföld fafajtái" című sorozatból. Ezek mellett még néhány sorozaton kívüli munkát szerepeltet. A címekből is érezni, hogy földrajzilag Magyarország érdekli a legjobban, de a „Művészettörténet" sorozatban moszkvai, bulgáriai és lengyelországi útjának egy-egy élményét hasonlítja össze egy magyar témával. Az anyag fele önálló grafika, a másik része illusztráció. Technikája szigorúan hagyományos. Noha (a szitanyomat kivételével) mindent végigpróbált, a kiállításon a legegyszerűbb eljárásokat mutatja be. A rézkarcok csak egyszerre maratott vonalrajzok, a rézmetszetek sem tónusosak, és technikailag csupán a linómetszetek művesek. Köztük elsősorban a „Moszkvai harangok" című, amely nagy méretével technikai kísérlet is számára.

Május 8–25.

BÉKÉSCSABA

Munkácsy Mihály Terem

Ezüst György festőművész kiállítása. A most megnyíló bemutató terem első kiállítója a csabai születésű s 1971-ig ott élt és alkotó művész, aki 1957-ben szerzett rajztanári oklevelet az egri Tanítóképző Főiskolán, s azóta rendszeresen szerepel országos kiállításokon, miközben 1972-ben elvégezte a Képzőművészeti Főiskola rendkívüli tagozatát is. Számos hazai és külföldi szereplés után kilencedik önálló kiállítása ez különben, melyen körülbelül negyedszáz képet állít ki az 1973—74 év terméséből, zömmel tájképet, néhány csendéletet, portrét és figurális kompozíciót. A kiállítási anyag Csabához kötődik még akkor is, ha spanyol vagy finn táj szerepel a képek között. Az eddigi, alföldi tájakat most már dombokkal is motiválja. Öröm volt számára felfedezni a dombok plasztikus, cipó formáit, s ezeket képei egy

BARTHA LÁSZLÓ

festőművész
kiállítása

Pécsi Galéria

(Széchenyi tér)
1982. augusztus 13–szeptember 5.

Bartha Világa

Nem ortográfiai elírás, a magyar festészet egyik élő klasszikusával kapcsolatban, helyénvaló a nagybetű használata. Abban a művészettörténeti pillanatban, amikor a cserepekké tört világ bemutatása is rendre meghaladja a legtöbb kortárs ambícióját külön kell megünnepelni a teljesség után sóvárgó életművet.
Teljesség. Hányszor éltek vissza ezzel a szóval! Persze, hogy nem teljes ez a festői világ sem; hiányoznak belőle a részletes felsorolások, az azonosítható motívumok, a valószerűség könnyed zsánerei. Jószerivel csak szín- és formaviszonylatok érhetők tetten a Bartha-féle oeuvre-ben; arányosan komponált alighegyek metsző kékekkel, veresbarnákkal, tüskés zöldekkel; befagyott, esetleg mediterrán ég alatt párálló majdnem-víztükrök hamvas szürkékkel, jégfehérekkel, pikkelyes lilákkal; és útijegyzetek rebbenő vonalakból karcos egyenesekből, pattanásig feszített lendületes húrokból. Fátyolszerűen finom jelenés itt az „orbis pictus", mintha háborúk és szegénységek, balsorsok és gonoszságok sosem nyomasztották volna az édes földet. Mintha egyetlen óriási, kiismerhetetlenül gazdag, és mégis a láthatatlan szabály szerint megművelt kert emléke várná a másvilágban megfáradt nézőt.
Ennek a feszített harmóniára épített látványnak azonban nincs köze a menekülés-vágyból alkotott vonzó Naconcypanokhoz. Bartha nem egy szebb világot tár elénk a meglevő **helyett,** hanem a létező világból úgy szívja ki annak használható élvezhető-szerethető lényegét, mint a jól kosztoló életművész teszi azt a csontból nyerhető velővel. E világ teljessége tehát nem azonos a „rögvalóság" kiterjedésével. Bartha festményei tehát úgy teljesek, hogy dacosan, megharcoltan, öntudatosan a dolgoknak csak az egyik felét mutatják. A megrendszabályozottat, az élettel telit, az emberhez méltót.
Oly következetesen, és az európai festészet eredményeinek oly tudatosított birtokában járja körül a maga által bekerített birodalmát, hogy szinte látni véljük a határon túli veszedelmet is. Időnként jeges fuvallat ér hozzánk.
Mert kívül recsegnek-ropognak a művészet tényei. Szél zilálja széjjel a műfajok évezredes rögzült formáit, villám csap a festett vászonba, egy darab üszök marad kiállítási tárgyként a posztamens helyén. Hogy Bartha ismeri a művészetére – és mindenfajta művészetre – leselkedő veszedelmet, azt nemcsak európai kultúrája, értékőrző magatartása, biztos ízlésrendszere igazolja.
Mintha az utóbbi években megszigorodott volna az édenkert. A foltok hegyesedő alakzatban fúródnak egymásba. A színek egyszerűbb csatákban csapnak össze. A vonalak még kevesebbet árulnak el abból az eredeti naturából, amelynek átírására vállalkoztak.
Koncentráltabb hitvallásnak válunk tanúivá: e festészet inkarnációjában próbatételre készül a **modernben folytatódó hagyományos művészet,** hogy erejét bizonyítsa a szétesetten sötét kisvállalkozások ellenében.

P. Szücs Julianna

A macska, 1981

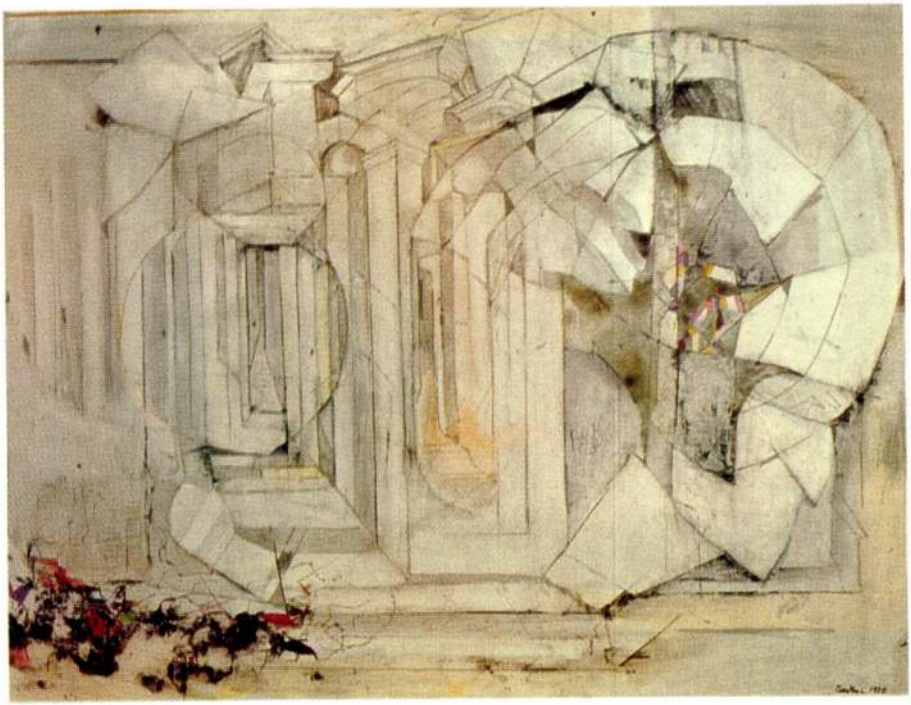

Theatro Paladio, 1980

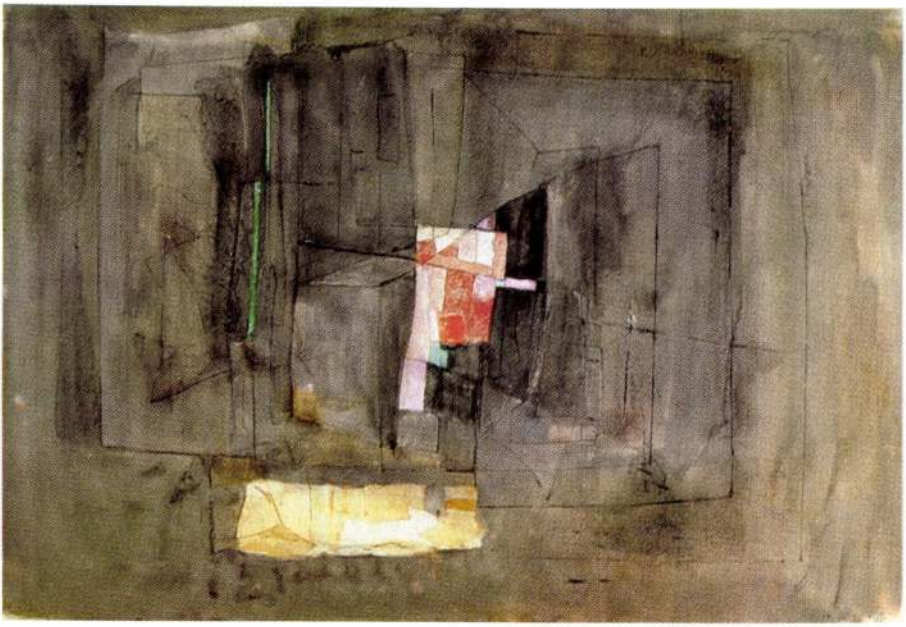

Egy kisváros topográfiája, 1980

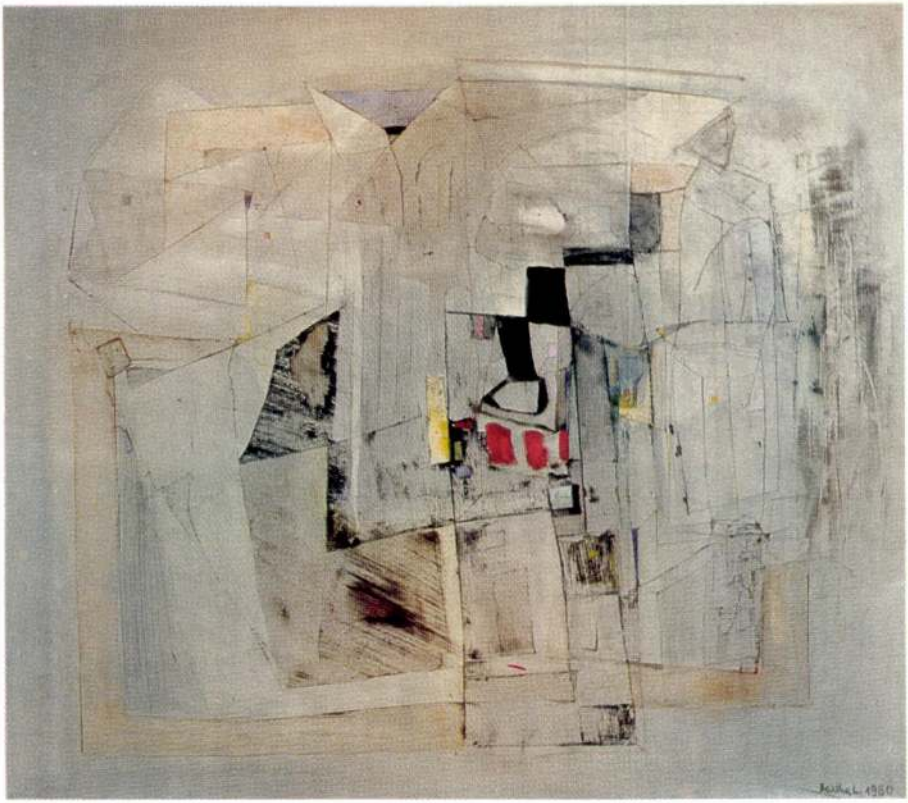

Dimenzió, 1980

BARTHA LÁSZLÓ

1908. augusztus 5-én született Kolozsvárott.

1926–33-ig a Képzőművészeti Főiskolán tanult Benkhard Ágost növendékeként.

1937–38-ban Olaszországban volt tanulmányúton.

1942-ben a Szinyei Társaság nagydíját kapta meg.

1946–48-ban Franciaországban járt tanulmányúton, ahová 1960-ban, 1962-ben, 1967-ben és 1972-ben visszatért több hónapos tartózkodásra.

1950–52-ig restaurálással és múzeumi rendezéssel foglalkozott, a Múzeumok és Műemlékek Országos Központjának munkatársa volt.

1955-ben Tihanyba költözött, ahol 1968-ig lakott.

Tihanyból 1968-ban Kőszegre költözött.

Jelenleg is itt él.

1962-ben Egry-díjat,

1963-ban a Munkácsy-díj I. fokozatát kapta meg.

1963-ban a Szovjetunióban,

1969-ben Bulgáriában volt tanulmányúton.

1971-ben a Murska Subotai Nemzetközi Biennálé,

1972-ben az Egri Akvarell Biennálé,

1973-ban ismét a Murska Subotai Nemzetközi Biennálé fődíját,

1975-ben pedig a Magyar Népköztársaság Érdemes Művész kitüntetést kapta meg.

KIÁLLÍTÁSOK

1942. Ernst Múzeum, Budapest
1947. Galerie Guenegaud, Paris
1948. Fényes Adolf Terem, Budapest
1958. Csók István Galéria, Budapest
1960. Galerie de Passeur, Paris
1960. Musée Municipal, Tulon
1962. Galerie de Passeur, Paris
1962. Théatre Quotidien, Marseille
1964. Képcsarnok Bemutató Terem, Veszprém
1965. Csók István Galéria, Budapest
1967. Janus Pannonius Múzeum, Pécs
1967. La Rochelle Galerie Fonteonis
1968. Savaria Múzeum, Szombathely
1969. Képcsarnok Bemutató Terem, Győr
1970. Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest
1971. Csók István Galéria, Budapest
1971. „La Galerie", Paris
1971. Medgyessy Terem, Debrecen
1973. Helikon Galéria, Budapest
1973. Savaria Múzeum, Szombathely
1974. Műcsarnok, Budapest
1975. Kultúrház, Brest
1976. Kultúrház, Gráz
1978. Múzeum, Tihany
Helikon Galéria, Budapest
Csók István Galéria, Budapest

Rendszeresen szerepelt munkáival az „Alkotás Művészház", a Nemzeti Szalon, a Szinyei Társaság, a KUT, a KÉVE tárlatain; „Nyolc festő, nyolc szobrász" képzőművészeti csoport tagja és kiállítója volt.
A felszabadulás után részt vett a Budai Képzőművész Csoport 1948-as kiállításán.
1957-től munkái rendszeresen megtalálhatók országos és csoportos tárlatokon (Balatoni Nyári Tárlat, Szegedi Nyári Tárlat, Debreceni Nyári Tárlat, Országos Akvarell Biennálé).
Külföldi csoportos kiállításai: 1938 – Róma, 1948 – Brüsszel, 1965 – Bécs, 1966 – Párizs, 1967 – London, 1968 – Sao Paulo, 1969 – Cagnes sur Mer, 1973 – Belgrád.
Negyvenéves gazdag alkotói tevékenységének fontos része az irodalmi alkotások illusztrálása, színpadi díszletek tervezése.

Olajfestmények:

Geometrikus táj, 1976	Vas megyei Tanács tulajdona, Szombathely	95x120 cm
Iszlám, 1977	Művelődési Minisztérium tulajdona	100x120 cm
Leánder torony, 1978	Magyar Nemzeti Galéria tulajdona	100x120 cm
Vále, 1978	Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely	70x105 cm
Hellas, 1979	Művelődési Minisztérium tulajdona	120x140 cm
Száll az idő, itt hagy engem, 1979	Művelődési Minisztérium tulajdona	100x140 cm
Város I., 1980		100x120 cm
Város II., 1980		80x112 cm
Az ősz utolsó napja, 1980		70x105 cm
Ablakok, 1981	Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely	80x100 cm
Kisváros, 1981	Somogyi Képtár tulajdona, Kaposvár	80x100 cm
Pályám emlékezete, 1981	Művelődési Minisztérium tulajdona	120x150 cm
Fehér falak I., 1981	Somogyi Képtár tulajdona	100x80 cm
Fehér falak II., 1981		100x130 cm
Fehér falak IV., 1982	Művészeti Alap tulajdona, Budapest	80x100 cm
Epicentrum, 1982		75x100 cm
Kráter, 1982		80x100 cm
Hajnal, 1982		90x120 cm

Gauacheok:

Meddő órán, 1979	magántulajdon	34,5x48,5 cm
Mögöttes világok, 1980	magántulajdon	33x49 cm
Az ősz utolsó napja, 1980	magántulajdon	33x48 cm
Pályám emlékezete, 1980		39,5x49 cm
Város, 1980	magántulajdon	42x48,5 cm
Szürke rajzok, 1980	magántulajdon	42x50 cm
Útvesztő, 1980	magántulajdon	40,5x51 cm
Theatróban, 1980	magántulajdon	44x57 cm
Sziget, 1980		33x48,5 cm
Dimenzió, 1980	magántulajdon	33x48,5 cm
Színpad, 1980		41x49 cm
Theátro Paladio, 1980	magántulajdon	38,5x51 cm
A papírrepülő eltérítése, 1980	Művészeti Alap tulajdona	43x48,5 cm
Egy kisváros topográfiája I., 1980		42x49 cm
Egy kisváros topográfiája II., 1980		40,5x49 cm
A macska, 1981	magántulajdon	32,5x48 cm
Hajnal, 1981	Művészeti Alap tulajdona	40x59 cm
Kaleidoszkóp, 1981		41,5x57,5 cm
Sikátor, 1981	Művészeti Alap tulajdona	40,5x59,5 cm
Szent Antal megkísértése, 1981	magántulajdon	41x59 cm
Kalligráfia, 1981		41x59,5 cm
Magas barnák, 1981		40,5x56 cm
Kép ellentétes hangzásokra, 1981	magántulajdon	38x48,5 cm
Requiem, 1981		41,5x59,5 cm
A város és a festő, 1982	magántulajdon	41,5x50,5 cm
Forrásvidék, 1982	magántulajdon	39,5x57 cm
Ablakok, 1982		48,5x39,5 cm
Síkok és vonalak, 1982	magántulajdon	41x59,5 cm

A kiállítást rendezte: Marótiné Herczeg Ibolya
A katalógust tervezte: Pinczehelyi Sándor
A fotókat készítette: Kálmándy P. Ferenc
F. k.: Pinczehelyi Sándor
Tm. Szolg. Ip. Szöv.

1966 ÁPR 20

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

[illegible] utaztak a gépen.

— Új magyar grafikai és kisplasztika kiállítást rendez a Palmiro Togliatti Megyei Könyvtárban a Műcsarnok. Bartha László, Domanovszky Endre, Teledy Gyula, Martyin Ferenc grafikáit, Ferenczy Béni, Ispánki József, Kerényi Jenő és mások kisplasztikáit állítják ki. A kiállítás május 2-től 14-ig tekinthető meg.

dartunk. Az ötventagú törzsgárda létszáma kétszázhúszra nőtt. Megszűnt a szezonjelleg. Ilyen át folyamatosan terme-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD
Győr
1969 OKT 18

Megnyílt Bartha László műveinek kiállítása

Tegnap délután ünnepélyesen megnyitották *Bartha László* Munkácsy-díjas festőművész műveinek kiállítását Győrött a Képcsarnok Vállala bemutatótermében. Megnyitó beszédében *Patkó Imre* író méltatta a Kőszegen élő és alkotó festőművész munkásságát. Az ünnepélyes megnyitón a művész, Bartha László is jelen volt.

Bartha László művészete jól ismert mindazok előtt, akik érdeklődnek a XX. század magyar festészete iránt, figyelemmel kísérik a ma is alkotó művészek életútját. A Képcsarnokban kiállított Bartha-képeket így összegyűjtve Győr közönsége láthatja először. A tárlat jellemzéséül két mondat a kiállítás katalógusának bevezetőjéből, amelyet Solymár István írt:

„Ezek a remek gouache-ok önmagukban hordozzák teljes jelentésüket, indulati erejű jelentés-tartalmuk. A harmónia élményét különös intenzitással sűrítik, a tiltakozás, harmónia-féltés nagy humánus indulata pedig sugárzó erővel, a modern művészet eredeti nyelvén mondva jut bennük kifejezésre."

A tegnap megnyílott Bartha-kiállítást az érdeklődők október 31-ig tekinthetik meg.

— j —

A hét vége
nokság valan
befejeződtek
küzdelmek. A
csapata az
elszenvedett
ház helyzetbe
a Bp. Sparta
feltétlenül szo
elérnie ahhoz,
kerülje a kiese
is az a helyz
ban, hogy a
tának 15. a Te
csapatának 13.
patának pedig

A Testnevel
Postással mér
lanul" nagy
mük; illetve egy nagyarányú
Textiles-vereség esetén a jelen-
legi gólarányt vizsgálva, meg-
előzhetik a győrieket. Reméljük,
hogy a Gy. Textiles női csapata
vasárnap délelőtt 10 órakor fe-
ledteti eddigi gyengébb szerep-

férfi mezőnyében három csapat
között csak az utolsó fordulóban
dől el a bajnoki cím sorsa. Ez
a három csapat: Komló, Tata és
a Gy. Magasépítők.

A Komlói Bányász a Szombat-
helyi Spartacusszal, a Tatai Vo-

Az NDK 20 ÉVES fennállásának
1969. október 20

a győri CENTRUM

SZÉTVÁLT UTAK

BARTHA LÁSZLÓ ÉS OROSZ JÁNOS KÉPEIRŐL

Tudom, születési dátumuk között csaknem negyedszázad mérhető. Egyikük még a két háború közötti konzervatív főiskola hagyományai ellen lázadt föl. Másikuk az ötvenes évek egyenterápiájának köszönhette a kezdősebességet. Egyikük még a harmincas évek birodalmi álmait dédelgető Rómájából menekült a párizsias festészet emberibb világába. Másikuk a hatvanas évek gyorsan amerikanizálódó Rómájából szaladt hol a klasszikusok fedezékébe, hol a Picasso mutatta útra. A magyar művészettörténet fonákságai közé tartozik viszont, hogy ez a korkülönbség nem több, mint puszta adat. A valóság az, hogy *Bartha László* is, *Orosz János* is a szellemi élet *egyazon pillanatában* léptek színre, és egyazon pillanatban lehettek a képzőművészeti tudatformálás jelentős szereplői.

A hatvanas évek közepén járunk. Még él sok nagy öreg, de ugyancsak elevenek a leküzdendő hagyományok. Új tájékozódási pontok és frissiben felfedezett régi stílusok teszik változatosabbá a terepet, de szívósnak bizonyuló tabuk zárják el makacsul a kilátást. A légköri viszonyok olyanok, hogy az országos kiállítások hátsó termeibe, oldalkabinetjeibe zsúfolódik csaknem minden szellemi izgalom, amely energiát tartogat a jövő számára. De ugyanezek a légköri viszonyok mégis vannak olyan kedvezőek, hogy szárba szökkenthessék Bartha László rostos, hideget kedvelő festőiségét és Orosz János nedvdús, melegigényes piktúráját. Unokáink számára tehát viszszavonhatatlan tény, hogy Bartha „berobbanása" a jeges Balaton-képekkel és Orosz nem kevésbé hatásos „berobbanása" a *Megégett emberekkel* egyazon olimpiai cikluson belül történt.

Csak mi, akik a februári Budapesten szinkronban láthatjuk Bartha László új képeit a *Műcsarnokban* és Orosz János friss termését az *Ernst Múzeumban*, csak mi hitetlenkedünk az egykori közös múlt felidézése közben. Ennyire szétváltak volna azok az utak, amelyek húsz évvel ezelőtt jószerivel még párhuzamosan szaladtak? Ilyen különböző súlyú minőségeket termett volna ugyanaz a föld?

A kérdésben kétségtelenül ítélet bújik. Ne szépítsük a tényeket: Bartha koncentrikus körökben, és lassan fejlődő életműve mára jelentős lombú nagy teljesítménnyé érett, Orosz produkciója 1985-ben pedig arra a gyümölcsfára emlékeztet, amelyet naponta permeteznek és trágyáznak, csak beoltani felejtettek el.

Mi is történt, most már inkább a festészet, semmint a botanika nyelvén folytatva a nyomozást? Bartha hatvanas évekbeli újítása a felszínen kis szenzációértékkel rendelkezett. Abból indult ki, amelyből a legnagyobb kultúrájú posztexpresszionisták: a látványból. A látványból, de annak sajátosan megszűrt, szelektált és személyiségjegyekkel ellátott fajtájából. Ezen belül Bartha olyanféle „pannon" tájtematikát honosított meg művészetünkben, amely éppúgy kitűnt fanyaran tárgyilagos színharmóniájával, mint a példaképül tisztelt Bernáth Aurélé, anélkül azonban, hogy lemondott volna a belső szerkezetet megrendszabályozó, láthatatlanná tett rajzról. Így eshetett, hogy az ábrázolás és a nem ábrázolás közötti bűvös határ Barthánál egyszerűen eltűnt, felszívódott, értelmetlen kategóriává vált. Ami egyik évben még felismerhető, madárperspektívából figyelt szántóföldnek tűnt, az a másik évben — anélkül, hogy lényegesen változott volna a rajzolat, színpárosítás, képrend — szőke mezőből kifeketéllő elvont sötét sávvá vált. Ami egyik évben még konkrétan idézett egy mediterrán hangulatot, az a másik évben törésvonalakból szerkesztett mélyvörösüvegkék kontraszttá egyszerűsödött.

Én még láttam néhány évvel ezelőtt azokat a *Meteora*-képeket és azokat az „eltérített papírrepülőket", amelyek felidézték a maguk érzéki valóságukban is a szikla súlyos és a papír könnyű anyagát. Most már csak olyan Meteorák és papírrepülők szerepelnek a Műcsarnokban, amelyek kevesebbek is, többek is a kitűzött címnél. Kevesebbek, mert nem illusztrálnak semmiféle görög tájat és semmiféle játékot. Többek, mert a jelekig szikárosított végső formák lassanként egy új mondanivaló alapegységeiként kezdenek működni. Ma Bartha már nem arról beszél, hogy lám, mennyi szépség rejtőzik egy *Kisváros topográfiájában*, mennyi elegancia egy fölülről figyelt *Ipari tájban*. Inkább arról, hogy ez a párává anyagtalanított város és ez a földszínekkel nehezített civilizáció *olyan, mint* a létezés maga: labirintusszerkezetű, fenyegető és egyszersmind fenyegetett.

Persze ahhoz, hogy mindezt belelássuk Bartha festészetébe, az kellett, hogy mestere példás fegyelemmel lemondásból, műveltségből és ízlésből illesszen össze egy szolid világot. Olyan halkat és kiismerhetőt, hogy érzékennyé tegye befogadóját a legkisebb változások iránt. Tavaly és idén például történt valami. Jóllehet egy másik életműben észre is alig vennénk egy vászonfelületre bekanyarodó, majd a képmező közepén hirtelen széttört fekete szalagot *(Baljós jelek, Apokrif)*, itt úgy hat, mint egy nukleáris robbanás. Most ott tartunk — mert ott tudunk tartani a szép logikával épített életmű eredményeképpen —, hogy aggódunk a sárga-zöld-rózsaszín harmóniák életképességéért. Hátha bajt hoz világra-emberre ez a kígyóformának is alig nevezhető valami.

Ezeknek a „hátháknak" és „valamiknek" aztán nincs helye Orosz János újabb kori festészetében. Itt minden ki van hangsúlyozva és minden meg van mutatva. Ha a téma egy *Bűvölő*, akkor ahhoz itt nem elég egy olaszos gráciával megfestett szép lány és hozzá egy varázserejű attribútum, egy virág. A nyomaték kedvéért a telt kebleket is ki kell rakni a virág mellé. Ha a téma az antimilitarizmus *(Éljen a háború!* sorozat), ahhoz ebben a képösszefüggésben, úgy látszik, kevés a rosszabbnál rosszabb arcú hadfiak pantheonja. Egyik fogatlanná ripacskodja maszkját, másik félszemét is odaadja egy kis alvilági hatás kedvéért. Ha Bartha csöndet parancsolt a vásznára azért, hogy a suttogásra is felfigyeljünk, Oroszná akkora a ricsaj, hogy még a sziréna vészjeleit is elnyomják az egymást túlkiabálni, túllihegni, túllicitálni akaró effektusok. Mítosz torlódik mítosz hátára: kereszténység és antikvitás, pogányság és história hömpölyög le-föl Orosz nem is megvetendő méretű vásznain. De mintha ez se lenne elég: híres védőszentek állnak őrt a forgalmat irányítandó. Emitt Nagy László portréja villan elő a *Három királyok* maszkja közül. Amott Latinovits Zoltán vonásait sejtjük a súlyos királyi jelmez mögött. És mintha még ez sem volna elég. *A tanító* művészettörténeti szemléltető előadást tart arról, miként is festett Csontváry, amikor hasonló témához folyamodott. A *Mai mesék* szemlátomást azon töprengenek, hogyan is kapcsolta össze Kondor Béla a figurákat akkor, amikor a szenteket bevonultatta a bűnös városba. Ám mintha még ez is kevés lenne. Orosz — a jelek szerint — elég sűrűn lapozgathatott Gulácsy-albumokat, Picasso-monográfiákat, sőt az őstehetségként felfedezett Balázs János cigányfestőről szóló katalógusokat is. A témák és figurák, a hatások és a mintaképek persze csodálatos táncra is perdülhetnének. Ahogy a szakmai zsargon mondaná, „öntörvényű" világot is alkothatnának. Mert micsoda igazságtalanság, hogy Kondor Bélának sikerült a travesztiába hajló régies figurákkal létrehoznia egy valódi *Új középkort*, Csontvárynak sikerült az egzaltált külsejű nőalakok megjelenítésével egy igazi misztériumjátékot alkotnia, Oroszhak meg még az sem sikerült, hogy az egyenként látványos elemek összeszövetkezve szerves kapcsolatba lépjenek egymással, hogy elhihető kép kerekedjék a munka koronájaképpen.

A görög mítoszokból tudjuk, ha valakit balsors üldöz, annak oka valamelyik isten ellen elkövetett sérelemben keresendő. Ahogy Orosz műveltségét nézem, Pallasz Athéné a kegyeibe fogadta. A kölcsönzések széles köre arról győz meg, hogy Hermész is palástot borított vállaira. A vétket talán Apolló vagy a szakmai fogásokra kényes valamelyik múzsa ellen követte el. Azaz a művészet, mint mesterség ellen. Szinte hihetetlen, hogy az az Orosz János, aki annak idején a *Nap, hold tenger* sorozatában bemutatót tartott a telt formák komponálhatóságából és az áttetszővé festés minden csínjából, hogyan feledhette el azt az isteni adottságot, amelyet úgy hívnak: *mérték*. A színek összepárosításának mértékét, amelynek megsértése tarkaságot von maga után. A látványos elemek vegyítésének mértékét, amelynek elvétése a tudálékosság bűnére csábíthat. A stílusok összeeresztésének mértékét, amelynek elhibázása eklektikusan erőltetetté — pestiesen mahévá — züllleszti a végeredményt.

Hovatovább egyetlen pont van, amelynek formája szilárd, megbízható minőség maradt Orosz képein. Az aláírás. A nagyon markáns, pecsétformába illeszkedő betűk mostanában a képek helyett adnak hírt a festő egykori létezéséről és az egykor létező festőről. Arról az Orosz Jánosról, aki — fájdalom — húsz év múltán sem tárgyalandó másutt, mint a hatvanas évek művészetéről szóló fejezetben.

P. Szűcs Julianna

HÍREK

ARMAND MAGNIN, a Svájci Munkapárt főtitkára február 7-én töltötte be 65. életévét. Ebből az alkalomból az MSZMP Központi Bizottságának üdvözletét és jókívánságait Szőke György, hazánk berni nagykövete tolmácsolta Armand Magnin-nak.

A KGST-ORSZÁGOK korrózióvédelmi együttműködéséről rendezett ankétot Budapesten a Magyar Kémikusok Egyesülete. A részvevők a korrózióvédelem műszaki-tudományos tevékenységének legújabb eredményeiről tájékoztatták egymást.

TÖRTÉNÉSZEK VÁNDORGYŰLÉSE kezdődött meg tegnap Salgótarjánban.

A SZENTENDREI GRAFIKAI MŰHELY kiállítása nyílt meg Szombathelyen. A tárlaton Barcsay Jenő, Bálint Endre, Korniss Dezső, Szántó Piroska, Bukta Imre, Egyed László, Pirk László munkái láthatók.

VERSENYTÁRGYALÁSON több tőkés céget megelőzve újabb nyerges vontatók szállítására kapott megrendelést Egyiptomból a Mogürt és a Rába. A vevő az egyik legnagyobb egyiptomi kőolajipari vállalat, amely már üzemeltet magyar járműveket.

LIZINGSZERZŐDÉST kötött egy automata hegesztőgépsor kölcsönbérletére egy NSZK-beli céggel a kisbéri Építőipari és Szolgáltató Szövetkezet. A naponta ezer áruházi kocsi hegesztésére alkalmas berendezést az idén tavasszal állítják munkába. A bérletért a szövetkezet saját termékeivel fizet.

BEFEJEZÉSÉHEZ KÖZELEDIK a próbatermelés az albertirsai mirelitüzemben, amely a helyi Micsurin Tsz és több gazdaság, valamint egy vállalat összefogásával épült fel.

SZKÍTA TEMETŐRE BUKKANTAK a Borsod megyei Kesznyéten községben egy épület alapozása közben. A miskolci Herman Ottó Múzeum régészei eddig tizenhat, az időszámítás előtti VI—III. századi sírt tártak fel. Az ásatást folytatják, mert feltehetően a sírok csak részei egy nagy szkíta temetőnek.

KAMBODZSAI FOTÓKIÁLLÍTÁS nyílt meg a kőbányai Pataky István Művelődési Központban. A tárlaton bemutatott fényképek Kambodzsa újjászületését, gazdasági és kulturális életét, annak fejlődését tükrözik.

AZ EDDIGI LEGNAGYOBB fogást érte el az indiai rendőrség, amikor egy gépkocsiban 56 kilogramm heroint és 145 kilogramm hasist talált. A gépkocsi őrizetbe vett két utasa elmondta, a kábítószert az indiai—pakisztáni határ közelében vették át egy ügynöktől, aki az egyik pakisztáni kábítószerkirály alkalmazásában áll.

Képújság a 2. műsorban is

Csütörtöktől kezdve nemcsak a televízió egyes, hanem kettes programján is sugározzák a Képújság 200 képernyőoldalas digitális adását. Mint ismeretes, a dekóderes készülékeken látható újság eddig csak az egyes programon volt olvasható. Most elkészült az a műszaki berendezés, amely mind az egyes, mind a kettes program képjeleibe belekeveri a Képújság digitális jeleit. (MTI)

KOZMOSZ—1628 JELZÉSSEL Föld körüli pályára bocsátottak a Szovjetunióban egy mesterséges holdat. A hold feladata a kozmikus térség tanulmányozása.

A HÁROM BALATON-PARTI megye és a tó idei kulturális programját vitatta meg Füreden a Balatoni Intéző Bizottság kulturális szakbizottsága. Az északi parton az idén is főként komolyzenei rendezvények, a délin pedig folklórműsorok várják majd az érdeklődőket.

KÖZTERÜLETI ZSŰRI alakult meg Debrecenben, amelynek véleménye nélkül ezentúl a városban semmiféle cégér, reklámtábla nem helyezhető el. A terveket előbb a zsűrinek kell bemutatni, s csak elfogadásuk után nyújthatók be a tanácshoz.

Utazó krokodilok

Egy gondosan lezárt fadobozban 16 kubai krokodilcsemete érkezett repülőgépen Stockholmba. A most még apró hüllők egy kihalóban levő krokodilfajta példányai; a városi skanzen parkjának akváriumába kerültek. A szigetországi Disznó-öbölben 500 példány él belőlük, s mivel a kihalás veszélye fenyegeti őket, a kubai hatóságok mindeddig tiltották kivitelüket. A svéd akváriumban jó feltételei vannak a hüllők nevelésének. Így a kubai hatóságok engedélyezték a kiutazásukat.

BEFEJEZŐDÖTT a 6300 kilométer hosszú transzafrikai autópálya nigériai szakaszának építése. Az út Afrika keleti és nyugati partját köti majd össze, és a kontinens legjelentősebb útvonala lesz.

HÁROM KÉPZŐMŰVÉSZ — Almássy Mariann, Nagy Márta és Kernács Károly — alkotásaiból kiállítás nyílt meg tegnap Vácott, a Madách Imre Művelődési Központban. A tárlaton az alkotók negyven grafikája, akvarellje és fafaragása látható.

TŰZ ÜTÖTT KI GENFBEN az ENSZ elődjének, a Népszövetségnek épületében. A lángok átterjedtek a városi elöljáróság egyik épületére is. Az anyagi károk jelentősek.

KÉTMÉTERES HARCSÁT zsákmányoltak tegnap a szolnoki Felszabadulás Halászati Tsz tagjai a Tiszán. Idős Kovács Géza és fia húzóhálóval fogták ki az 51 kilós halat; a Tisza-parti Aranylakat vendéglő készít belőle halételeket.

MOST JELENT MEG: Szántay Csaba: Természetes szerves anyagok szintézise. Akadémiai székfoglaló. — Magyar—francia kéziszótár 6. kiad. Szerk. Eckhardt Sándor. — Magyar—német műszaki szótár. 3., vált. kiad. Szerk. Nagy Ernő, Klár János (Akadémiai). — Sorsfordítás. Szabad hazánk 40 esztendeje. Írta és vál. Fodor László (Népszava). — Woody Allen: Lelki jelenségek vizsgálata. Vál. László Zsófia. Vidám könyvek. — Jürgen Theobaldy versei. Vál. Tandori Dezső. Új Pegazus (Európa).

ROLAND FÜLÖP, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, aki 1928 óta volt tagja a pártnak, 84 éves korában elhunyt. Temetése február 11-én délután két órakor lesz a Rákospalotai temetőben. — *Az MSZMP XVI. kerületi Bizottsága; Élelmezésipari Dolgozók Szakszervezete.*

RENÉ RAYMOND brit regényíró 79 éves korában svájci otthonában elhunyt. Raymond James Hadley Chase írói álnéven 1938 óta nyolcvan regényt írt, amelyeket több millió példányban adtak ki.

A TÁNCRA ÍTÉLTEM MAGAM című magyar televíziós film a Szovjetunió kulturális minisztériumának díját nyerte el a Raduga elnevezésű nemzetközi televíziós folklórfilmfesztiválon, amelyen 41 ország 44 alkotása vett részt.

SZÁMÍTÓGÉP SEGÍTI az öltönyszabást a Szegedi Ruhagyárban. A férfiöltönyök rajzát úgy helyezi el a komputer a ruhaanyagon, hogy minél kevesebb szövet menjen veszendőbe. A megtakarítás az előzetes becslések szerint évente több millió forint lesz.

MEZŐGAZDASÁGI SZAKÁRUHÁZ nyílt meg tegnap Békéscsabán. A helyi áfész beruházásában épült gazdaáruház költségeihez hozzájárult a Szövosz és a megyei szövetség; több millió forint értékű kötvényt is kibocsátottak.

A LEGNAGYOBB ÉS LEGSZEBB tímárházban helyezik el Pécsett a történeti múzeumot. Az 1774-ben épült ipari műemlék épületet helyreállították, s hozzáfogtak berendezéséhez. A megnyitó felszabadulásunk negyvenedik évfordulóján lesz.

A JÉG FOGSÁGÁBAN rekedt fehér delfinek megmentését kísérelni meg a Csukcs-félszigetnél egy szovjet jégtörő hajó. A messze északra tévedt állatokat a vastag jégtakaró és a sekély víz akadályozza meg a szabadulásban.

A Nemzeti Múzeum programjából

A Magyar Nemzeti Múzeum szombaton és vasárnap is érdekes programmal várja az érdeklődőket.

Szombat délelőtt tíz órakor és délután három órakor játszónapi programok kezdődnek; a részt vevő gyerekek és szüleik megismerkedhetnek a sámánszövéssel, a lovagisisak-készítéssel, építhetnek papírvárat, és történelmi játékokban vehetnek részt. Megtudhatják, hogyan készített az ősember agyagedényt, és milyen ékszereket viseltek a bronzkorban. Vasárnap délelőtt tíz órakor a Múzeumi délelőttön a magyar koronázási jelvényekkel ismerkedhetnek meg az érdeklődők.

KÖZLEMÉNYEK

A KORONA PÓDIUM közli, hogy Bárdy György Az én színházam című önálló estjét nem ma, hanem február 28-án tartják meg. A jegyek érvényesek, vagy a vásárlás helyén visszaválthatók.

A REFLEKTOR SZÍNPADON február 9-én, szombaton a Balerina előadása — technikai okok miatt — este fél 9-kor kezdődik.

Bartha László

Jeges Balaton, olaj

Gopcsa Katalin: A tihanyi tárlatok.
MŰVÉSZET, 1980.február - 8.lap.

A Képzőművészeti
ítványaként szerezte
fejezése (1954) után
a mesterek erőteljes
t, ám a fiatal festőt
ára, nyugtalanságban
ban Kmetty hatása

(fotó Tahin)

tettem, de elég egy pillantás a mellékelt reprodukcióra, hogy fenntartással fogadjuk a megjelölést. A képépítés szándéka nem elsődleges Ircsik munkáin, melyek a látványból erednek és a látott formákhoz meglehetős hűséggel ragaszkodnak. A máig nagyon elterjedt oldott festőiséggel szemben Ircsik képein a motívumok összefogottabbak, átírtabbak, a kép két dimenziójához igazítottak. Ha példáját, előképét keressük, akkor – hogy valóban közismert példára hivatkozzam – Barcsay Jenőnek az ötvenes években és a hatvanas

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ
(VÉSZPRÉM)

Bartha László
1966 NOV 14

1021

VIII. Őszi Tárlat

Nincsenek rossz művek a VIII. Őszi Tárlaton, a Veszprém megyei képzőművészek hagyományos, november 7-i seregszemléjén, mégis, az egészet valamiképpen szegényesnek érezzük; szegényesebbnek a megelőző évek hasonló tárlatainál. A több mint ötven olajfestmény, rajz, szobor, textil és kerámia stb. — mind-mind a kor színvonalán álló ízlésről, fejlett technikáról, korrekt művészi magatartásról tanúskodik. S mégis...

Hajlamosak volnánk első pillantásra azt mondani, hogy a tájképek dömpingje árasztja ezt a kifogástalan korrektséggel párosuló unalmat. Mert valóban: vásznak és kartonok kilencven százalékáról mintha teljesen száműzve volna az ember, — nem is szólva arról, amit már igazán félve (és talán naivan?!) kérünk számon: a munka... Némi nosztalgiával gondolunk most az első ilyen kiállítások munka-ábrázolásaira, köztük nem is csupán a kitűnőekre, a maradandó értékűekre, hanem a sikertelen, gyatra kísérletekre is, a megvalósulatlan és megvalósíthatatlan szándékokra, amelyekben mégis volt valami megragadó és rokonszenves törekvés. Mára a kiállításokon szétfoszlott a vulgáris tévhit, amely szerint egy művet a „szocialista téma" tehetne szocialista művé, s amely szerint a „politikum" kívülről bele-erőszakolható volna a műbe. Viszont baj az, hogy a munka és az ember, mint festői téma is eltűnőben van.

De ez csak a kérdés egyik oldala, az említett szegénység és unalom egyik forrása. A másik az, hogy e tájak nagyobb részéből is hiányzik valahogy „a kor lelke"; a mai életet tükröző látásmód; a mai valóságból fakadó élmény. Sajátos ellentmondás: többé-kevésbé a kor színvonalán álló, igényes és nívós festészet, vagy festői technika párosul hol idillikusan hamis, hol sötéten súlyos hangulatvilággal. A hagyomány ereje, a huszadik századi különféle hazai és külföldi irányok hatása (egy-egy munkában mármár akadémizmussá merevedve) sokkal inkább kimutatható a tárlat nem egy darabján, mint a mai valóság közvetlen hatása. Igy aztán kevés olyan mű akad, amely friss, megrázó élményt nyújtana, amely emlékezetes maradna a látogató számára.

De maradjunk ez utóbbiaknál, kivételeknél most.

A terem fő helyén függ Bartha László nívódíjjal jutalmazott nagyméretű vászna: Oda Hispániához (J. Grimau emlékére). A kiállítás legmegrázóbb — és egyúttal sokak számára, a megértés szempontjából: legproblematikusabb darabja. Nem lehet elmenni előtte szenvtelenül; mindenkit megállít és állásfoglalásra késztet szenvedélyes színorgiájával és nonfiguratívitásával, absztraktizmusával: kit így, kit úgy; a látogatók kisebbségében rokonszenvet kelt; a többségben heves tiltakozást vált ki. Solymár István írja Barthóról a Corvina kiadásában nemrég megjelent könyvében: „A művészet nem lehet meg sem ábrázolás, sem elvonatkoztatás nélkül. A vállalt feladatnak legjobban megfelelő gyújtópont azonban elvben mindig meghatározható a kettő között..." Nos, e gyújtópont vagy metszéspont e műben érezhetően az elvonatkoztatáshoz, az absztrakcióhoz esik közel; a három, ugyancsak kiállított vázlat, illetve előtanulmány közül az első kettő figurálisabb s „közérthetőbb" kompozíció lehetőségét villantja föl.

E szempontból (de csakis e szempontból!) Barthához rokon felfogásra vallanak Bognár Zoltán illusztrációi (Daphnis és Chloe, Weöres illetve Aragon); emberábrázolásukkal, a naturalistól igen távoleső emberábrázolásukkal is felüdülést jelentenek az említett tájkép dömpingben. Fenyő A. Endre egyetlen kiállított olaja (Auschvitz) bizonyítja, hogy a politikum és a festőiség rendkívül magas hőfokon találkozhat. A kiállításnak témában s a szemlélet korszerűségében ritka s épp ezért a látogató számára többszörösen is vonzó darabja Csizmadia Zoltán: Öreg munkás című ülő alakos kompozíciója. Líra, játékos kedv, csupa elragadó báj Udvardi Erzsébet háromrészes „képeskönyve", a Házaspár. A táifestészetben is ő, valamint Mikus Gyula — elsősorban A befagyott Balaton című művével — képviseli elsősorban a korszerű ábrázolásmóddal párosuló korszerű látásmódot is.

Hangsúlyozzuk ismét: sok jó, önmagában véve igen figyelemre méltó képpel találkozunk még; köztük is elsősorban említjük Vágfalvi Ottó Sárga és Fekete című festményét; a fiatal s tehetségét egyre inkább kibontakoztató Szelestey László Tési dombi tájat; Bényi László idilli Vasárnap falun-ját, stb.

Viszont kitűnő kárpótlást jelentenek a tájképek unalmáért R. Kiss Lenke bensőséges lírájú szobrai, kisplasztikái (Lányok, Béke, Portré). Új színfoltja a hagyományos őszi tárlatok közül először épp az ideinek az iparművészeti munkák megjelenése: Szabóné Török Mária textiltervei, Sz. Horváth Éva, Brand Ágoston, Hanzély Jenő szép, a modern lakásba illő kerámiái.

Koncz István

Egy költözés tapaszta

Martos Flóra utca 2.

Érdemes-e írni egy költözés tapasztalatairól, mikor egy építőmunkás a sürgölődő újságíró láttán megjegyezte a bajusza alatt: *„Örüljenek, hogy költöznek és ne legyenek tapasztalataik"*. Biztos osztja ezt a nézetet még sok ember. Ismerve a lakásigénylők hosszú sorát és sorsát még azt sem lehet mondani, hogy *„emberek, hát legyünk türelemmel"*, illetve ezt csak mondani lehet, betartani sokkal nehezebb. Na, de csupán a mi megyénkben évente mintegy 10 000 ember költözik új lakásba, jövőre megint 10 000 aztán talán már egy kicsit több: az ő érdekükben, a majdani költözőkért, remélhetőleg a lakosság többségéért mégiscsak nézzünk szét a veszprémi Kiss Lajos lakótelep legfrissebben átadott épületében. A cím: *Martos Flóra utca 2, a tulajdonos a Radnóti Miklós Lakásszövetkezet, a 48 lakásban 170-190 ember lakik.*

(1)

Közel 200 lakó között talán egy sincs akinek ne lenne panasza az építők, a Veszprém megyei Állami Építőipari Vállalat munkájára. Az ablakok vízvezetőit nem a tervek szerint készítették. csöpögnek/ a parketta aljzat nem egyenes, elsősorban emiatt válnak fel a mozaik lapok; szárító helyiségekben nincsenek felszerelve az elektromos hőszárítók; hiányoznak az élvédők a lépcsőházakból... De talán felesleges is folytatni a sort, a lényegen ez nem változtat: *becsületes, jó munkáját néhány apró, bosszantó hibával rontotta le a vállalat.* Ismerve a 3—4 év előtti hasonló épületeket, nyugodtan állíthatjuk, hogy eredményes volt számos vezetési, szervezési intézkedés, ezek további következetes végrehajtása, ellenőrzése becsületet szerez-

vel több száz bojler van — sem a Keravillban, sem a Bástya Áruházban nem volt kapható (?). A segítőszándék ellenére is több órába telett az engedély megszerzése ahhoz, hogy *egy beszerelésre váró. új bojlerből szerelhessék ki a fűtőtestet, s végül öt órás utánjárás és fél óras szerelés után rendben volt minden.* Annak ellenére, hogy a vállalatnál mindenki azonnal intézkedett, nem tekinthető megnyugtatónak, hogy egy ilyen alapvető alkatrészhez nem lehet hozzájutni egy 30 ezres városban.

(4)

Az előbbi eset kereskedelmünkről sem állít ki hizelgő bizonyítványt. S ime még egy másik apróság. Ezekben a modern lakásokban sínre lehet szerelni a függönyöket, s ezekből a sínekből kereskedelmünk — valószínűleg az ipar „nyomására" — *csak 4 méteres darabokat tart. Mivel a szobákba 2,60 és 2,40 méterekre van szükség, így azok tetemes hányada a szemétbe kerül.* Nem a néhány forint miatt érdemes ezt szóvátenni, hanem a pazarlás és az idejétmúlt szemlélet miatt.

(5)

Ezeknél a lakásoknál nagyon helyesen már gondoltak arra, hogy a lakók is szeretnének függönyt felrakni és a sineknek helyet is hagytak. De mennyivel egyszerűbb lenne mindez, ha a sínt eleve felrakták volna? Nem kívánjuk mi felesleges költségbe verni az építőket, de ma már érdemes lenne azon

pénzért, amit sokkal egyszerűbben, kevesebb ráfordítással lehetne megvalósítani így.

(6)

És ha már olyan sok szó esett a megbecsülésről: *ezeknek a lakásoknak a vizestervei nem érik el egy jobb diplomamunka színvonalát sem.* Ha nem a számos elismerést elérő Lakóterv-ről és a hozzáértését már bizonyító megyei beruházási irodáról lenne szó, nyugodtan fel lehetne tenni a kérdést *foglalkoztak-e ilyen munkákkal akik ezt tervezték, majd elfogadták?* A mosdónál mindent lehet csak mosdani nem a hatalmas fürdőkád csapteleptől, arról nem is beszélve, hogy a víz lefolyik a mosdó mögött; a fürdőkádat csak zuhanyozón keresztül lehet feltölteni (?!); mosógépek, centrifugák vizét nem lehet leereszteni a fürdőszobában, mert nincs lefolyó — de aki elszédül enyi hiba láttán, hallatán, ne ijedjen meg, mert a mosdó mellé fogózkodót építettek.

(7)

A fogózkodó másutt sem ártana. Első pillanatra mindenki úgy gondolhatja, hogy egy szövetkezeti lakóházban, ahol minden saját, vagy köztulajdon, gondosabbak a lakók. Szerencse, hogy a többség ilyen, de azért sokan két héten keresztül — míg nem voltak szeméttartók — *a ház elé borították a szemetet;* valaki éjszaka 11 órakor költözött, s megharagudott mikor szomszédai figyelmeztették egy órakor: talán a képek felverése nélkül is nyugovóra térhetne; egy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1968 MÁJ 29
NÉPSZABADSÁG
Bartha László

1021

GONDOLATOK A KÉPERNYŐ ELŐTT

SZERÉNYTELEN IFJAKHOZ CÍMZETT SZERÉNY KÖZBESZÓLÁS. Dehogyis akarok ünneprontó lenni. Közbeszólásom csak néhányat illet a sok-sok rokonszenves, ügyes, tehetséges fiatal közül, akiknek hétről hétre sokadmagammal szurkolok a képernyő előtt, a *Ki mi tud?* adásai során. De ez a néhány talán magára ismer. S minthogy legtöbbjükkel a középdöntőben is találkozunk, nagyon remélem, hogy szót érthetek velük.

Túltengő önbizalmukat szeretném csitítani. Csendben. Modorbeli hiányosságaikra szeretném felhívni figyelmüket. Módjával. Szeretném tudatosítani velük, hogy e vetélkedő jókedvű, derűs s izgalomteli hangulatának örömében a cseppnyi ürömöt ők jelentik, amikor *Megyeri Károly* játékvezető kérdéseire válaszolnak. *Ahogyan* válaszolnak rá.

A szerénytelenség a pályájuk csúcsán levő művészeknek sem válik dicsőségére. Még kevésbé az amatőr szavalónak vagy muzsikusnak, aki átlagon felüli képességétől láthatóan el van ragadtatva. Egyébként az egészséges önbizalom, a magabiztosság ritkán szül nagyképűséget, fölényességet. Az elbizakodottság annál inkább. De volt olyan eset is, amikor a disszonáns hangnemnek nem volt köze az elbizakodottsághoz. Ilyenkor talán az illető izgalmát akarta vele palástolni, vagy esetleg merészségét fitogtatni „nekem nem imponáltok" alapon.

Szeretnék különbséget tenni köztük és azok között, akik egyszerűen csak kissé nyersek, kamaszosan hetykék voltak. Azt hiszem mindenkor észre lehet venni ezt a különbséget. Azt elmúlt Ki mi tudok zsűrije vagy játékvezetője nem is hunyt szemet a kirívó esetek fölött. Kedves és tapintatos, de határozott reagálása nem szégyenített meg senkit. Most sem ártana figyelmeztetni azokat, akik modorukkal voltaképpen a tízmilliós közönséget sértik.

ZSÁKBAMACSKA. Vagy másfél évvel ezelőtt jegyeztük meg itt, hogy a képernyőn akkor debütáló *Abody Béla* vonzó műsorrá emelte az addig bizony kissé szürkécske heti könyvismertetést. Észrevételünk persze csak egy hang volt abban a felismerésben, hogy a finoman ironikus esszéista nemcsak megállja a helyét a kamerák előtt, de sajátos humora a csevegésben, az előbeszéd próbára tevő kontaktusában talán még jobban — pontosabban: másképpen, de hasonló hatásfokon — érvényesült.

Az újsütetű, örömmel felfedezett „televíziós egyéniség" ezután tágabb teret kapott — a rádióban. A Karnevál a Parnasszuson és a szilveszteri műsor sikere nyomán, a tv (gondolom nem utolsósorban a nézők sürgetésére) újra fölfedezte. Műsort keresett a számára. És talált. A *Zsákbamacska* kötetlensége, „borzassága" illik Abodyhoz, még a döccenős ritmus is kedélyesen henye, kényelmesen laza itt, a tv-néző kigombolja a gallérját, hátradől és felteszi lábait a szemközti székre. És derűsen figyel. Olykor jobban, néha kevésbé. A „házigazdára" szinte mindig. *Majorra*, aki tökéletesen játssza a szarkasztikusat a játék kedvéért, az est legjobb számára: a Flintstone családra (maszkmester: *Paál Franciska*), *Bárdi* paródiára, *Páger—Sinkovits* kettősére. De figyel *Kiss Manyira, Pécsi Ildikóra* is. (*Bozó László* rendezőnek és *Mezei István* operatőrnek külön elismerés a sztriptízt nézők mulatságos közelképeiért!) Hátrány, hogy a közvetlensége olykor erőltetett. Udvariassá tompul figyelmünk némely interjúbeszélgetés során is: a pályára emlékeztető filmsnittek módszerét talán túlságosan is megszoktuk. De egy-egy jókor érkező váratlan mondás itt is mindig elhangzik. A rajzos főcímért *Fekete Editet* és *Sykora Sándort* dicsérhetjük. Kitűnő indítás. De hasonlóan ötletes, trükkös főcímeket már máskor is élvezhettünk képernyőkön, sokszor kiáltó ellentétben az utána következő kiábrándító műsorral. Most végre a folytatásban sem csalódtunk, de e folytatás még jobb folytatását várjuk.

ARRÓL, AMI ELŐTTE ÉS UTÁNA VOLT. A szombat este ugyanis három főműsorból állott. Abody előtt *Bill Ramseyt* láttuk. Nemrég növesztett bozontjai nem válnak előnyére, de ettől függetlenül e sokoldalú, igazi „profi" táncdalénekes kissé idegenül mozgott Budapesten. Ám ki ne mozogna idegenül egy fantázia- és ötletszegény forgatókönyv keretében? Emlékszünk egy nemrég bemutatott norvég zenésfilmre. Oslo szépségeit exportálta, friss töltésű ötletpetárdák kíséretében. Ezek hiányoznak a mi, fővárosunkat is bemutatni kívánó Bill Ramsey-filmünkből.

A Zsákbamacska után a blickfangos című *West 11* (1963-ban készült), felveszi az akkor szériában készült „angol fiatalság problémáival foglalkozó" filmek pózát, s ez a póz itt érzelgősséget és lapos moralizálást takar. Bár bűnügyi filmet készített volna Michael Winner; az egyetlen jó jelenet szerint ahhoz volna tehetsége. Az „éjszakai előadás" enyhén szólva egyenetlen színvonalát már másodízben tesszük szóvá.

MŰSORON KÍVÜL kalauzolt el a tv a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításra és mi még megtoldjuk *Vértessy Sándor* összefoglaló mondatait azzal, hogy *csak* így lehet igazán közelhozni a nézők sokaságához a képzőművészeti alkotásokat, ahogyan azt *Keresztúry Dezső* és *Pécsi Sándor* tette: a szubjektív látás melegével. A bármennyire okos, pedánsul tanáros magyarázatokkal — nincs mit kezdeni (az adásban is akadt ilyen). Elidegenítenek. De amikor *Bartha László* egyik képéről ketten fejtették ki, hogy ki mit lát benne, s a kép — szín nélkül és lekicsinyítve is — élni kezdett.

Hegedűs Tibor

... könyvsátraknál

A könyvhét alkalmából ma a Blaha ujza téri könyvsátornál délben Takács Gyula, 4 órakor Zalka Miklós, -kor Hámos György, Garai Gábor és imár Máté, 6-kor Jobbágy Károly, ábor Miklós, Vihar Béla és Somoyi Pál; a Liszt Ferenc téri könyvátornál 11-kor Kamondy László, délután 1 órakor Bálint Lajos, 3-kor zász Imre, 4-kor Molnár Géza, Kelr Dezső és Gyárfás Miklós, 5 óraor Takács Gyula, este 7-kor Vihar éla: a November 7 téri sátornál élután Bábi Tibor és Duba Gyula ehszlovákiai magyar írók dedikálk könyveiket.

A RÁDIÓ ÉS A TEL

KOSSUTH RÁDIÓ

8.18: Händel: g-moll és Beethoven: F-dúr szonáta. **8.54:** Orvosi tanácsok a a gyógytornáról. **8.59:** Gounod: Faust Valpurgis éji jelenet. **9.24:** Az MRT Gyermekkórusa énekel. **9.29:** A Szabó család. **10.10:** Zenés műsor üdülőknek! **12.15:** Tánczenei koktél. **13.06:** Válaszolunk hallgatóinknak! **13.21:** Zenekari muzsika. **14.05:** Gazdasági magazin. **14.35:** Andor Éva és Simándy József énekel. **14.51:** Kóruspódium. **15.15:** Mesejáték. **15.38:** Operarészl. **16.35:** A Foreigne Office levéltárából. **16.50:** Pol-beat. **17.20:** Mindszenti Ödön énekel. **17.34:** Holnap közvetítjük... **17.54:** Három hónap Vietnamban. II. **18.24:** A párizsi zenés színházakról. **19.30:** Az Express-együttes hangversenye. **20.00:** Népi zene. **20.30:** Két ifjúkori Mozart-versenymű. **21.20:** Gondolat. **22.20:** Népszerű előadók félórája. **22.50:** A közgazdasági gondolkodás történetéből. **23.00:** Operarészl. **23.40:** Népi zene. **0.10:** Éji zene.

PETŐFI RÁDIÓ

10.00: Tánczene. **10.25:** Kamarazene. **11.00:** Operettmuzsika. **11.30:** Előhang. **12.00:** Szimfonikus zene. **13.17:** Könnyűzenei híradó. — Délután az aktualitások jegyében. — **17.30:** Közv. az Ü. Dózsa—Crvena Zvezda KK labdarúgómérk.-ről. Közben: Az I. félidő után: **18.15:** Hírek. **19.25:** Solti György vezényel. **20.27:** Népdalok. **20.40:** Közv. a Benfica—Manchester United EK-döntő II. félidejéről. **21.38:** Be kellett a rácsos kaput zárni. **21.58:** Z. Doluhanova dalestje Moszkvából.

URH

18.10: Tánczenei koktél. **18.55:** David Ojsztrah hegedűestje az Enescu-fesztiválon. **20.11:** Operarészletek. **20.39:** A dzsessz kedvelőinek. **20.50:** Musica Hungarica. IV.

TELEVÍZIÓ

17.58: Hírek. **18.05:** Pályaválasztási tanácsadó. **18.25:** A világ térképe előtt (aktuális külpolitikai műsor). **18.35:** Teleimpex (külkereskedelmi híradó). **19.05:** Esti mese. **19.20:** TV Híradó. **19.40:** A Manchester United—Benfica bajnokcsapatok Európa Kupája döntő mérkőzésének közv.-e Londonból. A szünetben: kb. **20.30:** Magyar Hirdető. **21.40:** Sétahajó. Zenés utazás Budapesttől Esztergomig (ism.). **22.10:** Piyadassi Thera (riportfilm). **22.30:** TV Híradó, 2. kiadás.

... csempészésben

...ág állásfoglalása

...em a csempészés érdekében haj...ották végre, akkor a gépkocsit ... kell kobozni. Ugyanígy kell el...rni, ha a gépkocsit *rendszeres ...sempészésre* használják.

AZ AUTÓKER MEGHÍVJA ÖNT

KÜLÖNBÖZŐ TEHERBÍRÁSÚ, NDK ELEKTROMOS- ÉS DIESEL-TARGONCÁK, VALAMINT AZOKRA FELSZERELHETŐ MUNKAESZKÖZÖK ÜZEMKÖZBENI

BEMUTATÓJÁRA

Bemutatót az alábbi városokban és időpontokban rendezünk:

BUDAPEST IX., Pápay István u. 5—7.	
1. sz. AKÖV telepe	május 31-én de. 10 órakor
GYÖR, Mészáros Lőrinc u. 8.	
19. sz. AKÖV telepe	június 3-án de. 11 órakor
SZÉKESFEHÉRVÁR, Börgöndi út.	
14. sz. AKÖV telepe	június 4-én de. 10 órakor
PÉCS, Bolgár Néphadsereg útja 33.	
12. sz. AKÖV telepe	június 5-én de. 11 órakor
SZEGED, Bakay Nándor u. 48.	
10. sz. AKÖV telepe	június 6-án de. 11 órakor
DEBRECEN, Szaboszlói út 6.	
6. sz. AKÖV telepe	június 10-én de. 10 órakor
MISKOLC, József Attila u. 72.	
3. sz. AKÖV telepe (személybejáró)	június 11-én de. 11 órakor

FELVILÁGOSÍTÁS, SZAKTANÁCSADÁS, RENDELÉSFELVÉTEL A HELYSZÍNEN

Autóker

Autó- és Alkatrészkereskedelmi Vállalat

A budapesti színházak mai műsora

Operaház: Varázsfuvola (H-bérlet, 10. ea., 7). **Erkel Színház:** János vitéz (8. bérlet, 9. ea., 7). **Nemzeti Színház:** Mózes (7). **Katona József Színház:** Tartuffe (7). **Madách Színház:** Kaviár és lencse (7). **Madách Kamaraszínház:** Enyhítő körülmény (7). **Vígszínház:** Vízkereszt (L-bérlet, 5. ea., 7). **Pesti Színház:** Csók (7). **Fővárosi Operettszínház:** Víg özvegy (C-bérlet, 4. ea., 7). **József Attila Színház:** A nagy család (F-bérlet, 5. ea., 7). **Thália Színház:** Csibe (7). **Kis Színpad:** Ilyennek hazudtalak (7). **Irodalmi Színpad:** Sport és költészet (K/5, 7). **Állami Bábszínház:** A csodálatos kalucsni (de. 10). **Kamara Varieté:** Hungarosex (6 és fél 9).

BERTALAN LAJOS

Bartha-tárlat Grazban

Képletesen szólva kerülő úton jutott el Bartha László a szomszédba. Előbb járt Olaszországban és Franciaországban, ez utóbbi ország számos városában volt kiállítása (Párizsban és Marseilleben például), s csoportos tárlatok révén Brüsszelben és Belgrádban, Rómában és Londonban vagy éppen Sao Paolóban is előbb látták képeit, mint a stájer székvárosban. Ezúttal viszont nemcsak az előtte járt jóhír, hanem a szerencsés véletlen is csatlakozott kiállításához: az 1976. évi Grazi Magyar Kultúrhét rendezvényeit ugyanabban a teremben nyitották meg, ahol a Bartha-festmények is sorakoztak. Így a főként kulturális és művészeti jellegű magyar bemutatkozás nagyon stílszerűen éppen vele, képeinek látványával indult. Ez az indítás azért is bizonyult szerencsésnek, mert már másnap (a vasárnapi nagy példányszámú lapokban) egyöntetű elismerés hangját ütötték meg a művészeti értékekben és kísérletekben gazdag város műbírálói. A legnépszerűbb stájer lap hazánkról mint a mesterművészet országáról ír Ungarn: Meisterkunst címmel — természetesen a Bartha festmények méltatása keretében.

A negyedmilliós Graz kultúrházában kiállított 32 Bartha-mű közül 19 olajfestmény, 13 pedig gouache, időrendben az 1968 és 1975 között készült munkák hű és átfogó tükörképe. Igaz, hogy e hét éves periódus első három esztendejéből mindössze három olajkép, a hazai kiállításokról jól ismert, művészettörténeti értékelésekben is számontartott téli balatoni képek (*Befagyott Balaton*, 1968. *Jeges Balaton* 1968.), valamint a *Harc az angyallal* került a grazi bemutatóra. A következő éveket — 1975-ig — évi 4—5 festménnyel, az 1975-ös valóban nagyon gazdag termést 13 művel, főként az Erdély-sorozathoz tartozó gouach-képekkel szemléltette.

A művész egyik legjobb ismerője, műveinek értő méltatója, elemzője, Horváth György művészettörténész e tárlattól és képeitől függetlenül (a Művészet egy későbbi számában) éppen azt fejtegette, hogy 1968-ig kialakult és megerősödött az a formai-színbeli, s ezekkel együtt tartalmi-hangulati változás Bartha alkotásaiban, ami új lehetőségeket, elsősorban rendszerteremtési lehetőségeket hozott. Aki ismeri az előző, javarészt a hatvanas évek első felére jellemző festmények világát, tartalmi és formai jegyeit, valóban egyetérthet e megállapítással. Akár a *Pályaudvar* kékes alaptónusán végigfutó sötétbarna vonalrajz valóságra utaló szerkezeti szerepét, akár az ajkai iparvidék ihlette többi festmény hangulati és képszerkesztési elemeit hasonlítjuk a hetvenes évek első felének Bartha képeihez, világosan felismerhető a jelzett korszakváltás. Anélkül természetesen — s ez Bartha művészetének egyik kulcsa vagy ha úgy tetszik egyik vonzó jellegzetessége —, hogy az előző korszak formai gazdagodásáról le kellene mondania. A *Meteora* vagy az Erdély-sorozat színvilága például, bármennyire más, mégis szerves folytatása az előzőknek. A színskála ugyan gazdagabb, árnyaltabb, a színtömbök, sávok, csíkok alkalmazása ötletesebb, a színek hangulata (melegebb vagy éppen hidegebb összhatás keltése) önállóbb érvényességű,

de néhány merészebb színpárosítástól eltekintve minden az előbbi festmények színvilágában leli magyarázatát és előzményét. Bartha tehát azzal, hogy a képet a világ jelenségeire adott művészi válaszként, a szerkezeti megoldásokat, elsősorban a színkompozíció döntő szerepét e válasz megfogalmazásához alkalmas kifejezési eszközként fogta fel, nem szakított gyökeresen régebbi alkotói felfogásával, stílusával, csupán (s ez a „csupán" korszakos előrelépés ígéretét sejteti) összegezte és kellő válogatással továbbfejlesztette saját addig elért eredményeit.

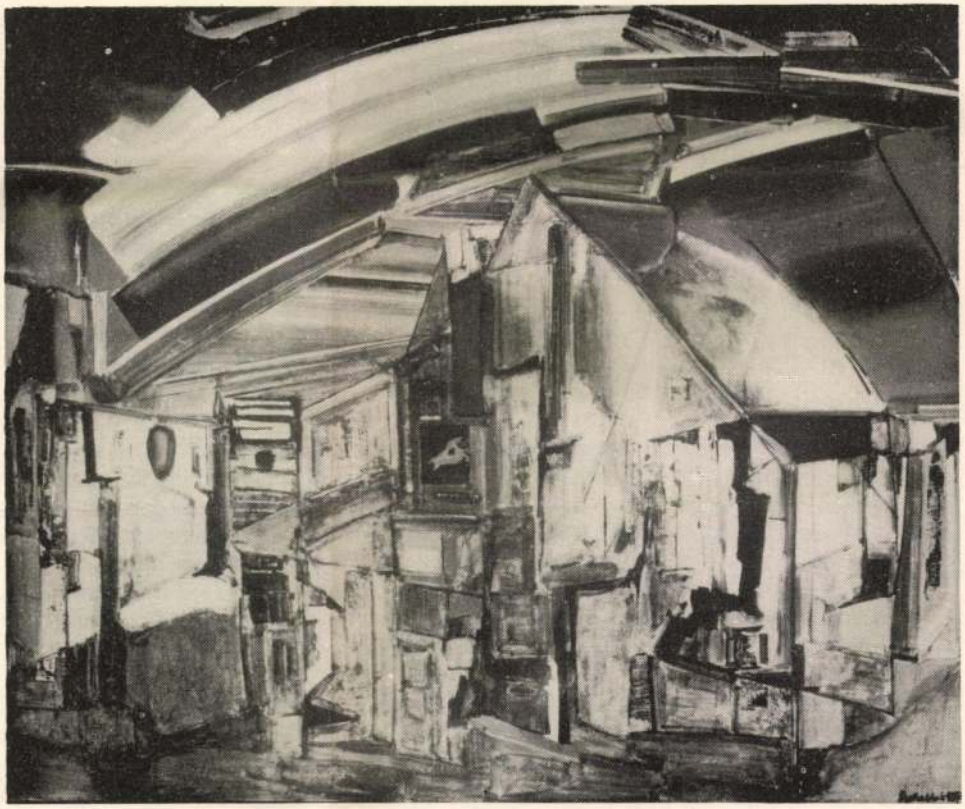

Bartha László: A gyimesi csángóknál

A már említett tanulmány szerzője szerint az új képeken nem a ráismerés, hanem a felismerés az elsődleges. Ehhez a kétségtelenül igaz megállapításhoz (mivel más modern alkotásokra és stílusokra egyaránt érvényes — ugyanis eléggé általános) tegyük hozzá: a világ jelenségeiből, a látvány, a valóság elemeiből. Bartha ezekben a színvillanásos (például a hullócsillagidéző Meteora-sorozatban) képekben a hangulatot rögzíti megkapó erővel és biztonsággal. Lehetséges, hogy ez a kifejező erő a régebbi korszakokra jellemző expresszivitást őrzi és örökíti tovább a mostani, pontosabban az 1970—1975 közötti képeken. Az *Erdély-ciklus* vagy az úti élményekből született *Isztambul I., II., III.* azt is érzékelteti, milyen hőfokú érzelem köti a kép tárgyához, témaköréhez. Ezen a ponton leli meg a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 6
ÉLETÜNK
Bartha László
festőművész

Bartha László: Isztanbul II.

néző azt a művészi többletet, s ebben a grazi tárlat műértő kritikusai úgyszólván teljesen egyetértettek —, ami ezeket a már-már színtömbökre, hasábokra, foltok finom együttesére redukált alkotásokat drámai feszültséggel vagy lírai felhangokkal tölti meg. Ezt érzi a néző a *Műterem* című két olajfestményen (egyik 1971-ből, a másik két évvel későbbről való) éppúgy, mint például a mozgalmas hatású *Kép ellentétes hangzásokra* láttán, s még inkább *A gyimesi csángóknál* bensőséges hangulatából.

Arról lehet vitatkozni, hogy a tárgyak milyen tartalmi-hangulati szerephez jutnak az egymást követő korszakokban, látványuk, körvonalaik árnyjátékuk jelenik-e meg a képsíkon, vagy a látványból leszűrt ritmus rendezi a színeket, vonalakat. A grazi bemutatkozás ebből a szempontból éppen a sokrétűség miatt volt nagyon tanulságos: kimutatta a művészi pálya fontos fordulójának erővonalait, a kifejező módszer és eszköztár jellegzetességeit. Azt azonban senki sem tagadhatja, hogy a Bartha nevével is fémjelzett absztrakció a valóságlátás és az önálló képteremtés szerencsés kapcsolatán épült, felragyogtatva egyikből a valóság színeinek, ritmusának varázsát, s felhasználva a másikból a rendszerező-építő lehetőség csodálatos bőségét.

Aki Graz óta látta Bartha műhelyének legújabb termékeit, tudja, hogy 1976-ban a már említett úton továbbhaladva új tájakra nyílik kilátás a kőszegi—királyvölgyi műteremből...

Pável Ágoston tanulmánykötetének margójára*

Bizonyára nem veszik rossznéven, kedves hallgatóim, ha a mai alkalommal, Pável Ágoston válogatott tanulmányai és cikkei kötetének megjelenését ünnepelve nem őrizzük meg a tárgyilagosság egyébként kötelező hangnemét, s hagyjuk, hogy az öröm érzései vezessék szavunkat. Pável Ágostonnak, íme, kilencvenedik születése napján végre osztályrésze lehet, hogy ne csak ünnepeljük — verssel, emléktáblával, szoborral, koszorúval vagy ülésszakkal, mint más jubileumok alkalmával, — hanem e szép könyv által, amely lehetővé teszi, hogy az eddiginél közelebb jussunk személyéhez, teljesebb képet kapjunk róla és munkásságáról.

Igaz, sokan vannak még, akik személyesen ismerték, akinek emlékezete a közvetlen benyomások elevenségével őrzi alakját, arcvonásait, hangját, mozdulatait. Az azonban, amit Pável a magyar tudományos élet történetében jelentett, e kötet által lett megfogható. Hiszen az a 34 tanulmány, cikk, előadás, amely most e kötetben megjelent, eddig nagyon szerényen húzódott meg különböző folyóirataink mindinkább sárguló lapjain, amelyek csak jól felszerelt könyvtárakban hozzáférhetők. Szétszórva láttak egykor napvilágot, több közülük éppenséggel kéziratban maradt fenn (számszerint 6 dolgozat). Tudtuk ugyan, mit jelent Pável életműve, ám anélkül, hogy hiteles pontossággal értékelhettük volna. Azok a kísérletek, amelyek munkásságának számbavételére történtek, szükségképpen csak egy-egy tudományszak, sőt azon belül is e szak sajátos részszelvényeinek távlatában jöhettek létre.

Most — „itt az írás, forgassátok!" — mondjuk a költővel. Kezünkben ez a vasi szintézis, amelyet annyiszor sürgettünk írásban és élőszóban. Nemcsak örvendünk, hogy megjelenhetett; különös örömünk, hogy ez éppen most történt meg, amikor immár alkonyulni kezd a generációk fölött, akik találkozhattak vele, vagy annak idején, amikor egyes dolgozatai megjelentek 30—40, vagy éppen 50—60 évvel ezelőtt, e sajátos hatású írások szerzőjeként becsülni tanultuk. Most azonban e kifogyhatatlan érdeklődésű, ezer irányban kutató és tevékenykedő szellem a maga teljesebb színgazdagságában mutatkozik be.

Ki volt Pável? — kérdezzük. S a kötet felel: irodalomtörténész, néprajzkutató, nyelvész, még hozzá nemcsak magyar, de egyúttal délszláv vonatkozás-

* *Elhangzott 1976. augusztus 27-én a szombathelyi Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtárban megrendezett könyvbemutató előadáson.*

Szász Károly rendezését éppen úgy a tétovaság jellemezte, mint ahogy az írót a dráma megírásánál. Ahogy Németh László sajnált a rendelkezésére álló, de sokszor epikai anyagból elhagyni, Szász Károly is sajnált a színpadi megformálásba erőteljesebben beavatkozni. Pedig ezzel nemcsak az előadás, hanem az író érdekeit is szolgálta volna.

Langmár András díszleteit meghatározta a kor, amelyben a történet játszódik, a környezet, s az író „mélyrealista" szemléletmódja. Ezek figyelembevételével kellett a színpadot naturalisztikus hűséggel kialakítania. Ez maradéktalanul sikerült is. Ehhez a magatartáshoz alkalmazkodtak *Greguss Ildikó* jelmezei és *Zakar István* maszkjai, hasonló eredménnyel.

MAGYARI VILMOS

Őszi kiállítások Debrecenben

A Debrecenben rendezett tárlatok száma az utóbbi években örvendetesen megnövekedett, nemcsak a művészetek iránti érdeklődés és az alkotás feltételeinek javulásával, s a Művésztelep egyre aktívabb bekapcsolásával, hanem a tárlatok rendezésére alkalmas új termek felhasználásával is.

A Medgyessy-terem igényes kiállításainak sorozatában novemberben *Bartha László* Munkácsy-díjas festőművész mutatkozott be, 25 db kisebb és nagyobb méretű olaj és gouache művel, hol a színek zenéjével lehalkított, olykor pedig fortissimóig felizzított skálájú alkotásaival.

Bartha László a közelmúltban már szerepelt néhány festményével városunkban, így a TIT akvarell- és gouache-tárlatán, a Déri Múzeumban Benkő Ferenc magángyűjteményének bemutatásakor, de ilyen átfogóan, főleg utóbbi éveinek anyagával, még nem.

Kolozsvárott született. (1908) A Képzőművészeti Főiskolán főleg Benkhardt Ágost mellett tanult. Állami ösztöndíjakkal többször járt olasz és francia földön. Tulajdonosa a Szinyei Társaság díjának, s az Egry- és a Munkácsy-díjnak. Egyéni és csoportos kiállításokon már 1936-tól résztvesz Európa metropolisaiban – Párizsban és Antwerpenben többször is. Szereti a vidék magányát. Különösen hatott érzékeny lelkiségére Tihany atmoszférája. Aztán véglegesen Kőszegen telepedett le. „Erdély fiából Pannónia festőjévé lett" – mutatott rá Benkő Ferenc a megnyitó beszédében.

Sok kritikus kéri számon a festőktől az előző korszakot. Valójában ő mindig ugyanaz volt, aki ma. Mindig a természet ihlette, s azt „írta át" egyre absztraháltabban. Szereti a kis méreteket, hiszen mérettől függetlenül lehet teljes értékű dolgokat alkotni. A személyi kultusz idején félreállították; 8 évig nem szerepelt tárlatokon, csak önmagának dolgozott; kis méretekre, s ezeknek nagy méretre való átvitele nála ma sem mindig teljes értékű – a nagy képeken nyilván sok minden elvész. E tárlaton is találkozunk egy-egy gondolatnak kétféle megfogalmazásával: Tavasz, Hrabéczy emlékére, Háború, Harc az angyallal, amelyek kisebb dimenzióban tömörebben hangszereltek, hiszen, mint mondottuk, a zeneiség Bartha művészetébe szervesen beleépülő tényező.

Mindig a természet ihletésére festett. Ha látszólag nagy is a változás az előző korszakokhoz viszonyítva, törés nincs nála, inkább fokozatosan kiteljesedő folyamat. Bartha bizonyára Tihanyban vált Pannónia festőjévé s – mint mondja – e táj stílusjegyei nehezebben körülhatárolhatók. „Ha egy alföldi vagy észak-magyarországi képet nézek, ezekből azonnal látom, hogy honnan valók, mert ezek hordozzák a stílusjelzéseket. Nekem sérelmes, ha azt mondják, hogy „franciás festő" – pedig lehet, hogy dicséretnek szánták. Ez valójában lefokozás egy képírónál, mert *azt* egy ötödrangú francia festő is jobban tudja csinálni. Minden művész abból az élményanyagból dolgozzék, amihez kötődik. A világ sem kíváncsi másra. Ha a magyar piktúra nem volna, azért nyilván nem mutatna mást a világ festészete, de szövete gyérebb, lazább szövésű lenne."

Bartha László a képek felületének harmóniáját akarja kifejteni, mégpedig előre átgondoltan s nem a véletlenre bízva.
Nyilvánvaló, hogy a kiállításokra való állandó felkészülések sok idejét lekötik, de emellett úgy gazdálkodik idejével, hogy jusson sok-sok órája az irodalom és a színház számára is. Nem elhanyagolható az a tevékenység, amit könyvek illusztrálására fordít, mert pl. képkísérettel látta el –, hogy csak a hozzá legközelebb állókat idézzük – Babits, Áprily, Jékely Zoltán verseit, elsősorban a művek hangulatának megragadására törekedve, de dolgozik a színházaknak is, szinte minden évben készít egy-egy díszletet, amikor mégis csak „kénytelen kimozdulni kőszegi remeteségéből". Szereti a színház kollektív munkára ösztönző és összegző áttekintést követelő légkörét, hiszen ez szükséges ahhoz, hogy megteremtse a hangulatteremtő erőt a díszleteknél.
Már képeinek címe is jelzi az érzelmi ébresztés döntő tényezőjét. Aragon utal egyik írásában arra, hogy a művészetnek sohasem volt célja annak a megmutatása, amit az ember nélküle is láthat. Talán ebben a gondolatkörben maradva érthető az is, hogy Bartha a táblakép jövőjét más vonatkozásban véli meghatározni, mondjuk: egy város fényjelenségeinek a megkomponálásában, vagy valaminek a ritmusában, tehát nagyobb egységek, folyamatok keretében, nem körülhatárolhatóan. Bartha érti, hogyan kell kivonatolni a látványból a hangulat erejét, ízét, zeneiségét, hogyan lehet a látvány dinamikáját, színeinek zamatát a formáktól elkülönítve is kifejezni.

LENGYEL MŰVÉSZEK AZ EGYETEMI GALÉRIA TÁRLATÁN

Az egyetem díszudvara jó világítású s elmélyedésre ihlető csarnoka már hosszabb idő óta otthona nagyhírű magyar és külföldi mesterek egyéni és kollektív bemutatkozásainak. November két lengyel művészt fogadott a Galéria festményekkel és grafikákkal.
A 22. évében járó *Ewa Wieczorek* még a varsói Képzőművészeti Főiskola grafikai tagozatának hallgatója. Hazáján kívül sokszorosított grafikáival Budapesten és Egerben is bemutatkozott. Lapjai a modern lengyel képzőművészeti törekvéseknek ellentmondásos, de mégis figyelemre méltó példái, amelyek választ adnak arra a kérdésre is, hogy mi foglalkoztatja a mai lengyel fiatalokat. Rézkarcokat, aquatintákat, metszeteket láttunk kollekciójában, időnként színekben is, néhol pedig a metszeteket linókkal társítottan. Sok a cím nélküli nyomat; különböző változatokkal is találkozunk egy-egy megadott témánál. (Pl. a „Teljesen új évszak" variánsai!) Találkozunk e lapokon különböző fejek tömegével, számok és felkiáltójelek halmozásával, zenét jelző orgonasípok erdejével, egyenlőtlen elosztású triptichonnal. A valósághoz elsősorban könyvillusztrációival kapcsolódik. Kétségtelen, hogy Ewa Wieczorek még erősen küzd a technikai és gondolati kifejtéssel. Sok a „tema con variationi", sok az egyazon lemezt különböző színekben bemutató – nyilván hangulatfokozásra számító – grafika. Szürrealizmusa még zavaros, vagy nehezen értelmezhető, rajzi hibák is fellelhetők, sok még a fel nem szívódott stílusjegy, s így eklekticizmusa is kitapintható. Talán legsikeresebb kisméretű „Fa" c. rézkarca, írásokkal burkolt hátterével, stilizált gyökérzetű fájával s gondolatébresztő elvontságával.
A lodzi születésű *Benon Liberski* (sz.: 1926) Krakkóban és Katowicében fejezte be tanulmányait. Közel 200 kiállításon szerepelt, s számos díj tulajdonosa. Művészetére túlontúl meghatározó, hogy az 50-es évek derekától sokat foglalkozott reklámgrafikával. Messziről szembeötlő plakátjellegű olajképei még ellenérzéseket is kiváltanak a nézőből – bár lehet, hogy Liberski a pop art meghökkentő fegyvertárából is merítve –, éppen ezekre az ellenérzésekre alapoz, hiszen már-már fotó-hűségű és architekturát kiemelő olajfestményeivel a pop art céljaihoz közeledik. Harsányan kontúrozott kelléktárához hozzátartozik a bányászlámpa, a Colás és gines üvegek, de főleg a *könyv*: jól olvasható címlapokkal, látványosan, hogy ne csak mint dekoratív elem szerepeljen, hanem szövegesen is utaljon – ironikusan – a témára. A montázsszerűen felfestett újságok, a felnagyított óriási fejek alig választhatók el a filmplakátoktól. A belépő is első pillanatban ezt érzi s hiába várja, hogy a képek az ellenkezőjéről győzzék meg. Majd minden lapján szerepelnek női aktok, groteszk helyzetekben, amelyekből az erotika sem hiányzik („A megbilincselt férfiak" c. festményén pl. 4 aktot is látunk s mellbimbóik sora tovább folytatódik a páncélruhák kicsúcsosodó ötvözetein). Meggyőződésem szerint Liberskinek azok a legrokonszenve-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 JAN

ALFÖLD
Debrecen

sebb művei, amelyeken kiemeli a szemek szuggesztív csillogását és érezteti a markáns férfi arcok magával sodródó erejét: így a *Sorakozóban* s *Lenin és a katonák* című műveiben. Liberski konstruktív igénnyel alakít, valamennyi képén felülnézetben, nagy méretben. Kétségtelen, hogy harsány eszközeivel, irrealitásba torkolló látásával, az irodalmi és képzőművészeti közhelyek ironikus tálalásával valójában sok nemes, őszintén propagatív erejű szándékot közölhetne, ha több festőiséggel és elvontabb látással rendelkezne, ha nem ily erőszakoltan, hanem a tartalom lefojtottabb, áttételesebb éreztetésével közeledne a témához.
A két lengyel képzőművész bemutatása a problémák ellenére is hasznos és időszerű volt, s még szorosabbra fűzte a lengyel–magyar képzőművészeti közeledés szálait, amelyekhez az Egyetemi Galéria *Tilless Béla* által irányított rendezvényei eddig is sokban hozzájárultak.

AZ ÜZEMI KIÁLLÍTÁSOKRÓL

A debreceni művészek immáron harmadízben megrendezett bemutatkozásáról csak a legjobbakat mondhatjuk. E tárlatokat annak az igénynek a felismerése hívta létre, hogy kevés dolgozónak futja erejéből, vagy idejéből arra, hogy a ledolgozott nap után átöltözzék, elmenjen a Déri Múzeumba, a TIT-be, vagy a Medgyessy Terembe, az Egyetemi Galéria tárlataira, bármennyire is érdekelné a művészet. Az az elképzelés, hogy bent az üzemben, a pihenők perceiben a dolgozók odafordíthassák a figyelmüket, s maguk a művészek legyenek „kéznél", baráti magyarázó szavakkal, az ő nyelvükre lefordítva a művészi megértés „feladványait". Helyes ez a felismerés, mert ahol az érdeklődés ébred, ott már az igény is jelentkezik. A tárlatvezetést is többnyire maguk a művészek vállalták, akik a sok-sok „miért?"-re s „hogyan?"-ra maguk válaszolnak közvetlenül az érdeklődő munkásoknak. Az élő kapcsolat megteremtésének kísérlete ez a kiállítássorozat. Tizennyolc képzőművész vállalta, hogy képeit hosszabb időtartamra beadja az üzemi tárlatok sorozatába. Már az első bemutatkozás a Mezőgazdasági Gépgyárban biztató sikerrel indult. Az üzemben valóságos kiállítási hangulat uralkodott, a munkások beszéltek a képekről, foglalkoztak a témákkal. Másodszor az Építőgépipari Vállalat adott méltó helyet a műveknek. Az érdeklődés nem volt kisebb a megelőző bemutatkozásnál. Majd pedig a vasutasoknál az újonnan megnyílt szakszervezeti klub könyvtárában nyílt meg a tárlat.
Sokan úgy képzelik, hogy az üzemi kiállítás egyben üzemi témakört is jelent, a szocialista realizmusnak valamilyen vállfajához, vagy annak valamiféle modern változatához való közeledést. Itt nem erről van szó. A Hajdú-Bihar megyei művészek bemutatják, mit festenek, hol tartanak, hogyan fest Holló László, hogyan fest Móré Mihály, Józsa János vagy Égerházy Imre, mi újat hozott a Művésztelep s hol tart jelenleg a debreceni szobrászat. Az a cél, hogy a dolgozókat magukhoz kössék, szemüket kinyissák s a modern látást elősegítsék. És ez így tiszta és becsületes törekvés. Az idősebbekben talán még most is él a Horthy-időkből átöröklött kisebbrendűség, amikor is a munkást nagyon megcsodálták, ha ünneplőt húzva magára, egy kiállításon megjelent. A tárlatok meggyőztek bennünket arról, hogy a művészek a tömegekkel kapcsolatot akarnak s teljes odaadással közelednek a feladathoz. Találkozhattak e tárlatokon Holló László expresszivitásával, Móré Mihály szürrealizmusával, Józsa János újszerű konstruktív megoldásaival, megismerkedhettek Balla László, Égerházi Imre, Madarász Gyula, Maghy Zoltán, Menyhárt József, Szilágyi Elek, Tilless Béla, Tar Zoltán festményeivel, az új Művészteleppel (Topor András, Cs. Uhrin Tibor, Váró Márton műveivel, Prim Zoltán ötvös darabjaival és Herpay Katalin batikjaival. A nívó-díj is fokozta a kíváncsiságot, amelyet először Móré Mihály, aztán Józsa János, majd Tilless Béla kapott elismerésül.
Őszinte örömmel nyugtázzuk, hogy egy-egy újszerű kezdeményezésnek, folytatásra méltó tárlatsorozatnak lehettünk tanúi.

FINNORSZÁGI MŰVÉSZEK BEMUTATKOZÁSA

Az elmúlt év végén, ugyancsak az Egyetemi Galéria rendezésében két finnországi művész, a magyar származású *Mikola Sándor*, valamint *Veikko Takala* mutatkozott be mintegy 60 akvarellel, ceruzarajzzal és vegyes technikájú művel. A tárlat értését elősegítette a szép kiállítású, 12 képpel illusztrált katalógus.
Mikola több mint három évtizede került

Finnországba. Az északi Vaasa, ahol családja él és Ilmajoki vált szűkebb hazájává, s itt alakult át elsősorban a lapp, majd időnként a skandináv tájak lírájának, romantikájának néhol nonfiguratív jelzésekbe, foltokban felrakott színakkordokra tömörítő poétájává. Mikola a tünékeny s törékeny hangulatok mestere. Ezek rögzítésére valóban a legalkalmasabb technikát, a szinte anyanyelvévé vált akvarellt választotta, ahol az oldottság, az ecset száguldása, a tünékeny hangulatok sztenografálása – belső törvény. Mikolát Pesten Rudnay Gyula indította útjára. Később Bécsben, majd a párizsi Lhote Akadémián fejlesztette tudását; magatartásában, hangvételében mindvégig megőrizve magyarságát. Elsősorban a tájképfestészetben találta meg azt az örömöt, amit az ecset nyújthat. „Munka közben elfelejtem a festészet nyelvtanát és szabadon beszélek" – mondotta a Naplónak adott nyilatkozatában, de talán éppen ebből adódnak művészetének negatívumai is, hiszen egy zártabb, összefogottabb, a valóságot tükröző s nemcsak a valóság által keltett élményekbe zárkózó piktúra jóval többet mondana. Mikola festészete ennek ellenére is mély érzéseket

[redacted] (szül. Vaasa, 1923). Mértanian fegyelmezett. Olyan világot ábrázol, ahol tér és idő a végtelenségbe fullad, ahol az ember sorsa a szenvedés, a kiszolgáltatottság. Sűrűn szerepelteti az embert egymás mögé rétegzett falanszter-sorokban. A fölöttük megjelenő, túldimenzionált Hold, üreges szakadékaival, levegőtlenségével csak fokozza a magány, a társtalanság érzetét *(Eltávozók)*. Végtelen éjszakákra, parttalan horizontokra utalnak a képcímek is. Életrajzából kitetszően az autodidakta mester önmaga küzdött meg az élet eme határkérdéseivel, s egy kiábrándult filozófus nyugalmával igyekezett rá válaszolni. Hogyan? Valami ritmikusan is összeilleszthető szerkezeti alapelemekkel, már-már gépiesen s túlzottan szenvtelenül; sokkal érthetőbben, mint Mikola, de saját festőiségének a rovására. Így a két mester két ellentétes pólust mutat be a rokon nép festészeti arénájában ma is viharosan dúló képzőművészeti törekvésekből.

TÓTH ERVIN

Tévészemle

BUDAPESTI MŰVÉSZETI HETEK

Művészet és *kampány* – egymással végképp nem illő fogalmak. Új iskolák és új irányzatok születésekor ugyan tapasztalhatjuk némi jelét a kampányszerűségnek, de ezek a sereglések valójában sohasem látszat-ujjongások velejárói, hanem igazi *mozgalmak*. A művészeti kampányokból éppen ezeknek a mélyebb értelme célja és tartalma hiányzik. S ez az üresedés a fesztiválok és az ünnepi hetek elburjánzásával egyre szomorúbb valóság lesz. Mozgalmakra volna szükségünk, s hogy hogy nem, csak fontos akták rubrikáiba írható kampányokra futja az erőnkből.

A Budapesti Művészeti Heteket majdnem nyugodt szívvel soroljuk a kivételek közé, hiszen programot kíván adni már azzal is, hogy támogatja a magyar dráma, a magyar zene, s általában a művészet ügyét. Mértéket ad a közönségnek azáltal, hogy megmutatja, mi az, amit ma értékes művészetnek tartunk; mi az, amire építünk és amire büszkék vagyunk. Ezek után az csak természetes, hogy a külhoni anyagból is azt válogatja, ami példaadó. Az ilyesfajta közönségnevelés joggal nevezhető tartalmas mozgalomnak, sőt missziónak.

Ebben a közönségnevelésben a legtöbbet a televízió tehetné, mégis az idén kevéssé élt a nagy lehetőséggel. Nem tett mást, mint az egész évi termésből félre tette azokat a műveket, amelyek előzetesen a legjobbnak ígérkeztek. De mivel a teljes év a szürkeség jegyében telt, így a Művészeti Hetekre se maradt más, mint hogy a viszonylag jobbat a középszerűvel ölelkeztesse és váltogassa a művészet ünnepének ürügyén.

SZÉCHENYI MEGGYILKOLTATÁSA

Németh László írja egyik tanulmányában: „Van egy jelző, amelyet magyar ember Szé-

III. évfolyam, 240. szám

Ára 60 fillér

1958. október 12, vasárnap

Esti Hírlap

POLITIKAI NAPILAP

Jelentés az épülő Uránvárosból

Hetedhétországra szóló lakodalom Mezőtúron

Egész évben nyitva maradnak a túristaházak

142 654 forintot kapnak négyes lottótalálatra

Másfélmillió hektó bort vesznek át Kecskeméten

Angol—amerikai mesterkedések a közép-keleti feszültség fokozására

Csangkajsekista terrorintézkedések Kimojon

Beirut, október 11.

Libanonban továbbra is feszült a helyzet. A kibontakozás szempontjából nagy reményeket fűztek a falangisták egyik vezetője, *Gemayel* és *Karami* miniszterelnök tegnap tárgyalásához. A háromórás megbeszélés azonban egyelőre nem járt eredménnyel.

A miniszterelnök tegnap bejelentette, hogy mégsem mond le, ugyanis az amerikaiak fáradozásai ellenére sem hajlandó a felkelés vívmányait megsemmisíteni azzal, hogy ismert reakciós vezetőket, vagy úgynevezett „semlegeseket" vegyen be kormányába.

Miután a tanácskozások eredménytelenségének híre nyilvánosságra került, *a főváros Basta negyedének utcáin ismét megjelentek a fegyverek.* Mivel a Gemayel—Karami megbeszélés *Szalam* felkelővezető lakásán zajlott le, olyan értesülések terjedtek el, hogy Szalam hívei a város központjába vonulnak.

Beirutban

lehetségesnek tartják, hogy a miniszterelnök ma ismét találkozik Gemayellel

és esetleg hosszasan tárgyal vele. *Sehab* elnök, aki egymás után tartja megbeszéléseit a különböző csoportok vezetőivel, az amerikai nagykövettel és a miniszterelnökkel, kilátásba helyezte: *ha a végleges kormányt illetően nem születik megállapodás, statáriumot rendel el Libanonban.*

Az amerikaiak libanoni zavart keltő tevékenységén kívül is

több jel mutat arra, hogy az imperialisták a távolkeleti helyzet ideiglenes enyhülése után, a közép-keleti feszültséget kívánják fokozni.

Az Egyesült Arab Köztársaság elnöki hivatalában — jelenti a *Magyar Távirati Iroda* kairói tudósítója — sorozatos megbeszélések folynak arról a lépésről, hogy

Nagy-Britannia tengeralattjárókat és fegyvereket szállít Izraelnek.

Kairói körökben *súlyosnak* tartják ezt az angol döntést és úgy vélik: *a brit magatartás a szuezi agresszió folytatásának politikájára vall.* Az Egyesült Arab Köztársaság — jelentik ki nyomatékosan ezekben a körökben — nem nézheti tétlenül az ellene irányuló fenyegető akciókat.

Az arab népek elleni angol lépés nyilvánvalóan csak egy része az imperialisták újabb közép-keleti machinációinak. Céljuk világos: olyan helyzetet teremteni, amelyben meghosszabbíthatják Libanon és Jordánia megszállását.

A fokozódó közép-keleti angol—amerikai tevékenység *részének* tekintik a legújabb szudáni eseményeket is. Tegnap ugyanis azt jelentették Kartumból, hogy a szudáni kormány — Kairó megkérdezése nélkül — gátépítésbe kezd a Níluson.

Ez az 1929-ben kötött egyiptomi—szudáni egyezmény nyílt megsértése.

Az akkori megállapodás szerint *ugyanis a Nílus vizével összefüggő minden kérdést a két kormánynak kell megvitatnia.* A szudáni kormány — mutatnak rá Kairóban — olyan külföldi sugalmazásoknak engedelmeskedik, amelyek célja *a két szomszéd ország szembeállítása.*

Két hét és tíz esztendő

— Még két hét lesz... még tizenöt pengőt megkereshetek — reménykedett Móricz Zsigmond kubikosa, ma 23 esztendeje, Szentesen egy éppen ilyen októberi napon. Két hét munka: robot, talicskázás hajnaltól napszálltáig az útépítésen. Két hét: néhány kiló krumpli, kenyér, semmi több.

Most azt olvassuk: a Valéria-telepen kubikosnak, ácsnak, mindenféle építőnek tíz esztendőre van munkája. Aztán ismét tízre, nem fogy el kezünkből a dolog. Alkotunk, építünk: itt egy gyár lesz, ott — mint a Valérián — városnyi lakónegyed. S közben előre tervezünk. Kidolgozunk tizenöt éves fejlesztési programot iparban és építésben, azt számoljuk, mennyi áram kell majd másfél évtized múltán.

A szentesi kubikos két hétre látta előre a jövőjét. Mi évtizedekre megtervezzük a holnapot.

Az ország dolgáról vitázva, gyakran hallani: „a népi demokrácia legnagyobb tette az volt..." S itt következik: a munkanélküliség megszüntetése, a nyomor száműzése, falu-villamosítás vagy az egész nép anyagi-kulturális nívója, vagy más egyéb. Hadd tegyünk hozzá egyet: megtanultunk távlatokban gondolkodni, bízni a jövőben.

Gyakori manapság, hogy megkérdezik az embereket életükről, terveikről. Érdemes meghallgatni, mit terveznek az egykori „kéthetes" emberek. Sokan közülük autóra vágynak, legalábbis motorra, külföldi útra, televízióra, szebb, nagyobb lakásra. A „két hét" így módosult: „Jövőre két hétre a Mátrába utalnak be üdülésre, az idén két hétig a Balatonnál voltam..."

Nem állítjuk, hogy elértünk mindent, amit lehet. Nem állítjuk, hogy életünk mentes a mindennapok gondjaitól. Nem állítjuk, hogy már „kolbászból a kerítés". De ha összefogunk és szorgalmasan dolgozunk, mérföldes léptekkel haladhatunk előre.

1100 embert hurcoltak Tajvanra a partmenti szigetekről

Peking, október 11.

Az *Új-Kína* közli: A csangkajsekisták mintegy 1100 polgári személyt hurcoltak Kimojról Tajvanra. Az elhurcoltak között van a kimoji középiskola 964 diákja és 45 tanára.

Az elhurcolt diákoknak és tanároknak mindössze öt órai időt adtak felkészülésre, és azután egy csangkajsekista szállítóhajóra terelték őket.

Az AP Kimojról keltezett másik jelentése szerint a Csang Kaj-sek-klikk azt tervezi, hogy Kis-Kimoj egész polgári lakosságát elhurcolja a szigetről.

Egy méter gyapotból 65 000 méter fonal

A legfinomabb fonalak Magyarországon a Váci Finom Pamutfonó és Cérnázó Gyárban készülnek. A gyapotréteg minden méteréből, sok ezerszeres nyújtással 65 ezer méter fonalat gyártanak. Évente mintegy kétmillió méter függönyanyagot állítanak elő. A váci kötszövőcérnából gyártják a flórharisnyákat is.

A fonás első és legfontosabb művelete a kártológépen történik, ahol a nyersgyapotot tisztítják, elemi szálaira bontják és százötvenszeres nyújtás után szalag lesz belőle. A képen a főművezető ellenőrzi a fátyolszerű gyapotot.

A gyár munkásai az 1957. évi nyereségvisszatérítésből 150 személyes üzemi konyhát kaptak.

Az üzem bölcsődéjében 40—50 gyermeket gondoznak.

Izlik a kicsiknek az ebéd.

(MTI-foto Lajos felv.)

Új gátak épülnek a téli jegesár leküzdésére

A vízügyi szervek 1958 és 1960 közötti tervidőszakban jelentős árvízvédelmi és folyamszabályozási munkát végeznek. Uj szabályozóművek beépítésére és mederkotrásra kereken

harmincmillió forintot fordítanak.

A meglevő létesítmények felújítására és karbantartására pedig évente *45 millió forintot irányoznak elő. A munkálatok összköltsége 1960 végére meghaladja a 160 millió forintot.*

A hároméves tervben a Dunán, a Szigetköz mentén évente mintegy

háromszázezer köbméter kavicshomok kitermelésével növelik a medermélységet.

Ez nemcsak a jeges ár zavartalan lefolyását segíti elő, *hanem meggyorsítja a hazai és a nemzetközi hajóforgalmat is.* A jégtorlaszok keletkezésének megakadályozására, a jeges árvíz pusztításainak elhárítására

a Budapest alatti Dunaszakaszon, Kulcs község közelében, jelentős szabályozási munkát végeznek.

Hasonló *folyamszabályozásra kerül sor a dunaföldvári híd, Dunaszekcső község és Mohács alatti Duna-kanyarokban.*

A Tiszán elsősorban

a szakadó partok megkötésére

és az *árvízvédelmi töltések elsodrásának megakadályozására végeznek munkálatokat.* Tiszapalkonyánál és az ortói Tiszakanyarban a megfelelő hajózási mélység kialakítására

gázlórendezést végeznek.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóságon elmondották, hogy ezek a munkálatok előfeltételei a *jeges ár zavartalan levezetésének.*

Szovjet segítséggel hat év alatt harminc százalékkal növekedett az inotai alumíniumkohó termelése

Több mint hat éve, 1952. augusztus 20-án csapoltak először a felszabadulás utáni évek egyik legjelentősebb létesítményében, *az inotai alumíniumkohóban.* Az első hetek sikeres próbái után a teljesítmény fokozatos növelésével azonban az egész gyárra kiható műhibára jöttek rá a mérnökök. A nyugatnémet áramegyenirányító berendezés az előírt megterhelésnek még a felét sem bírta el, és már 1953 tavaszán szükségessé vált a gépegység kicserélése. *Az üzem szakemberei a szovjet alumíniumkohászok segítségét kérték. A Szovjetunióból soron kívül leszállították a kért elektromos berendezést,* amelynek összeállításánál és üzembehelyezésénél a helyszínen is jelentős munkát végeztek a szovjet szakemberek.

A szovjet gépegység beváltotta a hozzáfűzött reményeket, sőt az évek során bebizonyosodott, hogy a maximálisnak vélt teljesítményen felül is megterhelhető. Az inotai műszakiak éltek ezzel a lehetőséggel. *Hat év alatt 30 százalékkal növelték a termelést. Szovjet típusú automatikus áramszabályzó működik a kohócsarnokban, szovjet mintára épülnek az új légszabályozó berendezések,* s tucatjával alkalmazzák a szovjet alumíniumkohászok egyéb munkamódszereit.

Nagytétényi barack háromszáz holdon

A SZÖVOSZ, a Budapesti Földművesszövetkezetek Szövetsége és a fővárosi tanács mezőgazdasági osztálya értekezleten tárgyalta meg a budapesti hegyközségek munkáját. *A nagytétényi őszibaracktermelő hegyközségen már 320 holdon végeznek közös munkákat, 13 gép áll a tagok rendelkezésére.* Az idei 40 vagon termésükből mintegy *30 vagonnal exportáltak,* főleg Csehszlovákiába. *Uj kutakat fúrtak, utakat hoztak rendbe, s 16 holdon telepítettek gyümölcsöst.* Eredményeiket látva, az érdi és diósdi őszibaracktermelők is be kívánnak lépni a hegyközségbe, *Hidegkúton, Hűvösvölgyben és Békásmegyeren új hegyközség alakul.*

Új orvosi rendelők Kispesten

Kispesten nagy ütemben folytatják a szociális intézmények korszerűsítését és építését. *1959-ben befejezik félmillió forint költséggel a kertvárosi orvosi rendelő építését.* A Gábor Andor utcai iskolában *még az idén felépítik az új napközi otthont,* de még kettőnek az építését tervezik. Ugyancsak ez évben *korszerűsítik a Kisfaludy utcai iskola-orvosi rendelőt és az Attila utcai bölcsődét.* A jövő év elején megkezdik a Vörös Hadsereg útján — a Kossuth Lajos és Hunyadi utcák közti szakaszon — *a csatornahálózat kiépítését,* a külterületeken pedig mintegy *öt kilométer hosszú földutat* javítanak, és rendezik a járdákat.

A második kakasszó

Bemutató a Jókai Színházban

Dayka Margit, Szabó Gyula, Somogyváry Rudolf.
(MTI Foto: Horváth felv.)

Néhány nap óta esténkint egy fiatal pap körül — és belül, a lélekben zajlanak az események három órán át, két szünettel, a Jókai Színház színpadán. Egy kort idéz az író — Bárány Tamás — egy embertelen kort, amelyben a becsületet a becstelenség, a tisztességet a züllés, a tiszta szót a hazugság váltotta fel, s az ember vagy ütött vagy ütötték, míg belepusztult. Egy kort idéz az író és benépesedik a színpad, Jósfay-Donnerth Béla államtitkár tiszántúli kúriája a figurákkal. A méltóságos államtitkár méltóságos felesége, aki imazsámolyán az úristen előtti kellő alázat mellett helyet szorít az antiszemitizmusnak is. Az utolsóéves méltóságos orvostanhallgató, aki a családi körtől elütő emberség és egy távoli szerelem belső kényszerére mellére vonja az üldözött zsidó hegedűművészt. S az üldözött, aki a papi reverenda jelmeze alatt a leleplezés félelmétől és a bizonytalan jövő küszöbén hagyott, távoli család sorsáért aggódva tördeli a kezét.

Őket hármójukat jelölte ki az író arra, hogy az utódoknak tanulságul, a kortársaknak figyelmeztetőül valljanak az utolsó háborús esztendőről, a fasizmusról: 1944-ről. És ők vallanak lendületesen, nagynagy igyekezettel, csak éppen hogy — hamisan. Mert a kortársak tudják, hogy e hazában az államtitkár apák és bigott vallási révületben tántorgó anyák nászában fogant utódok hősi lépésre nem vállalkoztak. Államtitkárok se csináltak lelki nagytakarítást még 1944 októberében sem; legfeljebb duzzogtak a nyilasokra, amiért ostobán kiagyalt különbéke-tervüket keresztezték. Ezért fájt a fejük, s nem a leplombált vagonok emberszállítmányaiért.

De a mi világunkban felnőtt nemzedék is csodálkozva nézi a színpadra varázsolt múltat, s nem érti, hogy ebben a falusi idillben miért a nagy izgalom az üldözött részéről. Nem érzi e környezet láttán, hogy volt idő, amikor az öngyilkosság a pusztító népbetegségek közé tartozott, az emberi élet árfolyama a nullával volt egyenlő, s az anyák neuraszténiás utódokat szültek rettegésükben. De így azt sem érti, miért kellett a népnek 1945-ben kicsavarni az államtitkárok kezéből az ország vezetését.

Bárány Tamás elsőként vállalkozott arra, hogy a színpad deszkáira emelje e nyomasztó kort, amelyet eddig — nyilatkozata szerint — a távlatok hiányában nem lehetett megtenni. A második kakasszó játán az volt az érzésünk, hogy talán éppen a távlat mosta el e kor brutális vonásait.

S ezen a rendezés, a kitűnő együttes sem tudott segíteni. Dayka Margit államtitkárnéja a korlátoltság, a külsőségekre is pedánsan kényes vallásosság remeke és még arra is telik művészi erejéből, hogy az öregedő asszonyi test utolsó szerelmi fellobbanását bemutassa: ízléssel, mértékkel. Kovács Károly államtitkára rövid jelenetében is úgy viselte méltóságát, ahogy ez egy Jósfay-Donnerth Bélához illik. Szabó Gyula a fiú szerepében olyan kedves jelenség, hogy őszintén sajnáltuk, amikor a második felvonásban Pestre kellett utaznia és eltávozott körünkből. Somogyváry Rudolf üldözött zsidó hegedűművésze kevésbé tetszett, s ebben a környezetet is hibásnak érezzük. Ilyen békebeli miliőben indokolatlan volt a felfokozott izgalom, lelki vajúdás, hisztérikus kirobbanás. Tragédiája nem ébresztett részvétet. Hosszú szünetei, szaggatott beszéde fékezte az előadás tempóját is és itt kellett volna a rendezőnek — Paulo Lajos — közbelépni. Egyébként a rendezés jó.

Az epizódszereplők is jók — Vértess Lajos, Almási Albert, Lengyel András, Görög Mara, Böröndy Katalin, Nagy Magda, Vidó János — sőt Gárday Lajos öreg falusi plébánosa, Solti Bertalan bognárja és Lengyel Erzsi alakítása kitűnő, sokáig emlékezetünkben marad.

Pesold Ferenc

A nézők véleménye

Az író megírja művét, a színész erőfeszítéssel megformálja a fantázia-rajzolta figurát, megszólal a gong, felmegy a függöny, s a dráma megkezdi önálló életét. S a néző, akihez ennyi áttételen keresztül szólni akar az író? A néző mit gondol magában, ott lent, a sötét nézőtéren?

— Az előzetes hírek alapján örültem, hogy készül egy darab, amely a zsidóüldözést akarja bemutatni — mondja Kordován György, a MÁVAG készülékszerkesztésének fiatal mérnöke. — Örültem, mert ma is hasznos mindnyájunk számára az emlékeztetés. Bevallom azonban őszintén, hogy mást vártam. Nem tetszett ez az összeállítás, mert az antiszemita államtitkár és az antiszemita anya fia a darab pozitív hőse. Én abban a korban mindössze tizenhárom éves voltam, de nem hiszem, hogy az életben ez megtörténhetett. És mellette ott a gyáva, megtört zsidó fiú. Véleményem szerint ez a darab nem állít emléket a kiirtott zsidóknak.

— A színészek játéka tetszett. Szabó Gyula volt a legjobb. Somogyváry sokszor erőltetett, nem hiteles a figurája. Dayka Margit, Kovács Károly is jó volt. Az előadás a harmadik felvonás kivételével vontatott.

*

Lendvai László, az Északi Járműjavító VI. osztályán géplakatos-csoportvezető. Feleségével nézte meg A második kakasszót.

— A darab témája jó. Sokan vagyunk, akik 1944-ben gyerekek voltunk, s bizony nem nagyon emlékezünk a zsidóüldözésre, meg az akkori vezetők aljasságaira. Arra azonban emlékszem, hogy Nagykátán a polgári iskolában laktak a munkaszolgálatosok és ha vasárnap látogatók jöttek, nálunk meg a szomszédoknál találtak csendes helyet a beszélgetésre, mivel az utcán tilos volt mutatkozniok. A község vezetői azonban senkin sem segítettek. Azért én el tudom képzelni, hogy egy államtitkár fia szembefordult a szüleivel. Mégis úgy érzem, a darabbeli bognár viselkedése jobban tükrözte a valóságot.

*

— Ha én vagyok az író helyében — mondja Vadas Lajos, az egyik üzemi kultúrház igazgatója —, még most is írnék valami prológfélét a haláltáborokról, mert enélkül nem érződik a darabban a kor embertelensége és így a hegedűművész kétségbeesése sem hiteles. Azt el tudom képzelni — még államtitkároknál is —, hogy a fiú szembefordul a szüleivel, de mégsem az volt erre a korra a jellemző, hogy ilyen családoknál bújkáltak a zsidók. Dayka Margitnak, Szabó Gyulának és kis szerepében is Solti Bertalannak az alakítása tetszett a legjobban.

Egy bolt, ahol a vevőt jól akarják kiszolgálni, de az néha a rosszat választja

A műsortanácsadás tapasztalatai

A mádi színjátszók az *Aranyvirág* című operett bemutatására készülnek. Komoly „operettmúlt" áll mögöttük. Játszották a *Lili bárónőt*, a *Marica grófnőt*, a *Janikát*. Erejüket meghaladó vállalkozásokba fognak, de a falu nevelését ez nem nagyon segíti elő. Sem Mádon, sem máshol az országban.

Kevés olyan színjátszócsoport van, amely bátran vállalkozhat nehezebb feladatok megoldására is. A *Népművelési Intézet* 3500—4000 színjátszócsoportot tart nyilván az országban. Véleményük szerint ebből *igazán jó* Budapesten mintegy tizenegy, vidéken tizenhét színjátszógárda. Ezeknél helyes műsorpolitikai elvek érvényesülnek, *magas művészi színvonalat* képviselnek.

Az országban több száz csoport haszontalan darabok betanulásával és bemutatásával bajlódik. Pedig munkájuk megkönnyítésére a Szerzői Jogvédő Hivatal színdarabboltjában jó ideje műsortanácsadó próbál segíteni nekik.

Sűrűn nyílik az ajtó a Népköztársaság úti boltban. *Hazai Józsefné igyekszik* meggyőzni a csoportok vezetőit: operetten, népszínművön kívül mást is kölcsönözzenek. Amikor ott jártunk, éppen *Csongrádból* érkezett érdeklődő: *Vincze György*, a *Csongrádi Bútorgyár* színjátszóinak vezetője. Előkerül a kartonjuk. Ez áll rajta: A cigány, a Mama, a Debreceni lunátikus, az Éljen az egyenlőség!, a Nagymama, Az obsitos, a Vadvirág, A szabin nők elrablása és a Nem élhetek muzsikaszó nélkül volt a programjuk. Most valami *maibbat szerettek volna:* a „Nem vagyunk angyalok"-at, de a másik csongrádi színjátszócsoport már elvitte előlük.

— *A „Nem vagyunk angyalok" az öntevékeny színjátszócsoportok egyik legnagyobb sikerű darabja az utóbbi időben. Budapesti bemutatója óta több mint ötvenhat helyre kölcsönöztük ki* — mondja Hazai Józsefné. — *Sajnos, sokan azt sem tudják, hogy ez a bolt létezik. Régi színházi lapokból és poros könyvekből halásszák ki darabjaikat. Akik idejönnek a boltba, megbeszélik, mit játsszanak, mit vigyenek el. Hat hete vagyok itt: 190 színdarabot vittek ki, s ezeknek 60 százaléka még mindig népszínmű, idejét múlt operett, zenés játék. Az arány itt is torz, hiszen választék van bőven. Bár mai magyar darabokból nem ártana, ha több lenne. Mindenütt szívesen játszanának mai témájú magyar vígjátékot, de jó egyelőre kevés akad.*

A sok gyenge, idejét múlt darab bemutatásában hibásak a megyei tanácsok kulturális osztályai is. Nem mindig megfelelő az ellenőrzés. A boltban gyakran nem akarnak kiadni ilyen színműveket, a csoportok azonban ragaszkodnak hozzá, azzal a megjegyzéssel, hogy: „Megbeszéltük a megyével."

Nem lehet addig egészséges szellemet, helyes műsorpolitikát követelni a színjátszócsoportoktól, míg nem válogatják meg alaposan, hogy kiket tesznek meg vezetőikké. — *Többször bejöttek hozzám különböző csoportoktól olyan vezetők* — mondja Hazainé —, *akikről kiderült, hogy nem éppen a legmegfelelőbben nevelik a hozzájuk tartozó színjátszókat, s a közönséget.*

Ha sikerül elérni, hogy a színjátszócsoportok vezetői képzett, megfelelő politikai, esztétikai ismeretekkel rendelkező emberek lesznek, akkor hamarosan egészségesen megváltozik a bemutatott darabok aránya is.

Bernáth László

Harcoljon a művészet a közömbösség és az önzés ellen

A szovjet színházi dolgozók, dramaturgok és színműbírálók országos értekezletet tartanak. A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága üzenetet küldött az értekezlethez, amelyben hangsúlyozza: a szovjet színművészeti dolgozók megtisztelő kötelessége művészi alkotásokban ábrázolni napjaink eseményeit, az életünkben végbemenő gyökeres változásokat.

A szovjet színművészeknek a maga teljes gazdagságában kell bemutatni a szovjet ember szellemi életét és alkotó munkásságát. Az SZKP Központi Bizottsága feladatul jelöli meg a múlt csökevényei elleni harcot, a közömbösségnek, az önzésnek, a szűklátókörűségnek és általában mindazon káros jelenségnek a leküzdését, amelyek fékezik a kommunista társadalom építését.

A SZÓRAKOZOTT KARMESTER

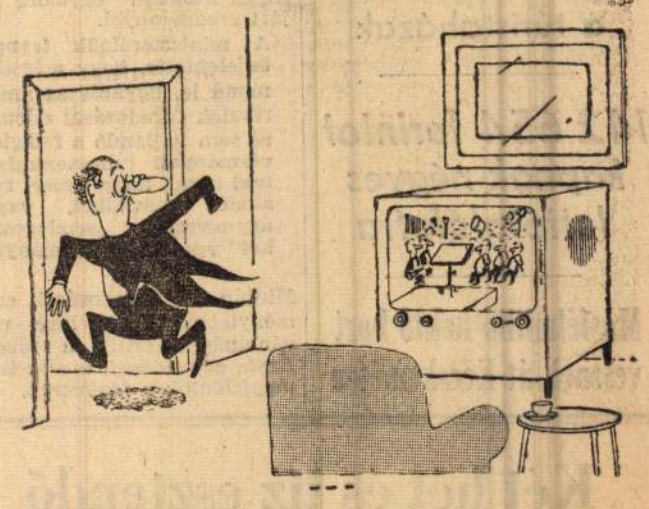

(A Münchner Illustrierte karikatúrája)

Ma hallottuk

□ A NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁGBÓL a Bartók-fesztiválon Budapesten járt Cilensek zeneszerző egy szimfóniával mutatkozik be nálunk a rádió műsorában. Hétfőn este kezdődő német zenei héten adják elő Cilensek művét.

□ *A MAGYAR ÁLLAMI NÉPI EGYÜTTES énekkarának műsorából készít felvételeket a rádió. Az együttes ének-, zene- és tánckara holnap Cegléden tart két előadást.*

□ ÖRÖMMEL LÁTJÁK a Lenin körúti járókelők az épülő Fővárosi Vígszínházat. Az építők elérték a tetőzetet, a mellette levő házak tetőszintjét.

□ *A JÖVŐ HÉTEN lengyel bányásztársulat kezdi meg vendégszereplését Londonban. A társulat vezetője H. Tomaszewsky, az ismert legyel táncos. Kilenc alkalommal lépnek fel, s Gogolj, Victor Hugo és más írók kisebb darabjait adják elő.*

□ AZ ANGOL ZENESZÖVEGIRÓK SZÖVETSÉGE éles támadást intézett a BBC ellen egyoldalú műsorpolitikája miatt. A BBC a kimutatások szerint zömében amerikai dalokat közvetít. 1958 első három hónapjában 26 ezer dal és sláger szerepelt műsorán. Ezeknek csupán 30 százaléka volt angol, 60 százaléka amerikai.

□ *HADZSI MURATNAK, Tolsztoj regényalakjának, a dagesztani hegyilakók nemzeti hősének felfedezték a sírját az azerbajdzsáni Kincsah község közelében. A sírban egy 1852-ből származó arab nyelvű feliratot találtak, amely tanúsítja, hogy valóban Hadzsi Murat nyugszik ott.*

□ AZ ÁLLAMI BALETT INTÉZET balettmesterei október 15-e és november 15-e között a Művelődésügyi Minisztérium megbízásából megtekintik a vidéki városaink kultúrotthonaiban üzemeiben és munkaközösségi iskoláiban folyó balettképzést.

□ FEHÉR KLÁRA, aki nemrégiben érkezett haza külföldi tanulmányútjáról, „Nem vagyunk angyalok" című sikeres darabja után most új színművön dolgozik. A mai témájú darabot a Madách Színháznak írja.

□ *FURCSA BETÖRÉS történt Kaliforniában. Egy zenekedvelő tolvaj két és féltonnás orgonát szállított el darabokra szedve egy lakásból, ahonnan a tulajdonosok nyaralni mentek. A rendőrség nem találta meg a tettest.*

□ A „CSEHSZLOVÁK KULTÚRA" rendezésében Leos Janacek halálának harmincadik évfordulója alkalmából hangverseny volt a Művész Klubban. Gál György Sándor bevezető előadása után Petri Endre Liszt-díjas zongoraművész játszott Janacek-műveket, Kürthy Éva, az Országos Filharmónia szólistája a Jenufa című operából énekelt részletet, s Janacek népdalfeldolgozásokat mutatott be Gulyás László zeneszerző kíséretével.

□ *VILÁGSIKER... — olvassuk egy Erkel színházi plakáton a műsor címét. Kicsit könnyelműen dobálózunk a szavakkal. Kitűnő művészek szerepelnek benne, neves vendégek is, de ettől még nem világsiker valami.*

□ FOLT A KÁDERLAPON... Ez az ideiglenes címe Gádor Béla színdarabjának, amelyet a Nemzeti Színháznak ír. Hőse beírta káderlapjába, hogy a Horthy-fasizmus alatt börtönbe zárták. Később kiderült róla, hogy — párbajvétségért ült.

□ *MÁNYAI LAJOS szerepet vállalt az Irodalmi Színpadon. Az október 24-én bemutatásra kerülő „Álarcos paródiák" című egyfelvonásos sorozatban játszik majd, Szendrő Ferenc rendezésében.*

Mesedélelőttöt tart a Budapesti Nőtanács és a fővárosi tanács ok. október 12-én a Városmajor utca 59. és a Gorkij fasor 45. szám alatt. A fél 11 órakor kezdődő előadásokon Bolgár Judit és Surányi Ibolya előadó művésznők szórakoztatják a gyerekeket.

□ **GYEREKEK! A távbeszélő mesemondó (427—960) műsora október 12-én, vasárnap: Jancsi és Juliska (elmondja: Kállai Ilona); október 13-án, hétfőn: Rossz Matykó, magyar népmese (elmondja: Bikády György).**

Fővárosi mozik matinéműsora
1958. október 12.

Csínytevő (szovjet) **UGOCSA** (Ugocsa u. 10.) 10. — **A császár parancsára** (magyar) **TOLDI** (Bajcsy-Zs. út 36.) 10; **VILÁGOSSÁG** (Pesterzsébet) 10. — **Első szó** (angol) **DOZSA** (Róbert K. krt. 59.) 10. — **Bátor emberek** (szovjet) **MADÁCH** (Pestlőrinc) 10. — **Egy igaz ember** (szovjet) **ÓBUDA** (Selmeci u. 14.) 10. — **45-ös körzet nem válaszol** (szovjet) **TINÓDI** (Nagymező u. 8). f10. — **Mese az aranyhajú királylányról** (három film egy műsorban) **SPORT** (Thököly út 56.) 10. — **Bűvös szék** (magyar) **RÁKÓCZI** (Csepel) 10. — **Aranyantilop** (szovjet) **SZABADSÁG** (Újpest) 10. — **Halhatatlan őrnizon** (szovjet) **ANGYALFÖLDI JÓZSEF ATTILA FILMSZÍNHÁZ** (József Attila tér 4.) f11. — **Makszimka** (szovjet) **HAZÁM** (Váci út 150.) 10. — **Béke völgye** (jugoszláv) **KOSSUTH** (Pesterzsébet) 10. — **Luxustutajon** (szovjet) **BALASSI** (Pestimre) 10. — **Két óceán titka** (szovjet) **IPOLY** (Hegedüs Gy. u. 65.) 10. — **Tartalékjátékos** (szovjet) **OTTHON** (Soroksár) 10. — **Vadvízország** (magyar) **REGE** (Széchenyi-hegy) 11. — **Folyón túl** (kínai) **AKADÉMIA** (Üllői út 101.) 10. — **A két Lotti** (nyugatnémet) **DIADAL** (Krisztina krt. 87.) 10. — **Dollárpapa** (magyar) **SZÉCHENYI** (Pestújhely) 10. — **Én és a nagyapám** (magyar) **KÖLCSEY** (Kispest) 10. — **Ezerarcú hős** (szovjet) **JÓKAI** (Rákoshegy) 10. — **Ha a világon mindenki ilyen volna** (francia) **MIKSZÁTH** (Sashalom) f2. — **A sárkány rabjai** (szovjet) **NAP** (Népszínház u. 31.) 10. — **Liliomfi** (magyar) **VASVÁRI** (Kerepesi út 44.) 10. — **Öten a Barska utcából** (lengyel) **PETŐFI** (Nagytétény) 10. — **Északi Robinsonok** (szovjet) **TERV** (Pestújhely) 10. — **A sas fia** (jugoszláv) **VILÁG** (Rákosszentmihály) 10. — **Erkel** (magyar) **KOSSUTH** (Cinkota) 10. — **Cimborák** (magyar)

Bartha László kiállítása

Egyénileg bármennyire más-más hangvételű is művészeink balatoni festészete, közös bennük a *Magyar Tenger* sajátos költészete, atmoszférájának tüneményes színgazdagsága. *Bartha László* festészetében is ez a kettősség a legvonzóbb. Dekoratív elrendezésű kompozícióban mesteri ecsettel igazítja egymáshoz a tüzes színeket, merész harmóniákat teremtve. Tájképeiben *Egry* sajátosan konstruktív fényfestészetének hatását érezzük. Különösen szuggesztívek azok a képei, melyeken a havas partú, rianásos jegű, téli Balatont állítja elénk. Csendéleteiben a színkezelés, a térépítés modernsége ragad meg bennünket. Gyönyörű asszonyalakjainak testét szerelmes odaadással varázsolja égővé, egyszer merészen vörösbe fogott környezetben, máskor pasztellfinom tónusokkal, virágok társaságában.

Modernsége meggyőző, mert élettől ihletett, élményerejű. Nem holmi ábrándos lakója a balatoni asiliumnak, hanem nagyon is jó ismerője. El tud gyönyörködni a szőlőrendek között hajladozó parasztasszonyok munkamozdulatainak szépségében és otthonos a jó borokat rejtő hegyi pincék gazdáinak társaságában is. — Örülünk Bartha László kiállításának, mely egy kiváló, de eddig kevéssé ismert festőt hoz közelebb közönségünkhöz.

(Csók István Galéria.)

A. T.

SZÍNHÁZAK SZOMBATI ÉS VASÁRNAPI MŰSORA:

Operaház sz.: Don Carlos (Fleischer-bérlet, 1. előadás, 7); v.: Lammermoori Lucia (ifj. előadás, 11); Fidelio (F-bérlet, 1. előadás, 7). — **Operaház Erkel Színháza** sz.: Farsangi lakodalom (7); éjjel: Világsiker (külföldiek esztrádműsora, 11); v.: Háry János (ifj. előadás, de. 11); du.: Világsiker (külföldiek esztrádműsora, 3); este: Traviata (Basilides-bérlet, 2. előadás, 7). — **Nemzeti Színház** sz.: Othello (fél 7); v.: Bánk bán (de. fél 11); Tisztújítás (7). — **Katona József Színház** sz.: Mandragora (7); v.: Tartuffe (fél 11); este: Pygmalion (7). — **Madách Színház** sz. és v.: Figaro házassága (7); v. de.: Éva lánya (11). — **Madách Színház Kamaraszínháza** sz. és v.: Névtelen csillag (7); v. de.: Nem vagyunk angyalok (11). — **A Magyar Néphadsereg Színháza** sz.: Hotel Astoria (7); v. du.: Néma levente (fél 3); Robin Hood (7). — **Petőfi Színház** sz.: (7); és v.: (3 és 7); Svejk; sz. du.: Micimackó (fél 4); v. de.: Micimackó (11). — **Jókai Színház** sz. és v.: A második kakasszó (7); v. du.: Szélvihar (fél 4). — **József Attila Színház** sz. és v.: Boldogság, merre vagy? (7); v. du.: Megperzselt lányok (fél 3). — **Irodalmi Színpad** sz.: Trópusi vihar (8); v.: Shakespeare-est (Vegyes-bérlet, „A" II.-sorozat, 1. előadás, 8). — **Fővárosi Operettszínház** sz. és v.: Csárdáskirálynő (7); sz. éjjel: „Tessék választani (Hazafias Népfront előadása, 11); v. du.: Kard és szerelem (negyed 3). — **Blaha Lujza Színház** sz. és v.: Köztünk maradjon (bemutató, 7); v. du.: Bástyasétány 77. (fél 3). — **Vidám Színpad** sz. (fél 8) és v.: (fél 4, fél 8): A helyzet a következő. — **Kis Színpad** sz. (7) és v.: (3, 7): Majd a papa... — **Állami Bábszínház** sz.: János vitéz (5); Elhajolni tilos (fél 8); v.: Hófehérke (11); János vitéz (3, 5); Elhajolni tilos (fél 8). — **Zeneakadémia** sz.: Zenei arcképek (Középiskolai bérlet, 1. előadás, fél 5); v.: Népdaltól a szimfóniáig (Főv. Zeneisk. Szervezet, 1. előadás, de. 11); Apák napja (4 és 8.) — **Bartók-terem** sz.: Hubay—Kästner—Stravinszkij (3 egyfelvonásos, 8); v.: Ő meg mi (de. 11 és este fél 8). — **Kamara Varieté** sz. (6 és fél 9), v.: (fél 4, 6 és fél 9). A jövő század legénye — **Budapest Varieté** sz. és v.: Vannak még csodák (4 és 8). — **Fővárosi Nagycirkusz** sz. és v.: Kínai cirkusz (4 és fél 8).

ARBEITER ZEITUNG

1965 FEB 2 8

1021

Bilder vom Plattensee – Kunst und Fremdenverkehr

Der Neusiedler See und der Plattensee sind verwandt, nur daß der ungarische Bruder noch größer ist. Die Landschaft rund um diese beiden Seen trägt den gleichen etwas melancholischen Charakter der ungarischen Tiefebene, gemildert durch die große, glänzende Wasserfläche, die bis zum Horizont reicht, und durch die rebenbestandenen Ufer mit ihrem Schilfgürtel und ihrem ganz seicht verlaufenden Sandstrand.

Den Neusiedler See und das Burgenland haben unsere österreichischen Maler erst im letzten Jahrzehnt entdeckt; der Plattensee hat die ungarischen Künstler schon immer angezogen. Allerdings scheint die Anziehungskraft dieser eigenartigen Landschaft auch in Ungarn noch im Steigen begriffen zu sein, wie man aus der Ausstellung „Balaton in der Kunst" schließen kann, die jetzt im Österreichhaus, Wien 1, Josefsplatz 6, zu sehen ist. Acht zeitgenössische ungarische Maler, die entweder das ganze Jahr über oder einige Monate hindurch am Plattensee leben und arbeiten, zeigen jetzt in Wien Balaton-Impressionen. Die Ausstellung soll offenbar den Wienern auch Lust machen, den Plattensee zu besuchen, denn sie ist mit einer Fremdenverkehrswerbung verbunden.

Einige der Künstler, die hier ausgestellt haben, sind mehrfache Munkacsy- und Kossuth-Preisträger. Einer von ihnen ist Lajos Szentivanyi. Er bringt auf seinen Bildern die weiße, glänzende Wasserfläche des Sees immer wieder heraus, indem er sie im Hintergrund nur zart vom Himmel abhebt, während er den Vordergrund durch einen schmalen Streifen stark betont. Besonders reizvoll ist ihm dies mit einem Eisenbahnzug gelungen, den er als dicken Strich parallel zum Ufer führt.

Aurel Bernath hat Studien vom Balaton im Nebel und in der Abenddämmerung gemacht; Kornel Szentgyörgyi hat ein dekoratives Wolkenbild und einen geradezu dynamischen „Roten Berg" geschaffen. A. Endre Fenyö hat in etwas konventioneller Manier die Landschaft rund um den See gemalt. Erzsebet Udvardy, eine Schülerin Bernaths, bedient sich des mehr impressionistischen Stils ihres Lehrers.

Eine besondere Stellung nimmt Miklos Borsos ein. Er ist eigentlich Bildhauer, hat hier jedoch Tuschzeichnungen abstrakteren Stils ausgestellt, die von außerordentlicher Begabung zeigen. Auch Laszlo Bartha und György Kadar suchen modernere Lösungen des Landschaftbildes: Bartha ist mit dem „Eingefrorenen Balaton" ein gutes modernes Bild gelungen; seine „Herbstlichen Keller", eine gegenständliche Darstellung mit stark dekorativem Charakter, ist aber gleichfalls sehr persönlich gestaltet. Kadar versucht sich mehr im kubistischen Stil, aus dem man seine französische Lehrzeit erkennen kann.

Die Ausstellung ist bis 9. März täglich von 10 bis 20 Uhr geöffnet.

hg.

rtens spürt man nichts von Schnee und umenpracht öffentlich zugänglich sein

dicht vom Himmel fiel, ins
Die Temperaturen sanken
artig von plus 1 auf minus
in etwa einer Stunde fie
Zentimeter Schnee. Ebenso
wie das Unwetter aufkam,
sich die Straßen. Wer nur
konnte, flüchtete nach Haus
in ein Lokal.

HOLLANDS AUSSENMINISTER KREISTE ÜBER WIEN

Die sechs Maschinen, die zwischen 12.15 und 13.25 Uhr auf dem Flughafen Schwechat zur Landung angesagt waren, konnten nicht aufsetzen. Zwei Flugzeuge wichen nach München aus, vier, darunter die Maschine, in der der holländische Außenminister Dons saß, kreisten über Wien, bis ein neuerlicher Wetterumschwung die Landung erlaubte.

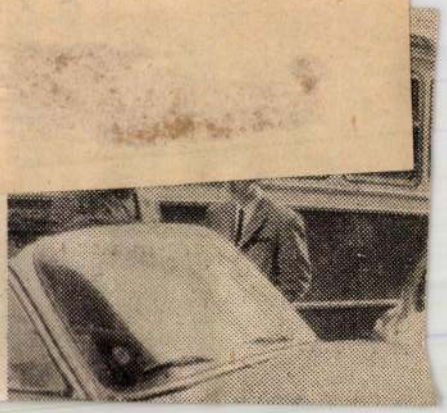

e: Nun ist Frankreich dran

ich die Fälle, sie haben jedoch nicht epidemischen Charakter

behörden erklärten am Wochenende, die genaue Zahl der an asiatischer Grippe Erkrankten wäre nicht festzustellen. Sie geht jedoch in die Hunderttausende. Vorläufig wütet die Krankheit am stärksten in den südlichen und mittleren Landesteilen.

In der letzten Woche verbreitete sich die asiatische Grippe auch auf den östlichen Teil der Vereinigten Staaten. Besonders die Staaten New York, New Jersey, Connecticut,

um eine Ansteckung zu vermeiden.

Ein Sprecher der Weltgesundheitsorganisation beschuldigte Samstag in Genf die Diplomaten, daß sie auf ihren Dienstreisen in vielen Fällen die internationalen Gesundheitsvorschriften nicht beachteten und dadurch zu Trägern gefährlicher Krankheiten und Seuchen wurden. So sind höhere Regierungsbeamte, Missionschefs und andere unter diplomatischem Schutz Reisende nicht verpflichtet, auf Flughäfen

Bartha László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1970 NOV 5

Hírlap 1021

Mária királynő Szegeden

Madách Imre egyik feledésbe merült alkotása, a *„Mária királynő"* bemutatására készül a szegedi Nemzeti Színház. A december 19-én színre kerülő mű próbái már megkezdődtek. A szinte teljesen ismeretlen drámát *Gyárfás Miklós „varázsolta"* újjá, költötte át. Az előadás *Nagy Lajos* 12 éves korában királlyá koronázott leányának életét eleveníti meg, *Bartha László* festőművész különleges, több síkra tagozódó díszletei között.

naszolták

atatlan á

r nem tar

hat: emiatt ma már *reggel héttől* itt strázsál! *Ambrus Istvánné* 83 éves nyugdíjas — félszemére nem lát, így is koromsötétben botorkál haza Érd-Fácánosba (már négykor is sötét van) —, de ma talán sorra kerül, erre vár *délelőtt tizenegytől. Farkas Andrásnénak* szemüveg kell — emiatt ma harmadszor vett ki szabadságot, előzőleg *kétszer nem került rá sor.* Eskulits Tamá-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

ESTI HÍRLAP
1965 ÁPR 10.

A Balaton festője

1958-ban a Csók Galériában rendezett kiállítása a felfedezés erejével hatott. A mostaniról a legnagyobb dicséret, hogy *meg tudta ismételni, sőt, túl is szárnyalta az akkori élményt.* Nem ismétlés ez a mostani tárlat. Bartha nem új motívumokat fedez fel, hanem festészetének új lehetőségeit teremti meg. Ha régebbi témáihoz visszatér, az ismétlődés a téma újbóli megjelenése sem jelent monotóniát, hanem a teljesebb, kiérleltebb, tökéletesebb rögzítését a festői gondolatnak.

Bartha László a XX. század szinte minden festői eredményét, *a modern piktúra minden igényes felfedezését magáévá teszi,* azért, hogy bizton teremthesse meg saját festői hangját, és ragaszkodni tudjon jellegzetes látásmódjához, felfedezéseihez. Ezért hatnak az eredetiség kivételes erejével képei, mert a mondanivalóval, a kifejezéssel folytatott drámai küzdelem és győzelem érzik rajtuk.

Képalkotása nem a színekbe rögzítő festői révület szülötte, és dokumentuma, hanem a látványt élvező és rendszerező értelemé. Nem fél a hatásosságtól, mer végletesen meghökkentő színekkel jellemezni, legtöbbször egyetlen uralkodó szín hangsúlyával teremti meg mondanivalója különös erejét. Nem tobzódó színorgia az ő színessége, nemes, tiszta hang szólal meg a legmerészebben tálalt festői témáinál is, mint például a *Téli délután* lilás ragyogásában, vagy a *Nádvágás* sárga tónusaiban. A *Pályaudvar* s az *Ajkai Alumíniumkohó,* a *Téli Balaton* vagy az *Öreg Tihany* című képe ma már nemcsak egy festő izgalmas és örök megújulásainak, hanem a korszerű művészi magatartás példája is lett.

hazai

• BÉCS

Tatár Imre telefonjelentése:

Ma délelőtt visszautazott Bécsből Budapestre a magyar küldöttség. A Westbahnhofon *Bruno Kreisky* külügyminiszter búcsúztatta Péter János és a többi vendéget. Ezzel véget ért a háromnapos találkozó.

A magyar küldöttség ausztriai tartózkodása barátságos, derűs légkörben zajlott. Az egyezmény aláírása után Péter János megjegyezte, hogy itt ült egy magyar miniszter három osztrák miniszterrel *szemben*, helyesebben három osztrák miniszterrel *együtt*. E mondat első felét talán a múlt, a másik felét a jelen jellemzésének tekinthetjük.

Mindkét kormány híve az együttműködésnek,

ezért cselekedni is kész, amint ezt a mostani egyezmények is mutatják, és feltételezhetően majd még továbbiak is alátámasztják.

Természetesen nem feledkezhetünk meg arról, hogy két olyan — különböző társadalmi berendezkedésű — országról van szó, amelyek számos dolgot merőben másként szemlélnek és több kérdésben áthidalhatatlan nézetkülönbségek vannak közöttük. Ez azonban egyáltalán nem kell, hogy megakadályozza az együttműködést, hiszen a békés egymás mellett élés, amely *a magyar külpolitika alapja*, a szocialista és a nem szocialista országok méreteire van szabva.

A tegnapi sajtóértekezleten egy osztrák újságíró megkérdezte, hogy mi a magyar külügyminiszter véleménye Ausztriának arról az igényéről, hogy kapu (más kifejezéssel: híd) legyen a

Bartha kérés

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 JAN 26

MAGYAR NEMZET

1021

Vas megye és a szomszédos jugoszláv határterületek képzőművészei kölcsönösen kiállításokat cserélnek. Bartha László kőszegi festőművész tárlatát májusban Mariborban és Piranban mutatják be, a tavalyi szombathelyi textilbiennálé anyagát már februárban láthatja a muraszombati és a maribori közönség. Szeptemberben Szombathelyen rendeznek közös tárlatot szlovéniai és Vas megyei művészek.

államtitkárral a két német
állam kapcsolatainak részle-
ges rendezéséről. Január
28-án és 29-én rendezik

1021

Bodrus László

Tárlatok — művészek

Tél: csupasz ágak és szürke ég, álmosító fehérség vagy szikrázó jégtáblák: piros vagonok hósüveggel; gesztenyesütő nénike, korcsolyapálya... és még mennyi jelenítési alkalma az évszaknak. Mindegyik másképpen mondja ugyanazt, de hasonló formajegyekkel is tolmácsolhat kinek-kinek mást a képzőművészet, ez a némely esztétikai tanulmányban legfőbbnek nevezett művészeti ág.

Nem célunk eldönteni, melyik a legfőbb, nem is szükséges, nem is tudnánk. Megmaradunk Arisztotelész azon állítása mellett, hogy gyönyörködni csak természetünknek megfelelően tudunk, ám igényeljük a szépélvezés alkalmait, amelyektől — ugyancsak Arisztotelész szerint — többé, jobbá nevelődünk. Menjünk hát és érdeklődjük meg azoktól, akik ezt megmondhatják, milyen jelesebb találkozási alkalmakra számíthatunk 1971-ben megyénk képzőművészetével! S ha közben magukról a művészekről is hallunk, attól csak gazdagabb lesz a beszámoló.

1

Molnár Lászlóné, a megyei népművelési osztály előadója:

A képzőművészeti életben nagy terveket érlelő és be is tetéző jubileumi esztendő után 1971. is gazdagnak ígérkezik. Ha a vendégművészek szombathelyi kiállításaitól itt most eltekintünk, akkor az első nagy esemény *képzőművészeink tavaszi tárlata* lesz. Áprilisban rendezzük meg. Várakozások? Az elmúlt évi jó színvonalú kiállítások után sikeres esztendőre számítunk. Képzőművészeti csoportunk — a területi szövetség véleménye szerint — számban és minőségben is a legeredményesebbet mutatta fel. Észak-

zőművészeti Kiállításon, majd *Krakkóban* szerepelnek vasi művészek. Szeptemberben itthon a *szlovéniai és Vas megyei képzőművészek közös kiállítását* rendezzük meg. *Várnai Valéria* bemutatkozására októberben, a *Fiatal Vasi Képzőművészek Csoportja* kiállítására pedig október—novemberben várjuk közönségünket. Mint láthatja, valóban mozgalmasnak ígérkezik 1971., de vendégművészek kiállításaiban is szépen lesz része hazai tárlatnézőinknek.

— *Úgy hallottuk, megyei galéria létesítésére gondolnak.* Mi igaz ebből?

— Állami vásárlásokból már évek óta — lassan, de biztosan — gyűlik az anyag egy megyei galéria létrehozásához. 1970-ben például 123 ezer forintot fordított a megye képzőművészeti pályázatokra és vásárlásokra. Nemcsak a galéria miatt, azért is jelentős ez, mert a vásárlás, megrendelés növeli a művészek munkakedvét és alkotási lehetőségét. Arról nem is beszélve, hogy a műalkotás csak akkor tudja betölteni esztétikai funkcióját, ha — például egy kultúrterem díszeként — kapcsolatba kerül az emberrel. S amennyire örvendetes, hogy az SZMT a szocialista brigádok ízlésneveléséhez képzőművészeti alkotásainkat akarja felhasználni, annyira szomorú, hogy a megye üzemei, vállalatai, mintha más bolygón élnének, a legkisebb vásárló kedvet sem mutatják. Nos, képzőművészeti eseményekről szép számmal, eredményekről is hasonlóan, de vállalati mecénások születéséről még nem számolhatok be.

2

Horváth János, a megyei képzőművészeti csoport vezetője:

Ami a tanácsot és a kép-

zőművészeket illeti

Mindezt persze nem a célbaérkezés pátoszával akarom mondani. Csupán azt szeretném vele jelezni, hogy igyekszünk, s olykor sikerül is valamelyes eredményt elérni, igaz, nem könnyen.

— *Mindez mégis az alaptagok jó közérzetére enged következtetni. Így van ez valóban?*

— Kinek-kinek megvannak a maga művészi problémái, és nem hiányzik az önmagunk iránti elégedetlenség sem. Korszerűbben, mélyebben, igazabban megfogalmazni napjaink valóságát ez a mindenkori problémánk. Nagy, és tökéletesen szinte soha meg nem oldható feladat ez. Mintha a mozgó test pillanatnyi helyzetét akarnánk meghatározni. Mire elkészülnénk vele, már nincs ott. Mintha árnyékát akarná átlépni a futó. Persze, nem sikerülhet, de a megközelítések során mindig előbbre lépünk. S ha marad bennünk elégedetlenség, jó hogy marad. Alkotói energiává érlelődik másnapra. Valami azért mégis elveszik eközben. Az idő.

Kevesen és keveset tudunk segíteni a fiataloknak. Ha ugyan művésznek egyáltalán segíteni lehet. Apróbb, forma dolgokban nem mondom, de lényegi értelemben?... Talán egy-egy szép és igazi alkotás élményereje, amit itt helyben, Vas megyében kiküzd valaki, ihletést és a megvalósíthatóság bizonyítékát adva segíthet. De hiszen éppen erre törekszünk, amikor hiányzunk körükből!

3

Vértesi Péter, a Vasi Fiatal Képzőművészek Csoportjának vezetője:

A csoport átlagos életkora 27 év, tagjainak száma 18. Többen közülük képzőművészeti vagy iparművészeti főiskolát végeztek, sokan rajztanárok és ketten alap-tagok. A csoport művészi érettsége? A képzőművészeti szakkört már kinőtték, kiállítók valamennyien, de nagyobb részük nem tagja még a Képzőművészeti Alapnak. A tulajdonképpeni cél az alaptagság elérése. Ez ma meglehetősen nehéz, ami azért jó, mert rangot ad annak, aki eléri.

Az igényekből és az aktivitásból arra lehet következtetni, hogy ez többeknek is sikerül majd. Esetleg olyanoknak is, akik ma még a gyengébbek közé tartoznak. Ki tudná megmondani, 10 év alatt ki-mire fejlődik? Pillanatnyilag a tájékozódás, a véleménycsere és a tisztázó viták szolgálják leginkább a csoporttagok fejlődését. A nézetek művészetfilozófiai, esztétikai szembesítése nélkül nehéz korszerű művészetet teremteni. S persze, emellett újat is akarunk. Hogy ez sikerül-e, nem tudjuk. Magyarországon — egy-egy kor — 2—3 újat látó képzőművésznél többet sohasem mondhatott magáénak, de korszerűen alkotó képzőművésze sokkal több volt és van ma is.

— *Érvényesülhet-e korszerűen alkotó művész korszerűen értő közönség nélkül?*

— Aligha. De meggyőződésünk, hogy az ízlés fejlesztéséért a képzőművészek sokat tehetnek. Ezért látogatjuk mi a KISZ képzőművészeti klubokat, ahol bemutatókat, vetítéseket és vitákat rendezünk, hogy Közös nyelven beszélhessünk a közönségünkkel. Ezekből sokat tanulhatnak még a csoport azon tagjai is, akik már tagjai az Alapnak. Ők maguk állítják, hogy az alkotói légkör, az elemző viták nagyban szolgálják fejlődésüket. Múlhatatlanul fontos ez, mert már az alkotás fázisában tudni kell, mit miért teszünk. A kiállított kép művész nélkül agitál vagy sem, de maga helyett beszélni nem enged.

— *Tervek?*

— Pillanatnyilag a legizgalmasabb számunkra a megyei képzőművészeti pályázat, amelyhez hasonló a csoport életében még nem volt. Korszerűen kell kifejezni szocialista életünk jelenségeit, problémáit. Nehéznek ígérkezik, de sikerülnie kell.

Az elmondottak általánosításra kínálkozó summázata pedig a következő:

Megyénk képzőművészeti élete pezsgő. Képzőművészeink számban és minőségben is jelentős alkotásokkal hívják magukra a figyelmet. A fiatalok tiszteletre méltó ambícióval és tehetséggel fejlesztik képességeiket, tevékenységükkel már ma komolyan számolni lehet és kell. Államigazgatási szerveink, s a KISZ jó gazdája a képzőművészetnek, szervezi, ösztönzi, anyagilag és erkölcsileg is támogatja az alkotókat, de...

Gazdasági vezetőink, mintha vakon és zsebre szorított kézzel mennének át a tárlatokon, a kiállítási termeken. Eszükbe sem jut, hogy üzleti partnereik előtt gondolkodási kultúrájukat, jó ízlésüket, önmaguk és a társadalom előtt pedig ízlésnevelő készségüket és hajlandóságukat bizonyítanák, ha a gyárba „belopnák" művészeink arra érdemes alkotásait.

És amennyire jó mindaz, amit képzőművészetünk helyzetéről, s a tanács és a KISZ művészetpártoló tevékenységéről elmondottunk, annyira aggasztó üzemeink és vállalataink művészet iránti vaksága, közömbössége.

Farkas Imre

1971 JAN 2 81
VAS NÉPE
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

1970 legjobb labdarúgói

A TASZSZ munkatársa hosszabb cikkben értékelte a legjobb európai labdarúgók 1970. évi teljesítményét. Elsősorban az illető országok választásából indult ki.

A Szovjetunióban az elmúlt év „labdarúgója": Albert Sesztyernev, aki a válogatottság számát tekintve beérte Lev Jasint. Mindketten 82-szer öltötték magukra a szovjet válogatott vörös mezét. Más európai országokban ez volt a választás eredménye:

NDK: R. Ducke Lengyelország: Lubanski, Magyarország: Fazekas, Románia: Dinu, Bulgária: Aladzsovén, Jugoszlávia: Dzsajics Finnország: Kautonen, Svédország: Olsson, Dánia: J. Larsen, NSZK: Seeler, Hollandia: Izrael, Anglia: Bremner, Skócia: Stanton, Wales: England, Franciaország: Carnus, Belgium: Van Moer, Luxemburg: Pied, Svájc: Odermatt, Ausztria: Kreuz, Olaszország: Riva.

A szovjet labdarúgószakértő különösen az osztrák Kreuz teljesítményét értékeli igen nagyra, aki üstökösszerűen robbant bele Európa labdarúgó-világába, az őszi idényben 14 mérkőzésen 15 gólt lőtt. Páratlannak tartja Dzsajics sorozatát, aki egymás után ötödször nyerte el a megtiszteltető címet hazájában.

Testvérek sportpályákon

A magyar sportpályákon mindig voltak mindig versenyeztek testvérpárok s nemegyszer a sport ugyanazon ágában a vörös salakon, a medencében, avagy a labdarúgópályák zöld gyepén. Gondoljunk csak a focista Fogl fiúkra, hárman voltak, nevük mellett a három római betű. Kettő közülük világhírnevet s tegyük mindjárt hozzá félelmetes hírnevet szerzett a nemzetközi labdarúgó világban. No nemcsak azért, mert a lábuk mérete is feltűnést keltett: 48-as cipőt viseltek hanem keménységük révén. Úgy emlegették József és Károly hátvédpáriát, mint a Fogl-gátat.

Egyébként a fiú testvérpárok a magyar sportpályákon többen voltak, s vannak, mint a gyengébb nem képviselői. Ezt bizonyítja a névsor — amely természetesen nem lehet teljes — a vívó Kamuti fivérek Jenő és László, a boxoló Tormáék a vízilabdában pedig — felsorolni is nehéz — Rusoránék, a Keserük, Konrádok és a Bodnárok, az öttusázó Török testvérek Ferenc és Ottó, — (mindkettő jogi doktor). A leányok közül népszerű a közönség körében is ismert Kazi trió: Aranka, Olga és Vera, a magyar atlétikában hosszú évekig uralták a középtávfutást, éppen úgy.

A zöld-fehérek első k
a Rohonci uton

KÍVÁNCSI SZURKOLÓK A BETONLELÁTÓ ALATT — RÁTKAI AZ ÉV ELSŐ GÓLJÁNAK SZERZŐJE — MURSITS IZOMROSTSZAKADÁST SZENVEDETT KÖSZEGEN — HALMOSI AZ ALAPOZÁSRÓL — LEGFRISSEBB HÍR A JUGOSZLÁVIAI PORTYÁRÓL

A szemerkélő eső sem tudta elriasztani tegnap délután a Rohonci útról a zöld-fehérek leglelkesebb szurkolóit. Jórészük a keleti betonlelátó alól nézte végig az NB I-es csapat első idei kétkapus edzőmérkőzését. De sokan voltak szemlélők a salakos edzőpálya melletti utcafront kerítése mellől is.

— A csapat január 22-én érkezett vissza a kőszegi alapozásról, azóta minden nap folytatjuk a munkát — közölte **Fehérvári Alfréd** edző. Az első kétkapus játékok során nem állíthatok nagy követelményeket a fiúk elé, hiszen nagyon erős megterhelést kaptak Kőszegen és most rövid ideig inkább még csak barátkoznak a labdával, ízlelgetik a játékot.

Nem találtuk a játékosok között **Mursits Jóskát**, az edző adott tájékoztatást:

— Sajnos Mursits egy nappal hazatérésünk előtt tornatermi edzésen jobb lábán izomrost szakadást szenvedett, két hétig feküdnie kell. Kívüle minden játékos egészséges, sérült más nincs a csapatban.

Váltottunk néhány szót **Halmosi Zoltánnal** is. Elmondotta, hogy a kőszegi alapozás során kapott és a megszokottnál jóval erősebb megterhelés után szinte minden labdarúgó fáradságra panaszkodik. Mintegy két hét kell még a labdás edzések és edzőmérkőzések után ez megszűnik és akkor már a szurkolók is jobban látni fogják a felkészülés eredményét.

Az NB I-es csapat legközelebbi kétkapus mérkőzése szombaton 12 órakor lesz, — ismét a Rohonci uton, — az ellenfélben nem lesz változás, tehát a tartalékgárda ellen szerepelnek.

HALADÁS I—HALADÁS II 8:1 (2:0)

Fehérvári sípjelére az alábbi összeállításban kezdtek a csapatok.

Haladás I: Szarka — Szántai, Pék, Balogh, Gyarmati, Halmosi, Szabó, Farkas, Király, Rátkai, Iszak I.

Haladás II: Sali — Pető, Homolya, Horváth I, Stieber, Szárnyas, Németh, Sebestyén, Derdák, Iszak II, Mosonyi.

Az első 30 percben lendületesen játszott az NB-s csapat de gólt csak a félidő utolsó hét percében tudtak elérni. Az első gólt **Rátkai** fejelte, a másodikat **Szabó** lőtte közelről **Sali** hálójába.

Szünet után a Haladás I összeállítása: Szarka — Németi Pék, Balogh, Németh L, Baumgartner, Bokor, Farkas, Király, Kulcsár, Gangli. — A tartalék-együttesben Salit Kiss váltotta fel. Farkasék végig nagy kedvvel játszottak és tetszetős akciók végén könnyedén érték el góljaikat a már fáradtan mozgó fiatalok ellen. **A gólok sorrendje:** Derdák (2:1), Gangli Farkas, Király, Bokor, Király, Király.

★

— Mikor kerül sor a tervezett jugoszláviai túrára? — ezt is megkérdeztük az edzőtől.

— Most már néhány napon belül valóban végleg eldől, hogy utazunk-e Jugoszláviába. A tárgyalások után mi is kívánosian várjuk, hogy létre jön-e a csapat számára bizonyára további jó felkészülést jelentő túra, — közölte Fehérvári Alfréd.

—pár

A Sárvári Kinizsi háza tájáról...

„Középmezőnyben szeretnénk végezni 27 NB III-ban"

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

VAS NÉPE
Szombathely

1971 MÁR 18

1021

Vive la Commune!

A Forradalmi Múzeum jubileumi kiállítása Szombathelyen

„A munkások Párizsát, kommünjével együtt, ünnepelni fogják örökké, mint egy új társadalom dicsőséges hírnökét. Mártírjait a munkásosztály nagy szívébe zárta..."

Marx Károly vetette papírra ezeket a szavakat a Párizsi Kommünről, az I. Internacionálé „édes gyermekéről", melynek most ünnepeljük centenáriumát. Pontosan egy évszázada, 1871. március 18-án került ki először diadalmasan a munkásosztály a tőkés renddel való összecsapásból, s alkotta meg a győzelem eredményeként a világ első proletárok vezette államát, a Párizsi Kommünt. Egészen a Nagy Októberi Szocialista Forradalomig nem akadt párja annak a győzelemnek, amelyet a párizsi dolgozók 1871. tavaszán kivívtak s a világ munkásmozgalmára gyakorolt hatását tekintve sem mérhető hozzá semmi.

Csatlakozva a világszerte folyó megemlékezésekhez, jubileumi ünnepségekhez, Szombathelyen is nagy, reprezentatív kiállítást rendezett a Forradalmi Múzeum a nagy évforduló tiszteletére. A rendezők nemcsak arról gondoskodtak, hogy a Kommün eseményeiről a korabeli Európa összképébe ágyazva adjanak áttekintést, hanem avatott kézzel felvá-

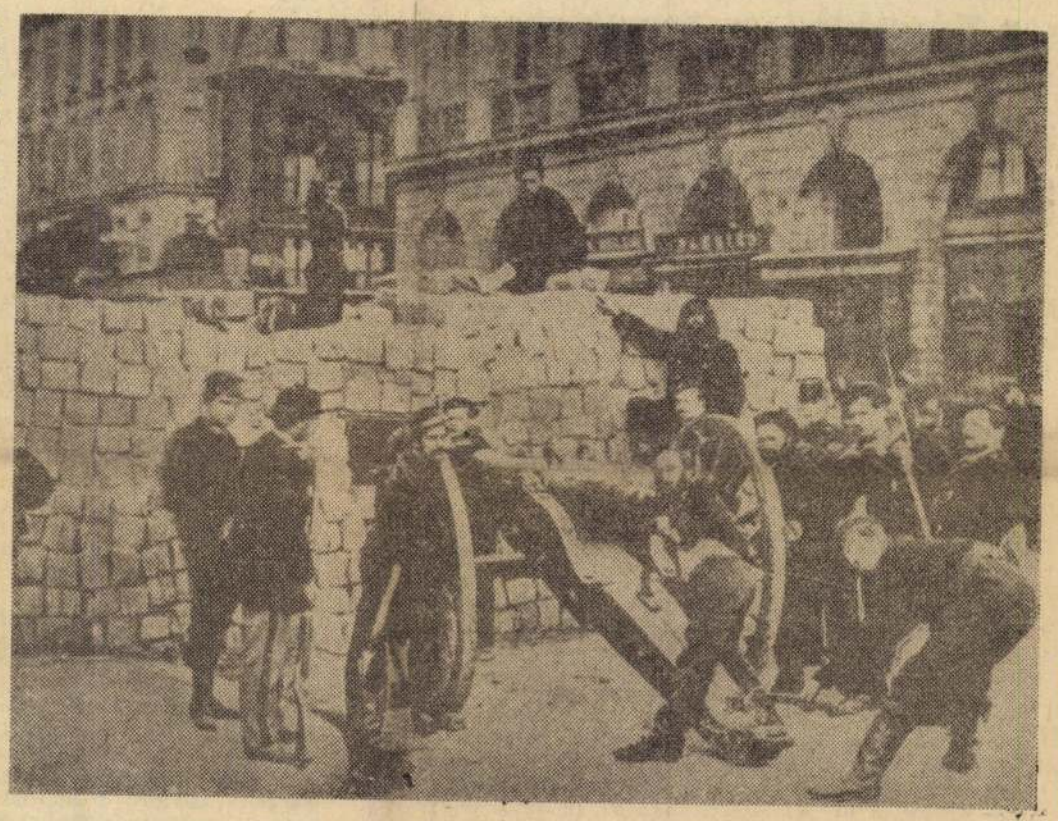

Párizs népe a barikádokon.
(Foto: Kálovits Attila)

A világsajtó nagy érdeklődéssel kísérte a Kommün eseményeit. Dicsőítő rajz egy korabeli angol újságból.
(Foto: Kálovits Attila)

rekvések bűvöletében élő francia uralkodó osztály, s a kapitalista fellendülés miatt számban és erőben megnövekedő munkásosztály megismertetésével. Látjuk a tablókon III. Napoleont, a párizsi tőzsdét, az algériai felkelők harcát a gyarmatosítók ellen, a Creuset-i gyárak dolgozóinak sztrájkját, az I. Internacionálé baseli kongresszusának küldötteit, s a kornak még számos érdekességét.

A porosz—francia háború idejéből származó fotókon feltűnik Bismarck, a porosz „vaskancellár", Krupp első ágyú-óriásainak egyike, az Internacionálé első üzenetének fotokópiája. Megismerkedünk archív jellegű harctéri felvételekkel, láthatjuk a sedani vereség után megalakított „Nemzeti Védelem Kormányát", a köztársaság kikiáltását. Tanúi lehetünk az árulásoknak, Metz feladásának, láthatjuk az éhező Párizst.

A kiállítás anyagának leggazdagabb, legérdekesebb része természetesen a Kommün kikiáltását, intézkedéseit, az ellenforradalommal vívott fegyveres harcot mutata be. Fotómontázs ábrázolja a nemzetőrség harcát ágyúi védelméért a Montmartre-on, megismerkedünk a párizsi barikádokkal, látjuk a Hotel de Ville-t a forradalom központját, a Kommün vezéreit és névtelen hőseit egyaránt.

Választási jelölőlisták, szavazólapok, s oly nagyjelentőségű rendeletek példányait tárják elénk a táblók, mint például az állam és egyház szétválasztásáról az állandó hadsereg megszüntetéséről, vagy éppen a pénzbírság eltörléséről szóló rendeletek, határozatok.

Külön örömet jelentenek a vasi nézők számára Bartha László festőművész remekbe készült grafikái, melyek korábban a „Párizsi csatadal" című könyv illusztrációiként jelentek meg, de itt most eredetiben láthatók. Jó ötlet a kiállítás rendezőiről az is, hogy a kiállítási terem közepén elhelyezett tárlókban bemutatják mindazokat a fontosabb könyveket, amelyek a Párizsi Kommün eseményeiről szólnak. Itt kell köszönetet mondanunk a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumnak is, amely a kiállításhoz szükséges felvételek, metszetek, karikatúrák fotomásolatait önzetlenül a Vas megyei Forradalmi Múzeum rendelkezésére bocsájtotta.

Ezt a kiállítást — melyet ma délután 16 órakor nyit meg Horváth Lajos, a megyei tanács vb művelődésügyi osztályának vezetője — mindenkinek látnia kell, akit a történelem, vagy a nemzetközi munkásmozgalom története érdekel. Pedagógusok, iskolai tanulók számára nélkülözhetetlen. Reméljük, hogy — mint mindig — a megyeszékhely lakossága ezúttal is élni fog az alkalommal!

Kulcsár János

Szombaton délután 17 órakor
a Művelődési és Sportházban

Sz. Dózsa–Szekszárdi Dózsa
NB II-es ökölvívó bajnoki mérkőzés

Aligha lenne érdemes azon vitatkozni, hogy a magyar ökölvívó sportban az NB I-es és NB II-es csapatbajnokságok jelenlegi rendszere helyes-e vagy sem? *Papp László* háromszoros olimpiai bajnokunk és *Ádler Zsigmond*, a magyar ökölvívás „nagy öregje" többször is elmondták — sajtóban, tévében és rádióban —, hogy a CSB-re szükség van, de sokkal inkább előtérbe kellene helyezni az egyéni versenyeket, az eddiginél több alkalmat biztosítani a legjobbaknak hazai és külföldi nemzetközi versenyeken való szereplésre.

Ne kalandozzunk el, maradjunk a jelennél, amint ezt *Borsits István*, a Szombathelyi Dózsa NB II-es csapatának edzője is megfogalmazta:

— Csökkent az érdeklődés az ökölvívóversenyek iránt — mondotta —, nem egyszer — mondjuk meg őszintén —, joggal érzik becsapva magukat a szurkolók. Erről elsősorban nem az ökölvívók tehetnek, inkább a vitatható bajnoki rendszer és versenykiírás.

A hét végén indul a bajnokság az NB II. nyugati és déli csoportjában. A nyugati csoportba öt csapat nyert beosztást, az Óbudai TSZ, a Szombathelyi Dózsa, az Oroszlányi Bányász, a Szekszárdi Dózsa és a Nagykanizsai Vasutas. A sorsolást megkaptuk, ezek szerint a déli csoportban a tavaszi műsor így fest:

Március 21: Szombathelyi Dózsa—Szekszárdi Dózsa, Óbudai TSZ—Oroszlány. — *Április 18:* Szekszárdi Dózsa—Oroszlány, Nagykanizsai Vasutas—Óbudai TSZ. — *Május 2:* Óbudai TSZ—Szombathelyi Dózsa, Oroszlány—Nagykanizsai Vasutas. — *Május 23:* Szekszárdi Dózsa—Nagykanizsai Vasutas, Szombathelyi Dózsa—Oroszlány. — *Május 29:* Óbudai TSZ—Szekszárdi Dózsa, Nagykanizsai Vasutas—Szombathelyi Dózsa.

A szombathelyi csapat 15 fős kerete — Klimits, Horváth I., Horváth II., Tóth Gy., Verdelics, Tamás, Rábavölgyi, Rádli, Talabér, Szabó, Molnár, Ekler, Kereszturi, Kardos, Hódosi —, hetek óta szorgalmasan készülnek az első idei bajnoki találkozóra. *Szombaton délután 17 órakor kezdődik a Szombathelyi Dózsa—Szekszárdi Dózsa NB II-es mérkőzés a Művelődési és Sportházban*, az 1970-es évben a nyugati csoportban negyedik helyezett hazai együttes és a déli csoportban a bajnok Kaposvári Dózsa mögött második helyen végzett Szekszárdi Dózsa között. Tizenegy súlycsoportban lépnek szorítóba a két belügyi csapat legjobbjai, *a papírforma a szekszárdiak győzelmét jóéri.* Azt viszont a szurkolók feltétlenül elvárják a hazaiaktól, hogy ne csak „bemutatkozzanak", de erejükhöz, tudásukhoz mérten igyekezzenek legalább végigharcolni a 3x3 percet még akkor is, ha az ellenfél jobb és győzelmi esélyei nem lehetnek a szombathelyieknek. *Az alig félórás csapatbajnoki mérkőzések nem népszerűsíthetik a sportágat (!),* a bátor, harcos ökölvívás azonban — ha nem is szerez újabb híveket —, legalább megtartja azokat, akik nem lettek hűtlenek a szorítóhoz.

★

Dunántúl egyéni ifjúsági ökölvívó bajnokságán Pécsett a Dózsa és a Haladás ökölvívói szerepeltek. A Dózsából harmatsúlyban *Horváth Imre* első helyen végzett, könnyűsúlyban *Sarompek Lajos* bronz, nagyváltósúlyban *Farkas László* ezüstérmet szerzett. A Haladás ökölvívói közül középsúlyban *Petrovics György* második, *Bakonyi Attila* harmadik lett, nagyváltósúlyban *Barki Attila* másodikként került dobogóra.

—pár

Kétmilliárd márka

Az 1972. évi nyári olimpiai játékok teljes kiadásai megközelítik a kétmilliárd nyugatnémet márkát — jelentette ki egy müncheni sajtóértekezleten Herbert Kunze, a szervező bizottság főtitkára. — Ez az összeg magában foglalja az összes felszerelés, berendezés, és a szorosan vett szervezés költségeit.

A nyugatnémet szervező bizottság főtitkára a továbbiakban elmondotta, hogy 1965-ben, amikor az első költségvetési tervek elkészültek, *a müncheni olimpia megrendezését 565 millió nyugatnémet márkára becsülték.* Kunze szerint a szervező bizottság az 1,9 milliárdnyi kiadásokból körülbelül 1,054 milliárd márkát vissza tud nyerni a jegyek árából, a reklámok, a televíziós közvetítési díjak és az olimpiai szerencsejáték bevételeiből.

Kunze elmondotta, hogy a szervező bizottság képes fedezni a költségek fennmaradó részét is, amennyiben a bonni parlament hozzájárul a 100 márkás névleges értékű, aranyból készült emlékérmék kibocsátásához, amelyeket 30—40 millió példányban kívánnak legyártani. A megkérdezettek 77 százaléka helyeselte az emlékérmék kibocsátását, 55 százalék pedig úgy nyilatkozott, hogy hajlandó vásárolni azokból akár többet is.

Három forduló után

A harmadik forduló játszmáit is lebonyolították Vas megye 1971. évi férfi egyéni sakkbajnokságán. Nagy Márton és Rövid Attila mindhárom játszmáját megnyerte, míg az Albert-testvérek csupán fél—fél pont lemaradással állnak a 3—4. helyen. Meglepő, hogy négy versenyzőnek még nem sikerült pontot gyűjtenie.

Eredmények, II. forduló: 1:0, Ferenczey—Albert J. 0:1.

A bajnokság állása a III. forduló után: 1—2. Nagy Márton és Rövid Attila (Vasas) 3—3 pont. 3—4. Albert Ernő és Albert János (Haladás) (2,5—2,5). 5. Jelencsics György (Vasas) (1,5), 6—7. Horváth Imre és Varasdy Zoltán (Vasas) (1—1), 8. Ferenczey Rezső (Vegyesipar) (0,5) 9—12. Körmendy Győző (Haladás), Kovács István

NEMRÉGIBEN

az egyik vidéki sportegyesületnél tettem látogatást. Közel két órán keresztül beszélgettünk, örömmel jegyezgettem a sportkör vezetőinek reális terveit a szakosztályok szereplésével kapcsolatban. külön is tetszett, hogy nem feledkeznek meg a létesítmények felújításáról, a pályák karbantartásáról és már a közeljövőben megkezdik új öltözők, fürdők építését is.

Útba ejtettük a sporttelepet is, betértünk a nagyon szép és gondozott tekepályára, amikor az ottani büfé vezetője azt kérdezte:

BARÁTSÁGOS LABDARÚGÓ M

Haladás—

Szombathely, 300 néző. V.: Grubics.

Haladás: Szarka — Szántai, Pék, Balogh, Gyarmati, Kulcsár, Gangli, Bokor, Iszak I., Rátkai, Iszak II.

Savaria Cipőgyár: Szandi (Varga II.) — Virágh, Gaál, Janzsó, Sümeghy, Varga I., Jankó, Bíró, Gerencsér, Kecskés, Nagy, (Molnár).

Szemerkélő esőben, jó talajú pályán változatos játék alakult ki. Az 5. percben Gaál 18 méteres szabarúgását Szarka remek vetődéssel hárította. A 7. percben Gangli beadását Iszak I. a hálóba lőtte, de a gól les miatt érvénytelen volt. Továbbra is hullámzó volt a játék. Pék 25 méteres szabadrúgása magasan a kapu felett szállt el. A 15. percben Gaál és Gangli harcolt a labdáért, Gangli megsérült a jobb térdén és végleg elhagyta a játékteret. Öt perccel később Németh Lajos állt be helyette, aki Bokor helyére húzódott, Bokor pedig jobbszélső lett. Igen jó iramban folyt a játék, de a Haladás támadások sorra elhaltak a Cipőgyár 16-osán. Később mindkét oldalon maradtak ki helyzetek. A 30. percben végre Rátkai védhetetlen gólt ragasztott Szandi hálójába. 1:0. Nem csökkent a játék iráma és a lelkesen küzdő Cipőgyár sok veszélyes ellentámadást vezetett. A Savaria kapujánál Rátkai vetődve kísérletezett lövéssel, de a labda kapu mellé szállt. A másik oldalon Jankó lövését ütötte szögletre Szarka. A 37. percben Rátkai középen nagyon ügyesen játszotta tisztára magát, 14 méterről leadott lövése a jobb kapufa mellé szállt. A 43. percben Bokor vezetett gyors támadást a jobbszélen, lövése azonban elsuhant a kapu felett.

Szünet után Szarkát Sali váltotta fel a Haladás kapujában. Már az első percben Németh Lajos lövése csúszott el a jobb kapufa mellett. A 49. percben Bíró több csel után jobb oldalról próbálkozott lövéssel, a labda azonban elsuhant a jobb kapufa előtt. Szemmel láthatóan esett az iram, az

Hét aranyérme

Miközben a magyar súlyemelő válogatott a Szovjetunióban, a rosztovi Druzsba Kupa nemzetközi versenyen szerepelt, **Tóth Géza** és **Nagy Róbert** fiai vasárnap Buda-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

1988 OKT 10

Bartha László

1021

Bartha László

Múzeumi hónap

Dunántúli kiállítások

A múzeumi hónap eseményei között tallózva kerestünk ki néhány érdekes kiállítást, kirándulók és üdülésre távozók szórakozására ajánlva.

Szigetváron vártörténeti kiállítás nyílt október elején, ezzel egyidőben látható a Bástya utcai úgynevezett török iskolában a *„Siena a középkorban"* című gazdag képgyűjtemény. A vár dzsámijában Rodin rajzokat állítottak ki.

Esztergomban a Balassi Bálint múzeumban a Kodály életművét bemutató anyaggal ismerkedhetnek a látogatók.

A *szombathelyi* Savaria Múzeum gazdag programjából érdeklődésre tart számot a *„Száz éves a vasi sajtó"* című kiállítás, amely október 20-án nyílik.

A *kőszegi* Jurisich várban *Bartha László* könyvillusztrációit mutatja be a helyi múzeum.

A *veszprémi* Bakonyi Múzeumban október végéig lehet megtekinteni a *„Korok és vallások"* című gyűjteményt.

Nagykanizsán Egry József emlékkiállításán mutatják be a nagy festő képeit. Nemcsak a Magyar Nemzeti Galériából ismert festmények, hanem magánosok birtokában lévők is szerepelnek a kiállításon.

A különlegességet kedvelők figyelmébe ajánljuk a *budapesti* Iparművészeti Múzeum anyagát. A szeptember végén megnyitott kiállításon a legszebb magyar hegedüket mutatják be.

tbajnok

és súlyban elért átlaga, s az **ETO** gerelyvetőinek eredménye. A nők között a **Gy. Dózsa** magasugróinak eredménye emelhető ki.

Egyénileg is adódott néhány jó eredmény, annak ellenére, hogy már közeleg az idény vége. Gerelyben **Oláh** (Gy. ETO), távolban **Németh** (Csorna), női súlyban **Steczina** (Gy. ETO), magasban **Jádvölgyi** (Gy. Dózsa), tízpróbában **Tárnok** (Gy. ETO) egyéni csúcsot ért el, eredményük országos viszonylatban is értékes. Örvendetes **Horváth M.** (Gy. Dózsa) eredménye új számában, mely a tehetséges atlétának legjobb száma lesz. Férfi ötpróbában az ETO és Pannonhalma, női ötpróbában a Gy. Dózsa versenyzői jeleskedtek.

A verseny eredményei:

FÉRFIAK:

Magasugrás: 1. Gy. Dózsa/A (Vajda 180, Wolf 175, Németh 165, Juhász 160, Elias 155) 167-es átlag, 2. Gy. ETO 164, 3. Mosonmagyaróvári Kossuth Gimn. 157.

Távolugrás: 1. Gy. Dózsa (Németh 658, Vörös 629, Vida 575, Babos 565, Wolf 558) 597-es átlag, 2. Gy. ETO 568, 3. Mosonmagyaróvári Kossuth Gimn. 541.

Rúdugrás: 1. Gy. Dózsa (Szuromi 300, Gyimesi 280, Csonka 270, Reményi 260, Horváth 250) 272-es átlag.

Súlylökés: 1. Gy. Dózsa (Szabó 12,86, Varga 12,38, Farkas 12,11, Borsodi 11,42, Horváth 11,27) 12,04-es átlag, 2. Gy. ETO 9,42, 3. Mosonmagyaróvári Kossuth Gimn. 8,68.

Diszkoszvetés: 1. Gy. Dózsa/A (Borsodi 34,27, Juhász 34,20, Varga 32,38, Juhász II. 31,08, Farkas 29,99) 32,38-as átlag, 2. Gy. Dózsa/B 28,92, 3. Gy. ETO 26,39.

Gerely: 1. Gy. ETO (Oláh 51,25, Tárnok 44,80, Papp 44,60, Rusznyák 37,63, Kiss 33,93) 42,44-es átlag, 2. Gy. Dózsa/A 39,62, 3. Gy. Dózsa/B 31,52.

Kalapács: 1. Gy. Dózsa/A (Csögh 43,52, Varga 42,10, Juhász 31,00, Csaplár 23,00 Farkas 20,00) 31,92-es átlag, 2. Gy. Dózsa/B 13,40 (?).

Tízpróba: 1. Tárnok (Gy. ETO) 5746 pont, 2. Horváth (Gy. Dózsa) 4786 pont.

Serdülő ötpróba: 1. Kiss Z. (Gy. ETO) 2622 pont, 2. Tímár

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1964 MÁR 6.

Bartha László Munkácsy-díjas festőművész kiállítását csütörtökön nyitották meg Veszprémben. A tárlaton a művész franciaországi, szovjetunióbeli élményeiről, valamint a balatoni tájakról és az ajkai timföldgyárról készített műveit mutatja be.

...nemecz Ernő, a Hazafias Nép-

Bartha

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ

1964 JUN 25

Bartha „igen eredeti módon fest"

A Les Temps Modernes című francia lap márciusi száma nagyterjedelmű cikkben számol be hazánk gazdasági, politikai, kulturális életéről. Claude Bourdet festőművészeink munkáját értékelve, elismerően ír a Tihanyban élő Bartha Lászlóról. Véleménye szerint Bartha „igen eredeti módon fest."

A021

Bratislava, 35 ezer néz

A Vasas összeállítása:

Szentmihályi — Nagy K

Mészöly, Ihász — Bako

Ajkai sike

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1968 DEC 15

Aki a Királyvölgybe költözött...

Tihanyból Kőszegre költözött, s végleges*en* ott telepedett le *Bartha László* festőművész. Ezután a festői szépségű *Királyvölgyében* él és alkot. Első helyben készült képét a kőszegi tanács vásárolta meg. Hamarosan nagyszabású kiállítással mutatkozik be a város közönségének.

az nincs. Azaz csak
nnállását ünneplő gyulai
nben. Jelenleg negyven or-
kétszázhúsz vagonnal ex-
ak belőle. Az igény három-
en vagon exportkolbász
Ha lenne. Ezért eszünk mi
módra készített kolbászt,
öbbek között Cegléden is
ak. Mócsinggal és egyebek-
nélkül talán különb-

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 JUL 28

Szabad Föld

Bartha László

Balatoni tárlat

Keszthelyen nyári *Balatoni tárlat* nyílt. A címmel ellentétben nem csupán a Balaton festői küldték el műveiket a kiállításra — az ország minden tájáról érkezett képanyag.

A legnagyobb érdeklődés mégis a Balaton mentén élő festők alkotásait övezi. *Bartha László* és *Udvardy Erzsébet* képviseli őket elsősorban. A kiállító művészek között találjuk még — sok mással együtt — *Somos Miklóst*, *Kurucz D. Istvánt*, *Benkő Katalint*, *Galambos Tamást*.

A grafikai anyagban *Kajári Gyula* és *Csohány Kálmán* munkáival is találkozunk. A szobrászati díj nyertese *Józsa Bálint Vacogó* című munkája.

háromszobás ta
tisztes gyorsaságg
1965 októberébe
már 80 év körüli
rik ismét látogat
Az egyik napon
ta el, beszállítottá
kórházba, de az
nem tudtak rajta
október 11-én meghalt.

Még a halálát megelőző napokban közölte lányával, Molnárnéval, hogy végrendeletet készített, abban egyedüli örököséül őt jelölte meg. A végrendelet, pénzzé tett vagyonának papírjai, a széfkulcsok düsseldorfi lakásában, az íróasztala fiókjában vannak, az íróasztal

tek-e pénzt? *Nemmel válaszo*
tak.) Tettük súlyára csak
rendőrségi vizsgálat során dö
bentek rá. Ekkor, ha késve i
pótlólag tettek eleget a bejeler
tés kötelezettségének. Ezt a k
rülményt a hatóságok nyilvá
mérlegelik majd azon eljár
során, amely Molnárék ellen
devizagazdálkodás érdekeit sé

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR NEMZET

Bartha László

1021

Magyar Nemzet

Magyar hetek kezdődtek Brüsszelben

Brüsszel Saint Giles kerülete városházának termeiben *ünnepélyesen megnyitották szombaton a Magyar hetek keretében rendezett kiállítást*, amelyen tizenhárom művész — közöttük *Bartha* László, *Barcsay* Jenő, *Czóbel* Béla, *Domanovszky* Endre, *Kmetty* János, *Kondor* Béla, *Lakner* László — festményeit, 130 művészi fotót, 400 könyvet és gazdag népművészeti anyagot mutatnak be.

A megnyitón meleg hangú beszédet mondott a kerület polgármestere, Jacques *Franck*, valamint *Bognár* László, hazánk brüsszeli nagykövete. A kiállítást dr. *Bognár* József, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének elnöke nyitotta meg. Beszédében a magyar—belga kulturális kapcsolatok kedvező alakulásával foglalkozott. Hangsúlyozta, hogy a kis országok is jelentős szerepet tölthetnek be a kulturális kapcsolatok fejlesztésében, a békés egymás mellett élés előmozdításában. A megjelent személyiségek, nagykövetek, a belga külügyminisztérium, az oktatásügyi és a kulturálisügyi minisztérium munkatársai, polgármesterek, a társadalmi és a kulturális élet képviselői, összesen mintegy négyszázan, nagy elismeréssel nyilatkoztak a kiállításról.

A Magyar hetek idején *Nagy* Péter egyetemi tanár előadást tart irodalmi életünkről. Az ezt követő műsorban közreműködik *Sziklai* Erika énekművésznő. *Herskó* János filmrendező, főiskolai tanár, a filmművész képzésről és a magyar filmművészetről tart előadást; ennek kapcsán bemutatják a *Gyerekbetegségek* és a *Szegénylegények* című filmet. Belgiumban vendégszerepel a várpalotai *Bányász Művészegyüttes*. Ma és holnap tudományos kollokviumot rendeznek Magyarországról, amelyen dr. Bognár József tart előadást. *A szocialista gazdasági vezetés útján* és *A magyar gazdasági reform* címmel. A kollokviumon öt magyar tudós vesz részt.

ozat
ti hitelek
ól

eszközök újraértékelése után nincs meg a fedezete, és amelynek visszafizetése akadályozná a gazdálkodás további fejlődését.

A hitelrendezést az egyes termelőszövetkezetek vagyonára és jövedelmére tekintettel differenciáltan kell végrehajtani. A törlés után megmaradó hitelekre — figyelembe véve az egyes termelőszövetkezetek jövedelmének várható alakulását — *új lejáratokat kell megállapítani*, úgy, hogy ezeket a hiteleket 1973-ig visszafizessék. A folyamatban levő beruházásokat terhelő hiteleket az eredeti ütemezés szerint kell visszafizetni.

A kormányhatározat kiemeli: a hitelrendezéssel 1967-re biztosítani lehet az amortizáció teljes pénzügyi fedezetét, ezért a jövő év január 1-étől az állóeszközök teljes körére — tehát az épületekre és az

Dobi István üdvözlő távirata a finn köztársasági elnökhöz

A finn nemzeti ünnep alkalmából *Dobi István*, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke, táviratban üdvözölte Urho *Kekkonent*, a Finn Köztársaság elnökét.

Országszerte megemlékeznek a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front megalakulásának évfordulójáról

A magyar békemozgalom idei eseménynaptárában rangos helyet kapott december 20., a Dél-vietnami Felszabadítási Front megalakulásának évfordulója. Az évforduló alkalmából országszerte nagyszabású eseménysorozat bontakozik ki; a városok és falvak lakói gyűlések, találkozók és más összejövetelek százain köszöntik az imperialista zsoldosok ellen fegyvert fogott dél-vietnami hazafiakat. Meg-

vonják

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

Bartha László

Bartha László.

1968 OKT 17

1021

Megnyílt a Bartha-kiállítás

Kedden este nyitották meg a szombathelyi Savaria Múzeumban *Bartha László* festőművész könyvillusztráció kiállítását. A megnyitón részt vett *dr. Gonda György*, a megyei tanács vb elnöke, a város és a megye művészeti és kulturális életének számos képviselője.

Dr. Szentléleky Tihamér megyei múzeumigazgató megnyitó beszédében méltatta Bartha művészi munkásságát, ezen belül illusztrációit, és a fejlődő magyar nyomdaipart, amely mind jobban képes a művészi könyvillusztrációk magas színvonalú előállítására. Hangsúlyozta a táj szerepét a művészi alkotó munkában, s reményét fejezte ki, hogy a kőszeg-hegyaljai táj maradandó nyomot hagy a Kőszegen letelepedett Bartha László művészetén. Munkássága most már nemcsak az egyetemes magyar képzőművészetet, hanem Vas megye képzőművészeti életét is gazdagítja. Első alkalommal mutatkozik be illusztrációkkal a közönségnek — Kőszeg után most kibővített anyaggal Szombathelyen.

A megnyitó után a közönség megtekintette a rendkívül változatos, gazdag illusztrációs anyagot. Mintegy 15 esztendő 100 könyvillusztrációs anyagából válogatták ki a tárlat képeit. Voltaire, Turgenyev, Nicolas, Guillén, Strindberg, Áprily Lajos, Simon István, Fekete Gyula és sok más magyar, s külföldi szerző műve, regény, elbeszélés-kötet, vers, verses mese, az irodalom minden műfaja szerepel az illusztrált művek között.

Kíváncsi kamera

Johnson és Humphrey felesége
zió képernyőjén, egy Philadelpl
párti kampány-műsor keretében
ban, hogy rövidesen távozik a
Mrs. Humphrey — pedig egyre
valaha is o

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ

1964 MÁR 27.

Bartha László

1964. március 27.

Nyolc négyzetméteres festmény a veszprémi Autóközlekedési Vállalatról

1021

Bartha László, Munkácsy-díjas tihanyi festőművész, aki minden évben hosszú időt tölt a Veszprém megyei üzemekben, a napokban fejezte be méretre egyik legnagyobb alkotását. A veszprémi 15-ös számú AKÖV új kultúrtermében nyolc négyzetméteres olajfestményt készített az üzemről. A formájában is újszerű, három részből összerakott kép az üzem szerelőcsarnokának életét eleveníti meg.

LET

Berhidán

z Jól vizsgáztak Berhida szín-
- ház-szerető emberei. A
- felvonásvégi és — közti,
- gyakori tapsvihar nem az
. ünnepélyesség hangulatá-
- ban fogant, hanem az őszin-
- te tetszés, a valódi megér-
; tés diktálta azt. Semmi za-
. varó értetlenség, semmi
rosszkor-nevetés, viszont
érezhető együtt-lélegzés a
színészekkel, követésük a
Shakespeare legmeredekebb gondolkodás
is: ösvényein ez jellemezte a díszbe-
mutatót a nézőtér oldaláról.
S ennél méltóbban aligha
lehetne a nagy drámaíró
emlékének áldozni!

K. I.

Még egy

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ

1963 JUN 20.

— BARTHA LÁSZLÓ festőművész, a Magyar Képzőművészek Szövetsége vezetőségének, valamint a szövetség Veszprém megyei munkacsoportja vezetőségének tagja — jövő héten a szövetség megbízásából feleségével (a tihanyi múzeum igazgatójával) együtt, kéthetes hivatalos látogatásra indul a Szovjetunióba.

[illegible] műsor

rendszeresen adagolt zöldsilot
vitamintablettákat meghálálták
állatok: a gyapjúhozam jobb, m
az elmúlt évben. A 13 000 állat

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Somogy megyei Néplap

1968 MÁJ - 31

Bartha László

— A TÜNDÉRHAL ÉS A HÁLÓ címmel új verses regével jelentkezett Takáts Gyula József Attila-díjas költő. A napokban megjelent könyvet Bartha László akvarelljei illusztrálják.

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

MAGYAR NEMZET

1021

— *BARTHA LÁSZLÓ FESTŐMŰVÉSZ alkotásaiból kiállítás nyílt a párizsi Passeur-galériában. A kiállítás megnyitásán megjelent Vince József, párizsi követünk, Petit tábornok, szenátor és a francia képzőművészeti élet számos kiválósága. A francia művészeti lapok nagy elismeréssel írnak a magyar festőművészről.*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

NÉPSZABADSÁG

1968 DEC 15

-IS HÍREK

BARTHA LÁSZLÓ festőművész, akit a tihanyi tájak festőjeként ismerlek eddig, most a Balaton partjáról Kőszegre költözött.

*

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

1968 DEC 15

MAGYAR NEMZET

Tihanyból Kőszegre költözött Bartha László festőművész. Ezután a festői szépségű Királyvölgyben dolgozik. Első itteni képét a kőszegi tanács vásárolta meg.

~

Amsterdamban és a magyarok

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

SZEP 2 6

Magyar Nemzet

BAKONY — BALATON

Veszprém megyei festők tárlata a Csók Galériában

A Veszprém megyei festők tárlata, amely a Csók Galériában nyílt meg, a Bakonyra s a Balaton-vidékre hívja fel a figyelmet, ahol művészeink ma is szép számmal élnek és dolgoznak. Egységes alkotó telep még nem alakult ki e tájon, de nagyszerű művészi hagyományok mutatják az utat, és ez a kiállítás, mely a Balaton északi partjának piktúráját kollektív tárlaton mutatja be, remélhetőleg egy ilyen telepnek és művészi egyesülésnek útját is egyengeti.

Tizenhárom festő és grafikus csaknem félszáz képen vall balatoni látomásairól, a tájról, a tónak és környékének mai életéről, a pihenő és dolgozó emberekről. A tizenhárom művész természetesen sokféleképpen látja a valóságot és közös szerelmüket, a Balatont is. A Tihanyban munkálkodó, külföldi tárlatán legutóbb is szép sikerrel szerepelt *Bartha* László tájaiban, kompozícióiban mindig erős a lendület, a mozgás, ember nélküli, a Balaton egy-egy természeti jelenségét ábrázoló képe erőteljes ritmusú, felbontott motívumainak ismétlődése néha gobelinbe kívánkozik. Ilyen például az izgalmasan szerkesztett *Befagyott Balaton* című kép, az *Aluminiumkohó* lenyűgöző látványa, az *Erdő* című kép fáinak Dési-Hubert idéző emberi vonásai, az *Aratás előtt*-nek markáns geometriai idomai érdekes egyéni út állomásai.

Udvardi Erzsébet a csendes idillt, a békés tájban bukolikus nyugalomban élő embert festi. *Találkozás* című képén az ember és a táj finom összhangját nemes eszközökkel teremti meg és kislány-portréja kedves, sajátosan gyermeki pillanatot örökít meg. Elragadóan bájos a *Kislány viraggal* című festménye.

A Csopakon dolgozó *Gulyás* Jenő minden mozdulatot lefokoz kissé festményein és az emberi cselekedetet szinte hangtalanul építi bele a tájba. *Bényi* László csopaki tája, *K. Nagy* Emerencia havas tája, *Nagy* Gyula Pihenője, *Vágfalvi* Ottó néhány képe marad még meg emlékezetünkben.

A kiállítás jó kezdeményezés. Reméljük, hogy rövidesen a Balaton mellett élő, vagy a nyári hónapokat ott töltő és ott dolgozó művészekkel kibővített, szervezett veszprémi művészcsoport művésztelepi beszámolóját láthatjuk.

(g-r)

Apró Antal vezetésével kormányküldöttség utazott Bukarestbe

Apró Antalnak, az MSZMP Politikai Bizottsága tagjának, a Minisztertanács elnökhelyettesének vezetésével szerdán délután kormányküldöttség utazott Bukarestbe a magyar–román gazdasági együttműködési bizottság 5. ülésszakára.

A kormányküdöttséget a Keleti pályaudvaron *Kossa* István közlekedés- és postaügyi miniszter, *Tausz* János belkereskedelmi miniszter, *Puja* Frigyes külügyminiszterhelyettes búcsúztatta. Jelen volt a búcsúztatásánál R. M. *Asteleanu*, a Román Népköztársaság budapesti nagykövetségének ideiglenes ügyvivője.

*

Magyar kormánydelegáció utazott szerdán délután a Keleti pályaudvarról Bukarestbe az 1964. évi magyar–román árucsere-forgalmi és fizetési tárgyalások megkezdésére. A küldöttséget *Karádi* Gyula, a külkereskedelmi miniszter első helyettese vezeti.

Fogadás a japán interparlamentáris delegáció tiszteletére

Dr. *Molnár* Erik, az Interparlamentáris Unió magyar csoportjának elnöke szerdán délelőtt a Parlament Gobelin-termében fogadást adott a ha-

KISKÖRÚT

Ma megindul

Olvasom a beszámolókat, tudósításokat sok ezer köbméter mozgatásáról, sok ezer méter hegesztéséről és földbehelyezéséről, több tízezer teherautófordulóról, sistergésről és dübörgésről. És mindez a Kiskörúton — hetven nap alatt! Rövid idő, ha azt vesszük, hogy vadonatúj, korszerű burkolat fedi — a »nagy« után — most már kedves, öreg »kis« körútunk testét is.

Örülünk, hogy elkészült. Hát még az utat szegélyező házak lakói! Mert hát, tudjuk, minden relatív. Ami az építőknek éjt nappá tevő nehéz munka volt, az a járókelőnek fülsértő zaj, a város megszokott képét zavaró rendetlenség.

Már csend van és — majdnem — rend is. Néhány aszfaltkeverő gép pöfögött-füstölgött még ugyan szemérmes csendesen szerda délután. Hogy majd az éj leple alatt tovább cammogjanak, ormótlan hengertörzsükkel más tájakra, más beteg utak, kivénhedt sínek mellé.

A műszaki átvevő bizottság vidám. Vidám, mert elégedett. *A burkolat jó.* Megállapították. A Kálvin tértől a József Attila utcáig [illegible]

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ (Veszprém) 1972 NOV

1021

Megnyitották a Veszprém megyében élő és alkotó festőművészek negyedik ünnepi tárlatát

— Bartha Lászlónak ítélték az Egry József díjat —

November 6-án és 7-én a megyénkben élő és alkotó képzőművészek tapasztalatcsere jellegű találkozásának adott helyet az SZMT székháza és a Bakonyi Múzeum. Az első napon *Láncz Sándor* neves műtörténész előadása alapján a modern képzőművészet néhány problémáját és a közösen megtekintett ünnepi tárlat tapasztalatait beszélték meg.

A tárlat megnyitására és díjak kiosztására a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 45. évfordulóján került sor. A nagyszámú közönség soraiban *Vándor József, Kiss János, Kurbel Sándor* és *Háry Béla* elvtársak, a megyei pártvégrehajtó bizottság tagjai is megjelentek. Ünnepi megnyitó beszédet *Kurbel Sándor* elvtárs mondott, majd *Baski Sándor* elvtárs, a megyei tanács elnökhelyettese, a művészeti díjakat odaítélő bizottság elnöke ismertette a bizottság határozatát.

A Veszprém megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága és a szakszervezetek megyei tanácsa által alapított Egry József képzőművészeti díjat első alkalommal *Bartha László* kiváló festőművészünk kapta, aki művészetével az ország határain túl is nevet és megtisztelő rangot vívott ki magának.

Dolgozó népünk életének sokrétű ábrázolásáért a bizottság a kitűzött pályázat első és második díját megosztva *Gulyás Jenő* és *Vágfalvi Ottó* festőművészeknek ítélte. A harmadik díjat *Nagy Gyula* várpalotai festőművész kapta.

A díjak kiosztása után a közönség számára megnyitották a Bakonyi Múzeum kiállító termeit. Huszonnégy képzőművészünk alkotásain kívül megtekinthették a látogatók a Bartha Lászlónak adományozott — itt tárlóban elhelyezett — művészi bronzplakettet.

venyszerűen ez jellemezte a
szemben mindig — még akkor i
gaik miatt egyes esetekben el-e
*cialista humanizmus — ez az al
cialista szovjet filmművészetnek*
embert igyekezett mindig a köz
új rend emberét; ennek igazáért,

Volt időszak ugyan, amikor
vészi meggyőző erővel
lesen a művészetben, így természetesen a filmművészetben is
hatott, vagy pontosabban megkötötte az alkotók kezét. Láttunk szovjet filmeket, amelyekből a dogmatizmus hamis eszmeisége sugárzott: az ember, az egyén nem számít; egyéniség nincs, az egyén csak egy csavar az állam szerkezetében. Áttételesen a művészetben ez a hamis felfogás gyakorta úgy jelentkezett, hogy állítólagos típusainak nem volt egyéni arcuk; feladták a tipizálás és az egyénítés dialektikus egységű művészi ábrázolásmódját. A „legfőbb érték az ember" elvéről gyakorta megfeledkeztek a korábbi szovjet filmek alkotói; láttunk hősöket, akik indokolatlanul, értelmetlenül áldozták fel önmagukat.

Felszabadítólag hatott azonban a szovjet irodalomra, művészetre, filmművészetre is a XX. és a XXII. kongresszus. Nem kívánjuk itt felsorolni azokat az egész világon szenzáció-számba menő új szovjet filmeket, amelyeket mi magunk jól ismerünk; amelyek napokig, hetekig lázban tartottak és tartanak bennünket, s amelyekre évtizedek múlva is emlékezni fogunk. Amelyek jól, hatásosan ültették át a közönség millióinak szívébe és agyába a szocializmus, a szocialista humanizmus eszmeiségét.

Napjaink legfrissebb szovjet filmélményei is mennyi művészi gazdagságról tanúskodnak! Megyeszékhelyünkön most, az ünnepi filmhéten mutatják be az Iván gyermekkorát, amelyről nem kisebb tekintély nyilatkozott elismerőleg, mint a — nem kommunista, csupán antifasiszta! — francia filozófus és író, Sartre. „A rendező, Andrej Tarkovszkij megrázó humanizmussal mutatja be egy fiatal gyermek tragikus végű életét, akit

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG
Bartha László
1968 JUL 9

1021

A IV. BALATONI NYÁRI TÁRLAT

Kiállítás a keszthelyi Balatoni Múzeumban

Az idegenforgalmi szövegekben és albumelőszavakban gyakran szerepelnek a Balatonról olyan kifejezések, hogy „latin szellem", „pannón báj" s más effélék. A minap egy prospektusban azt olvastam, hogy a Balaton-vidék túlszárnyalja Toscana szépségeit. Ez egy konok lokálpatrióta sajnálatos extázisa, ne figyeljünk rá. Hiszen mindegy, hogy milyen nemzetiségű báj lengedez a tó fölött, latin, pannón vagy magyar. Az biztos, hogy a Balaton a természet szép megnyilatkozása, s ezért örök ihletője a művészetnek. A *keszthelyi Balatoni Múzeumban* az idén nyáron negyedik alkalommal állították ki azokat a képzőművészeti alkotásokat — festményeket, grafikákat, szobrokat, kisplasztikákat —, amelyek létrejöttét valamilyen módon a Balaton ösztönözte. Természetesen nemcsak „balatoni művek" vannak itt, a rendezőket és a zsűrit nem vezették szűkkeblű földrajzi meggondolások. Találkozhatunk más magyarországi tájak festőinek munkáival is, például az alföldiekével, de a fő szólam mégis a Balaton.

Jól sikerült, jó hangulatú, kellemes kiállítás. Kamarakiállításnak is nevezhetnénk. Nincsenek nagy, murális kompozíciók, egész falakat beborító tervek és vázlatok, a képek és szobrok jól elrendezett, meghitt együttese mai képzőművészetünk sok-sok árnyalatát, irányzatát képviseli. Impozánsabb, nagyvonalúbb, mint a két év előtti tárlat volt. A részvevő művészek mind széleseb köre azt mutatja, hogy a keszthelyi kiállítást rangos fórumnak tekintik.

A festők *igazán jelen vannak*, jó munkákkal. Néhány, amely ellenállhatatlanul megakasztja a tekintetet: *Bartha László* gyönyörű balatoni jéglátomása; *Orosz János Kegyetlen királya*, az erőszakos és szomorú zsarnok; a fiatal (e kiállítás megnyitásán Egry-díjjal kitüntetett) *Lóránt János* keserű, kissé groteszk, de őszinte együttérzéstől áthatott emberábrázolásai; a szépségekben mind mélyebb értelmet megragadó *Udvardi Erzsébet* két műve, a *Körömás csendélet* és a *Tél az örsi öbölben*; *Somos Miklós* képeinek tartózkodó érzelmessége; *Szántó Piroska Sirály* című pasztelljének tiszta lírája; s *Duray Tibor, Galambos Tamás, Kokas Ignác, Sugár Gyula, Kurucz D. István, Mihály Pál, Tamás Ervin* — folytathatnánk a sort — egy-egy emlékezetes, szép munkája. Gazdag és értékes a kiállítás grafikai anyaga. Most láthatjuk, milyen termékeny gondolat volt tavaly a veszprémi Bakonyi Múzeumtól, hogy a badacsonyi Szegedy Róza-házban magyar költők balatoni témájú verseiből kéziratkiállítást rendezett. A versekhez azóta pompás illusztrációk egész sora készült, s ezek közül több helyet kapott a nyári tárlat grafikái között. *Csohány Kálmán, Szinte Gábor, Würtz Ádám, Gacs Gábor, Kass János, Kondor Lajos, Lakner László, Gy. Molnár István* — néhány futólag kiragadott név a grafikusok igen színvonalas együtteséből.

A kiállítás szobrainak, plakettjeinek és érmeinek arányos és áttekinthető elhelyezése — akárcsak a festészeti anyagé — a rendezők, *Baranyi Judit* és *É. Takács Margit* ízlését dicséri. A szobrok között több kiemelkedő alkotást találni, a vázlatos beszámolóban egyet említhetek csak meg, *Józsa Bálint Vacogóját*. Gyönyörűen megmunkált faszobor, nemes anyag, kedély és tehetség találkozása.

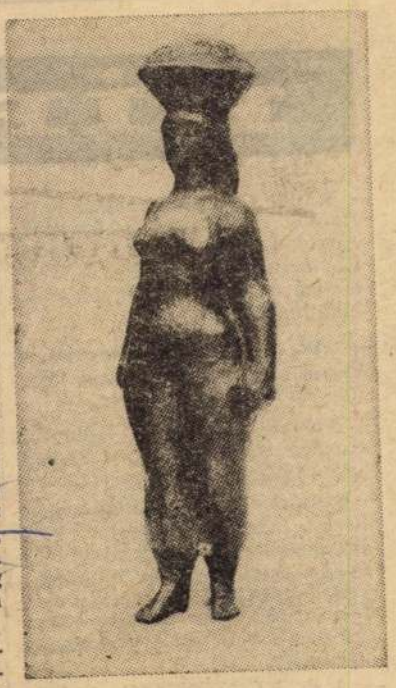

R. Kiss Lenke: Asszony

Tamás István

HÍREK

— **Kállai Gyula,** az országgyűlés elnöke táviratban üdvözölte Amadou Cissé Diát, a Szenegál Köztársaság nemzetgyűlésének elnökévé történt megválasztása alkalmából.

— **Az új kuwaiti nagykövet,** Faisal al-Saleh al-Mutawa hétfőn Budapestre érkezett.

— **Focion Delgado,** Kolumbia Köztársaság első magyar konzulja megérkezett Budapestre.

— **Szovjet erdészeti küldöttség** érkezett hétfőn Budapestre, V. J. Rubcovnak, a szovjet állami erdőgazdasági bizottság elnökének vezetésével. A küldöttséget hétfőn fogadta dr. Dimény Imre mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter.

— *A 10. NEMZETKÖZI MATEMATIKAi DIÁKOLIMPIÁRA Reimann István tudományos munkatárs vezetésével nyolctagú magyar csapat repült Moszkvába. Hódi Endre tudományos osztályvezető, aki a nemeztközi zsűri tagja, már a szovjet fővárosban tartózkodik.*

— **Elhunyt Huszár István** elvtárs, a XII. kerületi párt-végrehajtóbizottság tagja, a MOM műszaki igazgatója. Temetése csütörtök délután 1 órakor lesz a Farkasréti temetőben. — MSZMP XII. kerületi Bizottsága.

— MOLNÁR ISTVÁNRA, a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő alakjára, a német fasiszták ellen harcoló brüsszeli magyar ellenálló század parancsnokára emlékeztek vasárnap szülőfalujában, a Szabolcs-Szatmár megyei Mándokon. A művelődési otthon falán emléktáblát lepleztek le.

— **A szovjet Vöröskereszt** és Vörös Félhold Társaság küldöttsége, amely az elmúlt napokban együttműködési megállapodást írt alá a Magyar Vöröskereszttel, hétfőn elutazott Budapestről.

— HONVÉDELMI NAPOT rendezett vasárnap az MHSZ Kaposvárott. Ezen a napon bonyolították le a megye lövészcsapatainak versenyét is; a legjobbak értékes jutalmakat kaptak.

Elhunyt Konok Ferenc ezredes

A Honvédelmi Minisztérium, a Magyar Szocialista Munkáspárt Budapesti Bizottsága, az MSZMP néphadseregi bizottsága és a Magyar Partizán Szövetség mély megrendüléssel tudatja, hogy *Konok Ferenc* ezredes, a Szocialista Hazáért Érdemrend tulajdonosa, július 6-án tragikus hirtelenséggel elhunyt.

Konok elvtárs 1914-ben született; munkáscsaládból származik, 1930 óta volt tagja a kommunista pártnak, fegyverrel harcolt a fasizmus és 1956-ban az ellenforradalom ellen. A felszabadulás után mint pártmunkás aktív harcosa volt a szocializmus építésének, majd 1949 óta a magyar néphadsereg hivatásos tisztje. Egész életét a munkásmozgalom, a szocializmus ügyének szentelte; kimagasló tevékenységéért több magas állami kitüntetésben részesült.

Temetése július 11-én, csütörtök délután 1 órakor lesz a Kispesti újtemetőben. Barátai, harcostársai 12.30-kor vehetnek búcsút ravatalánál.

Belga diákegyüttes a MOM Művelődési Házban

Hétfő este a MOM Művelődési Ház hangversenytermében érdekes vendégszereplésre került sor: 115 tagú belga diákegyüttes — a brugge-i Ons Dorado — mutatkozott be nagy sikerrel.

Az 50—50 tagú kórus és zenekar, valamint a 15 pantomimművész Paoul Hanoulle vezetésével ősi városuk népdalait, népszokásait elevenítette fel.

Elítéltek egy erőszakoskodó fiatalembert

Farkas Béla 22 éves bányaüzemi villanyszerelő erőszakos nemi közösülés, valamint kísérlet miatt került bíróság elé.

A fiatalember *Sajószentpéteren* mindenáron meg akart ismerkedni két lánnyal, akik azonban nem álltak vele szóba. Később — miután a lányok elköszöntek egymástól — Farkas az egyik után eredt, megtámadta, majd hosszú dulakodás után erőszakot követett el rajta. Egy másik alkalommal egy asszonnyal erőszakoskodott. Farkas Bélát halmazati büntetésül — nem jogerősen — *3 év*

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

1903 OKT. 3.

1021

Megnyílt a Múzeumi Hónap

Bartha László kiállítása Kőszegen

Október 1-én, kedden délután Kőszegen rendezték meg az idei múzeumi hónap megnyitó ünnepségét, az alkalomhoz illően kiállítással.

Bartha László festőművész 47 könyvillusztrációját állította ki: a témák művészi megfogalmazása mellett a nagyszámú érdeklődő a tökéletes nyomdatechnikát is megcsodálhatta a műveken.

ÉS

néretű gyer-
gy matraccal
Szombathely,
elényi u. 25.
h. Érdeklődni
n lehet.
(6732)

ók: Wertheim
. 2 db vas
ekrény, sa-
s kályhák.
bathely, Tol-
út 73. szám.
(6732)

Vegyes

Divatgombok, csatok nagy választékban, gombáthúzás (mosható is) Vargyas gombkészítőnél. Szombathely, Kőszegi

MIT HALLU

MIT

RÁDIÓ

Barta László

MAGYAR HÍRMondó SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VAS NÉPE
Szombathely

— BARTA LÁSZLÓ festőművész találkozik a fiatal vasi képzőművészekkel ma délután 6 órakor Szombathelyen az Ifjúság Házában. Művészi pályájáról, elképzeléseiről, terveiről számol be, és a Képzőművész Szövetség munkájáról tájékoztat.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

Bartha
László
1968 SEP 27

A MÚZEUMI HÓNAP keretében Szombathelyen és Kőszegen kiállítás nyílik Bartha László festőművész könyvillusztrációiból. Száz éves a vasi sajtó a címe annak a kiállításnak, melyet a megyeszékhely múzeumában nyitnak meg. A kőszegi vármúzeumban a tűzoltás múltját mutatják meg. Őriszentpéteren helytörténeti kiállítást rendeznek. A legújabb Vas megyei régészeti és történeti kiadványok szerzői Szombathelyen író-olvasó találkozón ismertetik könyveiket. Kőszegen ünnepélyesen megemlékeznek Mikse Kálmán régész, múzeumigazgató tevékenységéről — halálának 25. évfordulója alkalmából.

1021

kívül

vaslemez

reggel 8 órától
16 óráig.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ
(VÉSZPRÉM)

1967 MÁJ 14

Bartha László

* BARTHA LÁSZLÓ Munkácsy- és Egry-díjas Tihanyban élő festőművész illusztrációival a könyvhétre jelenik meg Április Lajos eddig írt verseinek leggazdagabb válogatása, A kor halála című kötet, a Szépirodalmi Könyvkiadó gondozásában.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

NÉPSZABADSÁG

1969 OKT 18

BARTHA LÁSZLÓ, Munkácsy-díjas festőművész tárlata pénteken nyílt meg a Képcsarnok Vállalat győri bemutatótermében.

1024

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bartha kiáll.

FILM, SZÍNHÁZ, MUZSIKA
Budapest

1969 NOV 1.

A Képcsarnok Vállalat győri bemutatótermében érdekes eseményre került sor: *Patkó Imre* nyitotta meg

Bartha László

kiállítását, mely a művész festői világának átalakulásáról vall. Megragadóak új otthonának, a Kőszeg-környéki tájnak eredeti képi víziói, friss színei. A kiállítás Bartha sikeres, friss alkotófantáziájáról tanúskodik.

A békéscsabai Jókai Színház *Raffai Sarolta* nagysikerű drámájával nyitotta évadját; a

Diplomások

, — a
dűk

ítő-

képezte:
r Tamás)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

Bartha László

1968 JAN 14

1021

Jobban, gondosabban

Új magyar festészet — Kiállítás a Nemzeti Galériában

A felszabadulás utáni korszak képzőművészetének tudományos feldolgozása, kiállításokon való bemutatása sokáig késlekedett. A *Nemzeti Galéria* újjárendezésének lehetősége, az átköltözés közeledte azonban ma már halaszthatatlanul sürgeti e feladatok megoldását. Az Új magyar festészet című kiállítás az első kísérlet arra, hogy a galéria, a rendelkezésére álló, eddig raktárban tárolt anyaga alapján átfogó képet adjon az elmúlt két évtized művészetéről.

A galéria földszinti teremsorát megtöltő kiállítás kezdeményező jellegéből természetesen sok nehézség is származik: a rendezés nem támaszkodhat kiállítási előzményekre, az e korszakkal foglalkozó szakirodalom is igen szerény terjedelmű, mind a periodizálás, mind a csoportokra, irányzatokra való felosztás alapjai nagyon kevéssé tisztázottak. De e hiányok a rendezés számára nemcsak hátrányt, hanem bizonyos szabadságot is jelentenek, teret, lehetőséget adnak egy teljesen új, önálló koncepció kialakítására.

Ezen a kiállításon azonban nem lehet semmilyen koncepciót sem felfedezni: az anyag elrendezése nem követ szigorú kronológiát — már az első, az 1945—49 közti művészetet bemutató teremben láthatunk például 1957-es képeket is —, nem csoportosít sem érték, sem műfaj, sem iskolák vagy irányzatok szerint, legfeljebb a képméreteket veszi figyelembe — így kerülnek egy terembe a nagyméretű képek Domanovszkytól Szőnyiig, egy másikba a kis méretűek Barcsaytól Pekáry Istvánig.

Rendkívül átgondolatlanok a válogatás szempontjából is. A kiállítás sokkal inkább a műcsarnoki tárlatok összképéhez hasonlít, mint a magyar festészet egészéhez. A magyar festészet skálája ugyanis — két, a kiállításon nem szereplő művészt példaként említve — Edvi-Illés Aladártól Kassákig terjed. A Nemzeti Galéria feladata éppen az, hogy e sokrétűséget, gazdagságot a lehető legteljesebben bemutassa. Értékeinknek ez a széles körű felmérése önmagában még nem relativizmus, e széles skálán belül természetesen *értékelni lehet, és kell is, az egyes irányzatokat,* helyes belső arányokkal, megfelelő hangsúlyokkal kell kialakítani a végső értékrendet.

Ez az értékrend azonban nem alapulhat olyan következetlenségeken, hogy bizonyos modernista törekvések létezését a felszabadulást követő években elismerik, az utóbbi másfél évtizedből viszont kirekesztik. Olyan művészekre kell itt utalnunk, akik a legutóbbi években önálló kiállításokon is bemutatták munkásságukat, művészi jelentőségük, a fiatalabb generációra gyakorolt hatásuk elvitathatatlan — műveik mégis hiányoznak a galéria összképéből. (Kassák Lajos, Bálint Endre, Szántó Piroska.) Ugyancsak bántóak az olyan „hagyományos" méltánytalanságok, mint például Egry József és Márffy Ödön művészetének teljes mellőzése, amikor hasonló rangú pályatársaik mind a galéria állandó, mind e mostani kiállításán méltóképpen kapnak helyet.

A válogatás egyoldalúságain kívül vitatható a kiválasztott képek művészi értéke, színvonala is. A rendezetlenség mellett ugyanis a legfeltűnőbb, hogy egész sor művészt — különösen a fiatalabb generációkból — nem legjellegzetesebb, legkiemelkedőbb alkotása képvisel. Ha visszatekintünk az elmúlt évtized egyéni tárlataira, nyilvánvalóvá válik, hogy nem a legemlékezetesebb alkotásokat látjuk viszont a mostani, az összefoglalás igényével fellépő bemutatón. (Gondoljunk csak Bartha László, Berki Viola, Németh József, vagy Orosz János kiállításaira.) De ugyanez a helyzet akkor is, ha országos (műcsarnoki, Stúdió-, vásárhelyi) kiállításokat idézünk fel. Márpedig a galéria feladata éppen az lenne, hogy középszerű „névjegyek" helyett élő művészeinktől is legkiválóbb, maradandó értékű alkotásaikat őrizze.

Képzőművészetünk történetének legújabb szakaszáról csak az elméleti kutatás, a gyakorlati muzeológia és a kritika közös, egymás eredményeire támaszkodó munkája adhat értelmező-értékelő képet. E közös munka eredményességéhez azonban a galériának is átgondoltabban, felelősségteljesebben kell kiállításaival hozzájárulnia.

Tímár Árpád

akónegyedet kezdtek építeni 1955-ben Csillagtelepen. Ma már
— 2300 korszerű, új lakásban 12 ezer ember él itt.

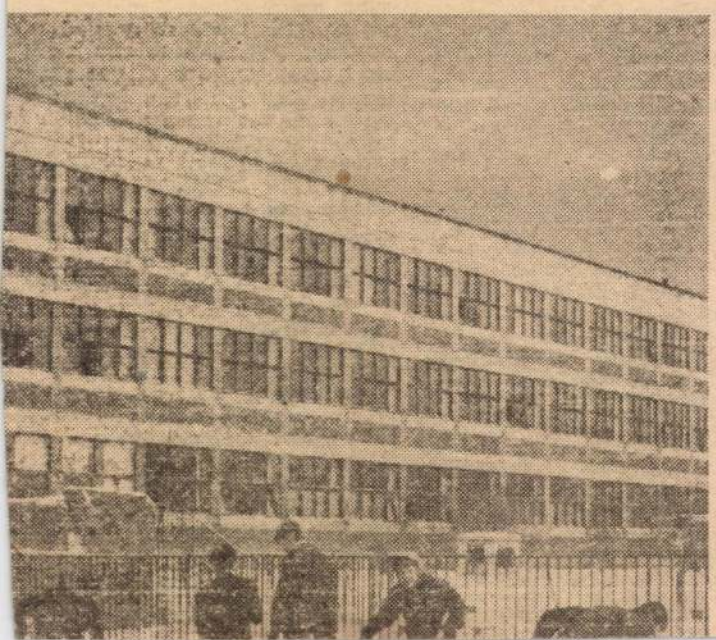

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

NÉPSZABADSÁG

1968 JUL 5

1024

Hozzászólás a képzőművészeti vitához

Művészet, felelősség

Azt gondolom, hogy a XI. Országos Képzőművészeti Kiállítás körül kialakult vitában többről van szó, mint a *kívülmaradottak* és a *bentrekedtek* mesterséges szembeállítása vagy a stílus és a módszer szembeállítása. Elmélet és gyakorlat nem kellő összhangjáról van itt szó. (Az egyik hozzászóló, *Aradi Nóra* szerint tulajdonképpen az sem eldöntött, mi a különbség — céljában és jellegében — az egyéni és az országos tárlatok között. Ha következetesek akarnánk lenni önmagunkhoz és elveinkhez, akkor, amíg ez a kérdés tisztázatlan, nem volna szabad országos kiállítást rendezni. Meggyőződésem ugyanis, hogy a *„stílárisan és személyileg esetleges összkép"* kultúrpolitikai gyakorlatunkra vet rossz fényt.) Próbáljuk megkeresni a jelenségek okait.

Hazánkban a képzőművészet és a közönség találkozása többféle úton történik. Ezek közül a legjelentősebbek: a kiállítások, a középületeinket, köztereinket díszítő alkotások (az úgynevezett megbízásos munkák) és a műkereskedelem. E találkozási formáknak megvan a megfelelő *szervezeti-ügyintéző-ellenőrző* hálózata. A kultúrpolitika irányító, limitáló feladatának — az alapelvek kidolgozásán túl — éppen e szervek tevékenységében kell kiteljesednie. A gyakorlat mozzanata ez, amelyben az alkotás társadalmi értékké válik, s próbakő is, mert a közönség ízlésének, tudatának alakításában elért eredmények igazolhatják elméleti kategóriáink helyességét, igazságát.

Nos, ha őszinték vagyunk, megállapíthatjuk, hogy az előbb említett *három érintkezési pont három különböző színvonalat jelent.* E minőségi eltérés oka pedig nem más, mint az igények különbözőségéből fakadó *funkcióbeli különbségek.* Más művészetet vár ma még ugyanaz a közönség a reprezentatív kiállítástól, mást közteren és középületben, s egészen mást a műkereskedéstől, akinél saját magának vásárol, lakása falára. És ezt az *ízlésbeli „tudathasadást"* egyelőre az intézmények külön-külön szentesítik és újratermelik.

Amíg a „közérthetőség" csak a gondolkodtatásról leszoktató, lehetőleg naturalista vagy a már közhelyként elfogadott formatorzító — álmodern — eszközök használatát jelenti, addig tág tere van a minőség és a társadalmi hasznosság megítélésében a *szubjektivizmusnak.* A szubjektív ítéletet foganatosítani azonban veszélyes, mert nem biztos, hogy minden esetben megfelel kultúrpolitikánk alapelveinek. Abból a törekvésből aztán, amely az alapelvek és a szubjektív ítélet közötti, esetleg bántó, különbözőségeket próbálja elkerülni — megszületik az „izgalommentes" kiállítás. Pedig az a gyakorlat, amely a képzőművészet alakulásának, formálódásának belső feszültségét, ellentmondásait csak szakmai műhelytitokként hajlandó tudomásul venni, s kifelé ebből semmi konkrétat nem mutat, csak tovább mélyíti ezeket az ellentmondásokat. Így fenyegethet a kívülmaradottak problémája — az esetek többségében — azzal, hogy már túllépi az ízlés- vagy stílusfeszültségek kereteit és konkrét ideológiai színezetet kap.

De vajon nem éppen feleslegesen szűkkeblű zsűrizési gyakorlat csinál-e mítoszt a kívülmaradottaknak? Nem e mítoszt teremtő gyakorlattal érhetjük el azt is, hogy például a sértődötten távolmaradók és az *okkal* kizsűrizett művészek *tartalmi különbözőségét* sincs módunkban felmérni?

Ha tehát a szocialista kultúra megteremtésére törekedve mérjük a művészek felelősségét, *mérni kell a zsűrizők felelősségét is.* Ennek módja: *elvi, esztétikai kategóriák alkalmazása.* Kultúránkban a képzőművészet helyét a tartalom és funkció értékelése alapján kell biztosítanunk. A művek kiválasztásánál alapvető a minőség. De csak az lehet igazán jó alkotás, amelynek kérdésfelvétése *a mi meglevő problémáinkból fakad és feleletadása művészi és társadalmi felelősséggel, az egyetemes emberi érdekek, a haladás érdekében történik.* Ezért, aki a kultúrpolitika irányító feladatát formaproblémára redukálja, a gyakorlatban koncepció nélkül alkalmazza az alapelveket. Sőt elősegíti a stiláris és ideológiai, politikai kérdések összekeveredését, tartalom és téma megtévesztő azonosítását. (Még *Patkó Imre* Bartha László Grimau emlékére című képének elemzésé is ez a dolog kísért; nem szól arról, hogy az említett képr döntő érvként a figuralitást han súlyozza, holott egybehangzó v lemény volt a vitában, hogy e országos tárlat anyagának vál gatásánál ez nem lehet az egy düli szelektálási szempont.)

A helyes kultúrpolitikai gy korlat megteremtéséért tett t rekvéseinkben tehát figyelem kell vennünk, hogy a követelm nyek egyformán érvényesek művészekre és irányítókra. Nin kétféle felelősség — ha jellegi más is — és nem lehet, hogy bá milyen „egyszemélyi felelős" minőség és társadalmi hasznoss megítélésében érvényes vétójog oly módon gyakorolja, hogy a k állítótermekbe kerülő magy képzőművészet izgalomment szalonpiktúrává váljék. *A „mi den szép, minden jó"; „a tetsze és nem hatni" elv uralkodása es tétikánknak ellentmond.*

Én is úgy vélem, hogy a kiá lítótermekben megfelelő fe tételek mellett mindent be leh mutatni, ami nem silány, vag nyilvánvalóan ellenséges. A n társadalmunkban a rossz műa kotás és az ellenséges politik álláspont — élő kultúrpolitika é aktív kritika körülményei közö — egyértelműen emberellenes értelmetlenné válik, hiszen éppe az emberi kiteljesedésért folyta tott erőfeszítéseinkkel áll szem ben. Ezzel a tagadással szembe lehetnek kötelességei a vétójog nak.

De éppen ezért ítéletének hitel kell teremteni.

Bereczky Lóránd

...ályt", amelyet az új tsz-törvény ...apján készítettek, a tagság ...ezetének közreműködésével.

Barnal professzor, a szívátül- ...és úttörő sebésze tanácskozást ...ervez, amelyre meghívta a vi- ...g több neves szívsebészét. A ...dományos értekezlet július 13- ...16-ig tart.

KONYHASZELLŐZTETŐ KÉ- ...ÜLÉKEK GYÁRTÁSÁT kezd- ...meg a Fővárosi Műszerkészítő ...Javító Vállalat. A készülék az ...lakú ...egbe szerelve óránként ...0 köbméter levegőt cserél, és ...ülönösen a földgáztüzelésű ...nyhákban lesz igen hasznos.

KÉTNAPOS KONFEKCIÓ- ...ARI GÉPBEMUTATÓ és elő- ...ássorozat kezdődött Csepelen ...Kerékpár- és Varrógépgyár ...azgatóságának rendezésében. ...eghívtak szovjet, NDK-beli, ...ngyel és csehszlovák szakem- ...reket is.

Leugrott a Gellérthegyről Bo- ...r Ernő István, 56 éves mér- ...ök, budapesti lakos. A rakpart- ...vetette magát és szörnyethalt. ...gyilkosságát eddig ismeretlen ...ből követte el.

SZÁZ EMBER KAPOTT MÉR- ...EZÉST gyümölcskoktéltől egy ...adridi vendéglőben. A mérge- ...ttek — egy esküvői bankett ...szvevői — nagy részét kórház- ...a kellett szállítani.

KOHOLT BŰNCSELEK- ...ÉNYT TALÁLT KI Buzsáki ...erencné 39 éves budapesti la- ...os, a Fővárosi Művelődési Ház ...énztárosnője, hogy leplezze az ...sikkasztott 26 000 forintos ...ányt. A sikkasztó pénztárost ...özetes letartóztatásba helyez- ...ék.

...KARÓRA NAGYSÁGÚ és kar- ...raként hordható rádiókészülé- ...

híressé vált kijelentése: „És mégis mozog a Föld".

A budapesti színházak és szabadtéri színpadok műsora

Kiscelli Múzeum: A Magyar Kamarazenekar hangversenye (rossz idő esetén: 6-án, szombaton, I./1. sorozat, 8). **Körszínház** (a BNV lengyel pavilonjában, t.: 221—838): Isteni színjáték (bemutató előadás, 8). **Kis Színpad:** Oszkár (7). **Budai Parkszínpad:** Éjféli randevú (a Fővárosi Operettszínház vendégjátéka, 8). **Városmajori Szabadtéri Színpad:** Ez fantasztikus! (musical comedy, 8). **Ligeti Sátorcirkusz:** Az Aeros Nagycirkusz vendégjátéka (du. fél 4, fél 8).

...Sadd-el-Ali mögött duzzadó ... halastó lesz. Asszuán kormány... ja és az ENSZ élelmezési pr... ramjának igazgatója aláírta ... egyezményt a Nasszer-tó felha... nálásáról. Intézetet létesítenek ... mesterséges tenger halasítására ... halászatának megszervezésére, ...

A RÁDIÓ ÉS A TELEVÍZIÓ MAI MŰSORÁBÓL

KOSSUTH RÁDIÓ

8.16: Zenekari muzsika. **9.39:** Óvodások műsora. **10.10:** Zenés műsor üdülőknek. **12.15:** Tánczene. **13.05:** Ausztráliai költők versei. **13.20:** Kóruspódium. **13.32:** Egy tízéves kisfiú világa. **13.57:** Wolf-dalok. **14.23:** Vico Torriani énekel. **14.37:** Kodály balladaköltészete. Előadás. **15.15:** ÜZENETEK. **15.55:** Rovarokkal a rovarkártevők ellen. Beszélg. **16.06:** Serge Koussevitzky vezényel. **17.15:** Nikola Nikolov énekel. **17.40:** Nyitott stúdió. **18.00:** Új Zenei Újság. **18.30:** Tánczene. **19.30:** Rádiószínház: Órák. Rádiókomédia. **20.21:** Népi zene. **21.00:** Kedves lemezeim. **22.20:** Tánczene. **22.38:** Te és a társadalom. Tudományos mozaik. **22.58:** Két Mozart-trió. **23.40:** Operettrészl.

PETŐFI RÁDIÓ

10.00: A III. Debreceni Bartók Nemzetközi Kórusfesztivál. IV. **10.45:** Verbunkosok, katonadalok. **11.02:** A mese nyomában. Novellafüzér Pap Károly műveiből. **12.00:** A Philharmonia zenekar lemezeiből. **12.55:** Nemzetes uraimék. Rádiójáték. **Kettőtől — hatig ...** Zenés délután. **14.08:** Délutáni frissítő! **14.45:** Kutyabarátok ötperce. **14.50:** Oralia Dominguez énekel. **15.05:** Táncdalok. **15.20:** Fenntartott hely. Aktualitások. **15.40:** Édes anyanyelvünk. **15.45:** Szabó Ferenc: Nótaszó. **16.05:** Ludmilla Zikina énekel. **16.22:** Szép magyar vers. **16.33:** Jan Peerce énekel, Ken Griffin orgonál. **16.50:** Magánvélemény — közügyekben. **17.00:** Ötórai tea. **18.10:** Régi magyar dalok és táncok. **18.31:** Borogyin: Igor herceg. Háromfelv. opera. Közben: **21.31:** Láttuk, hallottuk ... **22.23:** Gyermekkori szívgyógyászat. Beszélg. **22.38:** Berlini slágerkoktél.

URH

18.10: Tánczene. **18.55:** URH zenei kalauz. **19.25:** Magyar zeneszerzők. **20.14:** Moniuszko operáiból. **20.41:** A dzsessz kedvelőinek. **20.53:** Hangfelvételek — felsőfokon. **22.28:** A Tátrai vonósnégyes játszik.

TELEVÍZIÓ

17.58: Hírek. **18.05:** Szép tájak. Szovjet kisfilm. — **18.25:** Utazás Gourmandiában. St. Tropez. Magyarul b. francia rövidjátékfilm. **18.50:** Beszélgetés a

A

Terroglobus

Vas és Acél TEK Vállalat

felkéri t. vevőkörét, hogy

ROZSDA-, SAV- ÉS HŐÁLLÓ ACÉLCSŐRE,
ACÉLCSŐ IDOMDARABOKRA,
CSŐKAMRÁRA ÉS CSŐÍV DARABOKRA
1969. MÁRCIUS 31-IG TÖRTÉNŐ SZÁLLÍTÁSRA
szóló megrendeléseiket
LEGKÉSŐBB F. ÉVI JÚLIUS 15-IG,
egyéb 1969-re szóló megrendeléseiket pedig
folyamatosan juttassák el a vállalat
ACÉLCSŐ FŐOSZTÁLYÁHOZ
Bp. VI., Lehel u. 3/b.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 JAN 14

DUNÁNTÚLI
NAPLÓ

Bartha László

1021

Megnyílt Bartha László kiállítása

Nagyszámú érdeklődő jelenlétében vasárnap délelőtt 11 órakor megnyílt *Bartha László* kiállítása a TIT Bartók klubjában. A kiállítást a Janus Pannonius Múzeum rendezte, az idei Múzeumi Hónap keretében.

Szabó Júlia, a Magyar Nemzeti Galéria művészettörténésze méltatta Bartha László művészetét, s nyitotta meg a kiállítást. Ott volt a megnyitón maga a művész is, aki Tihanyban él. Húsz kép alkotja a kiállítást, valamennyi az idei nyár termése.

Ugyanez az anyag egyébként a közeljövőben útra kel, s kiállítják a londoni Galerie Gimpel Filsben.

győzelmek bajnokságokon

ány I. o.: 1. Pécsi BTC (Csacskó, Szikszai, Gergyesi, Karácsonyi, Bonyár Hárságyi) 168.7, 2. Székesfehérvári Sportiskola, 166.7 pont. II. o. női felnőtt: 1. Pécsi Tanárképző (Solti, Jakab, Rabb, Szakács, Füzesi, Tóthné) 175.9, 2. Diósgyőr 171.2, 3. Nyíregyházi Kinizsi 160.7 pont. II. o. felnőtt férfi: 1. Pécsi Tanárképző (Rákosi, Bertók, Fazakas, Orbán, Falvai, Farkas) 271.15 pont.

k — röviden

női csapatok. Pécs. PVSK—Bp. Gyógyszerész 58:52 női

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

1969 APR 2 11

Kőszegvidék

1021

Április 26-án nyílik

a tavaszi tárlat Szombathelyen

A megyénkben élő képzőművészek alkotásaiból idén is bemutatják a legjobbakat. A készülő tavaszi tárlatra 31 művész öl 76 alkotást fogadott el a Képző- és Iparművészeti Lektorátus zsüribizottsága. A művek közt 4 kerámia, 5 szobor, 42 táblakép és 25 grafika szerepel. Az idei tavaszi tárlaton ugyancsak bemutatják a megyei párt- és a megyei tanács szervek által meghirdetett tanácsköztársasági emlékpályázat díjnyertes alkotásait, valamint azokat a pályamunkákat, amelyeket a zsüri a kiállításra alkalmasnak talált. Érdekessége még a vasi tárlatnak, hogy az idén először szerepel műveivel „it hon" a Kőszegen letelepedett Barta László festőművész.

A kiállítás április 26-án délután hat órakor nyílik a Művelődési és Sportházban Szombathelyen. A tárlatot Gerecs László, a megyei tanács csoportvezetője nyitja meg.

Bartha László

Róma központi vasútállomásá köztisztviselők szakszervezete 2 hirdetett a maga

ök — Új ipar
nasmódszerek

lapozzuk a történelmet — azt is hozzátehetjük, hogy messze földön. Mert például a magyar földesurak, de el-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP
1969 APR 11

ZÁGRÁB, TOKIÓ, STOCKHOLM:

Magyar kiállítások

Sok érdekes és fontos esemény szerepel a Kulturális Kapcsolatok Intézetének áprilisi tervei között.

Másfél ezer magyar kiadványból — nagyrészt Corvina-könyvekből — álló kiállítást rendeznek 16-ától Zágrábban. Ezt az anyagot a KKI korábban Belgrádban szerepeltette nagy sikerrel.

Bartha László festőművész és Hincz Gyula grafikus alkotásai képviselik hazánkat a Nizza melletti Cagnes-Sur-Mer-ben nyíló nemzetközi képzőművészeti fesztiválon,

amelyen 35 ország alkotói vesznek részt. A magyar—szíriai kulturális munkaterv keretében Damaszkusz után másik két szíriai városban, Aleppóban és Homsban is nyílik magyar képzőművészeti tárlat.

Magyar heteket rendez április 17-től kezdődően a HUNGEXPO a tokiói Seibu áruházban,

ahol többek között könyvkiállítás, népművészeti bemutató, képzőművészeti tárlat, magyar filmsorozat ad majd hírt hazánkról. A nürnbergi nemzetközi képzőművészeti biennálén Kassák Lajos, Barcsay Jenő, Z. Gács György, Tury Mária és Segesdi György alkotásait szerepelteti a KKI.

Stockholmban is fórumot kap a magyar képzőművészet:

Gross Arnold grafikai kompozíciói jutnak el a nemzetközi grafikai seregszemlére, amelyen Argentína, Chile, Hollandia, Japán, Kanada, az Egyesült Államok, Spanyolország, Finnország, Jugoszlávia és Lengyelország vesz részt Magyarországgal együtt — meghívás alapján.

A márciusban Krakkóban bemutatott Würtz-grafikák kollekcióját — 67 alkotást — ebben a hónapban Szczecin művészetbarátai is megismerik.

bontakoztak a
egykori palotá
rájdzsámijának
leg épen ma
pontosan úgy,
korabeli helys
leírások meg
Cselebi török
ténetíró 1663-
radt leírása sz
zépső vár ész
várfal fölött a
ra, Pest síkjá
mét völgyére
kos, erkélyes, szűkölcske ki-
sebbszerű divánkháne van.
Kétszáz szűk szobás, szűk
udvarú, egy fürdőjű, kert
nélküli palota ez. Kara Mu-
rad pasa e palotában nem
fért el, azért kibővíttette és
kijavíttatta azt!" Így ír a
krónikás — mit mond ma
a régész? *Dr. Gerő Győző*
muzeológussal beszélge-
tünk.

NAGY TŰZVÉSZ VOLT

— Néhány török kori írott forrás és a későbbi korból fennmaradt helyszínrajz volt a támpont a kutatások megkezdésekor. Ilyen például Marsigli bolognai hagyatékából származó török térkép és a Hauy-féle helyszínrajz. A Budapesti Történeti Múzeum nyolc évvel ezelőtt kezdte meg a tájékozódó jellegű kutatásokat, attól kezdve a múlt esztendő végéig folytatódtak a munkálatok.

Az 1686-ban és a közvetlen utána készült városképi ábrázolások a pasa palotáját épségben álló épületnek mutatják. A feltárások során azonban sok helyen megtalálták azt a réteget, amely *egy nagy tűzvész emlékét őrzi.* Valószínű, hogy a fehérvári rondellában volt lőporraktár robbanása után égett le a pasapalota is. *Maradványai fölött a karmelita kolostor, bár romosan, de még ma is áll.* A feltárás eredményei unikumként hatnak Európa-

Bartha László

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD
Győr
1969 OKT 11

Bartha László kiállítása

A múlt hét szombatján nyílt be a Képcsarnok Vállalat győri bemutatótermének kiállítása: *Konjár Gyula* Munkácsy-díjas festőművész első hazai tárlata. A kiállítást több ezren tekintették meg. A bemutatóterem már készül a következő képzőművészeti eseményre: *Bartha László*, a Kőszegen élő Munkácsy-díjas festőművész kiállítását rendezi meg. Bartha Lászlónak ez lesz első győri bemutatkozása.

A kamarajellegű tárlatra a művész 30 olajtempera képét küldte el. Az október 17-én, pénteken megnyíló kiállítást *Patkó Imre* író mutatja be. A kiállítás katalógusának előszavában *dr. Solymár István*, a Magyar Nemzeti Galéria helyettes főigazgatója méltatja Bartha László művészi munkásságát.

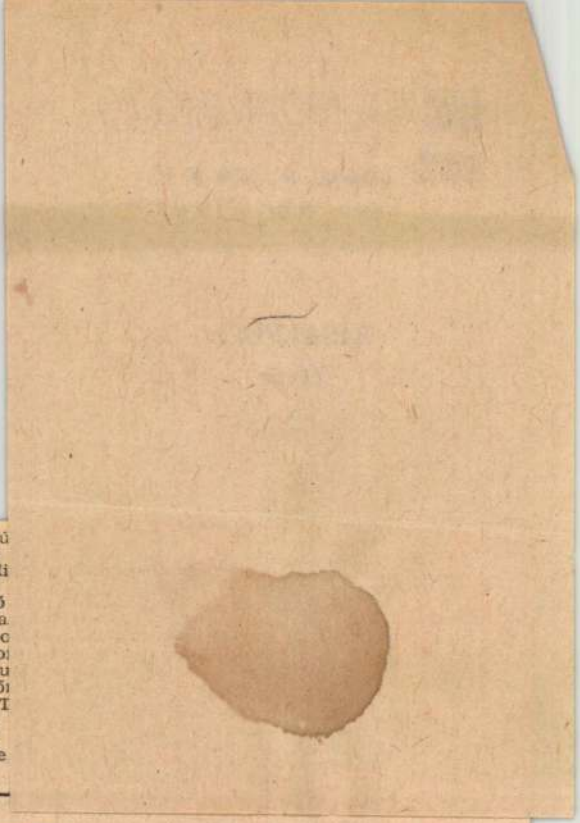

A járási ifjúsági labdarú
bajnokságban is a babótlak
nak az élen 26 ponttal. 2. Mi
lyi 26. 3. Beled 24 ponttal.

A győri járási labdarúgó
osztályú bajnokságban Na
szentjános csapata vezet 34 po
tal. 2. Ikrény 28. 3. Tápasszo
fa 28. 4. Tét 27. 5. Táplánypu
ta 23. 6. Ménfőcsanak 23. 7. Bő
rétalap 22. 8. Koroncó 17. 9. T
téstava 16. 10. Kunsziget 16.
Győrladamér 15. 12. Pér 15.
Kajárpéc 14. 14. Győrszemere
ponttal.

lanul

ú vereség

soproni csoportjában csonka for-
dulót bonyolítottak le — az esé-
lyes csapatok győzelmével. Ered-
mények:

NŐI CSOPORT:

**SMAFC—Belkereskedelmi Tech-
nikum 54:43 (33:20).** Ld.: Földi 16.
III. Kirádi 19.

FÉRFI CSOPORT:

Magyar Hirl
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI
NAPLÓ

Bartha Lakás
1967 OKT 15.
1021

Bartha László kiállítása Pécsett

Bartha László kiállítása az elmúlt vasárnap nyílt meg Pécsett, a TIT Bartók klubjában. A megnyitó beszédet Szabó Júlia művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria munkatársa mondotta. Részletesen méltatta Bartha László művészetét, a pécsi kiállításon bemutatott képeket. A megnyitó beszédet, rövidített formában, az alábbiakban közöljük.

Bartha László (balról) pécsi művészek között

Bartha László művészetét nem szükséges új felfedezésként bemutatnunk. Több magyar és külföldi gyűjteményes kiállítás van már mögötte, jónéhány méltatás, sőt monográfia is jelent meg róla. Nagy nemzeti kiállításokon is sajátos, önálló hangot jelent művészete, minden műfajban egyéni, igényes alkotásokat láthatunk tőle.

Monográfusa, Solymár István „művészete legnagyobb kincsének" az életörömöt tartja. Őszinte, tiszta derűt, új ízű hazai szépséget fedez fel alkotásaiban. Nem görcsös vívódás, nem anyag és tudat, jelenség és lényeg belső ellentmondásainak keresése jellemző rá, mint oly sok mai alkotóművészre, hanem a megtalált szépség bizonyossága, hit a természet és ember harmonikus kapcsolatában, a külső és belső finom egyensúlya. Nem jelent számára konfliktust a látvány érzékletes megjelenítése és századunk festészetének új és nagy lehetősége: az elvont formák használata sem. Természetes biztonsággal teremti meg az összefüggéseket az érzékelhető valóság és az ember teremtette absztrakt jelbeszéd között. A szervezetlen, elvont mértani konstrukció képein tudatosan és magától értetődően a szerves világ belső strukturáját tárja fel. A szerves világ pedig tőle nem idegen, hanem személyes karaktert, emberi vonásokat ölt. A táj érzelmi-gondolati tartalmakat sugároz felé, s ő mint felfogó és a közösséghez szóló művész továbbadja műveiben ezeket a jelzéseket.

Szűkebb hazája a Balaton környéke mindig is alkalmas volt ilyen jellegű művészet táplálására. Ezt a hagyományt Bartha korunk nyelvén szólaltatja meg. Festői kultúrája hazai, de a külföld eredményeitől sem idegen. Színeinek tisztasága, képeinek dekoratív és konstruktív egysége a francia művészet ismeretét és megértését mutatja, noha távol áll mindenféle követéstől.

Több alkotóperiódus, több jelentős korszakot jelző mű után ez a kiállítás a művész új arcát mutatja be.

A déltengeri tájak világa, az erdő dús vegetációja, a víztükör napszakokkal változó különös bizarr színei ihlették nagyrészt ezeket a műveket. De helyet kapott e válogatásban a művész másik nagy élménye az „ipari táj" a kohók irreális vad fényekkel csillogó belseje, az emberi munka nem konvencionális szűkszavú, de őszinte dicsérete. A festő, aki valója, hogy a festészet világa a látvány, megtermékenyülve a különböző jellegű tájak esztétikai élvezetétől a színek és formák autonóm világában fogalmazza meg élményeit. Osztozik ezekben az élményekben a néző? Többet kap annál! Emile Zola megfogalmazása a művészet és természet kapcsolatáról bizonyos korhoz-stílushoz kötöttségen túl korunk művészetének egyes jelenségeire is alkalmazható s ebben az értelemben Bartha képeire is érvényes. Valóban a természet egy darabkájának képe a művész temperamentumán keresztül. Bartha László egyéniségét ismerhetjük meg e műveken magáról vall, amikor könnyed biztonsággal vázolja elénk a táj konstrukcióját, felfokozott tiszta erejükben jeleníti meg a tájban felfedezett telt, meleg színeket, gondos aprólékos finom mívességgel alakítja ki a művek gazdag fakturáját.

A művészi intellektuális anyagformáló alkotómunkájának eredményeit mindenféle előítélettől mentesen, a művész szellemi erőfeszítéseit tisztelve kell szemlélnünk, bizalommal és a képi beszéd megértésének vágyával közeledni a művekhez, s így a művek érzéki esztétikai világa számunkra is az öröm és a feloldás nagy élményeit fogja nyújtani.

atásai
ó feladatairól

GOZÓ PARASZTSAGUNK ZETE

termelékenységére épült. A termelés ilyen színvonala nem tette lehetővé a bővített újratermelés és felhalmozás jobb arányait, lekötötte a produktív munkaerő nagyrészét, igen alacsony jövedelmet nyújtott az agrárlakosságnak. A kollektív gazdálkodás győzelmével együtt azonban megindult a nagyarányú gépesítés, kemizálás, a korszerű agrotechnika és agrobiológia bevezetése. Például 1949-ben 13 ezer, 1958-ban 26 ezer, 1962-ben 49 ezer és 1965-ben pedig 54 ezer volt a mezőgazdaság traktorállománya.

Az átszervezés óta eltelt esztendők során félmillió lovaskocsit váltott fel a traktor, a pótkocsis vontató, a teherautó. Az átszervezés előtt a parasztgazdaságok anyagfelhasználásának összesen 14 %-át tették ki az ipari eredetű eszközök és anyagok, 1965-ben viszont már 60 % volt ez az arány. Gyors ütemben terjedtek el a nagyobb hozamú állat- és növényfajták, illetve hibridek. Parasztemberek tízezrei kerültek különböző fokú agrár szakiskolára, megindult a paraszti munka szakmásodása, jelentősen lecsökkent az élőmunka részaránya: a kemizálás és mechanizálás egész sor munkafolyamat jellegét változtatta meg. Gondoskodás történt a termelőszövetkezeti parasztság szociális biztonsága érdekében: öregségi járadék, társadalombiztosítás, nyugdíj, üdültetés részese lett a termelőszövetkezeti parasztság.

A MUNKÁS—PARASZT SÉG

fejletlen megyékben csaknem kétszerese volt az országos átlagnak, és négyszerese a budapestinek. Öt év alatt az iparban foglalkoztatottak száma az alföldön 38 %-kal, a Dél-Dunántúlon 29 %-kal, Budapesten 7 %-kal növekedett. A vidéki ipartelepítés továbbra is erőteljes ütemet sürget, mert hisz az ország összes ipari dolgozóinak 41 %-a jelenleg is a fővárosban dolgozik.

A két alapvető osztály társadalmi viszonyainak to-

zánkban olyan kompakt társadalmi réteg, amelynek érdekei, céljai ne lennének beilleszthetők a szocialista érdekstruktúrába. A nemzeti egység *gazdasági* alapja, a szocialista tulajdonviszonyok olyan fejlődésen ment át, hogy a társadalom különböző osztályai között nincs antagonisztikus, vagyis feloldhatatlan ellentét. Alapvető érdekazonosság fűzi egybe őket a társadalmi politikai célokban is: az életszínvonal emelésében, gazdaságunk felvirágoztatásában, a demokrácia fejlesztésében, a jogbiztonság és szociális biztonság erősítésében, a harmadik ötéves terv és a gazdasági reform sikeres végrehajtásában, s végül hazánk békés külpolitikájának, nemzeti céljaink valóraváltásának hazafias támogatásában. E nemzeti egység politikai feltételei is adva vannak; a párt, a munkásosztály vezetőszerepe, a munkás—paraszt szövetség szilárd volta, a szocialista plattform vállalása.

A nemzeti egység erősítésére hivatott a Hazafias Népfront, amely széleskörű mozgalma és szövetsége mindazon erőknek, amelyek aktívan kívánnak munkálkodni az anyagi és szellemi építés területein hazánk szocialista felvirágoztatása érdekében. A Hazafias Népfront már számos társadalompolitikai, szociális, kulturális akciót kezdeményezett és egy mederbe tereli az ország szellemi alkotóerőit. A Hazafias Népfrontra a fejlett szocializmus szakaszában is változatlanul nagy feladatok várnak.

A fejlett szocialista társadalom nem képzelhető el a demokrácia magasabb szintje nélkül. Éppen ezért a IX. kongresszus határozatot hozott arra is, hogy jusson jobban kifejezésre a népképviseleti elv, működjenek jobban és közvetlenebbül a lakosság érdekében intézményeink, a parlament és a tanácsok. Ennek céljait szolgálta az *új választójogi törvény*, amely létrehozta az egyéni képviselői választókerületeket, megteremtve a feltételét annak, hogy a képviselő közvetlen felelősséget viseljen munkájáért választói előtt. Az azóta lezajlott parlamenti ülésszakok már érezhetően tanúsították az országgyűlés szerepének, súlyának növekedését, a képviselői munka érdemi részében megmutatkozott aktivitást. Hasonló módon megtörtént a szakszervezetek szerepének, hatáskörének és a szakszervezeti munka hatékonyságának felülvizsgálata, amely azt célozta, hogy mint a termelés társadalmi szervezői és mint a munkásság érdekképviselete jobban teljesíthessék hivatásukat. Ezzel szinte párhuzamosan, a munkások tízezreinek meghallgatásával megkezdődött a Munka Törvénykönyve felülvizsgálata és az új törvényjavaslat elkészítése. A szakszervezetek kongresszusai és az országgyűlés őszi ülésszaka, amely elfogadta az új Munka Törvénykönyvét jelentős állomásaivá váltak a magyar munkajog történetének: az eddiginél lényegesen nagyobb hatáskört és befolyást biztosítottak a szakszervezeteknek az üzemeletben és a munkások érdek- és jogvédelmében. Egyúttal a munkajogot összhangba hozták a társadalom legfőbb érdekeivel, a gazdasági reform szellemével. Alig egy esztendő múltán már látható, hogy a IX. kongresszus határozatai sorra-rendre megvalósulnak, határozatai nem maradnak papíron.

HARMADIK ÖTÉVES TERVÜNK CÉLKITŰZÉSEI

A kongresszus nagy feladatot tűzött a társadalom elé a harmadik ötéves terv céljaival. Ezek abban foglalhatók össze, hogy tovább kell gyarapítanunk országunk erőforrásait, emeljük a nemzeti jövedelmet és rendszeresen kell javítani a lakosság életkörülményeit, kulturális és szociális ellátottságát. A harmadik ötéves terv a termelés évi 6 %-os növelését irányozza elő, ennek 80 %-át a termelékenység emelésével kell fedezni. 13—14 %-kal kell emelni a mezőgazdasági termelést a megelőző öt év átlagához képest. A beruhá-

38—40 ezer új traktor, 6—7000 gabonakombájn áll a termelés szolgálatába.

Társadalmunk egyik legnagyobb szociális problémája a lakáskérdés. 1960-tól 1966-ig a népesség 1,5 %-kal, a lakásállomány 8 %-kal növekedett. Csökkent a száz lakásra jutó lakók száma. 1962 óta több lakás épült a városokban, mint a községekben. Mindez azt jelenti, hogy évtizedek óta tartó ellenkező irányú folyamatot sikerült kedvezővé változtani. Ez a fejlődés sem tudja jelenleg még megoldani ezt a súlyos tár-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Bartha László
NAPLÓ
1963 JÚL 30.
1021

Egyszerre érkezett keletről és nyugatról

Bartha László festőművész Moszkvából, „küldöttei" Párizsból

Az alcím a lényeget már elárulta: a „küldöttek", a festmények aznap érkeztek meg, mikor a művész a tóra néző tihanyi lakásban felsóhajtott: de hiányzott már a jó öreg Balaton és a félsziget!

Bartha Lászlót rég várt első moszkvai—leningrádi útjáról kérdezgetjük — így, többesszámban: „a Bartha-házaspár élménybeszámolóját népes csoport hallgatja. Beszélgetés közben a Hungarian Foreign Traid lap két munkatársa és Schiller Alfréd fotóművész színes reprodukciókat készít a művész új alkotásairól. — A beszélgetés csapongó-szálú, de az emlékhalmazból már kristályosodnak a legszebb, legmélyebb benyomások.

— Az emberek... Mi magyarok, büszkék vagyunk vendéglátásunkra — és joggal! —, de megkérdezhetjük: mindig és mindenkihez olyan szívélyesek vagyunk,

mint az oroszok?

Különös ez. Az ember úgy van vele, mint a repülőgépen a stewardessel: azt hisszük, csak velem kedves, nekem segít, rám mosolyog. S mikor észrevesszük, hogy mással is ezt teszi — noha egy icipicit rosszul esik először! — megnyugszunk: így van ez rendjén. Nos, ilyen a moszkvai és leningrádi utcák embere is. Kötelességének érzi, hogy segítsen minden vendégnek.

S ehhez hozzátehetjük, hogy a Bartha házaspárnak két vendéglátója is volt: az Inosztrannaja Literatura Kiadó — akik a közelmúltban adtak ki egy Bartha László által illusztrált könyvet — és a Szovjet Képzőművészek Szövetsége.

— Ez néha „bonyodalmat" is okozott. Mikor megérkeztünk Leningrádba, alig értünk a szállóba, már jött a kiadó kocsija: menjünk várost nézni. Mentünk. Másnap ismerkedtünk meg a képzőművész szövetség tagjával, Lepirov városi főépítéssezel. „Először is

megnézik Leningrádot,

jó?" — kérdezte. Csak nem mondhattuk, hogy már láttuk!? Már első nap éreztük, milyen büszkék városukra. Mentünk. És mást láttunk, mint előző nap! „Itt egy szép mennyezet van, amit meg kell nézni" — mentünk be egy házba. „Ez egy százműtermes művészház" és így tovább. A várossal — és a fehér éjszakákkal nem lehet betelni! — A két vendéglátónak viszont egyeztetni kellett programunkat, s mondhatom, amit csak idővel győztünk, láttunk is. Érdekes találkozásaink, beszélgetéseink voltak a szovjet képzőművészekkel. Úgy érzem, náluk most az építészet áll a legmagasabb fokon és a legtisztázottabban. Az alkotó viták hevében valami új vajúdik, most náluk a képzőművészetben.

— Három hétig voltak. Mint művészt, mi ragadta meg legjobban?

— Csak a három hetet ne emlegessük! Az olyan kevés volt! Remélhetőleg hamarosan lesz alkalmam újból Moszkvába utazni. — Vonattal mentünk: így többet lát az ember. Ukrajnát átszelő hatalmas vastraverzek, a leningrádi tengeri kikötő óriásdarui — az iparosítás hallatlan szép látványa ragadott meg. És a múzeumok, a személyes találkozások híres, szép alkotásokkal. Nagyon sokat megértettem, nagyon sok mindent másképp látok most.

Az ikonok!

Hogy mi ezt úgy könyveltük el, mint kalligrafikus művészetet! Nincs az a technikai reprodukció, amely visszaadja ezt a csodálatos festői világot, ezeket a magasrendű művészi elemeket. Az arányok, a tömegelosztás, a ritmusok — mind azt mutatják, hogy az európai művészet szerves részének kell az ikonokat tekintenünk. Noha — ez bizonyos — az orosz festészet eltér az európaitól. A hagyományok kötik őket. Más, teljesen más. Nem is kell hasonlítani őket. Mint ahogy nem irányadó Moszkvát vagy Budapestet, mint várost összehasonlítani.

— És a festmények? „Ők" merre jártak?

— Párizsban, a Galerie du Passeur-ban voltak kiállítva. Innét érdekes úton jutottak Marseille-be. Párizsban ugyanis

látta a kiállítást

Michel Fontaine, a marseillei avantgard-színház, a Theatre Quotidien igazgatója. Színházuk halljában kiállítást szoktak rendezni — nos, így jutott 15 festményem hozzájuk...

A festmények kicsomagolva, helyükön. A művész is megérkezett — lélekben is?

— Igen... az élményeket most „szortírozzuk". A látványélményeket érlelni kell — remélem, hamarosan 3—4 képet megfesthetek. És a három illusztrálásra kijelölt mű közül az orosz Turgenyevet választottam...

P. Szőke Mária

L[illegible] fiatal veszprémi mérnök, a pápai diáklány, a székesfehérvári gépírónő. Amikor szünetet tartott a zenekar, csengve koccant a pohár.

Százszorszép volt a mostani Anna-bál.

*

1825-ben volt az első, a Horváth házban. A szép Szentgyörgyi-Horváth Anna kisasszony jegyezte naplójába szívdobogva fehér kezeivel: ma tiszteletemre bál rendeztetvék. Szerelmet szült ez az első Anna-báli éjszaka is. A szép Anna kisasszony s a daliás Kiss Ernő szerelmét. 48-ban a szabadságért indult csatába Kiss Ernő honvédtábornok és életét áldozta az aradi tizenhármak között. Az első Anna bál szép szerelmét gyász tépte szét, s a hőst már nem emlegették tíz évvel később a bálozó urak.

1835-ben Paget János, az angol, aki vendége volt a füredi Anna bálnak, ezt írta: „Nincs szebb a magyar nőknél, viszont prüdériám hallatlan rázkódást szenvedett, amikor láttam, hogy a hölgy tánc közben partnere vállára hajtja a fejét... Őszintén [illegible] úr több[illegible] becsüli a pipa[illegible] e szép nők társaságát. [illegible] jomszigetet alkotnak a [illegible] középre állnak és kriti[illegible]

A mai éjszakán minde[illegible] colt. Tüzes csárdást, lág[illegible] gőt, andalító tangót és [illegible] tet. Néha, ha egy pillan[illegible] aludt a villany, csók cs[illegible] a sötétben, s senkit sem ért megrázkódás, mint Paget Jánost, ha egy lopott szerelmes csókot látott.

*

Wunderbar — mondotta Renata, amikor éjfélkor elhallgatott a zene. Csodálatos.

A bál szépei számozott piros szívet kaptak. Hatvanhárman vonultak partnereik karján az emelvényre és várták izgatottan egy óra múlva a szépségkirálynő választás eredményét. 499-en szavaztak, 492 volt érvényes. 66-an szavaztak az elsőre, Radowszky Erikára, a Balatonfüredi Mezőgazdasági és Szőlészeti Szakiskola gépírójára. A bálkirálynő, aki tavaly a bál második hercegnője volt, a hagyományos aranyalmát kapta jutalmul. 19 éves, s tavalyi nyár hozta el szerelmét a partra, a berlini fiút, aki az idén már vőlegénye lett.

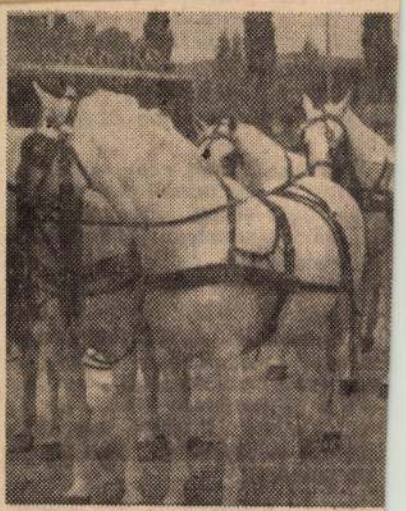

A bálkirálynő és udvartartása v[illegible] tonfü[illegible]

CS. HORVÁTH TIBOR—ZÓRÁD ERNŐ:

A CAPUAI FENEVAD

5.

Előzmények: Az időszámításunk előtti 75. esztendőben egy római gálya halad Itália partjai felé. Mnogo, a néger gályarab megöli az egyik hajcsárt. Amikor a hajó horgonyt vet Thuroi kikötőben, kitör és a tengerbe veti magát.

Bartha László

* **Nyolc festő és nyolc szobrász a nemzeti szalonban.** A nemzeti szalon Erzsébet-téri helyiségeiben november 28-án, szombaton délben tizenkét órakor, ünnepélyes külsőségek között nyilik meg nyolc festő: nagyborosnyói Bartha László, Basilides Barna, Basilides Sándor, Gallé Tibor, Heintz Henrik, Kaveczky Zoltán, Say Géza, Udvary Pál és nyolc szobrász: Abonyi Grandtner Jenő, Antal Károly, Csucs Ferenc, B. Farkas Sándor, Ispánki József, Madarassy Walter, v. Szabados Béla, Szomor László kiállítása.

Új M. 1936. XI. 22.

1021 Bartha László

bb. 68. gazdag kulturális eseménysorozat a brüsszeli magyar heteken

i tf/tr/sr/gy/la 1966. december 5.

december első felében képzőművészeti és fotótárlat, reprezentativ könyvkiállitás, zenei est, irodalmi előadások sorozata, filmbemutatók és számos egyéb esemény ad gazdag tartalmat a brüsszeli magyar heteknek. a belga főváros egyetemi szociológiai intézetében tudományos kolloklviumot tartanak magyarországról, december 6-án és 7-én. erre a rendezvényre öttagu tudósküldöttség utazott budapestről - dr. bognár józsef akadémiai levelező tagnak a kulturális kapcsolatok intézete elnökének vezetésével. képzőművészetünket bartha lászló, barcsay jenő, czóbel béla, domanovszky endre, kádár györgy, kmetty jános, kokas ignác, kondor béla, lakner lászló, patay lászló, somos miklós, tury mária és vecsési sándor müveinek csaknem 100 alkotást felölelő anyaga képviseli, bemutatva a különféle irányzatokat, uj törekvéseket.

,,ezer év magyar kulturája a könyvek tükrében,, - ezzel a cimmel nyitják meg könyvkiadásunk seregszemléjét. négyszáz magyar és idegennyelvü kiadványt helyeznek el a polcokon és a vitrinekben. a legrégibb anyag a tihanyi alapitó levél, mellette többszáz éves dokumentumok, kódexek, középkori könyvek fakszimilé kiadásai is felsorakoznak. a látogatók bepillantást nyerhetnek az irásmüveken keresztül tudományos, irodalmi, müvészeti, zenei életünkbe - egyszóval: a magyar kultura eredményeibe. a fotókiállitás 120 müvészi felvétellel tárja a belga közönség elé magyarország ipari, mezőgazdasági fejlődését, népünk életét, hétköznapjait. önálló magyar esten tart előadást irodalmunkról nagy péter egyetemi tanár, a müsorhoz sziklai erika fellépése szolgáltat zenei illusztrációt. filmművészetünkről és a művészutánpótlás neveléséről herskó jános, a szinház- és filmmüvészeti főiskola tanára számol be brüsszelben. előadása kapcsán bemutatják a közelmult két sikeres alkotását: a ,,gyermekbetegségek,, és a ,,szegénylegények,, cimü filmet. a brüsszeli magyar hetek alkalmából belgiumban turnézik a várpalotai bányász művészegyüttes./mti/

.-.

19.58/-n

2001 Zeli

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Bartha László
NAPLÓ
1964 MÁR 11.
1021

Bartha László festészetéről

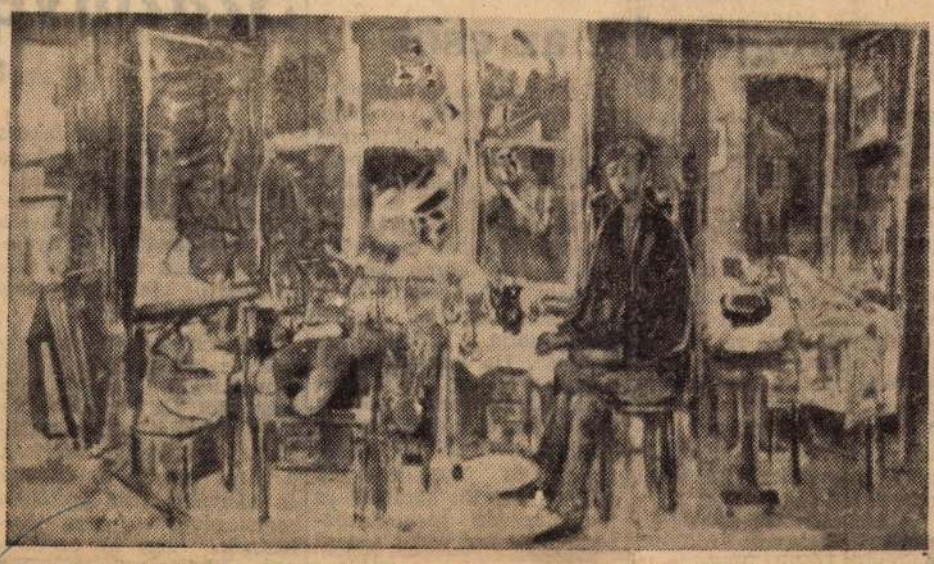

(Mint korábban már közöltük lapunkban: pénteken délután nyílt meg Veszprémben, a Képcsarnok helyiségében *Bartha László* Munkácsy- és Egry-díjas festőművész, a Magyar Képzőművészek Szövetsége, valamint a szövetség Veszprém megyei munkacsoportja vezetőségi tagjának képkiállítása. A kiállítás megnyitóján *Balogh András* festőművész mondott ünnepi beszédet, amelyben rámutatott a Tihanyban élő Bartha László festészetének több lényeges vonására. Az alábbiakban a megnyitó beszédből közlünk részleteket.)

Bartha László élvonalbeli művészeink között is kiemelkedő egyéniség. Fokozatosan lépcsőző pályafutásának legutóbbi, talán mindnél jelentősebb állomása volt, amikor Róma, Párizs és Budapest után Tihanyban telepedett meg. Itt izzanak fel színei, itt bontakozik ki művészetének minden lírai szépsége, itt talál otthonra művészetének egyébként is latinos karaktere. Itt válik Bartha László mai képzőművészetünk egyik útmutatójává. Hadd szóljak tehát erről, hova is vezetnek, merre mutatnak a modern magyar képzőművészet útjai, közöttük elsősorban az, amelyeken Bartha László jár elöl...

*

Egyszer egy kertész professzorral jártunk Tihanyban Barthánéknál. Az igazat megvallva féltem, hogy botanikus barátom a Laci eredeti képeit nem fogja megérteni. A napfény meleg villanása, a fák törzsének és a lombok tüzes zöldjeinek váltakozó ritmusú foltjai, azt hittem, túl elvonatkoztatottak lesznek számára. Egyrészt dekoratív foltok, egymástól elkülönültek és határozottak, mégis levegősek és térszerűek. — Barátom azonban, mikor eljöttünk, azt mondta: *„Ez az ember iszonyúan ismeri az erdőt."*

Bartha László nemcsak az erdőt ismeri így, hanem az egész természetet. Merész horizontjai, meglepő rálátású képei minduntalan elárulják a mester n-

zícióját láttam. A hosszú pálya mentén jobbra, balra felvillanó szemaforok úgy sorakoztak a kép síkjára merőleges tengely két oldalán körben, mint a botra fűzött karikák, mint mikor gyűrűk során haladunk előre. Minden a sínek vonzására, a perspektíva összefüggő vonalaira és a tündöklő vörös-zöld világító pontokra volt alapozva.

Még inkább így vagyok azokkal a teremsorokkal, melyeket Bartha László az alumínium üzemben festett Ajkán. Ezek nem egyszerű üzemi képek. Rám mágikus hatást gyakorolnak a hosszú teremsorok, valami különös fényözönben. Kicsit félelmetesek, amint beragyogja valami jelenésszerű világítás ezeket a traverzek soraival inkább sejtetett, mint ábrázolt teremóriásokat.

*

Festészetről annál nehezebb beszélni, minél inkább festészet. Itt van például Bartha László „Befagyott Balaton" című festménye. Ez a téma többször felmerül nála. A kritikusok a legkülönbözőbb módon méltatják a jégre karcolt vonalakat. Hallottam, amint dicsérték a jégen szikrázó fényt, a gyémántkemény tükrét, és hogy ezekben a jég-képekben Barthánál tulajdonképpen a végtelen tér problémája jelentkezik. Hallottam, hogy a víz mint természeti elem, mint a víz, a jég és a levegő párája, egyetlen szintézisben jelentkezik itt.

Közelebb kerülünk az ilyen megállapításokkal egy képhez? Aligha. A kép akkor kezdi meg valóságos életét, amikor távlatait bennünk, a mi belső világunkban nyitja meg. Amikor a mi képzeletünk ad neki helyt. Amikor a mi belső világunk nyit teret a kép végtelen terének. A kép akkor kezdi meg igazi életét, amikor legbensőbb énünk tulajdonosává lesz, mikor bennünk újra és újra, produkáló emlékké válik. A kép szavak nélkül válik a tulajdonunkká, belső világunkban úgy nő fel, úgy bontja ki bennünk tartalmának egészét, mint amennyire szavak nélkül [illegible] csendben nő fel egy fa.

A rádiólokátor megjósolja az esőt

A rádiólokátor segítségével nemcsak a repülőgépet vagy rakétát fedezhetjük fel az égbolton, hanem a közeledő eső-, vagy jégeső felhőt is.

Az ukrán hidrometeorológiai tudományos kutató intézetben kidolgozták a közeledő felhők előrejelzésének módszerét. A felhők közeledését jelző rádiólokátort olyan berendezéssel szerelték fel, amely a csapadék intenzivitását méri. Másszóval: a műszerek adataiból következtetni lehet arra, hogy mikor és milyen erővel fog esni.

A rádiólokátor által rögzített visszavert rádiójel nagysága attól függ, hogy milyen sűrű a test, amelyről visszaverődik, és hogy milyenek e test elektromos tulajdonságai. Ennek megfelelően más „rádióvisszhangot" ad a jég és mást a víz, aminek a révén következtetni lehet arra, hogy jégeső, vagy közönséges eső várható-e. Egyébként a jégszemcsék nagysága szintén befolyásolja a „rádióvisszhangot". Ha például gyorsan képződnek a jégszemcsék a felhőben, akkor a visszavert rádiójelek nagysága is növekszik. A számítások és megfigyelések alapján készült képletek és ábrák révén meghatározható, hogy hol van a jégeső „fészke". *APN*

Falusi boy-szolgálat

Hát ez meg micsoda? Boy-szolgálat? Nos, ilyesmi eleddig legfeljebb ha Pesten divatozott. Ott sem mindenki számára. Csak a kényelmes, és tehetősebb emberek éltek vele. A boy-szolgálat ugyanis afféle közküldönc szervezet — magánigények kielégítésére.

Most azonban faluhelyen is van már ilyen — jelenleg 100 községben s az év végéig további száz községben lesz hasonló, előreláthatólag Veszprém megye néhány községében is. E boy-szolgálat első jellegzetessége pedig az, hogy nem a kényelmes, nem a „Nagyon tehetős" embereket kívánja szolgálni. Éppen ellenkezőleg. Azoknak a nagyon elfoglalt, nagyon „befogott" falusi háziasszonyok gondjait kívánja csökkenteni, akik nemcsak a modern korban élnek, de modernül is élnek.

Arról van szó, hogy a boy-szolgálat keretében előrerendeléses bevásárlás folyik. A termelőszövetkezetekbe, vagy az állami gazdaságokba igyekező asszonyok — közli az MTI egyik híradása — reggel bedobják megrendelő cédulájukat a bolt falára tett ládikóba és amikor a munkából jönnek, a számukra összeállított csomag készen várja őket. Sőt, kívánságukra a „falusi boy"-ok, rendszerint kereskedőtanulók — házhoz is szállítják a megvásárolt cikkeket.

Olcsó, kényelmes, praktikus megoldás ez, ami ráadásul még csak nem is — ráz. Fölrázni persze fölrázza a krónikást, mert íme itt az újabb mérföldkő a falu szakadatlan fejlődésének országútján. És, mert a példa ragadós — Baranya kezdte —, de már a tanyavilág egyes részein is felkapták az „újítást". Itt autós boy-ok működnek. Mintegy másfélszáz tanyai falura terjed már ki ez a „modernség", amely szebbé, könnyebbé és kényelmesebbé kívánja tenni a falusi és tanyai ember életét.

No: ezt is észrevettük. Érdekes, nem igaz?

f.

Százötve

Ajkának húszezer lakosa és hatezer bejáró munkása van. A városban évente átlag kétszáz állami lakást építenek. A lakásigénylők száma pillanatnyilag nyolcszáz, azaz a négyszáz szövetkezeti lakásigénylővel együtt ezerkétszáz.

Még ezeknek a számoknak az ismeretében is elmondhatjuk, hogy Ajka elég „jól áll" lakásügyben más településhez viszonyítva. A városi pártbizottság, a város vezetői, az üzemek és bányák — az építőipar segítségével —, arra törekednek, hogy az ezerkétszáz lakásigénylő mielőbb otthonhoz jusson. Azaz a tervezetten kívül plusz 150 lakást akarnak felépíteni még ebben az ötéves tervben.

Hogyan? Reális a terv? Miből és honnét teremtik elő e nagyarányú plusz építkezéshez a megfelelő kapacitást?

A vasiak adóssága

1964 február elsejével az Építésügyi Minisztérium határozata alapján a veszprémiek vették át az Ajka és a város környéki épít kezéseket a vasi építőktől. A vasiak több milliós adósságot hagytak maguk után: félkész épületeket, amelyeket be kell fejezni. Közöttük van az a negyven lakás, amelyet a párt- és tö-

barátja nem veszi le szemét a szőke tündérről. Csak nehezen türtőztette magát, amikor a nő újra teletöltötte Sammy poharát és sejtelmes hangon megkérdezte:

— *Nem hiszi, hogy talán szerencsét hozhatok Önnek? Sok és nagy szerencsét?*

— *Egészen biztos vagyok benne* — válaszolta Sammy. Azután egy hirtelen mozdulattal zsebébe nyúlt és egy halom ezüst dollárost vett elő és Susan markába nyomta.

— *Szórakozz egy kicsit a játékautomatáknál. Hamarosan érted jövök.*

A hálóinges lánnyal átment a kaszinóba, egy nagy, [illegible] be.

kártyajáték folyt. Hamarosan felállt az egyik játékos és Sammy helyet kapott az asztal mellett.

Mintha csak megbabonázták volna, minden tétet elvesztett. Egymás után húzta elő zsebéből a tízdollárosokat és egy sem került vissza. Hiába hajolt fölé a hálóinges tündér, hogy melle a vállát simogatta. A szerencse nem pártolt hozzá.

De Sammy nem adta fel a harcot. Folyton megismételte és növelte tétjeit. Egyszer majd csak megfordul a szerencse.

Barátnője Susan viszont hamar elúnta az ezüst dollárosok elvesztését. Egészen másként képzelte el a Las Vegas-i kirándulást, kettesben Sammyval. Félrehúzódott és csak ivott, váltig ivott.

Balogh András

[illegible] terem[illegible] az ember[illegible] lolatai közötti és meg[illegible] itató csendet.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1964 JUL 3
FILM SZINHÁZ MUZSIKA
Bartha László

1021

A HÉT KÉP-RIPORTJA

A tihanyi sétányon . . .

A műteremben . . .

A két vitorlás — a tájélmény (Féner Tamás felv.)

Látogatóban Bartha Lászlónál

Ezen a héten meglátogattuk tihanyi otthonában Bartha Lászlót. Itt keresik fel őt a világ minden tájáról külföldi ismerősei, barátai is. A minap Eugene Guillevic látogatta meg Párizsból, Nicolas Guillén Kubából, asztalán Jean Follain verskötete, most készíti az illusztrációit. Képein: az olajfestményeken, a rajzokban, s a guachae-okban a léleklátás mélysége, a versek ritmusa lüktet: egyszerre tudja adni azt, amit a komplex ábrázoló művészetek: hátteret ábrázol, jellemet, magatartást és hangulatot — a színekkel s a képek konstruktív szépségével. Lelkileg otthon él e balatoni tájban, ezért szolgáltat e vidék festői formanyelvéhez maradandó inspirációkat; világának jelenségeit ülteti át a formákba, ettől kapnak ezek a képek művészi és emberi hitelt.

A színpad mindig vonzotta. Gyakorlatban is bizonyságot adott már nemegyszer arról, hogy festői formanyelvének átültetése a színpadra a színészeket s a rendezőt is inspirálta. A veszprémi színház számára készített díszletei s a Komédiás díszlete a Katona József Színházban nem egyszerűen emlék, de jelentős tettek voltak. Most a színpadtól távol, a világról szőtt álmait képekbe építi, kompozíciókká formálja — készül budapesti kiállítására. Legutóbbi párizsi tartózkodása idején egy vidéki színház is meghívta, Marseille-ben a Théâtre Quotidien az előcsarnokban mutatta be képeit, a színészek és a közönség széles körű érdeklődésétől kísérve. Otthon vannak ezek a képek, Thália templomaiban mindenütt, a színpadon s az előcsarnokban egyaránt. Reméljük otthon lesznek nemcsak Marseilleben, de Budapest színházaiban is. Annak a szcenikai átalakulásnak, mely a modern színház megvalósulása érdekében napjainkban folyik, Bartha László jelentős segítője lehet.

Illés Jenő

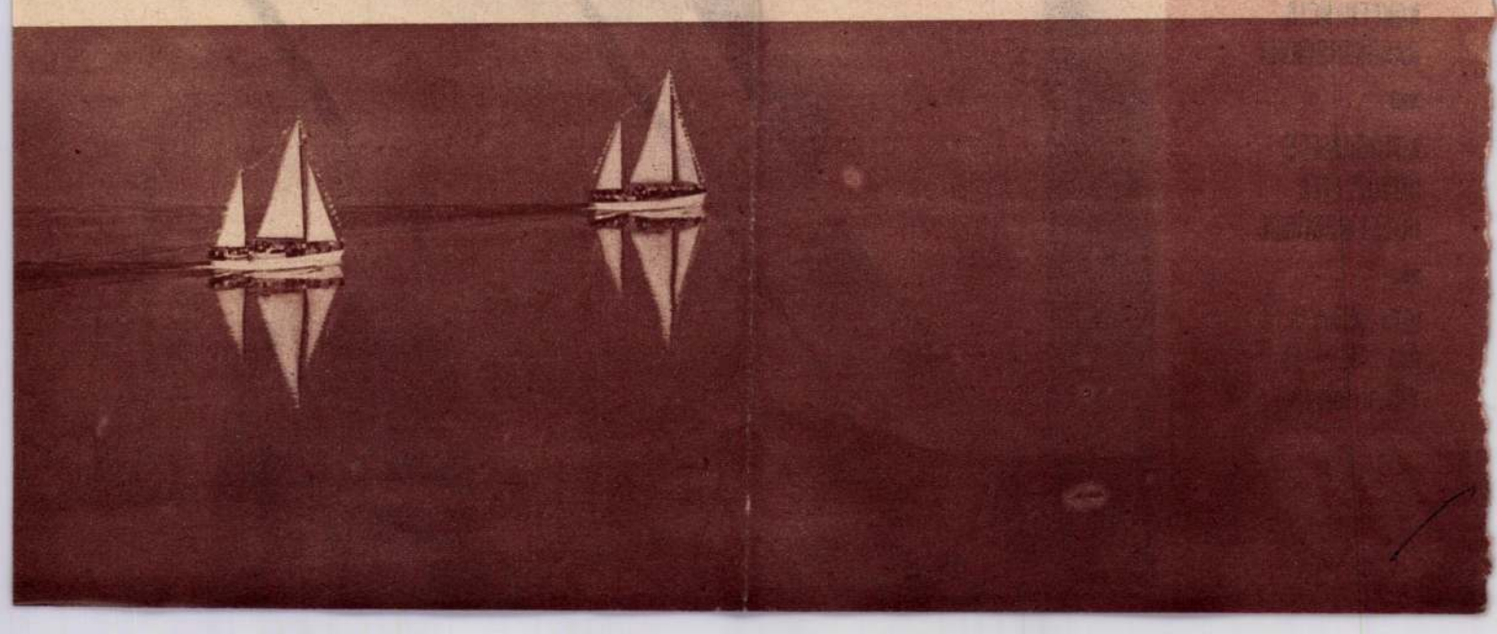

Színház FILM MUZSIKA

NYÁRI JÁTÉKOK, 1964

BEMUTATJUK AZ ÉNEK AZ ESŐBEN CÍMŰ FILMET

AZ „ISME"-KONFERENCIA HANGVERSENYEI

AUTOGRAMOS ÜDVÖZLETEK HOLLYWOODBÓL

1964. július 3
Ára: 3,— Ft
VIII. évfolyam

27

BALOGH EMESE
(Miskolci Nemzeti Színház)
Riport a 13. oldalon
(Koncz Zsuzsa felv.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

1965 OKT 17

1021

A X. Magyar Képzőművészeti Ki

Az első impressziónk a kiállításon a felsorakoztatott anyag meglepő gazdagsága és sokrétűsége. Csaknem 700 műtárgy sorakozik itt egymás mellé, képek, rajzok, szobrok és kisplasztikai művek. Ízlések, látásmódok, attitüdök és alkotómódszerek legkülönfélébb változatai — egy széles ívű skála dús részjelenségei vonulnak fel. A második impresszió szintén kellemes: műveszeink tudása, mesterségbeli készültsége magas, ecsetkezelésük fölényes, térérzékelésük biztos, színeik élnek, pezsegnek, kavalkádjuk néha szinte lefegyverzően hat. A technika, a formák fogyatékosságaiért alig lehet elmarasztalni a résztvevők közül bárkit is.

Mit tükröz, mit fejez ki hát ez a jelentős művészi tudás és tehetség, mi foglalkoztatja napjainkban a 700 műalkotás létrehozóját? Ha erre válaszolni próbálunk, kiállítási tapasztalataink már nem lesznek ennyire kellemesek és megnyugtatóak.

Kezdjük a festészettel. A felsorakoztatott képek közt tallózva gyakran élvezzük vízuális megjelenítésük árnyaltságát, nemes szikrázását, színeik örvénylését, a vásznak atmoszférikus telítettségét. Egy idő után azonban már zavaróan kezd hatni ez a technikai bravúrosság. Olyanféle érzésünk támad, mintha a gondolatokat, a tudatos felismeréseket, a jelenségek, az élő valóság mozzanatai közti mélyebb összefüggéseket helyettesítené ez a mesterségbeli fölény, áradó dekorativitás. A formaváltozások élő, pezsgő fejlettsége mellől gyakran elmarad a művészi gondolkodás konstruktivitása, a logikai átfogásra való hajlandóság, az érzelmi és racionális sürítés tartalmassága. Valami áttekinthetetlenség, atomizáltság honol a vásznak nem kis részén, egyféle, nehezen elemezhető és még nehezebben feloldható balsejtelmű szorongás, elégikus-tragikus bánat, tárgytalan, ködös riadtság. Kevés a képeken a ráció és az előremutató humánum — bárbennyire jogosnak és helyénvalónak is tartjuk művészi érzékelését mindannak, ami olykor nyomasztja, béklyózza a ma emberét.

Pontosabban: gyakorta csak érzékelnek a művek, de sokszor a látványon túl nem jutnak, egy kiharcolt, kigyötrődött világnézet alapján egységet nem adnak. Széttöredezettséget, színek és vonalak vad kakofóniáját sugározza például Bartha László: Téli Balaton című képe. Összemosódik benne ég és föld levegő és víz — „mindenek vesznek, tűnnek" a művész képzeletében. Mennyire más Szentiványi Lajos: Szeles Balaton-ja: harsognak, szinte mozognak színei, lélegzik nála a megjelenített valóság, ember és táj finom összeolvadása az élet örömét sugározza. Meglehetősen ritka azonban az utóbbi jellegű kép, a festmények nem kis része áttekinthetetlen, nyüzsgést, kusza gomolygást szuggerál a nézőnek. Ritka az olyan klasszikus harmónia, válságok leküzdésében kiformálódott biztonságos, szilárd festői látás, tartásnak és szemléletnek az a végső nyugalma, mint a Barcsay Jenőé, vagy Kmetty Jánosé. Barcsaynál a geometrikus formák nem széttagolnak, de egységbe forrasztanak, egyenletesen mély tónusai nem a széthullást, az atomokra bomlást idézik fel, hanem a világ megértésére törnek. Kmetty emberszeretete pedig témát és miliőt voltaképp másodlagossá tesz, átvilágol a szemléltetett jelenségek valóságburkán. Szemléletükhöz valamiképpen kapcsolódik Eigel István: A Nyugati című kompozíciójával: az emberi akarat és cselekvőkészség, a világ megváltoztatására irányuló szándék hirdetése ez.

Nagytehetségű alkotók állnak szemben ezzel a — kiküzdött harmóniát és életigenlést — valló művészi szemlélettel. Kondor Béla impozáns érzékletességű képein — a Darázskirály-on, vagy a Férfi konstrukcióval című gúny és mély kételkedés honol. Az ember itt magára marad az ellenséges, vagy közönyös világgal folytatott harcában. Csernus Tibor: Nádas-a Csontváryra emlékeztető szomorúsággal és prófétizmussal hirdeti az élet buja, roppant biológiai vegetációját, s azon keresztül a pusztulás folyamatát. Tudatossággal és művészi érzékkel megalkotott művek ezek. Nyomukban azonban másodlagosságra, epigonizmusra hajló festők nem kis rétege jár, próbál divatot csinálni abból, ami alkotóiknál vívódás és ezzel együttjáró bizonyos diszharmónia, egyelőre feloldatlan belső küzdelem és őrlődő szomorúság.

Még fejlettebbek, kialakultabbak e tendenciák a grafikai részben: a mesterségbeli képzettség még nagyobb, a riadtság, a szorongás még fokozottabb. A rajzok jó részére valami „eredendő" drámai jelleg, tragikus hajlandóság jellemző, elegyítve groteszk és bizarr elemekkel. Kérdező, de a kérdéssel meg is elégedő, fojtott nyugtalanság légköre érzik e műveken. Az Auschwitz-téma itt a sötét melankólia, és a kétségbeesés lelki állandósításának lesz az eszköze. A túlsűrítés, az érzelmi túlzás következtében nem ritkán a lényeg vész el, a „kétségbeesés mámorának" tobzódó, néha tetszelgő kifejezése közben a részek „felfalják" az egészet. Sajnos viszonylag nem sok olyan grafikusművészünk van, mint Raszler Károly, akinek lapjain az élet mély megélése, az igazi drámaiság egyszersmind értelmes elhatározottságot lehel, vagy Makrisz Zizi, aki a bizarr, a groteszk a meglepő és túlzó elemeket is tágabb és előre mutató gondolat kifejezésére használja fel. A fiatalabbak közül Csohány Kálmán folklórból, népi képzetkincsekből merítő, vitalitásra törekvő rajzai ragadtak meg, s némileg Gross Arnold manók és képzeletbeli lények romantikáján átsugárzó gondolatisága. A kifejezés, a művészi szemlélet nagy különbségei mellett valahol rokon egymással a két fiatal grafikus alkotói magatartása, embersége.

Lényegében hasonló jelenségeket mutat a szobrászat is, azzal az eltéréssel, hogy valami időtlen lebegés, történelmietlenség borong a szobrokon. Túlteng a portré: eleve adott jelenségek és adott tartalmak megörökítésére ad ugyanis alkalmat, az emberi fejek mintázása közben nem kell oly mértékben a kikutatatlan társadalmi összefüggések meglátására törekedni. Elég sok éppen ezért a szobrok közt az állóképszerű, élettelen leírás, a statikusság, az önismétlő másodlagosság. S a társadalmon kívüli lebegés érzetét a nézőben időnként az emberi tartásnak természetellenes, meghökkentésre szánt ábrázolása is erősíti. „Anya gyermekével", „Olvasó", „Lányka ugrókötéllel", „Vetkőző nő" — nem túlságosan újszerű témákról vallanak a kompozíciócímek, s a szobrászati akadémizmusnak e feltűnését éppenséggel nem mindig enyhíti, jellegzetességét nem mindig fedi el az emberi mozgás és testtartás groteszkssége, túlfeszí-

állítás

ége, természetellenessége. A rok sokaságából Somogyi Jó- mélyen átélt, drámain ka- eres Sirató-ja válik ki, a ki- ásról jövet elsősorban ennek, Kerényi Jenő Csontváryjának eke kísért el bennünket.

ok a kísérlet? Formában, tech- iban, ecsetkezelésben, tér- nléletben, festői dekorativi- an és vonalépítésben valóban az újszerűség, az érdekes és lepő eljárás, szokatlan és fi- lemre méltó konstrukció. S ek ellenére mégis úgy érez- : kevés a kísérlet ezen a ki- táson. Kevés az eredeti, eddig n volt gondolati árnyalás, to- blendítő eszme, a rendező és azító emberi értelem villanása, valóságszférákat feltáró, humá- elvszerűség. Minderre van kvés, lehetőség, pozitív szán- , sőt eredmény is, de egyelőre g megközelítőleg sem annyi, t amennyi a technikai kész- terén megnyilvánul képzőmű- zetünkben. A művészi gondo- nak fel kell emelkednie, nőnie unk, a „kéz" tudásához, a mí- séghez, egyenrangúan át kell nia mai életünk és valóságunk ven, áramló folyamatát, — eb- összegeznénk mindazt, amit unk a X. Magyar Képzőművé- ti Kiállításon, ezen a kétség- ül nagyméretű, művészi sereg- mlén.

FENYŐ ISTVÁN

BENHAGYÁS

n rohant a rendőrségre és amikor ki- ellihegte a panaszát.

s történt, kérem, az országúton. Az a t és otthagyta az áldozatát. Nagyon zkedjenek.

asan hellyel kínálta.

iszetes. Foglaljon helyet. Fújja ki ma- épen, sorjában, hogyan történt? Mit olt az illető (természetesen csak úgy, történt az eset és pontosan hol? Me- Kit hagytak cserben és milyen az ál- emlékezik rá, mi volt a kocsi rend- tudná, akkor legalább azt mondja el, jegyzett meg? Egyszóval, mondja sorjában az eseményeket. Ne féljen, áldozatát cserbenhagyó autóst meg- sz, csak beszéljen...

i beszélt:

em és a feleségem volt, már negyedik a harmadik férje, ő pedig nekem a zt hazudta az esküvőnk után, hogy el és én leszek számára az utolsó mégis cserbenhagyott. Itt maradtam emmel, akiket csak úgy, szó nélkül élyt hagyott cserben, kérem, ezt jól öztük két kiskorú gyermeket. Azért elentsem, hogy megkeressék..., hogy (és itt egy kicsit lehalkította a hozzám...

lta a rendőr —, szóval... ez bonyo- is ez polgári peres ügy, nem is tar- em tipikus esete a cserbenhagyások- a gépkocsi és az országút, ahol úgy övetni a cserbenhagyásokat.

és újra fújtatott idegességében. Kap- kat, feldúlt volt és igen haragos:

érem a cserbenhagyás tipikus esete? sul kérem, hogy országúton történt, a városba. Egy drapp Moszkvics fé- kezett hirtelen mellettünk. A vezető kiszólt kérem, a fele- ségem pedig beszállt mellé és azt mondta nekem: „Többé nem akarlak látni!". Volt tehát autó is, országút is, azután pedig itt vagyok én, kérem, cserbenhagyottan. Nagyon ké- rem, tessék azonnal intézkedni, mert ebbe belehalhat az áldozat...

Gáldonyi

Mese a kakasról

Egyszer volt, hol nem volt, még az Óperenciás tengeren is túl egy lépéssel, élt egy tudós ember, akinek nagy fehér szakálla volt és aki elhatározta: addig nem hal meg, amíg meg nem tudja, hogy miért kukorékol az egyik kakas hangosabban, mint a másik?

Összegyűjtött sok kakast: fehéret, feketét, kendermagost, sárgát... Szekereken, öszvérháton hozták neki a környékbeli emberek a kakasokat, hogy megkönnyítsék az öreg tudós munkáját.

A tudós megköszönte a kakasokat és munkához látott.

Csinált először is sok-sok ketrecet. Ezekbe a ketrecekbe külön-külön belerakta a kakasokat.

Olyan kukorékolást csaptak ezek a kakasok, hogy a környékről elköltözött minden ember. Pedig ekkor még csak kezdetét vette a kísérlet.

Az öreg tudós megállapította: ha külön-külön vannak a kakasok, akkor alig különböznek a hangjuk. Mindegyik körülbelül egyforma hangosan kukorékol.

Miután ezt megállapította, elhatározta: újabb, döntő fontosságú kísérletbe kezd.

Épített egy nagy ketrecet. Négy méter magas, négy méter hosszú és négy méter széles volt ez a ketrec. Miután ezt megmérte és megbizonyosodott arról, hogy a terv előírásait betartották az építők, kiszedte a kakasokat a magánlakosztályukból és egyenként bedobta őket ebbe a közös ketrecbe.

Eltelt félóra. Nem történt semmi. Eltelt még egy félóra. Nem történt semmi. A hetedik félórában az öreg tudós arra lett figyelmes, hogy a kakasok verekedni kezdenek. Verekedtek és közben egyre hangosabban kukorékoltak. Mindegyik túl akarta kukorékolni a többit. Trilláztak, cifrázták a hangjukat. Némelyik olyannyira túlzásba vitte ezt, hogy félni lehetett: megszakad a nagy igyekezettől.

Az öreg tudós nem zavarta a hangpárbajt. Csak figyelt és a figyelemnek meglett az eredménye. Néhány óra múlva a sok kakas közül az egyik hangosabban kukorékolt, mint a többi. És ekkor történt valami. A többi kakas abbahagyta a kukorékolást.

Az öreg tudósnak ez szeget ütött a fejébe. Gondolt egy merészet és cselekedett.

Kivette a ketrecből a hangos kakast.

Erre megint nagy lett a ribillió a közös ketrecben. Ismét elkezdődött a hangpárbaj. És megint volt egy kakas, amely hangosabban kukorékolt a többinél. A többiek ismét elhallgattak.

Az öreg tudós most megint kivette a hangos kakast és ismét megismétlődött az, amire számított. Mindig akadt egy hangos kakas. És ő mindig kivette a hangos kakast. Végül csak egy kakas maradt a ketrecben. Ez a kakas nem igyekezett már senkit túlkukorékolni. Egyedül maradt.

Mindebből az öreg tudós arra a következtetésre jutott: a vezérkakas mindig hangosabb a többinél. Persze csak addig, amíg vezér, amíg nem marad egyedül.

Szalai János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Bartha László

1965 FEB 20.

1021

KLUB

A meghívón ez a hivatalos hangú és kevéssé kifejező cím állott: *Az irodalomoktatás problémái.* Ami utána következett, az már valamivel érdekesebb: *A veszprémi Művész Klub nyilvános kerekasztal-konferenciája a Kisfaludy Művelődési Házban.* Ám ettől még bátran elkallódhatott volna abban a meghívóözönben, amely egy szerkesztőségbe naponta érkezik, ha nem lett volna mellette egy nevemre szóló magánlevél. Kiderült belőle, hogy a klub igazgatója hajdani iskolatársam és volt önképzőköri elnököm (mi, fiatalabbak a feltörekvők jogán mindig meg akartuk buktatni), akit húsz esztendeje nem láttam, s akiről csak annyit tudtam, hogy érettségije után jogásznak ment. Mit keres vajon egy művészklub élén? És egyáltalán: mi rejlik a művészklub elnevezés mögött? A közös múltunkra emlékező levél meglepően végződött: „A klub, ahova hívlak, elég egyedülálló jelenség e kies hazában. Három vagy négy éve működik, és kéthetenként művészeti életünk legkiválóbb képviselői tartanak előadást benne."

Veszprémben? Ezt már érdemes megnézni.

A klub egy szakszervezeti, művelődési házban van; a szűk irodahelyiségben először ennek a programját kapom meg: olyan, amilyennek egy tisztességesen működő kultúrháznak lennie kell. Vannak benne szakkörök és kiállítások, különféle műszaki, munkás-, ifjúsági és ülnökakadémiák, szakmai előadás-sorozatok, filmvetítések és bálok; még énekkara is van — minden, ami dukál.

Meg a művészklub. Direktora mit sem változott húsz esztendő alatt, ugyanolyan eleven mozgású és észjárású, legfeljebb hogy egy kissé őszül már. Valóban bíró lett: a megyei bíróság tanácselnöke, s a művészetek iránti hajdani aktív vonzalmát ápolja ebben a — mellékesen vállalt — klubvezetői munkában. Tehát: ésszerűen és hasznosan kompenzál.

Tovább tájékozódni azonban nincs is idő: a kerekasztal „előállott". Kiderült, hogy a kevéssé szerencsés cím mögött nagyon érdekes vitaforma rejlik: a tanácskozóasztal egyik oldalán helyezkednek el a téma idehívott szakértői, közvetlenül a másik oldalán a hallgatóság széksorai. A hivatalosságnak nyoma sincs. A meghívott vendégek — a Művelődési Minisztérium szakreferense, mint előadó, az egyetem docense, a Tankönyvkiadó főmunkatársai, az országos hírű nyugalmazott főiskolai tanár, a megyei tanács oktatási és népművelési vezetője, egy helybéli magyartanár meg egy irodalmiszínpad-vezető — tehát a meghívottak elmondják a magukét, ám a javarészt pedagógusokból meg diákokból álló hallgatóság is közbeszólhat bármikor; meg is teszi. Gondjaira rövid úton a legilletékesebbtől kaphat választ. Ilyen körülmények között egyszerűen nem lehet „protokollelőadást" tartani, a lényegről, az élet felvetette kérdésekről kell beszélni. A kerekasztal is ezt teszi: egyhangúan megállapodik abban, milyen tendenciát kellene erősíteni az irodalomoktatásban. Egy mű eszmeisége csak az esztétikai megközelítésben válhat élményszerűen sajátunkká, ezért a jelenlegi történeti központú oktatást is mind jobban fel kellene oldani az esztétikai műelemzések praktikumával. Az irodalomtanár műélvezetre is tanít!

Ekkelne ilyen magas szintű, mégis kötetlen beszélgetés Budapesten is — gondolom, miközben újra a kis iroda felé tartunk. S most már valóban érdekel ennek a furcsa klubnak a működése. Nézem a programjukat, a tavalyit, az ideit. Itt áll felsorolva, amit a levél a művészeti élet képviselőinek kéthetenkénti látogatásán értett. Impozáns névsor! *Kassák, Tersánszky, Veres* Péter, *Dobozy, Mesterházi, Garai, Sipos* Gyula, *Váci, Németh* László, *Bernáth* Aurél, *Passuth, Weöres,* aztán akiket még várnak: *Erdei* Ferenc, *Barabás* Tibor, *Juhász* Ferenc, *Sánta* Ferenc, *Abody* Béla, *Bartha* László festőművész, *Róna Tas* András néprajztudós, a Petőfi Színház vezető művészei . . .

— Miről beszélnek a látogatók? Ezt mi sohasem kötjük ki, csak azt, hogy lehetőleg ne pódiumszerű előadás legyen, hanem közvetlen beszélgetés — mint a mai. De még többen is vannak: mindig kapunk programon kívül is egy-egy előadót.

— Ilyen találkozóra aztán biztos szívesen jön el a közönség?

— Olykor négy-ötszázan is itt szoronganak. A veszprémi értelmiség fele a vendégünk.

A tervben még mindenféle áll: Felolvasó-színház (Az ember tragédiája), a Petőfi Színház művészeinek előadóestje, dramaturgiai előadások és drámaviták, filmviták (tavaly az Oldás és kötésről, *Jancsóval;* a Párbeszédről, *Herskóval*), előadások a modern külföldi festészetről (*Fehér* Zsuzsa, *Passuth* Krisztina), ankétok társadalmi kérdésekről, a helyi értelmiség útibeszámolói. Aztán megint valami, aminél meg kell állni.

Jugoszláv és csehszlovák írók szerzői estje. Hát ez?

— Nemcsak a megyén kellene túllépni, ha el akarjuk kerülni a provincializmust, de az országhatárokon is. Ezért hozunk annyi útibeszámolót, meg ezeket a művészlátogatásokat is. Szlovákiai magyar írók már tavaly jártak nálunk, az idén jugoszláviaiak is jönnek. Aztán jó a kapcsolatunk a Lengyel Kultúrával: ebből is „kinéz" egy művésztalálkozó.

A veszprémi értelmiségnek nemigen lehet oka a panaszra — gondolom magamban, miközben a direktor még egyre sorolja a nyomtatott programb.ól kimaradt tételeket: a máris működő szociográfiai munkaközösséget, a nyári tihanyi művésztelep tervét. Ahol effajta klubok válnak a kulturális élet motorjává, ott érthető a dicsekvés, amit már idejövet hallottam, hogy ebből a városból nem kívánkozik az intellingencia oly rögeszmésen a fővárosba, mint annyi más helyről. És felötlik ismét, ami bennem évtizedes országjáró-tapasztalat, hogy az a közművelődési intézmény működik igazán jól, ahol a vezetők a fantáziájukat és lelkesedésüket is az ügynek adják, a munkaerejükön felül.

Azt mondja búcsúzóul a direktor — nappal: bírósági tanácselnök, egyébként: volt önképzőkörvezetőm, *dr. Bakács* Tibor —, hogy szeretnék megrendezni ősszel a művészklubok országos tanácskozását.

Teljes szívemből kívánom nekik, hogy sikerüljön, s hogy a veszprémi klub eredményesen oltsa be majd a többit, okos munkamódszerének, szorgalmának és lelkesedésének szérumával.

Lukácsy András

...kereshet a nyugdíjas?

...latlan tartalék: a munkaképes nyugdíjasok" ...szerint (ÉLET ÉS IRODALOM, február 6.) ...temi tanár is csak havi 500 forintot keres- ...lül. A cikk írója azonban nem értesült ar- ...ésben változások történtek. A társadalom- ...új folyósításával kapcsolatos egyes kérdé- ...ról szóló 14/1959. (XII. 12.) Mü. M. számú ...rafusa szerint ugyanis nem lehet a nyug- ...orlátozni azon a címen, hogy a nyugdí- *...védelme alatt álló alkotásáért (művéért)* ...ül.

...erint ez a mentesség illeti meg különö- ...irodalmi és művészeti alkotás (mű) szer- ...ramaturgját, szerkesztőjét, úgyszintén az ...mű) és a fordítás lektorát, valamint az ...ű) alkalmazásával (adaptálásával, zenei ...rrangement) vagy egyéb átdolgozásával ...alkotás szerzőjét, tekintet nélkül az alkotás céljára (oktatás, tudomány, tájékoztatás, útmutatás, szórakoztatás stb.), továbbá az alkotás megvalósulásának módjára és alakjára.

Egyébként egyetértek a cikkíró javaslatával, hogy a *szakértői* tevékenység tekintetében a jelenlegi jogi helyzeten változtatni kellene.

DR. TIMÁR ISTVÁN

Kárpát-ukrajnai változások

...SZÓ február 12-i száma arról a ...változásról számol be egyik cik- ...Szovjetunióban, Kárpát-Ukrajnában za ...ás óta. A korábban elmaradott terü- le ...szok, magyarok, románok élnek és dc ... együtt a lenini nemzetiségi politika szellemében. Jellemzően bizonyítják ezt a kulturális élet adatai is. Kárpát-Ukrajnában 100 magyar nyelvű és 13 román tannyelvű iskola működik 1286, illetve 205 tanítóval. Az Uzsgorodi Állami Egyetemen ebben a tanévben nyílt meg a magyar nyelv és irodalom tanszéke. A hivatalos kerületi újság ukránul, oroszul és magyarul jelenik meg, a területi rádió pedig ukrán és magyar nyelven sugároz adásokat. A felszabadulás előtt egy magyar gimnázium volt Beregovón. Ma a beregovói kerületben működő 97 iskolából 27-ben ukránul és 64-ben magyarul folyik a tanítás. Ezen belül: a 8 tizenegyosztályos iskola (középiskola) közül háromban ukrán nyelven, ötben magyarul oktatnak. Uzsgorodon magyar nyelvű könyvkiadás is van. Beszédes számok ezek: meggyőzően bizonyítják azt az új szellemiséget, melyben Közép-Európa népei ma élnek, és azt, hogy kultúrájuk ebben a légkörben mindenféle elfogultságtól mentesen fejlődhet.

(—r)

Hozzászólás az Élet és Irodalom cikkéhez

Kiváló tudósunk, Dienes István *Történelemóra* Álmosról című cikkével kapcsolatban megjegyzem, hogy *Történelemóra Basaharcon* című írásomban, Fettich Nándor szavait, amennyire lehet, híven tolmácsoltam. Dienes néhány állítása szerintem zavart kelthet a tanulóifjúságban, így az, hogy a fejedelem-vezette honfoglaló főserég Erdélyen át vonult be. Ennek ellene mondanak a régészeti leletek. Míg a verecke—tiszai útvonalon százával kerültek elő egykorú leletek, köztük elsőrendű ötvösmunkák, addig Erdélyben csak néhány vasdarab. A selyemzsinórt egyik kútfőnk sem ismeri. Álmos megöletését a források *Occisus est, interfectus est* — kifejezéssel közlik. A zempléni síron kívül egyetlen más honfoglaláskori magyar sírban nem találtak lefejezett, hasrafektetett, kifordított kardú halottat, sem a fejedelmi jelvények helyett úgynevezett halotti másolatokat. A zempléni sír *egyedülálló, rendkívüli eset.* Az Abák nemzetségi központja a Mátrában volt. Álmos sorsáról a törzsfők testülete döntött és nem Árpád.

JÁNOSY ISTVÁN

Takács Zoltán karikatúrája

Zsoldos Sándor karikatúrája

Hegedűs István: Törpepapírgyár

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1021

1965. április 27.

Felszabadulási tárlat

Május 9-ig még megtekinthető a Felszabadulási Tárlat. Huszonnégy festőművész 1950 óta festett képeiből, tíz szobrász megyénkben felállított szobrainak vázlataiból nyitottak ünnepi tárlatot a Bakonyi Múzeumban a rendezők. A kollekcióban — talán egy-két kivételtől eltekintve — valamennyi megyénkben élő és alkotó, régebben ismert művész mellett, tehát igen népes mezőnyben, a tehetséges fiataloknak is sikerült helytállniuk. Ők is a számvetésre ösztönző évfordulóhoz méltóan szerepelnek.

A tárlat valóban összegező, *ünnepi*. Legtöbb képet *Bartha Lászlótól, Nagy Gyulától, Udvardi Erzsébettől, Gulyás Jenőtől* és *Vágfalvi Ottótól* láthatunk. Itt érdemes megemlíteni, hogy Barthának, Nagynak és Udvardinak ezzel a veszprémivel egyidőben Budapesten is kiállítása nyílt. De nemrég az egyetem aulájában *R. Kiss Lenke, Csizmadia Zoltán*, még korábban a Képcsarnok helyiségében *A. Tóth Sándor, Gulyás Jenő, Vágfalvi Ottó, Mikus Gyula*, a múzeumban *Bognár Zoltán* is bemutatták munkásságukat: művészetükkel vallottak és vizsgáztak a közönség előtt.

Ezek az önálló és közös szereplések nem voltak hatástalanok. Vázlatosan ismertetve az 1950 óta megtett utat, joggal állapítja meg a mostani tárlat elé írt bevezetőjében *Péter Márta*, hogy művészeinket, akik a tájképek „egyeduralmának" megszüntetésére, az emberek közösségének sokoldalú „képi megfogalmazására is" vállalkoztak, *„akik vállalták és tehetségükkel álltak az új igények követelte, összetettebb festői megoldások megteremtését"*, ma már erősebb kötelék fűzi a társadalomhoz. Közelebb jutottak a művészeteket értők és megérteni akarók táborához.

Ne áltassuk magunkat. A képzőművészetekért lelkesedők tábora még nem nagy, de *napról napra népesebb*. Erről nemcsak az ünnepi megnyitókon, hanem az azokat követő hétköznapok nyitvatartási óráiban is meggyőződhettünk. Élénk az érdeklődés most is, a Felszabadulási Tárlaton, ahol a húsz évi fejlődésre legjellemzőbb, azzal összefüggő művészi megnyilatkozások szemlélője a néző, mert *a társadalmi átalakulásokban fogant, napjaink által ihletett és azok történetéhez szervesen kapcsolódó alkotásokat lát.*

Jó érzés viszontlátni ezeket a régebben festett-rajzolt képeket. Megszületésük és első bemutatásuk után az elismerés hangján nyilatkoztak róluk a szakemberek. Az első megismerés örömét most még *új élménnyel is fokozni tudják az egyes alkotások*. Ilyenek: Bartha Lászlótól a *Szőlőmunkások*, a *Jéghordás*, a *Kohász*, a *Timföldgyár*; Nagy Gyulától a *Várpalotai kőszénfejtés*, a *Szénér*, a *Laboratóriumban*; Udvardi Erzsébettől a *Badacsonyi szőlőmunkásnő*, a *Kenyérsütő*; Bényi Lászlótól a *Kapáló asszonyok*; Csizmadia Zoltántól a két veszprémi táj, Gulyás Jenőtől az *Aknavájár* és a művezető portréja, Krieg Ferenctől a *Hajóépítés*, Mórocz Miklóstól az *Üzemi tájkép*, A. Tóth Sándortól az *Út a kőfejtőbe*, a *Magányos fenyő*, Vágfalvi Ottótól az *Anyagvizsgáló* stb.

Az eddiginél a munkásábrázolásokat dicsértük. Találunk azonban a tárlaton *Árpás Károlytól, Ézsiás Istvántól, Farkas Istvántól, Ircsik Józseftől, Kéri Imrétől, M. Kiss Józseftől, Kovács Bélától, Kovácsné Nagy Emerenciától, Reichstetter Józseftől, Szelestey Lászlótól, Szőllősi Mátétól* jól megoldott tájképeket, csendéleteket, portrékat is. A rajzok között nem egyet, mint a Bognár Zoltán illusztrációi — szimbolikus áttételű, de gonddal újat keresőt, örökérvényűt kifejezni akarót. Bognár Zoltán Halas csendélet című képe, *Heitler László Három heringje*, Reichstetter *Napraforgója*, *Ujhelyi Gábor Vörös kapuja* emlékezetes marad a látogatók számára. A már említett portrékon kívül jellemábrázoló erővel tűnnek ki portréikkal: Csizmadia Zoltán, Kovács Béla, Vágfalvi Ottó és Szelestey László. A Portré, az Édesanyám, a Pirosblúzos lány és az Öregség című kompozíciókat megjegyezzük. Kapcsolatot kötöttünk velük is, akárcsak azokkal a képekkel, amelyeket már régebben, nemcsak a mostani tárlat óta ismerünk. Egy-egy képpel személyes kapcsolatunk azóta is mélyül, mióta megvásárolták. Szinte naponként láthatjuk őket a különféle intézményekben, s gyönyörködhetünk bennük. Mert a műalkotások sohasem teljesen a vásárlóké, közkincsek, minket is gazdagítanak, nekünk is tulajdonunk.

A rendezők a Felszabadulási Tárlatot *Andrássy Kurta János, Borsos Miklós, Erdei Dezső, Herczeg Klára, R. Kiss Lenke, Kocsis András, Kucs Béla, Mikus Sán-*

1965. április

A beteljesült jó

Öt község — egy gaz

(II.) Különleges természeti adottságai nincsenek a Kálí medencének. Csak az, hogy nagyon szép ez a táj. Különben ennek a vidéknek volt majdnem legrosszabb a talaja az egész járásban. Szinte mindennapos harcot vívnak azért, hogy ne csak gyönyörködni lehessen a tájban, hanem teremjen is — mégpedig minél többet — a föld.

— *Szerencsés helyzetben vagyunk, mert nagyon jók a szakembereink* — mondja *Sebestyén Gyula* Kossuth-díjas tsz-elnök.

— *Király Miklós, az agronómus, aki 1958-ban kísérte az újságírót . . . .?*

— *Király bácsi már nyugdíjas. De van négy másik agronómusunk.* Közülük egy állattenyésztő. Ezen kívül van egy közgazdászunk is. A kihelyezett mezőgazdasági technikumban nyolcan érettségiztek . . . *És van néhány ösztöndíjasunk.* Az egyik állatorvos lesz, a másik borásznak készül. Kettő Keszthelyen, a főiskolán, kettő Pápán a mezőgazdasági technikumban tanul . . . *Szóval az utánpótlásra is gondolunk . . .*

Mintalegelő és villanypásztor

Megváltoztatni a szinte semmire sem használható talajt, nem egyszerű. De nem is lehetetlen.

A legrosszabb területen — nem termett azon a savanyú réten más, csak sás — mintalegelőt létesítettek. Már a villanypásztort is megrendelték. Először hatholdas kísérleti parcellát alakítottak ki, s megszórták műtrágyával. Az első holdra egy, a másodikra kettő, a harmadikra három mázsa műtrágyát adagoltak, s így tovább, a hatodikra már hatot. Figyelték az eredményt. Az egy mázsa műtrágya meg sem látszott. A kettőnek sem volt hatása. A következő táblán, amelyikre 3 mázsa műtrágyát szórtak, szépen „kijöttek" a nemesebb füvek. Jobb eredményt a négy-hát mázsa műtrágya sem hozott. E tapasztalatot hasznosítva, az idén 16 vagon műtrágyát szórtak el. 300 holdon nyomelemes műtrágyával kísérleteznek. Mellette a 10 holdas kontroll-tábla „hagyományos" műtrágyát kapott. Elkülönítik a kétféle területen legelő teheneket, figyelik kondíciójukat, tejhozamukat, a tej zsírtartalmát.

— *A cikkben említett gépi fejés nem valósult meg. A gépeket beszereztük, de sajnos nem tudjuk használni, nincs hozzá alkatrész.*

— Meg dohányt sem termelünk. *Mindenből egy kicsi — nem kifizetődő.* Az állattenyésztést is szakosítjuk. Augusztusig még tartunk baromfit, azután helyettük is sertést tenyésztünk. *Szarvasmarha, sertés, juh — sorrendben — ez az állattenyésztésünk profilja.*

— *De a gyümölcsös megván. Több is, mint a jósolt! 10 hold már terem, s van 60 hold új telepítésünk is.*

580 hold szőlő — hatezer hektoliter bor

A cikk szerint 1963-ban már 70 hold szőlőnek kellett volna lenni. Mennyi van?

— Hát ebben *nagyon óvatos volt az újságíró. Az idei telepítéssel együtt, az év végére 580 holdunk lesz.* 1958-ban 200 hektó, 1963-ban 4200, *1964-ben hatezer hektó borunk termett.* Volt is vele éppen elég gondunk bajunk.

— *Hat hétig tartott a szüret.* Pedig tíz nap alatt végezhettünk volna. *A borforgalmi nem győzte átvenni, mi meg nem tudtuk tárolni. Közben esett is. Kimosta a szőlőből a cukrot . . . Egymillió nyolcszázezer forinttól estünk el emiatt . . .*

Pedig 6 pincéje van a tsznek. De kevés. A henyeit felújítják az idén, Révfülöpön, ugyancsak ebben az évben — betontárolókkal ellátott — szőlő feldolgozó telepet létesítenek.

— És az említett kosárfonóüzem? Arról volt szó, hogy a falu alatt — ahol csak savanyúszéna termett — öt holdon füzest telepítenek.

Mosolyognak. Öt hold föld?! 58-ban milyen sok volt az öt hold! Nyolcszorosra nőtt időközben a szövetkezet határa. A füzes megvan. De kosarat csak az üzem részére fonogat telente Sümegi bácsi meg egy-két idősebb tsztag.

— *Lemondtunk a kosárfonóüzem létesítésének tervéről. Mindenféle melléküzemet „felszámoltunk". Azt tartjuk, a mi dolgunk*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

1967 OKT 28

DUNÁNTÚLI
NAPLÓ

— **Zárulnak a kiállítások.** Rendkívül nagy sikert aratott az első országos kisplasztikai biennálé, amely október 29-én, vasárnap zárul. Ugyancsak vasárnap zárul Bartha László festőművész kiállítása is, a Bartók Béla Klubban.

a népgazdasági szempontbó
legfontosabb beruházásra vál-
lalkoznak. Nem véletlen pél-
dául, hogy első helyen szere-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ
(VÉSZPRÉM)

Bartha László

1967 JUN 28

1021

* MIKUS GYULÁRÓL közöl tanulmányt a Művészet című folyóirat legfrissebb száma. A cikket — Kesthely festője címmel — Sáry Gyula írta, s két Mikus-festmény foto-reprodukciója díszíti. A cikkíró nagyobb elismerést sürget Mikus Gyula számára. — A folyóiratban Láncz Sándor ír méltatást Solymár Istvánnak Bartha László művészetéről kiadott könyvéről.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

PESTMEGYEI HÍRLAP

1966 JUL 19

1021

Megjelent a Jelenkor balatoni száma

Júliusban — hagyományosan — balatoni számmal jelentkezett a pécsi Jelenkor című irodalmi és művészeti folyóirat. A külsejében is ízlésesen, gondosan szerkesztett szám gazdag szépprózával, szép versekkel, számos értékes tanulmánnyal és kiváló illusztrációkkal idézi a Balatont.

A szépprózai írások közül kiemelkedik Déry Tibor jegyzete, Granasztói Pál önéletrajzi írása, a Vallomás és búcsú kiadatlan anyagából és Bertha Bulcsú balatoni témájú elbeszélése: A Channel legendája. A balatoni útirajzok sorában Antalffy Gyulának a Bakony vidékéről, Lipták Gábornak pedig Keszthelyről szóló írását olvashatjuk.

A gazdag versanyagból Bede Anna, Bihari Sándor, Csorba Győző, Pákolitz István, Szabó Lőrinc, Szepesi Attila és Váci Mihály költeményei kelthetnek érdeklődést. Csorba Győző „Fordított kígyó"-ja az utóbbi évek legszebb szerelmi költeményei közé tartozik.

Az Élet és Kultúra rovatban Takáts Gyula a Nagybereknél, Thiery Árpád pedig Liptáknál, Gábornál tett látogatásáról számol be.

A Mérlegen rovatban olvasható Tüskés Tibor Táj és költészet című gondolatébresztő tanulmánya, amely egyben a most készülő dunántúli lírai antológia előszava lesz.

A balatoni Jelenkor színvonalát értékes és szép képzőművészeti illusztrációk emelik. A félívnyi műmellékletben növelt számban Bartha László, Borsos Miklós, Egry József, Ferenczy Béni és Martyn Ferenc grafikái és festmény-reprodukciói kaptak helyet. A balatoni jelleget ízlésesen jelző külső borító Lantos Ferenc festőművész munkája.

Bertha Bulcsú Bartha László-

gyen, becsült tagja a ta
dalomnak a háztartási all
mazott is, sőt most már od
jutottunk, hogy alkalmazó
nak sem kell restellkednie.
Munka Törvénykönyve rend
kezéseit viszont be kell ta
tania.

Ugy látszik nem minden
tartja be. Erre vall, hogy a
munkaügyi döntőbizottságok
elé a bejáró és a bennlakó
háztartási alkalmazottaknak
sok panasza kerül. Ezek kö-
zül is kirí a dabasi járási
döntőbizottság által most tár-
gyalt egyik ügy.

Szilágyi Irén, 16. életévét
még alig betöltött alsónémedi
kislány fordult a bizottság-
hoz, mert

alkalmazója, dr. Járányi László körzeti orvos nem adta ki munkakönyvét.

Az orvos azzal védekezett,
hogy a kislány egyoldalúan,
ok nélkül szüntette be a mun-
kaviszonyt. A panaszos viszont
előadta, hogy munkaadója
rendkívül sértő kifejezések-

...dásán fe-
...ul, hogy az elmaradt szabad-
ság meg heti munkaszüneti
napok megváltása címén 1076
forint kifizetését is.

Döntésével a megsértett jogrend azonban csak részben állt helyre.

A kis Szilágyi Irén mun-
kaügyi panaszával kapcsolat-
ban felvetődik még egy kér-
dés: miért nem figyelt fel al-
kalmaztatása körülményeire
és a kislány helyzetére mun-
kahelyén az alsónémedi ta-
nács gyermek- és ifjúságvé-
delmi állami bizottsága,
amely kétségkívül rendszere-
sen ellenőrzi, nem lopakod-
nak-e be fiatalkorúak a mo-
ziba, nekik nem való film-
hez, vagy nem lebzselnek-e,
esetleg fogyasztanak is az ital-
boltban. Ezzel azonban az ál-
landó bizottság teljes egé-
szében nem töltötte be a fel-
adatát.

Ennek a bizottságnak lenne
hivatása: — nemcsak Alsóné-
mediben, hanem mindenütt
— megvizsgálni és állandó
figyelemmel kísérni a dolgozó
fiatalkorúak helyzetét, mun-
kaviszonyát. Ez is hozzátar-
tozik az ifjúságvédelemhez.
Hiszen közülük kerülnek ki
faluhelyen leginkább a ház-
tartási alkalmazottak. Gondot
kell fordítani rájuk, különö-
sen, amikor még mindig
akadnak, akik úgy bánnak a
háztartási alkalmazottakkal,
mint a régi rossz nagyságák.

Sz. E.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1021

Balatonon — esőben

Bartha László

Párbeszéd

(Hely: Balaton-part, idő: az idei nyár átlagban minden második napja)

— Megint esik.
— Mit csináljunk?
— Kártya?
— Unom.
— Könyv?
— Nem.
— Múzeum?
— Megőrültél?
— Tudsz jobbat?
— Ilyen időben... Na és hova?

Balatoni Múzeum

A keszthelyi múzeum állandó kiállítása remek rendezésben mutatja be a tó, s a környék évezredes történetét. Nagyon bőséges „igazi" régészeti anyaggal és műanyagból, üvegből készített római kori épületmaketekkel; századfordulós fürdőruhákkal és a népművészet pompás alkotásaival; a Balaton állatvilágát bemutató tárlókkal és hatalmas mai fényképekkel.

Szervesen illeszkedik ehhez az V. Balatoni Nyári Tárlat. Szobrok, érmek, grafikák, festmények; ismert és a pályakezdésen alig túl levő művészek alkotásai; modernkedők és naturalista jellegűek (utóbbiak egészen újszerűnek hatnak a többségben stilizáltabb művek között. Különösen jók az érmek, s igazán megkapóak Bartha Lászlónak a téli, Schéner Mihálynak a nyári Balatont ábrázoló festményei.

Keszthelyre az idén még verőfényben, kánikulában is el kell utazni.

Postamúzeum

1970-ben százéves a képeslevelezőlap. A jubileumnak szenteli kiállítását a XVIII. századi balatonszemesi postalóváltóállomás barokk istállójából alakított múzeum (az istállójelleg ne tévesszen meg senkit: az épület a hajdan itt pihenő „lakóknak" sokkal kellemesebb környezetet biztosított, mint amilyenben az 1700-as évek embere élt).

A sok száz képeslap bepillantást enged 100 esztendő történelmébe, ízlésváltozásaiba, nyomdatechnikájának fejlődésébe, a jövő várható — színes, fémdomborításos, térhatású — képeslapdivatjába, s remek fényképeken mutatja be a mai Magyarországot (Békéscsabát, Gyulát, Szarvast) is.

A múzeum másik része régi postai eszközöket, Bell-telefont, ódon Morse-távirót mutat be, s leveleket, melyeket papíruszra írtak az egyiptomiak, rajzolt pálmalevélre valaki Indiában, karcolt viasztáblába az írástudó római, vagy csomózott kötélre egy dél-amerikai indián (bár ez utóbbi valószínűleg nem eredeti).

S egy szépséghiba: magyarokat alig lehet találni a látogatók között. Persze, erről nem a múzeum tehet... úgy tűnik, az sem próféta a saját hazájában.

Kapoli-kiállítás

Az elhunyt kiváló faragó-népművészről, id. Kapoli Antalról elnevezett, immár hagyományos faragóverseny legjobb alkotásait mutatja be nyaranként a lellei kultúrotthon. S ha hallgatózni nem is illik, álljon itt egy csokor az ellesett véleményekből:

— Nézd ezt a fokost! Gyönyörű...

— Modern lakásban is remek lenne ez az asztal...

— Wunderschön! (németek mondták egy dísztökre, csabai művész, Vágó József karcolta bele a mintát).

— Nézd, egy táskarádió! (Ősi módon faragott szobor, ősi téma: munkába induló fiatal pár. De! a lány kezében táskarádió. Alighanem az első a szobrászat történetében.)

— Apu! miért van futó helyett róka? és bástya helyett fatörzs? és a gyalogok helyett nyúl? Nekem miért nem ilyen sakkom van? Veszel ilyet?

S egy gondolatban feltett kérdés: miért nem mutatják be másutt is ezt remek anyagot? Sokkal többen láthanák...

Beszédes József Múzeum

Méltán büszkék a siófokiak a múzeum idei kiállítására. A névadó mérnökhöz kapcsolódó vízgazdálkodási kiállítás mellett gazdag anyagú és remekül rendezett dunántúli népművészeti anyag várja a látogatókat. A néhány évvel ezelőtti provinciális múzeumból impozáns kiállítóhelyiség lett.

Tihanyi Múzeum

A keszthelyihez hasonló színvonalú állandó kiállítások — a helytörténeti (ami itt közvetlenül jelent egyetemes történetit is) anyag, a régi könyvek terme s a nagyszerű kőtár — melletti évenkénti tárlatok joggal teszik népszerűvé az apátság melletti múzeumot.

Martyn Ferencnek a napokban záruló kiállítása elsősorban a nonfiguratív vagy ahhoz közel álló művészetek kedvelőinek szerez felejthetetlen élményt.

Augusztus 9-től pedig már új tárlatban gyönyörködhetnek a látogatók, Udvardi Erzsébet alkotásaiban. A színvonalat itt is munkái és a múzeum tárlatainak igényessége.

A múzeum anyagához tartozik — ha formailag nem is, tartalmilag feltétlenül — az apátság, az altemplom és közeli miniatűr skanzen.

Irodalmi múzeumok

József Attila Múzeum, Balatonszárszó — szegényes, jellegtelen anyag.

Jókai Múzeum, Balatonfüred — az író egykori villájában bemutatja Jókai és Laborfalvy Róza emléktárgyait, korabeli festményeket, színlapokat, rengeteg Jókai-regényt. Jó múzeum Szegedy Róza-ház, Badacsony — Kisfaludy Sándor alakját és korát idézi a múzeum. Ugyanolyan színvonalasan, mint Füred Jókai-kiállítása és egy „többlettel" ...ez pedig a páratlan kilátás, a Balaton talán legnagyszerűbb panorámája, ami az emeleti erkélyről tárul a látogató elé.

Bormúzeum

Badacsony másik nevezetessége. Inkább reprezentatív vendéglátó-egység, mint múzeum. De a borok jók, s nem is hatástalanok... célszerű tehát a múzeumlátogató körút végére hagyni.

Sokan napsütéses időben is látogatják... meg esőben is.

d—ő

ő világa él

szobrászművész

megrendelésre, gipszbe öntve, a műtermében található. Amikor ezt a szobrot mintázta, kisfilmet készített róla Kólonits Ilona, a Dokumentum Filmgyár rendezője. Az újabb alkotás dombormű, a tatabányai pártház homlokzatát díszíti és a hatodik, az lesz a békéscsabai. Minden eddigi Lenin-szobrának szintézisét szeretné megalkotni ebben.

Sokat dolgozott a csabai szobron. Közben egy kis kitérő: Kun Béla mellszobrát néhány nap alatt mintázta meg egy lágymányosi irodaház elé.

Negyven szobra áll. Öt Budapesten — többek között a Közársaság téren, a Béke téren, a Láng-gyár előtt — a többi szerte az országban.

Szobrain ott munkál az ember belső világa, érzelme, szenvedélye, világot megismerni vágyó értelme.

Akár a 19-es szobrán, a 19-esek terén, és ilyen lesz a Lenin-szobor is, Békéscsaba új büszkesége, a város tisztelete a nagy forradalmár előtt.

Sass Ervin

Mit mond a tudós: mi okozza az időjárás szeszélyességét?

Az MTI munkatársának kérdésére dr. Berkes Zoltán, a földrajzi tudományok kandidátusa a következőket mondta el időjárásunk idei szokatlanul szeszélyes alakulásáról:

— Az időjárás irányító tényezőit, valamint ezek egyenkénti és együttes hatásait a tudomány teljes pontossággal még nem határozta meg. A meteorológiai statisztika hűen és részletesen regisztrálja ugyan az észleléseket, de az okokat teljes biztonsággal tisztázni még nem sikerült.

— A legnagyobb valószínűség amellett szól, hogy időjárásunkat általában a naptevékenység befolyásolja, az idei szeszélyes időjárásért pedig — bármilyen furcsán hangzik — a Nap viszonylagos nyugalma a felelős. Emiatt ugyanis ebben az évben szinte teljesen szabadon játszhatta „saját játékait" a Föld légköre. Erre mutat egyebek között, hogy idén csaknem minden héten szabályszerűen bekövetkezett a hétvégi lehűlés.

— Közép-Európa igen kedvező terület a változékony időjárás kialakulására, hiszen itt van három éghajlati „irányítás", az atlanti-óceáni, a szárazföldi és a földközi-tengeri időjárási zóna harctere, s a három tényező között amúgyis állandóan ide-oda hullámzó csata kimenetelét igen erősen zavarják, illetve befolyásolják a földrajzi adottságok, elsősorban a Kárpátok és az Alpok hegylánca.

— A mostanihoz hasonló időjárás nálunk — folytatta dr. Berkes Zoltán — általában elég ritkán, évtizedenként körülbelül egyszer-kétszer fordul elő. Érdekes módon ebben a vonatkozásban nem a naptevékenység alapvető, 11 éves időszakossága figyelhető meg, hanem ennek körülbelül a fele. Hiszen az idei év időjárásának előzményeit 1949-ben, 1954-ben, 1960-ban és 1965-ben találhatjuk meg, ami egyébként érdekes párhuzamot mutat a nagy árvizek előfordulásával is. Az ilyen esztendőkben szinte törvényszerű, hogy a légkörben lejátszódó, a Nap által nem túlságosan befolyásolt csata nagyjából a nyár végéig tart és őszre csitul.

Egy hónap vendégségben

csünk gyarapodjon. Bár az első napokban szokatlan volt az állandó idegen nyelvű beszéd, e hamarosan megszoktuk és ki is mind könnyebben és könnyebben értettük meg magunkat orosz barátainkkal. A tábor egyébként a „Druzsba", azaz a barátság nevet viselte, ami tökéletesen kifejezte a két nép gyerekeinek egymás közti viszonyát. Szovjet barátaink mindent megtettek azért, hogy jól érezzük magunkat és élményekkel gazdagon térjünk haza.

A mindennapi tanulás mellett *bejártuk a kurszki csata 240 km hosszúságú frontvonalát, voltunk Belgorodban, amely a harcok alatt teljesen elpusztult.* Ma már azonban a háborúra csak a modern, újjáépített város főterén álló örökmécses és a Haza Anyja emlékmű emlékeztet. De emlékeznek az emberek is.

Zseléznogorszktól nem messze áll egy emlékmű: Anya gyermekével. Az emlékmű tövében sírok. [illegible]

vett rajtunk erőt akkor, amikor sétáltunk azok alatt a fák alatt, melyek árnyékában születtek a világirodalom remekművei. Itt Jásznaja Poljána és Szpászkoje — Lutovino árnyas sétányain értettük csak meg, miért is volt annyira kedves a két park a kiváló íróknak. Azután láttuk a hatalmas vasbányákat Zseléznogorszkban. A külszini fejtésen nyert kiváló minőségű vasércet egyenesen viszik Tula és Mcenszk messziről látható hatalmas kohóiba.

De néhány szót még a tábor életéről. A foglalkozásokon kívül a délutánokat sportviadalok, fürdés, csónakázás, tánc, film, játék töltötte ki, mint az általában a táborokban lenni szokott. Ezenkívül szinte mindennap részt vettünk különböző találkozókon úttörőkkel vagy komszomolistákkal. Táborunkba [illegible] Kurszk első kom-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG
1969 APR 12

Bartha László

1021

Magyar kiállítások

Sok érdekes és fontos esemény szerepel a Kulturális Kapcsolatok Intézetének áprilisi tervei között.

Másfél ezer magyar kiadványból — nagyrészt Corvina-könyvekből — álló kiállítást rendeznek 16-ától Zágrábban. Ezt az anyagot a KKI korábban Belgrádban szerepeltette nagy sikerrel.

Bartha László festőművész és Hincz Gyula grafikus alkotásai képviselik hazánkat a Nizza melletti Cagnes-Sur-Mer-ben nyíló nemzetközi képzőművészeti fesztiválon, amelyen 35 ország alkotói vesznek részt. A magyar—szíriai kulturális munkaterv keretében Damaszkusz után másik két szíriai városban, Aleppóban és Homsban is nyílik magyar képzőművészeti tárlat. Magyar heteket rendez április 17-től kezdődően a HUNGEXPO a tokiói Seibu-áruházban, ahol többek között könyvkiállítás, népművészeti bemutató, képzőművészeti tárlat, magyar filmsorozat ad majd hírt hazánkról. A nürnbergi nemzetközi képzőművészeti biennálén Kassák Lajos, Barcsay Jenő, Z. Gács György, Túry Mária, és Segesdi György alkotásait szerepelteti a KKI.

Stockholmban is fórumot kap a magyar képzőművészet: Gross Arnold grafikai kompozíciói jutnak el a nemzetközi grafikai seregszemlére, amelyen Argentína, Chile, Hollandia, Japán, Kanada, az Egyesült Államok, Spanyolország, Finnország, Jugoszlávia és Lengyelország vesz részt Magyarországgal együtt — meghívás alapján.

A márciusban Krakkóban bemutatott Würtz-grafikák kollekcióját — 67 alkotást — ebben a hónapban Szczecin művészetbarátai is megismerik.

életembe, nincs t
kitörök. Példáka
Pál utcai fiúkat
iskolában. Megfi
tíz forintos köny
te vissza, az a
van pénze. Aki
las a tanyája,
áll a másik ház
drága a tíz forint.
másik: összeszedtem a gyerekeket, gyerünk Pestre, lássanak világot, nézzenek szét a vidámparkban, az állatkertben. Száz forint volt a költség. Egyszer sírva jön az egyik kislány. Nen engedi az anyukája. Ott is csak házak vannak, meg emberek. Inkább vesz azon a pénzen

amit odaadaz
vagy disznótorokban, ünnepeken hallottak, azt írják le. azt a szólásmondást, közmondást. Harminchatan készítették el a dolgozatot. Mindben szerepel egy-két mondás az ivásról, babonaságról. Íme, az 1-es számú dolgozatból az érdekesebb mondások:

Ha valakinek seb van a kezén, pókhálót kell rátenni. Ha az asztalon álló palack elreped, meghal a családban valaki. Igyál komám, múlik a nyár. Ha a ló a sötétben megáll és nem mén sehova, csak toporzékol, halott van a környéken. Víg legyél asszony, új élet jön rád.

Nem csend ez már, hanem mozdulatlanság. Pedig a város elérhető. Igaz, leginkább csak annyi köti ide a tanyákhoz, hogy időnként elküldi a művelődési autót. Ez is világ. Tele emberekkel, sorsokkal. Néha pislákolhatnak azok az örökéletű homoki lámpácskák.

Sz. Lukács Imre

A men
retet tett
igaz, hoz
hat elhat

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bartha László

1970 APR 7

TÜKÖR
Budapest

1021

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM
BARTHA LÁSZLÓ IRODALMI ILLUSZTRÁCIÓI

Szerencsés elhatározás volt könyvillusztrátor-művészeink sorozatos tárlata a Petőfi Múzeumban. Hincz Gyula, Borsos Miklós és Martyn Ferenc kiállításai után most a kiváló festő, Bartha László eredeti illusztrációival, írói portréival és néhány önálló művével ismerkedhetünk. Gyönyörűség ez azoknak is, kik illusztrált könyveinek birtokában vannak, akik pedig először látják, azoknak ösztönzés, hogy megszerezzék e könyveket.

18

radt. Véletlenül éppen eltávozást k

Bartha László

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1979 MÁR 2 21

MAGYAR NEMZET

Budapest

1001

Bartha László irodalmi illusztrációiból kiállítás nyílt meg szombaton a Petőfi Irodalmi Múzeumban. Megnyitó beszédet mondott Köpeczi Béla, az Akadémia levelező tagja.

Bartha László

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

Budapest

Bartha László irodalmi illusztrációinak kiállítása ma délben nyílik meg a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

1970 MÁJ 21

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

NÉPSZABADSÁG

1962 NOV 11

Képzőművészeti seregszemle Veszprémben

1021

(Tudósítónktól.)

Évről évre megrendezik Veszprémben a megye képzőművészeinek tárlatát. Az idei kiállítás november 7-én nyílt meg a Bakony Múzeumban *Veszprém megye dolgozói a képzőművészetben* címmel. A megyei seregszemlén a múlt év alkotásaiból mintegy 30 festőművész 80 képe került a közönség elé. A megnyitó ez évben ünnepi aktussal gazdagodott: átadták a megyei pártbizottság, tanács-vb és a szakszervezet megyei tanácsa által alapított Egry József-díjat és a vele járó 5000 forintot Bartha László tihanyi festőművésznek. A díjat a jövőben évenként a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulóján ítélik oda a megyében alkotó egy-egy képzőművésznek.

kör

var

tisztelő feladat átvétele közben meglökte. Az óra nagy csörömpöléssel zuhant egy kőkockára és ott apróra tört.

— Professzor úr — így hebegett az ifjú —, nem találok mentséget.

— Hagyja, fiam — szólt Von-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1969 NOV 7

Bartha László

ZALAI HÍRLAP
Zalaegerszeg

Őszi tárlat Veszprémben

Tizennegyedik alkalommal nyitották meg csütörtökön Veszprémben a megye képzőművészeinek hagyományos őszi tárlatát. A veszprémi Bakonyi Múzeumban megnyílt kiállításon nemcsak a helyi művészek, hanem a korábban e vidéken élő festők, mint Bartha László és Fenyő A. Endre is bemutatták legújabb alkotásaikat. A kiállított 50 kép gazdag mondanivalója összefogja a felszabadulás óta eltelt negyedszázad eredményeit, bemutatja a Balaton és a Bakony vidék életét. R. Kiss Lenke veszprémi szobrászművész megformálta Ho Si Minh szobrát és bemutatta a centenáriumi év alkalmából alkotott új Lenin szobrát is.

kezé
Iste
Pál
rádi
22,00: Bee
zen
22,25: A
Ern
Eri
23,10: A
J. S
ope

18,10: Tár
18,55: Orc
fel
lec
19,10: Be
ról
20,00: Ka
20,31: A
Stan Getz quartettje
játszik

zőgazdaságról

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Bartha László

1967 JAN 31

1021

Kedd, 1967. január 31.

Magyar képzőművészeti kiállítás Belgiumban és Indiában

Brüsszeli siker után *Charleroi* belga városban is bemutatják azt a *magyar képzőművészeti kiállítást*, amely 13 festő- és grafikusművészünk több mint félszáz alkotásával ad ízelítőt piktúránk és rajzkultúránk mai teréséből. Most Charleroi reprezentatív szalonjában, a *Palais des Beaux Arts* termeiben láthatja a közönség a tárlatot, amely előzőleg fővárosukban a magyar hetek egyik kiemelkedő rendezvényeként szerzett elismerést és kapott értékes lapkritikákat.

Egyébként most érkezett Budapestre — a KKI-hez — híradás arról, hogy *Indiában* bemutatták az első magyar képzőművészeti kiállítást. Az egyik legjelentősebb egyetemi város, *Baroda* kiállítási csarnokában szerepeltetik a mintegy 60 alkotást, mai festők műveit felölelő anyagot. Többek között *Bartha* László, *Fónyi* Géza, *Kohán* György, *Konfár* Gyula, *Kurucz* D. István, *Miháltz* Pál, *Somos* Miklós, *Szinte* Gábor, *Kádár* György, *Kmetty* János, *Tamás* Ervin, *Vecsési* Sándor festményeit, *Bernáth* Aurél és *Domanovszky* Endre táblaképeit tárják az indiai közönség elé. Az ünnepélyes megnyitón C. S. *Patel* dr., a barodai egyetem rektora és S. *Choudhri*, a képzőművészeti kar dékánja méltatta festészetünk kortársi termését. Kulturánk képviseletében részt vett a megnyitó ünnepségen dr. *Horváth* Tibor művészettörténész, a budapesti Keletázsiai Művészeti Múzeum igazgatója, aki — a magyar—indiai kulturális munkaterv alapján — január közepe óta Indiában tartózkodik háromhónapos tanulmányúton.

Kedd, 1967. január 31.

Ünnepélyesen á
a magyar nép ajá
a hős Vietnam képv

A Hazafias Népfront Országos Tanácsának székházában hétfőn jelképesen átadták a hős vietnami nép képviselőinek azt a 18 millió forintot, amelyet az Országos Béketanács kezdeményezésére az elmúlt esztendőben gyűjtöttek össze a magyar nép adományaiból.

Az ünnepségen részt vettek az Országos Béketanács vezetői, a társadalmi és tömegszervezetek és a magyar egyházak képviselői. Megjelent az ünnepélyes átadáson *Hoang Luong*, a Vietnami Demokratikus Köztársaság budapesti nagykövete és *Dinh Ba Thi*, a Délvietnami Nemzeti Felszabadítási Front budapesti állandó világtanács képviseletében Vietnamba látogató delegációnak az Országos Béketanács alelnökének, dr. *Réczei* Lászlónak személyében magyar tagja is lesz. Ezután átnyújtotta Hoang Luongnak, a Vietnami Demokratikus Köztársaság magyarországi nagykövetének a népünk ajándékáról szóló adományleveleket.

Hoang Luong válaszbeszédében kormánya nevében őszinte köszönetét és háláját tolmácsolta és további sikereket kívánt népünk szocialista építőmunkájához.

Emlé

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1958 OKT 9

— **Bartha László** festőművész kiállítását pénteken délután fél 6-kor dr. Dobrovits Aladár, az Iparművészeti Múzeum főigazgatója nyitja meg a Csók István Galériában (V., Váci utca 25.).

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

1959 OKT 9

— BARTHA LÁSZLÓ festőművész alkotásaiból tárlat nyílik október 10-én a Csók István Galériában.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

NÉPSZAVA

1962 DEC. 22

— BARTHA LÁSZLÓ tihanyi festőművész hazaérkezett több mint háromhónapos párizsi útjáról: a művész nagysikerű kiállítást rendezett a francia fővárosban.

— AZ AGRÁRTUDOMA-

s ez minden nap kétezer
ütés. Most fogja a rámát

Bartha László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 FEB 4-

NÉPSZAVA
Budapest

Hódmezővásárhelyen mutatja be Németh László új drámáját a Szegedi Nemzeti Színház

A Szegedi Nemzeti Színház a hét végén mutatja be *Németh László* „Az írás ördöge" című négyfelvonásos új drámáját. A darab rendezője, *Lendvai Ferenc* igazgató az előkészületek alkalmával elmondotta, hogy a társulat az évad legjelentősebb erőpróbájának tartja a mű színpadra állítását. A dráma ősbemutatóját február 6-án, pénteken Hódmezővásárhelyen tartják, abban a városban, ahol a szerző évekig dolgozott és ahol több művét alkotta.

A dráma főbb szerepeit *Nagy Attila, Bicskey Károly* és *Lőrincz Éva* játsszák. A díszletek *Bartha László* festőművész, a jelmezek *Gombár Judit* tervei alapján készültek.

(MTI)

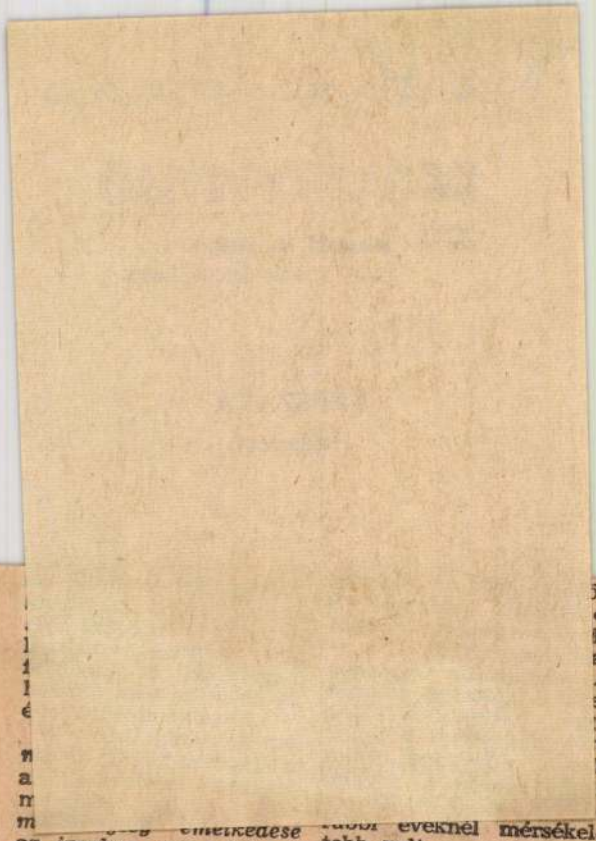

[illegible] emelkedése az iparban nem érte el az előirányzott ütemet, az egy foglalkoztatottra jutó termelés négy év alatt évi átlagban 3 százalékkal nőtt, a tervidőszakra előirányzott évi körülbelül [illegible] [illegible] évéknél mérsékeltebb volt.

1969-ben *a népgazdaság külső egyensúlya lényegesen javult.* A különböző, ideiglenes és tartós tényezők együttes eredményeként a kivitel értéke mind a szocialista

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1958 OKT. 9

Kal.

610

∞

Október 18-án nyílik meg a Szépművészeti Múzeumban a Régi Képtár olasz és német-alföldi anyagának kibővített és újjárendezett kiállítása.

⊕

A Képzőművészeti Alap Csók István Galériájában október 10-én Bartha László festőművész alkotásaiból tárlat nyílik. A megnyitó ünnepségen dr. Dobrovits Aladár egyetemi tanár, az Iparművészeti Múzeum főigazgatója mond beszédet.

△

Medgyessy Ferenc nevét viseli a Képzőművészeti Alap Képcsarnokának debreceni fiókja, a Medgyessy-szalon, amelynek ünnepélyes megnyitása 10-én délután lesz.

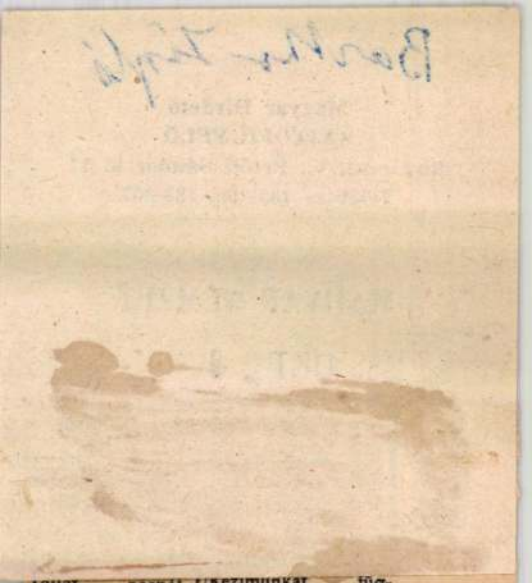

Tollat, párnát, dunyhát veszek. 384—547.

Nagytakarítást vállalunk. festők után s. Tel.: 314—209. este 8—10-ig. Közűletnek is.

Papagájokat tenyészőtől vegyen, beszédtanításra, tenyésztésre. Garanciával szállítjuk katkával. útmutatóval. Tájékoztató vaaszbélvegért. Újest, Kemény Gusztév u. 2. Papagájtenyészet. Szaporulatot átvesszük.

Pulóver, kardigán, blaszka, alakítás, javítás, átkötés. Sálszövés. Szakszerű munka, olcsó árak. Kézimunkát, függönyt javít, hímez, előrajzol. — Nádas. Tanács krt. 30.

Fejőstehén eladó. 1 db hétéves, húszlitteres és 2 db hathónapos bikaborjú. Szili Pálné. X. Mádi u. 41 256.

Társat keres 30 000 forinttal kiskereskedő. árubeszerzésre. »Szolid megélhetés 25506« jelig. Felszabadulás téri hirdetőbe.

Gyógy- és fogyasztómasszást házaknál vállalok. »Csak nőknek« jelig. a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Mosást lakásomon vállalok. X., Sala-

B Batka László

Hirdető
GYELŐ
ófi Sándor u. 17
296, 188-307

NEMZET
8

László festőművész
Október 10-én nyí-
István Galériában,
a 21. szám alatt.

Bartha László
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1966 FEB 6.

1021

Harkály a vízen

László Anna novellái

László Anna új novelláskötete, a *Harkály a vízen (Szépirodalmi Könyvkiadó)* újabb fejlődést mutat az írónő pályáján. Kár, hogy nem kerülhetett már ebbe a kötetbe *A hitehagyott*, amely a *Kortárs* múlt évfolyamában látott napvilágot, s azt az új utakon eredményt elérő László Annát tárja elénk, akinél a *Harkály a vizen* novellái mutatják a belső változás, az érés, a magáratalálás folyamatának állomásait.

Merészek, mélyek, sohasem távolodnak el a realitástól, de felhasználják a lélekelemzés eszközeit is ezek az írások, amelyek jó részt már megjelentek irodalmi folyóiratainkban, de így és együtt más hatást váltanak ki. Láthatjuk, hogy — akármennyire más és más a különböző elbeszélések témája, más és más a hőse — a novellasorozat meglehetősen egységes gondolkodási rendszert, egységes világképet rögzít.

Az az érzésünk, hogy László Annának elsősorban az intellektuális, a filozofikus novellák: a *Csak harminchét öt*, és *A keménynek törvénye* a szívügyei. Ezeknek hősei napjaink döntő szellemi mozgásirányait érzékelik és érzékeltetik. Más novellákban is döntő korunk már megnyilvánult tendenciáinak, vagy még lappangó jelenségeinek intellektuális eszközökkel történő keresése, elemzése.

Az írónő, aki nem tér ki a kényes témák feldolgozása elől (sőt, néha azt a látszatot kelti, hogy egyenesen keresi a kényes problémák megírását és megoldását), gyakran dolgoz fel olyan eseteket és helyzeteket, melyekben a novellák hősei erkölcsi választás elé kerülnek. Ilyen elbeszélések az *Én vagyok én*, a *Fontos ügy*, a *Merre?* és a *Gonosz pillanat*. Ezekben az írásokban nagyrészt az a lényeges, hogy milyen viaskodások után, milyen körülmények között és milyen irányban történik az elszakadás a régitől, a kitörés az addig meggyökeresedett magatartás, viselkedés, megszokás kereteiből.

Találunk olyan elbeszéléseket is, amelyek ahhoz a típushoz tartozó figurákat mutatnak, amelyben tovább élnek a torz beidegzések. Lehet, hogy László Anna ezeknek a hősöknek a bemutatásával, a torz beidegzések ilyen fajtájú ábrázolásával akarja megváltozásra ösztökélni az olvasót.

A kötet legdrámaibb írása, a *Vigyázz, kiesel!*, egymás igazi ismeretére, a másik ember tényleges felismerésére szeretné rávenni az embereket. A címadó novella és a *Félember*, ez a sikerült elbeszélés, a női egyenjogúság kérdését érinti, pontosabban: a nők egyenlő vagy nem egyenlő lehetőségeiről beszél.

Bartha László, a kitűnő festő, és grafikusművész, modern és érzékletes címlapot, kötéstervet készített László Anna művéhez.

Sós Endre

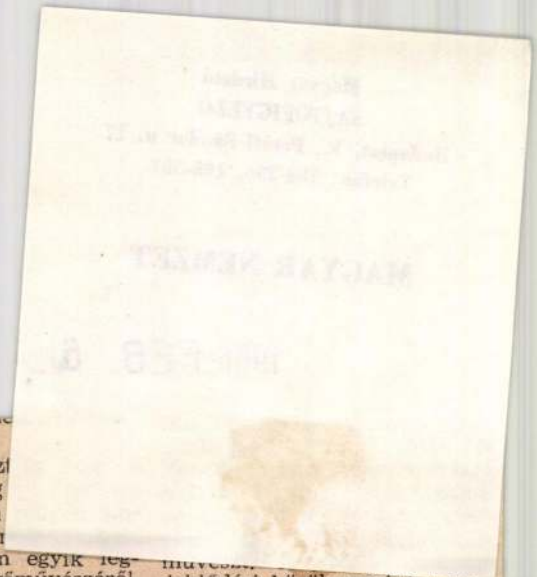

lése, fennérése me
tént meg.

Megemlítette azt
Tanácsköztársaság
után Hevesy Iván
lékezetes cikket ír
ban a forradalom egyik leg-
jelentősebb képzőművészéről,
Uitz Béláról.

Hevesy Iván munkásmozgalmi működéséről persze a Horthy-korszakban nem lehetett beszélni, azóta pedig egyszerűen megfeledkeztek róla. A Munkások Irodalmi és Művészeti Országos Szövetsége (röviden és ismert nevén: MIMOSZ) egyik legérdekesebb tagozata a Képzőművészeti Iskola volt, melynek sok növendéke a budai Andrássy-palotában működött Uitz Béla iskolájából jött át a MIMOSZ-ba, miután Uitz forradalmi működése miatt emigrációba kényszerült s így a Fő utca 5. szám alatti tanfolyam megszűnt. Az iskolának olyan növendékei is voltak, mint a mártírhalált halt kivételes tehetségű *Sugár* Andor, és a néhány éve elhunyt *Káldor* László, a Népköztársasági Érdemérem aranyfokozatával ki-

művés...
deklődési körök szerint különböző szakokra jártak, de mindenki ott volt Hevesy Iván vetítettképes előadásain, aki a képzőművészet új törekvéseivel ismertette meg a növendékeket és beszélt a szocialista alkotás lehetőségeiről.

Ezek az esték oly vonzóak voltak, hogy nemcsak a képzőművészeti tagozat növendékeit érdekelték, hanem eljöttek ide a MIMOSZ színésziskolájának, tánc- és zenetanfolyamának növendékei is.

Sajnos, az iskola nem sokáig folytathatta nagyszerű munkáját, mert 1921. szeptember 7-én a szocializmust és a szocialista kultúrát üldöző hatóságok rendeletére megszüntették a MIMOSZ-t, tanfolyamaival együtt, s így Hevesy Iván itteni előadásai is megszakadtak.

M. Abonyi Arany

Tájékoztató tábla

Három barátságos vidéki ember tanakodik az Erzsébet-híd budai lejárójának tövében, a 9-es villamos megállójánál. Két ködmenes férfi és egy palóc-fejkendős asszony. A Körtér felől érkeztek és a Keleti pályaudvar felé igyekeznének a hídon át. Itt szálltak le a 9-esről, s mivel a megálló táblájának oszlopához hatalmas térkép van illesztve, nem sokat kérdezősködnek, a harcteret járt ember tapasztalatával áll neki a két férfi a térképet tanulmányozni. A térkép címe: »Tájékoztató az átszállni kívánó utasok számára.« A tájékoztató nagyon világos, áttekinthető, s nyilván okosan el is intézi az átszállni vágyó utast a hídlejárat e bonyolult útvesztőjében. Csak egy a hibája, úgy oldalt fordították, hogy ember legyen, aki a rajz segítségével nyaktekerés nélkül betájolja magát.

DUNA — így szól egy felirat, még a rajz is mutatja a Dunát, csakhogy a Duna folyási irányát jelző nyíl egye-

Bartha László

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1970 MÁR 9

VAS NÉPE
Szombathely

Vasi művészek a Hősök terén

Évről évre mind jelentősebb eseménye művészeti életünknek az észak-dunántúli képzőművészek kiállítása, melyet a Magyar Képzőművészek Szövetségének Észak-dunántúli Területi Szervezete rendez. Az elmúlt esztendőben Tatán, Komárom megye új művelődési központjában láthattuk rangos tárlat keretében a szűkebb pátriánkban élő művészek alkotásait, most pedig Budapesten, a Műcsarnokban találkozhat műveikkel a közönség.

Vas megyét tizenegy művész képviseli a reprezentatív kiállításon. Táblaképekkel és grafikai anyaggal *Bartha László, V. Tóth László, Vértesi Péter, Horváth János, S. Unger Károly, Artner Ferenc, Jaksa István, Mészáros József, N. Brankovics Éva* szerepel. Szobrászművészeinket *Majthényi Károly* képviseli, kerámiamunkákkal pedig *Geszler Mária* lép a közönség elé. A sikeresnek ígérkező kiállítást *Somogyi József* szobrászművész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének elnöke nyitja meg március 7-én, szombaton, 12,30 órakor.

az egyik arra haladó
1. Ezért kikötőbe ér-
k után alaposan meg-
ják azt a négy teher-
amely a szerencsét-
pillanatában a kör-
hajózott. Közülük az
egy tuniszi hajó mar

Az olajfoltok

és a kétségtelenül a tengeralattjáróból származó

roncsdarabok

megjelenése szerdán délelőtt a víz felszínén semmi reményt sem hagyott ebből a szempontból.

A kutatást azonban azért folytatják, hátha sikerül a szerencsétlenség okát tisztázni. A hadianyagrobbanás bekövetkeztének lehetőségét eleve kizárják, mivel az Eurydice erre az útjára nem vitt magával semmiféle robbanóanyagot. A túlzott mélységbe való merülést sem hiszik a katasztrófa okának. A hajó ugyan, akárcsak a két évvel ezelőtt eltűnt testvérhajója, a **Minerve** kifejezetten a nagy mélységekbe való merülésekre készült, az amit az Eurydice egy hadi-tengerészeti felderítő repülőgéppel együtt szerdán végzett éppen

kismélységű merülést írt elő.

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1966 FEB 6

JELENTÉS A VÖLGYBŐL

1021

Április Lajos versei

Április Lajosnak ez a jelentése csak helyrajzilag származik a völgyből. Nem feltekintés a magaslatokra, hanem szétekintés azokról a magaslatokról, melyek költői pályájának legszebb eredményeit jelzik. Ha csak visszapillantás lenne egy közel nyolcévtizedes életre, talán búcsúzásnak éreznénk e kötetet. De több ennél: a környező világnak a természet tárgyainak és a belső valóságnak gondos, költői számbavétele, nem lemondás, de bölcs rendszerezés.

A halál gondolata jó néhány költemény alaphangulatát magyarázza. Mélyen emberiek ezek a versek, elsősorban azért, mert tudomásul veszik az elmúlást, de nem mint tragédiát, hanem mint egy folyamatnak, az életnek természetes lezáródását. A »non omnis moriar«, a »nem halok meg egészen« érzése Horatius óta

zsával vonja be őket. A gondolati, vagy művészi elfáradásnak nyoma sincs a kötetben, s ezért okkal reméljük, hogy Április Lajos még számos költői észrevételét rögzíti a világról és önmagáról.

Bartha László illusztrációi arról vallanak, hogy nagy érzékenységgel azonosult a költői mondanivalókkal és hangulatokkal és magas művészi hőfokon teremtette őket újjá egy más műfajban. *(Magvető)*

Gy. I.

Négy évfolyam, átla
sőt hat párhuzamos
gyerekek emlékezet
hat bérelt busz v
Egy-egy buszba
gyerek jutott. Fe
tú, csaknem felnőt
rektest. Rossz arra gondoln
mi lett volna, ha néhánya
tényleg rosszul lesznek, *és k*
tör a pánik. Vagy egy kiseb
baleset, gyors fékezés történi

Szerencsére nem történ
semmi. De nem lehetett volna
másként is elintézni ezt?

— Melyik iskolába jártok
— kérdeztem a kislányokat.

— A Köbölkúti utcai általá
nos iskolába.

P. S.

végigvonul a kolteszeten, Aprily Lajos azonban az ércnél maradandóbb mű halhatatlansága helyett az általánosabb és emberibb folytonosságot, a fiakban és az unokákban történő továbbélést választja. Ezért marad derűs és szelíd négyszemközt a múló idővel, s ezért tudja megénekelni a megújulást, az újjászületést. Az *Évszakok zenéje* című versciklusának számos darabja is a folytonosságnak, a diadalmas életnek ad hangot.

Áprily Lajos nem teremt új, meghökkentő versformákat, mégis formaművész. Négysoros versei például teljesen hagyományosak. Tömörségük az epigrammákhoz közelíti őket, mindegyik kerek, zárt egész, a mondanivaló és a költő hangulatteremtő ereje azonban azáltal, hogy az olvasót továbbgondolásra és továbbérzésre készteti, mintegy megsokszorozza a versek hatékonyságát és az újszerűség vará-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1965 FEB 28.

Veszprém megyei képzőművészek képkiállítása a fővárosban

Ebben az évben több Veszprém megyei festőművész képkiállítását rendezik meg Budapest kiállító termeiben. A kiállító művészek között Bartha László, Nagy Gyula, Bényi László, Udvardy Erzsébet szerepelnek. A hírek szerint Bartha László műveiből a Csók Galériában, Nagy Gyuláéból pedig a Fényes Adolf Teremben rendeznek kiállítást.

— *Hát, az Eszterházy szőlőben maradt kétszer négyszáz öl. Annyira rossz volt, hogy nem kellett senkinek, adjátok nekem az egyiket.*

Amikor megnyálazta a tintaceruzát, hogy felvésse nevét a lécre, szólították.

— *Szabadság, Nagy elvtárs.*

Bartha László
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1966 FEB 1
NAPJAINK

1021

Könyvek a polcon

Azt valóban nem kívánhatjuk, hogy könyvtervezőink a formátumot, a könyvespolcok belső méretétől tegyék függővé. Ez bizony nagy egyhangúságra vezetne, ami semmiképpen sem helyeselhető. De a másik véglet sem, hogy ti. ne legyenek tekintettel olyan objektív tényekre, amelyek sokszor alapvetően meghatározzák, éppen a formátum tekintetében — a könyvvásárlók viszonyát a kiszemelt könyvhöz. Mert egyrészt a több személy számára amúgyis elégtelen, kicsiny méretű szobákban a könyvespolcnak csak ritkán jut hely, de még ez utóbbi esetben is a polcok köze oly szűkreszabott, hogy a legtöbbjében már egy 24—25 cm magasságú könyvet állítva nem igen lehet elhelyezni. Ugyanez áll a mélységre is: egy átlag 20 cm mélységű polcról már kellemetlenül kilóg a napjainkban gyakori négyzetalakú könyv, hát még ha a magasság is hozzájárul. Azt is készséggel ismerjük el, hogy bizonyos tematika megkívánhatja a nagyobb formátumot, elsősorban képzőművészeti, de ha jól megnézzük az idevágó kiadványokat, még ezek között sem méretezték mindegyiket teljes joggal 35—40 cm magasságra. De azt végképpen nem értjük, hogy mi szükség volt *Kassák* Lajos 10 versét (Mesterek köszöntése Magvető, 1965.) 25x33,5 cm-re tervezni, amikor semmi az ég világon nem indokolta. A tív vershez tíz színes reprodukció is járul, ezek közül legalább 3 az év egyéb kiadványaiban színesen is megjelent (Matisse, Picasso, Léger), egyébként is közismertek. Az egyik (Léger) a burkolón ismétlődik s az olvasó törheti a fejét, melyik az igazi, — már ami a színeket illeti — a két reprodukció színei közt akkora az eltérés. De valamennyi illusztráció feleakkora méretű könyvoldalon is éppen úgy érvényesült volna, a szöveg fele akkora betű fokozatból is könnyen olvasható lett volna. Vagyis fele akkora méretben is érthető lett volna ez a lényegében intim célzatú kiadvány, mert hisz erről van szó. Tíz közepes vers, tíz olyan művész előtt, akik ma már egyáltalán nem hatnak a szenzáció elemi erejével még nálunk sem. A művészekhez fűzött magyarázatoknak is elég lett volna a petit, bőven kielégíthették volna Kassák híveit, s talán még a szép könyv barátait is. De így ez a kiadvány, ebben az ormótlan formátumban, sehova el nem helyezhető, csak elfektethető, esetleg a fekvőhely alá, mert olyan polc aligha akad, amelyik befogadhatná. — S ráadásul mindezt 50 Ft-ért 20 Ft helyett!

Április Lajos új verseskönyve majdnem teljesen pár soros, még hozzá rövid soros versekből áll. A legszebb férfi-lírák egyike az övé. A hetvenes költő immár minden érzésével a halálra gondol, mindenben annak közeledtét érzi s napjait akaratlanul is a felkészüléssel tölti s az erről olvasható beszámoló a *Jelentés a völgyből* (Magvető 1965. Bartha László színes illusztrációival), valóban nem mindennapi jelenség a költészetben. Mivel nagyon szeretem Április költészetét, azt a kötetet is legszívesebben a zsebemben hordanám, ha a 22x25-ös négyszögű formátum megint nem szólna közbe. Az alakot bizonyára a hozzá mellékelt lemez követelte meg. De hát kérdem, mi szükség van erre? Aki nem a lemezes változatot vásárolja, az is szenved a formátum miatt — ismétlem, zömében pár soros versekről van szó, a formátum egynegyede is elég lett volna. S egyáltalán: miért nem lehet a költők lemezeit úgy vásárolni, mint az operaáriákét? Ez utóbbiaknál nem kell megvenni néhány részlet miatt az *egész* partiturát. Miért ne lehetne egyszerűen külön gyűjteni a verses lemezeket (és erre nézve propagandát is kifejteni), miért csak kötettel együtt? Mert különben nem fogyna? Áprilynak eddig még minden kötete elfogyott, tehát az ő esetében ez sem indokolta ezt a nehézkes formátumot. Legalább ha nem kényszerít semmi, akkor ne büntessenek intim formátumok helyett behemót méretekkel, hisz sokan csak úgy tudnak bevinni a lakásba újabb könyvet, ha ugyanakkor a régiek közül kitesznek. Hányan kényszerülnek erre már azok közül is, akiknek mégcsak 2—300 kötetes a könyvtáruk, ha rendesen, polcszerűen akarják tárolni s nem ömlesztve, sarokban, rekamiéban, vagy egyéb híján az éléskamrában.

SZIJ REZSŐ

TIT-előadó, vagy a tv, hogy a modern művészi mozgalmak elindítója, Cézanne, a világ objektív valóságába akart behatolni érzelmi, hangulati és értelmező közeg nélkül, amely szerinte zavaros és megbízhatatlan; ha tudjuk, hogy az *„érzékeléseket"* a tény- és mozgáshatásokat megragadó impresszionistákkal szemben indítja el az új törekvéseket, amelyekből annyifajta izmus bontakozik majd ki, — könnyebben megértjük és élvezzük Cézanne műveit.

A művészi ismeretek terjesztésére se fordítunk mostanában annyi gondot és erőt, mint kellene. (Olyasféle kristálytiszta, logikus elrendezésű és áttekintésű, ugyanakkor polemikus és érzékletes előadások kellenek, mint volt nemrégiben Miskolcon Aradi Nóráé az absztrakt művészetről.)

De ez egymagában nem elég. A megnyugtató látogatottság mellett *atmoszférát és közvéleményt kell teremteni a mai képzőművészeti alkotások számára.* (Ez a körültekintő, szép munka irodalomban és színművészetben előbbre tart, a zenében szintúgy fel kellene zárkózni!)

Nem deklarált

Kónya Lajos versei

Utak sodrá

Utak sodrában jöttment, jövevény,
etranger, boche elégszer voltam én,
már nyugtalan apám szárnya alatt,
ki célbavett távoli várakat,
kicsit nomád-mód, töretlen hite
küldte az ég új s új széleire,
ahol mindig kiderült, itt se jobb,
s ahonnan újabb távlatot kapott.

De ahogy pályám külön útra vitt,
hozta kezdeti indítékait,
szárnyaival s nehezékeivel —
nem volt kezes hozzám sem a siker,
hisz a megnugvást, megállapodást
hozta volna, nem azt a lobogást,
mely évről évre új vidékre vitt,
s szórta sziporkázó csillagait.

Nem idegen, de lettem ismerős
annyifelé, mintha valami ős
jókedvében-bújában legalább
ezerfelé szórta volna magát,
hogy mindenütt akadt néhány hívem
e kicsi ország szögleteiben,
s határon-hegyeken túl, odaát,
ki rokonomnak mondhatja magát.

Faragók

tália egét s az indigókék
enger derűjét már valószínűleg
em láthatom. Lassanként az az ünnep,
a csésze kávéval kínál a szomszéd.

remona hegedűi felderülnek,
orog öcsém alatt a faragószék.
mesterség izgatja, nem az üzlet,
művészet neki a megnyíló ég.

ióból és juharból, körtefából
aragom itt együgyű figuráim.
intha összebeszéltünk volna távol
gymástól, szenvedélyek éjszakáin.

z ember fába búvik a világból,
gondja közül tán valahogy kilábol.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1900 MÁR 2 0.

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Bartha László

Nyolcvan kép a kiállításra

A megyei tanács egyik szobájában ritka esemény zajlik: zsürizik a pályázatra érkezett képzőművészeti alkotásokat. Bartha László festőművész, Martyn Ferenc festőművész és Sarkadiné Hárs Éva művészettörténész a zsüri tagjai.

A tavaly meghirdetett pályázat szövegéből:

„A pályaművek fejezzék ki Zrínyi Miklós és a szigetvári hősök példamutató hazaszeretetét, bátor küzdelmét, hősi helytállását a hódítóval szemben." A pályázat zenei, irodalmi és képzőművészeti alkotásokra vonatkozott. Mindhárom területen három első díjat hirdettek, amelyeket természetesen megosztva is ki lehet adni, de visszatartani is lehet. A képzőművészeti anyagnál ez utóbbi nemigen jöhet számításba, mert... de idézzük a zsüri véleményét:

— Gazdag és színes anyag jött össze — mondja Martyn Ferenc.

— Meglepő eredménye volt a pályázatnak — véli Bartha László — nemcsak a beküldött művek száma, hanem színvonala miatt is.

A zsüri-bizottság némi vita után dönt, elkészíti javaslatát, amelyet a három pályázatot hirdető szervhez, a megyei tanácshoz, a városi tanácshoz és a Szakszervezetek Megyei Tanácsához továbbítanak.

Az eredmények éppen ezért még „titkosak". A listán, amely a pályázók nevét tartalmazza, 37 pontot látunk. A beküldőkről csak annyit, hogy valóban meglepően nagy érdeklődést váltott ki a pályázat — érkeztek művek Pécsen és Baranyán kívül Budapestről, Kaposvárról, Debrecenből és Miskolcról is. A pályázati felhívásban grafikáról, akvarellről, illusztrációról volt szó. A művek ezen belül is változatosak.

Mintha a téma volna a legfőbb vonzerő... A változatos technikájú képek közül nem egyen ott vannak Zrínyi Miklós nemesveretű sorai, például: „Mindenfelől ránk néz az nagy kereszténység. Mi vitéz kezünkben van minden reménység." Az ihlető téma szép, emlékezetes alkotásokat segített a világra, melyeknek egy csokra valóban méltón idézi majd a nagy kort és a szigetvári hősöket.

Közel nyolcvan képet kiállítanak majd ezek közül Szigetváron a 400 éves ünnepségeken.

— Pokrócot alá, hog
patája megkapaszkodjon
lamiben.

Na végre, hogy akadt
szaktanácsadó is, mer
pokróc tényleg csodát
velt. Igaz, a szegény á
elsőre úgylátszik félreér
te a kegyes gesztust, n
alomnak vélte a pokrócot.
Néhány elégedett szusszan-
tással kényelmesen elfe-
küdt rajta, s méltatlankod-
va evickélt talpra, amikor a
kíméletlen gazda újra ol-
dalbavágta az ostornyéllel.
Megkönnyebbülten moraj-
lott fel a nézősereg, s már-
már indult volna mindenki
a maga dolgára, amikor vá-
ratlan fordulat történt. A
ló gazdája visszatámogatta
az állatot az utcaszegletbe
állított kocsihoz, s közben
könyörgő alkuba bocsátko-
zott a nyomába szegült rend
őrrel.

— Ne írjon fel, biztos úr.
Nincs ennek a lónak semmi
baja. Sikos az aszfalt, el-
csúszott rajta. Ennyi az
egész...

— Nincs hát, — kiabált
közbe valaki, az újra össze-
állt sorok közül. — Semmi
más baja, csak annyi, hogy
takarmány helyett ostorral
abrakolja.

sány kacagással nyugtázta,
csak az volt a gyanús az
egészben, hogy a kitörő tet-
szésnyilvánítást más poénra
pazarolták az emberek.
Ugyanis alattomos dolog
történt a mérges kocsis háta
mögött. A szabadjára en-
gedett ló odatámolygott a
kocsi derekához, végig sza-
golta a fuvarozásra szánt
tömött zsákokat, és egyikét-
nél elégedetten megállapo-
dott.

Amikor a gazdája zavar-
tan visszafordult, csak any-
nyit látott, hogy a kihara-
pott zsákból ömlik a kuko-
rica, s az állat hálásan visz-
szapislogva rá, ropogtatta
az abrakot. Hát kellett en-
nél meggyőzőbb cáfolat az
iménti rágalomra?

Ezek után teljesen érthe-
tetlen, hogy a rendőr mégis
kíméletlenül felírta az „ár-
tatlan" kocsis adatait.

p. gy.

KÖNYV
1966 FEB
1021

Az olvasó igénye: mai magyar irodalmat

Beszélgetés a Magvető irodalmi vezetőjével

Tapasztalatból tudjuk, az olvasók szeretik a *Magvető* könyveit. Nem túlzás kijelenteni: látván a címlapon a kiadó emblémáját, rendszerint előlegezik a bizalmat, bíznak *értékítéletében.* S ez komoly dolog. — Mi az oka e növekvő bizalomnak, a Magvető ma már jelentős tekintélyének — kérdeztük Z. *Szalai Sándortól,* a kiadó irodalmi vezetőjétől.

— Nem akarom elhárítani a dicséretet, de e sikereket tagadni sincs értelme, annál is inkább, mert a kiadó csak tolmácsolója egy mindjobban jelentkező olvasói igénynek. Ezt talán így lehetne fogalmazni: *mai magyar irodalmat!* Hihetetlen kívánság él az olvasóközönségben — sokféle tapasztalat bizonyítja ezt — a máról, *napjaink magyar problémáiról* szóló irodalmi írások iránt, *kíváncsi minden ifjú tehetségre* is, aki új mondanivalóval jelentkezik. Kiadónk felismerte ezt a közönségigényt, és kötelességét is e téren. Könyvkiadói politikánknak tehát a mai magyar irodalom áll középpontjában. Az *Új Termés*-sorozat például tucatnyi tehetséget juttatott szóhoz, olyanokat is, akik még folyóiratok hasábjain sem jelentkeztek. Ma már ígéretes értékei irodalmunknak. Mindez természetesen nem ment máról holnapra. Öt-hat esztendő eredményei kezdenek ma beérni. De az olvasók bizalommal honorálják ezt a fáradozást. Nem titok — és az elmondottakból részben már következik is —, hogy a mai magyar irodalom kiadása üzletileg is kifizetődő vállalkozás.

— Milyen újdonságokkal jelentkezik ebben a félévben a Magvető?

— Tekintélyes mennyiséget, *hatvan művet* szándékozunk kiadni. Hadd említsek talán mindenekelőtt néhány érdekesnek ígérkező regényt. *Benedek István Három ing* című műve egy gyermekkorától neuraszténiás ember hallucinációk és víziók között vergődő életét ábrázolja. De a neves lélekgyógyász-író nem egyszerűen egy extrém történetet fest. Hősének beteges képzeletvilága szorosan összefonódik a való élettel, a harmincas évek Budapestjével, amelyet mély lélektani ismeretek alapján mutat be az író. *Egry Irén Még nincsen egészen ősz* című regénye egy ember magára találásának története, az emberi közösség segítő erejét példázza. *Gergely Ágnes* kisregényének, *A galamblelkű Glegovácznak* mondanivalója: a tehetség kötelez, a tehetséges ember felelősséggel tartozik önmagának és a társadalomnak is. *Gergely Ágnes* görbe tükre finom iróniával, indirekt humorával, nagyvonalú szerkesztésével a modern angol szatirikus regényekre emlékeztet. Két szatirikus kisregényt tartalmaz *Mocsár Gábor Mezteleneк* című kötete is. A címadóban a szerző egy nagyon abszurd ötlet alapján mai életünk ellentmondásait, szatírára ingerlő mozzanatait teszi nevetségessé, a másikban, a *Pávatollban* a látszateredményekre törő, demagóg frazeológiával ügyködők felett tör lándzsát. *Moldova György Magányos pavilonja* bizonyára sokak által ismert az *Új Írásból.* Ám a tehetséges fiatal író elbeszélése csak mintegy nyitánya lett ennek az izgalmakban bővelkedő mai regénynek. *Sánta Ferenc Az áruló* című regénye gondolatmenetében Az ötödik pecsét hez kapcsolódik. Katona, pap, diák vitája, keretszerű filozófiai történet régi időkről, de a mának szól. *Szentkuthy Miklós* új könyve, az *Angyal Gigi* két kisregényt és novellákat tartalmaz. A művészeti problémák és szerelmi élmények félkomoly, féltréfás elemzéséből a polgári életforma fölényes és gúnyos ábrázolása kerekedik ki.

— Ha már a novelláknál tartunk, hallhatnánk talán többet is új elbeszélésкötetekről?

— Az úgynevezett középnemzedék íróinak néhány művét említeném mindenekelőtt. *Birkás Endre* kötetét, a *Kopár eget,* amelyben ugyan A kalap című kisregény is benne van, de a novellák szerencsésen egészítik ki, miután a kisregény hőseinek előtörténetét mondják el. A kötet egyébként a polgárság egy rétegének társadalmi életrajza a két háború közötti időktől napjainkig. Aztán *Fekete Gyula* kötetéről szólnék. Ámbár ez is vegyes műfajú, elbeszélések, karcolatok és vázlatok gyűjteménye. Az írások közül külön említést érdemel az „Előjegyzési naptár, 1945", a földosztás hősi korszakának hiteles, értékes rajza. *Vészi Endre Aranyszoba* című műve új, részben folyóiratokban megjelent, részben publikált elbeszélése mazza. Említeném T té kötetét is, a *Hog előremenjen* címűt, történetei főként azt ják, kik akadályozzá erők segítik társadalr bontakozását. *Kemén* novellásкötetét, amel sei inkább érzik, min szocializmust, és a hi megpróbáltatások sor nak el valamely igaz ismeréséhez, és itt *Galgóczi Erzsébet* színvonalú riportjairó lematikájuk a mezőg szocialista átszerve sokrétű és bonyolult ügye, központban mindenütt a nagy átalakulás cselekvő részesével, az emberrel. S természetesen az idén is megjelenik az előző év legszebb novelláit gyűjteménybe foglaló antológiánk, a *Körkép, 66.*

— Nagy a versek iránti igény is, mit tervez kielégítésére a kiadó?

— Valóban, minden verskötet gazdára lel. Valaha gondolni sem mertünk volna, hogy egy verskötet tíz-tizenötezer példányban adjunk ki. Ma igen. A Magvető kötelességének tartja, hogy utat nyisson a jelentkező fiatal költőknek, és egyaránt méltó köntösben, jelentős példányszámban juttassa az olvasókhoz a ma már ismert fiatal és az idősebb nemzedékhez tartozó nagynevű költőink új verseit. Az Új Termés-sorozatban mutatjuk be *Bella István Szaggatott világát, Raffay Sarolta Nehéz hűségét, Ratkó József Félelem nélkül* című kötetét. Megjelennek *Baranyai Ferenc, Csanádi Imre, Gyurkovics Tibor, Mezei András* új versei, *Lányi Sarolta* új versei és műfordításai, kiadjuk *Csanádi Imre* szerkesztésében *A magyar valóság* című kötetet, amely a társadalmi és nemcsak társadalmi értelemben vett magyar valóságot leginkább ábrázoló és elmondó versek gyűjteménye a XV. századtól 1945-ig. Hadd említsem meg még a szép versek idei antológiáját is, *Rab Zsuzsa Dobok és fuvolák* című műfordításkötetét, de azt is, hogy kiadónk a már említett kezdeményezések folytatásán kívül is tart meglepetéseket. Így jó néhány neves költőnk ebben az évben megjelenő kötetéhez is *hanglemezeket csatolunk.*

— Szeretnénk hallani a Magvető néhány különösen aktuális, de az eddig említett műfajok közé nem illeszthető kiadványáról.

— Hármat említenék. Az egyik *Kun Béláné* visszaemlékezései férjéről, a Tanácsköztársaság vezető alakjáról. Az idén februárban lesz ugyanis Kun Béla születésének 80. évfordulója. A könyv ebből az alkalomból jelenik meg. Lapjain az olvasó végig-

stílusok között kalauzolja olvasóit. Egyébként *a nemzetközi szakirodalomban is példa nélkül áll* Granasztói Pál munkássága. Kevés író van, aki a legkomplexebb művészet, az építészet problémáiról ilyen tudományos alapossággal és ilyen magas irodalmi színvonalon tudna szólni. A harmadik könyv *Markovits Györgyi A cenzúra világa* című dokumentumgyűjteménye, az 1919-től 1945-ig terjedő időszak „elsüllyedt irodalma", a kitiltott, elkobzott, megcenzúrázott és inkriminált versek, prózák, önvallomások. Kétszász eredeti rajz, foto, facsimilé, korabeli dokumentum illusztrálja a kötetet, amely az elnyomó ellenforradalmi rendszer intellektuális pszichológiájának leleplezése is. Túl e három, kuriózumként is kiemelt könyvön, számos érdekes irodalmi, művészeti tanulmánykötet lát még a közeljövőben napvilágot. Hadd említsem a többi között *Bóka László* posztumusz művét, a *Válogatott tanulmányokat, Illés Lajos Tizenkét portréját,* amelyben a szerző mai fiatal írók arcképeit gyűjtötte csokorba, *Kardos László Szépség, igazság, ember* című művét, amelyben a szerző nagy klaszszikusokról közöl esszéket, és közreadja *Szabó Lőrinc* negyven levelét is.

— Noha a Magvető joggal büszke a magyar irodalom istápolására, a külföldi irodalom kiadásában is jeleskedik. Milyen terveik vannak ebben a félévben?

— Elsősorban az új szovjet irodalmat kísérjük figyelemmel, de mindenekelőtt a népszerűvé vált *Világkönyvtár*-sorozatunkban más, érdeklődésre számot tartó külföldi írót is bemutatunk. Nemsokára megjelenik a két év előtthez hasonló szovjet kispróza-válogatásunk, a *Kilátó II.,* a Lenin-díjas ukrán író, *Goncsar Kolomp* című elbeszéléskötete, *Zaligin,* egy Szibériában élő egyetemi tanár *Az Irtisz mentén* című kisregénye, *Cardoso Ahol a vizek* című műve, egy nagy kubai íróegyéniség üzenete, a német *Stefan Heym* izgalmas regénye, amely a csehszlovákiai fordulat évében játszódik le

évben. Két kötet (*Budapest — Miskolc — Aggtelek, Budapest — Tokajhegyalja — Sárospatak*) észak-magyarországi tájakra kíséri el az olvasót, kettő az Alföld legjelentősebb látnivalóiról tájékoztat (*Budapest — Debrecen — Nyíregyháza, Budapest — Kecskemét — Szeged*), kettő a Duna mentén kalauzol végig (*Budapest — Dunakanyar, Budapest — Dunaújváros — Mohács*), négy kötet pedig dunántúli témákat ismertet (*Budapest — Velencei-tó — Székesfehérvár, Budapest — Pilis — Vértes — Gerecse, Budapest — Győr — Sopron, Budapest — Szombathely — Kőszeg*).

1919-től napjainkig öleli fel a magyar irodalmat — be is fejeződik az irodalomtörténet kiadásának hatalmas vállalkozása, amelyről már most, az utolsó kötet megjelenésének küszöbén elmondhatjuk, hogy megérdemelt sikert aratott.

Az irodalmi kiadványok között tallózva, hadd emlékezzünk meg három tanulmányról, amely valóságos irodalmi csemegének ígérkezik. *Kardos Tibor* szerkesztésében megjelenik a *Dante a középkor és a renaissance kö*zött című kötet, az Irodalomtörténeti könyvtárban pedi *Komlós Aladár: Gyulaitól marxista kritikáig* (A magya irodalmi kritika hét évtize de) és *Merényi Oszkár* mono gráfiája *Berzsenyi Dánielről*

Külföldi barangolások

A Panoráma *Külföldi Utikönyvek* sorában *A jugoszláv tengerpart* című kétkötetes munka az adriai üdülőhelyek színes világába vezeti el az olvasót. Bulgária tájait, városait a *Szófia és környéke* s *A bolgár tengerpart* című kötetek ismertetik. Romániai témákat tárgyal a *Bukarest és környéke*, valamint *A román tengerpart* című kötet. Végül Lengyelországot három könyv képviseli: az ország déli részét ismertető *Krakkó és a lengyel Tátra* című kiadvány, a középső országrészeket ismertető *Varsó és környéke* című kötet és az északi vidékek leírása, *A lengyel tengerpart.*

A külföldi témák iránti széleskörű érdeklődés miatt néhány mondat még arról, milyen további témák előkészítésén dolgozik a Panoráma. 1967-ben a nagy utikönyvek közül előreláthatóan a *Szovjetunió, Skandinávia, Franciaország, Ausztria* című „beadekerek", a kis zsebkötetek közül pedig három német *(Berlin és környéke, Körutazás az NDK-ban, Körutazás az NSZK-ban)*, három szovjet kalauz *(Kijev és környéke, A szovjet Riviéra, Kárpát-Ukrajna)*, ezen kívül a *Körutazás Görögországban* című kalauz jelenik meg.

Tájékoztatásunkat a Panoráma jelmondatával fejezzük be: *„Jó utazást, szép időt, kellemes üdülést!"*

Makoldi Mihályné először arról beszélt, hogy életünkben milyen fontos szerepet tölt be a könyv, majd így folytatta:

— A könyv nagy hatalmat jelent, szinte beleszól életünkbe, formálja sorsunkat. A jó könyv *életcélt, eszményt ad, távlatot nyit* előttünk. Olvasás közben gondolatokat ébreszt bennünk, s a töprengés közepette tisztulnak nézeteink. A könyvnek ez a nevelő, gondolatformáló szerepe napról napra nő társadalmunkban.

— A könyv hatalmat jelent azért is, mert tudást ad. Az egyre igényesebb és sokrétűbb munkafeladatok megkövetelik a szakadatlan önképzést, a műveltségi színvonal állandó, öntevékeny emelését. Az önképzés végigkíséri a művelt ember egész életét, biztosabban igazodik el az életben. *Az önképzés útjai* és módszerei sokfélék lehetnek, de *legfontosabb eszköze a könyv.*

— Minden művelt embernek barátja a könyv — folytatta Makoldi Mihályné. — A mi világunkban a művelt emberek száma napról napra nő. Igaz az, hogy olvasó nemzetté váltunk, s az olvasók között is talán *a pedagógusok járnak az élen.* Nekünk igazán barátunk a könyv, szokor költözik élet, ha van, aki el tudja olvasni. Az olvasás akkor válik művészetté, amikor már nemcsak a leírt szavakat értjük meg, hanem a benne rejlő gondolatokat is, *együtt gondolkozunk és érzünk a mű alkotójával.* S mindaz, amit olvasunk — életünk formálójává, alakítójává válik. Ebbe a művészetbe avatjuk be tanítványainkat,

Az irodalmi műbe is csak ak-

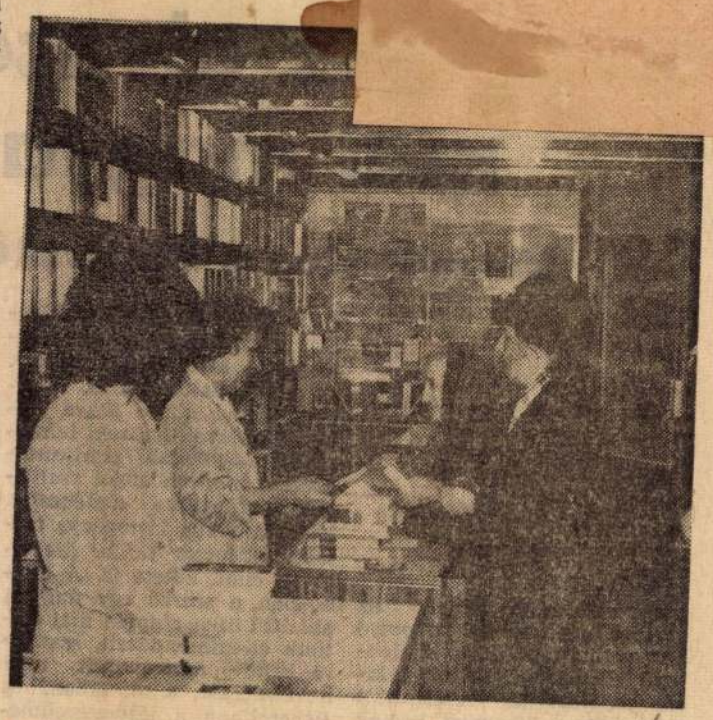

Ezután a megjelentek megtekintették a korszerű formában, célszerűen és ízlésesen berendezett bolthelyiséget, melyet galéria tesz teljessé a válogatás bőséges lehetőségével, továbbá a jól kihasználható és praktikus raktárrészt is. Az újjáépített boltot a *KÖZTI* szakemberei tervezték *Moes Tibor* építőművész irányításával. A bolt korszerűsítésének költsége mintegy 900 000 forintot tesz ki.

Két bolt, egy vezető

Kérdéseinkre *Csizmadia Jánosné*, az üzlet vezetője ismertette a bolt feladatkörét. Elmondotta, hogy a most megnyílt könyvesbolt főként pedagógiai és didaktikai művekkel látja el a pedagógus társadalmat, továbbá egyetemi tankönyveket és jegyzeteket is árusít. Természetesen az esetenként vásárlók mindenféle kiadványt, szépirodalmi vagy ismeretterjesztő könyveket stb. is megtalálhatnak benne. Az általános és középiskolai tankönyvek szakboltja az Október 6 utca 8. sz. alatt található. E könyvek expedíciója is onnan történik. A két, megosztott feladatkörű, bolt közös vezetés alatt működik, évi tervüket is együttesen jelölték meg körülbelül hat millió forintban. A közös célú és irányítású, de elhatárolt feladatkörű pedagógus boltok rendszere egyelőre *kísérletet* jelent. *a szervezés korszerűsítését.*

Az egész ország pedagógusai a Múzeum körúti *Pedagógusok Boltjában* szerzik be a tanításhoz és tudásuk fejlesztéséhez szükséges irodalmat. A Tankönyvkiadó Vállalattal közvetlen kapcsolatban állnak, sok támogatást kapnak, melyet jó munkával kívánnak viszonozni a magyar pedagógus társadalom könyvellátásában.

Az újjávarázsolt Múzeum körúti bolt kellemes színfolt a belvárosi modern portálok között is, gondosan kialakított berendezése, célszerű felszerelése, választéka alkalmassá teszi az ország pedagógus társadalmának, s minden könyvet szerető ember igényeinek kielégítésére.

F. L.

Mátyás, mint mecénás
Siratók és siratóparódiák

...gek az Akadémiai Kiadó terveiben

A nyelvészeti könyvek közül *A magyar nyelv értelmező szótárának* változatlan szövegű második kiadását előzi meg a legnagyobb várakozás, minthogy az első kiadás teljesen elfogyott, s a hétkötetes mű már hónapok óta keresett hiánycikk a könyvpiacon.

A *Magyar helyesírás szabályai* 10. kiadásának szintén változatlan szövegű továbbnyomása most van sajtó alatt.

ZENE, MŰVÉSZET, FILOZÓFIA

De más érdekesség is szép számmal akad a kiadó terveiben.

A magyar népzene tára — amelyet még ma is a sorozat megindítását kezdeményező *Bartók Béla* és *Kodály Zoltán* neve fémjelez — *Siratók* című V. kötete például világszerte egyedülálló ritkasággal szolgál: a zeneirodalomban *elsőként* gyűjti össze egy nép siratóénekeit; menyasszony-, katona-, kivándorló-, baba- és állatsiratókat, sőt siratóparódiákat is tartalmaz.

Bizonyára sok könyvszerető embernek szerez majd örömöt *Balogh Jolán: Művészet Mátyás király udvarában* című könyve is, amelyből hiteles képet kapunk Mátyás király általánosan ismert mecénási tevékenységéről. A könyv anyagát mintegy 600 művészi illusztráció egészíti ki. Hasonló érdeklődéssel várják a művészet barátai *Major Máté: Pier Luigi Nervi* című tanulmányát, amely a *Korunk tudománya* sorozatban jelenik meg.

A Filozófiai írók tára új évfolyamának XXVIII. köteteként lát napvilágot *Hegel: Előadások a világtörténet filozófiájáról* című műve, amely a világtörténet egyik legnagyobb stílű egységes értelmezése.

TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTÉS

Az Akadémiai Kiadó könyveinek választéka az év első hónapjaiban egyébként is szokatlanul bőségesnek ígérkezik.

Megjelenik *Kossuth Lajos Összes munkái*-nak VI. kötete, amely Kossuth ifjúkori iratait, a Törvényhatósági Tudósítások teljes szövegét tartalmazza, valamint *Köpeczi Béla: A Rákóczi-szabadságharc és Franciaország* című műve, amelyet ugyancsak nagy érdeklődés előz meg. *Hegedüs András: A szociológiáról* című tanulmánya az „Egy tudomány lehetőségei és korlátai" alcímet viseli. Hamarosan napvilágot lát a tudományos könyvpiac bestsellerének, *Selye János: Életünk és a stress* című, három kiadásban valósággal szétkapkodott könyvének 4. kiadása is, továbbá *Gortvay György—Zoltán Imre: Semmelweis élete és munkássága* című könyve és *Hahn Géza—Melly József* tanulmánya *Fodor József*ről, a magyar orvostudomány egyik úttörőjéről. Hazai könyvkiadásunk jelentős eseménye *Robert S. Woodworth* és *Harold Schlosberg: Kísérleti pszichológiá*-jának megjelenése.

Széles körben folytatja a kiadó a tudományos művek publikálását. Még ez év első negyedében elhagyja a nyomdát *Di Gleria János* szerkesztésében az *Izotópok alkalmazása a mezőgazdasági, kémiai és talajtani kutatásoknál* című könyv és *Koch Sándor: Magyarország ásványai* című munkája, a *Magyarország kultúrflórája* sorozat új kötetekkel gyarapodik, s ugyancsak új kötetek jelennek meg a *Magyarország állatvilága* című sorozatban.

Szerepel az első negyedévi tervben *Halász István—Szentirmay László „Principikon" mozgóábrás rádiótechnikájának* újabb kiadása is, amelyet hamarosan szintén újabb kiadásban követ *Halász István „Principikon" mozgóábrás elektrotechnikája.* Az eddig 6 nyelven 9 kiadást megért és újabb 6 kiadásban előkészületben levő *„Principikon"* kötetek *világszerte egyedülálló* mozgóábrás illusztrációkat tartalmaznak.

Meg kell még emlékeznünk a kiadó gazdag szótártermésére; külön említést érdemel a hazánkban először kiadásra kerülő *Magyar—francia* és *Francia—magyar útiszótár*, amelyet a turisták már régen nélkülöznek, nem kevésbé a berlini VEB Verlag Technikkel közös gondozásban kiadott *Televíziótechnikai és televízióelektronikai ötnyelvű szótár.*

Mindez persze csak kis része az Akadémiai Kiadó rendkívül dús „programjának", amelyet többek között számos idegen nyelvű kiadvány is reprezentál. Bizonyosak vagyunk benne, hogy ezek az idegen nyelvű kiadványok újabb külföldi elismerést szereznek majd a magyar tudománynak és újabb barátokat az Akadémiai Kiadó szép kiállítású könyveinek, amelyek közül már nem egy nemzetközi kiállításokon is díjat nyert.

Kun Erzsébet

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

Magyar Nemzet
1966 JÚN 14

1021

NAPLÓ

Vasárnap Székesfehérváron megnyílt a múzeum új szerzeményeinek kiállítása. A Csók Képtárban rendezett tárlaton Bartha László, Berény Róbert, Borsos Miklós, Ferenczy Béni, Gadányi Jenő, Kassák Lajos, Kondor Béla, Korniss Dezső, Lakner László, Orosz János, Szőnyi István és Vilt Tibor művei mellett még mintegy ötven művész képeit és szobrait tekintheti meg a közönség. A kiállítás augusztus végéig lesz nyitva.

✠

A Nemzetközi Bábművész

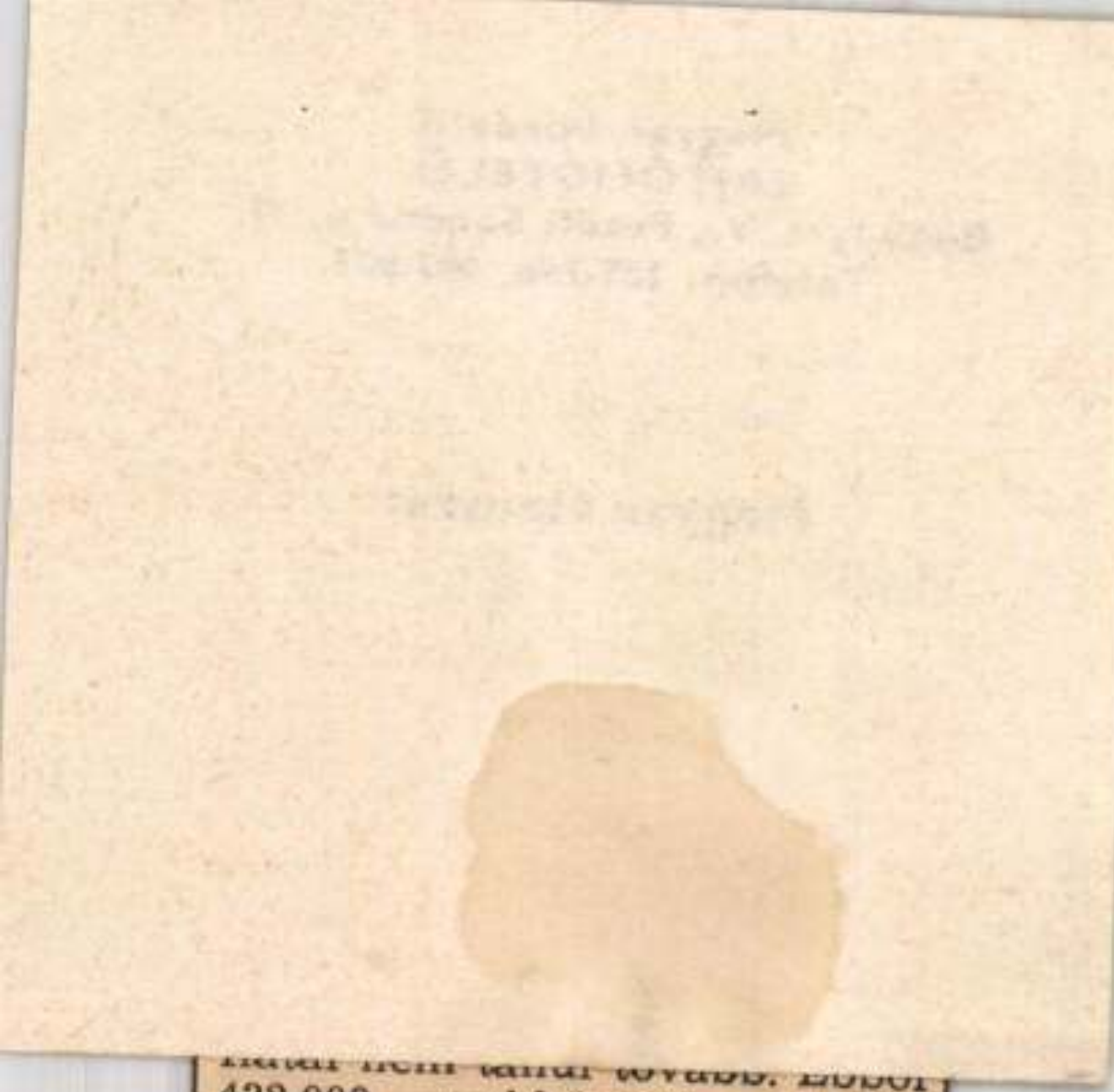

[illegible] 432 000 szakképzett, 478 000 szakképzetlen lesz — lényegében tehát az utóbbiak munkalehetőségeiről kell gondoskodni. *Előreláthatólag az elhelyezési nehézségek átmenetileg növekedni fognak, mivel az iskolákból kikerülők száma emelkedik, a népgazdaság munkaerőigénye viszont az*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

FILM SZÍNHÁZ MUZSIKA
1963 APR. 12
1021

MIHÁLYFI IMRE

Balázs Béla-díjas

Immár hetedik esztendeje rendezője a Magyar Televíziónak. Művészi munkásságát most a Balázs Béla-díj II. fokozatával jutalmazták.

Több televíziós filmet láttunk már Mihályfi Imre rendezésében; egyebek között ő rendezte a Menekülés a börtönbe című, Cannes-ban nagydíjat nyert tv-filmet, s az első magyar televíziós játékot, a Hotel Germániát, amelyet 1958-ban élő-adásban közvetítettek, majd nemrégiben figyelemre méltó sikerrel játszott televíziós film készült belőle.

— A főiskola elvégzése után a Hunnia Filmgyárba kerültem — mondja Mihályfi Imre. — Bán Frigyes, Gertler Viktor és Várkonyi Zoltán mellett voltam segédrendező.

— És a televízióban?

— A televíziósjáték nagyon közel áll a filmhez és mégis más. Jobban „szereti" a koncentrált belső lélektani cselekményt, bár ez a megállapítás a szokványos játékfilmekre is vonatkozik. Rendkívül vonzó és fejlődő műfaj és a lehetőségei is sokkal nagyobbak. Évente átlag három-négy televíziós filmet készítünk, — a témák sokrétűek. Most rendezem Illés Béla „Honfoglalás" című regényének háromrészes televíziós filmváltozatát, amely alkalmas a nagy mozikban való vetítésre is.

— Melyik filmjét tartja a legsikerültebbnek?

— A „Menekülés a börtönbe" című filmemet vallom leginkább a magaménak, az áll hozzám a legközelebb. S nemcsak a tavalyi cannes-i nagydíj miatt...

P. J.

Harmath Éva átveszi a díjat Ilku Pál minisztertől

BARTHA LÁSZLÓ

Munkácsy-díjas

Bartha László az elmúlt években kiállításokon és a színpadi díszletekben vallott igényes festői törekvéseiről. Legutóbb a IX. Magyar Képzőművészeti Kiállításon és a Párizsban bemutatott gyűjteményével aratott sikert. Ezek az izgalmas festői mondanivalókat hordozó művek bebizonyították, hogy a mi tájainkról — Tihanyból és az ajkai Alumínium Kohó-adta témákkal — is eljuthatunk Európa reprezentatív fórumaira. Kiállításának témáit a Balaton adta, az évszakok váltakozása, a világ, a táj és az ember kapcsolata; az ajkai alumíniumüzemmel való találkozásból született képei pedig azt bizonyították, hogy a gyárat, mint témát festőien, a konstrukció tudatosságával és érzelmi feszültséggel tudja megjeleníteni.

A Munkácsy-díj ezt a tudatos, elmélyült munkát jutalmazta. Bartha László ebből a biztatásból is inspirációt merít, munkakedvét fokozza az elismerés. Ezt mondja:

— Nagy vállalkozásokba kezdek. Ahogy az Alumínium című képemen összefoglaltam mindazt, amit az üzem életével való megismerkedés, mondhatni bensőséges találkozás jelentett, nagy képekben szeretném megfogalmazni Tihannyal kapcsolatos eddigi élményeimet, festői tanulmányaimat. Arra is gondolok, hogy az évszakok váltakozását fogalmazom meg négy nagy kompozícióban, de olyan terveket is ápolgatok magamban, hogy egy nagy kompozícióban megfestem Tihany összes nevezetes embereit: Illyés Gyulától Baranyai Zsigáig, az öreg halászig sok szereplő lenne ezen a képen. Összefoglalás lenne ez is. Nem az olasz futuristák festői megoldásait követném, annak örülnék, ha figurálisan és ritmusában, a színek kompozíciós rendjében a látványnak és a mondanivalónak az egységét meg tudnám valósítani...

(ij)

Róna Viktor, Palcsó Sándor, Békés András és Házy Erzsébet

Csernus Tibor és Bartha László

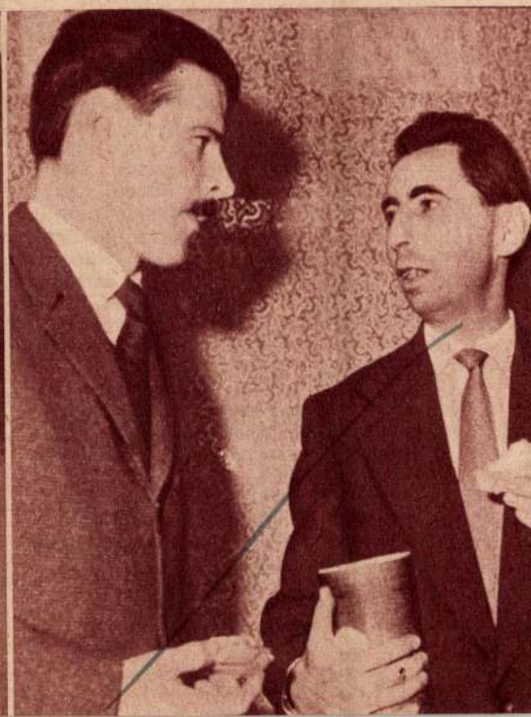

„Csakis az ensemble-művészet létjogosultságában hiszek!"

Beszélgetés DIMITRIOS RONDIRIS-szal

Dimitrios Rondiris, a nagynevű görög igazgató-rendező alighogy megérkezett Budapestre, otthonosan és érdeklődőn üldögél a Royal Szálló halljában. Öt évvel ezelőtt alapította meg a Píreusi Színházat, amellyel azóta is járja a világot. Sikerük híre, a forróhangú külföldi kritikák tucatjai előzték meg jöttüket, így hát kíváncsian hallgatom mindazt, amit művészi munkájáról beszél. Rondiris egész tevékenységét az antik tragédiák életrekeltésének szenteli. Lelkesen magyaráz, olaszul beszél, s csak akkor tér át a német szóra, amikor elmondja, hogy Reinhardt volt a mestere: négy évig dolgozott mellette Berlinben és Bécsben. Pályája kezdetén, vagy tíz esztendeig színész volt, később lett csak rendező, majd a Görög Nemzeti Színház igazgatója Athénban. A világirodalom klaszszikusai után, most csakis az antik tragédiákat játsszák.

— *Úgy érezzük* — mondja —, *hogy nekünk, görögöknek ezt a nagy szellemi örökséget kötelességünk a mai kor közönsége számára is közkinccsé tenni. Az a célunk, hogy a nézőtéren most is ugyanolyan gyönyörűséggel és megrendültséggel figyeljenek az antik költők szavára, amilyennel annak idején figyeltek, amikor a művek születtek. Nemegyszer írták már rólunk, hogy modern eszközökkel játszunk, modern stílusban visszük színre az antik műveket. Pedig mi sohasem törekedtünk tudatosan erre. Mi a tragédiákban az örök emberi indulatokat keressük, azokat hangsúlyozzuk, amelyek minden időkben érvényesek, noha változik az akusztikájuk. Az eredeti művet akarjuk életrekelteni, anélkül, hogy külsőségekben ragaszkodnánk az antik kor elképzeléseihez, amelyekről vajmi keveset tudunk. Nem a külső eszköz lényeges, hanem a mű szellemének a hitelessége, amely mindig az igazságot szólaltatja meg.*

Elgondolkozón folytatja:

— *Az antik tragédiáknak az a varázsuk, hogy az emberi érzések és karakterek összességének a kivonatai, s ezt szeretnénk valahogy érzékeltetni. Előadásainkban igen lényeges szerepe van a zenének. Ha szószerint olvassuk el például az Elektrát vagy a Medeiát, akkor észrevesszük, hogy ezek a művek valóságos zenei kompozíciók is. A feldolgozott görög népdalok elemei és a népi táncok motívumai jól illeszkednek az antik tragédiák szövegéhez. Az érzéseket és a szenvedélyeket legjobban a ritmus fejezi ki. Ami a kórusokat illeti: csaknem Európa-szerte dramatizálták őket, vagyis a kórus tagjai közt polifonikusan felosztották a szöveget, mert úgy vélték, hogy statikus voltukkal akadályozzák a cselekmény menetét. Ez tévedés. A kórus szerepe: lírai s éppen líraiságával szolgálja a drámát, ezért mi a többszólamúság helyett az egyszólamúságot választottuk. Az antik görög költészet a vallásos szertartások dithirambusát ültette át a tragédiákba és az így keletkezett kórusok Schiller szavaival élve: az emberek lelkében a szenvedélyek viharát korbácsolják fel, majd a tökéletes megnyugvásba csillapítják. Így ébresztik fel bennük a műalkotás élvezetét.*

Dimitrios Rondiris nemcsak rendező, hanem professzor is: az athéni Színművészeti Iskolában. Együttesében több régi növendéke is közreműködik. Loúkia, a kiváló koreográfus huszonöt év óta dolgozik vele együtt. S Papathanassion Aszpaszia, aki az Elektrát és a Medeiát játssza, ugyancsak az ő tanítványa volt.

— *Nincsenek sztárjaink* — mondja —, *csakis az ensemble-művészet létjogosultságában hiszek. A sztárrendszer nem a mi világunk...*

Ennyit mond az előadás előtt, a többit majd a színpadról közli a nézőkkel...

(gách)

II. HÉT FILMJEI

Juan Bardem, a világhírű spanyol rendező korábbi szuggesztív műveivel („Egy biciklista halála", Főutca") tőlünk távol élő emberekről mondott izgalmas történetet. Az ő vívódásuk és félelmük, csalódásuk és szégyenük mégis egyben szinte a miénk is volt. Ezt az eleven hatást vártuk a

Délután 5-kor Madridban

című új filmjétől is.

Ebben a filmben szintén a lélek konok erői uralkodnak. Két torreádort fordít szembe egymással Bardem. Az egyik, a fiatalabb még fénykorát éli, a másikat viszont fizikailag és idegileg már teljesen tönkretették a kegyetlen és véres viadalok. A két egymást követő életfázist, a diadalok és a megaláztatások időszakát egyidejűleg és egymáshoz mérve mutatja meg a film. Ellentét-pár és párhuzam. Nagyon alkalmas módja a pszichológiai kiélezésnek, az emberi sors szakadékaiba való bepillantásnak. És a cselekmény ebbe az irányba indul is el. A már kiszolgált torreádort az erkölcsi életbenmaradás

DÉLUTÁN 5-KOR MADRIDBAN: José Alvarez, a most még ünnepelt torreádor és menedzsere, Marcos. (German Cobos és Enrique Diosdado)

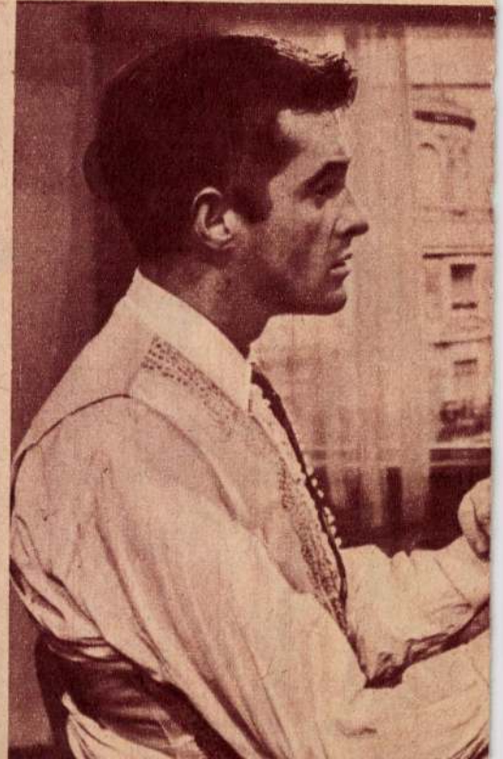

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

NÉPSZAVA

1957 JUL 29.

1021

KÖNYVJELZŐ

Bóka László:

Zenekíséret — Hanna

Bóka László posztumusz kötetének mindkét kisregénye lényegében ugyanazzal a feladattal birkózik: a haladó érzelmű, humanista polgár helyének megtalálásával a társadalomban. A *Zenekíséret* tudós hősét egész életén keresztül bűvöletében tartja egy ifjúkori barátság — a barátról ugyan kisül, hogy nemzetközi szélhámos, de nagyvonalúsága, a társadalmi konvenciók megvetése varázserőt kölcsönöz számára. A szabályos polgári életformát, az ellenpólust a tudós felesége képviseli. A regény szinte mindvégig izgalmas pszichikai párbaj; színhelye: Bécs—Groningen—Párizs—Budapest. A Thomas Mann-i problematika éles kontúrjait a lélekrajz eszközeivel, különös figurák és helyzetek romantikus színezetű ábrázolásával vázolja fel az író. A *Hanna* manapság játszódik, modernebb és realistább. Hőse egy magányosan maradt asszony, az ő nehéz életútját, a közösségbe való beilleszkedésért, a szeretetért folytatott küzdelmét mutatja meg a kisregény. Mindkét mű az író magas fokú művészi tudatosságáról, a toll fölényes kezeléséről vall; az elsőben ugyan több a nehezen betekinthető lelki mélység, a másodikban viszont hangsúlyosabb a könnyed, szórakoztató elem, jobban van átszőve Bóka fanyar humorával. *(Magvető)*

B. Gy. F.

Április Lajos:

A kor falára

Mai líránk egyik nesztora, Április Lajos, az idén novemberben tölti be 80. életévét. Méltó ehhez az alkalomhoz ez az 500 oldalas, szép kiállítású kötet.

Április (akinek családi neve Jékely, s édesapja Jékely Zoltánnak, a már szintén nem fiatal költőnek) aránylag későn kezdte költői pályáját: 34 éves korában jelent meg Falusi elégia című verseskötete, amelyet azóta csaknem tucatnyi követett. Emellett egyik legjelentősebb műfordítónk. E kötetből az utóbbi fél évszázad egyik legjelentősebb magyar lírikusának gazdag életművét ismerheti meg az olvasó. Nyelvünknek míves mestere ez az erdélyi származású költő; legtöbb verse csupa zene, szinte hangos felolvasásra kívánkozik. Skálája igen terjedelmes; leginkább talán mégis a természet szépségeit megelevenítő verseivel ragad meg. Megrázóak kései versei, az élettől búcsúzó ember vallomásai ezek a remek, XX. századi őszikék. *Bartha László* illusztrációi külön örömet jelentenek a kötet olvasóinak. *(Szépirodalmi)*

G. Sz. L.

Alekszandr Grin:

Száz mérföld a folyón

Bár a cím szerint prózáról van szó, mégis inkább a költészet színeit-ízeit idézi Grin írásművészete. Valaki nemrégiben azt írta róla, hogy az élet minden »lehetőséget« megadott neki, hogy naturalista író váljék belőle. (Háborúk, üldöztetések, nyomor közt folyt élete.) S mégis. Csodálatos világokat, dús álmokat, emberi nemeslelkűséget, romantikus utazásokat, színes, igaz szerelmeket regélnek írásai.

Most megjelent könyve lényegileg a 20-as években írt legjobb novelláit tartalmazza. Ezekben a novellákban is romantikus hősök, tiszta szívű asszonyok, érdekes kalandok, vad, szertelen utazások szerepelnek. Ám ezek a furcsa kalandok, romantikus történetek a humanista, a dolgokat bizton vállaló igazi emberideált példázzák. A szép novellákat *Brodszky Erzsébet* fordította le, meleg lírával. *(Európa)*

G. L.

Sümegi Endre:

Északi fény és árnyék

A külpolitikai írásairól ismert szerző körutazást tett a skandináv országokban — itteni tapasztalatait elegyíti egyéb forrásokból származó gazdag ismereteivel Észak európai országairól. A nagyszámú fényképfelvétellel tarkított könyv műfaját nehéz volna meghatározni: az útleírás keverése politikai földrajzzal, közgazdasági, szociológiai és politikai ismeretek terjesztésével. A mű a »Világgazdasági kérdések« sorozatban jelent meg, ennek megfelelően tizenhárom fejezetének tengelyében az idevágó kérdéskörök állanak (gazdaságföldrajz, lakásproblémák, szövetkezetek stb.). Érdekes fejtegetés foglalkozik Norvégia és Dánia szerepével a második világháborúban — kevéssé érthető viszont, hogy Svédországról miért hallgat ez a fejezet. Nagyon érdekes és új értesüléseket kapunk a könyvben az érintett országokról (Dánia révén Grönlandot, továbbá Izlandot is ideértve) — viszont bizonyos esetlegesség, a válogatás eklekticizmusa zavar, s eltolódásokat okoz (például a finn kép rovására). Az »Emberek, gondolatok, tervek« című záró fejezet színeit és humorát szívesen üdvözöltük volna arányosabb elosztásban a hasznos és érdekes könyvben. *(Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó)*

R. A.

Vadász Ferenc:

A nagy optimista

Életrajz, dokumentum, történelem — mindez együtt regénnyé oldódik az író kezében, olyan regénnyé, amely mindvégig a történelmi tények megbízható alapján tud maradni. S a legerősebb hatást épp maguk a tények gyakorolják az olvasóra: Sollner József, a 19-es ezredes, az illegális kommunista harcos, a később méltatlanul háttérbe szorított pártmunkás élete fordulatokban gazdag, kalandregénynél is színesebb — és tanulságosabb. Vadász Ferenc írása elégtételt is szolgáltat Sollner Józsefnek — még ha a garanyi internálótábor, a Pest vidéki fogház és a náci haláltáborok egykori foglya már nem is érhette meg ezt a tiszteletadást. Vadász Ferenc könyve Sollner József feljegyzésein, kortársi visszaemlékezéseken, személyes élményeken és rendőrségi dokumentumokon alapul. Az írói alakító munka a tényszerű adatokat is igényesen tudja tálalni, emlékezetes képekbe tudja sűríteni a főhős életútjának főbb állomásait. *(Kossuth)*

H. M.

...Fritz Busch visz-

...sem egészséges, ...vadja az

Világ proletárjai, egyesüljetek!

NÉPSZAVA

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK KÖZPONTI LAPJA

95. ÉVFOLYAM, 177. SZÁM ÁRA 60 FILLÉR 1967. JÚLIUS 29, SZOMBAT

Augusztus 1-én megkezdődhet Khartoumban az arab külügyminiszterek értekezlete

Kairóban előkészítik az Arab Szocialista Unió Központi Bizottságának megalakítását

Mahgub szudáni miniszterelnök közölte, hogy egyetlen arab állam sem emelt kifogást az arab külügyminiszterek értekezlete ellen és így a tanácskozás *augusztus 1-én* megkezdődhet Khartoumban, a köztársasági elnök palotájában. Az értekezlet, amelyen megvitatják a csúcstalálkozó összehívásának kérdését is, előreláthatólag öt napig tart.

Csak a munka előjoga maradhat meg

Rudnyánszky István, az MTI tudósítója jelenti:

Az Arab Szocialista Unió keretében széles körű előkészületek folynak a KB megalakítására. *Nasszer* elnök július 23-i *bevezetésének évévé. Szükség van a dolgozók erőinek mozgósítására, a termelés növelésére. Fel kell számolni a kiváltságokat, csak egy előjog maradhat meg: a munkáé.*

Szocialista országok segítsége az EAK-nak

Kairói lapok jelentése szerint Lengyelország újabb 20 millió dolláros kölcsönt nyújtott az Egyesült Arab Köztársaságnak a két ország gazdasági együttműködése jegyében. A kölcsönt 10 év alatt két és fél százalékos kamattal kell törleszteni.

Lecseszar Avramov bolgár miniszterelnök-helyettes vezetésével bolgár kormányküldöttség utazott az EAK-ba. A delegáció más országokba is ellátogat, ahol politikai és gazdasági [illegible] Arab Szocialista Unió vezetőivel. Az olasz delegáció Kairóból *Szíriába* utazik.

Gussing, az ENSZ-főtitkár menekültügyi megbízottja, Kairóban megbeszélést folytatott *Szalah Gohar* és *Hasszan el Feki* külügyi államtitkárokkal. Pénteken ellátogatott az EAK Tahrir tartományába, ahol az Izrael által elüldözött arab menekültek ideiglenesen élnek.

Az Egyesült Arab Köz-

Ma:
Mit mond a §

(A 4. oldalon)

K
a Ganz-MÁ

Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára — *Katona Imrének*, a Budapesti Pártbizottság titkárának és *Nagy Tibornak*, a Központi Bizottság osztályvezető-helyettesének társaságában —, pénteken meglátogatta a magyar gépipar egyik legnagyobb üzemét, a csaknem 20 000 munkást foglalkoztató Ganz-MÁVAG Mozdony- és Gépgyárat.

A kedves vendéget, akinek KISZ-ista lányok virágcsokrot nyújtottak át, *Dapsi Károly*, a VIII. kerületi pártbizottság első titkára és a gyár vezetői közül *Csergő János* vezérigazgató, *Rachfát László*, a pártbizottság titkára, *Paizs Jenő* szb-titkár és *Langfelder György*, a KISZ-bizottság szervező

Apró Anto

Apró Antal, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese pénteken Ózdra látogatott. A városi-nagyüzemi pártbizottságon *dr. Bodnár Ferenc*, a Borsod megy[illegible] pártbizottság első titk[illegible] *Pethes András*, városi-nagyüz[illegible] zottság titk[illegible]

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

1967 ÁPR 27

— **A Párizsban tartózkodó Bartha László festőművész** tiszteletére Bene Ede, a párizsi Magyar Intézet vezetője fogadást adott. A fogadáson megjelent a francia művészeti és irodalmi élet számos ismert képviselője.

Magasab
jobb munkal

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

PESTMEGYEI HIRLAP

1965 MÁR 26.

1021

Kiállítások

Ma két kiállítás nyílik Budapesten. Délután fél hatkor a Csók István Galériában dr. Pogány Ödön Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitja meg Bartha László festőművész kiállítását. Az Ernst Múzeumban Csohány Kálmán grafikusművész mond ünnepi megnyitót. Gacs Gábor grafikusművész és Deák László szobrászművész közös kiállításának alkalmából.

Szombaton délben Ék Sándor Kossuth-díjas festőművész nyitja meg a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében Axel Leskoschek osztrák festőművész tárlatát.

Vasárnap a ceglédi Kossuth Múzeumban kerül sor Tóth István fotóművész gyűjteményes kiállításának megnyitójára. A neves, nemzetközileg is elismert fotóművész száz képét láthatják majd a látogatók a tárlaton.

A Képcsarnok Vállalat rendezésében három vándorkiállítás nyílik meg, útját Pest

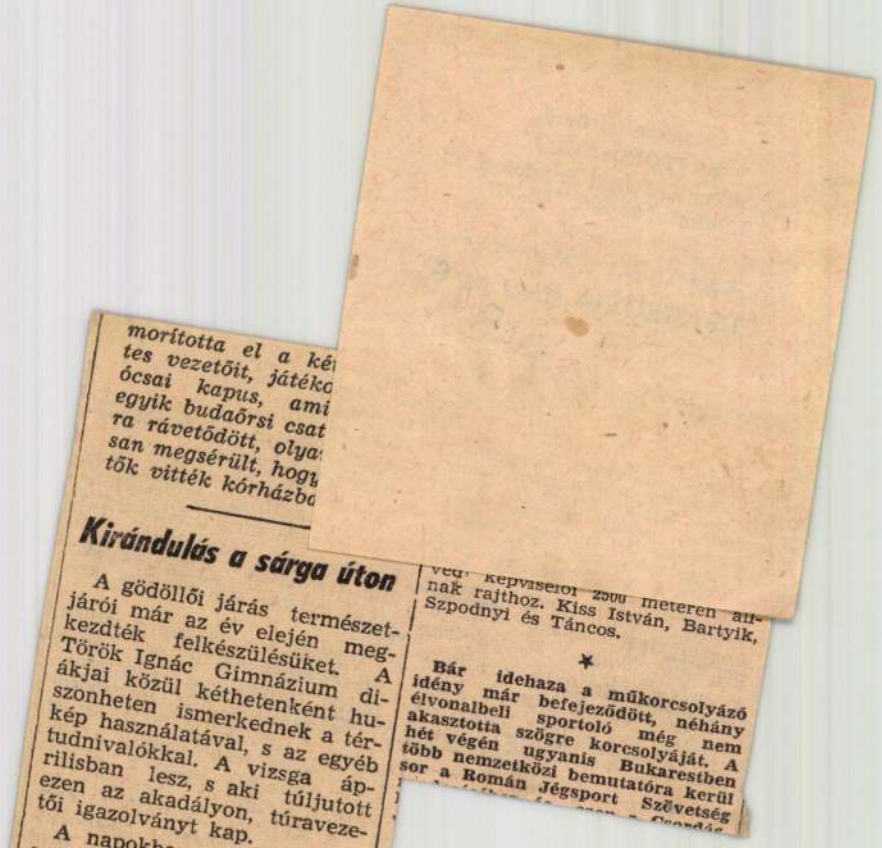

morította el a ké
tes vezetőit, játéko
ócsai kapus, ami
egyik budaőrsi csat
ra rávetődött, olya
san megsérült, hogy
tők vitték kórházba

Kirándulás a sárga úton

A gödöllői járás természetjárói már az év elején megkezdték felkészülésüket. A Török Ignác Gimnázium diákjai közül kéthetenként huszonheten ismerkednek a térkép használatával, s az egyéb tudnivalókkal. A vizsga áprilisban lesz, s aki túljutott ezen az akadályon, túravezetői igazolványt kap.

A napokb

ved: képviselői 2500 méteren alinak rajthoz. Kiss István, Bartyik, Szpodnyi és Táncos.

*

Bár idehaza a műkorcsolyázó idény már befejeződött, néhány élvonalbeli sportoló még nem akasztotta szögre korcsolyáját. A hét végén ugyanis Bukarestben több nemzetközi bemutatóra kerül sor a Román Jégsport Szövetség

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

ESTI HÍRLAP

1965 MÁR 26.

1021

A hét kiállításai

Ezen a hétvégén több kiállítás nyílik. Bartha László festőművész kiállítása 26-án, a Csók-galériában, Gacs Gábor grafikusművész és Deák László szobrászművész közös kiállítása az Ernst Múzeumban nyílik meg, ugyancsak 26-án. A Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállítótermében Axl Leskoschek osztrák festőművész állít ki. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban is kiállítást nyitnak meg 27-én, címe: *A mi hazánk.*

küldöttség
ozása
ezetőkkel

tagjai fogadták. A látogatás
baráti légkörben zajlott le.
Ugyanaznap a szovjet kül-
döttség látogatást tett a Ro-
mán Népköztársaság állam-
tanácsánál, valamint minisz-
tertanácsánál, és szerencse-
kívánatait fejezte ki Chivu

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1965 FEB 12

(Foto: Péterfay Endre)

1021

Képek a népfronttárlaton

A Hazafias Népfront Országos Központja klubszobájában kiállítás nyílt. A kiállítások megismétlődnek: a rendezők a képzőművészeti alkotások bemutatásával a klubéletet akarják tartalmasabbá tenni. Az első négyhetes népfront tárlaton az egy-egy képpel szereplő művészek alkotásai között *Bartha László*, Tihanyban élő és alkotó Munkácsy-, Egri-díjas festőművészünk is szerepel egyik festményével.

vára másutt is kamatoztas-
sák tudásukat, s ezért meg-
felelő díjazást kapjanak. De
meg kell szüntetni azt, hogy
bárki a főállásában az általa
elvállalt munka rovására
vállalion második-, sőt har-
mad-állásokat.

Bizonyos, hogy azok, aki-
ket az intézkedések hátrá-
nyosan érintettek — amely
pedig végső fokon az ő ér-
dekükben is történik —
most nem fogják ezért di-
csérni a kormányt, de ez
számunkra elviselhető.

Az intézkedések szüksé-
gesek és ez a döntő! Az

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

NÉPSZABADSÁG

1965 MÁR 24.

— **Bartha László** Munkácsy- és Egry-díjas festőművész alkotásaiból nyílik kiállítás pénteken a Csók István Galériában.

— **Siqueiros** a világhírű ...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

NÉPSZAVA

1963 MAR 27.

1021

1 — **Bartha László** festőművész tárlatát a Csók Galériában péntek este ünnepélyes keretek között nyitotta meg dr. P[illegible] Ö. Gábor művészettörténész.

— *FIGYELMES*

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1967 ÁPR 21

NÉPSZABADSÁG

— **A veszprém megyei képzőművészek** felszabadulási tárlata szombaton nyílik meg a veszprémi Bakony Múzeumban. A kiállításon Bartha László, Csizmadia Zoltán, Udvardi Erzsébet és több más ott élő festőművész alkotásait, valamint a megyében a felszabadulás óta felállított szobrokat mutatják be.

— **Húszévesek hangversenye** Győrött. A felszabadulás

Bartha László

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1955 MÁR 28

PESTMEGYEI HIRLAP

— **Abdel Kerim Farhan** iraki tájékoztatási és művelődésügyi miniszter nyitotta meg ünnepélyes keretek között Bagdadban a „Száz magyar grafika" című kiállítást.

— **Megnyílt a Csók Galériában** Bartha László festőművész kiállítása.

cserélném, sel. »Le- N. 4563« dóba.

hallos össz- .i lakásért hás hallos

dapest N. 516« jelig. a kiadóba.

Egyedülálló mérnök al. bérleti szobát keres belterületen, lehetőleg fürdőszoba használat- tal. »Sürgős N. 477«

hető. A E. u.

Budai k retű 2 közp. fű kás be adó. »L

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 MÁR 28

NÉPSZABADSÁG

1021

BARTHA LÁSZLÓ festőművész alkotásai kerülnek a közönség elé a Váci utcai Csók István Galériában, a Képcsarnok Vállalat legújabb kiállításán. A péntek esti ünnepélyes megnyitón dr. Pogány Ö. Gábor művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója mondott beszédet.

A fels
és idéz
többet,
tünk, n
utóbbi
szabadu
tők alat
denki k
zetében
heti.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 SZEP. 14

MAGYAR NEMZET

Bartha László

1021

...es volt.

— **Bartha László** Tihanyban élő festőművész Párizsba utazott, ahol októberben tárlata nyílik. Huszonnégy balatoni és üzemi témájú festményét és legszebb könyvilluszt-rációit állítja ki.

JÉGREFAGYOTT HOLT-

Magyar Hirdető
SAJTÓIRODÁJA
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 185-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

1965 MÁR 27

MAGYAR NEMZET

— Bartha László festőművész alkotásai kerülnek a közönség elé a Váci utcai Csók István Galériában, a Képcsarnok Vállalat legújabb kiállításán. A péntek esti ünnepélyes megnyitón dr. Pogány Ö. Gábor művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója mondott beszédet.

...ízetési megállapodást

karbidot, gumiabroncsot, pa-
pírt bőrökat különféle

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 SZEP 14

Bartha László

NÉPSZAVA

— BARTHA LÁSZLÓ, a Tihanyban élő festőművész Párizsba utazott, hogy előkészítse az ott október elején megnyíló kiállítását. A művész, aki már többször szerepelt alkotásaival a francia fővárosban, most 24 festményét és legszebb könyvillusztrációját mutatja be.

AFRIKAI

végte
horgolótű kam
De a döbbenet
ban még nem elég. A
húsüzemi lány első ocsu-
dásában

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ (Veszprém)

1962 OKT. 3

Bartha László sikeres képkiállítása Párizsban

Párizs (MTI) A párizsi Passeur Galériában hétfőn megnyílt Bartha László Veszprém megyei festőművész alkotásainak kiállítása. Az Humanité és több francia művészeti lap nagy elismeréssel ír a magyar festő művészetről.

ságaihoz, a követelményekhe
mért részvételét főképp az ifjú
ság oktatásában és nevelésében
de a népművelésben, a közügyek
intézésében is.

Ez pedig — kétségtelenül — né
mely pedagógus tehermentesité

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1958 SZEP 12

NAPLÓ (Veszprém)

Bizottságának titkára mondja.

Bartha László Párizsban

Bartha László, a Tihanyban élő kiváló festőművész, a Veszprém megyei Képzőművész munkacsoport vezetőségi tagja, holnap feleségével együtt Párizsba utazik, előkészíteni a francia fővárosban rendezendő képkiállítását. A kiállítás október 1-én nyílik meg a Galerie du Passeur-ben. Huszonnégy festményét, valamint több könyvillusztrációját (köztük valószínűleg néhány, lapunkban megjelent rajzát) mutatják be.

Kézimunka kiállítás

Magyar Hirdető
SZÁLLÍTÓ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ (Veszprém)

gettől.

A kiállítás érdekes látogatója volt a 72 éves *Halik Károly*, aki évtizedekkel ezelőtt a Szerszámgépgyárban dolgozott. A Horthy-fasizmus elől külföldre távozott és Ausztráliában próbált szerencsét, ahol szerszámgépgyártó üzemet rendezett be. Elmondotta, hogy hét évvel ezelőtt már haza-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964 MÁR 6.

NAPLÓ

Bartha László

1021

Ma nyitják meg Bartha László képkiállítását

A Képcsarnok Vállalat veszprémi bemutatótermében ma, pénteken délután 5 órakor nyitják Bartha László Munkácsy és Egry-díjas festőművesz, a Magyar Képzőművészek Szövetsége, valamint a szövetség Veszprém megyei munkacsoportja vezetőségi tagjának gyűjteményes képkiállítását. A megnyitó ünnepségen Balogh András festő mond beszédet.

tagjait,
lammin
Buteflil
Ahmed
mi min
személy
repülőt
Tito, a
ia Szö
elnöke,
vics köztársasági alelnök,
Edvard Kardelj, a szövet-
ségi nemzetgyűlés elnöke,

kon sok ezer belgrádi lako
lelkesen köszöntötte Ber
Bellát.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1962 SZEP 14

Bartha László

ű-
:p-
tő;
get
n-

— **Bartha László** festőművész csütörtökön Párizsba utazott, hogy elkészítse az ott október elsején megnyíló kiállítását.

— **Elkésett intézkedés.** Bonnban

Megnyitották Bartha László festőművész kiállítását

Tegnap délután a Képcsarnok veszprémi mintatermében ünnepélyesen megnyitották *Bartha László* Munkácsy- és Egry-díjas festőművész kiállítását. A megnyitón megjelentek a Veszprém megyei Tanács, az MSZMP Veszprém megyei Bizottsága, a városi szervek képviselői. Megnyitóbeszédet mondott *Balogh András* festőművész.

A bevezetőben ismertette Bartha László munkásságát, majd esztétikai elemzését adta a kiállított műveknek. Hangsúlyozta, hogy a képeken tükröződő útkeresés, a hazai táj és élet mélyértelmű ábrázolása segíti a magyar képzőművészet egyetemes fejlődését, majd tolmácsolva a megjelentek nevében is jókívánságait, a kiállítást megnyitotta.

(A kiállítás részletes ismertetésére visszatérünk.)

Levine mellett.

— *Nem tudom. Én mindenesetre nyertem vagy 3 ezer dollárt.* — válaszolta Levine és csak most vette jobban szemügyre asztalszomszédját. Apró, diszn[illegible] szemű, sűrű fekete ha[illegible] negyven év körüli f[illegible] volt.

— *Ne mondja! Igazán nyert? Akkor ön az egyetlen ember a teremben, aki nem hagyott itt pénzt, hanem elvitt innen. Természetesen a kaszinó [illegible]jdonosait kivéve.*

Felhajtotta whi[illegible]z-után így folytatta [illegible]

— *Ha netán m*[illegible]

lyennek kezdetben látszott.

Szinte hihetetlen pechszér[illegible]ba került Csak nagyrit[illegible] [illegible]tétet. [illegible]

Fáradtan, letörten hagyta el a Fremont Steeti játéktermet, ahol az utolsó dollárját is elvesztette. Céltalanul járkált, befordult egy mellékutcába és sápadt, betege arcú, egyenruhás férfiakkal és nőkkel került hir[illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-807

Bárfa Lajló

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1964 MÁR _ 7.

1962 MÁJ 19

NAPSO

1962. május 19.

Veszprém megyei ismerősök a IX. Magyar Képzőművészeti Kiállításon

A felszabadulás óta talán egyetlen egy nemzeti kiállításunkat sem előzte meg olyan nagy érdeklődés országszerte, mint a jelenlegit, a IX-et. Évek óta forrongásban, átalakulásban van a magyar képzőművészet is; a sokféle törekvések, útkeresések (amelyek egy része mögött korunk emberi tartalma korszerű formában való kifejezésének vágya, másik része mögött azonban az erőszakolt „modernség" hajhászása rejlik) — a képzőművészeti viták lángját is magasra szították a különféle folyóiratokban. *A IX. kiállítás egyrészt felsorakoztatja a kétéves termés színejavát (a háromezerhatszáz zsűri elé került mű közül csak mintegy hatszáz-hatszázötvenet!),* másrészt ízelítőt ad e sokféle törekvésből, haladó és kevésbé haladó tendenciájúakból egyaránt, természetesen a szocialista társadalmi rendünkkel egészében szembenállókból nem. Így végül is konkrét alapot szolgáltat a további egészséges vitákhoz, lehetőséget a fejlődéshez, kibontakozáshoz.

A legkevésbé sem vállalkozhatunk az egész kiállítás átfogó ismertetésére — hiszen, aki csak futva, öt-hat óra alatt tekinti meg az anyagot, az is kábultan támolyog ki a Műcsarnok kapuján a sokféle élménytől, benyomástól. Az egészről mindössze csak annyit, hogy örömmel elsősorban azok a termek töltik el a látogatót, amelyekben a grafikákat, valamint az építőművészetet kiegészítő képzőművészeti alkotásokat (sgraffitók, dombormű-vek, mozaikok, szobrok) sorakoztatják fel. A festmények, a táblafestészet tükrözi ugyanis leginkább a forrongás állapotát. Sokan — nézők, kritikusok — valamiféle „válságról" beszélnek a táblafestészetet illetően; sőt a festmények egy része is azt sugározza, hogy alkotóik is ezt érzik, ebből akarnak valamerre kigázolni. *Nekünk azonban meggyőződésünk, hogy épp ez a kialakulatlanság, a forrongásnak ez a feszültsége készíti elő a várható fellendülést s magasra ívelést a hullámvölgy után.*

A kiállítás anyagát a lapokban s folyóiratokban nagy számban megjelenő kritikák műfajok szerint külön-külön értékelik, méltatják. Mi — lemondva az egészet átfogó igényről, — talán lokálpatriótának tűnő szempontot választottunk: Veszprém megyei ismerősöket kerestünk a kiállításon. Megyénkben élő s alkotó művészek munkáit, valamint olyanokét, akiket valamilyen szorosabb szálak fűznek hozzánk.

Élő „katalógusa" a kiállításnak az első terem; dióhéjban summáját adják itt az egésznek. Itt bukkantunk rá örömmel *Bartha László Állomás* című vásznára; a másodikban pedig az *Alumínium* címűre. (Mindkettőre joggal felfigyel minden országos kritika is.) A szakértők általában szemére vetik, hogy bár magasfokú művészettel — a festői dekoratívitás felé hajlik, a humanizmus, a mélyebb emberi tartalom rovására. Az Állomás izgatóan szép vásznán (állandóan sok nézője akad ennek!) valóban nem látunk embert, a kék háttérből vörös és zöld jelzőlámpák fényei izzanak ki, s vágányok kusza szövevénye fut össze valahol egy távoli csomópontban. Bennünk mégsem a ziláltság, bizonytalanság érzetét kelti e kép, hanem az emberszabta szigorú fegyelemét a feszültség atmoszférájával: a „nyugtalan harmóniát". Az Alumínium is sugározza a kohó izzó légkörét, bár az emberi tartalmat itt valóban háttérbe szorítja a művészi bravúr, a színek különös játéka; mintha festett üvegablak mozaik terve lenne.

Nagy Gyula festőművész szintén két festményével vesz részt a nagy seregszemlén. Mind a *Műtrágya-gyárrészlet,* mind a *Széntér* nemcsak címében, hanem nagyobb felületekkel és kiegyensúlyozott színharmóniájával ható művészi megoldásában az üzemek belső, mélyen átélt világát idézi. A Péti Nitrogénművekben eltöltött hónapok gyümölcse mind a kettő, s szerepeltek az őszi, „Vegyipari dolgozók között" című, Csók-galériabeli kiállításon is. Az ott látott Nagy Gyula képek között voltak e kettőnél szuggesztívebb erejűek is — ezek azonban a IX. kiállításig már gazdára leltek.

Gulyás Jenő Vegyipari munkás című táblájáról maga a munkás, az ember uralkodik: nemcsak mert a figura kitölti a teret, hanem művészi invencióit tekintve is. Az emberközelség, a testközelség teszi hatásossá e képet. Gulyás Jenő félve elkerül itt minden meghökkentő, vagy akárcsak az öncélúság gyanújával járó művészi bravúrt. Egyszerű eszközökkel s valami szelíd melankóliával, legalábbis nem hurrá-optimista módon ábrázolja az embert. Kevesebb kísérletező bátorsággal fest, mint Bartha; kevésbé izgalmas feszültséggel; de annál inkább tárgya, az ember iránti bensőséges szeretettel.

Ircsik Józsefet is a munka ihleti: *Fölámunka* című képét láthatjuk; dömperrel, exkavátorral, inkább az ember természet-átalakító tevékenységének nagyszabású voltát éreztetve, mint magának a dolgozó embernek belső világát. *Mikus Gyulának* egy szép, líráI fametszetével találkoztunk a grafikai anyag között: a Balatoni halászokkal.

A Veszprém megyei képzőművészeti munkacsoport tagjainak művei, amelyek a kiállításon szerepelnek, egy valamiben megegyeznek. Valamennyi a munka, a munkás s annak természetadta környezete ábrázolására törekszik. És ennek, azt hiszem, csak örülni lehet.

Udvardi Erzsébet, aki a nyáron megyénkben, a Badacsonyi Állami Gazdaságban festett, több itt készült művével (*Levendulás lány, Badacsonyi lány, Szárvágó,*

Magyar Hirdető
SAJTÓVÍGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 12.
Telefon: 188-296, 188-307
NAPLÓ (Veszprém)

Világ proletárjai, egyesüljetek!

NAPLÓ

AZ MSZMP VESZPRÉM MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEGYEI TANÁCS LAPJA

XVIII. évfolyam — 115. szám. ÁRA 60 FILLÉR Szombat, 1962. május 19.

A vásárokat a békés egymás mellett élés eszközeként fogjuk fel

Veres József elvtárs beszédével megnyílt az 1962. évi Budapesti Ipari Vásár

Pénteken délelőtt ünnepélyesen megnyílt az 1962. évi Budapesti Ipari Vásár. A megnyitó ünnepségen megjelent *Dobi István* elvtárs, az Elnöki Tanács elnöke, *Kádár János* elvtárs, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára, a forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke, *Apró Antal, Fehér Lajos, Fock Jenő, Somogyi Miklós* elvtársak, a

Veres József, a Fővárosi Tanács V. B. elnöke megnyitja a Budapesti Ipari Vásárt.

A vásáron résztvevő szocialista országok termékei tanúbizonyságot tesznek a szocialista világrendszer fejlődéséről, nagyszerű gazdasági eredményeiről — mondotta — nemcsak kiállítani, hanem kereskedni is akarunk, mert a szocialista országoknak politikai alapelveihez tartozik a kereskedelmi kapcsolatok kiépítése

látogatóink figyelmét gyártmányaink sokrétűségére. Bemutatjuk a hazai és nemzetközi közvélemény előtt, a felszabadult Magyarország iparának 17 éves fejlődését, és szemléltetjük, hogy

dolgozó népünk szorgalmas munkája nyomán szocialista népgazdaságunk erőteljes lendülettel, egészségesen fejlődik.

Nagyszerű gépipari és egyéb cikkeinken kívül széles választékban mutatjuk be új ruházati termékeinket, a korszerű lakáskultúrát és a különböző tartós fogyasztási és háztartási cikkeket.

Veres József, a Fővárosi Tanács V. B. elnökének megnyitó beszéde után a vendégek körsétára indultak a vásárvárosban (MTI)

Építőanyagok a rózs Június

— Beszélgetés Cse

A vendéglátóipar igazi nagy

Bartha László

----Kiállitási panoráma.
MÜVÉSZET, 1981. február - 60.oldal

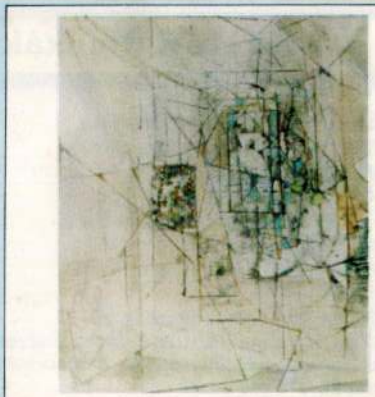

Bartha László

Ezüstös fényű ragyogás, világos színek, csak néha-néha villan fel egy-egy erősebb sárga, piros vagy kék folt. Pengevékony vonalak, könnyed, de nem felszínes komponálásmód. Első benyomásként ez szűrődik le a látogatóban, ha megtekinti a Vigadó Galériában *Bartha László* akvarellkiállítását. És még valami: modern magyar piktúránkban az akvarell soha nem volt kitüntetett, eléggé megbecsült műfaj; hogy most úgy érezzük, mégis azzá lett, ahhoz nagyban hozzájárult Bartha munkássága is.

Élénk, tiszta színek. Minden ecsetvonáson látszik, hogy kiművelt kéz alkotta őket, olyan művész keze, aki akvarellel és olajjal egyforma rutinnal és igényességgel dolgozik. Kicsit – jó értelemben vetten – konzervatívnak, a végletekig kifinomítottnak tűnhetnek a felsorakoztatott lírai absztrakt és félabsztrakt munkák. Ám lenyűgöző elegenciájuk és tiszta szerkesztésmódjuk még az eddig tamáskodókat, az akvarellt könnyű műfajnak tartókat is meggyőzi – joggal.

I. I.

Bartha László, festő

l: Keri Ádám

Lánczi S: Képzőmű-krónika 715-718

Jelenkor, Pécs, 1982. júl - aug XXV/7-8

Bartha Lóránt

Az 57 éves művész magasra emelkedett a magyar festők közül; az 1930-as évek vége felé a fiatal festők pályafutását megkönnyítette a hazai, valamint a külföldi összeállításaik, továbbá műveinek eladása.

Pogány Ö. Gábor: Lóránt Bartha's painting
The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1965. 18. sz. 47 l.

Bartha László

A felszabadulás után több évet Franciaországban töltött, akkoriban azonban munkásságában törés következett be, egyideig mint restaurator dolgozott; utóbb újra festeni kezdett. Konstruktív festő.

Pogány Ö. Gábor: László Barthás painting. The New Hungarian Quarterly. Bp. 1965 18 sz. 48 l.

Bartha László

Magyarországi alkotásai közül a Tihonyi motel társalgójának falfestménye jól érvényesül. Külső hasonlatosságok dacára nem azonosul a „Kyolcak" műveivel. Képein favágók, parasztok szerepelnek, azokon a mai Magyarországot ismerhetjük fel.

Pogány Ö. Gábor: László Barthás painting, The New Hung. Quarterly, Bp. 1965. 18 p. 50 l

Bartha László

Az alanti szerző 4 táblát mutat a
műcész képeiből, 2-t kinesek.

Pogány Ö. Gábor: László Bartha's painting. The New Hungarian Quarterly
Budapest, 1965.-18 sz. 48-49 l közölt

Bartha László

Magyar festő. Született Kolozsvárott, 1908-ban. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán nyert oklevél megszerzése után 1937-38-ig a római Collegium Hungaricumban dolgozott.

Lexikon der Kunst, Leipzig, Veb. E. A. Seemann Verlag, I. 1968. 775 l

212 l.

Bartha László

1946-48-ig Franciaországban tartózkodott, ami egy nyomatékos hatást hagyott ő nála. Műcsszete eleinte impresszionista jellegű volt. Oldottság és gondosan mérlegelt kolorit jellemzik alkotásait.

Lexikon der Kunst, Leipzig, Veb. E. A. Seemann Verlag, I., 1968 775 l 212 l.

Bartha László

Később művein emelte a sinhatást.
Egy ideje Tihonyban él, hol kedvenc
témái táj - környékező falvak - ipar-
művek szerepelnek motivumként.

Lexikon der Kunst, Leipzig, Veb. E. A.
Seemann Verlag, I. 1968. 775 l 212 l.

Bartha László

Alkotásai egy könnyedség- és biztonsos ecsetkezeléssel tűnnek ki. A következő évek folyamán ismételten sikeres tárlatokat rendezett Franciaországban.

Lexikon der Kunst, Leipzig, Verl. E. A. Seemann Verlag, I. 1968. 7751 212 l.

Bartha László MDK

1952-ben restaurálta az esztergomi királyi kápolna szibilla és próféta sorozatát

Radocsay Dénes: A középkori magyarország falképei.

Bartha László MDK

1952-ben ujabb falképeket tárt fel a vizsolyi ref. templomban és restaurálta is azokat.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.236.l.

Bartha László MDK

(huzta vászonra, a falról leszedve,
a budapesti helyőrségi temlom 1949-ben
feltárt, Kákay Szabó György által restaurált falképét.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.
Bp.1954.122.l.

Bartha László MDK

1952-ben sikertelenül ujitotta meg a belvárosi plébánia templomk egykori szentségházában fennmaradt falképtöredékeket

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.
Bp.1954.122.l.

Bartha László MDK

Bartha László szedte le a falról és restaurálta a hetvehelyi r. kat. templom falképeinek fennmaradt töredékeit.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.145.l.

Berthe Lasalle

Berthe Lasalle exerce la profession de restaurateur à Montpellier (Hérault). Elle possède un restaurant fréquenté.

Pascoary Dénes: A Kúnéskori Magyarország falképei. Budapest, 1954. 145 l.

Bartha László MDK

1951-ben feltárta és restaurálta a hidegségi r.kat. templom falképeit.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.146.l.

Bartha László MDK

1951-ben restaurálta a soproni Szt.György templom 1947-ben feltárt falképtöredékeit.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei.
Bp.1954.2o9.l.
9.

Bartha László MDK

1952-ben a tarnaszentmáriai r.kat temlomban feltárásra váró falképeket állapitott meg.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.226.l.

Bartha László MDK

Ő végezte 1951-ben a szalonnai ev.ref.temlomban a falképek ujabb restaurálásnak és további feltárásának munkáját.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.212.l.

Bartha László MDK

1951-ben restaurálta a sopronni bencés v. kecskeméte templomhoz csatlakozó káptalanterem keleti falának falképtöredékeit.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország falképei. Bp.1954.2o8.l.

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

ORSZÁG-VILÁG

1958 DEC 10.

610

Színek mestere

BESZÉLGETÉS BARTHA LÁSZLÓVAL

Az ember és a táj

A festő ott él Tihanyban, a múzeum boltíves, fehér falú szobájában, klaszszikus szépségű bútorok, könyvek és a család társaságában. Otthona ez a szoba, de műterem is, az ablakokból a Balatont látni, a fodrozó vizet — az egész tihanyi öbölre nyílik kitekintés.

Vajon mi hozta ide Tihanyba? Mi az ami fogva tartja?

— Festettem már sok-sok tájat, bejártam több országot... Láttam Rómát, végigkóstoltam Párizs összes festői lehetőségeit, életem nagy élménye mégis Tihany — mindörökre. 1945 előtt is töltöttem már itt nyolc évet. E korszakban született képeimből csak azokat becsülöm, amelyeket itt festettem. Dolgoztam Erdélyben is, de mindig volt olyan érzésem, Erdély különös romantikusan vad tájai önmagukban is hatnak. Tihanyban jó érezni, milyen nagy dolog az, amikor az ember megtalálja azt a helyet, azt a tájat, amelyre a legérzékenyebben rezonál...

A festő

A látvány inspirál

Tihany tökéletes gazdagságában felkínálja Bartha László számára a festői önkifejezés összes lehetőségeit.

— Tihanyban egyszerre mindent megtaláltam, ami festői szókincsemhez anyagot adhat. Ez a hely maga az élmény számomra — ars poeticám: az ember kell, hogy egy helyen megragadjon, mert szerintem huzamosabb átélés kell ahhoz, hogy a festő telítődjön színekkel, formákkal. Tudom ez alkati kérdés, de nekem benső parancs. Hisz számomra minden élmény színben jelentkezik...

Szeretem az évszakok váltakozását itt Tihanyban. Talán a tavaszt leginkább. Évek óta mindig ez hatott rám legjobban a meglepetés erejével.

Saját termésű bort tölt, míg ízlelgetjük, megszólal:

— Számomra a közvetlen természeti inspiráció életszükséglet. Sosem előre eltökélt szándék vezet, hisz a valóság mindig gazdagabb minden képzeletnél, festői ötlet, millió forma maga a látvány, variánsa a színeknek, tónusoknak, valőröknek. Ezt a friss élményt dolgoztam fel mindig a quache-okban. Ez a témafelvetés, az élmény első lerögzítése. A feladat ezután jön, ami a quache-okban fel van vetve, azt kell megfogalmazni festőileg...

— Úgy érzed, tulajdonképpen ez a komponálás?

— Igen. De nem olyan egyszerű ez, mint általában hiszik. A kompozíció nemcsak a formák elhelyezése, a képek színvilága éppúgy kompozíciót igényel. Csak az a kép jó, ahol a tárgyi világ s a színek tökéletes összhangban vannak, ahol minden szín a neki kijelölt hely élén áll.

Kiállítás után

A festő, aki méltán büszke a Szinyei Társaság nagydíjára, most egy nagysikerű kiállítás után, ötven esztendősen újra visszatért Tihanyba — dolgozni...

— A kiállítás úgy érzem témafelvetés volt. Invokáció egy eposz elején. Most, igen, most kell tovább dolgoznom ezen a csapáson. Úgy érzem, ma pályám legelején állok, s bármennyire tréfásan is hangzik, eszembe jut, amit Santelli mondott szegény Petschauer Attilának, amikor megnyerte az Európa-bajnokságot: — Megnyerted, Attila, igen derék, most már csak meg kell tanulni vívni...

— Így vagyok valahogy én is. Négy-öt évig szeretnék sokat kísérletezni, dolgozni, hogy festői törekvéseimet megvalósíthassam.

— Ezekről beszélj még — faggatom tovább.

— A mai festészet legmegoldatlanabb problémája az ember. Számomra, minden látszat ellenére, ez a legnagyobb művészi probléma. Legfőbb törekvésem a jövőben nem a tájképfestés, hanem a figurális kompozíció, az ember belső világát a saját festői stílusommal kifejezni.

Ezt a gondolatsort folytatja a tihanyi utcákon, amikor a falu embereiről beszélgetünk. Ismeri őket, történetüket, sorsukat, életüket éli. Tudjuk, az általa teremtett festészet formanyelvén ki is tudja fejezni őket.

Illés Jenő

A festő otthonában, feleségével

(Kotnyek felv.)

Am... szák m...

SCHUSCHNIGGOT BERCHT...

előrehaladást nem sikerül elérni, marad minden a régiben.«

E megnyugtató kijelentések után, 1938 február 11-én Schuschnigg felszáll az éjszakai salzburgi gyorsvonatra. Kíséretében van Guido Schmidt külügyminiszter és személyi adjutánsa, Bartl altábornagy. Irány — Berchtesgaden, Hitler nyaralója.

Az osztrák—német határ sorompójánál von Papen barátságos mosollyal várja a Führer vendégeit, akik Salzburgban a hálókocsi-

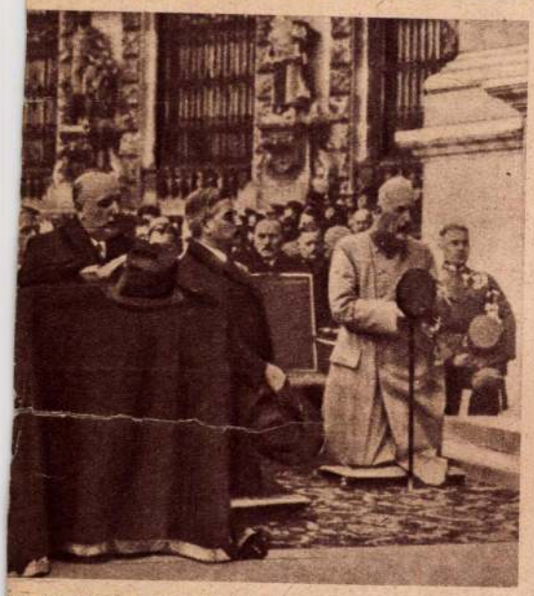

l a kezében), Schuschnigg (Miklastól jobbra), a kor-ő utazása előtt könyörgő misét hallgatnak, amelyen a kellő intézkedések megtételét elmulasztják. Az ezényeltek, persze, nem mernek támaszkodni...

ból gépkocsikra szállnak át. A német határőrök felemelt karral üdvözlik őket. Baljóslatú köszöntés... »A Führer már várja önöket. Kitűnő hangulatban van...« — így kezdi a beszélgetést Papen. Majd kisvártatva, mintegy egészen mellékesen megjegyzi: »Remélhetőleg nem lesz kifogása az uraknak az ellen, hogy véletlenségből több tábornokunk is éppen a Führernél van látogatóban...«

Schuschnigg, mint vendég, természetesen nem emelhet kifogást a »véletlen« ellen, de e pillanatban már sejti, hogy 1938. február 12-e nem lesz könnyű nap az életében. A »véletlenül« Berchtesgadenbe rendelt tábornokok között van Wilhelm Keitel, a Wehrmacht éppen akkor kinevezett új főparancsnoka, Walter von Reichenau, a tüzérség parancsnoka és Sperrle repülőtábornok. Hitler azért rendelte őket oda, hogy állandó jelenlétükkel idegessé tegye, megfélemlítse Schuschniggot és ezzel is nyomást gyakorolhasson rá.

Schuschnigg még csak nem is sejti, hogy mi vár rá, amikor a Berghofhoz, Hitler hegyi sasfészkéhez vezető eljegesedett szerpentin lábánál átszáll kíséretével a rájuk várakozó lánctalpas terepjáró gépkocsikra.

Hitler megtiltja Schuschniggnak a dohányzást

»Hitler kíséretével, köztük a három tábornokkal a Berghof lépcsőfeljárójáig elébünk jött — írja Schuschnigg emlékirataiban. — Barna SA-kabátot viselt, horogkeresztes karszalaggal és hozzá fekete szalonnadrágot. Az üdvözlés barátságos és korrekt volt. A kíséret tagjainak rövid és formális kölcsönös bemutatása után Hitler felvezetett a tágas Berghof első emeletén levő dolgozószobájába.«

De alig, hogy Schuschnigg belép, máris rá kell döbbennie, hogy itt kíméletlen harapófogóba került. Hitlerről köztudomású, hogy jelenlétében senki sem dohányozhat. Schuschnigg viszont nagyon erős dohányos, ezért még mielőtt a megbeszélés kezdetét veszi, Guido Schmidt Ribbentrop külügyminiszterhez fordul, eszközölje ki, hogy Schuschnigg legalább egy cigarettát elszívhasson közben. A válasz rideg, kategórikus elutasítás. S amikor a tárgyalás közben Schuschnigg mégis újra felveti a kérdést, és megkéri házigazdáját, hogy rágyújthasson, Hitler gorombán ráripakodik.

Persze, Schuschnigg nem tudja, hogy ez is előre megfontoltan, módszeresen történik. Hitlernek Schuschnigg legbelső környezetéig kiépített kémszervezete már hónapok óta pontos jelentéseket ad az osztrák kormányfő szokásairól, életstílusáról. »Ma negyven cigarettát szívott...« »Tegnap ötvenet szívott, ideges napja volt...« — ilyen kitételek állandóan szerepelnek a jelentésekben.

A szenvedélyes dohányos Schuschniggot a tilalom különösen idegessé teszi a tárgyalás során. »Valósággal megszántam már — mondta Ribbentrop Keitelnek, amikor néhány percre kijött a tárgyalószobából. — Úgy áll ott a Führer előtt, mint egy rossz diák, kezét a nadrágja varrására szorítva és egyre csak azt ismételgeti: Igenis.«

A látogatás időpontjában teljes érvényben van az Ausztria és Németország között 1936. július 11-én kötött egyezmény, amelynek 1. pontja kimondja: »Hitler vezér és kancellár kijelenti, hogy a német birodalmi kormány elismeri az Osztrák Szövetségi Köztársaság teljes szuverenitását.« A 2. ponti pedig így szól: »Mindkét kormány belügynek tekinti a másik országában érvényben levő belpolitikai rendszert, beleértve az osztrák nemzetiszocializmus kérdését, és sem közvetlenül, sem közvetve nem kíván befolyást gyakorolni rá.« Sőt, már az egy évvel korábban, 1935 május 21-én létrejött megállapodás is leszögezi: »Németország nem akar, de nincs is szándékában beleavatkozni Ausztria belső viszonyaiba, nem kívánja Ausztriát Németországhoz csatolni vagy annektálni.«

Így folyik a „tárgyalás"...

De mit számítanak Hitlernek az aláírt megállapodások! Íme, így folyt le a megbeszélés, amint Schuschnigg nyomban utána lejegyezte:

Schuschnigg: Ez a gyönyörű fekvésű szoba már bizonyára sok döntő fontosságú megbeszélés színhelye volt, nemde, Kancellár úr?

Hitler: Igen, itt beérnek a gondolataim. De hát mi nem azért jöttünk most itt össze, hogy a szép kilátásról vagy az időjárásról beszélgessünk.

Schuschnigg: Mindenekelőtt szeretném önnek megköszönni, Kancellár úr, hogy erre a megbeszélésre módot adott nekem. Elsősorban is biztosítani kívánom, hogy mi nagyon komolyan vesszük az 1936 júliusi szerződésünket. Mi mindent megtettünk annak igazolására, hogy a szerződés szelleméhez és betűjéhez híven német politikát folytassunk.

Hitler: Úgy, tehát ezt nevezi ön német politikának, Schuschnigg úr? Ön csak annyit

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 NOV 9
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Bartha László festő

ÉT

VADAS JÓZSEF:

Képzőművészet

1021

Nyári őszikék

Bartha Lászlónak nagy jövőt jósoltak a harmincas években.

A formalisták azt mondták: a magyar festészet legfestőibb hagyományai folytatódnak barnákra hangolt képeiben. Akik pedig elsősorban a művészi állásfoglalást kérték számon, azt emlegették: a mezőn hajlongó *Magvető* alakjában egy történelmi pillanatra váró nemzet vágya és ereje ölt testet — a szó legvalóságosabb értelmében: az izmos férfitestben is asszonyosan lágy formákban.

A jóslat nem volt alaptalan.

Hiszen a *Műcsarnok* retrospektív tárlatán döbbenten kérdi a látogató: miért nem vettünk eddig tudomást erről a nagyszerű indulásról, amelyben nemcsak a magyar posztimpresszionizmus festői erényei tündökölnek még ma is, amelyben nemcsak az érett Bartha László elementáris színkultúrája és panteisztikus természetszeretete volt már készen, amelyben negyven év távolából nemcsak a derkovitsi társadalomszemlélet hatása mutatható ki. E korai művekben már ott van az a lehetőség is, hogy Derkovitsot meghaladva folytassa Bartha a Derkovitsok vállalkozását, keltse új életre azt a piktúrát, amely a szubjektumban is fel tudja mutatni a társadalmi összefüggéseket, amely az emberi arcon is számot tud adni a korról.

A jóslat azonban túlságosan igaznak bizonyult: részben jóslat maradt — a magyar festészet legnagyobb kárára. A fentiek értelmében ugyanis az lett volna a logikus, hogy a történelmi pillanat festőjének művészete jóslatokkal már nem is követhető módon teljesedik majd ki a történelmi pillanat beköszöntével.

Nem így történt.

A felszabadulás, amely felszabadító hatású volt a művészetekben is, amely korábban illegalitásba kényszerített szellemi mozgalmaknak adott életlehetőséget, még ma sem egészen érthető cezurát metszett régi és újabb művei közé. Bartha, persze, nem felejtett el semmit — hű maradt meggyőződéséhez, imponálóan magabiztos expresszionista képekkel jelentkezett. De ezek csak jó képek voltak; hiányzott belőlük a közösségtudat érzékeltetése, amely oly emlékezetessé tette indulását. S az évek múltával nemhogy oldódott volna ez a görcs, nemhogy megtalálta volna a megkezdett út folytatásának módját, a valóban új korszak új feltételei között — az ellenséges indulatok végül is hallgatásra késztették az ötvenes évek első felében. Hosszú időn át restaurátorként dolgozott. Ha véletlenül ecsethez nyúlt, szinte líraian érzéki képeket alkotott: ekkor — a pálya delelőjén — születtek rezignáltan csillogó őszikéi.

Bartha László rendhagyó útja azonban ezzel még korántsem ért véget.

Amikor az ellenforradalom után eszmélő magyar kulturális közélet tisztázta az elkövetett hibákat, amikor határozatokban is megfogalmazódott az az esztétikai tétel, amely szerint a szocialista realizmus nem feltétlenül azonos a gyári tematikával, amikor a naturalista zsánerképfestők tűnődőre cserélték a malteroslányok mosolyát — Bartha László gyárba ment festeni. Az ötvenes évek végén készültek az ajkai kohó mindennapi életét megörökítő képek, nem sokkal később az alumíniumkohót ábrázoló festmények. A pályaudvar és a gyárudvar is megihlette. Művei szinte revelációként hatottak. Bartha, aki nem vállalt közösséget a sematikus zsurnalizmussal, most a gyárban találta meg azt az esztétikumot, amelyet mások a nyugat-európai nonfiguratív festészetben kerestek. A lobogó tűz által bevilágított terek és az ezüstösen csillogó alumínium önfeledt színjátékával egyszerre bizonyított és gondolkodtatott el.

Bartha képei azért keltettek döbbenetet a szájbarágó naturalisták és a szellemes dekoratőrök körében egyaránt, mert a gyár színes kavalkádjában festői témára lelt. És azért gondolkodtattak el művei, mert az új Bartha László képzeletét elsősorban a színes villódzások izgatták — és nem az ember, aki munkájával létrehozza a látványt.

Hogy ez nem belemagyarázás, hogy Bartha az üzemben inkább csak remek alkalmat talált tisztán festői érzékenységének kifejtésére, az néhány év múlva mindenki számára kiderült. A hatvanas évek közepén festett őszi tájképekben és a Balaton jegét idéző műveiben már csak a cím jelzi a témát, valójában a színek ritmusa játssza a főszerepet a természet képe által ihletett, de nonfiguratív alkotásokban. A dekoratív ösztön a megjelenítő szándék fölébe kerekedett. Talán ezért is oly kitűnőek csak sejtetni akaró könyvillusztrációi, különösen a Tündérálmokhoz készült sorozat (Szántó Tibor tipográfiájával.) Szemlélete, stílusa az elmúlt évtizedben már nem változott. Csak legújabb — erdélyi ihletésű — képeiben tért vissza a tér ábrázolásával egy kissé a világ értelmezésének igénye. Mintha ő maga is érezné: a magyar művészet gazdagabb lett egy nagyszerű koloristával, de szegényebb egy olyan művésszel, aki a mexikói muralisták monumentalitás-érzékével indult a pályán.

SZABÓ GYÖRGY
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Ezerkilencszázötvenhé
tok el és én néhány n
utoljára nálad. Esőben
mentem hozzád a Benczur utcába. Már ta-
molyogtak a villamosok, a földalattinál lép-
csőig érő sor tolakodott. Megviselt, maguk
elé meredő emberek törölték ázott felöltőm-
be vizes kabátjukat. De ugyanaz volt-e ez
a lassanként megelevenedő világ, ugyanaz
voltam-e én és te, az a barna pulóveres,
kréta arcú nő, akivel a homályos szobában
kezet fogtam? Aki közelítő „szervuszomra"
először csak figyelmes „jó napot"-tal felelt,
s aztán, mintha csak bosszantás lett volna,
hozzátette a maga józan „szervuszát" is?
Ugyanazok voltunk-e, mint majdnem két
évvel azelőtt a kőrösmezői kiránduláson? —
Akkor is esett az eső; igaz, nyár volt, tehát
nyári eső, de nem voltunk-e mi is csupa
nyár akkor, annyira, hogy szinte sustorgott
minden meleg csöpp a nyakunkon és a ke-
zünkön?

Ahogy bevezettél az alig fűtött szobába,
a nagyobbikba, nem a tiedbe, ahol valamikor — gondolni sem szabad már rá — a
keskeny díványon feküdtünk és csókolóz-
tunk, mindjárt azon kezdtünk vitatkozni,
hogy a pulóvered elején jó-e a sárga kere-
sztcsik. Nekem nem tetszett. Gúnyosan
legyintettél, hogy nincs érzékem az újszerű
dolgokhoz. Emlékezz csak vissza: azon a
kiránduláson, a Dunakanyarban még véle-
lenül sem vitatkoztunk. Később, máskor
igen. Mivel nekem tetszett Hardy regénye,
az Egy tiszta nő, lesújtó hangon jelentetted
ki, hogy nem értek az irodalomhoz. De a
hegyre fölfelé, a sötétedésben, a síkos sár-
ban és az egyre sűrűbben szakadó esőben
gyerekes bizalommal követtél.

Csak ma, mindkét eseménytől messze, me-
rek erre a tökéletes bizalomra gondolni. Ott
nálatok a szobában (te a langyos, vajszínű
cserépkályhának támaszkodva, én az asztal
melletti alacsony kis fotelban kuporogva)
benned már semmi sem létezett ebből a bi-
zalomból. Már csak egyik jó ismerősöd vol-
tam, aki még nem tudott új szerepébe be-
lenyugodni. Utolsó közös óráinkat töltöttük
el, de csak az utazásról, a nagynehezen
szerzett dollárokról, az eladott szőnyegről
és zongoráról beszélgettünk. Magunkról
nem. Két esztendővel azelőtt, mikor a föl-
ázott agyagtól már akkora volt a cipőnk,
mint a mammutpata, és a fenyőfákról a
nyakunkba csurgott a víz, de mi azt hittük,
egész örökkévalóság áll még előttünk, nem
tudtunk betelni egymásnak szóló szavaink-
kal. Pedig senki és semmi nem védett sem
akkor, sem hónapokkal később. A nagyma-
rosi parasztasszony ajánlatát, hogy este van,
zuhog az eső is, visszautasítottuk. Megvettük
tőle az őszibarackot, aztán mentünk tovább
az esőben. Mert nekünk kóborolnunk kel-
lett, mindegy volt, hol csúszkálunk. Saját
lehetetlenségünkből úgyse szakadhattunk ki
sehol.

Az előbb a bizalmadról beszéltem. Napok
múltán mondtad is: teljesen rámhagyatkoz-
tál, azt hitted, nem tévedhetek el a hegyen.
Én azonban úgy mentem melletted, mint a
holdkóros, nem gondoltam se bizalomra, se
egyébre. Veled voltam és ezzel a kör bezá-
rult; minden rendben volt, minden nevetsé-

va
zt
rt
kodtál a kezembe sáros h
elszakadt esőkabátban, mel
folyt a víz; te, akit még s
ként, mint magassarkú c
lábszárral, gondosan fésül
Hova lett
zongorára özönlő méz-hajad,
okosságod s cigarettázó ujja
rózsaszín-húsú szád előtt?
Pocsékul áztunk, ráadásul
az én kezemben lógó táská
kardigánod. A tetején volt,

TORNAI JÓZSEF:

HEGY

vetve, és mi is majdnem az
oldal élén. Mit csináljunk? I
ted, hogy a fene se bánja
rintőt. Elképzelhettem-e i
nagylelkűséget az utolsó na
ideges voltál, mert Sándor
jött meg az útlevelekkel,
szüleid is odaérkeztek. Hal
töprengő, okos kis apád, me
először egyik klubhangvers
véletlenül éppen mellette ül
nül is egy szívvel izzadtunk
Nekik is szörnyű napjuk vo
alig láttak engem. Idegess
golni, rendezgetni kezdtek a
De akkor, a hegyen sem
még, és én a csöpögő bokrc
visszabukdácsoltam a lejt
szúrós kórón ott világítot
színű kardigán! Hogy lih
fönt voltam melletted. Az
déshez értünk, többféle sz
vettünk ki nagy nehezen
caplattunk és eltévedtünk.
De nem volt-e természete
nem fejeztük-e ki vele önk
helyzetünket? Most már tu
képet rajzoltunk végig elcsi
mikor a kereszteződéstől n
ször lefelé igyekeztünk eg
fölhasogatott, hosszú-hosszú
a közeledő traktordübörgés
hogy mégsem lehet a völgy
néztem az órám világító s
egy volt. Zuhogott az eső.
— Nem éhes? — kérdezt
— Egy csöppet sem, de
ülhetünk ott valahol — mc
közeli tölgyfa felé intettél.
Nem éreztünk éhséget, ne
mit, de azért behúzódtunk
útról egy széles tölgyfa alá
száraznak látszott a fű, csal

NOVOTNY VILMOS:

Féldeci a Kossuth-hídnál

Itt állt a Kossuth-híd. Vasból, mint vas ifjúságod.
Ma már nincs itt, amint látod.
Ronda volt. És most: sajnálod.

*

Bartha László

Magyar Hirdető.
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1965 APR 16

Bartha László festőművész kiállítása

Hazai piktúránk egyéni hangú művelőjének, *Bartha László* festőművésznek kiállítása nyílt meg a *Csók István Galériában*. A pazar bőséggel alkotó művész a legutóbbi esztendők termését mutatja be a közönségnek; ezek közül is kiemelkedik az 1964-es év, amelynek termékenységét 12 olajfestmény és igen sok gouache jelzi. Képeinek legszembetűnőbb sajátsága a dekorativitás és a kifinomult, gazdag színvilág. Ez olykor, különösen a felületes szemlélő számára, eltakarja művészetének egyéb fontos összetevőit.

Holott Bartha László esetében többről van szó, mint szemet gyönyörködtető szín- és formajátékról. Festészetének egyik meghatározója kétségkívül a dekorativitás, de ez csupán a kész mű összhatásában érvényesül. Mellette ugyanolyan erővel szól a mondanivaló, a belső ritmus és konstrukció. A művész igen gondosan komponál. Ez nemcsak abból látható, hogy kis gouache-munkái közül egynéhány, mint például a *Nádas*, *Vadászat*, *Jeges Balaton*, táblaképként is elénk kerül, s mintegy tanulmányként tekinthető, hanem abból is, hogy melyek azok a színek, motívumok, amiket ezekről a könnyeden alkotott »előjátékokról« olajfestményeire átvisz.

Az igényes, nagyon is tudatos szerkesztői elvnek jó példája a *Pályamunkások* című gouache, s ennek megfelelője, a *Sínek mellett* című olajképe. Az előzőn a színek expresszív egymásba mosásával, a háttérben füstösen közeledő mozdonnyal mozgalmas hatást kelt. A sínek mellett figyelőn álló két alak mintegy ennek hangsúlyozásaként került a kompozícióba. Az olajképen sok apró részletet elhagyott a művész. A megnövelt képméret lehetővé tette a perspektíva kitágítását, a hangsúly immár nemcsak a lendületes mozgáson van, hanem ennek s a jelentőségüknek megfelelően kiemelt munkások nyugalmának az ellentétén. Embert és gépet a sínek fémes vonala fűz össze, s a körülöttük kitáguló táj foglal egységbe.

A művészt egyébként is régen foglalkoztatja az üzemi ábrázolás problémája. A témát több oldalról közelíti meg, egyelőre inkább kísérletezésképpen, kisméretű gouache-munkákon. Ezek között figurális — *Kohászok*, *Csapolás* — és leíró-ábrázoló megoldás egyaránt található. *Kémia* című munkája nagyobb méretű táblaképként is elkészült, formai kivitelezése a non-figuratív irányzathoz közelít, attól azonban élesen elválasztja a konkrét tartalmi mondanivaló: a laboratóriumok színes, mindamellett határozott rendszerű világának korszerű ábrázolása.

Bartha Lászlót, pályája során többféle hatás érte, ezek egyéniségén átszűrődve gazdagították, elmélyítették művészetét. Munkásságának sokrétűsége, félreérthetetlen egyéni karaktere teszi, hogy a látszólag még olyan egyforma témák, mint például a *Jégvilág*, *Jégzajlás*, *Befagyott Balaton*, hangulatossá válnak ecsetje nyomán. Atmoszféra-teremtő képessége egyik legnagyobb ereje művészetének. *Indulás a vadászatra* és *Őszi vadászat* című munkái expresszivitásukkal, varázsos hangulatukkal méltán sorolhatók a magyar piktúra hasonló témájú szép alkotásai közé.

A tárlaton néhány formai kísérletnek is tanúi lehettünk. Leggyakrabban a végtelen tér érzékeltetésének problémája köti le fantáziáját. A tág horizontot véges sík keretei közé zárni, s valósan visszaadni vérbeli festői feladat. De a sík és a tér viszonyának másféle feloldása is kísérti a művészt. *Behavazott falu* című képét például »madártávlatú« nézőpontból festi, a *Hegyoldalt* viszont színes síknégyzetekre bontva ábrázolja. A tájnak ez a mértani elemekre bontása és a térbeliség egydimenziós visszaadása számunkra kevésbé meggyőző, mint többi munkája. A tárlatot két illusztrációsorozat zárja, ezek kicsiben magukba foglalják művészetének összes jellemzőjét.

Sárvári Márta

gyors szethord
megnövelték a
kocsik számát,
ten több mint
got kellett szét
tekre várható
lom: tizenkéteze
A késlekedő fe
mítva még húsvétvasárnap is ügyeletet tartanak, hogy az ünnepi asztalra szánt húsvéti sonka és bor ne vesztegeljen a raktárakban. Egyébként a csomagok tartalma ezúttal is a hagyományos, de többen küldtek élő nyuszit is vidékről kisgyermekek címére.

Háromszorosára nőtt a levélforgalom. Csütörtökön már két és fél millió levél és üdvözlőlap várt továbbításra a 72-es postán, Budapest levélforgalmi központjában.

A vendégjárás is sokkal elevenebb lesz, mint korábbi

A kirándulóforgalomra gondosan felkészültek a közlekedési vállalatok: a Fővárosi Autóbuszüzem vasárnap 782, hétfőn 803 autóbuszt állít forgalomba. A MÁVAUT 180 mentesítőjáratot indít. A forgalmat URH-lánc segítségével irányítják. S hogy az autósok óvatosan közlekedjenek a várható csúcsforgalomban, a közlekedési rendőrség közölte, hogy az ünnepek alatt alkohol-szondás ellenőrzéseket fog tartani, no meg arra is ügyel, hogy bukósisak nélkül senki ne üljön motorkerékpárra.

milyen ostobaságot és milyen gyalázatosságot művel hazájuk Vietnamban. De ez a töredék módfelett erőtlen.

Ha tehát egy szép napon változás állna be az amerikai politikában, az *csak kívülről* jöhetne. Az amerikai társadalom kialakította a maga mítoszait és a maga ideológiáját. *Az új gondolkodásmód csak ennek ellenében születhet meg, ha a társadalom túllép ezeken a mítoszokon és ezen az ideológián.* De ez a megújulás nem Európából fog érkezni. Ami Vietnamot illeti, gyorsan kell cselekedni, legalább három hónapon belül. A dolgok pillanatnyi állása szerint azonban nehéz elképzelni, hogy az amerikai baloldal képes lenne ezt a fordulatot előidézni, mivel a jelenlegi politika gyökerei nagyon *mélyre* nyúlnak. Az amerikai közvéleményt csakis valami *súlyos válság* rázhatná fel, mondjuk egy katonai vereség vagy komoly háborús ve-

fogását és kivonná tanácsadóit, valamint katonáit Vietnamból, készségesen elismerném, hogy valami megváltozott Amerikában. De nem ez történt. Az Egyesült Államok gazdasági és társadalmi rendszere a lehető legrosszabbat, ha nem is végérvényessé, de roppant valószínűvé tette. Még egyszer mondom: *a lehető legrosszabbat.* Az amerikai beavatkozás Észak-Vietnamban az Egyesült Államok egész külpolitikájának aspektusában vizsgálandó.

De nem is csak Vietnamra megy a játék. Ha az amerikaiakat kikergetik Saigonból, akkor ennek hatása érződni fog a harmadik világ valamennyi országában, s nagy megrázkódtatásokat okoz Latin-Amerikában. Ez magyarázza a beavatkozást: *a cél a kizsákmányolás rendszerének tartósítása.*

Már jártam az Egyesült Államokban. Sok barátra leltem. De most más a helyzet, mert ma *leplezetlen, tipikus agresszióval* állunk szemben, amire nincs *sem indok, sem komoly mentség.* Egyébként hadd mondjam meg, hogy *Amerika nem a világ közepe.* Hogy a leghatalmasabb világhatalom, ahhoz nem fér kétség. De mégsem a világ közepe. Tekintsünk a vietnamiakra, a kubaiakra, az afrikaiakra, harmadik világbeli barátainkra, akik önállóságra és szabadságra törekednek és naponta bebizonyítják, hogy ez a hatalom korlátok közé van szorítva és nem a világ súlypontja. Nekünk, európaiaknak, a harmadik világ iránt kell érdeklődnünk, vele kell szolidaritást vállalnunk. Amerika is fejlődhet és fejlődik is, de ezt a fejlődést csakis azzal gyorsíthatjuk meg, ha *szembenállunk* vele.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1984 MÁR 28.
NAPLÓ

Bartha László

Veszprém székhellyel megalakult a Magyar Képzőművészek Középdunántúli Szervezete

1021

A Magyar Képzőművészek Szövetsége vidéken élő és alkotó tagjai a szövetség alapszabálya értelmében ezentúl területi szervezetekben dolgoznak. Miskolc, Szolnok, Hódmezővásárhely, Pécs és Székesfehérvár mellett a hatodik szervezeti központ *Veszprém lett.*

Tegnap délelőtt a Veszprém megyei Tanács fogadta a most megalakuló szervezet működésében érdekelt Vas és Zala megye képviselőit: tanácsi vezetőket, művelődési osztályok dolgozóit és számos művészt. A tanácskozást, amelyen jelen volt és felszólalt *Kiss János* elvtárs, a megyei pártbizottság agit.-prop. osztályvezetője is, a megyei tanács elnökhelyettese: *Baski Sándor* elvtárs nyitotta meg. A szövetség részéről *Szentes Lajos*, ügyvezető titkár; *Luzsicza Lajos*, a vidéki bizottság titkára; *Bod László*, a vidéki bizottság tagja és szakszervezeti képviselője, valamint *Bartha László* Munkácsy- és Egry-díjas festőművész, a szövetség választmányának tagja vett részt a megbeszélésen. Vas megyéből *Lénárt Lajos* elnökhelyettes, *Erdélyi Béla* és *Majtényi Károly* — Zala megyéből *Kiss Gyula* elnökhelyettes, *Németh József* és *Németh János* tettek az igényeknek megfelelő javaslatot.

A megalakult szervezet tagjai a közeljövőben megválasztják a titkárt is, akinek személyét a szövetség hagyja jóvá. A választások után a területi szervezetek elkészítik a munkaprogramot, a szövetség programjából adódó és a helyi követelményeknek megfelelő tervet.

más ellen. A támadásban részt vett két harckocsi közül az egyiket az etióp katonák zsákmányul ejtették. A szóvivő szerint a határ több pontján folyik tűzharc Etiópia és Szomália csapatai között. Ennek ellenére Etiópia kormánya folytatni kívánja a határvisszály ügyében a Khartoumban megkezdett tárgyalásokat azzal a feltétellel, hogy Szomália ejtse el területi igényét Ogaden körzetére. (MTI)

szombaton amerikai selőinek. pilóta jó érkezett

(Amint a TASZSZ jel Berlinben a szovjet hatóságok szóvivője a következő nyilatkozatot tette:

A nyomozás megcáfolhatatlanul bebizonyította, hogy az RB—66-os amerikai repülőgép előre megfontolt szándékkal, katonai felderítés céljából hatolt be

nek tar az esetben kitoloncolják a legen tagjait a Német Demokratikus Köztársaság területé

A brazil haditengerészet altisztjei Goulart reformtervei mellett — a tisztek ellene

A brazil haditengerészet

Úgy látszott, hogy a fegyveres összecsapást nem le-

Egy „halgy

Ki ne tudná, hogy Porontyai egyéves ter hosszúak és 2

Bartha László
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdubiharmegyei Népujság

1966 JAN 30

1021

Április Lajos: Jelentés a völgyből

MAGVETŐ 1965.

Nem nagyon szeretem az olyan kritikákat és kritikusokat, akik és amelyek skatulyákkal hozakodnak elő, s ezekbe igyekeznek a tárgyul szolgáló írót vagy művet beleszorítani, mert az ilyesmi mindig a torzítás veszélyével jár. Most mégis, Április legújabb kötetét becsukva arra gondolok, hogy ha van — és van — úgynevezett honoratior-költészet a magyar irodalomban, akkor ennek vonásai mai költőink közül főleg Április verseire illenek rá. Mert milyen is lehet ez a honoratior-költészet? Valami olyasféle, ami a klasszikus-humanista, latinos műveltségű költőink sorával, Berzsenyivel, Vörösmartyval kezdődik, s Babitsban folytatódik, hogy csak a csúcsokat említsük, akikben azonban az antik műveltség mellett mindig van elég érdeklődés és hajlam a kultúra szélesebb tereinek átfogására, az emberség, a természet közvetlen átélésére is, és él bennük egy nemes, magasrendű eszmény, mely nem rendül meg, „si fractus illabatur orbis"..., mint talán a nagy ős, az első példakép Horatius fogalmazta.

Legnagyobb ihletője a természet

Akárcsak Április régebbi alkotásaiban — gondoljunk csak a Patroklos alszik vagy a Marathon c. költeményekre —, a „Jelentés a völgyből" verseiben is lépten-nyomon ott találjuk ennek a klasszikus műveltségnek s a belőle táplálkozó magatartásnak a nyomait. Görög, latin szavak, vonatkozások bukkannak elénk a sorokban (To thaümadzein, non omnis moriar stb.) nem beszélve arról, hogy a kötet utolsó ciklusa („Római őrvonalon") a helyi emlékek alapján kivétel nélkül antik ihletésből fakad.

Áprilynak azonban már régebbi műveiből kitetszőleg is legnagyobb ihletője a természet. Ebben a kötetben is a folyton változó, ezerarcú természet jelenségei képezik a „jelentések" tárgyát, a Visegrád alatti Szent György-puszta lakójának élményei a környezetében élő fákról, virágokról, madarakról, őzekről. A szépen megkomponált, tárgykörök szerint beosztott kötet versei közül a legnagyobb számot az „Évszakok zenéje" c. ciklus darabjai teszik ki, melyek szinte naplószerű elevenséggel s impresszionista frisseséggel követik a tavasztól őszig, télig ezer és ezer ámulni, örvendezni valót produkáló természet csodálatos jelenségeit.

„Ámulni még"

Ezt a csodálatos, kifogyhatatlan szépségű világot azonban egy hetvenen felüli öreg ember nézi egyrészt az „ámulni még" szelíd kívánságával, másrészt a mindent a búcsúzás méla „borújával tekintő szem hálk bánatával. Így szövődnek a természet képei köré az elszállt ifjúság fel-felvillanó emlékei s a magára maradó öreg ember szelíd szomorúsága és rezignált bölcsessége, azé az emberé, aki már megismerte, s bölcs megnyugvással tudomásul vette, hogy mi az élet rendje, az a rend, amelyhez az elmúlás is hozzátartozik, és aki rezzenetlen nyugalommal várja „a jó Halál"-t (Intés kutyámnak). Ha más nem, a legvégső dolgoknak ez a nyugodt, férfias tudomásul vétele, ez maga is jelezné, hogy olyan költővel van dolgunk, akit századok nagy hagyományai érleltek bölccsé. Külön érdeme és jelentősége még a kötetnek, hogy szép verseivel jelentősen gazdagítja irodalmunk őszi színeit.

Formai tökéletesség

A nagy kultúra, a nemes példákon csiszolódott férfias összeszedettség — amely nem tűri a lazaságot semmiben és semmikor — hozza magával, hogy a versek formailag is tökéletesek. Zárt, kerek kompozíció, tiszta, világos képek, szabatos, de sohasem feszes, hanem könnyed, muzsikáló ritmus és tiszta, de sohasem öncélú, hivalgó rímek őrzik a lazulás, fakulás jele nélkül a „mindenkori" Április jellemző verselő sajátságait. Ezek a vonások külsőleg a francia parnassienekkel rokonítják, de belsőleg annak az embernek a megnyilvánulásai, akit évszázadok példái és gyakorlata csíszoltak a mindenben tökéletesre való törekvésre: a gyökeres műveltség és a brassói kézműves, ötvös ősök hagyománya és ízlése így olvad össze nemes, érett művészetté költőnk verseiben.

A kötetet Bartha László 14 illusztrációja gazdagítja, a szó valódi értelmében, mert nem egyszerű „ábrák" jelenlétéről van szó, hanem a művek hangulatához igazodó alkotásokról. Különösen a színvilága bátor és megkapó Barthának. A színek eredeti, újszerű alkalmazásával tud a költeményekkel szinte egyértékű hatásokat elérni.

Tóth Béla

lékezik költő bátyjára Oláh [illegible]j!

TÉS OLAH GÁBOR EGYETLEN ÉLŐ TESTVÉRÉVEL

jelentkező írói ambícióit. Viszont apjával sokat viaskodik, az ő zsarnoksága, kíméletlensége ellenállásba taszítja, de elismeréssel adózik hallatlan munkabírásának, szorgalmának és gerincességének. Testvéreiről sokszor gúnyosan, hibáikat felnagyítva, leleplezően ír. Lélekben eltávolodik tőlük, gondjaikat-bajaikat nem érti meg.

Ezekről az ellentétekről, Oláh Gábornak a családban elfoglalt helyzetéről s a testvérek véleményéről beszélgettünk az író egyetlen életben levő testvérével, *Oláh Józseffel*.

„A SZEMEM MÁR NEM BÍRJA"

Péterfia utca 16. szám alatt, hátul az udvarban lakik egymagában Oláh József, mert felesége régen elhalt, két gyermeke közül az egyik Pesten él. Debrecenben lakó fia ugyan hívja, hogy költözzön hozzájuk, de ő nem akarja a saját kis fészkét elhagyni. 79 éves kora ellenére szellemileg frissen, de megrongált egészségben találjuk.

— Leginkább rádiót hallgatok — beszél mindennapjairól. — Olvasgatok is közben, de a szemem már nem bírja. Pedig valamikor minden kezem ügyébe eső írást elolvastam. [illegible] bátyám könyveit akarat volt bennük. Apám először nagygazdáknál cselédeskedett, de amikor megnősült, otthagyta őket, és önállósította magát. Előbb egy, majd két fiáker tulajdonosa lett. Az egyiket ő hajtotta, a másikra előbb Mihály bátyámat, majd engem ültetett, mihelyst felcseperedtem. Gábort is bérkocsisnak szánta, de neki esze ágában sem volt erre a pályára menni. Ő tanulni akart mindenáron, s anyánk támogatta anyagilag is. Apánk és anyánk közt emiatt sok összezördülés volt, Gábor pedig sokszor évekig alig beszélt apámmal.

„NEM NEKI VALÓ KORBAN ÉLT"

Oláh Gábornak a családjáról írott regényéről kérdezem. Meglepő tájékozottsággal felel:

— Nemcsak azokat olvastam én, hanem a *Szegény magyarok* meg a *Léda hattyúja* című regényeit is. A rólunk szóló könyveiben nagyon elfogult velünk szemben. Nem húzott ő hozzánk, a testvérekhez. Fiatal korában írt ugyan olyan verseket is, amelyekben a családjáról kedvezően beszélt, s általában a szegények pártját fogta. Később azonban, mi-

„NAGYON RIDEG LEGÉNY LETT BELŐLE"

— *Józsi bácsi szerint tehát a családról szóló írásai nem hitelesek Oláh Gábornak? Ne felejtse el: az író műveket alkot, az életet nem másolja, hanem művészileg alakítja.*

— Szerintem Gábor bátyám ezekben az írásaiban erősen torzított. Engem is tohonyának nevezett, egyik néném pedig rettentő bábának titulálta. Sajnos, a hagyatéki végrendelkezésnél a család tagjairól teljesen megfeledkezett. Azok se törődtek velünk, akik a hagyatékát kezelték. Pedig nem voltunk mi hozzá rosszak. Mikor 1911-ben súlyos beteg lett, s orvosi javaslatra az Adriai-tenger egyik híres üdülőhelyére, Cirkvenicára utazott, a vasutas bátyánk, István kísérte el. Másodízben pedig én kísértem el oda, és mentem érte 1912 május elején. Feketehegyre és Stószra is elkísértem. Olyan nyugtalan és érzékeny volt a természete, hogy nem bírta ki sokáig egy helyen. Először Cirkvenicáról is hirtelen jött haza, orvosi tanács ellenére. 1912 nyarán Ótátrafüredre is elmentem vele.

— *Miben nyilvánult meg Oláh Gábor különc volta, és a testvéreivel szembeni viselkedése?*

— Például mikor eladtuk a Kar utcai családi házat, a szüleink halála után, egyedül ő nem volt hajlandó eladni a maga egyheted részét. És bizony nem segített a testvérein, ha megkértük valamire. Azt mondta: nem teszek szívességet senkinek, neked se. Pedig amikor betegsége idején kísérgettem, azt mondta, sose felejti el a jóságomat és a fáradozásomat. Ekkorára már nagyon rideg legény lett belőle...

Látszik rajta, hogy a visszaemlékezés, a szokatlanul hosszú beszéd kimerítette, elfárasztotta. Kevés pihenőt tartunk, utána azt kérdezem tőle:

— *Józsi bácsi miből él? Ki támogatja, ki gondozza?*

— Egyedül maradtam, a testvéreim mind elhaltak. 42 évig voltam én is fiákeres az apám után. Mikor ez az ipar kipusztult, mert jöttek a gyorsabb és kényelmesebb járművek, az autók, három évig az erdőgazdaságnál, majd hét évig a nagykollégiumban dolgoztam. Így aztán kapok 500 forint nyugdíjat s ebből éldegélek. Most még nem szorulok gondozásra, ellátom magamat, a lakást is rendben tartom.

ELKALLÓDOTT EMLÉKEK

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-746, 340-726

1982 JUL 3

Bartha László

KISALFÖLD

1021

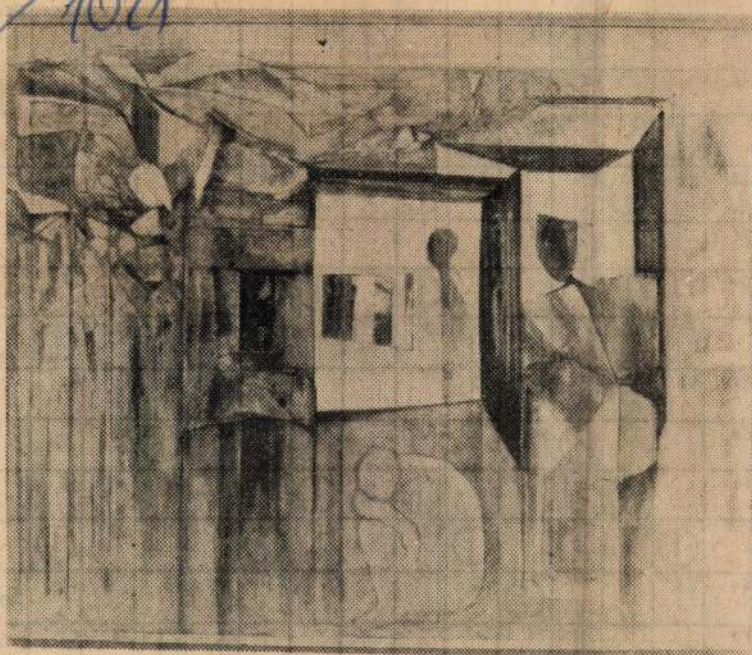

■ Bartha László: PÁLYÁM EMLÉKEZETE.

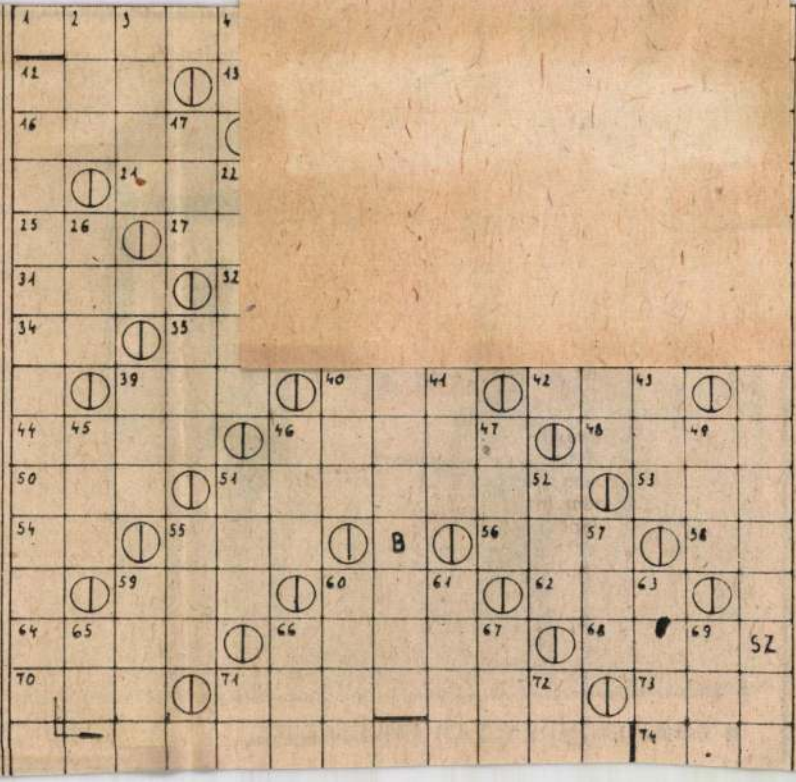
1
2
3
4
11
13
16
17
21
22
25
26
27
31
32
34
35
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
B
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
SZ
70
71
72
73
74

BARTHA LÁSZLÓ

~~Könyvillusztrációk~~ ILLUSZTRÁLT KÖNYVEK

20 pontos elegant grafunk vezál

ÁPRILY LAJOS:

Jelentés a völgyből
Bp. 1965, Magvető Könyvkiadó

ÁPRILY LAJOS:

A kor falára
Bp. 1967, Szépirodalmi Könyvkiadó

10 pont eleg. grafunk 13 éc-ra 3 hasáb.

AUDOUX, MARGUERITE:

Marie-Claire
Bp. 1969, Európa Könyvkiadó

BABITS MIHÁLY:

Halál fiai
Bp. 1972, Szépirodalmi Könyvkiadó
/Magyar elbeszélők sorozat/

BARTHA LÁSZLÓ 1975

BÁRÁNY TAMÁS:
Sziget
Bp. 1967, Szépirodalmi Könyvkiadó

BÁRÁNY TAMÁS:

Tengerparti nyár
Bp. 1966, Szépirodalmi Könyvkiadó

BÁRÁNY TAMÁS:

Üzött vad
Bp. 1959, Magvető Könyvkiadó

BARTOS TIBOR:

Sosemvolt cigányország
Bp. 1958, Európa Könyvkiadó
/Népek meséi sorozat/

BÓKA LÁSZLÓ:

A Karoling trón
Bp. 1960, Szépirodalmi Könyvkiadó

BÓKA LÁSZLÓ:

Nandu I -II.
Bp. 1963, Szépirodalmi Könyvkiadó

BUNYIN, IVAN:

A szerelem szentsége
Bp. 1973 Európa Könyvkiadó

BARTHA LÁSZLÓ

~~[illegible]~~ ILLUSZTRÁLT KÖNYVEK

20 pontos
ez pont gyakorlatok
vezeti

10 pont
olaj gyakorlatok
12 ét. ra
3 hanyis

BARTHA LÁSZLÓ

ÁPRILY LAJOS:

Jelentés a völgyről
Bp. 1963, Magvető Könyvkiadó

ÁPRILY LAJOS:

A nor falára
Bp. 1967, Szépirodalmi Könyvkiadó

AULOUX, MARGUERITE:

Marie-Claire
Bp. 1969, Európa Könyvkiadó

BARITS MIHÁLY:

Halál fiai
Bp. 1972, Szépirodalmi Könyvkiadó
/Magyar elbeszélők sorozat/

BÁRÁNY TAMÁS:

Sziget
Bp. 1967, Szépirodalmi Könyvkiadó

BÁRÁNY TAMÁS:

Tengerpart nyár
Bp. 1966, Szépirodalmi Könyvkiadó

BÁRÁNY TAMÁS:

Üzött vad
Bp. 1959, Magvető Könyvkiadó

BARTOS TIBOR:

Sosemvolt cigényország
Bp. 1958, Európa Könyvkiadó
/Népek mesei sorozat/

BÓKA LÁSZLÓ:

A Karoling trón
Bp. 1960, Szépirodalmi Könyvkiadó

BÓKA LÁSZLÓ:

Kamdu I -II.
Bp. 1965, Szépirodalmi Könyvkiadó

BUNYIN, IVAN:

A szerelem szentsége
Bp. 1975 Európa Könyvkiadó

Cápauszonyok
Bp. 1966, Európa Könyvkiadó

TC

CASTRO, FERREI DE:

Napfényes házikó
Bp. 1974, Európa Könyvkiadó

CSENKI SÁNDOR:

Cigány mesék
Bp. 1974, Európa Könyvkiadó

ERDŐS LÁSZLÓ:

Élt közöttünk egy ember
Bp. 1963, Szépirodalmi Könyvkiadó

FEKETE ISTVÁN:

Őszi vásár
Bp. 1962, Magvető Könyvkiadó

FEKETE ISTVÁN:

Őszi vásár
Bp. 1970, Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó

FET, AFANASZIJ:

Bukó napként
Bp. 1959, Európa Könyvkiadó

FOLLAIN, JEAN:

Az élet képei
Bp. 1964 Európa Könyvkiadó

FONTANE, THEODOR:

Cecile
Bp. 1969, Európa Könyvkiadó

FÖLDEÁK JÁNOS:

Nők és férfiak
Bp. 1973, Magvető Könyvkiadó

FÜST MILÁN:

Goldnágel Efraim
Bp. 1957, Magvető Könyvkiadó

FÜST MILÁN:

Konstantin Urfi fiatalsága
Bp. 1958, Móra Ferenc Ifjusági Könyvkiadó

GALAN V. EM.:
Ötödik kerék
Bp. 1959, Európa Könyvkiadó

Tc

GAUCHERON JACQUES:

A lyoni selyemszövők
Bp. 1969, Magyar Helikon Könyvkiadó

GEREBÉLYES LÁSZLÓ:

Tul a határon
Bp. 1963, Magvető Könyvkiadó

Ti

GUILLÉN, NICOLAS:

Kubai elégia
Bp. 1961, Európa Könyvkiadó

Ti

GUILLIEVIC, EUGÉNE:
Föld és viz
Bp. 1962, Európa Könyvkiadó

GYÁRFÁS MIKLÓS:

Madách szinház
Bp. 1972. Szépirodalmi Könyvkiadó

GYÁRFÁS MIKLÓS:

Picking tanár ur Budapesten
Bp. 1957, Magvető Könyvkiadó

HARDY THOMAS:

Hazatérés
Bp. 1972, Európa Könyvkiadó

HARTMANN, M.:

A Chilloni fogoly
Bp. 1957, Szépirodalmi Könyvkiadó
/Olcsó könyvtár sorozat/

HONT FERENC:

A cselekvés művészete
Bp. 1973, Gondolat Könyvkiadó

ISHERWOOD CHRISTOPHER:

Bécsi ibolyák
Bp. 1958, Magvető Könyvkiadó

JÉKELY ZOLTÁN:

Csillagtoronyban
Bp. 1969, Szépirodalmi Könyvkiadó

JÓKAI MÓR:

Szegény gazdagok I-II-III.
Bp. 1957, Szépirodalmi Könyvkiadó
/Szabad Föld kiskönyvtár sorozat/

KARINTHY FERENC:

Három huszár
Bp. 1971, Szépirodalmi Könyvkiadó

KARINTHY FERENC:

Viz fölött, viz alatt
Bp. 1966, Szépirodalmi Könyvkiadó

KARINTHY FRIGYES:

Csodapók
Bp. 1956, Magvető Könyvkiadó

KATKÓ ISTVÁN:

Festett egek
Bp. 1966, Móra Ferenc Ifjuségi Könyvkiadó

KAZANTZAKISZ, NIKOS:

Mihálisz kapitány
Bp. 1958, Európa Könyvkiadó

KELLÉR DEZSŐ:

Kis ország vagyunk
Bp. 1964, Szépirodalmi Könyvkiadó

KÉPES GÉZA:

Só és bors
Bp. 1956, Szépirodalmi Könyvkiadó

KOLOZSVÁRI GRANDPIERRE EMIL:

Egy szereplő visszatér
Bp. 1961, Szépirodalmi Könyvkiadó

KOROLENKÓ, VLAGYIMIR G.:

A vak muzsikus
Bp. 1957, Európa Könyvkiadó

KOROLENKÓ, VLAGYIMIR G.:

A vak muzsikus
Bp. 1971, Európa Könyvkiadó

LINKLATER, ERIC:

Juan Amerikában I-II-III.
Bp. 1959, Magvető Könyvkiadó
/Vidám Könyvek sorozat/

MEGMOZDULT A FÖLD
Veszprém, 1961.
Veszprém-megyei Lapkiadó Vállalat

MEZEI ANDRÁS:

Legendák születésében
Bp. 1966, Magvető Könyvkiadó

MULTATULI:

Kamaszévek
Bp. 1964, Móra Ferenc Ifjuságí Könyvkiadó

ÖRKÉNY ISTVÁN:

Ezüst pisztráng
Bp. 1956, Szépirodalmi Könyvkiadó

PÁRIZSI CSATADAL
Bp. 1961, Magyar Helikon Könyvkiadó

PETŐFI SÁNDOR:

Tündérálmok
Bp. 1974, Szépirodalmi Könyvkiadó

PRISVIN, MIHAL M.:

Ösvény a rengetegben
Bp. 1955, Európa Könyvkiadó

RAFARA A VIZ LÁNYA
Bp. 1960, Európa Könyvkiadó
/Népek meséi sorozat/

SADOVEANU, MIHAIL:

Örvény felett
Bp. 1956, Uj Magyar Könyvkiadó

SAHI, ALEKADRU:

Juniusi eső
Bp. 1955, Uj Magyar Könyvkiadó

SARKADI IMRE:

A gyáva
Bp. 1961, Szépirodalmi Könyvkiadó

SARTRE, JEAN-PAUL:

Főbelövendők klubja
Bp. 1955, Magvető Könyvkiadó

SILÓNE, IGNAZIÓ:

Fontamara
Bp. 1973, Európa Könyvkiadó

SIMÁNDI PÁL:

Diák a századfordulón
Bp. 1966, Móra Ferenc Ifjuségi Könyvkiadó

SIMON ISTVÁN:

Szőlő és gesztenye
Bp. 1966, Szépirodalmi Könyvkiadó

SOMLYÓ GYÖRGY:

Jegenyék a vizparton
Bp. 1955, Szépirodalmi Könyvkiadó

augusztus

STRINDBERG, A.:

A hemsőiek
Bp. 1963, Európa Könyvkiadó

SZABÓ MAGDA:

A danaida
Bp. 1964, Szépirodalmi Könyvkiadó

CS. SZABÓ LÁSZLÓ:

Hunok nyugaton
München, 1968, Auróra Könyvkiadó

SZEBERÉNYI LEHEL:

Szalmácska
Bp. 1956, Magvető Könyvkiadó
/Vidám könyvek sorozat/

SZEVAK, PARUJR:

Esős szonáta
Bp. 1966, Európa Könyvkiadó

SZOLOVJOV LEONYID V.:

A csendháborító
Bp. 1959, Szépirodalmi Könyvkiadó
/Kincses könyvek sorozat/

TAKÁTS GYULA:

A tündérhal és a háló
Bp. 1968, Móra Ferenc Ifjuségi Könyvkiadó

TATAY SÁNDOR:

A Simeon család I-II-III.
Bp. 1968, Szépirodalmi Könyvkiadó
/Magyar elbeszélők sorozat/

TÖRÖK SÁNDOR:

A hang katona
Bp. 1957, Magvető Könyvkiadó

TRIFONOV J.:

Utolsó vadászat
Bp. 1974, Európa Könyvkiadó

TRIOLET, ELSA:

Sohanapján
Bp. 1966, Európa Könyvkiadó

TURGENYEV, IVAN SZ.:

Költemények prózában
Bp. 1964, Magyar Helikon Könyvkiadó

VILLON ÖSSZES VERSEI
Bp. 1974, Európa Könyvkiadó

VOLTAIRE:

Zadig avagy a végzet
Bp. 1961, Magyar Helikon Könyvkiadó
/Új Efzevir Könyvtár sorozat/

ZUKOWSKI, W.:
Ariadne éjszakái
Bp. 1973, Európa Könyvkiadó

BALLADÁK KÖNYVE olaj, 120×140 cm. 1974 SAVARIA MÚZEUM	BP. Műcsarnok 1974 BREST Palais des Arts 1975 Tihanyi Múzeum 1978 Miskolci Galéria 1980
RÉGI HÁZ olaj 100×120 cm. 1974 SZOMBATHELYI KÉPTÁR	BP. Műcsarnok 1974 Eisenstadt A. LANDESGALERIE 1975 BREST Palais des Arts 1975 GUGGENHEIM GALLERY LONDON 1976 KULTURHAUS GRAZ 1976
BOROSPATAKA olaj 90×120 cm. 1974 MŰVELŐDÉSI MINISZTÉRIUM	BP. MŰCSARNOK 1974 BREST Palais des Arts 1975 GRAZ Kulturhaus 1976
SZÖVŐSZÉK olaj 1974 100×120 cm. Műv. Alap	BP. Műcsarnok 1974 BREST Palais des Arts 1975 GRAZ Kulturhaus 1976 TIHANYI MÚZEUM 1978
A GYIMESI CSÁNGÓKNÁL I. olaj 90×120 cm. 1974 VESZPRÉMI MÚZEUM	BP. Műcsarnok 1974 BREST Palais des Arts 1975 GRAZ Kulturhaus 1976 Tihanyi Múzeum 1978
A GYIMESI CSÁNGÓKNÁL II. olaj 100×120 cm. 1974 MŰV. ALAP	BP. MŰCSARNOK 1974 BREST Palais des Arts 1975 GRAZ Kulturhaus 1976 Tihanyi Múzeum 1978
JÉGTÖRŐ MÁTYÁS olaj 120×140 cm. 1974 SZOMBATHELYI KÉPTÁR	BP. Műcsarnok 1974 BREST Palais des Arts 1975 EISENSTADT A. LANDESGALERIE 1975 TIHANYI MÚZEUM 1978
ERDÉLY SOROZAT ZÁRÓKÉPE olaj + gouache 462×405 mm. 1975 szombathelyi képtár	GRAZ Kulturhaus 1976 Csók I. galéria 1978 KÖZEG VÁR. 1978
METEORA olaj 80×120 cm. 1975 dr. Kalós Sándor tul.	EISENSTADT A. LANDESGALERIE 1975
METEORA II. olaj 1976 80×100 Szombathelyi képtár	LONDON GUGGENHEIM G. 1976 TIHANYI MÚZEUM 1978 CSÓK I Gal. BP. 1978
ISLAM 1978 olaj 80×100 cm. szombathelyi képtár	Csók Galéria BP. 1978
GEOMETRIKUS TÁJ Olaj 1976 90×120 Szombathelyi képtár	Guggenheim G. London 1976 Csók I galéria BP 1978
IPARI TÁJ 100×120 cm. olaj 1976	Guggenheim Gallery London 1976 Csók I. gal. BP. 1978

Illusztrált könyvek 1974 től

Bartha László

	EURÓPA KÖNYVKIADÓ	
1	CSENKI SÁNDOR A CIGÁNY MEG A SÁRKÁNY	1974
2	FERRIERA DE CASTRO NAPFÉNYES HÁZIKÓ	1974
3	THOMAS MANN VÁLOGATOTT ELBESZÉLÉSEK	1974
4	TRIFONOV HOSSZÚ BÚCSÚZÁS	1974
5	A. ZWEIG GRISA ÖRMESTER	1975
6	CSIKÓINK KÉNYESEK CIGÁNY NÉPKÖLTÉSZET	1977
7	KATAJEV SZENTKÚT	1977
8	NAGY OLGA ZÖLDMEZŐ SZÁRNYA	1978
9	JACQUES ROUMAIN A HARMAT URAI	1978
10	CIRKUSZ	1978
11	ROMAIN ROLLAND COLAS BREUGNON	1982
	MAGVETŐ KÖNYVKIADÓ	
12	KÉPES GÉZA 225 GRAMM EPE	1979 ~~1980~~

szakonyi károly: Tudatom alatt vagyok 1979

A Dalmoldban (NSZK) szerepeltek képek, az otthoni címekkel. 1983 szept 4 – október 9.
G = gouache. M = vegyestechnika.
A VÖRÖS SZÁMOK A JANUÁRI MŰCSARNOKI KIÁLLÍTÁS KÉPEINEK A SZÁMAI, HÁTLAPJUKON JELEZVE

1	~~TOPOGRAPHIE~~ VISION	G. 34×49 cm.	1979	1.
2	TOPOGRAPHIE I.	G. 34×49 cm.	1980	2.
3	GLASWÄNDE I.	G. 33×49 cm.	"	
4	TOPOGRAPHIE EINES KLEINSTADTES II.	G. 33×49 cm.	"	
5	GLASWÄNDE II.	G. 33×48·5	"	
6	DEMAIN LA NUIT	G. 43×49	"	3.
7	DER LETZTE HERBSTTAG	G. 33×48	"	
8	LE TROISIÈME HYPOGÉE	M. 42×49	"	
9	IL TÉATRO	G. 45×57	"	
10	TABLEAU AUX HARMONIES CONTRASTÉES	G. 40·5×56	1981	
11	RHYTMUS	M. 41×59	"	
12	MORGENDEMMERUNG	G. 40·5×59	"	4.
13	LABYRINTH	G. 40×59	"	5.
14	DIE KATZE.	G. 33×48	"	
15	KONTAKT DURCH OCKER	M. 39·5×57·5	1982	
16	ABLENKEN DES PAPIERFLUGZEUGES	M. 41×49	1982	6.
17	REQUIEM	M. 40·7×59·5	1982	
18	SPÄTHERBST	G. 41×59	1982	
19	FENSTERN I.	G. 39×59·5	1980	
20	GEMÄSSIGTE ZONE	G. 41×59	1982	
21	DERRIERE DE RIDEAU I.	G. 42·5×58	"	
22	" " II.	G. 40×56	"	
23	TOPOGRAPHIE III.	G. 43·5×58·5	1983	
24	LES OISEAU DU CREPUSCULE I.	G. 40·8×59.	"	7.
25	" " II.	G. 48×60	"	8.
26	AU CLAIR DE LUNE	G 33×48	"	
27	BRIEF FÜR TANG	M. 44×49·5	"	
28	MEDITATION	G. 40×53	"	9.
29	DOMINANTE ROT	G. 39×58	"	
30	FASHING	M. 42×58·5	"	
31	DER VORHANG	G. 41·5×58	"	
32	ETUDE PATHÉTIQUE	G. 34×56	"	10.
33	ARRIERE MONDE	G. 34·5×55	"	
34	ATELIER I.	G. 49×41·5	"	
35	" II.	G. 40×54·5	"	

%

36	ERINNERUNG	G.	41×57·7	1983
37	ATELIER III.	G.	42×56	1983
38	FENSTERN II.	M.	41·5×58·5	1983
39	LANDSCHAFT	G	41×59·5	1983

11.

Bartha
1021 László

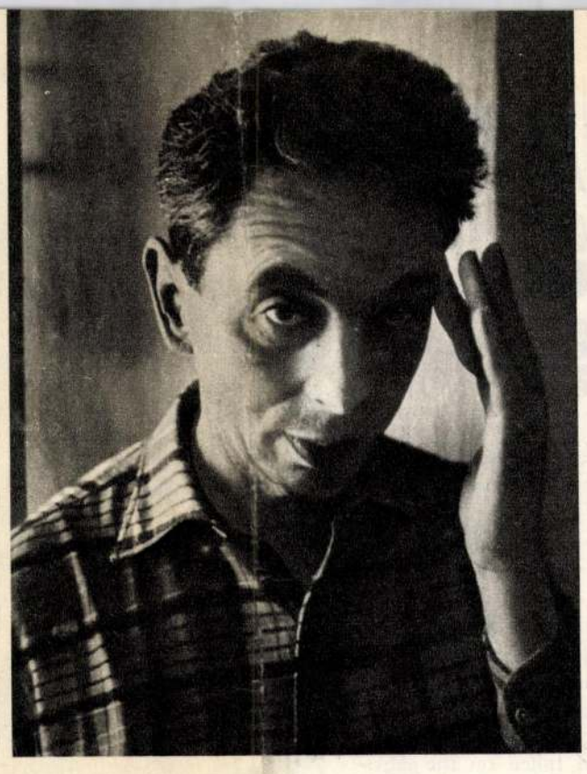

HE BUILT A BRIDGE BETWEEN STRUCTURAL BEAUTY AND THE SPECTACLE ITSELF

László Bartha, the painter, lives at Tihany —one of Hungary's beauty spots. His studio opens on a wonderful panorama of Lake Balaton. This region is his home, his life, and to whatever country he travels, he always returns here. He has lived in Rome and in Paris, but it is Tihany which inspires him in his painting. Occasionally he undertakes excursions for a new theme—recently, for instance, he visited the Alumina Works at Ajka.

He sets down his fresh experiences in guaches for his larger works. These sketches at first served only to record his pictorial ideas; but later they acquired a rank of their own, because the painter came to realize that the small-sized guach can also be a suitable medium for a final pictorial composition.

Of his guiding ideas as a painter he says, "I have never worked in a traditional style, yet I have not changed essentially in the course of many years. I am a man who is

A PAINTER'S INSPIRA

Tihany lakeside

AMERICAN FARMERS VISIT US

They Liked What They Saw

The Future Farmers on a visit to the Martonvásár Research Institute examined a crop of barley

Forty-seven students of the Future Farmers of America, Nebraska, U. S. A., visited Hungary recently to get an idea of agriculture here.

Wearing straw hats decorated with the School's emblem, jackets and cowboy boots, the students soon became a familiar and popular sight in Budapest.

The group, headed by Professor M. Kildee, had come to study Hungarian agriculture. They visited cooperative farms in Szolnok county, toured the Hék State Farm, and called on the Agricultural Research Institute at Martonvásár. Here they examined the cereals, taking as a memento ears of several wheat species.

As they said goodbye, Professor Kildee, speaking for the group, stated that their impressions of the country had been most pleasant. America, he said, had the world's most modern, mechanized agriculture, but one can and must learn everywhere. They had been amazed by the splendid and up-to-date colonies in which the workers on big farms were living, and the efforts to develop a modern agriculture in Hungary.

This was Professor Kildee's first visit to Hungary, but not the last, he hastened to add. He would return with the greatest pleasure in the near future for a stay of longer duration.

Those with cameras recorded what they saw

The group called at the Handicrafts Shop in Váci Street, Budapest

Becoming acquainted with Budapest

slow to awaken to something new, and it took me a long time before I had a clear idea of the relation of art and nature and the true purpose of colour. From this point of view each of my visits to Paris has been a liberating experience, for it is here that everything which has distinguished the new painting in recent decades may be found in the most characteristic form."

His coming Paris exhibition, to be arranged by *La Galerie du Passeur* in October, affords an insight into his art. There will be twenty-five of his pictures on show, but they will be variations on only a few themes.

These paintings present a painter to the public who has been able to build a bridge between the balance of his compositions, the structural beauty of his pictures, and the spectacle itself. He says of himself, "I have been guided by the endeavour in Bonnard's sense to let the construction meet with a richness of feeling in the surfaces."

Jenő Illés

TION

Photographs by Károly Koffán

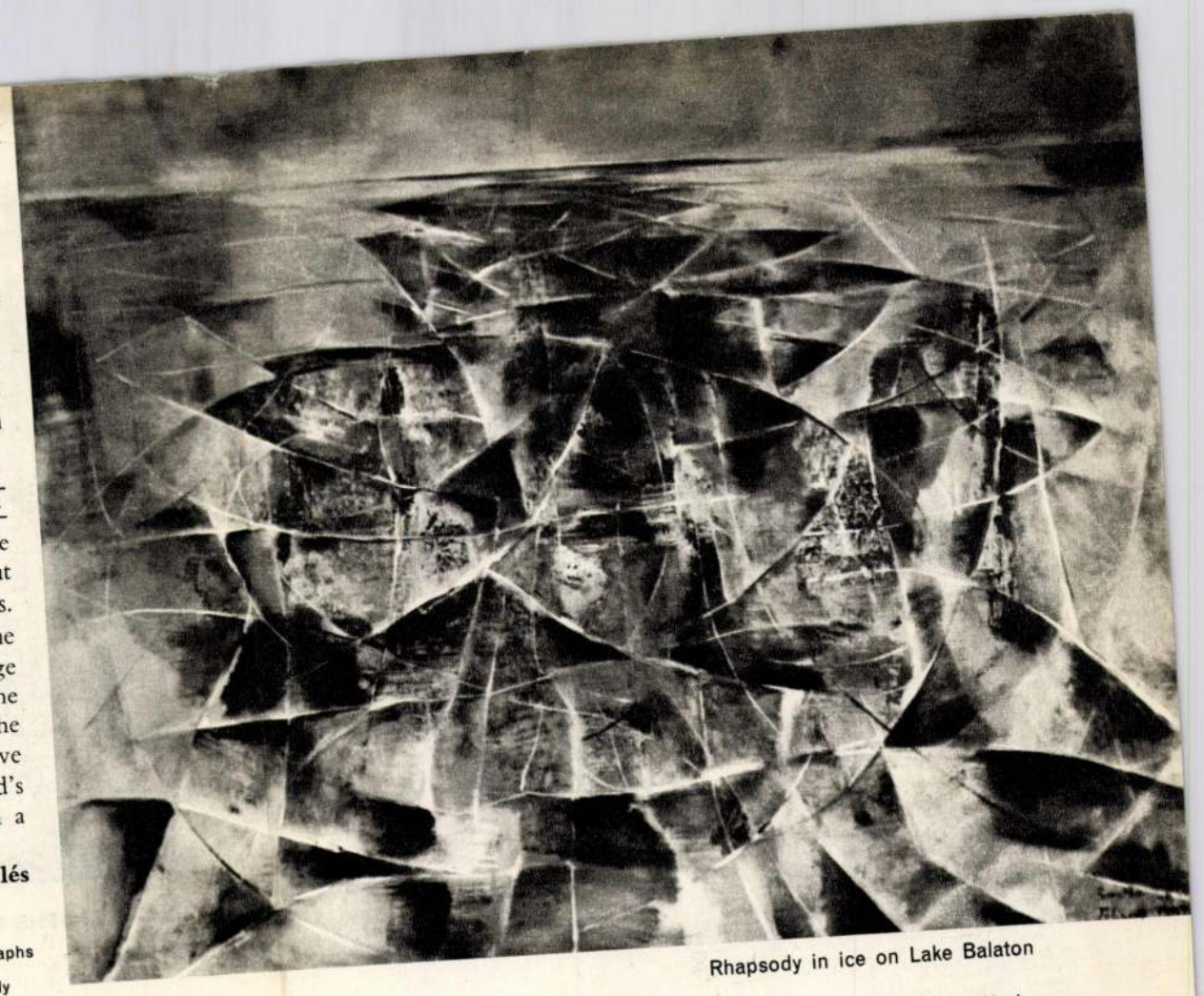

Rhapsody in ice on Lake Balaton

The Inota Aluminium Works

WHERE THE

White Spoonbill Nests

PHOTOGRAPHS BY GYÖRGY KAPOCSY

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 FEB 16

ÉLET ÉS IRODALOM

Bartha László festőművész

ALTEREGÓK KARNEVÁLJA

A szomszéd fiú olyankor nyitotta ránk az ajtót, midőn Ránki György nek a második világháború történetéről írott könyvében lapozgattam. „Érdekes — mondta. — A Pomádét is ő komponálta, meg könyvet is ír..." Némi ügygyel-bajjal szétválasztottam tudatában a zeneszerző Ránkit és a történészt. Másnap azonban egy ideológiai cikk alján olvasva Kovács Dénes nevét, már magam hüledeztem: ez aztán a sokoldalúság — hegedűművész, aki a társadalomtudományokat is műveli. Kiderült, hogy ismét csak névegyezésbe botlottam. De hányadszor! Gratuláltam már Horváth Gyula színművésznek, hogy milyen kitűnően dolgozik a Rádió krónika rovatában, mint műsorvezető. Aztán rájöttem: az a másik Horváth Gyula volt. Jó ideig azt hittem, a Köszegen élő Bartha László festőművész tervezte a tévé sok díszletét. Fölvilágosítottak: az alteregója. Valaki csodálkozva említette már néhány évvel ezelőtt: Albert István, a neves zenekritikus, népi zenekart alapított. Tudtam, hogy mi sem áll távolabb ősz barátomtól, mint hogy a Darumadár fenn az égent muzsikálja, sportnyelven szólva Albert II. föltűnésének vagyunk a tanúi... Aztán láttam cukrászdát, ahol tábla hirdette: „Esténként Darvas József zongorázik." Évekkel Rozsos István halála után, egyszer csak föltűnt a neve az Operaház színlapján... Lengyel József író, gondolom, meglepődött, amikor a rádióújságból értesült róla, hogy színészként lép föl egy hangjátékban. Föltűnt újabban egy fiatal színinövendék — Hegedüs Géza —, már azt hihettük, hogy a Színművészeti Főiskola tanára, Hegedüs Géza iratkozott be növendéknek. Az operaénekes Simándy Józsefet a szakma megkülönbözteti a kitűnő bábművész Simándi Józseftől, de vajon a közönség nem ámul-e néha, amikor a Bánk bán címszereplője — úgy tetszik — szerényen a paraván mögött lép föl,

1974. FEBRUÁR 16.

ahelyett, hogy elénekelné a híres Erkel-áriát... Régi, íratlan törvény (az ÉS-ben sem először emlegetjük): illő is, hasznos is, ha a nyilvánosság elé később lépő Kovács Péter valami módon nevében is megkülönbözteti magát attól a Kovács Pétertől, akit ezen a néven már megismert és elfogadott a közönség. Erre jó példa volt a két Darvas Szilárd esete. Aki utóbb jött, Darvas Iványként lépett színpadra és csak vitte valamire... És gondoljunk az utókorra is felebarátaim: belehülyülnek a művelődéstörténészek, míg kibogozzák, melyik Balázs Árpád komponálta a Szeretnék május éjszakáján kezdetű dalt, melyik szerzett kórusművet és melyik írta meg a tiszaföldvári Lenin téesz történetét.

B. N. E

EREK?

nagy üzenetváltás (Madách)

ebbségek önkifejezési törekvé-eit?

Az alapok — hála itt is, ott is a szocialista fejlődésnek — mára ugyancsak megváltoztak. De tekintsünk magunkba: nem kísért-e tovább, afféle tehetetlenségi nyomatékként, a nagyapáink, dédapáink idején beidegzett reflex? Vajon csakugyan nálunk jobbak-e a kölcsönös bizalmatlanság elosztására kovácsolt fegyverek?

Ha van némi vitám Lukáč-csal, az ennyi és nem több. Igaz, néhány apró adatát vagy ítéletét megkérdőjelezhetném, ám ennek nem volna különösebb jelentősége. Mert az, hogy Lukáč — például — Gyóni Gézanak igen erős Ady-hatás alatt írott *Cézár, én nem negyek* című versét emeli ki a költő életművéből, s nem említi a okkal önállóbb és sodróbb *Aga-ászindulót*, igazán csekélység a ötetben fölvetett gondolatok súlyához és gazdagságához, a tanulmányíróI ítélkezés megejtő pontosságához képest.

Azt sem hallgathatom el, hogy neghatott az az érdeklődés, amellyel Lukáč ma is nyomon követi líránkat, beleértve a fiatalabb költőnemzedék munkásságát. Megindító, hogy valaki, aki z Óceántól indult el. a sok kis mai rig is eljutott. Azt hiszem, valóban ez is az Ady Endre emléke lőtti tisztelgés egy formája.

Tamás Gábor

1974. FEBRUÁR 16.

bukfencezil
szétesik ha
ha nem bá
nem ront ra

foltozgatja
mint a tót a
hangtalanu
tapsikol ha

ha sötét var
tudják mód
s előbb-utói
egy szép ma

Bartha László, festőművész

„Hét művész Vas megyéből" c. tárlat megnyílt a Miskolci Galériában. A Kőszegen élő művész festészete a korabeli francia festészet nonfiguratív irányával rokon kifejezésmódig érkezett el.

Sz—: Vas megyei művészek tárlata.
Déli Hírlap, 1980. jan. 26.

Bartha László, Jestőművész

Szántó Tibor a beszélgetés folyamán válaszol arra a kérdésre, hogyan látja a tartalom és az illusztráció problémáját. – Kedves példája Petőfi „Tündérálom" c. versének kiadása. Bartha Lászlót kérték fel az illusztrálásra, mert úgy érezte, hogy ennek a költeménynek hangulatát az ő szín-kompozíciói tükrözik a lighívebben.

Németh S. Katalin: Beszélgetés Szántó Tiborral. Kortárs, 1979. 9. 1421-28.- old. ig.

Bartha Lánló grafikus

L: Kass János

P. hüs J: A szép magyar illusztrációért

J.

Nepszabadság. Bp. 1981. márc. 20

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Magyar Hírlap

Bartha László

/1021

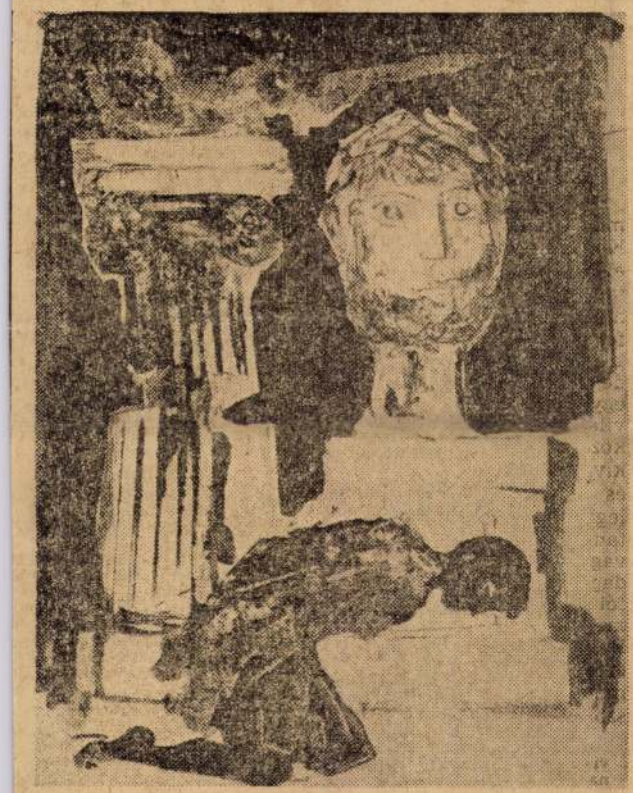

Bartha László illusztrációja Afanaszij Fet verskötetében, mely Bukó napként címmel a Magyar Helikon kiadásában jelenik meg

12 1973. AUG

VASÁRNAP

RÁDIÓ

KOSSUTH: 6.10—7.25: Kellemes vasárnapot! 7.26: Faluról falunak — mindenkinek. 8.05: Külpolitikai negyedóra. 8.20: Jó reggelt, vasárnap! 10.03: Meseopera. 10.26: Óvodások dalkincse. 10.41: Puccini-áriák. 11.10: József Attila versei. 11.27: A rádió lemezalbuma. Közb: 12.10—12.15: Édes anyanyelvünk. 13.16: Egy korty tenger. 13.26: Népdalok. 14.00: Rádiólexikon. 14.30: Bartók Béla saját művéből zongorázik. 14.49: Schél Gyula New York-i tudósítói levele. 15.08: A magyar hegymászás hőskora. 15.20: Nótakedvelőknek. 16.05: Irószobám. Simon István vallomása, rip. 17.05: Körkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről és Moszkvából, a Főiskolai Játékokról. 18.07: Az MRT szimf. zkrának új felvétele. 18.25: Sárgarigó és az alkirály. Zenés játék. 19.10: Művészlemezek. 19.57: Emlékek — gyűljetek körém . . . Gobbi Hilda műsora. 21.00: Töltsön egy órát kedvenceivel! 22.10: A vasárnap sportja. 22.33: Zenekari muzsika. 0.10—1.58: Melódiakoktél.

PETŐFI: 7.00: A római katolikus egyház félórája. 7.30: Bach-művek. 8.00: Miska bácsi lemezesládája. 8.30: Mit hallunk? 9.05: Bartók-korusok. 9.20: Zenei anyanyelvünk. 9.30: Schubert: VIII. (Befejezetlen) szimfónia. 10.00: Az Expressz együttes felv.-iből. 10.20: A közoktatás foruma. 10.40: Vasárnapi koktél. 12.10: Jó ebédhez szól a nóta. 13.03: Szépek szépe. Rádiójáték. 14.00: Táskarádió. 15.00: Rádiószínház. 15.46: Dr. Csejtei Béla és Pesti László beszélgetése. 16.00: Körkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérk.-ről és Moszkvából, a Főiskolai Játékokról. 16.50: Új lemezeinkből. 17.49: Mikrofon előtt az irodalmi szerkesztő. 18.05: Utielményeim. 18.35: Holnap közvetítjük. 18.55: A vasárnap sportja. 19.25: Népi zene. 19.50: Jó estét, gyerekek! 20.10: Verdi: Rigoletto. 22.33: Korusok és népi zkrok műsoráról. 23.10: Szórakoztató zkrok műsorából.

3. műsor: 8.09: Népszerű szimf. zene. 9.30: A Nemzetközi Rádióegyetem műsorából. 10.00: Új zenei újság. 10.35: Párbeszédek egy kutyával. Hangjáték. 11.18: Lamberto Gardelli operafelv.-iből. 12.10: Csak fiataloknak! 13.40: Vivaldi: A harmóniai találékonyság

POZSONY: Farkasok árn. Sportka-húzás Szlovákia na Filmműsor gy lei fölött. 18. 19.35: Sporter A nagy mese 22.20: Univers

JUGOSZLÁV vű magazin. művelőknek. Gulliver — a 11.55: Csillago goszláv autó 16.00: Berlin: közvetítés. 18 vid Copperfie film. 20.35: B Külföldi énel Sportszemle.

2. műsor: 2 22.00: Huszon

SZÍNHÁZAK

Margitszige menti Folkló **Budai Parksz** rosi Nagycir **Állami Dé** dordiák (este csa (este 8). nelemből (7). Sajóvelezd: **Bábszínház:** dálatos kalu ponti étterem

HANGVERSE

Martonvásá senyzenekar. Kiss Gyula (

TIT-LATOGA

Bartha Lánló, festő

L: Kass János

–: A hétvégi kult. prog. 9.

Nincszabadság, Bn. 1980 nov. 21.

Bartha László festő

Bartha László képei

P. K. J.: Bartha László képei

Népszabadság, Bp. 1980. dec. 6.

Bartha László

A háború utolsó éveinek légkörét jellemző jelenség volt, hogy az akkor induló művész kiállított művei a párizsi iskola felé ~~éreztek~~ érzett nem titkolt honvágyat.

Kampis Antal: A Magyar Képzőművészet Története.

Képszava, 1972. júl. 22.

Bartha László, Jestő

Megemlíve.

Bodri Ferenc: Képző művészeti mónika

Solymár J.: Hagyomány s' lelemény....

340-342.

JELENKOR, Pécs, 1973. április

XVI/4.

BARTHA László festő

Szij 1990. 71.

.1. Kölcsönösen tiszteletben *gymás autonómiáját, bürok-* *központi irányítástól, politi-* *olyásolástól mentes tudomá-* *abadságát. 2. Összefognak a* *és a felsőoktatás létfeltételei-* *gfelelő színvonalú alapellá-* *biztosítása érdekében. 3. To-* *esztik együttműködésük mó-* *... erősítik az Országos Athe-* *Bizottság és a helyi Athenae-* *vek munkáját. 4. Együttmű-* *abban, hogy a tudományos* *épzés és a fokozatok oda-* *ie centralizált állami szerv –* *–, hanem szakemberek dolga* *5. Együttműködnek az akadé-* *utatóhelyek áttekintésében,* *uk értékelésében..."*

özgyűlés megerősítette és ki-tte egy évvel ezelőtti állás-át: továbbra is *a nemzeti fel-lés létkérdésének tekinti a tu-os kutatás színvonalának t;* különösen fontosnak tartja A által támogatott egyetemi i kutatóhelyek fejlesztését. yetemek elidegeníthetetlen és feladatának tekinti a tu-yos utánpótlás képzését, az dományos fokozat odaítélé-lamint a habilitációt. Az minden eszközével kész nni az autonóm egyetemek ainak ellátásában az egye-

Indoklásában elmondta, hogy a magyar kultúra nemzetközi rangjának megőrzése a tudósoknak és a művészeknek, sőt minden állampolgárnak közös érdeke. A megalakuló *Művészeti Akadémia* az Akadémiával karöltve magas szinten tudná képviselni a magyar művelődés egészét. A rendkívüli közgyűlés az egész magyar szellemi élet fejlődése és az értelmiségen belüli kölcsönös megértés kialakítása szempontjából jelentősnek tartotta a szándékot, és elfogadta – öt ellenszavazattal és öt tartózkodással – a *Művészeti Akadémia* létrehozására szóló indítványt. Felkérte a kezdeményezésben részt vevő írókat: *Cseres* Tibort, *Csoóri* Sándort, *Domokos* Mátyást, *Hubay* Miklóst, *Konrád* Györgyöt, *Mándy* Iványt, *Mészöly* Miklóst, *Szabó* Magdát és *Vas* Istvánt, hogy kezdjék meg munkájukat mint alakuló szervező bizottság. Az írók nevében *Cseres* Tibor jelentette be, hogy elfogadják az MTA által felkínált lehetőséget, és elmondta, hogy a művészeti élet tizenhét képviselője „ajánlást" juttatott el hozzá. Egyetértenek azzal az elképzeléssel, hogy *„helyre kell állítani az eredeti Széchenyi akadémiai gondolatot. Túl kell lépni az elmúlt negyven év gyakorlatán, és vissza kell térni az európai akadémiai eszméhez."*

Ferch Magda

BARTHA László
98.153.174

Oltványi 1991

601.
Utmutatás a szókőművelésre

356.
Ügyvédek, helyettes ügyvé
sora. 1953. Bp, é.n., Ügyv

* 345.
Az üzem- és munkaszervezé

523.
Üzemszervezési kézikönyv
és Jogi K.

655.
Valcker, Karl: Die Silver
bourg, 1877, Schneider

BARTHA László festő

Az 1982-ben megnett lépei – Vasm. Tanácsa, rezilet firetési feltételeit módosítottál. Felemeltél a vételárat.

Ld. Uj Magyarország, 1992. január 4. 11 p.

és minden
jük. Ez a
hoz a nagy
s a magyar
igyekszünk
os munkás-

BARTHA László

91 7. 6,69

Új Müvészet

Bartha László

Bartha László

Kristályosan áttetsző, kristályosan tiszta *Bartha* László festőművész világa. „Színek, vonalak és formák szövedékéről" beszélt egyszer egyik méltatója, *Vajerné Zibolen* Ágnes műtörténész, s ez a „szövedék", ez a pókhálószerűen finom szerkezeti elem, egy töprengő kéz nyoma.

Nem érzünk azonban semmi habozást a színek felrakásában, egymás mellé helyezésében, meglepő harmóniák és diszharmóniák létrehozásában. A sárgászöld és a halványrózsaszín éppúgy megfér egymás mellett, mint a halványkék és az alvadt vörös. Ám rakhatja Bartha László egymás szomszédságába a legharsányabb színeket, az ő műveit mindig megüli valamiféle belső csönd. S ugyanakkor mégis majd szétrepeszti őket a belső feszültség. Ennek

Magyar Nemzet 1984. IV. 12.

Bartha László. festő 1) Folytatás

A vasi műhely él és növekszik, jók az adottságai. Szerencses körülmény, hogy biztosított a művészi folyamat. Ezt a vonulatot az idősebbek részéről Bartha László, Majthényi Károly, Radvioti Kovács Árpád képviseli. – A művész öntörvényeinek nyitányd a francia modell, elsősorban Matisse elegánciája és Dufy könnyedsége. Szombathely fogadó udvarcassága impanáló, ezen a körmyéken telepedett le a művész.

Losonci Miklós: A vasi műhely
Vasi Szemle, 1976. 4. 546. old.
547 a

Bartha László, festő 2) Folytatás

Kőszegen dolgozik a művész és erjeszti a
művészi közízlést, a művész a vasi mű-
helyhez tartozik. – Nemrégen zajlott le a művész
retrospektív kiállítása a Műcsarnokban. – Kin-
déri álomvilága éretten játékos, hangvétele a „Hi-
rosima" sorozatban azonban drámaira vált. (említve)
– A művész Párizsban is járt és dolgozott.

Losonci Miklós: A vasi műhely
Vasi Szemle, 1976. 4. 547.-550-554o 556o. 558o.

Bartha László

Bartha László festményei a Gök István galériában látnatók. A művész szemlélete 2 évtizede érik és most jutott el kiteljesedéshez.

Székely András: Bartha László festményei. Új Tükör, 1978. december 3 - 3. lap.

Bartha Lánló, Jestő

Megemlítve. (Simlapterve az Át a Styx folyón c. kötethez.)

Bertha Bulcsu: Interjú Bertha Bulcsúval 919-925.

Jelenkor, Pécs, 1978. okt. XXI/10.

Bartha László, festőművész

Holnap bontják le az idei szombathelyi tavaszi tárlatot. Harminc felnőtt alkotónak 35. születésnapja tiszteletére pályázatot hirdetett a megyei tanács. A beküldött 85 pályázat közül 52 került a kiállításra.

„Magvető" c. díjnyertes freskóvázlatát láthatják a kiállításon. (emlékül).

Szakály Éva: Az idei tavaszi tárlatról.
Vas Népe, 1980. dec. 12.

Bartha László festőművész

Móri Járási Művelődési Központjában a Lamberg-kastélyban kiállítás nyílt meg „35 év magyar művészete" címmel. Az anyag a Magyar Nemzeti Galéria-ból van válogatva.

A művészen „Beharangozott falu" c. műve szerepel a kiállításon. /említve/

A. Szabó János: Móri galéria. 35 év művészete.
Fejér Megyei Hírlap, 1980. ápr. 20.

Bartha László festő

l. Nemes Endre

–. A Jelenkor krónikája

Jelenkor, Pécs, 1982. febr.

Borító 3

XXV/2

Bartha- tárló

festő

BARTHA LÁSZLÓ Munkácsy-díjas kiváló művész életmű-kiállítását nyitották meg pénteken a szombathelyi képtárban. A nyolcvanesztendős festőművész tárlata október végéig látható.

Népszabadság, 1988. szept. 17.

Bartha Lánló

nevét említi Leitner Sándor a kevekantal-benélgetésen, mint atinek Balatontépei meghaladják a látvány ábrázolását.

Van-e ugyjaintban balatoni festánet?
Kevekantal-benélgetés
Somogy, 1987. 4 sz. 78. l.

Bartha László

részt vett a kiállításon a Kőhegyen élő, majd' 80 éves festő. Részvételéért a „Dunántúl művészetéért" kitüntető plakettet – a Somogy Megyei Tanács díjával – kapta.

Pogány Gábor = A VI. Dunántúli Tárlat
Somogy, 1987. 6. sz. 96. l.

Barthus László

Lészped V.

IV. Országos Akvarell Kiemálé
Eger, 1974.

Bartha László

Lészped I.
Lészped II.

N. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1974.

Barthe László

5, Ragyogó, 1936. olaj
6, Alvó pásztorok, 1936. olaj

Barthe, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Barthe László

837 Tájkép, 1939.
847 Freskó-terv, 1940.

Barthe, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Barthe László

1. Önarckép, 1927 olaj
2. Őcsém és én, 1928. olaj

Barthe, Mucsarnok, 1974 okt-nov.

Bartha László

31, Moszkva felé, 1963. olaj
32, Aratás, 1964. olaj

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Barthe László

27, Albumás, 1961. okt.
28, Alumínium, 1961. -a-

Barthe, Richard, 1874. okt-nov.

Bartha László

29, Nádvágót, 1962. olaj
30, Jégvilág, 1962. olaj

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

25, Kalcináló üzem, 1961. temp.
26, Kohó, 1961. olaj

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

23, Ajtó V. 1960., olaj
24, Kovász, 1960. olaj

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

21, Íriszek, 1959. olaj

22, Erdő, 1960. —"—

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

19, Arja III. 1959. olaj
20, Arja IV. 1959. -u-

Bartha, Mucsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

1, Önarckép, rézk.

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt.-nov.

Barthe László

85, Istállóban, 1940.
86, Harapelé, 1942.

Barthe, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Barthe László

87, Lovas, 1942.
88, Tájkép Erdélyben, 1943.

Barthe, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Barthe László

89, Nő macskával, 1947.
90, Madame Moreno, 1947.

Barthe, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

91, Veronika, 1953.
92, Kocsis, 1954.

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

93, Alt, 1955.
94, Hegedűművész, 1955.

Bartha, Mücsarnok, 1874. okt-nov.

Bartha László

95, Meditáció 1955.
96, Tyrol, 1956.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

97, Tihanyi posta, 1956.
98, Vass Elemér, 1958.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Bertha László festőművész

1974. X. 20. 12.00. Petőfi /~~xx~~ V.

Láttuk, hallottuk - a kiállió-termekben

- És befejezésül, felhivjuk kedves hallgatóink figyelmét néhány kiállitásra.

- A Szépmüvészeti Múzeumban az antik müvészet remekeit tekinthetik meg, amelynek anyagát a Debreceni Déry Múzeum, és más hazai gyüjteményekből válogatták össze.

- A Mücsarnokban, október 25.-én nyilik a Norvég Iparmüvészeti kiállitás. Ugyancsk

- Ugyancsak a Mücsarnokban, ma még megtekinthető Vladimir Dimitrov bolgár festőművész tárlata.

- Október 11.-én ugyancsak a Mücsarnokban nyitották meg, Bertha László festőművész kiállitását, amelyről legközelebbi adásunkban számolunk be.

Bartha László, Munkácsy-díjas festőművész 1) Folytatás

A megjelen élő képzőművészek Tavaszi tárlatát Szombathelyen, márc. 29.-ig várja az érdeklődöket. – akik csak hírét hallották Bartha László Vigadó-beli kiállítását, most megismerhetik a csupán számmal jelzett sorozatból az első hármat. A „Cirkusz" sorozat után ismét az absztrakt tanulmányok jelentik az új korszakra a művész számára? Idővel a mester és az új művek adnak választ.

|említve|.

Budai Rózsa: Tavaszi tárlat.

Vas Népe, 1981. márc. 22.

Bartha László, Munkácsy-díjas festőművész 2.) Folytatás

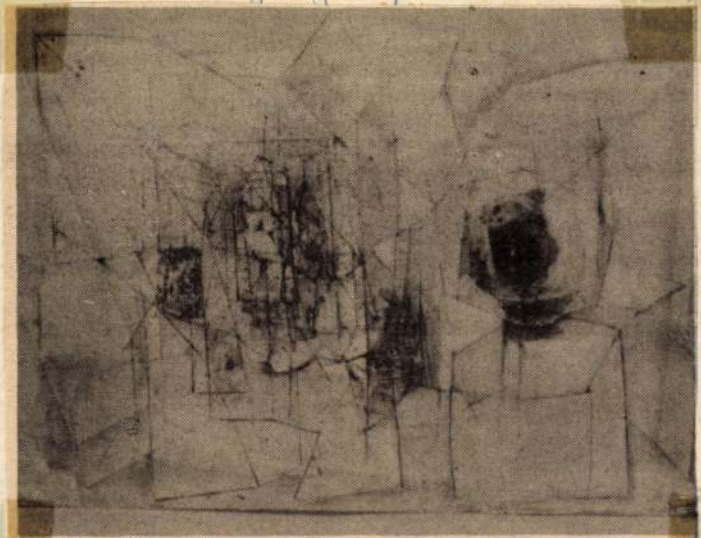

Bartha László festménye

Budai Rózsa: Tavaszi tárlat.
Vas Népe, 1981. márc. 22.

BARTHA LÁSZLÓ

A Korunk Galériában julius 16.-án Bartha László könyvillusztrációit bemutató kiállitás nyilt./rövid hir/

Korunk, XLII.évf. 7.sz. 1983 julius /hátsó boritólapon/

Bartha László

99, Olasz Torsó, 1959.
100., Kohóban, 1961.

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Barthe László

101, Koratavasz, 1963.
102, Vadászat, 1963.

Barthe, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

103, Jegy Balaton, 1964.
104, Karácsony, 1964.

Bartha, Műcsarnok, 1974. dt. cv.

Bartha László

107, Apály, 1967.
108, Kohóban, 1967.

Bartha, Lúcsarnok, 1974. okt-nov.

Barthe László

105, Meditáció az erdőről II., 1965.
106, Meditáció I., 1966.

Barthe, Kiscsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

109, Meditáció az erdőről, 1967
110, Háboní I, 1968.

Bartha, Kücsarnok, 1974. okt-nov.

Barthe László

111, Háború II. 1968.
112, Kohóban, 1970.

Barthe, Műcsarnok, 1974.
olt-nov.

Bartha László

113, Kétszólamú invenció), 1970.

Bartha, Műcsarnok, 1974.
okt-nov.

Barthe László

114, Őszi erdő, 1970.
115, Haboró X., 1971.

Barthe, Műcsarnok, 1974.
old. nov.

Barthes László

116, Nürnberg, 1972.
117, Don Quijote, 1972.

Barthes, Nicsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

118, Mostar, 1973.
119, Patetikus ritúd, 1973.

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

120., A béta halála, 1973.
121., Hajnal, 1973.

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

128, Ápriky Lajos: Zlenités a völgyből
129, Babits Mihály: Halálfiai

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

130, Bárány Tamás: Tengerparti nyár
131, Bertha Bulcsu: Á 7 a Styx folyón

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

132, Bartha Julcsa: A nyár utolsó napja
133, Dóka László: Nandu

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

134., Cápanszonyok

135., Fet, Afanasij Bukó napként

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

136, Follain, Jean Az élet lépei
137, Fürst Milán: Feleségem története

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

138, Gaucheron, Jacques A lyoni selyemszövőt

139, Gerebhyés László: Tiel a határon

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

140, Guillén, Nicolas, Kubai elégia

141, Guillevic, Eugene Föld és vír

Bartha, Műcsarnok, 1974. ott-nov.

Bartha László

142, Jékely Zoltán: Csillagtorony hegy
143, Karinthy Ferenc: Három huszár

Bartha, Műcsarnok, 1974. ott-nov.

Bartha László

144., Kaimthy Ferenc: Víz fölött, víz alatt
145., Kepes Gyula: Só és bors

Bartha, Múcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

146, Mezei András: Legendák születéséről
147, Petőfi Sándor: Tündérország

Bartha, Kiscsarnok, 1974. okt. nov.

Bartha László

148, Sahia, Alexandru, Júniusi eső
149, Sartre, Jean-Paul: Főhelőbenkő klubje

Bartha, Mücsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

150, Silóne, Ignazio: Fontamara

151, Simon István: Szőlő és gesztenye

Bartha, Múcsarnok, 1974. okt-nov.

Bartha László

152, Szakonyi Károly: Francia tanya

153, Vathy Zsuzsa: Erőterek

Bartha, Műcsarnok, 1874. okt-nov.

Bartha László

154, Villon összes versei
155, Voltaire, Zadig, anagy a végzet

Bartha, Mücsarnok, 1874. okt-nov.

Bartha László

Magvető, 1936, repr.

Bartha, Műcsarnok, 1974. okt.-nov.

Bartha László

Erdei út, 1941. repr.

Bartha, Mücsarnok, 1974. ott-nov.

Bartha László

Favágál, 1941. regen.

Bartha, Múcsarnak, 1974. okt-nov.

Bartha László
festő

Bartha László évjárat szerint
együtt indult a grafikus Szalay
Lajóssal.

Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében
Tükör, 1974. nov. 5 – 17 lap.

Bartha László, festő

BARTHA LÁSZLÓ Munkácsy-díjas érdemes festőművész alkotásaiból nyílt meg tárlat a Vigadó galériában. A kiállításon a művész legújabb alkotásai közül 28 festmény került közönség elé.

– Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1980 nov. 14.

Bartha László, festő

● BARTHA LÁSZLÓ Munkácsy-díjas, érdemes művész alkotásaiból nyílik kiállítás ma délután a Vigadó Galériában.

8.

–: o Bartha László

Esti Hírlap, Bp. 1980 nov. 13.

Bartha Károly festőművész

Kiállít a Tihanyi Múzeumban

Losonci Miklós „Bartha Károly festményei"
a. c. írása

Új Tükör 1978. IX. 3

Bartha László: Tolsztoj

Bartha László

Tolsztoj

Népszava, 1978. szept. 9./7. oldal

Bartha László festő

Bartha László festőművész kiállítása a Vigadó Galériában november 13-án 17 órakor nyilik meg.

Magyar Nemzet 1980. nov. 6.

Bartha László (Kolozsvár 1908, -

„Ülő akt virágokkal" vízfestmény 47 x 30 cm

J. l. j.: Bartha L. Paris 47. kitáltási ár 6000 ft.

BÁV 55. Képaukció Budapest, 1981. szeptember

7

Bartha László

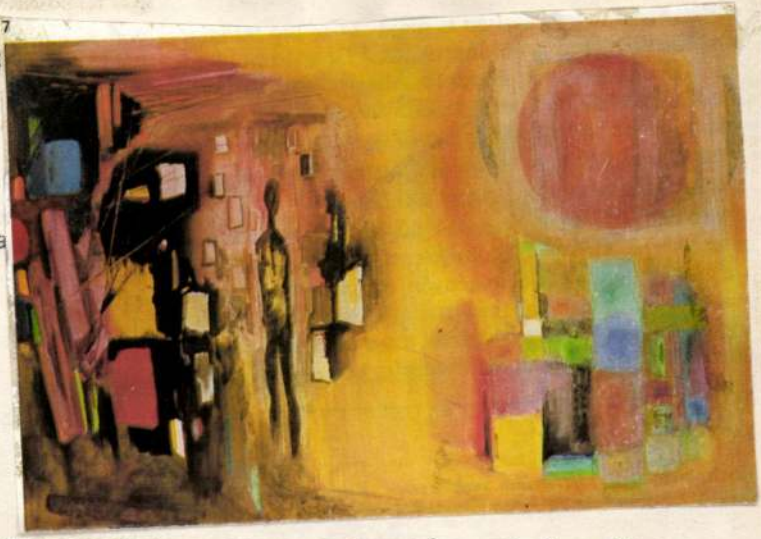

Elmulván a
setét éjszaka
/7/

Bándi Gábor: Muzeumaink szerepe a kortárs müvészeti gyüjtemények kialakitásában.
MÜVÉSZET, 1980. junius - 10. lap.

Bartha László –

Bernhardt Ágostov novendého volt a művész.

Ridegh Gábor: Egy grafikus genezise.
Művészet, 1980. szeptember – 2 lap.

Batthyány László

A szentendrei kolónia értékeinek
felfedezése és elismerése a mester
művészetének méltó respektálása
volt.

Kristó Nagy István: Vásárhelyi művészet . . .
- Művészet, 1980. június - 39. lap.

Bartha László

A szomb athelyi Megyei
Ifjúsági Ház részére pan-
nó megbízást kap ott
a művész.

—: Közteri munkák 1980-ban.
Művészet, 1981. február – 58. lap.

Bartha László, festő

d.: Egry József

Bodri Ferenc: Művészeti könyvszemle 711-712
Jelenkor, Pécs, 1980 - júl.-aug. XXIII/7-8.

Bartha László, Munkácsy-díjas festőművész

Vas megyének szerencséje van a művészekkel. Bartha László festőművész tíz éve már Kőszegen alkot.

Pillanatkép.

1976. dec. 18. Petőfi 11.55 /11/ Vége.

Bartha László

Gondolatok az erdőben.

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap

Bartha László: Gondolatok az erdőben, akvarell, 1972 (fotó Szabó M.)

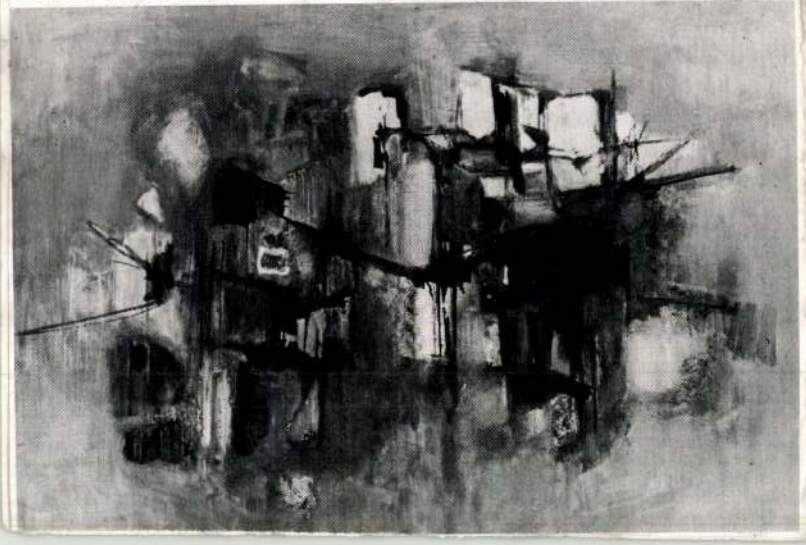

Bartha László

Réti Zoltán festőművész a kaposvári Somogyi Képtárban december 17.-ig,
Ludmány Ottó grafikus a Csók Galériában december 7.-ig,
Pájer Emília és Horváth Márton iparművészek az egri Rudnay Teremben november 30.-ig,
Bartha László festőművész a Csók Galériában november 30.-ig,
Károlyi Zsigmond a Bercsényi Klubban november 28.-tól,
Makrisz Agamemnon szdrász a Magyar Nemzeti Galériában november 23.-tól mutatja be műveit a felsorolt termekben rendezett kiállításokon,-közli a kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. nov. 25. XXII. évf. 47. sz. 8. lap.

Bartha László

A müvész szerint bármilyen gondolati tartalom megjelenitésére lalkalmas az akvarell.

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MÜVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap.

Bartha László, festőművész

A Corvina Kiadó az ünnepi könyvhétre egy új sorozatot indított „Műterem" címmel, az élő művészetről. 1978-'79-es programba szerepel a festő Kokas Ignác, Bartha László, – a Corvina tervei között.

Művészeti Magazin

1978. júl. 9. Kossuth, 8.55

Bartha László, festőművész

Bartha László: Gondolatok az erdőben, akvarell, 1972 (fotó Szabó M.)

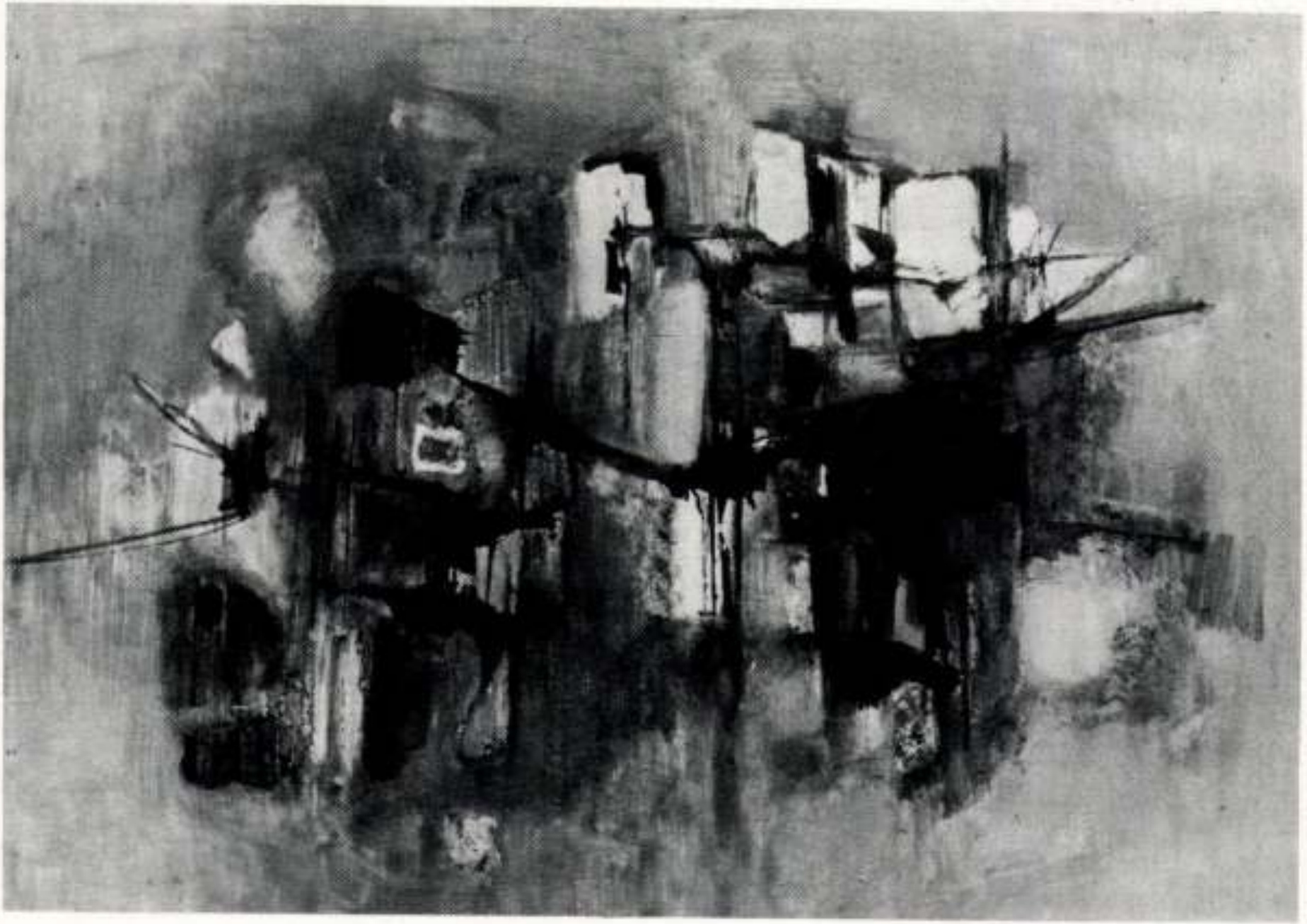

Művészet, Brest, 1979. aug. 20. old.

Tibor, Gerzson Pál, Imre István, Iványi Ödön, Kiss György, Kokas Ignác, Lóránt János, Mihálty Pál, Szabó Vladimir, Szekeres Emil, Szentgyörgyi József, Újházi Péter.

A válaszokat, mivel sok esetben lényegében ismétlik egymást, nem közlöm teljes részletességgel.

1. **kérdés:**

Az Ön munkásságán belül milyen jelentősége van az akvarellnek (vázlathoz, tanulmányhoz, komplett művekhez rendszeresen vagy alkalmanként használja ezt a technikát)?

Bikácsi D., Iványi Ö., Szekeres E., Újházi P. rendszeresen akvarelleznek, önálló műveket alkotva. *Bráda T., Szentgyörgyi J.* viszonylag rendszeresen foglalkozott akvarellel, hol vázlatozás, hol teljes értékű művek igényével.

Bakallár J.: Engem az akvarellezés fejlődésemben is pendít. Ha belefáradtam más műfajokba, új lélegzethez juttat, és olykor feloldja gátlásaimat.

Bartha L.: Számomra az olajfestményeimmel egyenlő jelentőségűek az akvarelljeim. Munkásságomnak nagyjából a felét teszik ki, mivel alig van olyan nagyobb olajfestményem, amelyet ne előzött volna meg egy-egy gouache.

Bartha Lajos

neve említve Horváth György:

A Művészeti Alap vásárlásai'79

Kiállitás a Műcsarnokban c.cikkében

/A cikket lásd Deim Pál-nál!/

Magyar Nemzet 1980.jan.20.

Bartha László

Alapvető változást az akvarell biennálé a most harmincév körüliek munkásságában hozhat, ennek a jelei már mutatkoznak is.

Csikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap.

Barthalánsó

Méltatás

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap.

Barthos László.

1979.tavaszán az egri akvarell biennalén dijazott müvészt kérdezett meg aszerző a kiállitásról,illetve a müfajról.

Összeállitotta: Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MÜVÉSZT,1979.augusztus - 19.lap

Barta László

A müvész számára az olajfestményekkel egyenlő jelentőségüek az akvarellek. Munkásságának nagyjából a felét teszik ki ezek a müvek.

Chikán Bálint: Ki miért akvarellez?
MÜVÉSZET, 1979. augusztus - 19. lap.

Bartha László

Méltatás

Gopcsa Katalin: A Tihanyi Tárlatok.
MŰVÉSZET, 1980. február - 8. lap.

Bartha László festőművész

A Corvina Múzeum sorozatban könyv jelent meg a művész műhely-titkairól

A TV-Híradó szövegét l. „Varga Nándor Lajos grafikusművész" cimszó alatt

TV-Híradó 1978. XII. 9., 19:30.

Barlka László

Szerémi Pál: Rezignáltan, kulturáltan

Kecskemét, 1983. november

Bartha László

Kiváló művészek

BARTHA LÁSZLÓ

Munkácsy Mihály-díjas festőművész, Érdemes Művész;

Magyar Nemzet 1984. IV.?.

Bartha László

Kiállítás Mosonmagyaróváron

Mogyi Nemzet 1984. IX. 23.

BARTHA Lászlo

kiáll.

ism. GOLOVICS Lajos : „Szemérmes absztrakció"

Bartha László életmű-
kiállítása
(Szombathely, Miskolc,
Budapest) =
Életünk, XXVII. évfolyam,
1989/1-2. 68-72.
ill.

? (1908-1998)

Bartha László, festő

L. Berki Viola

P. Szűcs J.: „Húszforintos" stratégia 15.
Népszabadság. Bp. 1981 szept. 20.

Bartha László, festő

PÉCSI KIÁLLÍTÁSOK. A Pécsi Galériában június 13-án *Rajz/Drawing '82* címmel nemzetközi kiállítás nyílt, amelyen 19 országból 116 művész mintegy kétszáz alkotása látható. A kiállítást *Vidovszky László* zeneszerző nyitotta meg, s július 11-ig tekinthető meg. – Július 13-tól augusztus 11-ig a *Baranya megyei tárlat*, augusztus 13-tól pedig *Bartha László* festőművész kiállítása látható a Galériában.

–: krónika

Jelenkor, Pécs. 1982. júl-aug

Borító 3.

XXV/7-8

Bartha László, festő

L. Deim Pál

Vadas József: Generál art 13

Élet és Irodalom BP. 1934. ápr. 20. XXVIII/16

Bartha László, festő

L. Deim Pál

Vadas József: Történelmi kelte festőknek 13

Élet és Irodalom Bp. 1984. febr. 10 XXVIII/6.

Bartha László

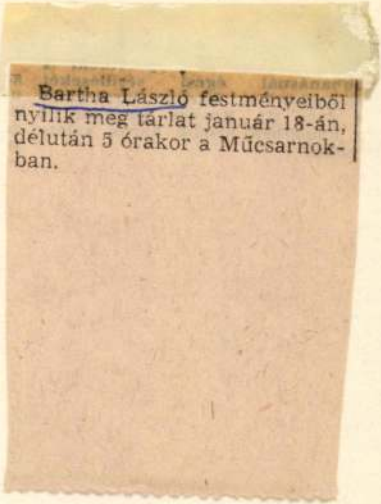

Bartha László festményeiből nyílik meg tárlat január 18-án, délután 5 órakor a Műcsarnokban.

Magyar Nemzet 1985. 1. 15.

Bartha László.

deklódók. ◆

A Műcsarnokban pénteken megnyílt Bartha László festőművész kiállítása. A tárlat február 24-ig tart nyitva.

◆

Magyar Nemzet 1985.1.19.

Bartha László
kiállítás a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1985. II. 7.

1021

1980. III. 20.20.55Tv.2.müsor

Tv-hiradó

- Szombathelyen sokan kisérték érdeklődő, várakozó figyelemmel, a megyei Müvelődési és Ifjusági Központ épitését. Nyuagt-Dunántúl legujabb és egyben legkorszerübb müvelődési intézménye, a város központjától pár percre, az Ady téren áll. Az avatáson Pozsgay Imre kulturális miniszter elismerően szólt az épitőkről és Vas megye társadalmi összefogásáról, hogy 3 év alatt épitették fel ezt az impozáns kulturális centrumot. A müvelődis központ avatását, a 400 személyes szinházteremben tartották. A több célt szolgáló központ folyóiratolvasójának falátBartha László festőművész Magvető cimü freskója disziti. A presszó irodalmi találkozók szinhelye is lehet. Az ifjusági házban 39 különböző nagyságu klub, műhelyszoba kapott helyet. A gyerekeknek bábmühely és jól felszerelt nyelvi laboratórium áll rendelkezésre. A felsőszinten előadó és kiállitótermek helyezkednek el, ahol mostVas megye élő népmüvészete cimmel látható kiállitás. Mindez csak felvillantja azokat a lehetőségeket, amelyeket azúj Vas megyei Müvelődési és Ifjusági Központ nyujt látogatóinak.

Bartha László 1

Római számokkal rendszerint alkotások sorozatát szokás jelölni a képzőművészetben. Hogy most mégis *Bartha László* festőművész neve mellé került az *I—II.*, rendhagyó jelenséggel magyarázható. Espedig azzal, hogy Budapesten most *egyszerre két helyen nyílt* kiállítása: egyrészt a *Csók István Galériában*, másrészt pedig a *Helikon Galériában*.

Magyar H[illegible]

Wagner: Párhuzamos kiállitások

Bartha László 2

Munkácsy-díjas, érdemes művészünk ez év őszén töltötte be hetvenedik életévét. Ebből az alkalomból rendezték meg Tihanyban életmű-kiállítását, amelyről — a festő születésnapja alkalmából — mi is beszámoltunk olvasóinknak. — Már akkor, a kiállítást ismertető írásunkban megfogalmazódott a gondolat: de jó lenne egyik-másik — csak részleteiben bemutatott — ciklusát *teljes egészében* látni. És ez — örvendetesen — máris teljesült.

Magyar Hirlap 197

Wagner: Párhuzam

Bartha László

Magyar Hirlap 1

Wagner: Párhuza

A Csók István Galéria ugyan javarészt a Tihanyban kiállított anyagból válogatott — főleg az utóbbi évek terméséből való — alkotásokat tárja az érdeklődők elé. De azzal a kiváló ötlettel, hogy szinte kivétel nélkül megtaláljuk a falakon a nagyméretű kompozícióknak kis, gouache mását is. Ez a következetesen végigvitt párhuzamosság remek összevetési alkalmakat kínál, szinte kézenfekvő tanulságokkal szolgál a művész munkamódszeréről, tematikai és technikai „műhelytitkairól". Így aztán azoknak is tudott újat nyújtani, akik már ismerték és szerették régebbről legjellegzetesebb kompozícióit. A részletesebb elemzéstől ezért most eltekintünk. Megtettük ugyanis ezt legutóbb; azonkívül meg inkább azt szeretnénk: a képek ezúttal önmagukért beszéljenek.

Bartha László

77). Mégis, minden lap önmagáért beszél. Például olyan — szavakban fogalmazva banálisnak ható — közhelyekről, hogy a vörös bokrétás, hófehér paripák épp olyan szomorúak, akár a vörössapkás, lisztesképű bohóc. Meg aztán arról, hogy az oroszlánok akkor is ott érzik — groteszk glóriaként — fejük körül az átugrandó tűzkarikát, amikor már nyugalmi pózban, tapsköszönő csoportban sorakoznak a lépcsőn, a mutatvány után.

Ma

Wagne

Ám, ha kigyúlnak a reflektorok, színbe-fénybe-zenébe öltözik a porond, pattog az idomító ostora és mozgásba lendül a gépezet. Már újra ágál a bohóc, magasba szökellnek a paripák, hovatovább olyan forgásba kezd az egész aréna, akár vegy vásári körhinta. Ebben a forgatagban csak formák, foltok, vonalritmusok villannak fel és olvadnak egybe, akár egy óriási kaleidoszkópban.

Bartha László 6

A cirkusz olykor olyan, akár egy pókháló: rabul ejti, aki *bűvkörébe* kerül. Máskor reménytelenül szürke, akár az örökös gyakorlással gyötrődő *hétköznapok*. Olykor akár egy láthatatlan háló, de ez nem az aláhulástól óv, hanem fejünk fölött feszül, csapdába ejtő pányvaként. Némelykor sikamlós és dermesztő a porond korongja, mint egy korcsolyapálya (vagy mint Bartha korábbi, jeges Balatonja). Máskor meg olyan, akár a ketrec: lám, rácsán máris fennakadt néhány tarka bohóc. Az artisták nemritkán mintha fonálon rángatott marionettfigurák volnának, és ha a tartószál elszakad, oly élettelenül hevernek a pézsmaillatú fűrészporban, akár a rongybabák. Mégis, amikor újabb vándorútra kelnek egy ködös reggelen fehér ruhájú múzsa lebeg fejük felett — akár egy tornásznő — és a magasból babérkoszorú ereszkedik alá — mint egy kellék — fonálon...

...élkül az eddigi 14—16 mil-

Bartha László

Látszat és valóság játszik egybe ezeken a sejtelmes látomásokon. Színéről-fonákjáról egyaránt megmutatja a művész a jelenségeket, kívülről és belülről egyforma őszinteséggel tárja elénk önmagát. Most mintha eddigi munkásságát viszonozná könyvkiadásunk is: eddig a művész illusztrált irodalmi alkotásokat — most az *Európa Kiadó* tervezi, hogy megjelenteti könyvalakban Bartha *Cirkuszát*, a világirodalom hozzávalogatott remekeinek kíséretében.

Wagner István

Magyar Hirlap 19

Wagner:Párhuzamos k

Bartha László

Vasi Szemle 2000/2.

AKTUÁLIS FLÓRA ÉS VEGETÁCIÓKUTATÁS MAGYARORSZÁGON
(III. országos konferencia)

A magyar botanikusok III. országos konferenciáját – Debrecen és Felsőtárkány után – Szombathelyen rendezték meg 1999. november 26–28. között. A hely jelképesnek is tekinthető, hiszen a történelmi Vas megye – Clusius, Beythe, Borbás munkássága révén – a magyar botanika forrásvidéke. A rendezvény visszapillantott a most véget érő századra, egyszersmind kitekintett a jövőre.

A konferencián 27 előadás, 150 poszter és 4 kiállítás anyaga került bemutatásra és megvitatásra négy szekció keretében: 1. Invazív növények, 2. Flóra- és vegetációkutatás, 3. Lápkutatás és 4. Módszertan. A nagyszabású összejövetel (178 résztvevő) munkálatait pozitívan befolyásolta az a szemléletváltás, mely az utóbbi évtizedben a magyar társadalmat és különösen a fiatalságot a biodiverzitás és a természetmegőrzés iránt fogékonnyá tette. A flóra és a vegetáció (az élő környezet) iránti érdeklődést az utóbbi években publikációk sokasága jelzi olyan új folyóiratainkban, mint a KITAIBELIA, TILIA, KANITZIA stb.

A résztvevők szerint a szombathelyi konferencia azért is jelentős volt, mert önálló fórumot teremtett a folyamatban levő terepbotanikai kutatásoknak, másrészt azért is, mert új, közös vállalások indítását is kezdeményezte:

1. a flóratérképezés, a chorológia, a flóra-adatbázisok gyakorlati működtetésével elindítani a Magyar Flóra Atlaszának munkálatait. A vita során és a hozzászólások alapján erre megérett az idő, hisz van megfelelő botanikus-háttér, technikai háttér és megrendelői háttér;
2. az invazív növények biológiájának-ökológiájának a behatóbb ismerete gazdasági, környezetvédelmi, természetvédelmi, illetve idegenforgalmi szempontból is különös aktualitással jelentkezik. Ezek folyamatos vizsgálata mellett a konferencia javasolta egy naprakész anyag összeállítását, a helyi adminisztrációk (önkormányzatok érdekeinek) megfelelően;
3. a lápkutatás-szekció keretében újra megfogalmazódott a lápkataszterek országos szintű fejlesztésének problémája, a lápposztulások megakadályozása és igényes élőhelyrekonstrukciós munkálatok kivitelezése.
4. A konferencia résztvevői támogatnak minden olyan kezdeményezést, mely a nyugat-magyarországi természetvédelem megerősítését szolgálja: pl. a Rába–Kerka térségének védelme, az Őrségi TK bővítése, illetve Nemzeti Park létrehozása.

A konferencia általános munkálatai a magyar botanika érettségét és európai színvonalát mutatják. Egyszerre szolgálják a globalizációs (európai uniós) célokat és elégítik ki a regionális kárpát-medencei elvárásokat. A botanikatudomány jelen eredményei élő növényi örökségünk megőrzésének fokozódó igényét képviselik, és a magyar környezet- és természetvédelem európai felzárkózását jelzik. *(Dr. Kovács J. Attila főisk. tanár)*

EMLÉKEZÉSEK BARTHA LÁSZLÓRA ÉS MÁRKUS EMÍLIÁRA

1999 decemberében, halálának ötvenedik évfordulóján Szombathely két kiállítással és rendezvénnyel is emlékezett Márkus Emíliára. A „szőke csoda" 1860-ban a vasi megyeszékhelyen született, és annak ellenére, hogy csupán gyermekéveit töltötte itt, szívesen látogatott vissza pátriájába. Az egykori Tünde, Nóra, Éva, Desdemona és ki tudja, hány híres nagy szerep alakítójának emlékét ma egy Fő téri márványtábla és egy kis utca őrzi.

A Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium galériáján december 1-jén délután nyílt meg az a tárlat, amely a „Tőlünk indult – otthonra lelt" címet viselte. A Bitnicz Lajos Filológiai Műhely által rendezett kiállításon Szombathely szülöttjére, Márkus Emíliára (1860–1949) és

Kőszeg halottjára, Bartha László (1908–1998) festőművészre emlékeztek. A színésznő tárgyi hagyatékának értékes darabjait *dr. Cenner Mihály* színháztörténész, Márkus Emília emlékének kiváló ápolója adta kölcsön. Látható volt többek között a művésznő néhány autográf levele, használati tárgya, színlapja, ismert és kevésbé ismert fényképe, szereptáskája és bársony írómappája.

Bartha László hagyatékából, *Sárdi Ágnes*nek és *Sárdi Veronika*nak köszönhetően, kiállították a művész festőállványát, festőeszközeit, tucatnyi képét és plakátját, továbbá az általa illusztrált kötetek egy részét. A tárlókban ott sorakoztak a neki ítélt díjak, kitüntetések (Munkácsy-díj, Kossuth-díj, nívódíjak), a hozzá írott levelek és a Bartha Lászlóról készült művészi fotók. A kiállítást *Tóth Péter* nyitotta meg; a rendezvény műsoros részében *Deák Márta* (Művészeti Szakközépiskola) és *Magyar Vera* (Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium) szerepelt.

A BDMK-ban lévő kiállítás rendezői *(Molnár Mónika* és *Nagy Éva)* bemutatták a szombathelyi színháztörténet nagy korszakait. A korabeli színházi plakátok mellett a Vasvármegye, a Szombathelyi Friss Újság, a Nyugatmagyarország megsárgult lapjai, fényképek, karikatúrák és egyéb tárgyi dokumentumok idézték fel az egykori bemutatókat és az itt fellépő művészeket. Látható volt az a prológus, amelyet *Márkus Miklós* írt (és Márkus Emília szavalt el) a szombathelyi színház megnyitója alkalmából. A kiállítás látogatói a szombathelyi amatőrszínházak dokumentumaival is megismerkedhettek. December 3-án emlékülésre került sor a kiállítás helyszínén. Itt az alábbi előadók szerepeltek: *Tilcsik György:* Márkus Emília szombathelyi gyökere(i); *Bárdosiné Dorner Mária:* Szombathely színházi élete a kezdetektől 1929-ig; *Tóth Péter:* Pályakép levelekben (Márkus Emília levelezéséből); *Kerényi Ferenc:* Márkus Emília nagy szerepeiből. *(Ferenczy Katalin)*

Bartha László 4

Magyar Hirlap

Wagner: Párh

A Helikon Galéria kamaratárlata mellett viszont nem mehetünk el szótlanul. Itt állította elénk Bartha László azt a — tizenkét darabból álló — *Cirkusz*-sorozatot, amelyből Tihanyban és Budapesten egyaránt csupán egyetlen, nagyméretű példányt láthattunk. És amely így — önmagában véve — is sejtetni engedte, hogy mögötte sokkal több minden rejlik, akár ama bizonyos jéghegy vízfelszín alatt úszó tömbje. A gouache-ciklus most ezt az előzetes feltételezést igazolta.

A teremben sehol egy képfelirat. Csupán a ciklus összefoglaló címe és az évszám (1976—

Bartha László

Nyolc festő és nyolc szobrász kiállitása a Nemzeti Szalónban

Egyenletes, szép szinvonalu kiállitáson mutatja be munkásságának ujabb termését az a nyolc festőből és nyolc szobrászból álló csoport, amelynek bemutatkozása az elmult évben rokonszenvet keltett. Már maga az is megnyerő, hogy az egész kiállitásnak nincs egy olyan szinfoltja, amely megbontaná egységes hatását. Ez azonban nem jelenti azt, mintha a nyolc-nyolc művész teljesen egyenértékü volna, csak abból a tüneti szempontból kelthet figyelmet, hogy ime: fiatal képzőművészeink mennyire tuljutottak már a szertelenségeken, szélsőségeken és egymásra való hatásukban is a komoly törekvés, nem pedig a divatos és olcsó blöff az irányadó.

A kiállitás meglepetést is hoz, a fiatal *nagyborosnyói Bartha Lászlót*, akinek tizenegy festménye közül ötöt az utóbbi évek legjobb magyar képei közé sorolhatunk. Erő, egyszerüség és nyugalom ömlik el ezeken a képeken, a magvető, arató, szénagyüjtő alakok, anélkül, hogy ez szándékolt volna, emberi szimbólumokká mélyülnek, — festőjük, persze nem külsőségekben, hanem legbenső énjében, a trecento lelkével tartja a rokonságot. Mindezeken tul, festőiségben is igaz értékeket ad.

Komoly érték *Heintz Henrik* két képe is: a *Pietá*, hideg szineinek tartalmasságával, kompoziciójának szobrászi egységével és részleteinek finomságával. Szentendrei tájképén nagyon szép a szinek tompitott skálája.

Basilides Sándornak inkább lirája őszinte, mint kifejezésmódja, *Basilides Barna* stilizált magyar figurái és kompoziciói tetszetősek, *Gallé Tibor* vizfestményei és *Kaveczky Zoltán* grafikái között néhány igazán finom és könnyed lapot látunk, *Udvary Pál* tavaszi tája elegáns munka.

A szobrászok munkái közül nemcsak méretekben, hanem az erő és arány egységes értékeiben is kimagaslik *Ispánki József* Pilótája, *Boldogfai Farkas Sándor* Tükőry ezredesnek Palermóban felállitásra kerülő, nemesen hagyományos stilusu mellszobrát mutatja be; *vitéz Szabados Bélának*, édesatyjáról, a Magyar Hiszekegy megzenésitőjéről készült arcmása jó, tömör, kifejező szobormű, ugyanilyen *Komor László* félaktja is. *Antal Károly* és *Csúcs Ferenc* állit még ki feltünőbb szobrászi munkákat.

F. J.

P. H. 936. II. 28.

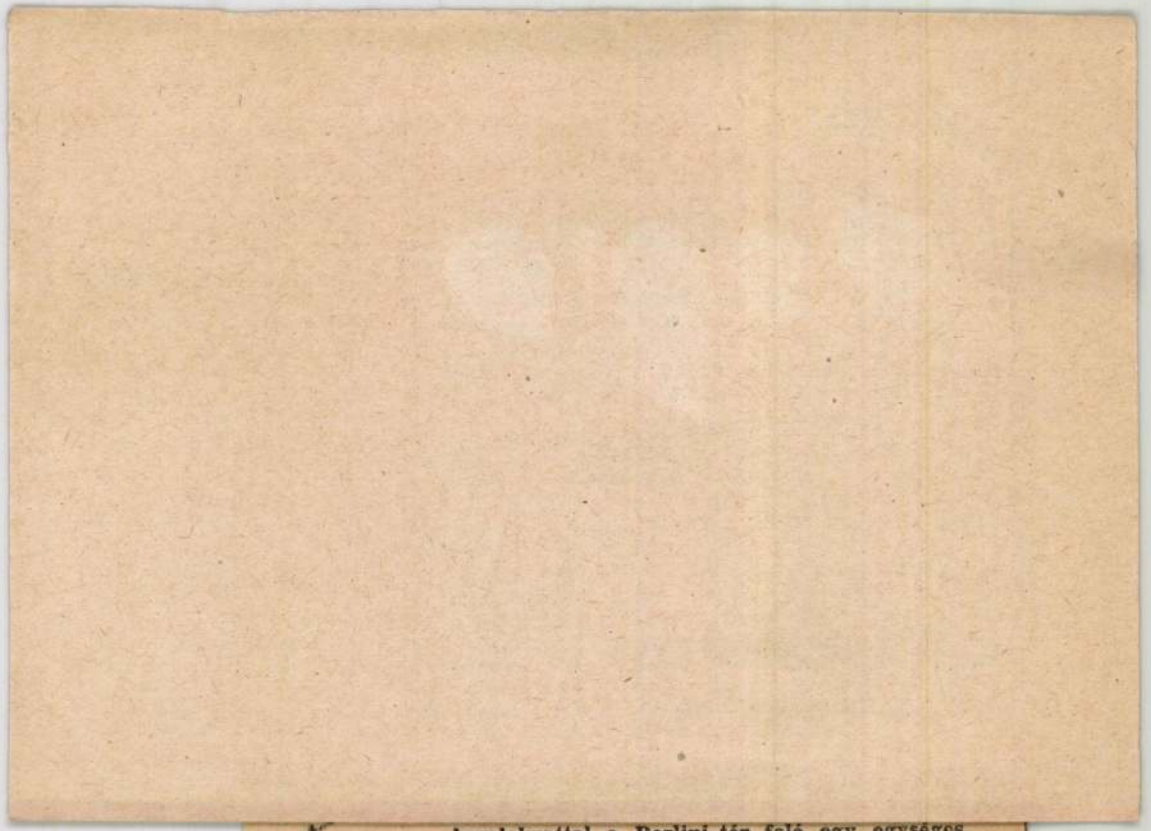

homlokzattal a Berlini-tér felé egy egységes uj palota épülne

és a Jókai-utca forgalma — a Piarista-házhoz hasonlóan — *boltives megoldás alatt bonyolódnék le.* Ez az egységes és a két telken felépülő szerves egészet alkotó épitkezés a Berlini-tér méreteihez arányos és nagyhatásu épület volna. Ez az elgondolás hasonlit ugyan a Madách Imre-sugárutnak *Wälder* műegyetemi tanár által tervezett torkolati kiképzéséhez, de ugyanez az egyedüli helyes megoldási lehetőség a kiszélesitett Berlini-tér uj és nagyszabásu határainak megvonásánál is Ez az egyvonalban épitett hatalmas palota *hely szempontjából alig igényel valamivel nagyobb arányu kisajátitást, mint a Közmunkák Tanácsa által tervezett épitkezések.* Ebben az ügyben szakértői körökből a következő felvilágositást kaptuk:

— A Vilmos császár-ut és a Teréz-körut között levő telektömböket a két ut közé szimetrikusan elhelyezett, *az uttengelyek szögfelezőjére merőleges homlokzatu épülettömbnek kell lezárnia.* A Jókai-utca betorkolásának átboltozása és egy összekötő épületszárnnyal való lezárása eltakarja az utcatorkolatnak azt a ferdeségét, ami az összhangot megbontaná. Az utcatorkolat kapuzata az épület homlokzatának a középvonalába esik és igy teljessé teszi a tér részá-

Bartha László
Új Mür
1993/9.

MINDIG KÉTELYEK KÖZÖTT

Beszélgetés Bartha László festőművésszel • Sümegi György — Tóth Piroska

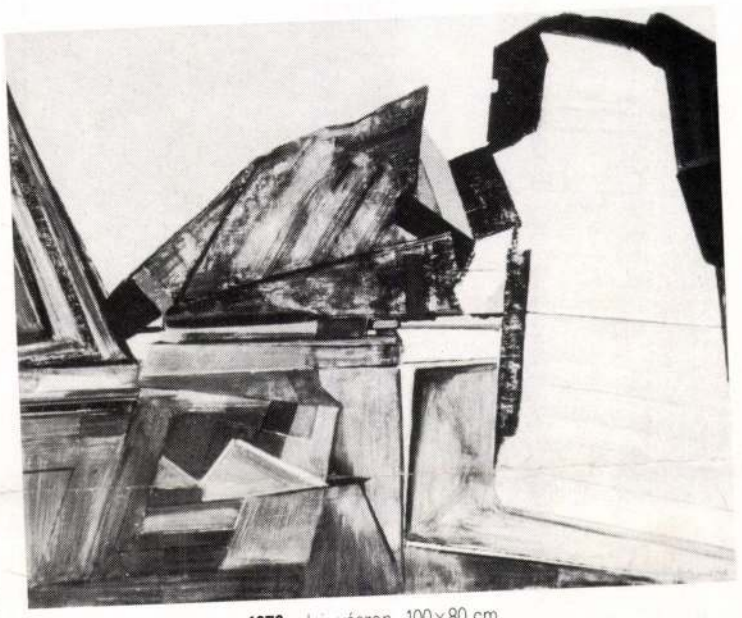

Bartha László: Meteora, 1976, olaj, vászon, 100×80 cm

— Kolozsvárott születtél — fűz-e valamilyen művészeti emlék a városhoz meg a gyerekkorodhoz?

— Katonacsaládból származom, hát olyan képek voltak a falon. Egy ezüstdomborítás, a szarvasvadászat tette rám a legnagyobb hatást. A képen a szarvas épp lerogyik a pataknál és ráugranak a kutyák. Igen fájt nekem gyerekként, hogy miért nem menekül el, meg fogják ölni! Egyszer látogatóban voltunk apám egy katonatiszt barátjánál, ahol ugyanez a kép lógott a falon, csakhogy ott épp elmenekült a szarvas. Sokáig könyörögtem a szüleimnek, hogy cseréljük el. Aztán meg lovas képeink voltak, hiszen a ló az életünkhöz tartozott.

Fehéregyházán az iskolában én voltam a legjobb rajzból. Pestre kerülve is szenzáció volt a családban, hogy milyen jól rajzolok. Az első igazi művészi élmény *Rózsaffy Dezsőéknél* — ő volt a Szépművészeti Múzeum könyvtárigazgatója, aki Olga Goncsarovát, a híres Goncsarova festőnő hugát vette feleségül — érintett meg. A fiukkal együtt jártam a cisztercitákhoz, így kerültem hozzájuk. Sokat mesélt művészekről, voltak Matisse-levelei, és sokakkal tartott még élő kapcsolatot. Így a francia művészet kezdett érdekelni ebben a szenzációs légkörű, jó értelemben vett bohém világban.

— A Képzőművészeti Főiskolán aztán Benkhard*hoz kerültél.*

— Az ő fia is a ciszterekhez járt, így már volt ismeretség. Apám vitt föl hozzájuk először a rajzaimmal. Benkhard már nyolcadikban levitt engem, még '27 előtt, a miskolci mművésztelepre, hogy nézzem meg, mert a szüleim, inkább apám nem nagy lelkesedéssel fogadták a pályára való készülődésemet. A telep később is mindannyiunknak fontosabb volt, mint a főiskola.

Benkhardnál a nagybányai tradíciók továbbvitele volt a cél. Számára és számunkra is *Ferenczy Károly* volt az ideál. Nagybányához abban is hasonlítottunk, hogy ún. vasárnapi ,,tájképsorozást'' tartottunk. Vasárnap délelőttönként mindenki fölvitte a nagy műterembe a heti képeit és mindegyiket megbeszéltük. Nagyon jó légkör volt Miskolcon. Júniusban, a főiskola után rohantunk le, késő őszig külön rektori engedéllyel ott is maradhattunk. Vittünk modelleket, vagy vettünk föl a falukból a plein airhez. Délelőtt velük dolgoztunk, délután a szabadban festettünk. Persze, akkor még a művésztelep határán volt a ,,szabad'', most az a városközpont.

— Kikkel találkoztál a miskolci művésztelepen?

— *Barzó Endre, Fónyi Géza,* akik alapították s a főiskola után is odajártak, s rengeteget küzdöttek is érte. Aztán *Szalay Lajos, Barcsay Jenő, Szabó Vladimir, Szentiványi Lajos,* akikkel a legtöbbet voltunk együtt. És ott volt még *Szeiler Károly, Dudás Jenő, Ecsődy Ákos, Vincze István, Varsányi* — Amerikából —, *Horváth Margit, Hámor Ilus, Benedek Jenő* meg *Hincz Gyula.* Korabeli munkáinkból szinte semmi nem maradt meg. Nem becsültük annyira, hogy őrizzük őket, hiszen mindig az épp utolsó volt az érvényes. Közös kiállításunk a telep fönnállásának tízéves jubileumán volt 1935-ben Miskolcon. Ezen kívül én soha nem is jártam más művésztelepre.

Bartha László: Istambul, I, 1975, gouache

Bartha László: A gyimesi csángóknál, 1974, olaj, vászon, 100×120 cm

— *Milyenek voltak a főiskolai évek?*

— Mindvégig hálásak voltunk Benkhardnak. A tanítást mindig a legelejéről, a müncheni módszerrel kezdte: a teljes korrigálásra alapozott. Például a koponya síkjait vagy a szem szerkezetét kivetítette a rajzunk szélére. Vele ismertük meg az anatómiát is. Benkhard hallatlan lelkiismeretességgel tanított mindenkit. Megható volt, hogy pontosan tudta, kiből lesz valami, kiből nem, mégsem tett különbséget. Szentiványi Lajos, Szalay Lajos meg én voltunk nála a kivételezettek, (meg a Vladimir, de ő nem sokat adott rá) — mégis, másokat is ugyanúgy támogatott.

Gyakori volt főiskolás korunkban az eszmecsere közöttünk, de ijesztő, hogy mikben hittünk, hogy milyen elméletek rabjai voltunk. Például, amikor *Ligeti Pál* megírta az *Új Pantheon felé* című könyvét. Ezt elolvastuk, és vadul vitatkoztunk az elméletén: eddig festettünk, de most építünk; eddig volt a rendetlenség, most lesz a rend. Magát Ligetit is meghívtuk a vitára. Én voltam a Ligeti-ellenes csoport vezérszónoka, és latinoskossuthos hévvel támadtam. A vitaülésen aztán megéljeneztek, hogy megdőlt a Ligeti-elv. Aztán Ligeti meghívott magához az őt támogató csoport vezetőjével, Szabó Vladimirral együtt, s ott ők győztek meg engem. Én is a híve lettem.

A *Vaszary*-növendékekről (*Kepes, Trauner*) hittük, hogy felettünk állnak. Ők ismerték a kortárs külföldi eredményeket, mi nem nagyon. Érdekes volt Vaszary módszere is. Heteken át biztatgatta tanítványát egy-egy rajz készülése közben, aztán egy nap rákiabált: maga ezzel engem bosszantani akar. Mindent ki akart tisztítani a növendékeiből, hogy magukra találjanak. A Vaszary-tanítványok Szentiványit, Szalayt és engem nem néztek le annyira, de a rudnaystákat és glatzistákat erősen.

— *A főiskola után rögtön Tihany következett?*

— Igen, az első feleségem, *Karácsony Irén* révén. Ő a főiskolán alsóbb évfolyamba járt. Az akvarell tanáruk, Báránszky levitte őket Tihanyba festeni. (A főiskolán egyedül én jártam akvarellezni *Edvi-Illés Aladár*hoz). Irén hívott aztán Tihanyba. Majd jött Fónyi Géza is, s az első év után már mintegy negyvenen.

— *A Tihanyban festett nagy figurákat* (Magvető, Alvó pásztornők) *a római iskolához akarták kapcsolni.*

— A római iskola soha nem hatott rám. Másokon is mindig csodálkoztam, akikre igen. *Gerevich Tibor* Carrával látta rokonnak a képeimet. Római ösztöndíjam idején inkább a múzeumok festett múmiái, a női arcok hatottak rám, ezekből festettem az ülő római nőket. Egy Salvini nevű költő vette meg ezeket, de nem tudom, hova lett a gyűjteménye. Tengerparti halászokat is festettem, ezek kötődtek korábbi nagy figuráimhoz. S per-

sze, Rómában mindig eltévedtem, szándékosan, hogy szabadon kószálhassak.

— *Rómában másfél évig kószáltál. És Erdélyben?*

— Erdélyben? — 41-42-43-ban. Az csodálatos volt, hiszen már régen el akartam menni a család ősi fészkébe. S a Hargita tetején, a rengeteg közepén élt egy rokon, aki hívott. Odaérve, én rögtön otthon éreztem magam. Egy malomban laktunk, az emeleten, s elénk tárult a „csoda-park", medvékkel, farkasokkal. Szénégetőkhöz jártam föl beszélgetni. Erdőt és embereket festettem. A krumplit szedő szomszédasszonyt, *Tamás Júliát* és a fiát is — ebből lett a *Daphnis és Chloé*. Vagyis kezdtem már kilépni a plen-airből.

— *Ezeket a lépéseket gyorsította a párizsi ösztöndíjad.*

— Ez egy francia kormányösztöndíj volt, amilyen azóta sincs. Hét embert hívtak meg, muzsikust, nyelvészt, fizikust, költőt. Képzőművészként a magyarok Beck András akarták küldeni, de a franciák ragaszkodtak hozzám. Szalayval is találkoztam kinn, aki akkor már három hónapja ott volt. A beragasztott üvegű Pest után példátlan és csodálatos volt az éledő, pezsgő Párizs. Egyik kiállítás a másik után, *Dufy, Derain, Picasso, Rouault, Braque, Matisse*. Jó barátom, Bornemisza Géza adott ajánlólevelet *Andre Lothe*-hoz, aki a társaság ideológusa volt. Félév elteltével csengettem be hozzá egy esős délután, és átnyújtottam az ajánlást. Azt elolvasva megölelt, s minden megnyílt előttem, mindenhová magával vitt. Saját iskolájába is, a Montmartre-ra, ahol vagy negyvenen dolgoztak. A félemeleten persze csak vagy hatan-heten, az igazi tanítványok. Lhote roppant érdekesen tanított. Egy-egy nagymester repróit adta kézbe, hogy azt egy szín hatása alatt komponálják át, új valőrvilágba vezetve őket. *Giacometti* volt az egyetlen, akit nem Lothe-on keresztül ismertem meg. Szalayval a Bar Verbe jártunk, Giacometti meg a Flore-ba, *Sartre* társaságába. Aztán egyszer mi is odakerültünk ehhez az asztalhoz. Mivel párizsi kiállításomon vásároltak is a munkáimból, másfél évig maradhattam.

— *Hazatérted után mi történt itthon?*

— A Nemzeti Szalonban épp egy nagy szovjet kiállítás volt. Ekkor *Bortnyik* szerkesztette a *Szabad Művészet*et, s bár barátságban voltam vele, mégis nyilatkoznom kellett volna, hogy: a fertőből jöttem, és itt a jövőnk, a szovjet kiállítás. Én viszont őszintén elmondtam a gondolataimat — ami tíz év mellőzést jelentett.

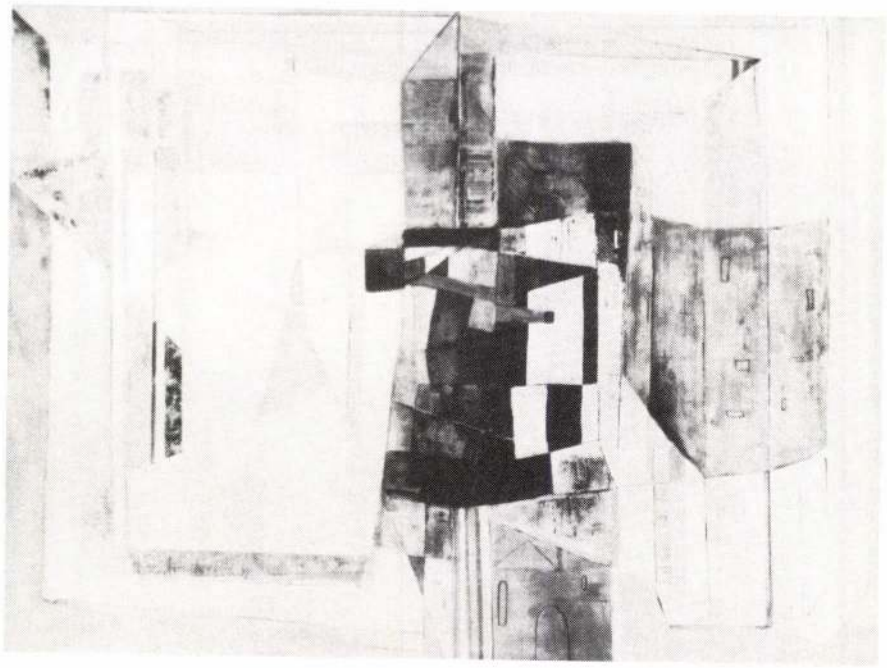

Bartha László: Egy kisváros topográfiája 1981, olaj, vászon, 80×100 cm

Persze még Antal Helén behivatott, s közölte, hogy ez bűn volt. „De adok egy új feladatot, oldja meg jól s akkor minden rendben. Megbízom a Pióker elvtárs útban Moszkva felé a vonat ablakából integet című kép megfestésével." De én rájöttem, hogy bizony a képességeim engem másra predesztinálnak. Úgyhogy a kép nem készült el. Ez az alapja, hogy csak '58-ban lehetett újra kiállításom, pedig tán ez a tíz év lett volna legfogékonyabb időszakom.

— Ezért aztán az illusztrálás jelentette az életben maradást?

— Az ötvenes években kis gouache-okat küldözgettem a kiállításokra, de egyet sem vettek be soha '57-ig. Végül is nem szólhatok egy szót sem, a magánzárkámat szabadlábon töltöttem. Amikor már végső pontra jutottunk, úgy döntöttünk feleségemmel, Veronikával, hogy innen már csak elmenni lehet. Párizst akartuk megpróbálni, mert nekem ott voltak még jó ismerőseim. Kereszturyt kértük, hogy segítsen útlevelet szerezni. De ő ezt persze nem tehetvén, kitalálta, hogy illusztráljak. Az éhhalál szélén álltunk, el is mentem az Európa Kiadóhoz. Az első megbízás: Óda a szövetkezeti elszámoláshoz című Kuczka Péter-vers. Kénytelenségből megcsináltam, de Kuczka visszadobta. Aztán kerültem a Magvetőhöz. Tulajdonképpen nem is illusztráltam én, hanem egyszerűen festettem tovább.

Amit csináltam, az mindig kétségek között zajlott. Így voltam az illusztrálással is: lehet tán, hogy sokkal élvezhetőbb lenne a könyv, ha nem lenne illusztrálva? De mégis szenvedéllyel és szeretettel csináltam. Mintha ez lenne a festészetem. Aztán lassan az Európa Kiadónál én lettem a főmunkatárs.

— Kiket illusztráltál a legtöbb örömmel?

— A mintegy 150 címlap és illusztrált kötet közül *Április*t és *Jékely*t szeretem legjobban, őket mindig nekem is adták, hiszen én is erdélyi vagyok. *Illyés Gyula* ismertetett meg J. Follain világával, ez is nagy élmény, ahogy Guillevic világa. Meglepő, de érdekes feladat volt a cigány népköltészet darabjaival találkoznom.

— Az irodalomhoz díszlettervezőként is kapcsolódtál.

— A színházi díszlettervezéseimnél is az a kétség gyötört, hogy nem lenne-e jobb az előadás díszletek nélkül. Az elsőt, a Madách Színházban egy Hont Ferenc rendezte G. B. Shaw-darabhoz készítettem. Aztán *Steinbeck Egerek és emberek*jén dolgoztam, de ezt *Hincz*nek átadtam, mert épp megkaptam a párizsi ösztöndíjat. Szívesen emlékszem még vissza a Katona József Színház *Osborne*-előadására, Szegedre, Miskolcra — szinte végig *Lendvai Ferenc*cel dolgozva. Mindig ott voltam az olvasópróbán, ahol a rendező kifejtette koncepcióját. Én színész- és írópárti voltam, a Lendvai hagyott szabadon dolgozni: — „Csak nem képzeled, hogy nem tudom olyan térben eljátszatni a darabot, amit Te jól megcsinálsz?". Nekem az volt az igazán jó díszlet, amire nem lehetett emlékezni az előadás után, ami eltűnt, mert belesimult az egészbe.

— Gyakorlati munka volt a restaurálás is.

(folytatás a 79. oldalon)

MINDIG KÉTELYEK KÖZÖTT

(folytatás a 46. oldalról)

— A római ösztöndíj idején eljutottam Pompejibe is, ahol épp új dolgok kerültek elő. Egy gyerekkori ismerős segítségével összebarátkoztam a régészekkel, így láthattam és megtanulhattam a mozaik-fölszedés technikáját. A római festészeti akadémián pedig a falfestési technikákat tanulmányoztam. *Duray Tiborral* együtt a Sixtus kápolnában fölengedtek a mennyezetet közelről megnézni, mivel ott *Peliccioli,* a nagytekintélyű falfestményrestaurátor vezetésével épp munka folyt. 1951-ben *Dercsényi Dezső* hívott, mert tudta, hogy én ismerem a mozaiktechnikát. Akkor a Hajógyári sziget szovjet területté volt nyilvánítva, mert szovjet jóvátételre dolgoztak a gyárban. Ott volt viszont a világon egyedülálló, római helytartói palota. Mivel a hajógyárat abba az irányba akarták bővíteni, három hetet adtak rá, hogy Jancsky Veronikával, akkori helyettesemmel a műemléki osztályon (mostani feleségemmel) fölszedjük. Szinte hasogatta a szívem, hogy ezt kell csinálnunk. Amikor az utolsó négyzetmétert szedtük, akkor jött egy micisapkás biciklis: álljanak meg, mégse erre lesz a bővítés. Az anyagot az óbudai zsinagógába vitték el. Máig őrzöm a bontás fázisairól a fotódokumentációt, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia készíttetett. A freskórestaurálások során többször elmarasztaltak. Ám hiába írják elő a kiegészítés konkrét jelzését, a túlontúl sok hiány miatt ez itthon alig volt megvalósítható, értelmezésre, kiegészítésre kényszerültünk. Azt be kell látnom, hogy a restaurálás klaszszikus szabályait nemegyszer jócskán túlléptem. Az ötvenes évek után nem restauráltam tovább.

— *Térjünk vissza a festészetedhez és a művészi élethez:* Szinyei Társaság, KUT, Grasham...

— Először a *Nyolc festő — nyolc szobrász* című kiállításon állítottam ki, *Antal Károly, Udvari, Hintz Henrik, Gallé Tibor, Boldogfai Farkas, Domanovszky, Szervátiusz Jenő* társaságában. Egy képem nagyon tetszett *Kállai Ernő*nek, írt is rólam, ő hívta föl rám *Egry József* figyelmét. Meghívtak és majdnem gyerekfejjel még választmányi tag is lettem a KUT-ban.

Amikor a Szinyei-nagydíjat kaptam (ami automtikusan a társasági tagságot is jelentette), hosszas beszélgetésben kértem *Bernáth Aurél*t, hogy én mégse legyek Szinyei Társasági tag. Ő nem is haragudott, én mégis inkább húztam a KUT-hoz az azt ért támadások idején is. Ezért egyedül voltam, aki soha nem lett tagja nagydíjasként sem a Szinyei Társaságnak. Amikor *Csók István* a nagydíjat átadta, Bernáth akkor hívott a *Grashambe,* ahol *Oltványi Imre* és *Pátzay* vitték a főszerepet. Miközben művészetpolitikai kérdésekről folyt a szó, Egryvel meg *Berényi Róbert*tel sokat sakkoztunk. (Az egyetlen egyesület, amiben sokáig lelkes tag voltam, az a Budapesti Sakk-kör; még az országos versenyek csapattagjaként is).

— *A sakknak Duchamp-nál és másoknál is nagy szerepe volt.*

— Igen, a kontemplatív művészeknél. Egry is nagyon szerette, fél napos partikat is játszottunk Badacsonyban. A képfelületen elő kell idézni valami feszültséget. A sakkra is az állandó feszültségtartás a jellemző, ahogy egy szikra képes kipattanni, amikor az elektromosság keltésekor a legnagyobb a feszültség, úgy a sakk és a kép eleme is a neki kijelölt hely élén kell álljon. Ez az igazán fontos. S ez segíthet a keresésben is. Emlékszem, egyszer a látványon túli látvánnyal próbálkoztam. De akkor Pátzay — aki merev és gúnyos tudott lenni, amikor túllépett valaki az ő elképzelésein — azt mondta, most azt ne hidd, te új absztrakt festő vagy, egy új motívumot fedeztél fel csupán.

— *Akkor a* Grasham-kör *sem jelentett mindig biztatást. Hogy volt ez a* KÉVÉ*-vel?*

— Bár a *KÉVÉ* elnöke Benkhard volt, az a régi tagok miatt megkövesedett. Benkhard meg akarta újítani, ezért tanítványait, Fónyit, Barzót, Szentiványit, Szalayt és engem vitt be tagnak. Aztán egy rendelettel megszüntették a társaságokat.

— *Említetted, hogy azóta sem társaságnak, sem művésztelepnek nem voltál tagja, inkább az önállóság vonzott. De mit mondanak az e korábbi korszakban készült képek, ha szembesülsz velük?*

— Nagy meglepetések szoktak érni, ha régebbi képpel találkozom. Nem olyannak látom, ahogy bennem él, mert az elképzeléseimet is belegondolom — ha már nem festettem bele. Mégsem igen változtattam rajtuk, hiszen akkor szükségszerű lett volna a továbblépés. Ezért inkább mindig újat festettem. Hiszen a festészetről az adott pillanatban nem azt tudom, amit már később. Talán a negyedik dimenzióra kell mindig gondolni, ha fest az ember. Valahogy úgy, mint amikor a látás egyúttal nézés is. Ez a negyedik dimenzió talán a platoni ideákkal azonos. Vagy ahogy Aragon mondta, a művészetnek sohasem volt és nem is lehet célja azt megmutatni, amit anélkül is láthat az ember. Erre persze törekedni nem lehet, mert az elhatározások tulajdonképpen kiterveltséget is jelentenek. Jó színházi kifejezés erre a mache. Így hát az evolúció híve vagyok, azaz vannak kikerülhetetlen dolgok. Így jutottam el oda, hogy mostmár csak a nyitott művek érdekelnek.

— *Mit jelent a nyitott mű?*

— Hogy aki velem, munkámmal szemben megáll, azt el kell indítanom, s a keresztútnál meg kell állnunk. Itt az alkotó hagyja magára a néző-szemlélőt: tűnjön el, mint Dante mellől Vergilius, mint Cocteau alakjai; nem szabad végigvezetni, hiszen ez már terrorizmus. Hagyni kell, hogy a néző jusson el majd arra az ösvényre, ami az addigiakból szervesen következik. Az eltűnés mellett a türelem a másik fő magatartási forma, ahogy a régi görögök tűrték az istenek szeszélyét, vagy ahogy Rilke naponta élt a szenvedések között. Ahogy mások, én is európaiként a görög formarendszerben élek. Még a lázadás is csak ahhoz képes kapcsolódni, csak az ellen

szólhat. Mert vannak úgynevezett optimális európai arányok a művészetben. S bizonyosan van speciálisan magyar is, bár ezt nem tudom megnevezni. Európa nagy kiállításain mégis mindig föl tudtam fedezni, hogy melyik kép magyar. Nem külső jegyekből, mint egy gémeskút, elsősorban, sőt alapvetően nem abból. S bár magam is az európai értékrendhez igazodom, mégis azon gondolkodtam a párizsi kiállításaimon, hogyan lehetek én itt, hiszen a magyar festészet élettere Magyarországon van.

— Van-e valaki, akihez konkrétan is kötődsz a magyar festészetben?

— Ferenczy Károly volt rám a legnagyobb hatással. Az a fantasztikus tisztaság fogott meg, ami belőle sugárzik. Hogy amikor ő festett, a világon semmi nem lehetett fontosabb számára. Nekem is festéssel telik még a festésen kívüli idő is, mert arra van beállítva az ember. Persze az utazásoknak, a látottaknak is szerepe volt mindig munkáimban. Fiatalon még szívesen elmentem gyalog tíz kilométert is akár, hogy egy görbébb fára akadhassak. Később aztán áttételesebb lett a hatás, nem a látvány, hanem az élmény, az érzékelhető, de nem látható lett a fontos. Mostmár a mögöttes világ érdekel. Az újat az ideák felé távolodás jelenti. Így az absztrakt vagy nem absztrakt sohasem lehet probléma: a kettő ugyanis a dolgok két fele, egymás feltételezői. Miért lenne több joga gyönyörködni a természetben egy természethű festőnek, mint annak, aki nem az. Sohasem fogalmaztam még meg az ars poeticámat, de egy profinak erre nincs is szüksége igazán. S nem is lehet talán, hiszen fontos csupán a belső tisztázás. És kerülhetünk-e közelebb a beszéddel a művészethez, a művekhez?

Sleeping Teddy Bear on Nr. 5

Reflections On the Art of Károly Kelemen

(continued from page 50)

program Kelemen deliberately carried out in the 80s within the Hungarian trans-avantgarde.

I don't want to confront him with another concept he pronounced in this same interview in answering the question, why he didn't use color. Because he considers his early work to be existential gestures and not part of his work as a painter.

Not so in the 80s, when he used the tools, even classical tools, of painting to question painting itself. He felt that the avant-garde movements in visual art had reached the end, by now everything has been invented and carried out. Ha did not at all feel bitter about the idea. On the contrary, it seemed a postmodern challenge to be able to roam freely in all art history. Now he has turned to the agreed-upon language of painting to carry out his favorite craze, ,,meaning-extinguishing." Perhaps this is an even more ruthless anti-art program than was the classical avant-garde. The question is *whether you can suffocate meaning by representing a fake one.* There is no easy answer, because that's the dilemma of trans-avantgarde and postmodern painting overall.

Kelemen's art is often compared to the art of the Italian trans-avantgarde and specifically to the works of a Hungarian artist living there, *Sandro Chiá.* Perhaps that is the point where Kelemen's ambitions differ from his solutions. Art critics call this method radical juxtapositioning, when the person is nothing more than a vase. And the solution was not invented in our postmodern times either, the existense or lack of a pictorial hierarchy has been present in art from the beginning. There were times when details were considered almost indolent. It wasn't by chance that Kelemen used manierist, baroque, or metaphysical models.

And now to the teddy bear. He became a star in 1985 as *Ironing Bear,* a cubist rendering in red and blue, an ironic reference to Picasso's work. He was followed in 1986 by *Teddy Prometheus.* His meaning was never really set straight, after Polish artists especially, who visited the Hungarian Pavillion at the 1986 Venice Biennale, saw the red bear as a political allegory. Proof that the message of a work does not always follow the intentions of its creator but the viewer's sensitivity to a problem as well as the momentary constellation of things. Also from 1986 is *Spring,* with a baroque flower wreath and a sleeping toy bear watched over by a fluttering putto. To Kelemen teddy bears are acting heroes substituing for human figures in stories that never happened, in artificial situations. One time teddy finds himself facing a *Henry Moore*-type sculpture, another time he's wearing a cubist landscape-hat, then again is sleeping on a Nr. 5.

Kelemen is avidly searching for the Kodály Method in painting, the mother tongue of painting which would act as a conventional symbol. He makes use of the clichés of art history to redeem the illusion of understanding and make you forget the essence of the meaning. But is there really an essence? From his ball-boy position Kelemen views the scene from the outside and really would like to distance himself from it all. But his color rebelled against this procedure already back in 1987 (see *Rebelling Colors*) and one suspects that cultural history sifted through the artist's personality is not as impersonal as he would have us believe. Although in no way should the viewer jump to the conclusion that the artist had a deprived, toyless childhood. The teddy bear motif came up in the 1980s in the life-size pictures of the German artist *Dieter Krieg.* To Kelemen the teddy bear is nothing more than was the garden mannikin to *Milan Knizak* or the piglet to Jeff Koons. The most we can say is that it's a typically Central European teddy bear, no relation to Walt Disney's little pigs.

Kelemen is presently entering a new teddy-bear stage with his, hopefully soon to be relaized, sculputures. They promise again to show the irony inherent in the banality of content vs. the eloquence of exclusive material and meticulous execution.

KATALIN NÉRAY

(Translated by Christina Rozsnyai)

1021

Barta László festőművész

1973.III.3o. 18.o5 /11/ KJ TV

TÉKA

- A közeljövő néhány képzőművészeti eseményéről Hózsa Gyula tájékoztatja Önöket.

- Három kiállitás van a TÉKA-ukban szalkalommal. A belvárosban a Helikon Galéria rövid pályafutása alatt is igen népszerüvé vált, mint intim, rendkivül finom és izgalmas kis kiállitások színhelye. Nagyon jól szokták összeválogatni ennek a galériának a programját, ezt bizonyitja a legujabb kiállitásuk is, csütörtöktől látható a Helikon Galériában Barta László festőművész néhány gyasz művének az gyüjteménye. A gyasz az a különleges grafikai festészeti technika, amely a vizfestők és az olajfestők legjobb erényeit egyesiti, ehhez még csak annyit, hogy Barta László közismerten az intim műfajok nagymestere, tehát ismét nagyon jól választott a Helikon Galéria, amikor csütörtöktől már megnyitott kiállitásán Barta Lászlót mutatja be.

Kevésbé intim műfaj, már ami a látogatottságot illeti és sokkal intimebb a műfaj, ami a kritikai és a hivatalos elismerést illeti Magyarországon a foto művészet, amelyik kiállitás életünkben még mindig egy kicsit olyan szegény gyereknek számit annak ellenére, vagy talán éppen azért, mert a XX.századnak igen sok nagy magyar származásu foto művésze nemzetközi terepen dolgozik, külföldön él és alkot. A tulajdonképpen a ma nyugati országok foto művészettörténete tele van magyar nevekkel Karthió Bressaen, Brassai és mások követőik azok akik

1021

Bartha Lázló [illegible]

naggyá tették ezt a műfajt és ezek közé tartozik a Franciaországban élő Almási Pál, aki Franciaországban él ugyan, de az egész világon tevékenykedik és kedvcsinálónak hadd mondjak el annyit az előzetes hirekből, hogy három kivétellel a világ összes országában járt és dolgozott, ahol a különböző ENSZ és UNESCO ennek szervek megbizásából társadalmi jellegü fotókat csinált. A kiállitás cime SOS, három világrész végküzdelme és nyilvánvaló, mint a mellékelt részletek is mutatják, hogy mind társadalmi, mind pedig müvészeti szempontból rendkivül izgalmas események nézünk elébe azon a kiállitáson, amely pénteken március 30-án nyilt meg a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállitó termében.
Végül egy jövendő kiállitási hir, az Ernst Muzeumban április 6-án nyilik meg Szilvási Margitnak az 1898-ban született festőművésznek kiállitása. Szilvási Margit portréi révén különösen ismert nálunk, 1963-ban láttuk müveit utoljára pesti kiállitáson.
- Köszönöm szépen.

1973. IV. 14. Petőfi 10.00

Szombat délelőtt

1021

Bartha László festőművész kiállitásán.

- Csodaszép képeket láttam a Helikon Galériában, Jégtörő Mátyást, Don-Quijptét, Szent Györgyöt, Beremisz kertjét, az őszi erdőt, a tengerparti várost.

Barta László művészetének alapja és életeleme a szin. Programja egyszerünek tünik. Az élet szépségének szeretete és féltése.

Ugy nyujtja át a szemlélőnek képeit, ahogy Solymár István mondta a kiállitás megnyitásán, mint aki szerencsésen friss virágokra lelt, látványok, emlékek, látomások mezején.

Ismeri a festészet ősi tapasztalatait, és modern világunkról szól, egységes és folyton változó művészettel. Képein mozgás él, dermedt véglegesség helyett áradó spontaneitás.

Bartha képeinek mondanivalóját megfejteni nem könnyü. A szemlélőt elsősorban varázsával, hangulatával ejti rabul.

Figyeltem a kiállitás látogatóit. Legtöbben gondosan odaszajoltak és elolvasták a képcimeket, fogódzót keresve. Egy magas, szemüveges, idősebb férfit szólitottam meg, aki felesége társaságában

nézegette Bartha László képeit.

Ugy látszik, nem annyira eldugott a Helikon Galéria, hogy ne találjanak ide látogatók és őszintén szólva, ettől tartottam, hogy nehéz megtalálni ezt a pici kis kiállitó termet. De Önök - mint hallom - nem először járnak itt.

- Nem először járunk itt, és hát az, aki a művészet iránt érdeklődik, az úgyis megkeresi, akárhová dugják is el az alkotásokat. És a jó alkotás, az olyan, mint a jó bor. Hát aki egyszer egy művésznek a nevét megismerte, és véletlenül elolvassa az ujságban, egy rövid hirecskét, hogy itt vagyok, ki van állitva valamim, hát akkor persze, hogy szivesen elmegy, mert igy jöttünk ide mi is.

- Bartha művészetét, képeit mikor ismerték meg?

- Kérem, én nem tudom pontosan megmondani, de ennek van egy jó tiz esztendeje, mikor neki volt egy, hát nem tudom, szabad azt mondani, hogy reprezentativ kiállitása, a Csók Galériában, és ott voltak ezek a kék kompoziciói,

- Amelyeket Ön azóta sem tud elfelejteni.

- Hát kérem szépen, az egyiket például azt hiszem, hogy láttam levelező lapon is kiadta a Képzőművészeti Alap. Hát én azóta kisérem figyelemmel, viszont másokat is figyelemmel kisérek, hát őt szeretem, ez az igazság.

- Bartha művészete, képei nem nagyon közérthetőek, nem könnyü a megértésük, a megfejtésük.

Ön például nem hiányolja? Itt van például ez az Őszi erdő cimü képe, hogy itt szinte csak varázsában és hangulatában lehet az

erdőt érezni, de még egy szál levél sem utal arra, hogy erdőről lenne szó.

- Bocsánat, az egyáltalán nem baj. Az egyáltalán nem baj, hát főként egy coloristánál nem baj, akinél hát az ember a színeket élvezi, és amit helyesen méltóztatott mondani, a hangulatát fogja meg, ami sokszor több, mint hogy konkrétan lerajzol egy lovat, vagy egy fát. Hát ez a véleményem. De én laikus vagyok, meg kell hogy mondjam, egészen más tájra.

- Bizonyára örömet jelent Önöknek egy ilyen tárlatlátogatás.

- Úgy van, azért jöttünk ide.

- Több, mint egy évtizede figyeljük Bartha képeit és gondolom, sokkal régebben szereti a képzőművészetet, a festészetet. Hát bizonyára volt valamikor Ön is kezdő a képzőművészet csodálójaként, élvezésében.

- Igen.

- Nehéz iskola-e végigjárni?

- Nem mondhatnám. Nem mondhatnám. Nekem annak idején, nekem annak idején a gimnáziumban egy igen jó rajztanárom volt, aki nem erőltette rá a tanulókra, hogy most ez a szép, vagy az a szép, hanem hagyta mindegyiket a maga ízlése szerint. Hát azon a fokon, amin mi akkor voltunk, és hát akinek szeme van, hát nem kell sokat magyarázni, hát az olyan, mint akinek füle van, /érthetetlen/ az meghallja. Akinek szeme van, az meg meglátja azt a képet.

- Köszönöm szépen.

1021 László Bartha

The New Hungarian Quarterly 1975 8,

ARTS

THE TRANSFORMATIONS OF A PAINTER

László Bartha's Exhibition

The László Bartha Exhibition of paintings and drawings in the Budapest Műcsarnok Art Gallery fills three halls to the brim but still represents only a fraction of his prolific œuvre. Above all the spectator is struck by the passing of time when he glances at the catalogue and notes in amazement that this ever-changing, restless painter whose experimentation he has followed from exhibition to exhibition is now 66 years old and has been an active artist for 45 years, at least according to the genealogy of this exhibition's works. It is interesting to note that the successive stages of the last half century in Hungarian painting are reflected in this exhibition, thus refuting the persistent legend of Bartha's isolated position. Although his career veered in many directions which did not always coincide with the main streams in art, Bartha's rhythm, emotional life, associations and negations were characteristically national and clearly identifiable, especially in early works when even sources are obvious. Hungarian characteristics are undeniable throughout his work including his most "French" period in the second half of the fifties, when he immersed himself in the delicate colours of Matisse and Dufy.

French art, Matisse, Dufy and the fifties, however, came late. The world in the early works of this exposition is far from a world of beauty; rather it is a very severe world. To claim this comes from a beginner's restraint would be far from the truth. László Bartha's first two works, his self-portrait and a composition of himself with a sibling, show no marks of the cramp of the novice. Both compositions were done in 1927 when the artist was 19 with one year of study behind him, but he handled the brush with superior assurance; his bold colour harmonies were carefully balanced and counter-pointed. His restraint was not technical but personal and served to curb the conflicts of a sensitive, maturing soul.

Contrary to expectations, these two early pictures did not mark the beginning of a continuous development. The self-portrait and double portrait were followed by ten "empty years". It seemed that Bartha deliberately chose only to document his start; to him it was unnecessary to exhibit the works of his subsequent years of study and allow them to occupy the place of later works which he rightly considered would be more important.

The artist who emerged ten years later was very different from the early Bartha. His *Evening Drive* and *Horse-Washing* are a little faded and awkward, not particularly disciplined, rather incoherent and do not bridge the ten-year gap; they are too far from the early works to reconstruct the connection.

Yet perhaps neither would a complete

sequence of his works during these years throw any light on the reasons for this change. Just as *Evening Drive* and *Horse-Washing* cannot be traced back to visible antecedents, they in turn do not explain the drastic change in order which appeared in 1936 with the *Gleaner* and three other paintings, *Evening*, *Sleeping Shepherdess* and the *Sower*. There is also a question concerning his following works which are neither traceable back to their "antecedents" nor to biographical sources. Although in the thirties he spent a year in Rome, the bumptious Novecento left no mark on him (as opposed to many apparently stronger personalities who were enticed by it).

Is László Bartha an inconsistent artist then? Far from it. Looking at his work, not in itself but in the perspective of the broader context of Hungarian painting, it becomes obvious that his apparent inconsistency is in fact exploration and the quest for ways and means, and his next switch to Expressionism in the first half of the forties is another link in this exploratory process. Neither was Expressionism his personal mood; it was the general trend among Hungarian painters during the Second World War and the means chosen by the Hungarian intelligentsia to express their concern over the fate of the country and the world.

A closer relation between Bartha's personal life and his art surfaced only later after the completion of a study tour in France between 1946 and 1948. The effects were not immediate: five more years passed before this influence is seen in works like *Veronika*, *Meditation* and the *Violinist*. (Works produced during his Paris stay, such as the gouache *Women with Cat*, are only exploratory; a full understanding and practical realization of his experiences took time.) The results of his Paris study are clear as late as 1957–58 when he painted his *Nude* and *Under the Fig Tree*. The works of this period remind the art historian of French painting and the École de Paris.

Bartha did not cling to this phase either; as soon as he had mastered the "French" colour scheme and rhythm of form, he cast them aside under the spell of a new experience: the world of industry in Ajka with its coiling pipes, coloured towers, chimneys and immense sheds. He wrestled with this subject for two years with varying success until the long-awaited result of *The Station*.

We have come to know Bartha well enough not to be surprised at his loss of interest once a problem was solved. He now looked around for a new "partner" and found it in the frozen Lake Balaton. His first picture of it in 1962 indicated that he already clearly felt that the essential problem was to not make a "regular" landscape of the icy lake. Without the gradation of colours built on a glassy bluish-green base, the panorama would remain empty and fail to convey the essential charm of the Balaton in its simultaneous evocation of the blue of the sky, the delicate green of the water, the whiteness of the landscape and the coldness of winter. In addition to its own world of colours, the frozen Balaton has its own rhythm: Bartha created a delicate network of fine cracks across the ice which convey the rhythmic form of his pictures.

On this double pillar of colour and rhythm he constructed more than one picture or even cycle: an entire artistic period, which was one of his best, was based on these techniques without abusing them, and his Balaton paintings are always individual and ever-changing like the lake itself. The construction method he discovered for the Balaton proved suitable for other nature subjects too as in the variants of the *Snow-covered Village*.

This technique, however, was ill-suited for the too abstract, conceptual painting which Bartha also attempted with more or less success. Ultimately this method enabled him only to capture moods of Nature. Works such as *Grey Morning*, *Studio*, *Autumn Radiance* and others mark the close of the

pictorial possibilities of the style which began with the Balaton winter scenes by pushing it to its outer limits.

In keeping with his ever-changing, non-repetitious nature, Bartha started a new cycle in 1974 where abstract rhythms no longer conceal the concrete world. The newest compositions of the exhibition, *With Moldavians in Gyimes*, *Weaver's Loom* and *Borospataka*, have turned back to reality. Predictions of any future trends are impossible, but these pictures may constitute the basis for a pictorial language as did the colours and forms of the wintry Balaton or they may represent the close of a series and give way to another new experiment.

GYÖRGY HORVÁTH

A TOUR OF FIVE ART GALLERIES

Enikő Szőllősy—Imre Szemethy—Ákos Birkás—Iván Szkok—Gusztáv Sikuta

I like small art-gallery exhibitions—unfortunately there are too few in Budapest. I find carefully selected small-scale exhibitions more sincere than large shows where competition forces the artist into miscalculations—into calculations in general. Art critics have the habit of drawing parallels among painters and sculptors exhibited at the same time; but why must exhibitions accidentally co-occurring in the same month or week form a group? The five artists in question here do not form any group; nor for that matter do they even engage in theoretical disputes with one another. Four of them, Szőllősy, Szemethy, Birkás and Szkok, are young but their teacher, Sikuta, is youthful only in his art.

Enikő Szőllősy has constructed a large-scale plastic composition in the tiny Helikon Gallery entitled *Labyrinth*, the surface of which covers nine square metres. It consists of an ensemble of nine plastic units of two-metre high rectangles each of which indicate, albeit abstractly, human figures with their verticality and round, head-shaped features, which are however only icon-like golden or silver-plated halos.

The bodies of the "figures" (idols?) are of dark stained wood with surfaces resembling tarred railway ties and yellow brass and red copper chromed metal icon-heads on the top: other figures are made with copper tube inlays, with creasy, rusty iron application, or sometimes with fine white wood and painted torn bronze. Following the wooden plate comprising two negative circles, the concluding gesture is the rotating mobile with electric motor. The decisive feature is, of course, the order of the pattern, the strict rules behind its apparent decomposition, hence its labyrinth nature. Variations of individual elements within a narrow framework comprise an interesting study, but the artist's desire to depict a kind of microcosm is not entirely successful.

The shortcomings stem from technical perfection and excessive elaboration of materials. Technical perfection disturbs this robust venture, although meticulousness is pardonable if—as in the case of Enikő Szőllősy—it is inherent in the artist's make-up.

Anyway, the strength and courage of Szőllősy in attempting this formidable task and carrying it out almost to perfection is a unique moment in Hungarian art. It does

not reflect a drive to produce something new at any cost but a desperate wish to break free of routine.

Imre Szemethy's show at the Studio Gallery is dedicated to a single theme illustrating a Hungarian epic poem of the seventeenth century, the "Disaster of Sziget", concerning the struggles and martyrdom of Miklós Zrínyi in his 1556 defence of Szigetvár against the Turks; the epic focuses on the duel between Zrínyi and Sultan Suleiman, between Hungarians and Turks, between Christianity and Islam.

Szemethy systematically de-heroizes the heroic epic and everything he learned about it in school. His presentation is objective: paired pictures, *Zrínyi and suleiman* and *Suleiman and zrínyi*—the second name is always uncapitalized—illustrate self-glorification and disparagement of the enemy from two viewpoints; the same attitude is present in *Turkish spy–Hungarian spy*. Szemethy likes the absurd; pianos and garbage cans appear naturally in a sixteenth-century barricade. A dirigible balloon flies above Szigetvár and airplanes are shown in the engraving *Turkish Air Power*.

No particular thesis is presented by these pictures; they manifest only the artist's negation and playfulness and the historical framework happens to serve his self-expression. Historical tableaux were similarly employed by the late Béla Kondor.* Kondor, however, was more monumental, more merciless. Szemethy has no such pretentions: in lieu of Kondor's savage irony, there is a gentle humour in his historical contexts. In contrast to Kondor's sketchy, agitated baroque style, Szemethy reflects "biedermeier" realism. There is hardly any caricature at all; he is very meticulous, affectionately pedantic and makes use of nineteenth-century ornamental elements: he is an ardently loyal caustic.

Szemethy works with traditional engraving techniques; his stroke is delicate, even playfully overrefined. He almost always uses chamois-coloured paper, his prints are brown or blue, sometimes red on grey, another characteristic of his irony.

*

I dare not call Ákos Birkás a hyper-realist, yet this seems the most apt qualification. His painting is a documentary of reality in all its drabness, but a reality in which the artist feels compelled to intervene. He paints and draws with bravura but his virtuosity is not flagrant. His works are inspired by verism and painted in the post-Impressionist style still in favour in Hungary.

His oil-painting of a shop advertisement for artists' paraphernalia is unequivocal: Canvas, 55 forints; Canvas stretchers, 24 forints. The single-story tent-roofed raspberry-coloured suburban "villa", reflecting modest prosperity with its half-finished stone wall, is a simple satire of paradise acquired on earth. In Birkás's interiors the walls are "rolled"—as house-painters call it—with silver patterns on green background, the rooms are adorned with clumsily installed electrical outlets, a Van Gogh reproduction and a cheap "modern" imitation sheepskin rug on the couch. His compositions are full of untranslatable allusions which are understood only in Budapest and here too maybe only during the week of the exhibition. Pictures on exhibition are a recurrent theme with Birkás, like a play within a play. Paintings are shown on a wall against the frankly tedious grey background of a museum or gallery, and next to the painting are customary identification labels in pointed Roman type on gold. The paintings within the paintings are in somewhat heavy, ornately carved frames. His paintings themselves in the Ferencváros Cellar Exhibition are in conservatively modern, smooth-lined, patinated, antique gilded frames with a bole-red foundation.

*

Iván Szkok is a brilliant draughtsman; as a secondary-school teacher he claims to be able to teach even the most untalented

* See *The N.H.Q.* 17 and 40.

Bartha László müvei a Déri Múzeumban /minisztériumi ajándék/

SZ Kiss Katalin Debrecen 52 - 14560

Mü cime	technika, méret	DM lelt. sz.:
1. Az ősz utolsó napja	olaj, 76xlo5 cm	II.81.183.1.
2. Nádas	olaj, 75xlo5 cm	II.8o.52.1.

Kovács László 01.6.

BARTHA László müvei Benkő Ferenc/Derecske,Felszabadulás u.6/
tulajdonában,1984

1./ Emlékezések/elmélkedések?/ az erdőről,1965
gouache-karton,33,5 x 47 cm Jjl.:Bartha László,1965.VI.24

2./ Vizpart,1965
g.-k. 31x49 cm Jjl.:Bartha László,1965

3./ Házak/Falu/,197o
g.-k. 34,5x46 cm Jjl.:Bartha L.97o

4./ Müterembelső két alakkal/a müvész és Veronika/
g.-k. 57,5x77 cm.Jjl.:Bartha L.

5-/Hajnal/Balaton/ ,197o
g.-k. 36x44 cm Jjl.:Bartha László 97o

6./ Szobabelső karácsonyfával és Veronikával,1965
g.-k.32x49 cm, Jjl.:Bartha 965.XII.3o.

7./Jeges Balaton,1967
g.-k.31x48 cm J.j.l.:Bartha L. 97o

Ezen kivül két rajz:

1./ Óda Európához,1962
tus,212x15o mm.
jjl.:Bartha László,1962.VII.21.

2./ Az igazság és hamisság utazása,1962
tus,162x222 mm.
Jjl.:Bartha László,1962.VII.21.
és a fenti cim

Műtárgylista a szombathelyi Savaria Múzeum tulajdonában lévő, s 1974 óta készült festményekről:

Elmulván a setét éjszaka. 1974.
vászon, olaj, 11oxl7o cm. Ltsz: K.78.123.

Cirkusz. 1978.
vászon, olaj, looxl2o cm Ltsz: K.79.81.

Vale. 1979.
vászon, olaj, 9oxlo5 cm Ltsz: K.79.99.

Ablakok. 1981.
vászon, olaj, tempera, 8oxloo cm Ltsz: F.82.13.

Száll az idő,itthagy engem. 1979.
vászon, olaj, tempera, looxl4o cm Ltsz: F.83.11.

Pályám emlékezete.1981.
vászon, olaj, 12oxl5o cm Ltsz: F.83.36.

Meteora. 1976.
vászon, olaj, 8oxloo cm Ltsz: F.83.81.

Az ősz utolsó napja. 1978.
vászon, olaj, 73xloo cm Ltsz: F.83.82.

Istria. 1977.
vászon, olaj, 8oxloo cm Ltsz: F.83.83.

Islam. 1978.
vászon, olaj, 8oxloo cm Ltsz: F.83.85.

Geometrikus táj. 1976.
vászon, olaj, 9oxl2o cm Ltsz: F.83.86.

Ipari táj. 1976.
vászon, olaj, looxl2o cm. Ltsz: F.83.89.

A régi ház. 1974.
vászon, olaj, looxl2o cm Ltsz: F.83.9o.

Jégtörő Mátyás. 1974.
vászon, olaj, 12oxl4o cm Ltsz: F.83.91.

Terv az MMIK "Magvető" pannójához.
farostlemez, olaj, 55,5xl27,5 cm Ltsz: F.83.92.

Grafikák:

Cirkusz. sorozat. papir, gouache 345x49o mm
Ltsz: G.83.98.1.-G.83.98.12.

A Leander-torony. 1978.
papir, gouache, 348x491 mm Ltsz: G.83.179.

Aratás előtt. 1978.
papir, gouache, 34ox49o mm G.83.181.

Istambul I. 1975.
papir, gouache, 392x458 mm Ltsz: G.83.182.

Erdély sorozat. 1974.
papir, gouache, 41ox46o mm Ltsz: G.83.183.1.-G.83.183.6.

Hellas. 1977.
papir, gouache, 41ox458 mm Ltsz: G.83.184.

Ipari táj. 1976.
papir, gouache, 337x474 mm Ltsz: G.83.186.

Geometrikus táj. 1975.
papir, gouache, 345x491 mm Ltsz: G.83.187.

Könyv illusztrációk:

Bertha Bulcsu: A Teimel villa. 1976.
papir, gouache, 19ox125 mm Ltsz: G.83.114.

Castro: Napfényes házikó. 1974.
papir, gouache, 17ox22o mm Ltsz: G.83.117.1.-G.83.117.13.

Szakonyi Károly: Tudatom, jól vagyok. 1975.
papir, gouache, 2o5x135 mm Ltsz: G.83.126.

Karinthy Ferenc: Végtelen szőnyeg. 1974.
papir, gouache, 19ox265 mm Ltsz: G.83.139.

Roumain: A harmat urai. 1977.
papir, gouache, 19ox135 mm Ltsz: G.83.14o.

Katajev: Szentkut, gyógyir a feledésre. 1977.
papir, gouache, 18oxllo mm Ltsz: G.83.142.

Thomas Mann: Válogatott elbeszélések. 1974.
papir, gouache, 135x75 mm Ltsz: G.83.145.1. - G.83.145.6.

Jurij Trifonov: Hosszu bucsuzás. 1974.
papir, gouache, 135x75 mm Ltsz: G.83.146.1.-G.83.146.7.

Csikóink kényesek. Magyarországi cigány népköltészet. 1977.
papir, gouache, 24ox16o mm Ltsz: G.83.151.1.-G.83.151.17.

A cigány meg a sárkány. Püspökladányi cigány mesék. 1974.
papir, gouache, 185x125 mm Ltsz: G.83.153.1.-G.83.153.6.

Zöld mező szárnya. 1978.
papir, gouache, 19ox125 mm Ltsz: G.83.154.1.-G.83.154.9.

Arnold Zweig: Grisa őrmester. 1975.
papir, tollrajz, 18oxlo5 mm Ltsz: G.83.159.1.-G.83.159.14.

Francois Villon összes versei. 1979.
papir, gouache, 153xlo5 mm + különböző méretek. Ltsz: G.83.16o.1.-G.83.16o.59.

A

9

Kutató Bof.

1021 Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

l'Humanité 1.VI.67

UN GRAND PEINTRE HONGROIS A PARIS

Laszlo BARTHA

LASZLO BARTHA n'était pas venu à Paris depuis 1962. Il avait alors montré à la Galerie du Passeur des peintures qui révélèrent un coloriste né, maître dans l'interprétation des spectacles de l'usine d'Ajka, centre de l'industrie hongroise de l'aluminium, et des sites harmonieux du Balaton.

Le voyage de Bartha avait pour but la présentation à Londres d'une exposition de peinture moderne hongroise organisée par l'Art Council. Il en a profité pour visiter nos expositions, nos musées.

— Malheureusement, je suis arrivé trop tard pour voir la rétrospective Picasso, mais j'ai longuement parcouru le Musée national d'Art moderne. Je suis étonné par l'américanisation des galeries. Le Pop utilise des éléments qui n'appartiennent pas à l'art et je trouve curieux qu'on lui accorde tant d'importance. Les émaux moyenâgeux du Musée de Cluny m'ont passionné. Il y a là une source d'inspiration féconde pour un artiste de notre temps.

— Avez-vous voyagé en France ?

— A Poitiers, j'ai beaucoup aimé le Baptistère Saint-Jean. On peut y admirer une décoration dont le sujet est le même que celui d'une fresque romane découverte en 1906 à Velsprem, et brisée en 2.500 morceaux, que je suis en train de reconstituer. Dans cette fresque (une scène de vendanges) deux paons devaient se faire face... du moins je le croyais : mais je n'arrivais pas à les assembler. Devant la décoration de Poitiers, qui comprend également deux paons, j'ai enfin résolu le problème : de même que les volatiles du Baptistère, les paons de Verzprem ne doivent pas se regarder, mais se tourner le dos !

— Où en est la Hongrie sur le plan artistique ?

— Il n'y a plus, comme autrefois, de style officiel. Du réalisme à l'abstraction et au Pop, toutes les tendances s'expriment sans contrainte. Mais la liberté d'expression n'aboutit pas à l'anarchie. On discute beaucoup, notamment sur l'Op-art.

— Quels sont vos travaux actuels ?

— Je viens de terminer une grande composition, « Hommage à Grimau », qui a obtenu le Prix de la Ville de Velzprem. Je peins aussi un ensemble de toiles et de gouaches, intitulé « Méditations sur la forêt ». Ce thème me tient à cœur. Je suis d'origine transylvanienne et, quand j'étais petit, je tombais malade dès que l'on m'éloignait de ma forêt natale. En ce moment, je consacre une série de tableaux au vieux Tihany, localité du bord du Balaton où j'habite. A Tihany subsiste encore chez les paysans une manière de vivre ancestrale qu'il faut se hâter d'évoquer, car elle est en train de disparaître. Je retourne aussi travailler à Ajka ; j'y peins les installations industrielles, les hauts fournaux, source perpétuelle d'émerveillement pour moi. Bien entendu, je reste fidèle au Balaton, à ses paysages. On est si bien et c'est si beau là-bas : venez nous voir !

A Magyar Népköztársaság
Művészeti Alapja
meghívja Önt
1989. január 19-én
17 órára
a Vigadó Galériába

BARTHA LÁSZLÓ

festőművész
kiállításának megnyitására

Megnyitja:
CSORBA GÉZA
a Magyar Nemzeti Galéria
főigazgatóhelyettese

Megtekinthető:
február 12-ig
hétfő kivételével
naponta 10–18 óráig

88-1231 Dorogi Nyomda – KFT

5

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium
és a Műcsarnok
tisztelettel meghívja Önt

BARTHA LÁSZLÓ
festőművész
életmű-kiállítására

A kiállítást megnyitja
HUBAY MIKLÓS
1993. szeptember 14-én 18 órakor

ERNST MÚZEUM
Budapest VI., Nagymező utca 8.
A kiállítás megtekinthető 1993. október 10-ig
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

BARTHA L.

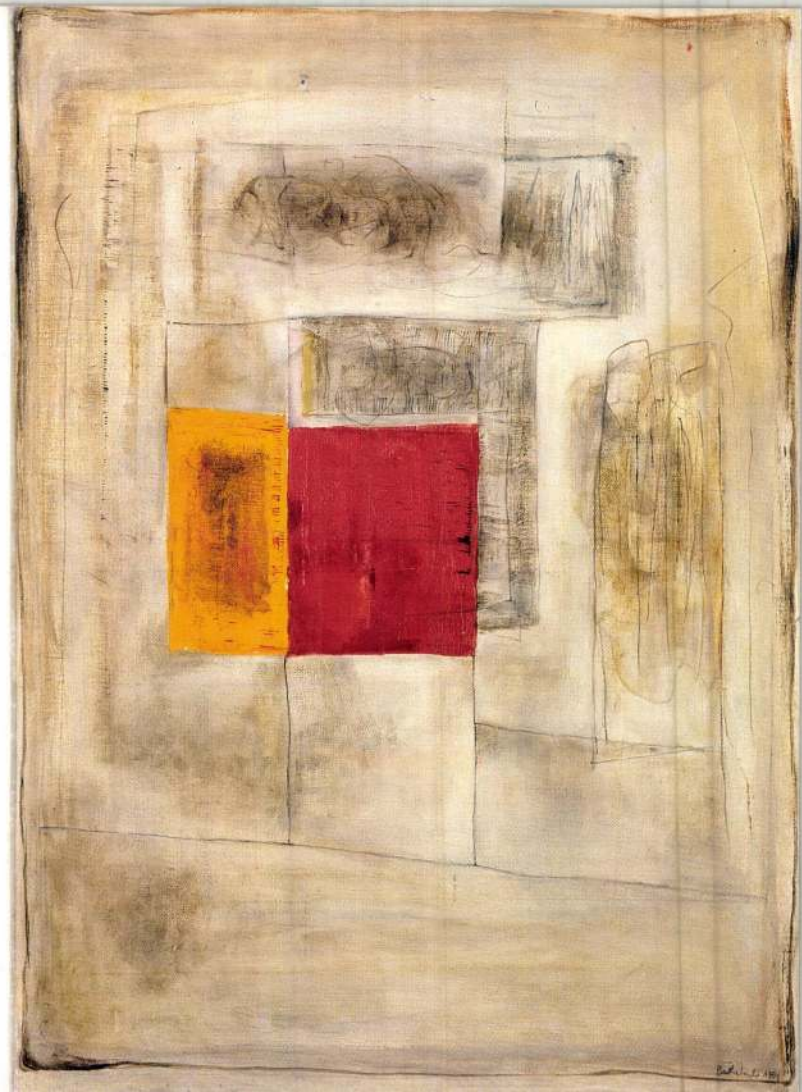

A REMÉNY HAL MEG UTOLJÁRA, 1984

LEX.

Tízéves a Trafó

Valaczkay Gabriella

A francia anarchisták 1998-ig viszonylag kevés kézzelfogható jót tettek a magyar kultúrával. Akkor azonban olyat, amiért máig hálásak vagyunk: elfoglalták a Liliom utca 41. szám alatti vizeletszagú, lestrapált transzformátorépületet, hogy daru horgára akasztott buszban imbolyogva üvöltsék világgá művészetük tételmondatát: „módszeresen kell zűrzavart kelteni, mert az szabadítja föl az alkotóerőt!" Több se kellett az ipari épületet először körbejáró *Szabó Györgynek*, aki a főváros támogatásával, az akkoriban elhalálozó FMK klub helyébe lépő kortárs művészeti központtá álmodta a helyet.

Tíz év telt el *Halász Péter* nyitóbeszéde óta, és amit ő akkor üres tisztásnak nevezett, azt a Trafót ma Szabó lakmuszpapírnak hívja. Leolvasható róla, hol tartunk épp, mi, magyar kultúracsinálók és -fogyasztók. A Liliom utcában mindenesetre minden eddiginél komolyabban veszik az évfordulót: enteriőrt, arculatot, bérleteket újítanak, beavató színházi konferenciát, táncmaratont szerveznek. Jubileumi évadjuk tömény a világhíres nevektől *(Peter Brook, Frenák Pál, Nagy József)*, szülinapi bulijukat pedig – jó transzformátorhoz méltón – az utcára viszik. Augusztus 29. és szeptember 5. között budapesti koncertbe, videoinstallációba, táncba, tűzzsonglőrökbe botlunk, ha akarjuk, ha nem. Pánikbetegeknek ebben az időszakban a szokásosnál is inkább ellenjavalljuk a metró használatát. A plakátokról tízszemű Trafó-nő fixírozza majd az egyszeri BKV-utast.

Színtelen egek alatt

Kiállítás

Bartha László-emlékkiállítás
Szombathelyi Képtár

Rózsa Gyula

Érdemes magyar művésznek vidéken születnie vagy tartósan távol élnie a fővárostól: jobb esélyei vannak a megünneplésre. *Bartha László* is alighanem annak köszönheti – nagyon is megérdemelt – centenáris kiállítását, hogy Kőszegen töltötte utolsó évtizedeit, ellentétben a többi, kilencszáznyolcban született és Budapesten nem jubilált mesterrel. Igaz, hogy ez az emlékkiállítás most kissé rögtönzöttre sikeredett, nincsen katalógus, a kiegészítő kőszegi bemutatón nem voltak évszámok sem, de a szombathelyi tárlat így is élmény és tanulságos.

Bartha László persze nem rousseauiánus szenvedelemből lett vidéken dolgozó festő. Kilencszázötvenötben úgy telepedett meg Tihanyban a felesége munkája révén, hogy akkor éppen kizárták a képzőművész-szövetségből. Nyilván nem szakmai alkalmatlanság miatt, hiszen akkor már mögötte volt az ántivilág legnagyobb szakmai elismerése, a Szinyei Társaság nagydíja, egy olasz állami és egy francia kormányösztöndíj, és negyvennyolcig a jövő letéteményesei között látta *Pogány Ö. Gábortól Rabinovszky Máriuszig* minden kritikus, akinek számított a véleménye.

Bartha ötvenötben Hegedűművészt festett. Finom, elmosódott és eleven gouache-t, amelyen, mint most újra látható, zöldes rezignációval tűnődnek az arcvonások, egyetlen vörös futam a vonó fája, és a modell alkotó passzivitással néz a hangszerére. Egyszóval valamiféle egyéni posztimpresszionista líra, amely egyáltalán nem volt alkalmas arra, hogy az akkoriban nyilvános kiállításokba is beilleszkedjék.

Hegedűművész, 1955. Gouache, 26,5x33,5 cm

Festett Bartha húsz esztendővel korábban döngő léptű parasztokat, monumentális parasztnőket is, de arra már senki nem emlékezett, talán ő maga sem. Holott a korántsem cserepes tanyán felnőtt, inkább felső, mint felső középosztályba született fiatal festő huszonévesen olyan népi figurákkal, olyan monumentális olajképekkel jelentkezett, amelyek ma is tiszteletet parancsolnak. Kibontott fejkendős Beszélgetői, hatalmasan megszerkesztve is asszonymelegséggel teljes Kalászszedői, s kivált szoborsúlyos Magvetője mind az előzménye lehetett volna annak a felszabadulás utáni közösségi művészetnek, amelyet annyiszor invokáltak, annyiszor deklaráltak, és végül annyira nem kellett negyvennyolc után senkinek. Már csak azért is hitele lett volna ennek a harminchatos hozzájárulásnak, mert Bartha népképeiben nyoma sincs se Turánnak, se kegyeskedésnek; az előtt a római ösztöndíj előtt születtek, amely római kurzus szintén nem hagyott kenetesen klasszicista nyomokat az életművön.

Sokkal inkább a francia piktúra tanulságai, amelyeknek helyszíni elmélyítésére két esztendő adatott a háború után. Mire azonban a festő elegáns és színes, könnyed és tartalmas, költői, de valóságelemekkel átszőtt festészetével hazaérkezett, éppen csak hogy maradt ideje bemutatkozni negyvennyolcban a Fényes Adolf Teremben – hogy aztán pontosan tíz esztendőt várjon a következő kiállításáig.

Nem tudjuk pontosan, mit és mennyit dolgozott Bartha a hatvanas évekig, erre a mostani kiállítás sem ad kielégítő választ. Azt a szívós, kitartó és sajátos munkát azonban, amellyel visszaszerezte a szín jogait a szürke egek alatt, ismerjük és ismerteti a mostani gyűjtemény is. Eleinte mintha a könyvkiadás ösvényein indult volna el. Nem mellékösvényeken, ne feledjük, a hatvanas évek illusztrációi korszakot alkottak. Bartha hozzájárulása itt is a színeké: költői gouacheokat komponált poétikus és kevésbé poétikus kiadványokhoz. Aztán, szinte észrevétlenül, megalkotta a maga figuratív nonfigurativitását.

Veszprém megyei éveiben felfedezte, hogy a nyomatékkal ajánlott üzemfestészet termékenyítő is lehet. Ha az üzem vegyi üzem, tele színnel és formával, a festő meg igazi kolorista, aki meglátja a vörösek, sárgák és kékek diadalát a kohókban és a csőrendszerekben. Tájképei pedig úgy simultak át a nonfigurációba, hogy senki kötözködő bele nem akadhatott: geometrikus, alapformákat tömörítő a balatoni jégzajlás, és a behavazott falu elvont ritmusú. Mire Bartha László Kőszegre költözött, már senkinek nem volt kedve számon kérni rajta az absztrakt ritmust.

(Utóirat: a gouache-t, e fedőfestékké kevert akvarellt gvasnak mondjuk, nem tudom, miért nem így írjuk. Ha már a vízfestéket nem írjuk aquarelle-nek.)

HIRDETÉS

e- mint egyszerű

Bodolai László
ügyvéd

Cégeljárás gyorsan, olcsón és egyszerűen. Ezzel indokolták az illetékesek az elektronikus (e-) cégeljárás bevezetését. Meglepően bölcs előrelátással kijelöltek egy puffer időszakot, amikor párhuzamosan lehetett alkalmazni mind a hagyományos, mind az e-cégeljárást. Különböző kedvezményekkel – pl. kevesebb illeték, gyorsabb cégbejegyzés – próbálták terelgetni az e-cégeljárás felé mind az ügyvédeket, mind az ügyfeleket, mérsékelt sikerrel. Az ügyvédtársadalom jó része idegenkedett az ad hoc módon szabályozott rendszertől, ami nem meglepő. Az e-cégeljárás ugyanis nem egyszerűbbé, hanem jóval bonyolultabbá tette a már bejáratott hagyományos cégbírósági ügymenetet. A hagyományos eljárásban a végzések postán érkeztek, mindenki pontosan nyilván tudta tartani az eljárási határidőket, és ez megfelelő (jog)biztonságérzetet okozott, ami ebben a szakmában elég lényeges.

Az e-cégeljárás viszont rengeteg hibalehetőséget rejtegetett. Kezdetben csak annyiban volt egyszerűbb a hagyományos eljárásnál, hogy a cégaktákat e-mailen lehetett beküldeni a cégbíróságra, és nem kellett sorban állni. Viszont az összes többi eleme csak bonyolította az ügymenetet. Első lépésként minősített elektronikus aláírási jogosultságot kellet igényelni. Az aláírásra jogosító csipkártyát az ügyvéd jó esetben egy hónap alatt megkapta egy hevenyészett oktatás keretében. Továbbá egy internetről letölthető kártyaolvasó programra és egy elektronikus cégaktát összeállító programra is szükség volt. Ha megvan a csipkártya és a program, a cégiratok elektronikus formátummá alakításához be kell szerezni egy lapolvasós szkennert. Ugyanis a hagyományos módon elkészített cégdokumentációt első lépésként be kell szkennelni meghatározott formátumban. Ez egy kisebb teljesítményű, nem lapolvasós szkennerrel iszonyatosan időigényes, idegőrlő munka. Persze kell egy közepes teljesítményű számítógép, megfelelő sávszélességű internet és az átlagosnál erősebb informatikai szakismeret. Az illeték és a költségtérítés fizetése is csak elektronikusan történhet, aminek az elszámolása cégalapítás esetében igen nehézkes és adójogilag nem tisztázott. Szkennelés után egy segédprogrammal lehet összeállítani az ún. e-aktát, amit elektronikus aláírással és időbélyeggel kell lezárni, és így elküldeni az illetékes cégbíróságra. A cégbíró manuálisan vitte be az adatokat a cégbíróság rendszerébe. A cégbíróság kezdetben csak e-mailben kommunikált az ügyvéddel, a hiánypótlások is így érkeztek. Már ha megérkeztek, mert az intelligensebb vírusszűrők nemritkán egyből a szemétkosárba irányítják-irányították az e-aktákat, miközben a határidők persze ketyegtek. A végzést tartalmazó e-mail néha egyszerűen eltűnik a cybertérben. A határidő elvétése komoly presztízsveszteséget is okozhat az egyébként vétlen ügyvédnek és komoly károkat az ügyfélnek. Mindemellett súlyos jogértelmezési különbségek jelentkeztek az ország cégbíróságainál, az ügyvédek csak kapkodták a fejüket az elutasító végzések láttán. A cégbíróságok döntéseit meg lehet fellebbezni, de tudvalévő, hogy nem érdemes, mert a hosszadalmas eljárás a cég gazdasági működését veszélyezteti.

> **A cégeljárások bizonytalansága kihat a gazdaság egészére. Egy változásbejegyzés meghiúsulása megakadályozhat cégfúziókat, korlátozhatja a döntési folyamatokat, vezetőcseréket, tulajdonosi változásokat.**

Mire valamelyest kikristályosodott a gyakorlat, néhány táblabíró észbe kapott, és kiadtak egy állásfoglalást, miszerint minden egyes dokumentumot alá kell írni elektronikusan. Így is ment jó két hónapig, amikor jött a következő körlevél, hogy mégis elég csak a kérelmet aláírni. Megjegyezném, a jogszabályok alapján nem tisztázott, hogy a csatolt bejegyzési kérelem nyomtatványt kell aláírni vagy az egész aktát tekinti a jogalkotó kérelemnek.

Közben ketyegett a július elsejei határidő, amikortól a jogszabályok szerint a kérelem nyomtatványt már nem szkennelve, hanem csak úgynevezett XML formátumba lehet beadni. Ez azt jelenti, hogy egy nyomtatványkitöltő programba kell felvinni az adatokat, ami átkonvertálja megfelelő formátumba az adathalmazt, amit a cégbíróság rendszere így elvileg felismer és a megváltozott adatot automatikusan beépíti a saját adatbázisába. A helyzetet jól jellemezte, hogy a hatálybalépés előtt egy nappal nem volt megfelelően leteszteltnyomtatványkitöltő program a piacon, mert nem hozták meg a paramétereket meghatározó jogszabályt. A július elsejei határidőt jó érzékkel határozták meg a jogalkotók, ugyanis egybecsengett egy másik határidővel: eddig a napig kellett átalakítani a gazdasági társaságok tevékenységi köreit a 2008-as TEÁOR-nak megfelelően. Az eredményt előre meg lehetett jósolni: a cégbíróság rendszere összeomlott. A cégbírók, ha a program valami hibát talált a beadványban, rosszabb esetben helyből elutasították a kérelmeket. Nemegyszer úgy, hogy az ügyvédnek gyakorlatilag fogalma sincs, hogy mi az elutasítás valódi oka. Gyakran az is előfordul, hogy eleget tesz a hiánypótlásnak, de a program újabb hibát talál a kérelemben. Ilyenkor a cégbíró vagy a szerkesztő jóindulatán múlik, hogy manuálisan kijavítja a hibát vagy elutasítja a kérelmet. És a cégbíróságok hozzáállása is nagyon különbözik. Egyes megyékben felveszik a telefont és segítenek, de a legtöbb helyen elérhetetlenek és semmiféle információval nem szolgálnak. Néhány lyukat azért befoltoztak a folyamatban: az e-mailben megküldött végzéseket elektronikusan alá kell írni, akkor minősül kézbesítettnek; ha az ügyvéd nem veszi át, levélben is megküldik, akkor a hagyományos kézbesítési szabályok az irányadók.

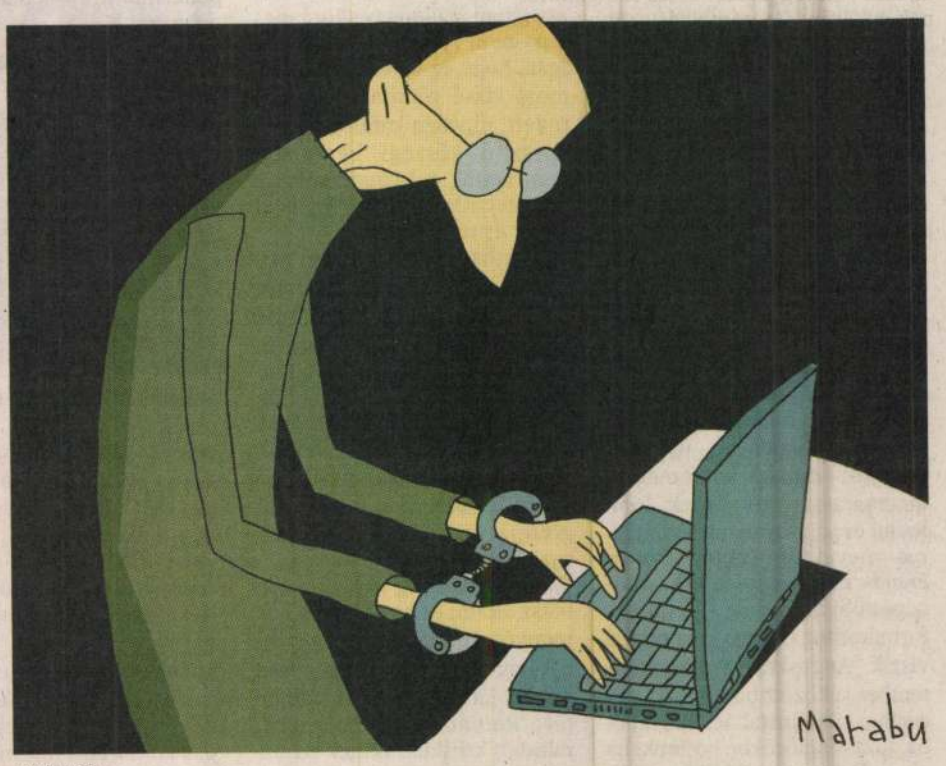

Marabu rajza

Sokan találgatják, mi volt a rapid, előkészítetlen bevezetés valódi oka. Néhányan az ügyvédi szakma megszűrésére tippeltek. Ebben van valami igazság. A heterogén ügyvédtársadalom nem kis részének komoly megterhelést jelent a cégeljáráshoz szükséges eszközök beszerzése, az ügyvédek nagy része koránt sincs felvértezve azzal az informatikai tudással, amit a rendszer üzembiztos kezelése igényel. Néhány idősebb kollégának a PDF formátum értelmezése is nehézséget okoz, s kíváncsi lennék, hány átlagember tudja, mit takar az XML formátum. Mindezen felül új rizikófaktorral kell szembenézni: az informatikai hibával. A helyzet korántsem megnyugtató. A cégeljárások bizonytalansága kihat a gazdaság egészére. Egy változásbejegyzés meghiúsulása megakadályozhat cégfúziókat, korlátozhatja a döntési folyamatokat, vezetőcseréket, tulajdonosi változásokat. A helyzetet jól illusztrálja az egyik jogi blogon hozzászóló ügyvéd véleménye:

Bojkott a cégbíróságokon

A teljesen elektronikus, automatizált cégeljárásban az ügyvéd átvette a bíró, a bíró meg a titkárnő szerepét. Az ügyvéd ellenőrzi és hitelesíti az okiratokat, a bíró meg regisztrál. Az automatizálás eredménye, hogy a cégbíróságokon sem a kiszolgáló személyzetből, sem bíróból nem kell majd annyi, mint eddig. A munkanélküliség rémével szembeni védekezésként a bírák minden eljárásnak keresztbe tesznek, lassítják azokat, demonstrálva túlterheltségüket, áttételesen nélkülözhetetlenségüket. Így fordulhat elő, hogy az 1 órás cégeljárás (bejegyzés) átlagosan 2-3 hétig, a változásbejegyzési eljárás még annál is tovább tart. A sorsát senki nem kerülheti el. Előtte azonban még kalimpálhat kicsit.

Az élet ezt is megoldja majd. Ügyvéd lesz belőlük is. Valamennyiünk sérelmére.

T.

Az erőfölény ára

Dr. Stadler János
versenyjogi szakértő

Szinkronba kerültünk Európával, de nem tudunk örülni neki. Arról van szó ugyanis, hogy a szívósan felfelé kúszó energiaárak mellé felnőttek az élelmiszerárak is. Miként egész Európában, sőt az egész világon.

Sokan sokfélét mondanak arról, hogy mit lehetne-kellene tenni: csökkentsük az alapvető élelmiszerek áfáját, adjunk rendkívüli segélyt a legrászorultabbaknak, vegyük el rendkívüli (Robin Hoodról elnevezett!) adóval az extraprofitokat stb. Ám figyelmen kívül marad a piacgazdaság féken tartásának leghatékonyabb eszköze: a versenyjogi felelősségre vonás. Mert ha a piacokon felfedezhető valódi versenykorlátozás, akkor az ellen fel kell(ene) lépni. Még akkor is, ha a József nádor téren az állami pénzügyérek örülnek az emelkedő áraknak, hiszen azokkal az áfa is emelkedik. A pluszbevételnek persze bőven van helye másutt, pl. a támogatásoknál, ezért az állam másképp érdekelt a vásárlóerő leszívásában, mint az emelkedő árakkal jelentős extraprofitokat elérő, de amellett általában kiváló adófizetőnek bizonyuló energiaszolgáltatók és élelmiszer-ipari üzlethálózatok. Ha ez utóbbiak tényleges piaci helyzetét nézzük, azonnal kitűnik, milyen óriási piaci hatalom van a kezükben. Amit fel is használnak egy szűkebb közérdek, nevezetesen a részvényesek minél magasabb osztaléka és persze a menedzseri prémiumok érdekében. Ennél persze jóval fontosabb lenne az egész társadalom közérdeke, aminek érvényesítésére hozták létre a versenyhatóságokat. Nálunk a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) a versenypolitika megvalósítója, Brüsszelben pedig az EU kormányának tekinthető bizottság szerve, a Verseny Főigazgatóság. De hol tudnának ezek eljárásokat indítani, milyen alapon, és ki ellen?

> **Ám figyelmen kívül marad a piacgazdaság féken tartásának leghatékonyabb eszköze: a versenyjogi felelősségre vonás. Mert ha a piacokon felfedezhető valódi versenykorlátozás, akkor az ellen fel kell(ene) lépni.**

A „főbűnös" köztudomásúlag egy nagy hatalmú, valódi nemzetközi kartell, a kőolajtermelő országok többségét tömörítő nemzetközi szervezet, az OPEC, de annak nekimenni egyelőre túl nagy falat lenne nemcsak Brüsszelnek, hanem még az ENSZ Biztonsági Tanácsának is. De azért akadna fogás például az európai országok gázellátásában egyre inkább főszerepet játszó orosz Gazpromon, melynek ügyvezető igazgatója, Alekszej Miller azzal riogatja vevőit, hogy belátható időn belül akár a duplájára is felemelhetik a gáz árát. Hogy miért? Mert emelkedik – a kőolaj ára! Jóllehet a lelőhelyek és a kitermelés területén vannak átfedések, a felhasználásban már nem sok. A fűtőolaj mint közvetlen energiaforrás alaposan visszaszorult, a gázüzemű gépjárművek pedig még nem igazán terjedtek el. Miután az orosz földgázt fogyasztó országok – elsősorban a kelet-európaiak – egyre jobban ki vannak szolgáltatva a Gazpromnak, amely így hatalmas erőfölényt élvez, az Európai Bizottság nyugodtan megbízhatná a brüsszeli Verseny Főigazgatóságot, hogy vizsgálja meg, nem él-e vissza ezzel az erőfölénnyel a hatalmas orosz gázkitermelő és szolgáltató vállalat. Mert ha már 2004-től kezdve annyira alaposan kivesézték a leghatalmasabb informatikai vállalat, az amerikai székhelyű Microsoft operációs rendszereinek piaci helyzetét, és meg is állapították a római szerződés 82. szakasza szerint erőfölénnyel visszaélést – 497 millió(!) eurós bírság kiszabásával nyomatékosítva –, akkor most átnézhetnének egy másik piacra is. Nagyon valószínű, hogy ha a bizottság illetékes biztosa, Neelie Kroes csak megpendítené a vizsgálat elrendelésének lehetőségét az összes Európába szállított gázra (tehát a holland, a norvég és az afrikai eredetűre is), már az megtörné a Gazprom áremelési lendületét. Persze India és Kína is hatalmas potenciális vevők lehetnének, de oda még messze nincsenek kiépítve a vezetékek, a kiépítés elég sokáig tart, s ha az újabb vevők belépéséig az orosz vállalat elzárja a csapokat, akkor az Európából őfeléje hömpölygő pénzfolyam is elapad. Az egymásrautaltság okán borítékolható a megegyezés. Érdemes lenne tehát a Verseny Főigazgatóságnak mielőbb belekezdenie az európai gázpiac vizsgálatába.

De lenne lehetősége fellépésre a mi Gazdasági Versenyhivatalunknak is. Mert miért kerül mostanában jó 8 százalékkal többe a benzinkutaknál a gázolaj, mint a normálbenzin, amikor annak gyártása semmivel sem igényesebb? Azért, mert a korábban alacsonyabb gázolajárak miatt elszaporodtak a dízelüzemű autók, a kamionok és a mezőgazdasági gépek továbbra is gázolajjal működnek, és ezt az átrendeződést a petrolkémiai vállalatok világszerte áremelésre használták ki, amit a benzinkutakat üzemeltető cégek ráterhelnek az autósokra. Ők pedig fizetnek, mivel az autóknak menniük kell, mondhatni, minden áron.

Európában ez az áreltolódás azért következhetett be, mert állítólag hatályban van egy harmincéves mentesítés a kartellszabályok alól, amit azért kapott a bizottságtól az öt legjelentősebb európai üzemanyag-termelő (a Five Sisters), hogy nagyjából azonos szintre kerüljenek egész Európában az üzemanyagok árai. (Csak nagyjából persze, mert a fogyasztási adó mértéke országonként eltérő.) Magyarország azonban nem tartozik a Five Sisters érdekszférájába, mert a Mol szilárdan kézben tartja a kőolajfinomítókat, sőt még exportál is. A kőolaj kb. 85 százalékát Oroszországból importálja, bizalmas szerződések alapján, és nem naponta kell fizetnie világpiaci áron, hanem havi esedékességgel, adott képletek szerint. És létezik még mindig kb. 15 százaléknyi hazai kitermelés is, amit csupán a leamortizált berendezések üzemeltetése és a bányajáradék terhel. Az olajfinomítók az európainál kedvezőbb árú energiával üzemelnek, a munkabérek nem túl magasak, és a Mol irányítása alá tartozik a kiskereskedelmi forgalom közel 40 százalékát lebonyolító benzinkúthálózat is. Ennél kedvezőbb piaci helyzet aligha létezhet. Versenytárs nincs, mert üzemanyag Magyarországra hozatala a szállítási költségek miatt eleve reménytelen (csak az OMV látja el az ország nyugati részében lévő benzinkútjait saját forrásból), így ha Shell- vagy BP-kútnál tankolunk, akkor is Mol-üzemanyagot kapunk. Vagyis Magyarország a kedvező kőolaj-beszerzési lehetőségeknek és feldolgozókapacitásoknak köszönhetően az üzemanyagokat tekintve úgyszólván teljes piaci függetlenséget élvez. Nem lenne elvárható, hogy ebből az előnyből a Mol valamennyit továbbítson az egész magyar társadalom számára? Hiszen az üzemanyagárak minden termék árát befolyásolják!

A mezőgazdasági termékekét is. De a szakértők ott inkább az elsöprő piaci erővel rendelkező felvásárlók és az áruházi láncok árpolitikájával magyarázzák az árak megugrását. Itt azonban sokkal rejtettebbek a piaci kapcsolatok, mint az energiahordozóknál, ezért a tényleges piaci viszonyok feltárásához a GVH intenzív aprómunkájára lenne szükség. Mintha a meggyfelvásárlási kartell nagy kaszálásának kivizsgálásával már neki is láttak volna ennek. Majd meglátjuk, mire mennek. A kitűnőnek ígérkező gabonatermés betakarítása és feldolgozása után remélhetőleg a liszt, a takarmány és a hús árának alakulását is folyamatosan figyelik majd. Hogy ha szükséges, beavatkozhassanak. Mert ez a dolguk.

Bartha László Veszprém megyei napló 1998. II. 23

Búcsú Bartha László festőművésztől

A badacsonyi remetén, Egry Józsefen kívül volt még egy festő, akinek Balatonról festett képeivel teljesedett ki művészete, miután több mint egy évtizedet élt a félszigeten. Akinek a tó különös arcát mutatta, azt a látványt, amely a művek szerkezetét is átformálta. Ez lett az a keret, amelyet a téli táj struktúrája alakított ki. A tájélmény újfajta képrendszerbe foglalása ettől kezdve lett *Bartha László* képein asszociatív szereppel fölruházva. A Tihanyi-félsziget panorámájának hatására Bartha képvilágának belső rendszere egyéni formáját nyerte el, az intenzív élményként ható római, párizsi évek hatásával gazdagítva. Sajátos magyar tájképfestészeti rendszer született meg, amikor a festő és az inspirációt adó táj egymásra talált, az 1955-ös tihanyi letelepedéstől kezdve. Felejthetetlen képek születtek: a jégvilág gondolatköre kisugárzott, az emlékezetes képfelületlátványok nemcsak ennek a világnak, de egyre teljesebb konkrét és szellemi környezet újraértelmezéséhez jelentettek kompozíciós struktúrát, egyre újabb jelentéseket hordoztak a kialakult képi jelek.

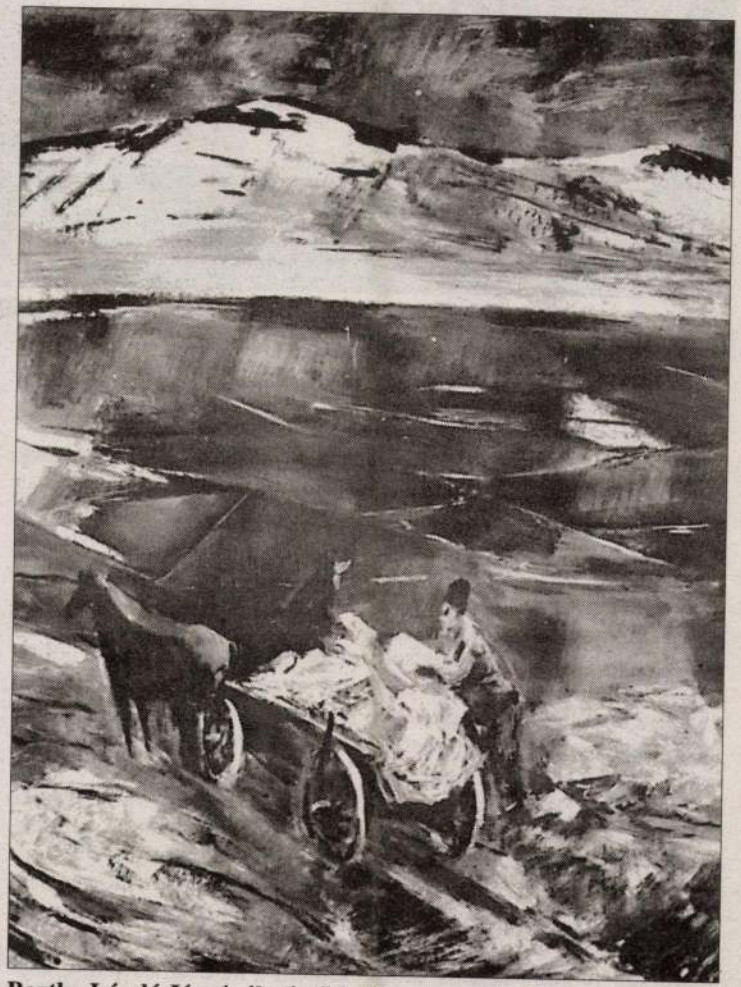

Bartha László Jégvágók című festménye

Volt egy festő, akinek lírai hangvételű tájképei, színes meditációi sok veszprémi közgyűjteményben, intézmény falán is őrzik az alkotó keze nyomát. A festő már elment, és ki tudja, milyen, a tihanyi csúcshegynél magasabb égi kilátókról, arcán a jól ismert kedves, cinkos-bölcs mosollyal tekinti a földi tájainkat, művészeti berkeinket.

Bartha László idén augusztusban lett volna kilencvenéves. Hatvannyolc óta Kőszegen élt és dolgozott, de képeivel, kiállításaival nemcsak Párizsban és Londonban, Münchenben és Stuttgartban szerepelt, de megfordult veszprémi, tihanyi kiállítótermeinkben is. Munkácsy- és Kossuth-díja, számos elismerése mellett ott áll 1962-es évszámmal Veszprém megye rangos elismerése, az Egry-díj is.

Sok régi barát fogadja azon a túlvilági messzi kilátón a festőt, Borsos Miklós és Németh László, Vass Elemér, Debrőczy Tibor és Liptákék... Mi pedig jégvirágos, öreg-tihanyos, erdőskohós pályaudvart és várost feltérképező képei nyomán megtanultuk másképp látni ezt a világot, ami körülvesz minket.

Gopcsa Katalin

helyekről érkezett közösségekhez: „Gyöngeségünkben segítségünkre siet a Lélek..." . A katolikus egyház számára pedig, ahol a 2000. jubileumra készülődve egy hároméves nagy lelki gyakorlat második szakaszában idén a Szentlélek évét hirdették meg, további erősítéseket kapott az imahét.

Az idei ökumenikus összejövetelek újdonsága volt megyénkben, hogy a nemrég megalakult veszprémi baptista közösség is alkalmat kapott az együttlétek során, hogy bemutatkozzék s igehirdető szolgálatával bekapcsolódjék a megyeszékhely korábbi években összeszokott testvéri kórusába, mintegy újabb szólamként. Előrelépésnek értékelhető, hogy az istentiszteletek végén már több templomban felhangzott a fohász az eucharisztia és az úrvacsora közös útjában álló akadályok felszámolásáért. Ez három éve a gyulai országos ökumenikus találkozón is már mondhatatlan igényként jelentkezett a szertartásokon. A közös úrvacsora – az intercommunio – iránti vágy bizakodásra késztet: egyházi megkötöttségeink, szokásaink előbb-utóbb alárendelődnek a Lélek egyesítő akaratának, szeretetének.

A reményteljesen bontakozó felekezetközi kapcsolatok mellett szomorú hátralépéseknek is tanúi lehettek az egyházi közösségek megyénkben, ami figyelmeztető jel lehet a jövőre nézve. Nyilvánvalóan óriási a felelőssége ebben a lelkipásztoroknak, akiknek magatartása példa- és irányadó a gyülekezetek, a hívek számára. Ha a pásztor eddig az egységkeresés céljával terelgette a rábízottakat a közös akol felé, s most a bontakozó kapcsolatokat személyes vagy vélt aggályaira hivatkozva befagyasztja, a másik közösséggel szemben bizalmatlanságot gerjeszt, átléphetetlen falakat építve ember és ember, keresztények és keresztyének között, azzal nemcsak hogy hosszú évekre ellehetetlenítheti a közeledés esélyét a hitközösségek között, hanem veszélyes tudathasadásos állapotot idéz elő a rábízottakban: Amiért eddig imádkoztunk, az nem volt Istennek tetsző?!

Dr. Márfi Gyula érsek a reformátusoknál a kereszténység sokszínűségéről, az értékek gazdagságáról beszélt az ökumenikus imahéten

Tragikus, hogy esetleg még politikai hangszereltségre is gyanakodhatunk ezekben a megnyilvánulásokban. Hiszen tapasztalhatjuk, sajnos, a politikai ellentétek beszivárogtak a hitélet érintetlennek vélt színtereire is manapság. S ha a politikában nem tudjuk, kinek higgyünk, kinek ne, ha eldönthetetlennek látjuk, ki keresztény politikus, ki nem, és van-e ilyen tiszta kategória egyáltalán, akkor az ökumenikus ellentéteknek a hit megtartó erejébe vetett bizalom is martalékául eshet.

Ilyen értelemben szerintem egyházi közügynek kellene tekinteni a kérdést, és semmiképpen nem lenne szabad átnézni felette megoldódik. Figyelmeztető jelként szolgálhat e tekintetben egy vidéki városunk – ahol az idén a felekezeti megosztottság lett úrrá, sok évtized szeretetközösségét váltva fel –, s ahol egy nyilvános rendezvényen egy katolikus asszony gyalázni kezdte a város jelenlévő protestáns lelkipásztorát, s ez ellen a helyi plébános a szavát sem emelte fel.

Imádkoznunk kell, hogy a viszálykodásba sodródott lelkészek meg tudják tenni egymás felé a szükséges és méltó, megkövető lépéseket. Mert a megbicsaklott kapcsolatok csakis a példamutatás, a közös és a folyamatos bűnbánat és egymás sajátosságainak megismerni akarása, azaz a párbeszéd által épülhetnek újjá. A gyűlölködés, a rivalizálás méltatlan a nem személyválogató Krisztushoz. A felelősség pedig soha nem alkalmi és helyi rendeltetésű. Címzettje nem csupán az adott közösség, hanem a magyar kereszténység.

Toldi Éva

BARTHA LÁSZLÓ - festő

Bartha László emlékére

● **Budai Rózsa**

Volt két kérdés, amit szerettem volna feltenni. Valamilyen alkalomra vártam, kiállításra, kitüntetésre, a külvilág kínálta apropóra, hogy ne zavarjam erőszakosan a visszavonultságot, amelyben éltek. Választották-e, vagy csak megélték, mert elmentek ifjúságuk barátai, küzdelmeik tanúi, mert nagyok voltak családi veszteségeik, mert a betegség túl közel került hozzájuk? Vagy elfogyott a hívó szó? Ez is, az is, az életkor is más tempót diktált.

Bartha László, a legfestőibb festőkortárs, a franciás Bartha, az impresszionista és a lírai alkat, életének kilencvenedik évében elment.

Nem tudhatom már meg, mi a véleménye a nőkről, azt sem, miért nem jelent meg képein Kőszeg, amely harminc évig otthona volt. Kedves volt, végtelenül egyszerű, mindig bölcs és gyakran szellemes. Mégis bátorság kellett ahhoz, hogy meg merje szólítani az ember. Neve volt és szakmai rangja, büszke volt rá a város és a megye, amikor Tihany után Kőszegre települt. Ez is óvta a tolakodástól. És volt két védőburka. Az egyikbe saját tűnődő természete bugyolálta be, a másikkal felesége, Veronika vette körül. Nekem időnként résnyire kinyíltak a védőhálók.

❁❁❁

„Én tudomásul veszem, hogy a művészet nem úgy rohanja meg az embert, mint az éhség, hiánya sokaknál nem is jelentkezik. A művészet megértésében az akaratnak, a megértési, befogadási szándéknak nagy szerepe van. Az lenne ideális, ha az embert a saját kortársai kedvelnék legjobban, de... Például 1960-ban készült el a Vasút című képem, állítólag nagy sikert aratott, az biztos, hogy a legtöbbet reprodukált munkáim közé tartozik. A Veres Pálné utcai galéria kirakatába ki is tették. Az arra járó vasutasok követelték, hogy vegyék be, le is köpték, annyira haragudtak rá. Szó volt arról, hogy a közlekedési tárca megveszi, aztán letettek róla, mert egy kész vasúti katasztrófát láttak benne, a sínek egy csomóba futottak össze. Azért az egy jó kép!"

❁❁❁

A Magyar Tudományos Akadémia a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia alapító tagjává választotta 1993-ban. Székfoglaló beszéd helyett egy kiállítást rendezett Budapesten. Az akadémiai tagságról mondta: „Erről két dolog jut eszembe. Az egyik: 1945 előtt is voltak az akadémiának művésztagjai, Dohnányi, Bartók, Kodály, nem akármilyen névsor. A másik: akadémikus festő, rettenetesen rosszul hangzik. Az én korosztályomnak a harmadik birodalom kedvenceit idézi, és a régi Műcsarnok vaskalapos urait. Azt a címet, díjat, kitüntetést tartom mérvadónak, amit a szakma ítél oda, szavaz meg." (Neki volt ilyen, a Szinyei Társaság nagydíját 1942-ben neki ítélték a szakma tekintélyei. A Kossuth-díjat is úgy fogadta, mint szakmai elismerést. 1993-ban kapta meg. Korábban ötször terjesztették fel, és húzták ki a listáról. Tudta, elviselte.)

❁❁❁

A politika tíz évét tette tönkre. 1946—47-ben másfél évet töltött, festett Párizsban. 1948-ban kiállíthatta a párizsi képeit, aztán csend, éppen tízéves mellőzés. Okát így mesélte el: „1948-ban, a szovjet festők első Műcsarnok-beli szupertárlatán azt mondtam: Remélem, hogy a magyar festészet nem éri el ezt a szintet. Behívatták a minisztériumba, figyelmeztették, és bizonyítási, javítási lehetőséget kínáltak. Egy listáról választották ki a feladatot: Pióker Ignác (akkoriban ismert sztahanovista munkás volt) integet a Moszkvába induló vonat ablakából.

— Azt hiszem, a képességeim más irányúak, mondtam, és ezzel befejeztük egymással a szocialista realizmus és én."

A politikáról: „A festészet az emberi tevékenység alja lesz, ha olyat kívánnak tőle, amire alkalmatlan. Nem tud politikai beszédeket, programokat vállalni. Ugyanúgy alkalmatlan rá, mint a mértan. Ha mégis megteszi, a mértan kiheveri, de a festészet elveszíti méltóságát. Nekem óriási szerencsém volt, hogy 1946 végén, francia ösztöndíjjal elutazhattam Párizsba. Másfél évig éltem abban az eleven, lázas légkörben, amely Picassót és Braque-ot juttatta világhírre. Csodáknak voltam tanúja a képzőművészetben, a színházakban. Sem Párizs, sem alkatom nem engedte, hogy elfogadjam azt értéknek, amit a Rákosi-korszak kínált, erőltetett. De megértem, hogy meg kellett élni valamiből, és kivárni a jobb napokat. Nem ítélem el ma sem azokat a kortársaimat, akik megfestették a füttyös kalauzt és Pióker Ignácot. Csak azt nem szeretem, hogy most mindenki üldözöttnek állítja be magát."

❁❁❁

Amikor Kőszegre költöztek, Bartha László túl volt impresszionista, lírai realista korszakán. A balatoni képek szakmai és közönségsikert hoztak számára. A siker azonban nem ingatta meg. Nem festette tovább a jeges Balatont, a könyvillusztrálásra, a színházi díszlettervezésre sem volt már ráutalva. Belső törvényeinek engedelmeskedett. Utazott, végigjárta szülőföldjét, Erdélyt, többször járt Párizsban, Olaszországban, megragadta Görögország, Törökország, és képei egyre elvontabbak lettek. A terek, a színek, a formák alkalmat adtak a vívódások, a belső élmények, az érzelmek kifejezésére. Sokat foglalkoztatta a festészet sorsa, a jövő. Életrajzírójának, Horváth György művészettörténésznek 1975-ben mondta: „Évek óta gyötör és gátolja munkámat az a lassan érő, de mind jobban erősödő bizonyosság, hogy a művészetnek a barlangrajzok óta tartó lírai vonulata, amelyhez én is tartozom, az utánam következő, vagy az azt követő generációval véget ér. Tudom, nem kellene ebben valamiféle tragédiát látnom, hiszen az idők folyamán műfajok tűntek el, mások, újabbak léptek a helyükbe."

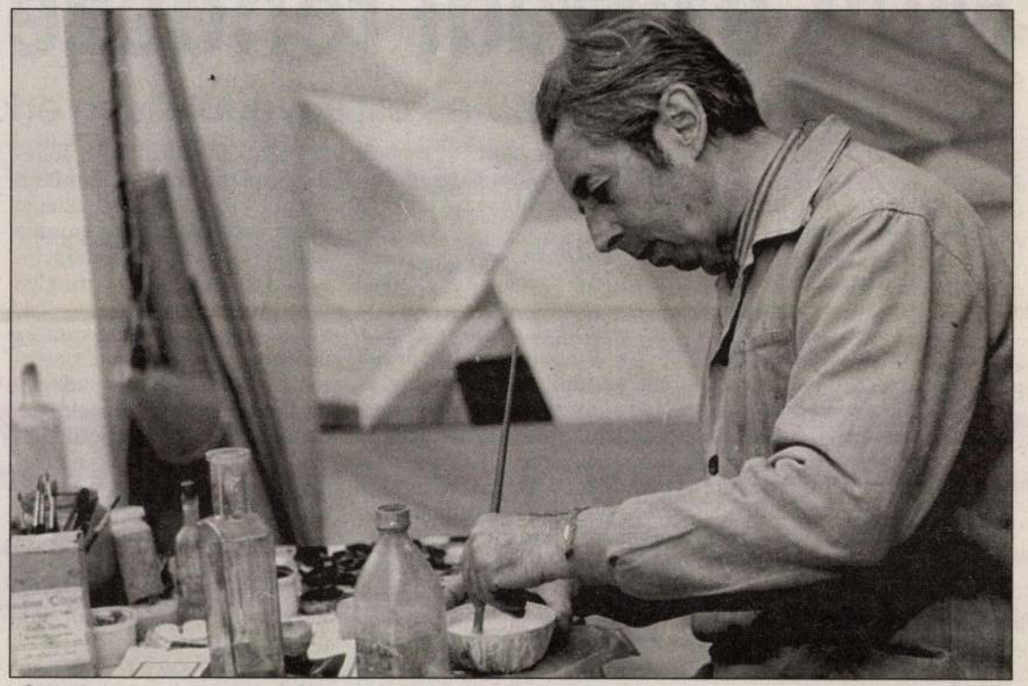

Fotó: Kaczmarski Zoltán

Legutolsó találkozásunkkor így beszélt: „Megkezdődött a festészet utóvédharca. Komputerkorszak következik, és a hagyományosan, ecsettel, vászonnal, papírral dolgozó festészetnek vége. Én emiatt nem vagyok különösebben szomorú, tudomásul veszem, hogy ami keletkezett, annak vége is lehet egyszer. A festészetben ez a vég nagyon közeli. Lehet ellene hősies küzdelmet folytatni, de ez olyan utóvédharc, amelyben a harcosok mögött már nincs semmi."

❁❁❁

Festékfoltos, mosástól fakó munkászubbonyát ennek ellenére minden nap felvette. Festett, mert ez volt a dolga. „Képek lesznek még, de kiállítás nem", búcsúzott. Jó egy éve megkérdeztem tőle, mi a legfontosabb az életben. Történettel válaszolt: „Egyszer Balázs Béla-stúdiós kisfilmeket zsűriztünk. Volt egy tízperces filmetűd, arról szólt, hogy az unoka magnószalagon küld hangos levelet a nagyapjának. A nagyapa is elhatározta, hasonlóan válaszol, többször elkezdte, így szólt: *Kedves unokám, most én elmondom neked, ami az életben a legfontosabb...* És aztán semmi, csak a hangkazetta sercegése. Makk Károllyal hadakoztunk, hogy ez a film nyerjen. Mert ami az életben a legfontosabb, az nem mondható el, és ha elmondható, úgysem érdekli az unokát. Nem tudom, mi a legfontosabb. Számomra talán az, hogy az elgondolásom és amit megvalósítani képes vagyok, összhangban legyen."

Hétvége

Múlt századi rendszerváltás

Erdődy Gábor szerint a ´48-as elit egyedülállóan erkölcsös volt

● **VN-interjú**

— Egyszerre mutatni nemzeti önérzetet és szembesülni az elmaradottsággal: ez a múlt századi rendszerváltók mának címzett üzenete — legalábbis így vélekedik az 1848—49-es forradalom és szabadságharc évfordulós rendezvénysorozatának első akcióját, az impozáns szombathelyi ´48-as kiállítást megnyitó Erdődy Gábor. A Millenniumi Emlékbizottság miniszteri biztosát, volt bonni nagykövetet és gyakorló történészt a forradalom üzenetéről, az egykori politikai elit morális tartásáról, s a szabadságharc történetét érő utólagos politikai manipulációkról kérdeztük.

— *Ahány politikai hatalom uralkodott a múlt század közepétől, annyiféleképpen magyarázták és kommentálták az 1848—49-es forradalom és szabadságharc eseményeit, leöntve az éppen aktuális politikai ideológia ragacsával. Miért éppen ehhez a dátumhoz nyúltak ilyen előszeretettel?*

— 1848—49 sorsfordító esemény, az államalapítással majd´ egyenrangú történelmi dátum. Jogosan, hiszen a magyarság történelmi fejlődésében az államalapítás óta a legjelentősebb változást hozta: a modern polgári Magyarország

kompromisszumok embere volt, aki szemben Kossuth forradalmiságával a józanság útját járja.

— *Sokan az ideologikus manipuláció kapcsán egy későbbi forradalom miniszterelnökét is megemlítik Batthyány kapcsán.*

— Valóban, számos analógia adódik, ha Batthyány és Nagy Imre politikai pályafutását szemléljük, még akkor is, ha tudjuk, hogy minden történelmi párhuzam pontatlan, és egyben leegyszerűsítő. Batthyány az uralkodó által szentesített törvényeknek megfelelően megválasztott miniszterelnök. A Habsburg uralkodó az, aki végül felrúgja az önmaga által szentesített játékszabályokat, majd azt a Battyhányt, aki védelmezi ezeket a törvényeket, törvénytelenül, az

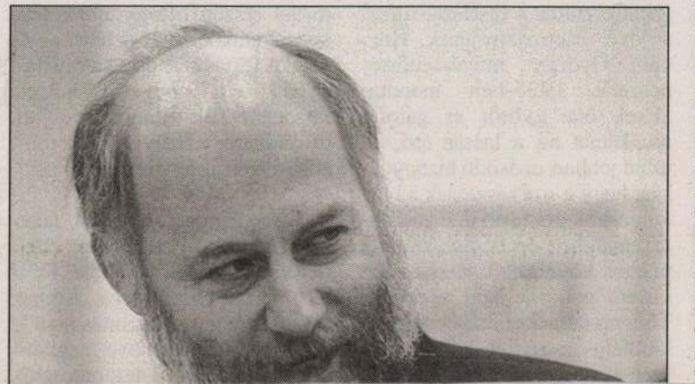

tett próbálni elhallgatni, félremagyarázni, nem tudomásul venni, kisajátítani, az üzenet olyan erős volt, hogy mindig felülkerekedett a manipulációkon. 1973-tól kezdve minden március 15-e komoly tiltakozás volt a diktatúra ellen, s az az üzenet, mely a nemzeti szuverenitás, a szabadság, az idegen hatalmak eltávolításának, az európai szabad népek családjába való visszatérésnek eszményét fogalmazta meg, a hetvenes-nyolcvanas években éppen a legaktuálisabb volt.

— *Ön a közelmúltban imponálónak nevezte az 1848-as politikai elit erkölcsi tartását. Valóban ilyen nagyszerű emberek álltak a múlt századi rendszerváltás élén, vagy csak utólag dicsőülnek meg ennyire?*

— A reformkorból kibontakozó liberalizmus legfontosabb eleme az egymás iránti tolerancia, mely képes az ellentéteket egy magasabb szintézisben áthidalni. Ez az érzés hatotta át ezeket a politikusokat.

— *A nemzetiségi kérdés 1848—49 egyik sarkalatos pontja. Szakértők szerint többek között e probléma megkésett feldolgozása miatt torkollt a forradalom végül is tragédiába.*

— Amikor a ´48-as polgári átalakulás az egész kontinensen végbemegy, akkor az európai liberalizmust általában az az utópizmus jellemzi, mely úgy gondolja, hogy a polgári értékek felszínre hozatala önmagában, automatikusan megoldja a nemzetiségi kérdést. Ez az utópizmus persze nemcsak a magyar politikai elitre volt jellemző. Kossuth 1848. augusztusi beszédében elmondja, hogy „a magyarnak az oláhval, az oláhnak a magyarral testvéri egyesülése a legnagyobb biztosítéka kölcsönös, boldog fejlődésünknek, s ha nem tudunk megállapodni, akkor közösen fognak az abszolutisztikus erők felettünk győzedelmeskedni". Szóval tudják, hogy meg kell állapodni, hogy ki kell engesztelődni, de jó ideig nem gondolkodnak azon, hogy a nemzetiségeknek külön jogokra van szükségük

Jönnek, látnak...

● **Prieger Zsolt**

Hogy az ember nem igazán kedveli ezt a harmadosztályú, kontraszelektált magyar politikusgárdát, az még önmagában nem jelenti a politika utálatát. A politika igenis fontos és komoly dolog, még akkor is, ha manapság pártkatonának többnyire csak a Holló Színházba való lesipuskások állnak be, aztán meg a csinos egyenruhát az istennek se akarják levetni. Szociológusok közben a lakosság általános kiábrándultságáról értekeznek, pedig nem apátia van, hanem csömör. Az emberek nem teljesen hülyék: okos, demagógiát mellőző kampánnyal igenis meggyőzhetőek, s talán még némi aktivitást is mutatnának, ha eljön az idő és szavazni kell. A probléma persze most már csak az, hogy kit ikszeljünk be, ha olyan a választék, mint egy moszkvai kenyérboltban ötvennyolc telén.

Azonban míg élünk, remélünk. Úgyhogy egyesek még bíznak abban, hogy kommunista diktatúrában lemerülő, majd ´90-ben hirtelen árvalányhajas süvegben felbukkanó történelemtanárok, eszement idegengyűlölő magyar utasok és ex-kommunistákból lett EU- és NATO-szakértő, rózsaszín vállalkozók után végre lesz itten normális polgárnak való, görcsmentes, ne adj isten, mosolygós magyar jövő.

Egyszer. Majd. Mert egyelőre ezek *vannak. Az a legjobb bennük, hogy még saját pártjukban sem érzik jól magukat. Békesi László ex-pénzügyminiszter és MSZP-politikus például azt mondja egy a napokban megjelent politikai és kulturális havilapban, hogy „én ezt a pártot (mármint az MSZP-t) nagyon nem szeretem, és nagyon rosszul érzem magam benne". Mit lehet erre mondani? Megértjük. Azt is mondja a manapság mostohagyerekként kezelt egykori sikerpolitikus, hogy az MSZP visszakanyarodott a tilitoli kádárista szisztémához, „tagjai alkalmatlanok mindenre, viszont remekül adminisztrálgatják magukat".*

A kijelentés persze a híreket kicsit is figyelőket nem lepi meg, az már inkább, hogy a szocialisták ennek ellenére (vagy éppen ezért) nagyon jönnek, látnak, s — ahogy ma fest az ellenzék — megint győznek. A közvélemény-kutatások szerint legalábbis nagyon így néz ki. A szocik közben nyakig vannak a szürkegazdaságban, szabadidejükben meg — felmelegítve feledhetetlen elvtársuk, Maróthy László „Erőművet és demokráciát" jelszavát — betonvárat álmodnak a Dunára. Horn Gyulát elkapták az időjárási frontok: kora tavaszi zavarodottságában először a nyugdíjasokat akarta zusammen ingyenes repülőjáratokra ültetni, majd Európa-barát-

BUDAI RÓZSA

Vasi tavaszi tárlat

Mérhetetlenül szegényebb lenne kultúránk, képzőművészetünk is az alkalmakra, a pályázatokra készült művek nélkül. A Petőfi-, a Dózsa-év szinte minden képzőművész fantáziáját megmozgatta. Erőpróbák, tehetségpróbák a társadalmilag, eszmeileg fontos évfordulók a művészeknek.

Vas megye alkotóinak tavaszi tárlatán, a szombathelyi Művelődési és Sportházban, a galéria felét azok a képek, szobrok, textíliák foglalták el, amelyek a felszabadulás 30. évfordulója tiszteletére kiírt pályázatra születtek. Szófecsérlés, hogy a téma azonossága szüli a sematizmust. A számtalan cáfolat mellé szerényen, de felsorakozik ez a tárlati anyag is, az adott téma egyéniség, tehetség szerinti variációival. Milyen lett volna az 1975-ös tavaszi tárlat a felszabadulási pályázat nélkül? Kétségkívül hagyományosabb.

A megye művészeinek és műkedvelőinek közös képzőművészeti kiállítása ellentétes benyomásokat hagy az emlékezetben. A tavaszi tárlatok közti egy esztendős szünet, a feledés tompítja az eredeti benyomást, a jótékony ismeretlenség lehetőségét kínálja a festők számára. Ám ez az ismeretlenség csalóka. Az új kiállításon nem is kevés kép előtt az újratalálkozás kétes értékű élményét éljük át. Az önismétlések, a technikai rutin és az azonos téma miatt voltunk elégedetlenek a korábbi megyei kiállításokkal.

Az egyhelyben topogás jeleivel találkoztunk az 1975-ös kollektív tárlaton is. Ez a bemutató azonban — gyengéi ellenére is — nívósabb volt a korábbi évekénél. Miért? Nem a nevek miatt. Ismert és rendszeresen kiállító vasiakkal találkozhattunk most is.

A kedvezőbb összkép elsősorban a felszabadulási pályázatnak köszönhető. Új képpel jelentkezett *Bartha László*. A pusztulást és a reményre ébredést szimbolizáló, tündöklő képe a kiállítás szép látványa. A tehetséges, fiatal *Hatos Csaba* képességeinek eddig nem ismert oldalát mutatta az Óvodások megfestésével. *Vértesi Péter* technikája az Anya című képben a legkiforrottabb. *Majthényi Károly* kisplasztikája, A tavasz első napja is méltán díjazott mű. A textilkép, *Benkő Mariann* Életfája a pályázati téma szimbolikus megközelítését példázza, *Horváth János* életképe, az 1945, a hagyományos, de nem sematikus felfogás típusa. Ez csupán a díjazott alkotások sora, amely tovább bővült a pályázatra érkezett képekkel, emlékműtervekkel.

Az idei kiállítás sikerében nagy részt vállalt *Németh Mihály* szobrász és *Geszler Mária* kerámikus. *Németh Mihály* nem tartozik a minden kiállítási alkalmat megragadó művészek közé. Szobrai a csendben, a látványosság nélkül telt hónapok szép, értékes termékei (Vízbenéző, Anyaság, Torzók, Kígyóölő). Erméi közül az ünnepi alkalmakra, jutalmazásokra tervezett variációk kerültek a nyilvánosság elé. *Geszler Mária* Kék és Arany tálaival az iparművészet kapott rangos képviseletet, hasonlóan *Benkő László* míves bőrmunkájához, a Békéhez

A kiállítás értékét az átlag fölé emelte több festő önmagát megújító teljesítménye. Az évről évre jelentős festményekkel szereplő *Hatos Csaba* hagyományos témavilágában, a falurészletek festésében igazolta ismét eredeti látásmódját, színkultúráját. Elsősorban a Téli faluvégére gondolunk. A kék szín fehéret keltő hatására alapozott, hó és sötétedés, formai és hangulati egységet valósított meg. A kiállítás legfigyelemreméltóbb képét festette meg *Hatos Csaba*. Festményt, amelynek leírása felesleges és nehézkes, a kép befogadásához a látvány szükséges, de elegendő is. A falu bensőséges élményével el-

NÉMETH MIHÁLY: *ANYASÁG*

lentétben bizony nagyon külsőséges és szokványos az Új városrész című képe. Nem ez *Hatos Csaba* útja, világa. *Simon Iván* a tusrajzok után ismét olajképekkel jelentkezett. Kétféle stílus, kétféle élményvilág mutatkozott meg képein. Zárt, erőteljes kompozíció a Ballada. Formailag, hangulatilag jól sikerült

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 ?

Bartha László festő

a Tengerparti város. A felbontott síkok az egymásraépülés, az élmények érzékeltetésében jutottak szerephez. A felszabadulási pályázatra készített Iparvágány és A gyár kapuja mutatja *Simon Iván* másik élményvilágát és a látvány megragadásának hagyományosabb módját. *G. Szigeti Magda* az Olvasó című táblaképpel, *Kéky Éva* a Lüktetés című grafikával emelkedett ki az átlagból. *Kéky Éva* egyszerű rajzzal, vonalakkal tudott mozgást, életet, történést és elvont gondolatot megjeleníteni. *Vértesi Péter* több hasonló gondolatú festménnyel szerepelt. Allegorikus vörös alakjai (A romok felett, Remény ébredése) a díjnyertes Anyasággal együtt hatnak erőteljesen. Várnai Valéria egyszerű kompozicióban tragikus hangulatot ragadott meg Fénykép és menóra című képén.

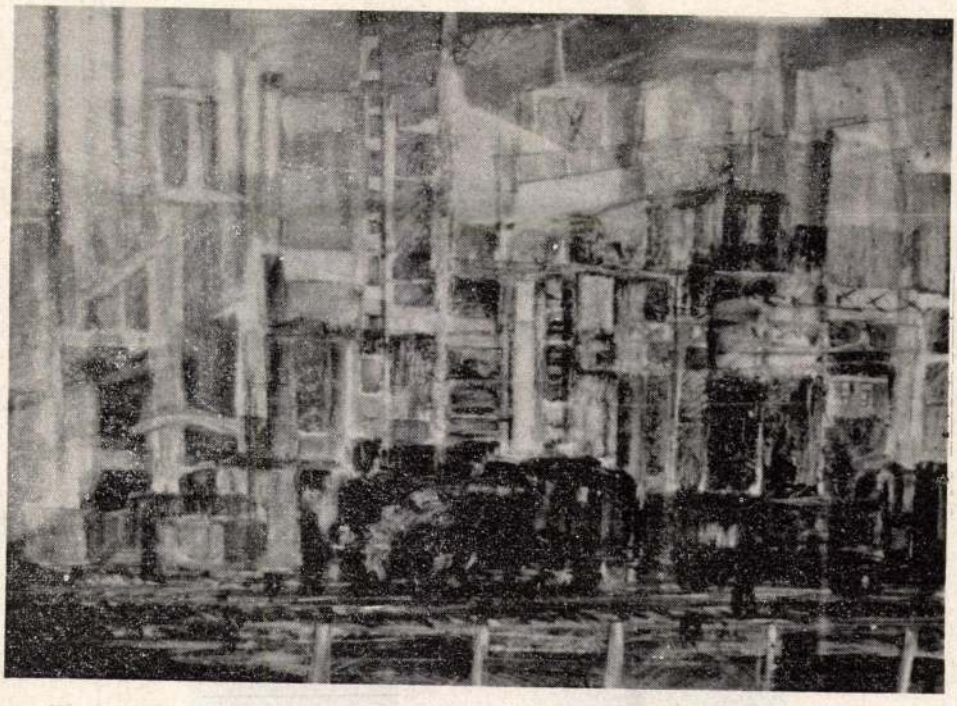

SIMON IVÁN: *IPARVÁGÁNY*

A tavaszi tárlat hagyományos és rendszeresen ismétlődő tájképfestészetével ezen a bemutatón is gyakran találkozhattunk. Vezettek a kőszegi témák. Még mindig, mondhatnánk, mert a szép kisváros a leggyakoribb élményforrása a műkedvelő festőknek. *Bankovits Ibolya, Fekete Viktorné, Benkő László, Biczó Antal, Csonka Ernő, Jaksa István* villantott fel kőszegi tájat, utcarészletet. *Csonka Ernő* nyújtott ebben a körben emlékezeteset melegbarna akvarelljeivel. A hangulatos, a valósághoz hű tájképfestészetet erősítette *Nagy István* balatoni és zalai képpel, *Pirchala Imre* és *Zentai Pál*. Új színekkel próbálkozott *Pünkösty Csaba*. Mediterrán tája harsány és friss volt.

Feltűnő volt a stílusegyezés néhány képen. *Krieg Ferenc* Őszi lombok és Emlékképeim című olajképein *Bartha László* szín- és formakultúrája hagyott

nyomot. *Dóczy László* nagy olajfestményei Ve
alkotót mutattak *Dóczy László* kisebb formá
Kápolna egyénibb hangulatú és stílusú.

Összességében nagyon vegyes hatású vol
néhány ismert, jó alkotó, például *Marosfalvi*
Szücs István. A legjobbak és a kisebb képes
A középmezőny, az új nevek hiányát a felszabadulási pályázat keltette versengés azonban ellensúlyozta, így az idén a korábbiaknál változatosabb, biztatóbb bemutatót láthattunk.

NÉMETH MIHÁLY: *VÍZBENÉZŐ*

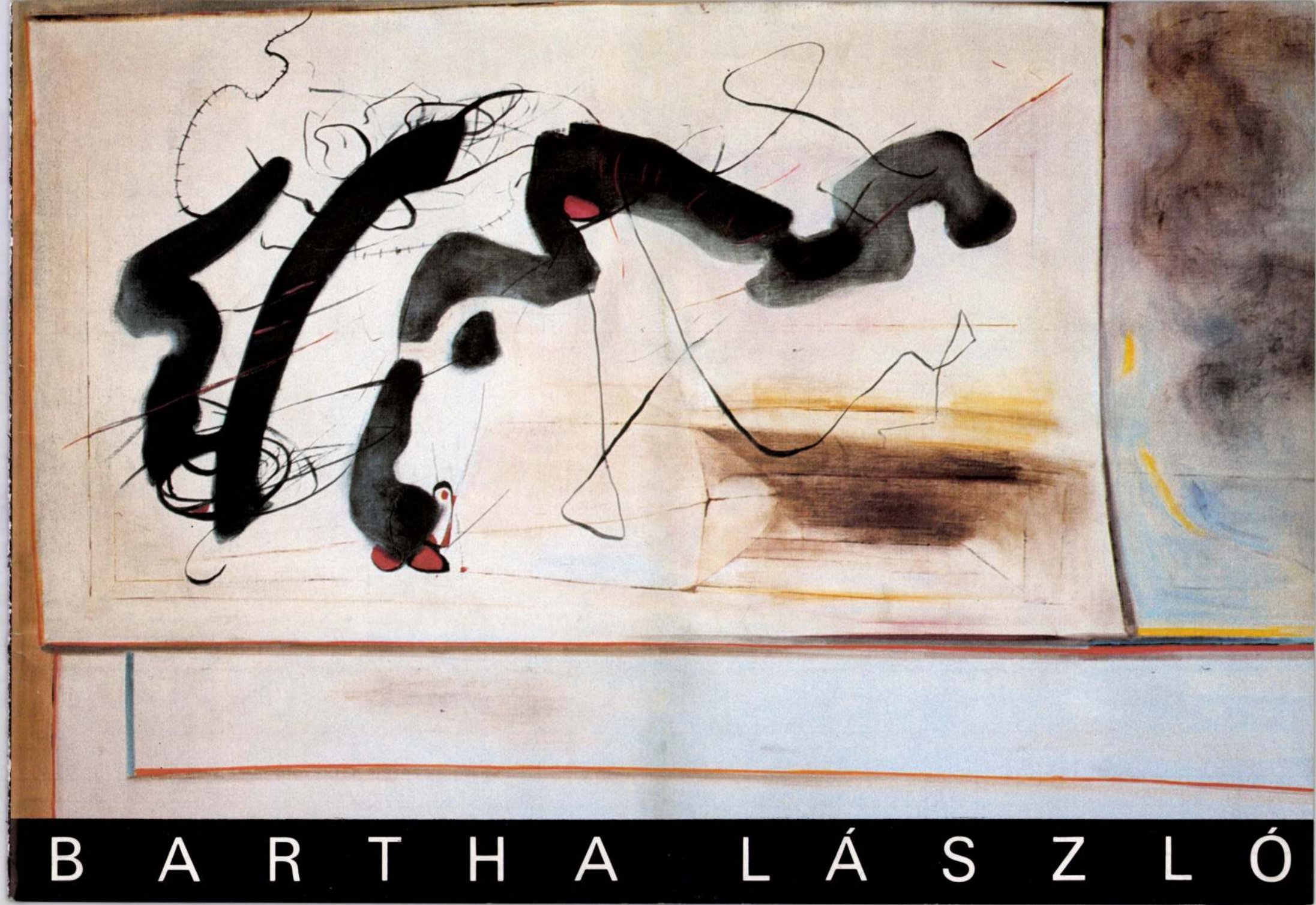

BARTHA LÁSZLÓ

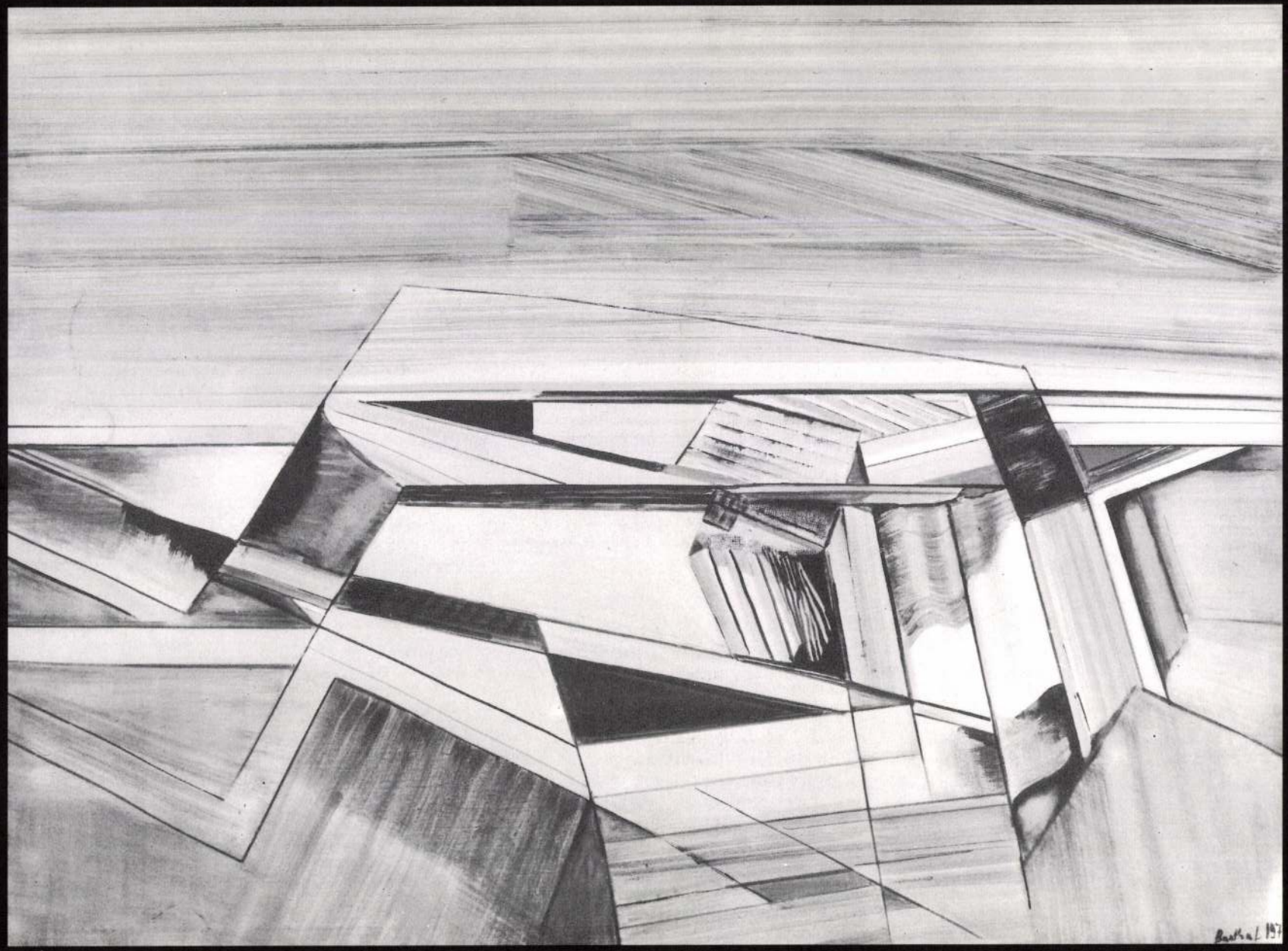

11. Geometrikus táj, 1976

Tíz esztendővel ezelőtt, 1974 késő őszén, a Műcsarnok életműkiállítást rendezett a hatvanhat esztendős Bartha László műveiből. Tegyük hozzá, kivételesen jól megválasztott pillanatban. Bartha László munkássága ugyanis éppen akkor vált összefoglalandóvá — és összefoglalhatóvá.

Összefoglalandóvá azért, mert hatvanhat éves koráig abszolvált negyvennyolc munkás esztendejének gyümölcsei éppen akkorra értek művészettörténeti értelemben betakaríthatóvá: pályaíve világosan kirajzolódott, s fölsejlett folytatása is.

Összefoglalhatóvá pedig azért, mert az életmű gerincét adó főművek még hiánytalanul egy fedél alá voltak gyűjthetők. Nem kellett választani köztük, ott lehetett valamennyi lényeges kép, gouache, rajz, illusztráció, díszletterv, nem szorította ki egyik a másikat. Időrendben pedig megmutatható, vagy legalább képviseltethető volt minden: a fiatal kor jól érlelt munkái éppen úgy, mint a harmincas évek önálló arcot kiküzdő festményei, a negyvenesek új irányt mutató gouache-kompozíciói, az ötvenesek érzelemmel telített asszony-ábrázolásai, a hatvanasok sajátos élmény-háromságát — a Balatont, a Bakonyt és az ajkai gyárakat — feldolgozó kompozíciók, s végül a hetvenesek sokfelé kötődő — élményt a szülőföld tájaiból, a görög kolostorokból, Európa és Ázsia kultúrájából merítő — humánus ciklusai.

Tíz évet várok most — jelezte akkor Bartha László —, s ha letelt, ismét jelentkezem: új képeimmel.

Most 1985-öt írunk, és Bartha László beváltotta az ígéretét. Itt van műveivel, hogy beszámoljon, hogy megmutassa, mivel gyarapította oeuvre-jét.

És most látszik igazán, milyen jó volt tíz éve összegyűjteni azt a tárlatot! Mostanra ugyanis a lehetetlent kísértené az, aki rá vállalkoznék: Bartha László életműve jó lélekkel nem szorítható be többé egyetlen kiállítás szűkösségébe. Egyszerűen mennyiségi okokból. Munkáinak nem lehetne másképpen helyet szorítani, mint más műveinek kihagyásával — s ugyan ki vállalkozik jó lélekkel a „selejtezésre" ott, ahol már nincsen selejt?

Mi is történt hát az eltelt évtizedben Bartha László életében és műhelyében? Lássuk előbb az életrajzi adatokat!

Hetvenhat éves elmúlt, ez könnyen kiszámítható — de nem fontos: erőit szerencsére nem csappantotta a kor.

Rendszeresen részt vett minden tárlaton, ahol a magyar művészet közösségében megjelennie kellett: ott voltak művei az összes országos kiállításon, szakmájának seregszemléin, a Dunántúlon élő művészek közös munkabemutatóin, s szűkebb pátriájának minden reprezentatív rendezvényén.

Munkásságáról 1979-ben önálló kötet is megjelent, a Corvina Kiadó „Műterem" sorozatának egyik indító köteteként.

Magas színvonalú munkálkodásának elismeréseképpen 1983-ban elnyerte a „Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze" címet.

Mindez persze a közkeletű hasonlat szerint: a jéghegy csúcsa. Ami igazán fontos, az Bartha László műtermében történt — és most kerül igaz valójában, mert teljességében és nem morzsalékokban mindnyájunk szeme elé.

Egy évtizeddel életműkiállítása után, újabb százakra menő munkáinak kiválogatott seregétől környezve az első kérdés természetesen az kell legyen: merre kanyarodott hát Bartha László útja?

A felelet pedig annyi, hogy: folytatódott benne mindaz, ami a hetvenes évek elején kibontakozott, s külső történésként a Tihanyból Kőszegre költözésben manifesztálódott, az életmű folyamatában pedig a hatvanas évek hármas tematikai kötelékétől való elrugaszkodásban és az időben-térben kitágult világhoz való hozzácsatolódás eredményeképpen született munkákban már megmutatkozott.

Folytatódott, de mindig megújulva — Bartha László továbbra is megtartotta művészetének alaptulajdonságát: a valóság újabb és újabb érintésével kezdett ciklusaiban mindegyre friss erőre kapott tevékenysége, miközben természetesen megőrizte alapvető tulajdonságait. szerkezetességét, ütemességét az egyik, áradóan lírai voltát a másik oldalon.

Szerkezetesség és líraiság? Első pillanatban bizony össze nem illőnek tetsző ez a fogalompár. Bartha László munkásságában azonban éppenséggel az. Sőt, egymást kiegészítő, egymást lehetségessé tevő.

Mivelhogy Bartha László festészete egyfelől évtizedek óta szerkezetelvű, másfelől pedig mindig és mindenkor érzelmileg erősen töltött: témáiban a rendet keresi — illetve olyan témákat keres, melyek eleve hívják az általa kialakított rendet —, ám megközelíteni csak azt és csak úgy képes, amihez, s amennyire érzelmi töltések vonzzák.

Mindennek a pontosabb megértéséhez egy keveset hátrálnunk kell az időben. Tihanyba kell visszamennünk, természetesen, jelesül Bartha László Balaton-képeihez, bakonyi erdőábrázolásaihoz és az ajkai gyáraktól ihletett festményeihez. Először ugyanis ezeken bukkant fel és szilárdult meg a jól ismert bartha lászlói rend, a négyzetrácsos és sávos komponálásmód. Igaz, akkoriban úgy véltük, elsősorban a választott témák húzására. Hiszen a Balaton és a tihanyi Belső-tó világa, repedésektől szabdalt jégfelülete volt, kétségkívül az első ciklus tárgya, s a sorozat valamennyi tagján egyértelműen a természeti kép átírásának tetszett a határozott rácsszerkezet. Amint ugyanezt olvashattuk le a bakonyi képekről is — rajtuk a rengeteg erdők vertikális és horizontális ritmusa íródott át fegyelmezett ritmusképletekké. A gyárak géptermeit pedig még átírni se kellett, a kígyózó, föl- és leszálló csövek és vezetékek, szíjak és gépkerekek a maguk valóságos közegében is a már jól ismert hálószerkezetre szerveződtek.

Mindez szigorú rendbe állt Bartha képein. Szigorú és érzelemmel telített rendbe. A szerkezet ugyanis sohase korlátozta, mindig csak tartotta Bartha műveit. És a szerkezetek rendje csudás érzékenységgel megfestett színfelületeket állított ritmikus mozdulatsorokba, s változtatott fagyos tó-tükörré, ragyogó éggé, az erő szerves létévé, a gyár színes és teremtő csodájává.

S végül mindez: látásmóddá, állandó közlési szerkezetté változott.

Változott, de — ha mondani nem is kell annak, aki Bartha László kiállításán járva képeit nézi, leszögezni mégsem árt talán — nem merevült. Szó sem volt és ma sincsen szó arról, hogy Bartha László valamiféle „kaptafára" lelt a képeinek gerincévé tett rácsos szerkezetben, amihez hozzákalapál mindent, aminek az ábrázolásába fog, jobban mondva, aminek elemzéséhez lát műveiben. Mégkevésbé arról, hogy magát

eleve korlátozva csak olyan dolgok izgatják immár, amik e sajátos rendben újraszerkeszthetők.

Ez a különös képi — vagy még inkább: elemzés- és láttatásmódbeli rend ugyanis felettébb rugalmas. Teli van mozgással, örvényléssel. Tartalékai kimeríthetetlenek, tartománya a valóságos „négyzetrácstól" a legváltozatosabb, már-már az euklideszi geometria törvényeivel kijelölt térből kilendülő bonyolult hálókig terjed — mindig a választott tárgy, az elemzett valóság-darab törvényeitől diktált módon és ütemben.

E nagyfokú szabadságot egyébként éppen az teszi lehetővé, ami Bartha László képein az érzelmi mozzanatok hordozójának mutatkozik az első megközelítésben: a színek világa. Sajátos, de szigorú törvénye ugyanis Bartha László képvilágának, műépítő módszerének, hogy mennél bonyolultabbá lesz munkáin a téri szerkezet, annál szigorúbb, annál összetartottabb a színek skálája. Lágy és finom, míg az egyszerű alakzatokon terítődik ki skálája, határozottabbá lesz a bonyolultabb ütemezésű terekben, s végül egészen erőssé, határozottan központozottá lesz azokon a kompozíciókon, amelyek téri ritmusvilága a nézői figyelem határozottabb gesztusokkal való terelését kívánja.

Mit visel el most, a nyolcvanas évek közepén, s mit viselt el a megelőző tárlat óta eltelt évtizedben Bartha László képi világa? Mit tudott elmondani — megérteni és megértetni — általa?

Munkáinak egy része ma is konkrét — tájbeli, kulturális, emberi — élmények közvetítője; a Meteora-kolostor, a török — iszlám — építészet, a középkori katedrálisok megrendítő élménye ütötte le összhangzataik első billentyűjét.

Másutt áttételesebb az indítás és bonyolultabb szövetű a közlés. Cirkusz című sorozatán például a szikáran és szilárdan szerkesztett alapképletbe előbb konkrét motívumokat írt a művészi szándék, majd e konkrét motívumok — gyarló szavakkal próbálva meg leírni a sokszálú látványt: egy cirkuszi finálé kavalkádja — általánosítása következett a sorozatépítés logikája szerint, s végül ismét négy figuratív lap zárta le a sort, rendhagyó módon, egy megrendítő élmény szorító kényszerétől kilendülten.

Ez az iménti leírás egyébként igen fontos ponthoz vezetett bennünket. Bartha László gondolkodás- és munkamódszerét tárta fel, egy konkrét példába kapaszkodva. S ha most túlnézünk a példán, ha a szükséges elvontsággal vizsgáljuk a bemutatott folyamatot, kiragadva belőle az általánosuló mozzanatokat, előttünk áll Bartha László különös, a konkrét élményeket az elvont festészet nyelvén, a képépítő líra nyelvén elmondó gondolkodás- és munkamódszere.

Bartha Lászlónak, amint azt ő maga számtalan alkalommal leszögezte, s amint azt minden munkája igazolja, mindig az élet való tényei, tárgyai voltak, s maradtak a megihletői. Ez az ihlető valami természetesen sok minden lehet. Például: az otthont jelentő, az állandóság biztonságával megajándékozó táj. Vagy egy olyan vidék, mely látványának erejével, megjelenésének szokatlanságával útközben megfogta a festőt. Egy épület. Egy tárgy. Egy olvasmány.

Az első benyomás azonban még nem képalkotó tényező Bartha Lászlónál. Sokkal inkább az a feldolgozása: az a folyamat, amelynek során előbb gondolatvilágának, majd festészetének szerves részévé teszi a megszerzett friss élményt. Folyamatról beszéltem, s nem ok nélkül — Bartha nem csupán megragadni akarja benyomásait, nem egyszerű rögzítésükre törekszik, hanem végiggondolásukra. Körüljárásukra, e szó képi és gondolati értelmében egyaránt. E körüljárás, e komplex képi és fogalmi végiggondolás eredménye, folyamatának hordozója, Bartha László gouache-kompozícióinak minden alkalommal újrakezdődő sora.

Sajátos kísérleti műhely ez. Mindvégig függ ugyanis benne az összes rész a megindító középponttól, a körüljárt konkrét élménytől. S ugyanakkor függetlenedik is tőle, mert minden sorozatban egymást is hívják, vonzzák, majd vitatják a lapok. A ciklusoknak tehát megvan a magva, a középpontja, s az önmozgása is. Az eredmény pedig — a lapok sora — a két erő összegeződésétől formáltan alakul: indul, forr s kristályosodik végérvényessé.

És a képek? Hol, s hogyan illeszkednek ebbe a zárt gondolati körbe, mely az értelmezés lépcsőfokait végigjárva kerek világot teremt?

A látszat szerint Bartha festményei: ismétlések. Kidolgozott változatai annak a nyersebb anyagnak, mely a kisebb formátumú első ciklusban megjelenik, s elnyeri formáját.

Miközben ezt kimondjuk azonban, nagyon kell ügyelnünk a szavak pontos jelentésére. Arra, hogy Bartha László képeit változatoknak neveztük. A változat ugyanis — nem másolat, nem nagyítás, hanem valami más: a lényeget megőrző és továbbfejlesztő megújítása az egyszer már kifejezett gondolatnak.

Így, s ezért Bartha László gouache-ai és festményei valamiképpen koncentrikus körökként vagy kettős spirálként volnának legkönnyebben elképzelhetők az összevetés eredményeképpen.

Egész munkássága pedig a szaggatott folyamatosság, a ciklikus megújulás eleven szövedékeként, melyben szervesen összefüggnek a jól tagolt részek, s melyben az egészet éppen az alkotóelemek dialektikus kapcsolatrendszere teszi rugalmassá és szilárddá egyszerre.

Egy tanulmányt, jól tudom, ésszerű szabályok szerint le kell zárnia valahogyan a szerzőjének. De hogy zárható le egy ilyen írás, mely egy életmű tíz évébe próbálta bevezetni olvasóit?

Hogy Bartha László honnan indult, s meddig jutott az útján, elmondtam, legjobb tudásom szerint. Hogy mi lesz tovább? Erre ő tud majd felelni, újabb munkáival.

Maradjunk hát annyiban, hogy — folytatni fogjuk a maga idején.

Horváth György

Vor zehn Jahren, im Spätherbst 1984 veranstaltete die Kunsthalle eine retrospektive Ausstellung aus den Werken des 66jährigen László Bartha. Und zwar zu einem außergewöhnlich gut ausgewählten Zeitpunkt. Denn das Gesamtwerk von László Bartha war zu jener Zeit eben zusammenzufassen — und zugleich auch zusammenfassbar.

Es war zusammenzufassen, weil die Früchte der achtundvierzig Arbeitsjahre des 66 Jährigen von kunsthistorischem Gesichtspunkt aus zu dieser Zeit reif zur Ernte waren: seine Laufbahn zeichnete sich klar ab, und auch die Fortsetzung war angedeutet.

Es war zusammenfassbar, weil die Hauptwerke, die das Rückgrat des Lebenswerkes ausmachen, noch vollzählig zu sammeln waren. Man mußte nicht auswählen, alle wichtigen Bilder, Gouachen, Zeichnungen, Illustrationen und Bühnenbilder konnten angenommen werden, keines verdrängte das andere. Alles war chronologisch aufzuweisen, oder jedenfalls vertretbar: die gereiften Werke der Jugend genauso, wie die individuell erkämpften Gemälde der dreißiger Jahre, die eine neue Richtung zeigenden Gouache-Kompositionen der vierziger, die gefühlsreichen Frauenschilderungen der fünfziger, die die eigentümliche Erlebnis-Dreiheit — den Balaton, das Bakony-Gebirge, und die Betriebe von Ajka — bearbeitenden Kompositionen der sechziger, und am Ende die an verschiedene Richtungen gebundenen Erlebnisse aus den Landschaften der Heimat, aus den griechischen Klöstern, aus der Kultur Europas und Asiens schöpfenden humanen Zyklen der siebziger Jahre.

Jetzt warte ich zehn Jahre, und wenn sie vergehen, melde ich mich wieder: mit neuen Bildern — versprach damals László Bartha.

Jetzt, im Jahre 1985 hat László Bartha sein Versprechen erfüllt. Er ist da mit seinen Werken, um zu berichten, um zu zeigen, womit er sein Œuvre vermehrt hat.

Und jetzt erweist sich wirklich, wie gut es war, vor zehn Jahren diese Vernissage zu veranstalten! Heute wäre es nämlich ein vergeblicher Versuch: das Lebenswerk von László Bartha ist nicht mehr in die Enge einer einzigen Ausstellung einzuzwängen. Einfach aus quantitativen Gründen. Man könnte seinen Arbeiten nur noch durch das Weglassen anderer Werke Platz machen — und wer könnte mit gutem Gewissen das Aussortieren unternehmen, wo es keinen „Ausschuß" mehr gibt?

Was geschah also im vergangenen Jahrzehnt im Leben und in der Werkstatt von László Bartha?

Betrachten wir zuerst die biografischen Angaben!

Er ist über 76, das ist leicht berechenbar, aber unwichtig; seine Kräfte wurden mit dem Alter zum Glück nicht geringer.

Regelmäßig nahm er an allen Ausstellungen, wo er in der ungarischen Kunstgemeinschaft zu erscheinen hatte, teil. Er war mit seinen Werken an sämtlichen Landesausstellungen, an den gemeinsamen Arbeitspräsentationen der Künstler von Transdanubien und auch an allen repräsentativen Veranstaltungen seiner engeren Heimat vertreten.

Ein selbständiger Band ist 1979 über sein Werk erschienen, und zwar als einer der ersten Bände der Reihe „Atelier" beim Corvina-Verlag.

Als Anerkennung seiner Arbeit von hohem Niveau erhielt er 1983 die Auszeichnung „Hervorragender Künstler der Ungarischen Volksrepublik".

Das ganze ist natürlich — laut dem bekannten Vergleich — nur die Spitze des Eisberges. Alles, was wirklich wichtig ist, geschah im Atelier von László Bartha — und kommt jetzt wahrhaftig, weil völlig, und nicht zerstückelt, zum richtigen Vorschein.

Nach einem Jahrzehnt seit seiner retrospektiven Ausstellung, umgeben von einer Auswahl aus Hunderten von Werken, ist vor allem die Frage zu stellen: welche Richtung nahm der Weg von László Bartha?

Die Antwort wäre: in den Werken setzte sich alles fort, was sich am Anfang der siebziger Jahre entfaltet hatte und sich als äußerliches Geschehen im Umzug von Tihany nach Kőszeg manifestierte, was sich — im Prozeß des Lebenswerkes — schon im Ablösen von der dreifachen thematischen Bindung der sechziger Jahre und in den Werken zeigte, die als Ergebnis der Anknüpfung an eine in Raum und Zeit ausgedehnte Welt entstanden.

Es hat sich fortgesetzt, aber immer wieder erneuert. László Bartha hat die Grundeigenschaften seiner Kunst auch im weiteren bewahrt: in den Zyklen, durchdrungen von immer neuen Impulsen der Wirklichkeit, erwachte seine Tätigkeit zu neuer Kraft, während er seine grundlegenden Eigenschaften natürlich beibehielt. Strukturständigkeit und Rhytmik auf der einen, strömende Lyrik auf der anderen Seite.

Strukturständigkeit und Lyrik? Diese Begriffe scheinen im ersten Augenblick disharmonisch zu sein. Doch im Werke von László Bartha stimmen sie genau überein, ergänzen sich sogar, machen einander möglich.

Seit Jahrzehnten entspricht die Malerei von László Bartha dem Strukturprinzip, doch ist sie von den Gefühlen immer stark beeinflußt; in seinen Themen sucht er die Ordnung (bzw. er sucht Themen, die von vornherein die von ihm hervorgerufene Ordnung anbieten), zur Annäherung ist er aber nur so weit fähig, wie er sich gefühlsmäßig angezogen fühlt.

Zum genaueren Verstehen muß man zeitlich etwas zurückgehen. Man muß nach Tihany zurückkehren, zu den Balatonbildern, den Schilderungen des Bakony-Waldes und zu den Gemälden mit den Betrieben von Ajka. Auf diesen Bildern tauchte nämlich zuerst auf, und festigte sich László Bartha's gut bekannte Ordnung, die Raster- und Streifenkomposition.

Damals dachte man: um vor allem die ausgewählten Themen zu unterstreichen. Der Gegenstand des ersten Zyklus war die Welt des Balatons und die des Inneren Sees von Tihany, ihre vereisten, gesprungenen Oberflächen. Die energische Rasterstruktur schien auf den einzelnen Bildern des Zyklus eindeutig die Umsetzung des Naturbildes zu sein. Dasselbe war auf den Bildern des Bakony-Gebirges zu sehen: der horizontale und vertikale Rhytmus des Waldes wurde in disziplinierte Rhytmusformeln umgewandelt. Die Maschinenräume der Betriebe mußten überhaupt nicht umschrieben werden: die schlängelnden, hinauf- und herabsteigenden Röhren und Leitungen, Riemen und Räder organisierten sich in ihrer Wirklichkeit zu der gutbekannten Rasterstruktur.

All das in strenger Ordnung auf den Bildern von Bartha. In einer Ordnung voll mit Strenge und Gefühl. Die Struk-

tur hat nämlich die Werke von Bartha nie begrenzt, immer nur zusammengehalten. Die Ordnung der Struktur hat sensibel bemalte Farbflächen in rhytmische Bewegungsreihen gestellt, wandelte sich in eiserne Seespiegel, leuchtenden Himmel, zum organischen Werden der Kraft, zum bunten und schöpferischen Wunder der Fabrik.
Und am Ende wandelte sich all das zum künstlerischen Aspekt, zur ständigen Kommunikationsstruktur.
Es wandelte sich, aber — obwohl es dem Besucher dieser Bartha László-Ausstellung nicht gesagt werden muß, ist es vielleicht nicht überflüssig, festzustellen — es versteifte sich nicht. Es war und ist keine Rede davon, daß László Bartha eine Art „Nenner" für die Rasterstruktur, das Rückgrat seiner Bilder, gefunden hat, dem er alles einhämmert, was er zu schildern beabsichtigt, besser gesagt, was er in seinen Werken zu analysieren beginnt. Noch weniger handelt es sich darum, daß er — eigene Grenzen ziehend — nur für Dinge interessiert ist, die in dieser eigenartigen Ordnung neu zu strukturieren sind.
Diese merkwürdige bildhafte, oder noch eher: analytische und sichtmodale Ordnung ist äußerst elastisch. Sie ist voll von Bewegung, von Wirbeln. Ihre Reserven sind unerschöpflich, ihr Gebiet breitet sich vom einfachen Raster bis zu den verschiedensten, fast durch die Gesetze der euklidischen Geometrie bestimmten aus dem Raum ausschwingenden Netzen hin — immer wieder in einer Art und Weise, die von den Gesetzen des ausgewählten Gegenstandes, der analysierten Wirklichkeit bestimmt wird.
Diese große Freiheit wird eben dadurch ermöglicht, was sich in der ersten Annäherung als Träger der Gefühle auf den Bildern von László Bartha zeigt: die Welt der Farben. Es ist nämlich das eigenartige, strenge Gesetz der visuellen Kunst, der strukturellen Methode von László Bartha, daß, je komplizierter die Raumstruktur in seinen Werken ist, desto koherenter und strenger die Skala der Farben wird. Seine Skala ist weich und zart bei den einfachen Formationen, sie wird bestimmter bei den komplizierter rhytmisierten Raumschilderungen, und sie wird endlich vollkommen betont und bestimmt konzentriert bei den Kompositionen, wo der Rhythmus der Raumwelt die Lenkung der Betrachtungsaufmerksamkeit mit energischen Gesten erwünscht.
Was erträgt die visuelle Welt von László Bartha jetzt, Mitte der achtziger Jahre, und was hat sie im vergangenen Jahrzehnt, nach der letzten Vernissage ertragen? Was konnte er durch sie sagen — verstehen und verstehen lassen?
Ein Teil seiner Arbeiten ist heute noch Vermittler konkreter — landschaftlicher, kultureller, humaner — Erlebnisse: das kathartische Erlebnis des Meteora-Klosters, der türkisch-islamischen Baukunst, der mittelalterlichen Kathedralen hat den ersten Ton ihrer Harmonie angeschlagen.
In anderen Fällen ist die Einleitung übertragener, die Mitteilung komplizierter. In seiner Reihe „Zirkus" z. B. hat die künstlerische Absicht zuerst ganz konkrete Motive in die strenge und kompakt konstruierte Grundformel geschrieben. Dann folgte — die vielseitige Szene, die Kavalkade eines Finales im Zirkus, mit gewöhnlichen Worten kaum zu beschreiben — die Verallgemeinerung dieser konkreten Motive laut der Logik des Serienaufbaus, und am Ende schlossen vier figurative Blätter die Reihe wieder ab, auf regelwidrige Art ausgelöst durch den drängenden Zwang eines kathartischen Erlebnisses.
Diese Beschreibung führte übrigens zu einem sehr wesentlichen Punkt. Sie hat die Denk- und Arbeitsmethode von László Bartha durch ein konkretes Beispiel erschlossen. Und wenn man über das Beispiel hinwegblickt, wenn man den vorgeführten Prozeß mit der notwendigen Abstraktion untersucht, und die verallgemeinerten Momente herausgreift, steht die eigenartige Denk- und Arbeitsmethode von László Bartha vor uns, die die konkreten Erlebnisse durch abstrakte Malerei, durch die Lyrik der Bildstruktur erzählt.
Die Inspirationen von László Bartha — wie er selbst mehrmals festgestellt hat, und was alle seine Arbeiten dokumentieren — waren und blieben die wirklichen Tatsachen und Gegenstände des Lebens. Das Inspirierende kann natürlich vieles sein, z. B. die Landschaft, die Heimat bedeutet, die uns die Sicherheit der Stabilität schenkt. Oder eine Gegend, die mit ihrer Attraktivität, mit der Ungewöhnlichkeit ihrer Erscheinung den Maler festhielt. Ein Gebäude. Ein Gegenstand. Eine Lektüre.
Der erste Eindruck bedeutet aber noch keinen bildschöpferischen Faktor bei László Bartha. Desto mehr ist es aber seine Bearbeitung, d. h. der Prozeß, durch den er das frisch erworbene Erlebnis zum organischen Teil zuerst seiner Gedankenwelt, nachher aber seiner Malerei macht.
Ich habe von einem Prozeß gesprochen, und nicht ohne Grund. Bartha will die Eindrücke nicht nur ergreifen, er will sie nicht einfach fixieren, vielmehr überlegen, im visuellen und gedanklichen Sinne des Wortes umwandern.
Das Ergebnis dieses Umwanderns, dieses komplexen visuellen und begrifflichen Überlegens, der Träger dieses Prozesses ist die immer wieder beginnende Reihe der Gouache-Kompositionen von László Bartha.
Es ist eine eigenartige Versuchswerkstatt. Alle Teile hängen nämlich von dem Impuls gebenden Zentrum, vom umgangenen konkreten Erlebnis ab. Zur gleichen Zeit werden sie aber unabhängig, weil die Blätter einer jeden Reihe einander rufen, anziehen und auch in Frage stellen. Die Zyklen haben also ihren Kern, ihr Zentrum und auch ihre Selbstbewegung. Das Ergebnis — die Reihe der Blätter — bildet sich aus der Summierung der beiden Kräfte: es setzt sich in Bewegung, gährt und kristallisiert sich endgültig heraus.
Und die Bilder? Wo und wie passen sie in diesen geschlossenen Gedankenkreis, der über die Stufen der Interpretierung eine geschlossene Welt schafft?
Dem Schein nach sind die Gemälde von Bartha Wiederholungen. Ausgeführte Variationen jenes rohen Stoffes, der im ersten Zyklus von kleinerem Format erscheint, und seine Form gewinnt.
Während dieser Behauptung muß auf die genaue Bedeutung der Worte sehr geachtet werden. Darauf, daß wir die Bilder von László Bartha als Variationen bezeichnen. Die Variation ist nämlich keine Kopie, keine Vergrößerung, sondern etwas anderes: die das Wesen erhaltende zugleich aber weiterentwickelnde Erneuerung eines früher schon ausgedrückten Gedankens.
Als Ergebnis dieses Vergleiches wären

also deshalb die Gouachen und Gemälde von László Bartha als eine Art konzentrierter Kreise oder doppelter Spiralen am leichtesten vorstellbar.
Sein ganzes Werk ist als aussetzende Kontinuität, als lebendiges Gewebe der zyklischen Erneuerung zu betrachten, in dem die gut gegliederten Teile miteinander organisch zusammenhängen, in dem das Ganze eben durch das dialektische Verknüpfungssystem elastisch, und zugleich fest wird.
Der Verfasser muß eine Studie gemäß logischen Gesetzen irgendwie abschließen. Wie kann aber eine Schrift, die versucht, den Leser mit zehn Jahren eines Œuvres bekannt zu machen, abgeschlossen werden?
Von wo László Bartha ausging, und wie weit er gekommen ist, habe ich nach meinem besten Wissen mitgeteilt. Wie geht es weiter? Darauf kann nur er antworten, mit seinen neuen Werken.
Es bleibt also dabei: Fortsetzung folgt — zu gegebener Zeit.

György Horváth

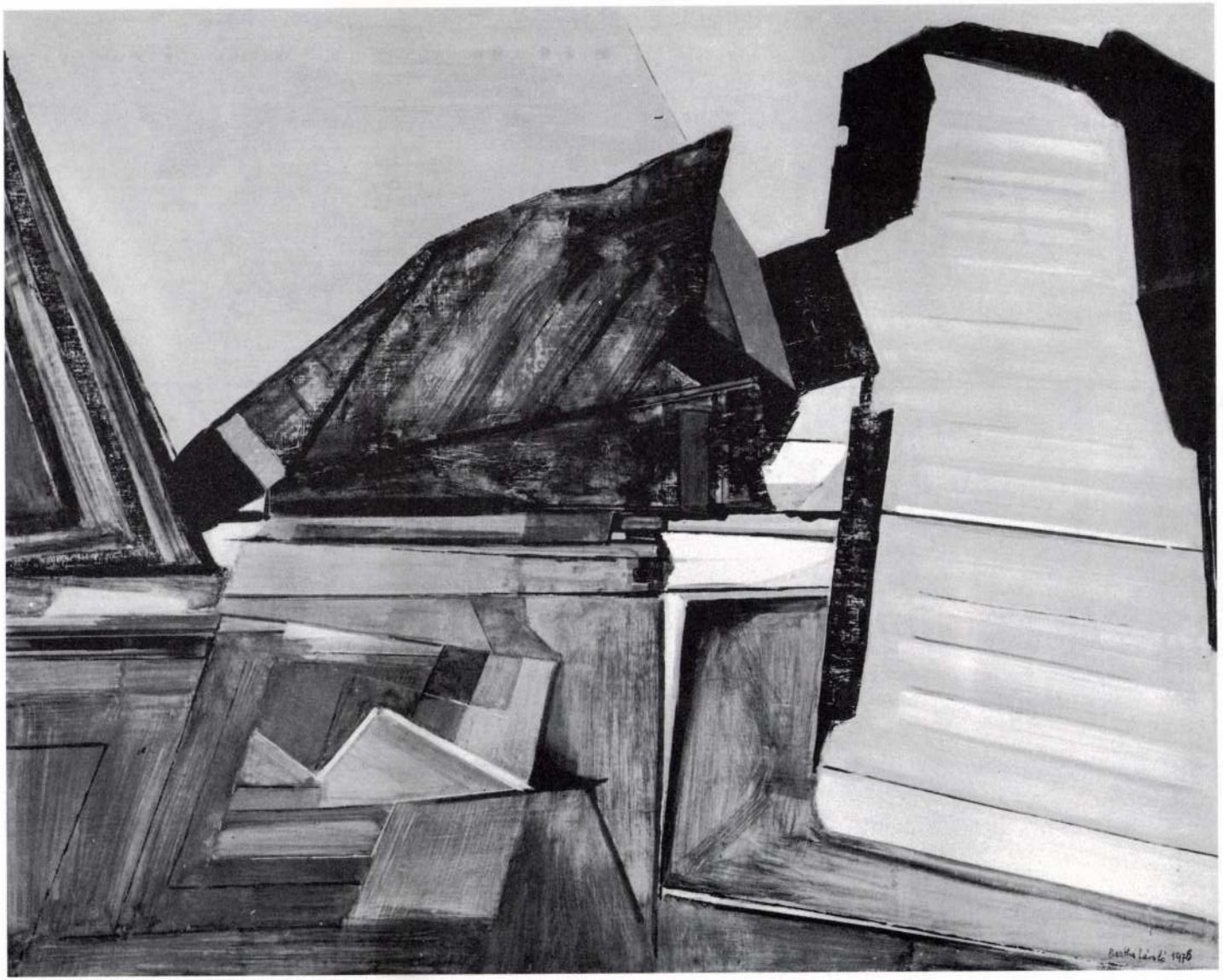

17. Meteora, 1976

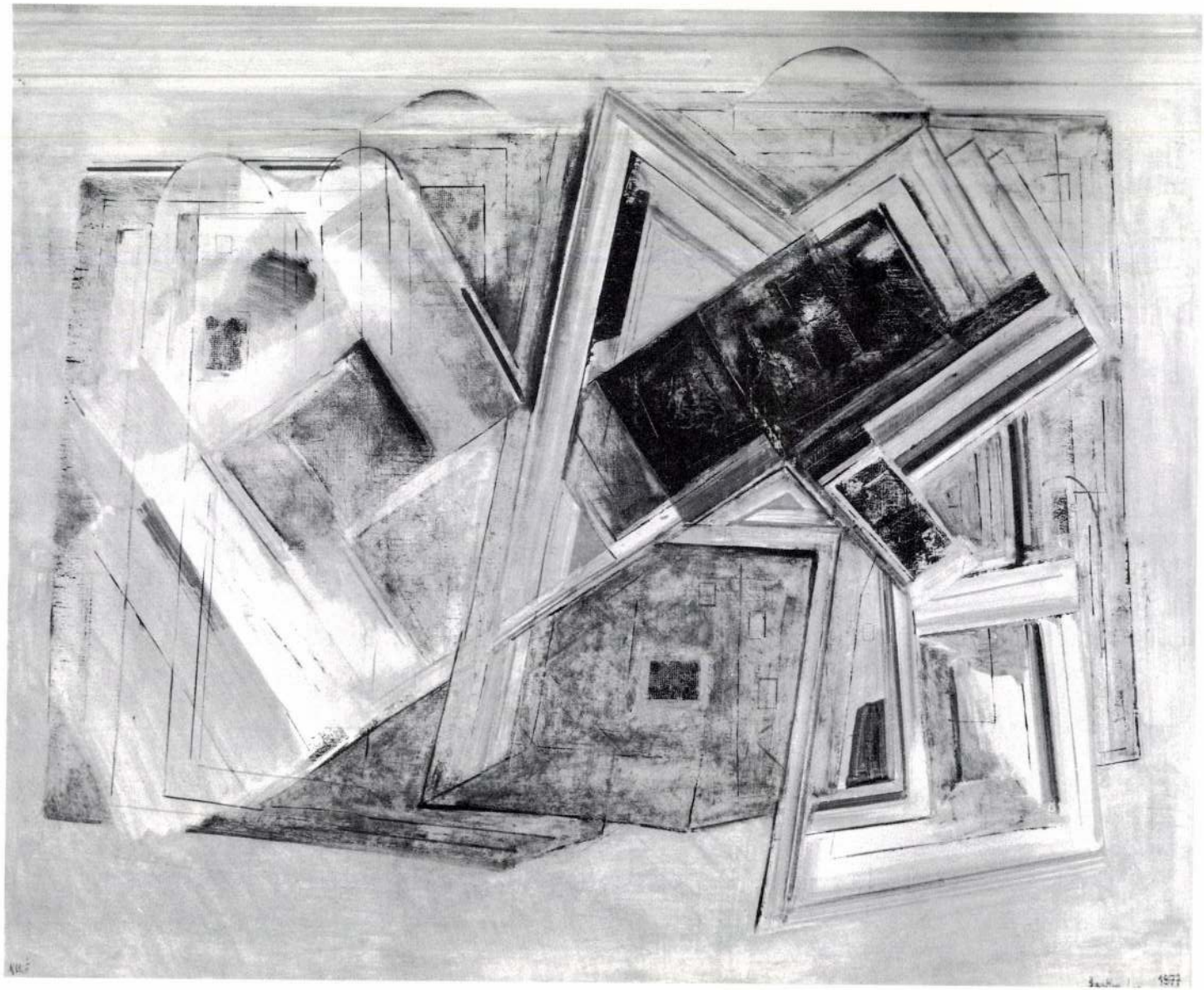

21. Iszlám, 1977

1908 augusztus 5-én született Kolozsvárott.
1926–33-ig a Képzőművészeti Főiskolán tanult Benkhard Ágost növendékeként.
1937–38-ban Olaszországban volt tanulmányúton.
1942-ben a Szinyei Társaság nagydíját kapta meg.
1946–48-ban Franciaországban járt tanulmányúton, ahová 1960-ban, 1962-ben, 1967-ben és 1972-ben visszatért több hónapos tartózkodásra.
1950–52-ig restaurálással és múzeumi rendezéssel foglalkozott, a Múzeumok és Műemlékek Országos Központjának munkatársa volt.
1955-ben Tihanyba költözött, ahol 1968-ig lakott. Tihanyból 1968-ban Kőszegre költözött. Jelenleg is itt él.
1962-ben Egry-díjat,
1963-ban a Munkácsy-díj I. fokozatát kapta meg.
1963-ban a Szovjetunióban,
1969-ben Bulgáriában volt tanulmányúton.
1971-ben a Marska Subotai Nemzetközi Biennálé,
1972-ben az Egri Akvarell Biennálé,
1973-ban ismét a Marska Subota-i Nemzetközi Biennálé fődíját,
1975-ben a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze és
1984-ben a Kiváló Művész kitüntetést kapta meg.

1908 geboren am 5. August in Kolozsvár
1926–33 Studium an der Hochschule für Bildende Kunst als Schüler von Ágost Benkhard
1937–38 Studienreise in Italien
1942 Großpreis der Szinyei-Gesellschaft
1946–48 Studienreise in Frankreich; wiederholter Aufenthalt für mehrere Monate in den Jahren 1960, 1962, 1967 und 1972
1950–52 Beschäftigung mit Restaurierung und Ausstellungen in Museen; Mitarbeiter der Landeszentrale für Museen und Denkmäler
1955 Umzug nach Tihany, wo er bis 1968 wohnte
1968 Umzug von Tihany nach Kőszeg. Lebt in Kőszeg
1962 Egry-preis
1963 Munkácsy-Preis I. Grades
1963 Studienreise in der Sowjetunion
1969 Studienreise in Bulgarien
1971 Hauptpreis der Internationalen Biennale in Marska Subota
1972 Hauptpreis der Aquarellbiennale in Eger
1973 Hauptpreis der Internationalen Biennale in Marska Subota
1975 Auszeichnung „Verdienter Künstler de Ungarischen Volksrepublik"
1984 Auszeichnung „Hervorragender Künstler der Ungarischen Volksrepublik"

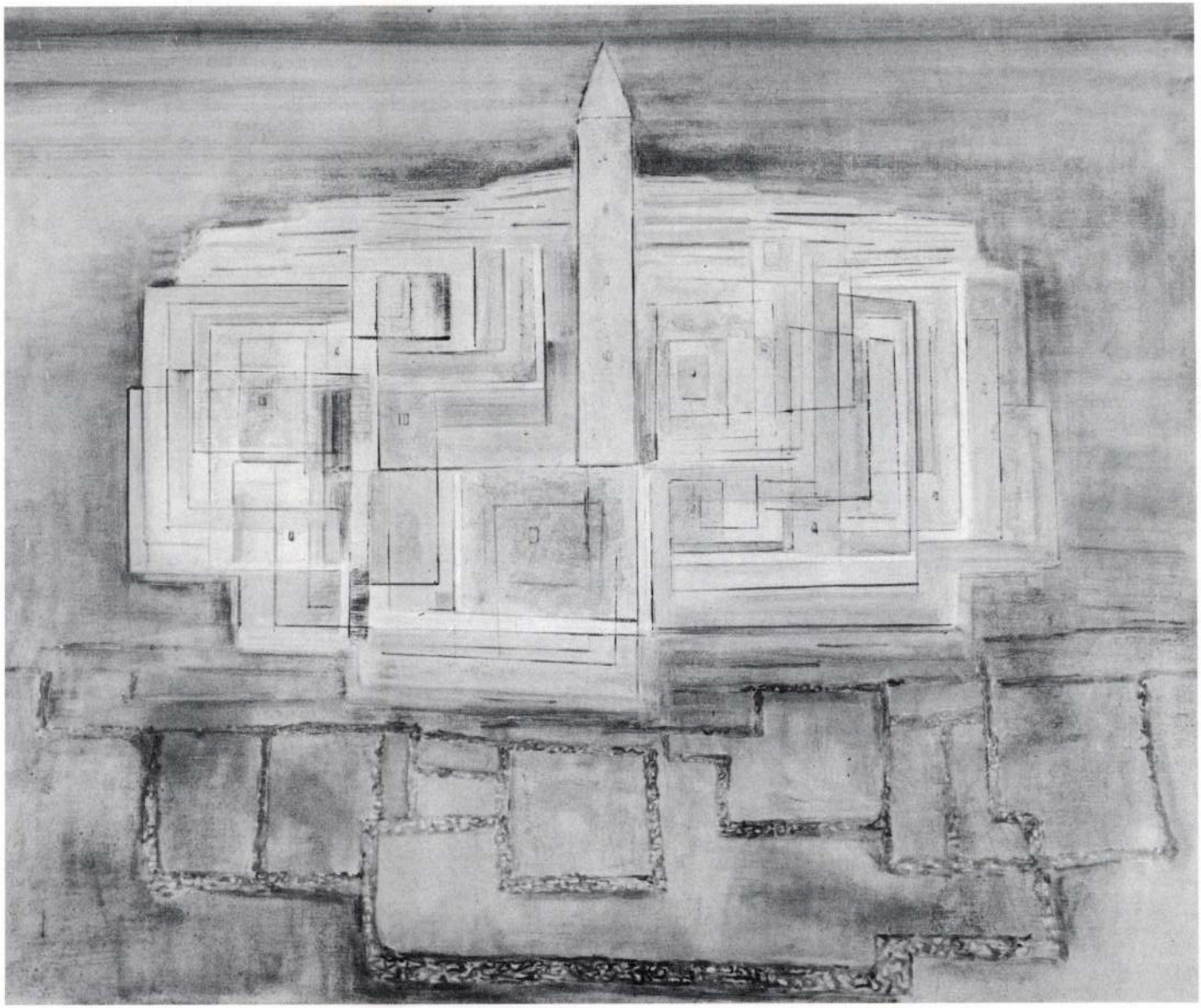

30. Vale, 1979

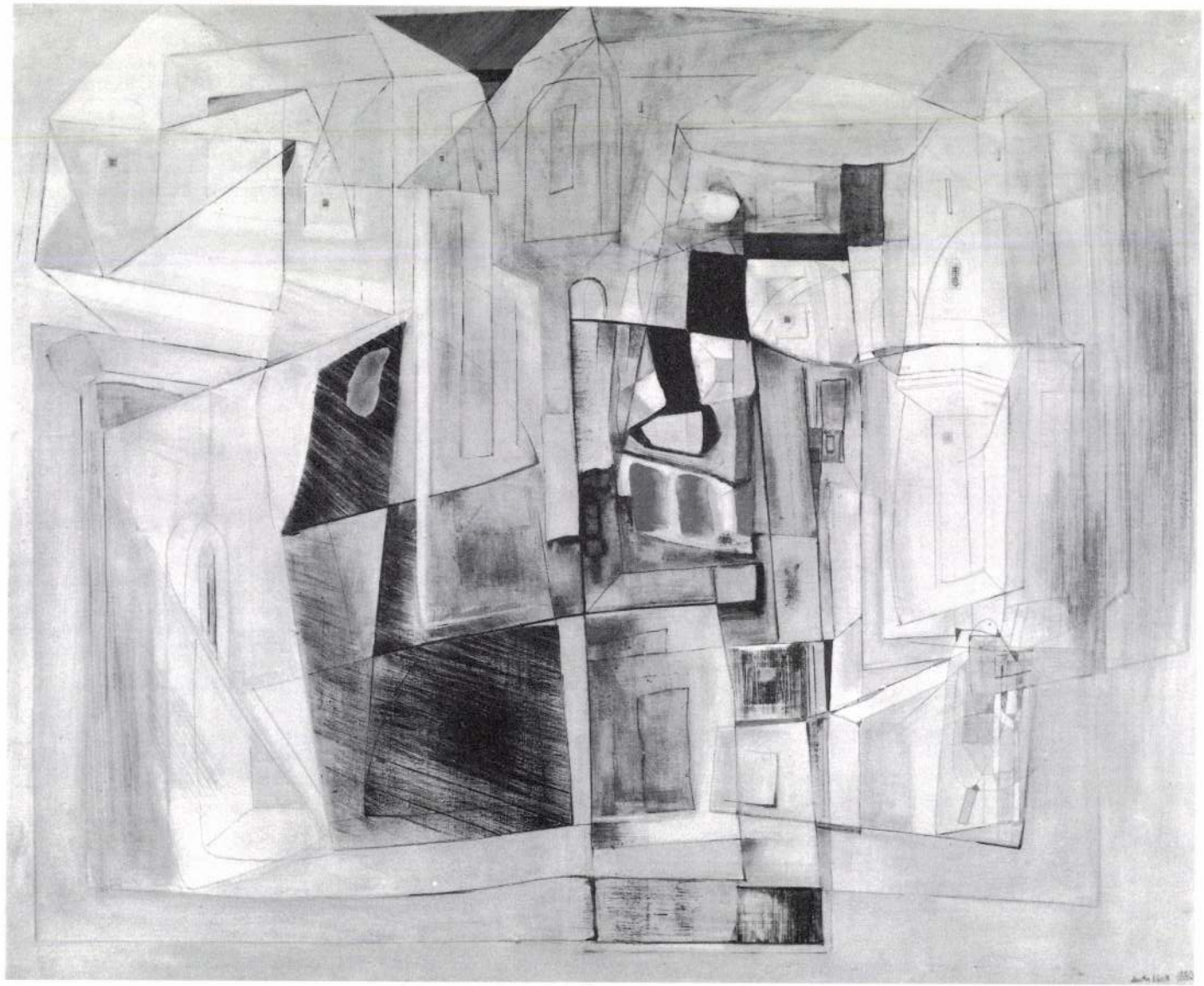

33. Város I., 1980

Egyéni kiállítások / Einzellausstellungen

1942 Ernst Múzeum, Budapest
1947 Galerie Guenegaud, Paris
1948 Fényes Adolf Terem, Budapest
1958 Csók István Galéria, Budapest
1960 Galerie du Passeur, Paris
1960 Musée Municipal, Toulon
1962 Galerie de Passeur, Paris
1962 Théatre Quotidien, Marseille
1964 Képcsarnok Bemutató Terem, Veszprém
1965 Csók István Galéria, Budapest
1967 Janus Pannonius Múzeum, Pécs
1967 La Rochelle Galerie, Fontenois
1968 Savaria Múzeum, Szombathely
1969 Képcsarnok Bemutató Terem, Győr
1970 Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest
1971 Csók István Galéria, Budapest
1971 „La Galerie", Paris
1971 Medgyessy Terem, Debrecen
1973 Helikon Galéria, Budapest
1973 Savaria Múzeum, Szombathely
1974 Műcsarnok, Budapest
1975 Maison De La Culture, Brest
1976 Künstlerhaus, Graz
1976 Guggenheim Gallery,London
1978 Tihanyi Múzeum, Tihany
1978 Csók István Galéria, Budapest
1978 Helikon Galéria, Budapest
1978 Művelődési Központ, Kőszeg
1980 Vigadó Galéria, Budapest
1982 Pécsi Galéria, Pécs
1983 Schlossgalerie, Detmold, BRD
1983 „Korunk" Galéria, Kolozsvár

Rendszeresen szerepelt munkáival az „Alkotás Művészház", a Nemzeti Szalon, a Szinyei Társaság, a KUT, a KÉVE tárlatain; a „Nyolc festő, nyolc szobrász" képzőművészeti csoport tagja és kiállítója volt.
A felszabadulás után részt vett a Budai Képzőművész Csoport 1948-as kiállításán. 1957-től munkái rendszeresen megtalálhatók országos és csoportos tárlatokon (Országos képzőművészeti Kiállítás, Balatoni Nyári Tárlat, Szegedi Nyári Tárlat, Debreceni Nyári Tárlat, Országos Akvarell Biennálé).

Külföldi csoportos kiállításai / Kollektive Ausstellungen im Auslande

1938 Róma,
1948 Brüsszel
1965 Bécs
1966 Párizs
1967 London
1968 Sao Paulo
1969 Cagnes sur Mer
1973 Belgrád

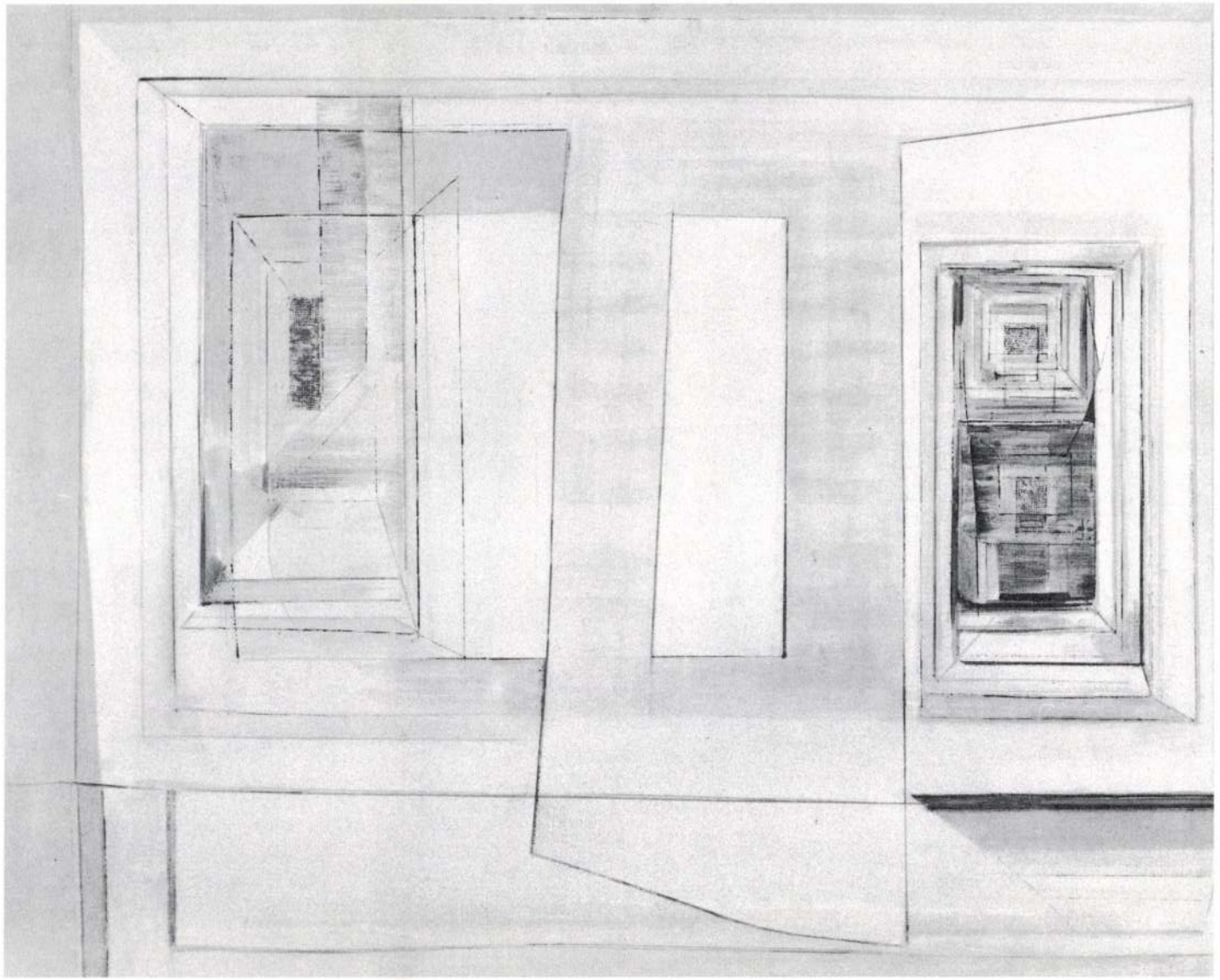

34. Ablakok, 1981

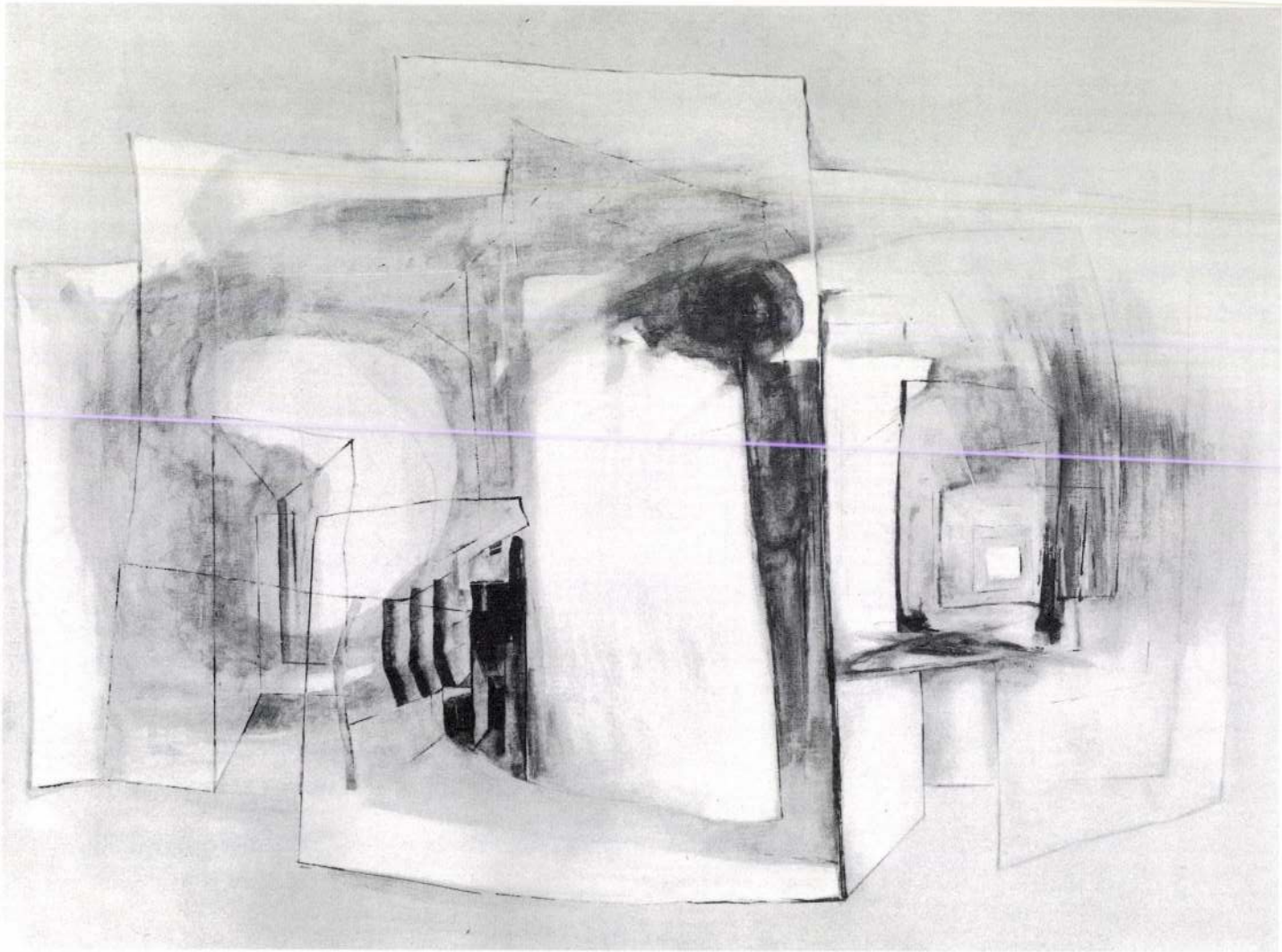

44. Utak és struktúrák, 1984

54. Mediterrán, 1984 ▶

Irodalom / Bibliographie

Ambrus Tibor: Rádióbeszélgetés Bartha Lászlóval (Petőfi rádió, 1969. október 26.)

Balogh András: Bartha László veszprémi kiállításáról (Kortárs, 1974/5)

Bartha László: Párizsi levél (Szabad Művészet, 1947/1–2.)

Bertha Bulcsú: Bartha László festőművészről (Dunántúli Napló, 1966. június 5.)

Bertha Bulcsú: Tovább képzelhető világ. Bartha László pécsi kiállításáról (Vas népe, 1982. augusztus 18.)

Dercsényi Dezső – Entz Géza – Gerő László: Magyar műemlékvédelem I. 1949–1959. (Akadémiai Kiadó, 1960. A 181. oldalon utalások Bartha László restaurátori tevékenységére)

Dobrovits Aladár: Katalógus előszó (1958, a Csók Galéria Bartha-kiállításának katalógusában)

Domokos Géza: Bevezető a „Korunk Galériája" Bartha László kiállításához (Katalógus előszó, 1982. július)

Domokos János: Bartha varázsa (Előszó a Helikon Galéria kiállításához, 1978. szeptember 16.)

Dutka Mária: Bartha László illusztrációi a Petőfi Irodalmi Múzeumban (Magyar Nemzet, 1970. április 2.)

Fóthy János: Nyolc festő és nyolc szobrász (Pesti Hírlap, 1939. február 14.)

Frank János: Kiállítási napló (Élet és Irodalom, 1965. április 4.)

Frank János: Látogatóban Bartha Lászlónál (Élet és Irodalom, 1966. júnlius 9.; kötetben: Szóra bírt műtermek — Magvető, 1976)

Hárs Éva: Katalógus előszó, kiállítás: 1967, Janus Pannonius Múzeum, Pécs

M. Heil Olga: Bartha László gyűjtemé-

nyes kiállítása (Élet és Irodalom, 1958. október 24.)
Horváth György: Bartha László festőművész kiállítása a Műcsarnokban (Magyar Nemzet, 1974. október 26.)
Horváth György: The Transformations of a painter (László Bartha's Exhibition The New Hungarian Quarterly. 1975/8.)
Horváth György: Egy képi rendszer erőpróbái (Művészet, 1976/8.; kötetben: Művészet Évkönyv — Corvina, 1977)
Horváth György: Két kiállítás Bartha László műveiből (Magyar Nemzet, 1978. november 29.)
36 év, 36 művész, Corvina Kiadó 1980 (Horváth György: Bartha László)
Illés Jenő: A színek mestere (Ország-Világ, 1958. december 10.)
Illés Jenő: Bartha László látomásai (Film, Színház, Muzsika, 1971. október 30.)
Kállai Ernő: A KUT kiállítása a Nemzeti Szalonban (Új Idők, 1936/10.)
Köpeczi Béla: Bartha László (Művészet, 1970. június, 42. old.)
Láncz Sándor: Katalógus előszó, kiállítás: 1964 Bakonyi Múzeum, Veszprém
Láncz Sándor: Bartha László újabb képei (Művészet, 1964. november, 49. old.)
Láncz Sándor: Bartha Lászlónál (Művészet, 1965/5.)
Miklós Pál: Képzőművészeti krónika (Önéletrajz színesben) (Jelenkor, 1974. augusztus, 660. old.)
Németh Lajos: Modern magyar művészet (Budapest, 1968, Corvina Kiadó, 131–133., 138., 144., 180. old.)
Pataky Dénes: Mai magyar rajzművészet (Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, 1960)

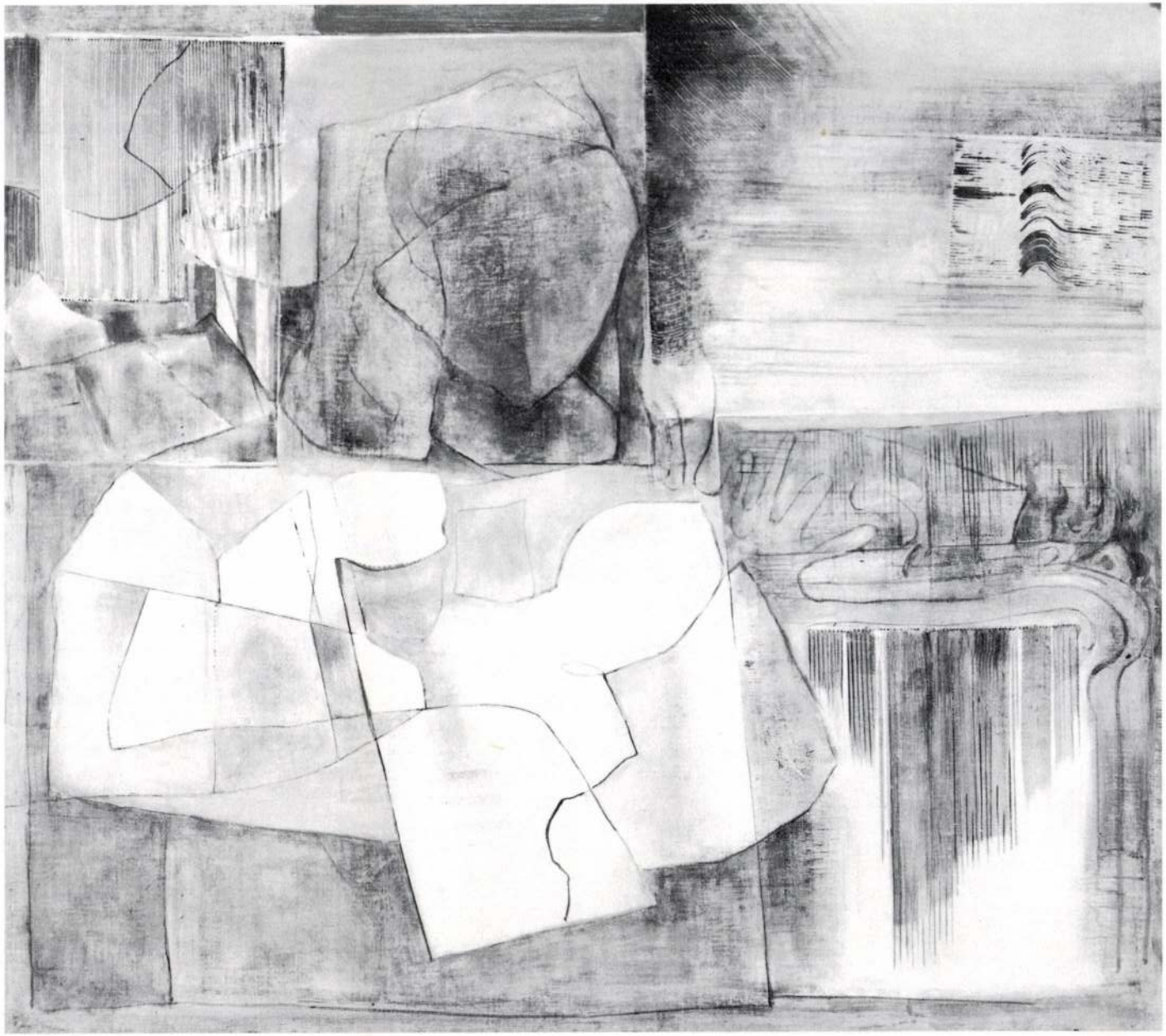

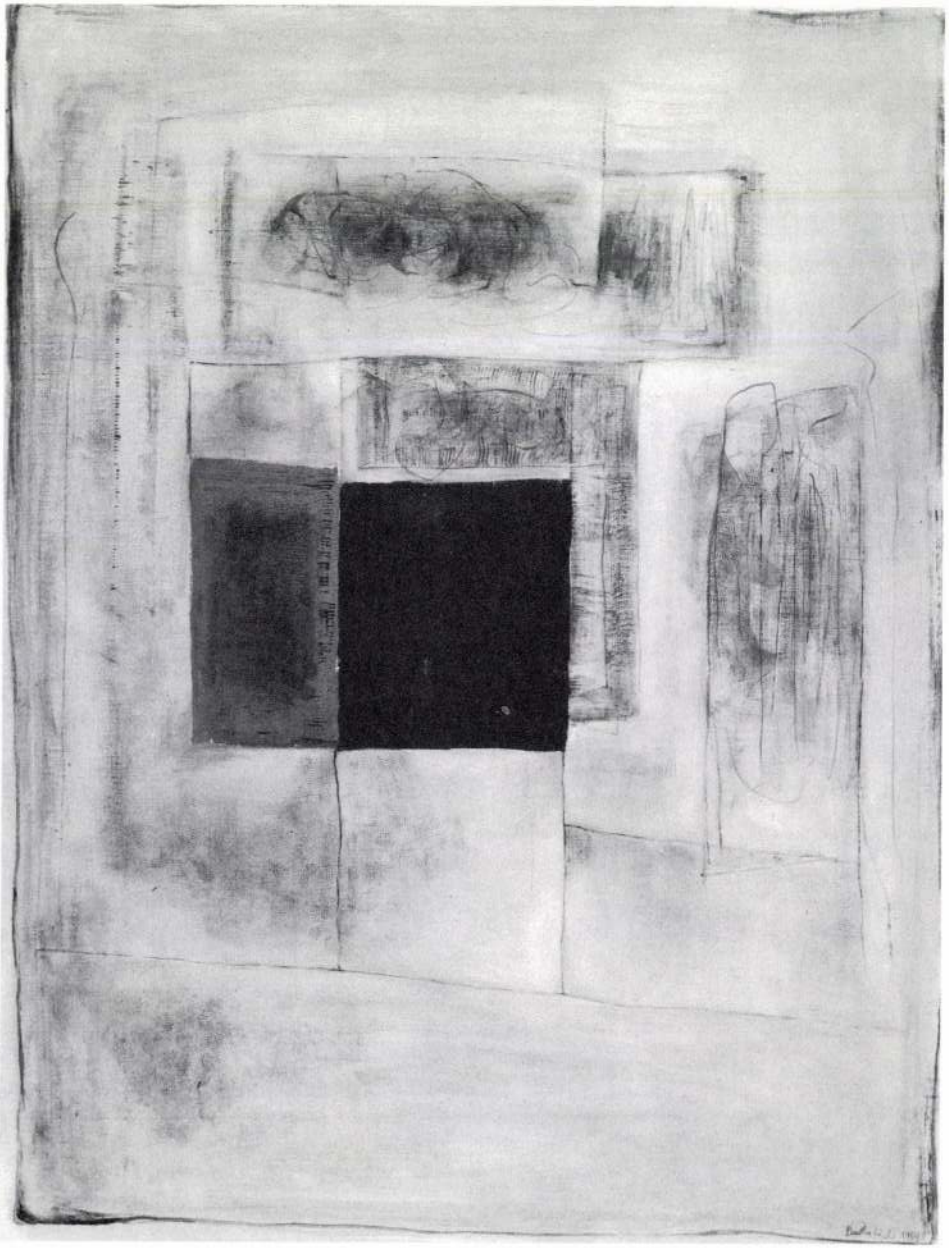

Pogány Ö. Gábor: A magyar festészet forradalmárai (Officina, 1947)
Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XX. században (Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, 1959)
Pogány Ö. Gábor: Katalógus előszó, kiállítás: 1974 Műcsarnok, Budapest
Rabinovszky Máriusz: Katalógus előszó (Az 1948-ban, a Népművelési Központ bemutatóhelyiségében megnyitott Bartha-kiállítás ismertetőjében)
Radocsay Dénes: A középkori Magyarország faliképei (Akadémiai Kiadó, 1954. Benne: utalások Bartha László restaurátori tevékenységére)
Réti István: Nyolc festő és nyolc szobrász kiállítása a Nemzeti Szalonban (Az Est, 1939. február 14.)
Rózsa Gyula: Bartha László kiállítása a Csók Galériában (Népszabadság, 1965. április 9.)
Rózsa Gyula: Bartha László világirodalma (Népszabadság, 1970. március 27.)
Rózsa Gyula: Bartha László képei (Népszabadság, 1970. október 21.)
Rózsa Gyula: Eszmecsere Bartha László Petőfi: Tündérálom című költeményéhez készült illusztrációiról (Kritika, 1974. 11. sz. november, Kritika, 1975. 5. sz. május)
Solymár István: Bartha (Corvina Kiadó, 1966)
Solymár István: Bartha László kiállításán — részletek a megnyitóbeszédből (Művészet, 1972. január, 45–46. old.)
Solymár István: Mai magyar rajzművészet (Corvina Kiadó, 1972)
Solymár István: Katalógus előszó, kiállítás: 1973 Savaria Múzeum, Szombathely
P. Szűcs Júlianna: Dekorativitás és dekoráció (Népszabadság, 1971. október 22.)
P. Szűcs Júlianna: Barbáraink a kertben (Népszabadság, 1978. augusztus 23.)
P. Szűcs Júlianna: The Fascination of the Garden (The New Hungarian Quarterly, 1979/**73)**
Székely András: Bartha László festményei (Új Tükör, 1978. december 3. 3. old.)
Tasnády Attila: Bartha László képei a Csók Galériában (Kortárs, 1965. 9. szám, 150. old.)
Thiery Árpád: Bartha László (Jelenkor, 1963/7.)
Thiery Árpád: Látogatóban Bartha Lászlónál (Népszava, 1969. december 13.)
Tóbiás Áron: Bartha László műhelyében (Tükör, 1974. november 5.)
Tóbiás Áron: Bartha László műtermében (Tükör, 1965. május 30.)
Vadas József: Nyári őszikék (Élet és Irodalom, Budapest, 1974. november 9.)
Vadas József: Levél egy szerszámkészítőnek (Élet és Irodalom, 1979. október 13. XXIII. évf. 41. sz. 12. old.)
Wagner István: Párhuzamos kiállítások. Jegyzetek Bartha László tárlatáról (Magyar Hírlap, 1978. december 6.)
Wagner István: Bartha László (Magyar Hírlap, 1984. április 4.)
Zolnay László: Bartha Lászlóról (Művészet, 1968/7)
Vayerné, Zibolen Ágnes: Katalógus előszó, kiállítás: 1970 Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest

52. A remény hal meg utoljára, 1984

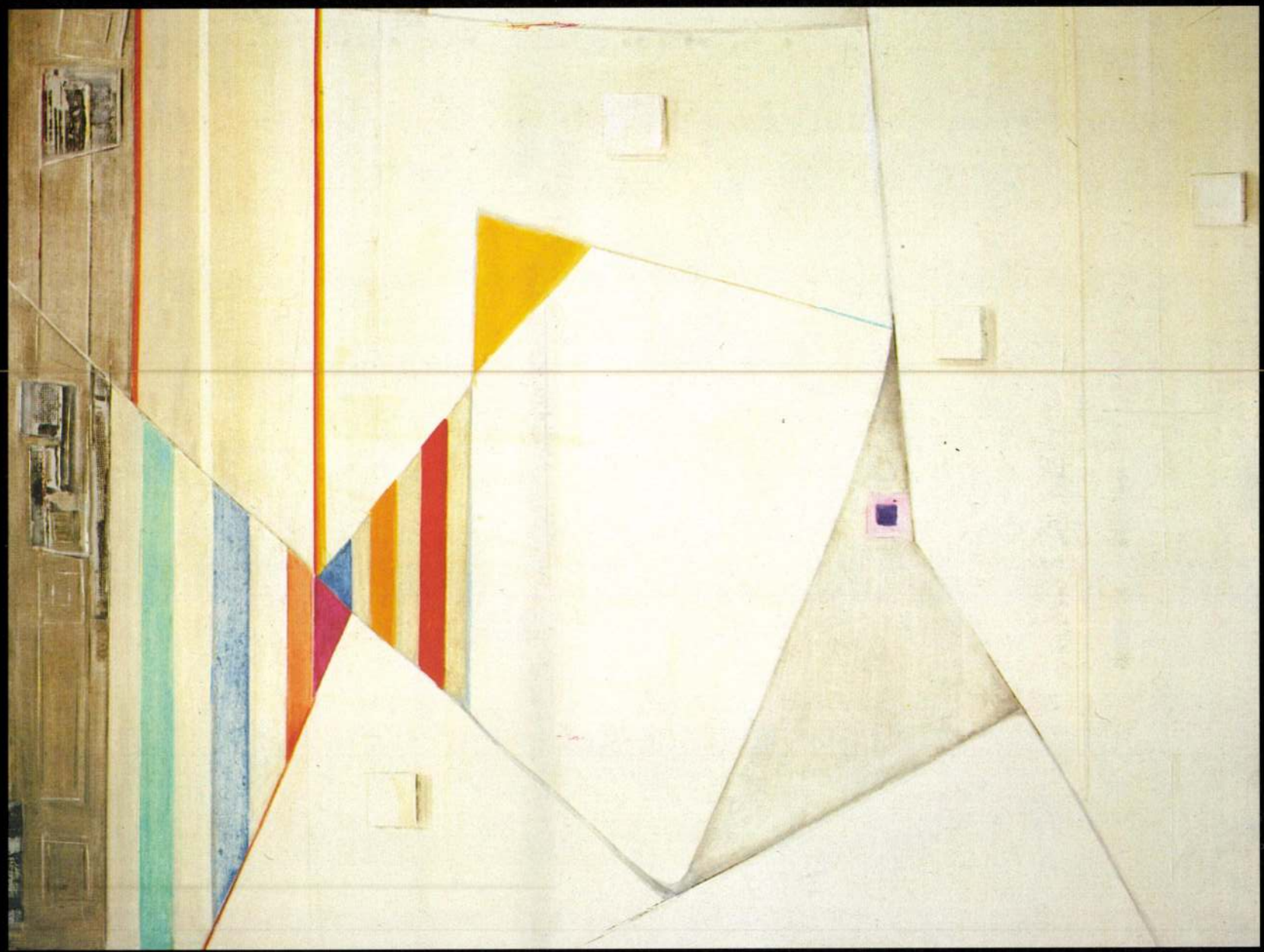

38. Fehér falak, 1981

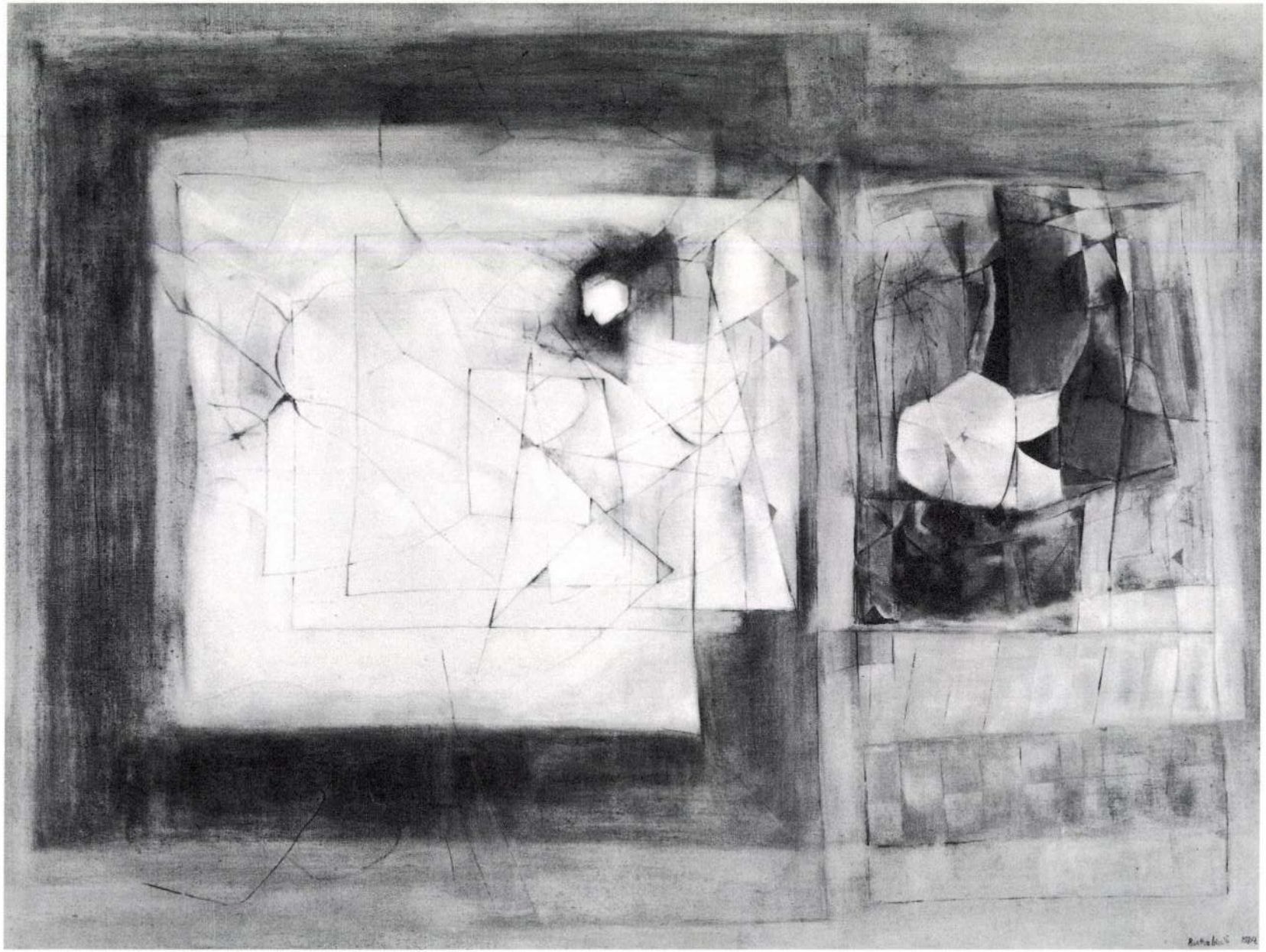

◀ 49. Ráktérítő, 1984

47. Egy Messiaen motívum, 1984 ▶

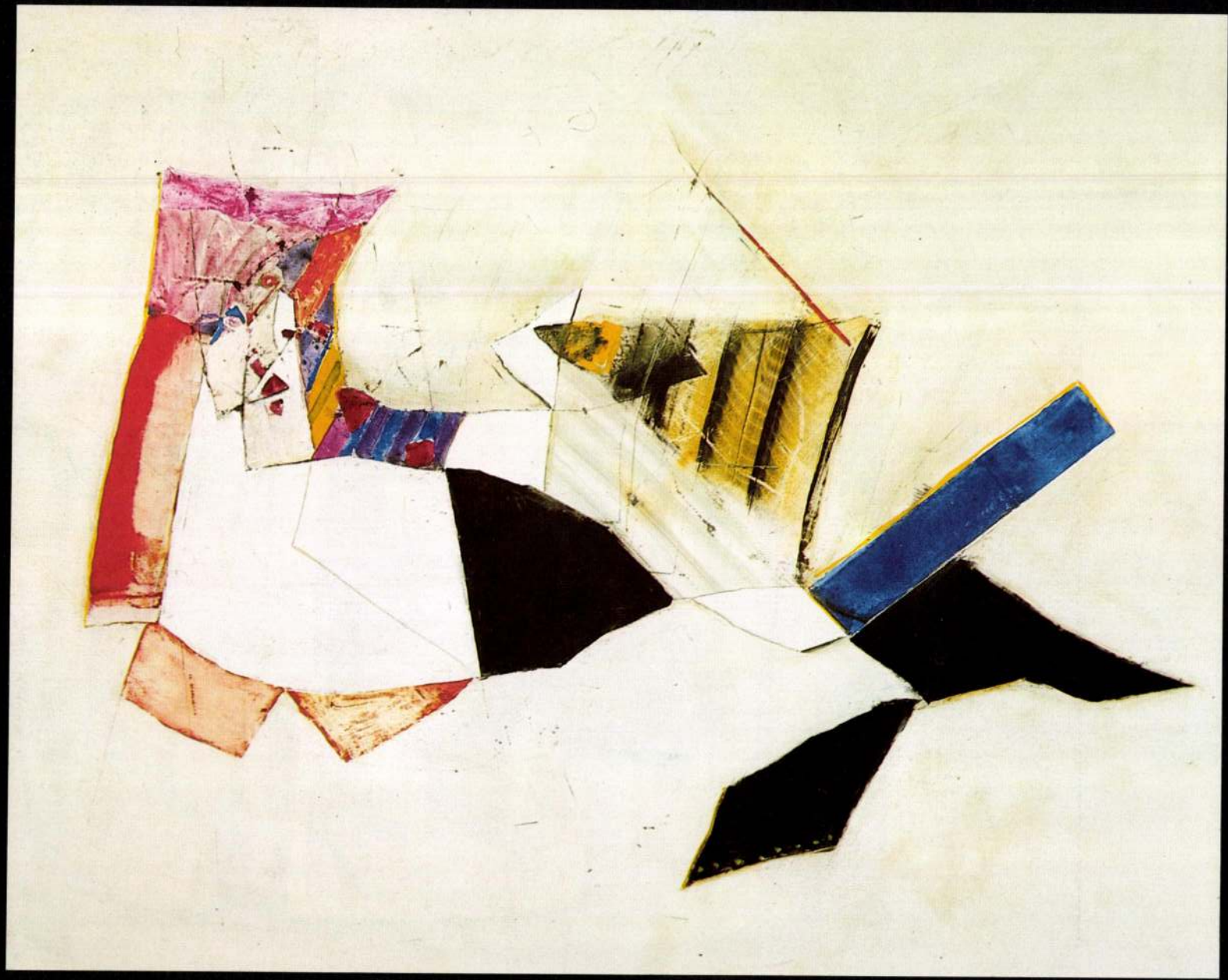

33 A papírrepülő eltérítése, 1982

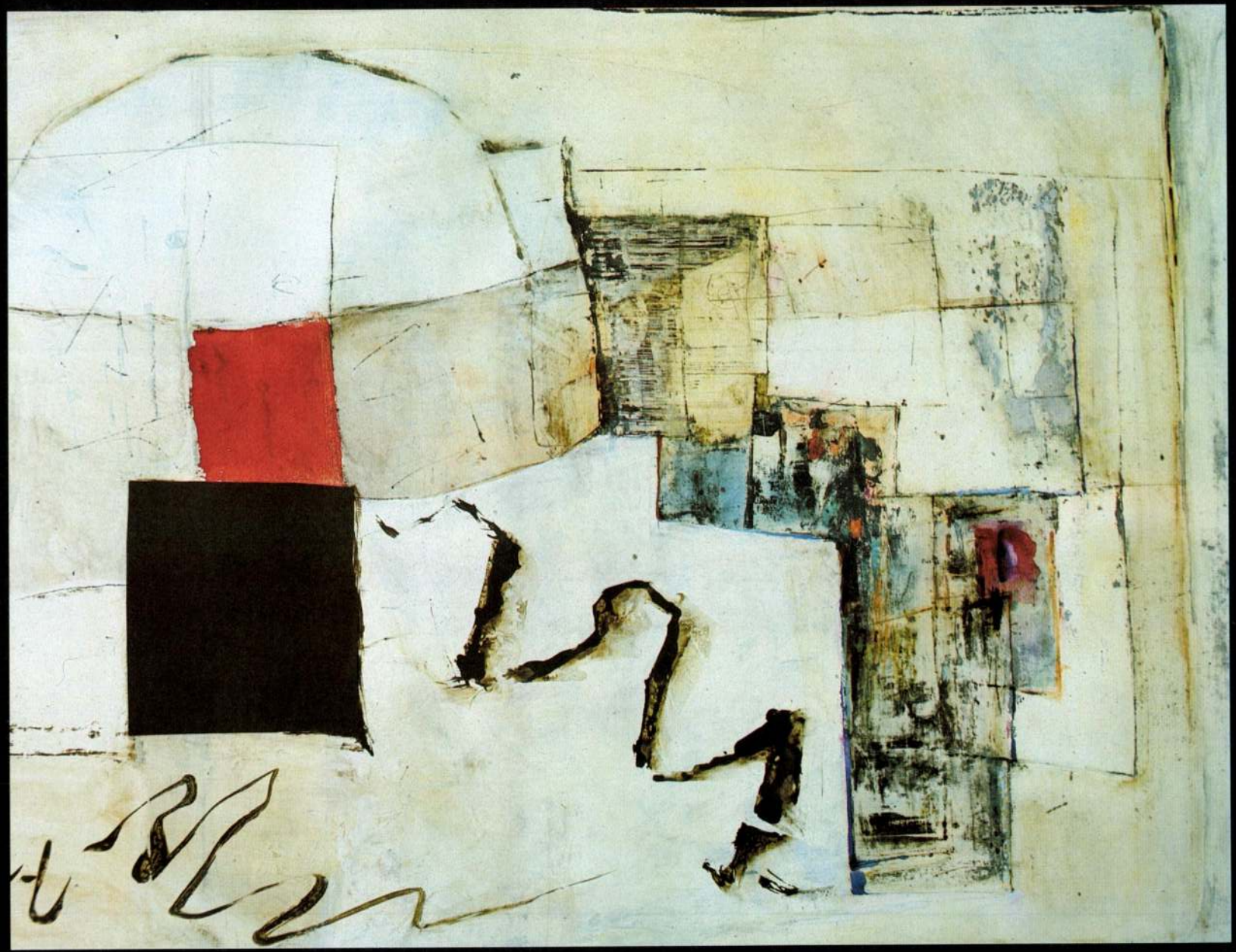

45. Zen, 1984

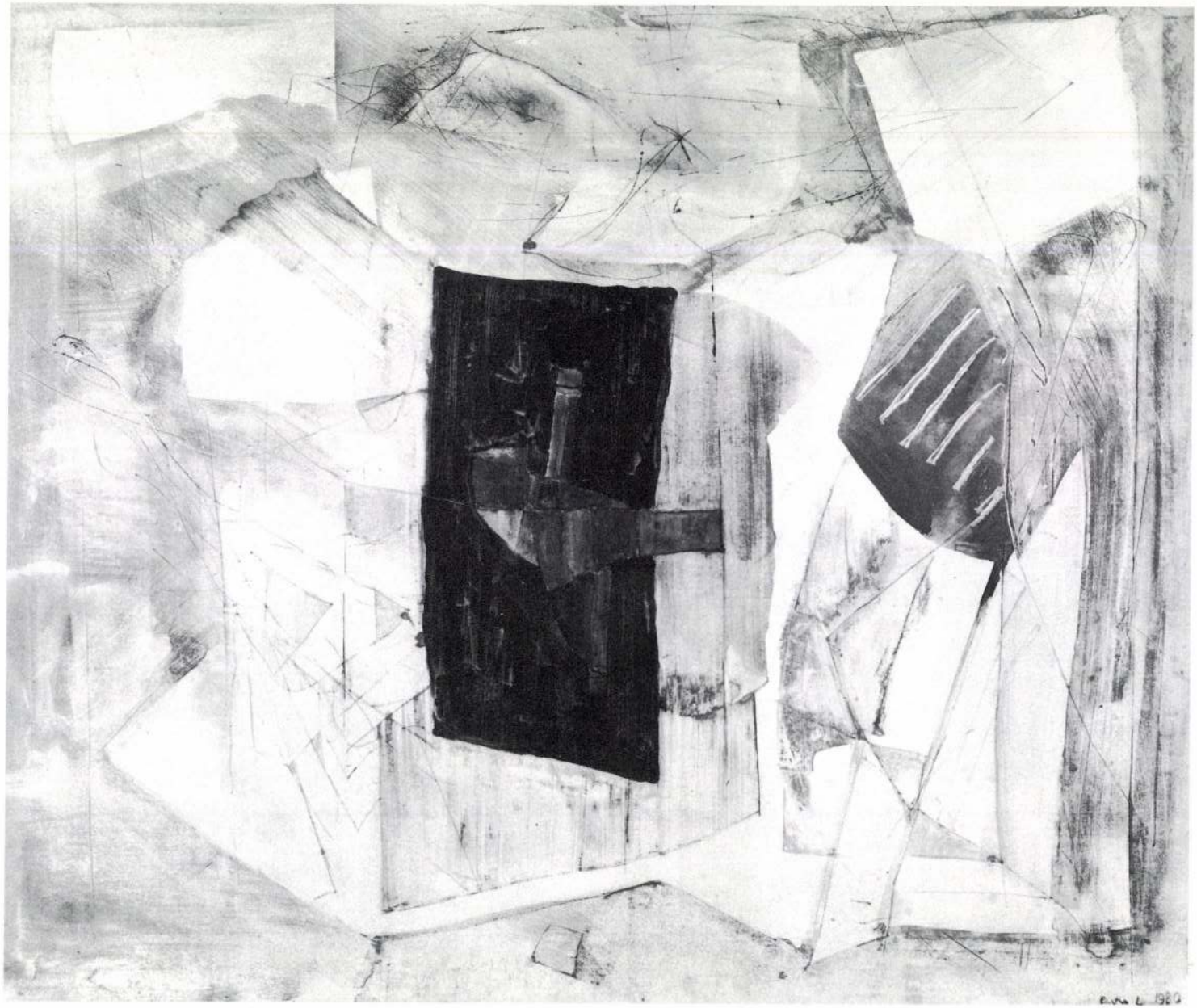

◀ 3. Emlék, 1974

34. Alkonyati madarak I., 1983 ▶

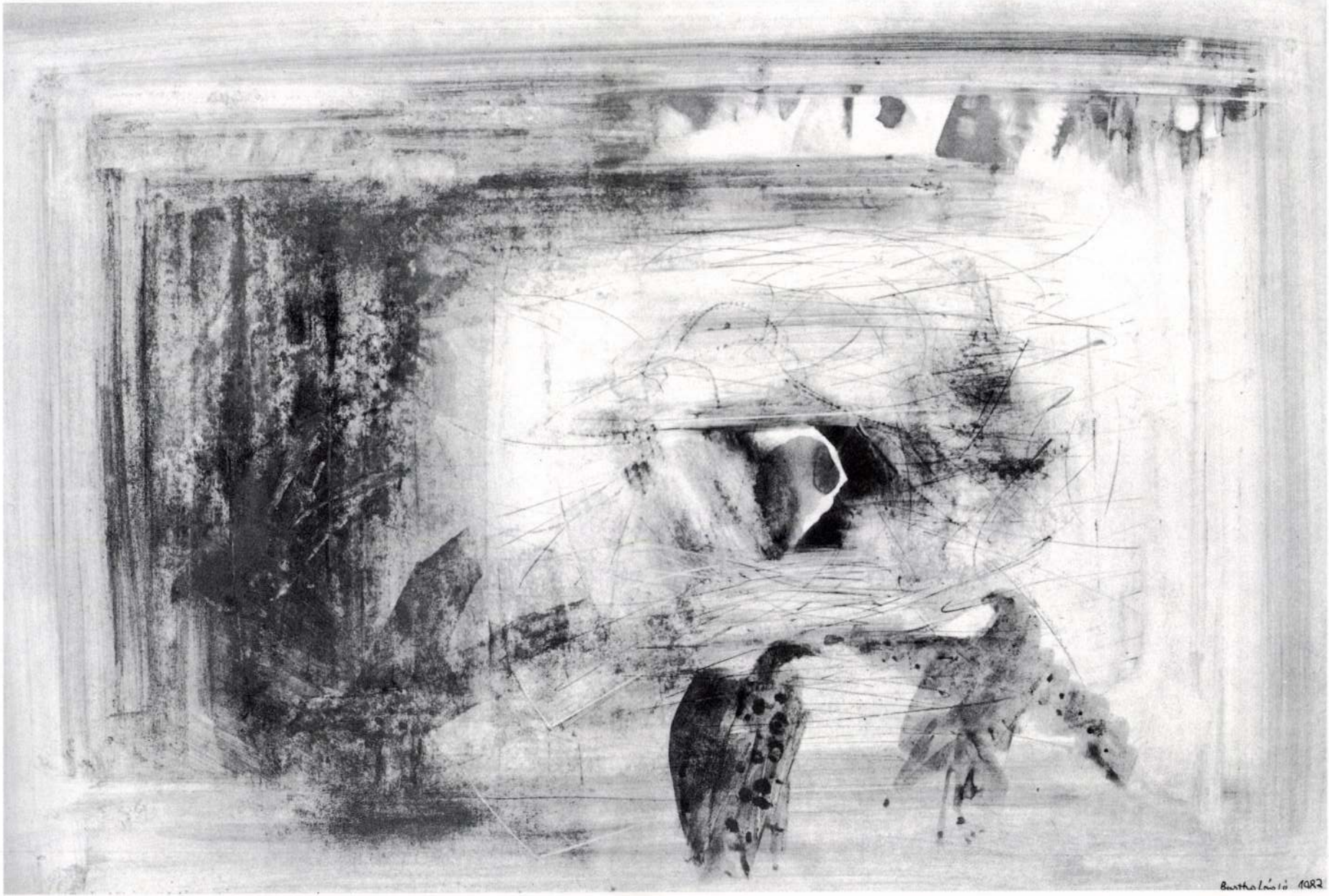
Barthalási 1982

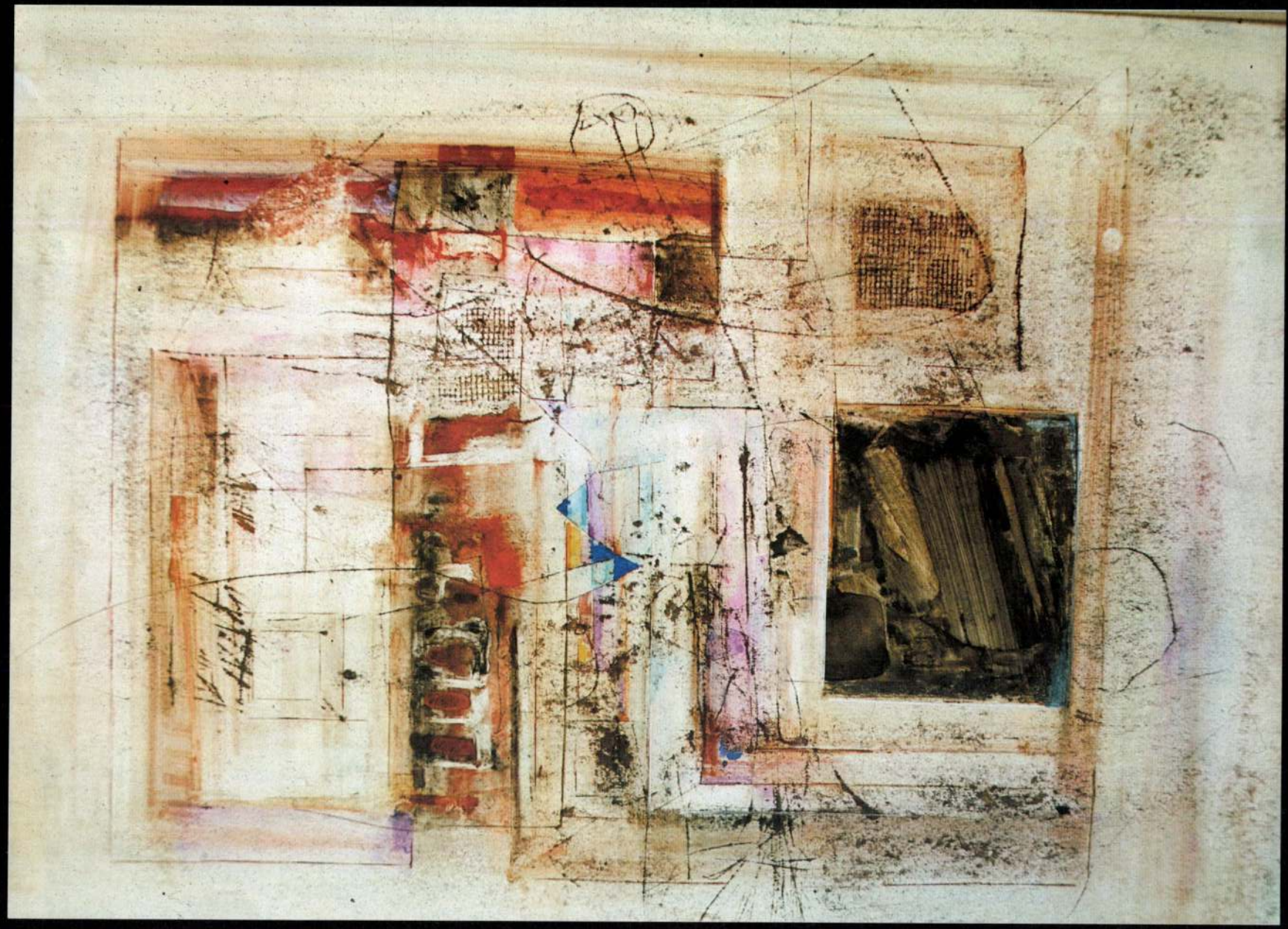

◀ 40. Kariye, 1984

30. Hajnal, 1980 ▶

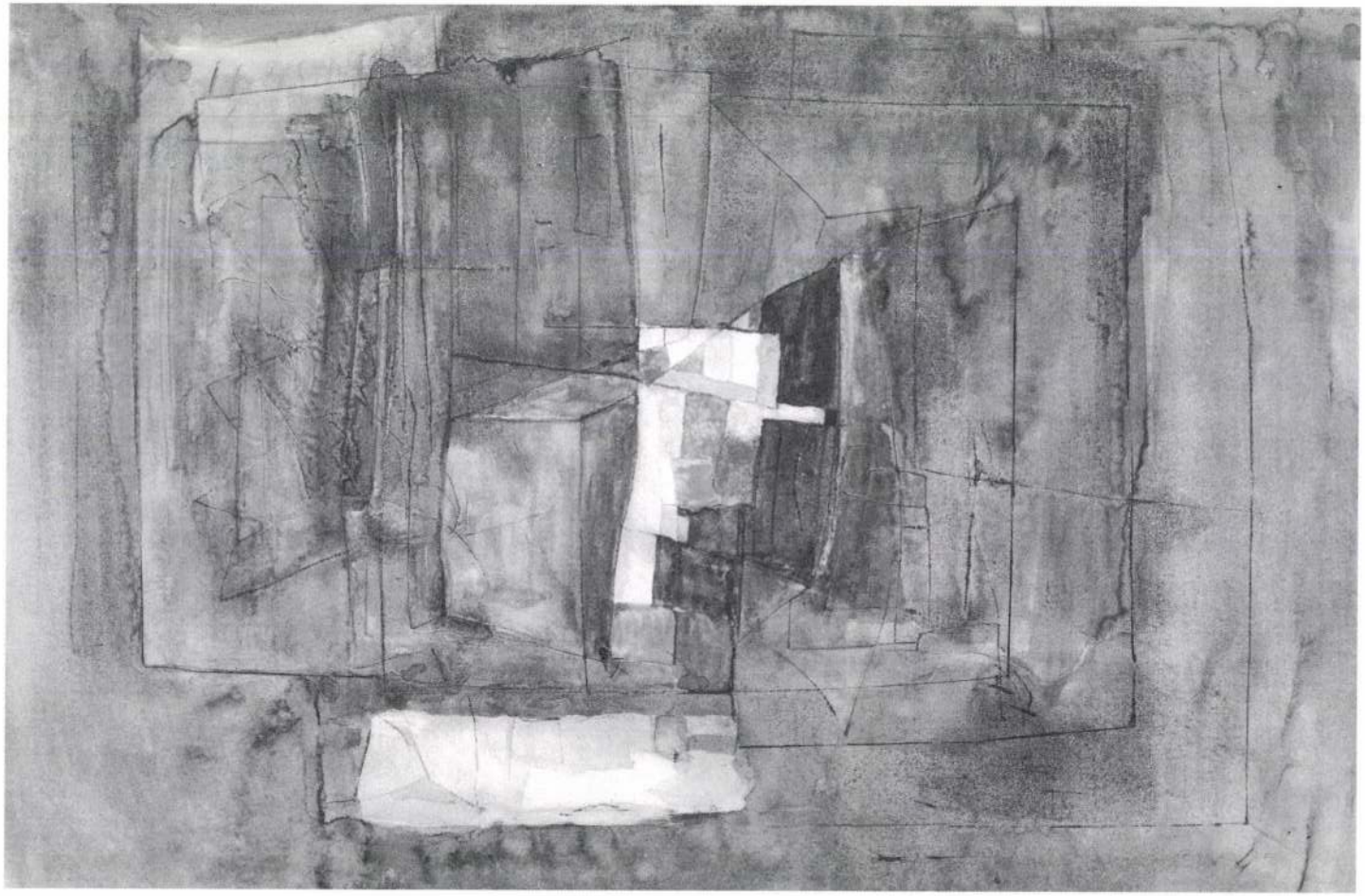

28. Topográfia, 1980

Festmények / Gemälde

1. A GYÍMESI CSÁNGÓKNÁL, 1974
olaj, 100 × 120 cm
Művészeti Alap tulajdona, Budapest
2. ELMÚLVÁN A SETÉT ÉJSZAKA, 1974
olaj, vászon, 110 × 170 cm
Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely
3. JÉGTÖRŐ MÁTYÁS, 1974
olaj, vászon, 120 × 140 cm
Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely
4. ÚTSZÉLI KRISZTUS, 1974
olaj, 130 × 80 cm
Dr. Kiss László tulajdona
5. BALLADÁK KÖNYVE, 1974
olaj, 120 × 140 cm
Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely
6. ESTE, 1974
olaj, vászon, 80 × 100 cm
7. A RÉGI HÁZ, 1974
olaj, vászon, 100 × 120 cm
Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely
8. SZÖVŐSZÉK, 1974
olaj, vászon, 100 × 122 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona
9. METEORA I., 1975
olaj, 80 × 120 cm
Dr. Kalós Sándor tulajdona
10. METEORA III., 1975
olaj, 80 × 120 cm
Művészeti Alap tulajdona, Budapest
11. GEOMETRIKUS TÁJ, 1976
olaj, vászon, 90 × 120 cm
Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely

12. IPARI TÁJ, 1976
olaj, vászon, 100 × 120 cm
Savaria Múzeum tulajdona,
Szombathely

13. REGGEL, 1976
olaj, 90 × 110 cm
Magántulajdon

14. KOMPOZÍCIÓ, 1976
olaj, vászon, 80 × 100 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona,
Budapest

15. KILÁTÁS
A GALATA-TORONYBÓL, 1976
olaj, 100 × 80 cm
Magántulajdon

16. METEORA, 1976
olaj, 100 × 80 cm
Collegium Hungaricum tulajdona,
Bécs

17. METEORA, 1976
olaj, vászon, 80 × 100 cm
Savaria Múzeum tulajdona,
Szombathely

18. A VÁROS, 1976
olaj, 100 × 120 cm
Collegium Hungaricum tulajdona,
Bécs

19. HELLAS, 1977
olaj, vászon, 120 × 140 cm
István király Múzeum tulajdona,
Székesfehérvár

20. ISTRIA, 1977
olaj, vászon, 80 × 100 cm
Savaria Múzeum tulajdona,
Szombathely

21. ISZLÁM, 1977
olaj, vászon, 100 × 120 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona,
Budapest

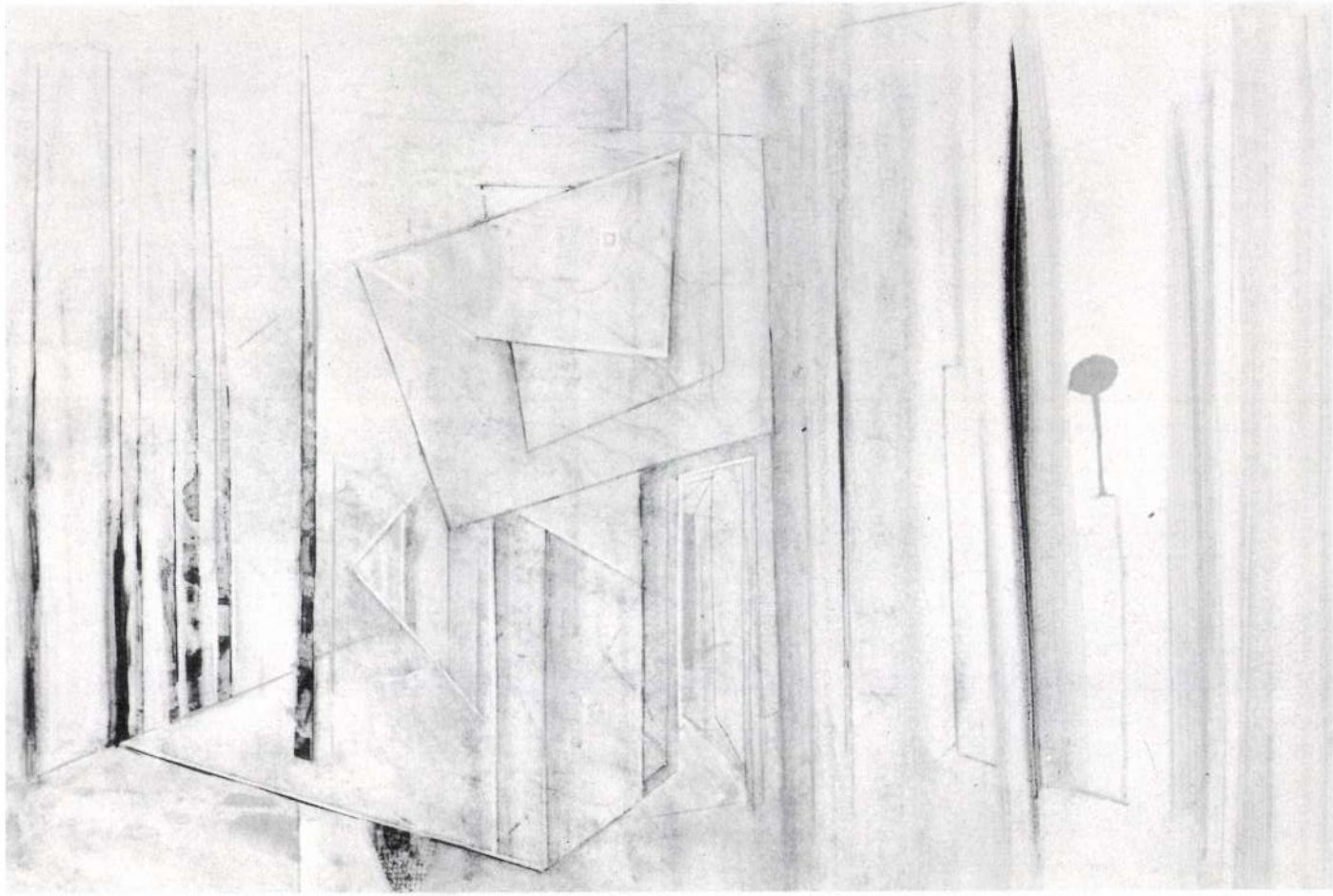

32. Útvesztő, 1981

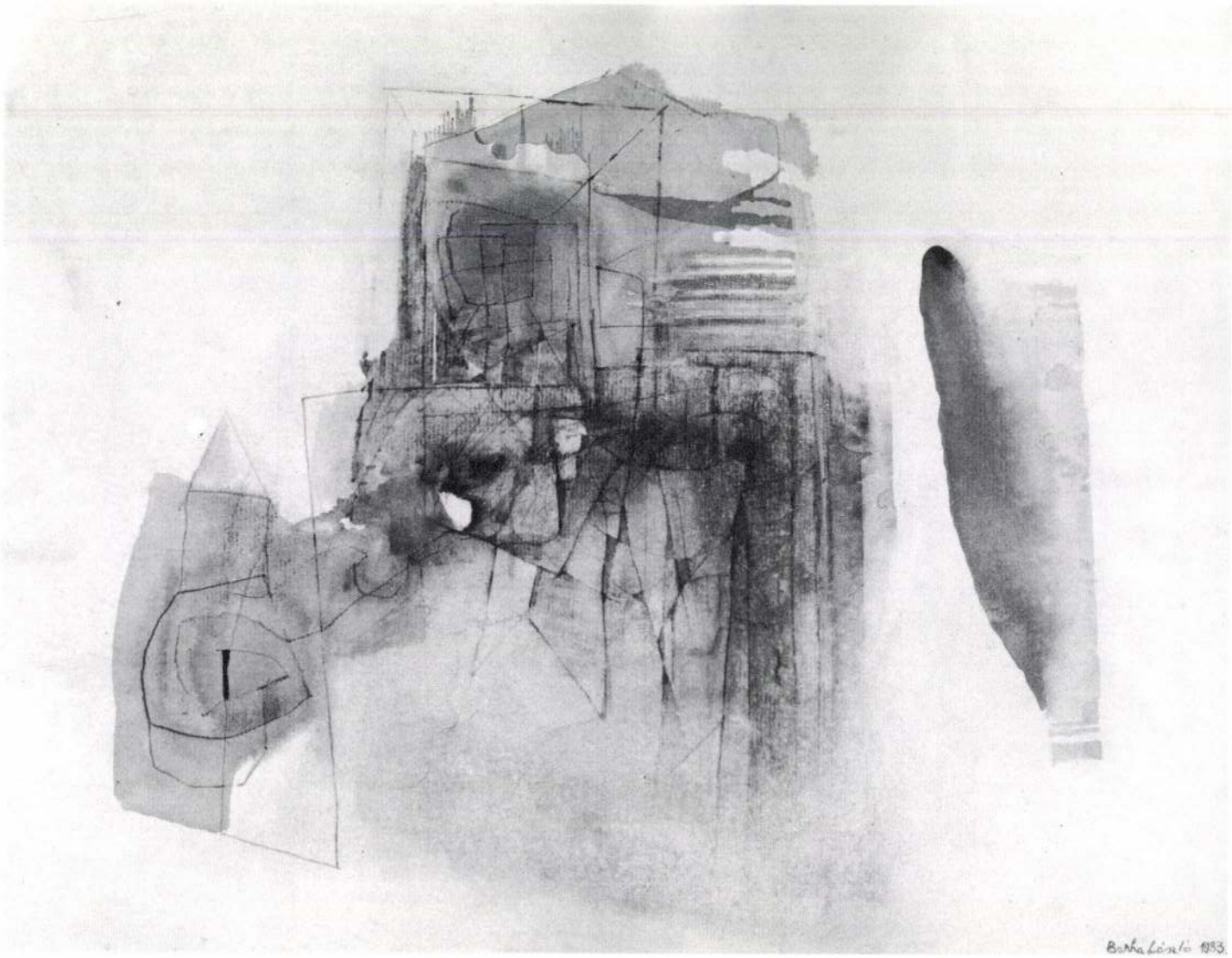

36. Archeológia, 1983

22. ÜVEGTETŐK, 1977
olaj, 120 × 190 cm
Collegium Hungaricum tulajdona, Bécs

23. CIRKUSZ, 1978
olaj, vászon, 100 × 120 cm
Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely

24. ISZLÁM, 1978
olaj, vászon, 80 × 100 cm
Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely

25. TÉL A KIRÁLYVÖLGYBEN, 1978
olaj, 90 × 120 cm
Dr. Kalós Sándor tulajdona

26. NÁDAS, 1978
olaj, vászon, 75 × 105 cm
Déri Múzeum tulajdona, Debrecen

27. AZ ŐSZ UTOLSÓ NAPJA, 1978
olaj, vászon, 73 × 100 cm
Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely

28. LEANDER-TORONY, 1978
olaj, vászon, 100 × 122 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona, Budapest

29. SZÁLL AZ IDŐ, ITT HAGY ENGEM, 1979
olaj, vászon, tempera, 100 × 140 cm
Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely

30. VALE, 1979
olaj, vászon, 90 × 105 cm
Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely

31. A VÁROS II., 1980
olaj, 80 × 112 cm
Művelődési Minisztérium gyűjteménye

32. AZ ŐSZ UTOLSÓ NAPJA, 1980
olaj, vászon, 70 × 105 cm
Déri Múzeum tulajdona, Debrecen

33. VÁROS I., 1980
olaj, vászon, 101 × 120 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona, Budapest

34. ABLAKOK, 1981
olaj, vászon, tempera, 80 × 100 cm
Savaria Mózeum tulajdona, Szombathely

35. EGY KISVÁROS TOPOGRÁFIÁJA, 1981
olaj, vászon, 120 × 140 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona, Budapest

36. EGY KISVÁROS TOPOGRÁFIÁJA, 1981
olaj, vászon, 80 × 100 cm
Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága tulajdona, Kaposvár

37. FEHÉR FALAK I., 1981
olaj, vászon, 100 × 80 cm
Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága tulajdona, Kaposvár

38. FEHÉR FALAK, 1981
olaj, 100 × 130 cm

39. PÁLYÁM EMLÉKEZETE, 1981
olaj, vászon, 120 × 150 cm
Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely

40. EGY KISVÁROS TOPOGRÁFIÁJA IV., 1983
olaj, 100 × 140 cm

41. FÜGGÖNY MÖGÖTT, 1983
olaj, 100 × 120 cm

42. KISVÁROSI ÉJJEL, 1984
olaj, 90 × 120 cm

43. ARCHEOLÓGIA, 1984
olaj, 90 × 120 cm

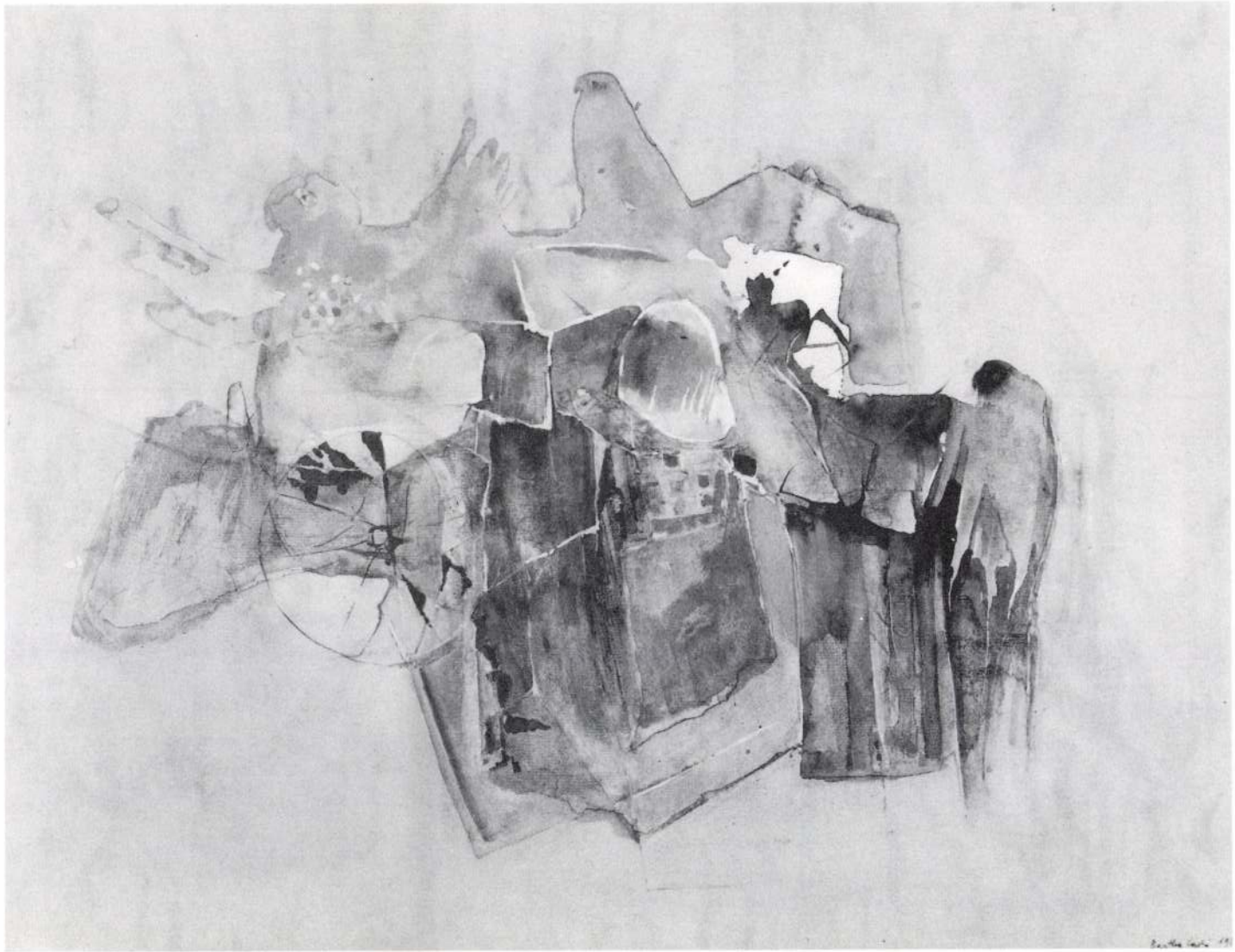

35. Alkonyati madarak II., 1983

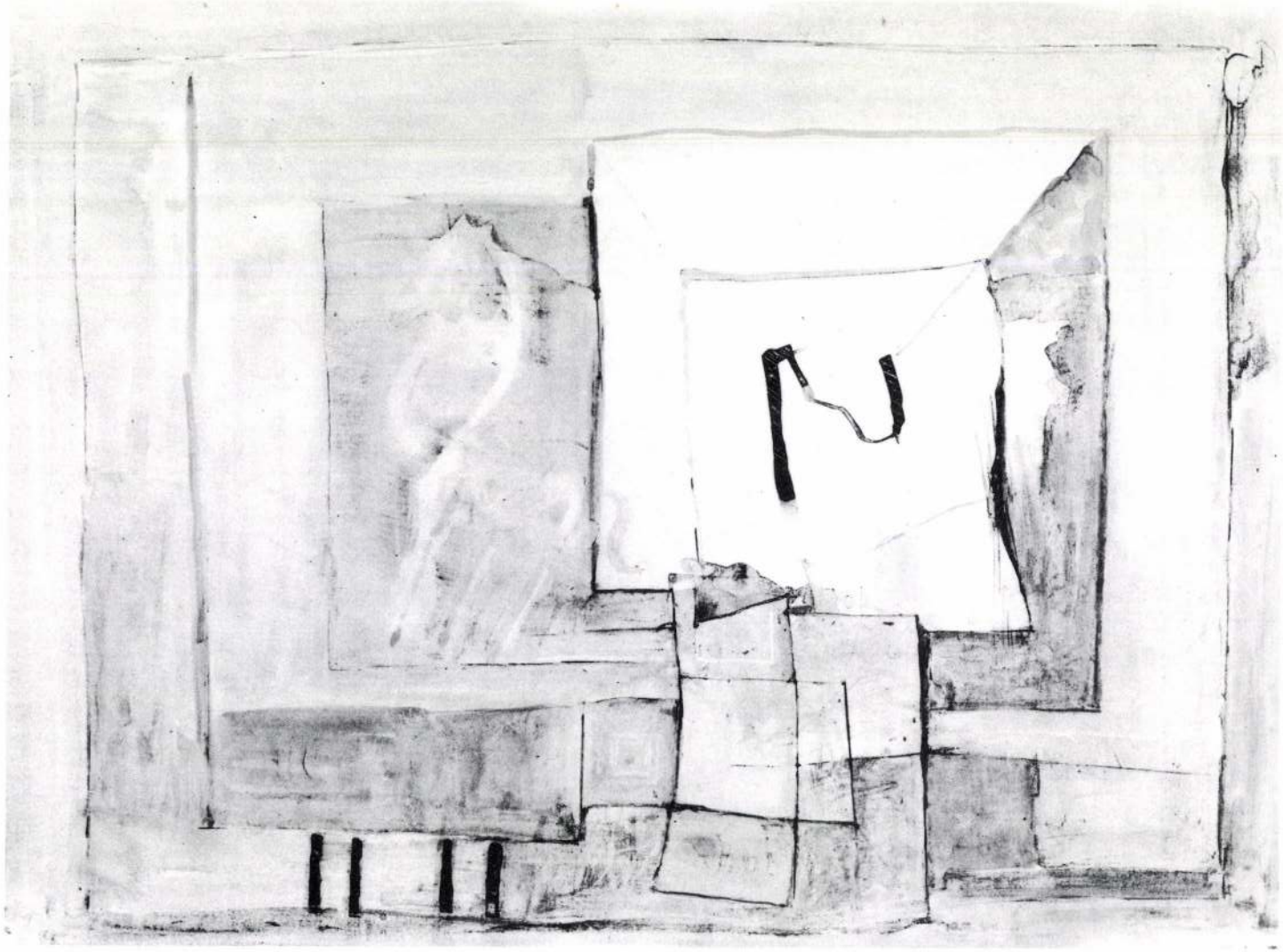

38. Műterem II., 1983

44. UTAK ÉS STRUKTÚRÁK, 1984
olaj, 100 × 130 cm

45. KATEDRÁLISOK KORA, 1984
olaj, 110 × 120 cm

46. KARIYE, 1984
olaj, 100 × 120 cm

47. EGY MESSIAEN MOTÍVUM, 1984
olaj, 80 × 120 cm

48. BALJÓS JELEK, 1984
olaj, 80 × 120 cm

49. RÁKTÉRÍTŐ, 1984
olaj, 90 × 115 cm

50. LÁTJÁTOK FELEIM, 1984
olaj, 100 × 80 cm

51. KÉTSZÓLAMÚ INVENCIÓK, 1984
olaj, 80 × 100 cm

52. A REMÉNY HAL MEG UTOLJÁRA, 1984
olaj, 100 × 75 cm

53. APOKRIF, 1984
olaj, 90 × 120 cm

54. MEDITERRÁN, 1984
olaj, 90 × 100 cm

Gouache-ok / Gauache

1. A GYÍMESI CSÁNGÓKNÁL, 1974
papír, gouache, 36 × 46 cm
Klamár Ernő tulajdona
2. ERDÉLY SOROZAT, 1974
papír, gouache, 41 × 46 cm
Savaria Múzeum tulajdona,
Szombathely
3. EMLÉK, 1974
papír, gouache, 34,5 × 49 cm
Klamár Ernő tulajdona
4. LÉSZPED III., 1975
— Erdély sorozatból
papír, gouache, 38 × 44 cm
5. GEOMETRIKUS TÁJ, 1975
papír, gouache, 34,5 × 49,1 cm
Savaria Múzeum tulajdona,
Szombathely
6. ISTAMBUL, 1975
papír, gouache, 39,2 × 45,8 cm
Savaria Múzeum tulajdona,
Szombathely
7. ISTAMBUL I., 1975
papír, gouache, 40,5 × 46,5 cm
Klamár Ernő tulajdona
8. ISTAMBUL IV., 1975
papír, gouache, 37,5 × 51 cm
Klamár Ernő tulajdona
9. GEOMETRIKUS TÁJ, 1976
papír, gouache, 33,5 × 46 cm
Klamár Ernő tulajdona
10. MŰTERMI CSENDÉLET, 1976
papír, gouache, 46,5 × 38,5 cm
Klamár Ernő tulajdona
11. IPARI TÁJ, 1976
papír, gouache, 33,7 × 47,7 cm
Savaria Múzeum tulajdona,
Szombathely
12. CIRKUSZ SOROZAT, 1976
papír, gouache, 34,5 × 49 cm
Savaria Múzeum tulajdona,
Szombathely
13. ERDÉLY VI., 1977
grafika, gouache, 34 × 49 cm
Magyar Nemzeti Galéria tulajdona,
Budapest
14. HELLAS, 1977
papír, gouache, 41 × 45,8 cm
Savaria Múzeum tulajdona,
Szombathely
15. ISZLÁM IV., 1977
papír, gouache, 39 × 45 cm
Lehel György tulajdona
16. TÉL A KIRÁLYVÖLGYBEN, 1978
papír, gouache, 34 × 49 cm
Klamár Ernő tulajdona
17. ARATÁS ELŐTT, 1978
papír, gouache, 34 × 49 cm
Savaria Múzeum tulajdona,
Szombathely
18. ADRIA, 1978
papír, gouache, 34 × 48 cm
Lehel György tulajdona
19. A LEANDER-TORONY, 1978
papír, gouache, 34,8 × 49,1 cm
Savaria Múzeum tulajdona,
Szombathely
20. CÍM NÉLKÜL I., 1978
gouache, 48 × 33,5 cm
Tokaji Lajos tulajdona
21. CÍM NÉLKÜL II., 1978
gouache, 37 × 34 cm
Tokaji Lajos tulajdona
22. EXTÁZIS, 1979
gouache, 34 × 49 cm
23. CÍM NÉLKÜL III., 1979
gouache, 34 × 48 cm
Klimó Károly tulajdona
24. SPANYOL KOLOSTOR, 1979
papír, gouache, 48 × 34 cm
Dr. Dospod József tulajdona

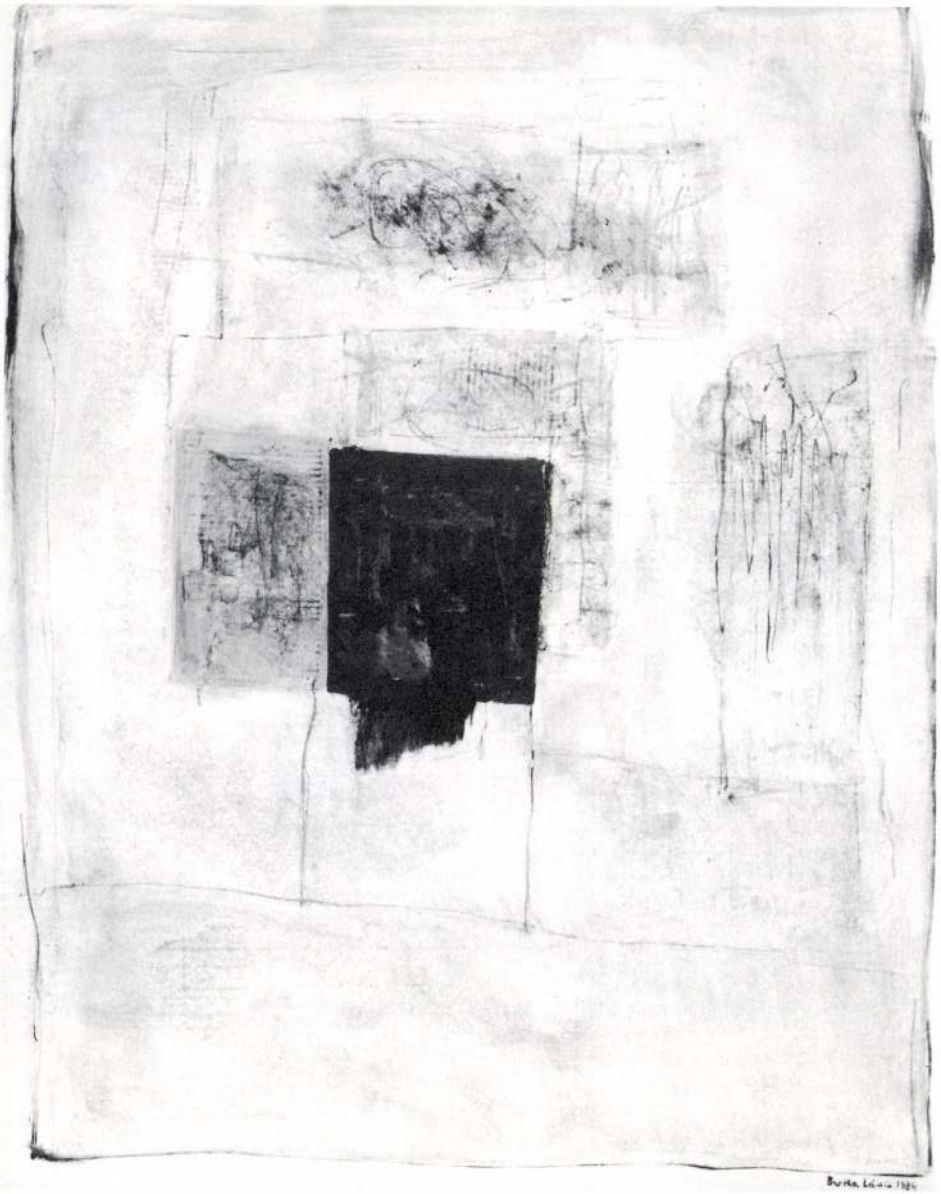

46. A remény hal meg utoljára, 1984

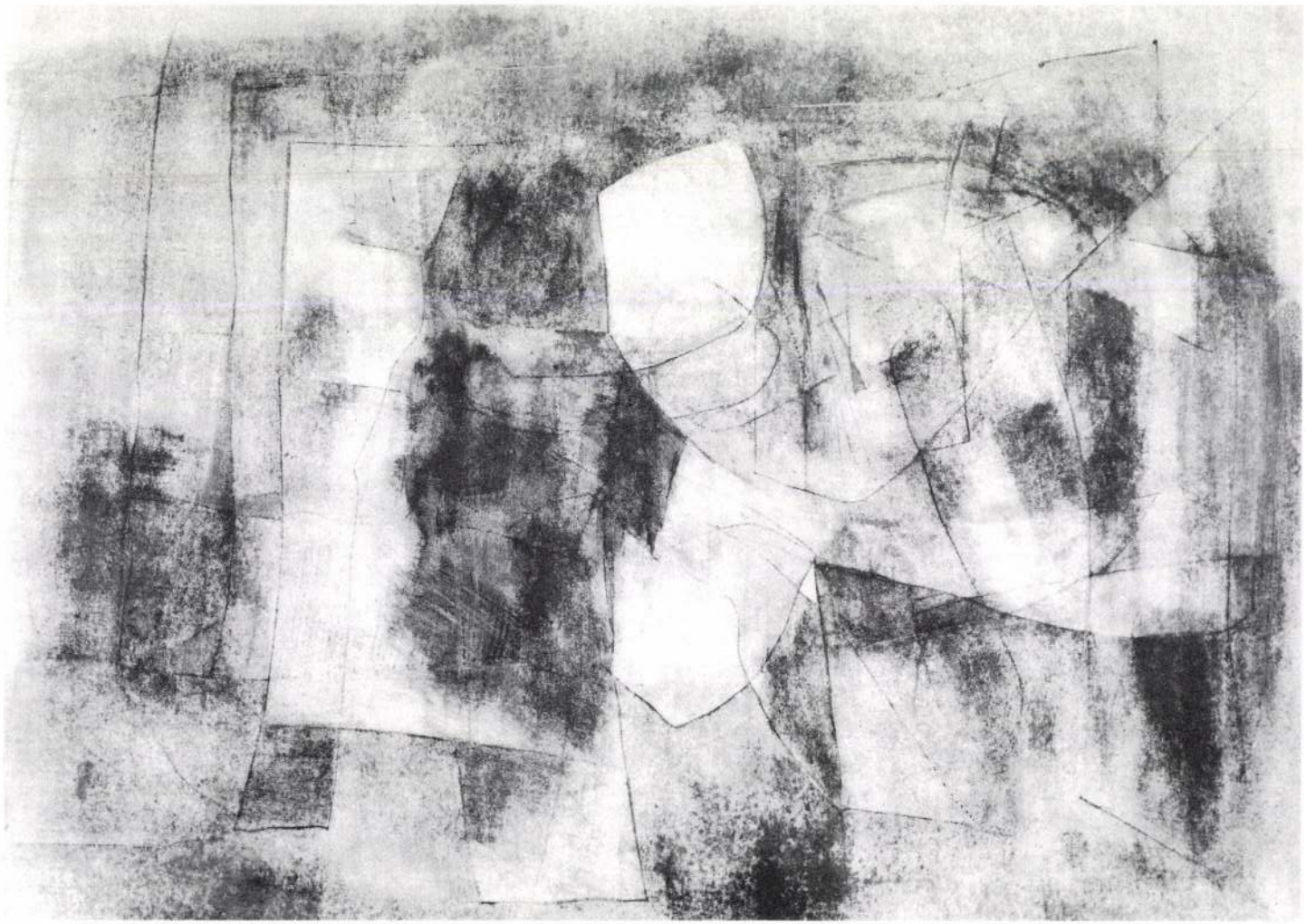

25. CÍM NÉLKÜL IV., 1979
gouache, 47,5 × 32,5 cm
Tokaji Lajos tulajdona

26. CÍM NÉLKÜL V., 1979
gouache, 33,5 × 48 cm
Tokaji Lajos tulajdona

27. CÍM NÉLKÜL VI., 1979
gouache, 33,5 × 47 cm
Tokaji Lajos tulajdona

28. TOPOGRÁFIA, 1980
gouache, 33 × 49 cm

29. HOLNAP ÉJJEL, 1980
gouache, 43 × 49 cm

30. HAJNAL, 1980
gouache, 40,5 × 59 cm

31. CÍM NÉLKÜL, 1980
papír, gouache, 41 × 48 cm
Csorba Géza tulajdona

32. ÚTVESZTŐ, 1981
gouache, 40 × 59 cm

33. A PAPÍRREPÜLŐ ELTÉRÍTÉSE, 1982
vegyes technika, 41 × 49 cm

34. ALKONYATI MADARAK I., 1983
gouache, 48 × 60 cm

35. ALKONYATI MADARAK II., 1983
gouache, 40,8 × 59 cm

36. ARCHEOLOGIA, 1983
gouache, 40 × 53 cm

37. MARIONETTEK, 1983
gouache, 34 × 56 cm

49. Intonáció, 1984

38. MŰTEREM II., 1983
gouache, 42 × 56 cm

39. MESSIAEN ORATÓRIUM, 1983
papír, gouache, 58,5 × 39 cm
Dr. Dospod József tulajdona

40. KARIYE, 1984
gouache, 39 × 50 cm

41. FŐTÉMA ÉS MELLÉKTÉMA, 1984
gouache, 40,5 × 59 cm

42. CSENDÉLET, 1984
gouache, 40,5 × 48,5 cm

43. MELANKÓLIA, 1984
gouache, 40,5 × 58 cm

44. RÁKTÉRÍTŐ, 1984
gouache, 41 × 57,5 cm

45. ZEN, 1984
vegyes technika, 40,5 × 52 cm

46. A REMÉNY HAL MEG UTOLJÁRA, 1984
gouache, 53 × 41 cm

47. ZONA I., 1984
gouache, 58 × 40 cm

48. ZONA II., 1984
gouache, 40 × 54,5 cm

49. INTONÁCIÓ, 1984
gouache, 40 × 56,5 cm

István Major
prof.

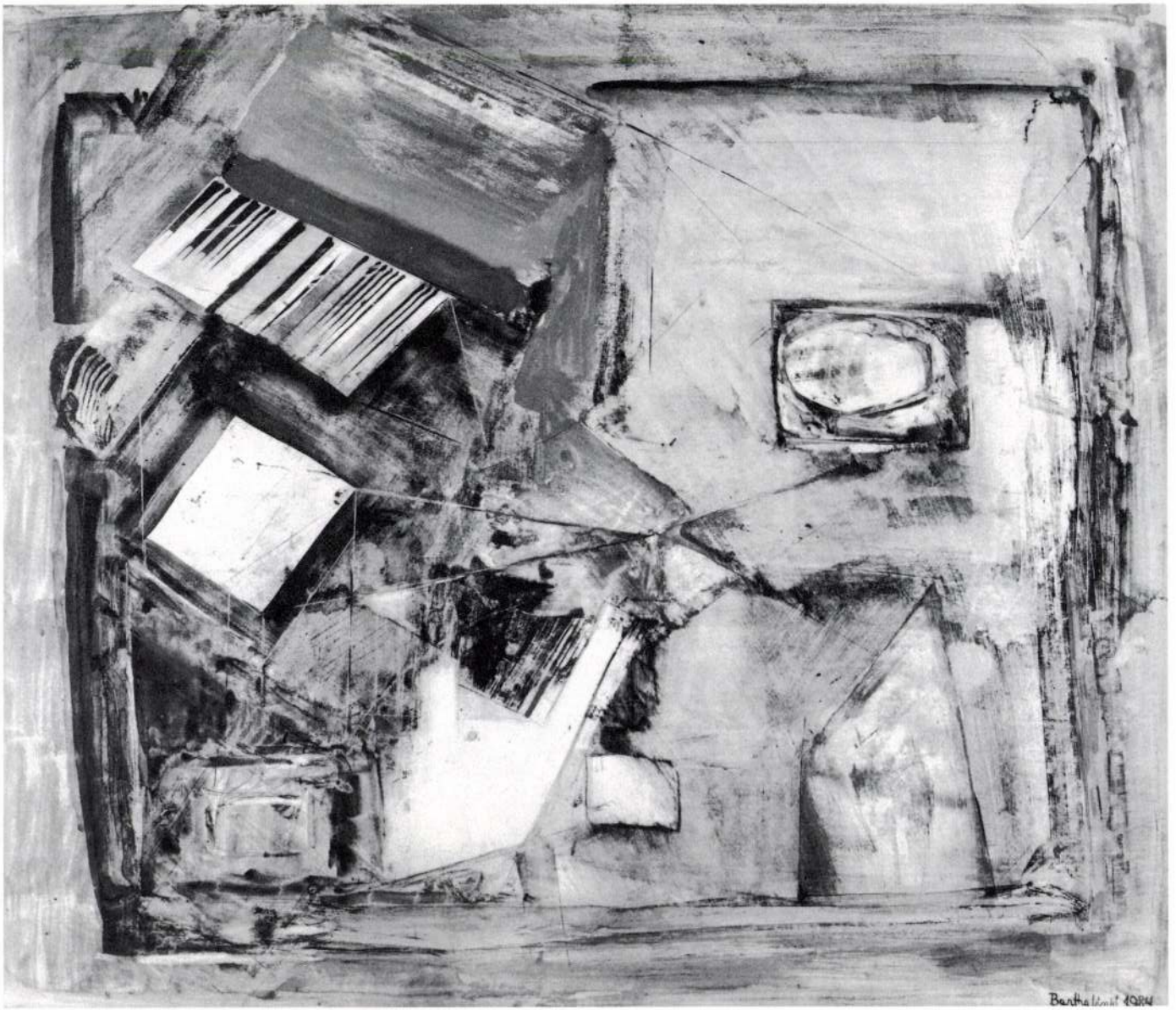

42. Csendélet, 1984

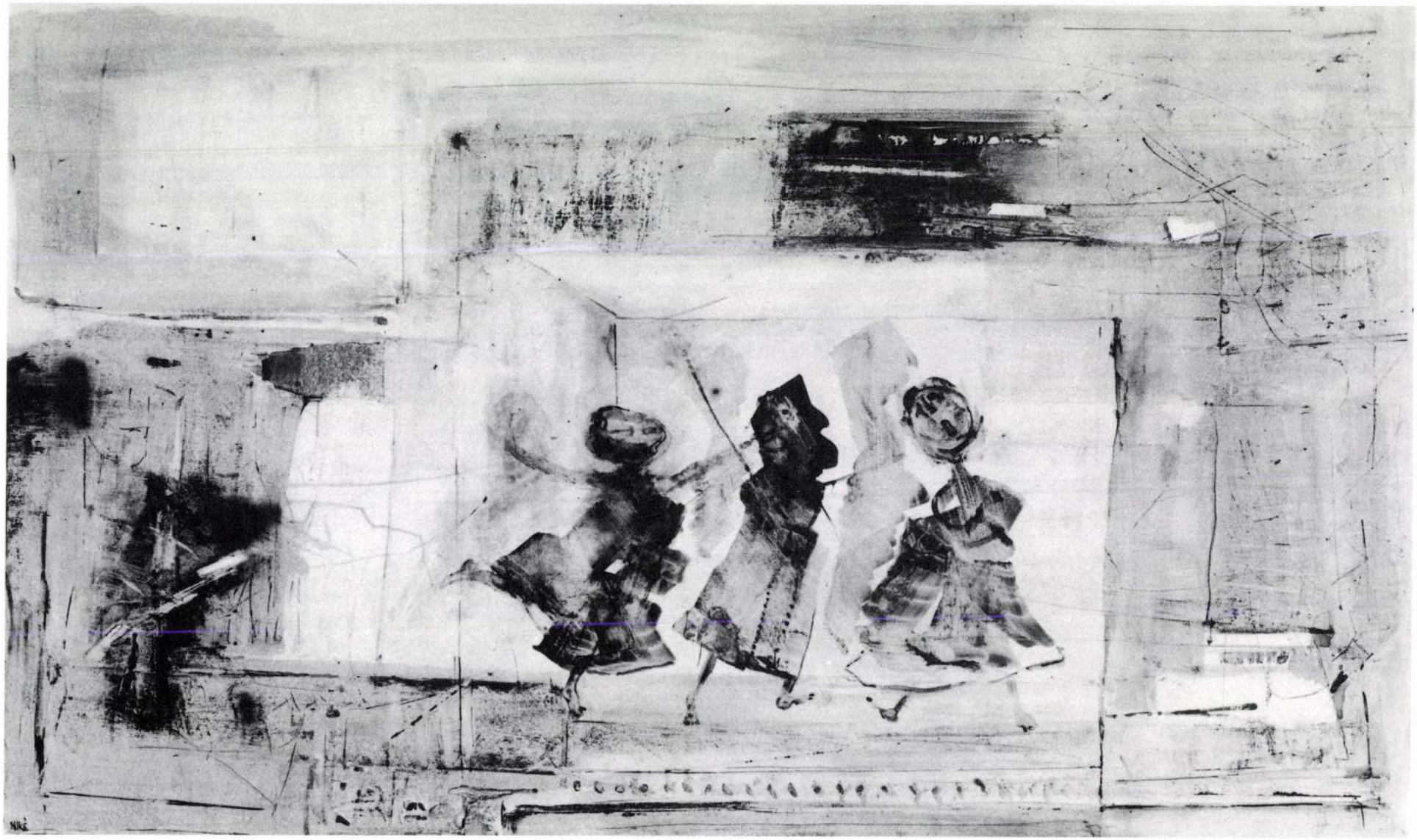

37. Marionettek, 1983

41. Főtéma és melléktéma, 1984 ▶

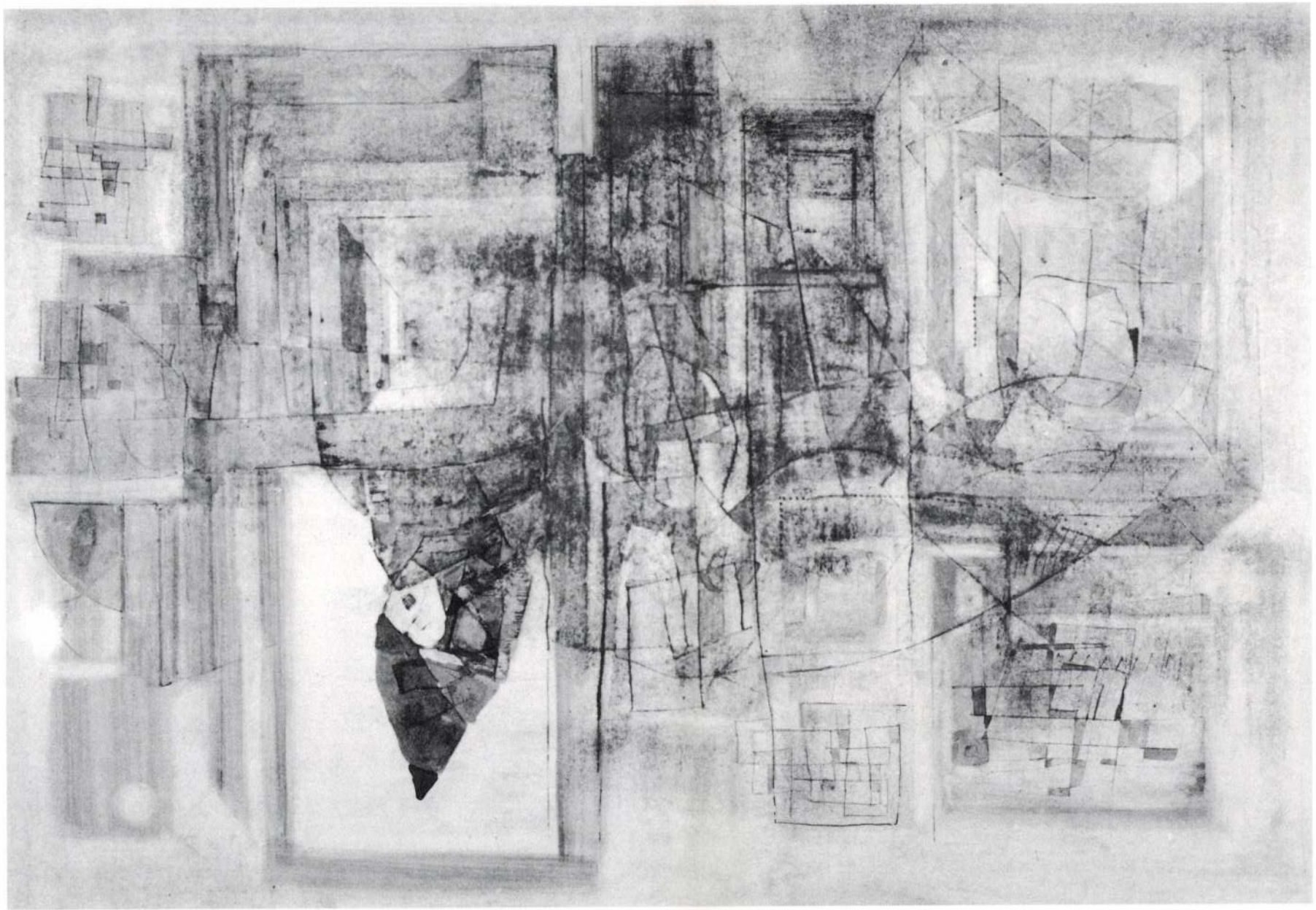

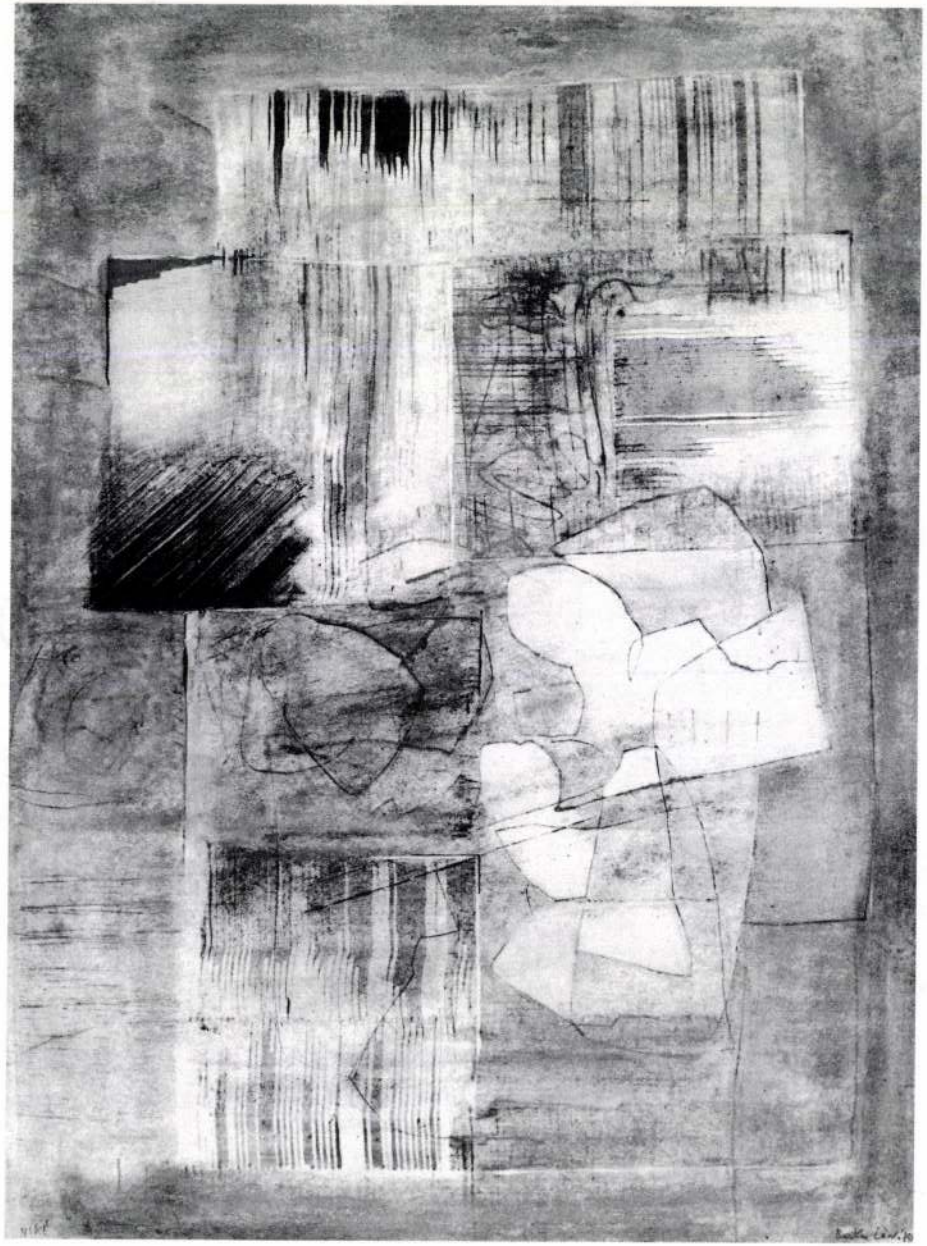

Illusztrált könyvek 1974-től
(Az 1974 előtti illusztrációk felsorolása az 1974-es műcsarnoki kiállítás katalógusában találhatók.)

Csenki Sándor:
A cigány meg a sárkány
Európa Könyvkiadó, 1974

Ferriera de Castro:
Napfényes házikó
Európa Könyvkiadó, 1974

Thomas Mann:
Válogatott elbeszélések
Európa Könyvkiadó, 1974

Trifonov:
Hosszú búcsúzás
Európa Könyvkiadó, 1974

Arnold Zweig:
Grisa őrmester
Európa Könyvkiadó, 1975

Bertha Bulcsú:
A Teimel villa
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1976

Szakonyi Károly:
Tudatom, jól vagyok
Szépirodalmi Könyvkiadó, 1976

Csikóink kényesek
Cigány népköltészet
Európa Könyvkiadó, 1977

Katajev:
Szentkút
Európa Könyvkiadó, 1977

Nagy Olga:
Zöldmező szárnya
Európa Könyvkiadó, 1978

Jacques Roumain:
A harmat urai
Európa Könyvkiadó, 1978

Cirkusz
Európa Könyvkiadó, 1978

Romain Rolland:
Colas Breugnon
Európa Könyvkiadó, 1982

Képes Géza:
225 Grammepe
Magvető Könyvkiadó, 1979

47. Zona I., 1984

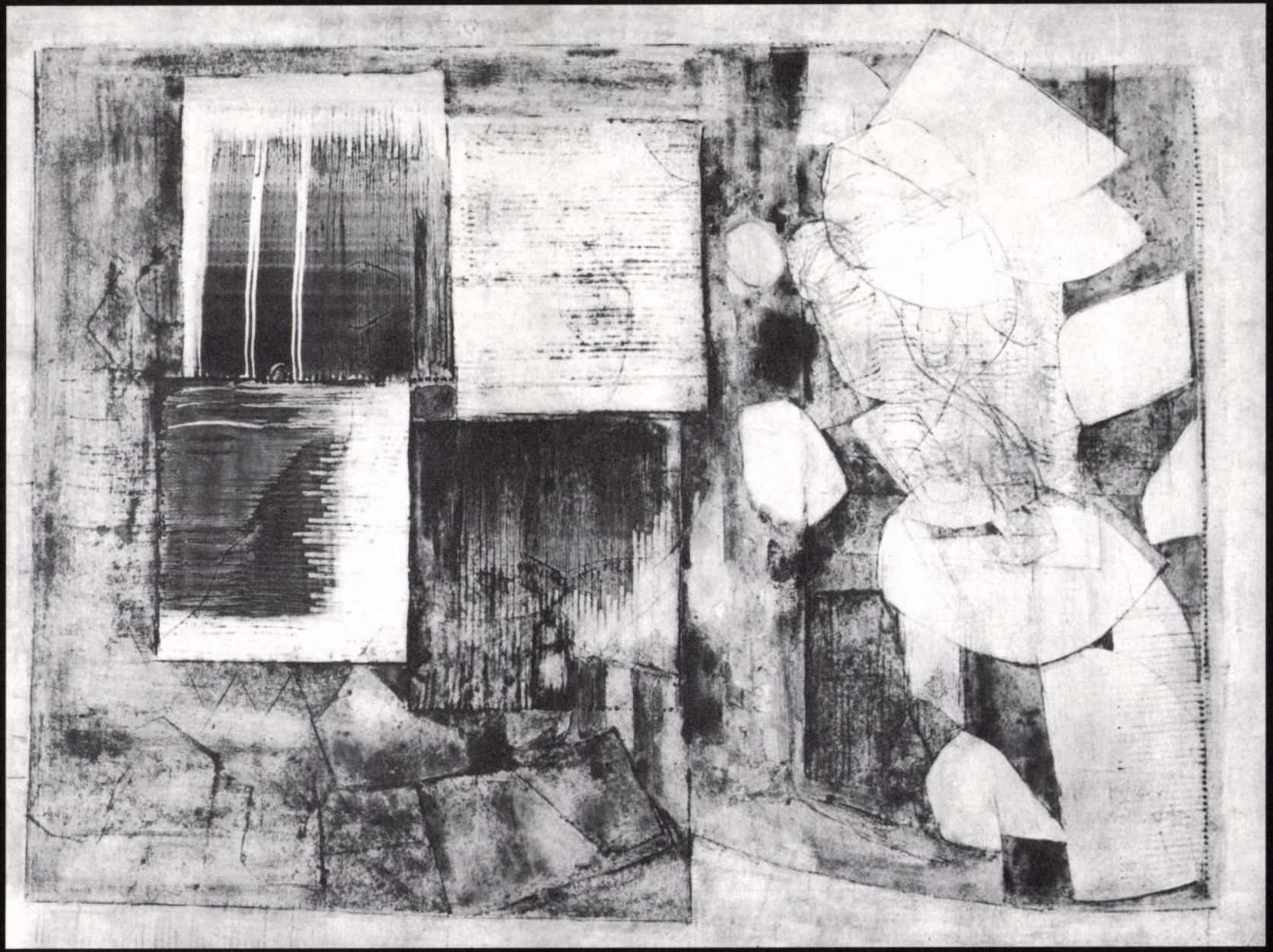

48. Zona II., 1984

A Lovagteremben
a kőszegi kiállítás rendezői:

Vas megye Tanácsa V. B.

Művelődési Osztály,

Kőszeg Városi Tanács V. B.

Művelődési Osztály

Bartha László
festőművész kiállítása

1985. január 18–február 24.
Műcsarnok,
Budapest, Hősök tere

Kőszeg, 1985. július 1–21.
Lovagterem, Jurisich Vár

Műcsarnoki kiadvány

Felelős kiadó:
Néray Katalin igazgató

A katalógust szerkesztette
és a kiállítást rendezte:
Herczeg Ibolya

A katalógust tervezte:
Felvidéki András

Az előszót fordította:
Szolnoki Vera

A fotókat készítette:
Garas Kálmán, Rosta József

ISBN 963 7161 48 1

Ára: 50,– Ft

A-842637–8 Offset és Játékkártya Nyomda

Bartha László életmű-kiállítása

Bartha László következetes művész. Kiállításainak rendezésében is az. Régen kialakult, a szakmai köztudat és a kiállítási intézmények által is méltányolt szisztémája, mely szerint az új műveket előbb tíz-, újabb időkben ötesztendőnként nyíló „nagy" tárlatokon mutatja be a nyilvánosságnak. A köztes idő a töltekezés, a testi és szellemi regenerálódás, az utazások és az elmélyült, nyugodt munka szakasza. Kisebb-nagyobb válogatások ilyenkor is falra kerültek, jelenlétét dokumentálva a művészet lüktető forgatagában, ébren tartva a munkái iránti figyelmet. Az alapeszméjéhez azonban alig rendíthető makacssággal ragaszkodott mindig. Így utolszor 80. születésnapja tájékán, 1988-ban a Szombathelyi Képtár tárta ki termeit a megyében élő mester művészete előtt. Az ezt követő miskolci és budapesti bemutató csak repríze volt amannak, pár újabb munkával kiegészülve. A szombathelyi gyűjteményből Lendván kiállított három sorozat — a *Cirkusz,* az *Erdély* és a *Tündérálom* —, s a ljubljanai Modern Galériában szereplő válogatás inkább csak ízelítőt kínált a gazdag életműből.

Időközben történt egy s más a kőszegi tusculánumában meghúzódó festő életében. „A magányos félrevonultság sorsát vállalta, mégis az érdeklődés homlokterében maradt" — jellemezte helyzetét máig ható érvénnyel Hárs Éva 1967-ben. A bizonyítékot két „vastag betűs" adat tartalmazza, melyekkel a biográfiája egészült ki legutóbb. 1992-ben a Széchényi Irodalmi és Művészeti Akadémia alapító tagjai közé választotta. Az idei tavaszon pedig végre — ötszöri „kihúzás", mellőzés után — átvehette a szakma megbecsülését, elismerését is kifejező állami dekórumot, a Kossuth-díjat. Az akadémiai tagság a székfoglaló kötelezettségével jár, amelyet az Ernst Múzeum összes termeiben megrendezett kiállításával teljesített. A verniszázs egyúttal alkalmat adott a 85. születésnap visszafogott megünneplésére, az életút ismételt áttekintésére. (A Szombathelyi Képtár a Cirkusz-sorozatot bemutatva társult az ünneplőkhöz!)

Bartha nemcsak művészként, emberként is következetes, aki ragaszkodik az őt környező rendhez, a kiszabott hagyományokhoz. Ebből fakad, hogy katalógusainak bevezetőjét tovább hömpölygtető folyamként mindig Horváth György fogalmazza, a rendezés–szervezés bokros teendőit Herczeg Ibolya végzi. Most sem történt ez másként. Így azután erről az oldalról nem érte meglepetés a látogatót. Aki gondosan elolvasta az utóbbi három-négy reprezentatív Bartha-katalógust, ismerős, többször megforgatott gondolatokra bukkanhatott a legújabban. Tisztes terjedelemben ismét felvázolta a szerző a pálya történelmi kereteit, az indulás és a kibontakozás mozzanatait. Elemezte a periódusokat, kísérletet tett az életmű elhelyezésére a kor stílus- és irányzatkavalkádjában.

A művek elrendezése sem tért le a járt útról. A képjegyzék tanúsága szerint százharmincnyolc festmény és grafika vétetett számba, de ennél kevesebb alkotás lehetett a falakon, s a színesben reprodukáltak mindegyikét sem láthattuk hiánytalanul. Az összkép teljességét mindez nem zavarta. A művek fele a történeti visszatekintést volt hivatott szolgálni, mintegy előkészítve szemünket az újabb termés befogadására. A rendező a hangsúlyt az időrendre helyezte, így sikerült a pálya folyamatábráját követhetővé tennie. A termek átjárhatósága meg segítségünkre volt az életmű belső logikájának felismerésében. Azaz: Bartha festészete kitérők nélkül járja meg a természeti élménytől az elvont képalkotásig vezető utat. A folyamat az egész ouevrere is érvényes, meg egyes művekben, a műcsoportokban is kimutatható.

Önarckép, 1927

A művek népes kórusát vezénylő rendező partitúrájának alaphangját ismét a klasszikusnak számító, 1927-ben festett fiatalkori *Önarckép* adta meg, a pálya kezdő műve, „egy töprengő lélek módszeres önfeltárása" (Horváth Gy.), egy ifjú mester remeklése. S rögtön a közelében a *Lómosás* állított meg, amelyet az 1934-es tavaszi tárlaton mutatott be. Igazi felfedezés, kvalitása megkerülhetetlen, festésmódjában már felismerhetők a finoman árnyaló, áttűnő színekkel dolgozó művész karakterjegyei. Ismerős, kedvelt művek jelzőkként emlékeztettek hosszú pályájának elkülönülő, mégis összefüggő korszakaira. A krúdys hangulatú — Kállai Ernő által is figyelmezett — *Esti kocsizás*, a feszesen komponált, monumentális hatású *Alvó pásztornők*, a Millet óta kedvelt témát kirobbanó formákkal ábrázoló *Magvető*, az 1941-es *Favágók*, a *Meditáció* vagy az *Állomás* előre mutató modernsége, nagyszerűsége és jelentősége újra megerősítést nyert. A Párizsban festett *Papagájok* felbukkanása lehetne akár meglepetés is, nem így Vass Elemér enteriőrbe foglalt portréja vagy a piros-zöld komplemeterre kihegyezett *Fügefa alatt*, a korábbi *Hazafelé* társaságában, melyek ismert, fontos darabjai e korszaknak.

Bartha festészetének kivirágzása voltaképpen második tihanyi korszakától kezdődik. 1955-ben már az átalakuló félszigeti miliő fogadta, fényes homlokú barátok körével, munkára, alkotásra serkentő inspirációk zuhatagával, gondolatokat érlelő csenddel. Néhány útkereső mű került le állványáról, de a kilátópontok rálátásos panorámája egy új megközelítés, új képi rend kimunkálásához vezetett. Kezdetben a fénylő jégtükörre szabálytalan, a rianások rajzolta töréshálók feszülését, játékát figyelte (*Jégvilág*, *Jégvágók*). Láthatóan erős ekkor még a természet lenyűgöző nagyszerűsége, de az élmények sokasodtak, a látóhatár a végtelen felé tágult, a ráció lassan visszaszorult. A távlatos látvány helyére benyomult egyfajta „nekem térkép e táj" szellemű képszerkesztés (*Behavazott falu*). A motívumok, részletek fokozatosan elvesztették tárgyiasságukat, erőteljesebben, mind tisztább kép-

let szerint formálódott át a képek szerkezete. A jégtáblák szabálytalan hálóját rendezettebb geometria váltotta fel, anélkül, hogy a líraiságot sérelem érte volna (*Jeges Balaton*). Hogy mindez miként függ össze a „kádári konszolidáció időszaká"-val, mint egy vállveregetős, szokatlan kritikában olvasható, nem tudtuk megfejteni. Igaz, csillogóbb értéknek véljük „mindvévig egyenletes teljesítményét" is, amely emberi attitűdjét, önnön törvényeinek a végletekig követhető megvalósítását rejti.

Újabb helyváltoztatása jótékonyan hatott művészetére, amennyiben a természettől merészebb ívben távolodást, az absztrakciós folyamatok felerősödését pozitív jelnek tekintjük. Már az emlékezést, nosztalgiát, visszatekintést kifejező vásznakon megfigyelhető ez „újdonság", lépései, fázisai fokozódó határozottságot mutatnak. Kőszegről nézve, mintha kitágult volna a világ, megnövekedett az élménygyűjtő utazások értéke–haszna. Nemcsak a szülőföldi tájékozódás, hanem a mediterránum színeket izzító, céltudatosságában is légiesebb életformája, atmoszférája, mondhatni, sorsdöntő átalakulást hozott festészetében. Erőteljes egyenesek, keményebb színmezők vették birtokba a képsíkot, de a hajlékonyságot, a légiesre hangolt színeket nem tudta kiszorítani e változás sem. Kristályos csillogás vált vásznai jellemzőjévé. Erdély-sorozatában felismert, megsejtett drámák feszültségét fejezte ki. Déli városképei a fényt, életörömöt és a kerített városok labirintusait hozták csábos közelségbe. Egy-egy sötét négyzet, szabadabb kontúrú fekete folt árulkodott csupán arról, hogy lelkében olykor hangtalan drámák szomorúsága ütött tanyát. Komoran villanó ecsetvonások sejtetik meg baljós jelek közeledtét, az átadhatatlan üzenet nyomasztó felelősségét.

Fügefa alatt, 1957

Az említett szombathelyi kiállítás záróképe egy nyugalmából kibillent fekete téglalap s egy barna függőleges összeszerkesztéséből megfestett különös „Golgota"-átirat volt. „Tovatűnő

szép életünk" — így szólt a címzés, de ettől a mű talányossága percentnyit sem világosodott. Legfeljebb a búcsúzás meghitt pillanatképeként értékelhettük, de gyászos felhangok nélkül. Az Ernst Múzeum kiállításán ismét ott volt a festmény s ott messze, a nagy terem tengelyében rátaláltunk a párdarabjára, az 1993-ban festett *Utolsó előtti gondolatok No. 1.* című, ha lehet, úgy megrázóbb olajkompozícióra. Aligha szándék nélkül került záróként a katalógus képsorának utolsó lapjára. E két munka fogta közre a tárlat új, 1987—1993. között készült anyagát, amelyből néhányat már láthattunk, de az összhatás így vált lezárás nélkül teljessé. Az elvontság szelleme lengi át e korszakot, amelyben gazdag festői tartalom rejtőzik. Bartha játéka most vált igazán sokszólamúvá. Jelentős munkák során át bontakozott ki dús virágú őszikéinek sajátos világa. Gyökereit megtaláljuk ugyan az előzményekben, de általuk emelkedett a lírai absztrakció vitathatatlan rangú mesterévé.

Az életkor nyűgeivel győzködő festő tovább mozdult a sajátosan fegyelmezett képépítés irányába. Pár erőteljesebb kalligrafikus megfogalmazást leszámítva — mint például a kirívóan harsogó *Cím nélkül* nagy színtömbjeit marcangoló villódzások! — középpontos vagy horizontális osztatú kompozícióin ismét a mértanias szerkezet funkciója erősödött föl. Itt-ott szabályos négyzethálók egyeneseit emelte ki a rendkívül finom, dúsan színezett, gazdagon árnyalt képsíkból. A szigorodó formai rend ellenére — különösen gvassal készült munkáin — a lírai hangvétel uralkodik. Felbukkan az alkotóelemek sűrűjében az utazási élmények (*Az ismeretlen város*), a régi polisok (*Halott város*) motívumválasztéka. Vak ajtónyílások, íves ablakok, iratos kőtáblák maradványai, omló vakolatfalak, kőlenyomatok szervesülnek metsződő utcák, falsíkok geometriájával. Érdemes megfigyelni, hogy a színek aktivitása a képszélektől a középpont felé növekszik. Mesteri szerkesztésre utal, hogy a csúcspontok közel esnek a tengelyek vagy átlók metsződéseihez. Más művekben inkább a formavilágból kiemelt amorf vagy szabályos alakzatok töltik be a szervező erő szerepét. Mindezek a művi fogások elősegítik a néző szemének, szellemiségének kalandozását a Bartha-képek emelkedett, egyéni jellegű világában. Egy Kosztolányi-sor festői átiratán karcsú nőalak árnya suhan. A téli napforduló bágyadt fényei, elmosódott formái szinte rímelnek az *Alba variációk* tónusainak hangulatára. A régi történet áttetsző szürkéi mellett a *Posztumusz szonáta* éppen felfokozott ellentételeivel hat a képzeletre. Ez utóbbi művében nagyon is mai történet lenyomatára ismerhetünk. Az éjszaka nővérei sötét árnyai meglepő visszacsatolásnak vélhetők a figurativitáshoz, de ez csak látszat. A gondolatsíkok rétegződése egyre inkább a képzelet, a lélek belső zugainak feltárása, a keletkezés és elmúlás (*Genezis*), a tudásszférák problematikája felé mutat. Közben elkészült az *Okirat*, Nike is elnyeri jutalmát (*Nike képe*), s elérkezünk a lilásszürke, szögletes gesztusokkal, karcolásokkal teli *Utolsó előtti gondola*thoz. E kép sem egyéb, mint különös „enigma-variáció", rejtvény, amely sötét gondot („Atra cura") takar. Az egymásba épülő, elmosódó képnégyszögek (vakkeretek!?) távolodó vonulását látva óhatatlanul a pálya mérlegelésének végeredményére utalást érzünk. A kép komor hangulatot intonál, de igazi értelmére, a kínzó kétséget kifejező, villámként alázuhanó ferde egyenes világít rá. A festő szembesül a művel, értelmét mérlegeli.

Ítéletét azonban ne fogadhatjuk el! A művek élnek, a jelenhez szólnak, értékeiket világosan látjuk. Nem szorulnak az utókor felfedezésére. Bartha László életműve már életében részévé vált a művészettörténetnek s lesz üzenete az utókor számára is.

Salamon Nándor

BARTHA LÁSZLÓ

BARTHA LÁSZLÓ

festőművész
kiállítása

Pécsi Galéria

(Széchenyi tér)
1982. augusztus 13–szeptember 5.

Bartha Világa

Nem ortográfiai elírás, a magyar festészet egyik élő klasszikusával kapcsolatban, helyénvaló a nagybetű használata. Abban a művészettörténeti pillanatban, amikor a cserepekké tört világ bemutatása is rendre meghaladja a legtöbb kortárs ambícióját külön kell megünnepelni a teljesség után sóvárgó életművet.
Teljesség. Hányszor éltek vissza ezzel a szóval! Persze, hogy nem teljes ez a festői világ sem; hiányoznak belőle a részletes felsorolások, az azonosítható motívumok, a valószerűség könnyed zsánerei. Jószerivel csak szín- és formaviszonylatok érhetők tetten a Bartha-féle oeuvre-ben; arányosan komponált alighegyek metsző kékekkel, veresbarnákkal, tüskés zöldekkel; befagyott, esetleg mediterrán ég alatt párálló majdnem-víztükrök hamvas szürkékkel, jégfehérekkel, pikkelyes lilákkal; és útijegyzetek rebbenő vonalakból karcos egyenesekből, pattanásig feszített lendületes húrokból. Fátyolszerűen finom jelenés itt az „orbis pictus", mintha háborúk és szegénységek, balsorsok és gonoszságok sosem nyomasztották volna az édes földet. Mintha egyetlen óriási, kiismerhetetlenül gazdag, és mégis a láthatatlan szabály szerint megművelt kert emléke várná a másvilágban megfáradt nézőt.
Ennek a feszített harmóniára épített látványnak azonban nincs köze a menekülés-vágyból alkotott vonzó Naconcypanokhoz. Bartha nem egy szebb világot tár elénk a meglevő **helyett,** hanem a létező világból úgy szívja ki annak használható élvezhető-szerethető lényegét, mint a jól kosztoló életművész teszi azt a csontból nyerhető velővel. E világ teljessége tehát nem azonos a „rögvalóság" kiterjedésével. Bartha festményei tehát úgy teljesek, hogy dacosan, megharcoltan, öntudatosan a dolgoknak csak az egyik felét mutatják. A megrendszabályozottat, az élettel telit, az emberhez méltót.
Oly következetesen, és az európai festészet eredményeinek oly tudatosított birtokában járja körül a maga által bekerített birodalmát, hogy szinte látni véljük a határon túli veszedelmet is. Időnként jeges fuvallat ér hozzánk.
Mert kívül recsegnek-ropognak a művészet tényei. Szél zilálja széjjel a műfajok évezredes rögzült formáit, villám csap a festett vászonba, egy darab üszök marad kiállítási tárgyként a posztamens helyén. Hogy Bartha ismeri a művészetére – és mindenfajta művészetre – leselkedő veszedelmet, azt nemcsak európai kultúrája, értékőrző magatartása, biztos ízlésrendszere igazolja.
Mintha az utóbbi években megszigorodott volna az édenkert. A foltok hegyesedő alakzatban fúródnak egymásba. A színek egyszerűbb csatákban csapnak össze. A vonalak még kevesebbet árulnak el abból az eredeti naturából, amelynek átírására vállalkoztak.
Koncentráltabb hitvallásnak válunk tanúivá: e festészet inkarnációjában próbatételre készül a **modernben folytatódó hagyományos művészet,** hogy erejét bizonyítsa a szétesetten sötét kisvállalkozások ellenében.

P. Szücs Julianna

A macska, 1981

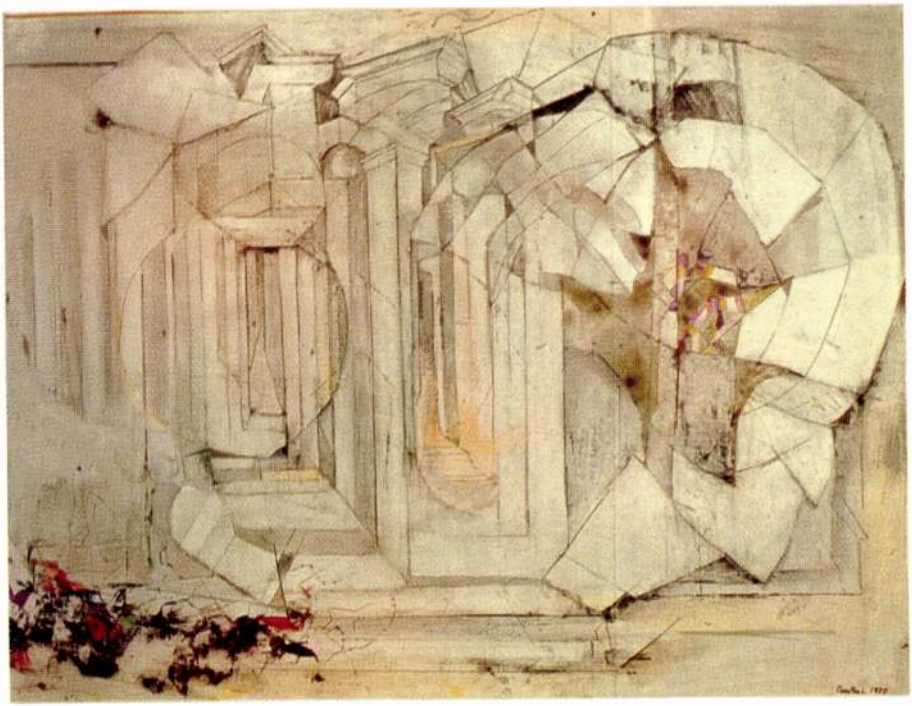

Theatro Paladio, 1980

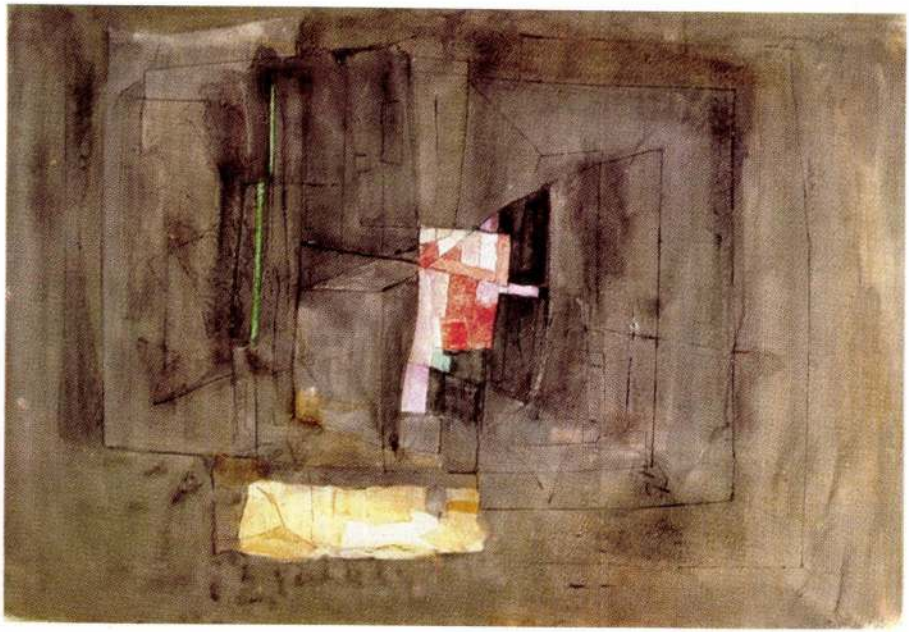

Egy kisváros topográfiája, 1980

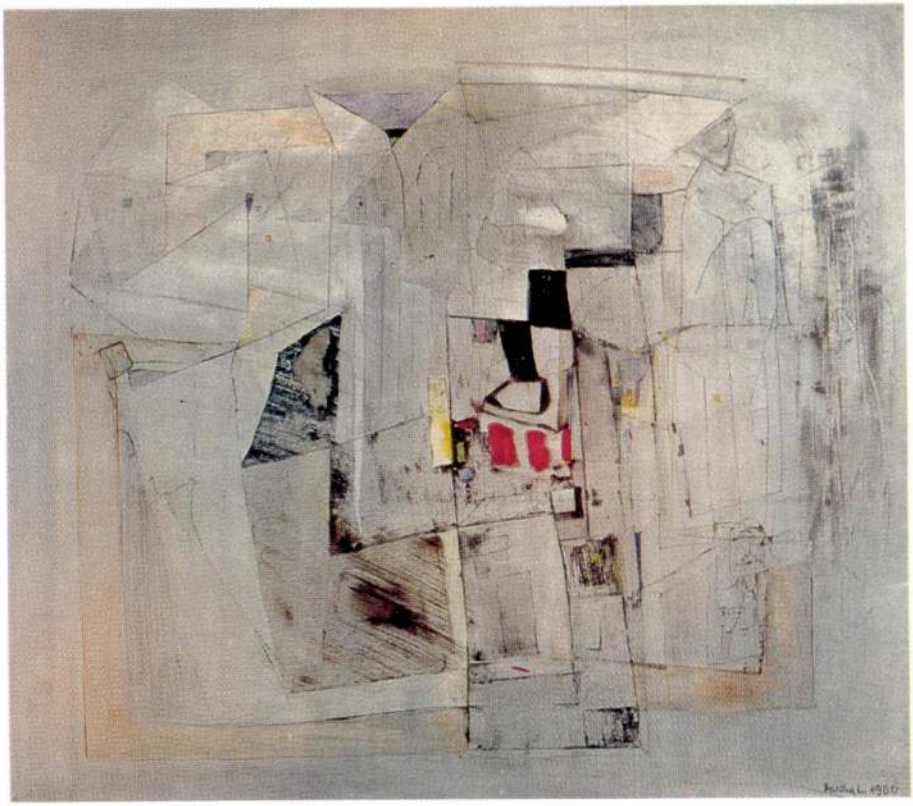

Dimenzió, 1980

BARTHA LÁSZLÓ

1908. augusztus 5-én született Kolozsvárott.

1926–33-ig a Képzőművészeti Főiskolán tanult Benkhard Ágost növendékeként.

1937–38-ban Olaszországban volt tanulmányúton.

1942-ben a Szinyei Társaság nagydíját kapta meg.

1946–48-ban Franciaországban járt tanulmányúton, ahová 1960-ban, 1962-ben, 1967-ben és 1972-ben visszatért több hónapos tartózkodásra.

1950–52-ig restaurálással és múzeumi rendezéssel foglalkozott, a Múzeumok és Műemlékek Országos Központjának munkatársa volt.

1955-ben Tihanyba költözött, ahol 1968-ig lakott.

Tihanyból 1968-ban Kőszegre költözött.

Jelenleg is itt él.

1962-ben Egry-díjat,

1963-ban a Munkácsy-díj I. fokozatát kapta meg.

1963-ban a Szovjetunióban,

1969-ben Bulgáriában volt tanulmányúton.

1971-ben a Murska Subotai Nemzetközi Biennálé,

1972-ben az Egri Akvarell Biennálé,

1973-ban ismét a Murska Subotai Nemzetközi Biennálé fődíját,

1975-ben pedig a Magyar Népköztársaság Érdemes Művész kitüntetést kapta meg.

KIÁLLÍTÁSOK

1942. Ernst Múzeum, Budapest
1947. Galerie Guenegaud, Paris
1948. Fényes Adolf Terem, Budapest
1958. Csók István Galéria, Budapest
1960. Galerie de Passeur, Paris
1960. Musée Municipal, Tulon
1962. Galerie de Passeur, Paris
1962. Théatre Quotidien, Marseille
1964. Képcsarnok Bemutató Terem, Veszprém
1965. Csók István Galéria, Budapest
1967. Janus Pannonius Múzeum, Pécs
1967. La Rochelle Galerie Fonteonis
1968. Savaria Múzeum, Szombathely
1969. Képcsarnok Bemutató Terem, Győr
1970. Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest
1971. Csók István Galéria, Budapest
1971. „La Galerie", Paris
1971. Medgyessy Terem, Debrecen
1973. Helikon Galéria, Budapest
1973. Savaria Múzeum, Szombathely
1974. Műcsarnok, Budapest
1975. Kultúrház, Brest
1976. Kultúrház, Gráz
1978. Múzeum, Tihany
Helikon Galéria, Budapest
Csók István Galéria, Budapest

Rendszeresen szerepelt munkáival az „Alkotás Művészház", a Nemzeti Szalon, a Szinyei Társaság, a KUT, a KÉVE tárlatain; „Nyolc festő, nyolc szobrász" képzőművészeti csoport tagja és kiállítója volt.
A felszabadulás után részt vett a Budai Képzőművész Csoport 1948-as kiállításán.
1957-től munkái rendszeresen megtalálhatók országos és csoportos tárlatokon (Balatoni Nyári Tárlat, Szegedi Nyári Tárlat, Debreceni Nyári Tárlat, Országos Akvarell Biennálé).
Külföldi csoportos kiállításai: 1938 – Róma, 1948 – Brüsszel, 1965 – Bécs, 1966 – Párizs, 1967 – London, 1968 – Sao Paulo, 1969 – Cagnes sur Mer, 1973 – Belgrád.
Negyvenéves gazdag alkotói tevékenységének fontos része az irodalmi alkotások illusztrálása, színpadi díszletek tervezése.

Olajfestmények:

Geometrikus táj, 1976	Vas megyei Tanács tulajdona, Szombathely	95x120 cm
Iszlám, 1977	Művelődési Minisztérium tulajdona	100x120 cm
Leánder torony, 1978	Magyar Nemzeti Galéria tulajdona	100x120 cm
Vále, 1978	Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely	70x105 cm
Hellas, 1979	Művelődési Minisztérium tulajdona	120x140 cm
Száll az idő, itt hagy engem, 1979	Művelődési Minisztérium tulajdona	100x140 cm
Város I., 1980		100x120 cm
Város II., 1980		80x112 cm
Az ősz utolsó napja, 1980		70x105 cm
Ablakok, 1981	Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely	80x100 cm
Kisváros, 1981	Somogyi Képtár tulajdona, Kaposvár	80x100 cm
Pályám emlékezete, 1981	Művelődési Minisztérium tulajdona	120x150 cm
Fehér falak I., 1981	Somogyi Képtár tulajdona	100x80 cm
Fehér falak II., 1981		100x130 cm
Fehér falak IV., 1982	Művészeti Alap tulajdona, Budapest	80x100 cm
Epicentrum, 1982		75x100 cm
Kráter, 1982		80x100 cm
Hajnal, 1982		90x120 cm

Gauacheok:

Meddő órán, 1979	magántulajdon	34,5x48,5 cm
Mögöttes világok, 1980	magántulajdon	33x49 cm
Az ősz utolsó napja, 1980	magántulajdon	33x48 cm
Pályám emlékezete, 1980		39,5x49 cm
Város, 1980	magántulajdon	42x48,5 cm
Szürke rajzok, 1980	magántulajdon	42x50 cm
Útvesztő, 1980	magántulajdon	40,5x51 cm
Theatróban, 1980	magántulajdon	44x57 cm
Sziget, 1980		33x48,5 cm
Dimenzió, 1980	magántulajdon	33x48,5 cm
Színpad, 1980		41x49 cm
Theátro Paladio, 1980	magántulajdon	38,5x51 cm
A papírrepülő eltérítése, 1980	Művészeti Alap tulajdona	43x48,5 cm
Egy kisváros topográfiája I., 1980		42x49 cm
Egy kisváros topográfiája II., 1980		40,5x49 cm
A macska, 1981	magántulajdon	32,5x48 cm
Hajnal, 1981	Művészeti Alap tulajdona	40x59 cm
Kaleidoszkóp, 1981		41,5x57,5 cm
Sikátor, 1981	Művészeti Alap tulajdona	40,5x59,5 cm
Szent Antal megkísértése, 1981	magántulajdon	41x59 cm
Kalligráfia, 1981		41x59,5 cm
Magas barnák, 1981		40,5x56 cm
Kép ellentétes hangzásokra, 1981	magántulajdon	38x48,5 cm
Requiem, 1981		41,5x59,5 cm
A város és a festő, 1982	magántulajdon	41,5x50,5 cm
Forrásvidék, 1982	magántulajdon	39,5x57 cm
Ablakok, 1982		48,5x39,5 cm
Sikok és vonalak, 1982	magántulajdon	41x59,5 cm

A kiállítást rendezte: Marótiné Herczeg Ibolya
A katalógust tervezte: Pinczehelyi Sándor
A fotókat készítette: Kálmándy P. Ferenc
F. k.: Pinczehelyi Sándor
Tm. Szolg. Ip. Szöv.

BARTHA LÁSZLÓ

festőművész
kiállítása

Pécsi Galéria

(Széchenyi tér)
1982. augusztus 13–szeptember 5.

Bartha Világa

Nem ortográfiai elírás, a magyar festészet egyik élő klasszikusával kapcsolatban, helyénvaló a nagybetű használata. Abban a művészettörténeti pillanatban, amikor a cserepekké tört világ bemutatása is rendre meghaladja a legtöbb kortárs ambícióját külön kell megünnepelni a teljesség után sóvárgó életművet.
Teljesség. Hányszor éltek vissza ezzel a szóval! Persze, hogy nem teljes ez a festői világ sem; hiányoznak belőle a részletes felsorolások, az azonosítható motívumok, a valószerűség könnyed zsánerei. Jószerivel csak szín- és formaviszonylatok érhetők tetten a Bartha-féle oeuvre-ben; arányosan komponált alighegyek metsző kékekkel, veresbarnákkal, tüskés zöldekkel; befagyott, esetleg mediterrán ég alatt párálló majdnem-víztükrök hamvas szürkékkel, jégfehérekkel, pikkelyes lilákkal; és útijegyzetek rebbenő vonalakból karcos egyenesekből, pattanásig feszített lendületes húrokból. Fátyolszerűen finom jelenés itt az „orbis pictus", mintha háborúk és szegénységek, balsorsok és gonoszságok sosem nyomasztották volna az édes földet. Mintha egyetlen óriási, kiismerhetetlenül gazdag, és mégis a láthatatlan szabály szerint megművelt kert emléke várná a másvilágban megfáradt nézőt.
Ennek a feszített harmóniára épített látványnak azonban nincs köze a menekülés-vágyból alkotott vonzó Naconcypanokhoz. Bartha nem egy szebb világot tár elénk a meglevő **helyett,** hanem a létező világból úgy szívja ki annak használható élvezhető-szerethető lényegét, mint a jól kosztoló életművész teszi azt a csontból nyerhető velővel. E világ teljessége tehát nem azonos a „rögvalóság" kiterjedésével. Bartha festményei tehát úgy teljesek, hogy dacosan, megharcoltan, öntudatosan a dolgoknak csak az egyik felét mutatják. A megrendszabályozottat, az élettel telit, az emberhez méltót.
Oly következetesen, és az európai festészet eredményeinek oly tudatosított birtokában járja körül a maga által bekerített birodalmát, hogy szinte látni véljük a határon túli veszedelmet is. Időnként jeges fuvallat ér hozzánk.
Mert kívül recsegnek-ropognak a művészet tényei. Szél zilálja széjjel a műfajok évezredes rögzült formáit, villám csap a festett vászonba, egy darab üszök marad kiállítási tárgyként a posztamens helyén. Hogy Bartha ismeri a művészetére – és mindenfajta művészetre – leselkedő veszedelmet, azt nemcsak európai kultúrája, értékőrző magatartása, biztos ízlésrendszere igazolja.
Mintha az utóbbi években megszigorodott volna az édenkert. A foltok hegyesedő alakzatban fúródnak egymásba. A színek egyszerűbb csatákban csapnak össze. A vonalak még kevesebbet árulnak el abból az eredeti naturából, amelynek átírására vállalkoztak.
Koncentráltabb hitvallásnak válunk tanúivá: e festészet inkarnációjában próbatételre készül a **modernben folytatódó hagyományos művészet,** hogy erejét bizonyítsa a szétesetten sötét kisvállalkozások ellenében.

P. Szücs Julianna

A macska, 1981

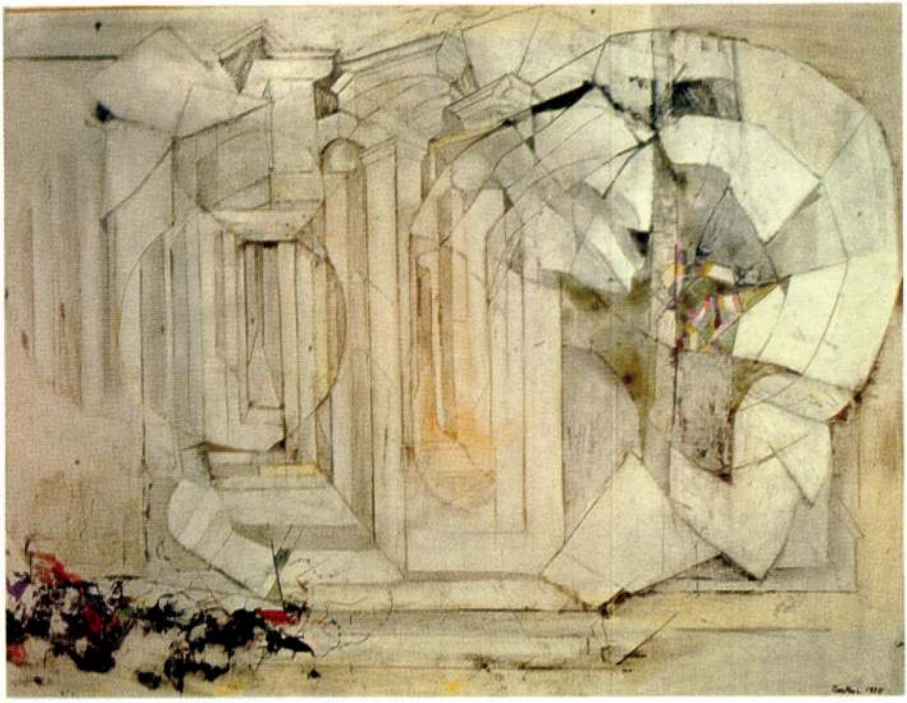

Theatro Paladio, 1980

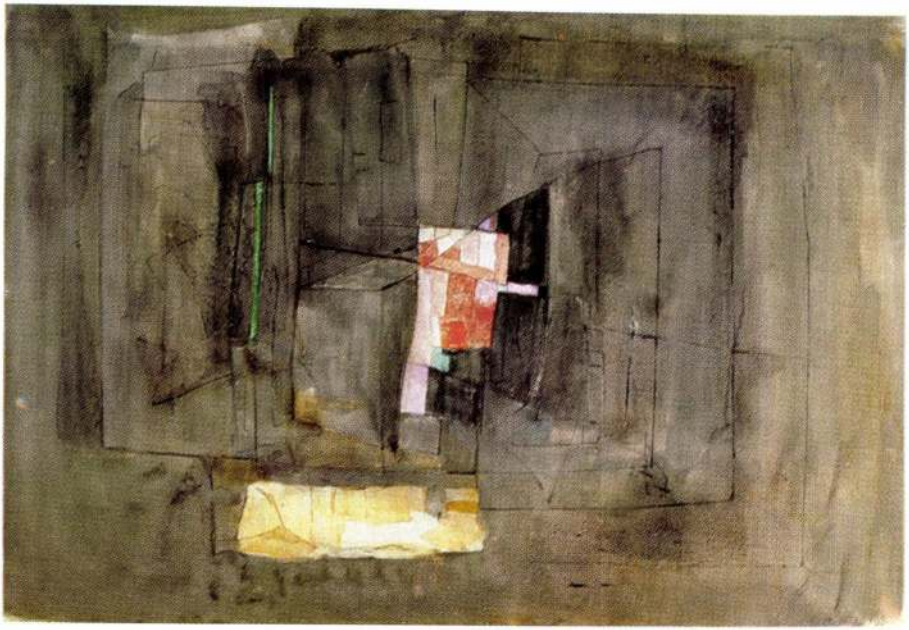

Egy kisváros topográfiája, 1980

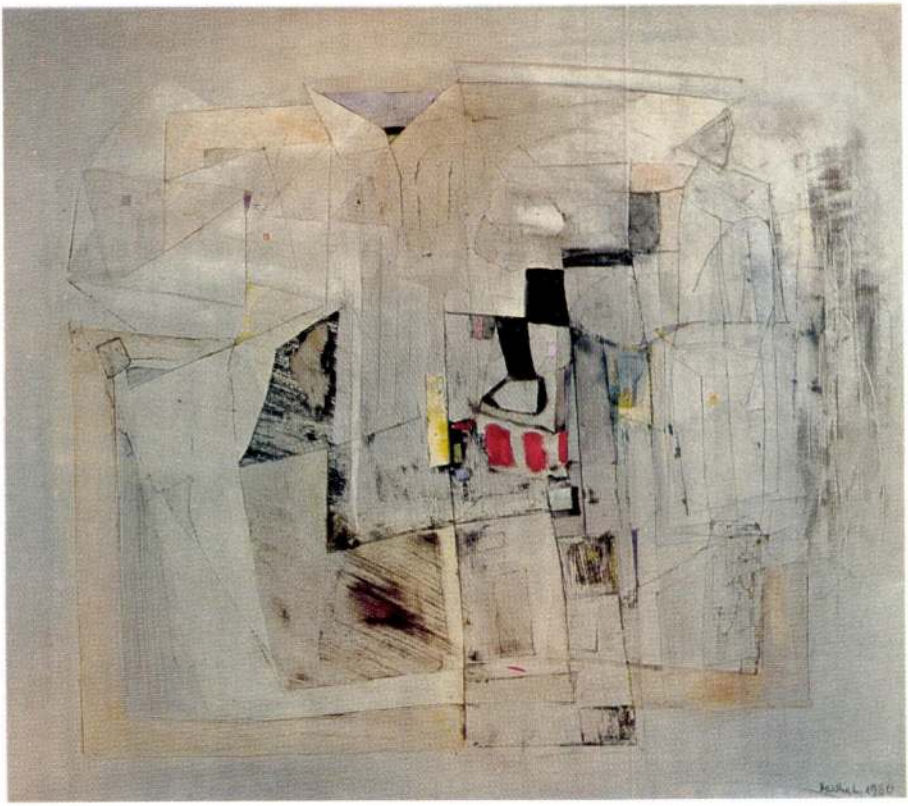

Dimenzió, 1980

BARTHA LÁSZLÓ

1908. augusztus 5-én született Kolozsvárott.

1926–33-ig a Képzőművészeti Főiskolán tanult Benkhard Ágost növendékeként.

1937–38-ban Olaszországban volt tanulmányúton.

1942-ben a Szinyei Társaság nagydíját kapta meg.

1946–48-ban Franciaországban járt tanulmányúton, ahová 1960-ban, 1962-ben, 1967-ben és 1972-ben visszatért több hónapos tartózkodásra.

1950–52-ig restaurálással és múzeumi rendezéssel foglalkozott, a Múzeumok és Műemlékek Országos Központjának munkatársa volt.

1955-ben Tihanyba költözött, ahol 1968-ig lakott.

Tihanyból 1968-ban Kőszegre költözött.

Jelenleg is itt él.

1962-ben Egry-díjat,

1963-ban a Munkácsy-díj I. fokozatát kapta meg.

1963-ban a Szovjetunióban,

1969-ben Bulgáriában volt tanulmányúton.

1971-ben a Murska Subotai Nemzetközi Biennálé,

1972-ben az Egri Akvarell Biennálé,

1973-ban ismét a Murska Subotai Nemzetközi Biennálé fődíját,

1975-ben pedig a Magyar Népköztársaság Érdemes Művész kitüntetést kapta meg.

KIÁLLÍTÁSOK

1942. Ernst Múzeum, Budapest
1947. Galerie Guenegaud, Paris
1948. Fényes Adolf Terem, Budapest
1958. Csók István Galéria, Budapest
1960. Galerie de Passeur, Paris
1960. Musée Municipal, Tulon
1962. Galerie de Passeur, Paris
1962. Théatre Quotidien, Marseille
1964. Képcsarnok Bemutató Terem, Veszprém
1965. Csók István Galéria, Budapest
1967. Janus Pannonius Múzeum, Pécs
1967. La Rochelle Galerie Fonteonis
1968. Savaria Múzeum, Szombathely
1969. Képcsarnok Bemutató Terem, Győr
1970. Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest
1971. Csók István Galéria, Budapest
1971. „La Galerie", Paris
1971. Medgyessy Terem, Debrecen
1973. Helikon Galéria, Budapest
1973. Savaria Múzeum, Szombathely
1974. Műcsarnok, Budapest
1975. Kultúrház, Brest
1976. Kultúrház, Gráz
1978. Múzeum, Tihany
Helikon Galéria, Budapest
Csók István Galéria, Budapest

Rendszeresen szerepelt munkáival az „Alkotás Művészház", a Nemzeti Szalon, a Szinyei Társaság, a KUT, a KÉVE tárlatain; „Nyolc festő, nyolc szobrász" képzőművészeti csoport tagja és kiállítója volt.
A felszabadulás után részt vett a Budai Képzőművész Csoport 1948-as kiállításán.
1957-től munkái rendszeresen megtalálhatók országos és csoportos tárlatokon (Balatoni Nyári Tárlat, Szegedi Nyári Tárlat, Debreceni Nyári Tárlat, Országos Akvarell Biennálé).
Külföldi csoportos kiállításai: 1938 – Róma, 1948 – Brüsszel, 1965 – Bécs, 1966 – Párizs, 1967 – London, 1968 – Sao Paulo, 1969 – Cagnes sur Mer, 1973 – Belgrád.
Negyvenéves gazdag alkotói tevékenységének fontos része az irodalmi alkotások illusztrálása, színpadi díszletek tervezése.

Olajfestmények:

Geometrikus táj, 1976	Vas megyei Tanács tulajdona, Szombathely	95x120 cm
Iszlám, 1977	Művelődési Minisztérium tulajdona	100x120 cm
Leánder torony, 1978	Magyar Nemzeti Galéria tulajdona	100x120 cm
Vále, 1978	Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely	70x105 cm
Hellas, 1979	Művelődési Minisztérium tulajdona	120x140 cm
Száll az idő, itt hagy engem, 1979	Művelődési Minisztérium tulajdona	100x140 cm
Város I., 1980		100x120 cm
Város II., 1980		80x112 cm
Az ősz utolsó napja, 1980		70x105 cm
Ablakok, 1981	Savaria Múzeum tulajdona, Szombathely	80x100 cm
Kisváros, 1981	Somogyi Képtár tulajdona, Kaposvár	80x100 cm
Pályám emlékezete, 1981	Művelődési Minisztérium tulajdona	120x150 cm
Fehér falak I., 1981	Somogyi Képtár tulajdona	100x80 cm
Fehér falak II., 1981		100x130 cm
Fehér falak IV., 1982	Művészeti Alap tulajdona, Budapest	80x100 cm
Epicentrum, 1982		75x100 cm
Kráter, 1982		80x100 cm
Hajnal, 1982		90x120 cm

Gauacheok:

Meddő órán, 1979	magántulajdon	34,5x48,5 cm
Mögöttes világok, 1980	magántulajdon	33x49 cm
Az ősz utolsó napja, 1980	magántulajdon	33x48 cm
Pályám emlékezete, 1980		39,5x49 cm
Város, 1980	magántulajdon	42x48,5 cm
Szürke rajzok, 1980	magántulajdon	42x50 cm
Útvesztő, 1980	magántulajdon	40,5x51 cm
Theatróban, 1980	magántulajdon	44x57 cm
Sziget, 1980		33x48,5 cm
Dimenzió, 1980	magántulajdon	33x48,5 cm
Színpad, 1980		41x49 cm
Theátro Paladio, 1980	magántulajdon	38,5x51 cm
A papírrepülő eltérítése, 1980	Művészeti Alap tulajdona	43x48,5 cm
Egy kisváros topográfiája I., 1980		42x49 cm
Egy kisváros topográfiája II., 1980		40,5x49 cm
A macska, 1981	magántulajdon	32,5x48 cm
Hajnal, 1981	Művészeti Alap tulajdona	40x59 cm
Kaleidoszkóp, 1981		41,5x57,5 cm
Sikátor, 1981	Művészeti Alap tulajdona	40,5x59,5 cm
Szent Antal megkísértése, 1981	magántulajdon	41x59 cm
Kalligráfia, 1981		41x59,5 cm
Magas barnák, 1981		40,5x56 cm
Kép ellentétes hangzásokra, 1981	magántulajdon	38x48,5 cm
Requiem, 1981		41,5x59,5 cm
A város és a festő, 1982	magántulajdon	41,5x50,5 cm
Forrásvidék, 1982	magántulajdon	39,5x57 cm
Ablakok, 1982		48,5x39,5 cm
Síkok és vonalak, 1982	magántulajdon	41x59,5 cm

A kiállítást rendezte: Marótiné Herczeg Ibolya
A katalógust tervezte: Pinczehelyi Sándor
A fotókat készítette: Kálmándy P. Ferenc
F. k.: Pinczehelyi Sándor
Tm. Szolg. Ip. Szöv.

BARTHA László

AS

Kolozsvárott született.	**1908**	Born in Kolozsvár.
Diplomázott a Képzőművészeti Főiskola festő szakán.	**1933**	Graduated in painting at the Academy of Arts.
Mestere Benkhard Ágost volt.		His master was Ágost Benkhard.
Olaszországban Római Ösztöndíjas.	**1936-1938**	Rome scholarship in Italy.
Franciaországban dolgozott ösztöndíjasként.	**1946-1948**	Got a scholarship and worked in France.
Munkácsy-díjat kapott.	**1963**	Awarded the Munkácsy Prize.
Érdemes Művész kitüntetést kapott.	**1984**	Awarded Merited Artist Prize.
Alapító tagja volt a Széchenyi Irodalmi és Képzőművészeti Akadémiának, és a Képzőművészeti Főiskola tiszteletbeli tanárává választották.	**1992**	Foundation member of the Széchenyi Academy of Literature and Arts and the honorany teacher of the Academy of Arts.
Kossuth díjat kapott.	**1993**	Awarded the Kossuth Prize.

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK

SOLO EXHIBITIONS

Budapest, Ernst Múzeum	**1942**	Budapest, Ernst Museum
Párizs, Galeria Guenegaund	**1947**	Paris, Galeria Guenegaund
Toulon, Musée Municipal	**1960**	Toulon, Musée Municipal
Párizs, Galerie du Passeur	**1962**	Paris, Galeria du Passeur
Marseille, Theatre Quotidien	**1962**	Marseille, Theatre Qouotidien
Fontenois, La Rochelle Galerie	**1967**	Fontenois, La Rochelle Galerie
Párizs, La Galerie	**1971**	Bres, Maison de la Culture
Brest, Maison de la Culture	**1975**	Paris, La Galerie
London, Guggenheim Gallery	**1976**	London, Guggenheim Gallery
Budapest, Vigadó Galéria	**1980**	Budapest, Vigadó Gallery
Detmold, Schlossgalerie	**1983**	Detmold, Schlossgalerie
Kőszeg, Jurisics vár	**1985**	Kőszeg, Jurisics Castle
Szombathely, Képtár	**1988**	Szombathely, Széchenyi Gallry
Budapest, Vigadó Galéria	**1989**	Budapest, Vigdó Gallery
Ljubljana, Modern Múzeum	**1990**	Ljubljana, Modern Museum
Stuttgart, Galerie Al	**1992**	Stuttgart Galerie Al

Geboren in Kolozsvár.	**1908**	Nato a Kolozsvár.
Erwarb er sein Diplom als Maler an der Hochschule für bildende Künste. Sein Meister war Ágost Benkhardt.	**1933**	Diplomato nell'Istitute di belle arti alla facoltà di pittori. Suo maestro Benkhard Ágost.
Römer Stipendiat in Italien.	**1936-1938**	Borsiere in Italia a Roma.
Arbeitete er in Frankreich als Stipendiat.	**1946-1948**	Ha lavorato in Francia come borsiere.
Erhielt er den Munkácsypreis.	**1963**	Premio Munkácsy.
Erhielt er die Auszeichnung "Verdienter Künstler".	**1984**	Ha ricevuto l'onorificenza "Artista benemerito"
Mitgründer der Literatur- und Kunstakademie Széchenyi und er wurde zum Ehrenprofessor an der Hochschule für bildende Künste gewählt .	**1992**	È stato uno dei membri, fondatori dell'Accademia di Letteratura e di Belle Arti "Széchenyi". È stato eletto professore titolare dell'Istituto di belle arti.
Erhielt er den Kossuthpreis.	**1993**	Premio Kossuth.

EINZELAUSSTELLUNGEN

ESPOSIZIONI PERSONALI

Budapest, Ernst-Museum	**1942**	Budapest, Museo Ernst
Paris, Galeria Guengaund	**1947**	Parigi, Galeria Gueneguard
Toulon, Musee Municipal	**1960**	Toulon, Musée Municipal
Paris, Galeria du Passeur	**1962**	Parigi, Galerie du Passeur
Marseille, Theatre Quotidien	**1962**	Marseille, Theatre Quotidien
Fontenois, La Rochelle Galerie	**1967**	Fontenois, La Rochelle Galerie
Paris, La Galerie	**1971**	Parigi, La Galerie
Brest, Maison de la Culture	**1975**	Brest, Maison de la Culture
London, Guggenheim Gallery	**1976**	Landra, Guggenheim Gallery
Budapest, Vigadó-Galerie	**1980**	Budapest, Galleria Vlgadó
Detmold, Schloßgalerie	**1983**	Dettmold, Schlossgalerie
Kőszeg, Jurisics-Burg	**1985**	Kőszeg, Castello Jurisics
Szombathely, Galerie	**1988**	Szombathely, Galleria di Quadri
Budapest, Vigadó-Galerie	**1989**	Budapest, Galeria Vigadó
Laibach, Modernes Museum	**1990**	Ljubljana, Museo Moderno
Stuttgart, Galerie Al	**1992**	Stuttgart, Galerie Al

AZ UTÓLSÓ ELŐTTI GONDOLATOK I.
144 X 118 CM OLAJ, OLAJTEMPERA, VÁSZON

PENULTIMATE THOUGHTS I.
144 X 118 CM OIL, OILTEMPERA, CANVAS

DIE VORLETZTEN GEDANKEN I.
144 X 118 CM ÖL, LEINWAND

PRIMA DEGLI ULTIMI PENSIERI I.
144 X 118 CM OLIO, TEMPERA, TELA

AZ UTÓLSÓ ELŐTTI GONDOLATOK II.
120 X 140 OLAJ, OLAJTEMPERA, VÁSZON

PENULTIMATE THOUGHTS II.
120 X 140 CM OIL, OILTEMPERA, CANVAS

DIE VORLETZTEN GEDANKEN II.
120 X 140 CM ÖL, LEINWAND

PRIMA DEGLI ULTIMI PENSIERI II.
120 X 140 CM OLIO, TEMPERA, TELA

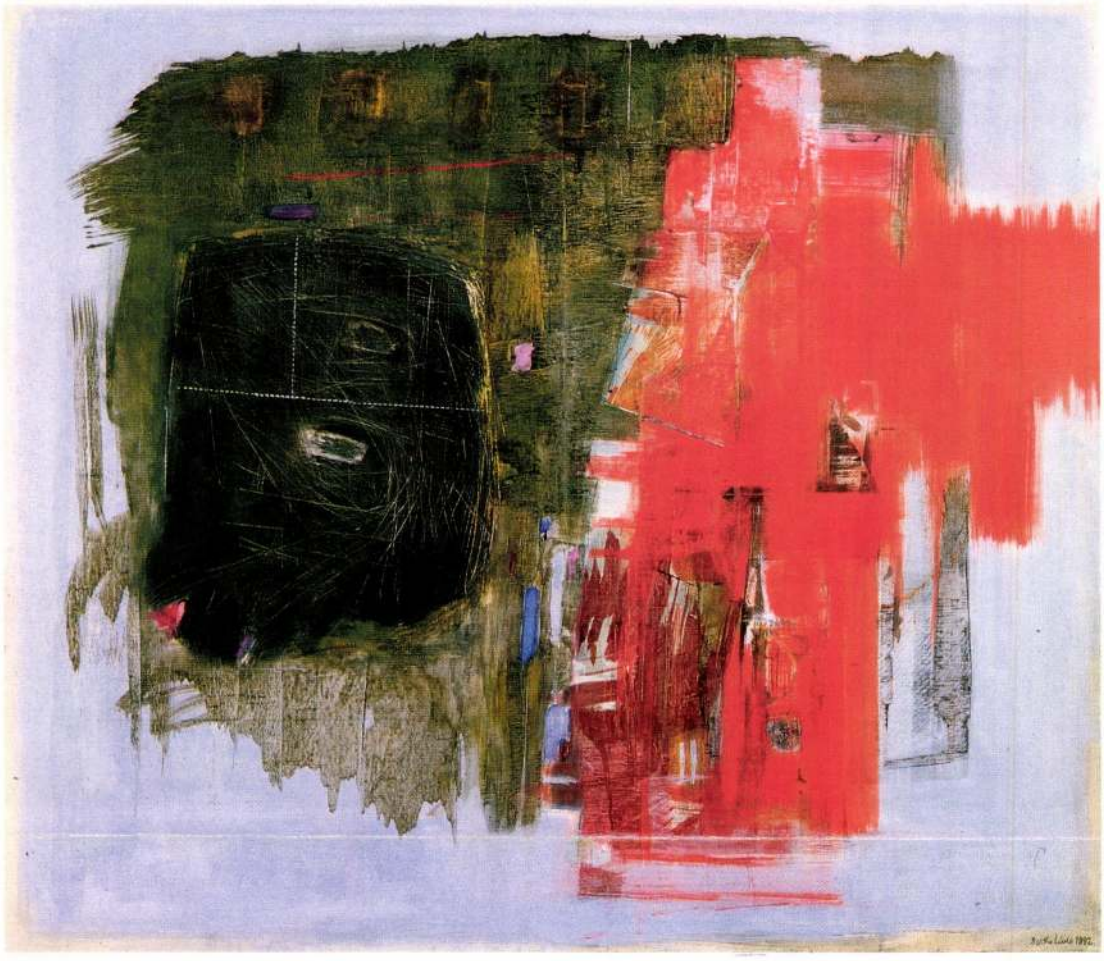

AZ UTÓLSÓ ELŐTTI GONDOLATOK III.
44 X 58 GUACHE

PENULTIMATE THOUGHTS III.
44 X 58 GUACHE

DIE VORLETZTEN GEDANKEN III.
44 X 58 GUACHE

PRIMA DEGLI ULTIMI PENSIERI III.
44 X 58 GUACHE

Bortha László

(1908 -) festőművész, grafikus. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult. 1937-38 Rómában; 1946-48 Párizsban járt tanulmányúton. 1936 - vesz részt hazai és külföldi kiállításokon.

Ki Kicsoda? Életrajzi lexikon. Budapest, 1969. 1-617 l. 50 l.

Bartha László

legutóbbi kiállítása (1967) Pécsett. 1955-1968 Tihanyban, azóta Dömpegen él. A francia, posztimpresszionista stílus képviselője.

Ki Kicsoda? Életrajzi lexikon. Budapest, 1969. 1-617 l. 50 l.

Bjartha László

Festői munkássága mellett könyvillusztrációval és színházi díszlettervezéssel is foglalkozik. Munkácsy díjas (1963).

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon, Budapest, 1969. 1-617 l

5 sor

Bortha László

1926-33-ig a budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult; 1937-38-ig Rómában, 1946-1948-ig Franciaországban volt tanulmányúton; ezidőszerint a Balaton mellett Tihanyban, Tihonyban.

L'art de Hongrie du X au XX siècle.

Paris; kiállítás, katalógus. 1966

Borsa László

Tájképeket, csendéletet és figurális kompozíciókat festi; számos könyv illusztrációját festette, valamint díszleteket. 1958-ban és 1965-ben Budapesten, 1960-ban Párizsban volt kiállítása.

L'art de Hongrie du X au XX siècle

Kiállítás; Paris, 1966. katalógus.

Bartha László

Az utóbbi években mindinkább
absztrakt képeket fest:

Kiállított művei:

" Meditálás az erdőről" gouache-papír,
32 x 52 cm, 189 p. a.

" Meditálás az erdőről" gouache-papír,
34 x 49 cm. 190 p. a.

L'art de Hongrie du X au XX siècle,
Paris, 1966. Kiállítási katalógus

Bartha László

" Meditálás az erdőről", gouache, papír,
34 x 49 cm, 191. sz. a.

" Meditálás az erdőről" gouache-papír,
32 x 50 cm, 192. sz. a.

" Meditálás az erdőről" gouache-papír
34 x 49 cm, 193. sz. a.

L'art de Hongrie du X au XX siècle,
Paris, 1966. kiállítás, katalógus.

Bartha László

„Meditálás az erdőről," gouache-papír, 37 x 52 cm, 194. sz.

L'art de Hongrie du X au XX siècle, Kiállítás, Paris, 1966. katalógus.

MIKLÓS PÁL

KÉPZŐMŰVÉSZETI KRÓNIKA

ÖNÉLETRAJZ SZÍNEKBEN

A Műcsarnok három nagy termében egy festő életművét reprezentáló kiállítás volt látható októberben; a művész nevét és sok művét jól ismeri a tárlatlátogató: Bartha László az a név, amelyhez egy sor jól ismert képet kapcsolunk és amellyel ismeretlen, először látott képeket is azonosítunk sajátos színeik vagy formamegoldásaik láttán. A három teremre való kép fele olajfestmény, másik fele akvarell illetve gouache és néhány könyvillusztráció. A képek az ún. középméretűek közé tartoznak, nincs sem óriási, sem piciny köztük (a gouache-ok hasonlóképpen a szokványos félíves rajzlapméret határai között maradnak) – ezt a klasszikusan egynemű anyagot a rendezés egyszerűen időrendbe sorakoztatta. A legkorábbi a művész önarcképe (1927-ből) s a legújabbak a mai dátumot viselők. A kiállítás tehát mintegy a művész önéletrajza.

Önéletrajz már csak azért is, mert a művész személyiségéről a tárlatlátogató többnyire csak annyit tud, amennyit művei elárulnak róla. S az életrajzi adatokból is csak annyi az érdekes számunkra, amennyi a művek értelmezéséhez fogódzót nyújt: 1926-tól 1933-ig tanult a Főiskolán, 1937–38-ban Olaszországban volt tanulmányúton, 1946–48-ban pedig Franciaországban. Tudjuk tehát, hogy önarcképét elsőéves főiskolásként festette meg s a korai időszakban készült képei ahhoz a festői irányhoz kötik, amelynek nálunk „római iskola" a neve – még ha az itáliai éveknek nincs is műben rögzített nyoma az itt látható képek között. Pedig nincsen szégyelnivalója ezen sem, s nem csak azért, mert a római iskolából sokfelé vezetett út, hanem azért sem, mert ennek a stílusnak a kötöttségei közt is egyéniség és eredeti tehetség jeleit mutatta. Az Önarckép mintha nem is kezdő műve lenne: jellemző ereje már a torzítást súrolja, s a kissé keresett póz meg a fény-árnyék játék azt a vonását adja vissza a művésznek, amit itt talán romantikusnak jelölnénk, a későbbi művekben azonban líraiságként bomlik ki. Az önéletrajznak ez a fejezete azonban személyes vallomást ezen kívül alig rejt, már csak a stílus jellege miatt sem: a letisztított, klasszicizáló formák, a visszafogott, inkább csak tónusokkal élő paletta szándékosan szenvtelenné teszi az előadásmódot, távolságtartóvá a témaválasztást.

A művész azonban hamarosan ráun erre a tárgyilagos festői nyelvre s nekiindul felfedezni a világot. Először is a színeket. A néző, aki sorban halad a képek előtt, ekkor kezdi őszinte önkifejezésnek érezni ezt a festői világot. A színesedés együtt jár a formák fellazulásával: az átmenetet olyan képek jelzik, mint pl. a kék akvarellal megfestett Lovak, amely az erdő árnyékából kivillanó mozgás költészetét fogalmazza képpé. Igazában azonban a franciaországi út után változik át Bartha palettája. Ekkortól már valóban kolorista s az is marad. Ez éppen egyike azoknak a vonásoknak, amik jellemzik számunkra, amik alapján az új kép is messziről felismerhető.

Közben azonban a művész restaurálással foglalkozik pár évig, majd Tihanyba költözik s több mint egy évtizeden át ott is él (1955–1968). Egy ideig

egy vonzó nőalak foglalkoztatja, több képén is felismerjük s az egyik képre írott név nyomán Veronikának láthatjuk a Fügefa alatt c. kép figuráját is. Itt a színvilág még finoman mértéktartó, a témához s a nőalak karakteréhez igazodó. S ekkor következik egy új témakör, amely a művész színeit is felizzítja: az ajkai képek, az alumíniumkohászat, egyáltalán a modern nagyüzem világa jelenik meg a képeken – harsány színekben. Lehet, hogy a művész életében – magánéletében – Veronikának fontosabb szerepe volt, mint az ajkai alumíniumkohóknak, a művészi önéletrajzban azonban – s nekünk ez a fontos – az utóbbiak látszanak lényegesnek: ezek nyitják rá a művész szemét egy korunkban már eléggé gyakran művelt, de csak ritkán hitelesre sikerült témára, a technika, a gép világára, s egyúttal ösztönzik is olyan merész szín- és fénykombinációkkal való kísérletezésre, amiknek az eredménye aztán a technika poézise. Mert Barthának a képei azon kevesek közé tartoznak, amelyek a gép és az üzemi munka sajátos költőiségét és színes vibrálását adják vissza s így mintegy a hagyományos festői témák rangjára emelik a technikát. (Hogy két más irányba mutató festői megoldással jelezzem az övének értékeit: Fernand Leger – és sok-sok epigonja – képein a gép a főszereplő s a gép robusztus mérnöki és mértani erejéhez idomul a munkás is; Domanovszky Endre képei viszont a munka hősies páthoszát ragadják meg s a munkás drámai figurájának rendelik alá a környezetet. Barthánál egy tarka, mozgalmas és derűs látvány egymást kiegészítő szereplői a munkás és a gép.) S ez a technika világával való barátkozás teremtette meg értékes műfaji teljesítményét, a modern magyar piktúrának is emlékezetes darabját, az egyik legszebb ipari tájképünket. Az Állomás fényei és színei, síneket és huzalokat, oszlopokat és jelzőberendezéseket érzékeltető vonalelemei a modern technika bonyolult, kaotikus szövevényében is rendet, racionális biztonságot sugallnak. Érdemes megfigyelni, milyen zseniálisan egyszerű festői eszközökkel teremti meg ezt a kettős hatást: egyrészt a színes fények raffinált elhelyezésével, másrészt a szemünket megbabonázó s látszólag impresszionista vonalhálózattal, a rövidülő függőleges oszlopok két sorának és az összefutó sínsugaraknak a találkozásával a horizonton. És még azzal a szemléleti megoldással, hogy nem rág mindent a néző szájába: ezt a vonalhálót és színes fénypontvillózást nekünk, nézőknek kell pályaudvarrá értelmezni, értelmes látvánnyá teljesíteni.

A Tihanyban élő művészt nem fenyegeti vidéki magány és művészeti elzárkózás; benső, öntörvényű művészi útja, saját festői feladatainak és megoldásainak egymásból sarjadó sorozata találkozik a modern piktúrának világszerte érvényesülő tendenciájával, avval, amit egy olasz esztéta találó kifejezése nyomán manapság a „nyitott mű" elvének emlegetnek. Vagyis azzal a törekvéssel, amit a modern művész elszigetelődésének orvoslására és a fotóval konkurrenciát nem vállaló, teremtő gesztusát hangsúlyozó pozíciójának fenntartására egyre tudatosabban valósít meg: nyitva hagyja a művet, nem fejezi be, ilymódon invitálja közönségét az együttműködésre, a közös játékra. Az elvont, csak jelzésekkel dolgozó mű ezt – vagy ezt is – magában rejti: tessék befejezni, kiegészíteni, továbbgondolni. Használd a fantáziád, kedves nézőm! Bartha Tihanyban nemcsak a Balaton és a Bakony páratlan látványosságait fedezi fel, hanem azt is, hogy neki nem lehet Mészöly múlt századi modorában fordulnia felfedezett látványaival a mai, színes fényképek ezrein edzett közönséghez, hanem valami olyan festőiséget kell teremtenie, ami többet és mást tud mondani mint a múlt századi művész és mint a fotó. S így születnek meg az olyan képek, mint a Jégvilág és az Őszi vadászat. Ezekből a képekből egé-

szen más egyéniség rajzolódik elénk, mint a Balaton nagy festőjének, Egry Józsefnek a képeiből: Egry a kozmoszba és annak sugárözönébe emeli a tó világát, Bartha, épp ellenkezőleg, a tó jégtükrére szegezi szemét s abban pillantja meg a kozmosz visszfényét. A művészi önéletrajznak ez a fejezete is a földi derűt és karnyújtásnyira lévő költőiséget kedvelő egyéniségről vall. (Figyeljük meg: Egry képein a magas égbolt a tipikus, Barthánál viszont rendszerint csak a kép felső csíkja jut az égnek.) S a klasszikus tájzsáner témáját, a vadászatot is az erdő színfoltjaiban feloldva teszi reprezentatív látványosság helyett lírai hangulattá. De a finom humort sem nélkülözi ez a kép: a csak jelzett figurák első pillantásra az előkelők sportjának sémáira emlékeztetnek – a kürtöt megfújó lovas azonban gyalog vadászok előtt áll s a kutyák sem agarak; látnivaló, hogy mai, hazai élményből született a kép, s a tradicionális sémának ennyiben perszíflázsa is.

Ezek a témák viszik tovább a művészt a magakereste festői feladatok útján. A formáknak színfoltokban való felolvasztása saját logikája szerint vezet az új forma kialakítása felé. Bartha nemcsak érzékeny koloristának, hanem, minden képének tanúsága szerint, tudatos képszerkesztőnek is mutatkozik. Ez a képépítő, képformában gondolkodó művészi tudatosság az egy központ köré szervezett képi egyensúlyt kedveli; ilyenek a korai képek is – egy-két figura áll középpontjukban, vagy szilárd tektonikus erő festőileg (színnel, határozott kontúrral) érzékeltetett súlypontja tartja biztos egyensúlyban a képet s irányítja a néző szemét értelmezési kulcsára. Akkor aztán, amikor Bartha elhagyja a természeti látvány konvencionális alakzataira való utalásokat is, hogy a „nyitott mű" elvét teljes következetességgel alkalmazva, csupán egy címmel igazítva el a nézőt, szeszélyes színfoltokban fogalmazza meg továbbra is derűs hangulatot sugárzó látomásait, nos, akkor ez a képépítő tudatosság tartja meg a rendet a látszólag kusza foltokban. Az őszi erdő témáját ebben a megoldásban újra fogalmazó képnek is van rendező központja, még inkább a Tengerparti város látomásának. Nem csak azáltal, hogy a színes formahalmaz a képmező közepén helyezkedik el s nem tölti ki az egész síkot, hanem azáltal is, hogy a színfoltokat geometrikus vonalháló fogja értelmet sugalmazó szerkezetbe. Igaz, képzeletünket is segítségül kell hívni, hogy a szín- és fényhasábok övezte tarka négyszöghálót a víz és az ég, a pára és a tükröződés által cserepeire tördelt épületek, házak, tornyok tömkelegének lássuk, de éppen ezzel válunk a művész látomásának tevékeny részeseivé.

A legújabb képeken, például az erdélyi falu élményeit képi látomásba elevenítő sorozaton a művész újra elhelyez egy-egy természeti látványra emlékeztető, azt idéző jelet, konvencionális formát: egy könyöklő nőalak, egy-egy tárgy formája ad újra konkrétabb támaszt képet kiegészítő és értelmező képzeletünknek. De itt is az a képalkotó művészi formálás az elsődleges, amelynek eredménye a vidám színességével szemet gyönyörködtető, érzéki élményt nyújtó festmény. Ami a művész számára önkifejezés szándékából született, a néző számára a dekorativitás értékében jelenik meg, ami az alkotónak művészi formaprobléma volt, nekünk formaélmény.

S ezzel előttünk is áll a művészi önéletrajzból kikerekedő művészegyéniség portréja. Ahogy megrajzoltuk magunknak, végignézve a pálya dokumentumait, s igyekeztünk a kapott benyomásokat egyenkint egymáshoz illesztgetve összeállítani a teljes arculatot, mi magunk is gazdagodtunk. Az egyes gépekből kiszűrt elemeket felfedeztük a többi képeken is, regisztráltuk módosulásaikat, új meg új művészi megoldásokban való kiteljesedésüket, s így

kerekedett ki a szervesen kapcsolódó mozzanatokból az egész, a szüntelenül változó – ha úgy tetszik: fejlődő – művészi egyéniség. Másrészt a lassankint teljessé formálódó összképet újra meg újra visszavetítve az egyes művekre, azoknak az értelmezésében is egyre biztosabban mozogtunk – már amennyire ezt a művészet iránti megbecsülés megengedi, hiszen mindig eszünkben kell tartani, hogy a mienk csak az egyik lehetséges értelmezés, s hogy bennünket nem a művész való életbeli személyisége érdekel, hanem csupán a műveiből kihámozható, a közlésre szánt félarc. Az így összeállt portré egy derűs, költőiséget kereső s azt mindenütt fellelő művészt mutat, aki színei varázslatával, s a varázslatot a formák és vonalak racionális rendezésével, és e kettő játékából teremtett harmóniának a kialakításával gyönyörködtet. A rend és varázs játékából ötvözött harmónia ellentéteket csak „hangzásokban" ismer, harcot csak „az angyallal" tud elképzelni; alkotója a derűs szemlélődés, a tájba, a szép női arcba, egy gépkonstrukcióba belefeledkező festői magatartás képviselője.

Ez azonban csak a kiállítás adta élmény, Bartha művészete több ennél. Ezt a többletet képeinek maradandó hatása érvényesíti, amit azzal magyarázhatunk, hogy azok a jellegzetes művek, amelyeket az ő nevéhez kapcsolunk, lassankint belénk ivódnak, emlékezetünkbe vésődnek, s tovább élnek bennünk. Ha alumíniumkohót említünk, valahol a tudatunk mélyén ezentúl felsejlik egy színessé poetizált gépvilág, ha téli Balatonról olvasunk, önkéntelenül belejátszik a felvillanó képzetbe az a kékes-fagyos, monumentális összekarcolt tükör, ha őszi vadászatról hallunk, az ő színei és hallani vélt kürtje is élénkítik a szó hívására megmozduló, emlékek töredékeiből szövődő tudatelemet. S amint meglévő emlékeinket is teljesebbé, színesebbé, költőibbé teljesítették a Bartha által festett képek, amikor láttuk s ízlelgettük részleteiket; visszaemlékezve, eltávolodva tőlük, talán csak elmosódott foltként őrződnek emlékezetünkben, de a hozzájuk tapadt élmény érzelmi és intellektuális szilánkjai felcsillannak a hívó szóra, a képcímre és analógiára, mint a sötétben pásztázó fénycsóvában a tükörcserepek, s felerősítve verik vissza a szó jelentése mögöti képzetet, gazdagabbá téve ezzel mindannyiunkat, akik megismerték, átélték ezt a piktúrát. Ez a vizuális asszociációkban, emléktörmelékekben való, de folytonos jelenlét pedig azért lehetséges, mert Bartha másokkal össze nem téveszthető, sajátos módon látja és láttatja velünk is a világot. Azzal, ahogyan a költőiséget látja meg a gépben is, a női arcban is, a favágók figuráiban is, az állomás sínhálózatában is, ahogyan szivárványszínűként gyökerezteti meg bennünk az erdő őszi pompáját is, a kohász munkáját is, de azzal is, hogy szűkszavúan jelzi a rend, az értelem emberi jelenlétét a legtarkább látványzuhatagban is, eredeti, csak rá jellemző látásmódot tolmácsol. S hogy ezt ismétlődő, vissza-visszatérő festői gesztusokkal, a kézjegy egyéni voltát mindig hangsúlyozó modorban teszi, mintegy kiválasztva az egyetemes vizuális jelkincsekből azt a neki legkedvesebb néhányat, amelyeket aztán mi már az övének ismerünk el – a képkomponálás központosításától a függélyes vonalak játékáig és a merész színek összehangolásáig, hogy csak a legjellemzőbbeket mondjam – nos, ezzel emelkedik a művészi alkotásnak arra a szintjére, amiben a jelteremtő erő megnyilvánulását becsüljük. S ezzel tud olyan képeket teremteni, amelyek plasztikus és maradandó jelekként – az őszi erdő, a Balaton jégtükre, az alumíniumkohó jeleiként – állandósítják jelenlétüket mindazok emlékezetében és képvilágában, akik egy kulturális közösségnek, a magyar társadalomnak a vizuális kultúráját hordozzák és fenntartják.

Bartha László most is vidéken él: Kőszegen alkot, ha olykor vissza-visszalátogat is a pályája kezdetén fontos impulzust adó Franciaországba. Érett művészetének a helyét a magyar művészetben ez a kiállítás csak megerősíti: azzal, hogy tovább mélyíti a művész és közönsége kapcsolatát, megújítja jelképes erejű festményeinek a művészi tudatban való továbbgyűrűzését. De azzal is, hogy új lehetőségeket nyit a művész előtt, aki alkotó ereje teljében dolgozik most is, és akitől sokat várunk még ezután is.

HEITLER LÁSZLÓ

KÉT GYŐRI KIÁLLÍTÁS

MOLNÁR M. GYÖRGY KÉPEI

A Győri Műcsarnok rendszeresen helyet ad a szomszédos és a távolabbi megyék művészeinek, az utóbbi években egyre gyakrabban az 1969-ben alakult győri nyári művésztelep tagjainak is. A Tolnán élő Molnár M. György festőművész, aki a telep alapító tagjainak sorába tartozik, szeptemberben mutatta be munkáit.

A telep kollektív tárlatain már többször felfigyelhettünk képeire, az idei kiállításon Győr város alkotói díját kapta szereplése elismeréséül, — munkásságának alaposabb megismerésére azonban csak most nyílott alkalma a győri műbarátoknak.

Képein dunántúli motívumok tűnnek fel, a kiállítási alkalomhoz és a festő győri kapcsolataihoz igazodva sok köztük a győri részlet. Motívumok, azaz a természeti táj vagy a város egy-egy darabja: dombok, vízpart, fák, öreg utcák, műemlékek, szóval az úgynevezett artisztikus részletek. Témavilágához igazodik az előadásmód is, melyet szintén artisztikusnak nevezhetünk, — széles ecsettel heves mozdulatokkal megfestettek Molnár képei. Kedveli a nedves festékre rakott papírlap felemelése után maradt játékos hatású felületeket, a kisebb-nagyobb mértékű csorgatást, úsztatást, ez kisebb képei anyagának, a gvasnak elterjedt technikája.

Képeiben sok az impresszionista elem, jónéhányuk csak a motívumok impresszióját adja. Ezek azt mutatják, hogy a festő a látott élmények friss hatású, színgazdag visszadását tartja feladatának. A számos jó kép közül a Műemlék kápolna kiegyensúlyozott kompozíciója, nemes koloritja, a Reggeli fényben ragyogása, és a Vonulatok hullámzó ritmusa él emlékezetemben legélesebben.

A tempera és olajfestményei nagyobb mértékben átírtan jelenítik meg azt a világot, amely a gvasokon a közvetlen élmény erejével hat. Színben felfokozottabbak s ez nem minden esetben előnyük. A gvasok szürkésbe hajló gazdag színvilága, melyben mintha ezüstös lenne a legsötétebb szín is, harmonikusabb, kifejezőbb, a témához jobban igazodó. Erényük viszont a rejtetten vagy nyíltan mutatkozó ritmus, amely részben a kompozícióból, részben a lendületes ecsetjárásból következik. Az Aluljáró, a Hédervári emlék, különösen pedig a Vízpart című festmények, melyekben az artisztikusságra törekvés fegyelmezett komponálással párosult, a kiállítás legjobbjai közé tartoztak.

III. KISALFÖLDI TÁRLAT

A Győr-Sopron megyei képzőművészek harmadik esztendeje ezzel a címmel rendeznek kiállítást esztendőnkénti új termésükből. Az előző két kiállítás életképes vállalkozásnak mutatkozott, gazdag anyaguk és magas színvonaluk láttán az újat fokozott várakozás előzte meg. A várakozók csalódtak. A katalógusban a rendező Salamon Nándor csak a kiállítók számának feltűnő csökkenését fájlalja, „színvonal, művészi érték, tükrözött gondolat dolgában" egyenrangúnak tartja a kiállítást, a III. tárlat azonban nem gazdagabb az előzőknél, színvonala is egyenetlenebb.

Hogy kik miért maradtak távol a korábban sikeresen szereplő festők, grafikusok, és szobrászok közül, azt a győrieknek kell tisztázniuk, hiszen egy erőteljes képzőművészcsoport megbomlásának első jeleit mutatja a kiállítás. A kritikus csak a mostani teljesítményről szólhat.

Három festő — Cziráki Lajos, Giczy János és Patay Éva — képei emelkedtek ki

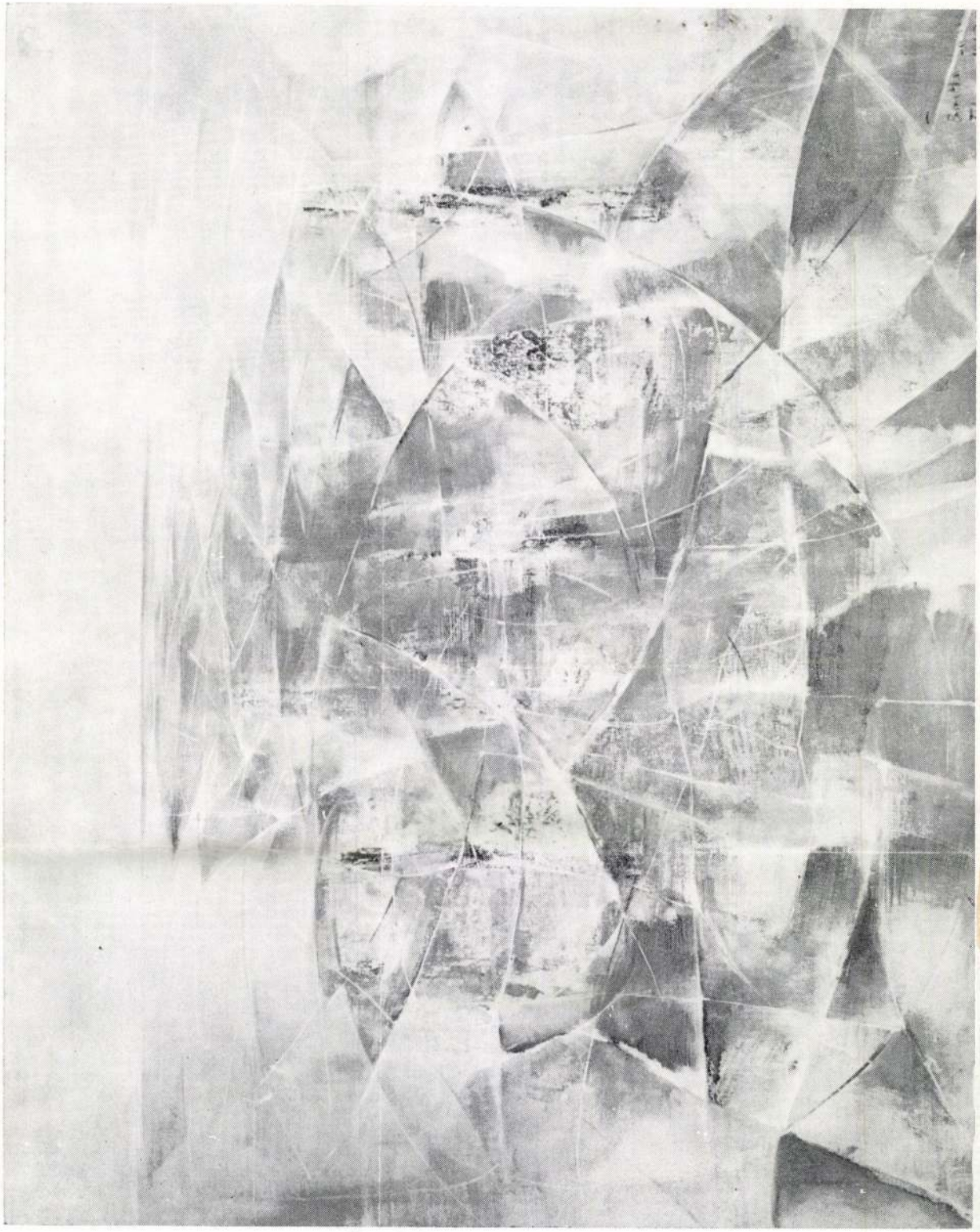

irodalmi rokonságra való hivatkozást: a tál mestere a művészi kézműipar történetének olyanféle alakja lehetett, mint amilyennek Romain Rolland állít emléket Colas Breugnon-jában.

A tálról levelezést folytattunk a francia ónöntőművészet történetének kiváló szakértőjével: B. A. Douroff Boulogne-i kutatóval, aki tálunkat lyoni munkának tartja, a XVI. sz.-i francia óntál-sorozat egyik legrégibb darabjának. Javasolta, hogy feliratára való tekintettel, a Temperantia-tál analógiájára nevezzük a tálat FORCE-tálnak. Az Iparművészeti Múzeum örömmel fogadta a javaslatot.

A domborműves óntálak típusa német földön tovább élt mint Franciaországban, majd a XIX. sz. második felében, a romantikus historizmus „neoreneszánsz" iránya keretében újra feltámadt. Ez a stíluskorszak azonban olyan silány formában hozta divatba és terjesztette a XVI. sz.-i művészi kézművességnek ezt a remek tárgyalkotását, hogy a művészetkedvelők előtt az egész műfajt bizonyos fokig ellenszenvessé tette.

Annál inkább meg kell becsülnünk magas művészi kvalitású, értékes, régi példányát, különösen mivel ez a hazánkban igen ritka francia reneszánsz műtárgyak sorában a nevezetesebbek közé tartozik. *Weiner Mihályné*

PLAT D'ÉTAIN RÉNAISSANCE, DE PROVENANCE FRANÇAISE, CONSERVÉ AU MUSÉE DES ARTS DÉCORATIFS

(Résumé)

On retrouve un exemplaire remarquable des étains français du XVIe siècle au Musée des Arts Décoratifs de Budapest. Le plat d'étain relevé en bosse, connu dans la littérature internationale, représente la figure allégorique de la Force ainsi que des scènes de l'histoire de Susanne et de l'Enfant prodigue. A propos de cet objet d'art, l'auteur de l'article s'occupe de la pénétration de l'art Renaissance sur le sol français, pénétration qui se développe relativement tard, au XVIe siècle, mais l'épanouissement n'en est que plus riche. Le nouvel art s'impose dans chaque branche des arts décoratifs, et pour une courte période il a élevé l'ancestral artisanat étainier au niveau artistique. Les plats et les buires, relevés en bosse et montages, constituent les plus beaux produits de cette branche artistique. L'article détermine leur rôle dans l'histoire de l'art de la Renaissance française et assigne au plat en question la place qui lui revient, en soulignant que ce chef-d'oeuvre mérite notre estime particulière comme une des pièces les plus précieuses de l'art de les Renaissance française représenté dans notre pays par un nombre peu considérable d'objets.

BARTHA LÁSZLÓRÓL

Sokféle értelmezés járja korunkban a művészetről — arról, hogy mi is voltaképpen a korszerű művészet, mi a feladata, a hivatása. S hogy a művész alkotásaiban tudjon felelni e kérdésre, fel kell ismernie korunk valóságát: fel kell fedeznie a jelen korra jellemző új helyzeteket, meg kell szabadulnia a konvencióktól, s mindenekfölött végleg szakítania kell azzal a felfogással, mintha a művészet azonos lehetne bármiféle másolással. A modern művész a természettudomány, a társadalomtudomány, a modern pszichológia segítségével többet ismert meg korunk valóságából, mint eddig bármely kor embere — s maga is megkísérli, hogy az ismeretek tengerében rendet teremtsen, felderítse az összefüggéseket; hogy az általa látott és tapasztalt fragmentumot totalitássá emelje. Ennek jegyében vallja Bartha László, hogy „tájképeimen és üzemi képeimen egyaránt azt kutatom szenvedélyesen, hogyan hatolhatok a banális interpretálás mögé, hogy megragadjam korunk valóságát." A művésznek e törekvése, elhivatottságának felismerése és betöltése emeli őt társadalmi rangra, teszi közéletünk jelentős alakjává.

*

Bartha László 1908-ban született Kolozsvárt; középiskoláit Budapesten végzi, majd 1926-ban iratkozik be a Képzőművészeti Főiskolára. 1930-ban elnyeri a rajztanári oklevelet — de tehetségével már ekkor kitűnik, s így 1933-ig marad a főiskolai továbbképző Benkhard Ágost növendékeként — az utolsó évben már mint tanársegéd. A főiskola után Tihanyban telepedik le. 1934-ben elnyeri a Szinyei Társaság kitüntető elismerését; 1937—38-ban a főváros ösztöndíjasa a római Collegium Hungaricumban. Innen 1939 elején tért haza. 1941-ben a Szinyei Társaság nagydíjával tüntetik ki, a rákövetkező évben pedig a társaság tagjává választják. 1941—42-ben ösztöndíjasként Erdélyben dolgozik, s itt is marad egészen 1945-ig. 1946-ban a francia kormány ösztöndíjasaként megy Párizsba — innen 1948 elején tér haza. 1950—53 közt a Múzeumok és Műemlékek Országos Központjának munkatársa, majd 1953—54-ben a Színháztörténeti Múzeumban dolgozik. 1955-ben költözik le ismét Tihanyba — azóta ott él, ott dolgozik; munkásságával elnyerte a Munkácsy-díj I. fokozatát.

Ennyi az élete dióhéjban — a külsőségek; e keret foglalja magában művészi fejlődését. Bartha László már korán, nem sokkal a főiskola elhagyása után bemutatkozik: többedmagával évről-évre szerepel a 8 festő, 8 szobrász kiállításán. 1935 után szinte évenként állnak a nyilvánosság elé, lényegében azonos összetételben. Korai alkotásaiban a parasztság életének krónikásaként mutatkozik be (*Kalász-szedők*, *Öregasszonyok*, *Párkák*); mai képeinek ismeretében alig hinnők, hogy akkori színei mennyire tartózkodók: széles foltjait feketével tompítja, s ez elveszi a színek erejét. *Szérűskert* c. képén, mely az 1936. KUT kiállításon szerepel, nagy, végtelenbe futó dombos tájat látunk; a föld gyűrődései széles fekete árnyékot vetnek. Az előtérben három, legyezőszerűen elhelyezkedő tehén tölti be a teret, jobbra tőlük botjára támaszkodó figura. A kép nagy, széles teret nyit — a látvány még kevéssé átírt. Ugyanitt szereplő másik képe, a *Sétakocsikázás* sokkal kevésbé éreztet már tömeget: foltokra épít, új ritmust keres. A két hasáb-koronájú fa közé beszorított kompozíció erősen lehatárolja a képi világot; köztük magasodik a domb, előtte a sürgönypózna messzefutó drótjaival, melyek mintegy behozzák a külvilágot a lezárt térbe. A suhanó fogat a mozgás pillanatnyiságát érzékelteti a táj rögzített, helyhezkötött állapotával szemben. Az előadásmód is e gondolatot szolgálja — sehol sincsenek nehéz, kemény tömegek; talán még legsúlyosabb a fák koronája — a suhanó kocsi és a rajta ülő két figura könnyed, szinte odalehelt foltok csupán.

Ez időtájt kerül ki Rómába — a Magyar Akadémia 1938. májusi kiállításáról beszámoló szemtanú szerint misztikus hatású önarcképpel szerepel, háttérben a Janiculus dombbal, s „olaszos karakterű színes grafikákkal". A novecento művészete nemigen hat rá, noha Nagy Zoltán 1941-ben megjelent művészettörténetében a római iskolások közé sorolja; kiemeli, hogy festészete az elmélkedés jellegét viseli magán. Hazajövetele után Erdélyben készült egyik szép alkotása, a *Daphnis és Cloe* (1943-ból). Az alakok még plasztikusak, kissé nyújtottak, expresszívek — a guggoló figura Greco angyalaival mutat távoli rokonságot. A contrappostóban komponált alakok belső mozgalmassága ellentétben áll az egész kompozíció nyugalmával.

Elhatározó hatású művészetére a háború utáni két franciaországi esztendő. Ez idő alatt színesedik ki palettája teljesen. 1947-ben készült *Csendéletét* — ablakban virágos váza, mögötte kert — lágy, puha színek, síkban tartott kompozíció jellemzi. Ez időből származik Pogány Ö. Gábor jellemzése róla „A magyar festészet forradalmáraiban": „Igényes színkultúra, kitűnő ízlés, teljes tájékozottság irányítja munkásságát... Az elvi biztonság jól ellenőrizhető a képein, melyek a legjobb hagyományok és az előnyös remények szellemében készülnek. A szerkesztésnek majdnem történelmies felelőssége mellett a színkezelés modern bátorsága érvényesül festményein, a tárgykörök világos egyetemessége egyéni megoldással párosul. A figurális tárgyilagosság lebegőn atmoszférikus hangulatokkal keveredik, a tónusok szerepét soha nem sértik a rajzos elemek..." Majd a továbbiakban így jellemzi művészetét: „... Kevesen vannak, akik a nagyvonalúságnak olyan jellemző erejével tudják ábrázolni a paraszti alakokat, mint éppen Bartha László. A táj költészete, a föld jellege tükröződik festményein anélkül, hogy mesterük tiszta művészi igényéből egy jottányit is engedne."

Hazatérése után, 1948 februárjában

a Fővárosi Népművelési Központban (ma: Fényes Adolf-terem) állítja ki akvarelljeit. A kritika egyöntetűen ünnepli felszabadultságát, színekben oldódó lágy líraiságát: Párizs felszabadító hatásáról beszélnek. Rabinovszky Máriusz is e nagyszerű színesség felemelő hatását dicséri a katalógushoz írt előszavában, mely ünneppé teszi képeinek élvezését. Minden témája színekben oldódik; az élmények színlátomásokban rögzítődnek. A tériség érzését teljesen kikapcsolja, minden dekoratív síkká válik nála (*Körhinta*, *Luxembourg-kert*, *Hajók*, *Két tudós* stb.) Az alakok is színfoltokká oldódnak — s e lágyság, e líraiság az örömnek, az élet igenlésének ritkán tapasztalható felemelő érzését tolmácsolja, a harmóniának a művészben élő magas fokáról vall. Korábbi nehézkessége teljesen feloldódott — műveiből a szépség emelkedett hangú poézise csendül.

Hosszú éveken át keveset dolgozik — egyetlen modellje felesége: róla festi szép akvarelljeit és gouacheait. 1953-ból származó *Női fej* c. akvarellje dekoratívan előadott; kicsit előrehajló, maga elé tekintő kontyos fiatal asszonyt ábrázol. Az 1955. évi *Akt* meleg barnás tónusban tartott, s ebből világít ki a virágot rendező asszonytest fehérsége; az ugyanez időből származó *Meditáció*nak szinte egész képterét a vörösesbarnás figura tölti be, s a bal képszélre szorult virág és váza függőlegese pusztán szerkesztő szerepet játszik. Nem nehéz e képi világban a magábazárkózottság, az egyedül-együttélés, egybeforrás jeleit felfedezni.

*

Fordulatot jelent életében az 1955. esztendő, mikor visszatér Tihanyba. A változás nem hirtelen; lassan szivódik fel, mint ahogy az elültetett fa gyökeret ver. A régi-új környezet első hatása témavilágának változásában, bővülésében jelentkezik. Az új képek egy része ismét a természetet énekli: *Belsőtó-részlet*, *Halas csendélet* — más részükön a környezet emberei jelennek meg. E képeken érvényesül kedves humora, mély humánuma. Dobrovits Aladár ez időben Krúdyhoz hasonlítja őt — s e hasonlat sokban találó. A tihanyi falu az időben még látogatóktól kevéssé háborított világa elevenedik meg képein: így lesz Bartha László egy letűnőfélben levő világ krónikásává. Mindig mély együttérzéssel, szívet melengető kedvességgel szól róluk: a megfáradt tihanyi postásról, aki napi föccsét issza a vendéglő asztalánál; a vándorköszörűsről és családjáról, akik elmaradhatatlan macskájukkal járják a falvakat; a hárfás cigányról, aki a Szunyogh-vendéglő híres tejszínhabos kávéjára betérő vendégeknek zenél; e hárfás cigány szerelméről. Maga sem marad ki e világból: ott van a *Présház*ban, együtt ez alakokkal, s megjelenik e korabeli egyik főművén, az *Alkony*on (1958). E kép mintegy összefoglalója és záróköve is e korszakának: a kompozíció két teret fog egybe: a nyitott ablakon át a környező esti világ kékes-lilás színei látszanak, a baloldalon pedig a szomszédos szoba meggypirosa. Az ablak előtt ülve dolgozik a festő — munkájával s alakjával fogva egybe a külső és belső világot. Tihany világa — a falu és a tó — átformálja eddigi piktúráját: új színek, új harmóniák jelennek meg alkotásain.

1958-ban a Csók-galériában mutatkozik be új képeivel; ez alkalomból így jellemzi őt Dobrovits Aladár: „Bartha festészete, színvilága és formaalakítása erősen egyéni, mégis egyáltalában nem szűkkörű, vagy egyhangú. Rendkívül széles horizontú és változatos világ ez, amelyben az ellentétek alkotják az egységet, ahol az intim hangulat megfér a monumentalitással, a festőiség a plaszticitással, az egybemosódó monotónia a harsogó színek küzdelmével, a világtól elforduló melankólia a humorral és a kirobbanó életörömmel, elvontnak ható formaelemzés a valóság élesszemű megragadásával, a líra a novellával és az epikával, a vízió a déli napsütés józanságával."

Újabb változást hoz művészetébe Ajkával, az alumíniumkohók világával, az ott dolgozó emberekkel való megismerkedése. Új problémával kerül szembe: a tihanyi zárt álomvilág, a dekoratív szépség intim csendje helyett az építés, a termelés problémái-gondjaival, egy szervezett, termelő, az okos gépek munkáját irányító, hatalmába hajtó ember világával. Mit érez meg a művész az ember hatalmából, az új világ teremtésének lüktető iramából? Az 1961. „Vegyipari dolgozók között" c. kiállításon ad először hírt erről. A csendes melankólia festőjének helyét más foglalta el. Hű maradt önmagához — s képeivel mégis, vagy talán éppen ezért, új utat vág a munkáséletet, a munkásokat ábrázoló képek műfajában. Az a körülmény, hogy művészete két összetevőre: színre és a konstruktivitásra épül, s e kettő szerves ötvözi (mint tette egykor Egry József), különösen alkalmassá teszi Bartha Lászlót e témák feldolgozására. Az üzem világát úgy jeleníti meg, hogy embert és üzemet szerves egységbe komponál, életben, mozgásban — s nem élettelen képpé dermedve, ember és gép szervetlen egymásmellettiségében. Az üzemi munka örömét, a teremtő-alkotó munka igaz szépségét látja meg e szervezett világban s konstruktív színköltészetében ennek ad hangot. *Kohász*a a forró láván úrrá lett ember típusa; képein a gyár az új világ építésének műhelyeként jelenik meg.

Érdekes összevetni alkotásait Domanovszky Endre hasonló tárgyú műveivel — az ellentéten át jól érzékelhető lesz Bartha művészete, hiszen ha más úton járnak is, más módon teszik is — ugyanarról szólnak. Bartha Lászlónál mások az előzmények — ha mindketten voltak is római ösztöndíjasok. Domanovszky a *Csillések* dekoratívitásából kiemelkedve jut el a sötét és világos színek kontrasztjaira épülő képein át az *Olvasztárok*ig, majd a dunaújvárosi freskó contrappostós mozgalmasságot rejtő monumentális zártságáig. Bartha útja másfelől vezetett: a Sétakocsikázás posztimpresszionisztikus-fauvisztikus világából emelkedik ki, s az 53/56-os aktképek ebben a hangulatban mélyítik el. Evvel rezonál Tihany csendesnyugodt lezárt világának neoromanticizmusa, krúdys magafeledkezése. S mint pianóra következő forte, erősödik fel az új tétel dallamvilága: előbb a gyári világban is a csendéletszerűséget ragadja meg, s e csendélet szépségéből emelkedik fel lassan a munka szépségének gondolatáig. Más oldalról közelít, más eredményekre is jut: ott a monumentális ember megjelenítése, a munka-téma, az osztályok új kapcsolatának magasrendű kifejezése az eredmény; Barthánál az érzelmi tartalom gazdagságán a hangsúly, a festőiség újabb és újabb szépségeire utal. Ott a mozgalmasság, az átfogó nagy zártságon belül a részletek rajzos gazdagsága, a mozgás és a kompozíció ellentétessége jelenti a mű erejét; itt a konstruktívan komponált egészben jelenik meg attributumaival az ember, s a mozgalmasságot a színek ritmusai biztosítják, s egyben ezek harmóniája, csengése adja a kompozíció egységét is. Nem kap szerepet a drámaiság — ez a vonás hiányzik Bartha László egyéniségéből — a csendes szemlélődés elmélyülésén át kerülünk közel a lényeghez. Számára az ember helye természetes ez új világban, magától értetődő és adott — s ebből kiindulva tárja fel ez adottság szépségeit, értékeit. E képeiben a munka szépségéről, teremtő erejéről, örömeről vall. 1957—60 közt készíti néhány murális alkotását: a komlói Zrínyi Ilona kultúrház tíz nagyméretű sgraffitóját, a Pécs-mecsekaljai új városrész iskolájának plafonjára színes repülő madarakat ábrázoló sgraffitóját, a tihanyi motel halljának pompás színes kompozícióját, a veszprémi AKÖV nagy pannóját. 1962-ben Franciaországban mutatkozott be: Párizsban a Galérie du Passeurben, majd Marseille-ben, a Théatre Quotidienban. Legutóbb pedig tavaly Veszprémben, a Képcsarnok intim kis helyiségében lépett a nyilvánosság elé, mint erről már a Művészet 1964 novemberi számában hírt adtunk. A két nagy élmény: a tó és az üzem kezd szintézissé formálódni új alkotásaiban. Ennek lehetünk tanúi 1965 márciusában a budapesti Csók-Galériában rendezett kiállításán is.

*

Művészetének eddig nem eléggé méltatott oldala könyvillusztrációi, noha az elmúlt esztendők során közel félszáz művet illusztrált.

Az illusztrátor előtt több lehetőség nyílik munkájában: megfogalmazhatja az író, a költő gondolatait a maga játékos eszközeivel, s így a képek során át mondja el azt, amit az író szavakkal közöl. A módszer ősrégi: gondoljunk a középkori biblia pauperumokra, melyek az írástudatlan nép számára fogalmazták képpé a szentírást. Ezúttal nem az írástudatlanság az indíték, sokkal inkább a szépség, a teljesség igénye: szó és kép együttesen, egymást fokozva fejezik ki a gondolatot, s a hatás teljesebb. Másik módszer, midőn a mű olvasásakor

Bartha László: Borozók
Buveurs — Пьющие вино

Bartha László: Vége a vadászatnak
Fin de la chasse — Конец охоты

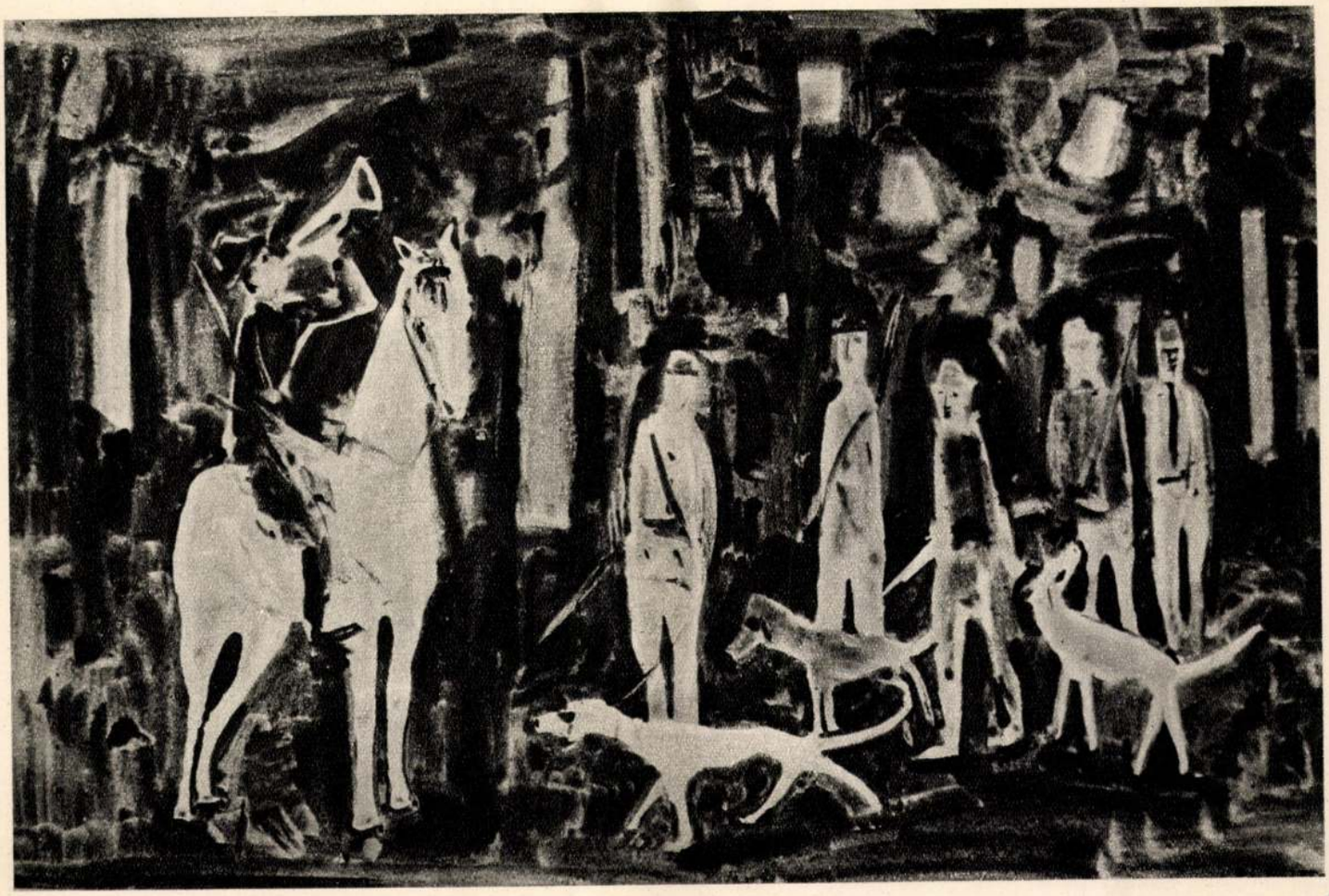

a festő képzeteit veti papírra. Hasonló ez, mint Muszorgszkij zenéje Hartman festő barátjának kiállításáról, vagy Hindemith műve Mathisról, a festőről. Ez esetben a képzőművész nem is annyira illusztrátor, mint inkább társművész, vagy még inkább önálló alkotó szerepét tölti be. S végül, lehetősége nyílik a festőnek arra is, hogy a mű egy-egy gondolatát, sorát jelenítse meg tömören előttünk — amit a költő szóképekbe öntött, azt a festő valóságos képekben állítja elénk.

Bartha László illusztrációiban változtatja módszerét: más-más alkotással kerülve szembe, más-más módszerrel él. Legelső illusztrációját Somlyó György 1955-ben megjelent verseskötetéhez készítette. A vonalas tollrajzok inkább csak külsőségeikben közelítik meg a költő gondolatait; ahol egy-egy bonyolultabb gondolattal kerül szembe, mint például a Bartók búcsúestje c. vers esetén, ott alulmarad. Szép és jellemző az Egy régi füzetből c. vers egybeforrott férfi-nő alakjának rajza; de már Az igazság és hamisság utazásával alig, az Óda Európához c. művel is csak nehezen tudott megbirkózni.

1959-ben készültek Jacques Gaucheronnak a lyoni selyemszövők 1831. évi felkelését megéneklő költeményének illusztrációi. Tíz rajzban „beszéli el" a költeményt, a szövőszékre roskadó nőalak és a kínlódva dolgozó férfiak figurájától az égre kiáltó szenvedésen át a lázadásig, a leveretésig, s végül az elszántan, fenyegetően menetelő nők csoportjáig. E csoportozatban sikerült ábrázolnia az elnyomottak osztályösszetartozását, az azonos célért különféle attitüdben reagáló nőkben: ki öntudatosan, ki csak elszántságában, ismét másik csupán kényszerében együtt tartva a munka gyötrelme, a közös elnyomás préselő gondjai ellen lázadókkal. Hasonló módszerrel él Bartha a Párizsi csatadal c. kötetben is, mely a Párizsi kommünnek állít emléket: a kommün dalait, a hozzá írt verseket gyűjti kötetbe. A széles ecsetvonásokkal készített tusrajzok egy-egy verset illusztrálnak ugyan, összességükben mégis a kommün története kerekedik ki belőlük.

A történet fordulópontjait ragadja meg Sarkadi Imre A gyáva c. kisregényének illusztrációjában. A címlapon intonálja a főszereplőt, majd bemutatja helyzetét egy kissé szürreális hangvételű rajzban; a fiúlány közös kontúrú egységével jelzi a szerelmesek összeforrottságát — s így kíséri tovább a történetet. Lényegében hasonló módszert alkalmaz Voltaire Zadigjának illusztrációinál is: Zadig történeteit, „eseteit" jeleníti meg, s e fekete alapú, negatív rajzok közül is kiemelkedik a rajz hajlékony szépségével a szép Misszufot, a csalárd egyiptomi nőt ábrázoló alkotása. Turgenyev Költemények prózában címen kiadott gyöngyszemeit Bartha László kis lapszéli kecses, rendkívül ízes, két színben (fekete és meggyvörös — s ehhez harmadikként járul a papír fehérje) rajzolt lehelet finomságú, érzékeny rajzokkal kíséri végig.

Az egyes versekhez készített illusztrációk módszerét alkalmazza Bartha László Guillén, Gereblyés László, Guillevic és legújabban Jean Follain köteteihez készített munkáiban. Guillén verseit színes lapok kísérik — közülük egyik legszebben megformált a West Indies Ltd. c. verséhez készített rajza. „Sok az állat meg a cukornád: de fene megette az életformát" — írja Guillén; a rajz a lap jobb alsó felében állítja elénk a cukornád sárga rengetege között dolgozó nőket és férfiakat — míg velük szemben, a bal felső sarokban sorakoznak a szájtáti dologtalanok — s a dolgozók felett emelkedik — a remény zálogaként — a napkorong. Érzékletesen jeleníti meg Guillén sorai nyomán Chilét, s állítja elénk két elégiájának hőseit. Kevésbé megoldott a Bölcsődal illusztrációja — ez forradalmi ébresztő a „szon"-ok ritmusában; de a sárgás-zöldes dombos tájban alvók inkább a vers szavait, semmint szellemét, gondolatát adják vissza. Guillevic illusztrációiban a költő világát jeleníti. „Az ember viszonya az időhöz és a dolgokhoz, az ember és a dolgok együttes küzdelme az idővel, s az ember harca a dolgokkal" (Somlyó György) — ez Guillevic mondanivalója. Ez a gondolatvilág közelebb is áll Bartha egyéniségéhez. Lágy, harmónikus színekkel hozza elénk a Dal, a Külváros világát; de nem eléggé riaszt a Tömegsírnál („csenddel riad a zsivajba"), inkább szelíden emlékezik. Félreértette a Carnac c. verset — „ez az összegezés, az »egyensúly« verse" — írja Somlyó György a műről; Bartha ehelyett a költői szóképeket ragadja meg: a kopár tengerparti szikla felé rohanó fehérleples férfi nem ezt jelképezi. Rendkívül szép és emlékedett az Euklidesi versek-hez készített két rajza, s különösen a Kört szimbolizáló pirosruhás, kontyos aszszonyalak, a sötétkék háttér előtt, a felkelő vörös nappal.

Jean Follain — Guillevic és Ponge mellett — a köznapi valóság táborának teremtője a szürrealizmus utáni francia lírában.

Bartha László: Öreg Tihany — L'ancien Tihany — Старая Тихань

Bartha László: Sínek mellett — Près des rails — Вдоль путей

Látszólagos egyszerűsége, földhöztapadt realitása mögött sorsszerűség rejlik. „Egy rettenetes rendetlenség állapotát tudatosítja, épp valami — az ő ösztönében derengő — rend sugalmára" — mondja róla Illyés Gyula. Ezt a gondolatot ragadta meg Bartha a borítólap rajzában, a kiválogatott versekben s a hozzájuk készült rajzokban. Follain az egyén helyét keresi az eldologiasodott világban — s Bartha ezt jelképezi rajzaiban. A múló időt jelenítő ingaóra, a bútor-kacat, a testetlenné merevedő kedves-arc fogják át e látszólag személytelen világot; s ezt az átfoglaló képet bontja sorra a tengerpart, a hazaköltöző emigránsok, a pajta lim-lomjai közt gubbasztó asszony, az ezer darabra tört szerencsekerék előtt ácsorgó alak figurájában. Follainnel együtt vívódik a múló idő ellen harcoló gazdasszony alakjában, érzi a „paraszti fájdalmú táj" aggastyánját és kovácslegényeit, a szakadékban virágot szedegető anyókát. Mint maga is érzi, e rajzaiban sikerült a legmaradéktalanabbul azonosulnia a költővel. Kissé személytelen stílusa jól illeszkedik e versekhez, puhán, lazúrosan elkent színei, szinte belevésett rajzos formái sikeresen adják vissza Follain képeinek hétköznapias ünnepélyességét, laposságának paradox szárnyalását.

*

Kétségtelen, hogy versillusztrációi — különösen a Guillevic- és a Follain-kötet — visszahatottak művészetének további alakulására. Ennek még csupán első jeleit látjuk új képeiben, a *Vöröstó kovácsán.* (Új címe: *Hommage à Follain)* és az *Öreg Tihany*, illetve *Tihany* c. képein. Az előbbi kétségtelen mutat némely rokonságot Follain kovácslegényeivel; indítéka minden bizonnyal a tó környékének magasból egymás mellé terülő síkokként jelentkező háztetőinek mozgalmas látványa, s mellette az ősi kovácsmesterség egyszerű művelői. Összetettségében visszautal a korai tihanyi képekre, ugyanakkor az új élmény ereje is jelentkezik már. Az Öreg Tihany asszony-alakja jellegzetes szimbóluma e félsziget ősi múltjának, mellyel szorosan egybeforrt nemzetünk írott történelme és kultúrája. Ebben a táj és a paraszti munka együttélésének, egymásrahatásának szimbolikus megragadására, képi megfogalmazására törekszik. A keretelő színfoltok, a korábbi művön a kecske alakja, a másik — a későbbi, gazdagabb — változatban még a szántóvető figurája a gondolat gazdagítását, teljesebbé tételét kívánja szolgálni. Minden bizonnyal születnek majd újabb változatok is — akárcsak a Kohász, az Alumíniumkohó, a Jeges Balaton esetében, — konkréttól elvontabbig, míg a teljesség érzetét maradéktalanul felkelti.

*

Befejezésül álljanak itt André Wurmser szavai a párizsi katalógus előszavából: Bartha László „nem tartozik az engedékeny festők közé. Nem megállapodott festő, aki valamilyen kényelmes akadémiai székben (hiszen efféle mindenütt akad) vagy színtelen, szagtalan és íztelen hagyományokban üldögél. Keres — helyesebben, miként Picasso mondaná — talál . . ."

Láncz Sándor

Mikus Sándor
Kőmíves Kelemenné. Dombormű az Egry József utcai általános iskolán
« La Femme de Clément-le-Maçon ». Relief du bâtiment de l'école générale de la rue József Egry
«Жена каменщика Келемена» Рельеф на стену школы по ул. Йожефа Эгри

KŐMÍVES KELEMENNÉ

A főváros lágymányosi lakónegyedében az Egry József úti általános iskola falán látható Mikus Sándor kezenyomán székely népballada plasztikába áttéve. Hordozója, a 16 tantermes iskola, Kiss Albert, Mester Árpád és Preisich Gábor tervei szerint épült, s 1962-ben nyílt meg. Építészeti szempontból semmi különöset nem találunk rajta: a tervezőknek a legolcsóbb megoldást kellett választaniok. A hely, ahol megépült, városképi szempontból sem támasztott nagyobb igényeket. A Műegyetem árnyékában húzódik meg, esztétikailag feltűnés nélkül, harmonikusan illeszkedik a környezetbe. Feltűnik azonba rajta valami, ami révén sokkal több a környék bármelyik épületénél, egy dombormű, amely témájával, valamint formai kvalitásaival nagyon is becsessé teszi az épületet: Mikus Sándor Kőmíves Kelemennéről szóló balladája bronzba öntve. A szomszédban Borsos Miklós Egry József portréja látható ugyancsak domborműben s e két alkotásban jelképesen a Balaton és Erdély világa üdvözli egymást. Pedig Mikus alkotását eredetileg nem is erre az épületre szánták.

A művész sokáig keresgélte a szövegváltozatok között a neki legmegfelelőbbet s ennek során annyira beleélte magát a történetbe, hogy egy pillanatra sem tudott elszakadni tőle. „Népi" alkotásnak kellett megszületnie, plasztikában elmondott balladának, a szöveg segítségével, de úgy, hogy a dombormű mégse illusztráció legyen. Mikus nem irodalomnak tekintette, nem is novellának, nem illusztrációnak fogta fel, hanem szigorúan szobrászatilag: a plasztika eszközeivel készült visszaadni azt, amit ő látott a ballada szövegében, amit a történet belőle váltott ki. Az írásnak is úgy kellett beilleszkednie a domborműbe, ahogy azt a plasztika egysége és törvényszerűsége megkívánta. A probléma így vetődött fel: gyilkosság történt, s ezt csak részben ábrázolhatja a mű. Kőmíves Kelemennét megfogták s „az ő gyönge hammát keverék a mészbe." Két kőműves ragadja meg — a hatodik mezőben — a megdöbbenésében ellenkezni is alig tudó asszonyt, hogy bédobja a lobogó tűzbe. De ezzel nincs vége a történetnek, mert hiszen a ballada egy további, nem kevésbé szörnyű tragédiával folytatódik, amiről viszont a dombormű hallgat. Kelemenné hamvát belekeverték a mészbe, a kőművesek megkapták a pénzt, mennek haza, a vár áll. Hogy aztán mi várja otthon Kőmíves Kelement, gyermeke miként követeli anyját, végül hogyan vallja be az apa: menj el fiam, menj el magos Déva várba, ott van a te anyád, kőfalba van rakva, — erről a dombormű már nem beszél. Mindössze annyitá érzékeltet, hogy Kelemenné asszonyt csakugyan beépítették a kövek közé: a várfalból kirévedő alakjával zárul a kompozíció. Arról, hogy a gyerek megérkezik a vár alá, szólítja az anyját, hogy az mit válaszol, azután hogyan szakad meg a kisfiú szíve s alatta a föld is, ez olyan szörnyűség, aminek ábrázolására Mikus még egy képmezőben már nem vállalkozott.

De éppen ezzel a tömörséggel fejezi ki a tragédia teljességét. Az asszony halvány körvonalai a megépült vár falában, lezárják a történést, mintha azt mondaná: elvégeztetett. Aminthogy valójában itt végeztetett el az is, ami a balladában még ezután következik.

A negyedik mezőben a ficánkoló lovakat statikai érdekből a ritmus kedvéért formázta valószínűtlenül, ugyanez áll a következő mezőben vágtató lovakra is. Nem anatómiai és mértani szigorúság érvényesült, nem naturális hűség, hanem a belső dinamika, a valóság érzékeltetése a szobrászat nyelvén. Mikus úgy „írta" ezt a művét, hogy nem itt—ott, hol elöl, hol hátul, hol fent, hol lent dolgozott rajta, hanem folyamatosan, egyvégből, mint ahogy a szőnyeget szövik. 69 emberi alak népesíti be a domborművet, azután 8 ló, 2 csikó, 3 teherhordó szamár, 1 kutya, 1 kisgyerek (az útrakészülő asszony mellett). — Nem hagyhatjuk említés nélkül, mily karakterisztikusak ezek a népi figurák s mily jellegzetesen ömlik el rajtuk a Mikusnál megszokott egyéni íz. A munkásra és parasztra jellemző vonások ötvöződnek ezeken az embereken, darabosságának, nehézkességnek nyomát sem találjuk, mert Mikus itt is saját formanyelvén belül maradt.

Az alkotás során külön problémát okozott a szöveg és a plasztika kapcsolata. A cselekmény alakjaihoz stílusban is megfelelő betűfajta megválasztása, annyival is inkább, mert néhol kétsorosra kellett növelni a szöveget. Az egyenlően vastag, zömök betűtípus kiválóan alkalmazkodik az alakok formavilágához. Hangsúlyosságuk élesen tagolja a cselekmény képmezőkre bontott felvonásait. Enélkül egybefolyna az egész történet, ami annak ttekintését nehezítené s a látvány esztétikai örömét csökkentené. Mikus a kétsorosra

* A dombormű teljes képét a Művészet 1961 januári száma adta közre.

Mikus Sándor
Kőmíves Kelemenné. Részlet
«La Femme du Clément-le-Maçon». Détail
«Жена каменщика Келемена»
Деталь

bővült szöveg esetében a képmezőt magasította, anélkül, hogy a másik képmező a keskenyedés látszatát keltené. Ezért nem érezzük a kétsoros megoldást zsúfoltnak, viszont kétségtelen, hogy a második, a negyedik és az ötödik képmezőben maguk a kettőzött sorok is — plasztikusságuk révén — az ábrázolással szinte egyenrangúan folytatnak ritmikus párbeszédet. Az utolsó mezőben pedig a vár alatti szöveg kétsorosra nyújtása szinte aláírás-szerűen tesz pontot az ábrázolásra, utalva egyrészt a pénz hatalmára, „csak így nyerheték meg annak drága árát", másrészt az emberi sors könyörtelenségére.

Mikus munkásságában ez a dombormű egyedülálló alkotás. Mikor a megvalósítás gondolata tudatosult benne, úgy érezte, mintha mindig erre készült volna, a megbízás csak a megvalósításhoz adta a végső indítást. Annyira magáénak érezte az ötletet, hogy semmi sem számított, sőt azt mondotta: akármennyi időbe, pénzbe kerüljön is, megformálja, mert önmagának tartozik vele. Utólag tisztázódott benne, hogy tulajdonképpen *hitvallás* ez a mű, azért nem hagyta nyugodni. Hitvallás a magyarság kultúrája mellett, kiállás a nép mellett, még pontosabban fogalmazva: a kommunista művész hitvallása a népeket egymástól megkülönböztető s egyúttal összekötő

népi kultúra és népi sors mellett. E ballada motívuma megtalálható más népek költészetében is, ugyanakkor a szöveget és a történetet mégis legsajátosabban magunkének érezzük, az általa megénekelt földet, várakat, az embereket, annyi más régi és új balladával együtt.

Szíj Rezső

Mikus Sándor
Kőmíves Kelemenné. Részlet
«La Femme de Clément-le-Maçon». Détail
«Жена камещика Келемена»
Деталь

KEMÉNY ZOLTÁN

Az 1964-es velencei Biennálé nemzetközi zsűrije a szobrász nagydíjat a magyar származású, 1957 óta svájci állampolgár Kemény Zoltánnak ítélte oda. Kiállítását egyhangú elismerés fogadta. Egyszerű és közvetlen egyéniségével a magyar pavillonban találkoztunk először, ahol még a rendezés izgalmas hangulatában kereste fel a kiállító magyar művészeket s így az elsők közé tartozott, akik Barcsay Jenő, Segesdi György és Csohány Kálmán műveinek a Giardini Pubblicibe félesztendőre otthont találó szép együtteséhez gratuláltak. Ugyanez a baráti szívesség jellemezte, amikor látogatása viszonzásakor, a megnyitás előtt, saját kiállításán vezetett végig bennünket és magyarázta műveit, alkotói szándékát és célkitűzéseit.

Kemény Zoltán egy erdélyi kis faluban született 1907-ben. Egész fiatalon egy vidéki cégérfestő-mester mellett tanult először festeni, valahogyan, némi túlzással, úgy Rosseau-nak, a vámosnak a modorában. Bár komoly életpályául tizennégy éves korában bölcs meggondolással az asztalosságot választotta, mégis mire tizennyolc éves lesz, már Budapesten az Iparművészeti Főiskolán tanul, mint belső építész. Majd 1927 és 1930 között a Képzőművészeti Főiskolán festőnövendék — Vaszary-tanítvány, az ő körében ismerkedik meg a kubizmustól kezdve a dadaizmuson és a szürrealizmuson át minden, annak idején friss, művészi irányzattal. 1930-ban Párizsba megy, ahol sokoldalú érdeklődésével új meg új mesterségbeli tapasztalatokat gyűjt gazdag erőforrásként a jövőre. Az iparművészet területén dolgozik, jól kiismeri a vas, az üveg anyagát és művészi alkalmazásának lehetőségeit, később hosszú ideig mint divatrajzoló érvényesül. 1942-ben véglegesen Svájcban, Zürichben telepszik le és itt továbbra is mint divatrajzoló és divatlapkiadó működik. Ezekben az években már egyre intenzívebben vonzódik első hivatása, a festészet felé. Műveinek hangulatában magyar népművészeti hagyományok, technikájában régi domború hímzések emléke érződik. 1945-től állandóan szerepel kiállításokon Svájcban, Franciaországban, Hollandiában, Angliában és Amerikában. 1946-tól művei már kollázs technikával készülnek, zsineg, kagyló, gyöngy és textilanyagok felhasználásával a felület síkjából reliefszerűen fejleszti kifelé kompozícióit. Ez az az időszak, amikor az anyagokkal való tobzódásban minden felhalmozott tapasztalatkincsét játékos örömmel próbálja ki, és műveiben az egykori asztalos, az ötvös, az üvegműves is érvényesül. Alkotásainak „reliefek, szobrok és festmények" elnevezésében már ekkor is utal arra, hogy a festészet és szobrászat eszközeivel elérhető hatásokra egyaránt jogot tart.

Öt év múlva újabb kísérletek következnek: üveglapra erősíti képeinek részelemeit s a fényt is belejátszatja a mű hatásába, néha egy erőteljesebb mögöttes fényforrással teszi áttetszővé, világítóvá kompozícióit. 1954-ben véget vet útkereső kísérleteinek és ettől kezdve relief-képeihez kizárólag csak fémet használ. Műveinek anyaga között ma vasat, rezet, s újabban alumíniumot is találunk. Gondosan megszerkesztett alkotásaihoz eleinte még kész, később már előregyártatott apró fémelemeket, szöget, csavart, gömböt és félgömböt, felszeletelt vasrudat, csövet, huzalt, fémszalagokat, számokat és T-, H- és V-formájú betűket használ. Az együttes hatást a részformák ötletessége, a felület játéka, a tömegek és közök ritmusa, a fémek színeződése, a nézőpont és az objektív külső fényforrás változása adja. Alkotó fantáziája ma is kimeríthetetlen. Egyelőre azonban úgy látszik megmarad a fémek területén, mintha megtalálta volna gondolatainak, gazdag érzelemvilágának a szobrászat körébe tartozó, de tudatosan festői hatásokra építő sajátos kifejezési eszközét.

Művészetének e gyorsan változó fázisai során a dadaizmus emlékezetes képviselőinek útkereső törekvéseiben találta meg az indító ihletet. A Schwitters, Marcel Duchamp, Hans Arp és Hans Richter járta úton haladt tovább korának tartalmi és formai problémái között, hogy eljusson végre mai műveihez. Alkotómunkája ugyanakkor rokon az utóbbi évek nyugati művészi törekvéseivel és kielemezhető bennük a pár-

Kemény Zoltán: Nagymamám asztala
La table de ma grand-mère — Стол моей бабушки

Színház foyer mennyezetdísze. Frankfurt
Décoration de plafond. Vestibule de théâtre à Frankfurt
Украшение плафона. Вестибюль франкфуртского театра

1985 MAJ
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MŰVÉSZET

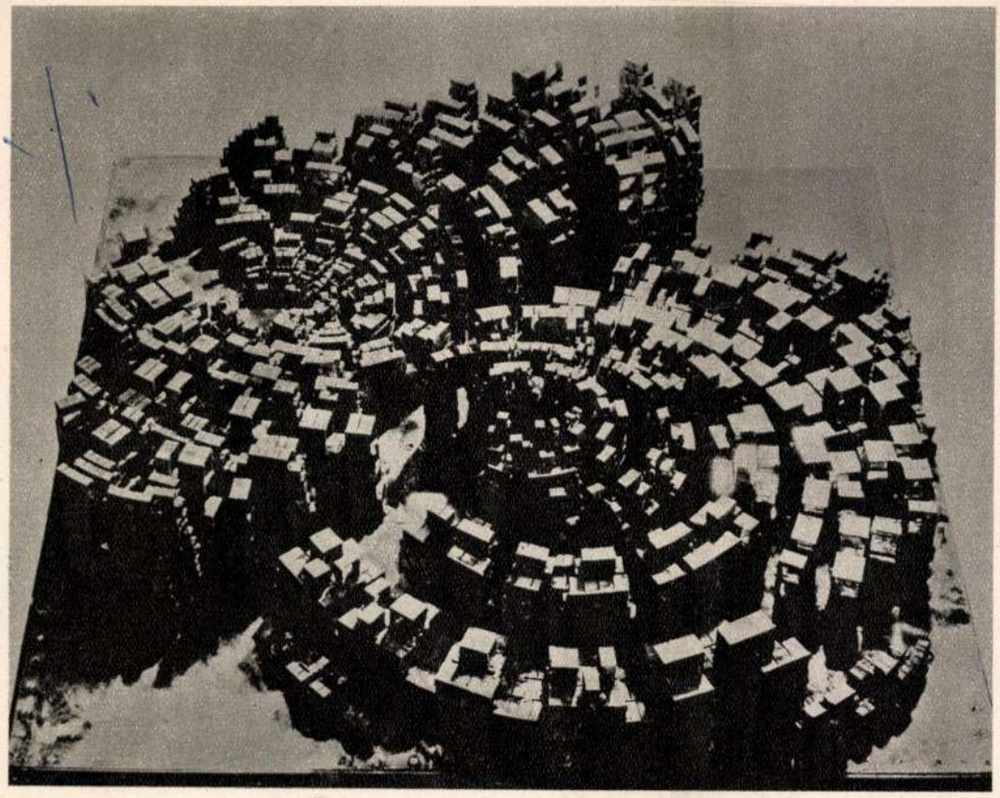

huzam az informale és a többi non-figuratív kategóriába tartozó irányzatokkal is. Ám mindezek öncélúságától megőrzi őt művei rendeltetésének helyes felismerése, egyénivé teszi művészetének formaszépsége, eszközeinek igényes megválasztása, ami kétségtelenül tehetségének sajátos fejlődéséből következik.

Az utolsó tíz év munkásságára tett koronát a Biennálé nagydíja. A svájci kiállítási pavillon egyik nagy termében mintegy harminc művet állított ki Kemény Zoltán, három kivételével a legutolsó öt esztendő terméséből. Az ösztönző élményekről, az anyag arányának mikrószkópon keresztül ellesett izgalmas konstrukciójáról ő maga mesélt megértést kereső meggyőződéssel. Legmélyebb maradandó hatásként ma is az ifjúságának atmoszférájában beléivódott és a főiskolás évek etnográfiai érdeklődésével megszilárdult magyar népművészeti élményanyagot emlegette. Fel is tette a kérdést: érezzük-e műveiben a népi hímzések, az ősi fafaragások inspirációját? Szemben állva a reliefekkel, az anyagok szépsége, a formák ezer változata, a fény és árnyék hatása alatt folyton újjáalakuló „képekkel", nehéz lett volna a kérdésre azonnal igennel válaszolni. Most, amikor

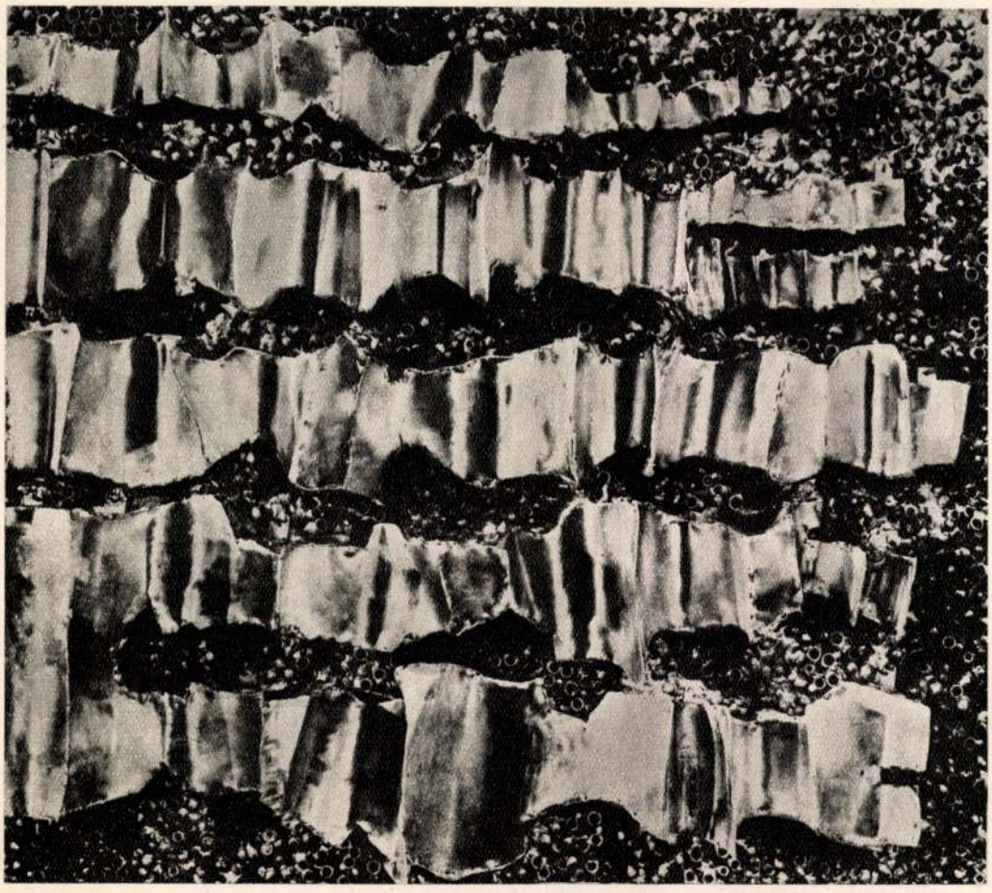

Ez a kiállítási terem a Biennálé számos diszharmonikus különcködése között kétségtelenül tudatos erőt árasztott. A nem túlzottan nagyméretű táblák mozgalmasságában, a fémszínek festői változataiban, a világos és sötét tömegek kiegyensúlyozott játékában nem az alkotóelemek eredetisége vagy eredetieskedése kötötte le a szemlélőt, hanem a ritmusok, a formák s a felületek szépsége. Nem az hatott, hogy Kemény behorpasztott vörösréz-gömbökből vagy hímzésmintára emlékeztető csoportosítású fémszögekből állította össze művét, hanem a képi együttes súlyossága vagy játékossága, ereje vagy könnyedsége. Kemény alkotásai igényesek: határozottan belekapcsolják a nézőt a képbe és „beleérzést" követelnek tőle. Hatásuk teljessége a szemlélők asszociációs képzeletének készségétől függ. Költői szándékú, lírai tartalmú címadásaival azonban vitára indít, — nem műveivel, hiszen azok hajlékonyabban alkalmazkodnak közönségükhöz, mint szavakban megfogalmazott jelentésük. Az égő nap, Menekülő vonalak, Az ideges virág, A csoda árnyéka, A boldogság útja vagy a Szerkezetek születése. Kemény Zoltán konkrét témákat sugalló címötletei, bár művei a mikrószkópon keresztül megfigyelt anyag reális szerkezetének élményéből születtek, nem egyszer függetlennek tűnnek az ihlető fizikai vagy pszichikai jelenségtől és önkényességükben vitathatóvá válnak.

E reliefek nem kiállítási termek falain vannak igazi otthonukban és nem kívánkoznak önállóan egy lakás zártabb környezetébe sem. Rendeltetésük építészeti környezetben aktív díszítőszerepet szán nekik, beszédes ritmusok és dallamos mustrájuk szimbólum-szerű funkciójával murális reliefdíszként egy monumentális középület, egy Unesco-palota termeiben vagy egy modern repülőtér csarnokában találják meg igazi helyüket. Ezért lehet helyén a majnamenti Frankfurt színházának foyerjában a száz méternél hosszabb, ötezernyi ovális sárgaréz dobból komponált és mennyezetre függesztett plasztikája, melyről ő maga írta, hogy „művemet egy második színházi látványnak szántam."

Lényegében nem érinti művészetének elismerését az az alkotásaival szemben állók ajkán sokfelől elhangzó kérdés: hogy vajon egyértelműen a szobrászat körébe sorolhatók-e ezek a művek. Ám e problémák sorát a magunk részéről még eggyel szaporítanánk: műveiben csupán a festő, a szobrász és a belsőépítész jutott vajon szóhoz és elsikkadt volna a művesebb örömöket kedvelő ötvös-iparművész? Meggyőződésünk szerint műveiben együttesen benne van minden, ami Kemény Zoltán mai művészetét kialakította, ami látszólag oly problémátlan emberi egyénisége mögött van: a magyar népművészeten táplálkozott, költői vénájú, iparművészetet, festészetet és szobrászatot tehetségében eggyé ötvöző — szakadatlanul új formanyelvet kereső egyénisége.

Vayerné Zibolen Ágnes

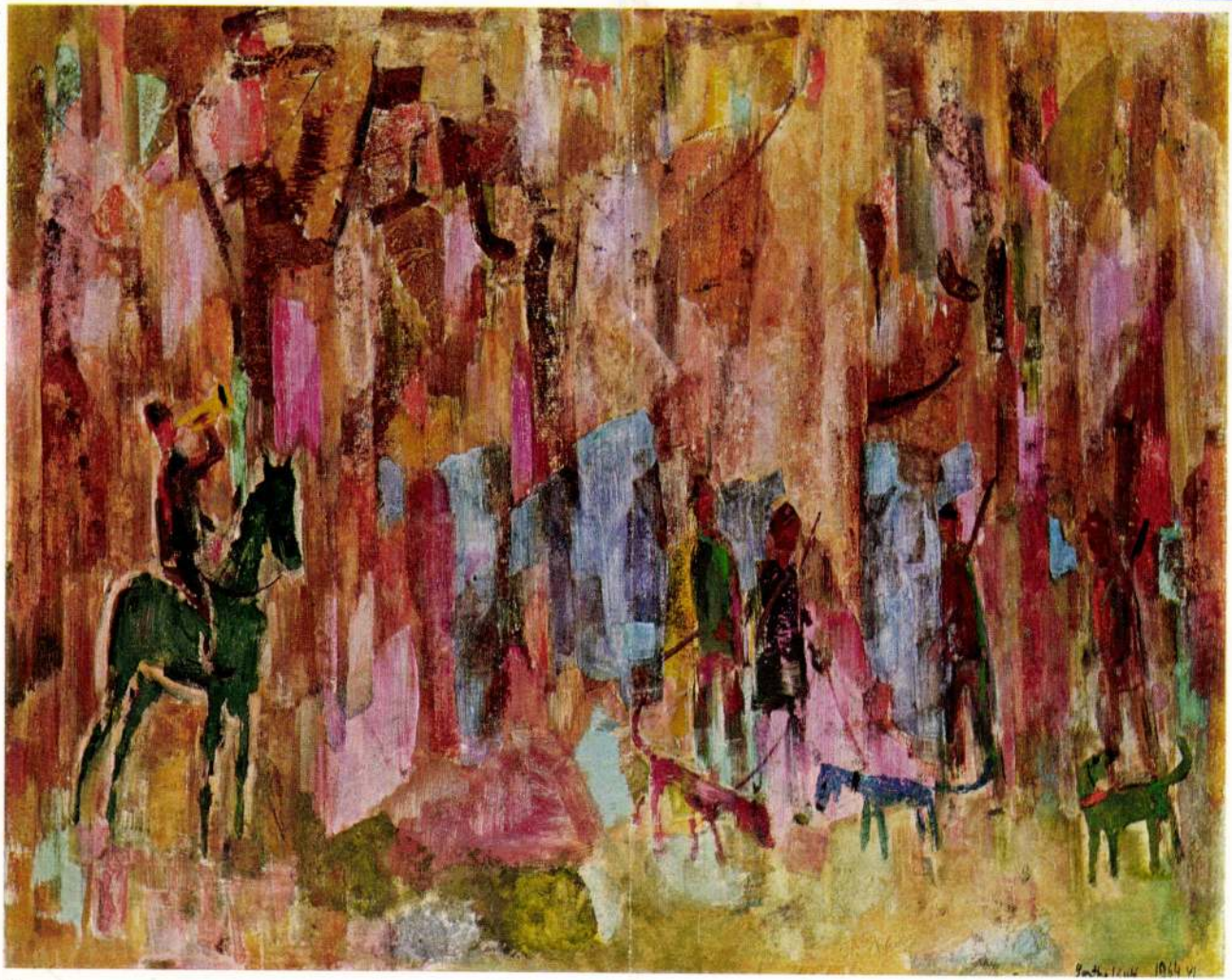

Bartha László: Magyarpolány

Bartha László: Őszi vadászat

Nagy István: Balaton

Nagy István: Tájkép juhokkal

1021 1965 JUL 27

Balatoni műhelyek

A túlzott személyességet még a költészetben sem szeretem. De meg kell magyaráznom, miért beszélek először én itt a Balaton alkotóművészei között.

Testileg én sem a tó partján születtem ugyan — bár a régi Balaton északi partjának századokon át fővárosában: Zalaegerszegen. De azon a parton éltek őseim a honfoglalás óta, ott serdültem fel a Gulács, Badacsony, Keszthely, Révfülöp, Füred között elterülő vidéken; ott lettem emberré; oda tértem vissza mindig a nagyvilág messze vidékeiről; ott írtam legkedvesebb, s bizonyára legjobb munkáimat. Lelkem szülőhazája és nevelője tehát a táj; igazi otthonom. Azért igazi otthonom, mert az életemnek értelmet adó munka műhelye.

Úgy gyűjtöttem tehát egybe, s úgy köszönthetem itt a szóra bírt nagy Balatoniakat, mint házigazda vendégeit, akik azért nőttek különösen a szívéhez, mert a barátságon túl a közös élmények, a közös gond, közös álom és munka kapcsai is összefűzik őket. Sajátos házigazdaság ez persze; hiszen a magam portáján nem is ültethetem le őket a magam pátriájában.

Nekem a földből, melyen
[megszülettem
egy tőke, hant se jutott.
Én más szőlőt, más kertet, ugart
[műveltem:
embert, szót, gondolatot.

Új értelmű kertészként, másfajta gazdaként járom be tehát a baráti műhelyeket: azt nézem, folyik-e munka azokban az otthonokban, amelyeket a táj géniusza alkotóműhelyekké avatott, születnek-e, s milyen alkotások a tóvidék és a partjain megtelepült teremtő szellemek nászából?

Csak aki ott él, tudja igazán, hogy ez a gyönyörű, emberformálta föld — a Mediterráneum ajándéka a magyaroknak — nemcsak pihentet, hanem fel is zaklat, nemcsak üdít, de el is kötelez. Mert van ott fény és víz, lanka és nádas, szórakozás, sport, séta, jó bor, s minden más, ami kellemessé teszi az életet. De történelem is van ott, roppant emberi erőfeszítés és szép diadal emléke; tiszta munka és nehéz mámorok, lebegő derű és megkövült kín: a küzdelmes, mindegyre megújuló élet gyönyörű látványa.

Aki igazán megismeri a rejtőzködő, igazi mondanivalóit csak lassan és kettős magányban közlő tájat: odaköltözik, vagy mindig újra visszatér, mint az alkotó ember a maga műhelyébe.

Van-e „Balatoni iskolánk" úgy, ahogy az angoloknak vannak „Tavi költőik", a nagybányaiaknak vagy a barbizoniaknak iskolájuk? Alig hiszem. De nagy költők és képzőművészek sora tanúsítja Csokonaitól, Berzsenyitől Szabó Lőrincig, Ligetitől, Mészölytől Egryig, s tovább, napjaink és a jövő alkotóiig, hogy van balatoni varázs, sugalom, amely alkotó műhellyé varázsolja a Balaton-parti otthonokat.

KERESZTÚRY DEZSŐ

BARTHA LÁSZLÓ

A festő a Tihanyi apátság évszázados falai között, a múzeum bolthajtásos ívei alatt állította föl állványát. Őslakó itt: harminc esztendeje nézi a vizet, kémleli az eget, ismerkedik a tókörüli világgal.

— A főiskola után, a miskolci művészteleprőlkerekedtünk fel Tihanyba. Az aszófői állomásról rekkenő nyárban gyalogoltunk be az akkor még piszkos és elhanyagolt falucskába. A kisvendéglőben ütöttük fel tanyánkat, s attól kezdve minden évben, vagy huszonöt—harminc festő, visszajártunk. Tavasztól—őszig dolgoztunk: festettünk a vízparton, jártuk a dombokat, gyönyörködtünk a belső tó mindmáig igazán fel nem fedezett, különlegesen izgató színeibe... Esténként a korcsma nagytermében iszogattunk, a tíz méter hosszú, hófehérre meszelt szálában. Más vendég nem volt már, így a vendéglősék kilenckor lefeküdtek. Rám bízták a söntés kulcsát, én voltam a csaposlegény... Reggel kellett elszámolnom a liter borokkal, korsó sörökkel, féldeci kisüstikkel. Csak a szüreti bálra kellett visszaadnunk két napra a nagytermet a falu fiatalságának; ez volt a külön megállapodás... A szüreti bál viszont roppant esemény volt Tihany életében. Legalább akkora, mint a szomszédos Füreden az országoshírű Anna-bál... Nekem, a festőnek is remek volt: kavargó, kipirult, borgőzös arcok, furcsa, sötétbejátszó színek, drámai jelenetek... Veszekedések és megbékélések... Ezek a régi epizódok jutottak eszembe, amikor mostanában a siófoki vendéglő falára hárfás képet kértek tőlem. Az emlékek a régi hárfásokról megvoltak, csak mai modell után kellett néznem... Elmentem a tihanyi Szunyogh vendéglőbe, ahol, mintha megrendezték volna, három hárfás játszott egy bandában... Az egyik igazi férfiszépség, magas, barna, klasszikus arcélű, lehet vagy ötven esztendős... Megfigyeltem, hogy egy cigánylány bámulja őt, le nem veszi a szemét róla... Ő meg nem lehet több tizenhétnél... S amikor meghívtam a hárfást modellt ülni, a lány is vele jött, s bámulta most már a férfi készülő képmását is... Csodálkozott, s hirtelen rámszólt: „Hiszen ez fénykép, de miért csinálja ecsettel?" A festmény elkészült, ősszel, az utolsó estén elbúcsúztam a hárfástól a Szunyogh vendéglőben. A lány nem engedte magát lefesteni: „Csúnya vagyok én ahhoz, hogy fényképet csináljon rólam..."

— Tavasszal, az első hajóval Tihanyba is visszatérnek a vándorok: matrózok, pincérek, zenészek... Lementünk a hajóhoz, hagyományszerűen, mint minden esztendőben. Már messziről megláttuk a hárfást, de most sem volt egyedül. Ott állt mellette a lány, előttük egy hófehér, bölcső formájú gyermekkocsi...

VILÁG-TÜKÖR

TELEVÍZIÓ A VASÚTI PÁLYÁN

Az angol vasutak a gondatlanság és a huliganizmus okozta vasúti balesetek elhárítása céljából, kísérletképpen bevezették a televíziós ellenőrzést több olyan pályaszakaszon, ahol a közelmúltban súlyosabb szerencsétlenségek történtek. A televíziós készülék segítségével két állomás között állandóan ellenőrizni lehet a vasúti pályát, és ha a megfigyelő gyanús jelenséget észlel, akkor speciális lencse-berendezéssel „be tudja hozni a képbe" a kritikus szakaszt. Az angol vasutaknak az a szándékuk, hogy ha a kísérlet eredményesnek bizonyul, az egész országban rendszeresíti a veszélyes pályaszakaszok televíziós ellenőrzését.

A PUDLI MENTI MEG A FONTOT?

– kérdi az Express „kutya-kommentárjában", majd így folytatja: Az angol fajkutyák exportja ebben az esztendőben megközelíti az 5 millió dollárt. A Kennel Club, az angol fajkutya-tulajdonosok egyesülése arra számít, hogy 1965-ben az exportált pudlik száma eléri a 6 ezret. (1947-ben csak 577 pudli került kivitelre.) Az „áru" felét az Egyesült Államok veszi át kemény dollárokért, de az amerikai keresletet már megközelíti a japán kutyapiac igénye. A legkeresettebb angol fajkutya a pudli, nyomában van a yorkshire-i terrier és a szpániel. Sir Richard Glyn, a klub elnöke kijelentette: „a pudli-export növekedése kedvezően befolyásolja külkereskedelmi mérlegünket".

OGONYOK

TÁNCVERSENY RIGÁBAN

Nemrég alakult meg Londonban a Modern Táncok Nemzetközi Szövetsége. Ehhez a Szovjetunió számos táncklubja is csatlakozott. Képriportunk a legutóbb Rigában rendezett országos táncversenyről számol be. Az Ogonyok riportja megemlíti, hogy a litván diákok egyik táncklubjának képviselői legutóbb részt vettek a Lengyelországban rendezett nemzetközi táncbajnokságon is.

A táncverseny nyitókeringője

Az egyik zsüritag 7,5 pontot ad egy rumbára

A győztes pár a díj átvétele után

Schweizer Illustrierte Zeitung

AZ ÉV KUDARCA

Így nevezik a svéd lapok azt a „gyártási hibát", amely a Svéd Nemzeti Bank új tízkoronás bankjegyének kibocsátásakor történt. A bankjegyeket a jegynyomdában nem szárították meg kellőképpen, s ennek folytán a víz lemosta róluk a színeket, s teljesen eltüntette a címert. A közvéleményt hivatalosan megnyugtatták, hogy a „lemosott" tízkoronásokat kicserélik, és így a közönséget nem éri károsodás, de ez sem csökkentette a példátlan blamázst.

BERNÁTH AURÉL: KÉT SZÍNHÁZ

Elvira[illegible]om a négy éves unokámmal, Jánoskával játszik.

— Ábriban vagyunk. Figyelsz? Ez a divány a Balaton. Szélén van a strand, beljebb a víz. Itt fogsz fürödni. Nézd, mennyien fürdenek! Mennyi gyerek! No, indulj szépen a vízbe, te is!

— Le kell vetni a cipőmet?

— De le ám! De gyorsan!

János bogozza a cipőfűzőt, s közben megkérdezi:

— Nem hideg a víz?

— Nyár van, te csacsi, hogy lenne hideg?

— Békák nem lesznek a vízben?

— Már elusztak innen.

Jánoska gyorsan felkapaszkodik, s már ül is a divány közepén. Csillogó szemekkel nézi a tájat: a könyvespolcot éppen. Húgom kerít egy párnát, s a divány végébe teszi. Látom, hogy alakítja, ütögeti, hogy hegy formája legyen.

— Ez itt a Badacsony — mondja.

A gyerek mintha elmélázna a szón:

— Badacsony — súgja zavartan, de hamar észbekap, és kezdi a fürdést. Előbb az arcát mossa mindkét kezével. Közben szeme pislog, mintha víz ment volna bele. S kérdi: — Megmossam a hajamat is? — s már borzolja is.

— Ússzál most Badacsony felé! — biztatja a húgom. Ehhez hasra kell feküdni a gyereknek. Arccal Badacsony felé, s tempózni kezd egyhelyben a divány párnáján.

— Látod, már közeledsz Badacsonyhoz. Hallod, hogy fejtik a követ? Durr! Robbantanak. Zúdul a kő lefelé: sssssss. Hallod?

— Hallom.

— Kiálts oda az embereknek, hogy ne robbantsanak! János kiált: — Ne robbantsanak!

— No de most már fordulj csak vissza Ábri felé, nehogy kiérj a partra!

János, üggyel-bajjal ugyan, de fordul.

— Gyorsabban ússzál! Látod mekkora felhők vannak az égen? Vihar lesz. Siess! Mindjárt dörögni kezd.

— Nem! — kiált föl János — ne legyen vihar! Ne legyen dörgés!

Elvira enged:

— Jól van no. Elhajtom a felhőket. Itt van ez az újság, ezzel hajtom el őket.

★

Ilyenformán történt ez valamikor Örsön is. A szereplők mások voltak. Ott a strandot a kis nádasöböl adja. Fürödtem, de hűvös volt a víz, s így inkább ácsorogtam benne, ahogy a derekamig ért. És egyszerre csak nagy csobogás, viháncolás közben egy ifjú szerelmespár robogott be a vízbe, s nekifutamodásuk iramа a közelben ért véget. A futástól, a víz hűvösétől itt már csitulni kezdtek.

Bár szó esett köztük, inkább nézelődtek. Milyen két szépséges ember! ámultam el láttukon. S így együtt milyen boldogítóan hatottak. A fiú valamit mondott. Haha, — csak ennyi volt a válasz. De milyen eszményi csengéssel szólt ez a hang a nádasöbölben! Tudják-e ők, hogy boldogok? — tünődtem. Vagy pedig a föld fukarsága az, hogy a boldogságnak nincs öntudata, mert órája észvesztő sebességgel ketyeg. Édes természetességüket csodáltam, hogy nem zavartatva magukat, simogatták, csókolták egymást.

Úszni kezdtek, majd újra visszatértek. Arcukról, hajukról pergett a víz. Mintha újra születtek volna. Az a szüntelen mosolyuk! Arányos szép testük! Csillogó szemük!

Mit mondott a lány? Szerettem volna, ha egy mondatukat is el tudom kapni.

A föld legszebb látványát nyújtják nekem, a boldogság derűjét. Részese lettem egy színpad legszebb jelenetének. A színészek most aztán igazán önfeledtek. S egyazon színpadon állok velük. A kapcsolat tökéletes. A díszlet hátul az Örsi hegy, ritkás erdejével. Balra Gulács. Hátuk mögött a napnyugta ereszkedik. Pár statiszta is hentereg kint a homokon. A nádas, a part, a víz, a hegyek zárt keretet adnak, és segítik a főszereplőket, a szerelmeseket fontossá tenni. Még csak a szövegből kellene egy mondat, hogy a színpadi játék teljes legyen!

Közelebb megyek feléjük. S ekkor:

— Nem lesz vihar? — kérdi a lány.

— Ne félj! elhajtom a felhőket ha akarod.

★

— Elhajtom a felhőket — mondja a húgom. Ússzál csak szépen, kicsikém.

Jánoska úszik. Látom, már fáradt. Kis, harisnyás lábai alig tudják a tempót tartani... Rá is szól a húgom:

— Most gyere ki a partra, s lefekszel szépen ide a homokba. Nézd milyen melegen süt itt a nap!

— Nem süt a nap — feleli János.

— De süt, ha mondom.

— Nem süt... gyújtsa meg ezt a lámpát itt fölöttem.

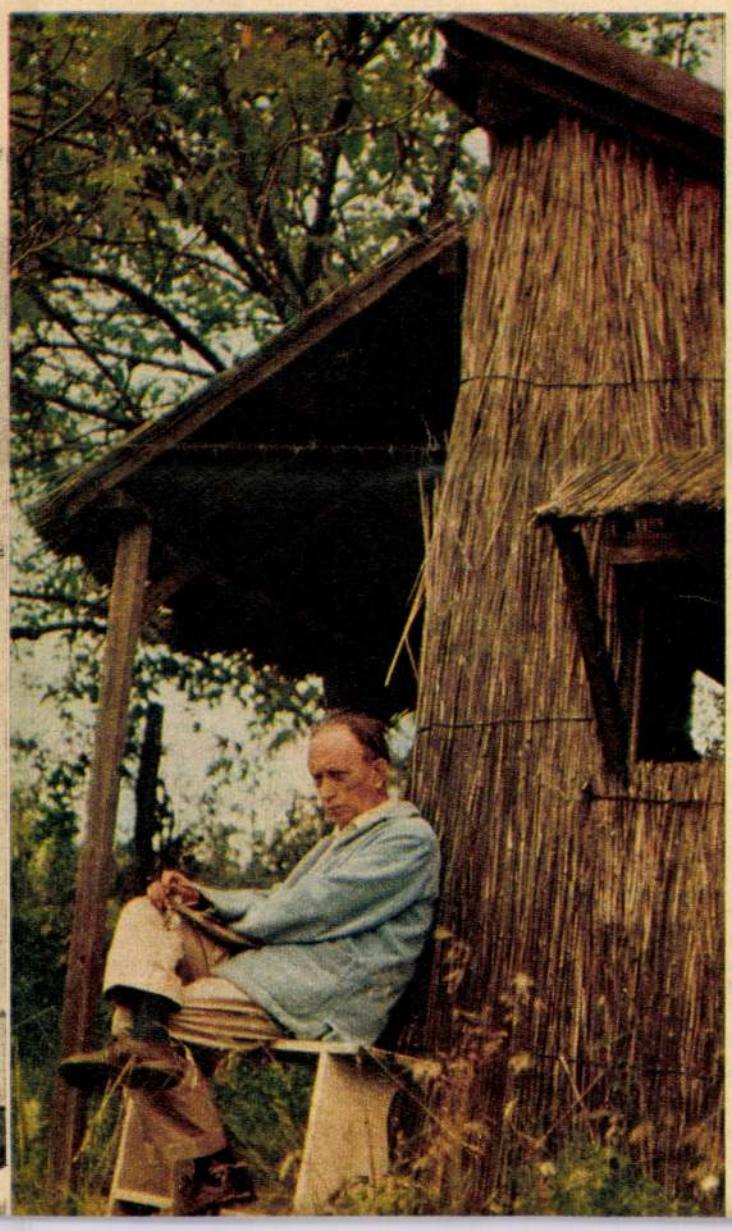

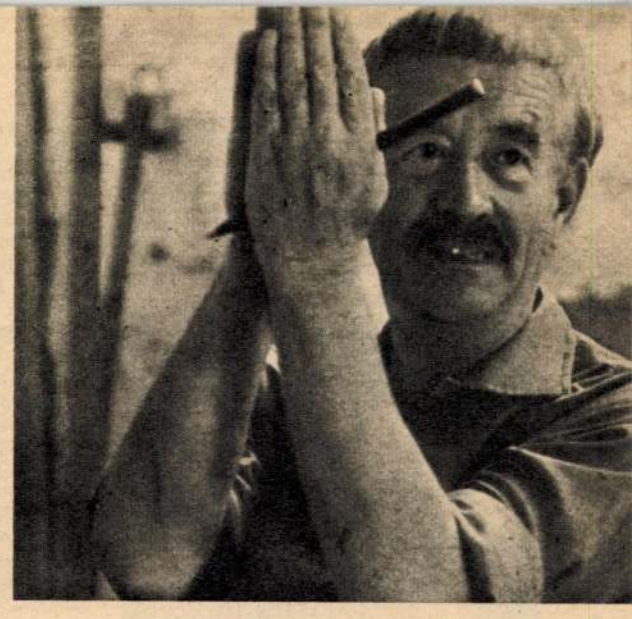

BORSOS MIKLÓS

A szobrász háza s kertje helyén, húsz esztendeje még, kukoricaföld volt, és napraforgók bólogattak az országúti utasnak. Ma: a terméskövekből emelt ház mögött szabadtéri műterem; a szobrok kint a kertben, fák alatt, virágok között, látszólag szeszélyesen. Séta közben minden oldalról előcsillan a Balaton. Pannon táj! Itáliát idéző! Itáliát, ahová e szobrok testvérei már elkerültek, Borsos Miklós olaszországi kiállításakor.

A szobrász az ég és a víz e találkozásánál a kövek példájáról beszél:

— A köveknek megvolt és megvan a maguk élete. Megvolt attól a pillanattól kezdve, amikor még élőlények és élő fák voltak. Tengermélyek, évmilliók rettenetes tragédiái, omlásai folytán, vulkánikus lövellésekből, az iszapból, a halakból és a vízből kő lett... A millió állatból és bogárból mészkő, például. És mi ennek a tetejében élünk. Ebből egy-egy darabot kiemel a művész, nevezzük így, azaz az ember, akinek kedve van valamit elmondani a máról, a világról, saját magáról.

Borsos Miklós valóban a »kövek nyelvén« szól... Nem tudjuk, vállalja-e ezt a megfogalmazást?

— Igen. Bár olyat is hallottam: Borsossal »kitol« a kő, vagyis a kő olyan akar lenni, amilyet a szobrász talán nem is szeretne... Én ezt is vállalom! Sokkal inkább, mint hogy »megerőszakoljam« a követ. Tehát hallgatok a kőre... Nézem... vizezem: hol rohannak az erek, hol alakul valami olyan, amibe én belekapaszkodhatok. Egy lapos márvány láttán, amelyiknek elöl sima rózsaszín felülete van, azt mondom: ez lesz az arca, s hátul, ahol a tobzódó, gyönyörű, pirit-zöld vasércek váltakoznak, úgy, mintha a tenger kicsapódó hulláma lenne... ez lesz akkor a haj... Már kész is a cím, s kész a figura. Egy sellő, vagy valami olyan lény, amihez az emberi művelődésnek nagyon is nagy köze van.

S mintha a háborgó Balaton vetette volna ki magából ezt a márványt, s nem a szobrász tihanyi műterméből került volna elő.

— Olyan környezetet kell keresni a huszadik század művészének, ahol az ősi, természeti elemek újra jelen vannak, és szünet nélkül inspirálni is tudnak. Itt, Tihanyban: az óriási ég, az öböl, a villogó víztükör... A fák, a növények, a madarak éneke. Ez nem romantika. Hanem arról van szó, hogy a mai civilizált élet rengeteg zavaró körülménye nélkül kell valamit megcsinálni, fegyelmezetten, nagy szigorral és összefogottsággal. Most például, hetek óta valami egészen képtelen problémával foglalkozom. Az ég és a víz találkozása! Ami annyi rajzban, tus- és ecsetrajzban megnyilatkozott már, s reliefben is... Most megpróbálnám ezt kerekplasztikában kifejezni. Hogy beletörik-e ebbe a vésőm vagy a kalapácsom, vagy én magam, nem tudom...

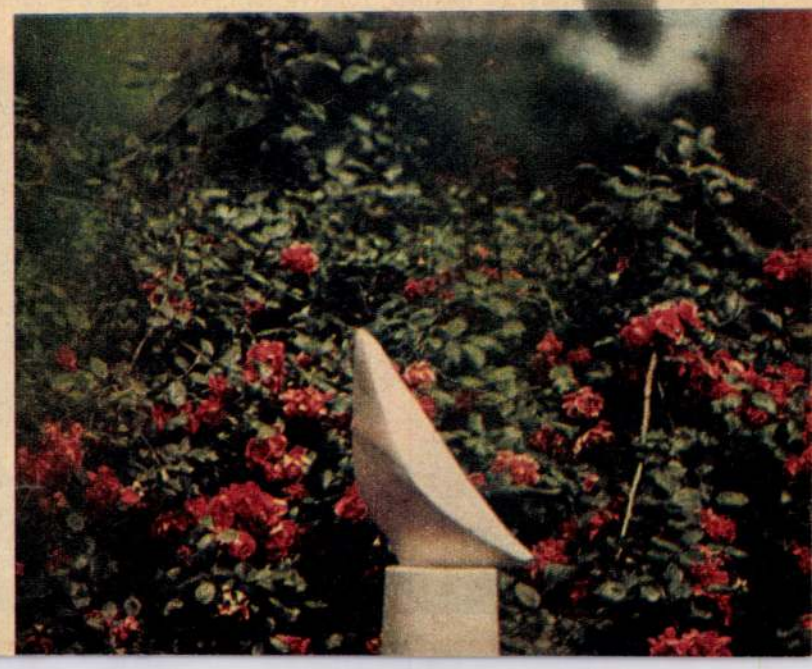

NÉMETH LÁSZLÓ

Az írói műhely, a tihanyi félsziget legcsendesebb partján, a Balaton legparányibb kőháza. Az emeletes — családi méretekre kibővített — otthon mellett kalákában épült föl. A „Nagy család" tagjai segítettek alapozni, ők is rakták fel a falakat: a lányok, vejek, unokatestvérek, s más, vér szerinti rokonok.

Németh László balatoni lakóhelye gyógyhely, s menedék a munkára és a meditációra.

— Az én munkamódszerem nem választható el az életmódszeremtől. A hipertóniáról szóló leveleimben leírtam már, mikor lehet írnom, hogy mikor vagyok egyáltalán olyan állapotban, hogy írnom lehet... Tehát én általában így osztottam be: hatkor kelek, s kilenckor vagyok olyan állapotban, mert a felkelés nehéz dolog ennél a betegségnél, hogy írni tudok... Kilenctől tizenegyig írok. Ezzel a két órával készül el az a sok minden, ami közben elkészül... Akkor megint egy órát a ház körül fát vágok, házimunkát csinálok. Meg sajnos, a magam titkára is vagyok, s írom azt a sok levelet. Délután olvasok, szerződést kötöttem a Gondolat Könyvkiadóval egy természetismereti könyvre, s ehhez tanulok. Ambícióm, hogy még egyszer áttanuljam, átismételjem a közös műveltség anyagát. Délután ezt csinálom, s azután este a másnapi íráshoz készülök. Hát, ez az én napi módszerem, életmódszerem és munkamódszerem...

Hozzátehetjük, hogy csak akkor, ha az emberek — bejelentett s hívatlan látogatók — meg nem zavarják e szigorú munkabeosztású írót. Németh László magánya az írói alkotáshoz szükséges lelkiállapot.

— Én meg tudnám írni azt itt Sajkodon, hogy például egy szegény, öreg, elhagyott asszonynak hogyan kellene élnie ahhoz, hogy szép legyen az élete. Hiszen egy magányos ember is csinálhat egy kis „szerzetesrendet" a maga primitív, egyszerű életéből, valamiféle szertartást kialakíthat önmagának. Márpedig azoknak az embereknek a száma, akik igen egyszerű körülmények között élnek, sokkal nagyobb, mint azoké, akik az életben „úsznak"... Tehát én azzal tulajdonképpen, hogy így magam mosogatok, meg csinálok sokmindent, mégis csak jobban meg tudom látni, hogy a mai Égető Eszterek élete milyen...

REISMANN JÁNOS balatoni sorozatából

KODOLÁNYI JÁNOS

Csendes, vízparti szombat este, a tó keleti csücskén, Akarattyán.

Vacsorázik a család az ámbituson: az asztalfőn az író, akárcsak egy bibliabeli pátriárka. Fia, a néprajztudós, szerényen hallgat apja mellett, a négy fiúunoka annál beszédesebb. Türelmetlenek. Szaladnának négyfelé, mint a csík, a vízpartra, a bíbor napot búcsúztatni. Az anyjuk alig győzi fegyelmezni őket.

Hazai, baranyai bor kerül az asztalra. Az unokák hangja már a Balaton felől hangzik.

A házat parasztkőműves építette, Kodolányi János rajza szerint, aki a XII—XIII. század boltíves, erősfalú, népi építészetét szerette volna felidézni, a Juliánus barát korának stílusában.

— Sok regényemet írtam ebben a parasztházban. Főként a háború alatt és után, elzárkózva a világtól. Reggel első dolgom mindig az volt, hogy a rádióműsorban kikeressem valamelyik klasszikus zeneszerzőmet, bekapcsoltam a készüléket, s úgy ültem le, itt a Balaton partján, a roppant víztükör mellett dolgozni. A természeti látomások mellett a zene volt az, ami igazán hozzásegített a folyamatos íráshoz. Ez az ihletnek is nevezhető valami azután odáig fokozódott, hogy amikor a Mózes-regényemen, az Égő csipkebokron dolgoztam, esténként, lefeküdve az ágyba, szememet behúnyva, hallottam és láttam a jelenetet, amely a regény következő részének az anyagát adta.

Dolgom csak az volt, hogy reggel fél nyolc, nyolc óra tájban bekapcsoltam a rádiót, leültem az írógép mellé, és délig, fél egy, egy óráig, pontosan papírra vessem az alakokat, párbeszédeket, amelyeket előző este ébren az ágyamban láttam és átéltem. Zene és természet, tapasztalataim szerint, az írónak hűséges segítőtársa.

ILLYÉS GYULA

„Ülök Tihany hegytetején..." Egy régi, még háború előtti Illyés-verssor.

— Dunántúli vagyok, ide harmincöt kilométerre, de előbb láttam az Atlanti-óceánt, a Feketetengert, mint a Balatont — mondja most otthonában, a Bagolyvárban.

— A táj szép, nem lehet látni a Balatont, a ház magasan fekszik... Mikor idejönnek az emberek, mindig azt mondják, hogy ilyen szép helyen aztán könnyű szép verset írni... Az ember szívesen átadná a helyet: tessék megpróbálni! Általában a legjobb dolgokat börtönben írták, vagy gondolták ki az emberek. Nézni is, és alkotni is valamit, egyszerre, ezt nem lehet...

A házigazda a kőasztal mellett ül, fürdőnadrágban. Balatoni körutazásunk felől érdeklődik. Lelkünkre köti: ne feledkezzünk meg Bernáth Aurélról, Ábrahámhegyen... Hátha akad valami kézirat is a festékesláda mélyén. (Akadt bizony, elkértük, s elhoztuk.) S ha vasárnap térnénk haza Pestre, velünk tartana.

Másnap délután öt órára visszaérkeztünk.

A ház előtt ült, a kőasztalon degeszre tömött hátizsák. Francia verseket olvasott, hogy a várakozás ideje ne vesszen kárba.

Elbúcsúzott szomszédjától: a nyugalomba vonult autószerelőtől. Hiszen Pestről egyenesen Bledbe indul, Jugoszláviába, egy másik szépséges tó partjára, a nemzetközi PEN-kongresszusra.

A parthoz értünk, a Gödröshöz, ahol sátortábor, autók serege, és fürdőzők ezrei a vízben.

— Micsoda paradicsom! — kiált fel a költő, ki híres versében már esztendőkkel ezelőtt így írt:

Fürdőruhában széplépésű nő —
Jó alakja az eleganciája.
Hogy ideillik! Mily előkelő!
S mi mindent mond el, ahogy kisfiára
pillantva elkiáltja:
»Hun mész te, Fercsi, Vigyázz, beeső!«

(Új nép a parton)

Veszprém előtt szürke felhők gyülekeznek a látóhatár szélén. A távolban már villámok cikáznak az égen. Néhány perc még: mi is beérünk a záporfelhőbe. Felhőszakadás, mogyorónyi jégdarabok dobolnak az autó tetején, s a villámok közel csapkodnak már fákba és épületekbe.

A költő — láthatóan — élvezi a természetnek ezt az ördögi játékát.

Pest előtt kitisztul. Napfényes nyári alkonyat fogadja az utazókat. Illyés a még háborgó Dunát nézi, s a neonfényes Erzsébet-hidat, mikor rákanyarodunk.

— Frénaud-ra, a farncia költőre,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha László

TÜKÖR

REISMANN JÁNOS

1960 tavaszán, több évi távollét után, ismét egyszer haza vetődtem.

A Corvinánál örömmel fogadtak. Elbeszélgettünk. Egyszerre Cserépfalvi Imrének — persze csak véletlenül! — eszébe jutott valami:

— Baj van, barátocskám!

— Micsoda?

— Azt a tízezer forintot, amit annak idején felvettél egy könyvre, bizony vissza kell fizetned!

— Miből?!

Az örökké optimista, bonyolult kérdések megoldásában gyakorlott Vályi Gábor nyugtatóan közbeszólt:

— Majd megtanakodjuk.

A tanakodás eredményeképp eldöntetett, hogy — az előleget ledolgozandó — egy Balaton könyvet csinálok. Hogy kinek jutott eszébe éppen a Balaton, Vályinak, vagy nekem, nem emlékszem. Így kezdődött.

Mi sem könnyebb, mint egy fotókönyvet csinálni. Az ember fényképez, fényképez, amíg össze nem áll valami.

S ha a sors jótékony, akad szerző, aki az „összeállt" fejezetekhez szöveget ír és bevezetést.

Ebben az esetben a sors a legeslegnagyobb jótékonyságot gyakorolta: Illyés Gyula — nem is tudom, hogy miért, gondolom Balaton-szeretetből — vállalta ezt a nyűgös, hálátlan feladatot. Aminek a következménye, hogy nagyon megszerettem a könyvet: valahányszor olvasom, újabb és újabb gyönyörűséget ad — csak éppen a fotókat tartom feleslegesnek benne.

---

a múltkoriban itt szóltam rá: hunyja be a szemét... Amikor kinyitotta, már a pesti parton, felkiáltott: hiszen ez tényleg világváros... Az Erzsébethíd megszépített maga körül mindent — mondja széles karmozdulattal.

Így búcsúzik:

— Tihanyban inkább vagyok költő, mint Pesten. Hiszen Pesten nem írói, hanem irodalmi életet kell élni...

Az interjúkat TÓBIAS ÁRON, a fotókat SZALAY ZOLTÁN készítette

a Balaton-
egyzés kezdő
-tulajdonosok

d élményével
ilométer szá-
a parton és a
k a pesti ká-
tségét; újabb
er haza, sok
mmel; s ott-
mtani művé-
és: »Megérte,

va évtizedes
mmár végleg
érdést: *meg-*
tne azokkal,
l úgy dönte-
megyünk a

RT NEM?

ják a »Ba-
i, s inkább
eket a Duna-
vidék vagy a
gondolatban
yos balatoni
gát és veszé-

ján emésztő
s. Egy kisebb
tam az Osz-
az utak —
k. Jobbra a
az *E 5-ös* re-
út; balra a
vonalra.
tó közül 17

köv
Bicske—
dig a régit, a

Bicske felé ugyan ti[illegible]terrel hosszabb az út, de — leszámítva Bicske belterületének felháborítóan elhanyagolt két kilométerét, — az gondosan javított burkolaton vezet. A kanyarok és a falvak sem rabolnak el annyi időt, mint a régi út. Az azonos teljesítményű kocsikkal, és az egyenlő képességű vezetőkkel lefutott próbaút meghökkentő eredménnyel járt: *a tizenkét kilométerrel hosszabb út tíz perccel* közelebb hozta Székesfehérvárt.

Aztán az északi partra igyekvő autósok alig 5—6 százaléka megy tovább Székesfehérvárról *Veszprém* felé, a többi beleveti magát a siófoki áradatba, ácsorog a szántódi kompnál, vagy küszködik az Akarattya—Kenese szakaszon. Ezt semmivel sem lehet megmagyarázni. Európát bejárt, a gázpedált húsz éve taposó autós kérdezte az elmúlt nyáron, Tihanyban:

— Milyen az a *8-as* út? Lehet azon egyáltalán menni?

MIÉRT IGEN?

Az átlagos nyári vasárnapon mindenesetre huszonöt-harmincezer autó fordul meg a Balatonnál, magyar rendszámmal. De a külföldiek, bármily furcsán hangzik, olykor tájékozottabbak és bátrabbak.

Valljuk meg, mi autósok is, őszintén, hogy nem ismerjük elég jól a

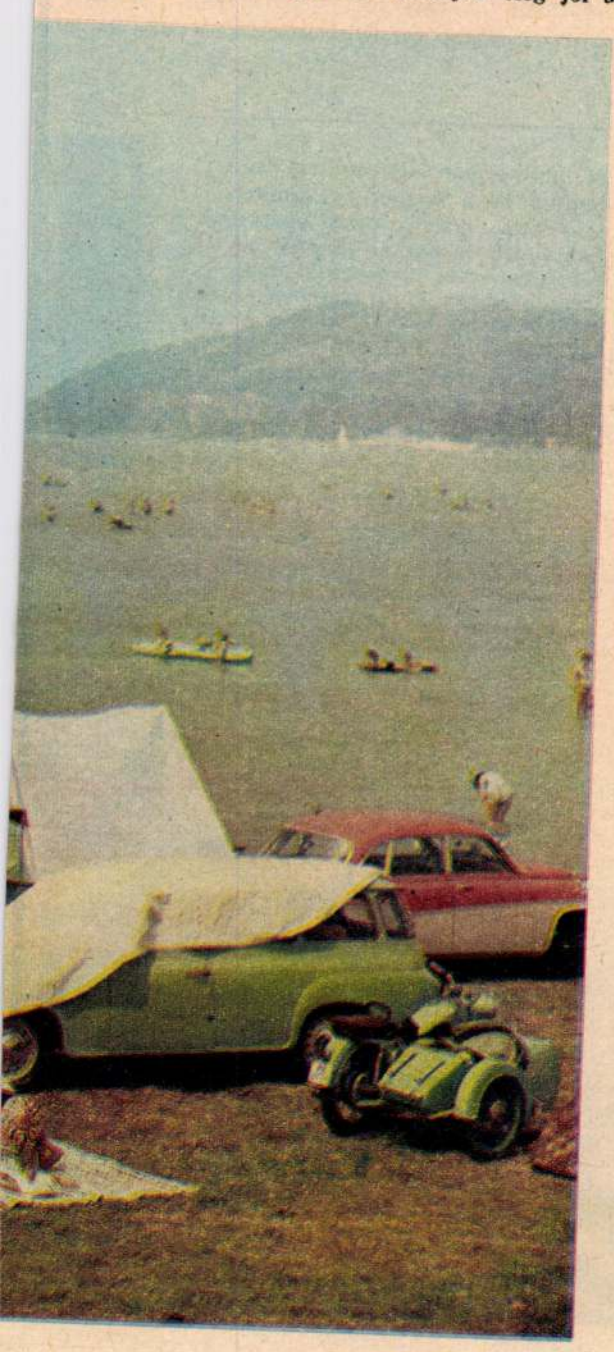

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ORSZÁG VILÁG
Bartha László
festőművész
1978 OKT 25

1021

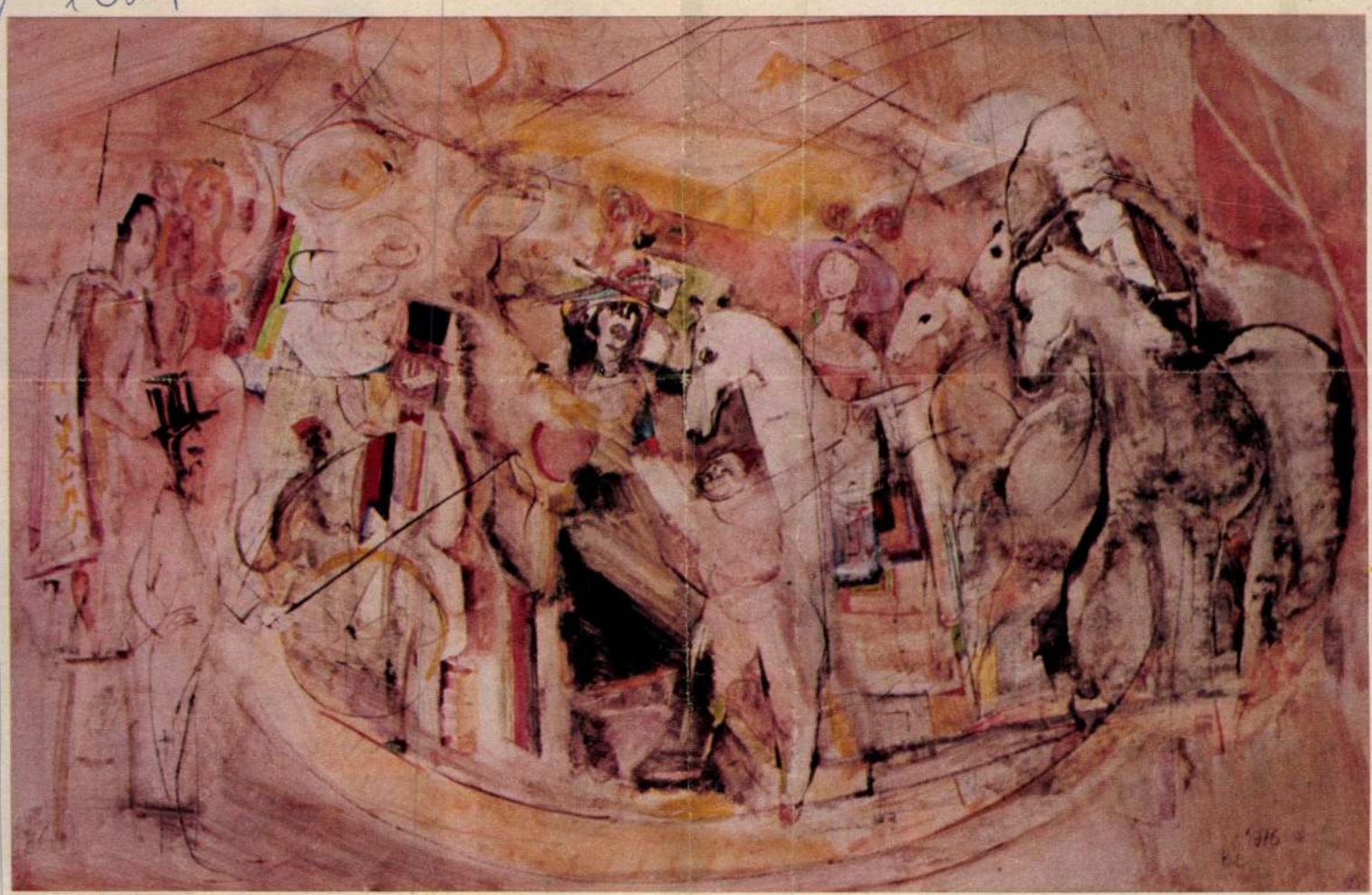

Bartha László műtermében

Bartha Lászlót a francia iskolázottságú festői stílus egyik legjobb magyar képviselőjének tartják. Műveit az impresszionisztikus könnyedség és a dekoratív színvilág jellemzi. *Horváth György* írja róla megjelenés előtt álló könyvében: „Bartha László festészete ismét áramába kapcsolta kezdeteinek meghatározó tárgyát, az embert... intenzíven formálódó s most új dimenziókat nyitó életmunkája nem tűri a ‚befejezést', leveti magáról a szentenciákat... Hagyjunk szabadságot — képzeletünkben is — játékainak."

— Festészete — az utóbbi esztendőkben — valóban játékosan könnyed, művészete azonban mélyen gyökeredzik. Nemrég így írt egyik levelében: „Évek óta gyötör és gátolja munkámat az a lassan érő, de mind jobban erősödő bizonyosság, hogy a művészetnek a barlangrajzok óta tartó, lírai vonulata, amelyhez én is tartozom, az utánunk következő vagy az azt követő generációval véget ér. Tudom, nem kellene ebben valamiféle tragédiát látnom értelemszerűen, hiszen az idők folyamán műfajok tűntek el, mások, újabbak léptek a helyükbe, néha megőrizve az előzőnek némi visszfényét..."

Modern festő, aki él az elvonatkoztatás lehetőségével. Amikor kőszegi otthonában meglátogattuk, elmondta, hogy ha képeiben nem kap szerepet az átélt valóság egy „csücske", akkor nem tudja ábrázolni azt a „távolságot", amit művészetével áthidalni próbál. Az idén több Bartha-kiállítást láthatunk. A tihanyi után — ahol balatoni, erdélyi és utazási élményeinek alapján készült alkotásait láthattuk — szeptemberben Kőszegen nyílt kiállítása félszáznál is több képéből, rajzából. Ennek a tárlatnak is, kicsit hasonlóan a tihanyihoz, retrospektív a jellege. November 16-án Budapesten a Csók Galériában mutatkozik be legújabb anyagával, s még ugyanezen a napon bemutatják a Helikon Galériában máris híressé vált Cirkusz-sorozatának tizenkét lapját.

(korompay)

Fotó: Kováts Zsolt

A Szovjet Könyv Ünnepi Hete

Naponként 4 és fél millió

A Szovjet Könyv Ünnepi Hetén a Kossuth Klubban megrendezett kiállítás — a maga szerény, de jól összeválogatott 550 kötetével — fantasztikus számokat jelképez.

Az UNESCO statisztikája szerint a világon *a legtöbb könyvet* és a *legnagyobb példányszámban* a Szovjetunióban adják ki (kiszámították, hogy az év minden napjára több mint 4 és fél millió megjelenő kötet jut), s a lefordított művek számát tekintve is a Szovjetunió a világelső. Ezek a számok évről évre meredeken emelkednek, hiszen az igényeket így sem tudják kielégíteni; egy-egy könyvből — olykor a több százezer példány ellenére — pillanatok alatt hiánycikk lesz.

Ismét meggyőződhettünk e kiállításon arról is, hogy a magyar irodalom „kitörésének", rangjához méltó külföldi megismertetésének — és elismertetésének —, amiről oly sok csüggedt és reménykedő szó esik évtizedek óta, éppen *a szovjet könyvpiacon való megjelenés* az eddigi legfontosabb állomása.

Nemcsak arról van szó, hogy Petőfi kötetei negyven kiadásban hagyták el a nyomdákat, s az orosz olvasók mellett az ukránok, grúzok, örmények, baskírok, azerbajdzsánok, kazahok, litvánok is megismerhették verseit; s nemcsak arról, hogy például *Az ember tragédiája* több mint 1 millió példányban látott napvilágot — ami a „könyvdrámaként" tisztelt mű néhány friss, izgalmas kinti előadásához vezetett. A legjelentősebb tény a tudatos kiadói munka, *a magyar irodalom tervszerű megismertetése;* az, hogy évente 20—25 magyar szerző alkotásai jutnak el a szovjet olvasókhoz, köztük olyan ma élő íróké, mint Illyés Gyula, Dobozy Imre, Garai Gábor, vagy Örkény István.

A kiállítás azt is bizonyítja, hogy gazdagodik — és egyre színvonalasabbá válik — az orosz és szovjet könyvek magyarországi választéka.

Nem szeretnénk olvasóinkat címek felsorolásával fárasztani, de talán érdemes — ha csak futólag is — szemügyre venni egyetlen évet, a tavalyi kínálatot.

A *Szovjet Irodalom Könyvtára* — melylyel párhuzamosan jelenik meg a Szovjetunióban a *Magyar Irodalom Könyvtára* — 1977-ben két kötettel gyarapodott. A tavaly elhunyt nagy író, Konsztantyin Fe-

---

TÉVÉLEVÉL

a levelek hullásáról

Éppen ebben a történelmi pillanatban, 1918 végén, amikor a Monarchia s benne „Nagy-Magyarország" összeomlik, szerelmi dráma játszódik le „Zoltánka", egy lírai lelkületű és délceg külsejű orvos-százados körül. Egy, a tegnapi horvát határ szélén levő városkában találkozik Zoltánunk régi szeretőjével, aki rendkívül vonzó, de akiről enyhén szólva furcsa dolgok derülnek ki. És nem tudja őt a városban marasztalni új, nem kevésbé vonzó s ezen felül még hűséges szerelme sem, mert a doktor tulajdonképpen csak most veszi észre, hogy „történelmi időket élünk", és nincs idő és mód a szerelemre.

Némi ironikus túlzással — de hát alig van olyan drámai cselekmény, amely néhány szóba tömörítve ne válna kissé ironikussá és túlzóvá — erről szól Szabó György és Hajdúfy Miklós *Mire a levelek lehullanak* című tévéjátéka, amelyet — Czabarka György poétikus képsorainak segítségével — Hajdufy Miklós rendezett.

Van ugyanakkor a tévéfilmben egy sor tájékoztató szöveg az egykori magyar uralkodó osztályok katasztrofális nemzetiségi politikájáról. Olyan okosak ezek, mintha Sinkó Ervin, az 1918—19-es magyar forradalmak (és a magyar—horvát viszony) kiváló ismerője, a magyarkodó sovinizmus leleplezője írta volna. Ezek a szövegek azonban nem mentik a horvát nacionalizmust. Utóbbit a tévéfilmben olyan párbeszédek ábrázolják, amelyek a nagy horvát humanista író, Sinkó fegyvertársa, Miroslav Krleža gondolataira emlékeztetnek.

Ám e film forgatókönyvét nem Sinkó és nem Krleža, hanem művelt, érzékeny olvasóik írták. Benne sok gondolatébresztő jelenetet és párbeszédet, de alig olvasmit, amit nem más könyvek, hanem maga a történelem, az élet ihletett volna.

Ez a másodlagosság jellemzi a különben kulturált rendezést is. Lukács Sándor több, mint „snájdig" Zoltán, Bordán Irén és Bánsági Ildikó több, mint csábos szerelmi partnerek, és Sinkó László is több, mint fura ember egy Dusán nevű mérnök fura szerepében ... De azért feltolul bennünk a kérdés: mit akar ez a Dusán, mit akartak véle mondani a tévéfilm alkotói? És — azon túl, hogy becsületes, antisoviniszta szövegeket közöltek, és szép képeket, képsorokat mutattak — tulajdonképpen mi az „üzenete" ennek a filmnek? Félő ugyanis, hogy nemcsak a lehulló levelek száradnak el gyorsan, hanem az ilyen — részleteiben szuggesztív, egészében azonban réveteg — filmek emléke is.

A. G.

Kmetty János képei Prágában

A napokban felavatott prágai *Magyar Kulturális Intézet* a magyar szocialista művészet kiemelkedő alakja, Kmetty János kiállításával nyitotta meg kapuit. Szerencsés dolog volt éppen Kmetty-képekkel megnyitni a magyar kultúra új otthonát, hiszen az 1975-ben 86 éves korában elhunyt kiváló mestert közismerten szoros kapcsolatok fűzték Csehszlovákiához. Kassán töltötte ifjúkorát, itt támadt fel benne a művészi elhivatottság; a húszas években pedig, a tanácskormány bukását követően, ugyancsak ez a város adott neki átmenetileg menedéket.

Kmetty festői koncepciójának kialakításában döntő szerepet játszott 1911—12-es párizsi tanulmányútja, ahol is megismerkedett Cézanne és a kubisták törekvéseivel. Hatásukra ő is a *geometrikus térszemlélet* segítségével próbálja meg a század új művészeti világképét kialakítani, ám kubizmusa mindvégig megmarad a természetelvűség kereteiben. Festmé-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KORTÁRS
1964 5 szám

melné a retrospektív kiállítást és az elmélyült méltatást. Műveik esztétikai értékelése azonban már bonyolultabb és nem is ilyen egyértelmű. A csoport legtöbb tagja fiatal, pályája kezdetén álló művész, sőt voltak közöttük autodidakta munkásművészek is. Munkaszolgálat, letartóztatás, exisztenciális nyomor ugyancsak akadályozta tevékenységüket. Elég utalni *Berda Ernőre*. Jó felkészültségű, tehetséges festőnek indult. Katonaság, munkaszolgálat és súlyos betegség azonban kerékbetörte munkásságát. *Goldman György* is a kor legtehetségesebb magyar szobrászai közé tartozott, a fasizmus akadályozta meg tehetsége igazi kibontakozásában. A tehetség jele, néhány sikerült mű úgyszólván mindegyikük anyagában található. A csoport munkássága azonban szükségképp minőségileg egyenetlen. A német expresszionizmus, a proletkult szimbólizmusának a nyers hatása sok művön érezhető. A legjobb festmények és szobrok azonban túlemelkednek a puszta kortörténeti jelentőségen. *Derkovits* példája, a mexikóiak vagy Masereel művészetének hatása több műben egyéni tartalommal és látással párosul. A szimbólumkeresés, a drámai erő, olykor pedig a társadalmi éleslátással gazdagított friss realizmus ugyancsak egyéni hangon jelentkezett némelyiküknél. Nemcsak a csoporttal egyideig együttműködő *Mészáros László* szuverén plasztikájára vagy a személyi okok miatt a csoport munkájától távolmaradó, mégis rokonszellemű *Dési Huber* festményeire hivatkozhatunk csupán, hanem *Goldman* néhány szobra, *Berda* korai olajképei, *Háy* expresszív festményei, *Nolipa* egy-egy friss szemléletű képe, *Varsányi* grafikái, *Sugár* Andor merész koloritja mind azt mutatja, hogy sok alkotás esztétikai mércével is mérhető. A csoportnak tehát nemcsak művészetpolitikai munkássága, etikája figyelemreméltó, hanem művészete is. Bizonyítja, hogy a magyar munkásosztály művészete nem csupán Derkovits magányos és megismételhetetlenül egyéni hangvételű festészete, hanem mellette és utána, nem kismértékben épp az ő hatására a tehetséges művészek sora munkálkodott. Hogy a Szocialista Csoport tagjai közül nem nőttek ki új Derkovitsok, annak oka elsősorban a csoport legtehetségesebb tagjait fizikailag is megsemmisítő fasiszta terror volt. Mindenesetre a Szocialista Képzőművészek Csoportja munkásságának a jelentősége megérdemelné, hogy nemcsak egy emlékkiállítás, hanem elmélyült, tudományos megalapozottságú tanulmányok és kiadványok sora is áldozzon emlékének.

NÉMETH LAJOS

Bartha László veszprémi kiállításáról

Bartha László élvonalbeli művészeink között is kiemelkedő egyéniség. Fokozatosan lépcsőző pályafutásának legutóbbi, talán mindnél jelentősebb állomása volt, mikor Róma, Páris és Budapest után Tihanyban telepedett meg. Itt izzanak fel színei, itt bontakozik ki művészetének minden lírai szépsége, itt talál otthonra művészetének egyébként is latinos karaktere. Itt válik Bartha László mai képzőművészetünk egyik útmutatójává.

Ne értsük félre, szeretem én a hódmezővásárhelyi, alföldi iskolát is, de az a festészet élesen különbözik a Pannónia dombjain ért művészettől. S Bartha László ennek a kultúrának az útjait járja, e tekintetben mutat példát a hazai festészet számára.

Alakjainak a szó népi értelmében vett sejtelmessége, a színek mesevilága, a természet tiszta, közvetlen, hogy úgy mondjam: színről színre való látása, gyakran idézi a barangoló embert, ki botjával jókedvűen csap zajt az erdőn. A napfény meleg villanása, a fák törzsének és a lombok tüzes zöldjeinek váltakozó ritmusú foltjai egyrészt dekoratív foltok, egymástól elkülönültek és határozottak, mégis levegősek és térszerűek.

És Bartha így ismeri az egész természetet. Merész horizontjai, meglepő rálátású képei mindúntalan elárulják a montán ember természetlátását.

Színkarakter tekintetében is érvényesül ez a mély természetismeret. S nemcsak a kép természettani, de költői tartalma tekintetében is ugyanilyen pontos és találó a jellemzés. Udvaron dolgozgató emberek, szüretelők, vagy akár az idegesen futkosó vadászkutyák mozgása,

az istállóba hazatérő ló, háta mögött az aranyló esti éggel, a hangulatkeltés eszközeiként töretlen rajzi tökéletességgel fejezik ki a mozgást, a tevékenységet; a valószerűség meghökkentő pontosságával „ülnek" alakjai az adott téri és lélektani helyzetben. Ezekben a szabadtéri kompozíciókban Bartha Lászlót a költői jellemzés mesterének lehet nevezni. Élő alakjai gyakran minden részletezés nélkül, csak a legfontosabb vonásaik felvillantatásával, teljesen átlelkesítettek, a kép egészének szellemében egyszerre valóságos és egyszerre ígézetes költői ábrázolások. A természet körülöttük fényeivel, dimenzióinak célszerű irányításaival átjárja az alakokat, viszont ezek lényük, tevékenységük irányaival, illetve tendenciáival át- és átszövik a környezetet, hasonlóan egy fa gyökérzetéhez, mely kitéphetetlenül kapcsolódik a talajhoz. Nála nincs külön táj, aztán külön ember, vagy külön tárgyak és külön környezet, hanem ezek, anélkül, hogy ez kirívóan programszerű volna, — kompozicionális kölcsönhatásokkal, át- és átkapcsolódnak egymáson; alakok, tárgyak, természet egyetlen egységében.

Még inkább így van ez azokkal a teremsorokkal, melyeket Bartha László az alumínium üzemekben festett Ajkán. Ezek nem egyszerű üzemi képek. Mágikus hatást gyakorolnak a hosszú teremsorok, különös fényözönben. Kicsit félelmetesek, amint beragyogja valami jelenésszerű világítás ezeket a traverzek soraival inkább sejtetett, mint ábrázolt teremóriásokat. Minden kor meghozza a

[redacted]

fényével tündéri teremsorok váljanak belőle.

Festészetről annál nehezebb beszélni, minél inkább festészet. Itt van pl. Bartha László „Befagyott Balaton" c. festménye. Ez a téma többször felmerül nála. A kritikusok a legkülönbözőbb módon méltatják a jégre karcolt vonalakat. Dicsérték a jégen szikrázó fényt, gyémántkemény tükrét és hogy ezekben a jég-képekben Barthánál tulajdonképpen a végtelen tér problémája jelentkezik.

Közelebb kerülünk az ilyen megállapításokkal egy képhez? Aligha. A kép akkor kezdi meg valóságos életét, mikor távlatait bennünk, a mi belső világunkban nyitja meg. Mikor a mi képzeletünk ad neki helyt. Mikor a mi belső világunk nyit teret a kép végtelen terének. A kép akkor kezdi meg igazi életét, mikor legbensőbb énünk tulajdonságává lesz, mikor bennünk újra és újra, produkáló emlékké válik. A kép szavak nélkül válik a mi tulajdonunkká, belső világunkban úgy nő fel, úgy bontja ki bennünk tartalmának egészét, mint amennyire szavak nélkül és csendben nő fel egy fa. Rendet teremt az ember gondolatai között és megnyugtató csendet. Ezt teszik Bartha László kitűnő képei is.

BALOGH ANDRÁS

GROSS ARNOLD rajza

Bartha László

Új Magyarság 1936. XI. 29.

Nyolc festő, nyolc szobrász a Nemzeti Szalonban

Nyolc festő és nyolc szobrász állít ki a Nemzeti Szalon legújabb kiállításán. Mindnyájan a fiatal művészgeneráció tagjai, egyéniségük és stílusuk kibontakozott, nevük közismert és ha előadásmódjukban varnak is különbségek, mégis egységes karaktert adnak azzal, hogy a jelen művészei. *Bartha* László széles dimenziókkal dolgozik és műveiből a falu s a parasztember élete szól hozzánk. Különösen „Kaszás" című képe az, amelyik a legjobban reprezentálja felfogását. A két művésztestvér: *Basilides* Barna és *Basilides* Sándor gyüjteménye, mint mindig, ezúttal is érdekes. Költői hangulatok, megkapó színek és mindig kitünően megoldott témák, ezek jellemzik legjobban a *Basilidesek* művészetét. *Gallé* Tibor akvarelleket állított ki, míg *Kaveczky* Zoltántól nagyon érdekes grafikai anyagot látunk. *Kaveczky* legérdekesebb műve a történelmi keretbe állított önarckép. *Heintz* Henrik vallásos „Piétája" a művész egyik legszebb állomása. *Udvary* Pál több műve a nagytehetségű művész biztos látásáról, meglepő komponáláskészségéről és nagy színszeretetéről tesz tanuságot. Méltó társuk a folyton fejlődő *Say* Géza. A szobrászok közül különösen *Antal* Károly egy kisebb plasztikája (Szent Péter), *Szabados* Béla, *Szomor* László és *Abonyi Grandtner* Jenő munkái a legkifejezőbbek. de elismeréssel kell szólni *Csucs* Ferenc, *Farkas* Sándor, *Ispánki* József és *Madarassy* Walter komoly értékű műveiről. Ez a kiállítás a szezon egyik legérdekesebb tárlata.

Külföldi pénz

Valuta: Angol font 16.55—16.75, belga 56.90—57.50, cseh korona 10.75—11.95, dán korona 73.85—74.65, dinár 7.80—7.95, USA dollár 337.80—341.30, kanadai dollár 333.00—343.00, francia frank 15.55—15.95, holland forint 181.65—185.65, lengyel zloty 60.00—61.40, lej 2.80—3.00, leva 4.00—4.15, líra 16.90—17.90 (500 és 1000 lirás bankjegyek kivételével), német márka —.—, norvég korona 83.108—84.00, osztrák schilling 80.00—80.70, svájci frank 76.85—78.65, svéd korona 85.30—86.20.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bartha Lajos
TOLNAMEGYEI NÉPÚJSÁG

Férjhez ment.

5021

BODA FERENC

I. István koronájának legújabb pontos másolata készül Bartha Lajos ötvösművész műhelyében. Az ötvösművész a Magyar Nemzeti Múzeum felkérésére készíti a koronát. A koronaabroncs már készen van, most következik majd a legnehezebb munka: az ötvösművésznek el kell találnia az évszázadokkal ezelőtti színtechnikát. Képünkön Bartha Lajos ötvösművész a koronával a korona rajza előtt.

(Bozsán Endre felvétele)

11.

1. A hátvéd végzi a partdobást. A tizenhatos vonalig kijön a kapus azzal a szándékkal, hogy birtokba vegye a bedobott labdát. A hátvéd túl erősen dobja, a labda átmegy a kapus fölött és saját kapujába gurul.

A játékvezető sípszó után középre mutatott, gólt ítélt. ☐

2. A hatalmas partdobás után a labda a kapu közelében lévő játékvezetőről pattan a leshelyzetben lévő csatár elé, aki a labdát a kapuba rúgja.

A játékvezető a gólt szabályosnak minősítette és középkezdést rendelt el. ☐

3. A kapus előrevetődve, előrenyújtott karokkal próbál védeni. Ez sikerült is és a guruló labdára rátenyerel, amely mozdulatlanul nyugszik a földön tenyere alatt. Az egyik csatár pontosan a labdára irányított rúgással kipöccinti tenyere alól és a labda áthalad a kapuvonalon.

A játékvezető a gólt szabályosnak minősítette, középkezdést rendelt el. ☐

Név:

Pontos cím:

Beküldési határidő: február 8.

a Grenobl

Az 1968. évi téli olimpiai játék Franciaországban, Grenobleban re zik meg. A magyar szakemberek vaslatának elemzése után a fra rendezők úgy döntöttek, hogy a bi ajánlattevő országgal szemben gyarországot bízzák meg az e ményhirdető berendezések szállítás és felállításával. Magyarország ugyanis műszaki szempontból a kedvezőbb ajánlatot, mert ez az a lat tükrözte legjobban a kívánalmak megvalósítását. A szokásos 240—300 betű/perc sebesség helyett például a követelmény 900 betű/perc írása volt és a magyar javaslat ennek az igénynek is eleget tett.

A Grenoble-i olimpia eseményei egymástól viszonylag távol zajlanak le. Ez természetesen különleges adattovábbító lánc kiképzését kívánja; nyolc helyen fognak felállítani magyar gyártmányú eredményhirdető-berendezéseket, némelyik egymástól 40—60 km távolságra lesz. E berendezéseknek közös központjuk van Grenobleban. Az egyes sportesemények-ről az eredmények a hírközlő láncon a Grenoble-i központba jutnak, itt az adatokat az elektronikus számítógépek „veszik kezelésbe" és az eredményhirdető táblák a központból kapják a kiírásra kerülő adatokat.

A központi eredményhirdető tábla igen tekintélyes méretű lesz. A sístaféták eredményeit jelző tábla méreteivel pedig minden eddigit felülmúl: magassága 4,80 méter, hossza 14,40 méter.

Kivitelükben a táblák újszerű elvek megtestesülését jelentik: az egyes táblák két, un. A és B részre tagolódnak. Az A oldalon az éppen ver-

nagy kapcsolási sebesség, s ebből eredően a kiírási sebesség megnövekedése is. A táblák kivitelezésénél gondoltak a nehéz időjárási feltételekre is.

A Grenoble-i téli olimpiai játékok megrendezésére 1968. február 6 és 18 között kerül sor. A magyar berendezések kiszállítása 1967 szeptemberében történik, a felállítás befejezését 1967 november elejére tervezik, a teljes komplexumot 1968. január 15-ig átadják. Eddig végrehajtják az üzemi próbákat is. Természetesen magyar szakemberek felügyelnek az eredményhirdető berendezések felszerelésére, üzembe helyezésére. Közel húsz mérnök és technikus irányítja majd a szerelést és két-három szakember állandóan a helyszínen tartózkodik az olimpiai játékok ideje alatt is.

Végül még egy műszaki érdekesség: ezek az eredményhirdető berendezések nem helyhez kötött típusok lesznek, hanem doboz szerkezetűek, betontalpra helyezve és kihorgonyozva. Mindez azt a célt szolgálja, hogy az olimpia befejeztével más francia városokba legyen szállítható, esetleg bizonyos mértékig átalakítva, az adott — új — rendeltetésnek, más sportágak sajátosságainak megfelelően.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1979 8
KORTÁRS

Bartha László,
festőművész

1021

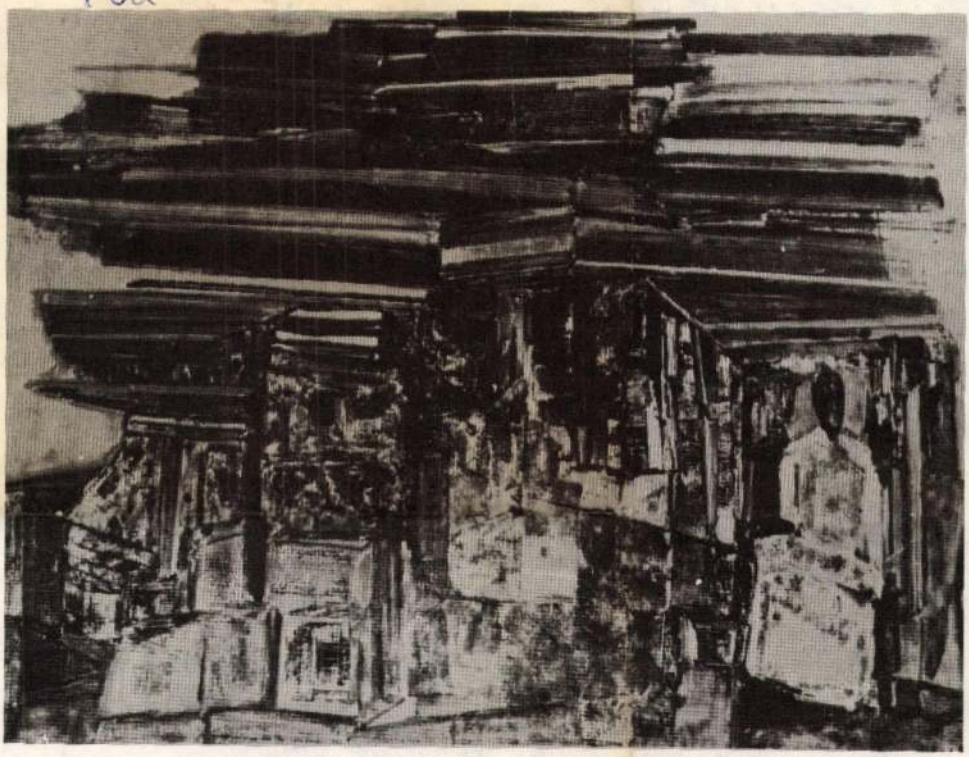

Borospataka

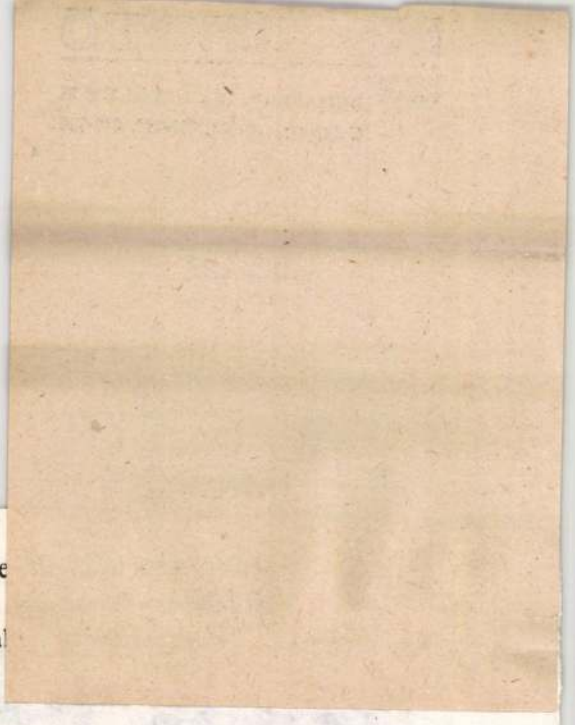

De
és
va

II

A sétát (míg az égi árnyak
a járt uton lefekszenek
mert szél-tépázta fellegek
barázdáltan fölötte szállnak

vagy forognak vagy meg-megállnak
s elsötétül a hegytömeg
s a bérc alatti fenyvesek)
el nem mulasztják a magánynak

az énné váló senkinek
halált igérő kora-nyárnak
és hűsnek makacs és beteg

rajongói – tekintve kárnak
ha útjukon zápor zizeg
vagy ha látogatóra várnak

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1979 8
KORTÁRS

Bartha László,
festőművész

1021

Gyimesi csángóknál

m zavarosában halászó figurákra, a tanyai para
ta csak 1978-ban jelenhetett meg új kiadásban, ne
áshoz. Valójában nemcsak kitűnő lélektani – ha
társadalmi, történelmi krónika is a szegedi ta
ől. Túlmutat a paraszttragédián: emberi sorsol
édék útját sötét színekkel és aggodalommal, az öregekét rokonszenvvel ábrázolja.
n abban mélyen realista, hogy mind a két szembekerülő nemzedék hőseit beleérzéssel,
téssel mutatja be. Ebben megint Anatole France-szal *(Az istenek szomjaznak)*, de Ivo
ić-tyal *(Híd a Drinán)* vagy akár Graham Greene-nel *(Hatalom és dicsőség)* lényeg
t rokon. Ugyanakkor finoman, de félreérthetetlenül állást foglal: meddőnek mutatja
eg Mátyás földszerző mohóságát, tragikusnak Ferenc elbukásra ítélt gazdálkodási
ait.

Az *Aranykoporsó* (1932) ellen régi vád: „regényessé formált római régiségtan". A Nyugat
kritikusa, Illés Endre írta ezt egykor. Vargha Kálmán szerint: „Konzervatív ízlésű
ók körében ma is népszerű olvasmány." „Történelmi miliőbe helyezett érzelmes szerel-
rténet." „Banális szerelmi história."

A legtöbb szerelmi történetre rá lehet fogni mindezt. Valójában több értelmű, mélyen
ri hitvallású regény: örök emberi mondanivaló Diocletianus korába helyezve. Nem vélet-
ogy Supka Géza jelképes értelmét is ismerte: Ferenc József és Rudolf trónörökös
iktusának ábrázolását is láthatták benne. De a kereszténység meg a pogányság, és álta-
a haladás és a maradiság küzdelmét is. „A frivol helyzetekkel színezett hófehér szere-
története" egyszersmind az öregedő Móra valóban érzelmes, alig titkolt vallomása is.
i embereket érzünk mozogni ókori jelmezekben." Nyilván írójának szándéka szerint:
kívánta érzékeltetni, hogy bizonyos emberi alaphelyzetek korokon át azonosak; hogy
retők kétezer éve is ugyanazokat a kedveskedő szavakat suttogták egymás fülébe, mint
iak.

Ifjúsági műveinek, meséinek és regényeinek értékét általában nem vonják kétségbe.
*b ember fiai*ról még Juhász Gyula följegyezte, hogy makói tanár korában diákjai a leg-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Bartha László
festőművész
NÉPÚJSÁG (HEVES)
1980 ÁPR 13

Vasárnapi magazin

1021

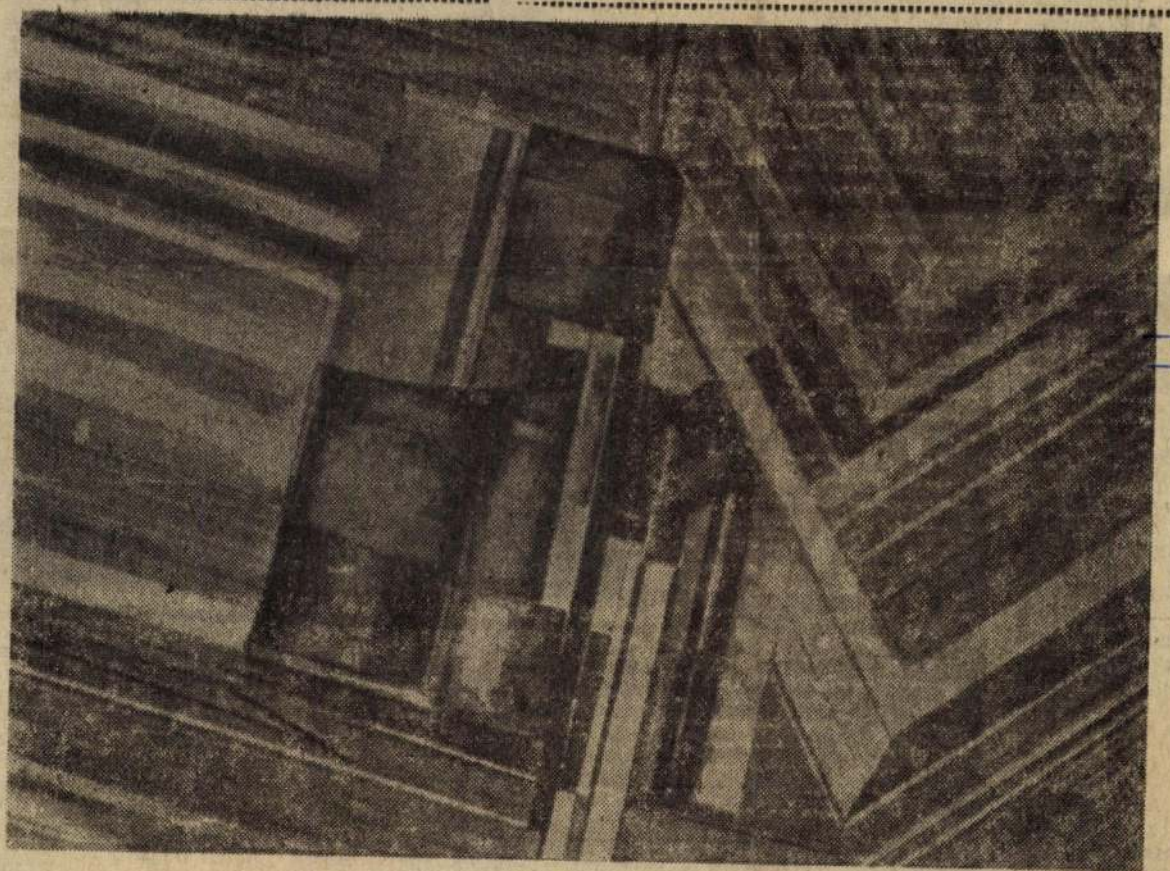

Bartha László:

Ipari táj

Rózsa Endre:

József Attila 75 éve született

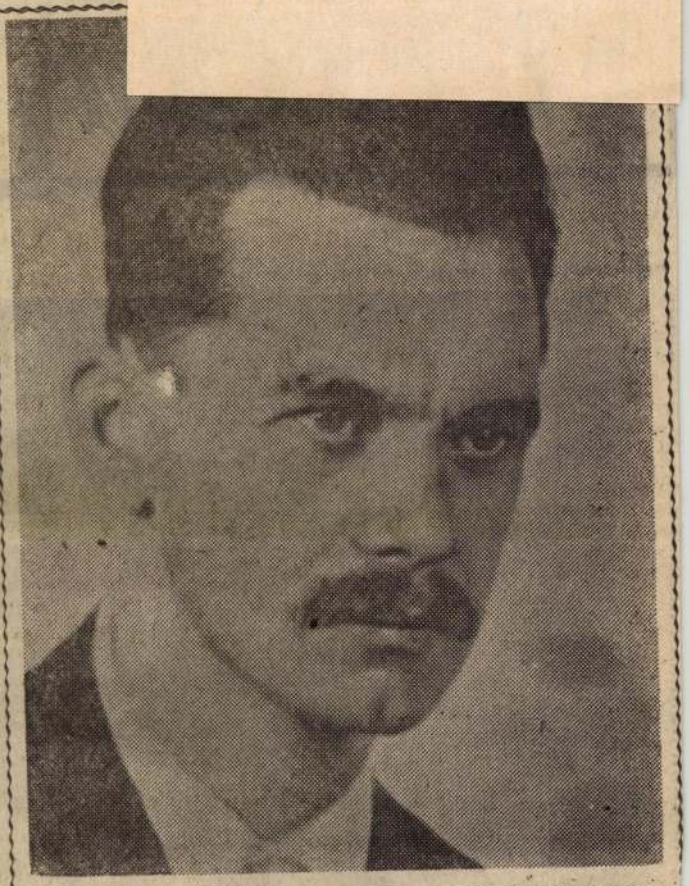

„Vagytok a ma, vagytok a holnap" — írta Ady Endre a Csák Máté földjén című költeményében; alig néhány évvel azután, hogy József Attila megszületett.

A jóslat nem egyetlen személyre, hanem egy egész osztályra vonatkozott. Mégis érdemes elidőzni annál a ténynél, hogy még Ady életében — József Áron szappanfőző és Pőcze Borbála mosónő gyermekeként — megszületett az a proletárfiú, aki méltán lépett Ady örökébe. Aki emberként, forradalmárként, költőként és gondolkodóként, mindig a teljességet ostromolva, az „emberi felszabadulás" egyik legjelentősebb szószólója lett.

József Attilában a kivételes érzékenység és a rendkívüli okosság olyan történelmi időszakban forrt össze egyetlen megváltó indulattá, amikor már — visszafelé nyomozva az időben — természetesnek hat, hogy valaki egymás mellé írja ezt a két mondatot a külvárosokról szólva: *„Az egész emberi világ itt készül. Itt minden csupa rom".*

Abban az Ady megírta környezetben született, ahol *„álmodott a nyomor". „Ha már ennyi a kín, világot vált valóra"* — hirdette osztálytörténelmi küldetéséről. *„Jó harcos én legyek"* — írja tizennyolc évesen.

József Attila a haladó polgári eszmék és a marxizmus tanulmányozásával, kortársai között kiemelkedő gondolkodói teljesítményével és szintézisteremtésével, költészeti gyakorlatában is kamatoztatta fölismeréseit. Költészetének történelmi mélységlátása — a maga élességében és következetességében — legnagyobb hazai és világirodalmi kortársaihoz viszonyítva is páratlan. Ő mutatja ki a legnagyobb meggyőző erővel, versei sokaságában — a *„Retteg a szegénytől a gazdag, s a gazdagtól fél a szegény"* alapállásából —, hogy a kizsákmányolás ténye milyen szükségszerűen eltorzítja a személyiséget, a kizsákmányolásnak még a haszonélvezői körében is. Ezért kell szerinte a munkásosztálynak „az egész emberiségért helytállni az örök talajon", vállalni nem csupán a külső, hanem az ember belső felszabadításának hosszú folyamatát. Érett fővel megértette, hogy az emberben a történelem fejlődésével is csupán *„finomul a kín"*. De az *„aljas, nyomorító hatalmak"* megdöntését — épp ennek a felismerésnek a távlatában sürgette.

— egyúttal a magyar nemzet költője is volt. *„Édes hazám, fogadj szívedbe!"* — szól fellebbezése az igazi nemzeti lelkiismerethez, a politikai szorongatottság és a belső számkivetettség idején. Új, szocialista internacionalizmust hirdet meg a Duna táján, a nagy elődj Ady Endre szavaival is egy-

lönösen érvényes az a meg fogalmazás, hogy az igaz nagy költészet soha nem kitalálás, hanem a megtalá lás művészete. Az ő sorai ban a tapasztalat törvény erejűvé emelkedik; számta lan élethelyzetünkben idéz zük őt, hogy önmagunkat i jobban megértsük.

Volt idő, amikor Józse

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 8

KORTÁRS

Bartha László
festőművész

1021

(Következik: Frigyek)

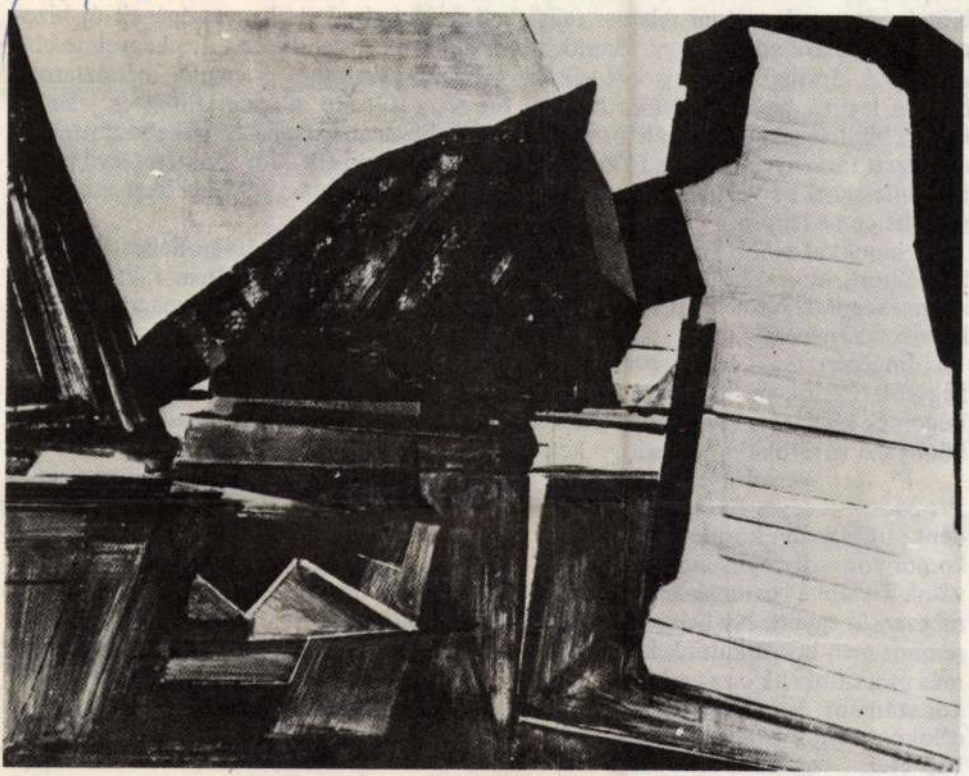

Meteora

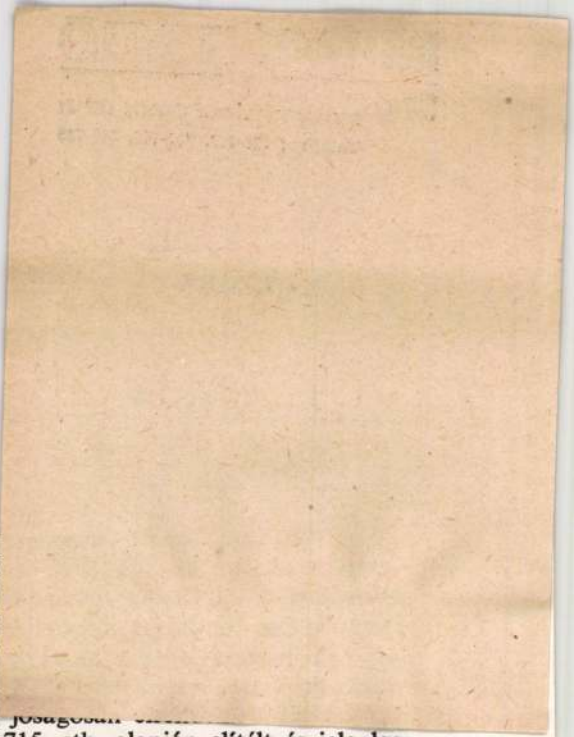

poenae obnoxia, plenariae libertati restituantur;
mento praecitatorum legum, aut artli 54-i 1486
cessent; denique ut dehinc, ad vindicanda facta l
temporis spatium recidunt, indiciariae procedur
Kötelességemnek tartom felséges fejedelmünk jó
nyítékát tudtára adni a kegy. főrendek és a tt. ka
urunk f.é. április 29-én kiadott elhatározásával
hogy a legutóbbi országgyűlés kezdete óta az 1715. stb. alapján elítélt és jelenleg kimért büntetésüket leszolgáló összes egyének teljes szabadságba visszahelyeztessenek, az idézett törvények vagy az 1486 stb. alapján még bárki ellen folyamatban levő perek beszüntessenek; s végül a jelzett időbe eső effajta tettek ellen bírósági keresetnek ezután helye ne legyen.)

Napokkal előbb tudtam szabadulásomat, amikor május 10-én Sebes kapitány felszólított, hogy készüljek, a nyitott ablakon át szabadon engedtem rabtársaimat, a tengelicepárt. Némi tétovázás után felröppentek. Az ablakpárkányra magot szórtam, ha visszatérnének.

Engemet csak alkonyattal engedtek szabadon. Imbolyogva ereszkedtem le a hegyről. Szédültem. Mitől? A szabadságtól s a gyöngeségtől. Át a hajóhídon, Lujza húgomék szállására igyekeztem. Már vártak. Lakásuk hamarosan megtelt örvendező, könnyező barátokkal, jó emberekkel.

És várt Wesselényi levele, ő már jó két hete tudta szabadulásomat: Freywaldau IV. 24. 40. Kedves Barátom! Együtt, egy okért, s – hiszem – egyenlő érzettel szenvedénk; ugyanazon körülmény s idő hozza mindkettőnk szenvedésének végét. Kiket ily komor sors s ily nyilvános jelek kötöttek össze, nem kell, nem szabad azoknak szétválni. Továbbá bevezetés nélkül s nyíltan mondom ki óhajtásomat s kérésemet. Éljünk mi ezentúl együtt. Nyilvános közpálya be van előttünk zárva, mint írók, jelen időben semmit nem bocsáthatunk közre; hivatalt viselni bizonnyal nem fogunk; nincs tehát más út hazánknak s az emberiségnek szolgálni s használni, mint dolgozni s írni a jövő kor számára; és nevelés és más intézetek által nemzetünk kifejlődésén munkálni. Ezen céloknak legjobban s legsikeresebben lehet csendes elvonultságban s falusi magányban élni... engem – öncsalás nélkül szólva – a megvakulás legnagyobb lehetősége fenyeget; mi jótét lenne majd azon borzasztó állapotban egy lelkes jóbarát közelléte.

Bartha László (Kolozsvár, 1908-

„Ökrös szekér" Vízfestmény 29x46 cm
J. l. j.: Bartha László 1940. Tihany
kiállítási ár: 5000 ft.

BÁV 56.Képaukció Bp.1981.december

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETO
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Bartha Lászlt

Művészet

festőművész

1980 FEB

8

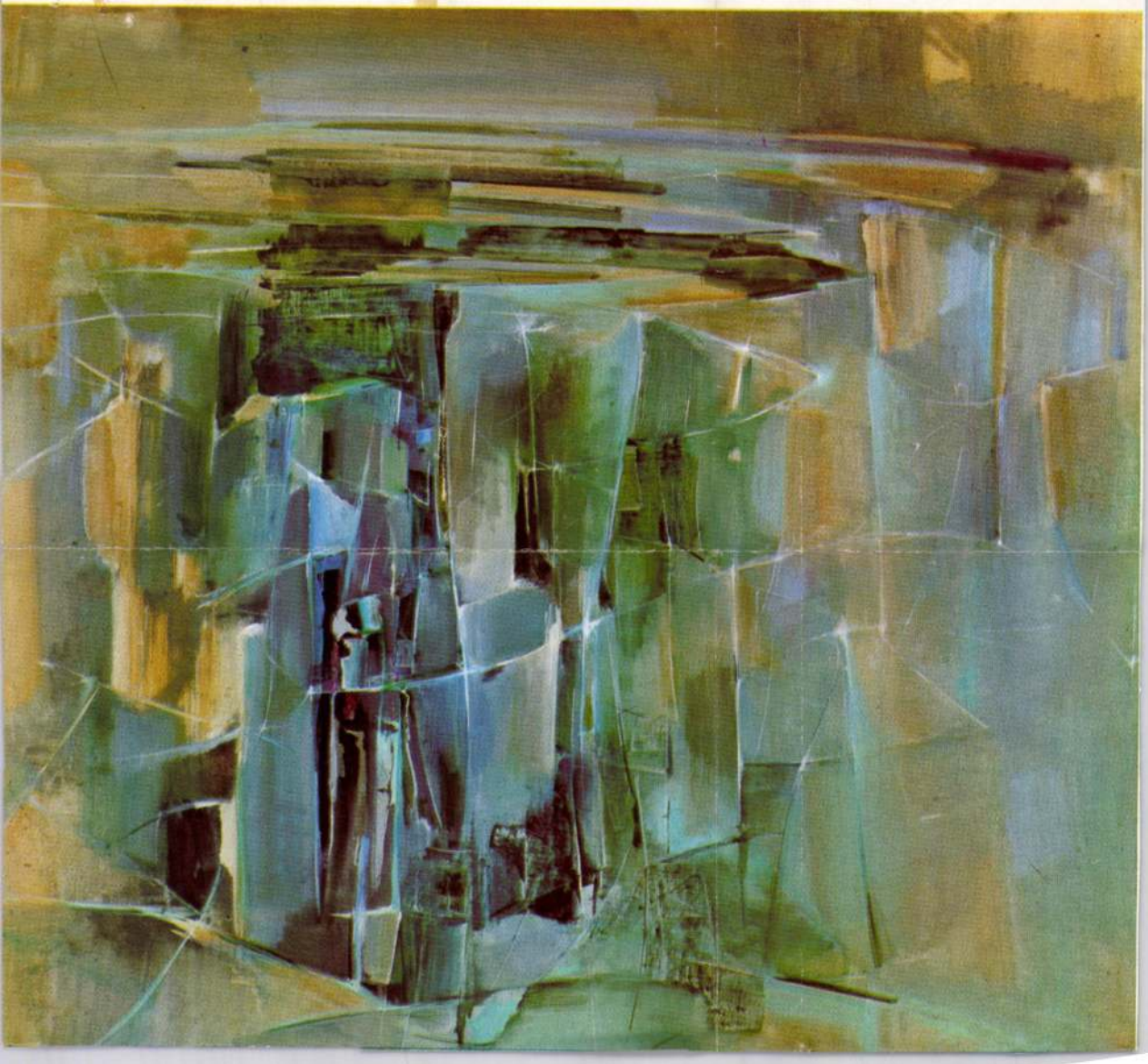

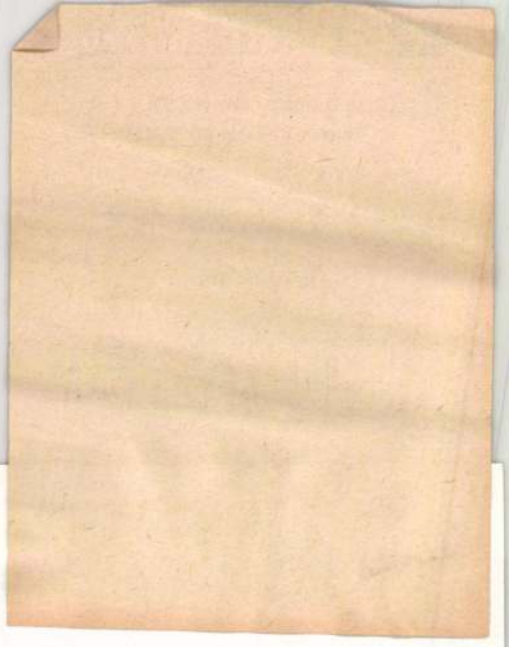

ellemében

sébet festészetéről

észetből világjelenség. A genius elleme azonban nem veszett el ító nemzetközi irányzatok idején iránta és hallgatnak a szavára, érré váló világdivatú áramlatokat

a Bakony és a Balaton vidékén bányához, Szentendréhez, Vásár- osulások, viszont vannak a hely művészek. Az elődök közül elég tkoznunk. A maiak közül kettő- ett élő *Udvardi Erzsébet*ről és a fről.

Veszprémben, a festői mesterség tól tanulta. A Képzőművészeti th Aurél tanítványaként szerezte ulmányai befejezése (1954) után ő esztendők a mesterek erőteljes g természüket, ám a fiatal festőt n talált magára, nyugtalanságban munkásságában Kmetty hatása játszotta a nagyobb szerepet, Ircsik is a motívumok szerkezetét, formai összefüggéseit tartotta fontosnak, s egyre jobban ügyelt arra, hogy a téma formai váza és a kép mértani szerkezete közeledjen egymáshoz. A világ természetes folyásából eredő kezdeti tapogatódzások után fordulatot hozott számára a szülővárosba és a szülővároshoz való visszatérés, a kapcsolat felismerése, felújítása és tudatosulása. Visszatért Veszprémbe, itt talált rá képeinek bőven buzogó forrására.

Veszprém történelmi városmagja különleges földrajzi környezetben jött létre: hegyek, völgyek, sziklameredélyek szabják meg a városkép hatását; festői település. A változó szintű utcák, az egymás fölé tornyosuló háztömegek, a sajátosan kiképzett épülettömbök kézhez álló modellek Ircsik József – jobb szó híján – konstruktív festői szándékának megvalósításához. Konstruktívat említettem, de elég egy pillantás a mellékelt reprodukcióra, hogy fenntartással fogadjuk a megjelölést. A képépítés szándéka nem elsődleges Ircsik munkáin, melyek a látványból erednek és a látott formákhoz meglehetős hűséggel ragaszkodnak. A máig nagyon elterjedt oldott festőiséggel szemben Ircsik képein a motívumok összefogottabbak, átírtabbak, a kép két dimenziójához igazítottak. Ha példáját, előképét keressük, akkor – hogy valóban közismert példára hivatkozzam – Barcsay Jenőnek az ötvenes években és a hatvanas

×90 cm, 1979 (fotó Tahin)

BARTHA LÁSZLÓ

Levél egy szerszámkészítőnek

Kedves *Virágos Mihály*, engedje meg, hogy így szólítsam, cím és rang nélkül, pusztán a nevén, hiszen mondhatom: régi ismerősöm. Jól emlékszem arra a levélre, amely néhány éve a Kritika című folyóirat hasábjain jelent meg, és melyben a neves festő, Bartha László Petőfi-illusztrációiról mondta el véleményét. Emlékezhetnek rá az olvasók is: kollégám, Rózsa Gyula válaszolt Önnek. Igazolhatják: nem polémia volt ez Önök között, sokkal inkább eszmecsere, levélváltás formáját öltő beszélgetés, amelyből mindkét félnek — a képzőművészetre figyelő munkásembernek és a munkásember észrevételeire felfigyelő művészettörténésznek egyaránt — volt mit tanulnia egymástól.

Megérti hát, hogy izgalommal bontottam fel a szerkesztőségünkbe küldött és nekem címzett borítékot: vajon miről és mit ír nekem? Melyik közelmúltban látott kiállítás, esetleg szobor vagy festmény, könyv vagy tanulmány váltotta ki Önből a hozzászólást? Mint hamarosan kiderült: egy néhány éve megjelent könyvecske, amely a szovjet-orosz képzőművészet, a forradalmi avantgard egyik nagy mesteréről szól, és amely most került a kezébe.

Csalódtam? Egyáltalán nem. Nem mondhatom magam csalódottnak, amikor Ön egy olyan művész felfedezéséről ír félreérthetetlen elragadtatással, akinek formai merészsége még a járatos közönségből is gyakran vált ki értetlenséget vagy — ami még rosszabb — közömbösséget.

Tévedtem, persze; amint ez gyakran előfordul, ha az ember találgatásokba bocsátkozik. De soha rosszabbat! Mert nemcsak az Ön állásfoglalása tetszett nekem ebben a levélben, nemcsak az gondolkodtatott el, hogy egy olyan típusú kísérleti művészetről írt lelkesen, amilyenről hajlamosak vagyunk azt feltételezni: delikát ínyencség, legfeljebb az értelmiségiek szűk rétege fogyasztja. Az is módjával.

Kellemes meglepetés volt számomra levelének publicisztikai indulata is. Az egykori forradalmi művészet dinamikája és a mai „realista" erőlködés szenvedélyes szembesítésekor az derült ki, azt olvastam ki a szavaiból: Ön a jelen részének tekinti a történelmet. Tudja azt, amit, sajnos, még a művészet történetével hivatásszerűen foglalkozóknak is csak elenyésző töredéke tud, hogy a múltat nem a múltért kell faggatni.

✵

„Szeretem a dolgokat nevükön nevezni. Fenntartom rá a jogot, hogyha valaki kikéri magának, kiadom" — írja, s ahogy a karakán fogalmazásból érzem, Ön ezzel nem csupán fenyegetőzik. Biztos vagyok benne: mindenkor ehhez tartja magát. Őszintén és kertelés nélkül megmondja véleményét. Függetlenül a mások érzékenységétől és az Önre nézve esetleg kellemetlen következményektől.

A közíró örömmel kiáltott fel bennem: ilyen emberek kellenek. Hiszen nagy divat manapság a mellébeszélés és az elhallgatás. Hiszen olyan ritka — hogy csak a magam kaptafájánál maradjak — a képzőművészeti kritikus, aki őszintén és kertelés nélkül megmondja a véleményét. Függetlenül a megbírált személy vagy az érintett intézmények érzékenységétől, és a reá nézve esetleg kellemetlen (ha nem is következményekkel járó) utórezgésektől.

Nem tudhatom: milyen Önöknél a légkör a gépek mellett és között. Elmondják-e a művezetőnek vagy a szakszervezeti bizalminak, amiről egymás között beszélnek? S ha igen, van-e a mérgüknek foganatja? Hadd söpörjek tehát a saját portám előtt.

Bizony meglepődik az, aki — valamilyen hirtelen szeszélyből — megszámolja: hány képzőművészeti kritikusa van ennek a mi nem túl nagy országunknak. Talán fél tucat; de legnagyobb jóindulattal sincs tucatnál több „hivatásos véleménymondó" szellemi életünknek azon a területén, amit tudományos kifejezéssel úgy hívunk: vizuális kultúra. És még valami, ami ugyancsak nem mellékes, és amit Ön nem tudhat, mert nem ismer bennünket személyesen, a kritikusokról nem jelennek meg életpályájukat ismertető színes propagandakiadványok: ennek a legjobb esetben is tucatnyi kritikusnak a java része fiatal. Harminc és negyven közöttiek.

Ez a két tény akár ellent is mondhatna egymásnak. A fiatalok súlya arra vall: vonzók a feladatok; ezzel szemben az idősebbek fogyatkozó hada sejteti: nem vonzó a pálya. Hogy középütt rejtőznék az igazság? Sajnos, nem. Az élet valósága — mint annyiszor — ezúttal is bonyolultabb.

A pálya — ebben még semmi meglepő nincs — nehéz. Mint annyi más szakma. (Hadd ne soroljam őket.) Ezenkívül azonban hálátlan is. Ki szereti a szókimondókat? Márpedig a mi mesterségünknek az őszinteség az archimédeszi pontja. A kritikus nem külön kaszt; erkölcsi magatartását éppen Ön fogalmazta meg: ha valaki kikéri, mi kiadjuk.

✵

Ön hevesen elmarasztalja azokat, akik a művészetet el akarják szakítani az élettől. Arra hivatkozik, hogy az ilyenek bohóckodnak a művészszerepben. Viszszaélnek a társadalmi megbecsüléssel. Nem vesznek tudomást arról, hogy a szem a valóság befogadásának és feldolgozásának egyik legfontosabb szerve. Olyan érzékszerv, amelynek mechanizmusa — mint ezt a legújabb kutatások igazolták — elválaszthatatlan az agyműködéstől. Szerepe korántsem csupán valamiféle passzív észleletfelfogásra korlátozódik.

Rokonszenves tehát az, amit ír, mindezek ellenére hozzá kell tennem: nem volna helyes *teljesen* azonosítani — mintegy feloldani egymásban — a művészetet és az életet.

Kezdeném a legkézenfekvőbbel. Abban Ön sem kételkedik, hogy ez a mai magyar valóság — összes hibájával, ellentmondásával, feszültségével együtt — méltán mondja magát szocialistának. De a művészete? Mint írja, *„...az atyaúristennek sem tudom megemészteni a szocialista realista alkotási módot"*. S hogy az olvasó is értse, pontosan értse, mire gondol, idézek a magyarázatából is: „...meg vagyok elégedve az eszmével, csak azzal nem, ahogy a művészi alkotási módhoz való hozzáállást próbáljuk bebeszélni".

A fogalmazás azt sejteti: mintha Ön védené a művészeket és bírálná a kulturális politikát. Vagy legalábbis gyakorlati lecsapódását. Pedig épp fordított a helyzet. Manapság — az ötvenes évekkel ellentétben — egyetlen országos fórum se próbálja a művészetet ideológiával helyettesíteni; a művészek zavartalanul dolgozhatnak, már amennyire zavartalan bármelyikünk élete is ebben a fortyogó világban. Nincsenek előírt feladataik. Szabadon választják meg stílusukat. Kísérletezhetnek. Ha tehát Ön úgy találja, hogy egy-egy festő pusztán a környezet fényképszerű megjelenítésével próbál realistának mutatkozni vagy éppenséggel fel nem ismerhető ábrákról próbálja elhitetni velünk, hogy ez volna a valóság mélyebb rétege — akkor ez legyen a festők vétke.

Vétke? Enyhíteném ezt a nem túl kemény szót is. Nem egyszerűen a húsz-egynéhány esztendővel ezelőtti dogmatikus művészetpolitika következménye, káros utóhatása ugyanis, hogy még mindig gyakran halljuk: a művészek azt csinálják, amit „felülről" súgnak nekik. Az ilyen hiedelmeket mai művek, mai kritikák, mai vélemények is táplálják. Félresikeredett művek, kritikák, gondolatmenetek. Olyan kisiklások azonban, melyek a mindennapi munka — a normák közé nehezen szorítható szellemi tevékenység — természetes velejárói.

Hogy világosabb legyen, mire gondolok, megismétlem: egyetértünk abban, hogy nevén kell nevezni a gyereket — a művésznek is a festményben vagy szoborban, a kritikusnak is az írásában. De ne feledkezzünk meg arról: nem könnyű néven nevezni valamit. Nem mindig elég az elhatározás, a jó szándék. A művészi igazság kimondásához (és a felismeréséhez) tehetség is kell. Szerencse. Sőt: lehetősés arra, hogy olykor-olykor tévedjen az ember.

✵

Hogy a tévedés jogával vissza lehet élni?

Igaz. Szomorú történelmi példák sora bizonyítja, milyen kártékony az a cinizmus, amely önnön magabiztosságát a másik fél — elvben sosem kizárható — hibájára alapozza.

Gondolom, művészetpolitikánk e torzulásai jutottak eszébe, amikor olyan határozott különbséget tett a művész típusú politikusok (például Néró) és a művészetet pártoló államfők (például Mátyás király) között. Most mondjam cáfolatképp, hogy az úgynevezett harmadik világ, az afrikai, ázsiai, latin-amerikai országok vezető politikusai között sok a jelentős költő? Vitatkoznom kell tehát Önnel, annak ellenére, hogy az Ön példái aligha vitathatók.

És maga a probléma sem kicsi.

Több mint szellemesen veti fel: a szocializmus az emberi önmegvalósítás társadalmát hirdeti. Ámde másfelől állami irányítás érvényesül az ember legsajátosabban önmegvalósító tevékenységében: a művészetben. Hát ez hogyan lehetséges?

Ez a dilemma, ez az ellentét sokakat foglalkoztat. De egyazon ok rejlik mögötte. Mindannyian valamiféle közigazgatásként képzelik el a művészetpolitikát. Mintha csupán adminisztratív irányítási módszerek léteznének. Pedig az egyéni kezdeményezés és a társadalmi újraelosztás nem összeegyeztethetetlen. Hogy mást ne mondjak: manapság nem utolsósorban azért beszélünk olyan sokat az érdekeltségi rendszer hatékonyabbá tételéről, hogy legyen mit — többet lehessen — elosztani.

A felelős művészetpolitika figyel a művészi önmegvalósítás téveszmékkel kísértő vállalkozásaira és a közösség — olykor csak jelzésszerű — kívánalmaira. Nem véli előírásokkal helyettesíthetőnek a művészetet. Nem akarja, közvéleménynek feltüntetve magát, megkerülni a társadalmat. Mégis kulcsszerepe van. Fontos lánc abban a mechanizmusban, amelyből sem a művészetet, sem a közösséget nem lehet kihagyni. Önt sem, természetesen, kedves Virágos Mihály, akit barátsággal üdvözöl régi ismerőse:

Vadas József

Élet és Irodalom, Bp. 1979. okt. 13.
XXIII. évf. 41. sz. 12. lap.

A tuloldalon lásd: Maurer Dóra: "Frottázs" c. művét.

túlértékelt halott és élő költő anyagát csökkenteném valamicskével, hiszen sokkal nem is szükséges, nem is illik, sőt nem is szabad. Valószínűleg számos verset kicserélnék az illető jelentősebb versei kedvéért, de bizonyos, hogy sem ezáltal, sem az új költők verseivel nem hígítanám, inkább dúsítanám költészetünk legnagyobb terjedelmű, legfontosabb gyűjteményét.

Hogy korábbi ígéretemet beváltsam, megint statisztikát kellett készítenem. A statisztika-készítés száraz, de hasznos foglalatosság. Ha nem ismerjük egy tó halállományát, kifogunk 200 halat, és gyűrűvel megjelölve, elevenen visszadobjuk őket a vízbe. Másnap újra kifogunk találomra 200 halat, s a már gyűrűt viselők százalékarányából megközelítő pontossággal megállapíthatjuk a tó összes halainak számát. Állítólag egyes statisztikai hivatalok még mókusszámlálókat is küldenek időnként a hegyekbe. (Nem! Nem nálunk! Ismeretlen, gazdagabb külországokban, amelyek ezt a fényűzést is megengedhetik maguknak.)

De én nem mókusokat kívánok számlálni, hanem költőket. Tehát statisztikáim is más módszerrel készülnek, talán nem olyan hasznos, de sokkal nemesebb cél szolgálatában, mint a nemzetgazdaságilag szerintem is igen fontos haltenyésztés. A jó költők tenyészthetetlenek, a véletlen szerencse ritka és csillogó termékei.

Mielőtt ígéretem beváltásához, a szándékosan kihagyott, jelentős nevek összeszámlálásához kezdtem volna, ellenállhatatlan kíváncsiság fogott el, vajon Dsida Jenőn kívül nem felejtődtek-e ki mások is az 1972-es kiadás költői közül. Ehhez csak az említett kiadás végén található betűrendes névjegyzéket kellett összehasonlítanom az 1979-es kiadásával. Nos, az eredmény némelyek számára talán meglepő lesz, számomra azonban egyáltalán nem az, hiszen csupán igazolja a *Dsida Jenő eltűnéséről* írt glosszámban olvasható feltételezést. A kimaradt nevek száma nem nagy, mégis sokat mondó. Íme, a kurta névsor (a zárójelbe tett számok azt mutatják, hány verssel szerepeltek az 1972-es kiadásban az 1979-esből teljesen kimaradt költők): Forbáth Imre (3), Győry Dezső (4), Reményik Sándor (1), Dsida Jenő (6), Salamon Ernő (8). Vagyis csupa romániai vagy csehszlovákiai magyar költő, akiket — mint glosszámban is említettem — az 1972-es kiadás még az itthoniakkal vegyesen közölt. Eszerint bizonyosra vehetjük: azzal a célzattal emelték ki helyükről, hogy az 1979-es kiadás végén található *Kitekintés* című összeállításban helyezzék el őket, amely összeállítás 17 romániai, 9 jugoszláviai és 1 kárpátukrajnai

tük egészéről, ítéletem nem lehetne eléggé alapos és indokolt; egyszóval, akármennyire fájlalom is teljes hiányukat, nem érzem illetékesnek magam ebben a kérdésben.

A nyugaton élő magyar költők műveit sem ismerem eléggé ahhoz, hogy neveket javasolhassak. De róluk mégis kötelességemnek érzem elmondani, hogy közülük sokan nem hazafiatlanságból, nem is a kedvezőbb anyagi lehetőségekért, sőt még csak nem is a rájuk váró esetleges büntetéstől való félelemből hagyták el hazájukat. Vannak közöttük korábban ártatlanul vagy túl szigorúan elítéltek, akiket valósággal kiokolt annak idején a, kiállott vizsgálati eljárás és börtönélet, s menekülésszerűen rohantak ki az országból, mihelyt alkalom adódott. Mások már odakünn születtek, szüleiktől tanultak meg magyarul, sokakat gyermekként vittek magukkal hozzátartozóik, olyan életkorban, amikor a szabad sorsválasztásra nem volt más lehetőségük. Ha olyan heves irodalmi köreinkben a vágy, hogy végre „átlépjünk", hogy a magyar költészet halhatatlan részét részévé tegyük a világirodalom egészének, ugyan kitől várhatjuk legnagyobb költőinknek valamelyik világnyelven való, az eredetivel csaknem egyenrangú megszólaltatását, mint egy vagy több olyan költő-fordítótól, aki magyarul és legalább egy világnyelven azonos színvonalon képes írni, vagy — és ez már a minimális követelmény — anyanyelvi fokon ismer legalább egy világnyelvet, és legalább olyan mértékben a magyart, mint a mi költő-fordítóink általában az angol, francia, német, orosz és egyéb nyelveket ismerik. Persze, az is elengedhetetlen, hogy legyen olyan szabású költői tehetség és formaművész, mint a jelen és a közelmúlt legkiválóbb magyar versfordítói. Ismétlem: ezt csak egy külföldön élő vagy ott a jövőben felnövő vagy megszületendő nagy tehetségű költőtől várhatjuk.

Bebizonyosodott ugyanis szerintem, hogy nem érhetjük el ezt az oly sokak által óhajtott sikert azon az úton, hogy néhány kitűnő angol, francia, német, orosz vagy egyéb nemzetségű költőt sikerül rávennünk magyar költemények lefordítására, ha ezek az egyébként valóban kiváló költők egy szót sem tudnak magyarul, vagy legföljebb azt a néhány szót, ami átmeneti ittartózkodásuk alatt rájuk ragadt, és kizárólag a nyersfordításokra támaszkodhatnak. A nyersfordításnál még a gyenge-közepes, passzív nyelvtudás is hasznosabb segédeszköz. Nem akarom elvitatni sem a Gara László által szerkesztett francia nyelvű antológia, sem az amerikai Columbia Egyetem és a budapesti Corvina kiadó által közösen megjelentetett *Modern Hungarian Poetry* című kötetek kétségtelenül nagy érdemeit. Ki remélhette volna egy-két évtizeddel ezelőtt, hogy a magyar költészet ilyen nagy hullámokat fog vetni a világ tengerein? Tizennégy nevet sorolok föl tehát, de még így is félek, hogy kifelejtettem valakit. Íme, az igért névsor a költők neveinek betűrendjében: Beney Zsuzsa, Bihari Sándor, Erőssi István, Gergely Ágnes, Görgey Gábor, Mezei András, Palasovszky Ödön, Parancs János, Petri György, Rab Zsuzsa, Sumonyi Zoltán, Székely Magda, Takács Zsuzsa, Vasadi Péter.

Maurer Dóra

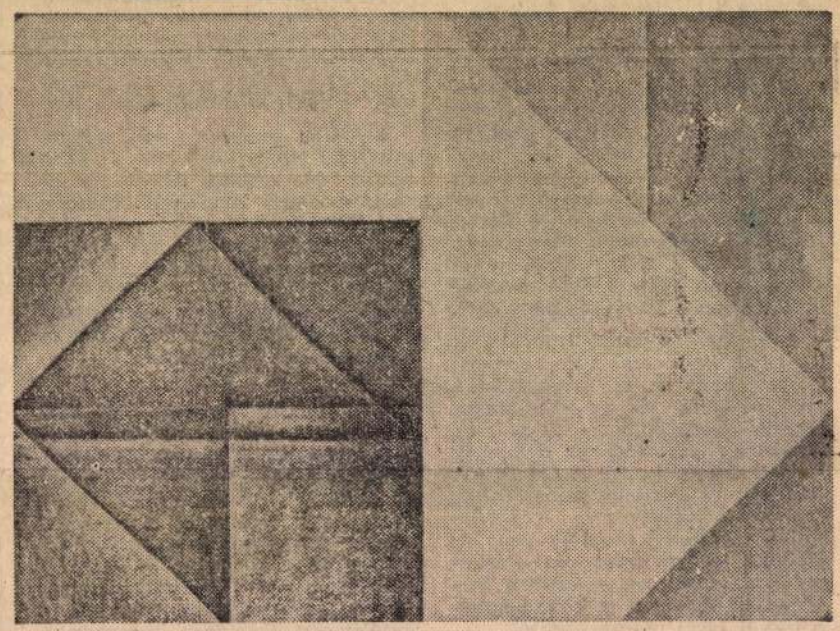

Maurer Dóra: Frottázs

Élet és Irodalom, Bp. 1979. okt. 13.
XXIII. évf. 41. sz. 11. lap.

Tudom, mások más neveket javasolnának, legalábbis részben más neveket. Hogyha fölkérnénk ugyanerre a feladatra legnagyobb tekintélyű idős és legtehetségesebb fiatal költőinket, ahány költő, annyiféle névsor születne. De ha végül összeadnánk a különböző listákon olvasható neveket, bizonyosra veszem, hogy az általam felsoroltaknak több mint a fele ott volna az összes „szavazatok" alapján összeállított végső névjegyzékben is. Mint ahogy azt is biztosra veszem, hogy a legjobb idős és fiatal költők által készített rangsor jobban megközelítené a valódi értékrendet, mint a *Hét évszázad magyar verse*inek szerkesztői által készített, nemcsak a nevek, hanem az antológiába az egyes költőktől fölvett versek és verssorok száma által is tükröztetett fiktív értékrend. Névsoromat bővíteni is tudnám, ha állítólag nem az volna az antológiába való felvétel egyik föltétele, hogy a költőnek kötet (némelyek szerint legalább két verseskötet) álljon a háta mögött.

Ha szélsőséges példát akarnék

jart magyar költőküldöttség tagjainak elbeszélése szerint Amerikában a Modern Hungarian Poetry legerősebb ütőkártyájának bizonyult. Úgy tudom, ezt az egyetlen verset, illetve ennek angol fordítását közölte teljes terjedelmében az egyik legnagyobb amerikai napilap vagy folyóirat az antológia teljes anyagából. Természetesen, nem akarom azt állítani, hogy a Székek a Duna fölött a legnagyobb magyar versek

is megbocsáthatatlan túlzás lenne. Tudom, milyen sok múlik a fordításon is. De annyit mégiscsak bizonyít ez a történet, hogy Varady Szabolcs igen tehetséges fiatal költő, kár legjobb egy-két versét is mellőzni kötet hiányában, sőt inkább a közléssel kellene arra buzdítani, hogy végre összehozzon egy kötetre való jó verset.

A régi századok költészetét tartalmazó kötetekkel eredetileg nem óhajtottam foglalkozni. De a kíváncsiság megint statisztikát készíteni kényszerített. A Weöres Sándor által szerkesztett, Kovács Sándor Iván bevezető tanulmányával és forrásjegyzékével, Bata Imre *Költészetünk vonulata* című írásával gazdagított, hatalmas munka árán létrehozott, mintaszerű filológiai apparátussal előkészített és ellátott *Három veréb hat szemmel* című antológia költőinek névsorát összehasonlítottam előbb a *Hét évszázad magyar verse*inek 1972-es, majd 1979-es kiadásával. Látni szerettem volna, mennyiben hasznosították a legújabb kiadás szerkesztői Weöres-

sének harmadik kötetében 1977-es keltezésű verseket is találunk, és a negyedik kötetben is bizonyára találnánk, ha ott is keltezték volna a verseket, s Weöres antológiája is 1977-ben jelent meg, éppen a könyvhétre, mégis lehetséges, hogy a *Hét évszázad magyar verse*ből a régebbi magyar költészetet tartalmazó első és második kötetnek anyagát akkor már lezárták. De Weöres antológiájának tekintélyes és éppen legértékesebb, legizgalmasabb része a Kortárs című folyóiratban már az előző évben megjelent folytatásokban, s ezért a szerkesztők nem mentegethetők azzal, hogy nem ismerhették a *Három veréb hat szemmel* anyagát.

Az elmúlt 10—15 évben a költészetről a legjobb tanulmányok költők tollából születtek. Rónay György és Vas István számos tanulmányán kívül Nemes Nagy Ágnes *64 hattyú* című könyvére, erre a költészet legrejtettebb műhelytitkait is fel-feltáró kötetre, vagy a költői képről írott nagyszabású tanulmányára, továbbá Somlyó Györgynek Weöres *Psyché*jét elemző *Fiú vagy lány* és a versfordítás poétikájával foglalkozó *Két szó között* című írásaira gondolok; utóbbi még a versan legszárazabb fejezeteit is izgalmas olvasmánnyá képes varázsolni. Kitűnő könyv Rába Györgynek Szabó Lőrincről írt monográfiája és *A szép hűtlenek* című kötete is, melyből megtanulhatjuk, hogyan lehet még legtisztelettelibb mestereinket is megbírálni, anélkül hogy csorbítanánk iránt uk a magunk vagy mások tiszteletét és csodálatát.

Ma már a náluk jóval fiatalabb, negyven éven aluli vagy akörüli tanulmányírók, kritikusok is mutogatják oroszlánkörmeiket. Azért nem nevezem meg őket név szerint, mert az én költészetemre és nemzedékemre leginkább ők figyeltek fel, és semmiképp sem szeretném önmagam miatt dicsérni őket.

A régebbi századokat, a már konzerválandó, megőrzendő és kiegészítendő anyagot rábízhatjuk az irodalomtörténetírásra, sőt azt merném mondani, hogy még az Ady Endre halálával vette érő korszakot, századunk első húsz évét is. Nem szükséges erről az időről „ellenspenótot" írni. Weöres Sándorék fölfedezéseit a régi irodalomból, persze, súlyos hiba volt mellőzni, s ezt a mulasztást a *Hét évszázad magyar verse*inek következő kiadásában feltétlenül jóvá kell majd tenni. De az élő költészet versenyautó, az irodalomtörténetírás pedig méltóságteljes lassúsággal haladó batár. Végső tanulságul csak ennyit: „Nagy bajt okozhat a legkiválóbb kórboncnok is, ha kitűnő műtőselésznek képzeli magát, és szikével nyúl a műtőasztalra kötözött élő és életképes szervezethez."

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1979 8
KORTÁRS
Bartha László festőművész
1021

Islam IV.

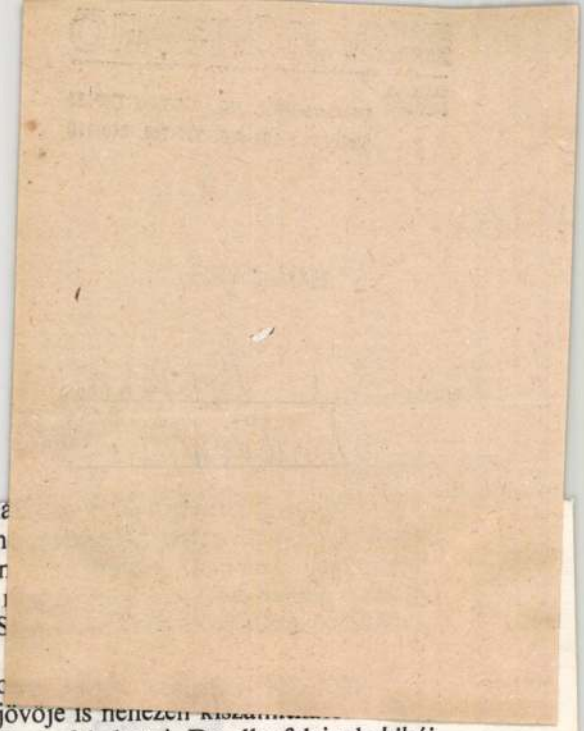

utóljára 1945 márciusában talá
i az új élet lázában égett, és term
s az ország sorsa? Szekfű halkar
szintén: meggyőződésem, s ezt
yetlen útja lehet a jövő felé: a S
ili jó barátság.
zekfű Gyula a szabad Magyarc
n jóslás, a tudománytörténet jövője is nehezen
ula *erényeit* egypár évtized el fogja feledtetni. De ellenfeleinek *hibái*
szik alakját. Ne feledjük, hogy két olyan ellenfele volt, mint Szabó
László.

(Folytatjuk)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 8

KORTÁRS

Bartha László,
festőművész

1021

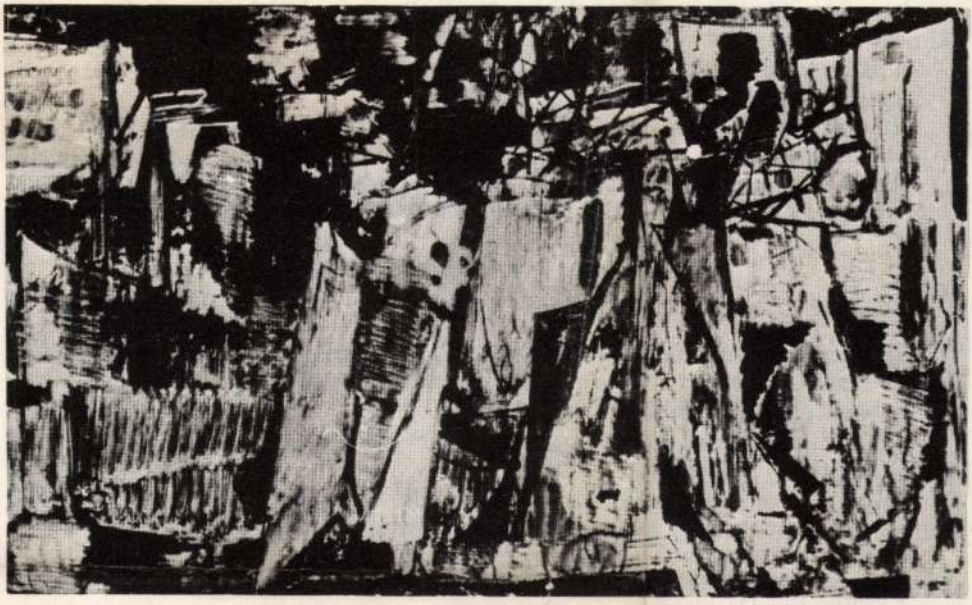

Őszi erdő

akkor jött, ha én akartam. Megértette, hogy
teljes félidényt jártunk együtt. Egyszer aztán e
„Mi az, pajtikám, nem gondolod, hogy túl
Itt van minden meccsünkön. Birkózó vol
aki nem kezdeményez!
Kezdeményeztem. Leléptem.
Nálunk nagyon nehéz téma a nő.
Ha csak egy alkalomra szedek fel valakit,
„Jártányi ereje sincs."
Ha kitart az ember a nagy szerelem mellett, az még rosszabb! Mert az mindenféle kötelezettséggel jár. De a futball mellett nem lehet vállalni semmit...

26. perc

Szandál a legjobb középpályásunk. Villog az egyik tizenhatostól a másikig. De ha az ellenfél tizenhatosa elé ér, már nem tud mit kezdeni a labdával.
A Mester jobbszélsőt akart vele játszatni.
„Én azt nem tudok! Én csak középen tudom tenni-venni."
Most is hogy villog...
Ballal veszi át a labdát, eldől a jobb oldalára. Mindig a válla van legelöl. Azt mondja, úgy jobban tudja hasítani az ember a szelet. Áramvonalasabb...
Megdől egészen a jobb oldalára.
Aztán egy váltás; elindul balra. Az ellenfele a földön. Eszi a füvet.
A tribün tapsol.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KORTÁRS

Bartha László festőművész

1979 — 8

1021

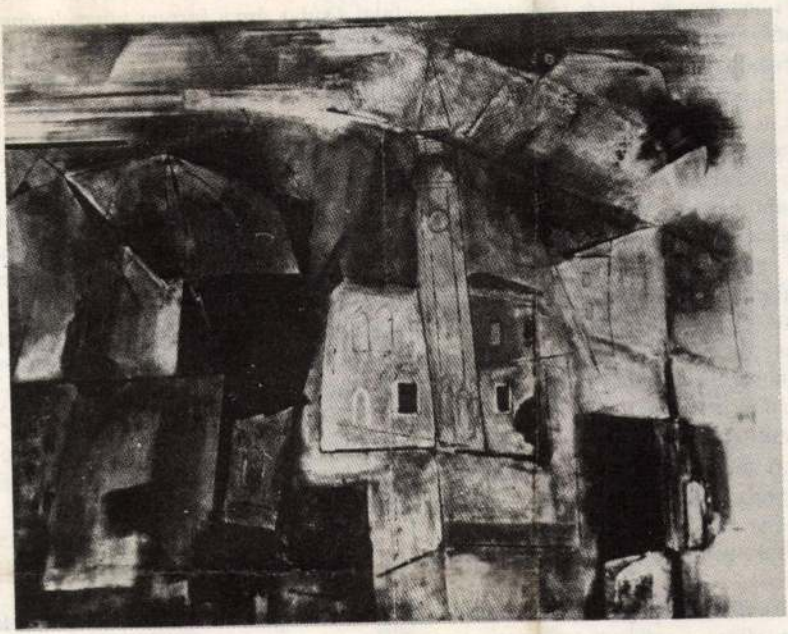

Istria

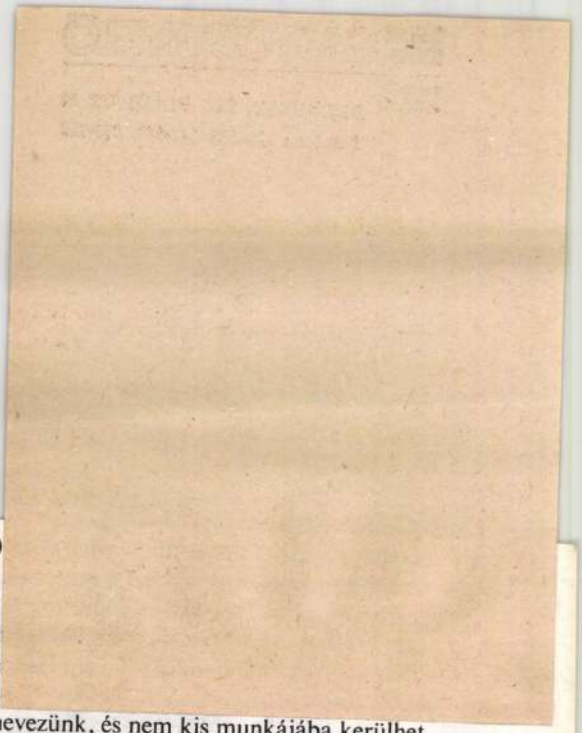

it, kerülve az irodalmiaskodást. Mindig
, és ezt áradóan (ám nem szószátyárkodva!)
és hozzá nyersanyaga, a tartalomra helyezi a
ából sem elmarasztalható, pontosan tudja és
drámában. Lázár Ervin meg éppenséggel a sza
íl a népi szókincsből is merítve, de írói lelemé
tt novelláiban, hogy az már-már vetekszik a
s tehetséggel újraalkotja, amit élőbeszédnek nevezünk, és nem kis munkájába kerülhet
a lezserség és léhaság látszatát keltenie. Kertész Ákos gondos stiliszta, ismerem
kamódszerét, tudom, hogy milyen kényes a nyelvi tisztaságra. Más kérdés, hogy en-
generációnak a tagjai, így vagy úgy, de mindannyian keresték, és azt hiszem, meg is
k egyéni hangjukat, nem a modorosságra vagy irodalmiaskodásra, hanem inkább
hangjának a felérzésére törekedve. Azt hiszem, a prózában és a drámában is. A legcso-
sabb számomra a Szabó István stílusa: a teljes természetesség és keresetlenség, a nyelvi
nság, amivel a novelláit megírta. Nagy kár azonban – ha már itt tartunk, akkor szeret-
ölhasználni az alkalmat arra, hogy ezt megmondjam –, hogy a kritikában divatját
a stílus értékelése. A kritika csak a tartalmi kifogásokra vagy értékelésekre szorítkozik,
ébbit, ami még nagyon fontos lenne, figyelmen kívül hagyja. Én legalábbis magamról
nem olvastam, és ebben talán tájékozott lehetek, hogy *milyen formába* öntöttem
ely mondanivalómat, hogy miként használtam a nyelvet, és így tovább. De ezt máso-
n olvastam. A forma és a tartalom ellentmondásáról kérdeztél: ellentmondásról nem
a felsoroltak esetében. De sok más fel nem sorolt író munkái esetében sem.

– Az ellentmondást nem így gondoltam: nem stílus és tartalom ellentmondásaként.
ondoltam, hogy ez a nemzedék, ki-ki a maga módján, de kivétel nélkül minden egyes

1021

1979. november 15. Kossuth 18,3o Vgné

Esti Magazin

- Boltavatás és könyvajánlat! A ma megnyilt Európa Könyvesbolt uj ruhát és uj helyet kapott. A cim: Lenin körut 7. Az első látogatók között volt Szatmári Ilona.

- Az Európa a Nagykörut páros oldaláról a páratlanra költözött. A kis Európából még a nyáron antikvárium lett. Törzsvásárlói, akik az előzékeny, fiatalos, udvarias kiszolgálás miatt oly annyira kedvelték, a jóval nagyobb, elegánsan kialakitott Európa Könyvesboltot most már a Nagykörut páratlan oldalán, az egykori Müszaki Könyvesbolt helyén, a Lenin körut 7-ben kereshetik fel. Budapest egyik legkorszerübb könyvüzletét ma adta át dr.Török Ottó, az Állami Könyvterjesztő Vállalat igazgatója és Domokos János, az Európa Könyvkiadó igazgatója.

- Régi hagyományokat követünk. 193o-as években itt már könyvesbolt volt, 194o tavaszától pedig az Atheneum Irodalmi Társaság könyvesboltja müködött itt. Szakositani akarjuk

boltjainkat egyrészt, és ennek keretében az Európa Kiadó bázisboltjává léptettük elő, hogy szorosabb kapcsolatot teremtsünk az olvasók és a kiadó között. Fiatalokból boltja ez. Az eladók életkora harminc év alatt van, ez a fiatalos lendület, hogyha megfelelő szakismerettel, szaktudással párosul, akkor ez a bolt valóban betölti azt a funkci óját, aminek szánjuk.

- És most az Európa Könyvkiadó igazgatójához, Domokos Jánoshoz fordulok. A régi Európa Könyvesbolt a tuloldalon, azt hiszem, hogy csak nevében viselte a z Európa Könyvkiadó emblé máját?

- Ez többé-kevésbé igy van. Valóban, ahhoz a könyvesbolthoz

- Nem sok közük volt?

- Hát mondjuk nem volt tulsok közünk, bár bizonyos együttmüködés a kiadó és a könyvesbolt között volt. Hadd mondjam el, hogy minden kiadónak, igy az Európa Könyvkiadónak is régi vágya, hogy könyvesboltja legyen. Nem arról van szó,hogy anyagilag a kiadónak a helyzetén, bármely kiadó helyzetén ez lenditene valamit is, hanem arról, hogy a könyvesbolt az lehetőséget ad a kiadó, és minden kiadó számára, közvetlebbi kapcsolatot alakitson ki a vásárlóközönséggel, jobban odafigyeljen, hogy mit keresnek, hogy vélekednek a könyvekről, milyen hiányok támadnak. Lehetőséget arra, hogy kipróbálja bizonyos könyvtipusait, sorozatait, esetleg előfizetőket tudjon gyüjteni és igy tovább. Tulajdonképpen a kiadónak ez a régi vágya teljesült.

- Ez azt jelenti, hogy jobban figyelnek a könyvesboltra, a könyvesbolt Európa-könyvekkel való ellátására?

- Igen, a megállapodásnak egyik pontja pontosan ezt tartalmazza. Azt kell elérnünk, ésez az egyik célunk, egyik vágyunk, hogy átmenjen a köztudatba, hogy itt az Európa Könyvesboltban érdemes keresni olyan könyveket, amelyeket, Európa-könyveket, amelyeket esetleg más könyvesboltban már nem kap meg a vásárló.

- Miután a karácsonyi könyvvásár,a nagy roham küszöbén vagyunk, mi mindent jelentet meg számunkra karácsonyra az Európa kiadó?

- Decemberben kezdi sugározni, ha jóltudom a Televizió a Gyökerek cimü filmet, erre az alkalomra ujra megjelentetjük a Gyökereket,

- Második kiadásban?

- Második kiadásban. Egyszer már megjelent, és tüzneményes gyorsasággal egyszer már elfogyott. Már megjelent egy nagyon szép kiadványunk, Barta László festőművész 12buása, a cirkusz témájára. A könyv a 12 képnek a reprodukciója mellet t tartalmaz három cirkusznovellát. Karinthy Frigyes ismert Cirkusz novelláját, azon kivül Kooprinnak hasonló témáju elbeszélését és Thomas Mann Egy szélhámos vallomásai cimü regényének egy részletét, azt, amikor a kisfiut elviszik a cirkuszba. Tehát itt kép és szöveg együtt megy, kitünő ajándékkönyv! Hadd hivjam fel a figyelmet egy kaland regényre, Jaan Potoczky lengyel irónak a kalandregényére, amely csodálatos, nemcsak a kalandokban, hanem leirásokban és izgalmakban. Először jelent meg magyarul, a cime az, hogy Kaland a Siera Morenában. És megjelenik a Firdausi könyve uj kiadásban, éspedig régi perzsa miniaturákkal diszitve.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 8.

KORTÁRS

Bartha László festőművész

1021

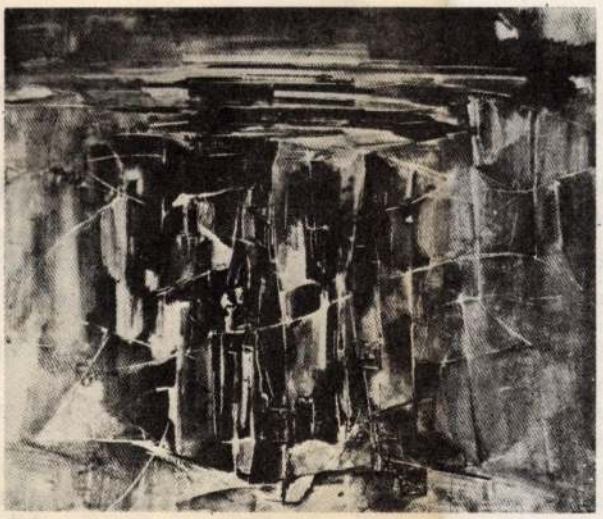

Jégvilág

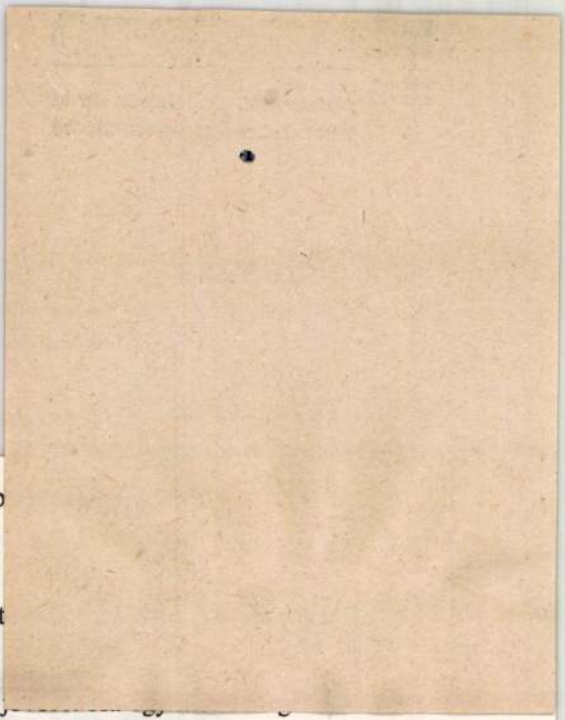

Amilyen szerencséjük van ezeknek!"
zerencséjük? Nincs tőlük szerencsétlenebb

c

orrából folyik a vér. Időközönként megt
ıpa véres a meze.
m megy le, hogy kérjen egy kis vattát.
el a gyerekkel is lehetne valamit kezdeni
kedtre ordítom magam.
ket megcsinál ez a Forgáts...! Farkasszemet néz a hátvédjével. Rávezeti a
A hátvéd lerántja. Forgáts kitépi magát a kezei közül. Utánarúgnak. Még
nála a labda. Elmegy vele. Hárman is nyomják kifelé, az alapvonalon túlra.
labdára. Elveszti.
Nagyfőnök majd megvárja a levonuló csapatokat. Megtapsolja az ellenfelet.
nrám jövőre ne számítsatok!"
tán ő lesz az első, aki a következő idényben, ha idegenben játszunk, már
ton szervezi az utat.
ersze hogy megyek! Hát csak nem engedjük el őket magukban? Délelőtt
! Majd eszünk az úton valamit... Van még egy hely a kocsiban!"
r ez a meccs nem az, amit elkezdtünk. Ez már egy új... A következő idény-

Bartha László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 ÁPR 9.

NÉPSZABADSÁG

Bartha László kiállítása a Csók Galériában

Vannak képek, amelyeket írásban csak méltatni, értékelni lehet; tolmácsolni, érzékeltetni csak megközelítőleg. *Bartha László* művei ezek közé tartoznak: színeiket, hangulatukat, művészi változatosságukat csupán hiányosan adhatja vissza a szó.

Egyik legfestőibben alkotó élő festőnk, ezt érezzük most kiállított képei előtt a *Csók Galériában*. Vásznain a legmegkapóbb árnyalatok és a legkomorabb tónusok, rubinvörösek és csillogó sárgák, szürkés, tört zöldek és mélyfeketék (meg a köztük elképzelhető valamennyi árnyalat) élnek együtt; de mindig fegyelmezett rendben, mindig a helyükön, s mindig a művészi ízlés határai között. Pedig merész kolorista. *Téli délutánja* mindössze két szín, az egymást alig tűrő agresszív lilásvörös és a megfoghatatlan kékeslila meglepő együttese, *Kémia* című vásznán ott van a látványos ipar minden színbeli gazdagsága, *Moszkva felé* című tájképén olyan köznapian élénkzöld feszül a mezőkre, hogy a néző egy pillanatra meghökken: mitől ilyen hatásos, tartalmas mégis a mű. Aztán hamarosan nyilvánvalóvá válik: Bartha festészetében érteni kell a színeket, engedni kell, hogy magával sodró színvilága hasson, hogy fölkeltse érzelmeinket, gondolatainkat.

Mert képein a színek többnyire nem önmagukért valók. Bármennyire költői, ihletett ez a művészet, nemcsak gyönyörködtet, *minden folt, minden árnyalat jelent is valamit*, mégpedig nem egyszerűen szubjektív, a közönség számára megfoghatatlan, megfejthetetlenül zárt belső világot. Etikus, felelősségteljes művész a festő, mondanivalója van az életről, nagyon finom eszközökkel kifejezett, egyénien megfogalmazott közérdekű mondanivalója. *Magyarpolány* című, sokszorosan bonyolult érzelmi tartalmakat kifejező képét említenénk a sok közül, ahol a falu fölé emelkedő földtáblák zöld, sárgásbarna, vörös, sőt rózsaszín árnyalatai, az egymásra torlódó házacskák fehér-sötét bicegő ritmusa, az ezernyi szín- és formavariáció (amely azonban markánsan határozott, soha nem röppen mesevilágba) annyit tud elmondani a ma eleven, változatos és nem könnyen kifejezhető falujáról, akár egy regény. Méltó párja a képnek a *Behavazott falu* című alkotás (talán legfinomabb, legharmonikusabb műve), amelyen a fehéresszürke földtáblák tompító kerete nagyszerűen érzékelteti a téli falusi világ lecsökkent életfunkcióit. Ezek a képek árulnak el legtöbbet formai megoldásaiból is. Nemcsak kiváló kolorista, biztos, tudatos képszerkesztő is a művész.

Hosszan kellene írni a festő és a természet szoros kapcsolatáról, például a balatoni jég pusztaságának négyszeri, négyféle megfestéséről. Legmegragadóbbak azonban munkaábrázolásai, s legizgalmasabbak is, mert Barthának sikerült megoldania ezt a mai művészetünkben annyi vajúdást okozó feladatot. A munka tisztelete, szeretete és megbecsülése hatja át ezeket a képeit. *Állomása* az élet, a munkamozgás különlegesen egyéni kifejezése. A képen egyetlen tolató vonatot, integető váltókezelőt sem látni, a kékes ködből kivillanó, koncentrált rubinvörös, harsányzöld és élénksárga szemafórfények, a sínek lendületes vonaldinamikája azonban annyi mozgalmasságot, eleven forgalmat fejeznek ki, amennyit vonatok festésével aligha érhetett volna el.

Költőien változatosak, ihletetten szépek és reálisak munkásábrázolásai. *Hommage a Follaine* című műve — az üllőt tiszta ritmusban körülálló három fenségesen egyszerű munkásalak modern pátosza — nemcsak a mindennapok költőjének hódol, de a témának, a mindennapok emberének is. Legsikerültebb mégis talán a *Pályamunkások* című gouache, és ennek olajváltozata, a *Sínek mellett*. A lilás reflexekkel megfestett lapátokban, a gazdagon árnyalt figurákban, a vasúti pálya sokszínű ritmusában a munkásember iránti szeretet, a munka szépségének költőien izzó, áhítatos *kifejezését* (és nem annyira *konkrét ábrázolását*) érezzük. A sok szín ellenére sem szépít a festő, nem ábrázolja problémamentes tündérvilágnak ezt az életet: a törtebb zöldek, a képen mindenütt megtalálható mélyebb, fáradtabb árnyalatok és a sínek szigorú, perspektivikus fegyelme a téma komolyságát, súlyát hiánytalanul érzékeltetik.

Szinte óhatatlan, hogy az ilyen természetes színgazdagság, költői dekorativitás időnként túlzásokra ne ragadja a festőt. *Októberi erdőjének* csengő, szép ritmusa már inkább a díszítő művészet felé tart, az *Erdőnek* is inkább megejtő formájában, s nem tartalmi mélységében gyönyörködünk, sőt *Őszi vadászat* című olajképe (ellentétben a témát mélyebben feldolgozó gouachesal) felbontott foltritmusával és puha megfogalmazásával már közelebb áll a gobelinhez. De kitérői, kísérletei ellenére — pontosabban azokkal együtt is —, Bartha László a mai élet, a mi világunk avatott, magas színvonalú művészi kifejezője.

R. Gy.

...ból.

...FI RÁDIÓ

... Azonos a Kossuth ...ával. — 14.00: Ernst ... összes szimfóniái. IX. — 19.50: Tánczene. — 20.25: Kamarazene. — 21.30: Könnyűzene. — 22.00: Therése. Operarészletek. — 22.30: Hírek.

... 8.00: Operakalauz ... rancs szerelmese. ... zene. — 10.20: Nép ... 10.55: Kőházak, is... Riport. — 11.10: ...

...9.50: Napi jegyzetünk. — 19.55: Lá...nyok, asszonyok... — 20.15: Para...bola. — 20.35: Karambol (magyar film). — 22.00: TV Híradó, 2. kiadás.

CSÜTÖRTÖK

9.46: Karambol (magyar film, ismétlés). — 11.05: Új tavasz Balatonudvariban (riportfilm, ismétlés). — 17.28: Hírek. — 17.35: A Magyar Hirdető műsora. — 17.45: Viszszapillantó tükör. — 17.55: A jövő hét műsora. — 18.10: Megkérdezzük... — 18.20: Telesport. — 18.45: Nevessünk!..... Chaplin (burleszkfilm-összeállítás). — 19.20: Esti mese. — 19.30: TV Híradó. — 19.50: Beszélgetés Kustaa Vilkuna finn akadémikussal. — 20.00: Földönjáró csillagok. A római költészet aranykora. — Kb. 22.00: TV Híradó, 2. kiadás.

PÉNTEK

9.45: Betörő az albérlőm (magyarul beszélő angol film, ismétlés). — 11.05: Telesport (ismétlés). — 11.20: A jövő hét műsora.

SZOMBAT

17.03: Hírek. — 17.10: Házunk tája. 17.15: Fiatal karikaturisták (riportműsor). — 17.35: Fizzünk okosan! (Közvetítés.) — 18.00: Beszélgetés tárgyalás után. Akik nem tudtak róla. — 18.30: Magazin (a TV Híradó melléklete). — 18.50: Nagy felfedezések: Salamon király kincse. — 19.20: Esti mese. — 19.30: TV Híradó. — 19.50: Hétről hétre... — 20.00: Gratulálunk! Köszöntjük Gózon Gyulát 80. születésnapján. — 21.15: Tetőtől talpig (zenés divatbemutató). — 22.45: TV Híradó, 2. kiadás.

VASÁRNAP

8.55: Harmine perc az Ermitázsban (az Intervízió műsora). — ...30: Iskola-tv. Fizika (a középisk. II. oszt. számára). — 10.00: Az Iskola-tv. jövő heti műsora. — 10.05: ... mérföldes kamera. Úttörőhíradó. 10.20: Muzsikus fiatalok. A zeneművészeti szakiskolák versenyének záróműsora. — 11.40: Az Ú. Dózsa—Bp. Honvéd bajnoki röplabdamérkőzés közvetítése a Sportcsarnokból. — 13.00: Falusi könyvespolc. — 14.55: Asztalitenisz VB közvetítése Ljubljanából. — 16.00: Amikor a jegyesek üdvözlik egymást (NSZK-kisfilm). — 16.25: Magasabbra az égnél (magyar ... jének közvetítése a ... — 18.20: Ki mit tud? — 19.20: Esti mese. — 19.30: TV Híradó. — 19.50: Ki mit tud? (folytatás). — 20.35: Napló. — 20.40: Tisztes úriház (magyarul beszélő francia film, csak 18 éven felülieknek!). — 22.40: Telesport.

A BRATISLAVAI TV MŰSORÁBÓL

HÉTFŐ | 18.00: Tv-érdekességek. — 18.30: Dokumentumfilm Nagyszombat felszabadulásának évfordulójára. — 19.00: TV Híradó. — 19.30: Barangolás a kelet-csehországi kerületben. — 20.00: A hatos számú kórterem (tv-játék).

KEDD | 9.00: Emberek és állatok (szovjet film). — 11.10: Tv-érdekességek. — 17.55: Ifjúsági adás. — 19.00: TV Híradó. — 19.30: Barangolás a kelet-csehországi kerületben. — 21.30: Ezerszer szemben a halállal (közvetítés a brnói szívsebészeti klinikáról). — 22.15: A dzsessz nagyjai.

SZERDA | 10.00: Szlovákia természeti szépségei. — 10.25: Készülünk a spartakiádra. — 17.00: Vidám és komoly zenés összeállítás. — 19.00: TV Híradó. — 21.00: Schumann: Három szerzemény népi motívumokra. — 21.15: Dokumentumfilm Abraham Lincolnról.

CSÜTÖRTÖK | 17.45: Ifjúsági műsor. — 19.00: TV Híradó. — 19.15: Dzsesszzene. — 19.45: Tv-film fiatal kőművesekről. — 20.15: TV Magazin. — 22.00: Beszélgetés a filmművészetről.

PÉNTEK | 17.50: Egy kis technika. — 18.30: Készülünk a spartakiádra. — 19.00: TV Híradó. — 19.30: Marokkói képeslap. — 20.20: A harmadik rakéta (szovjet film). — 22.50: Dokumentumfilm a bulgáriai thrák ásatásokról.

SZOMBAT | 10.00: Kisfilmek. — 10.30: Filmhíradó. — 10.40: Óvodások műsora. — 11.10: Dokumentumfilm Nagyszombat felszabadulásának évfordulójára. — 15.55: Dukla Praha—Spartak CKD Praha labdarúgó-mérkőzés. — 19.00: TV Híradó. — 19.50: Új dalok. — 20.00: Ki nyerte meg a lányháborút? (Tv-mozaik.) — 20.45: Kedvelt dallamok. — 21.15: Az őserdő lánya (NDK tv-film, III. rész). — 22.35: Másnak a rovására (amerikai bűnügyi film).

VASÁRNAP | 9.30: A csizmás kandúr (szovjet mesefilm). — 10.55: Zikmund és Hanzelka nyomában. — 15.00: Az Intervízió műsora: Az asztalitenisz VB közvetítése Ljubljanából. — 16.00: Vidám filmösszeállítás. — 17.00: Gyermekműsor. — 17.50: Az utolsó előtti felvonás (dokumentumfilm). — 19.00: TV Híradó. — 19.30: Telesport. — 20.00: Trio Angelosa (szlovák film). — 21.40: Tavaszi népszokások.

!

...képezőgépet!

Flexaret VI tokkal 1780 Ft
Stereo-Mikroma komplett 1600 Ft
Werra tokkal 1780—2380 Ft
Prakti automata tokkal 2020 Ft
Exa tokkal 1780—3830 Ft

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-720

Bartha László, Munkácsy-díjas festőművész

DOLGOZÓK LAPJA

1982 FEB 20

1021

Kormozott üvegen át a napba nézni...

Beszélgetés Bartha László festőművésszel

Az ablakból a kőszegi házakra látni. Szinte karnyújtásnyira a város. De a lenti zsivaj itt nagyon távolinak tűnik, a fák és a növények megszűrik a zajt, jótékony csendbe burkolják a királyvölgyi villát, ahová a nagy üvegfelületen át — hála a tervezőknek! — a természet szinte bekéredzkedik. Beszélgetésünk során többször is az az érzésem, mintha nem is az antik bútorok között, a meghitt belső térben, hanem a kert fenyőfái alatt hallgatnám a halk szavú, megfontolt beszédű házigazdát, Bartha Lászlót.

— Mi még úgy indultunk, hogy egy életművet akartunk létrehozni — emlékezik az indulás éveire a Munkácsy-díjas, érdemes művész. — Ez volt a vágyunk, de, hogy ezen mit is értettünk, azt nem tudtuk pontosan definiálni. Talán azt a törekvést, hogy minden mű a következő lépcsőfoka legyen? Fontosnak tartottuk az önmagunkhoz való hűséget, a következetességet is. Én mindehhez jó indíttatást is kaptam. Szerencsés voltam, mert a Képzőművészeti Főiskolán is kitűnő mester, Benkhard Ágost osztályába kerültem. Nagyon becsületes és lelkiismeretes tanár volt, aki minden erejével arra nevelte a tanítványait — köztük Szalay Lajost, Szabó Vladimirt, Szentiványi Lajost —, hogy teljes odaadással dolgozzanak. Eszményképe volt a nagybányai festészet. Ezért is alapította a miskolci művésztelepet, ahová nyaranta minket is magával vitt. Így aztán nem száraz, akadémikus, rutint kívánó rajzolással kezdtünk...

— Milyen szerepe van tehát Bartha László festészetében a valóságnak, a megélt történéseknek, élményeknek?

— Én mindig arra törekedtem, hogy a festés során ne vesztsem el a kontaktust azokkal, akiknek szánom a képeimet. Ennek érdekében következetesen ragaszkodtam ahhoz, hogy egy-egy új kifejezési forma keresésénél, kialakításánál mindig, még a legelvontabb részek között is, feltétlenül jelen legyen a megélt, átélt valóságnak, a reális dolgok részleteinek.

— Hogyan kap mindez formát, miképpen alakul ki a kompozíció?

— Mindig is valamiféle feszültséget próbáltam megteremteni a képeimen. A feszültségnek azt a fokát szeretném elérni, amikor minden a neki kijelölt hely élén áll. Ez a megvalósítás során lassan tisztult és egyszerűsödött. Azelőtt néha talán túlságosan is zsúfoltak voltak a munkáim. De bármit is csináltam, a magamnak kiszabott formarenden túl soha nem léptem. Pontosabban ezt nem is én, hanem még a görögök szabták ki Európának. Ők voltak azok, akik megteremtették az optimális arányokat, s bármit is próbáljunk tenni, ebből a formarendből nem tudunk kilépni. Mindez azonban csak Európára érvényes. Az amerikaiak, vagy az afrikaiak egész más formarendben, formavilágban élnek. Én soha nem akartam túllépni az európai festészeten.

— Napjainkban viszont mintha egyre többen túl akarnának lépni rajta.

— Lassan bele kell törődnünk valaminek az elmulásába, amihez pedig érzelmeink, tradícióink, és hitünk is köt. Évek óta gyötör és gátolja a munkámat az a lassan erőssé, de mindjobban erősödő bizonyosság, hogy a művészetnek a barlangrajzok óta tartó lírai vonulata —, amelyhez én is tartozom — az utánam következő, vagy az azt követő generációval véget ér. Tudom, nem kellene ebben valamiféle tragédiát látnom, hiszen az idők folyamán műfajok tűntek el, mások, újabbak léptek a helyükbe. Néha megőrizték az előzőnek a visszfényét, vagy éppen egyfajta oppozíciós szerepben a kor kérdéseire még jobban, hitelesebben is feleltek. A művészet most nem azért került végveszélybe, mintha szánalomra kimerült volna minden lehető kombináció. Ez, főként a nonfiguratív vonalat illetően, korant sincs így. Viszont a kor legégetőbb problémáira való reagálásban éppen olyan tehetetlennek bizonyult, mint mondjuk a mértan a békeharcban. Ez pedig leginkább azoknak a jelrendszereknek a hibája, amelyek kevésbé tartalmazzák saját tolmácsolásuk kulcsát.

— Ha ez így van, mit tehet mégis a művész?

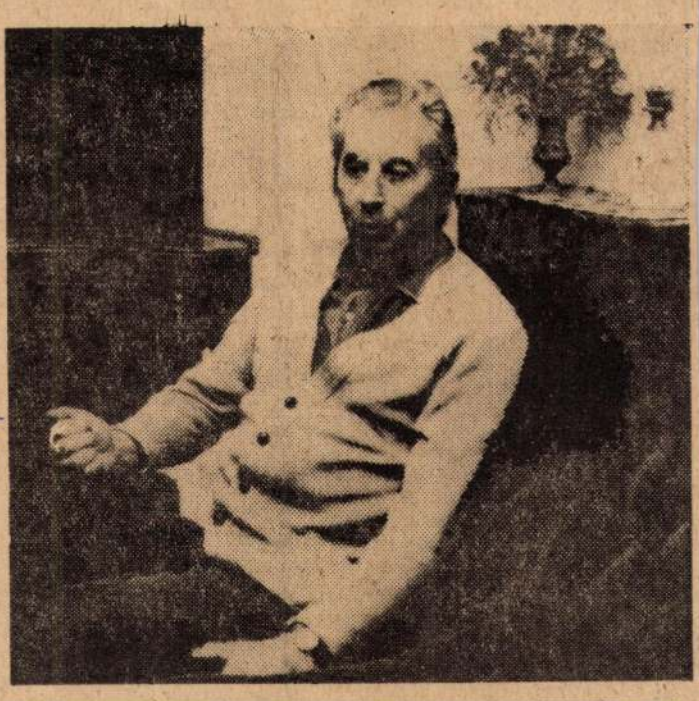

A művész kőszegi otthonában

— Hinni kell abban, hogy a szerencsés pillanatokban kezembe akad a kormozott üveg, s ezen keresztül a napba tekinthetek. Az én kormozott üvegem a festővászon. Ha nincs előttem, semmit sem láthatok. A műterem rövidülő falain ülnek az emlékképek sokasodó rétegei, s minél jobban öregszem, annál többen lesznek. Ez az átélt és reális világ képe, maga az élet, s amit a festő szembe tud szegezni a valósággal.

Közben bealkonyult. Hol is vagyunk, kint, vagy bent? S az esti szél most éppen a távoli múlt, a gyermekkor emlékeit ébresztgeti tán a festőben, az erdélyi táj feledhetetlen színeit? Vagy tán a megnyugtató őszi zsongás a Balatont, a Bakonyt idézi számára? S hogy ez valahol, valamilyen módon mind együtt van Bartha László piktúrájában? Bizonyára. Csak a titok nyitját kell megkeresnünk...

Sz. L.

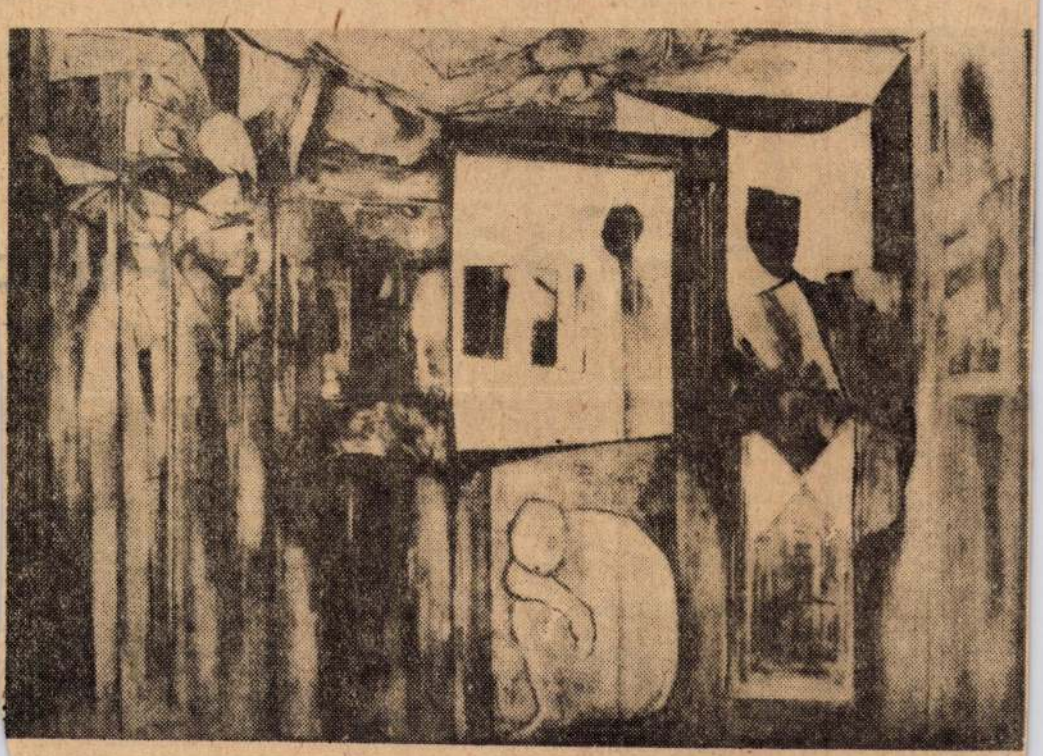

Pályám emlékezete (olaj)

„Ahol a zene, ott a pénz”

A Beatlestől az új hullámig
— A rock a 70-es években

Az elmúlt években sokat panaszkodtak a rock-rajongók —, tegyük hozzá méltán — arra, hogy a hazai könyvkiadók „mostohán” kezelik a többre érdemes műfajt. Tavaly óta némileg enyhülhettek bajdalmaik, lévén, hogy 1981-ben olyasmi történt ami még soha, a hazai könyvkiadás történetében: egy éven belül négy pop-rock könyv is „piacra” került, majd annak rendje és módja szerint „el is tűnt” a könyvesboltok kirakatából (miután egyszerűen „felvásárolták”). Különösen Koltay Gábor könyve, a meggyilkolt „ex-Beatles”, John Lenon életpályáját bemutató dokumentumgyűjtemény aratott nagy sikert. Az ünnepekre újabb rock-könyvvel ajándékozta meg a Zeneműkiadó ifjú olvasóit: Sebők János: „A Beatlestől az új hullámig” címmel a pop-rock műfaj hetvenes-évekbeli karrierjét tekinti át, részletesen, mondhatnánk tudományos igénnyel, ugyanakkor mégis szellemesen és érdekfeszítően. Sebők könyve — úgy tűnik —, mindidáig a legjobban „megírt” hazai rock-enciklopédia. Nem csupán a tények, események rögzítésére törekszik, hanem elemzi is a pop-rock műfaj elüzletiesedésének társadalmi-gazdasági „kulisszatitkait”. A 70-es évek rock-történetét 11 külön fejezetben foglalja össza a szerző. Mindezt úgy, hogy közben a „nosztalgia-hullám” kapcsán részletesen ismerteti a 60-as évek kiemelkedő rock-sztárjainak így például Elvis Presley-nek, a Beatles együttesének, Bob Dylannak, Jymmy Hendrixnek a pályatörténetét is.

Sebők — annak ellenére, hogy ő maga is a „rock szerelmesének” vallja magát — kénytelen elismerni, hogy a műfaj a 60-as évek nagy „felfutása” után, a 70-es évekre válságba jutott. Az elüzletiesedés, a züllésfolyamatát évről évre vizsgálja a szerző. Már a fejezetcímek is sokatmondóak: „Egy korszak véget ért...” „Új utak sehová...” „A középszerűség diadala”. „A rock sírásói...” Az utóbbi, nem kifejezetten hízelgő elnevezést a menedzserek, az üzletemberek érdemelték ki, akik a 70-es évek végére a szó szoros értelmében „felvásárolták” a műfajt, legkiválóbb képviselőivel együtt. Különösen érdekes és tanulságos a diszónak „szentelt” fejezet. (Címe: „Táncpestis, és tudatipar”).

Sebők megállapítása szerint a disco a rock vadhajtása, és egyben mélypontja, tulajdonképpen már nincs is semmi köze a rockhoz. „A disco szabadidő kultúristálló, zenei bordélyház — írja — ahol a fogyasztó már mindent készen kap. A vágyait, az ideáljait, a követendő célt, az ehhez szükséges eszközöket. Itt csak elfogadni kellett, felszolgált, javakat és elfogyasztani. Gondolkodni és választani viszont nem kellett, sőt, nem is lehetett. Csak élvezni, élvezni, élvezni...” Ugyanígy elítélően nyilatkozik az úgynevezett „easy listening” (azaz: könnyű hallgatnivaló) irányzatról is, melynek legismertebb képviselője az Abba együttes. Sebők megállapítása szerint „az Abba — blabla. Rock —Abba — ráció, frigidzene — komputer-rock, szuper-kommersz...” A 70-es évek talán legnagyobb üzleti vállalkozása a disco mellett.

A legutolsó divatos rock-irányzatról, az úgynevezett „új hullámról (new vava), Punk, stb.) nem sokkal biztatóbb a véleménye.

A punk ugyanis Anglában lázadásnak indult, bár zeneileg gyakorlatilag már akkoriban sem hozott újat. A punk igazi „halálát” azonban a kommercionálódás okozta. Amikor a legelittebb, gazdag milliomosok aranyozott borotvapengével, és ezüst WC-lánccal a nyakukban jelentek meg az egyik nagyszabású partyn, már sejteni lehetett, hogy sorsát a punk sem kerüheti el és a „legvadabb” punk-zenekarok (például Blondie, Sex Pistols stb) is a nagy show-businnes részeivé kiszolgálóivá és egyben haszonélvezőivé váltak.

Ezek után mit várhatunk a 80-as évektől? — teszi fel a kérdést a szerző, könyve utolsó oldalán. Választ nem próbál adni, mindössze azzal vigasztalja magát, és egyben a műfaj többi rajongóját is, hogy a „rock elpusztíthatatlan”.

Dezső László

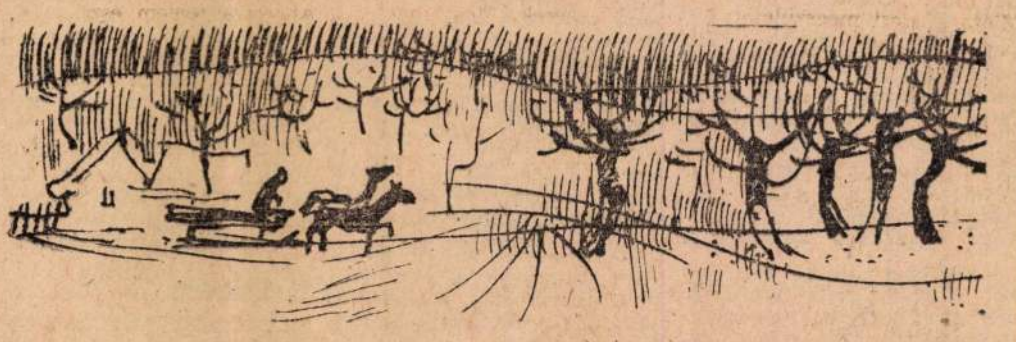

Téli táj. (Zámbó Kornél rajza)

A vonat beállt, leszálltam. Az apró állomás kezet rázott velem, a vasutas mosolygott, mintha a fia lennék: — Vége, katona bácsi?

Vége. Három nap szabadság, ma telt le, azaz most van négy óra, este nyolcra kell fent lennem a dombon, az alakulatnál.

— Nem arra, katona bácsi! — kiáltott rám az állomásfönök, amikor elindultam a falu felé. — Hova megy?

— Még van időm... — fordultam vissza. — Nyolcig szól a papír... — az utolsó szót már kiabáltam, mert szél támadt, és felettem zajosan susogni kezdtek a jegenyék levelei.

Négy órám van. Sok. Itt, falun, sok. Otthon: kevés. Egy hosszú séta, egy pohár sör, egy telefonbeszélgetés — és már el is múlt. De itt — hova menjek? A kocsma nem nekem való, amúgy is kinézik orrán a katonákat. Hova, merre? Még négy órám van. Fordul az út, már itt a temető, még néhány lépés, és elém kanyarodik a falu főutcája.

Még nem értem a kocsma elé — „hát mégiscsak oda jutok?” — amikor hirtelen eszembe villant Kárádi tanácsa: — „Ha jó bort akar inni, alhadnagy elvtárs, csak az öreg Mártont keresse. Világhírű bora van, csodabor, majd meglátja, alhadnagy elvtárs, még érmei is vannak az öregnek”.

Hogy is magyarázta? Az iskolánál jobbra, aztán még egyszer jobbra, aztán már látni is, magas, zöld kapu...

— Ki az? — zörrent meg a hang a kapu mögött.

— Innen a dombról... az alakulattól jöttem. Egy fél liter bort szeretnék.

Nyílt a kapu, ősz hajú, fekete kalapot viselő öregember nézett ki rajta.

— Jó napot — köszöntem.

— Adj' isten. Na, jöjjön beljebb... — mormogja az öreg, és befelé indul.

Aztán hirtelen megáll fordultában.

Az arcomat nézi.

Mit nézhet? Megigazítom a sapkám. Az öregek néha jobban vigyáznak a katonaregulára, mint mi. Márton gazda néz, néz — aztán újra elindul.

A konyhába vezet. Kemence, mellette tűzhely, macska gubbaszt alatta; barnapokrócos heverő, a polcon dünnyögő rádió.

— Üljön csak le, mindjárt hozok...

Levettem a mikádómat, felakasztottam a fali fogasra.

„Mi a fene... Hogy ker
kép, Rajzolt. A száj, a szem
ábrázol. A férfi mosolyog —

„Ki lehet ez? Rokon? V

Nyílik a konyhaajtó, pár
gazda. Megáll, beteszi az ajt
ta, hogy a fénykép előtt állo

— A fiam — mondj
— Meghalt?
— Meg.

A gazda az asztalra ál
elő a konyhaszekrényből. T
bor. A képre nézek, és a s
Mintha a halottat köszönten

Bólya Péter:

Pinc

— Hány éves maga? –
— Huszonnyolc.

Az öreg előrehajol, újr
— Nagyon hasonlít, na
felemeli szemét a pohárról

— És hol született?
— Én?
— Maga.
— Pesten. Negyvennégy

Az öreg megcsóválja a
— Tudja... — mondj
amikor maga bejött... ő
nem ilyenben, még a régi
Azt mondta: én vagyok, e
san .. Megszökött. Katona
— Megszökött? — Az
vennégy, nincs háború,
Nyolcra a dombon kell len
— És... miben halt
az idő.

— Itt halt meg, egy
cében, a borok között, h

Bartha László, Munkácsy-díjas festőművész

Megnyílt a IV. Dunántúli Tárlat a Somogyi Képtárban. – A díjazottakról: a zsüri az egyéni teljesítményt vette alapul, nem az irányzatokról alkotott általában véleményt, az értékmeghatározás során. – Bartha László festészete – a kiállításon bemutatott „Fehér-falak" – sorozata a dermedt lélekről vall.

(említve)

Horányi Barna: IV. Dunántúli Tárlat.
Somogyi Néplap, 1981. okt. 3.

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Bartha László, Munkácsy-díjas festőművész

VAS NÉPE

1982 MÁR 13

1021

Tárlatról tárlatra

Színes szőttes

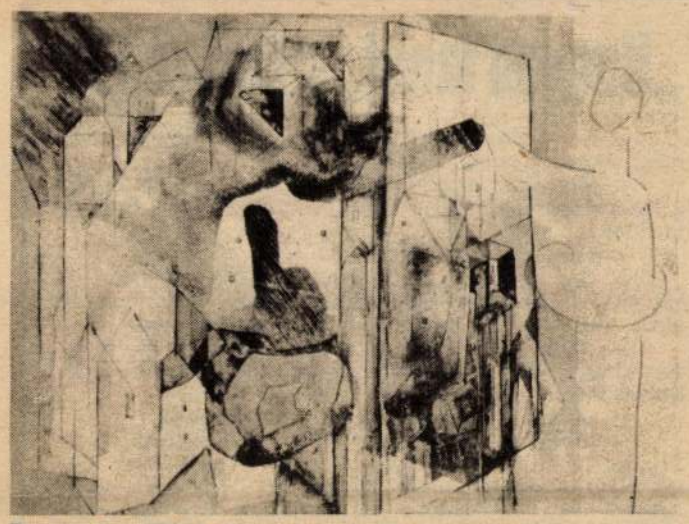

Bartha László: A város és a festő (gouache).

Nem kedveljük a „seregszemle" szót, részben mert katonásan cseng, másrészt meg elkoptatták már okkal, ok nélkül a különféle kulturális rendezvények ürügyén. Bemutatkozásról sem beszélhetünk, amikor az idei *Tavaszi Tárlatot* szeretnénk méltatni, hiszen a kiállító művészek többsége jól ismert a közönség előtt. Tekintsük számadásnak egy esztendő alkotó tevékenységéről? Ebben meg ott bujkál valamiféle felelősségrevonás lidérce. Maradjunk hát egyszerűen a ténynél, melyről korábban már tudósítottunk: ismét együtt láthatjuk a megyénkben élő képzőművészek válogatott munkáit a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ kiállítótermében. Jólesően sok látogatója akad a kiállításnak, szaporodnak a bejegyzések a vendégkönyvben, s tartós élményt visznek magukkal azok is, akik nem szokták véleményüket írásban rögzíteni.

Nagy felfedezésekről nincsen szó, csalódott művészetbarátok zsörtölődését sem tapasztaltuk. Kiegyensúlyozott, harmonikus az összkép, lényegében azonos „súlycsoportba" tartozó alkotásokat láthatunk a falakon, posztamenseken. (A néhány kivétel inkább a szabályt erősíti ezúttal is, mint általában a jó tárlatokon, s a még igényesebb elbírálásra ösztönözheti a zsűrit a jövőre vonatkozóan.)

A terembe lépő látogatót elsőként *Bartha László* alkotásai fogadják, a szín- és vonalritmusoknak azzal a képzeletkeltő gazdaságával, amelyet a kiváló művésztől már-már el is vár az igényessé vált közönség. Őt szép munkáját nehéz volna rangsorolnunk, de a látvány megragadását, befogadását illetően a „Szent Antal megkísértése"-vel és „A város meg a festő"-vel tűnik a legharmonikusabbnak a néző találkozása.

Várnai Valéria pasztelljein mintha tovább redukálódott volna a korábban is halk, visszafogott színvilág a szürkék, mélybarnák, olajzöldek lágy tónusaira. Talán mégis nála érezzük legtisztábban a színek „belső csengését", asszociatív hatását. Képei közül emlékezetesen szép és lírai a „Hölgy brillantin kalappal", de szívesen gondolunk vissza a „Lakatlan ház"-ra is.

Horváth János temperái a fölényes mesterségbeli tudás, az ecsetkezelés abszolut biztonsága mellett humán tartalmukkal is kitűnnek. Ha valakinél, úgy nála igazán érezzük a környezet és az ember képi egységét, két szép portréjában pedig — elsősorban az „Ernő bácsi"-ban — jellemeket bont ki, sorsokat vázol fel számunkra.

Vértesi Péter három olajképe lényegében a művész korábbról ismert erényeit csillantja fel ismét a felület sajátos formarendjével, a maga nagy lélegzetű dekorativitásával. Amit tesz és ahogyan teszi az nincs előzmények híján pikturánk történetében, s tán követők nélkül sem marad, csak maga a művész, szép összhangra való törekvésével végképp le ne boruljon saját színeinek festői ereje előtt...

Lakatos József művészete nélkülöz bármiféle, kontroll nélküli víziót. Régtől megvannak a kiválasztott, állandó motívumai; tárgyakat fest, a látvány legállandóbb, legstabilabb elemeit, hozzáértően és sok szeretettel. Humanizálni tudja őket mindaddig, míg el nem füstöl a mai középnemzedék nosztalgiája az egyszerű falusi élet idillje iránt.

Marosfalvi Antal három expresszív hatású olajképe rokonszenves, szelíd költészet, megformálásában már-már anyagszerűtlenül. *Hatos Csaba* temperái közül érdekesnek érezzük a „Balkán"-t és az ikonszerűen megoldott „Freiberg"-et, a bizánci művészet leegyszerűsített, már-már fogalmivá sűrített motívumaival. *Benkő László* a közvetlen környezet adta művészi élmény hangulatos kivetítésére törekszik, akár *Zentai Pál* és *V. Tóth László*. *Simon Ivántól* a „Mediterrán táj", *Szokolszky Miklóstól* a „Gyöngyök" című képet láttuk szívesen. *Dóczi László* munkái közül leginkább a Chagall-i ihletésű „Hó és harang" érdemel figyelmet. Tárlataink rendszeres látogatói bizonyára nagy örömmel fogadták a két idős mester, *Jaksa István* és *Pirchala Imre* részvételét is. Mindketten kissé más eszközökkel törekszenek a valóság művészi élményének a megközelítésére, mint fiatalabb pályatársaik, de épp ezzel adnak sajátos színt a közös tárlatoknak.

„Három dimenzióban" dolgozó művészeink közül *Németh Mihály* hozta a színvonalban és számbelileg egyaránt legjelentősebb anyagot. Kevés alkotónknál találunk annyi életszeretetet, mint nála, s oly magabiztos anyagkezelést. A tárlaton látható terrakottái közül a „Csillagnéző" és a „Tavaszköszöntő" a legkedvesebb, bronzmunkái közül főként a „Balalajka" a „Madonna Rengy" és a Szent László-érem emelkedik ki. *Majthényi Károly* két kisméretű, bronz-kő kompozíciója közül a nemesen egyszerű „Anyám"-at érezzük igazán meggyőzőnek; a közismert fotó alapján készült „Ady Endre" sajnos, nem egyéb egy másodlagos élmény rutinos megmintázásánál. *Geszler Mária* ismét tanúságot tett kifogyhatatlan kísérletező kedvéről: a textil, a fotó és a kerámia együttes hatását próbálta ki a tőle megszokott kedvességgel, játékossággal, mérsékelt eredetiséggel. *Tornay Endre András* famunkái első sorban bizarr vonalvezetésükkel tűnnek ki a tárlat anyagából, míg *Kodolányi László* sárgaréz iparművészeti tárgyait az üzletek kirakatában is szívesen látnák viszont az igényesebb vásárlók.

Kulcsár János
Fotó: **Kaczmarski**

Majthényi Károly: Anyám (bronz, kő).

Tornay Endre András: Menyasszony (fa).

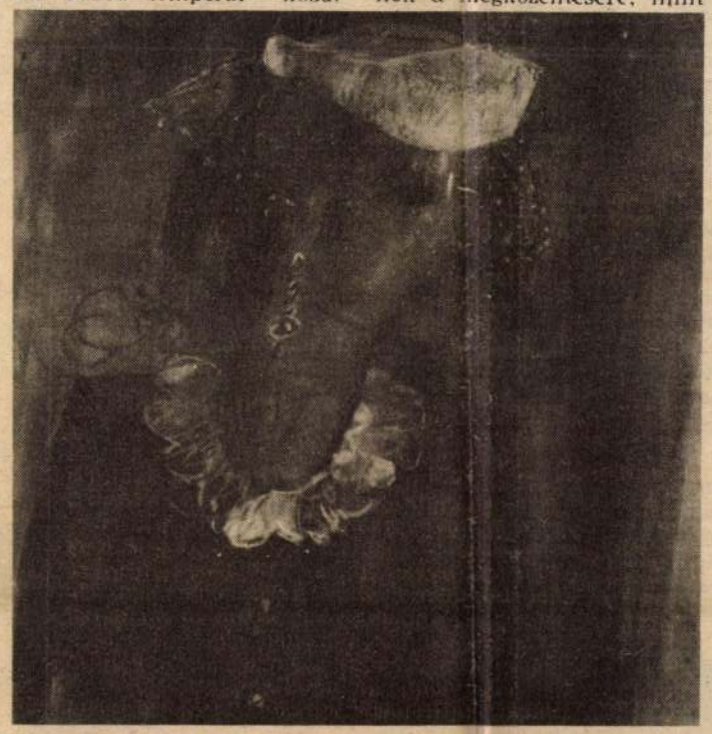

Várnai Valéria: Hölgy brillant kalappal (pasztell).

Horváth János: Ernő bácsi (tempera).

A színésznő halála

Natalie és férje, Robert Wagner minden szabad hétvéget a jachtjukon töltöttek. Natalie a képen a végzetes mentőcsónakon ül.

Emlékezés Natalie Woodra

A magyar tv-nézők milliói előtt éppen azokban a napokban pergett a nagy sikerű film, a Most és mindörökké, amikor híre jött, hogy főszereplőjét, Natalie Woodot holtan találták a kaliforniai Santa Catalina melletti sekély tengeröbölben.

A krónika pontosan feljegyezte a végzetes éjszaka történéseit:

21 órakor egy nő és három férfi lép be a Los Angelestől 42 kilométerre délnyugatra fekvő Catalina sziget „Dougs Harbor Reef and Salon" nevű éttermébe. A nő: Natalie Wood volt.

Az ablaknál egy kerek asztal körül helyezkedtek el. A társaság férfitagjai: férje, Robert Wagner, filmpartnere Christofer Walken és jachtjuk kapitánya. Dan Whiting, a vendéglős személyesen vette fel a rendelést: kagylókat és kaliforniai pezsgőt kértek. A vendéglős: „Natalie Wood kimondottan boldognak látszott. Körülbelül fél üveg pezsgőt ihatott".

23 óra körül felkerekedett a társaság. A „Valiant" nevű motoros mentőcsónakkal közelítették meg az öböl előtt horgonyzó, 19 méter hosszú jachtjukat. Az átszállásnál Natalie az első lépcsőfokon megbotlott. Férje elkapta, és ölben vitte fel a fedélzetre.

23 óra 20-kor vita támadt Wagner, a férj és Walken, a filmpartner között egy készülő produkció pénzügyei miatt. Az érzékeny Natalie megpróbálta őket csitítani. Eredménytelenül. Végül elköszönt: „Nem hallgatom tovább a veszekedéseteket, lefekszem, jó éjszakát!"

Negyedóra elteltével Wagner is lement a hálókabinba, de felesége nem volt ott. A fedélzetre sietett, ahonnan eltűnt a mentőcsónak. A kapitány azonnal riadóztatta a parti őrséget. Wagner is Natalie keresésére indult. Hiába.

Másnap 7 óra 45. Megtalálták a színésznő holttestét az öböl egyik szegletében, mellette a mentőcsónak. 182 méterre volt a strandtól.

8 órakor ért oda a férj, Megrendülten, vörös szemmel és krétafehér arccal azonosította feleségét.

11 órakor a holttestet helikopteren a Los Angeles-i igazságügyi orvosi intézetbe szállították. Wagner eközben Beverly Hills-i villájukban három lányukkal közli a szörnyű hírt.

Este 20 órakor telefonon közlik a vizsgálat eredményét: Natalie vérében 1,4 ezrelék alkoholt találtak, és egy karcolást az arcán. A vizsgálat a halálos balesetet így rekonstruálta: Leengedte a mentőcsónakot, és az alsó lépcsőn megint megbotlott. Ezúttal azonban nem volt segítség...

Négy nap múlva színészbarátainak nagy részvététől kísérve, a pravoszláv egyház szertartása szerint, balalajka-zenekar közreműködésével eltemették.

tos jellemábrázoló művészetté érett. Emlékezetes sikere volt az ugyancsak drámai körülmények között, fiatalon meghalt Steve McQueenn-nel együtt játszott Szerelem egy megfelelő idegennel című filmben.

Televíziós filmjei közül nagy nemzetközi kitüntetést kapott a Laurence Olivier rendezte Macska a forró tetőn (férje, Robert Wagner

Partnerével, William Devane-val a Most és mindörökké című tv-filmben.

„Hogyan tanul, szomszéd?"

— Ne siessen annyira... várjon, és mondja már meg, hogyan tanul, szomszéd?

A lépcsőház alján csíptek nyakon a szavak, és a szomszéd csakugyan arra volt kíváncsi: hogyan tanulok.

— Hát...

— Na, ki vele, semmi mellébeszélés, vagy a fiától eltűri, hogy mellébeszéljen? Ugye, magának is elsős fia van, és együtt jár a Karcsikámmal?

— Igen, oda... együtt... hebegtem és megfordultam, de a vallató szavak visszafordítottak. Szomszédom nem engedett ki a karmaiból.

— Szóval hogy megy a tanulás, apuka?

— Megy, megyeget. Már értem a bontások technikáját, már piros pontom is van — próbáltam kedélyesen elütni a dolgot, hátha így hamarabb megszabadulok szorongatott helyzetemből. Bontás, csakugyan, a fiam befejezte tegnap a 10-es bontását. Elfelejtettem megnézni a füzetét. És a ceruzák...! „apuka, a fia ceruzái nem hegyesek!" — kaptam az intelmet tegnapelőtt az „üzenőfüzetben". De már arra is figyelmeztettek, hogy „a fia nem vitt hajtogatáshoz újságpapírt". Szerencsére más gyerekek kettőt is vittek. Szégyenszemre az én fiam kölcsön újságpapírt hajtogatott. És baj volt már a radírokkal. Egyszerűen összerágja a gyerek, és isten tudja, mit művel velük, de kétnaponként elfogyaszt egy elefántosat.

Nem elég, hogy a tanító néni intelmei miatt pironkodom naponta, most még a szomszéd sem hagy nyugtomat.

— Nem kell szégyenkeznie — vigasztalt a szomszéd, akinek három gyermeke van, három iskolás, általánosba járnak, és a legnagyobb jövőre végez. — Én a fekete pontokat se tagadom le. A múltkor környezetismeretből kaptam feketét, most meg ragasztásból.

— Nekem a feleségem is fekete pontot adott, mert a ragasztóval összekentem az asztalterítőt, az ördög vigye a Technokolt.

— Maga is... nahát... én is pontosan úgy. A terítőt leküldtem a fiammal a kukába, és vettem másikat. Szerencsére ugyanolyat kaptam, mint a régi, így a feleségem... szóval egy „fekete pontot" megspóroltam 68 forintért. Tehát maga is... ki gondolta volna!

Így beszélgettünk a lépcsőház aljában, először csak ketten, később négyen és végül öten lettünk, édesapák, akiknek a gyermekei felhajtják a munkát, a feladatokat. Hazacipelik az iskolatáskában, és nesze, bedolgozó apuka, oldd meg, végezd el, csináld meg, ha tudod.

— Ha hiszi, ha nem, én esténként, amikor a gyerek már elaludt, kiveszem a könyveit, és megnézem, hogy mire számíthatok a következő napokban.

— Az semmi! — szólt a felső szomszéd, aki szeméttel igyekezett volna a kukához. — A kollégám, a megyeszerte ismert rajzoló, dekoratőr elvállalta a fiától az úttörősátor rajzának pontos megszerkesztését, Hármast kapott rá, de csak azért, mert a fiának a rajzai korábban mind ötöst értek.

— Kegyelemhármas egy rajzolóművésznek.

A szemetesvödörrel, az üres vermuthos-, sörösüvegekkel elvonultak a levizsgázott apák. Ketten ma-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ (Veszprém)

Bartha László

2/1021

Tanfolyam a kulturális élet járási irányítóinak

Veszprémben, a pártiskolán, tegnap fejezték be a négynapos tanfolyamot, amelyet az MSZMP Veszprém megyei Bizottsága és a megyei tanács végrehajtó bizottsága szervezett. A tanfolyamon a járási, városi pártbizottságok agit. prop. osztályainak vezetői és a művelődésügy felett felügyeletet gyakorló járási, városi tanácsok elnökhelyettesei vettek részt.

Az előadásokat, vitákat helyi és meghívott központi előadók tartották, illetve vezették. Tematika szerint az előadások egy része a szocializmus építésével kapcsolatos feladatokról, más része a legközvetlenebb népművelési célkitűzésekről: a tömegek irodalmi, zenei, képzőművészeti neveléséről szólt.

Az első napon az ipar pártirányításáról, az ideológiai munkákról és a zene nevelő hatásáról tartottak előadást: *Ábrahám Ferenc* elvtárs, a megyei pártbizottság ipari és közlekedési osztályának vezetője, *Beszteri Béla* elvtárs, az agit. prop. osztály munkatársa, illetve *Zámbó István* zeneiskolai tanár. A második napon *Baski Sándor* elvtárs, a megyei tanács vb. elnökhelyettese a tanácsi szervek feladatairól, *Józsa János* elvtárs, a megyei pártbizottság mezőgazdasági osztályának vezetője pedig a mezőgazdaságban előttünk álló feladatokról beszélt. Ezt a napot a hallgatók színházlátogatással fejezték be. Inotán megtekintették Shaw: Ördög cimborája című színművét, színházunk művészeinek előadásában.

A harmadik napon és az ezt követő tanfolyamzáró napon is — egy közegészségügyi előadást kivéve — művelődéspolitikai előadásokra került sor. *Horváth Ottóné* elvtársnő, a megyei pártbizottság közművelődési felelőse előadásait a színház, az irodalmi színpadok, az irodalom, képzőművészet szerepéről szóló beszámolók követték. Ezeket *Hegyeshalmi László*, a megyei tanács művelődésügyi osztályának munkatársa és a meghívott szakelőadók tartották.

Koczkás Sándor, az Eötvös Loránd Tudományegyetem adjunktusa irodalmunk helyzetéről beszélt. Hangsúlyozta az irodalmi művek eszmeiségének elsődlegességét, de határozottan mutatott rá — példákkal illusztrálva — arra is, hogy az esztétika területén a művészi alkotás nemcsak az eszmeiségen, hanem a megformáláson is áll, vagy bukik.

— *Nemcsak ideológiák versenye, hanem a művészi hatásfokok versenye is folyik* — mondotta.

— Ideológiánk magasabb rendű. De ami a művészi megformálást illeti: a fiatal szocialista irodalomnak van mit tanulnia még a polgári irodalom legjobb művelőitől is. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy egyes művekben ne értük volna el a polgári irodalom színvonalát, sőt: túl is szárnyaltuk...

A továbbiakban Koczkás Sándor az 1956 előtti irodalmi protokoll fékező, kibontakozásra káros hatását elemezte. Beszámolt név szerint egy-egy idősebb írónk akkori meghasonlásának okairól, azokról az írókról, akik a mi társadalmi osztályunk mélyebb, egyetemesebb összefüggéseit is képesek művészien ábrázolni. Majd kijelentette:

— *Eljutottunk oda, hogy hazánkban nincs hallgató író. Mindenki a fedélzeten van. Mindenki jelentkezhet a startnál, mindenki versenyezhet. Ennek oka, hogy irodalompolitikánk erős elvi alapokon áll, de ugyanakkor türelmes is.*

A különböző írói alkatokról beszélve Koczkás Sándor három típust mutatott be, akiknek erényeik a bátorság, de hibáik, hogy a konfliktust szülő eseményeket még mindig nem a gazda szemével nézik: nemegyszer hősük egyéni sorsát a közösség sorsa fölé helyezik. Máskor jellemző íróinkra a „kuckóba zárkózás". Hiányzik műveikből az egyetemes világkép, a provinciális helyett — főleg a prózában — lassan jelenik meg bennük a népek barátságának, a proletár internacionalizmusnak átélése.

Nagy érdeklődéssel kísért beszámolóját Koczkás elvtárs a most jelentkező fiatal írók munkáinak rövid értékelésével fejezte be.

Ezután *Bencze Gyula* elvtárs, a Képzőművészeti Főiskola titkára tartott még képzőművészeti életünkről és a giccs ellen folyó harcról, a művészi megismerésről —igen értékes előadást, majd *Bartha László* Batsányi-díjas festőművész mondta el személyes párizsi élményeit, tapasztalatait a nyugati képzőművészeti irányzatokról.

(csj)

EGY MILLIOMOS

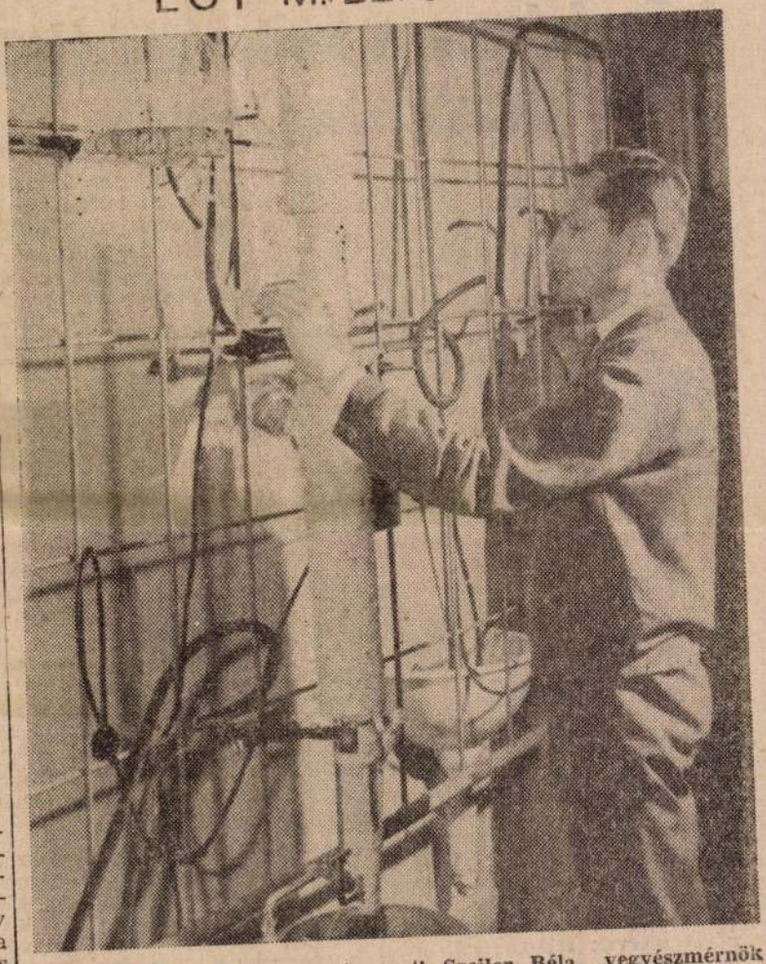

A kutató laboratóriumot vezeti Szeiler Béla vegyészmérnök — aki mellékesen milliomos — a Péti Nitrogénműveknél. Már-mint úgy milliomos, hogy 1 millió forint értékű újítást adott be. Szeiler Béla megoldotta a kokszgenerátorokba befúvandó levegő vízgőzzel való telítését, ami a szintézisgáz termelésre, végsősoron az ammónia gyártásra hat gazdaságosan. Képünkön az újító deszt-tillációs kísérletet végez. (Fotó: Péterfay Endre)

A volgai csata évfordulóján

A veszprémi Szigeti József Fa-árugyárban megemlékezést tar-tottak tegnap délután a volgai csata huszadik évfordulójáról. A Magyar-Szovjet Baráti Társaság városi elnöksége és a faárugyár pártszervezete baráti találkozót rendezett, amelyen a Magyaror-szágon ideiglenesen állomásozó szovjet alakulatok három tisztjét látták vendégül a gyár dolgozói.

A szovjet vendégek és az üze-mi munkások találkozóján a szovjet hadsereg egyik tisztje mondta el visszaemlékezéseit a volgai csatáról, amelynek húsz évvel ezelőtt maga is részvevője volt. A megemlékezést követően a megjelent munkások kérdéseket tettek fel a volgai csata lefolyá-sával, a partizánok tevékenységé-vel és a Komszomol szerepével kapcsolatban.

A szovjet katonák és a faárugyári munkások találkozóján a százná több üzemi dolgozón kí-vül részt vett Ács István, a gyá-ri pártbizottság titkára és Kiss Tibor, az MSZBT megyei elnök-ségének tagja is.

népi ellenőrzési bizottság

nek ellenőrzése, valamint a nor-mahelyzet megjavítása, illetve a bérfegyelem megszilárdítása cí-mű vizsgálatról tárgyaltak. A NEB-ülés megvitatta az 1963. évi munkatervet is.

harckocsival

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Bartha László
Munkácsy-díjas festőművész

VAS NÉPE
1981 JUL 5

1021

Érdemtelenek és kívülrekedtek

Az Észak-dunántúli festészeti kiállítás

A zenével is teljesebbé, élményszerűbbé tett megnyitón támadt az ötletem, mi lenne, ha minden képhez az adekvát zenei művet is megszólaltatnák a rendezők. Elképzeltem miként feszengett volna a közönség az ilyen alkalmakhoz, s pláne a grand art-hoz nem illő, itt-ott bizony túlságosan is könnyűnek tűnő muzsikát hallva. Jóval megalapozottabb zenei kultúránknak köszönhetően ma már egy-egy koncertterem igényes hallgatósága nem „venné be", s bizonyára ki is fütyülné a komoly zene „mezében" tetszelgő könnyű vagy könnyebb darabokat, miként a hamisan játszó zenekart is. Képzőművészeti kiállításainkon ilyen veszély azonban egyelőre nem fenyegeti a kiállítókat. S nem is csak azért, mert itt nehezebb a hevenyészett kidolgozású, a talmi és a valós értékek különválasztása. Furcsa módon — és eléggé el nem ítélhetően — a szociális megfontolások, a tekintélytisztelet és egyéb szempontok ma még túlságosan is sokat nyomnak itt a latban. Így aztán a képzőművészeti tárlatok sokszor zavaros összképet mutatnak, s az érdeklődők becsapva érezhetik magukat. Félreértés ne essék, nem a stiláris egységet, azonosságot várom az ilyen bemutatóktól. Éppen ellenkezőleg. A mércén aluli, a kvalitás nélküli (legyen az természetelvű, vagy nonfiguratív piktúra) munkák kiállítását nehezményezem. Mert, most már konkrét példákat is említve, szerencsés-e az Észak-dunántúli festészeti kiállításon például Tóvári Tóth István Kocsi című képe? Vagy Patay Éva expresszívnek álcázott, valójában agyongyötört felületű, zavaros kompozíciói? Csak a legkirívóbb példákat említettem, azokat a képeket, amelyek első látásra is „kilógnak" az összképből, a szombathelyi Savaria Múzeumban, a Magyar Képzőművészek Szövetsége Északdunántúli Területi Szervezetének égisze alatt megrendezett kiállítás anyagából.

De hiányérzetet hagynak a nézőben Heitler László — koloritban egyébként kiegyensúlyozott, megoldott — képei is. Dokumentumnak nem elég hitelesek, festménynek viszont túl kevésnek tűnnek a művészeti íróként invenciózusabb alkotónak ismert pápai művész munkái. Ircsik János szemmel láthatóan maga is belefáradt monomániás geometrizálásába, nem tud vagy már talán nem is akar újítani sablonokká vált kifejezési eszközein.

Végvári I. János érett kolorizmusát a nem azonos elvonatkoztatási szinten megjelenő festői motívumok egybekomponálása gyengíti. Természetelvűbb kompozíciós egységek váltogatják — s „ütik" — egymást képein a stilizált, pusztán dekoratív elemekkel, megbontva így a festmények szerves egységét.

Ujházi Péter érezhetően váltott, újított. Már-már manírossá merevedett stílusának, a krónikás hűségével megelevenedett jeleneteinek továbbépíthető leleményeit, megoldásait megtartva-fejlesztve alakította ki a tárlat egyik igazi meglepetését jelentő Képrejtvény című festményét. A gyermekrajzoktól inspirált fehérvári művész alkotásain eleddig inkább az epikus jelleg dominált, ehhez viszont most már a kiérlelt festőiség is társult.

Horváth Jánosnak szemmel láthatóan szüksége van a közvetlen festői élményre, a valóság inspirációjára. Ez a valóság — miként a szombathelyi festő mostani képei is bizonyítják — számára évek óta az Őrséget, az itt lakó emberek világát, a folyton változó természeti környezetet jelenti.

Fehér László fotórealista festményei még nem eléggé karakteresedtek. Úgy tűnik, túlságosan is elkötelezettje egy mai divatos irányzatnak.

Bartha László mostani képei csak jelzések. Egy-egy festői élménynek, látott emléknek alig-alig konkretizálható, ám a szemnek igazi élményt, gyönyörűséget jelentő darabok. Afféle valóságpárlatok ezek a delikát szépségű, néhány színfolttal felizzított, gazdagított kompozíciók, amelyek újabb festői összegzést jelentenek alkotójuk munkásságában. (Fehér falak című nagy méretű képe viszont, az alkotó saját kollekcióján belül, kissé üresnek hat.)

Bartha László törekvéseivel analóg módon építi fel, teremti meg festményei világát Áron Nagy Lajos. Fokról-fokra távolodik a látott motívumoktól, hogy végül — a hangulat éreztetése, megtartása mellett — dekoratív elemekké transzponálja azokat.

Cziráki Lajos festményeiből valami különös poézis árad. Nem könnyű felfejteni szimbólumait, rejtett utalásait. Ennek ellenére — vagy éppen ezért — képei

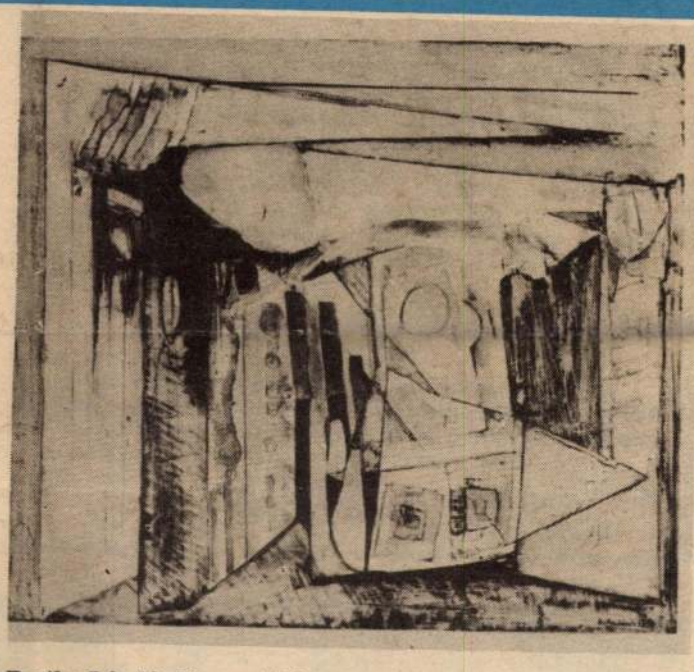

Bartha László: Kompozíció.

fogva tartanak, újabb és újabb asszociációs sorokat indítva el bennünk. E talányos és nagyon összetett festői világhoz áll közel a soproni művész, Giczy János, sajátos piktúrája. Képeinek halkan csengő, esendő líráját egy visszavonhatatlanul múltba zuhant életforma képviselőinek magára maradottságáról vall — artisztikus festői nyelvezettel, s mély emberséggel.

Végső soron tehát jó néhány olyan képpel is találkozhat a néző ezen a tárlaton, amiért érdemes ellátogatni az újjáalakított Savaria Múzeum kiállítótermébe. Az már más kérdés, hogy a látottak képviselik-e, pontosabban méltó módon képviselik-e az öt megye festőművészetét. Talán jobban megrostálva, ugyanakkor másokat is kiállítási lehetőséghez juttatva — igen. Így óhatatlanul az a benyomásunk, hogy sokan kimaradtak, míg mások érdemtelenül helyet kaptak ezen a tárlaton. Persze — visszatérve a bevezetőben említett ötlethez — nem tagadom, hogy a komoly zene mellett a könnyűre vagy a könnyebbre is szükség van. Ám mindenre csak a maga helyén, nem együtt, egymást elnyomva. Aki ugyanis egy hegedűversenyre kíváncsi, nem bitos, hogy a beat-koncertet is meghallgatja. S természetesen ez fordítva is igaz.

Szelestey László

Kép: **Czika László**

Pankaszi búcsú

Harmat hűvösében jóltartottuk a jószágot, hogy mire felcsillog a nap sugara a ringlispil festett lovacskáin, ott lehessünk mi is. Hajtottuk a hintát, három kör után fölszállhattunk egy menetre. Féllábú öregember nyegtette a harmonikát; a zsibongó tömeg úszott a boldogságban. Apám jeget szerzett a vágóhídról, mosóteknőben „ásztatta" a családisörös üvegeket. Jércék vére sercent, kalácsillattól terhesült a lég, s a család minden tagja hazatalált az ünnepre. A kocsma udvarán megzendült a zene; brummogott a nagybőgő, kacarásztak a lányok. S még békésen indult a Nap aludni, de a legények már megvérezték magukat a verekedésben. Kakastollas csendőrök érkeztek, hirtelen csönd lett...

Búcsúk, gyermekkorom ünnepi színterei. Felejthetetlen készülődések, könnyes búcsúzkodások. Másnap, harmadnap kiürült a falu; a látogatókat elvitték a vonatok, akik maradtak, azokat a munka terelte ki a mezőre.

S hetekig eltartott a búcsúi téma...

A körmendi fúvósok rázendítettek.

Pankaszra megérkeztek a rokonok. A gyöpverte udvarokra beálltak a Zsigák, Trabantok. Jöttek Ajkáról, Dunaújvárosról, Pestről, s a jóég tudja honnan még, ahova elsodrodott a fiú, a lány... Jöttek a búcsúra, vendégnek, hazaérkezőnek.

Fényben fürdött a falu ezen a vasárnapon.

kirozónak. — Csöndesen — mondja —, mert meghalt a Lajos.

— Miféle Lajos? — kérdezzük.

— Hát a Kossuth Lajos — huncutkozik a sapkás ember. S már mondaná: üljek melléje a lócára, de látja, hogy igyekvésem hova szólít.

— Nagy búcsú lesz? — Látom a könnyet az öregember szemén: nem illik a hangulatba. Dehát ilyen az élet.

— No, menjenek — ocsudik az öregember. — Várja magukat a lakoma...

★

Lányok karéjban. A fejük összeér, sustorognak, nevetgélnek. Este vizesre táncolják magukat a bálban. Egy fiú átkacsint hozzájuk a céllövöldétől, szól is: „Mit lőjek neked, Piros?" Egyikük sem válaszol, csak kacarásznak, gyöngyözik körülöttük a vidámság. Aztán átvágnak a téren, egy sátor előtt megállva nézegetik a mihaszna választékot.

Búcsúfiát keresnek.

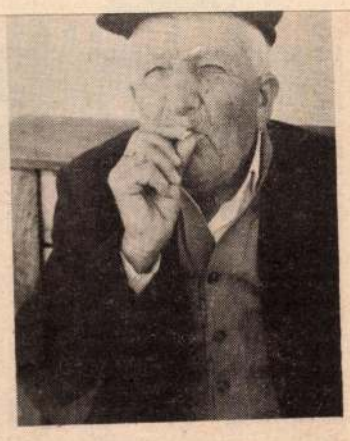

Páti Dezső bácsi.

Elszakadt a vietnami papucsom pántja. Vennék, ha volna, de itt nincs, hiába keresek.

★

Az estre tervezett bál, már délután elkezdődik. A forgatagban két rendőr.

— Van munkájuk? — kérdezem Szántó László törzsőrmestert, aki ennek a falunak a káembése.

— Itt a környéken a pankaszi bálok a legjobbak — mondja. — Öt éve nem volt itt probléma.

— Verekedés?

— Soha. Ahhoz képest, hogy elég nagy a cigánylakosság, itt soha nem verekszenek. Csöndes, jóravaló nép lakik itt. Vidámnak vidámak, de nem verik egymást.

Papp László törzsőrmester Őriszentpéter körzetise.

— Nekem délelőtt adódott egy kis munka — mondja. — Őriszentpéter és Nagyrákos között közúti baleset

történt. Egy motorkerékpáros kisodródott, pótutasával együtt súlyosan megsérült. A vezető ittas volt. Mindkettőt elvitték a mentők.

Fordultunk még kettőt a tömegben. A nép tolongott. Az utca is megtelt. A szomszéd falukból motorokon, kerékpáron jöttek a legények. Az a három lány újra feltűnt. Egyikük — talán a Piros? — szalagot kötött a hajába...

Pósfai János

Fotó: **Kaczmarski Zoltán**

mi papucsot? — kérdi a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Budapester Rundschau

László Bartha

1021

Die Zeitschrift „Művészet" (Kunst) über das Komitat Vas

Sozialistische Kultur — lebendige Traditionen

In ihrer Serie über die einzelnen Regionen des Landes befaßt sich Nummer 8/1976 der Zeitschrift *Művészet* mit der Architektur, der bildenden Kunst und dem Kunstgewerbe im Komitat Vas.

Aus dem mit *Dr. György Gonda*, dem Komitatsratsvorsitzenden, geführten Gespräch — Thema: Sozialistische Kultur — lebendige Traditionen — gingen die Tendenzen im kulturellen Leben des Komitates eindeutig hervor. Zur Sprache kamen unter anderem die Rolle der bildenden Künste im sozialpolitischen Leben des Komitates, die Bedingungen des staatlichen Mäzenatentums, die Tätigkeit der Fachzirkel für bildende Künste, die Textilkunst und die Möglichkeiten der materiellen und moralischen Unterstützung des Denkmalschutzes.

Savaria Museum

Unter den kunsthistorischen Aufgaben dieses Museums in der Komitatsstadt Szombathely liegt der Schwerpunkt auf der sozialistischen Kunst zwischen den beiden Weltkriegen, und darin nehmen Leben und Werk der beiden Proletarierkünstler Gyula Derkovits (1894—1934) und István Dési Huber (1895—1944) hervorgehobene Plätze ein. Auf ähnliche Weise wie das Künstlerhaus in Zsennye — es nahm seine Tätigkeit vor 25 Jahren auf — wollen Szombathely und das ganze Komitat — hauptsächlich mit gesellschaftlicher Opferbereitschaft — eine Bildergalerie schaffen, die als Zentrum der bildenden Künste des Gebiets funktionieren und vor allem das Lebenswerk des großen Sohnes der Stadt, Gyula Derkovits, wie auch das Schaffen Dési Hubers pflegen und der Öffentlichkeit näherbringen soll.

Schon vor Jahren faßte die Leitung des Savaria Museums den Beschluß, sich mit den Kunstrichtungen zwischen den beiden Weltkriegen eingehend zu befassen. Seit 1973 kauft es regelmäßig Derkovits-Werke aus Privatsammlungen an. Für die Sammlung stellte der Komitatsrat in den letzten fünf Jahren eine Million Forint außertourliche Unterstützung zur Verfügung. Im gestalteter Saal, der bis Anfang der Achtzigerjahre die Dési Huber-Werke beherbergen soll.

Nach der Übergabe des neuen Museums werden sowohl die Derkovits- wie auch die Dési Huber-Sammlungen ihr endgültiges Heim beziehen können. Der vom Komitatsrat gestiftete Derkovits-Preis soll den begabtesten Derkovits-Stipendiaten, die die Traditionen des Meisters treu pflegen und weiterentwickeln, zugesprochen werden.

László Bartha

Eingebettet in die Traditionen ihrer Heimat im besten Sinn des Wortes präsentieren sich auch die Maler und Bildhauer des Komitates mit einer Vielfalt künstlerischer Aussagen. Überblicken wir ihre künstlerische Tätigkeit — ihr Alter, ihre Bildung, die Rolle, die sie im öffentlichen Leben spielen, ihr Engagement oder die künstlerische Konsequenz —, dann haben wir eine breite Skala vor uns. Der bedeutendste bildende Künstler des Komitats ist *László Bartha* (geb. 1908), Maler und Graphiker, Munkácsy-preisträger. Seine jüngsten Arbeiten kennzeichnet die Abstrahierung von Naturmotiven. Die Kritiker pflegen von „verschämter Abstraktion" zu sprechen, wenn ein Künstler seine eigene Malkonzeption an der Grenze zwischen naturverbundener und nonfigurativer Malerei ausarbeiten will.

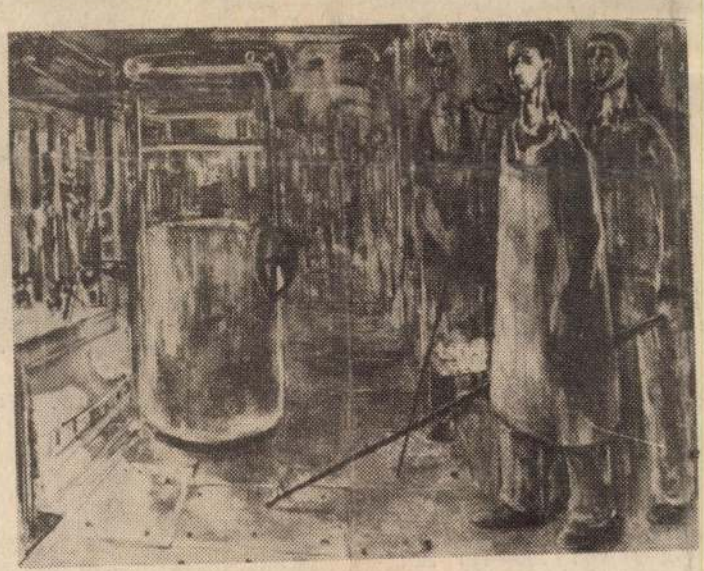

László Bartha: Der Schmelzofen

Ein Prachtstück aus der Uhrensammlung des Smidt-Museums in Szombathely

Vorjahr veranstaltete das Museum eine Ausstellung des Lebenswerks Dési Hubers, wobei vornehmlich Gewicht auf die didaktischen, kunstpädagogischen Werke des Künstlers gelegt wurde. Seit Anfang dieses Jahres halfen Ausstellungen mit wechselndem Material den Überblick über Dési Hubers Gesamtwerk zu vervollständigen. Ort der Ausstellung: ein ähnlich wie das Derkovits-Haus aus Wohnungen umge-

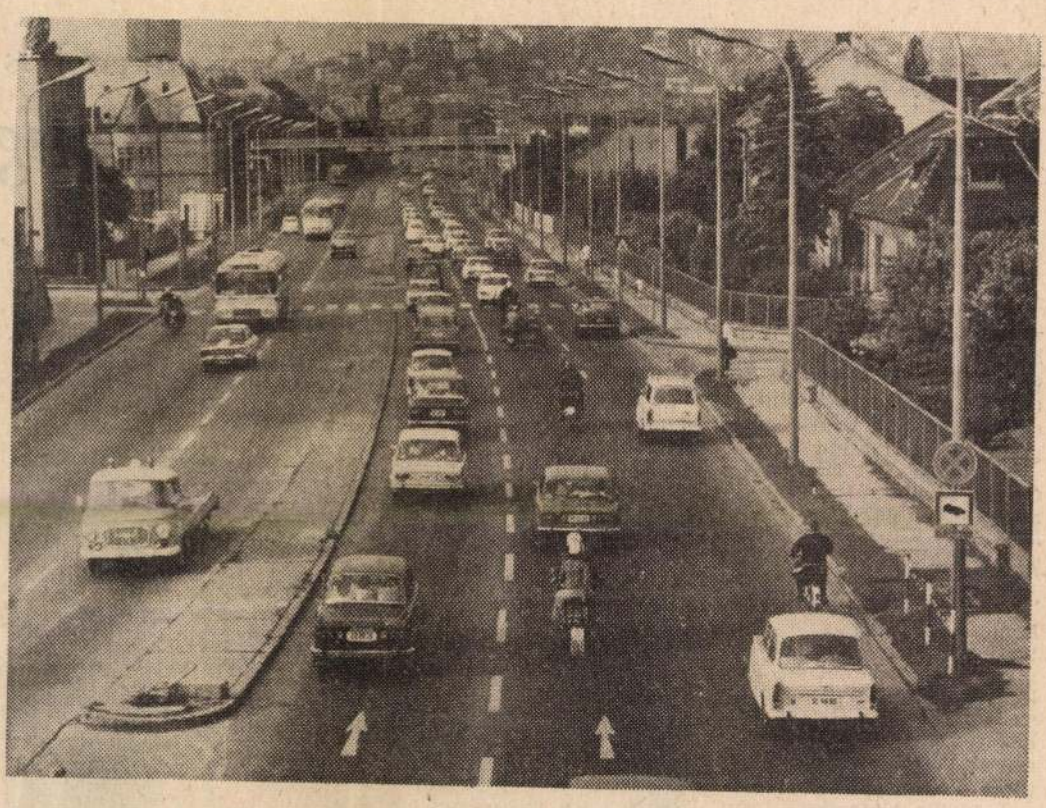

Westliche Ausfallstraße Budapests, Richtung Balaton bzw. Wien

überhaupt ausgeschaltet. Dadurch wurde die Mehrzahl der Straßen in einen Zustand versetzt, der eine Geschwindigkeit von 100—110 Stundenkuometer erlaubt.

DURCH DIE STÄDTE

Für die Jahre 1976—1980 sind für den weiteren intensi-

sierung des Durchgangsverkehrs der Städte. Die Wichtigkeit dieser Arbeit kann man daran ermessen, daß 29% des gesamten Verkehrs — 8700 km — auf städtischen Durchgangsverkehr entfällt. Die halbe Autobahn soll dann im nächsten Planjahrfünft, 1981—1982, komplettiert werden.

Für die Verbreiterung der Straßen werden 2 Milliarden Forint, für die Modernisierung und Verstärkung des Straßenbelags mehr als 10 Milliarden Forint verwendet.

Eine wichtige Aufgabe des Straßenbaus ist in den kommenden Jahren die Moderni-

Ohne die Modernisierung dieses Durchgangsverkehrs ist die weitere Erhöhung der Verkehrskapazität kaum denkbar, denn die Zahl der Kraftwagen ist in den letzten Jahren gerade in den Städten stark angewachsen. Bis 1980 sind für diese Arbeiten 6 Milliarden Forint veranschlagt, das ganze Programm soll bis Mitte der 80er Jahre abgeschlossen sein.

All dies ist notwendig, damit die ungarischen Straßen den Anforderungen des wachsenden heimischen und internationalen Verkehrs auch in Zukunft entsprechen können. **Ferenc Gerencsér**

bei der Verbesserung der Lebensverhältnisse der Bevölkerung, bei der Erweiterung des Konsums und bei der Hebung des Dienstleistungsniveaus stehen den Genossenschaften wachsende Aufgaben bevor.

Landwirtschaft, Gewerbe, Dienstleistungen

Den landwirtschaftlichen Genossenschaften obliegen so hochbedeutende Aufgaben, wie die Lebensmittelversorgung der Bevölkerung, die Befriedigung des Bedarfs der Industrie an wichtigen Rohstoffen, die Erweiterung der

schaften müssen sich auf die Verwaltung und Instandhaltung von mehr als 200 000 genossenschaftlichen Wohnungen vorbereiten. Zugleich sollen sie auch für die termin- und qualitätsgerechte Errichtung von 35—37 000 Wohnungen sorgen.

Was Charakter, Größe und Produktionsstruktur anbelangt, passen sich die Genossenschaften zunehmend ihrem ökonomischen Milieu an. Im Falle der Agrar-, Gewerbe- und Konsumgenossenschaften hat sich eine optimale Betriebsgröße entwickelt. In den kommenden Jahren müssen diese richtigen Rahmen inhaltsreicher genutzt werden. Als vorrangige Aufgabe gilt hierbei die Intensivierung der Zusammenarbeit zwischen den Genossenschaften sowie mit den staatlichen Unternehmen. Wohlbewährte Formen, wie Produktionssysteme, Assoziationen, vertragliche Verbindungen usw. müssen gestärkt werden.

Bei der Organisierung der Produktionsarbeit von Haus- und Hofwirtschaften steht den Agrar- und Konsumgenossenschaften gleichermaßen eine wichtige Aufgabe zu.

Bessere Arbeitsverhältnisse

Bessere Arbeitsverhältnisse werden durch die Konzentrierung und die ständige Modernisierung der Produktion geschaffen. Die Arbeit in den Genossenschaften ist immer mehr mit der Tätigkeit innerhalb der staatlichen Unternehmen vergleichbar. Der Grundsatz der Verteilung nach geleisteter Arbeit kommt immer konsequenter zur Geltung. Mit der gesellschaftlich-wirtschaftlichen Erstarkung der verschiedenen Genossenschaften gehen auch erhöhte Fachkenntnisse der Mitgliedschaft einher. An den Erfolgen ist sowohl die Arbeit der sozialistischen Brigaden, der Neuerer und Erfinder als auch die Hilfe der politischen und gesellschaftlichen Organe maßgeblich beteiligt.

L. Á.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 MÁR 2 8.
NAPLÓ (VESZPRÉM)

1021

„Egyike a legfrissebb, legelevenebb életműveknek"

— Megnyílt Bartha László képkiállítása a Csók galériában —

A budapesti Csók István galériában jelenleg néhány napig illetve hétig *Bartha László*, a Tihanyban élő, európai hírű, Munkácsy- és Egry-díjas festőművész alkotásainak otthona, bemutatóterme. A kiállítást ünnepélyes keretek között tegnapelőtt este nyitották meg. A megnyitón jelen volt a politikai és társadalmi élet számos vezető személyisége, így *Pap János*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a forradalmi munkás-paraszt kormány elnökhelyettese, *Cseterki Lajos*, a Politikai Bizottság póttagja, a Központi Bizottság titkára, *Trautman Rezső*, építésügyi miniszter, *Szilágyi Béla* külügyminiszterhelyettes; a diplomáciai testület képviselői; megyénk vezetői közül *Ábrahám Ferenc*, a megyei pártbizottság titkára, *Slamovits Zoltán* megyei rendőrfőkapitányság és *Kiss János*, a megyei pártbizottság propaganda és művelődésügyi osztályának vezetője, a megyei párt-végrehajtó bizottság tagjai; *Baski Sándor*, a megyei tanács vb elnökhelyettese, *Csaba Imre*, lapunk főszerkesztője, a megyei pártbizottság tagja; a budapesti és a Veszprém megyei kulturális élet több kiválósága, írók, festőművészek, műtörténészek, színművészek; továbbá a kiváló festőművész barátainak, ismerőseinek, művészete kedvelőinek nagy tömege.

Pogány Ö. Gábor művészettörténész megnyitó beszédében hangsúlyozta: — Ezelőtt harminc évvel volt alkalmam először írni a fiatal Bartha képeiről, s azóta is, valahányszor erre sor kerül, mindig újat tudtam bennük felfedezni. Egyike a legfrissebb, legelevenebb életműveknek az övé, mindig van benne valami új, valami szokatlan, de az egyéni íz, a Bartha László-i sajátosság mégis végig kikövetkeztethető benne... Műveit a könnyedség, a szellemesség jellemzi, a vizuális és intellektuális szikrázás, bármilyen műfajban — a táblafestészettől a könyvillusztrációig — nyilvánuljon is meg. Tud örülni a festészet gyönyörűségének, ezért tudja magával ragadni nézőit...

Pogány Ö. Gábor és Bartha László a kiállítás megnyitóján.

Alkotásokban, munkában és további hazai és külföldi sikerekben gazdag életét kívánva pályája következő szakaszaiban is, nyitotta meg a kiállítást, s gratulált elsőként a művésznek.

A húsz olajfestményből, huszonhét gauache-ból és számos könyvillusztrációból álló kiállítást már az első órákban több százan tekintették meg a galéria három termében.

ocka"

menekülő páncé-
ék az üldözők.
fölé lendülő égre
— a kurszki üt-
vált mélytáma-
— motorjai fel-
gasba fúrták ma-
közben a pilóta
ég meg is billen-
ipet, hogy jobban
civilben történész
n a szárnyak al-
a csillag.
dta, hogy ő mu-
ek az első csilla-

am

atosan jelentem."
k — mondja ne-
ntál utoljára fi-
úsz esztendeje le-
dtam." Hát erre
milyen családi
? Mondom, olyat,
úgy tenne, nem
gyónni. Mert ak-
dtunk ám. Aztán
egy kozák lovas-

zászlóalj jött, de
olyan lovasokat ne
dom: jöhettetek v
előbb is. Csak ne
tünk. Nem értettél
tünk.

András bácsi hát
Gyuri bácsi pedig
Mihez lehetett kezdeni, hiszen a téren még ott füstölt az a lőszereskocsi?

— 1945 április 5-én megalakítottuk a kommunista pártszervezetet. Az első taggyűlésen a Polgári Önképzőkörben egy-kettővel voltunk többen csak a tíznél...

Gyuri bácsi felkapja az emlékezetfonalat:

— Megalakult a milicia is. Emlékszem, negyvennyolcan voltunk és volt összesen két puskánk. De kézről kézre adtuk, mentünk az agitátorokkal a falura. A pesti központból jöttek, szépen beszéltek. Azt mondták: „olyan rendszert akarunk csinálni, amelyik az egyszerű emberekért van... magukért emberek."

— Hittek-e?

— Nem mindenki. Tele voltunk mindenféle menekülttel, kósza hírek keringtek: nincs vége még a háborúnak, csak vigyázzunk. Voltak, akik nem mertek földet igényelni, mert azt hallották, hogy a németeknek meglesz a csodafegyverük és visszajönnek...

Nem jöhettek. S az élet lassan megindult Sümegen, mert jónéhányan nagyon akarták.

Sümeg önvédelmi haditerve

áradt, kicsit resz-
Lassúdik már az
ietven felé, de a
anata mégis ele-
bácsi jól emlék-
ikor a Marx-lak-
aként a Ludovika
almárjai ellen
vuri bácsi a nép-

tán meg", „hát mikor". Harcos időszak harcos tanúi, két fehér fejű öreg.

— Hát amikor a Nagy Ferenccel volt a nagy baj és jöttek a hírek... A párton belül akkor titokban megszerveztük Sümeg védelmi haditervét. Még rajzok is voltak, hogy hova milyen egységet állítunk...

em kellett többet fegyverrel
ni, a háború itt belül is
nyesen befejeződött. Megin-
munka a bazaltbányában,
tőben, földeken.

*

első csillagos pilóta, aki szük
a döntötte gépét azon az el-
tes délutánon a vár körül?
ogy meghalt valahol Auszt-
g és föld között akkor, ami-
Sümegen béke volt, s le-
y Berlinig jutott harsogó
vel. Lehet, hogy mit se tud
akkori röpte mögött változó
lehet, hogy történelmet ta-
ol Ukrajnában. Talán, ha
a második világháborúról
egemlít néha egy szép régi
valahol Magyarországon,
len nőtt hegytetőn, talán él
ezik ő is. Gondoljuk így...

Hasonlóan fejlődött az ipar és helyiipar — az utóbbi különösen nagy mértékben. Modern, nagyteljesítményű kemencét építettek a mészégetőhöz, korszerűsítették a bazaltbánya kőőrlő üzemét, 1948-ban kisipari termelőszövetkezetek alakultak: építőipari, cipész, ruházati, fodrász, — kozmetikai részleggel — fényképész és sorolhatnánk tovább. Nagyrészük új, korszerű műhelyt kapott. A községgazdálkodási vállalat 1958-ban alakult, 14 embert alkalmazott, ma 250-en dolgoznak, új üzemépületet és egyéb épületeket építettek. Mi épült még? Néhányat sorolunk csak fel a jelentősebbek közül: MÁVAUT kirendeltség, AKÖV garázs és javítóüzem, autóbuszállomás, jéggyár, szikvíz- és cukrászüzem, új vasútállomás a bazaltbányánál — a régit korszerűsítették — 20 vagonos takarmány- és gabonaraktár, új utakat és járdákat építettek. (1945. előtt nem volt járda, ma 6 kilométernél hosszabb). 3500 négyzetméter a parkterület (valamikor csak a püspöki park volt), higanygőzlámpákat szereltek fel az utcákon, van ÁFORT telep, gáztelep, most épül benzin- és gázolajtöltő állomás és sorolhatnánk még.

Tízenöt szatócsbolt volt régen — ma 24 korszerű kereskedelmi egység műkö-

Bartha László

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 MÁR 27

NÉPSZABADSÁG

Budapest

1021

BARTHA LÁSZLÓ VILÁGIRODALMA

Illusztrációkiállítás a Petőfi Irodalmi Múzeumban

Irodalomhoz és múzeumhoz méltó rendezvények mindig a *Petőfi Irodalmi Múzeum* illusztrációkiállításai, mégis elsősorban az *élő képzőművészet* eseményeivé válnak — ez a mostani *Bartha-bemutatón* különösen szembetűnő. Nemcsak azért, mert Bartha László csupa színes, festői nyelven megfogalmazott művel tölti meg a falakat, nem is amiatt csupán, mert több „valódi" festményét is kiakasztotta a Károlyi-palotában, hanem, mert ez a válogatás semmiben sem különbözik más Bartha-tárlatoktól.

És ezzel már majdnem megfogalmaztuk az illusztráló Bartha *alkotói módszerét*. A módszerről sokszor, sokféleképpen vitáztak már századunkban — a művészek illusztrációkkal, a kritikusok elméletekkel ma is folytatják a polémiát —, meghatározni azonban mindmáig csak a modern illusztráció egyik határát sikerült (ha sikerült). A korszerű, alkotó illusztráció nem szóról szóra, mozzanatról mozzanatra követi az irodalmi művet, nem feladata, hogy az irodalom mankójaként segítse a bicegő képzeletet; feladata a mű *szellemét*, a kísért alkotás *érzelem- és gondolatvilágát* kifejezni — eddig az egyezség. Abban már nincs — nem is lehet — egyetértés, hogy a képzőművész mennyire változtassa nyelvét, gondolatrendszerét, technikáját, *milyen mértékben alkalmazkodjék*, amikor az irodalmi mű szelleméhez alkalmazkodik. Bartha például alig alkalmazkodik. Szabályos kis érett Bartha-képeket fest a könyvekhez, arasznyi festményeket Guillevichez és Áprily Lajoshoz, tájképeket Simon Istvánhoz és zsánerkompozíciót Jean Follainhez. Más művész illusztrációit ez a konokság egyhangúvá vagy hazuggá tenné, Bartha sok tucat összegyűjtött könyvével kitűnő illusztrátornak bizonyul a kiállításon.

Mindez persze azon fordul meg, milyenek azok a szabályos Bartha-képek, amelyek nem alkalmazkodnak. Természetesen sokhangúak. Az érett Bartha több korszakát maga mögött hagyva immár kategorizálhatatlan, sokrétű művészetet fejlesztett egykori, derűs-színes posztimpresszionista foltfestészetéből. A maga módján konstruktívvá fegyelmeződött és szürreális sejtelmek vegyültek belé, mondhatnánk, ha stílusjegyek alapján jellemeznénk; gondtalan derűje logikusabb és fanyarabb lett, tehetnénk hozzá, ha tartalmi változásokról adnánk számot. A kettő természetesen együtt és sokkal bonyolultabban van jelen a művekben, mindenesetre ez a bonyolult sokféleség az oka az illusztrátor szinte kihívó szuverenitásának.

Mert kihívó ez az illusztrátori szuverenitás — de éppen hajlíthatatlanságánál fogva alkotó is egyben. Tépett-nyugtalan, expresszionista képet párosít *Áprily Lajos* hellén ihletésű verséhez, vérfoltos, füstös ég elé idézi Pallasz Athéné megviselt figuráját — és szemmel láthatóvá teszi a vers *modern érzékenységét*, amely a klasszikus hang alatt rejlik. Szürreális titokzatossággal, felismerhetetlen-felismerhető nyugtalanító tárgyakkal kíséri *Jean Follain* higgadt, köznapokat fölemelő költészetét, és rádöbbent az áttetsző versek *rejtett mélységeire*. Csápos nonfiguratív látomásokat, örvénylő-zuhanó egeket fest *Simon István* üde és zöld fái fölé, s ezzel felszabadítja a szelíd, egyszerű költészet mögöttes *tragikumát*. A kubai elbeszélők kötetében olykor megdöbbentően európai, Turgenyev ellenben esetleg játékos, Mezei András verseskönyvében groteszk, tragikomikus az illusztráció egyszer-egyszer — egyszóval az illusztráció *legalkotóbb formája*; nem ismétel: *interpretál. Tolmácsol*, hűen a műhöz, de még inkább önmagához.

Csak jelentős szellemek tehetik ezt meg büntetlenül. A világirodalomról minden olvasónak, minden embernek személyes, szubjektív élményei vannak, tulajdonképpen mindenkinek saját világirodalma van, de csak az alkotó egyéniségek világirodalomképe tarthat számot közérdeklődésre. Bartha világirodalma imponáló, meggyőző és közérdekű.

Természetes, hogy aki ennyire magába olvasztja az irodalmi alkotásokat, magába olvasztja „megbízáson kívül", az illusztrátori munka befejezése után is. Bartha nemcsak szuverén illusztrátor: éppígy kapcsolatot tart az irodalommal „szabad" festőként. 1965-ös kiállításának egyik csúcsaként üdvözölte az akkori kritika az *Hommage a Follain* című, munkásköltészettel telt képét. A mű most is ott van a jól rendezett kiállításon, s több társával együtt bizonyítja a másik oldalról, milyen kevéssé lehet az illusztrátort és a festőt szétválasztani. Most csak egy újabb képre utalnánk, a *József Attila Külvárosi éjét* festőien újraalkotó nagyobb kompozícióra. A puha és megszerkesztett képelemek, a mélyfeketék alatt felizzó vörösek és rőtsárgák, a laza, de szétbonthatatlan rendszer, s a kicsorduló lírájú, de fegyelmezett előadásmód ritkán látott hűséggel idézi József Attila éjszakaverseit. És ritkán látott hűséggel idézi Bartha László festői világát.

Rózsa Gyula

biztonsági okokból a tatabányai szénmedence bányáiban javították a légellátást; csökkent a hőmérséklet és fokozódott a légsebesség. A dolgozók egészségének védelmére egyidejűleg speciális derékmelegítő öveket rendszeresítettek. Az övet ugyanaz az akkumulátor fűti, amely a bányász fejlámpához adja az energiát.

– *LUDOVIC SPIESS, a bukaresti Operaház és a milánói Scala művésze csütörtökön Budapestre érkezett. A vendég húsvét vasárnapján a Radamest énekli az Erkel Színház Aida-előadásán.*

14.30: Diákszemmel a … **15.09:** Beethoven-művek távolából. **15.45:** Kóss… **16.05:** Új hazában. Dok… **17.20:** Mozart: Klarinét… hoven: C-dúr zongora… ben: **17.52:** Mikrófórum… ne. **19.35:** P. Casals gor… A harmadik futó. Sós… játéka. **20.35:** Opere… Könnyűzene. **22.30:** Nó… ditáció. **23.00:** Zenekari… Könnyűzene.

PETŐFI RÁD…

8.05: Zenekari muzsi… szerű nemzetközi kérdése… egy délelőtt. **10.00:** A zene hullámhosszán. **11.47:** Versek. **12.00:** Népi muzsika. **12.31:** Schumann-művek. **Mindenki kedvére kettőtől — hatig …**

sünk, süssünk! **18.33:** Képrejtvény. **18.55:** Esti mese. **19.05:** Parabola. **19.25:** Az ezeréves per (dok.-film). **20.00:** TV Híradó. **20.20:** Valaki a sötétből (tv-film). **21.15:** A Szovjetunió—Csehszlovákia jégkorong VB-mérk. közv.-e. Közben: kb. **21.50:** TV Híradó, **2.**

A budapesti színházak mai műsora

Operaház: Hamlet (Környei-bérlet, 3. ea., 7). **Erkel Színház:** Porgy és Bess (Szemere-bérlet, 7. és Főisk. bérlet, XI. sorozat, 5. ea., 7). **Madách Kamaraszínház:** Gellérthegyi álmok (7). **Vígszínház:** Játék a kastélyban (fél 8). **Pesti Színház:** Arzén és levendula (7). **Fővárosi Operettszínház:** Négyen pizsamában (Kombinált 4. bérlet, 7. ea., 7). **József Attila Színház:** A futópályán (Karinthy-bérlet, 5. ea., 7). **Kis Színpad:** És mi lesz holnap? (fél 8). **Irodalmi Színpad:** Mokinpott úr (B-bérlet, 5 ea., fél 8). **Mikroszkóp Színpad:** A tetőn dolgoznak (fél 9). **Egyetemi Színpad:** Lázadás augusztusban (7). **Bartók Gyermekszínház:** A két koldusdiák (du. 3). **Állami Bábszínház:** A gyáva kistigris (… 10); Tündér Laia (du. 3). **Kamara Varieté:** Mars a Marsra! (6 és fél 9).

REKLÁM • REKLÁM • REKLÁM

A STARTTÓL A CÉLIG...

ÜZLETKÖTÉSEIT
MEGALAPOZZUK,
BEVEZETJÜK,
SIKERRE VISSZUK,
BÁRHOL A VILÁGON
(külföldön és belföldön)

Újsághirdetés ■ Rádió- és tv-hirdetések
Plakátkészítés- és kihelyezés ■ Direct-mail
Prospektus ■ Szimpózium ■ Filmkészítés és vetítés
Neon ■ Táblahirdetés

Átfogó reklámkampányok tervezése és kivitelezése a piackutatástól a hatékonyságvizsgálatig

Bízzék sok éves tapasztalatunkban

Vegye igénybe szolgáltatásainkat — a starttól a célig

HUNGEXPO REKLÁMÜGYNÖKSÉG

Budapest XIV., Városliget
Telefon: 225—008.

VÁSÁROLUNK VAGY KONYVATIRASSAL ÁTVESZÜNK

üzemképes, 25 ezer kal/kgó hűtőteljesítményű, gödöllői gyártmányú,
G—25-ös típusú AGGREGÁT GÉPCSOPORTOT

vagy DIGÉP-gyártmányú, 22 ezer kal/kgó hűtőteljesítményű,
AFH—37-es típusú hűtőaggregát gépcsoportot.

VAS MEGYEI VENDÉGLÁTÓ VÁLLALAT
Szombathely, Köztársaság tér 29.

TÜKÖR
1965 MÁR 3 0.

Bartha László műtermében

1021

Bartha László festőművész kiállítása március 26-án nyílt meg a Csók Galériában

(A tihanyi múzeum egyik boltíves, fehérre meszelt szobájában ül, az ablakok a Balatonra néznek. Lakószoba és műterem.)

— Első tihanyi korszakomból egy Esti kocsikázás címet viselő képemre emlékszem legszívesebben. A régi falu, a régi táj és a régi emberek... Azt se tudom, hol van már, ki vette meg, átvészelte-e a háborús időket? Azután a Hargita közepén kötöttem ki, egy kis hegyi faluban, ezer méter magasan, ahol már a Görgényi havasok kezdődnek. Emlékképei még most is kísértenek. Onnan a Dunántúlra, egy más karakterű tájra kerültem, Csöngére, Weöres Sándorékhoz. Megismertem Kemenesalját, s első pillanatban meghökkentem, mert teljesen karakter nélküli vidék ez, festői szempontból érdektelen táj. Panaszkodtam levélben idősebb festőbarátaimnak, Berény Róbertnek, Basch Andornak: mitévő legyek? Basch Andor hosszú, nyolcoldalas levélben válaszolt: Ne higyjem, hogy a szép panorámák mindig hasznosak a festőnek, azok a tájak is fontosak lehetnek, amik különben nem érnek meg egy kirándulást.

— Döbbenetes volt hallani, hogy Basch Andor 1944-ben, talán a levél megírása utáni napon öngyilkos lett, és az utolsó pillanatig művészi gondok foglalkoztatták. Húsz esztendeig Párizsban volt festő, a francia állam sok képét megvette, neve, tekintélye volt odakünn, és hazajött meghalni. A háború után, talán feledtetőnek a komor fekete és szürke gyászszínekért, mert az én vásznam felett is beborult az ég, párizsi ösztöndíjat kaptam. Nagyon sokáig a francia festészet bűvöletében éltem...

(Bartha Lászlót ezért a »legfranciásabb pesti festő"-nek tartották. Képeivel akkoriban nem állhatott nyilvánosság elé. Felcsapott hát restaurátornak. Az ország sok középkori és barokk műemléke őrzi a kezenyomát.)

— Nehezen, de túljutottam az École de Paris hatásán... Azoknak a bűvöleteknek, melyek egy kevéssé erős embert végérvényesen magával ragadhatnak, ma már könnyen ellenállok. Rádöbbentem, hogy egy magyar festő mivel is járulhat hozzá a festészet világképéhez. Fessen úgy, vagy ha lehet, még jobban, mint egy Dufy, Matisse, Braque, vagy az örökifjú Picasso?... A magyar festészet Párizsból szemlélve nehézkes. Zsíros. Igaz, hogy egyúttal túlfűtött is. Magyar festő azonban csak *erről* a tájról hozhat híreket. Lehet-e izgalmasabb vállalkozás, például itt, a Dunántúl lankái és dombjai között, hol már szüret előtt borszag száll, mikor a hordókat kigurítják a szabadba, lehet-e izgalmasabb vállalkozás, mint itt európai piktúrát teremteni? Siettem hát vissza, *ide*, Tihanyba.

(1955 decemberében történt, felesége akkor kapott egy kinevező okiratot: a klastrom falai között létesítsen múzeumot.)

— Ugyanazokat az embereket találtam itt, akiket elhagytam. És azt tapasztaltam, hogy ez az ősi táj, minden hasznos beavatkozás ellenére megőrzi nehézmozgású jellegét...

(És milyen az ember, az ember világa — most már a Bartha-képeken?)

— Sokkal jobban át tudok alakítani egy tájat a magam érzései szerint, mint egy embert. A IX. Nemzeti Kiállításon volt egy képem Ajkáról: egy kohász előtérben álló alakját festettem, s ez valamennyire másképp volt megfestve, mint a kép többi része. Meg tudtam indokolni, hogy *miért* áll ott: az oldott festőiséggel megformált képen ez a figura volt a szükséges fix pont... Mégsem volt igaz, nem tudtam *úgy* megcsinálni, ahogyan szerettem volna.

(Közbevetem: a régi mesterek kitűnően megoldották a hasonló festői problémákat.)

— Akkor még a világ képét jobban át tudta fogni egy ember, egy festő. Ma már a tudásunk nem elég, a befogadóképességünk szűkös ehhez, a világkép túlnőtt rajtunk. Ma a specialisták korszakába léptünk. És modern, zaklatott kor a miénk. A tévé képernyője például naponta százával ontja a képek egymásutánját, de ezek tömegét az ember rendszerint azonnyomban el is felejti. Ha van jövője a táblaképnek, akkor az összefüggések világos értelmezését kell adnia... Mindenesetre meggyőződésem: ha egy ma fellőtt űrrakéta falára olyasmit akarnánk festeni, amivel egy távoli és idegen világ esetleges lakóit tájékoztatni szeretnők a földi életről, kultúráról, akkor egy balatoni tájat..., egy Egry-látomást kellene festenünk... Gondolnék olyasféle ábrázolásra, ami összefüggéseket mutatna meg például a művészetek és a tudomány között, vagy a matematika és a képzőművészet rokonságát fejezi ki... Hogy miképpen?... Ez fogas kérdés... Csak hasonlattal tudnám érzékeltetni: az a sajátos ritmika, amely egy mai képen megnyilvánul, túlterjed a kereten, valóságunk olyan tulajdonságait rögzíti, amelyek egyszer talán még matematikai képletben is kifejezhetők lesznek...

(Elmondom, amit Kassák Lajostól hallottam: Párizsban látott egy kiállítást, az egyik matematikai intézetben. Tudomány és művészet, ez volt a címe. Matematikai modellek voltak kiállítva, grafikonok a falakon, de egyben műtárgyak is, műalkotások, bizonyítva, hogy mennyi közöttük az azonosság. A kiállítás rendezői így vallottak: a tudósok kutatásaikkal keresik a törvényszerűségeket, s e munka folyamán eljutnak a szépséghez, a művészek pedig, keresvén a szépséget, a törvényszerűségek felismeréséhez jutnak.)

*

Alkonyattal Veronika asszony kávét hoz, és frissen sült halat.

— Mindent meg akarok festeni Tihanyról. Mindent: kék egét, zöld vizét, lassú mozgású parasztjait, a belső-tó tükrének csillogását, a lila levendulást és a parti nádast... az életemet Tihanyban, együtt a tájjal, amitől már soha életemben nem tudok elszakadni...

TÓBIÁS ÁRON magnó-interjúja,

SÁNDOR ZSUZSA fényképe

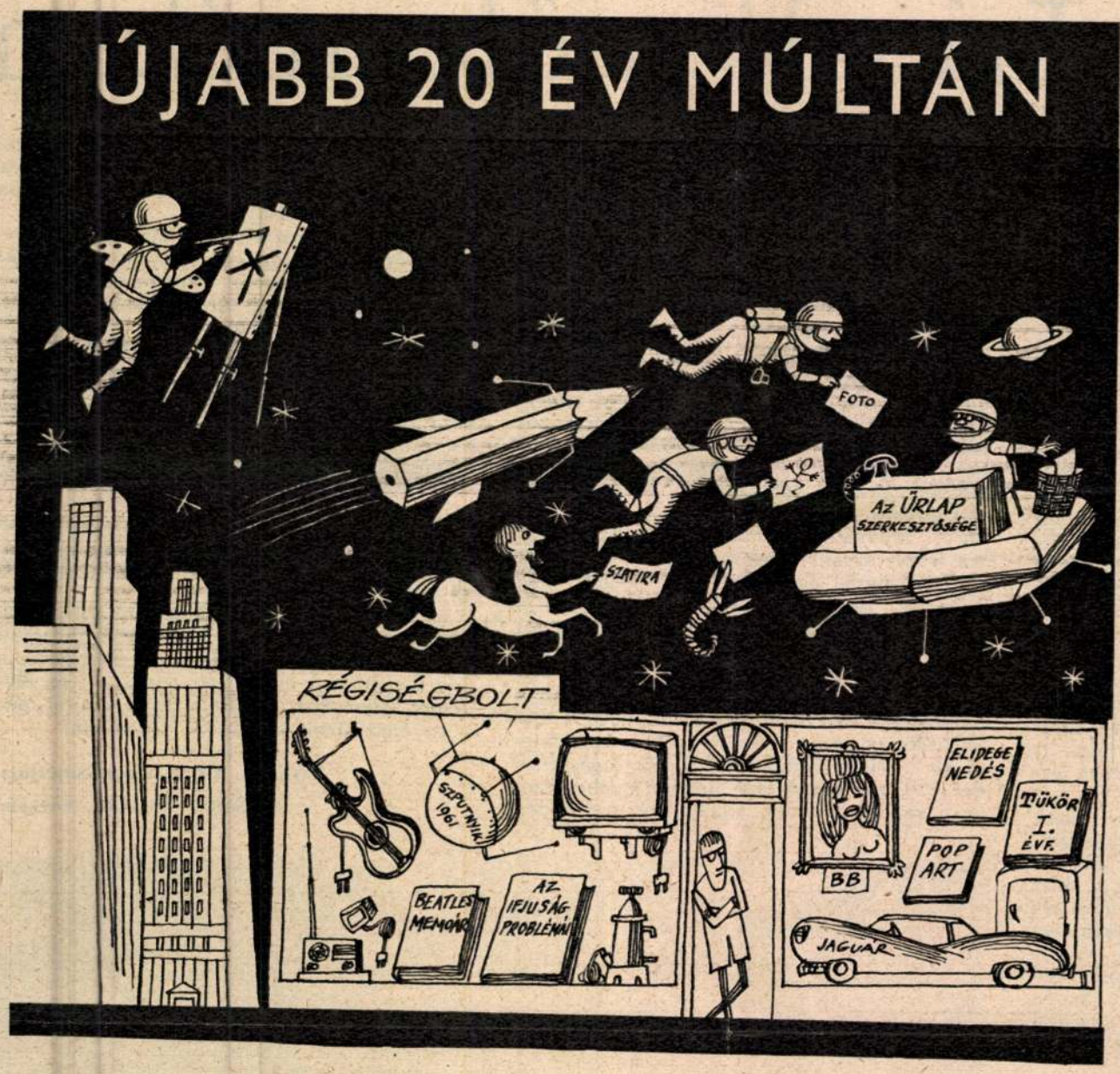

Az elmúlt két esztendőben különféle helyekről mintegy tucatnyi erélyes felszólítást intéztek hozzám: tegyek vallomást, de nyomban, a költészetemről. A felszólításoknak többnyire engedelmesen eleget tettem, de lassacskán — mert nehezen lehet engem felingerelni — kitermelődött bennem valami dacos ellenállás: miről tegyek vallomást? Az *én* költészetemről? Hát illetékes vagyok én ebben? (Talán a verseim illetékesek, de azokra a felszólítók nem kíváncsiak; mire kíváncsiak hát — netán arra, hogy kifecseghetek valami meghitt hálószobatitkot?) És egyáltalán: van-e énnekem költészetem? Szerintem költészete egy nemzetnek vagy egy korszaknak, egy társadalmi rendnek vagy a forradalomnak lehet, meg az eleven vagy elhalt klasszikus nagyoknak, akiknek a világa már maga is lezárt, szuverén birodalom . . .

De nekem? Nekem legfeljebb verseim vannak — jók vagy gyengék —, és műfordításaim és ítéleteim mások verseiről, mások költészetéről. Miképp zárjak be hát az elfogulatlan bíráskodás határai közé valami olyat, amelynek térfogatát az élmény, az indulat és a megismerés még egyre változtatja, akár a hevülő érc kiterjedését a láng?

S hogy most mégis nekirugaszkodom egy újabb „vallomásnak", abban a reményben teszem, hogy senki sem gondolja: most mondtam ki magamról a végső szentenciát; és, nem tagadom, abban is bizakodom, hogy a következő efféle vallomással elvárhatok addig, míg csak magam is szükségét nem érzem, hogy eddigi nyilvános gyónásaimat lényegesen helyesbítsem vagy módosítsam . . .

*

Állok a fürdőszoba-tükör előtt és borotválkozom. Szappanhabos az arcom. Szembenézek eszmélő önmagammal: álmélkodva és kissé gúnyosan összekacsintunk. Az elébb valami efféle szöveg hangzott el a rádióban, a műsorismertetésben: „G G.-vel, a költővel beszélget X. kritikus." Hát én vagyok ez a G. G., a „költő"? Milyen furcsa, hogy a rádióban mintegy foglalkozásként emlegetik költő-voltomat, míg hivatalos helyeken csak a bejegyzett, tisztességes foglalkozásomat veszik tudomásul — s valójában nekik van igazuk, mert hogy is lehetne állandó mesterségnek nevezni azt, amit évente legfeljebb 50—60 órán át művel az ember!

S én volnék G. G., a „költő"?

A mai magyar irodalom — önvallomásokban című, készülő gyűjteményből